

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
INKUNABUŁY

Parabole salomonis

Epla sancti hieronimi ꝑsbiteri ad chro-
maciū & eliodoꝝ eꝑos ō libris salomōis.

Vngat epla ꝙs iūgit sacdoti
um: immo cāta nō diuidat: ꝙs
xꝑi nectit amor. Cōmētarios
ī osee. amos & zachariā. mala
chiā ꝙs poscitis. scꝑhissez: si li-
uissem ꝑ valitudine. Mittitis solatia sūptu-
um: notarios nr̄os & liberarios sustētatis: vt
vob̄ potissimū nr̄m desudet ingeniū. Et ecce
ex latere frequēs turba diuersa poscētiū: qi ā
equū sit me vobis. esurientibo alīs laborare: ā
in ratione dati & accepti. cuiꝙ ꝓter vos
obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione fra-
ctus. ne penitus hoc anno reticerem. & apd
vos mutus essem. triduī opus nomini vestro
consecraui: interpretationem videlicet trium
salomonis voluminum. Masloth quod he-
brei parabolas. vulgata editio prouerbia vo
cat. Coeleth. quem grece ecclesiasten. la-
tine concionatorem possumus dicere. Sirasi-
rim. quod in linguam nostram vertitur can-
ticum canticorum. Fertur & panaretos. ihe-
su filī sirach liber: & alius pseudographus:
qui sapientia salomonis inscribitur. Quorum
priorem hebraicum reperi. non ecclesiasticū
vt apud latinos: sed parabolas prenotatum
cui iuncti erant ecclesiastes. & canticum
canticorum: vt similitudinem salomonis.
non solum numero librorum: sed etiam ma-
teriaꝝ genere coequaret. Secundus apud
hebreos nusquam est: quia & ipse stilus
grecam eloquentiam redolet: & nōnulli scri-
ptoꝝ veterū. hūc esse iudei filomis affirmant
Sicut ergo iudith & thobie et machabeorū
libros. legit quidem eos ecclesia. sed inter ca-
nonicas scripturas nō recipit: sic & hec duo
volumina legat ad edificacionem plebis: non
ad autoritatem ecclesiasticorum dogmatuꝝ
confirmandam. Sibi cui sane septuaginta in-
terpretum magis editio placet: habet eam a
nobis olim emendatam. Neq; enim noua fic
cudimus: vt vetera destruamus. Et tamen
cum diligentissime legerit. sciat magis no-
stra scripta intelligi: que non in tercium vas
transfusa coacuerint: sed statim de prelo pu
rissime comendata teste. sunm saporem ser-
uauerint.

¶ Explicit epistola.

Incipit liber prouerbiorum.

Parabole salomonis filī dauid
regis israhel: ad sciēdā
sapientiam & disciplinam:
ad intelligendā verba pru-
dentie & suscipiendam eru-
ditionem doctrine: iusticiā
& iudicium & equitatem: vt detur paruulis
astucia & adolescenti scientia & intellectus.
Audiens sapiens sapientior erit: & intelli-
gens gubernacula possidebit. Animaduertet
parabolam & interpretationem: verba sapi-
entum & emigmata eorum. Timor domini
principium sapientie. Sapientiam atq; do-
ctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disci-
plinam patris tui & ne dimittas legem ma-
tris tue: vt addat grā capiti tuo: & torques
collo tuo. Fili mi si te lactauerint peccatores
ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscū
insidiemur sanguini. abscondamus tendicu-
las contra insontem frustra. degluciamus eū
sicut infernus viuentem & integrum. quasi
descendentem in lacum: omnem preciosam
substanciam reperiemus. implebimus do-
mos nostras spoliis. sortem mitte nobiscum.
marsupium sit vnum omnium nostrum: fili
mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuū
a semitis eorum. Pedes enim illorum ad ma
lum currunt: & festinant vt effundant san-
guinem. Frustra autem iacitur rete ante ocu
los pennatorum. Ipsi quoq; contra sangnez
suum insidiantur: & moliuntur fraudes con-
tra animas suas. Sic semite omnis auari.
animas possidentium rapiunt. Sapientia fo-
ris predicat: in plateis dat vocem suam. In
capite tubarum clamitat: in foribus portarū
vrbis profert verba sua dicens. Vsquequo
paruuli diligitis infantiam & stulti ea que
sibi sunt noxia cupient: & imprudentes odi
bunt scientiam? Conuertimini ad correptio-
nem meam. En proferam vobis spiritum me
um: & ostendam vobis verba mea. Quia vo-
cani & rēnuistis: extendi manum meam &
non fuit qui aspiceret. Despexistis omne cō-
silium meum: & increpationes meas negle-
xistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo et
subsanabo cū vob̄ id qd̄ timebatis aduenerit
Cū irruerit repentina calamitas: & interit?

¶ Predicat

Inc. 153

GKW 4218

13303173 (P)

255

2053

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

Parabole salomonis

Epla sancti hieronimi ꝑsbiteri ad chro-
maciū & eliodoꝝ epos ꝫ libris salomōis.

Vngat epla ꝗs iūgit sacdoti
um: immo cāta nō diuidat: ꝗs
xp̄i nectit amor. Cōmētarios
ī osee. amos & zachariā. mala
chiā ꝗs poscitis. scp̄sissez: si li-
cuisset ꝑ valitudine. Mittitis solatia sūptu-
um: notarios nr̄os & liberarios sustētatis: vt
vob potissimū nr̄m desudet ingeniū. Et ecce
ex latere freques turba diuersa poscētiū: q̄i ā
equū sit me vobis. esurientibo alijs laborare: ā
in ratione dati & accepti. cuiꝯ preter vos
obnoxius sim. Itaq; longa egrotatione fra-
ctus. ne penitus hoc anno reticerem. & apd
vos mutus essem. triduī opus nomini vestro
consecraui: interpretationem videlicet trium
salomonis voluminum. Masloth quod he-
brei parabolas. vulgata editio prouerbia vo
cat. Thoeleth. quem grece ecclesiasten. la-
tine concionatorem possumus dicere. Sirasi-
rim. quod in linguam nostram vertitur can-
ticum canticorum. Fertur & panaretos. ihe-
su filij sirach liber: & alius pseudographus:
qui sapientia salomonis inscribitur. Quorum
priorem hebraicum reperi. non ecclesiasticū
vt apud latinos: sed parabolas prenotatuu
Cui iuncti erant ecclesiastes. & canticum
canticorum: vt similitudinem salomonis.
non solum numero librorum: sed etiam ma-
teriaꝝ genere coequaret. Secundus apud
hebreos nusquam est: quia & ipse stilus
grecam eloquentiam redolet: & nōnulli scri-
ptoꝝ veterū. hūc esse iudei filonis affirmant
Sicut ergo iudith & thobie et machabeorū
libros. legit quidem eos ecclesia. sed inter ca-
nonicas scripturas nō recipit: sic & hec duo
volumina legat ad edificacionem plebis: non
ad autoritatem ecclesiasticorum dogmatuꝫ
confirmandam. Sbi cui sane septuaginta in-
terpretum magis editio placet: habet eam a
nobis olim emendatam. Neq; enim noua sic
cudimus: vt vetera destruamus. Et tamen
cum diligentissime legerit. sciat magis no-
stra scripta intelligi: que non in tercium vas
transfusa coacuerint: sed statim de prelo pu
rissime comendata teste. sunm saporem ser-
uauerint.

¶ Explicit epistola.

Incipit liber prouerbiorum.

Arabole salomonis filij da-
uid regis israhel: ad sciēdā
sapientiam & disciplinam:
ad intelligendā verba pru-
dentie & suscipiendam eru-
ditionem doctrine: iusticiā
& iudicium & equitatem: vt detur paruulis
astucia & adolescenti scientia & intellectus.
Audiens sapiens sapientior erit: & intelli-
gens gubernacula possidebit. Animaduertet
parabolam & interpretationem: verba sapi-
entum & enigmata eorum. Timor domini
principium sapientie. Sapientiam atq; do-
ctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disci-
plinam patris tui & ne dimittas legem ma-
tris tue: vt addat grā capiti tuo: & torques
collo tuo. Fili mi si te lactauerint peccatores
ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscū
insidiemur sanguini. absondamus tendicu-
las contra insontem frustra. degluciamus eū
sicut infernus viuentem & integrum. quasi
descendentem in lacum: omnem preciosam
substanciam reperiemus. implebimus do-
mos nostras spolijs. sortem mitte nobiscum.
marsupium sit vnum omnium nostrum: fili
mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuū
a semitis eorum. Pedes enim illorum ad ma
lum currunt: & festinant vt effundant san-
guinem. Frustra autem iacitur rete ante ocu
los pennatorum. Ipsi quoq; contra sangnez
suum insidiantur: & moliuntur fraudes con-
tra animas suas. Sic semite omnis auari.
animas possidentium rapiunt. Sapientia fo-
ris predicat: in plateis dat vocem suam. In
capite tubarum clamitat: in foribus portarū
vrbis profert verba sua dicens. Vsquequo
paruuli diligitis infantiam & stulti ea que
sibi sunt noxia cupient: & imprudentes odi
bunt scientiam? Conuertimini ad correptio-
nem meam. En proferam vobis spiritum me
um: & ostendam vobis verba mea. Quia vo-
cani & rēnuistis: extendi manum meam &
non fuit qui aspiceret. Despexistis omne cō-
silium meum: & increpationes meas negle-
xistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo et
subsanabo cū vob id qd timebatis aduenerit
Cū irruerit repentina calamitas: & interit?

¶ Predicat

Inc. 153

GKW 4218

13303173 (P)

quasi tempestas ingruerit: quando venerit sup vos tribulatō & angustia. Tūc inuocabūt me & nō exaudiā: mane cōsurgēt & non inuemēt me: eo q exosā habuerīt disciplinā & timorem dñi nō susceperint: nec acquieuerint cōsilio meo: & detraxerint vniuerse correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue: suiscp cōsiliis saturabūtur. Auersio paruulorū interficiet eos: & prosperitas stultorū perdet eos. Qui aūt me audierit: absq terrore requiescet: & abundancia perfruetur: timore malorum sublato. Capitulū. II.

Fili mi si susceperis sermones meos: & mādata mea abscōderis penes te vt audiat sapientiā auris tua: inclina cor tuū ad cognoscendā prudētiā. Si em̄ sapientiam inuocaueris & inclinaueris cor tuum prudencie: si quesieris eam quasi pecuniam & sicut thesauros effoderis illā: tūc intelliges timorē dñi & sciāz dei inuenies: q dñs dat sapiētiā: & ex ore ei? prudētia & sciā Custodiet rectorum salutem: & proteget gradientes simpliciter. seruans semitas iusticie: & vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iusticiā & iudicium & equitatē: & omnē semitā bonā. Si intrauerit sapiētia cor tuū & scientia anime tue placuerit: cōsiliū custodiet te. & prudentia seruabit te vt eruaris a via mala & ab homine qui peruersa loquit̄. Qui relinquūt iter rectum: & ambulant per vias tenebrosas. Qui letantur cum malefecerint: & exultant in rebus pessimis. Quorum vie peruerse sunt: & infames gressus eorum Vt eruaris a muliere aliena & ab extranea que mollit sermones suos: & relinquit ducē pubertatis sue: & pacti dei sui oblita est. Inclinata est em̄ ad mortem domus eius: & ad inferos semite ipsi?. Omnes qui ingrediuntur ad eam non reuertētur: nec apprehendēt semitas vite. Vt ambules in via bona: & calles iustorum custodias. Qui em̄ recti sūt habitabunt in terra: & simplices permanebunt in ea. Impij vero de terra perdētur. & qui inique agunt auferentur ex ea. Capi. III.

Fili mi ne obliuiscaris legis mee: & precepta mea cor tuū custodiat. Longitudinez ei dierū & ānos vite et pacē apponēt tibi. Misēdia & veritas te nō deserāt

Circūda eas gutturi tuo: & describe in tabulis cordis tui: & inuenies gratiam & disciplinam bonam coram deo & hominibo. Habe fiduciam in dño ex toto corde tuo: & ne inmitaris prudentie tue. In omnibus vijs tuis cogita illum: & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time deum: & recede a malo. Sanitas quippe erit in vmbilico tuo: & irrigacio ossium tuorū. Honora dominū de tua substantia & de primicijs frugū tuarū da pauperibo: & implebuntur horrea tua saturitate: & vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias nec deficias cum ab eo corripieris. Quem enim diligit dominꝰ corripit: & q̄si pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapientiam: & qui affluit prudentia. Melior est acquisicio eius negociatione auri & argēti: primi et purissimi fructꝰ ei?. Pretiosior est cūctis operibus sapientia: & omnia que desiderātur. huic nō valent cōparari. Longitudo dierum in dextera eius: & in sinistra illius diuicie & gloria. Vie eius vie pulcre: & omnes semite eius pacifice. Lignum vite est hijs qui apprehenderint eam: & qui tenuerint eam beati. Dñs sapientia fundauit trā: stabiliuit celos prudentia. Sapiencia illius eruperūt abissi: & nubes rore concrescunt. Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atq cōsiliū meū: & erit vita anime tue: & grā faucibus tuis. Tūc ambulabis fiducialit̄ i via tua & pes tu? non impinget Si dormieris non timebis: q̄esces. & suauis erit somnus tuus. Ne paueas repentino terrore: & irruentes tibi potencias impiorum. Dñs em̄ erit in latere tuo: & custodiet pedē tuum ne capiaris. Noli prohibere bñfacere eū qui potest: si vales & ipse benefac. Nec dicas amico tuo vade & reuertē et cras dabo tibi: cū statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malū: cū ille in te habeat fiduciam. Non cōtendas aduersus hominē frustra: cum ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris hominē iniustum nec imiteris vias eius: quia abominatio est domini omnis illusor: & cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impij: habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illusores:

Dauid

& mãsuetis dabit grãz. Gloriã sapiẽtes possidebũt: stultoꝝ exultatõ igmia. Ca. IIII.

AVdite filij disciplinã patris: & attẽdite vt sciatis prudentiã. Donũ bonũ tribuã vobis: legẽ meã ne derelinquatis. Nã & ego filius fui pris mei. tenellꝰ & vnigenitus coram matre mea: & docebat me atq; dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea & vives. Posside sapientiam: posside prudentiam. Ne obliuiscaris: neq; declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam & custodiet te: dilige eam & seruabit te. Principium sapientie posside sapientiam: & in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam & exaltabit te: glorificaberis ab ea cũe am fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarũ: & corona inclita proteget te. Audi fili mi & suscipe verba mea vt multiplicentur tibi anni vite. Viam sapientie monstrabo tibi. & ducam te p semitas equitatis: quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui: & currẽs non habebis offendiculum. Tene disciplinã: & ne dimittas eam. Custodi illam: quia illa ẽ vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum: nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea nec trãseas per illam: declina & desere eã. Non emꝫ dormiunt nisi male fecerint: & non rapitur sõn? ab eis nisi supplantauerint. Comedunt panẽ impietatis: & vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autẽ semita quasi lux splendens procedit: & crescit vsq; ad perfectam diez. Via impiorũ tenebrosa: nesciunt vbi currãt. Fili mi ausculta sermones meos: & ad eloq̃a mea inclina aurez tuam. Ne recedãt ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui. Vita enim sunt inuenientibus ea: & vniuerse carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os p̃uum: & detrahentia labia sint p̃cul a te. Oculi tui recta videant: & palpebre tue precedãt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis: & omnes vie tue stabilientur. Ne declines ad dexteram neq; ad sinistram. Auerte pedem tuũ a malo. Vias enim que a dextris sunt nouit dominus: peruerse vero sunt que sunt a sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus tuos: itinera aũt tua in pace p̃ducent. Ca. V.

Fili mi attẽde sapiẽtiam meã & prudẽtie mee inclina aurẽ tuã: vt custodias cogitatões: & disciplinaz labia tua cõseruent. Ne intẽderis fallatie mulieris. Fauus emꝫ distillans labia meretricis: & nitidius oleo gutt ei?. Nouissima aũt illius amara quasi absinthium: & lingua eius acuta q̃si gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem: & ad inferos gressus eius penetrant Per semitam vite non ambulant: vagi sunt gressus eius & inuestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me: & ne recedas a vbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuam: & ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuũ: & annos tuos crudeli. Ne forte impleantur extranei viribus tuis & labores tui sint ī domo aliena: et gemas in nouissimis quando consumseris carnes tuas & corpus tuum: & dicas. Cur detestatus sum disciplinam: & increpacionibus non acquieuit cor meum? Nec audiui vocem docentiũ me: & magistris non inclinaui aurem meam. Pene fui in omni malo: in medio ecclesie & synagoge. Bibe aquam de cisterna tua: & fluẽta putei tui. Diffundentur fontes tui foras: & in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta: & letare cum muliere adolescentie tue. Cerua karissima: & gratissimus hinnulus. Vbera eius inebriẽt te omni tempore: & in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena: & foueris in sinu alterius? Respicit dominus viam hominis: & omnes gressus eius cõsiderat. Iniquitates sue capiunt impiũ: & funibus peccatoꝝ suoꝝ cõstringitur. Ipe morietꝰ q̃ non habuit disciplinã: & ī multitudie stultitie sue decipietꝰ. Ca. VI

Fili mi si sponderis pro amico tuo defixisti apud extraneũ animã tuã. Illaqueatus es vbis oris tui: & captus p̃bis sermõibo. Fac ergo qd̃ dico fili mi & temetipsum libera: quia incidisti in manũ p̃xim tui. Discurre festina: fuscita amicũ tuũ. Ne dederis somnũ oculis tuis: nec dormitẽt palpebre tue. Erue quasi damula d̃ manu: & quasi auis de insidijs aucupis. Vade ad formicam o piger. & considera vias eius: & disce sapiẽtiam. que cũ non habeat ducem

nec preceptorem nec principem parat in esta
te cibum sibi: & congregat in messe quod com-
edat. Usquequo piger dormies? quando con-
surges e somno tuo? Paululum dormies
paululuu dormitabis: paululum cõseres ma
nus tuas vt dormias. et veniet tibi quasi via
tor egestas: et pauperies quasi vir armatus
Si vero impiger fueris: veniet vt fons mes-
sis tua: & egestas longe fugiet a te. Homo
apostata vir inutilis graditur ore peruerso:
annuit oculis. terit pede digito loquitur.
prauo corde machinatur malum: & omni te-
pore iurgia seminat. Huic extemplo veniet
perditio sua: & subito conteretur: nec habe-
bit vltra medicinam. Sex sunt que odit do-
minus: & septimum detestatur anima eius.
Oculos sublimes. linguam mendacem. ma-
nus effũdẽtes innoxium sanguinem: cor ma-
chinãs cogitatões pessimas. pedes veloces ad
currendum in malum. proferentẽ mẽdacia te
stem fallacem: et eum qui seminat inter fra-
tres discordias. Conserua fili mi precepta
patris tui et ne dimittas legem matris tue:
liga eam in corde tuo iugiter: et circumda gut
turi tuo. Cum ambulaueris gradiantur te-
cum: cum dormieris custodiant te: et euigi-
lans loquere cum eis. Quia mandatum luce
na est et lex lux: et via vite increpatio disci-
pline. vt custodiant te a muliere mala: & a
blanda lingua extranee. Non concupiscat
pulchritudinem eius cor tuum: ne capiaris
nutibus illius. Precium enim scorti vix est
vnius panis: mulier aũt. viri preciosam aĩ
mam capit. Nunquit potest homo abscõdere
ignem in sinu suo vt vestimenta illius nõ ar
deant: aut ambulare super prunas. vt nõ cõ-
burãtur plante eius? Sic qui ingreditur ad
mulierem proximi sui: non erit mundus cum
tetigerit eam. Non grandis est culpa cũ q̃s
furatus fuerit. Furatur enim vt esurientem
impleat animam. Deprehensus quoq; red-
det septuplum: & omnez substanciam domꝰ
sue tradet: & liberabit se. Qui autem adulter
est: propter cordis inopiam perdet aiaz suã.
Turpitudinẽ & ignominiam cõgregat sibi:
& obprobrium illius non delebit. Quia zelus
& furor viri non parcet in die vindicte nec
acquiescit cuiusq̃ precibꝰ: nec suscipiet pro

redẽptõe dona pl'ima. ¶ Ca. VII.

Fili mi custodi sermones meos: et pre-
cepta mea reconde tibi. Fili honora
dominũ & valebis: preter euz vo ne timueris
alienum. Verua mandata mea & vives: et le
gez meam quasi pupillam oculi tui. Liga eã
in digitis tuis: scribe illam in tabulis cordis
tui. Dic sapientie soror mea es: & prudẽciaz
voca amicam tuam. Vt custodiat te a mulie
extranea et ab aliena: que verba sua dulcia
facit. De fenestra enim domus mee per can-
cellos prospexi iuuenem: & video parulos.
Considero vecordẽ iuuenẽ qui transit per pla-
teas iuxta angulum: & prope viam domꝰ il-
lius graditur. in obscuro aduesperascẽte die:
in noctis tenebris & caligine. Et ecce occur
rit illi mulier in ornatu meretricio: pparata
ad decipiendas animas. Garrula & vaga q̃-
etis impaciens: nec valens in domo cõsistere
pedibꝰ suis. Nunc foris nunc in plateis: nũc
iuxta angulos insidians. Apprehensumq; de-
osculatur iuuenem: & procaci vultu blandit
dicens. Victimas pro salute debui: hodie
reddidi vota mea. Idcirca egressa sum in oc-
cursum desiderans te videre: & reperi. Intẽ-
xui funibꝰ lectulum meum: straui tapetibus
pictis ex egipto: aspersi cubile meuz mirra et
aloe & cinamomo. Veni inebriemur vberibꝰ
& fruamur cupitis amplexibus donec illuce-
scat dies. Non est enim vir ī domo sua: abiit
via longissima. Sacculum pecunie secum tu
lit. in die plene lune reuersurꝰ est in domum
suam. Irritauit eum multis sermonibus: &
blandicijs labiorum protraxit illum. Sta-
tim eam sequitur quasi bos ductus ad victi-
mam & quasi agnus lasciuiens & ignorans:
& nescit q̃ ad vincula stultus trahat: donec
transfigat sagitta iecur eius. Velut si auis
festinet in laqueũ: & nescit q̃ d̃ periculo aĩ-
me illius agitur. Nunc ergo fili mi audi me
& attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in
vijs illius mens tua: neq; decipiaris semitis
eiꝰ. Multos enĩ vulneratos deiecit: et fortissi-
mi q̃q; interfecti sũt ab ea. Vie inferi domus
eiꝰ: penetrãtes īteriora mortis. ¶ Ca. VIII.

Nunquit nõ sapīa clamitat: & pru-
dentia dat vocem suã? Insũmis ex-
celsisq; verticibꝰ. supra viã ī mediꝭs

semitis stans: iuxta portas ciuitatis·in ipis foribo loquitur dicens·O viri ad vos clamito: & vox mea ad filios hominū· Intelligite paruuli astutiam:& insipientes animadvertite·Audite qm̄ de rebus magnis locutura sū: & apperientur labia mea vt recta predicent· Veritatem meditabitur guttur meum: & labia mea detestabunt impium·Justi sunt oēs sermones mei:non est in eis prauum q̄d neq̄ peruersū·Recti sunt intelligētibo:& equi inuementibus scientiam.Accipite disciplinam meam & non pecuniam:doctrinam magis q̄ aurū eligite·Melior est em̄ sapientia cunctis operibo preciosissimis:& omne desiderable ei non potest comparari·Ego sapientia habito in consilio:& eruditis intersum cogitatiombo Timor domini odit malum:arrogantiam & superbiam & viam prauā & os bilingue detestor·Meū est cōsilium & equitas·Mea ē prudentia:mea est fortitudo·Per me reges regnant:& legum cōditores iusta decernūt· Per me principes imperant:& potētes decernunt iusticiam·Ego diligētes me diligo:& q̄ mane vigilauerint ad me:inuemēt me.Mecum sūt diuicie & gloria:opes superbe & iusticia.Melior est fructus meus auro & lapide precioso:& gemmina mea argento electo· In vijs iusticie ambulo·in medio semitaruz iudicij:vt ditem diligentes me!& thesauros eorum repleam·Dominus possedit me in initio viarum suarum anteq̄ quicq̄ faceret ā pncipio:ab eterno ordinata sum & ex antiquis anteq̄ terra fieret·Nondū erant abissi:& ego iam concepta eram·Necdum fontes aquarū eruperant:necdum montes graui mole constiterant·Ante omnes colles ego parturiebar· Adhuc terram non fecerat:& flumina & cardines orbis terre·Quando preparabat celos aderam:quando certa lege & giro vallabat abissos Quando ethera firmabat sursum:& librabat fontes aquārum·Quando circumdabat mari terminum suum:& legem ponebat aquis·ne transirent fines suos·Quando appendebat fundamenta terre:cum eo eram cuncta componens·Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore:ludens in orbe terrarum:& delicie mee esse cum filijs hominum·Nunc ergo filij audite me·Beati qui

Psam Septam

custodiunt vias meas·Audite disciplinam & estote sapientes:& nolite abicere eam· Beatus homo q̄ audit me:& q̄ vigilat ad fores meas quottidie:& observat ad postes hostij mei·Qui me inuenerit inuenīet vitam:& hauriet salutē a domino·Qui autē in me peccauerit:ledet animam suam·Omnes qui me oderunt diligunt mortem·

Capi·IX·

Sapientia edificauit sibi domū:excidit columnas septē·Immolauit victimas suas miscuit vinum:& proposuit mēsam suā·Misit ancillas suas vt vocarēt ad arcē:& ad menia ciuitatis·Si quis est paruul? veniat ad me·Et insipiētibo locuta est·Venite cōedite panē meum:& bibite vinū quod miscui vobis·Relinquite infanciam & vemite:& ambulate per vias prudentie·Qui erudit derisorem iniuriam sibi facit: & qui arguit impium sibi maculam generat Noli arguere derisorem:ne oderit te·Argue sapientem:& diliget te·Da sapienti occasionem & addetur ei sapiētia·Doce iustū: & festinabit accipere·Principium sapientie timor domini:& scientia sanctorum prudētia Per me em̄ multiplicabūtur dies tui:& addent tibi anni vite·Si sapiens fueris tibimetipsi eris:si aūt illusor:solus portabis malum·Mulier stulta & clamosa·plenaq̄ illecebris & nichil ommino sciens·sedet in foribo domus sue super sellam·in excelso vrbis loco:vt vocaret transeuntes per viam:& pergentes itinere suo·Quis est paruulus!Declinet ad me·Et vecordi locuta est·Aque furtiue dulciores sunt:et panis absconditus suauior·Et ignorauit q̄ ibi sint gigantes:& in profundis infernī conuiue eius·Qui em̄ applicabitur illi descēdet ad inferos:nā qui abcesserit ab ea saluabitur·

Capi·X·

Filius sapiens letificat patrem:filiꝰ vero stultus mestitia ē matris sue· Nil pderūt thesauri impietatis:iusticia vero liberabit a morte·Non affliget dominꝰ fame animam iusti:& insidias impiorū subuertet· Egestatem operata est manꝰ remissa:manꝰ autem fortium diuitias parat·Qui autem mitit mendacijs hic pascit ventos:idem ipse sequitur aues volantes·Qui congregat in messe filius sapieus est:qui autem stertit

estate. filius confusionis · Benedictio domini
super caput iusti: os aũt impiorũ operit ini-
quitate. Memoria iusti cum laudibo: & no-
men impiorum putrescet. Sapiens corde p̃-
cepta suscipiet: stultus ceditur labijs. Qui ã-
bulat simpliciter ambulat confidenter: qui
autem depranat vias suas manifestus erit.
Qui annuit oculo dabit dolorem: & stultus la
bijs verberabitur. Vena vite os iusti: & os
impiorũ operit iniquitatem. Odium suscitat
rixas: & vniuersa delicta operit caritas. In
labijs sapientis inuenitur sapiencia: & virga
in dorso ei? qui indiget corde. Sapientes ab
scondunt scientiam: os autem stulti confusio
ni proximũ est. Substantia diuitis vrbs for
titudinis eius: pauor pauperum egestas eor.
Opus iusti ad vitam: fructus autem impij
ad peccatum. Via vite custodienti disciplinam: qui autem increpationes relinquit er-
rat. Abscõdũt odiũ labia. mẽdacia: qui pro-
fert contumeliam insipiens est. In multilo-
quio non deerit peccatum: qui autem mode ra
tur labia sua prudentissimus est. Argentum
electum, lingua iusti: cor autem impiorum
pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos:
qui aũt indocti sunt in cordis egestate mori-
entur. Benedictio domini diuites facit: nec
sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stul
tus operatur scelus: sapientia aũt ẽ viro pru
dẽtia. Quod timet impi? veniet super eum: de
siderium suum iustis dabitur. Quasi tẽpestas
transiens non erit impius: iustus autẽ quasi
fundamentum sempiternum. Sicut acetum
dẽtibus & fumꝰ oculis: sic piger his qui mi
serunt eum in via. Timor dñi apponet dies: &
ãni impiorum breuiabũtur Expectatõ iusto
rum leticia: spes aũt impiorꝝ pibit. Fortitudo
simplicis via dñi: et pauor his qui operãtur
malũ. Justus in eternũ nõ cõmouebitur: im
pij aũt non habitabũt sup terrã. Os iusti pturi-
et sapiaz: lingua p̃uorꝝ pibit. Labia iusti cõ
siderãt placita: & os ipiorꝝ puersa. Ca. XI.

Statera dolosa abominatio est apud
deum: & pondus equum voluntas
eius. Vbi fuerit superbia ibi erit
& contumelia: vbi autem est humilitas ibi
& sapia. Simplicitas iustorum diriget eos:
& supplantatio peruersorum vastabit illos.

Non proderunt diuicie in die vlcionis: iusti-
cia autem liberabit a morte. Justicia simpli
cis diriget viam eius: & in impietate sua cor-
ruet impius. Justicia rectorũ liberabit eos.
& in insidijs suis capientur iniqui. Mortuo
homine impio nulla erit vltra spes: & expe-
ctacio sollicitorum peribit. Justꝰ de angustia
liberatus est: & tradetur impius pro eo; Si-
mulator ore decipit amicum suum: iusti autẽ
liberabuntur sciencia. In bonis iustorum ex
altabitur ciuitas: & in perdicione impiorum
erit laudatio. Benedictione iustorum exal-
tabitur ciuitas: & ore impiorum subuertet.
Qui despicit amicum suum indigens corde ẽ:
vir aũt prudens tacebit. Qui ambulat frau-
dulenter reuelat archana: qui autem fidelis
est celat amici commissum. Vbi non est gu-
bernator populus corruet: salus autem vbi
multa consilia. Affligetur malo qui fidem
facit pro extraneo: qui autem cauet laqueos
securus erit. Mulier graciosa inuenet glori-
am: & robusti habebunt diuicias. Benefacit
anime sue vir misericors: qui autem crudelis
est. etiam propinquos abicit. Impius facit
opus instabile: seminanti autem iusticiam
merces fidelis. Clementia preparat vitam:
& sectatio malorum mortem. Abominabile
domino cor prauum: & voluntas eius in his
qui simpliciter ambulant. Manus in manu
non erit innocens malus: semen autem iusto
rum saluabitur. Circulus aureus in naribus
suis: mulier pulcra & fatua. Desiderium iu-
storum omne bonum est: prestolatio impio-
rum furor. Alij diuidunt propria & ditiores
fiunt: alij rapiunt non sua & semper in ege-
state sunt. Anima que benedicit impinguabi-
bitur: & qui inebriat ipse quoq; inebriatur.
Qui abscondit frumenta maledicet in popu-
lis: benedictio autem super caput vendentiũ.
Bene consurgit diluculo qui querit bona:
qui autem inuestigator malorum est oppri-
metur ab eis. Qui confidit in diuicijs suis cor-
ruet: iusti autem quasi virens folium germi
nabunt. Qui conturbat domum suam possi-
bit ventos: & qui stultus est seruiet sapienti
Fructus iusti lignum vite: & qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in ter-
ra recipit: quanto magis impius & peccator

Cap^m x^ii

Qui diligit disciplinam diligit scien
ciam: qui aũt odit increpatões insi-
piens est · Qui bonus est hauriet gr̃
tiam a domino: qui aũt cõfidit in cogitatiõm
bus suis impie agit · Non roborabitur homo
ex impietate: & radix iustorum non comoue
bitur · Mulier diligens corona est viro suo: &
putredo ī ossibus que confusione res dignas
gerit · Cogitationes iustorum iudicia: & cõ-
silia impiorum fraudulenta · Verba impio-
rum insidiantur sanguini: os iustorum libe-
rabit eos · Verte impios & non erunt: dom?
autem iustorum permanebit · Doctrina sua
noscitur vir: qui autem vanus & excors est
patebit contemptui · Melior est pauper & suf
ficiens sibi: q̃ gloriosus & indigens pane ·
Nouit iustus iumentorum suorum animas:
viscera autem impiorum crudelia · Qui opera-
tur terram suam saciabitur panibus: qui au-
tem sectatur otium stultissim? est · Qui sua-
uis est vivit in moderationibus: in suis moni
tionibus reliquit contumeliam · Desiderium
impi monimentum est pessimorum · radix au
tem iustorum proficiet · Propter peccata la-
biorum ruina proximat malo: effugiet aũt
iustus de angustia · De fructu oris sui vnus-
quisq; replebitur bonis: & iuxta opera ma-
nuum suarum retribuetur ei · Via stulti re-
cta in oculis eius: qui autem sapiens est au-
dit consilia · Fatuus statim indicat iram suã:
qui aũt dissimulat iniuriã callidus ẽ · Qui qd̃
nouit loquit index iustitie est: qui autẽ men
titur testis est fraudulẽtus · Est qui promit-
tit & quasi gladio pungitur cõsciẽtie: lingua
autem sapientium est sanitas · Labium veri
tatis firmũ erit in perpetuũ: qui aũt testis ẽ
repentinus cõcinnat linguam mendacij · Do
lus in corde cogitanciũ mala: qui autẽ pacis
ineunt cõsilia · seqtur eos gaudium · Nõ cõtri-
stabit iustum quicquid ei acciderit: impi aũt
replebuntur malo · Abominatio est domino
labia mendatia: qui aũt fideliter agũt placẽt
ei · Homo versutus celat scientiam: & cor im-
sipientium prouocat stulticiam · Manus for
ciũ dominabitur: que aũt remissa est tributis
seruiet · Meror in corde viri humiliabit illũ:
& sermone bono letificabitur · Qui negligit
damnum propter amicum iust? est: iter aũt

Mag'ſtrat dapnũ
Mag'ſtrat diſcedes nil iuſtũ gr̃iſtat

impiorum decipiet eos · Non inueniet fraudulẽ
tũ lucrum: & substantia hominis erit auri pre-
cium · In semita iustitie vita: iter aũt devi-
um ducit ad mortẽ · Ca·XIII·
Filius sapiẽs doctrina patris: qui aũt
illusor est non audit cũ arguit̃ · De
fructu oris sui hõ saciabit̃ bonis: aia aũt im-
piorum imq̃ · Qui custodit os suũ custodit a-
iam suã: q̃ aũt incõsideratẽ ad loquẽdũ sentiet ma
la · Vult & nõ vult piger: aia autem operantiũ
impinguabit̃ · Verbũ mẽdax iustus detesta-
bitur: impi? aũt cõfundit & cõfundet̃ · Iusti
cia custodit innocẽtis viã: impietas aũt pec-
catorem supplantat · Est quasi dives cum ni-
chil habeat: & est quasi pauper cum in diui
cijs sit · Redemptio anime viri divicie sue: q̃
autem pauper est increpationem non sustine-
net · Lux iustorum letificat: lucerna autem
impiorum extinguetur · Inter superbos sem-
per iurgia sunt: qui autem agunt omnia cum
consilio reguntur sapientia · Substancia fe-
stinata minuetur: que autem paulatim colli-
gitur manu multiplicabitur · Spes que dif-
fertur affligit animam: lignum vite desideri
um veniens · Qui detrahit alicui rei · ipse se
in futurum obligat: qui autem timet p̃ceptũ
in pace versabitur · Anime dolose errant in
peccatis · iusti autem misericordes sunt & mi
serentur · Lex sapientis fons vite: vt declini
net a ruina mortis · Doctrina bona dabit gr̃
tiam: in itinere contemptorum vorago · Astu
tus omnia agit cum consilio: qui autem fatu?
est aperit stulticiam · Nuncius impi cadet in
malum legatus fidelis sanitas · Egestas &
ignominia ei qui deserit disciplinam: qui au-
tem acquiescit arguenti glorificabitur · De-
siderium si compleatur delectat animam: de-
testantur stulti eos qui fugiunt mala · Qui cũ
sapientibus graditur sapiens erit: amic? stul
torum similis efficietur · Peccatores perseq̃-
tur malũ: & iustis retribuentur bona · Bon?
relinquit heredes filios & nepotes: & custo-
ditur iusto substantia peccatoris · Multi cibi
in novalibus patrum: & alijs congregantur
absq; iudicio · Qui parcit virge odit filium
suum: qui autem diligit illum instanter eru-
dit · Justus comedit & replet animam suam:
venter autem impiorum insaturabilis ·

Vbi
Mag̃ os custodi dolet/tardet animat̃ pec

Bole

Sapiens mulier edi- Ca. XIIII.
ficat domum suam: insipiens extru-
ctam q3 manibo destruet · Ambulas
recto itinere & times deū: despicit ab eo q̄ in
fami gdit via. In ore stulti vga superbie: la
bia sapientū custodiunt eos · Vbi nō sūt bo-
ues ps̄epe vacuū ē: vbi aūt apparēt pl'me se-
getes ibi manifesta ē fortitudo bouis. Testis
fidelis nō mentietur: profert aūt mendacium
dolosus testis · Querit deriso sapiētiam & nō
inuenit: doctrina prudenciū facilis. Vade cō-
tra virum stultum: & nesciet labia prudentie
Sapiētia callidi est intelligē viam suam: &
imprudentia stultoz errans · Stultus illu
det peccatum: & inter iustos morabitur grā ·
Cor quod nouit amaritudinem anime sue: in
gaudio eius non miscebit extraneus · Dom?
impioz delebitur: tabernacula iustoz germi
nabunt · Est via que videtur homini iusta:
nouissima aūt eius deducunt ad mortem · Ri
sus doloze miscebitur: & extrema gaudij luc-
tus occupat · Viis suis replebitur stultus:
& super eum erit vir bonus · Innocens credit
omni verbo: astutus considerat gressus suos ·
Filio doloso nichil erit bon: seruo aūt sapiē-
ti prosperi erunt actus: & dirigetur via eius
Sapiens timet & declinat a malo: stult? trā
silit & confidit · Impaciens operabitur stul-
ticiam: & vir versutus odiosus est · Possi de
bunt paruuli stulticiam: & expectabūt as tu
ti scientiam · Jacebūt mali ante bonos: & im
pij ante portas iustoz · Etiā proximo suo
pauper odiosus est: amici vero diuitū multi ·
Qui despicit proximū suū peccat: qui aūt mi-
seret paupi beat? erit · Qui credit in dño mi
sericordiā diligit: errāt qui operātur malum ·
Misericordia & veritas p̄parāt bona · In oī
opere bono erit abundātia: vbi aūt verba sūt
plurima, ibi frequēter egestas · Corona sapi
entum diuicie eoz: fatuitas stultoz im
prudentia · Liberat animas testis fidelis: &
profert mendacia versipellis · In timore do-
mini fiducia fortitudinis: & filijs ei? erit spes
Timor domini fons vite: vt declinet a ruina
mortis · In multitudine populi dignitas re-
gis: & in paupertate plebis ignominia prin-
cipis · Qui pacies est multa gubernat sapia:
qui aūt impacies est exaltat stulticiā suam ·

Vita carnium sanitas cordis: putredo ossiuz
inuidia · Qui calūniatur egentem exprobrat
factori eius: honorat aūt eū qui miseret pau
peris · In malicia sua expelletur impius: spe
rat autem iustus in morte sua · In corde pru-
dentis requiescit sapiētia: & indoctos quosq3
erudiet · Justicia eleuat gentez: miseros aūt
facit pp'os pcm · Accept? ē regi minister i-
telligēs: iracūdiā eius mutilis sustinebit ·

Et spōsio mollis frāgit Ca. XV.
iram sermo dur? suscitat furoze m ·
Lingua sapientū ornat sciaz: os fa-
tuoz ebulit stulticiā · In oī loco ocl'i dñi otē
plant bonos & malos · Lingua placabilis li
gnum vite: que aūt immoderata est conteret
spm̄ · Stultus irridet disciplinā p̄is sui: q̄ aūt
custodit increpatōes astutioz fiet · In abūdā
ti iustitia virtus maxima ē: cogitatōnes aūt
impioz um eradicabuntur · Domus iusti plu
rima fortitudo: & infructibus impij con-
turbatio · Labia sapientū disseminabunt scie
ciam: cor stultoz dissimile erit · Victime im-
pioz abominabiles dño: vota iustoz placa-
bilia · Abominatō ē dño via impij: qui sequi
tur iusticiā diliget ab eo · Doctrina mala de
serentium viā vite · qui increpacōes odit mo
rietur · Infern? & pdicō coram domino: quāto
magis corda filioz hominū? Nō amat pesti-
lens eū qui se corripit: nec ad sapientes gra-
ditur · Cor gaudēs exhilarat faciem: in mero
re animi decitur spiritus · Cor sapiētis quez
doctrinam: & os stultoz pascit impericia ·
Omnes dies pauperis mali: secura mens q̄si
inge cōuiuium · Melius est parū cū timore do
mini: q̄p thesauri magni & insaciabiles · Me-
lius est vocari ad olera cum caritate: q̄p ad vi
tulum sagināti cū odio · Vir iracūdus pro-
uocat rixas: qui paciēs ē mitigat suscitatas
Iter pigroz quasi sepes spinaruz: via iusto
rum absq3 offendiculo · Filius sapiens letifi-
cat patrem: & stultus homo despicit matrez
suam · Stulticia gaudiū stulto: & vir prudēs
dirigit gressus suos · Dissipantur cogitatio-
nes vbi non est consiliū: vbi vero sūt plures
consiliarij cōfirmant · Letat hō in sententia
oris sui: & sermo oportunus est optim? · Se
mita vite sup erūditū: vt declinet de inferno
nouissimo · Domum superboz demolief dñs:

Torquet
Dō stulti miscet plebs vespigus hōr plebs

Mens
plamet sms bonq3 deq3 ocā cernit edit mult

& firmos faciet terminos vidue. Abomina-
tō domini cogitationes male: & purus sermo
pulcherrimus firmabitur ab eo. Conturbat
domum suam qui sectatur auariciam: q̄ autē
odit munera viuet. Per miscōiam & fidem
purgantur peccata: per timorē aūt dñi decli-
nat omnis a malo. Mēs iusti meditabit obe-
dientiam. os impioꝝ redūdat malis. Longe
est dominꝰ ab impijs: & oꝝones iustoꝝ exau
diet. Lux oculorum letificat animam: fama
bona impinguat ossa. Auris que audit īcre-
pationes vite: in medio sapientum cōmorabi
tur. Qui abicit disciplinam despicit animam
suam: qui aūt acquiescit increpatōibo. pos-
sessor est cordis. Timor dñi disciplīa sapiētie
& gloriam p̄cedit humilitas. Ca. XVI.

Omnis est aīaz p̄parare: & dñi gu-
bernare linguā. Omēs vie hoīm pa
tent oculis eiꝰ: spirituū pōderatoꝝ est
dñs. Reuela dño opera tua: & dirigētur cogi
tacōes tue. Vniuersa p̄pt semetipm operatꝰ
est dominus: impium q̄s ad diem malū. Abo-
minatō domini est oīs arrogās. etiam si ma-
nus ad manum fuerit nō erit innocens. Ini-
ciū vie bone facē iustitiā: accepta ē aūt apd
deuz magisq̄ immolare hostias. Misericordia
& veritate redimitur iniquitas: & in timore
domini declinaī a malo. Cum placuerint do-
mino vie hominis: inimicos q̄s eius cōuertet
ad pacem. Melius ē pauꝝ cū iusticia: q̄ mul-
ti fructus cū iniquitate. Cor hominis dispo-
nit viam suam: ꝑ dñi est dirigere gressus eiꝰ
Diuinatō in labijs regis: in iuditō nō errabit
os eius. Pondus & statera iudicia domini
sunt: & opera eiꝰ omnes lapides seculi. Abo-
minabiles regi qui agunt impie: quoniam
iusticia firmatur solium. Voluntas regum
labia iusta: qui recta loquitur dirigetur. In-
dignatio regis nuncij mortis: & vir sapiens
placabit eū. In hilaritate vultus regis vita
& clemētia eius quasi imber serotinꝰ. Pos-
side sapientiā q̄a auro melior ē: & acq̄re pru-
dentiam q̄ pciosior est argēto. Semita iusto
rum declinat mala: custos anime sue suat vi-
tam suam. Cōtricōez precedit superbia: & aīe
ruinam exaltabitur spiritꝰ. Melius ē humili-
ari cū mitibꝫ: q̄ diuidere spolia cum superbis
Eruditus ī verbo reperiet bona: & qui sperat
in domino beatus est. Qui sapiens est corde
appellabitur prudēs: & qui dulcis eloq̄o ma-
iora reperiet. Fons vite eruditio possidentis:
doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis
erudiet os eiꝰ: & labijs eiꝰ addet gratiā. Fa-
uus mellis compositio verba: dulcedo aīe ē sa-
nitas ossium. Est via que videtur hominī re-
cta: & nouissima eiꝰ ducunt ad mortem. Ani
ma laborātis laborat sibi: q̄ cōpulit eū os su
um. Vir insipiens fodit malū: & ī labijs eiꝰ
ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites
& verbosus separat principes. Vir iniquus
lactat amicū suū: & ducit eū p̄ viā nō bonā.
Qui attonitis oculis cogitat p̄ua: mordēs la-
bia sua perficiet malum. Corona dignitatis
senectus: que in vijs iusticie repietur. Meli
or est paciens viro forti: & q̄ dominatur aīo
suo expugnatore vrbiū. Sortes mittunt in
sinū: sed a dño tēperant. Capi. XVII.

Melior est buccella sicca cuz gaudio:
q̄ domꝰ plena victimis cuz iurgio.
Seruꝰ sapiēs dñabit stultis filijs:
& inter frēs hereditatē diuidet. Sicut igne
p̄bat argētū & aurū camino: ita corda pro-
bat dñs. Malus obedit lingue inique: & fal-
lax obtemperat labijs mēdacibus. Qui despi
cit paupē exprobrat factori eius: et qui in
ruina letatur alterius. non erit impunitus.
Corona senum filij filiorum: & gloria filio-
rum patres eoꝝ. Non decent stultū verba cō
posita: nec principem labiū mentiens. Gēma
gratissima expectatō prestolantis: quocumq̄
se vertit prudēter intelligit. Qui celat delictū
querit amicitias: qui altero sermone repetit
separat federatos. Plus p̄ficit correctio apd
prudentem: q̄ centum plage apud stultum.
Semper iurgia querit malus: angelus autē
crudelis mittetur contra eum. Expedit ma-
gis vrse occurrere raptis fetibus: q̄ fatuo cō
fidenti sibi in stulticia sua. Qui reddit mala
pro bonis: non recedet malum de domo eius.
Qui dimittit aquam caput est iurgiorum: &
anteq̄ patiatur cōtumeliam iudiciū deserit.
Et qui iustificat impiū & q̄ condēnat iustū:
abominabilis est vterq̄ apud deum. Quid p̄-
dest stulto habere diuicias: cum sapientiam
emere non possit: Qui altam facit domum suā
q̄rit ruinā: et q̄ euitat discere incidet in malū

Omni tpe diligit qui amicus est: & frater in angustijs comprobatur. Stultus homo plaudet manibus suis: cum spoponderit pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas: et qui exaltat os suū querit ruinā Qui peruersi cordis est non inuenīet bonum: & qui vertit linguam incidet ī malū. Natus est stultus in ignominiā suā: & nec pater in fatuo letabitur. Animā gaudēs etatem floridam facit: spūs tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit: vt peruertat semitas iudicij. In facie prudētis lucet sapientia: oculi stultorū in finibo terre. Ira patris filius stultus & dolor matris que genuit eum. Non est bonū damnū inferre iusto: nec percutere principem qui recte iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: & pcios spiritus vir eruditus. Stultus q̄s si tacuerit sapiens reputabitur: & si compresserit labia sua intelligens. Ca. XVIII.

Occasiones querit q̄ vult recedere ab amico. omni tēpore erit execrabilis. Non recipit stultus verba prudēcie: nisi ea dixeris q̄ versant in corde ei? Impi? cum in profundū venerit peccatorū cōtemnit. sed sequit eū ignominia & opprobriū. Aqua pfunda vba ex ore viri: & torrēs redūdans fons sapientie. Accipere personā impij in iudicō non est bonum: vt declines a veritate iudicij. Labia stulti miscent se rixis: & os ei? iurgia prouocat. Os stulti cōtritio ei?: & labia ipsius ruina aīe eius. Verba bilinguis q̄si simplicia: & ipsa pueniunt vsq̄ ad interiora ventris. Pigrum deicit timor aīe aūt effeminatorū esuriēt. Qui mollis & dissolut? est in opere suo: frater ē sua opera dissipātis Turris fortissima nomē dñi: ad ipsam curit iustus & exaltabitur. Substātia diuitis vrbs roboris ei?: & quasi murus validus circūdans eū. Antēq̄ cōteratur exaltatur cor homis: & antēq̄ glorificetur humiliat. Qui pri? rñdet q̄ audiat stultū se eē demonstrat: & cōfusione dignū. Spirit? viri sustentat imbecillitatem suam: spiritum vero ad irascendū facilē. quis poterit sustinere? Cor prudētis possidebit scīaz: & auris sapienciū querit doctrinā. Donū hominis dilatat viā ei?: & ante principes spaciū ei facit. Just? prior

Tuerus

Sperne ad audit impij: ne usquā bonū et se

est accusator sui: venit amicus eius & inuestigabit eum. Contradictōes cōprimit sors: & inter potentes q̄s diiudicat. Frater qui adiuuatur a fratre q̄si ciuitas firma: & iudicia quasi vectes vbiū. De fructu oris viri replebitur venter eius: & gemimina labiorum ipsi? saturabunt eum. Mors & vita in manibus lingue: q̄ diligunt eam comedent fructus eius. Qui inuenit mulierem bonaz inuenit bonum: & hauriet iocunditatē a dño. Qui expellit mulierem bonā expellit bonū: qui aūt tenz adulteram stultus est & insipiens. Cū obsecratiōbus loquitur paup: & diues effabitur rigide. Vir amicabilis ad societatem: magis amicus erit q̄ frater. Ca. XIX

Melior est paup qui ambulat in simplicitate sua: q̄ diues torquēs labia sua & insipiens. Vbi nō est scīa aīe nō ē bonū: & qui festin? est pedibo offendet. Stulticia hoīs supplātat gressus eius: & contra deū feruet aīo suo. Diuicie addūt amicos plurimos: a paupe aūt & hoc q̄s habuit separant. Testis falsus nō erit impunitus: & q̄ mendacia loquitur nō effugiet. Multi colunt personā potentis: & amici sūt dona tribuētis Fratres hominis pauperis oderūt eū: insuper & amici procul recesserūt ab eo. Qui tm̄ vba sectat nichil habebit: q̄ aūt possessor ē mētis diligit animā suam: & custos prudēcie inueniet bona. Falsus testis non erit impunitus: & qui loquitur mēdacia peribit. Non decent stultum diuicie: nec seruū dñari principibo. Doctrina viri per paciētiā noscit: & gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita & regis ira: & sicut ros sup herbā ita & hilaritas eius. Dolor patris filius stultus & tecta iugiter perstillātia litigiosa mulier. Dom? & diuicie dantur a parentibus: a dño aūt pprie vxor prudens. Pigredo immittit soporez: & aīa dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum custodit animam suā: qui aūt negligit viam suam mortificabitur. Feneratur domino q̄ miseretur paupis: & vicissitudinē suā reddet ei. Erudi filium tuū ne desperes: ad interfectōem aūt eius ne ponas aīam tuā. Qui em̄ impaciēs ē sustinebit dānum: & cū rapuerit aliud apponet. Audi cōsilium & suscipe disciplinā: vt sis sapiēs ī nouissimis

Terquā

Te shs fals testis mēdacia dicit aīa hoīs

tus. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autem dominī in eternū permanebit. Dō indigens misericors ē: & melior est pauper iustus ꝙ vir mendax. Timor dominī ad vitā & in plenitudine cōmorabitur absq; visitacōne pessimi. Abscondit piger manum suā sub ascella: nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapiētior erit: si autem corripueris sapientem intelliget sapientiam. Qui affligit patrē & fugit matrez: ignominiosus erit & infelix. Non cesses audire filī doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iuditium: & os impiorum devorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia: & mallei percucientes stultorum corpora.

Ca. XX.

Luxuriosa res vinum: & tumultuosa ebrietas. Quicumq; his delectat non erit sapiens. Sicut rugitus leonis ita et terror regis: qui provocat eum peccat in anmā suā. Honor est homī qui separat se a cōtentionibus: omnes aūt stulti miscentur cōtumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate & non dabitur illi. Sicut aqua profunda sic cōsiliū in corde viri: sed homo sapiēs exhauriet illud. Multi homines misericordes vocant: virū aūt fidelem quis inveniet? Justꝰ qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere mundum est cor meū: purus sum a peccato? Pondus & pondus. mensura & mensura: vtrumq; abominabile ē apud deum. Ex studijs suis intelligitur puer: si munda & recta sint opera eius. Aurem audientem & oculum videntem: dominus fecit vtrūq;. Noli diligē somnū: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos & saturare panibo. Malū est malum est: dicit omnis emptor. & cū recesserit tūc gloriabit. Est aurum & multitudo gemmarum: vas aūt preciosum labia sciēcie. Tolle vestimentū ei? qui fideiussor extitit alieni: & ꝙ extraneis auferꝰ pignꝰ ab eo. Suavis est homī panis mendacij: & postea implebitur os eius calculo. Cogitatōnes consilijs roborantur: & gubernaculis tractanda sunt bella. Ei qui revelat misteria. & ambulat fraudulēter & dilatat labia sua:

Rex

Vnde habet dar mala vel pēs duplicat

ne omiscearis. Qui maledicit patri suo & matri: extinguetur lumē eius ī medijs tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio: in novissimo benedictōne carebit. Ne dicas reddam malum pro malo: expecta dominum & liberabit te. Abominatio est apud deum pondus & pondus statera dolosa non est bona. A domīo diriguntur gressus viri. Quis autem hoīm intelligere potest viaz suā? Ruina est homī devorare sanctos: & post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: & īcurvat super eos formicez. Lucerna domī spiraculum homīs: que inuestigat omnia secreta ventris. Misericordia & veritas custodiunt regem: & roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuvenum fortitudo eorum: & dignitas senum canicies. Livor vulneris absterget mala: & plage in secretioribus ventris.

Capitu. XXI.

Sicut divisiones aquarum ita cor regis in manu dñi: quocumq; voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videt: appendit autem corda dñs. Facere misericordiam & iudicium: magis placet domīo ꝙ victime. Exultacio oculorum est dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semper in abundātia: omnis aūt piger semper in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacij: vanus & excors est: & impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorū detrahent eos: q; noluerūt facere iudicium. Perversa via viri alienа est a deo: qui aūt mūdus est rectum op? eius. Melius est sedere ī angulo doḡmatis: ꝙ cum muliere litigiosa & ī domo cōmuni. Anima impij desiderat malum: non miserebit proximo suo. Mulctato pestilente sapientior erit parvulus: & si sectet sapientem sumet sciētiam. Excogitat iustus de domo impij: vt detrahat impios a malo. Qui obturat aurem suam ad clamorem paupis: & ipse clamabit & nō exaudiet. Munꝰ absconditū extinguit iras: & donū in sinu indignationē maximā. Gaudium iusto est facere iudicium: & pavor operātibus iniquitatem. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetu gigantium commorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit qui amat vinum & pinguia non ditabitur.

Regis

Aure clausa sup egrem nō dabit audit

bole

Pro iusto dabitur impi⁹: & pro recto iniqu⁹.
Melius est habitare in terra deserta: q̄ cum
muliere rixosa & iracunda. Thesaurus de si
derabilis & oleum in habitaculo iusti: & im=
prudens homo dissipabit illud. Qui sequitur
iustitiaz & misericordiā: inuenīet vitā iusti
ciam & gloriam. Ciuitatem fortiū ascendit
sapiens: destruxitq; robur fiducie ei⁹. Qui cu
stodit os suum & linguaz suam: custodit ab
angustijs animaz suam. Superbus & ārogās
vocatur indoctus: qui i ira operat⁹ superbiam.
Desideria occidūt pigrū: noluerunt em̄ q̄c=
q̄ manus eius operari. Tota die concupiscit
& desiderat: qui autem iustus est tribuet &
non cessabit. Hostie impiorum abominabiles
que offerunt⁹ ex scelere. Testis mendax peri
bit: vir obediens loquetur victoriā. Vir im=
pius procaciter obfirmat vultum suum: qui
autem rectus est corrigit viam suam. Non ē
sapiētia. non est prudētia: non est consiliū cō=
tra dñm. Equus parat⁹ ad diem belli: do mi=
nus autem salutem tribuet. ¶ Ca. XXII.

Meli⁹ ē nomē bonū q̄ diuitie multe:
super argentū em̄ & aurū grā bona.
Diues & paup obuiauerūt sibi: vtri
usq; operator est dñs. Callidus videt malū &
abscondit se: innocens ptrāsijt & afflictus ē
damno. Finis modestie timor dñi: diuicie &
gloria & vita. Arma & gladij in via supbi:
custos autem anime sue longe recedit ab eis
Prouerbiū est adolescens iuxta viam suaz:
etiam cum senuerit non recedet ab ea. Diues
pauperibus imperat: & qui accipit mutuuz
seruus est fenerantis. Qui seminat iniquita=
tem metet mala: & virga ire sue cōsūmabit⁹.
Qui prius est ad misericordiaz benedicetur: de pa
nibus enim suis dedit pauperi. Victoriā &
honorem acquiret qui dat munera: animam
aūt aufert accipientiū. Eice derisorem & ex=
ibit cum eo iurgiū: cessabuntq; cause & con=
tumelie. Qui diligit cordis mundiciam: pp̄
grām labiorum suorū habebit amicum regem
Oculi dñi custodiūt scientiam: & supplantan
tur verba iniqui. Dicit piger. leo est foris:
in medio platearum occidēdus sū. Fouea p=
funda os aliene: cui iratus est domin⁹ incidet
in eam. Stultitia colligata est in corde pue=
ri; virga disciplīe fugabit eā. Qui calūniatur
pauperem vt augeat diuitias suas: dabit ip=
se ditiori & egebit. Fili mi inclina aurem tu
am: & audi verba sapiencium. Appone autē
cor ad doctrinam meam: que pulcra erit tibi
cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redū=
dabit in labijs: vt sit in domino fiducia tua.
Vnde & ostendam eam tibi hodie. Ecce de=
scripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus
& scientia: vt ostenderem tibi firmitatem &
eloquia veritatis: respondere ex eis illis. qui
miserunt te. Non facias violentiam pauperi
quia pauper est. neq; conteras egenum i por
ta: quia iudicabit dominus causam eius: &
confliget eos qui confixerunt animam eius.
Noli eē amic⁹ homini iracūdo. neq; ambules
cum viro furioso: ne forte discas semitas ei⁹
& sumas scandalum anime tue. Noli esse cuz
hijs qui defigunt manus suas: & qui vades
se offerunt pro debitis. Si enim non habes
vnde restituas: quid cause est vt tollat operi
mentum de cubili tuo? Ne transgrediaris ter
minos antiquos: quos posuerunt patres tui.
Vidisti virum velocem in opere suo: coram
regibus stabit: nec erit ante ignobiles.

Quando sederis ¶ Ca. XXIII.
vt comedas cum principe. diligen=
ter attende que sunt posita ante fa=
ciem tuam: & statue cultrum in gutture
tuo: si tamen habes in potestate animam tu=
am. Ne desideres de cibis: in quo est panis
mendacij. Noli laborare vt diteris: sed pru=
dentie tue pone modum. Ne erigas oculos tu=
os ad opes quas non potes habere: quia faci=
ent sibi pennas quasi aquile: & volabunt in
celum. Ne comedas cum homine inuido &
ne desideres cibos eius: quomā in similitudi=
nem arioli & coniectoris estimat quod igno=
rat. Comede & bibe dicet tibi: & mens eius
non est tecum. Cibos quos comederas euo=
mes: & perdes pulcros sermones tuos. In
auribus insipientium ne loquaris: quia de=
spicient doctrinam eloquij tui. Ne attin=
gas paruulorum terminos: & agrum pu=
pillorum ne introeas. Propinquus enim il=
lorum fortis est: & ipse iudicabit contra te
causam illorum. Ingrediatur ad doctrinam
cor tuum: & aures tue ad verba scientie. Noli
subtrahē a puero disciplinā: si em̄ percusseris

Women

Cultrum

eum virga non morietur. Tu virga pcucies eũ: & animã eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaudebit tecum cor meum: & exultabunt renes mei cũ locuta fuerint rectũ labia tua. Non emuletur cor tuũ peccatores. sed in timore dñi esto tota die: qui habeb spem in nouissimo: & prestulatio tua non auferetur. Audi fili mi & esto sapiens: & dirige in via animum tuum. Noli esse in cõuiuijs potatoꝝ. nec in cõmessacõibo eorum qui carnes ad vescendum conferunt: quia vacantes potibus & dantes simbola cõsumentur: et vestietur pannis dormitatõ. Audi patrem tuum qui genuit te: & ne contemnas cum senuerit mater tua. Veritatẽ eme: & noli vendere sapientiã & doctrinã & intelligentiam. Exultat gaudio pater iusti: q̃ sapientem genuit letabitur in eo. Gaudeat pater tuꝰ & mater tua: & exultet qui genuit te Prebe fili mi cor tuum michi: & oculi tui vias meas custodiant. Fouea em̃ profunda ẽ meretrix: & puteus angustus aliena. Insidiatur in via quasi latro: & quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve. cuius patri ve. cui rixe. cui fouee. cui sine causa vulnera: cui suffossio oculorum? Nonne hijs qui commorantur in vino: & student calicibus epotãdis. Ne intuearis vinum quando flauescit: cũ splenduerit in vitro color eius. Ingreditur blande & in nouissimo mordebit vt coluber: & sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extraneas: & cor tuum loquetur puersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: & q̃si sopit? gubernator amisso clauo: & dices. Verberauerunt me & nõ dolui: traxer̃t me & ego nõ sensi. Quãdo euigilabo: & rursus vina reperiã. Ca. XXIIII.

Ne emuleris viros malos nec desideres eẽ cũ eis: q̃ rapiãs meditat mẽs eor: et fraudes labia eor locũt. Sapiẽtia edificabit dom?: et prudẽtia roborabit In doctrina replebuntur cellaria: vniuersa substantia preciosa & pulcerrima. Vir sapiens fortis est & vir doctus robustus & validus: quia cũ dispositione initur bellum: & erit salus vbi multa cõsilia sũt. excelsa stulto sapientia: in porta non aperiet os suum. Qui cogitat mala facere: stultus vocabitur.

Cogitatio stulti pecc̃atum est: & abominatio hominum detractor. Si desperaueris lapsus in die angustie: imminuetur fortitudo tua Erue eos qui ducuntur ad mortem: & qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris vires non suppetunt: qui inspector est cordis ipse intelligit & seruatorem anime tue nichil fallit: reddetq̃ homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel quia bonum est: & fauum dulcissimum gutturi tuo. Sic & doctrina sapientie anime tue: quam cum inueneris habebis ĩ nouissimis spem: & spes tua non peribit. Ne insidieris & queras impietatem in domo iusti: neq̃ vastes requiem eius. Septies enim in die cadet iustus & resurgẽ impij autem corruent in malum. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas & in ruina eius ne exultet cor tuum: ne forte videat dominus & displiceat ei: & auferat ab eo irã suam. Ne contendas cum pessimis. ne emuleris impios: quoniam non habent futurorum spem mali: & lucerna impiorum extinguet. Time dominum fili mi & regem: & cum detractoribus non commiscearis. Quoniam repente consurget perdicio eorum: & ruinam vtriusq̃ quis nouit? Nec quoq̃ sapientibus Cognoscere personam in iuditio non est bonum. Qui dicunt impio iustus es. maledicẽt eis populi: & detestabuntur eos tribus. Qui arguunt laudabuntur. & super eos veniet benedictio. Labia deosculabitur: qui recta verba respondet. Prepara foris opus tuum: & diligenter exerce agrum tuum: & postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra proximum tuum: nec lactes quemquam labijs tuis. Ne dicas quomodo fecit michi sic faciam ei: & reddam vnicuiq̃ scd̃m opus suum. Per agrum hominis pigri transiui: & per vineam viri stulti. Et ecce totum repleuerant vrtice & operuerant superficiem eius spine: & maceria lapidum destructa erat. Quod cum vidissem posui in corde meo: & exemplo didici disciplinam. Vsq̃ quo piger dormies: vsquequo de somno consurges? Pauꝝ inquam dormies. modicum dormitabis: pauxillum man? conseres vt quiescas & veniet tibi quasi cursor egestas tua: & mẽdicitas q̃si vir armat?. Ca. XXV.

bole

Gloria dei est celare verbum: & gloria regum inuestigare sermõez. Celũ sursũ & terra deorsũ: & cor regũ inscrutabile. Aufer rubigĩem de argẽto: & egredietur vas purissimũ. Aufer impietatez de vultu regis: & firmabit in iusticia thron? ei?. Ne glorioſus appareas coram rege: & in loco magnoz ne steteris. Melio? ẽ em̃ vt dicat tibi ascende huc: q̃ vt humilieris coram principe. Que viderũt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare non possis cum dehonestaueris amicũ tuum. Causam tuam tracta cum amico tuo. & secretũ extranei ne reueles: ne forte insultet tibi cum audierit: et exprobraẽ ñ cesset. Gratia & amicitia liberãt quas tibi serua. ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis. qui loquitur verbum in tempore suo. Inauris aurea & margarita fulgens: qui arguit sapientem & aurẽ obedientẽ. Sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis ei qui misit eũ: animã ipius requiescere facit. Nubes & ventus. & pluuie non sequentes: vir glorioſus & promissa non complens. Patientia lenietur princeps: & lingua mollis confringet duriciam. Mel inuenisti. comede quod sufficit tibi: ne forte saciatus euomas illud. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui: nequando saciatus oderit te. Jaculũ & gladius & sagitta acuta: homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimoniũ. Dens putridus & pes lassus. qui sperat super infideli in die angustie: & amittit palliũ in die frigoris. Acetũ in uitro: qui cãtat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento & vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitit da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput ei?: & dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluuias: & facies tristis linguam detrahẽtez Melius est sedere in angulo domatis: q̃ cum muliere litigioſa. & in domo cõmuni. Aqua frigida anime sicienti: & nũci? bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede & vena corrupta: iustus cadens coram impio. Sicut qui mel multum comedit non est ei bonum: sic qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Sicut vrbs patens & absq; murorũ ambitu: ita vir qui non potest in loquẽdo cohibere spiritũ suũ.

Ca. XXVI.

Vomõ mixtũ estate & pluuie in messe: sic indecens ẽ stulto gloria. Sicut auis ad alta tranſuolãs: & passer q̃libet vagens: sic maledictũ frustra prolatũ in quempiam supueniet. Flagellũ equo & chamus asino: & virga in dorso imprudentium. Ne respondeas stulto iuxta stulticiam suam: ne efficiaris ei sil'is. Rñde stulto iuxta stulticiã suã: ne sibi sapiẽs eẽ videat. Claudo? pedibus & iniq̃tatẽ bibẽs: q̃ mittit vba p nũcium stultum. Quomõ pulcras frustra habet claudus tibias: sic indecens ẽ in ore stultoz pabola. Sicut qui mittit lapidẽ in aceruum mercurij: ita qui tribuit insipienti honorem. Quõ si spina nascatur in manu temulenti: sic parabola in ore stultoz. Judicium determinat causas: & qui imposuit stulto silentium iras mitigat. Sicut canis qui reuertitur ad vomitũ suum. sic imprudens qui iterat stulticiam suam. Vidisti hominem sapientez sibi videri: magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger leo est in via: & leena in itineribo. Sicut hostium vertitur in cardine suo: ita pigr̃ in lectulo suo. Abscõdit piger man? sub ascella sua: & laborat si ad os suum eas cõuerterit Sapientior sibi piger videt: septez viris loquentibo sententias. Sicut qui apprehendit auribo canem: sic q̃ transit impatiens & cõmiscetur rixe alteri?. Sicut noxi? ẽ qui mittit sagittas & lanceas in mortem: ita vir q̃ fraudulenter nocet amico suo: & cum fuerit deprehensus dicet ludens feci. Cum defecerint ligna extinguetur ignis: & susurrone subtracto iurgia conquiescunt. Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignem: sic homo iracundus suscitat rixas. Verba susurronis q̃ simplicia: & ipa pertransiunt ad intima cordis. Quomodo si argẽto sordido ornare velis vas fictile: sic labia tumencia cum pessimo corde sociata. Labijs suis intelligitur inimicus: cũ incorde tractauerit dolos. Quando submiserit vocem suam ne crediderис ei: quoniam septem nequicie sunt in corde illius. Qui operit odium fraudulenter: reuelabitur malicia ei? in concilio. Qui fodit voueam incidet in eam: & qui volvit lapidem reuertetur ad eum

Lingua fallax non amat veritatez: & os lubzicũ operatur ruinas. Ca. XXVII.

Nẽ glozieris in craſtinum: ignozans quid ſuperuẽtura pariat dies. Laudet te alienus & nõ os tuũ: extraneus & non labia tua. Graue eſt ſaxũ & onerosa arena: ſed ira ſtulti vtroq; grauioz. Ira ñ habet miſericozdiã. nec erũpens furoz: & impetũ cõcitati ſpũs ferre q̃s poterit? Melioz ẽ manifeſta cozrectio q̃ amoz abſcondit? Meliora ſunt vulnera diligẽtis: q̃ fraudulẽta oſcula odientis. Anima ſaturata calcabit fauum: & anima eſuriens etiam amarum pro dulci ſumet. Sicut auis trãſmigrans de nido ſuo: ſic vir qui derelĩquit locũ ſuũ. Vnguẽto & varijs odoribus delectatur coz: & bonis amici cõſilijs anima dulcozatur. Amicũ tuũ & amicum patris tui ne dimiſeris: & domus fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melioz eſt vicinus iuxta: q̃ frater pcul. Stude ſapientie fili mi & letifica coz meum: vt poſſis exprobranti reſpondere ſermonem. Aſtutus vidẽs malum abſcõditus ẽ: paruuli tranſeuntes ſuſtinuerunt diſpendia. Tolle veſtimentum ei? qui ſpopõdit pro extraneo: & pro alieno aufer ei pignus. Qui benedicit proximo ſuo voce grandi de nocte cõſurgẽs: maledicenti ſimilis erit. Tecta perſtillãcia ĩ die frigozis & litigioſa mulier. comparãtur Qui retinet eã quaſi qui ventũ teneat: & oleũ dextre ſue euacuat. Ferrum ferro exacuitur: & homo exacuit faciem amici ſui. Qui ſeruat ficum cõedet fructus eius: & qui cuſtos ẽ dñi ſui glorificabitur. Quomodo ĩ aquis reſplẽdẽt vultus proſpiciẽtium: ſic corda hominũ manifeſta ſũt prudentibus. Infernus & pdicõ nũq̃ replent: ſimlit & oculi hoĩm inſaciabiles. Quõ probatur in cõflatozio argentũ & in fornace aurũ: ſic probat homo ore laudãtis. Coz iniqui exquirit mala: coz aũt rectũ exquirit ſcientiam. Si cõtuderis ſtultum in pila quaſi tipſanas feriente deſuper pilo: nõ auferetur ab eo ſtulticia eius. Diligenter agnoſce vultum pecozis tui tuoſq; greges cõſidera Non enim habebis imgiter poteſtatem: ſed corona tribuetur tibi in generatione generationum. Aperta ſunt prata & apparuert herbe virentes: & collecta ſunt fena de montibus.

Agni ad veſtimentum tuum: & hedi ad agri precium. Sufficiat tibi lac caprarũ in cibos tuos & in neceſſaria domus tue: & ad victuz ancillis tuis. Capi. XXVIII.

Fugit impius nemine perſequente: iuſtus aũt q̃i leo cõfidẽs abſq; terroze erit. Propt̃ peccata terre multi pncipes ei?: & pt̃ hois ſapiencia & hoz ſciam que dicunt̃. vita ducis lõgioz erit. Vir pauper calũmians pauperes: ſimilis ẽ imbri vehementi in quo paratur fames. Qui derelinquũt legem laudant impiũ: qui cuſtodiunt ſuccẽduntur cõtra eũ. Viri mali non cogitãt iudicium: qui aũt requirũt dñm animaduertũt omnia. Melioz eſt pauper ambulans in ſimplicitate ſua: q̃ dives in prauis itineribus. Qui cuſtodit legem filius ſapiens eſt: qui autem cõmeſſatozes paſcit confundit patrem ſuum. Qui coaceruat diuitias vſuris & fenoze liberali: in pauperes cõgregat eas. Qui declinat aures ſuas ne audiat legem: oratio ei? erit execrabilis. Qui deci pit iuſtos in via mala ĩ interitu ſuo corruet: & ſimplices poſſidebũt bona eius. Sapiens ſibi videtur vir dives: pauper aũt prudens ſcrutabitur eum. In exultatõe iuſtorum multa gloria eſt: regnantibus impijs ruine hominum. Qui abſcondit ſcelera ſua non dirigetur: qui autem cõfeſſus fuerit & reliquerit ea miſericordiã cõſequetur. Beatus homo qui ſemper eſt pauidus: q̃ vero mentis eſt dure. corruet in malũ. Leo rugiens & vrſus eſuriens: princeps impi? ſuper populũ pauperem. Dux indigens prudẽcia. multos oppzimet p calũniã: qui aũt odit auariciam. longi fiunt dies eius. Hominem qui calũniatur anime ſanguinem: ſi vſq; ad lacum fugerit nemo ſuſtinet. Qui ãbulat ſimpliciter ſaluus erit: qui peruerſis gradit viis concidet ſemel. Qui operatur terram ſuam ſaciabitur panibus: qui aũt ſectatur ocium replebitur egeſtate. Vir fidelis multum laudabitur: qui aũt feſtinat ditari. non erit innocẽs. Qui cognoſcit in iudicio faciem nõ bñ facit iſte: & pro buccella panis deſerit veritatem. Vir q̃ feſtinat ditari & alijs inuidet: ignozat q̃ egeſtas ſupuenıet ei. Qui corripit hominẽ: grãz poſtea inueniet apud eum: magis q̃ ille qui p lingue blandimenta decipit.

bole

Qui subtrahit aliquid a patre suo vel a matre & dicit hoc nō esse peccatum : particeps homicide est · Qui se iactat & dilatat · turgia cōcitat : q̄ vero sperat in domino saluabit̄ · Qui cōfidit in corde suo stultus est : qui aūt gradit̄ sapiēter ipe laudabit̄ · Qui dat paupi nō indigebit : qui despicit deprecantem sustinebit penuriam · Cum surrexerint impij absc̄dentur homines : cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

Capi · XXIX ·

Uiro qui corripientem · dura cervice cōtemnit · repētin? ei supueniet interit? : & eū sanitas nō seq̄tur. In multiplicatōe iustor letabit̄ vulg? : cū impij sūpserint p̄ncipatū gemet ꝑpl? · Vir qui amat sapiētiam letificat patrez suū : qui aūt amat scortum perdet substātiam · Rex iustus erigit terram : vir auarus destruet eā · Homo q̄ blandis fictisq; sermonibo loquit̄ amico suo : rete expandit gressibo eius · Peccantem virum iniquū inuoluet laqueus : & iustus laudabitur atq; gaudebit · Nouit iustus causam pauperum : impius ignorat scientiam · Homines pestilentes dissipant ciuitatem : sapiētes vero auertunt furorem · Vir sapiens si cum stulto contenderit : siue irascat̄ siue rideat nō inueniet requiem · Viri sanguinū oderūt simplicem : iusti aūt querunt animam eius · Totum spiritum suum profert stultus : sapiens differt & reseruat ī posterū · Princeps q̄ libēter audit vba medacij : omēs ministros habet impios · Pauper & creditor obuiauerunt sibi : vtriusq; illuminator est dom̄? · Rex q̄ iudicat in ueritate pauperes : thronus eius ī eternum firmabit̄ · Virga atq; correctio tribuit sapientiam : puer autem qui dimittitur voluntati sue cōfundit matrem suam · In multiplicacione impiorum multiplicabuntur scelera : & iusti ruinas eorum videbunt · Erudi filium tuum & refrigerabit te : & dabit delicias anime tue · Cum ꝓphecia defecerit dissipabitur popul? : qui vero custodit legez beat? ē Seruus verbis nō potest erudiri : quia quod dicis intelligit : & respondere contemnit · Vidisti hominem velocem ad loquendum : stulticia magis sperāda est q̄ illi? correctio · Qui delicate a pueritia sua nutrit seruum suum : postea sentiet eū cōtumacem · Vir iracund? ꝓuocat rixas : & qui ad indignandum facilis est erit ad peccata prociuior · Superbuz sequitur humilitas : & humilem spū suscipiet gloria · Qui cū fure participat odit aīaz suā : adiurantem audit : & non indicat · Qui timet hominem cito corruet : q̄ sperat ī domino subleuabit̄ · Multi req̄rūt faciē p̄ncipis & iudiciū a dño egredit̄ singulor · Abomināt̄ iusti virum impium : & abominant̄ impij eos qui in recta sunt via · Verbum custodiens filius · extra perditionē erit ·

Ca · XXX ·

Erba cōgregātis : filij vomētis · Visio quam locutus est vir cū quo ē deus : & q̄ deo secū morāte ꝑfortat? ait Stultissimus sum virorū : & sapientia hoim nō ē mecū · Nō didici sapiētiā : & nō noui sciēciam sanctor · Quis ascendit ī celū atq; descendit ? Quis cōtinuit spūm in manibo suis ? Quis colligauit aquas quasi in vestimento ? Quis suscitauit omnes terminos terre ? Quod nomē est eius : & quod nomen filij eius si nosti ? Omnis sermo dei ignitus : clipeus est ommibus sperantibus in se · Ne addas q̄cq̄ verbis illi? & arguaris : inueniari sq; mendax · Duo rogaui te : ne deneges michi antēq̄ moriar · Vanitatem & verba mendacia longe fac a me · Mendacitatem & diuitias ne dederis michi · Tribue tantum victui meo necessaria : ne forte saciatus illiciar ad negandum & dicam quis est dominus : aut egestate compulsus furer & periurem nomen dei mei · Ne accuses seruum ad dominum suum : ne forte maledicat tibi & corruas · Generatō q̄ patri suo maledicit : & q̄ matri sue ñ bñdicit · Generatio q̄ sibi munda vidētur : & tamen non est lota a sordibus suis · Generatio cuius excelsi sunt oculi : & palpabre eius in eo sunt recte · Generatio que prodentibus gladios habet & cōmandit molaribus suis : vt comedat inopes & terra : & pauperes ex hoīb̄ · Sāguisuge due sunt filie : dicentes affer affer · Tria sunt insaturabilia : & quartum quod nūq̄ dicit sufficit · Infernus & os vulue et terra que nō saciat̄ aqua : ignis vero nūq̄ dicit sufficit · Oculū qui subsannat patrē & q̄ despicit partum matris sue : suffodiāt eū corui de torrētibus : & comedāt eū filij aq̄le · Tria sūt difficilia michi : & q̄rtū penit? ignoro · Viā aq̄le

in celo viam colubri sup petram: viam nauis in medio mari: & viam viri in adolescentia. Talis est & via mlieris adultere que cōedit & tergens os suum dicit. Non sum operata malum. Per tria mouetur terra: & quartus qđ non potest sustinere. Per seruum cum regnauerit. per stultum cum saturat9 fuerit cibo: & per odiosam mulierez cū in matrimoio fuerit assumpta: & p ancillaz cū fuerit heres domine sue. Quatuor sūt minima terre: & ipsa sunt sapientioza sapiētibo. Formice populus infirm9: qui preparat in messe cibū sibi. Lepusculus plebs imalida. qui collocat in petra cubile suum. Regem locusta nō habet: & egredif vniuersa per turmas. Stellio manibus mititur: & moratur in edibus regis. Tria sunt que bñ gradiunt: & quartū quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Gallus succinctus lūbos suos et aries: nec est q̄ resistat ei: & qui stultus apparuerit. post9 eleuatus est in sublime. Si enim intellexisset: ori suo imposuisset manuz. Qui aūt fortiter premit vbera ad eliciendū lac. exp̄mit butirum: & q̄ vehemēter emūgit. elicit sāguinē: & q̄ puocat iras p̄ducit discordias. ¶ Ca. XXXI.

Verba lamuelis regis. Visio qua erudiuit euz mater sua. Quid dilecte mi: quid dilecte vteri mei: quid dilecte votoz meoz: Ne dederis mlieribo substātiam tuā: & diuicias tuas ad delendos reges. Noli regibus o lamuel. noli regibus dare vinum: quia nullum secretum est vbi regnat ebrietas. Ne forte bibant & obliuiscantur iudiciorum: & mutent causam filioz pauperis. Date siceraz merentibo: & vinū hīs qui amaro sunt animo. Bibent & obliuiscantur egestatis sue: & doloris sui non recordentur amplius. Aperi os tuum muto: & causis oīum filioz qui pertrāseunt. Aperi os tuum: decerne quod iustum ē: & vindica inopem et pauperem. Aleph. Mulierem fortem quis inueniet: procul & de vltimis finibus preciū eius. Beth. Confidit in ea cor viri sui: & spolis non indigebit. Gimel. Reddet ei bonum & nō malum: omnibus diebus vite sue. Deleth. Quesiuit lanam & linum: & operata est cōsilio manuum suaruz. He. Facta est quasi nauis institoris: de longe portans panez suum. Vau. De nocte surrexit: deditq; predam domesticis suis: & cibaria ancillis suis. Zay. Consideraūit agrum & emit eū: de fructu manuum suarum plātauit vineā. Heth. Accinxit fortitudīe lūbos suos: et roborauit brachium suū. Theth. Gustauit & vidit q̄ bona est negociatō eius: non extinguetur in nocte lucerna eius. Joth. Manum suam misit ad fortia: & digiti eius apprehenderunt fusum. Chaph. Manū suā aperuit inopi: & palmas suas extendit ad pauperē. Lameth. Non timebit domui sue a frigoribus niuis: omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Mem. Stragulatam vestem fecit sibi: bissus & purpura vestimentum eius. Nun. Nobilis in portis vir eius: quando sederit cum senatoribus terre. Samech. Sindonem fecit & vēdidit: & cingulum tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo & decor indumentū eius: et ridebit in die nouissimo. Phe. Os suum aperuit sapiencie: et lex clemencie in lingua eius. Sade. Considerauit semitas domus sue: et panem ociosa non comedit. Coph. Surrexerunt filij eius & beatissimaz predicauerunt: vir ei9 & laudauit eam. Res. Multe filie cōgregauerunt diuicias: tu supergressa es vniuersas. Syn. Fallax gratia et vana est pulchritudo mulier timens dñm laudabitur. Thau. Date de fructu manuū suarum: & laudent eam in portis opera eius.

Incipit prologus in ecclesiasten:.

Memini me ante hoc ferme quinquennium. cum adhuc rome essez & ecclesiasten sancte blesille legerez vt eam ad cōtemptum mundi huius prouocarem et oē quod in mūdo cerneret putaret esse pro nichilo. rogatū ab ea: vt in morem cōmentarioli. obscura q̄q; dissererē: vt absq; me posset intelligē q̄ legebat. Itaq; qm̄ inprocinctu nri opis subita morte subtracta ē. et vbi nō merum? o paula et eustochiū talē vite nre hōre cōsortē: tātoq; vulnere tūc pcussus obmutui nūc in bethleem positus angustiore videlicet ciuitate. et illi9 memorie et vob reddo qđ debeo. Hoc breuiter ammonens quod nullius

Incipit Ecclesiastes das buch d' wardt vor salomonge

auctoritatem secutus sū: sed de hebreo trāsferens maxime septuaginta interpretū cōsuetudini me coaptauī: in hīs dumtaxat que non multum ab hebraicis discrepabāt. Interdū aquile q̄ & symachi & theodotionis recordatus sum: vt nec nouitate nimia. lectoris studium deterrerem: nec rursum contra conscientiam meam fonte veritatis omisso: opinionū riuulos consectarer. Explicit plog?.

Incipit liber ecclesiastes:. Capi. I.

Verba ecclesiastes. filij dauid regis iherusalem. Vanitas vanitatū dixit ecclesiastes: vanitas vanitatum & omnia vanitas. Quid habet ampli? homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit & generatiō aduenit: terra vero in eternum stat. Oritur sol & occidit. & ad locū suum reuertit: ibiq̄ renascēs girat p̄ meridiē: & flectitur ad aquilonē. Lustrās vniuersa. in circuitu pgit spiritus: & in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: & mare non redundat. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur: vt iterū fluant. Cūcte res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Non satiatur oculus visu: nec auris auditu impletur. Quid est q̄d fuit: Ipsum q̄d futurum est. Quid ē quod factum ē: Ipm q̄d faciēdū est. Nichil sub sole nouū: nec valet quisq̄ dicere: ecce hoc recēs est. Iā em̄ p̄cesserūt in seculis: q̄ fuerūt añ nos. Nō ē p̄or memoria: sed nec eorum quidem que postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israhel in iherusalem: & proposui in animo meo querere & inuestigare sapienter de oīb̄o que fiunt sub sole. Hāc occupatiōez pessimam dedit deus filijs hoim: vt occuparētur in ea. Vidi que fiunt cūcta sub sole: et ecce vniuersa vanitas & afflictio spirit?. Peruersi difficile corriguntur: & stultoz infinit?e st numerus. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce magnus effectus sum & precessi oīes sapientia q̄ fuerunt ante me in iherusalē: et mēs mea ꝺplata ē m'lta sapiēter & didici: dedi q̄ cor meum vt scirē prudentiā atq̄ doctrinam:

oīa vanit mal et ad hoīm
nī eqnit videnti

Fluuia

errorescq̄ & stultitiā. Et agnoui q̄ in hīs q̄q̄ esset labor & afflictio spiritus: eo q̄ in multa sapiētia multa sit indignatiō: & qui addit scientiam addit & laborē. Capitulū. II.

Dixi ergo in corde meo. vadam & affluam deliciis: & fruar bonis. Et vidi q̄ hoc q̄q̄ eēt vanitas. Risūq̄ reputaui errorē: & gaudio dixi. Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde meo. abstrahē a vino carnē meā. vt animum meum trāsferrē ad sapiētiam devitarēq̄ stulticiā donec viderem quid esset vtile filijs hominū: quo facto opus ē sub sole numero dieꝝ vite sue. Magnificaui opera mea. Edificaui michi domos & plātaui vineas: feci ortos & pomeria & cōsevi ea cūcti generis arboribo: & extruxi michi piscinas aquaꝝ vt irrigarē siluam lignoꝝ germinātium. Possedi seruos & ācillas. m'tāq̄ familiā habui: armenta q̄q̄ & magnos ouium greges: vltra omnes qui fuerūt ante me in iherusalem. Coaceruaui michi argentum & aurum: & substancias regū & p̄unciaꝝ. Feci michi cantoꝛes & cantatrices & delicias filioꝛum hominū: sciphos & vrceolos in ministerio ad vina fundēda: & supgressus sū opibus omnes qui ante me fuerūt in iherusalē. Sapiētia quoq̄ perseueraūt mecum: & omnia q̄ desiderauerunt oculi mei non negaui eis: nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur: & oblectaret se in hīs que preparauerat. Et hanc ratus sum partē meā: si vterer labore meo. Cūq̄ me cōuertissem ad vniuersa opera que fecerant manus mee. & ad laboꝛes in quibo frustra sudaueram: vidi in omnibus vanitatem & afflictionez animi: & michil permanere sub sole. Trāsiui ad cōtēplandā sapientiam: errores q̄q̄ & stulticiam. Quid est inq̄ homo: vt sequi possit regem factoꝛez suū: Et vidi q̄ tantum p̄cederet sapiētia stulticiā: quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat. Et didici q̄ vnus vtriusq̄ esset interit?: & dixi in corde meo. Di vn? & stulti & me? occasus erit: quid michi p̄odest q̄ maiorem sapientie dedi operam: Locutusq̄ sui cum mente mea: animaduerti q̄ hoc q̄q̄ esset vanitas. Non em̄ erit memoria sapientis similiter vt stulti in perpetuum: & futura tēpoꝛa oblīōe

vineas/ hoc ortos
et pomeria/ deinde cōseram/

Plantaui

cuncta pariter operient. Moritur doct? similiter indoct?: & idcirco teduit me vite mee videtē mala vniuersa eē sub sole: & cūcta vanitatem & afflictionē spiritus. Kursus detestat? sum omēz industriā meā qua sub sole studiosissime laborauī: habiturus heredem post me. quē ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit: & dominabitur in laboribus meis quibus desudauī & sollicitus fui. Et ē quicq̄ tam vanum? Vnde cessauī: renūciauitq; cor meū vltra laborare sub sole. Nam cum alius laborat in sapiētia & doctrina & sollicitudine: homini ocioso quesita dimittit. Et hoc q̄s vanitas: & magnum malum. Quid enim p̄derit homini de vniuerso labore suo & afflictione spiritus: qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies ei? doloribo et erūmis pleni sūt: nec p noctem mente requiescit. Et hoc nonne vanitas est? Nonne melius est comedere & bibere & ostēdere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc de manu dei est. Quis ita deuorabit & delicijs affluet vt ego? Homini bono in conspectu suo dedit deus sapientiam & scientiam. & intelligentiam: peccatori aūt dedit afflictionem & curam superfluam: vt addat & congreget & tradat ei qui placuit deo. Sed & hoc vanitas ē: cassa sollicitudo mētis.

Ca. III.

Omia tp̄a temp? habent: & suis spacijs transeunt vniuersa sub sole. Tēp? nascendi: & tēp? moriēdi. Tempus plantādi: & tempus euellēdi quod plātatum est. Temp? occidēdi: & tempus sanādi. Tēpus destruendi: & tēpus edificādi. Tempus flendi: & tempus ridēdi. Tempus plangēdi: & tempus saltandi. Tempus spargēdi lapides: & temp? colligēdi. Temp? amplexādi: et tēpus longe fieri ab amplexibo. Tempus acquirēdi: & temp? perdēdi. Tēpus custodiendi: & tēp? abiciendi. Tēpus scindēdi: et tēpus cōsuendi. Tempus tacēdi: & tempus loquendi. Tempus dilectionis: & tempus odij. Tempus belli: & tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit deus filijs hominum: vt distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo: & mundum tradidit disputationi eorum: vt non inueniat homo opus quod operatus est deus ab inicio vsq̄ ad finem.

Tempus

Et cognoui q̄ nō esset melius nisi letari: & facere bona in vita sua. Omnis enī homo qui comedit & bibit. & videt bonuz de labore suo hoc donum dei est. Didici: q̄ omnia opera que fecit deus perseuerent in perpetuum. Nō possumus eis quicq̄ addere nec auferre: que fecit deus vt timeatur. Quod factum est: ipsum permanet. Que futura sunt iam fuerunt: & deus instaurat quod abijt. Vidi sub sole in loco iudicij impietatem & in loco iusticie iniquitatem: & dixi in corde meo. Justū & impium iudicabit dominus: & temp? omis rei tūc erit. Dixi in corde meo de filijs hominū. vt probaret eos deus: & ostenderet sīles esse bestijs. Idcirco vnus interitus ē hominis & iumentorum: et equa vtriusq; condicio. Sicut moritur homo: sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia: & nichil habet hō iumēto amplius. Cūcta subiacent vanitati: & oīa pgunt ad vnū locum. De terra facta sūt: & in terram piter reuertūtur. Quis nouit si spūs filioz adā ascendat sursū: & si spūs iumētoz descendat deorsum? Et deprehendi nichil esse melius q̄ letari hominem in opere suo: & hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet vt post se futura cognoscat.

Ca. IIII.

Verti me ad alia: & vidi calūnias q̄ sub sole gerūtur. & lacrimas innocēciū et neminē cōsolatorē: nec posse resistere eoz violentie. cūctoz auxilio destitutos. Et laudaui magis mortuos q̄ viuētes: et feliciorē vtroq; iudicaui qui necdū natus ē: nec vidit mala que sub sole fiunt. Kursū cōtemplatus sū omēs labores hominū: & industrias animaduerti patere inuidie proximi. Et in hoc q̄ vanitas: & cura supflua ē. Stultus complicat manus suas: & comedit carnes suas dicens. Melior est pugillus cum requie q̄ plena vtraq; manus cum labore & afflictione animi. Considerans reperi & aliam vanitatem sub sole. Vnus est. & scōm non habēt non filium non fratrez: & tñ laborare nō cessat. nec saciantur oculi eius diuicijs: nec recogitat dicens. Cui laboro & fraudo animam meam bonis? In hoc q̄s vanitas est: & afflictio pessima. Melius est ergo duos esse simul. q̄ vnum: habent enī emolumentuz sotietatis sue. Si vnus ceciderit: ab altero

Duo

fulcietur · Ve ſoli: q̄ cum ceciderit nō habet ſubleuātem ſe. Et ſi dormierint duo fouebun tur mutuo · Vnus quō calefiet? Et ſi quiſpiā preualuerit cōtra vnum: duo reſiſtunt ei. ſFu miculus triplex difficile rumpit̄ · Melior eſt puer pauper & ſapiens · rege ſene & ſtulto q̄ neſcit preuidere imposterum: q̄ & de carcere cathenisq̄ interdum quis egrediatur ad re= gnum: & alius natus in regno inopia consū matur · Vidi cūctos viuentes · qui ambulant ſub ſole cum adoleſcente ſecūdo: qui cōſurget pro eo. Infinit? numer? eſt populi oīm qui fuerunt ante eum: & qui poſtea futuri ſūt nō letabūtur in eo · Sed & hoc vanitas: & affli ctio ſpiritus · Cuſtodi pedem tuum ingrediēs domum dei: & appropinqua vt audias. Mul= to em̄ melior ē obedientia q̄ ſtultor victime: qui neſciunt q̄d faciant mali · ¶ Capi · V ·

Nē temere quid loquaris: neq̄ cor tu= um ſit velox ad pferendū ſermone corā deo. Deus em̄ in celo & tu ſup ē rā: idcco ſint pauci ſmōes tui · Multas curas ſe cūt̄ ſōnia: et in multis ſmōibo inueiet̄ ſtultitia Si q̄d vouiſti deo: ne moreris reddē. Diſpli= cet ei ei īfidel̄ et ſtulta pmiſſio · Sed q̄cūq̄ voueris redde · Multoq̄ melius ē n̄ vouē: q̄ poſt votum promiſſa non reddere · Ne dederis os tuum vt peccare facias carnem tuam: neq̄ di cas · coram angelo non eſt puidentia: ne for te iratus dominus ſuper ſermones tuos diſſi= pet cuncta opera manuum tuar̄ · Vbi multa ſūt ſomnia ibi multe ſūt vanitates: & ſermo nes innumeri · Tu vero deū time. Si videris calumnias egenor̄ & violēta iudicia & ſubuerti iuſticiam in prouincia · non mireris ſu= per hoc negotio · q̄ excelſo excelſior eſt alius: & ſuper hos q̄s eminētiores ſūt alq̄ : & inſup vniuerſe terre rex imperat ſeruienti . Auar? non implebitur pecunia: & qui amat diuiti= as · fructum nō capiet ex eis · Et hoc ergo va nitas · Vbi multe ſunt opes: multi & q̄ com= edūt eas · Et quid pdeſt poſſeſſori: niſi q̄ cer nit diuitias oculis ſuis? Dulcis eſt sōn? ope= ranti ſiue parū ſiue multum comedat: ſaturi= tas aūt diuitis non ſinit eum dormire. Eſt & alia infirmitas peſſima: quam vidi ſub ſole Diuitie ſeruate · ī malū dn̄i ſui · Pereūt em̄: in afflictione peſſima · Generauit filium: qui in ſummā egeſtate erit · Sicut egreſſus eſt nudus & vtero matris ſue ſic reuertetur: & nichil auferet ſecum de labore ſuo · Miſerabi= lis prorſus infirmitas · Quomodo venit ſic re uertetur · Quid ergo ei prodeſt ei q̄ laborauit in ventum? Cunctis diebus vite ſue comedit in tenebris & in curis multis: & in erumna atq̄ triſticia · Hoc itaq̄ viſum eſt michi bo= num: vt cōedat quis & bibat & fruatur leti= cia ex labore · quo laborauit ipſe ſub ſole nu= mero dier̄ vite ſue · quos dedit ei deus: & hec pars illius · Et omni homini cui dedit deus diuicias atq̄ ſubſtantiam: poteſtatemq̄ ei tri buit · vt comedat ex eis · & fruatur parte ſua & letetur de labore ſuo: hoc eſt donum dei · Non enim ſatis recordabitur dierum vite ſue eo, q̄ d? occupet delicijs cor ei? · ¶ Ca · VI ·

Eſt & alid malum quod vidi ſub ſo= le: & quidem frequens apud homi= nes · Vir cui dedit deus diuitias & ſubſtanciam & honorē & nichil deeſt aie ſue ex omnibus que deſiderat: nec tribuit ei po= teſtatem deus vt comedat ex eo: ſed homo ex traneus vorabit illud · Hoc vanitas & ma= gna miſeria eſt · Si genuerit quiſpiam centum liberos & vixerit multos annos & plures dies etatis habuerit & anima illius non vtatur bonis ſubſtantie ſue · ſepulturaq̄ careat: de hoc ego pronuncio q̄ melior illo ſi at abortivus · Fruſtra enim venit & pergit ad tenebras: & oblivione delebitur nomē ei? · Non vidit ſolem · neq̄ cognouit diſtantiam boni & mali: etiam ſi duobus milibus annis vixerit: & non fuerit perfruitus bonis · Nō= ne ad vnum locum properant omnia? Omnis la bor hoīs in ore ei? : & aīa ei? non implebitur bonis · Quid habēt amplius ſtulto ſapiens: & quid paup niſi vt pergat illuc vbi eſt vita? Melius eſt videre q̄d cupias q̄m deſiderare q̄d neſcias · Sed & hoc vanitas ē: & p̄ſūptō ſpūs qui futur? ē: iā vocatū ē nomen eius: & ſcit̄ q̄ hō ſit: & nō poſſit otra fortiorē ſe in iudicō tendē · Verba ſūt plurima: multamq̄ ī di ſputando habentia vanitatem · ¶ Ca · VII ·

Quid neceſſe ē homini maiora ſe que rere: cū ignoret quid cōducat ſibi in vita ſua numero dier̄ pegrinacōis ſue · & tpe q̄d velut vmbra p̄terit? Aut quis

Finit nota uouē melius ē nō vouē

Sapia

ei poterit indicare: quid poſt eũ futurum ſub ſole ſit. Melius eſt nomen bonum q̃ vngenta p̃ciosa: & dies mortis die natiuitatis. Melius eſt ire ad domum luctus: q̃ ad domum cõuiuij. In illa eñ finis cunctoꝝ ãmonetur hominũ: & viuens cogitat quid futurum ſit Melior eſt ira riſu: q per triſticiã vultꝰ corrigitur animus delinquẽtis. Cor ſapientium vbi triſticia ẽ: & cor ſtultoꝝ vbi leticia. Melius eſt a ſapiente corripi q̃ ſtultoꝝ adulatione decipi: quia ſicut ſomitus ſpinarũ ardẽtiũ ſub olla: ſic riſus ſtulti. Sed & hoc vanitas. Calũnia cõturbat ſapientem: & perdit robur cordis eiꝰ. Melior eſt finis orationis: q̃ principiũ. Melior eſt patiens arrogante. Ne fis velox ad irascendum: quia ira in ſinu ſtulti requieſcit. Ne dicas quid putas cauſe eſt q priora tpa meliora fuere q̃ nũc ſũt Stulta enim eſt huiuſcemodi interrogatio. Vtilior eſt ſapientia cũ diuicijs: & magis prodeſt videntibo ſolem. Sicut enim ptegit ſapientia: ſic ptegit pecunia. Hoc aũt plus habet erudicõ & ſapiẽcia: q vitã tribuũt poſſeſſori ſuo. Conſidera opa dei: q nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. In die bona fruere bonis: & malam diem p̃caue. Sicut enim hanc ſic & illam fecit deus: vt non inueniat homo cõtra eũ iuſtas q̃rimonias. Hec q̃ vidi in diebo vanitatis mee. Juſtus perit in iuſticia ſua: & impi? multo viuit tempe in malicia ſua. Noli eẽ iuſtus multum: neq̃ plus ſapias q̃ neceſſe eſt ne obſtupeſcas. Ne impie agas multũ: & noli eẽ ſtultus: ne moriaris in tempore non tuo. Bonũ eſt te ſuſtẽtare iuſtũ: ſ & ab illo ne ſubtrahas manũ tuam: q qui timet deum nichil negligit. Sapiencia cõfortauit ſapientẽ: ſup decẽ principes ciuitatis. Non eſt enim homo iuſtus in terra: qui faciat bonũ & non peccet. Sed & cũctis ſermonibus qui dicunt̃ ne accomodes cor tuũ: ne forte audias ſeruum maledicentẽ tibi. Scit enim cõſcientia tua: q & tu crebro maledixiſti alijs. Cuncta temptaui in ſapĩa. Dixi. Sapiẽs efficiar: & ipa lõgi? receſſit a me multo magis q̃ erat & alta profunditas: quis inueniet eam. Lustraui vniuerſa animo meo: vt ſcirem & cõſiderarẽ & q rerẽ ſapientiã & ratõem: & vt cognoſcerem impietatem ſtulti & errorẽ imprudẽtiũ. Et inueni amariorẽ morte mulierẽ: que laqueus venatorum eſt: & ſagena cor eius. Vincula ſunt manus illius. Qui placet deo effugiet illam: qui aũt peccator eſt capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit eccleſiaſtes. vnũ & alterꝰ: vt inuenirẽ ratõez quam adhuc querit anima mea: & nõ inueni. Virũ de mille vnũ reperi mulierẽ ex ommbo non inueni. Solummõ hoc inueni. q fecerit deus hominem rectum: & ipe ſe infinitis miſcuerit queſtiombo. Quis talis vt ſapiẽs eſt: Et quis cognouit ſolutionẽ verbi.

¶ Ca. VIII

Sapientia hois lucet in vultu eiꝰ: & potẽtiſſimus faciẽ illiꝰ cõmutabit. Ego os regis obſeruo: & p̃cepta iuramẽti dei. Ne feſtines recedẽ a facie eiꝰ neq̃ pmaneas in opere malo: q oñe quod voluerit faciet: & ſermo illius poteſtate plenꝰ eſt Nec dicere ei quiſq̃ poteſt: quare ita facis: Qui cuſtodit p̃ceptũ: non expietur quicq̃ mali. Tempus & reſponſionẽ cor ſapientis intelligit. Omni negocio tempus eſt & opportunitas: & multa hois afflictio qui ignorat p̃terita & futura nullo ſcire pt̃ nũtio. Non eſt in hominis poteſtate phibere ſpiritũ nec habet poteſtatẽ in die mortis: nec finit̃ quies cere ingruente bello: neq̃ ſaluabit impietas impiũ. Oñia hec cõſideraui: & dedi cor meũ in cunctis opibo que fiũt ſub ſole. Interdũ dñatur homo homini in malũ ſuũ. Vidi impios ſepultos: qui etiam cũ adhuc viuerẽt. in loco ſancto erant: & laudabãtur in ciuitate quaſi iuſtoꝝ opeꝝ. Sed & hoc vanitas eſt. Etem̃ quia non p̃fert̃ cito cõtra malos ſentẽcia: abſq̃ timore vllo filij hoim p̃petrãt mala. Attamen peccator ex eo q centies facit malũ & p patienciam ſuſtentatur ego cognoui q erit bonũ timentibo deũ qui verent̃ faciem eius. Non ſit bonũ impio nec plongent̃ dies eius: ſed quaſi vmbra tranſeant: qui non timent faciem dñi. Eſt et alia vanitas que fit ſuper terram. Sunt iuſti quibus mala p̃ueniũt quaſi opa egerint impiorum & ſũt impij qui ita ſecuri ſunt: quaſi iuſtoꝝ facta habeãt. Sed & hoc vaniſſimũ iudico. Laudaui igit̃ leticiã q non eẽt homini bonũ ſub ſole. niſi q comederet & biberet atq̃

Lucet

Heue [illegible] pẽtiat p̃ni ſine pena

gauderet: et hoc solum secum auferret de la-
bore suo · ommbs diebs vite sue qs dedit ei de
us sub sole · Et appolui cor meu vt sciẽ sapi
entiã: & intelligerẽ distẽtionẽ que versat in
terra · Est homo qui diebs & noctibs somnũ
non capit oculis · Et intellexi: qp ommũ ope
rũ dei nullã possit hõ inuenire rationẽ eorum
que fiunt sub sole: & quantopl9 laborauerit
ad querendum · tantomin9 inueniat · Etiam
si dixerit sapiẽs se nosse: non poterit reperire
Omnia hec tractaui in corde meo: vt curiose
intelligerem ¶ Capitulum · IX ·

Justi atq; sapiẽtes: & opa eor
in manu dei · Et tñ nescit hõ vtrum
amore an odio dign9 sit: sed omnia
in futurũ seruant incerta: eo qp vniuersa eq
euenĩat iusto & impio · bono & malo · mũdo
et immũdo immolãti victimas: & sacrificia
cõtemnẽti · Sicut bon9 sic & peccator: vt p-
iur9 sic & ille qui verũ deierat · Hoc est pessi
mũ inter oĩa q̃ sub sole fiũt: qr eade cũctis eue-
niũt · Vñ & corda filior hominũ implentur
malitia & contẽtu in vita sua: & post hec ad
inferos deducent · Nemo ẽ qui semp viuat ·
et qui huic rei habeat fiduciã · Melior est ca
nis viuus leone mortuo · Viuentes enĩ sciũt
se eẽ morituros: mortui vero nichil nouerũt
amplius · Nec habent vltra mercedem: qr ob
liuioni tradita est memoria eorum · Amor q̃s
et odium & inuidie simul perierunt: nec ha-
bent partem in hoc seculo: & in opere quod
sub sole geritr Vade ergo & comede in leticia
panẽ tuum · & bibe cum gaudio vinum tuũ
qr deo placẽt opa tua · Omni tpre sint vesti-
menta tua candida: & oleũ de capite tuo non
deficiat · Perfruẽ vita cũ vxore quã diligis
cunctis diebs vite instabilitatis tue: qui dati
sũt tibi sub sole oĩ tpre vanitatis tue · Hec ẽ
enĩ pars in vita: & in labore tuo quo laboras
sub sole · Quodcunq; facere potest man9 tua
instanter operare: qr nec op9 · nec ratio · nec sa
pientia · nec scientia erit apud inferos: quo
tu properas · Verti me ad aliud: & vidi sub so-
le · nec velotiũ eẽ cursum · nec fortium bellum
nec sapientiũ panem · nec doctorum diuitias
nec artificũ gratiã · sed tp9 casũq; in ommbs
Nescit homo finem suũ: sed sicut pisces capi-
unt hamo · & aues laqo ꝯprehẽdunt · sic ca

Laus
Ignoscit deus s. sibi sui nec aperit

puntur hoĩes in tpre malo: cũ eis extimplo
superuenerit · Hãc q̃s sub sole vidi sapientiã
et probaui maximã · Ciuitas parua: & pau
ci in ea viri · Venit contra eã rex magn9 et
vallauit eã: extruxitq; munitones p giruz: et
perfecta est obsidio · Inuentus q̃s est in ea vir
paup & sapiẽs: & liberauit vrbẽ p sapiẽtiã
suã: & null9 deinceps recordatus est hominis
illi9 pauperis · Et dicebam ego meliorem eẽ
sapientiam fortitudine · Quomodo ergo sapi
entia pauperis contempta est · & verba ei9 ñ
sunt audita? Verba sapientium audiũtur in
silentio plus q̃ clamor principis inter stultos
melior est sapiẽtia q̃ arma bellica: & qui in
vno peccauerit · multa bona perdet · ¶ Ca · X

Muscę morientes perdũt suauitatez
vnguenti · Preciosior est sapiẽtia:
paruaq; gloria ad tpus stultitia · Cor
sapiẽtis in dextera ei9: & cor stulti in sinistra
illi9 · Sed & in via stult9 ambulans: cũ ip
se insipiens sit omnes stultos estimat · Si
spiritus potestatem habentis ascenderit sup
te · locum tuum ne dimiseris: qr curatio faciet
cessare peccata maxima · Est malum quod
vidi sub sole: quasi per errorem egrediens a
facie principis · Positum stultum in digni-
tate sublimi: & diuites sedere deorsum · Vidi
seruos in equis: & principes ambulantes su
per terram quasi seruos · Qui fodit foueam
incidet in eam: & qui dissipat sepem mor-
debit eum coluber: qui transfert lapides affli
getur in eis: & qui scindit ligna vulnerabi-
tur ab eis · Si retusum fuerit ferrum · & hoc
non vt prius: sed hebetatum fuerit · multo
labore exacuetur: & post industriam seque-
tur sapientia · Si mordeat serpens in silen-
tio: nichil eominus habet qui occulte detra-
hit · Verba oris sapientis gratia: & labia
insipiẽtis p̃cipitabũt eũ · Initium verborũ ei9
stultitia: & nouissimũ oris illi9 error pessi-
mus · Stult9 vba multiplicat · Ignorat hõ
quid ante se fuerit: & q̃s post futurũ sit q̃s ei
poterit indicare? Labor stultor affliget eos
qui nesciunt in vrbem pergere · Ve tibi ter-
ra cuius rex est puer: & cuius principes ma
ne comedunt · Beata terra cuius rex nobi-
lis est: & cuius principes vescuntur in tem-
pore suo · ad reficiendũ · & non ad luxuriam ·

Musce
Va add. i forma fossor vel dr̃ qui e vap

Ecclesiastes
¶ Pars
Vanorum sub octo lux dulcis rama voluptas

In pigricijs humiliabit cõtignatio & ī infirmitate manuũ pstillabit domus. In risũ faciũt panem & vinũ vt epulent bibentes. Et pecunie obediũt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: & in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti: quia & aues celi portabunt vocem tuam: & qui habent pennas ānũtiabũt sentẽtiam. Ca. XI.

Mitte panem tuũ sup trãseũtes aq̃s: quia post tpa multa inuenies illuz
Da ptes septẽ necnon & octo: q̃ ignoras q̃d futurũ sit mali sup terrã. Si replete fuerit nubes: ymbrẽ sup terrã effundent. Si ceciderit lignũ ad austrũ aut ad aquilonẽ: in quocũq̃ loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat ventũ non seminat: & qui considerat nubes nunq̃ metet. Quomodo ignoras que sit via spũs. & qua ratione ꝯpingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opa dei qui fabricator est omnium. Mane semina semen tuũ & vespere ne cesset manus tua: q̃ nescis quid magis oriat hoc aut illud: & si vtrũq; simul melius erit. Dulce lumẽ & delectabile est oculis videre solem. Si annis multis vixerit homo & in hijs omnibus letꝰ fuerit: memimisse debet tenebrosi tpis & dierũ multoz qui cũ venerint. vanitatis arguẽt p̃terita. Letare ergo iuuenis in adolescentia tua. & in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tue: & ambula ī vijs cordis tui. & in intuitu oculoz tuorum: & scito q̃ pro oñibus hijs adducet te deꝰ in iudiciũ. Capi. XII.

Aufer iram a corde tuo: & amoue malitiam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas: vana sũt. Memẽto creatoris tui in diebus iuuẽtutis tue: antq̃ veniat tempꝰ afflictionis tue: & appropinquẽt ãni de quibus dicas. non michi placent. Antq̃ tenebrescant sol. & lumen. & stelle. & luna. et reuertant nubes post pluuiã. Quãdo commouebunt custodes domus & nutabũt viri fortissimi: & ociose erunt molentes in minuto numero: & tenebrescẽt videntes per foramina: & claudẽt hostia in platea in humilitate vocis molẽtis: & consurgent ad vocem voluceris: & obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa q̃s timebunt & formidabunt in via Florebit amigdalus: impinguabit locusta:

Tenebrescant
Mitte cuiusq; hominis tuãs sto q̃ nus

Incipit Cãtica cãticoꝝ

et dissipabit capparis. Quoniaz ibit homo in domũ eternitatis sue: & circuibunt in platea plangẽtes. Antq̃ rumpatur funiculꝰ argẽteꝰ. & recurrat vitta aurea: & cõteratur ydria super fontem & cõfringat rota sup cisternã et reuertat pulvis in terram suam vñ erat: et spiritus redeat ad deum qui dedit illũ. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: & omnia vanitas. Cunq; esset sapiẽtissimꝰ ecclesiastes docuit populum & enarrauit que fecerat: et inuestigans composuit parabolas multas. Quesiuit verba vtilia: & cõscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos. Verba sapiẽtiũ sicut stimuli: & quasi claui in altũ defixi q̃ per magistroz cõsilium data sũt a pastore vno. Ex hijs amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nullꝰ est finis: freq̃nsq; meditatio. carnis afflictio est. Finem loquẽdi pariter oñes audiamꝰ. Deũ time: & mãdata eiꝰ obserua. Hoc est oñis homo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudiciũ pro omni errato: siue bonũ siue malum sit.

Explicit liber ecclesiastes. Incipit cantica canticorum.

Osculet me osculo oris sui
Quia meliora sũt vbera tua vino: fragrantia vngẽtis optimis. Oleũ effusũ nomen tuũ: ideo adolescẽtule dilexerũt te. Trahe me post te. Curremus in odore vnguentoz tuoz. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur ī te: memores vberũ tuoz sup vinũ Recti diligũt te. Nigra sũ: sed formosa filie ierl'm. sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomõis. Nolite me cõsiderare q̃ fusca sim: q̃ decoloravit me sol. Filij matris mee pugnauerũt cõtra me: posuerũt me custodẽ vineis. Vineã meã nõ custodiui. Indica michi quẽ diligit aĩa mea. vbi pascas vbi cubes ī meridie: ne vagare incipiã post greges sodaliũ tuorum
Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres egredere & abi post vestigia gregũ: & pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastoz. Equitaui in eo in curribus pharaonis. assimilaui te amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis: collũ tuum sicut monilia. Murenulas

Osculet
Osculet me osculo oris sui quia

aureas faciem⁹ tibi: : vermiculatas argento
Cū eēt rex in accubitu suo: nard⁹ mea dedit
odorē suū. Fascicul⁹ mirre dilect⁹ meus mi
chi: inᵗ vbera mea cōmorabitᵗ. Botrus cipri
dilect⁹ me⁹ michi: in vineis engaddi. Ecce
tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra o⁹
culi tui colūbarū. Ecce tu pulcher es dilecte
mi. & decor⁹ Lectul⁹ nr̄ florid⁹: tigna domo
rū nr̄ay cedrina: laquearia nr̄a cipressina.

Ego flos cāpi: & liliū. ¶ Capi. II.
cōualliū. Sicut liliū inᵗ spinas: sic
amica mea inᵗ filias. Sic mal⁹ inᵗ
lig̃ siluarū: sic dilect⁹ me⁹ inᵗ filios Sub um
bra illi⁹ quā desideraueā sedi: & fruct⁹ ei⁹
dulcis gutturi meo Introduxit me rex ī cel
lā vinariā: ordinauit in me caritatē. Fulcite
me floribo. stipate me malᵉ: q amore lāgueo
Leua ei⁹ sub capite meo: & dextera illi⁹ am
plexabitᵗ me Adiuro vos filie iherusalē p ca
preas ceruosq cāpoy: ne suscitetis neq vigi
lare faciatis dilectam: quoadusq ipsa velit.
Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in
montibo: transiliens colles. Similis est dile
ctus me⁹ capree hynuloq ceruorū. Ēn ip
se stat post parietem nostrū. respiciēs p fene
stras: prospiciens per cācellos. Ēn dilectus
meus loquitur michi Surge propera amica
mea. colūba mea. formosa mea & veni. Jam
enim hiems transiit: imber abiit & recessit.
Flores apparuerunt in terra nostra: tēp⁹ pu
tacionis aduenit. Vox turturis audita est
in terra nostra: ficus protulit grossos suos:
vinee florētes dederūt odorē suū. Surge ape
ra amica mea speciosa mea & veni: colūba mea
in foraminibo petre in cauerna macerie. Osten
de michi faciem tuā: sonet vox tua in auribo
meis. Vox em̄ tua dulcis: & facies tua deco
ra. Capite nobis vulpes paruulas: que de
molunt̄ vineas. Nam vinea nostra floruit
Dilectus michi & ego illi: qui pascitur inᵗ
lilia: donec aspiret dies. & inclinent̄ vmbre
Reuertē: similis esto dilecte mi capree hyn
nuloq ceruorum: super montes bethel.

¶ Capitulum. III.

In lectulo meo per noctē quesiui quē diligit
aīa mea. Quesiui illū: & non inuenī. Surgā
et circuibo ciuitatē per vicos & plateas: que
ram quē diligit anima mea. Quesiui illum et

¶ Nocte

non inuenī. Inuenerunt me vigiles: qui cu⁹
stodiunt ciuitatem. Num quē diligit anima
mea vidistis? Paululū cū pertrāsissem eos
inuenī quem diligit anima mea. Tenui eū.
nec dimittam: donec introducā illū in domū
matris mee: & in cubiculum genitricis mee.
Adiuro vos filie iherusalē per capreas cer⁹
uosq campoꝝ: ne suscitetis neq euigilare
faciatis dilectā: donec ipa velit. Que est ista
que ascendit per desertum. sicut virgula fu⁹
mi ex aromatibo mirre & thuris: & vniuer⁹
si pulueris pigmētarij? Ēn lectulum salomo
nis sexaginta fortes ambiunt. ex fortissimis
israhel: omnes tenentes gladios: & ad bella
doctissimi. Vnusquisq ensis super femur
suum: propt̄ timores nocturnos. Ferculum
fecit sibi rex salomon de lignis libani. Co⁹
lumnas eius fecit argenteas. reclinatoriū
aureum ascensum purpureū: media caritate
cōstrauit: propt̄ filias iherusalez. Egredimini
filie sion: & videte regē salomonē ī diadema
te: q̄ coronauit illū mat̄ sua. in die desponsati
onis illi⁹: & ī die leticie cordis ei⁹. ¶ Ca. IIII.

Vam pulchra es amica mea. q̄ pul
chra es. Oculi tui columbarū: absq
eo qd̄ intrinsec⁹ latet. Capilli tui si
cut greges caprug q̄ ascēderūt de mōte galaad
Dentes tui sicut greges tonsarū: que ascende
runt de lauacro. Omēs gemellis fetibo: & ste⁹
rilis nō est inᵗ eas. Sicut vitta coccinea la
bia tua: & eloquiū tuū dulce Sicut fragmē
mali pūici ita gene tue: absq eo quod intrin
secus latet. Sicut turris dauid collum tuū:
que edificata est cū propugnaculis. Mille cli⁹
pei pendēt ex ea: omnis armatura fortium.
Duo vbera tua sicut duo hynuli capree ge
melli: q̄ pascunt̄ inᵗ lilijs: donec aspiret dies.
et inclinent̄ vmbre. Vadā ad montē mirre:
et ad collem thuris. Tota pulchra es amica
mea: & macula nō est in te. Veni de libano
sponsa mea: veni de libano veni. Coronaberis
de capite amana: de vertice samir: & hermon:
de cubilibo leonū. de montibo pardorū. Vulne
rasti cor meuz. soror mea sponsa: vulnerasti
cor meum in vno oculoy tuorum: & in vno
crine colli tui. Quā pulchre sūt māme tue so
ror mea sponsa. Pulchriora sūt vbera tua vi
no: & odor vngētoy tuoy sup oīa aromata.

¶ Sponsa

Pulcr̄ aīa q̄ pulē ēduxit fōi soror eius

Fauus diſtillans labia tua ſponſa: mel et lac ſub lingua tua: & odor veſtimẽtorum tuorum ſicut odor thuris. Hortꝰ conclusus ſoror mea ſponſa: hortꝰ cõclusus fons ſignatꝰ. Emiſſiones tue paradiſus malorũ punicorum: cum pomorum fructibꝰ. Cipri cum nardo. nardus et crocus: fiſtula & cinamomũ cũ vniuerſis lignis libani: mirra & aloe cũ omnibꝰ primis vngentis. Fons hortorum puteꝰ aquarum viuẽcium: que fluunt impetu de libano. Surge aquilo & veni auſter: perfla hortum meum: et fluent aromata illius. Capi. V.

Veniat dilectus meus in hortum ſuũ: vt comedat fructũ pomorum ſuorũ. Veni in hortũ meũ ſoror mea ſponſa: meſſui mirrã meã cũ aromatibꝰ meis. Comedi fauũ cũ melle meo: bibi vinũ meum cũ lacte meo. Comedite amici & bibite: & inebriamini cariſſimi. Ego dormio: & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulſantis. Aperi michi ſoror mea amica mea columba mea immaculata mea: qꝛ caput meum plenum eſt rore: & cincinni mei guttis noctium. Expoliaui me tunica mea: quõ induar illa? Laui pedes meos: quomodo inquinabo illos? Dilectꝰ meus miſit manum ſuã per foramẽ: & venter meus intremuit ad tactum eiꝰ. Surrexi vt aperirẽ dilecto meo. Manꝰ mee ſtillauerunt mirra: & digiti mei plenti mirra probatiſſima. Peſſulum hoſtii mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat atꝙ tranſierat. Anima mea liquefacta eſt: vt dilectus locutꝰ eſt. Quefiui & non inueni illum: vocaui: & non reſpondit michi. Inuenerũt me cuſtodes qui circuierunt ciuitatem. Percuſſerunt me & vulnerauerũt me: tulerũt palliũ meum cuſtodes murorum. Adiuro vos filie iheꝛl'm: ſi inueneritis dilectum meum vt nunctietis ei qꝛ amore langueo. Qualis eſt dilectus tuꝰ ex dilecto: o pulcherrima mulierũ: Qualis eſt dilectꝰ tuꝰ ex dilecto: quia ſic adiurraſti nos? Dilectus meus candidus & rubicundus: electus ex milibꝰ. Caput eius aurũ optimũ: come eius ſicut elate palmarum: nigre quaſi corꝛuus. Oculi eius ſicut columbe ſuper riuulos aquarum que lacte ſunt lote: et reſident iuxta fluenta pleniſſima. Gene illius ſicut areole aromatum: conſite a pigmentariis. Labia eiꝰ lilia diſtillãtia mirrã primã

Liuore ad oriẽ dulcis rubidꝰ cytare

Dorsꝰ
frãgit lilius regnũ inter vna ebur

Manꝰ illiꝰ tornatiles: auree: plene iacinctis. Venter eius eburneus: diſtinctꝰ ſaphiris. Crura illius columne marmoree: que fundate ſunt ſuper baſes aureas. Species eius vt libani: electus vt cedri. Guttur illius ſuauiſſimum: & totus deſiderabilis. Talis eſt dilectus meus: & ipſe eſt amicus meus filie iheruſalem. Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierũ: quo declinauit dilectus tuus? Et querem? eum tecum. Capi. VI.

Dilectus meus deſcendit in hortũ ſuũ ad areolã aromatũ: vt paſcat in hortis. & lilia colligat. Ego dilecto meo: & dilectꝰ meus michi: qui paſcit inter lilia. Pulchra es amica mea: ſuauis & decora ſicut iheꝛl'm: terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: qꝛ ipſi me auolare fecerũt. Capilli tui ſicut grex caprarum que apparuerunt de galaad. Dentes tui ſicut greges ouium: qꝛ aſcenderũt de lauacro. Omnes gemellis fetibꝰ: & ſterilis nõ eſt in eis. Sicut cortex malipunici: ſic gene tue abſq occultis tuis. Sexaginta ſũt regine: & octogĩta cõcubine: & adoleſcẽtularũ nõ eſt numerꝰ. Vna eſt columba mea pfecta mea: vna eſt matri ſue: electa genitrice ſue. Viderunt eam filie ſion & beatiſſimam pdicauerũt: regine & cõcubine & laudauerũt eã. Que eſt iſta que pgreditur qſi aurora cõſurgẽs: pulchra vt luna electa vt ſol. terribilis vt caſtrorum acies ordinata? Deſcẽdi in hortũ nucum vt viderẽ poma cõuallium: & inſpicerẽ ſi floruiſſet vinea et germinaſſent mala punica. Neſciui. Anima mea conturbauit me: pter qdrigas aminadab. Reuertere reuertẽ ſunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. Capi. VII.

Quid videbis in ſunamite: niſi choros caſtrorũ? Quã pulchri ſũt greſſus tui in calciamẽtis: filia pncipis. Iuncture feminũ tuorum ſicut monilia: qꝛ fabricata ſũt manũ artificis. Umbilicꝰ tuꝰ crater tornatilis: nunq indigens poculis. Venter tuus ſicut aceruꝰ tritici: vallatus liliis. Duo vbera tua ſicut duo hinuli gemelli capree. Collum tuũ ſicut turris eburnea: oculi tui ſicut piſcine in eſebon: que ſũt in porta filie multitudinis. Naſus tuꝰ ſicut turris libani: que reſpicit cõtra damaſcũ. Caput tuũ vt carmel?

Dalmi

Dregſꝰ pulcher et ora mea mirra

et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibꝰ ·Quã pulchra es·& qꝑ decora carissima in delicijs · Statura tua assimilata ẽ palme:& vbera tua botris·Dixi . Ascendaꝫ in palmã:& apprehendã fructꝰ eiꝰ. Et erũt vbera tua sicut botri vinee:& odor oris tui sicut odor malorũ: guttur tuũ sicut vinũ optimũ. Dignũ dilecto meo ad potandũ:labijs qꝫ & dentibꝰ illiꝰ ad ruminandum·Ego dilecto meo:& ad me conuersio eius . Veni dilecte mi egrediamur in agruꝫ: cõmoremur in villis . Mane surgamꝰ ad vineas: videamꝰ si floruit vinea·si flores fructꝰ perturiunt: si floruerunt malapunica· Ibi dabo tibi vbera mea·Mãdragore dederunt odorem suuꝫ in portis nostris· Omnia poma noua & vetera dilecte mi seruaui tibi. Capi·VIII.

Quis michi det te frẽꝫ meũ sugentẽ vbera mꝛis mee: vt inuemã te foris et deosculer te & iam me nemo despiciat? Apprehendã te & ducã in domũ matris mee:& in cubiculũ genitricis mee · Ibi me docebis·& dabo tibi poculũ ex vino cõdito· et mustũ malogꝝ gnatogꝝ meogꝝ· Leua eius sub capite meo:& dextera illius ãplexabit me· Adiuro vos filie iherusalẽ :ne suscitetis neqꝫ euigilare faciatis dilectam donec ipsa velit· Que est ista que ascẽdit de deserto delicijs affluẽs inixa sup dilectũ suũ? Sub arbore malo suscitaui te· Ibi corrupta est mat tua:ibi violata est genitrix tua Pone me vt sigillũ sup cor tuũ: vt sigillũ sup brachiũ tuum qꝛ fortis est vt mors dilectio· dura sicut infernus emulacõ· Lampades eius : lampades ignis atqꝫ flãmarũ . Aque multe ñ potuerũt extinguẽ caritatẽ· nec flumina obruẽt illam Si dederit hõ omnẽ substantiã domꝰ sue pro dilectõe qsi michil despiciet eam · Soror nostra paruula :& vbera non habet· Quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est? Si murus est edificemꝰ super eum propugnacula argẽtea · Si hostiũ est cõpingamus illud tabulis cedrinis · Ego murus· & vbera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens· Vinea fuit pacifico in ea que habet populos · Tradidit eam custodibꝰ vir affert pro fructu eiꝰ mille argenteos . Vinea mea coram me est· Mille tui

Sapientie

pacifici·& ducenti hijs qui custodiunt fructus eius·Que habitas in ortis· amici auscultant te·fac me audire vocem tuam· Fuge dilecte mi·& assimulare capree hynulogꝫ cervorum sup montes aromatum·

Explicium cantica canticorum. Incipit liber sapiẽtie·

Diligite iustiam: qui iudicatis terrã· Sentite de dño in bonitate: & in simplicitate cordis querite illũ: qm̃ inuenitur ab hijs qui nõ tentant illũ: apparet aũt eis qui fidem habent in illum· Peruerse enim cogitationes sepant a deo: probata autem virtꝰ coripit insipientes· Quoniam in malinolam animam non introibit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis · Spiritꝰ enim sanctus discipline effugiet fictum : & auferet se a cogitacionibꝰ que sũt sine intellectu: & coripietur a superuemente iniquitate · Benignus est enim spiritꝰ sapientie et non liberabit maledictũ a labijs suis :qm̃ renum illius testis est deꝰ·& cordis illius scrutatoꝛ est verus :& lingue eius auditoꝛ · Quoniam spũs domini replevit orbẽ terrarꝫ : & hoc qđ continet omnia sciam habet vocis · Propter hoc qui loquit iniqua non potest latere: nec pteriet illũ coripiens iudiciũ. In cogitacionibꝰ enim impij interrogatio erit: sermonuꝫ aũt illius auditio ad deũ veniet: ad correptõnem iniquitatũ illius· Quoniam auris zeli audit omia: & tumultꝰ murmuratõnum nõ abscondet· Custodite ergo vos a murmuratõe que michil prodest: & a detractõe parcite lingue· Quia sermo obscurꝰ in vacuum nõ ibit os aũt quod mentit occidit animam· Nolite zelare mortem in errore vite vestre: neqꝫ acquiratis perditõem in operibꝰ manuũ vãruꝫ Quoniã deꝰ mortem non fecit: nec letatur in perditõe viuorum· Creauit enim vt eẽnt omia et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: Non enim est in illis medicamentum exterminij· nec inferorum regnuꝫ in terra· Justicia enim perpetua est & immortalis: iniustitia aũt mortis acquisitõ· Impij autem manibus et verbis accersierunt illam: et estimates illaꝫ amicam·defluxerũt · & sponsiones posuerũt

ad illam: quomaz morte digni sunt qui sunt ex parte illius.

Capitulum. II.

Dixerũt enim impĩi: cogitãtes apd se nõ recte. Exiguũ & cũ tedio ẽ tp̃s vite nre: & nõ est refrigeriũ in fine hominis: & nõ est qui agnitus sit reuersus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumus: & post hoc erimus tanq̃ non fuerimus. Quoniam fum̃ afflat̃ est in naribs nostris: & sermo scintille ad cõmouendũ cor nr̃m. Quia extincta cinis erit corpus nostrũ: & spirit̃ diffundetur tanq̃ mollis aer. Et trãsibit vita nostra tanq̃ vestigium nubis: & sicut nebula dissoluetur. que fugata est a radijs sol̃: et a calore illius aggrauata. Et nomen nr̃m oblionem accipiet per tempus: & nẽo habebit memoriam operum nostrorum. Umbre enim transitus est tempus nostrum: & nõ est reuersio finis nostri quoniaz cõsignata ẽ et nemo reuertit. Venite ergo & fruamur bonis que sunt: & vtamur creatura tanq̃ in iuuentute celeriter. Vino precioso & vnguentis nos impleam̃: & nõ p̃tereat nos flos tp̃is. Coronem̃ nos rosis anteq̃ marcescãt nullũ pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo vestrum exors sit luxurie nostre. Vbiq̃ relinquam̃ signa leticie: quoniam hec est pars nostra: & hec est sors nostra. Oppримam̃ pauperem iustum: & non parcamus vidue nec veterano: nec reuereamur canos multi tp̃is. Sit aũt fortitudo nostra lex iustitie. Quod enim infirmum est inutile inuenit. Circumueniam̃ ergo iustũ quoniam inutilis est nobis. & contrari̇ est operibs nostris: & improperat nobis peccata legis: & diffamat in nos peccata disciplie nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionẽ cogitõnum nostraruz. Grauis est nobis etiam ad videndũ: quoniã dissimilis est aljs vita illius: & immutate sũt vie ei̇. Tanq̃ nugaces estimati sumus ab illo: & abstinet se a vijs nostris tanq̃ ab immũdicijs: & p̃fert nouissima iustoz: & gloriat̃ p̃em se hãre deũ. Videam̃ ergo si sermones illius veri sint: & tẽptem̃ q̃ ventura sũt illi: & sciem̃ q̃ erũt nouissima illius. Si enim est ver̃ filius dei suscipiet illũ: & liberabit illũ de manibs contrarioz. Contumelia et tormento interrogem̃ eũ: vt sciam̃ reuerentiã ei̇: & pbem̃ pacientiã illi̇. Morte turpissima condẽnem̃ eũ. Erit enim ei respectus ex sermonibs illi̇. Hec cogitauerunt & erraueruñ: excecauit enim illos malitia eorum. Et nescierũt sacramẽta dei: neq̃ mercedẽ speraueruñ iustitie: nec iudicauerũt honorẽ aiaz sctarum. Quoniã deus creauit hominẽ inexterminabilez: & ad imaginem similitudinis sue fecit illum. Invidia enim diaboli. mors intrauit in orbem terrarũ: imitant̃ aũt illum qui sunt ex parte illius.

Capi. III.

Vstoz aũt aiãe in manu dei sũt: & nõ tanget illos tormentũ mortis. Visi sunt oculis insipientiũ mori: & estimata est afflictõ exitus illoz. Et ab itinere iusto abierũt in exterminiũ: & q̃a nobis ẽ iter exterminij̃: illi aũt sunt in pace. Et si cor̃ hominibs tormenta passi sũt: spes illoz immortalitate plena ẽ In paucis vexati: in multis benedisponent̃ quoniam deus temptat eos: & inuenit illos dignos se. Tanq̃ aurũ in fornace probauit illos: & quasi olocausti hostiam accepit illos: & in tempore erit respect̃ illorũ. Fulgebunt iusti: & tanq̃ scintille in arundineto discurrẽt. Judicabunt natõnes & domiabunt̃ populis: & regẽbit dñs illoz in perpetuum. Qui confidũt in illo intelligẽt veritatem: & fideles in dilectõne acquiescẽt illi: quoniam donum & pax est electis ei̇. Impij autem scdm que cogitauerũt correptionẽ habebunt qui neglexerũt iustũ: & a domino recesserũt Sapientiã enim & disciplinam qui abicit infelix est: & vacua est spes illorum: & labores sine fructu: & inutilia opera eorũ. Mulieres eoruz insensate sunt: & nequissimi filij̃ illoz Maledicta creatura eorum. Quoniam felix est sterilis & incoinquinata: que nescivit thorum in delicto. Habebit fructũ in respectõne animarum sctaruz. Et spado qui non opat̃ est per manus suas iniquitatem: nec cogitauit aduersus deum nequissima. Dabit̃ enim illi fidei donum electuz: & sors in templo dei acceptissima. Honorũ enim laborum gloriosus est fruct̃: & que non concidat radix sapiẽtie. Filij̃ aũt adulteroz̃ in cõsummatõne erũt: & ab imiq̃ thoro semẽ exterminabitur.

Et si quidem longe vite erunt · in nichilum cõputabunt̃ . & sine honore erit nouissima senect9 illoꝝ · Et si celeri9 defũcti fuerit · nõ habebũt spẽ: nec in die agnitõis allocutõem · Natões em̃ inique · dire sũt cõsummationis ·

¶ Capitulum · IIII ·

O Quã pulchra est casta generatõ cuꝫ claritate · Immortalis est em̃ mẽoria illi9: qm̃ & apud deũ nota est et apd̃ hoies · Cũ pns est imitant̃ illam: & desiderãt eã cũ se eduxerit: & in ppetuũ coronata triũphat · incoinquinatoꝝ certaminũ premiũ vincẽs · Multigena aũt impioꝝ multitudo nõ erit vtilis: & spuria vitulamina nõ dabũt radices altas: nec stabile firmamentum collocabũt · Et si in ramis in tpre germinauerint · infirmt̃ posita a vento commouebunt̃ et a nimietate ventoꝝ eradicabunt̃ · Confringent̃ em̃ rami inconsummati: & fruct9 illoꝝ inutiles & acerbi ad manducandum · et ad nichilum apti · Ex iniquis enĩ omẽs filij qui nascunt̃ testes sũt nequicie aduersus parentes in interrogatõe sua · Justus autem si morte p̃occupatus fuerit: in refrigerio erit Senect9 enĩ venerabilis est: nõ diuturna · neq; annoꝝ numero cõputata · Cani aũt sũt sensus hominis · & etas senectutis · vita immaculata · Placẽs deo fact9 dilect9: & viuẽs int̃ peccatores translatus est · Raptus est ne malitia mutaret intellectũ eius · aut ne fictõ deciperet animam illius · Fascinatõ enĩ nugacitatis obscurat bona & inconstantia concupiscentie trasuertit sensum sine malicia · Con summat9 in breui explenit tẽpora multa · Placita enĩ erat deo anima illi9: ꝓpt̃ hoc properauit educere illũ de medio iniquitatum · Populi aũt videntes & non intelligentes · nec ponẽtes in precordijs talia: qm̃ grã dei · et miseria est in sctõ eius: & respect9 super electos illius · Condemnat autem iust9 mortuus vivos impios: & inuent9 celerius consummata longam vitam iusti · Videbunt enĩ finem sapientis: & non intelligent quid cogitauerit de illo deus: & quare munierit illum dñs · Videbunt enĩ & contemnent eum illos aũt de9 irridebit · Et erunt post hec decidentes sine honore: & in cõtumelia int̃ mortuos in perpetuũ · Quoniã disrũpet illos ifla tos sine voce: & commouebit illos a fũdamẽtis et vsq; ad supremũ desolabunt̃ · Et erũt gemẽtes: & memoria illoꝝ piet · Vemẽt in cogitatõe pcatoꝝ suoꝝ timidi: & traducẽt illos ex aduerso iniquitates ipsoꝝ · ¶ Capi · V ·

Tunc stabũt iusti in magñ constãtia aduersus eos q̃ se ãgustiauerũt: & q̃ abstulerũt labores eoꝝ · Videntes turbabunt̃ timore horribili · & mirabunt̃ in subitatõe insperate salutis gemẽtes pre ãgustia spũs: dicẽtes intra se · pemtentiã agẽtes · & p̃ ãgustia spũs gemẽtes · Dñe sũt q̃s habuim9 aliq̃n in derisũ & in fabulitudinẽ improperij: nos insensati vitã illoꝝ estimabam9 insaniã: & finẽ illoꝝ sine honore Ecce quõ cõputati sunt int̃ filios dei: & int̃ sctos sors illoꝝ ẽ · Ergo errauim9 a via veritatis: et iustitie lumẽ nõ luxit nob̃: & sol intelligẽtie nõ est ort9 nob̃ · Lassati sum9 in via iniquitatis & pditõis · et ambulauim9 vias difficiles · viã aũt dñi ignorauim9 · Quid nobis profuit superbia · aut diuitiarũ iactantia quid cõtulit nobis ? Trãsierũt omnia illa tanq̃ vmbra · & tanq̃ nũci9 precurrẽs · Et tanq̃ nauis que ptranfit fluctuantẽ aquã cui9 cũ preterierit non est vestigiũ inuenire · neq; semitã carine illius in fluctibꝰ: aut auis que trãsuolat in aere · cui9 nullum inuenit̃ argumentũ itineris illius · sed tm̃ sonit9 alarũ verberãs leuem ventum et scindẽs per vim itineris aerem · cõmotisq; alis trãsuolauit · & post hoc nullũ signuꝫ inuenit̃ itineris illi9 · aut tanq̃ sagitta emissa in locũ destinatum · diuisus aer cõtinuo in se recluſus est vt ignoret̃ transit9 illius · sic et nos nati cõtinuo desimim9 eẽ · & virtutis qui dem nullum signum valuim9 ostendere: in malignitate aũt nr̃a cõsũpti sumus · Talia dixerunt in inferno hĩj qui peccauerũt: qm̃ spes impij tanq̃ lanugo est que a vento tolitur · & tanq̃ spuma gracilis que a procella dispergit̃ · & tanq̃ fumus qui a vento diffusus est · & tanq̃ memoria hospitis vni9 diei pretereũtis · Justi aũt in perpetuũ viuẽt · et apud dñm est merces eoꝝ · & cogitatõ illoꝝ apud altissimum · Ideo accipient regnum decoris & diadema speciei de manu dñi: quoniam dextera sua teget eos: & in brachio sancto suo defendet illos · Et accipiet armaturã

zelus illius. et armabit creaturam ad vltio
nē inimicoꝝ. Jnduet pro thorace iusticiā: et
accipiet pro galea iudiciū certū. Sumet scu
tū inexpugnabile equitatē. acuet aūt diram
iram in lanceā: & pugnabit cū illo orbis ter
rarū cōtra insensatos. Ibunt directe emissio
nes fulguꝝ: & tanq̄ a bene curuato arcu nu
biū exterminabunt̄: & ad certū locū insiliēt
Et a petrosa ira plene mittentur grandines.
et candescet in illos aqua maris: & flumina
concurrent duriter. Contra illos stabit spūs
virtutis. & tanq̄ turbo venti diuidet illos.
et ad heremum perducet omnem terram ini-
quitas illoꝝ. & malignitas euertet sedes
potentium.

Capitulum. VI.

Melior ē sapiētia q̄ vires. & vir pru
dēs magisq̄ fortis. Audite ḡ reges
et intelligite: discedite iudices finiū
terre. Prebete aures vos qui cōtinetis mul
titudīes & placetis vobis in turbis nationū
qm̄ data est a dño potestas vob. & virt? ab
altissimo: qui interrogabit opera vīa. et co
gitatōnes scrutabit̄: quoniam cum essetis mi
nistri regni illius. non recte iudicastis. nec
custodistis legem iusticie. neq̄ secundum
voluntatem dei ambulastis. Horrēde & cito
apparebit vobis: quoniam iudiciū durissimum
in hīs q̄ presūt fiet. Exiguo enī cōcedit̄ mi
sericordia: potentes autem potent̄ tormenta
pacient̄. Non em̄ subtrahet persona cuiusq̄
deus qui est ommiū dñator. nec verebit̄ ma
gnitudinem cuiusq̄: quoniam pusillū & ma
gnū ipse fecit: & equalit̄ est illi cura de cīb
Fortioribus aūt. fortior instat cruciatō. Ad
vos ergo reges sunt hī sermones mei: vt di
scatis sapientiam: & ne excidatis. Qui em̄ cu
stodierint iusticiam: iuste iudicabuntur: et
qui didicerint iusta inuenient quid rndeāt.
Concupiscite ergo sermones meos & diligite
illos: & habebitis disciplinam. Clara est &
que nūq̄ marcescit sapiencia: & facile videt̄
ab hīs qui diligunt eā: & inuenitur ab hīs
qui querūt illam. Preoccupat qui se cōcupi
scunt: vt illis se p̄or ostendat. Qui de luce vi
gilauerit ad illam non laborabit: assidentem
enim illam foribus suis inueniet. Cogitare er
go de illa sensus est cōsummatus: & qui vi-
gilauerit. propter illaz cito erit securus. Quo
niam dignos se circuit ipsa querens: & in
vīs suis ostendet se illis hilariter: & in om
ni prudentia occurret illis. Jnicium enim il
lius verissima est disciplīne cōcupiscentia.
Cura ergo disciplīne dilectio est: & dilectio
custodia legum illius est Custoditio aūt le-
gū cōsūmatio incorrupcōnis est: incorrupcō
aut̄ facit eē proximum deo. Concupiscentia
itaq̄ sapiētie deducit ad regnū ppetuū. Si
ergo delectamini sedibus & sceptris o reges
gentiū: diligite sapientiā vt in perpetuū regne
tis. Diligite lumē sapiētie: omnes qui pēstis
populis. Quid ē aūt sapiētia & quēadmodū
facta sit referā & nō abscōdam a vobis sacra
menta dei: sed ab inicio natiuitatis inuesti-
gabo: & ponam in lucē scientiā illi? & non
preteribo veritatē: neq̄ cū inuidia tabescēte
iter habebo: quoniā talis homo nō erit parti
ceps sapiētie. Multitudo aūt sapiētium sani
tas ē orbis terraꝝ: & rex sapiēs. populi sta-
bilimentū ē. Ergo accipite disciplinā p ser
mones meos: & p̄derit vob

Capi. VII

Vm quidē & ego mortalis hō fil's
hoīb: & ex genē terreno illius qui
prior fact? est: & in ventre matris
figurat? sū caro: decē mensiū tpre coagulat?
sū in sāguine. ex semine hois: & delectamēto
somni cōuemente. Et ego natus accepi com
munē aerem: & insimilit̄ factaz decidi terrā
et primā vocē similē ommbus emisi plorans.
Jn involumentis nutritus sum: & magnis
curis. Nēo em̄ ex regibus aliud habuit natiui
tatis inicium. Vnus ergo introitus est om-
nibus ad vitam: & similis exit?. Propt̄ hoc
optaui & datus ē michi sensus: & inuocaui
et venit in me spiritus sapiētie. Et preposui
illam regnis & sedibus: & diuitias nichil eē
dixi in comparatione illius. Nec comparaui
illi lapidē pretiosū: quoniaz omne aurum in
comparatōe illi? arena est exigua: & tanq̄
lutū estimabit̄ argentū in conspectu illius.
Super salutē & speciem dilexi illaz: & pro
posui pro luce hāe illam: quoniam inextin-
guibile est lumē illius. Venerūt aūt michi
oīa bona parit̄ cum illa: & innumerabilis
honestas per manus illius. Et letat? sum in
oībus: quoniā añcedebat me ista sapiētia: et
ignorabā quoniam horum ommiū mat̄ est.

quam sine fictione didici: & sine inuidia cō-
munico: & honestatē illi⁹ nō abscōdo. Infi-
tus em̄ thesaur⁹ ē hominibꝰ: quo qui vsi sūt
participes facti sunt amicicie dei: ꝑpter disci
pline dona cōmendati. Michi autē dedit dē⁹
dicere ex sentēcia & ꝑsumē digna horū que
michi dant̄: quoniā ipse sapientie dux est:
et sapientiū emendator. In manu enim illi⁹
et nos & sermōes nr̄i. & oīs sapiētia & ope
rū sciēcie disciplina. Ipe em̄ dedit michi ho
rū scientiā verā que sūt: vt sciā dispositōem
orbis terrarū & vtutes elemētorū: initiū & cō
sūmatōes & medietatē tempor⁹ vicissitudinū
permutatōes. & consūmatōes tēpor⁹ & mo-
rū mutacōes: diuisiones tēporū. anni cursus. et
stellarū dispositōes. naturas aīaliū. & iras
bestiarū: vim ventorū & cogitatōes hominū
dīras virgultor⁹ & vtutes radicū: & q̄cunq;
sunt absconsa & improuisa didici. Omnium
enī artifex docuit me sapientia. Est enī in il
la spūs intelligētie sctus vnicus multiplex
subtilis modest⁹ disert⁹ mobilis. incoīq̄na
tus: certus suauis amans bonum actum: qui
nichil vetat bñfacere: hūanus. benign⁹. sta
bilis. cert⁹. secur⁹: omnem habēs virtutem
oīa ꝑspiciēs: & qui capiat oīes spūs in-
telligibiles: mundus subtilis. Omnibꝰ enim
mobilibꝰ mobilior est sapientia. Attingit
autem vbiq; ꝑpt̄ suā mundiciam. Vapor est
enī virtutis dei: & emanatō quedā est clari
tatis omnipotentis dei sincera: & ideo nichil
inquinatū in eā incurrit. Candor est enī lucis
eterne & speculum sine macula dei maiesta-
tis: & imago bonitatis illius. Et cū sit vna
omnia potest: & ꝑmanens in se. omnia inno
uat & per natōnes in animas sanctas se trās
fert. Amicos dei & ꝑphas cōstituit. Neminē
enī diligit dē⁹: nisi eū qui cū sapiētia inhabi
tat. Est enī hec speciosior sole: & sup omnē
dispositōem stellarū. luci cōparata inuenitur
prior. Illi enī succedit nox: sapientiā autē
non vincit malitia

Capi. VIII.

Attingit ergo a fine vsq; ad finē for
titer: & disponit oīa suauit̄. Hanc
amaui & exq̄siui eā a iuuētute mea
et quesiui sponsā michi eā assumere: & ama
tor fact⁹ sum forme illi⁹. Generositatē illi⁹
glorificat contubermiū habens dei. sed & om
nium dominus dilexit illam. Doctrix enim
est disciplīne dei: & electrix operum illius.
Et si diuicie appetunt̄ in vita: quid sapiētia
locupleti⁹ que operat̄ omnia? Si autē sen
sus operat̄. quis hor⁹ que sunt magis q̄ illa
est artifex? Et si iusticiam quis diligit: labo
res hui⁹ magnas habent virtutes. Sobrie
tatem enim & prudenciam docet. & iusticiā
et virtutem: quibꝰ vtili⁹ michil est i vita ho
minibꝰ. Et si multitudinē sciētie desiderat q̄s
scit ꝓterita & de futuris estimat: scit versu-
cias sermonū & dissolutōes argumētor⁹. figū
et mōstra scit antēq̄ fiant. & euent⁹ tempor⁹
et seculor⁹. Proposui ergo hāc adducē michi
ad cōuiuendū: sciens q̄m mecū cōmunicabit
de bonis: et erit allocutō cogitatōnis. & tedij
mei. Habebo ꝑpt̄ hanc claritatē ad turbas.
et honorem apud seniores. Iuuenis & acu-
tus inueniar in iudicio: & in conspectu potē-
tiū āmirabilis ero: & facies p̄cipū mirabū
tur me. Tacentē me sustinebūt: loq̄ntem me
respiciēt: & ꝑmocinante me plura. man⁹ ori
suo īponent. Preterea habebo p hāc īmorta
litatē. & mēoriaz eternā hijs q̄ p⁹ me futuri
sūt relinquā. Disponā ꝑplos: & natōnes mi
chi erūt subdite. Timebūt me audientes re-
ges horrēdi: & in multitudine bon⁹ videbor
et in bello fortis. Intrās in domū meā cōqui
escā cū illa. Non enī habet amaritudinē con-
uersatō illi⁹: nec tediū cōuict⁹ illi⁹: sed leti-
ciā & gaudium. Nec cogitās apud me: & cō
morās in corde meo. q̄m immortalis ē in
cogitatōe sapiētia. & in amicicia illi⁹ delecta
tio bona: & in operibꝰ manuū illi⁹ honestas
sine defectōne: & in certamine loquele illius
sapia & preclaritas in cōmunicatōne sermo
num ipsi⁹: circuībā querens. vt michi illaz
assumerē. Puer aūt eram ingeniosus. & sor-
tit⁹ sum animā bonam. Et cum eēm magis
bon⁹: veni ad corpus incoinquinatū. Et vt
sciui quoniā alit̄ n̄ possem eē continens: nisi
deus det: & hoc ipsum erat summa sapientia.
scire cuius eēt hoc donum: adij dominum &
deprecatus sum illum: & dixi ex totis pre-
cordijs meis.

Capitulum. IX.

Deus pr̄m meor⁹ & dñe miscōie q̄ fe
cisti oīa vbo tuo & sapia tua constitu
isti hoīez. vt dñaret̄ creature q̄ a te

facta est. vt disponat orbem terraꝝ in equitate & iusticia. & in directiõe cordis iudiciũ iudicet: da michi sediũ tuarũ assistricẽ sapiẽtiam: & noli me reprobare a pueris tuis. qm̃ seruus tuꝰ sum ego. & filius ancille tue: homo infirmꝰ & exigui temporis: & minor ad intellectũ iudicij & legũ. Et si quis erit consũmatus int̃ filios hoim: si abfuerit ab illo sapiẽtia tua in michilũ cõputabit̃. Tu autẽ elegisti me regẽ populo tuo: & iudicẽ filioꝝ tuorũ & filiarũ. Et dixisti me edificare templũ in monte sancto tuo: & in ciuitate habitatõnis tue altare: similitudinẽz tabernaculi sancti tui quod preparasti ab initio & tecũ sapiẽtia tua. que nouit opa tua: que & affuit tunc cũ orbẽ terrarũ faceres. & sciebat quid eẽt placitũ oculis tuis: & quid directũ in ꝓceptis tuis: Mitte illã de celis sanctis tuis. et a sede magnitudinis tue: vt mecum sit. et mecum laboret: vt sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia & intelligit: et deducet me in opibꝰ meis sobrie: & custodiet me in sua potentia. Et erũt accepta opa mea: & disponam populum tuum iuste: et ero dignus sediũ pr̃is mei. Quis enim hoim poterit scire consilium dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitaciones eñ mortaliuꝝ timide: & incerte ꝓuidẽtie nostre Corpus eñ quod corrumpitur aggrauat animam: & terrena inhabitatõ deprimit sensuꝝ multa cogitantem. Et difficile estimamus que in terra sunt: & que in prospectu sunt inuenim⁹ cum labore. Que in celis sunt autem quis inuestigabit? Sensum autẽ tuũ quis sciet nisi tu dederis sapientiam & miseris spiritum scm̃ tuum de altissimis: & si correcte fuerint semite eorum qui sunt in terris. & que tibi placent didicerint homines? Nam per sapientiã sanati sunt quicunꝙ placuerũt tibi domine a principio.

Capitulum. X.

Hec illũ qui primꝰ formatꝰ ẽ a deo pat̃ orbis terrarũ. cũ solꝰ eẽt creatꝰ custodiuit: & eduxit illũ a delicto suo. Et eduxit illũ de limo terre. & dedit illi virtutẽ continendi oñia. Ab hac vt recessit iniustꝰ i ira sua: p irã homicidij fratermitas deperijt. Propt̃ quod cũ aqua deleret terrã: sanauit iterũ sapiẽtia: p cõtemptibile lignũ iustum gubernans. Hec & in cõsensu supbie cũ se nationes extulissent scuit iustũ: & conseruauit fine q̃rela deo: & in filijs miscõiam fortem custodiuit. Hec iustũ a pereuntibus impijs liberauit fugientẽ: descẽdente igne in pentapolim: quibꝰ in testimoniũ nequicie fumigabunda cõstat deserta terra: & incerto tẽpore fructꝰ habẽtes arbores: & incredibilis anie memoria stans figmentũ salis. Sapiẽtiam enĩ pretereũtes nõ tantum in hoc lapsi sunt vt ignorẽt bona. sed & sapientie sue reliquerunt hominibꝰ memoriam: vt in hijs q̃ peccauerũt. nec latere potuissent. Sapiẽtia autem hos qui se seruãt a doloribꝰ liberabit. Hec autem profugum ire fratris iustum deduxit per vias rectas: & ostendit illi regnũ dei. & dedit illi sciẽtiam sctorum. Honestauit illũ in laboribꝰ: & cõplenit labores illius In fraude circumuentiõetium illũ affuit illi: et honestũ fecit illũ. Custodiuit illum ab inimicis: & a seductoribꝰ tutauit illuꝝ. Et certamẽ forte dedit illi vt vinceret. & sciret qm̃ ommiũ potẽcior est sapiẽtia. Hec venditũ iustũ nõ dereliquit. sed a pctoribꝰ liberauit eũ: descẽditq; cum illo in foueã & in vinculis ñ dereliquit illum: donec afferret illi sceptruꝝ regni. & potẽtiam aduersus eos qui eũ deprimebãt: & mẽdaces ostẽdit qui maculauerũt illum: & dedit illi claritatẽ eternam. Hec populũ iustũ & semẽ sine q̃rela liberauit a nacionibꝰ que illum opprimebãt. Intrauit in aiam̃ serui dei: & stetit otra reges horrẽdos in portẽtis & signis. Et reddidit iustis merce dẽ laborũ suorũ: & deduxit illos in via mirabili. Et fuit illis in velamento diei: & in luce stellarum per noctem. Et transtulit illos p mare rubrũ: & trãsuexit illos p aquã multã Inimicos autẽ illoꝝ demersit in mare: & ab altitudine inferorũ eduxit illos. Ideo iusti tulerũt spolia impiorũ: & decantauerunt domine nomẽ scm̃ tuũ. & victricẽ manũ tuã laudauerũt pariter. Quoniã sapia apit os mutoꝝ. & liguas infantiũ fecit disertas

Ca. XI

Irexit opera eoꝝ in manibꝰ pphe. sancti iter fecerũt p deserta que nõ habitant̃. & in locis desertis fecerũt casas. Steterũt cõtra hostes: & de inimicis se vindicaueri. Dicierũt & inuocauerũt te: & data ẽ illi

aqua de petra altissima: et requies sitis de lapide duro. Per que eñ penas passi sunt inimici illorum. a defectione potus sui: & in eis cū abundarēt filij israhel letati sūt. Per hec cū illis deessent: bene cū illis actū est. Nam pro fonte quidē sempiterni fluminis humanū sanguinē dedisti ministris. Qui cū minuerent in traductōe infantū occisorū. dedisti illi abundantem aquam insperate: oñdens per sitim que tunc fuit. quēadmodum tuos exaltares: & aduersarios illorū necares. Cum eñ temptati sunt. & quidē cum misericordia disciplinam accipientes: scierunt quemadmoduz cū ira indicati impij tormenta paterent. Hos quidē tanq̄ pater monens probasti: illos aūt tanq̄ durus rex interrogans condemnasti. Absentes eñ & pñtes similit torquebant. Duplex eñ illos acceperat tedium: & gemitus cum memoria preteritorū. Cum eñ audirent per sua tormēta bene secum agi commemorati sūt dñm: admirātes in finem exitus. Quē eñ in expositōe pua proiectuz deriserūt in finē euentus mirati sūt. Non similit iniustis faciens: pro cogitatōibo aūt insensatis iniquitates illorum. Quod quidem errantes colebant mutos serpentes & bestias superuacuas. immisisti illis multitudinē mutorū animaliū in vindictaz: vt scirent q̄ per que peccat quis per hec & torquetur. Non eñ impossibilis erat omnipotēs manus tua. que creauit orbem terraruz ex materia inuisa immittere illis multitudinē vrsorum. aut audaces leones. aut noui generis ira plenas. & ignotas bestias. aut vaporē igniū spirantes. aut fumi odorē proferētes. aut horrendas ab oculis scintillas emittētes: quarum nō solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspect? p timorē occidere. Nam & sine hīs vno spū poterant occidi persecutōnem passi. ab ipsis factis suis: & dispersi per spm̄ virtutis tue. sed oīa in mēsura & numero & pondere disposuisti. Multū eñ valē tibi soli superat semper: & virtuti brachij tui quis resistet? Quo mīa tanq̄ momentū statē sic est añ te orb̄ terrarū: & tanq̄ gutta oris ātelucani que descēdit in terrā. Et misereris omniū. q̄ oīa potes et dissimulas pcta hoīm ppt̄ pemtēciaz ¶ Diligis enī omnia que sūt & nichil eorū odisti q̄ fecisti: nec eñ odiens aliquid cōstituisti. aut fecisti. Quō aūt posset aliq̄d pmanere nisi tu voluisses. aut quod a te vocatū non eēt cōseruaret? Parcis aūt oībo: quoniā tua sunt domine qui amas animas. ¶ Capi. XII.

Quā bonꝰ & suauis ē dñe spūs tuus in oībo. Ideoq̄ hos qui exerrāt paritibo corripis: & de quibo peccāt admones: & alloq̄ris vt relicta malicia credāt in te dñe. Illos eñz antiquos inhabitatores terre scte tue quos exhorruisti qñ odibilia opera tibi faciebāt per medicamina et sacrificia inusta: & filiorū suorū necatores fine misericordia. & cōmestores viscerū hominum et deuoratores sāguinis. & auctores parētes aiāruz mauxiliatarū pdere voluisti. a medio sacramēto tuo. p manꝰ parentū nrorum vt dignā pcipent pegrinatōem puerorū dei: que tibi ommiū carior est terra. Sed & hīs tanq̄ hominibo pepercisti: & misisti antecessores exercituꝰ tui vespas: vt illos paulatim exterminarent. Non q̄ impotens eras in bello. subicere impios iustis. aut bestijs seuis aut vbo duro simul exterminare: sed partibo iudicās dabas locū penitēcie. non ignorans qñ neq̄ est natio eorū. & naturalis malicia ipsorū: & qñ nō poterat mutari cogitatō illorum in perpetuū. Semen enī erat maledictū ab initio. Nec timens aliquē: veniam dabas pctis illorū. Quis enī dicet tibi quid fecisti? Aut quis stabit contra iudicium tuuz? Aut quis in cōspectu tuo veniet vindex iniquorū hoīm? Aut q̄s tibi imputabit: si periernt nationes quas tu fecisti? Non est enim alius deus q̄ tu. cui cura est de ommibo: vt ostendas quoniam non iniuste iudicas iuditiū. Neq̄ rex neq̄ tirannus in cōspectu tuo inquirent de hīs quos perdidisti. Cum ergo sis iust? iuste omnia disponis: ipsuz quoq̄ o pat̄ qui non debet puniri cōdemnas: & exterum estimas a tua virtute. Virtus enī tua. iusticie inicium est: & ob hoc q̄ oīm dñs es. ommibo te parcere facis. Virtutem enī ostendis tu qui nō crederis cē in virtute consummatus. et horū q̄ te nesciūt audatiā traducis. Tu autē dominator virtutis. cū trāquillitate iudicas et cū magna reuerentia disponis nos. Subest enim tibi cum volueris posse. Docuisti

enim populum tuum per talia opa: qm̃ opor
tet iustũ eẽ & hũanuz: & bone spei feci sti fi=
lios tuos: qm̃ iudicãs das locuz in peccatis
penitentie. Di eñ inimicos seruoꝝ tuorum
et debitos morti cum tanta cruciasti attenci
one. & liberasti dans tẽpus & locũ per q̃ pos
sent mutari a malicia: cũ q̃nta diligentia iu
dicas filios tuos quorũ parenti bo iuramen=
ta & conuentões dedisti bonarum promis
sionum? Cum ergo das nobis disciplinam
inimicos nostros multiplicit flagellas: vt
bonitatẽ tuam cogitemus iudicãtes: & cũ de
nobis iudicatur sperem? miseõiam tuam.
Vnde & illis qui in vita sua insensate & in
iuste vixerunt: p hec que coluerunt dedisti
sũma tormenta. Etenĩ in erroris via diuci?
errauerũt deos estimãtes hec. que in anima=
bus sunt superuacua: infantium insensatorũ
more viuentes. Propt hoc tanq̃ pueris in=
sensatis iuditiũ in derisum dedisti. Qui autẽ
ludibrijs, & increpatõibo non sunt correcti:
dignũ dei iuditiũ experti sunt. In hijs enim
que paciebant. moleste ferebant: in quibus
pacientes indignabantur. Per hec quos pu
tabant deos in ipsis cum exterminarent: vi
dẽtes illum quẽ olim negabant se nosse: ve=
rũ deũ agnouerunt. Propt quod & finis cõ=
dẽnatõis eoꝝ veniet sup illos. Ca. XIII.

VAni sũt aũt omẽs hoies in quibo ñ
subest sciẽtia dei. & de hijs q̃ viden=
tur bona nõ potuerũt intelligẽ euz q̃
est. neq̃ opibo attẽdentes agnouert quis eẽt
artifex. sed aut ignem. aut spiritũ. aut cita=
tum aerem. aut girũ stellarum. aut mimiam
aquã. aut solẽ & lunam rectores orbis terra
rũ deos putauerunt. Quorũz & si specie dele
ctati deos putauerunt: sciant quanto hijs do
minator eoꝝ spetiosior est. Speciei eñ gene
rator hec omia cõstituit Aut si virtutem et
opa eorũ mirati sũt: intelligant ab illis. qm̃
qui hec fecit fortior est illis. A magnitudie
ni speciei & creature: cognoscibiliť poterit
creator horũ videri. Sed tamẽ adhuc ĩ hijs
minor est querela. Et hij enim fortasse errãt
deum querentes: & volentes inuenire. Etenĩ
cum in operibo illi? couersentur: inquirunt
et persuasum hñt: quoniam bona sunt que vi
dentur. Ueruz autem nec hijs debet ignosci.

Si enim tantum potuissent scire vt possent
estimare seculũ: quõ hui? dñm nõ facilius
inuenerunt? Infelices aũt sunt & int̃ mortu
os spes illorũ est: qui appellauerũt deos opa
manuũ hominũ: aurũ & argentũ artis inuẽ=
tionẽ. & similitudines animaliũ. aut lapidẽ
inutilem opus manus antique. Aut si quis
artifex faber de silua lignum rectũ secuerit.
et hui? docte eradat omnẽ corticẽ & arte sua
usus diligent fabricet vas inutile in conuer
sationẽ vite: reliquijs aũt ei? operis ad pre=
parationẽ esce abutať. & reliquum horũ qd
ad nullos usus facit. lignum curuũ & verti
cibo plenum sculpat diligent per vacuitatẽ
suam. & per scientiam sue artis figuret illud
et assimilet illud imagini hominis aut alicui
ex aialibo illud cõparet: perlimẽs rubrica.
et rubicũdũ faciẽs fuco colorẽ illi?. & omnez
maculaz que in illo est plimẽs terra. & faciat
ei dignam habitatõnem in pariete ponens il
lud. & cõfirmãs ferro ne forte cadat prospici
ens illi: sciẽs quemã non potest adiuuare se
Imago eñ est. & opus est illi adiutorium.
Et de substãtia sua. & de filijs suis. & de nup
cijs. votum faciẽs inquirit. Non erubescit lo
qui cũ illo qui sine anima est. & p sanitate
quidẽ infirmum deprecatur. & pro vita rogat
mortuũ: & ĩ adiutoriũ inutilẽ inuocat. & p
itinẽ petit ab eo q̃ ãbulare ñ põt. & de acqui
rẽdo & de opando & de oim rerũ euẽtu petit
ab eo q̃ in oibo est inutilis Ca. XIIII.

Terũ ali? nauigare cogitans & p feros flu
ctus iter facere incipiens: ligno portante se
fragili? lignum inuocat. Illud enim cupidi
tas acquirendi excogitauit: & artifex. sapi
entia fabricauit sua Tua autem pat̃ gubeꝛ
tia ab initio cuncta gubernat: qm̃ dedisti in
mari viam. & int̃ fluct? semitã firmissimã
ostendẽs qm̃ potes es ex ommbo sanare etiã
si sine rate aliq̃s adeat mare. Sed vt ñ eẽnt
vacua sapientie tue opera: propt hoc etiam
et exiguo ligno credunt homines animas
suas. & transeuntes mare per ratem liberati
sũt. Sed & ab initõ cũ pirẽt supbi gigãtes:
spes orbis terrarũ ad ratẽ confugiẽs. remisit
seculo semẽ natiuitatis: que manu tua erat
gubernata. Benedictuz est enim lignũ: per
quod fit iusticia. Per manus autẽ quod fit

ydolum maledictū est·et ipsum· et qui fecit illud: qz ille quidē operat? est: illud aūt cum eēt fragile de? cognominat? est· Similiter aūt odio sūt deo: impius & impietas ei?· Et em̄ quod factū est: cū illo qui fecit tormenta pacie[n]t· Propt̄ hoc & in ydolo nacionū non erit respect?: quoniā creature dei in odiū facte sunt· & in temptatōnem anīe hominum: et in muscipulā pedibo insipientium Imciū em̄ formicatiōis est exquisitō ydolorū: & adinuentio illorū corruptio vite est· Neqz em̄ erat ab initio: neqz erūt in perpetuū· Supuacuitas em̄ hominuz hec admuenit in orbē terrarum: & ideo breuis illoz finis est inuentus· Acerbo em̄ luctu dolens pater cito sibi rapti filij fecit ymaginem: & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat nunc tanqz deuz colere cepit: & constituit inter seruos suos sacra & sacrifitia· Deinde interuemēte tpre· conualescente iniqua consuetudine· hic error tanqz lex custodit? est: & tirannoz imperio colebant[u] figmenta· Et hos quos in palā homines honorare non poterāt ppt̄ hoc qz lōge eēnt: a longinquo figura eorum allata· eundē tem imaginem regis· quez honorare volebāt fecerūt: vt illum qui aberat tanqz presentem colerent sua sollicitudine· Prouexit autem ad horum culturam & hos qui ignorabant· artificis eximia diligētia· Ille em̄ volēs pl? placere illi q̄ se assumsit: elaborauit arte sua vt similitudinē in melius figuraret· Multitudo autem hominum abducta per speciē opis eum qui ante tempus tanqz homo honorat? fuerat· nunc deum estimauerunt Et hec fuit vite humane deceptio: qm̄ aut affectui aut regibo deseruientes homines· incommunicabile nomen lapidibo & lignis imposuerunt· Et non sufficerat errasse eos circa dei scientiam: sed in magno viuentes inscientie bello: tot & tam magna mala pacem appellant· Aut em̄ filios suos sacrificātes· aut obscura sacrificia faciētes· aut insanie plenas vigilias hntes· neqz vitā neqz nuptias mundas iam custodiunt: sed & alius alium p̄ inuidiam occidit· aut adulterans contristat: & oīa commixta sunt· sanguis homicidiū furtū & fictio· corruptio & infidelitas· turbatio et periuriū: tumult? bonoz· dei immemoratō·

ammaz inquinatio· natiuitatis imminutio· nuptiarū incōstantia: inordinatō mechie et impudicicie· Infandoz em̄ ydolorū cultura omnis causa mali est: & inicium & finis· Aut em̄ dum letant[u] insaniunt· aut certe vaticinant[u] falsa: aut viuunt iniuste: aut peierant cito· Dum em̄ confidūt in ydolis que sūt sine aīa: male iurātes noceri se nō sperāt· Vtraqz ergo illis euenient digne: qm̄ male senserūt de deo· attendētes ydolis: & iurauerūt iniuste in ydolo· cōtemnentes iusticiam· Non em̄ iurantiū est virt?: sed peccātium pena perābulat semp in iustorū puaricacionē Ca. XV

Vaūt de? noster· suauis & ver? es
paciēs & in misericordia disponēs oīa
Etenī si peccauerim? tui sum?· sciētes magnitudinē tuā: & si nō peccauerimus· scim? qm̄ apud te sum? cōputati· Nosse em̄z te cōsumata iusticia est: & scire iusticiam et virtutē tuā· radix est immortalis Non em̄ in errorē induxit nos hoīm male artis excogitacio: nec vmbra picture· labor sine fructu: effigies sculpta p̄ varios colores· cui? aspect? insensato dat cōcupiscētiā: & diligit mortue imagīis effigiē sine aīa· Malorū amatores digni sūnt morte: qui spem hnt in talibo et qui faciunt illos: & qui diligūt & q̄ colūt Nam et figul? molle terrā premens laboriose fingit ad vsus nostros vnumquodqz vas: et de eodē luto fingit que munda sunt in vsu vasa: & similit[er] que hns sunt contraria· Horum aūt vasorū qui fit vsus: iudex est figulus· Et cum labore vano deū fingit de eodez luto· ille qui paulo añ de terra fact? fuerat: et post pusillum reducit se vnde acceptus ē repetit? anime debitumqz habebat· Sed est cura illi nō qz laboratur? est: nec qm̄ breuis illi vita est: sed cōcertat[u] aurificibo & argētarijs: & erarios imitat[u]: & gloriā p̄fert qm̄ res supuacuas fingit· Cinis est em̄ cor ei?· et terra superuacua spes illius & luto vilior· vita ei?: qm̄ ignorauit qui se finxit: & q̄ inspirauit illi animā & amat q̄ opat[u]: & q̄ insufflauit ei spm̄ vitalē· Sed & estimauerunt lusū eē vitā nostrā: & cōuersatōem vite cōpositam ad lucrū: & oportere vndecunqz· etiam ex malo acquirere· Hic enī scit se sup omnes delinquere: qui ex terre materia fragilia vasa

et sculptilia fingit· Omnes enī insipientes et infelices sup̄ modū anime sue superbi sunt inimici populi tui· & improperātes illi: qm̄ oīa ydola natōnum deos estimauerūt quibꝫ neq; oculoꝝ visus est ad videndū· neq; nares ad percipiendū spiritum· neq; aures ad audiendum· neq; digiti manuū ad tractandu sed & pedes eorū pigri ad ambulandum. Homo enī fecit illos· & qui spiritum mutuatus est· is finxit illos. Nemo enī sibi similem homo poterit deum fingere· Cum enim sit mortalis: mortuū fingit manibꝫ iniquis· Melior enī est ipse hīs quos colit· q; ipse quidē vixit cum eēt mortalis: illi autem nunq;· Sed et animalia miserrima colūt· Insensata enī compata hīs· illis sunt deteriora· Sed nec aspectu aliquis ex hīs animalibꝫ bona potest conspicere· Effugerunt autem dei laudē et benedictionē eius·

Capi· XVI·

Propt̄ hec & hīs similia passi sunt digne tormenta: & per multitudinē bestiarū exterminati sūt· Pro quibus tormentis bn̄ dispositisti populū tuum· quibꝫ dedisti cōcupiscentiā delectamēti sui· nouū saporē escā parās eis ortigometrā: vt illi quidē cōcupiscētes escā· ppt̄ ea que illis ostēsa & missa sūt· etiā a necēria cōcupiscētia auerterent̄· hīs aūt in breui inopes facti: nouam gustauerunt escam· Oportebat enī illis sine excusatōne quidem· superuenire interitū exercentibꝫ tirannidem· hīs autem tantum ondere quē admodū inimici eorū exterminabant̄· Etenim cū illis supuenit seua bestiarū ira: morsibꝫ puersorū colubrorum exterminabant̄· Sed non in perpetuū tua ira pmanfit· sed ad correptōnem in breui turbati sunt signū hīntes salutis· ad cōmemoratōem mandati legis tue· Qui enī conuersus est non per hoc quod videbat sanabat̄· sed p te omnium saluatorē· In hoc aūt ondisti inimicis tuis· quia tu es qui liberas ab omni malo· Illos enī locustarū & muscarū occiderunt morsus et non est inuenta sanitas anime illoꝝ: quia digni erāt ab hmōi exterminari· Filios aūt tuos nec draconū nec venatorū vicerūt dētes Misericordia enī tua aduenīs sanabat illos In memoria enī seruorū tuorum exterminabantur· & velocit̄ sanabant̄: ne in altam incidentes oblīonem non possent tuo adiutorio vti· Etenī neq; herba neq; malagma sanauit eos· sed tuus dne sermo qui sanat omnia· Tu es dne qui vite & mortis habes potestatem· & deducis ad portas mortis & reducis· Homo aūt occidit quidē per malicia aīam suā· & cū exierit spūs nō reuertet̄ nec reuocabit anima que recepta est: sed tuā manus effugere impossibile est· Negantes enī nosse te impiū· per fortitudinem brachij tui flagellati sunt: nouis aquis & grandinibꝫ & pluuijs psecutōes passi sūt· & p ignē consūmati Quod enī mirabile erat: in aq̄ que omnia extinguit plus ignis valebat· Vindex est enī orbis iustorum. Quodam enī tempore mansuetabat̄ igns ne cōburēntur que ad impios missa erāt animalia· sed vt ipi videntes scirēt qm̄ dei indito paciunt̄ psecutōnem· Et quo tempore· in aqua sup̄ virtutē· ignis exardebat vndiq;: vt iniquā terre natōem exterminaret· Pro quibꝫ angelorum esca nutristi populū tuū· & paratū panē de celo p̄stitisti ill̄ sine labore omne delectamētum in se hīntem· et omnis saporis suauitatem· Substanciā enī tuā & dulcedinē tuā quā in filios habes ostēdebas: & deseruiēs vnuscuiusq; voluntati ad quod quisq; volebat cōuertebatur· Nix autē et glacies sustinebant vim ignis· & nō tabescebant: vt scirent qm̄ fructus inimicorum exterminabat ignis ardēs: in gndine & pluuia chorusca· Hoc aūt iterū: vt nutrirent̄ iusti· ignis etiā sue virtutis oblit̄ est· Creatura enī tibi factori deseruiens exardescit in tormentuꝫ aduersus iniustos: & lenior fit ad benefaciendum pro hīs qui in te confidunt· Propt̄ hoc & tūc omnia trāsfigurata omnium nutrici gratie tue deseruiebant ad voluntatem eorū qui a te desiderati sunt: vt scirent filij tui quos dilexisti dne: qm̄ n̄ natiuitatis fructus pascunt homines· sed sermo tuus hos q̄ in te crediderint cōseruat· Quod enī ab igne nō poterat exterminari statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: vt notum omnibus eēt· quoniam oportet preuenire solē ad benedictionem tuam· & ad ortum lucis te adorare· Inḡti enim spes tanq̄ hibernalis glacies tabescet: & disperiet tanq̄ aqua superuacua·

Capitulum· XVII·

Magna sunt enim iudicia tua dñe et inenarrabilia vba tua: ꝓpter hoc indisciplinate aie errauerũt. Dũ enim ꝓsuasũ hñt inq̃ posse dñari nationi sce: vinculis tenebrarũ & longe noctis cõpediti. inclusi sub tectis. fugitiui perpetue puidẽtie placuerũt: & dũ putãt se latere in obscuris pctis tenebroso obliuionis velamento dispersi sũt pauentes horrende: & cum ammiratione mimia pturbati. Neq; enim que continebat illos spelũca sine timore custodiebat: qm̃ somitus descendens pturbabat illos: & psone tristes illis apparentes pauorẽ illis prestabant. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumẽ pbere: nec siderũ limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis. timore plenus: & timore percussi illius que nõ videbaẽ faciei estimabant deteriora eẽ que non videbantur: & magice artis appositi erãt derisus et sapientie & gl'ie correptio cuz contumelia. Illi enim qui ꝓmittebant timores & pturbationes se expellere ab aia languente: hñ cũ derisu plemi timore languebãt. Nam & si michil eos ex mõstris. pturbabat: trãsitu aialiũ & serpentiũ sibilatõe cõmoti. tremebundi peribant: & aerẽ quẽ nulla ratõe quis effugẽ posset negãtes se videre. Frequent enim preoccupant pessima: redarguente cõscientia. Cũ sit enim timida neqtia data est i ommiũ condẽ nationẽ. Semper enim presumit seua: perturbata cõscientia. Nichil enim est timor misi presumptõis adiutoriũ: pditio cogitatõis auxiliorum. Et dũ abiit? minor est expectatio: maiorem putat potentiã eius cause. de qua tormentũ prestat. Illi aũt qui in potentẽ venẽ noctem. et ab imis & ab altissimis infernis supueminetem eundẽ somnũ dormientes: aliqñ mõstroriũ exagitabanẽ timore: aliqñ anie deficiebãt traductõne. Subitaneus enim illis & insperatus timor supuenerat. Deinde si quisqꝫ ex illis decidisset: custodiebatur in carcere sine ferro reclusus. Sbi enim rusticus quis erat aut pastor aut agri laborum operarius preoccupat? eẽt: ineffugabilem sustinebat necessitatem. Vna enim catena tenebrarum omnes erant colligati. Sive spiritus sibilans aut inter spissos arborum ramos auiũ sonus suauis: aut vis aque decurrentis mimum. aut sonus validus precipitatarũ petrarũ: aut ludẽtium aialiũ. cursus inuisus. aut mugiẽtiũ valida bestiarũ vox: aut resonãs de altissimis mõtibo echo. deficiẽtes faciebãt illos pre timore. Omnis enim orbis terrarũ limpido illuminabiẽ lumine: & non impeditis operibo continebaẽ. Solis autem illis superposita eãt grauis nox: ymago tenebraꝝ que superuẽtura illis erat. Ipsi ergo sibi erãt grauiores tenebris.

Capitulum. XVIII.

Sanctis aũt tuis maxima erat lux: et horꝫ quidẽ vocẽ inimici audiebãt: & figurã nõ videbãt. Et qz nõ & ipi peadẽ passi erãt magnificabãt te: & qui añ lesi erãt qz ñ ledebanẽ gras agebãt tibi: & vt eẽt differentia te deũ petebãt. Propt̃ quod ignis ardentẽ colũnam ducẽ habuerũt ignote vie: & solẽ sine lesura boni hospicij prestiti. Digni quidẽ illi carere luce et pati carcere tenebraꝝ q̃ inclusos custodiebãt filios tuos per quos incipiebat incorruptũ legis lumen seculo dari: dũ cogitarent iustoꝝ occidere infantes. & vno exposito filio & liberato intraductionem illorum multitudinem filiorũ abstulisti: & pariter illos perdidisti in aq̃ valida. Illa enim nox ante cognita est a patribo nostris: vt vere scientes quibo iuramẽtis crediderunt: animequiores eẽnt. Suscepta est aũt populo tuo. sanitas quidẽ iustorũ iniustoꝝ aũt exterminatõ. Sicut enim lesisti aduersarios nostros: sic & nos prouocans magnificasti. Absconse enim sacrificabant iusti pueri bonorũ: & iustitie legẽ in concordiam disposuerunt. similiter bona & mala recepturos iustos: pzi oim decantãtes laudes. Resonabat aũt incõuemẽs inimicorum vox et flebilis audiebatur planctus ploratorum infantiũ. Similli aũt pena seru? cũ dño affligebat. Et quidem ergo omnes vno nomine mortis morte tuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliendũ viui sufficiebant quoniã vno momẽto que erat preclarior natio illoꝝ exterminata est. De omnibo enim nõ credentes propter benefitia tũc cũ primũ fuit extermini ꝓmo gemitorum spoponderunt populum dei se eẽ. Cum enim quietũ silentiuz contineret omnia.

et nox in suo cursu medium iter haberet: om
nipotēs ſmo tuus dñe exiliēs de celo a rega
libo ſedibo venit dur? debellator in mediam
exterminiū terram ꝓfiluit: gladius acutus
inſimilatū imperiū tuū portans: & ſtans re
pleuit oīa morte: & vſq; ad celum attinge-
bat ſtans in terra. Tūc continuo viſus ſom
niorū malorū turbauerunt illos: & timores
ſuperuenerunt inſperati Et alius alibi proie
ctus ſeminiu?: ꝓpt quā moriebat causaz de
monſtrabat mortis. Viſiones em̄ que illos
turbauerunt hec premonebant: ne inſciꝭ qua
re mala paciebant perirent. Tetigit autez
tūc & inſtos tēptatōes mortis: & commotio
in heremo facta eſt multitudinis: ſed n̄ diu
permanſit ira tua. Properās em̄ homo ſine
querela de p̄cari ꝓ ꝓpl'is. pferēs fututis fue
ſcutū oīonem: & per incenſū de p̄catione alle
gās. reſtitit ire & finē impoſuit neceſſitati:
oñdens qm̄ tu? eſt famul?. Vicit aī turbas
nō in ⁊tute corporis nec armatura potentie:
ſed ⁊bo illū qui ſe vexabat ſubiecit: in ramē
ta parentū & teſtamentū comēorans. Cum
em̄ iam aceruatim cecidiſſent ſup alterutruz
mortui: iterſtitit. & āputauit impetū: & di-
miſit illā que ad viuos ducebat viam. In ve
ſte em̄ pōderis quā habebat tot? erat orb̄ ter
raꝝ: & parentū magnalia in q̄tuor ordinibo
lapidū erāt ſculpta: & magnificentia tua in
diademate capitis illi? ſcpta erat: hn̄s aī ceſ
ſit q̄ exterminabat: & hec extimuit. Erat em̄
ſola tēptatio ire ſufficiēs ¶ Capi. XIX
Apn̄s aūt vſq; in nouiſſimū ſine miſerōia ira
ſuperuenit. Preſciebat em̄ & futura illorum
qm̄ ipſi cū reuerſi eēnt & pmiſiſſent vt ſedu
cerēt & cū magna ſollicitudine premiſiſſent
illos: conſequebant illos penitentie actus.
Adhuc em̄ int̄ man? habentes luctum & de
plorantes ad monumenta mortuorum aliam
ſibi aſſumpſerunt cogitatōnem inſcientie: et
quos rogantes proiecerant: hos tanq̄ fugiti
uos ꝓſequebant. Ducebat em̄ illos ad hūc
finem digna neceſſitas: & horum que accide
rant commemorationem amittebant: vt que
deerāt tormentis repleret punitio: & popu-
lus quidem tuus mirabiliē tranſiret: illi aūt
nouam mortem inuenirent. Omnis em̄ crea-
tura ad ſuum genus ab initio refigurabatur
deſeruiens tuis preceptis: vt pueri tui cu-
ſtodirentur illeſi. Nam nubes caſtra eorum
obumbrabat: & ex aqua que ante erat. terra
arida apparuit: & in mari rubro via ſine im-
pedimento: & camp? germinans de profun
do nimio: ꝓ quē omnis natio trāſiuit. que te
gebatur tua manu videntes tua mirabilia &
mōſtra. Tanq̄ equi em̄ depauerūt eſcam: et
tanq̄ agni exultauerūt magnificantes te do
mine qui liberaſti illos. Memores em̄ erant
adhuc eorum que in incolatu illoꝝ facta fue
rāt: quemadmoduz pro natione animalium
eduxit terra muſcas: & ꝓ piſcibo eructauit
fluui? multitudinē ranarū. Nouiſſime autez
viderūt nouā creaturā auiū: cū abducti cōcu
piſcentia poſtulauerūt eſcas epulatōnis. In
allocutōne em̄ deſiderij aſcendit illis de mari
ortig cometra: & vexationes peccatoribo ſup-
uenerunt nō ſine illis que ante facta erāt ar
gumentis per vim fluminum. Juſte em̄ pa
ciebant ſcd̄m ſuas nequicias. Etenī inde te-
ſtabilē hoſpitalitatē inſtituerūt. Alīj quidez
ignotos non recipiebāt aduenas. alīj autem
bonos hoſpites in ſeruitutem redigebāt. Et
nō ſolū hoc: ſed & ali? quidē reſpect? illorū
erat: qm̄ inuiti recipiebāt extraneos. Qui aī
cum leticia receperūt hos qui eisdem vſi erāt
inſtitutis: ſeuiſſimis afflixerunt doloribo.
Percuſſi ſūt autē cecitate: ſicut illi in foribo
iuſti: cum ſubitaneis cooperti eēnt tenebris.
Vnuſquiſq; tranſitum hoſtij ſui querebat.
In ſe em̄ elemēta dum cōuertunt ſicut in or
gano qualitatis ſon? immutat. & oīa ſu-
um ſonum cuſtodiunt. Vnde eſtimari ex ip
ſo viſu certo poteſt. Agreſtia enim in aqua
tica conuertebant: & quecunq; erāt natantia
in terra tranſiebant. Ignis in aqua valebat
ſup̄ ſuam virtutem: & aqua extinguētis na
ture oblitiſcebat. Flamme econtrario corru
ptibiliū animaliū non vexauerunt carnes
coambulantium. nec diſſoluebant illam que
facile diſſoluebat ſicut glacies bonam eſcam
In omnibo enim magnificaſti populū tuum
domine. & honoraſti: & nō deſpexiſti in om
ni tempore & in omni loco aſſiſtens eis.

¶ Explicit liber ſapientie Incipit prolo
gus ihēſu filij ſyrach in librū eccleſiaſticū.

Incipit Ecclesiasticus

Multorum nobis et magnorum per legē & pphas: aliosq; qui secuti sūt illos sapientia demō strata est: ī quibo oportet laudare israhel doctrine & sapientie causa: q; nō solū ipsos loquētes necesse est eē peritos: sed etiaz extraneos posse & discentes & scribentes doctissimos fieri. Auus meus ihesus postq; se ampli? dedit ad diligētiam lectionis legis & pphārū & aliorz librorum qui nobis a parētibo nostris traditi sūt volvit & ipse scribere aliqd horū que ad doctrinaz & sapientiā ptinēt: vt desiderātes discere & illorū periti fieri magis magisq; attēdant animo: & cōfirmentē ad legitimaz vitā Oportet itaq; vemē vos cū benuolētia & attentiori studio lectionē facere: & veniaz hēre in illis in quibo videmur sequentes imaginē sapiētie: & deficē in verboz cōpositōne. Nam deficiūt vba hebraica: qñ fuerūt translata ad aliā linguā. Non aūt solū hec: sed & ipa lex et pphe ceteraq; alioz librorū nō paruā hnt differentiā qñ imt se dicunt. Nam ī octauo et tricesimo anno tpribo ptolomei euergetis regis postq; puenī in egiptū: & cū multū tē poris ibi fuissem inuenī ibi libros relictos nō parue neq; cōtemnēde doctrine. Itaq; bonuz et neccarium putaui & ipse aliquā addē diligentiā & laborē interptandi librum istū: et multa vigilia attuli doctrinā in spatio tpris ad illa que ad finē ducūt librū istū dare: & illis qui volūt animū intendere & discē quēadmodū oporteat instituē mores qui secūdum legem dñi pposuerint vitā agere.

Explicit plog?. Incipit liber ecclesiastic?.

Omis sapientia a dño deo est: & cum illo fuit semper et est ante euū. Arena maris & pluvie guttas & dies seculi: quis dinumerauit? Altitudinem celi & latitudinem terre et profundum abissi: quis dimensus est? Sapientiam dei precedentem omnia quis inuestigauit? Prior omniū creata est sapientia: & intellectus prudentie ab euo. Fons sapientie verbum dei in excelsis: & ingressus illi? mandata eterna. Radix sapientie cui reuelata est. & astucias illius quis agnouit? Disciplina sapiētie cui reuelata est et manifestata: & multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Vn? est altissim? creator omnium ompotens. & rex potens. et metuēdus nimis: sedens super thronum illius: & dominans deus. Ipse creauit illā in spiritu sācto: & vidit & dinumerauit & mensus ē. Et effudit illam sup omnia opera sua. et sup omnē carnē secundum datum suum. et pbet illam diligētibo se. Timor dñi gloria et gloriatio: & leticia & corona exultatōnis. Timor dñi delectabit cor: & dabit leticiam. et gaudiū in lōgitudinē dierū. Timēti deuz bene erit in extremis: & in die defunctionis sue benedicet. Dilectio dei honorabilis sapiētia: quibo aūt apparuerit in visu. diligūt eā in visione & in agnitione magnaliū suorum. Initium sapiētie timor dñi: & cuz fidelibo in vulua cōcreat? est: & cū electis feminis gradiet. & cū iustis & fidelibo agnoscit. Timor dñi scientie religiositas. Religiositas custodiet & iustificabit cor. iocunditatē atq; gaudium dabit. Timēti deū bñ erit in extremis et in diebo defunctionis illius bñdicet. Plenitudo sapiētie timē deum. et plenitudo a fructibo illius. Omnē domū illius implebit a generationibo. et receptacula a thesauris illi?. Corona sapiētie timor dñi. replēs pacē et salutis fructum. et vidit et dinumerauit eam. Vtraq; aūt sūt dona dei. Sciētiam et intellectum prudentie. sapiētia cōparciet. et gloriā tenētiuz se exaltat. Radix sapiētie ē timē deum. rami eī illi? lōgevi. In thezauris sapiētie intellect? et scientie religiositas. execratio aūt pctoribo sapiētia. Timor dñi expellit pctm. Nam q̄ sine timore ē nō poterit iustificari. iracūdia eī animositatis illius subuersio eius ē. Vsq; ad tpus sustinebit patiēs. et postea redditio iocunditatis. Bonus sensus. vsq; in tempus abscondet verba illius. et labia multorum enarrabunt sensū illi?. In thesauris sapiētie significatio disciplīe. execratio aūt pctori cultura dei. Fili concupiscens sapiētiam cōserua iusticiā. et de? pbebit illā tibi. Sapiētia eī et disciplina timor dñi. et q̄ beneplacitum est illi fides et mansuetudo. et adimplebit thesauros illius. Contumax

non fis·et incredibilis timori dei: et ne acces
seris ad illum duplici corde · Ne fueris ypo
crita in cōspectu hoīm: & nō scandalizeris in
labijs tuis. Attende in illis ne forte cadas·
et adducas animē tue inhonoratōem: & reue
let de? abscōsa tua · & in medio sinagoge eli
dat te: qm̄ accessisti maligne ad dn̄m · & cor
tuū plenū est dolo & fallacia Capi · II·

Fili accedens ad seruitutē dei · sta in
iusticia & i timore: & prepara aiaz
tuā ad tēptatōem · Depime cor tuū
et sustime: & inclia aurē tuā & suscipe verba
intellect?: & ne festines in tpus obductōis
Sustime sustentatōnes dei: cōiungere deo et
sustime vt crescat i nouissimo vita tua. Oīe
quod tibi applicitū fuerit accipe. & in dolore
sustime · & in hūilitate tua pacientiaz habe:
qm̄ in igne probat aurū. & argentū: hoīes
vero receptibiles in camino humiliatōnis.
Crede deo & recuperabit te: & dirige viā tu
am & spera in illū. Serua timorē illi?: & in
illo veterasce . Metuētes dn̄m sustinete mise
ricordiam ei?: & non deflectatis ab illa ne ca
datis · Qui timetis dn̄m credite illi: & nō eua
cuabit merces vestra. Qui timetis dominū
sperate in illū: & in oblectatōez veniet vobis
miscdia · Qui timetis dn̄m diligite illum: et
illuminabuntur corda vestra · Respicite filij
nationes hominū: & scitote q? null? sperauit
in dño · & cōfusus est: Quis em̄ permansit in
mandatis ei?: & derelict? est: Aut quis in
uocauit eū: & despexit illū: Quoniā pius et
misericors est de? : & remittet i die tribulati
onis peccata: & protector est omnibo exqui
rentibo se in veritate. Ve duplici corde & la
bijs scelestis & manibo malefaciētibo: & pec
catori terrā ingredienti duabo vijs. Ve dis
solutis corde · qui non credunt deo: & ideo nō
protegentur ab eo. Ve hijs qui perdiderunt
sustimentiā: & qui dereliquerūt vias rectas
et diuerterūt in vias p̄uas · Et quid facient
cū inspicere ceperit dn̄s: Qui timēt dn̄m non
erunt incredibiles verbo illi?: & qui diligūt
illū conseruabūt verbum illi? · Qui timēt do
minū inquirēt que bn̄placita sūt ei: & q̄ dili
gunt eū replebunt lege ipsi?. Qui timēt do
minū preparabūt corda sua: & in conspectu
illi? sctificabūt aīas suas. Qui timent dn̄m
custodient mandata illius: et pacienciaz ha
bebunt vsq; ad inspectionē illius dicentes·
Si pemtēciam n̄ egerim? in cidem? in man?
dn̄i: & nō in man? hominū. Secundū enim
magtudinē illi?: sic & misericordia illi? cuz
ipso est. Capitulum · III·

Fili sapientie ecclesia instor: & na
tio illor obedietia & dilectio. Judi
ciū pīis audite filij dilecti: et sic faci
te vt salui sitis · De? enī honorauit pīem in
filijs: & iudiciū mris exq̄rens firmauit in fi
lios · qui diligit deū exorabit pro pctis & cō
timebit se ab illis & in oratōe dierū exaudiet
et sicut q̄ thesaurizat ita et q̄ honorificat ma
trē suā · Qui honorat patrē suū iocundabitur
in filijs: & in die orationis sue exaudiet Qui
honorat patrē suū vita viuet lōgiore: & qui
obedit patri refrigerabit matrē · Qui timet
dn̄m honorat parētes: & q̄si dn̄is seruiet hijs
qui se genuerūt In opere & sermone & om
ni pacietia · Honora patrē tuū vt supueniat
tibi benedictio a deo: & bn̄dictio illi? in no
uissimo manet · Bn̄dictio patris firmat do
mos filior · maledictio em̄ matris eradicat
fundamenta · Ne glorieris in contumelia pa
tris tui: non em̄ est tibi gloria sed confusio.
Gloria em̄ hominis ex honore patris sui: &
dedec? filij · pat sine honore · Fili suscipe sene
ctam patris tui & non contristes eum in vi
ta illi?: & si defecerit sensu · vemā da: & ne
spernas eum in tua virtute. Elemosina enim
patris nō erit in obliuione Nam pro peccato
matris restituetur tibi bonum: & in iustitia
edificabit tibi · & i die tribulatōis cōmemo
rabitur tui: & sicut in sereno glacies · solue
tur pcta tua · Quam male fame est qui dereli
quit patrē: & est maledict? a deo q̄ exaspe
rat matrem · Fili in mansuetudine opera tua
perfice: & super hominum gloriā diligeris ·
Quāto magn? es humilia te in ommbo · & co
ram deo inuenies graciam: quoniam magna
potentia dei soli?: & ab humilibo honoratur.
Altiora te ne quesieris: & fortiora te ne scru
tat? fueris: sed que p̄cepit tibi de? illa cogi
ta semper: & in pluribo operibo ei? ne fueris
curiosus · Non est em̄ tibi necessarium ea
que abscondita sunt videre oculis tuis · In
superuacuis rebo noli scrutari multiplicit:

& in pluribo eius opibo non eris curiosus. Plurima em sup sensu hominu ostensa sut tibi. Multos enim supplantauit suspicio illo rum: & in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durũ habebit male in nouissimo: & qui amat periculũ in illo peribit. Cor ingrediens duas vias nõ habebit successus: & prauũ cor in illis scandalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus: & peccator adiciet ad peccandũ. Synagoge superboz non erit samitas: frutex enim peccati eradicabitur in illis & non intelliget. Cor sapiẽtis itelligit in sapientia: & auris bona audiet cum omni cõcupiscentia sapiẽciã. Sapiens cor & intelligibile abstinebit se a peccatis: & in opibo iusticie successus habebit. Ignem ardentem extiguit aqua: & elemosina resistit peccatis & deus pspector est eius qui reddit gratiam Memint imposterum: & in tempore casus sui inueniet firmamentum. Ca. IIII

Fili elemosinã paupis ne defraudes & oculos tuos ne trãsuertas a paupere. Aiam esurientẽ ne despexeris & nõ exasperes pauperẽ in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: & nõ ptrahas datũ angustianti. Rogatõez cõtribulati ne abicias: & nõ auertas faciẽ tuã ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos ꝓpter irã: & non relinquas querẽtibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine anime exaudietur ọ̃ pcatio illius: exaudiẽ autẽ eum qui fecit illum. Congregationi pauperũ affabilem te facito: & pbitero humilia aimã tuã: & magnato humilia caput tuũ. Declina pauperi sine tristicia aurẽ tuã: & redde debitũ tuũ: & responde illi pacifice in mansuetudine. Libera eũ qui iniuriã patiẽ de manu superbi: & non acide feras i aĩa tua In iudicando esto pupillis misericors vt pater. & pro viro matri illoz: & eris tu velut filius altissimi obediẽs: & miserebiẽ tui magisq̃ mater. Sapiencia filijs suis vitaz inspirat & suscipit exquirentes se: & pbit i via iusticie. Et q̃ illã diligit diligit vitam: & qui vigilauerint ad illã cõplectẽt placatorem eius. Qui tenuerint illã vitam hereditabũt: & quo introibit benedicet deus. Qui seruiunt ei obsequẽtes erunt sancto: & eos qui diligunt illam diligit deꝰ. Qui audit illã iudicabit gentes: & qui intuetur illam pmanebit cõfidens. Si crediderit ei pmanebit & hereditabit illã: & erũt in cõfirmacõe creature illoz: qm in temptacõe fabulat cũ eo & in pmis elegit eũ. Timorẽ & metũ & pbationẽ inducet sup illũ: & cruciabit illũ in tribulacõe doctrine sue donec tẽptet eũ in cogitationibo suis: & credat aĩe illius. Et firmabit illũ & iter adducet directũ ad illũ: & letificabit illum & denudabit illi abscõsa sua: & thesaurizabit sup illũ sciẽciã & intellectũ iusticie. Si aũt oberrauerit derelinquet eũ: & tradet eũ in manus inimici sui. Fili cõsua tẽpus: & deuita a malo. Pro anima tua ne confundaris dicere verũ. Est enim confusio adducens peccatũ: & est confusio adducens gloriã & gratiã. Ne accipias faciẽ aduersus faciem tuam: nec aduersus aimã tuã mẽdacium. Ne reuerearis pximũ tuũ in casu suo: nec retineas verbũ in tempore salutis. Non abscondas sapientiã tuam in decore suo. In lingua em sapia dinoscitur: & sensus & scia & doctrina in verbo sensati: & firmamẽtũ in operibo iusticie. Non cõtradicas verbo veritatis vllomodo: & de mendatio imeruditõnis tue confundere. Nõ cõfundaris cõfiteri peccata tua: et ne subicias te omni homini ꝓ peccato Noli resistere cõtra faciem potẽtis: nec coneris cõtra ictũ fluuij. Pro iusticia agonizare pro anima tua: et vsq̃ ad mortẽ certa ꝓ iustitia: et deus expugnabit pro te immicos tuos. Noli citatus eẽ in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua euertens domesticos tuos: et oppimens subiectos tibi. Nõ sit porrecta manꝰ tua ad accipiendũ et ad dãdũ collecta

Noli attẽdere ad possessiões Ca. V
inimq̃s & ne dixeris ẽ michi sufficiẽs vita. Nichil em proderit in tpe vindicte & obductionis. Ne seqris in fortitudine tua cõcupiscẽtiam cordis tui: & ne dixeris. Quomodo potui: aut quis me subiciet ꝓpter facta mea? Deus aũt vindicãs vindicabit. Ne dixeris. Peccaui: & quid michi accidit triste? Altissimus enim est patiẽs redditor De ꝓpiciatu peccatorum noli eẽ sine metu: necꝑ addicias peccatũ sup peccatum: & ne

tuam: ꝙ si spoponderis quasi restituēs cogi-
ta. Non iudices contra iudicē: qm̄ scd̄m qd̄
iust⁹ est iudicat. Cū audace nō eas in via:
ne forte grauet mala sua in te. Ipse enī se-
cundum voluntatem suam vadit: & simul
cū stultitia illi⁹ peries. Cū iracūdo nō facias
rixam & cū audace nō eas indesertū: qm̄ q̄si
michil est añ illum sanguis: & vbi nō est ad
iutorium elidet te. cum fatuis cōsilium nō ha
beas: nō enī poterūt diligere nisi que eis pla
cent. Coꝝā extraneo ne tatias cōsiliū: nescis
enim quid pariet. Non omni hominī cor tuū
manifestes: ne forte inferat tibi gratiam fal-
sam & cōficiet tibi.

Ca. IX.

On zeles mulierem sinus tui: ne oñ-
dat sup te malitiā doctrine nequam
Non des mulieri potestatē aie tue:
ne ingrediat in vtute tua & cōfundaris. Ne
respitias mulierē multimolā: ne forte incidas
in laqos illi⁹. Cum saltatrice ne assiduus sis
nec audeas illam: ne forte pereas in efficatia
illius. Virginem ne dispicias: ne forte scan-
dalizeris in decore illius. Ne des fornicariis
aiam tuā in vllo: ne pdas te & hereditatem
tuam. Noli circumspicere in vicis ciuitatis:
nec oberraueris in plateis illi⁹. Auerte faciē
tuā a muliere compta. & ne circumspicias
spetiem alienam. Propter spetiem mulieris
multi perierūt: & ex hoc cōcupiscētia q̄si ig
nis exardescit. Omnis mulier q̄ē fornicaria
q̄si stercus in via ab ommibo ptereūtibo cō-
culcabit. Spetiē mulieris allene multi am-
mirati. reprobi facti sunt: colloquiū enī illi⁹
quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere
ne sedeas ommino. nec accūbas cū ea sup cu-
bitū & non altriceris cū illa in vino ne forte
declinet cor tuū in illam: & sanguine tuo la-
baris in perdicōez. Ne derelinquas amicum
antiquū: nou⁹ enī nō erit similis illi. Vinū
nouū amicus nou⁹: veterascet: & cū suauita
te bibis illud. Non zeles gloriam & opes pec
catoris: non enim scis que futura sit illius
subuersio. Non placeat tibi iniuria iniusto-
rum: sciens quoniā vsq; ad inferos nō place
bit impi⁹. Longe abesto ab hoīe potestatem
hñte occidēdi: & non suspicaberis timorem
mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid
cōmittē: ne forte auferat vitā tuā. Coīonez
mortis scitō: qm̄ in medio laqueoꝝ ingredie-
ris: & sup dolentiū arma ambulabis. Secd̄z
vtutē tuā: caue te a pximo tuo: & cū sapien
tibo & prudētibo tracta. Viri iusti sint tibi
cuiue: & in timore dei sit tibi gloriatio: & in
sensu sit tibi cogitat⁹ dei: & oīs enarratō tua
in p̄ceptis altissimi. In manu artificum opa
laudabunt: & p̄ncipes pp̄li in sapientia ser-
monis sui. in sensu vero seniorꝝ verbū. Ter-
ribilis ē in ciuitate sua hō linguosus: & teme
rari⁹ in vbo suo odibilis erit.

Ca. X.

Vdex sapiens iudicabit populum
suū & p̄ncipat⁹ sensati stabilis erit
Secd̄m iudicem pp̄li sic & minister
ei⁹: & q̄lis rector est ciuitatis: tales & inha-
bitantes in ea. Rex insipiens pdet pp̄m suū
& ciuitates inhabitabunt p sensū prudētiū
In manu dei potestas terre: & execrabilis
omnis iniq̄tas gentiū: & vtilē doctorē susci-
tabit in tpe sup illam. In manu dei potes-
hoīs: & sup faciem scribe imponet honorem
suū. omnis iniurie pximi ne memineris: &
michil agas in opibo iniurie. Odibilis coram
deo est & hoībo superbia: & execrabilis oīs
iniq̄tas gentiū. Regnum agente in gentem
transfert pp̄ iniustitias & iniurias & cōtu
melias & diuersos dolos. Auaro aūt michil ē
sceleste⁹. Quid superbis terra & cinis? Nichil
est iniquius q̄ amare pecuniam. Hic em̄ &
animam suam venalem habet: qm̄ i vita sua
p̄iecit intima sua. Omnis potentat⁹ breuis
vita: languor p̄lixior grauat medicū. Breue
uem languorem p̄cidit medic⁹: sic & rex ho
die est: & cras morie. Cum enim morietur
homo: hereditabit serpētes & bestias & ve-
mes. Initium superbie hominis apostatare
a deo: qm̄ ab eo qui fecit illum recessit cor ei⁹
qm̄ initiū peccati est oīs superbia. Qui tenu-
erit illā adimplebit maledictis: & subuertet
eum in finem. Propterea exhonorauit dñs
cōuent⁹ malor: & destruxit eos vsq; in finē
Sedes ducū superboꝝ destruxit de⁹: & sedere
fecit mites p eis. Radices gentium superbaꝝ
arefecit deus: & plantauit humiles ex ipsis
gentibo. Terras gentiū euertit dñs: & per-
didit eas vsq; ad fundamētū. arefecit ex ipis
& disperdidit eos: & cessare fecit memoriam
eoꝝ a terra. Memoriam superboꝝ perdidit

deus: & reliquit memoriam humilium sen-
su. Non est creata hoibo superbia: neq; iracū-
dia natiom mulieꝝ. Semen hominū honora
bit hoc quod timet deū: semen aūt hoc exho
norabit quod ꝓterit mādata dñi. In medio
fratrū rector illoꝝ in honore: & q̄ timēt dñz
erūt in oculis illi?. Gloria diuitū honoratoꝝ
& pauperū timor dei est. Noli despicē hoiez
iustū pauperem: & non magnificare virum
peccatorē diuitē. Magn? est iudex & potēs ē
in honore. & nō est maior illo q̄ timet deum
Sapiens sensato liberi fiēt: et vir prudēs & di
sciplinat? nō murmurabit corrept?: & insci
us nō honorabit. Noli extollere te in faciē do
ope tuo: & noli cūctari in tpe angustie. Me
lior est q̄ opat & abundat in oīb: ꝙ q̄ glo-
riat & eget pane. Fili in mansuetudine ser-
ua aiaz tuam: & da illi honorē scd̄m meritū
suum. Peccantē in animā suam quis iustifi-
cabit? Et quis honorificabit exhonorantem
animam suam? Pauper gloriat ꝓ disciplimā
& timorem suū: & est homo q̄ honorificatur
ꝑpt substantiā suam. Qui aūt gloriat ī pau
ptate: quātomagis ī substātia? Et q̄ gl'at
ī substātia: pauptatē vereat.

Ca. XI

Sapiētia humiliati exaltabit caput
illi?: & in medio magnatoꝝ cōsedē
illum faciet. Non laudes virū in spē
sua: neq; spernes hominē in visu suo. Dreuis
in volatilibo apis. & initium dulcoris habet
fruct? illi?. Ne glorieris ī vestitu vnq̄: nec
in die honoris tui extollaris. Quomā mirabi-
lia opera altissimi soli?: & gloriosa et abscōsa
& inuisa opa illi?. Multi tyrām sederunt in
throno & insuspicabilis portauit dyadema:
multi potentes oppressi sunt valde: & glorioſi
traditi sunt in man? alteroꝝ. Priusq̄ inter
roges ne vitupes quēq̄: & cum interrogaue-
ris corripe iuste. Priusq̄ audias ne respon-
deas verbum. & in medio seniom ne aditias
loqui. De ea re que te non molestat ne certe-
ris: & in iuditio peccantium ne confistas.
Fili ne ī multis sint actus tui & si dines fi
eris non eris immunis a delicto. Si enim se
cutus fueris non apprehendes. & non effu-
gies si precurreris. Est homo laborans &
festinās & dolens impius & tantomagis nō
abundabit. Est homo marcidus egens recu
peratōne plus deficiens virtute & abundans
paupertate: & oculꝰ dei respexit illum ī bo
no & erexit eum ab humilitate ipsi?. & ex-
altauit caput ei?. & mirati sunt in illo mul-
ti & honorauerunt deum. Bona & mala. vi
ta & mors: paupertas & honestas: a deo sūt
Sapiētia & disciplina & scientia legis apd
dñm: dilectio & vie bonoꝝ apud ipsum. Er
roꝝ & tenebre peccatoribo concreata sunt qui
aūt exultant in malis consenescunt ī malo.
Patio dei iustis permanet: & ꝓfectus illius
successus habebit imeternum. Est q̄ locuple-
tat parce agendo: & hec pars mercedis illi?
in eo ꝙ dicit inuemi requiem michi & nunc
manducabo de bonis meis solus: & nescit ꝙ
tps pretereat & mors appropinquat. & reli-
quat omnia alīs: & morietur. Sta in testamē
to tuo & in illo colloquere: & in opere man-
datoꝝ tuoꝝ veterasce. Ne manseris ī operibo
peccatoꝝ. Confide autem in deo. & mane in
loco tuo. Facile est em̄ in oculis dei subito ho
nestare pauperem. Benedictio dei in merce-
dem iusti festinat: & in honorē veloci proces
sus illi? fructificat. Ne dicas. quid ē michi
opꝰ: & que erunt michi ex hoc bona: Ne di-
cas. Sufficiens michi sum. & quid ex hoc
pessimaboꝝ? In die bonoꝝ ne ī memor sis ma
loꝝ: & in die maloꝝ ne immemor sis bonoꝝ
quoniam facile est coram deo in die obit? re-
tribuere vnicuiq; scdz vias suas. Malitia ho
re oblivionem facit luxurie magne: & in fi-
ne hom̄is denudatio operum illi?. Ante mor
tem ne laudes hominem quēq̄. quomā ī filiis
suis agnostit vir. Non oēz hoiez inducas ī
domū tuam. multe em̄ sunt insidie dolosi. Si
cut em̄ eructuant precordia fetētium et sicut
perdix inducit in caueam & ut caprea in la
queū sic & cor superboꝝ: & sicut ꝓspector vi-
dēs casum ꝓximi sui. Bona em̄ in mala uer
tens insidiat: & ī electis imponet maculam.
Scintilla em̄ vna auget ignis: & ab vno
doloso auget sanguis: homo vero peccator
sanguini insidiat. Attende tibi a pestifero.
fabricat em̄ mala: ne forte inducat sup te sub
sanationez in ꝑpetuū. Admitte ad te alienige-
nā & subuertēt te in t̄bine: & abali
enabit te a vnis ꝑpis

Ca. XII

Si benefeceris scito cui feceris et erit

gratia in bonis tuis multa. Benefac iusto et
inuenies retributionē magnam: & si non ab
ipso: certe a dño. Non est ei bene qui assi-
duus est in malis & elemosinas nō danti: qm̄
& altissimus odio habet peccatores: & miser-
tus ē penitentibo. Da misericordi. & ne fusci
pias peccatorem. Et impis & peccatoribus
reddet vindictam: custodiens eos in diem
vindicte. Da bono & ne receperis peccatorē
benefac humili et n̄ dederis impio. Prohibe
panes illi dare: ne in ipsis potentior te sit.
Nam duplicia mala inuenies in omīb bōis
quecumq; feceris illi: qm̄ & altissimus odio
hī peccatores: & impis reddet vindictā. Nō
agnoscetur in bonis amicus: et non absconde
tur in malis inimicus. In bonis viri inimici
illius: in tristicia et in malicia illius amicus
agnitus ē. Non credas inimico tuo in eternū
Sicut enim eramentum. erugināt nequicia
illius: et si humiliatus vadat curuus. abice
animū tuū: et custodi te ab illo. Nō statuas
illū penes te nec sedeat ad dexteram tuam ne
cōuersus stet in loco tuo: ne forte cōuersus i
locū tuū inquirat cathedram tuā: et in nouis
simo cognoscas verba mea et in sermonibus
meis stimuleris. Quis miserebitur incantato
ri a serpente peusso: et omnib qui appropiāt
bestijs? Et qui comitatur cum viro iniquo:
& obuolutus est in peccatis eius. Vna hora
tecum permanebit: si aūt declinaueris nō sup
portabit. In labijs suis indulcat inimicus:
& in corde suo insidiatur vt subuertat te in
foueam. In oculis suis lacrimatur inimicus
& si inuenerit tps: non saciabitur sanguine
Si incurrerint tibi mala. inuenies eum illic
priorem. In oculis tuis lacrimat̄ inimicus:
& quasi adiunās suffodiet plātas tuas. Ca-
put suū mouebit & plaudebit manu: et mlta
susurrās immutabit vultū suū. ¶ Ca. XIII.

Qui tetigerit picē inq̄nabit̄ ab ea: &
q̄ cōmunicauerit superbo iduet superbiā
Nōdus sup se tollit q̄ honestiori se
cōmunicat: & diciori te ne socius fuēris. Quid
communicabit cacabus ad ollam? Quando
enim se collisserint cōfringet̄. Dives inius te
aget & fremebit: panp autem lesus tacebit.
Si largitus ei fueris assumet te: & si non ha
bueris derelinquet te. Si habes cōmuet te-

cū & euacuabit te: & ipe nō dolebit super te
Si necessarius illi fueris supplātabit te: &
subridens spem dabit narrās tibi omnia bo-
na & dicet q̄d opus est tibi: & cōfundet te in
cibis suis. donec te eximaniat bis & ter: & in
nouissimo deridet te. Et postea videns dere-
linquet te: & caput suū mouebit ad te. Humi-
liare deo: & exspecta manus eius. Attende
ne seductus in stulticia humilieris. Noli eē
humilis in sapiencia tua: ne humiliat? in stul-
ticiā seducaris. Aduocatus a potēcioē disce
de: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbo
sis: ne impūgaris: & ne lōge sis ab eo: ne eas
in oblitionem. Ne retineas ex equo loqui cū
illo: nec credas multis verbis illius. Ex mlta
enim loquela temptabit te: & subridens i
terrogabit te. De absconditis tuis inimicis
aī? illius: cōseruabit verba tua: & non par-
cet de malicia & de vinculo. Caue tibi & attē
de diligenter auditui tuo: qm̄ cum subuer-
sione tua ambulas. Audies vero verba illa q̄
si in somnis vide: & euigilabis Omī vita tua
dilige deum: & inuoca illum in salute tua.
Omne animal diligit simile sibi: sic & omnis
homo pximum sibi. Omnis caro ad similez
sibi cōiungetur: & omīs homo simili sui soci-
abit̄ Si cōmunicabit lupus agno aliqn̄: sic
peccator iusto. Que cōmunicato sancto homi
ni ad canem: aut q̄ pars bona diuiti ad pau-
perē? Venatō leonis onager i heremo: sic et
pascua sūt diuitū pauperes. Et sicut aboi na-
tio est superbo humilitas: sic execratio diui-
tis pauper. Dives emotus cōfirmat̄ ab am
cis suis: humilis aūt cum ceciderit expellet̄
& a notis. Diuiti decepto multi recupatores
locut? est supba: & iustificauerūt illū. Humil̄
deceptus est: insup & arguitur. Locut? est
sensate: & n̄ est ei datus locus. Dives locut?
est & omnes tacuerūt: & verbum illius vsq;
ad nubes perducent. Pauper locutus est: &
dicūt. Quis ē hic? Et si offenderit: subuertēt
illū. Bona est substācia cui nō est peccatū
in cōsciētia: & nequissima est pauptas in ore
impi. Cor hominis immutat faciem illi? si
ue i bono siue i malo. vestigiū cord boi & fa
ciē bonā difficile inueies et cū labore.

Beatus vir q̄ n̄ ē lapsus ¶ Ca. XIIII
vbo ex ore suo: et nō est stimulat? i

tristicia delicti · Felix qui nō habuit animi sui tristiciam: & non excidit ab spe sua . Viro cupido & tenaci sine ratione est substancia: & homini invido ad quid aurū ? Quod aceruat ex animo suo iniuste alijs cōgregat: & in bonis illius alius luxuriabitur · Qui sibi neq̄ ē cui alj bonus erit: Et nō iocūdabitur in bonis suis · Qui sibi invidet nichil est illo neq̄us & hec est redditō malicie illius · Et si bñfecerit · ignoranter & nō volens facit: & ī nouissimo manifestat maliciam suam . Nequā ē oculus invidi: & auertēs faciem suā: & despiciēs animam suam · Insaciabilis oculus cupidi ī parte iniquitatis: nō saciabitur donec consumat arefaciens animam suam · Oculus mal? ad mala: & non saciabitur . pane indigens: et in tristicia erit sup mensam suā . Fili si habes benefac tecum: et deo dignas oblationes offer . Memor esto quoniā mors non tardat: et testamentū inferorū: q̄ demonstratū ē tibi Testamētū enim huius mundi morte morietur · Ante mortem benefac amico tuo: et secūdū vires tuas exporrigens da pauperi . Non defrauderis a die bono: et particula diei boni nō te p̄tereat · Nonne alijs relinques dolores et labores tuos ? In divisione sortis da et accipe: et iustifica aiam tuam · Ante obitum tuū operare iusticiā: qm̄ nō est apud inferos invenire cibū · Omnis caro sicut fenum veterascet: et sicut folium fructificans in arbore viridi · Alia generantur et alia deicūtur: sic generatō carnis & sāguinis: alia finitur: & alia nascit̄ · Oñe opus corruptibile in fine deficiet: & q̄ illud operat̄ ibit cum illo · Et oñe opus electū iustificabit̄ : & qui opat̄ illud honorabitur in illo. Totus vir q̄ in sapia morabitur: & qui in iusticia meditabit̄ : & in sensu cogitabit circūspectōnem dei Qui excogitat vias illius in corde suo · & in absconditis suis intelligens: vadens post illam quasi investigator: & in vijs illius constistens · Qui respicit p fenestras illius : & in ianuis illius audiens · Qui requiescit iuxta domum illius: & in parietibus illius figens palum · Statuet casulam suam ad manus illius: & requescent in casula illius bona per eum · Statuet filios suos sub tegmine illius & sub ramis illius morabitur · Protegetur sub tegmine illius a feruore: & in gloria eius requiescet. Capitu · XV ·

Qui timet deū faciet bona et q̄ ptimēs est iusticie apprehēdet illā: & obuiabit illi quasi mat̄ honorificata: & q̄si mulier a virginitate suscipiet illū · Cibabit illū panc vite et intellect? : & aq̄ sapie salutaris potabit illū · Et firmabit̄ ī illo & nō flectet̄ : & cōtinebit illū & nō cōfundetur: & exaltabit illū apud p̄ximos suos · Et in medio ecclesie aperiet os eius : & adimplebit illū spū sapie & intellectus: & stola glorie vestiet enm · Jocūditatē & exultatōem thesaurizabit super illum : & nomine eterno hereditabit illū · Homines stulti nō apprehendēt illā : & homies sensati obuiabūt illi · Homines stulti nō videbūt eam: longe enim abest a superbia & dolo · Viri mendaces nō erūt illius memores: & viri veraces inuient̄ in illa: & succes sū habebūt vsq̄ ad inspectōem dei · Non est specōsa laus in ore pcōris: q̄ nō ē a dño missus qm̄ a deo p̄fecta ē sapia · Sapie enim dei astabit laus: & in ore fideli abūdabit : & dña tor dabit eam illi · Nō dixeris · p deum abest: q̄ enim odit ne feceris · Nō dicas ille me inplanauit: nō enim necessarij sunt ei homines impij · Oñe execramentū erroris odit dñs: & nō erit amabile timentibo eum · Deus ab initio cōstituit hominē: & reliquit illū in manu cōsilij sui · Adiecit mādata & p̄cepta sua · Si volueris mandata cōseruare cōsernabūt te: & in p̄petuum fidem placitam fuare Ap posuit tibi aquā & ignem : ad quod volueris porrige manū tuā · Ante hoīez vita & mors bonū & malum · Quod placuerit ei dabitur illi: qm̄ multa sapiencia dei · & fortis in potētia: & videns oñes sine intermissione: Oculi dñi ad timentes eū: & ip̄e agnoscit omnem operā hoīs · Nemini mandauit impie agere : et nemini dedit spaciū peccādi · Non em̄ cōcupiscit multitudinē filioz̄ infideliū & inutiliū

Ne iocūderis ī filijs im Ca · XVI · pijs si multiplicēt̄ : nec oblecteris super eos si non ē timor dei ī ill̄ . Nō credas vtei illoz̄ : & ne respexeris ī labores eoz̄ Melior est em̄ vnus timens deū : q̄ mille filij impij Et vtile ē mori sine filijs : q̄ reliq̄re filios ipios · Ab vno sensato inhabitabit̄ patria:

pardus ledet illos · Sepi aures tuas ſpinis & lmiguam nequã noli audire: & ozi tuo facito oſtia: & ſeras auribꝰ tuis · Aurum tuũ & argentũ tuũ cõfla & verbis tuis facito ſtateram & frenos ozi tuo rectos: & attende ne forte labaris in lingua & cadas in conſpcũ inimicoꝝ inſidiãtiũ tibi: & ſit caſus tuus inſanabilis in mozte·

Capi·XXIX.

Qui facit miſericozdiã fenerat̃ pximo ſuo: & q̃ ꝓualet manu mãdata ſeruat· Fenerare pxĩo tuo i tpe neceſſitatis illius: & itez redde pxio in tpe ſuo · Confirma verbũ & fideliter age cũ illo: & in omni tempe inuenies qđ tibi neceſſarium eſt · Multi quaſi inuentõnem eſtimauerunt fenus: & p̃ſtiterũt moleſtiã hĩs qui ſe adiuuerunt · Donec accipiãt oſculãtur manꝰ dantis: & in pmiſſiombꝰ humiliãt vocẽ ſuã. Et in tempoze reddicionis poſtulabit tẽpꝰ: & loquetur verba tedij & murmurationum: & tempus cauſabitur. Si autẽ potuerit reddere aduerſabit̃: ſolidi vix reddet dimidiũ: & cõputabit illud quaſi inuentionem · Sim at̃ fraudabit illũ pecunia ſua & poſſidebit illum inimicum gratis: & conuicia & maledicta reddet illi: & pro honoze & bñficio reddet illi cõtumeliã. Multi nõ cauſa nequicieñ fenerati ſunt: ſed fraudari gratis timuerunt Veruntamẽ ſup humilẽ animo fortior eſto: & pro elemoſina non trahas illũ · Propter mãdata aſſume pauperem: & ꝓpter inopiam eius ne dimittas eum vacuũ· Perde pecuniam ꝓpter fratrem & amicũ tuũ: & nõ abſcondas illã ſub lapide in pdicõem. Pone theſaurum tuum in p̃ceptis altiſſimi: & pderit tibi magis q̃ aurũ . Conclude elemoſinã in ſinu pauperis & hec pte exozabit ab oĩ malo. Elemoſina viri q̃i ſacculus cũ ipo: & grãm hoĩs q̃i pupillã ofuabit: & poſtea reſurget & retribuet illis retributõez vnicuiq; in caput ipoꝝ Sup ſcutũ potẽtis & ſup lãceã: aduerſus inimicũ tuum pugnabit· Vir bonus fidẽ facit pximo ſuo: & q̃ pdiderit cõfuſionẽ derelinquet ſibi · Gratiã fideiuſſozis ne obliuiſcaris: dedit enim pro te aiam ſuam. Repromiſſozem fugit peccatoz & immũdus· Bona repromiſſozis ſibi aſcribit peccatoz: & ingratus ſenſu derelinquit liberantẽ ſe· Vir repro mittit de pximo ſuo: & cũ pdiderit reuerẽcia derelinquetur ab eo. Repromiſſio nequiſſima multos perdidit diligentes: & cõmouit illos quaſi fluctus maris · Viros potẽtes gyrans migrare fecit: & vagati ſunt in gentibus alienis · Peccatoz tranſgrediens mandatũ dñi incidet in promiſſionẽ neq̃: & q̃ conatur mlta agere incidet in iudicium. Recupera pximũ tuũ ſecm virtutẽ tuã: & attende tibi ne ĩcidas. Initiũ vite hominis aqua & panis & veſtimentũ: & domus ptegẽs turpitudinem Melioz eſt victus paupis ſub tegmĩe aſſerũ q̃ epule ſplendide in peregre ſine domicilio· Animũ p magno placet tibi: & improperiũ peregrinationis non audies · Vita neq̃ hoſpitandi de domo in domũ: & vbi hoſpitatur non fiducialit̃ aget· nec aperiet os· Hoſpitabitur & paſcet & potabit ingratos: & adhuc amara audiet· Tranſi hoſpes & oꝛna menſam: & que in manu habes ciba ceteros Exi a facie honoris amicoꝝ meoꝝ: neceſſitudine domus mee. hoſpicio michi factus es frater· Grauia hec homini habenti ſenſum: coꝛreptio domus & impꝛoperiũ feneratoꝛis·

Qui diligit filiũ

Capi·XXX:

ſuũ aſſiduat illi flagella: vt letetur ĩ nouiſſimo ſuo: & nõ palpet pximoꝝ oſtia · Qui docet filiũ ſuũ laudabit̃ ĩ illo: & ĩ medio domeſticoꝝ ĩ illo gloꝛiabit̃· Qui docet filiũ ſuũ ĩ zelũ mittit inimicũ: & ĩ medio aicoꝝ gloꝛiabit̃ ĩ illo· Mortuꝰ eſt pr̃ illius: & quaſi non eſt mortuus. Similem ei reliquit ſibi poſt ſe · In vita ſua vidit: & letatus eſt in illo. In obitu ſuo non eſt cõtriſtatus: nec cõfuſus ẽ coꝛã inimicis· Reliquit ei defenſoꝛem domus contra inimicos: & amicis reddẽtem graciã· Pro animabꝰ filiozum colligabit vulnera ſua: & ſup omnẽ vocẽ turbabũt̃ viſcera eius· Equus indomitꝰ euadet durꝰ: & filius remiſſus euadet p̃ceps · Lacta filiũ tuũ & pauentẽ te faciet: lude cũ eo & otriſtabit te· Non coꝛrideas illi ne doleas: & in noviſſimo obſtupeſcent dentes tui. Non des illi poteſtatem in iuuentute: & ne deſpicias cogitatus illius · Curua ceruicem eius in iuuentute & tunde latera eius dum infans eſt: ne forte ĩduret & nõ credat tibi: & erit tibi doloꝛ anime· Doce filiũ tuũ & opare ĩ illo:

ne in turpitudinem illius offendas. Melior est pauper sanus & fortis viribus: qꝫ dives imbecillis & flagellatus malicia. Salus ani me in sanctitate iusticie: & melior est omni au ro & argento: & corpus validum qꝫ census immensus. Non est census sup censu salutis corporis: & nō est oblectamētū super cordis gaudiū. Melior est mors qꝫ vita amara: & requies eterna qꝫ languor pseuerans. Bona abscondita in ore clauso; quasi appositiones epulay circūposite sepulchro. Quid proderit libatio ydolo? Nec enim manducabit nec odo rabitur. Sic qui effugatur a dño: & cōpor tans mercedes iniquitatis. Videns oculis & ingemiscens: sicut spado apprehendēs virginem & suspirans. Tristitiā non des anime tue: & non affligas temetipm in cōsilio tuo. Jocūditas cordis hec est vita hois & thesaurus si ne defectione sanctitatis. & exultatio viri est longeuitas. Miserere anime tue placens deo: & cōtine & cōgrega cor tuū in sanctitate eius: & tristiciā longe expelle a te. Multos em occidit tristicia: non est vtilitas in illa. Zelus & iracūdia minuent dies: & añ tēp? senectā adducet cogitat?. Splēdidū cor bo nū i epul': epule enim illius diligenter fiunt

Vigilia honestatis ¶ Ca. XXXXI.

tabefaciet carnes: & cogitat? illius aufert sōmū. cogitat? pscie auertit sensū: & infirmitas grauis sobriā facit aiam Laborauit dives in cōgregatione substācie: & in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pauper in diminutōne vict? : & in fine inops fit. Qui aurū diligit nō iustificabit. & qui insequitur cōsumptōnē replebit ex ea Multi dati sunt in auri casus: & facta est in specie illius perditio illoy. Lignum offensio nis est aurū sacrificātiū: ve illis qui sectant illud: & omnis imprudēs deperiet in illo. Beatus est dives & qui inuētus est sine macula: & qui post aurū non abiit: nec sperauit in pe cunia & thesauris. Quis ē hic & laudabim? eū! Fecit em mirabilia in vita sua. Qui pbatus est in illo: & pfectus inuētus est & erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi & non est transgressus. & facere mala & non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in dño: & elemosinas illius enarrabit omnis ecclesia sanctoy. Supra mensam magnam sedisti: nō aperias sup illā faucē tuam prior. Nō di cas si multa sūt que sup illā sunt. Memento quomā malus est oculus nequam. Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie sua lacrimabit cū viderit. Ne extēdas manū tuā prior: & invidia cōtaminatus erubescas. Ne cōpmaris in cōuiuio vini. Intellige que sunt proximi tui ex teipso. Utere qsi hō fru gi hys q̄ tibi apponūt: & n cū māducas mlt tū odio habearis. Cessa prior causa disciplī ne: et noli nimi? ee ne forte offendas. Et si i medio multoy sedisti prior illis ne extendas manum tuā; nec prior poscas bibere. Quam sufficiens ē homini erudito vinū exiguū: et in domīdo nō laborabis ab illo: & non sen ties laborē. Vigilia & colera. & tortura viro infrumito; somnus sanitatis in homine pco. Dormiet vsqꝫ mane: & anima illi? cum ipo delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multū: surge e medio & vome & refrigerabit te: & non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili & non spernas me: & in nouis simo inuenies verba mea. In ommibus operi bus tuis esto velox: & omnis infirmitas nō occurret tibi. Splendidum i pambus bene dicent labia multorum: & testimoniū verita tis illius fidele. In nequissimo pane murmu rauit ciuitas: & testimonium nequicie illius verū est. Diligentes in vino. noli puocare: multos enim exterminauit vinū. Ignis pro bat ferrū durū: sic vinū corda superborum ar guet in ebrietate potatum. Equa vita homi nibus vinū in sobrietate: si bibas illud mode rate eris sobrius. Que est vita que minuitur vino? Quid defraudat vitam? Mors. Vinum in iocunditatem creatum est: non in ebrietatē ab initio. Exultatio anime & corporis vinum moderate potatū. Sanitas est anime & cor pori sobrius potus. Vinū multū potatū ir ritatōez & irā. & ruinas multas facit. Amari tudo aie: vinū multū potatū. Ebrietatis am mositas imprudētis offensio: minorās vtutē & faciēs vulnera. In cōuiuio vini nō arguas proximū: & nō despicias eū i iocūditate illi?.

Verba impij nō dicas illi: & nō p

mas illū i repetēdo ¶ Ca. XXXXII

Rectorē te posuerūt noli extolli: esto

in illis quasi vn? ex ipsis. Curam illoz habe & sic cōsidera: & omni cura tua explicata recumbe. vt leteris ꝑt illos: vt ornamentū gratie accipias cozonam: & dignatōez conse-quaris cōgregatōnis. Loquere maioz natu: decet em te. Primum verbum diligētis scīē tiam: & non impedias muscā. Vbi audit? non est non effundas sermonē: & importune noli extolli in sapientia tua. Cēmula carbū culi in ornamento auri: & ꝓparatō muscoz in cōuiuio vini. Sicut in fabricatōne auri si-gnū est smaragdi: sic numer? muscoz in iocundo & moderato vino. Audi tacens: & pro reuerentia accedet tibi bona gr̄tia. Adolescēs loquere in tua cā vix cū necē fuerit. Si bis interrogat? fueris. habeat caput responsum tuū. In multis esto q̄si inscī?: & audi tacens simul & q̄rens. Et loq̄ in medio magnatoz nō ꝓsumas: & vbi sūt senes nō multū loquaris. Añ gr̄ndimem peribit chorusscatō: & ante verecūdiā peribit gratia: & ꝑ reuerentia accedet tibi bona gratia: & hora surgēdi non tetrices. Procurre aūt prioz in domū tuam et illic aduoca te: & illic lude: & age oceptōnes tuas: & nō i delictis & verbo supbo. Et sup hīs oīb benedicito dominū q̄ fecit te: & inebriantē te ab ommib bonis suis. Qui timet deum excipiet doctrinam eī?: & q̄ vigilauerint ad illum inuenient benedictionem. Qui querit legem replebit ab ea: & q̄ insidiose agit scandalizabit in ea. Qui timent deū inuenient iudiciū iustū: & iustitias q̄si lumen accendēt Peccator homo deuitabit correptōez & scōm voluntatē suam inuenient cōparatōez Vir consilij non disperdet intelligentiam: alienus & supbo nō ptimescet timorē. Etiā postq̄ fecit cū eo sine cōsilio: & suis insectatōnib arguet. Fili sine cōsilio nichil facias: & post factū non penitebis. In via ruine nō eas & non offendes in lapides: nec credas te vie laboriose: ne ponas anime tue scandalū. Et a filijs tuis caue: & a domesticis tuis attēde. In omni ope tuo crede ex fide aīe tue: hec est em cōseruatō mādatoz. Qui credit deo attendit mandatis: & q̄ cōfidit in illo non

Gmnorabit Ca. XXXIII

Imenti deū non occurrēt mala: & in temptatōne de? illum cōseruabit: & liberabit a malis. Sapiens non odit mādata & iustitias: & non illidet quasi in ꝓcella nauis. Homo sensat? credit legi dei: & lex illi fidelis. Qui interrogatōem manifestat parabit verbum. & sic dep̄cat? exaudiet: & cō seruabit disciplinam et tūc respondebit. Prudens cordia fatui quasi rota carri: & q̄si axis versatilis cogitatus illi?. Equus emissarius sic et amicus subsannator. sub omni supsedente himmit. Quare dies diem superat: & itez lux lucē et am? annū sol solē: A dñi sciētia sepati sūt: facto solo & ꝑceptū custodiēte p sapientiā dei diuidūt. Et immutabit tpa & dies festos ipoz: & in illis dies festos celebrauerūt ad horā. Ex ipis exaltauit & magnificauit de?. et ipis posuit i numez diez et ānos et oēs hoies ō solo. et ex terra vñ creat? est adaz. In multitudine discipline dñi sepauit eos: et immutauit vias eoz. Ex ipis bñdixit et exalcauit: et ex ipis sanctificauit et ad se applicauit: et ex ipis maledixit et humiliauit: et ouertit illos ad sepatōez ipoz: quasi lutum figuli in manu ipi? plasmare illud et disponere. Omnes vie eius scōm dispositōez eius sic homo i manu illi? qui se fecit: et reddet illi secundum iudicium suum. Contra malum bonum est et contra vitā moz: sic et otra virū iustū peccator: et sic intuere in oīa opera altissimi. Duo cōtra duo: et vnū cōtra vnū. Et ego nouissim? euigilaui: et quasi q̄ colligit racimos post vindemiatoz. In benedictione dei et ipse speraui: et quasi qui vindemiat repleui torcular. Respicite quoniam non michi laboraui: sed ommib exquirentibus disciplinam. Audite me magnati et omnes populi: et rectoz ecclesie auribo pcipite Filio et mulieri fratri et amico nō des potestatem sup te in vita tua: et non dederis alij possessionē tuam: ne forte penitcat te et deprecer ꝑ illis. Dum adhuc superes et aspiras non immutabit te omnis caro. Melius ē em vt filij tui te rogent: q̄ te respicere in man? filioz tuoz. In ommib operibo tuis ꝑcellēs esto. Ne dederis maculam i gloriam tuā. In die cōsūmatōnis diez vite tue. et i tempore exit? tui distribue hēditatem tuā. Cibaria et virga et on? asino: panis et disciplina et opus seruo. Operatur m disciplina et querit

reqescere. laxa manꝫ illi & querit libertatē
Jugum & lorū curuāt collū durū: & puū im
climāt opatōes assidue. Seruo malivolo tor-
tura & cōpedes. mitte illum in opatōz ne va
cet. Multā em̄ malitiā docuit otiositas. In
opa ostitue eū: sic em̄ decet illū. Quod si nō
obaudierit curua illū cōpedieb⁹. & nō ampli
fices sup oēz carnē. Verū sine inditio nichil
facias graue. Si est tibi puꝫ fidelis: sit tibi
quasi anima tua. Quasi fratrē sic eū tracta:
qm̄ in sanguine aie eū cōparasti. Si leseris
illū iniuste infugam vertet: & si extollens
discesserit quo eū qras & in qua via queras
illum nescis. Ca. XXXIIII

Vana spes & mendatiū insensato vi
ro: & somnia extollūt imprudētes.
Quasi q apprehendit vmbram & p-
sequit ventum: sic & q attendit ad visa mē-
datia scōm hoc visio somniorꝫ. Ante faciem
hominis similitudo alteriꝰ homīs. Ab immū
do quid mundabit? Et a mendace quid verū
dicet? Divinatio erroris & auguria menda
tia & somnia male facientiū vanitas est. Et
sicut perturientis. corꝛ tuum fantasias patit
nisi ab altissimo fuerit emissa visitatō. Ne de-
deris in illis corꝛ tuum. Multos em̄ errare fe-
cerunt somnia: & exciderūt sperātes in illis.
Sine mendatio consūmabit verbū legis. &
sapientia in ore fidelis explanabit. Qui non ē
temptat? quid scit? Vir in multis exptus
cogitabit multa: & qui multa didicit enarra
bit intellectum. Qui non est expt? pauca re
cognoscit. Qui aūt in multis fatu? est: mul-
tiplicauit malitiā. qui tēptat? n̄ ē q̄lia scit?
Qui implantat? est abūdabit neqtia. Multa
vidi enarrādo. & plurimas verboꝫ. exsuetu-
dines. Aliquociēs vsq ad mortē periclitat?
sū hoꝫ causa: & liberat? sū gtia dei. Oppūs
timētiū deū qrit: & in respectu illiꝰ bn̄dicet
Oculi em̄ illoꝫ in saluantē illos: & oculi dei
indiligentes se. Qui timet dn̄m nichil trepi-
dabit: & nō pauebit qm̄ ipe ē spes eiꝰ. Time
tis dn̄m beata ē anima eius: ad quē respicit:
& qui est fortitudo eius Oculi dn̄i sup timē-
tes eū: protector potentie firmamentū virtu-
tis: tegimen ardoris & vmbraculū meridia-
ni: depcatō offensionis. & adiutorium casus:
exaltans animā & illuminans oculos: dans
sanitatem & vitam & bn̄dictōez. Immolā-
tis ex iniquo oblatō ē maculata & nō sūt be-
neplacite substannationes iniustoꝫ. Dn̄s so
lus sustinētibꝰ se in via veritatis & iustitie.
Dona iniquoꝫ nō pbat altissim?: nec respi-
cit in oblatōnibꝰ iniquoꝫ: nec in multitu-
dine sacficioꝫ eoꝫ ppitiabit peccatis. Qui of
fert sacficium ex substantia pauperū q̄si qui
victimat filium in ospectu patris sui. Panis
egentiū vita pauperū est: qui defraudat illū
hō sanguinis est. Qui aufert in insudore pa-
nem: quasi qui occidit pximū suum. Qui ef
fundit sanguinem & qui fraudē facit merce
nario fratres sūt. Vnus edificans & vn? de
struens: quid pdest illis nisi labor? Vn? o-
rans & vn? maledicens: cuiꝰ vocem exaudi
et de? Qui baptizat a mortuo & iteꝝ tāgit
mortuū. qd pficit lauatō illi? Sic homo q
ieiunat in peccatis suis & iterū eadem faties:
quid pficit humiliando se: Orationem illiꝰ
qs exaudiet Ca. XXXV

Qui cōseruat legē: multiplicat oblatiōnē
Sacrificiū salutare ē attēdere mā-
datis & discedē ab omni iniqtate &
ppitiatōz litare sacrificiꝫ sup iniustitias: et
depcacō p peccatis. recedere ab iniustitia.
Retribuet gratiam q offert similagimē: & q
facit misericordiā offert sacrifitiū. Bn̄ pla-
citū ē dn̄o recedē ab iniqtate: & depcacō pro
peccatis recedere ab iniustitia. Non appareb
an̄ ospectu dn̄i vacu?. hec em̄ oia pp̄ man-
datū dei fiūt. Oblatō iusti impinguat altare:
& odor suauitatis ē i conspectu altissimi. Sa
crificiū iusti acceptū est: & memoriā eiꝰ nō
oblivīscet dn̄s. Bono aīo gloriam redde deo
et nō minuas pmitias manuū tuaꝫ. In omi
dato hylarē fac vultū tuū et i exultatōe sanc
tifica decimas tuas. Da altissimo scōm dona-
tū eiꝰ: et i bono oculo aduentōem facito ma-
nuū tuaꝫ. quoniam dn̄s retribuēs est. et sep
ties tāto reddet tibi. Noli offerre munera p-
ua: non em̄ suscipiet illa. Et noli ispicere sa-
crificiū iniustum. quoniam dn̄s est index: et
n̄ est apud illū gloria psone. Non accipiet
dn̄s psonem in pauperem. et depraecatōz lesi
exaudiet. non despiciet pces pupilli: nec vi
duam. si effundat loquelam gemitus. nōne

lacrime vidue ad maxillam descendũt: & exclamatõ ei? sup deducentem eas: A maxilla em̃ ascendunt vsq; ad celum: & dñs exaudit? non delectabit̃ in illis. Qui adorat deũ in oblectatõne suscipiet̃: & deprecatõ illi? vsq; ad nubes ꝓpinquabit Oratio humiliantis se nubes penetrabit: & donec ꝓpinquet non cõsolabit̃: & non discedet donec altissim? aspiciat. Et dñs nõ elongabit: sed iudicabit iustos & faciet iuditium: & fortissim? nõ habebit in illis patientiam: vt cõtribulet dorsum ipsor? & gentibo reddat vindictam: donec tollat plenitudinẽ superbor? et sceptra iniquor? cõtribulet: donec reddat hominibo scõm act? suos: & scũm opera ade & secundum presumptionem illi? : donec iudicet iudicium plebis sue: & oblectabit iustos misericordia sua

Petõsa misericordia dei in tempore tribulatõis: quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Miserẽ nostri de? oim & respice nos: & oñde nobis lucem miseratõuz tuar?: et immitte timorem tuũ sup gentes que nõ exquisierunt te: vt cognoscant quia nõ est de? nisi tu. vt enarrẽt magnalia tua. Alleua manũ tuam super gentes alienas: vt videant potẽtiã tuã. Dic em̃ i cõspectu eor? sanctificat? es in nobis: sic in cõspectu nostro magnificaberis in eis: vt cognoscãt te. sicut & nos cognouim?: quia non est de? pret̃ te domine. Innoua signa: & immuta mirabilia. Glorifica manum: & brachium dextrum. Excita furorem: et effunde iram. Extõlle aduersariũ & afflige inimicũ. Festina tẽp? & memẽto finis: vt enarrẽt mirabilia tua. In ira flãme deuoret̃ qui saluat̃: & qui pessimant plebem tuã inuemãt perditõnem. Contere caput ꝓncipũ & inimicor?: dicẽtium nõ est ali? pret̃ nos. Congrega omnes tribo iacob: & cognoscãt quia nõ est de? nisi tu. vt enarrent magnalia tua: & hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue super quam inuocatum ẽ nomen tuum: & israhel quẽ coequasti primogenito tuo. Miserere ciuitati sanctificatõnis tue iherusalẽ: ciuitati reqei tue. Reple sion ineffabilibo virtutibo tuis: & gloria tua popl'm tuũ. Da testimoniũ quia ab initio creature tue sunt: & suscita ꝓphetas quas locuti sunt in nomĩe tuo ꝓpkete priores. Da mercedem dñe sustinentibo te ut ꝓphete tui fideles inueniant̃. & exaudi orones suor? tuor?. Secũm bñdictõem aaron da populo tuo & dirige nos in viã iusticie: vt sciãt omnes qui habitant terrã: qr tu es de? cõspector? seculor?. Omnez escam manducabit venter: & est cibo cibo melior. Fauces stinguunt cibum ferre. & cor insensatum verba mẽdatia. Cor ꝓuum dabit tristitiã. & homo perit? resistet illi. Omnem masculum excipiet mulier: & ẽ filia melior filia. Aspectus mulieris exhilarat faciem viri sui: & sup omnez cõcupiscentiam hominis supducet desideriũ. Si ẽ lingua curatõnis est & mitigatõnis & misedie: non est vir illi? scũm filios hominum. Qui possidet mulierem bonã inchoat possessionem adiutoriuz scõm illum est: & columna vt requies. Vbi non est seps diripiet̃ possessio: & vbi nõ est mulier ingemiscit egens. Cui credit q non habet mdũ? Et deflectens vbicũqs obscurauerit: qsi succinct? latro exilies de ciuitate in ciuitatẽ.

Ca. XXXVII.

Omnis amic? dicet. & ego amicitiam copulam: s ẽ amic? solo noie amic? . Nonne tristitia mest vsq; ad mortem? Sodalis aũt & amic? ad inimicitiam uertent̃. O presũptõ neqssima . vñ creata es cooperire aridam malitiã & dolositatẽ illi? ? Sodalis amico cõiocũdabit̃ in oblectacõibo: & in tempore tribulacõis aduersari? erit . Sodalis amico dolet cã vẽtris: & cõtra hostẽ accipiet scutũ. Non obliuiscaris amici tui in aio tuo. & nõ immemor fis illi? in opibo tuis Noli ofiliari cũ socero tuo: & azelantibo te abscõde ofiliũ. Omis ofiliari? ꝙdit cõ filiũ: s ẽ ofiliari? i semetipo. A ofiliario malo fua aiaz tuã. Pri? scito q sit illi? nccitas & qꝑ ipe in animo suo cogitabit Ne forte mittat sudẽ in terrã & dicat tibi bona est via tua & stet econtrario videre quid tibi eueniat. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate: & cum iniusto de iustitia. & cum muliere de hjs q̃ emulat̃. Cũ timido de bello: cũ negotiatore de traiectione. Cũ ẽptore de venditione cũ viro liuido de gratjs agendis. Cum impjs de pietate: cum inhonesto de honestate.

Cum opario agrario de omni ope: cū opario annuali de ꝺſūmacōne anni: cū ſuo pigro de multa opacōe. Nō attendas hīſ in omī cōſilio. Sed cū viro ſācto aſſiduꝰ eſto: quēcūq; cognoueris obſuantē timorē dei: cuiꝰ aīa ē ſcōm aīam tuam. Quicūq; titubauerit in tenebris nō cōdolebit tibi: & cor bonī ꝺiſciplī ſtatue tecū. Nō eſt enī tibi aliūd plus illo. Aīa viri ſancti enūtiat aliqñ vera: qꝑ ſeptē circū ſpectores ſedētes in excelſo ad ſpeculandū. Et in hīſ ommibo dēpcare altiſſimū: vt dirigat in veritate viā tuā. Ante oīa opa vbum verax p̄cedat te: & ante omnē actū cōſilium ſtabile. Verbū nequā immutabit cor: exq̄ ptes q̄tuor oriunt̄. bonum & malum vita & mors: & domīatrix illorum ē aſſidua lingua. Vir pitus multos erudiuī: & aīe ſue ſuauis eſt. Qui ſophiſtice loq̄t̄ odibilis ē: & in omī re defraudabit̄. Nō eſt illi data a dño gratia omni emī ſapiētia defraudatꝰ ē. Eſt ſapiens aīe ſue ſapeins: & fructꝰ ſenſus illiꝰ laudabiles ſūt. vir ſapiēs plebē ſuam erudit & fructus ſenſus illiꝰ fideles ſūt. Vir ſapiens in plebit̄ benedicōibo: & videtes illū laudabūt. Vita viri in numero dieꝝ: dies aūt iſrahel innumerabiles ſūt. Sapiens in populo hereditabit honorem: & nomen illiꝰ erit vmens meternū. Fili in vita tua tempta animam tuam: & ſi fuerit nequā non des illi poteſtatem. Non enī omnia ommbo expediunt. & ñ omni anime omne genꝰ placet. Noli auidus eē in omni epulacōne: & non te effūdas ſup omnē eſcam. In multis enī eſcis erit infirmitas: & auiditas appropīquabit vſq; ad colerā. ꝓpter crapulā multi obierunt: q aūt abſtinēs ē adiciet vitā

Ca. XXXVIII

Honora medicum ꝓpter neceſſitatem etenim illum creauit altiſſimus. A deo eſt enī omnis medela: & a rege accipiet donatōem. Diſciplina medici exaltabit caput illius. & in cōſpectu magnatoꝝ collaudabit̄. Altiſſimus creauit de terra medicinam: & vir prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno indulcata eſt aqua amara: ad agnicōez hominum virtus illorum: & dedit hominbo ſcientiam altiſſimus: honorari in mirabilibo ſuis. In hīſ curans mitigabit dolorē: & vngentariꝰ faciet pigmēta ſuauitatis. & vnxctiones cōficiet ſanitatis: & nō cōſūmabūt̄ opera eiꝰ. Pax enī dei ſup faciem terre. Fili in tua infirmitate non deſpicias teipm: ſed ora dominū. & ipe curabit te. Auerte a delicto. & dirige manus. & ab omni delicto mūda cor tuū. Da ſuauitatē & memoriā ſimilagims: & impigua oblacōnes & da locum medico. Etenim illum dominus creauit: & nō diſtedat a te: quia opera eius ſunt neceſſaria. Eſt enim tempus quando in manibo illoꝝ incurras. ipi vero dñm deprecabunt̄ vt dirigat requiem eoꝝ: & ſanitatē ꝓpter cōuerſacōnem illoꝝ. Qui delinquit in cōſpectu eius qui fecit eū. incidet in manus medici. Fili in mortuū ꝓduc lacrimas. & q̄ſi dira paſſus incipe plorare: & ſcōm iudicium cōtege corpus illiꝰ: & non deſpicias ſepulturam illius. Propter delaturā aūt amare fertuctum illiꝰ vno die: & cōſolare ꝓpter triſtitiam: & fac luctū ſcōm meritū eius vno die vel duobo ꝓpter detractionē. A triſtitia enī feſtinat mors. & cooperiet virtutē: & triſtitia cordis flectit ceruicem. In abductōne pmanet triſticia: & ſubſtantia inopis ſecūdū cor eius. Non dederis in triſtitiam cor tuū: & repelle eā a te: & memēto nouiſſimorum. & noli obliuiſci. Neq; enim eſt cōuerſio: & huic nichil ꝓderis: & teipm peſſimabis. Memor eſto iudicij mei: ſic enī erit & tuū. Michi heri: & tibi hodie. In requie mortui requieſcē fac memoriā eius: & cōſolare illum in exitu ſpiritus ſui. Sapiētiā ſcribe in tpe vacuitatis: & qui minorat̄. actu ſapiētiā percipiet: quia ſapiētia replebit̄. Qui tenet aratrum. & qui gloriat̄ in iaculo. ſtimulo boues agitat: & conuerſatur in operibo eorum. & narracō eius in filiis taurorum. Cor ſuum dabit ad verſandos ſulcos: & vigilia eius in ſagina vaccarum. Sic omnis faber & architectus qui noctem tanq̄ diem trāſigit: qui ſculpit ſignacula ſculptilia: & aſſiduitas eius variat picturā Cor ſuū dabit in ſimilitudinem picture: & vigilia ſua perficit opus Sic faber ferrarius ſedens iuxta incudē: & conſiderans opus ferri. Vapor ignis vrit carnes eius: & in caloꝛe fornacis cōcertat̄. Vox mallei innouat aurem eiꝰ & cōtra ſimilitudinem vaſis oculꝰ eiꝰ. Cor ſuū dabit in ꝺſūmacōnem

opez· & vigilia sua ornabit imperfectõnez·
Sic figulus sedens ad opus suũ conuertens pedibo suis rotam: qui in sollicitudine posit? est semper ꝑpter opus suum: & innumera ẽ omms operatõ eius. In brachio suo formabit lutũ: & ante pedes suos curuabit virtutem suam. Cor suum dabit vt consũmet limõnem: & vigilia sua mundabit fornacem.
Omnes hĩ in manibo suis sperauerunt: & vnusquisq; in arte sua sapiens est. Sine hĩs omnibo non edificatur ciuitas: & non inhabitabunt nec inambulabũt: & in ecclesiã nõ transilient. Super sellam iudicis non sedebũt & testamentum iudicij non intelligent: neq; palam facient iuditiũ & disciplinam & in parabolis nõ inuenientur: ꝑ creaturã eui cõfirmabũt: & deꝑcatõ illoz in opatõne artis accõmodãtes aiam suã. & cõqrẽtes in lege altissimi.

Capitulum. XXXIX.

Sapientiã ommiũ antiquozũ exqret sapiens: & in ꝓphetis vacabit. Narratõnem virozz nominatozz cõseruabit: & in versutias parabolazz simul introibit
Occulta ꝓuerbiozũ exquiret: & in absconditis parabolarum conuersabitur. In medio magnatozũ ministrabit: & in conspectu ꝑsidis apparebit: & in terrã aliemgenarũ gentium transiet. Bona enim & mala in ommbo temptabit. Cor suuz tradet ad vigilandum diluculo ad dominum qui fecit illum. & in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suũ in orone: & pro delictis suis deprecabit.
Si enim dominus magnus voluerit spiritu intelligentie replebit illum: & ipe tamq; imbres mittet eloquia sapientie sue: & in orone confitebitur domino. Et ipe diriget cõsiliuz eius & disciplinã: & in absconditis suis consiliabit. Ipe palam faciet disciplinã doctrine sue: & in lege testamenti dñi gloriabit.
Collaudabũt multi sapientiam eius: & vsq; in seculũ nõ delebitur. Non recedet memoria eius: & nomen eius requiretur a generatõne in generatõnẽ. Sapientiam eius enarrabunt gentes: & laudem eius enuntiabit ecclesia.
Si ꝑmanserit nomen eius derelinquet plus ꝙ mille: & si requieuerit ꝑderit illi. Adhuc consiliabor vt enarrem: vt furore enim repletus sum. In voce dicit. Obaudite me diuini fructus: & quasi rosa plantata super riuos aquarum fructificate. Quasi libanus odorez suauitatis habete. Florete flores quasi liliuz & date odorem: & frondete in gratiam. & collaudate canticum. & benedicite dominum in operibo suis. Date nomini eius magnificentiam: & confitemini illi in voce labiozz vestrozũ: & in cãticis labiozum & citharis: & sic dicetis in cõfessione: opera domini vniuersa bona valde. In verbo enim eius stetit aq̃ sicut congeries. & in sermone oris illius sicut exceptoria aquarum: quoniam in ꝓcepto ipius ꝓlator fit: & nõ est minoratõ in salute ipius. Opera ommis carnis coram illo: & n est quicq; abscõditum ab oculis eius. A seculo vsq; in seculũ respicit. & nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere. q̃d est hoc aut quid est illud. omnia enim in tẽpore suo querentur. Benedictio illius quasi fluuius inundabit. & quomõ cathaclismus aridam inebriauit. sic ira ipius gentes que nõ exquisierũt eũ hereditabit. Quomodo conuertit aquas in siccitatem & siccata est terra & vie illius viis illoz̃ directe sũt. sic peccatoribo offẽsiones in ira eius. Bona hoĩs creata sunt ab initio. sic nequissimis bona & mala. Inicia necessarie rei vite hominũ. aqua. ignis. & ferrũ. sal. lac. & panis similagine? & mel. & botrus vue. & oleũ. & vestimentũ. Hec omnia sanctis in bona: sic & impijs & peccatoribo in mala conuertentur. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt. & in furore suo confirmauerunt tormenta sua. Et in tempore consummatõnis effundent virtutẽ. & furorem eius qui fecit illos cõfundẽt. Ignis grando. fames. mors. omnia hec ad vindictam creata sunt. Bestiaz dentes. & scorpij. & serpentes. & rumphea vindicans in exterminiũ impios. In mandatis eius epulabuntur. sup terram in necessitate preparabuntur. & in temporibo suis nõ ꝑterient verbum. Propterea ab initio confirmatus sum. & cõsiliatus sũ. & cogitaui. & scripta dimisi
Omnia opa domini bona. & omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere. hoc illo nequius est. Omnia enim in tempore suo conprobabũt. Et nũc in oi corde & ore collaudate. & bñdicite nomen dñi.

Capitulũ. XL.

Occupatō magna creata est oībus hominibo : & iugū graue sup filios adam a die exitus de ventre matris eoꝝ · vsqꝫ in diē sepulture in matrē oīm . Cogitatōnes eoꝝ & timores cordis: aduentōnes exspectatōnis · & dies finitōnis a p̄sidente sup sedē gloriosam · vsqꝫ ad humiliatū in in terrā & cinerez: ab eo qui vtiq; iacincto & portat coronā : vsqꝫ ad eum qui operitur limo crudo: furor . zelus · tumultus . fluctuatō & timor mortis . iracūdia pseueras · & cōtentō · & in tēpz refectōnis in cubili somnus noctis immutauit scientiā ei? · Modicum aūt tanq̄ nichil ī reqe : & ab eo in somnis quasi in die respectus · Conturbatus ē in visu cordis sui : tamq̄ q̄ euaserit in die belli · In tpe salutis sue exsurrexit · & admiras ad nullū timorem cuz oī carne ab hoīe vsqꝫ ad pecus : & super pctores septuplū · Ad hec mors saguis · contentō · & rumphea · oppressiones · fames · & cōtritō · & flagella · Sup iniq̄s creata sūt hec oīa & ꝓpter illos factus ē catbaclism? . Oīa em̄ que de terra sūt in terrā cōuertentur : & aque omnes in mare cōuertent̄ · Omne munus & iniq̄tas delebit̄ & fides in seculū stabit · Substātie iniustoꝝ sicut fluuius ficcabūt̄ · & sicut tonitruū magnū in pluuia personabit · In apiendo manus suas letabitur · sic p̄uaricatores in cōsummatōne tabescent · Nepotes impioꝝ nō multiplicabunt ramos · & radices immūde sup cacumen petre sonāt Sup oīem aq̄m viriditas: & ad orā fluminis . ante oīe fenum euelletur · Gratia sicut paradisus in benedictōnibo : & misericordia in seculo . pmanet · Vita sibi opari sufficiens cōdulcabit̄ : & in ea inuenies thesauz . Edifi cato ciuitatis cōfirmabit nomen: & sup hāc mulier immaculata cōputabit̄ · Vinū & musica letificāt coz : & sup vtrūq; dilectō sapie. Tibie & psalteriū suauē faciūt melodiaz · & sup vtrūq; lingua suauis · Gr̄am & spēm decidrabit oculus tuus: & sup hoc videris satōnes · Amicus & sodalis in tpe cōuenientes · & sup vtroq; mulier cū viro · Fratres in adiutoriū in tpe tribulatōnis: & sup eos misericordia liberabit . Aur & argētum · cōstitutō peditū & sup vtrūq; cōsiliū īmplacitū · Facultates & virtutes exultāt coz . & sup hec timor dñi .

Non est in timorē dñi minorato: & non est in eo inq̄rere adiutoriū · Timor dñi sicut paradisus benedictōnis : & sup oīem gloriā operuerūt illū · Fili in tpe vite tue ne indigeas Melius est em̄ mori q̄p indigere · Vir respiciens in mensam alienā: nō est vita eius in cogitatōne victus . Alit em̄ aiam̄ suam cibis alienis . Vir aī disciplinatus & eruditus custodiet se . In ore imprudētis cōdulcabit̄ inopia: & ī vētre ei? ignis ardebit Ca. XLI.

O Mors q̄p amara est memoria tua homī pacem hōnti in substātijs suis: viro q̄etō · & cui? vie directe sūt in oībus: & adhuc valenti accipere cibū · O mors bonū ē iuditiū tuū hoī indigenti . & q̄ minoratur viribo : defecto etate & cui de oīibo cura ē & icredibili q̄ pdit sapiam . Noli metuere iuditiū mortis · Memento q̄ ante te fuerūt & q̄ supuentura sūt tibi · hoc iuditiuz a dño oīi carni: & q̄ supuenīet tibi in beneplacito altissimi: siue decem siue centū siue mille āni Nō est em̄ in inferno accusato vite · Filij abominatōnū . fiūt filij pctoꝝ : & q̄ cōuersant̄ secus domus impioꝝ . filioꝝ pctoꝝ periet hereditas & cū semine illoꝝ assiduitas obprobrij · De p̄e impio queruntur filij : quoniam ꝓpter illū sunt in obprobrio · Ve vobis viri impij : qui dereliquistis legem dñi altissimi · Et si nati fueritis in maledictōe nascemini · & si mortui fueritis : in maledictōe erit pars vīa · Oīa q̄ de terra sunt interrā cōuertētur sic impij a maledicto in perditōnem · Luctus hominū in corpe ipoꝝ : nomē aūt impiorum delebitur · Curā habe de bono nomine . hoc ei magis pmanebit tibi: q̄p mille thesauri magni & p̄ciosi · Bone vite numerus dierum bonū aūt nomen pmanebit in euū · Disciplinā in pace cōseruate filij · Sapientia em̄ absc̄dita thesaurus inuisus : q̄ vtilitas in vtriq; Melior est hō qui abscondit stulticiā suaz q̄p hō qui abscondit sapientiam suam · Verum tam̄ reuertimini ī hijs q̄ ꝓcedūt de ore meo · Non est em̄ bonū oīem irreuerentiā obseruare: & non oīa oībo bene placent in fide. Erubescite a p̄e & a matre de formicatōne & a p̄sidēte & a potente de mendatō : a principe & a iudice de delicto . a synagoga & plebe de iniquitate: a socō & amico de iniusticia . & de

loco in quo habitas: de furto: de veritate dei · & testamēto: de discubitu ī paībo · & ab obfuscacōe dati & accepti a salutātibo de silētō: a respectu mulieris fornicarie & ab auersione vultus cognati · Ne auertas faciem a proximo tuo: & ab auferendo partem & non restituendo · Ne respicias mulierez alieni viri: & ne scruteris ācillā eiꝰ: neꝙ steteris ad lectū eius · Caue ab amicis de ſmombo imꝑerij: & cū dederis ne imꝑeres · Ca · XLII.

DOn duplices sermonē auditus de reuelatōne ſmoms absconditi · & eris vere sine cōfusione: & inuenies gr̄az in cōspectu oīm hoīm · Ne ꝓ hīs oībo cōfundaris: & ne accipias psonā vt delinq̄s · De lege altissimi & testamēto · & de iudicō iustificare impiū: de vbo socōꝝ & viatoꝝ · & de datōne hereditatis amicoꝝ: de qualitate statere & pōdeꝝ de acq̄sitōne multoꝝ & paucoꝝ de corruptōne emptōms & negociatoꝝ & de multa disciplina filioꝝ & seruo pessimo latꝰ sanguinare · Super mulierem nequam · bonum est signū: Vbi manus mlte sunt claude: & quodcuꝙ trades numera & appende datū vero & acceptū oīe describe · De disciplina insensati et fatui · & de semoribo qui iudicantur ab adolescentibo: & eris eruditus ī oībo: & ꝓbabilis in cōspectu ommiū viroꝝ · Filia pr̄is abscondita ē: vigilia & sollicitudo eius auferet somnū: ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur · & cuꝫ viro cōmorata odibilis fiat: nequando polluaē in virginitate sua · & in paternis suis grauida inueniatur: ne forte cū viro cōmorata trāsgrediatur aut certe sterilis efficiaē · Super filiā luxuriosam cōfirma custodiā: nequando faciat te ī obprobriuꝫ venire inimicis · a detractōne in ciuitate & a iectōne plebis & confundat te in mltitudine ꝓpli · Oī hoī noli intendere in specie & in medio mulieꝝ noli cōmorari · De vestimētis em̄ ꝓcedit tinea: & a muliere iniq̄tas viri · Melioꝛ est em̄ iniq̄tas viri q̄ bñfaciens mulier: & mulier cōfundēs in obprobriū · Memor ero igiē opeꝝ dñi: & que vidi annūtianbo · In ſmombo dñi opa eius · Sol illuminās ꝑ oīa respexit & gloria dñi plenū ē opus eiꝰ · Nonne dñs fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua: que cōfirmauit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua? Abissum & cor hoīm inuestigabit: & ī astutia eoꝝ excogitabit · Cognit em̄ dñs oīem scientiā · & inspexit in signū eum: annūtiās q̄ ꝑterierūt & q̄ supuentura sūt: reuelans vestigia occultoꝝ · Nō ꝑterit illum oīis cogitatus: & nō absconditur se ab eo vllus sermo Magnalia sapie sue decoranit · q̄ est ante seculū & vsq̄ in seculū: neꝙ adiectū est neꝙ minuetur: & nō eget alicuius cōsilio · Quam desiderabilia oīa opera eius & tanq̄ scintilla q̄ est cōsiderare Oīa hec viuunt & manēt in seculū: & in omni necessitate oīa obaudiūt ei Oīa duplicia: vnū contra vnū: & non fecit. quicq̄ deesse · Vniuscuiusq̄ confirmabit bona · Et quis satiabitur videns gloriam eius?

ALtitudims firmamētū · Ca · XLIII · pulcritudo eius: spēs celi in visione glorie · Sol in aspectu annūtiāz in exitu vas āmirabile · opus excelsi · In meridiano exurit terrā: & in cōspectu ardoris eiꝰ q̄s poterit sustinere? Fornacē custodiens in opibo ardoris · tripliciter sol exurēs montes radios igneos exsufflās & resulgēs: radijs suis obcecat oculos · Magnus dñs qui fecit illū · & in sermombo eius festinauit itr · Et luna in oībo in tpe suo: ostensio temporis & signum eum · A luna signū diei festi: luminare quod minuitur in cōsūmatōne · Mensis secūdū nomen eius ē: crescēs admirabilit in cōsūmatōem · Vas castroꝝ in excelsis: in firmamento celi resplendēs gloriose · Spēs celi gl'ia stellaꝝ: mūdū illuminās ī excelsꝭ dñs In vbis sancti stabūt ad inditiū: & nō deficient in vigilijs suis · Vide arcū & bñdic eū qui fecit illū · Valde specōsus est in splendore suo · Circuit celū in circuitu glorie sue: manus excelsi aperuerūt illū · Imperio suo acceleranit muē: & accelerat cozuscacōnes emittere iudicij sui · Propterea aperti sūt thesauri & euolauerūt nebule sicut aues · In magnitudine sua posuit nubes: & cōfracti sūt lapides grādinis · In cōspectu eius cōmouebūt mōtes: & in volūtate eius aspirauit nothus Vox tonitrui eius vberauit terrā: tēpestas aquilonis & congregatō spūs: & sicut auis deponens ad sedendū · aspergit niuē · & sicut locusta demergēs descēsus eiꝰ · pulcritudiez

candoris eius ammirabitur oculus :et super ymbrem eius expauescet cor ·Gelu sicut sale effundet sup terraz :et dum flauerit fiet tamq̃ cacumina tribuli·Frigidus ventus aq̃lo flauit:& gelauit cristallus ab aqua·Super omnem cõgregatõnẽ aquaz requiescet· & sicut lorica induet se aquis·Et deuorabit mõtes et exuret desertum·et extinguet viri= & sicut ignem ·Medicina ommiũ in festinatõne nebule:& ros obuiãs ab ardore veniẽti·humilẽ efficiet eũ·In sermone eius siluit vẽtus: & cogitatõne sua placauit abissum: & plantauit illum dominus ihesus ·Qui nauigant mare enarrant pericula eius·& audientes auribo nris·ammirabamur ·Illic pclara opa & mirabilia·varia bestiaz genera & ommiũ pecoz·& creatura beluaz·Propter ipm cõfirmatus est itineris finis & in ꝓmone ei? cõposita sũt noia ·Multa dicemus. & deficiemus verbis:cõsummatõ autẽ sermonum:ipe est in ommibus·Gloriantes·ad quid valebimus ?Ipe enim ommipotens super omnia opa sua·Terribilis dñs & magnus vehementer et mirabilis potentia ipius ·Glorificantes dñm ·q̃ntũcũq̃ potueris supualebit adhuc: & ãmirabilis magnificentia eius ·Benedicẽtes dñm exaltate illũ q̃ntũ potestis: maior enim oi laude·Exaltãtes euz replemini vtute·Ne laboretis:ñ ei cõprehẽdetis·Quis videbit eũ·et enarrabit·Et qs magnificabit eũ sicut ẽ ab iniõ:Multa absc̃onita sũt maiora hys·Pauca enim vidim? opeꝝ ei?·Oia aũ dñs fecit:& pie agentibo dedit sapientiã· Capi·XLIIII·

Laudem? viros gloriosos & parẽtes nros in generatõne sua·Multã gloriam fecit dñs magnificentia sua a seculo·Dominantes in potestatibo suis:hoies magni vtute & prudẽtia sua pditi :nũtiãtes in pphetis dignitatem pphetaz & imperãtes in psenti populo ·et virtute prudentie populis sanctissima verba·In puericia sua requirẽtes modos musicos: et narrãtes carmina scriptuaruz·Homines diuites in virtute:pulcritudims studium habentes :pacificantes in domibus suis ·Omnes isti in generatõmbo gentis sue gloriam adepti sunt· et in diebo suis habentur in laudibo·Qui de illis nati sunt:reliquerunt nomen narrandi laudes eoz·Et sũt quoꝝ non est memoria·Perierunt quasi qui non fuerint: & nati sunt q̃si qui nõ nati: & filij ipoz cum ipis ·Sed illi viri misc̃ie sunt:q̃z pietates nõ defecerũt·Et cũ semine eoz p manent bona: hereditas sancta nepotes eoz·Et in testamẽtis stetit semen eorũ· & filij eoz ꝓpter illos vsq̃ imeternũ manent· Semen eoz & gloria eoz nõ derelinquetur Corpora ipoz in pace sepulta sunt: & nomẽ eorum viuet in generatõnes & generatõnes· Sapientiã ipoz narrẽt pplꝰ·& laudem eoz nũtiet ecclesia ·Enoch placuit deo:& trãslatus est in paradisum vt det gentibo sapiẽtiã Noe inuentus est pfectus iustus ·& in tẽpe iracũdie factus est reconciliatõ·Ideo dimissuz est reliquũ terre:cũ factum est diluuiũ·Testamẽta seculi posita sunt apud illũ :ne deleri possit diluuio ois caro·Abrahã·magnus pẽ multitudims gentiũ: & non est inuentus similis illi in gloria·Qui conseruauit legem· excelsi:& fuit in testamẽto cũ illo·In carne eius stare fecit testamẽtũ :& in temptatõne inuentus est fidelis·Ideo iureiurãdo dedit illi gloriã in gente sua:crescere illũ quasi terre cumulũ & vt stellas exaltare semẽ eius· & hereditare illos a mari vsq̃ ad mare ·& a flumine vsq̃ ad terminos terre·Et isaac fecit eodẽ modo: ꝓpter abrahã pẽm eius·Benedictõnem ommiũ gentiũ dedit illi dñs:& testamẽtũ suũ confirmauit super caput iacob· Agnouit euz in benedictõmibo suis :& dedit illi hereditatẽ:& diuisit illi ptem in tribubo duodecim·Et cõfuauit illi homines misc̃ie inuenientes gr̃am in cõspectu ommis carnis

Dilectus deo & hoibo·Ca ·XLV·

Moyses·cuius memoria in bñdictõne est·Simile illũ fecit in gloria sanctoz:& magnificauit eũ in timore inimicoz & in verbis suis mõstra placauit·Glorificauit illũ in cõspectu regũ:& iussit illi coram pplo suo: & ostendit illi gloriã suam·In fide & lenitate ipius sanctũ fecit illũ:& elegit euz ex omni carne·Audiuit enim eũ & vocem ipius: & induxit illuz in nube ·Et dedit illi cor ad ꝓcepta·& legẽ vite & discipline· docere iacob testamẽtũ suũ:& iudicia sua israꝫ·Excelsum fecit aarõ fratrem suũ & similem sibi de tribu leui·Statuit illi testamẽtũ eternum·

& dedit illi sacerdotiū gentis: & beatificauit illū in gloria. Et circūcinxit eū sona iusticie: & induit eū stolā glorie: & coronauit eū in vasis virtutis. Circūpedes & femoralia & humerale posuit ei: & cinxit illū tintinabulis aureis plurimis in giro: dare somitū in incessu suo: auditū facere somitū in templo memoriā filiis gentis sue. Stolam sanctam auro & iacincto & purpura. opus textile viri sapiētis iudicō & veritate pditi. Corto coco opus artificis. gēmis pcōsis figuratis: in ligatura auri: & opere lapidarij sculptis in memoriā: scōm numer tribuū israhel: Coro na aurea sup mitrā eius expssa signo scintatis: & gloria honoris & opus virtutis: desiderio oculor ornata. Sic pulcra añ ipm nō fuerūt talia: vsq ad orientem. Nō ē indutus illa aliemigena aliqs. ꝑ tm filij ipius soli & nepotes eius p omne tempus. Sacrificia ip sius cōsummata sūt igni quotidie. Cōpleuit moyses manus eius. & vnxit illum oleo sancto. Factū ē illi in testamentū eternū & semini ei? sicut dies celi: fungi sacerdotō & habere laudem: & glorificare ꝑphm suū in noīe suo. Ipm elegit ab oī viuente: offerre sacrificiū deo. incensū & bonū odorē: in memoriam placare ꝑ ꝑphō suo. Et dedit illi in ꝑceptis suis pātem in testamētis iudicior docere iacob testimonia: in lege sua lucē dare israhel. Quia cōtra illū steterūt alieni: & ꝑpter inuidiā circūdederūt illū hoīes in deserto q erāt cū dathan. & abiron. & cōgregatō chore in iracūdiā. Vidit dns deus & nō placuit illi. & cōsūpti sūt in impetu iracūdie. Fecit illis monstra & cōsūpsit illos in flāma ignis. Et addidit aarō glām: et dedit illi hereditatē: & pmitias frugū terre dimisit illi. Panē ipius in pmis pauit in sacietatem: nā & sacrificia dni edēt: q dedit illi & semini eius. Ceterū inter gentes nō hereditabit & pars non est illi in gente. Ipe est enim pars eius & hereditas. Phinees filius eleazari tercius gloria ē imitādo eū in timore dei & stare in reuerētia gentis. in bonitate & alacritate aie sue placuit deo isrl. Ideo statuit illi testamentū pacis: & pncipē sāctor & gētis sue: vt sit illi & semini ei? sacerdotij dignitas ieternū. Et testamentū dauid regis filij iesse de tribu heredi-

tas ipi & semini ei?: vt daret sapiam in cor nrm iudicare gentē suā in iusticia ne abolerē tur bona ipor. & gloriam ipor in gentem eor eternā fecit. Capitulū. .XLVI.

Ortis in bello ihesus naue successor moysi in pphetis q fuit magn? scōm nomē suū maxim? in salutē elector dei. expugre insurgētes hostes vt cōsequeretur hereditatem israhel. Quā gloriā adeptus est in tollēdo man? suas: & iactādo cōtra ciuitates rūpheas. Quis ante illū sic restitit? Nam hostes ipe dns pcussit. Aut nō in iracundia ei? impeditus ē sol. & vna dies facta est q̄si duo! Inuocauit altissimū potentez in oppugnādo inimicos vndiq: & audiuit illū magnus & sanctus deus: in saxis grādinis virtutis valde fortis. Impetū fecit cōtra gentē hostilem. & in descensu pdidit cōtrarios: vt cognoscāt gētes potentiā eius. q cōtra deū pugnare nō est facile: & secutus est a tergo potētes. Et in diebo moysi misericordiam fecit ipe & caleph filius iephone. sta re cōtra hostē: & pbere gentem a peccās: & pstringere mor malicie. Et ipi duo constituti. a piculo liberati sūt a numero sexcentor miliū peditū: inducere illos in hereditatē: in terrā q manat lac & mel. Et dedit dns ipi caleph fortitudinez & vsq in senectutem pmā fit illi virtus. vt ascēderet in excelsū terre locū: & semen ipius obtinuit hereditatē. Et viderūt oēs filij israhel: q bonū est obseq sancto deo. Et iudices singuli suo noīe q̄r nō ē corruptū cor: q nō auersi sunt a domino. vt sit memoria illorum in benedictōne. Et ossa eor pullulāt de loco suo: & nomē eorū pmanet meternū: pmanēte ad filios illor sanctor virorr gloria. Dilectus a dño deo suo samuel ꝑpheta dni. renouauit imperiū: & vnxit pncipes in gente sua In lege dni congregatōem iudicauit. & vidit deum iacob: & in fide sua probatus est ꝑpheta. Et cognitus est in verbis suis fidelis: quia vidit deum lucis. Et inuocauit dominū oī potentem in oppugnādo hostes circūstātes vndiq: in oblatōe viri imolati. Et intonuit de celo dns: in somitu magno auditā fecit vocem suā: & cōtriuit pncipes tyrior & oēs duces philistiim. Et añ tp? finis vite sue & seculi testimoniū pbuit in cōspectu dni & christi:

decumias & vsq; ad calciamẽta ab oĩi carne nõ accepit :& non accusauit illum homo Et post hoc dormiuit ·& notum fecit regi & oñdit illi finem vite sue: & exaltauit vocem ei? de terra in pphetia delẽ impietatez gẽtis·

POst hec surrexit Ca ·XLVII· nathã pphã i diebo dõ·Et q̃i a xpo separatus a carne :sic dõ a filiis israhel ·Cũ leombo lusit q̃si cũ agnis: & in vrsis similiter fecit sicut in agnis omiũ· In iuuentute sua nũq̃d nõ occidit gigãtẽ & abstulit· obprobriũ de gẽte ! In tollẽdo manũ in saxo funde deiecit exultatõez golie· vbi inuocauit dñm oĩpotentem. Et dedit in dextra ei? tollẽ hoiem fortẽ i bello :et exaltare cornu gentis sue · Sic in decem milibo glorificauit euz· & laudauit illũ in benedictõnibo dñi: in offerẽ do illi coronã glorie· Contriuit enim inimicos vndiq; : & extirpauit philistĩm contrarios vsq; in hodiernũ diem· Contriuit cornu ipor vsq; in eternũ· In oĩ ope dedit cõfessionẽ sancto: & excelso in vbo glorie· De omni corde suo laudauit dñm: & dilexit deus q̃ fecit illũ: & dedit illi cõtra inimicos potentiã · Et stare fecit cantores contra altare: & in sono eor dulces fecit melodias· Et dedit i celebracõibo decus ornauit tẽpora vsq; ad conseruatõnem vite · vt laudarẽt nomẽ sanctũ dñi & amplificarẽt mane dei sanctitatez · Xpũs purgauit peccata illius : & exaltauit meternũ cornu eius· Et dedit illi testamẽtũ regum & sedem glorie in israhel· Post ipm surrexit filius sensatus : & pter illũ deiecit oñez potentiam inimicor· Salomon imperauit in diebo pacis :cui subiecit de? oñes hostes vt conderet domum in nomine suo : & pararet sanctitatem in sempiternum quemadmoduz eruditus est in iuuentute sua · Et impletus ẽ quasi flumen sapientia: & terram retexit aĩa sua · Et replesti in comparatõnibo enigmata ad insulas longe diuulgatum est nomen tuũ & dilectus es in pace tua · In cantilenis & i prouerbiis & comparatõnibo & interpretatõnibo mirate sunt terre· & in nomine domini· cui est cognomen deus israhel · Collegisti quasi auricalcum aurum: & vt plumbum cõplesti argentuz· & inclinasti femora tua mulieribo· Potestatem habuisti in corpore tuo. Dedisti maculam in gloria tua · & pphanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos & in ceteris stulticiam tuam :vt faceres imperium bipertituz & ex effraim imperare imperium durum · Deus autem nõ derelinquet misericordiam suam: & non corrũpet neq; delebit opera sua neq; perdet a stirpe nepotes electi sui · & semen eius qui diligit dominum non corrumpet · Dedit autem reliquum iacob & dauid de ipa stirpe : & finem habuit salomon cum patribo suis· Et dereliquit post se de semine suo gentis stulticiam & minutum a prudentia roboam · qui auertit gentem consilio suo: ieroboam filiuz nabath qui peccare fecit israhel· & dedit viam peccandi effraim & plurima redundauerũt peccata ipsorum · Valde enim auertẽrũt illos a terra sua· Et q̃siuit oẽs neq;cias· vsq; dũ puemiret ad illos defensio : & ab oĩbus pctis liberauit eos· Capi· XLVIII·

ET surrexit helias ppheta q̃si ignis & verbũ ipius quasi facula ardebat Qui induxit in illos famẽ :imitãtes illũ in vita sua pauci facti sũt · Nõ em̃ potuerant sustinere p̃cepta domini· Verbo domini cõtinuit celuz :deiecit a se ignem terre· Sic amplificatus est helias in mirabilibus suis· Et quis potest similiter gloriari tibi? Qui stulisti mortuũ ab inferis de sorte mortis in verbo domini dei ·q̃ deiecisti reges ad permicie em· & cõfregisti facile potentiã ipor· & gloriosos delicto suo· Qui audis in sina inditiũ: & in oreb iudicia defensionis· Qui vngis reges ad penitentiã ·& pphetas facis successores tuos post te · Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneor qui miscriptus es in iudiciis tempor· Lenire iracundiam domini conciliare cor patris ad filium :& restituere tribo iacob· Beati sunt qui te audierũt :& in amicicia tua decorati sũt · Jam nos vita viuim? tm̃: post mortẽ aũt nõ erit tale nomen nr̃m· Helias q̃ in turbine tectus est: & in heliseo completus ẽ spũs eius· In diebo suis nõ ptimuit p̃nci pẽ & potentia nemo vicit illũ· Nec supauit illũ vbũ aliq̃d :& mortuũ pphetauit corp? ei?· in vita sua fecit mõstra & in morte opatus ẽ mirabilia· In oĩbo istis ñ pẽituit ppl'? & ñ recessẽrt a pctis suis

vsq; dum abiecti sunt de terra sua & dispersi sūt in omnē terrā: & relicta est gens ꝑpauca: & ꝑnceps in domo dauid. quidam iꝑoꝝ fecerūt quod placeret deo: alij aūt multa cōmiserūt peccata. Ezechias munit ciuitatē suā & induxit īmediū ei? aquā: & fodit ferro rupē: & edificauit ad aquā puteū. In diebꝫ ipi? ascendit semacherib et misit rapsacen & sustulit manum suam contra illos & extulit manum suam in sion: & superbo factus ēpotētia sua. Tūc mota sūt corda et manꝰ iꝑoꝝ & doluerūt q̄si ꝑturiētes mulieres. Et inuocauerūt dñm misericordē: & expandētes manꝰ suas extulerūt ad celū: et sanct? dñs de? exaudiuit cito vocē iꝑoꝝ. Nō ē ome morat? peccatoꝝ iꝑoꝝ. neq; dedit illos inimicis suis: & purgauit illos ī manu ysaie sci ꝓphete. Deiecit castra assiriorꝝ: & strauit illos angel? dñi. Nam fecit ezechias qđ placuit deo: et fortit uit ī via dđ patris sui quā mādauit illi ysaias ꝓpheta magn? & fidelis in ospectu dei. In diebꝫ ipi? retro rediit sol & addidit regi vitā. Spiritu magno vidit vltima: & osolat? ē lugētes sion. vsq; in sempiternū. Ondit futura & abscondita. anteq; eueniret.

Ca. XLIX

Memoria iosie in cōpositōne odoris facta: opꝰ pigmentarij. In omī ore q̄i mel indulcabit ei? memoria. & ut musica in ovino vin. Ipse est direct? dum mit? ī penitentia gētis. & tulit abominatōes ipietatis: et ad dñm gubernauit cor ipi?: et ī diebꝫ peccatoꝝ corroborauit ipietatē. Preter dauid & ezechiaz & iosiam oēs peccatum cōmiserūt: nam reliquerūt legem altissimi reges iuda: & cōtemserūt timorē dei. Dederūt em regnū suū alijs: & gloriam suam aliemigene genti Incenderūt electam ciuitatem sanctitatis: & deprauatas fecerunt vias ipsi? in manu iheremie. Nā male tractauerūt illū q̄ a vētre matris cōsecrat? ē ꝓpheta. euertere & perdere: & iterum edificare & renouare. Ezechiel. qui vidit conspectum glorie. quam ostendit illi in curru cherubim. Nam cōmemorat? est inimicoꝝ ī ymbre: benefacere illis qui oīdērūt rectas vias. Et duodecim ꝓphetaꝝ ossa pullulant de loco suo. Nam corroborauerunt iacob: & redemerunt se in fide virtutis. Quō amplificem? zorobabel? Nam & ipse quasi signū in dextra manu israhel. Et iheſum filiū iosedech: qui in diebꝫ suis edificauerūt domū & exaltauerūt templum sanctū dño: patū in gloriā sempiternā. Et neemias in memoria multi tpis. q̄ erexit nobis muros euersos. et staē fecit portas et seras: q̄ erexit domos nostras. nemo nat? ē in terra q̄lis enoch: nam et ipse recept? est a terra. Et ioseph qui nat? est homo ꝑnceps fratrū. firmamētū gētis. rector fratrū stabilimentū ꝓpl'i: & ossa ipi? visitata sūt: & post mortē ꝓphauert. Seth. et sem apđ hoies gloriā adepti sūt et sup oēz aiaz in origine adam

Ca. L

Symeon omie fili? sacerdos magn? q̄ in vita sua suffulsit domū: & ī diebꝫ suis corroborauit templū. Templi etiā altitudo ab ipo fundata est: duplex edificatō & excelsi parietes templi. In diebꝫ ipsi? emanauerūt putei aquaꝝ: & q̄si mare ad impleti sunt sup̄ modum. Qui curauit gentē suam: & liberauit eā a pditōne. Qui ꝑualuit amplificare ciuitatem: q̄ adept? est gloriam in cōuersatōne gentis: & ingressum dom? & atrij amplificauit. quasi stella matutina in medio nebule: & quasi luna plena ī diebꝫ suis lucet: & quasi sol refulgēs. sic ille effulsit in templo dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas glorie: & quasi flos rosaꝝ ī diebꝫ vernis & quasi lilia q̄ sūt in trāsitu aque: & q̄si thꝰ redolens in diebꝫ estatis. Quasi ignis effulgens & thus ardens ī igne: q̄si vas auri solidū ornatū omni lapide ꝑcioso. Quasi oliua pullulās. & cipressus in altitudine se extollens In accipiendo ipm stolā glorie & vestiri eum in cōsūmatōne virtutis: in ascensu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū. In accipiendo aūt ptes ꝺ manu sacerdotuz & ipe stans iuxta aram: & circa illū corona fratrum q̄si plantatō cedri ī mōte libano: sic circa illum steterūt q̄i rami palme & cēs filij aaron in gloria sua. Oblatō aūt dñi in manibꝫ ipsoꝝ coram omni sinagoga israhel: & consūmatione fungens in ara. amplificare oblatōnem excelsi regis porrexit manū suaz in libacōz: et libauit ꝺ sanguine vue. Effudit in fundamēta altaris odorem diuinū excelso principi. Tunc exclamauerunt filij aaron:

& in tubis ductilibꝰ ſonuerunt: & auditam fecerunt vocem magnam in memoriã coram deo. Tũc oĩs popul? ſimul ꝓperauerũt: & ceciderunt in faciẽ ſuper terrã adorare dñm deũ ſuum: & dare ꝓces omnipotenti deo excelſo Et amplificauerunt pſallentes in vocibꝰ ſuis & in magna domo fact? eſt ſonus ſuauitatis plen?. Et rogauit popul? dñm excelſum in prece vſq; dum pficeret honor dñi: & mun? ſuum pfecerũt. Tunc deſcendẽs man? ſuas extulit in omnẽ congregatõz filioꝝ iſrahel: daꝛe gloriam deo a labiis ſuis. & in noĩe ipi? gloriari. Et iterauit orãez ſuam. volens oñdere virtutẽ dei. Et p? rurſũ plus orauit deũ omniũ: qui magna fecit ī omni terra. qui auxit dies noſtros a ventre matris noſtre & fecit nobiſcum ſcm ſuam miſeriaz: det nobis iocunditatem cordis & fieri pacem in diebꝰ noſtris in iſrahel per dies ſempiternos: credere iſrahel miſeriam dei eẽ nobiſcum. vt liberet nos in diebꝰ ſuis. Duas gẽtes odit aĩa mea: tertia aũt nõ eſt gens quã oderim. Qui ſedẽt in monte ſeyr. & philiſtiim: & ſtult? populus qui habitat in ſichimis. Doctrinã ſapientie & diſcipline ſcripſit in codice iſto ihs? filiꝰ ſirach iheroſolimita. q renouauit ſapiẽtiã de corde ſuo. Beat? q in iſtis verſat boĩs qui ponit illa in corde ſuo: ſapiens erit ſemp Si em hec fecerit ad oĩa valebit q lux dei veſtigium ei? eſt.

Oratio ihesu filiꝰ ſirach.

Confiteboꝛ tibi dñe rex: & collaudabo te deum ſaluatoꝛem meũ. Confiteboꝛ nomini tuo qm adiutoꝛ & protector fact? es mihi: & liberaſti corpus meuz a perditõne. a laqueo lingue inique. & a labiis operãtium mendaciũ: & in cõſpectu aſtantium fact? es michi adiutoꝛ. Et liberaſti me ſecundum multitudinẽ miſeriaꝝ nominis tui a rugientibꝰ preparatis ad eſcam. & de manibꝰ querentium animam meam. & de multis tribulatõmbꝰ que circũdederunt me: a preſſura flamme que circũdedit me: & in medio ignis non ſum eſtuat?. De altitudine vẽtris inferi & a lingua coinq̃nata & a verbo mendacij: a rege iniquo: & a lingua inuſta. Laudabit vſq; ad mortẽ anima mea dñm: & vita mea appropinquãs erat in inferno deorſum. Circũdederunt me vndiq;: & non erat qui adiuuaret. Reſpitiens eram adiutoꝛium hominũ: & nõ erat. Memoratus ſum miſeriaꝝ tue dñe & coopatõis tue que a ſeculo ſũt: qm̃ eruis ſuſtinentes te dñe. & liberas eos de manu gentiũ. Exaltaſti ſup terrã habitatõz meam & p morte defluenti deprecat? ſum. Inuoca ui dñm patrẽ dñi mei: vt nõ derelinq̃t me in die tribulatõmis mee. & in tpe ſuperboꝝ ſine adiutoꝛio. Laudabo nomẽ tuum aſſidue. & collaudabo illud in cõfeſſione: & exaudita eſt oꝛo mea. Et liberaſti me & pditõne: & eripuiſti me de tpe iniquo. Propterea confiteboꝛ & laudẽ dicam tibi: & bñdicã nomi dñi. Cum adhuc iuuenior ſum. priuſq; oberrarẽ queſiui ſapientiã palam in oꝛoe mea: añ templ? poſtulabam p illa: & vſq; in nouiſſimis inq̃raz eam. & floꝛebit tanq̃ pcox vua Letatum eſt coꝛ meũ in ea: ambulauit pes me? iter rectũ inuestigabã eam. Inclinaui modice aurem meã: & excepi illã. Multam inuenĩ in memetipõ ſapiẽtiã: & multũ profeci in ea. Danti mihi ſapiaz dabo gl'az. Conſiliat? ſum em̃ vt facerẽ illã: zelat? ſum bonũ & non cõfundar. Colluctata eſt aĩa mea in illa: & in faciendo eam cõfirmat? ſum. Manꝰ meas extendi ī altũ: & in ſapia ei? luxit anima mea: & ignorantias meas illuminauit. Animã meam direxi ad illam: & in agnicõe inueni eam. Poſſedi cũ ipa coꝛ ab initõ: ꝓpt hoc non derelinquar. Ventr̃ me? conturbatus eſt querendo illam: propterea bonã poſſidebo poſſeſſionez. Dedit em̃ michi dñ? linguã mercedem meã: & in ipa laudabo eũ. Appropiate ad me indocti: & congregate vos ad domum diſcipline. Quid adhuc tardatis: & quid dicitis ī hijs? Anime veſtre ſitiunt vehemẽt. Aperui os meum: & locutus ſum. Compate vob ſine argẽto ſapientiã: & colluat veſtꝝ ſubicite iugo ei? : & ſuſcipiat aĩa vra diſciplinã. In ꝓximo eſt em̃ inuenire eam. Videte oculis veſtris q modicũ laboraui: & inueni michi multã requiẽ. Aſſumite diſciplinã in multo numero argenti: et copioſum auꝝ poſſidete in ea. Letet̃ aĩa veſtra in miſericordia eius: & non confundemini in laude ei?. Operemini opus veſtrum ante temp? : & dabit vobis mercedem veſtram in tempoꝛe ſuo.

Expl liber eccliastic? Incipit oro salomois

GT inclinauit salomon genua sua in conspectu tocius eccle: sie israhel & aperuit manus suas ad celum et dixit Domi ne deus israhel non est tibi si: milis de? in celo sursum neq; in terra deorsu q custodis testamentu tuu & miscdiaz pue: ris tuis eutibo in ospcu tuo i toto corde fuas puero tuo dd q locut? es illi: & locut? es in ore tuo & in manu tua impleti q dies iste Et nuc dne de? israhel custodi puero tuo da uid pri meo q locut? es illi dicens Non dee: rit tibi vir a facie mea sedes in throno israel Verunt si custodierint filii tui lege meam et inceptis meis ambulet sicut ambulaue: rt i ospectu meo fideles Et nuc dne de? isra hel creditu e vbu qd locut? es puero tuo dd qm si vere habitauit de? cu hoibo i terra Ci celoz celi no sufficiat tibi: qntomagis dom? hec quam edificaui Sped respicias ad oroem fui tui et depcatoz ei?: vt exaudias dne pla cacoez orois quam puer tu? orat cora te hodie vt sint oculi tui apti sup domu hac die ac no cte in locu que dixisti inuocare nome tuu: & exaudias oroez quam puer tu? orat i hoc lo co: et exaudias depcatoez pueri tui & populi tui israhel si orauerit i loco isto: & exaudi as in loco habitacois de celo & exaudias & apicius sis si peccauerit vir i te

Explicit oratio salomonis. Incipit pro: log? in ysaiam prophetam

DEmo cu pphas vhibo viderit ee descptos metro eos estimet apd hebreos ligari: & aliqd si mile habe d psalmis vel opibo salomois Oz qd i demostene et tullio solet fieri: vt p cola scribat et coma ta: q vtiq; psa et n vhibo oscpsert Nos qz v: tilitati legetiu puidetes: iterptacoz noua no uo scribedi gene distinxim?. Ac pmu de ysa ia sciedu q; in smone suo diptus sit. qppe ut vir nobilis & vrbane elegatie: nec hns qcq; in eloqo rusticitatis admixtu Vn accidit vt pre ceteris florem sermonis eius translatio n potuerit conseruare. Deinde etiam hoc adi: ciendum q; non ta pphica dicendus sit q; eua gelista Ita em vniuersa xpi eccle q; misteia ad liquidum psecut? e vt no eu putes de fu turo vaticinari: s de preteritis historia texe. Vn comito noluisse tunc tpis septuaginta in: terpretes fidei sue sacmeta pspicue ethnicis pdere ne sanctu canibo & margaritas por: cis darent que cu hanc editonez legeritis ab illis animaduertetis abscondita Nec ignoro quati laboris sit pphetas intelligere: nec faci le quempia posse indicare de interptatoe: misi intellexerit an que legerit Nos qz pate mor: sibo plurimoz: q stimulate inuidia quod co sequi non valent despiciut Sciens ergo & prudes in flammam mitto manu: & michilo: min? hoc a fastidiosis lectoribo pcor: vt quo greci post septuaginta trasflatores aquila & symachu & theodotoz legut: vel ob studiu do ctrine sue vel ut septuaginta magis ex col: latoe eoz intelligat: sic & isti salte vnu post pores habere digne interpte. Legat prius & postea despiciat: ne videat no ex indico s ex odio psumptoe ignorata danare Prophe tauit aut ysaias i iherusale & i iudea necdu dece tribubo i captiuitate ductis: ac d vtroq; regno nuc ommxtim nuc sepatim texit ora: culu Et cu interdu ad pnte respitiat histo: ria & post babilonie captiuitate reditu po: puli figmificet in iudea: tn omis ei? cura d vo cacoe gentiu & de aduetu xpi est. Que quato plus amatis o paula & eustochium tanto magis ab eo petite: vt pro obtrectatone pti qua me indesinent emuli lamat ipse michi mercedem restituat in futuro qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditone sudasse ne iudei de falsitate scripturay ecclesiis eius di uti? insultarent

Explicit prologus Incipit ysaias ppha

VIsio ysaie filii amos: quam vidit super iudam & iheru salem in diebo ozie ioathan achaz & ezechie regum iu da. Audite celi & auribus percipe terra quoniam do: minus locutus est. Filios enutriui & exal: taui: ipsi autem spreuerunt me. Cogno: uit bos possessorem suum & asinus presepe

dominī sui. Israhel aūt me non cognouit: & populus meꝰ non intellexit. Ve genti peccatrici: populo gr̄ui iniquitate. semini nequā filijs sceleratis. Dereliquerunt dn̄m: blasphemauerūt sanctū israhel: abalienati sūt retrorsum. Super quo pcutiā vos vltra: addentes preuaricatōem? Omne caput languidum & omne cor merens. A planta pedis vsq; ad vticem non est in eo sanitas. Vuln? & livor & plaga tumens: non est circūligata nec curata medicamine: neq; fota oleo. Terra vr̄a deserta: civitates vestre succense ignī. Regionem vestrā coram vob alieni devorāt: & desolabit? sicut ī vastitate hostili. Et derelinquetur filia sion vt vmbraculum in vinea: & sicut tugurium in cucumerario: & sicut civitas q̄ vastat?. nisi dn̄ꝰ exercituum reliquisset nob semen quasi sodoma fuissem?: & q̄i gomorra similes eēm? Audite verbum dn̄i principes sodomor. percipite auribo legem dei vestri populus gomorre Quo mihi multitudinē victimar vestrar dicit dn̄s? Plenus sum. Holocausta arietū & adipem pinguium & sanguinem vitulor & agnorum & hircorum nolui. Cum veniretis ante cōspectum meum: quis quesivit hec de manibo vestris. vt ambularetis in atrijs meis? Ne offeratis vltra sacrificium frustra Incensum abominatō est mihi Neomeniaz & sabbatū & festivitates alias non feram. Iniqui sunt cet? vestri. kalendas vr̄as: & solemnitates vr̄as odivit aīa mea. Facta sūt mihi molesta. Laboravi sustinēs Et cum extenderitis manꝰ vr̄as avertā oculos meos a vob: & cū multiplicaveritis orōz non exaudiam Manꝰ enim vestre sanguine plene sunt. Lavamini mundi estote: auferte malū cogitatōnum vestrar ab oculis meis. Quiescite agere puerse: discite benefacere. Querite iudicium. subvenite oppresso. iudicate pupillo. defendite viduam: & venite & arguite me dicit dn̄s. Si fuerint peccata vr̄a vt coccinum. quasi nix dealbabunt?. & si fuerint rubra quasi vermiculus. velut lana alba erūt. Si volueritis & audieritis me bona terra comedetis. Quod si nolueritis: & me ad iracūdiaz provocaveritis gladius devorabit vos: quia os dominī locutū est. Quomodo facta ē meretrix civitas fidelis: plena iudicij? Justitia habitavit in ea: nunc aūt homicide. Argentū tuum vsum est in scoriā. vinū tuū mixtū ē aqua. Principes tui infideles: socij furum. Omnes diligūt munera: secunt? retributōes. Pupillo non iudicāt. & causa vidue nō ingredit? ad illos. Propt? hoc ait dn̄ꝰ deꝰ exercituū fortis israhel. Heu ego cōsolabor sup hostibo meis: & vindicabor de inimicis meis Et vertā manū meā ad te: & excoquā ad pur scoriā tuā. & auferā omne stangnum tuū. & restituā iudices tuos vt fuerūt pr̄: & consiliarios tuos sicut antiqt?. Post hec vocaberis civitas iusti: urbs fidelis. Syon in iudicō redimet?: & reducēt eā in justicia. Et cōteret sceleſtos et pctores simul: & q̄ deliq̄rūt dn̄m consument?. Confundēt? em̄ ab ydolis q̄bo sacrificaverūt. Et erubescetis sup ortis q̄s elegeratis: cū fueritis velut q̄rc? defluentibo foliis: & velut ortus absq; aq̄. Et erit fortitudo vr̄a ut favilla stuppe: & opꝰ vr̄m q̄i scintilla & succendetur vtrunq; simul: & non erit qui extinguat

Ca. II.

Verbum qd̄ vidit ysaias filiꝰ amos sup iudaz & iherusalē. Et erit ī novissimis diebo prepat? mons domus dn̄i in vertice montiū: & elevabit? sup colles. Et fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi & dicēt. Venite ascēdam? ad montem dn̄i: & ad domū dei iacob: & docebit nos vias suas & ambulabim? in semitis eius: q̄r de sion exivit lex: & verbum dn̄i de iherusalē Et iudicabit gentes: & arguet populos multos. Et cōflabūt gladios suos in vomeres: & lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium: nec exercebunt? vltra ad prelium. Domus iacob: venite & ambulem? in lumine dei nostri. Proiecisti em̄ populum tuum domum iacob: q̄r repleti sūt vt olim: & augures habuerūt vt philistijm: et pueris alienis adheserūt. Repleta ē terra argēto & auro. & non est finis thesaurorꝰ eiꝰ. Et repleta est terra eiꝰ equis: & innumerabiles q̄drige eiꝰ. Et repleta est terra eiꝰ ydolis. Opus manuū suarꝰ adoravervnt: qd̄ fecerunt digiti eorꝰ. Et incurvavit se homo: & humiliat? est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingrede re in petram. & abscondere in fossa humo a facie timoris dn̄i. & a gloria maiestatis eiꝰ.

Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et in
curuabit altitudo viroꝝ. Exaltabit aũ dñs
solus in die illa: qꝛ dies dñi exercituũ super
oẽm superbum & excelsum & sup oẽm arrogan-
tẽ. & humiliabit. & sup omẽs cedꝛos libani
sublimes & erectas. & sup oẽs querc⁹ basan
& sup oẽs montes excelsos & sup oẽs colles
eleuatos: & sup oẽm turrim excelsam & super
oẽm murum munitũ: & sup oẽs naues tharsis: &
sup omne qđ visu pulcrũ est. Et incuruabit
omnis sublimitas hoim: & humiliabit altitu
do viroꝝ. Et eleuabit dñs solus in die illa:
& ydola penit⁹ ꝺterent. Et introibũt in spe
lũcas petraꝝ. & in voragines tre a facie for-
midinis dñi & a gloria maiestatis ei⁹: cum
surrexerit pcutere terrã. In die illa piciet hõ
ydola argenti sui & simulacra auri sui que fe
cerat sibi. vt adoraret talpas & vespertiliões
Et ingredient scissuras petraꝝ. & in cauernas
saxoꝝ a facie formidinis dñi & a gloria ma-
iestatis ei⁹: cũ surrexerit pcutere terrã. Quis
escite ergo ab hoie cuius spũs in naribꝰ ei⁹ est. qꝛ
excelsus reputat⁹ est ipe Ca. III

Ecce em̃ dominator dñs exercituum
auferet ab iherusalez & ab iuda va
lidum & fortem. et omne robur pa-
nis & omne robur aque: & fortẽ et virũ bella
torẽ: & iudicẽ et pphaz et ariolũ et senẽ. prin
cipẽ sup̃ quinquaginta. et honorabilẽ vultu. et cõ
siliarium. et sapientẽ de architectis. & prudẽ
tẽ eloquij mistici. Et dabo pueros principes
eoꝝ: et effeminati dñabunt eis. Et coꝛuet
populus vir ad virũ: et vnusquisq; ad proxi-
mũ suũ. Tumultuabit puer ꝺtra senẽ. & ig
nobilis cõtra nobilem. Apprehendet em̃ vir
fratrẽ suũ domesticũ patris sui: et dicet. Vesti-
mẽtũ tibi est: princeps esto nr̃: ruina aũt hec
sub manu tua. Respondebit⁹ in die illa dicens.
Non sum medic⁹: et in domo mea non est pa
nis neq; vestimentũ. Nolite ꝺstituere me pn
cipẽ pp̃li. Ruit em̃ ierusalem et iudas ꝺcidit:
quia lingua eoꝝ et adinuentiones eoꝝ contra
dñm: vt prouocarent oculos maiestatis ei⁹
Agnitio vultus eoꝝ respondebit eis: & pec-
catum suum quasi sodoma predicauerũt: nec
abscõderũt. Ve amime eoꝝ. qm̃ reddita sunt
eis mala. Dicite iusto quoniã bene: quoniaz
fructum adinuentionum suaꝝ comedet. Ve
impio in malũ. Retributio em̃ manuũ ei⁹ fiet
ei. Populũ meũ exactores sui spoliauerũt et
mulieres dñate sũt ei⁹. Populе me⁹ q̃ te bea
tũ dicũt ipi te decipiunt. et viã gressuũ tuoꝝ
dissipãt Stat ad iudicãdum dñs: et stat ad
iudicãdos populos. Dñs ad iuditiũ veniet:
cũ sembo pp̃li sui et principibꝰ ei⁹. Vos em̃
depasti estis vineã meã: et rapina pauperis
in domo vra. Quare atteritis populũ meũ: et
facies pauperũ ꝯmolitis dicit dñs deus exer-
cituũ: Et dixit dñs deus. Pro eo qꝛ eleuate
sũt filie sion et ambulauerũt extento collo. et
nutibꝰ oculoꝝ ibãt et plaudebant. et ambula
bãt. et pedibꝰ suis ꝯposito gressu incedebãt. de-
caluabit dñs vticem filiaꝝ sion: et dñs crinem
earũ nudabit. In die illa auferet dñs ornamẽ
tum calciamẽtoꝝ et lunulas et torques et mo
nilia et armillas et mitras et discrimnalia
et periscelidas et murenulas et olfactoriola
et inaures & anulos et gẽmas in fronte pendẽ
tes: et mutatoria et palliola et linteamina
et acꝰ et specula. et sindones et vittas et the
ristra. Et erit pro suaui odore fetor: et pro zona
funiculus. et pro crispanti crine caluiciũ et pro
fascia pectorali ciliciũ. Pulcherrimi q̃s viri
tui gladio cadent: et fortes tui in prelio. Et
merebunt atq; lugebunt porte ei⁹: et desola-
ta in terra sedebit Ca. IIII

Et apprehendẽt septẽ mulieres viꝝ
vnũ in die illa dicẽtes. Panẽ nr̃m
comedem⁹ et vestimẽtis nr̃is operie
mur: tantũmodo inuocet nomẽ tuũ sup nos:
aufer obprobriũ nostꝝ. In die illa erit ger-
mẽ dñi in magnificẽtia et gloria. et fructus
terre sublimis. et exultatio hiis q̃ saluati fue-
rint de israhel. Et erit omnis q̃ relict⁹ fuerit
in sion et residu⁹ in iherusalem. sanct⁹ voca
bit omnis q̃ script⁹ est in vita in iherusalez
Si abluerit dñs sordẽs filiaꝝ sion et sangui-
nem iherusalem lauerit de medio ei⁹: in spiri
tu iudicij et spũ ardoris. Et creabit dñs sup
omnem locũ montis sion & vbi inuocat⁹ est
nubem p diem. & fumũ & splendorem ignis
flãmantis in nocte. Super omnẽ em̃ gloriam
protectio. & tabernaculũ erit in vmbraculum
diei ab estu. & in securitatẽ & abscõsionem
a turbine & a pluuia. Ca. V.

Cantabo dilecto meo canticū patru-
elis mei. vinee sue. Vinea facta est
dilecto meo: ī cornu filio olei. Et se
pauit eā: & lapides elegit ex illa: & plātauit
vineā electā. Et edificauit turrē ī medio ei?
& torcular extruxit in ea. Et exspectauit ut
faceret uuas: & fecit labruscas. Nunc ḡ habi
tatores iherusalem viri iuda iudicate inter
me & inē vineam meam. Quid ē qđ vltra fa-
cere debui vinee mee & non feci ei? An qp ex
spectani vt faceret uuas: & fecit labruscas?
Et nūc ostendam vobis quid ego faciam vi
nee mee. Auferam sepē eius & erit in direptō
nem: diruam maceriā eius & erit in conculca-
tiōz. & ponā eam deserta. Non putabit & n
fodiet: & ascendent sup eam vepres & spine
& nubibo mandabo ne pluant super eam ym
brem. Vinea aūt domini exercituum domus
israhel est: & vir iuda germen eius delecta-
bile. Et exspectaui ut faceret iudicium & ec
ce iniqtas: & iustitiā. & ecce clamor. Ve q̄
cōiungitis domū ad domū: & agrum agro co
pulatis vsq; ad terminum loci. Nūquid ha-
bitabitis vos soli in medio terre? In auribo
meis sunt hec: dicit dn̄s exercituū Nisi dom?
multe deserte fuerint grandes & pulcre: &
absq; habitatore. Decem em̄ iugera vineay
facient lagunculam vnam: et triginta modij
sementis facient modios tres. Ve qui cōsur-
gitis mane ad ebrietatem sectandam: & potā
dum vsq; ad vesperam vt vino estuetis. Ci-
thara & lira et timpanū & tibia & vinum in
conuiuijs vestris: & opus domini non respi-
citis: nec opera manuum ei? cōsideratis Pro
pterea captiu? duct? est popul? me? q̄ nō
habuit scientiā: & nobiles ei? interierūt fa-
me: & multitudo ei? siti exaruit. Propterea
dilatauit infern? animam suā: & aperuit os
suum absq; illo termino. & descendet fortes
ei?: & populus eius & sublimes glorioſiq; ei
us ad eū. Et incuruabit homo & humiliabi
tur vir: & oculi sublimiū depriment. Et ex-
altabit dn̄s exercituum in iudiciō: & de? scūs
sanctificabit in iustitia. Et pascentur agni
iuxta ordinem suū: & deserta ī vbertatē ver
sa aduene comedēt ea. Ve qui trahitis iniqta
tem ī funiculis vanitatis: & q̄si vinculū plau
stri peccatū Qui dicitis festinet et cito veniat
opus eius vt videam?: & appropiet & veni-
at consiliū sancti israhel: & sciem? illud. Ve q̄
dicitis malum bonū & bonū malum: ponen-
tes tenebras lucē & lucē tenebras. ponētes a-
may in dulce & dulce in amay. Ve qui sapi
entes estis ī oculis vestris: & corā vobismet
ipis prudētes. Ve q̄ potentes estis ad bibē
dū vinū: & viri fortes ad miscēdā ebrietatē.
Qui iustificatis impiū p̄ muneribo: & iusti
tiā iusti aufertis ab eo. Propt̄ hoc sicē deuo-
rant stipulam ligna ignis: & calor flamme
exurit: sic radix eorū q̄si fauilla erit: & ḡmen
eorū vt pulvis ascendet. Abiecerūt em̄ legez
dn̄i exercituū: & eloquiū sci israhel blasphe
mauerūt. Ideo irat? est furor dn̄i in populū
suum: & extendit manū suam super eum: &
percussit eū. Et conturbati sunt mōtes: & fa-
cta sūt mortlicina eorū q̄i sterc? in medio pla
teay. In hijs oīb̄o non est auersus furor ei?
sed adhuc man? eius extenta. Et eleuabit si
gnū in natōibo p̄cul: & sibilabit ad eum de fi
nibo terre: & ecce festin? velociē veniet. Nō
est deficiens neq; laborans in eo: nō dormita-
bit neq; dormiet. neq; soluet cingulum renū
ei?: nec rumpet corrigia calciamenti ei?. Sa
gitte eius acute: & omnes arc? eius extenti.
Vngule equorū eius vt silex: & rote ei? q̄si ī
petus tempestatis. Rugitus ei? vt leonis:
rugiet vt catuli leonum. Et frendet & tene-
bit predam: & amplexabit & nō erit qui e-
ruat: & sonabit super eum in die illa sicut so
nitus maris. Aspiciemus in terrā & ecce tene
bre tribulatōis. & lux obtenebrata est in ca-
ligine ei?.

Ca. VI.

In anno quo mortu? ē rex ozyas vi
di dn̄m sedētē sup soliū excelsū & e-
leuatū. & plena erat dom? a maiesta
te ei? & ea que sub ipo erāt implebāt tēplum
Seraphim stabāt sup illū sex ale vni et sex
ale alteri. Duabo velabant faciē ei?: & duab
bus velabant pedes ei?: & duabo volabant.
Et clamabant alt̄ ad alterum: & dicebant.
Sanctus sanctus sanctus dominus deus ex
ercituum: plena est omnis terra glorie eius.
Et cōmota sunt superliminaria cardinū a vo
ce clamantis: & domus repleta est fumo. Et
dixi. Ve michi q̄ tacui: q̄ v̄ pollut? labijs
ego sum & in medio populi polluta labia

habẽtis ego habito: & regem dñm exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me vn? de seraphim & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: & tetigit os meum & dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: & auferetur iniq̃tas tua: & peccatũ tuũ mũdabit̃. Et audiui vocem dñi dicẽtis quẽ mittã: & q̃s ibit nobis? Et dixi. Ecce ego mitte me. & dixit Vade: & dices pp̃lo huic. Audite audientes & nolite intelligere: & videte visionẽ & nolite cognoscẽ. Exceca cor pp̃li hui? & aures eius aggraua. & oculos eius claude: ne forte videat oculis suis & auribus suis audiat & cor de suo intelligat: & conuertat̃ & sanẽ eũ. Et dixi vsquequo dñe? Et dixit. donec desolent̃ ciuitates absq̃ habitatore: & dom? sine hoĩe. Et terra relinquet̃ deserta: et longe faciet dñs homines. Et multiplicabit̃ q̃ derelicta fuerat in medio terre: & adhuc in ea decimatio. Et conuert̃ & erit in ostensionem sicut there bintus: & sicut querc? que expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit in ea.

Ca. VII.

Et factum est. in diebus achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascendit rasin rex syrie & facee filius romelie rex israhel in iherusalẽ ad preliandũ contra eaz & ñ potuerũt debellare eã. Et nũtiauer̃t domui dd̃ dicentes. Requieuit syria sup effraim & cõmotũ est cor eius. & cor populi eius sicut mouẽt ligna siluay a facie vẽti. Et dixit dñs ad ysaiam. Egredẽ in occursum achaz tu & q̃ derelictus est iasub filius tus ad extremum aqueduct? piscine superioris in via agri fullonis. & dices ad eum. Vide ne sileas noli timere: et cor tuum ne formidet a duabus caudis ticionum fumigantium istoruz ira furoris rasin regis syrie & filij romelie: eo q̃ consilium inierit contra te syria malum: & effraim & filius romelie dicẽtes. Ascendam? ad iudam & suscitem? eum: & euellam? eum ad nos: & ponem? regem in medio eius filiũ tabeel. Hec dicit dñs dns. Non stabit & non erit istud: sed caput syrie damascus: & caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta & quinq̃ anni. & desinet effraim esse populus: & caput effraim samaria. & caput samarie filius romelie. Si non credideritis. non permanebitis

Et adiecit dñs loqui ad achaz dicens. Pete tibi signum a dño deo tuo in pfundũ inferni: siue in excelsum sup. Et dixit achaz. Non petã: & non temptabo dñm. Et dixit. Audite dom? dd̃. Nunq̃d parum vobis est molestos esse hominibus: q̃ molesti estis & deo meo? Propt̃ hoc dabit dñs ipe vob signũ. Ecce virgo concipiet & pariet filiũ: & vocabit̃ nomẽ eius emanuel. Butirum & mel comedet: vt sciat reprobare malũ & eligere bonũ. Quia añq̃ sciat puer reprobare malũ & eligere bonũ: derelinquet̃ terra quã tu detestaris a facie duoru regũ suoru. Adducet dñs sup te & sup populũ tuũ. & sup domũ patris tui dies. q̃ non venerũt a diebus separationis effraim a iuda cũ rege assiriorum. Et erit in die illa sibilabit dñs muscę q̃ est in extremo fluminũ egipti & apicẽ q̃ est in terra assur: & venient̃ & requiescẽt omnes in torrentibus vallium & in cauernis petraru & in omnibus fructectis & in vniuers foramibus. In die illa radet dñs in nouacula conducta in his q̃ trans flumen sunt in rege assiriorum caput & pilos pedum & barbam vniuersã. Et erit in die illa. nutriet homo vaccas boum & duas oues: & p̃ vbertate lactis comedet butirum. Butirum enim et mel manducabit omnis homo q̃ relict? fuerit in medio terre. Et erit in die illa omnis loc? vbi fuerint mille vites. mille argenteis: et in spinas et in vepres erit. Cum sagittis et arcu ingredient̃ illuc. Vepres enim et spine erunt in vniuersa terra. Et omnes montes q̃ in sarculo sarient̃. non veniet illuc timor spinaru et vepru. et erit in pascuã boum et in conculcatione pecorum

Ca. VIII

Et dixit dñs ad me. Sume tibi librum grandẽ. et scribe in eo stilo hominis: velociter spolia detrahe. cito praedare et adhibe michi testes fideles: uriam sacerdotem: et zachariam filiũ barachie. Et accessi ad pphetissam. et concepit et peperit filiũ. Et dixit dñs ad me. Voca nomen eius. accelera spolia detrahe: festina prędari: q̃ anteq̃ sciat puer vocare patrem suum et matrem suam auferet̃ fortitudo damasci et spolia samarie coram rege assiriorum. et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo q̃ abiecit popul? iste aq̃s siloe que vadũt cũ silentio & assumpsit magis rasin et filiũ romelie: ppt̃

hoc ecce adducet dñs̄ sup eos aquas flumi-
nis fortes et multas: reges assirioꝝ & omnē
gloriam eius. Et ascendet sup omnes riuos
eiꝰ & fluet sup vniuersas ripas eius: & ibit
p iudā inundans: & trāsiens vsq; ad collum
veniet. Et erit extensio alaꝝ eiꝰ implens la-
titudinez terre tue o emanuel. Congregami
populi et vincimini: et audite vniuerse ꝓcul
terre. Confortamini & vincimini: accingite
vos & vincimi: inite cōsiliū et dissipabit: loq̄
mi vbum & nō fiet: q; nobiscū deꝰ. Hec em̄
ait dñs ad me. Sicut in forti manu erudiuit
me: ne irem i via ꝑpli huiꝰ dicēs. Non dica-
tis cōiuracō. Omnia em̄ que loquit populus
iste cōiuracō est Et timorem eiꝰ ne timeatis
neq; paueatis. Dñm exercituū ipm sanctifi-
cate. & ipe pauor vester & ipe terror vester
et erit vobis in sanctificatōnez: in lapidē aūt
offensionis et in petrā scandali duabꝰ domib
israhel. in laqueum & in ruinam habitanti-
bus iherusalem. Et offendēt ex eis plurimi
& cadēt & ꝯterent : & irascent et capient.
Liga testimoniū signa legē in discipulis me
is: expectabo dñm q̄ abscondit faciem suā a
domo iacob: & pstolabor eū. Ecce ego & pu
eri mei q̄s dedit michi dñs in signū & i por-
tentū israhel. a dño exercituū q̄ habitat in
mōte sion. Et cū dixerint ad vos q̄rite a phi
tonib & a diuinis qui stridēt i incantatōib
suis: numq̄d non populus a deo suo requirit
visionem pro vivis ac mortuis: Ad legem
magis et ad testimonium. Quod si non dix-
erint iuxta verbum hoc: non erit eis matuti
na lux. Et trāsibit p eam & corruet & esuriet
& cū esurierit irascet. & maledicet regi suo
& dño suo. Et suscipiet sursum & ad terrā i-
tuebit: & ecce tribulatō & tenebre & disso-
lutō et angustia & caligo psequēs. & ñ po-
terit auolare de angustia sua ¶ Ca. IX.

Primo tpe allenata est terra zabu-
lon & terra neptalim: & nouissimo
aggrauata ē via maris trās iordanen
galilee gentiū. Populus q̄ ambulabat in te
nebris vidit lucē magnā. habitantib in re-
gione vmbre mortis. lux orta est eis. Mul-
tiplicasti gentem: ñ magnificasti leticiā Le
tabunt coram te sicut q̄ letant in messe: sicut
exultant victores capta p̄da quādo diuidūt
spolia. Jugum em̄ oneris eiꝰ. & vgam hu-
meri eiꝰ & sceptrū exactoris eius supasti: si
cut in die madyan. Quia omnis violenta p̄-
dacō cū tumultu & vestimētū mixtū sangui
ne erit in obustionē: & cibo ignis. Paruulus
em̄ natꝰ est nobis: filius datꝰ est nobis. Et
factus est principatꝰ super humeꝝ eius: &
vocabit nomē eius ammirabilis. cōsiliariꝰ.
deus. fortis. patꝰ futuri seculi. princeps pacis
Multiplicabit eius imperium et pacis non
erit finis: sup solium dauid & sup regnum
eiꝰ sedebit : vt cōfirmet illud et corroboret i
iudicio et iustitia amodo et vsq; i sempiternū
zelus dñi exercituum faciet hoc. Verbum
misit dñs i iacob: et cecidit in israhel. Et sci
et omnis populus effraim et habitātes sama
ria in superbia et magnitudine cordis dicētes.
Lateres ceciderūt s̄ quadris lapidibꝰ edifi-
cabim?: sicomoros succiderunt: sed cedros
immutabimus. Et eleuabit dñs hostes rasin
sup eum et inimicos eius in tumultū vertet:
siriam ab oriēte et philistiim ab occidente: et
deuorabunt israhel toto ore. In omnib his
non est auersus furor eius: s̄ adhuc manus
eius extenta. Et ꝑplus non est reuersus ad
percutientē se: et dñm exercituum non inq̄sie-
erunt. Et disperdet dñs ab israhel caput et
caudā: incuruantē et depuantē die vna. Lō-
geuꝰ et honorabilis ipe ē caput. et pheta do-
cēs mēdaciū ipe est cauda. Et erūt q̄ btificāt
populū istū seducētes: et q̄ beatificant pre-
cipitati. Propt hoc sup adolescentulis eius
nō letabit dñs̄: et pupillos eius et viduas
nō miserebit. Quia omnis ypocrita est et ne
quam: et vniuersum os locutum est stultitiā
In omib his nō est auersus furor eius: sed
adhuc manꝰ eius extenta. Succensa est em̄
quasi ignis impietas: vepres et spinā vorabit
Et succendet in dēsitate saltꝰ: et cōuoluet i
supbia fumi. In ira dñi exercituum cōturba
ta est terra: et erit populus quasi esca ignis.
Vir fratri suo non parcet: et declinabit ad
dextrā et esuriet. et comedet ad sinistrā et non
saturabit. Vnusquisq; carnē brachij sui vo-
rabit: manasses effraim et ephraiz manasses
et simul ipsi contra iudam. In omnib his nō
est auersus furor eius: sed adhuc manus eiꝰ
extenta.

Ca. X.

Ve qui condunt leges iniq̃s: & scribẽtes iniusticiam scripserunt · vt opprimerẽt in iudicio pauperes & vim facerẽt cause humiliũ ꝑpli mei: vt essent vidue ꝓda eoꝝ & pupillos diriperẽt · Quid facietis in die visitatõis & calamitatis de longe veniẽtis? Ad cuius cõfugietis auxiliũ & vbi derelinquetis gloriã vr̃am: ne incurueniãt sub vinculo · & cũ interfectis cadatis? Sup oĩbus hĩs nõ est auersus furor eius: ſ adhuc manus eius extẽta · Ve assur · Virga furoris mei & baculus ipe ẽ in manu eius indignatõ mea · Ad gentem fallacez mittam eũ: & cõtra populos furoris mei mãdabo illi vt auferat spolia & diripiat ꝓdam: & ponat illũ in cõculcatõnẽ quasi lutũ platearũ · Ipe aũt nõ sic arbitrabit̃ · & cor eius nõ ita estimabit · ſ ad cõterendũ erit cor eius · & ad interniciõem gentiũ non paucarũ · Dicet enim · Nũquid non ꝓncipes mei simul reges sunt; Nũquid non vt charchamus sic calamno: & vt arphat sic emat? Numquid non vt damascus sic samaria? Quomodo inuenit manus mea regna ydoli: sic & simulacra eoꝝ de iherusalem & de samaria · Nũquid non sicut feci samarie & idolis eius. sic faciam iherusalẽ & simulacris eius? Et erit cũ impleuerit dñs oĩa opa sua in mõte sion & in iherusalem · visitabo super fructum magnifici cordis regis assur · & sup gloriã altitudis oculoꝝ eius · Dixit enĩ · In fortitudine manus mee ego feci. & in sapiã mea intellexi · Et abstuli termiños populoꝝ: & ꝓncipes eoꝝ deꝓdatus sũ: & detraxi q̃si potẽs in sublimi residentes. Et inueniet quasi nidũ manus mea fortitudinẽ ꝑpl̃oꝝ: & sicut colligũt̃ oua que derelicta sũt · sic vniuersã terrã ego cõgregaui: & ñ fuit q̃ moueret pennã & aperiret os & gãniret · Nũq̃d gloriabit̃ securis cõtra eum q̃ secat ĩ ea: aut exaltabit̃ serra cõtra eũ a q̃ trahitur? Quomodo si eleuetur virga contra eleuantẽ se: & exaltet̃ baculꝰ q̃ vtiq̃ lignuz est. Propter hoc mittet dñator dñs exercituuz in pinguibo eius tenuitatem · & subtus gloria eius succẽsa ardebit quasi combustio ignis · et erit lumẽ israhel ĩ igne & sãctꝰ eiꝰ in flãma: et succendet̃ & deuorabit̃ spina eiꝰ & vepres in die vna: & gloria saltus eius & carmeli eius ab aĩa vsq̃ ad carnẽ cõsumetur Et erit terrore ꝑfugus & reliq̃e saltus ligni eius pre paucitate numerabũtur: & puer scribit eos · Et erit in die illa non adiciet residuuz israhel. & hĩ q̃ fugerint de domo iacob innixi sup eo q̃ ꝑcutit eos: ſ innitet̃ super dominũ sanctũ israhel · In veritate reliq̃e cõuertent̃ reliquie inq̃ iacob ad deum fortem · Si em̃ fuerit populꝰ tuꝰ israhel q̃i harena maris: reliq̃e cõuertẽt̃ ex eo · Consummacõ abbreuiata mũdabit iusticiã · Consummatõem em̃ & abbreuiatõnem dñs deus exercituũ faciet in medio omnis terre · Propter hoc hec dicit dñs deus exercituũ · Noli timere populus meus habitator sion ab assur · In virga emiz ꝑcutiet te · & baculũ suũ leuabit sup te in via egipti · Adhuc em̃ paululum modicũ q̃: & cõsummabit̃ indignatõ: & furor meus sup scelus eoꝝ · Et suscitabit sup eũ dñs exercituũ flagellũ iuxta plagam madian in petra oreb: & virgã suã super mare: & leuabit eam in via egipti · Et erit in die illa auferet̃ onus eius de humero tuo: & iugum eius de collo tuo: & computrescet iuguz a facie olei · Venit in aioth · transibit in magron: apud magmas commendabit vasa sua · Trãsierunt cursum gabee sedes nre · Obstupuit rama · gabaath saulis fugit himi voce tua filia gallim: attẽde laisa paupercula anatoth · Migrauit medemena: habitatores gabim · confortamini · Adhuc dies · vt in nob̃ stet̃ · Agitabit manum suam super montem filie sion · & collem iherusalẽ · Ecce em̃ dñator dñs exercituũ cõfringet ligũcula in terrore · & excelsi statura succidẽtur · & sublimes humiliabũtur. Et subuertentur cõdensa saltus ferro: & libanus cũ excelsis cadet. ¶ Capitulũ · XI ·

Et egredietur vga de radice iesse & flos de radice eius ascendet: & requiescet sup eũ spũs domini · spũs sapie & intellectus · spũs cõsilij et fortitudis spũs scie et pietatis · et replebit euz spũs timoris dñi · Non scd̃m visionem oculoꝝ iudicabit: neq̃ scd̃m auditum aurium arguet · Sed iudicabit in iusticia paupes et arguet in equitate ꝓ mansuetis terre · Et ꝑcutiet terrã virga oris sui et spũ labioꝝ suoꝝ interficiet impiũ · Et erit iusticia cingulum lumboꝝ eius

& fides cinctoriũ renuꝫ eius. Habitabit lupus cũ agno: & pardus cũ hedo accubabit. Vitulus & leo & ouis simul morabũtur: & puer paruulus minabit eos. Vitulus & ursus pascent: simul requescent catuli eorꝫ. Leo quasi bos comedet paleas: & delectabitur infans ab vbere sup foramine aspidis: & in cauerna reguli q̃ ablactatus fuerit manũ suam mittet. nõ nocebũt & non occidẽt i vniuerso monte sancto meo: quia repleta est terra sciẽtia domini: sicut aque maris operientis. In die illa radix iesse q̃ stat in signũ populorũ. ipm gentes deprecabũtur: & erit sepulcrũ eiꝰ glorioſum. Et in die illa. adiiciet dominus secdo manũ suã ad possidendum residuuꝫ populi sui: qd̃ relinquetur ab assirijs & ab egipto & ab aphetros & ab ethiopia. & ab elam & a semaar & ab emath & ab ĩ sulis maris. Et leuabit signũ in natões: & congregabit profugos israhel. Et dispersos iuda colliget a q̃tuor plagis terre. & auferet zelus ephraim et hostes iuda peribũt. Ephraim nõ emulabitur iudã. et iudas nõ repugnabit cõtra ephraim. Et volabũt in humeros philistiim per mare. simul predabuntur filios orientis ydumea et moab preceptum manus eorum: et filij amon obedientes erunt. Et desolabit dñs linguam maris egipti: et leuabit manuꝫ suam super flumen in fortitudine spiritus sui et percuciet eũ in septẽ riuis. ita vt transeãt p eũ calciati. Et erit via residuo populo meo q̃ relinq̃tur ab assiriis: sicut fuit israhel in die q̃ ascendit de terra egipti. Ca. XII.

Et dices in die illa. Confitebor tibi domine qm̃ iratus es michi: cõuersus ẽ furor tuus: et cõsolatus es me. Ecce deus saluator meꝰ fiducialit̃ agã et nõ timebo. Quia fortitudo mea et laus mea dñs: et factus est michi in salutẽ. Haurietis aq̃s in gaudio de fontibꝰ saluatoris: et dicetis in illa die cõfitemini dño: et inuocate nomẽ eiꝰ. Notas facite in populis adinuencões eius. memẽtote qm̃ excelsum est nomẽ eius. Cantate dño qm̃ magnifice fecit. annuntiate hoc i vniuersa tra. exulta et lauda habitatõ siõ qꝛ magnꝰ i medio tui sanctus israhel.

Onus babilonis: qd̃ vidit ysaias filius amos. Super

mõtem caliginosum leuate signum: exultate voce. leuate manũ. & ingrediant̃ portas duces. Ego mandaui sãctificatis meis. et vocaui fortes meos in ira mea. exultãtes ĩ gloria mea. Vox multitudinis in mõtibꝰ q̃si populoꝝ freq̃ntiũ. vox sonitus regũ gentiũ cõgregatarum. Dñs exercituũ pcepit militie belli venientibꝰ de terra pcul. A sũmitate celi dñs et vasa furoris eius vt disperdat oẽz terrã. Vlulate qꝛ ppe est dies dñi qꝛ vastitas a dño veniet. Propter hoc oĩes manus dissoluentur. et oĩe coꝛ hominis tabescet. et cõteretur. Torsiones et dolores tenebunt. q̃si pturiens dolebũt. Vnusquisq; ad proximuꝫ suũ stupebit. facies cõbuste vultus eorũ. Ecce dies domini venit crudelis et indignatõis plenus et ire furoris q; ad ponendam terram in solitudinẽz et peccatores eius conterendos de ea: quoniam stelle celi et splendor earũ nõ expandẽt lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo. et luna non splendebit in lumine suo. Et visitabo sup orbẽz mala. et cõtra impios iniquitatem eorũ. Et req̃escere faciã superbiã infideliũ. et arrogantiã fortiũ humiliabo. Precõsior erit vir auro. et hõ mundo obrizo. Quoniam super hoc celum turbabo. et mouebitur terra de loco suo. ꝑpter indignatõnez dñi exercituũ. et ꝑpter diem ire furoris eius. Et erit quasi dammula fugiens et quasi ouis. et nõ erit q̃ cõgreget. Vnusquisq; ad populum suũ cõuertetur. et singuli ad terrã suam fugient. Oĩis q̃ inuentus fuerit occidet̃. et oĩs q̃ supuenerit cadet in gladio. Infantes eorũ allidentur in oculis eorũ. diripientur domus eorũ et vxores eorũ violabuntur. Ecce ego suscitabo sup eos medos. q̃ argentũ non querant nec aurum velint. sed sagittis paruulos interficiãt lactantibꝰ vteris non misereãt̃. et sup filios nõ parcat oculus eorũ. Et erit babilon illa ciuitas gloriosa in regnis. inclita in superbia chaldeorũ vsa. sicut subuertit dominꝰ sodomã et gomorrã. Non habitabitur vsq; ĩ finẽ et nõ fundabit̃ vsq; ad generatõez et generatõnẽ. Nec ponet ibi tentoria arabs nec pastores requiescent ibi sed requiescent ibi bestie. et replebũtur domus eorũ draconibus. Et habitabunt ibi strutões et pilosi. saltabunt ibi et respondebunt ibi vlule. in

edibo eius :& sirene in delubris voluptatis·

Prope ē vt veniat tpus·Ca.XIIII.
ei?·& dies ei? nō elōgabūt̄ ·Miserebit̄ em̄ dñs iacob & eliget adhuc de isrl:& reqescere eos faciet sup humū suā· Adiungēt̄ aduena ad eos:& adherebit domui iacob · Et tenebunt eos pp'li·& adducent eos in locū suū. Et possidebit eos domus israhel sup terrā dñi ī ꝯuos & ancillas. & erunt capiētes eos q̄ se ceperāt : & subiciēt exactores suos · Et erit in die illa cū requiē dederit tibi deus de labore tuo·& a cōcussione tua·& a ꝯtutate dura q̄ añ ꝯuisti:sumes parabolam istam contra legem babilonis & dices·Quomodo cessauit exactor:qeuit tributum ? Cōtriuit dominus baculum impior·virgā dominātiū cedētem pp'los indignatōne ·plaga insanabili·subicientē in furore gentes:persequentem crudeliter . Cōquieuit & siluit ois terra:gauisa ē & exultauit·abietes quoq; letate sunt sup te·& cedrilibani . Ex q̄ dormisti nō ascendat qui succidat nos · Infernus subter te cōturbatus est :in occursū aduent? tui suscitauit tibi gigātes omnes principes terre·Surrexerūt de solijs suis omnes p̄nci pes natōnum . vniuersi respondebunt & dicēt tibi .Et tu vulneratus es sicut et nos nostri similis effectus es. Detracta est ad inferos sup bia tua:cōcidit cadauer tuū. .Subter te sternet̄ tinea : & operimentum tuum· erūt vermes·Quomō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris ? Corruisti in terram qui vulnerabas gētes:qui dicebas in corde tuo . In celū cōscendam ·super astra dei exaltabo soliū meū sedebo in monte testamenti. in lateribo aquilonis · ascendam sup altitudinem nubiū. similis ero altissimo . Verūtamē ad infernū detraberis·in pfundum laci .Qui te viderint ad te inclinabūtur: teq; prospicient Nūquid iste est vir qui cōturbauit terram qui cōcussit regna :qui posuit orbē deserti ·& vrbes eius destruxit? Vinctus eius nō aperuit carcerē . Omnes reges gentiū vniuersi dormierūt in gl'ia vnusq̄sq; vir in domo sua: tu aūt piect? es de sepulcro tuo q̄si stirps inutilis sanie pollutus & obuolutus . cū his q̄ interfecti sūt gladio : & descenderūt vsq; ad fundamēta laci·Quasi cadauer putridum nō habebis cōsortiū:neq; cum eis in sepultura. Tu em̄ terrā disperdidisti : tu populū occidisti ·Non vocabitur meternū semen pessimorū·Preparate filios eius occisiom:in iniq̄ta te p̄m eorū. Nō cōsurgēt :nec hereditabunt terrā:neq; implebūt faciē orbis ciuitatū . Et cōsurgam sup eos dicit dñs exercituū·& pdam babilonis nomen·& reliquias · & germen & pgeniem dicit dñs·Et ponam eos in possessionē ericij · & in paludes aquarū et scopabo eā in scopa terens dicit dñs exercituū· Iurauit dñs exercituum dicens . Sicut non vt putaui ita erit:& quomodo mente tractaui· sic euenet: vt cōterā assiriū in terra mea:& ī montibo meis cōculcē eū: vt auferetur ab eis iugū eius:& onus illius ab humero eorū tolletur · Hoc cōsiliū quod cogitaui sup omnez terrā & hec est manus extēta sup vniuersas gentes . Dominus em̄ exercituū decreuit & q̄s poterit infirmare? . Et manus eius extenta:& q̄s auertit eam ? In anno quo mortuus est rex achaz factum est onus istud . Ne leteris philistea ois tu:q̄m cōminuta ē virga pcussoris tui · De radice enim colubri egredietur regulus:& semen eius absorbēs volucrē Et pascentur p̄mogenita pauperū ·& pauperes fiducialiter requiescēt :& interire faciam infamē radicem tuam:& reliquias tuas interficiā· Vlula porta clama ciuitas: pstrata ē· philistea oīs. Ab aquilone em̄ fumus veniet & non est q̄ effugiat agmen eius. Et q̄d rñdebit̄ nūtijs gentis? q; dñs fundauit sion: & ī ipa sperabūt paupes pp'li ei?

Ca·XV·

Onus moab·Quia nocte vastata ē ar moab cōticuit : q; nocte vastatus ē murus·moab cōticuit·Ascendit domus dibon·ad excelsa in plāctū·sup nabo· & super medaba·moab vlulabit . In cūctis capitibo ei? calueciū:oīs barba radet̄ ·In cūctis eius accincti sunt sacco:sup tecta ei? & in plateis eius oīs vlulatus descendet in fletum. Clamauit esebon·& eleale vsq; iasa audita est vox eorū·Sup hoc expediti moab· vlulabūt:aīa eius vlulabit sibi ·Cor meum ad moab clamabit: vectes eius ad segor vitulā consternantem·Per ascensū em̄ luith· flens ascendet ·& in via oronaym clamorem cōtricōnis leuabūt . Aque eī nemrim deserte

erũt: q̃ aruit herba · deficit germẽ: viroꝝ oĩs interyt. Scd̃m magnitudinẽ opis · & visita tõ eoꝝũ · Ad torꝝentem salicum ducent eos. qm̃ circuibit clamor terminum moab · Vsq̃ ad gallim vlulatus eius · & vsq̃ ad puteum · helim clamor eius : q̃ aq̃ dibon replete sunt sangne · Dona ei sup dibon additam̃ta hĩs q̃ fugerint de moab leonẽ: & reliquĩs terre ·

Emitte agnũ dñe dominatorem terre: de petra deserti ad mõtem filie sion · Et erit sicut auis fugiens · & pulli de nido auolantes: sic erũt filie moab in transcensu arnon · Jni cõsiliũ · coge cõsiliũ: pone quasi noctem vmbrã tuã in meridie · Abscõde fugientes: & vagos ne prodas · Habitabunt apud te pfugi mei · Moab esto latibulũ eoꝝũ a facie vastatoris · Finitus est em̃ pulvis: cõsũmatus ẽ miser: deficit q̃ cõculcabat terrã · Et ꝑparabit̃ in misd̃ia soliũ illud & sedebit sup eũ in veritate i tabernaculo dauid · iudicans & querens iudiciũ · & velociter reddẽs quod iustũ est · Audiuimus supbiã moab: supbo ẽ valde · Supbia eius et arrogantia eius & indignatõ eius · plusq̃ fortitudo eius · Idcirco vlulabit moab adindab vniuersus vlulabit · Dĩs qui letantur super muros cocti lateris loquimini plagas suas: qm̃ suburbana esebon deserta sũt · Et vineam sabama · Doñi gentiũ exciderunt flagella eius vsq̃ ad iaser puenerũt: errauerunt in deserto: ꝑpagines eius relicte sunt · transierunt mare · Sup hoc plorabo in fletu iazer vineam sabama · Inebriabo te lacrima mea esebon & eleale: quoniam sup vindemiã tuã & sup messem tuã vox calcantiũ irruit · Et auferetur leticia et exultatõ de carmelo: et in vineis non exultabit neq̃ iubilabit · Vinũ in torculari non calcabit qui calcare consueuerat vocẽ calcantiũ abstuli · Super hoc vẽter meus ad moab quasi cithara sonabit · et viscera mea ad murum cocti lateris · Et erit cũ apparuerit qd̃ laborauit moab super excelsis suis · ingredietur ad sancta sua vt obsecret: et non valebit · Hoc verbum quod locutus est dominꝰ ad moab extũc: et nunc locutꝰ ẽ dñs dicens · In tribo ãnis quasi anni mercenarĩ · auferet̃ gloria moab sup omnẽ ꝓlo multo · et relinquetur in eo sicut racemꝰ

pus & modicus · neq̃q̃ multꝰ · Ca · XVII ·

Onus damasci · Ecce damascus desinet esse ciuitas: & erit sicut aceruꝰ lapidũ i ruina · Derelicte ciuitates aroer gregibo erũt: & requiescet ibi & nõ erit q̃ exterreat · Et cessabit adiutoriũ ab ephraim et regnũ a damasco · & reliquie sirie sicut gloria filioꝝ israhel erũt · dicit dñs exercituum · Et erit in die illa attenuabitur gloria iacob & pingues carnes eius marcescẽt & erit sicut congregans in messe quod restiterit · & brachiũ eius spicas leget · Et erit sicut querens spicas in valle raphaim: & relinquetur in eo sicut racem̃: et sicut excussio olee · duarũ vel triũ olimarũ in sũmitate rami · sine q̃tuor aut q̃nq̃ · In cacumimbo eius fructus eius dicit dñs deus israhel · In die illa inclinabitur hõ ad factorem suum · et oculi eius ad sanctum israhel respicient et nõ inclinabitur ad altaria que fecerunt manus eius · et q̃ opera ti sunt digiti eius: non respiciet lucos et delubra · In die illa erunt ciuitates fortitudinis eius derelicte sicut aratra et segetes que derelicte sunt a facie filioꝝũ israhel: et eris deserta · q̃ oblita es dei saluatoris tui: et fortis adiutoris tui nõ es recordata · Propterea plantabis plantatõnem infidelem: et germen alienũ seminabis · In die plantatõnis tue labrusca et mane semen tuum florebit · Ablata est messis in die hereditatis: et dolebit grauiter Ve multitudini populoꝝũ multoꝝũ vt multitudo maris sonãtis et: et tumultus turbarũ sicut somit̃ aq̃q̃ mltaq̃ · Sonabũt populi sicut somitus aq̃q̃ mundantiũ et in crepabit eũ et fugiet ꝓcul: et rapiet̃ sicut pulvis montiũ a facie venti · et sicut turbo corã tẽpestate · Intempore vespere · et ecce turbatõ in matutino · et non subsistet · Hec est pars eorũ q̃ vastauerũt nos: et sors diripẽtiũ nos ·

Ve terre cimbalo alaq̃ Ca · XVIII ·

q̃ ẽ trãs flumĩa ethiopie: q̃ mittit i mare legatos: et in vas papiri sup aq̃s · Ite angeli veloces ad gentẽ cõuulsam et dilaceratã: ad populũ terribilem post quem nõ ẽ alius · gentem exspectantẽ et cõculcatã cuius dirupuerũt flumina terrã eius · Omnes habitatores orbis q̃ moramini in terra · cum eleuatũ fuerit signum in montibo videbitis ·

& clangorem tube audietis : q̄ hec dicit dñs ad me · Quiescam & considerabo in loco meo: sicut meridiana lux clara est : & sicut nubes roris in die messis · Ante messem enim totus effloruit · & immatura p̄fectio germinauit · & p̄cidētur ramusculi eius falcibo & q̄ dereli cta fuerint abscindentur · Excutient̄ · & re- linq̄nt̄ simul · auibo mōti ū & bestijs terre · & estate ppetua erūt sup eos volucres: & oēs bestie terre sup illū hiemabunt · In tēpe illo deferet mun? dño exercituū a pp̄lo dilaniato & dilacerato : a pp̄lo terribili post quem nō fuit alius a gente exspectāte & conculcata cuius diripuerunt flumina terram eius · ad locum nominis domini exercituum montem sion ·

Onus egipti · Capitulū · XIX ·

Ecce dñs ascendet sup nubē leuē & ingredietur egiptum · & cōmouebūt simulac̄ egipti a facie eius: & cor egipti tabe scet in medio eius · Et cōcurrere faciā egip- tios aduersus egiptios: & pugnabit vir cō- tra fratrē suū · & vir cōtra amicū suū · ciui- tas aduersus ciuitatē · regnū aduersus regnū et dirupt̄ spūs egipti in visceribo eius et cō filiū eius p̄cipitabo : et interrogabūt simula cra sua · et diuinos suos · et phitones · et ario- los: et tradā egiptum in manu dñor̄ crudeli ū et rex fortis dñabitur eor̄ · ait dñs exercitu- um · Et arescet aq̄ de mari et fluuius desola- bitur atq̄ siccabitur : et deficient flumina · Attenuabūtur et siccabūt̄ riui aggerū · Ca- lamus et uncus marcescet : nudabit̄ alueus riui a fonte suo · Et omnis semētis irrigua sic cabitur : arescet et nō erit · Et merebūt pisca tores : et lugebūt oēs mittētes in flumen ha- mū : et expādētes rete sup faciē aq̄ marcescēt. Cōfundētur q̄ operabūtur linū · plectentes et texentes subtilia · Et erūt irrigua eius flac- centia : oēs q̄ faciebāt lacunas ad capiendos pisces · Stulti principes thaneos : sapientes cōsiliarij pharaonis dederunt cōsiliū insipiēs Quō dicitis pharaoni filius sapienti us · ego: filius regū ātiq̄r ? Vbi nūc sūt sapiētes tui Annūtiēt tibi et indicēt q̄d cogitauerit dñs. exercituū sup egiptū · Stultifacti sūt p̄nci- pes thaneos · emarcuerūt p̄ncipes mēpheos. Deceperūt egiptū · angulum populor̄ eius. Dñs miscuit in medio eius spūm vertiginis. & errare fecerūt egiptū in oī ope suo : sicut errat ebrius et vomens · Et non erit egipto opus q̄d faciat : caput et caudā incuruātē et refrenātē · In die illa erit egiptus quasi mu- lieres : et stupebūt : et timebūt a facie cōmo- tōnis manus dñi exercituū · quā ipe mouebit sup eā : et erit terra iuda egipto in festiuita- tem · Omnis qui illius fuerit recordatus · pauebit a facie cōsilij dñi exercituū : q̄d ipe cogi- tauit sup eā · In die illa erūt q̄nq̄ ciuitates in terra egipti loquentes lingua chanaan · et iurātes per dominū exercituū · Ciuitas solis vocabitur vna · In die illa erit altare domini in medio terre egipti · et titulus dñi iuxta ter- minū eius et erit in signū et in testimoniū dñi exercituū in terra egipti · Clamabūt enim ad dñm a facie tribulātis : et mittet eis saluato- rē et p̄pugnatorē qui liberet eos · Et cognosce tur dñs ab egipto · et cognoscēt egiptij domi- nū in die illa : et colent eū in ostijs et in mune- ribo : et vota vouebūt domino et soluent · Et p̄cuciet dñs egiptū plaga et sanabit eam : et reuertentur ad dñm et placabit̄ eis · et sana- bit eos · In die illa erit via de egipto in assiri os : et intrabit assirius egiptū · et egiptius in assirios : et seruient egiptij assur · In die illa erit israhel · tercius egipto et assirio · benedi- ctō in medio terre : cui benedixit dñs exerci tuum dicens · Benedictus populus meus egi pti et opus manuū mear̄ assirio sit · hereditas aūt mea israhel · Capitulū · XX ·

In anno quo ingressus · est thartan in azotum · cū misisset eum sargon rex assirior̄ et cū pug nasset cōtra azotū et cepisset eam in tempore illo locutus est dominus in manu isaie filij amos dicēs · Vade et solue saccum de lumbis tuis : et calciamenta tua tolle de pedibo tuis · Et fecit sic : vadēs nudus et discalciatus · Et dixit dominus · Sicut ābulauit seruus meus isaias nudus et discalciatus · trium annor̄ · ligni ū et portentū erit sup egiptū et sup ethi opiam sic minabit rex assiriorū captiuitatem egipti · et trāsmigratōnem ethiopie · iuuenes et senem · nudam et discalciatā discoopertis natibo ad ignominiā egipti · Et timebunt et cō fundētur ab ethiopia spe sua et ab egipto glo ria sua · Et dicet habitator insule huius in die illa · Ecce ime erat spes nostra · ad quos.

cõfugimus in auxiliũ vt liberaret nos a facie regis assiriorũ · Et quõ effugẽ poterim⁹ nos

Onus deserti maris · Ca. XXI ·

Sicut turbines ab affrico veniũt · de desto venit · de terra horribili visio dura nũtiata est michi · Qui incredulus ẽ infideliter agit: et q̃ depopulator est vastat · Ascende elam et obside medeba omẽm gemitum eius cessare feci · Propterea repleti sunt lũbi mei dolore ãgustia possedit me · sicut angustia parturiẽtis · Corrui cũ audirẽ cõturbatus sũ cũ viderẽ · Emarcuit cor meũ · tenebre stupefecerũt me · Babilon dilecta mea posita est michi in miraculũ · Pone mensam cõtemplare in specula · Comedẽtes et bibẽtes surgite pncipes · arripite · clipeũ · Hec enim dixit michi dñs · Vade et pone speculatorẽ · et quodcũq; viderit annũtiet · Et vidit currũ duorũ equitũ · ascensorez asini et ascensorem cameli · et cõtemplatus est diligenter multo intuitu · Et clamauit leo · Sup speculã dñi · ego sum stans iugiter p diem & sup custodiam meam ego sum stans totis noctibo · Ecce iste venit ascensor vir bige equitũ · Et rñdit et dixit · Cecidit cecidit babilon : et omnia sculptilia deorũ eius cõtrita sunt in terram · Tritura mea et filia aree mee: q̃ audiui a domino exercituũ deo israhel annũtiaui vobis · Onus duma · Ad me clamat rex seir · Custos q̃d denocte custos quid denocte? Dixit custos · Venit mane et nox · Si q̃ritis q̃rite convertimini · et venite · Onus in arabia · In saltu ad vesperaz dormietis: in semitis dodanim · Occurrentes sitienti ferre aquã · q̃ habitatis terrã austri · cum pambo occurrite fugienti · A facie enim gladiorum fugerunt · a facie gladij imminentis · a facie arcus extenti · a facie grauis plij · q̃m hec dicit dominus ad me · Adhuc in vno anno quasi in anno mercenarij · et auferet oĩs gl'ia cedar · & reliqe numeri sagittariorum fortium de filijs cedar imminuentur · Dñs em̃ deus isr'l locutus est

Onus vallis visionis Ca · XXII ·

Quid nã tibi q̃s ẽ q̃ ascendisti · et tu omnis in tecta clamoris plena · vrbs freq̃ns ciuitas exultãs? Interfecti tui ñ inter fecti gladio · nec mortui tui mortui in bello · Cũcti pncipes tui fugerũt sil' · dureq; ligati sũt · Oes q̃ inuenti sunt victi sũt pariter · pcul fugerunt · Propterea dixi · recedite a me · amare flebo · Nolite icũbere · vt cõsolemi me sup vastitate filie pp'li mei · Dies em̃ interfectõis et cõculcatõis et fletuũ · dño deo exercituũ in valle visionis · Scrutãs murum · et magnificus sup montem · Et elam sumpsit pharetrã · cuerũ hominis equitis · et parietez nudauit clipeus · Et erunt electe valles tue plene q̃drigarũ · et equites ponent sedes suas in porta · et reuelabit operimentuz iude · Et videbitis in die illa armamentariũm domus saltus · et scissuras ciuitatis dauid videbitis · q̃ multiplicate sũt · Et cõgregastis aquas piscine inferioris · et domus iherusalẽ numerastis et destruxistis domus ad muniendũ murũ · Et lacum fecistis inter duos muros · et aquã piscine veteris: et nõ suspexistis ad eũ q̃ fecerat eam · et opatorẽ eius delõge nõ vidistis · Et vocauit dñs deus exercituũ in die illa ad fletũ & ad planctũ · ad caluiciũ · et ad cingulũ sacci · et ecce gaudiũ et letitia · occidere vitulos · et iugulare arietes · comedere carnes et bibere vinuz · Comedam⁹ et bibamus · cras em̃ moriemur · Et revelata ẽ i auribo meis vox domini exercituũ · Si dimittetur iniquitas hec vobis · donec moriamini · dicit dñs deus exercituũ · Hec dicit dñs de⁹ exercituũ · Vade ingredere ad euz qui habitat in tabernaculo ad sobnam p̃positũ templi et dices ad eũ · Quid tu hic · aut quasi q̃s hic? Quia excidisti tibi hic sepulchrũ · excidisti in excelso memoriale diligenter in petra tabernaculũ tibi · Ecce dñs asportari te faciet sicut asportat gallus gallinacius et quasi amictum sic subleuabit te · Coronans coronabit te tribulatõne · quasi pilam mittet te in terrã latam et spacõsam · Ibi morieris · et ibi erit currus glorie et ignominia domus domini tui · Expellam te de statõne tua · et de ministerio tuo deponã te · Et erit in die illa · vocabo servum meũ eliachim filiũ helchie · et induã illuz tunica tua: et cingulo tuo cõfortabo eũ · et potestatẽ tuã dabo in manu eius · et erit q̃si pr̃ habitãtibo iherusalem et domui iuda · Et dabo clauem domus dauid super humerũ eius · et aperiet et non erit q̃ claudat · et claudet et nõ erit q̃ aperiat · Et figã illum paxillũ in loco

fideli: & erit in soliũ glozie domui patris sui & suspendẽt super eum omnẽ gloziam dom? patris ei?. vasoz diuersa genera. omne vas paruulũ. a vasis crateraz. vsq; ad omne vas musicoz. In die illa dicit dñs exercituum. auferet paxillus q̃ fix? fuerat in loco fideli: & frangẽt & cadet. & pibit qd̃ pepẽderat i eo: q; dñs locut? ẽ

Ca. XXIII.

Ulus tyri. Vlulate naues maris. q; vastata ẽ dom? vñ venire ofueuerãt de terra cethim. reuelatũ est eis. Ta cete q habitatis in insula negotiatõ sidonis. Trãsfretantes mare repleuerunt te in aquis multis. semen nili flumnis fruges eius: & facta negotiatõ ẽ gentium. Erubesce sidon Ait em̃ mare & fortitudo maris dicens. Nõ parturiui & non pepi: & non enutriui iuue nes: nec ad incrementum perduxi virgines Cum auditum fuerit in egipto: dolebunt cuz audierint de tyro. Transite maria: vlulate qui habitatis ĩ insula. Nunquid nõ hec vestra est que gloziabat̃ a diebo pristinis in antiquitate sua? Ducẽt eam pedes sui longe ad peregrinandum. Quis cogitauit hoc super tyrum. quondam cozonatam: Cui? negociatozes principes: institozes eius incliti terre. Dñs exercituum cogitauit hoc. ut detrahe: ret superbiam oĩs glozie: & ad ignominiam deduceret vniuersos inclitos terre. Trãsi terram tuam q̃i flumen filia maris: non est cingulũ vltra tibi. Manũ tuã extẽdit sup mar̃: oturbauit regna. Dñs mandauit aduersus chanaan: ut cõtereret fortes eius. Et dixit. Non adicies vltra ut glorieris: calumniam sustinens virgo filia sidonis. In cethim cõsurgens trauffreta: ibi q; non erit requies tibi. Ecce terra chaldeoz talis populus nõ fuit: assur fundauit eam. In captiuitatem traduxerunt robustos eius: suffoderunt domos ei?. posuerunt eam in ruinã. Vlulate naues maris: q; deuastata ẽ fortitudo vra. Et erit in die illa. in oblitione eris o tyre septuagĩta annis: sicut dies regis vni?. Post septuaginta aũt annos. erit tyro q̃i canticũ meretricis. Sume tibi citharaz: circue ciuitatem meretrix oblitioni tradita. Bñ cane: frequẽta canticum: vt memoria tua sit. Et post septuaginta annos visitabit dominꝰ tyruz. & reducet eam ad mercedes suas: & rursũ erit cũ fornicabit̃ cũ vniuersis regnis terre sup faciẽ tre: et erũt negociatões ei? et mercedes ei? sanctificate dño. Nõ odent̃ neq; reponent̃ q; hijs q̃ habitauerũt coram dño erit negotiatõ ei?: vt manducent in saturitate. & vestiant̃

Ca. XXIIII.

vsq; ad vestutatẽ Ece dñs dissipabit terrã & nudabit eam: & affliget faciẽ ei?: & disperget habitatões ei?. Et erit sicut populus sic sacerdos: & sicut seruus sic dñs eius: & sicut ancilla sic domina eius. Sicut emens sic ille qui vendit. sicut fenerator sic is qui mutuuz accipit. sicut qui repetit. sic q̃ debet. Dissipatõne dissipabit̃ terra: & direptõne predabit̃. Domin? em̃ locut? est verbum hoc. Luxit & defluxit terra et infirmata est: defluxit orb̃ & infirmata ẽ altitudo populi terre: & terra infecta est ab habitatoribo suis. q; trãsgressi sũt leges: mutauerũt ius: dissipauerũt fedus sempiternũ. Propt̃ hoc maledictio vorabit terrã. & peccabunt habitatores eius. Ideoq; insanient cultores ei?. & relinquent̃ homines pauci. Luxit vindemia. infirmata est vitis ingemuerũt omnes qui letabant̃ corde. Cessauit gaudium timpanoz: quieuit sonit? letãtium. cõticuit dulcedo cithare. Cum cantico non bibẽt vinũ. amara erit potio bibẽtibo illã Attrita est ciuitas vanitatis: clausa est oĩs domus nullo introeunte. Clamoz erit super vino in plateis: defecta est omis leticia. trãslatum est gaudium terre. Relicta ẽ in vrbe solitudo: & calamitas oppriimet portas. q; hec erunt in medio terre in medio pplorꝰ. Quõ si pauce olive que remãserũt excutiãt̃ ex olea & racemi cũ fuerit finita vindemia. Dñi leuabũt vocem suã atq; laudabũt: cũ glorificat? fuerit dñs hinnient de mari. Propt̃ hoc ĩ doctrinis glorificate dñm: in insulis maris nomen dñi dei israhel. A finibo terre laudes audiuimus gloziam iusti. Et dixi. Secretum meum michi: secretum meum michi. Ve michi. Preuaricãtes p̃uaricati sũt: & p̃uaricatõe trãsgressoz p̃uaricati sũt. formido et fouea & laqueus sup te q̃ habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foueam: & qui se explicauerit de fouea tenebitur laqueo quia catharacte de excelsis

290

aperte sunt: & cōcucient fundamenta terre. Confractione cōfringet terra: otritōne cōteret terra. Commotōne omouebit terra: agitatōe agitabit terra sicut ebrius: & auferet qi tabernaculum vni? noctis. Et grauabit eam iniq̄tas sua: & corruet & non adiciet ut resurgat. Et erit in die illa. visitabit dñs? super militiam celi in excelso. & sup reges terre qui sunt sup terrā. Et ogregabunt in cōgregatōne vni? fascis in lacum: & claudent ibi in carcerem: & post multos dies visitabunt. Et erubescet luna. & cōfundet sol. cū regnauerit dñs? exercituum in monte sion & in iherusalem: & in ospectu senum suor fuerit glorificat?

Ca. XXV

Omine. de? me? es tu & exaltabo te: cōfitebor: nomini tuo. qm̄ fecisti mirabilia. cogitatōes antiq̄s fideles amēn. Quia posuisti ciuitatem in tumultum vrbem fortē in ruinā: domū alienor ut n̄ sit ciuitas: & in sempiternū nō edificab. Sup hoc laudabit te populus fortis: ciuitas gentium robustar timebit te. Quia fact? es fortitudo pauperis & fortitudo egeno in tribulatōne sua. spes a turbine: vmbraculū ab estu. Spiritus em̄ robustor. q̄si turbo impellens parietem: sicut estus in siti tumultū alienor humiliabis: & q̄si calorē sub nube torrente: p pagimem fortiū marcescere facias. Et faciet dñs? exercituū ommibo populis in monte hoc cōuiuium pinguiū cōuiuium vindemie: cōuiuium pinguiū medullator: vindemie defecate. Et p̄cipitabit in monte isto faciem vinculi colligati sup omnes populos: & telam quā ordit? est sup omēs nationes. Precipitabit mortem in sempiternū. Et auferet dñs deus lacrimā ab omni facie: & obprobrium populi sui auferat de vniuersa terra: q? dñs? locut? est. Et dicet in illa die. Ecce de? noster iste: expectauim? eum: & saluabit nos. Iste dñs? sustinuim? eū. Et exultabim? & letabimur in salutari ei?: q? requiescit man? dñi in mōte isto: & triturabit moab sub eo. sic terunt palee ī plaustro. Et extendet man? suas sub eo. sicut extendit natans ad natādum: & humiliabit gloriam ei? cū allisione manuū ei? Et mummenta sublimū murorr tuorr conci

dent: & humiliabuntur & detrahēt in terram vsq; ad puluerem

Ca. XXVI

In die illa cantabit canticū istud in terra iuda. Vrbs fortitudinis nre sion: saluator ponet in ea murū & antemurale. Aperite portas. & ingredietur gens iusta: custodiens veritatē. Vet? error abiit seruabis pacem: quia inte speraui m?. Sperasti in dño in seculis eternis: in dño deo forti in perpetuū. Quia incuruabit habitātes in excelso: ciuitatē sublimē humiliabit. Humiliabit eā vsq; ad terrā: detrahet eam vsq; ad puluerē. Cōculcabit eā pes: pes pauperis: gressus egenor. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandum. Et in semita iudicior tuor dñe sustinuimus te. nomē tuum & memoriale tuum in desiderio anime. Aia mea desideraui te ī nocte. & & spū meo in p̄cordijs meis: de mane vigilabo ad te. Cū feceris iudicia tua ī terra: iustitiā discēt oēs habitatores orbis. Misereamur impio: & n̄ discet facē iustitiā. In terra sanctor iniqua gessit: & nō videbit gloriā dñi. Dñe exaltet man? tua vt nō videāt: videāt & confundant zelantes populi: & ignis hostes tuos deuoret. Dñe dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Dñe deus noster possederunt nos domini absq; te: tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non viuant: gigantes non resurgant. Propterea visitasti & contriuisti eos. & p̄didisti omnē memoriam eor. Indulsisti genti dñe: & indulsisti gēti. Nunq̄d glorificat? es? Elongasti omnes terminos terre. Dñe in angustia req̄sierunt te: in tribulatōne murmuris doctrina tua eis. Sicut que concepit cū approp̄querit ad ptum. dolens clamat in doloribus suis sic facti sumus. A facie tua dñe concepim? & quasi parturiuim?. & peperim? spiritum salutis. Justitiam nō fecim? in terra: ideo nō ceciderūt habitatores terre. Viuent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expergiscimini & laudate q̄ habitatis in puluere: q? ros lucis ros tuus: & terrā gigantiū detrahes ī ruinam. Vade populus meus. intra in cubicula tua. claude ostia tua sup te: absconde modicū ad momētū. donec ptrāseat indignō mea Ecce em̄ dñs egredietur de loco sancto suo. vt

visitet iniquitatē habitatoris terre cōtrā eū
& reuelabit terra sanguinē suū: & non opiet
vltra interfectos suos. Ca.XXVII.
In die illa visitabit dominꝰ in gladio suo. du
ro & grādi & forti · sup leviathā ꝓpentē ve=
ctē . & sup leviathā ꝓpentē tortuosū & occi=
det cetū q̄ in mari est. In die illa vinea me=
ri cātabit ei. Ego dñs q̄ suo eā: repente ꝑpi=
nabo ei: ne forte visitet contra eā. Nocte &
die seruo eā: indignatio non est mihi · Quis
dabit me spinam & vepres in ꝓlio: Gradiar
sup eā succendā eā pariter. An potius tenebo
fortitudinē meam: Faciet pacem mihi: pacē
faciet mihi · Qui egredientur impetu ad ia=
cob · florebit & germinabit israhel: & im=
plebunt faciem orbis semine · Nunquid iu=
xta plagam ꝓcuciētis se ꝓcussit eum: Aut
sicut occidit interfectos eius sic occisus est:
In mensura cōtra mensurā cū abiecta fuerit
iudicabit eā: meditata est in spū suo duro p
diem estus. Idcirco sup hoc dimitet iniqui=
tas domui iacob: & iste omnis fructꝰ: vt au
ferat peccatum eius. Cum posuerit omnes
lapides altaris sicut lapides cineris allisos:
nō stabūt luci & delubra. Ciuitas em̄ mu=
nita desolata erit: speciosa relinquetur & di
mittet quasi desertum · Ibi pascet vitulus
& ibi accubabit: & cōsūmet sūmitates eius ·
In siccitate messis illius cōterent mulieres.
vementes & docētes ea · Non est em̄ popul?
sapiens: ꝓterea nō miserebit eius qui fecit
eum: & qui formauit eum · non parcet ei · Et
erit in die illa · ꝓcuciet dñs ab alueo flumis
vsq̄ ad torrentē egipti: & vos congregabi=
mini vnus et vnus filij israhel. Et erit in die
illa . clanget in tuba magna : & vement q̄
ꝓditi fuerāt de terra assiriorū & q̄ eiecti erāt
de terra egipti: & adorabūt dñm in mōte sā=
cto in iherusalem. Ca.XXVIII.
Ve corone superbie · ebriꝫ ephraim · &
flori decidenti glorie exultatōis eiꝰ:
q̄ erāt in vertice vallis pinguissime
errantes in vino. Ecce validus & fortis dñs
sicut impetus grandinis turbo confringens:
sicut impetus aquaꝝ multaꝝ · inundantiū: &
emissaꝝ super terrā spaciosam · ꝓdidit con=
culcabit corona superbie ebrioꝝ ephraim. Et
erit flos decidens glorie exultatōis eius · qui
est sup verticez vallis pinguiū q̄si tp̄aneū
ante maturitatez autūm. Quod cū aspexerit
videns: statim vt manu tenuerit deuorabit
illud · In die illa erit dñs exercituū corona
glorie · & sertum exultationis residuo popu
li sui · & spūs iudicij sedēti sup iudiciū: & for
titudo reuertentibus de bello ad portā. Verū
hij q̄s p̄ vino nescierūt: & p̄ ebrietate errave
rūt · Sacerdotes & ꝓphete nescierūt p̄ ebrieta
te: absorpti sūt a vino: errauerūt in ebetate.
nescierūt videntē. ignorauerūt iudiciū · Oēs
em̄ mense replete sunt vomitu sordiū q̄s: ita
vt nō esset vltra locus. Quē docebit scientiā:
& quē intelligere faciet auditū: Ablactatos
a lacte · auulsos ab vberibus: quia manda re=
manda. manda remāda: expecta reexpecta ·
expecta reexpecta: modicū ibi: modicū ibi.
In loquela em̄ labij & lingua altera loquet
ad populū istū · cui dixit · Hec est requies mea
reficite lassum: & hoc est meū refrigerium: &
noluerūt audire · Et erit eis vbū dñi · māda
remāda · māda remāda: expecta reexpecta ·
expecta reexpecta: modicū ibi · modicū ibi:
vt vadāt & cadāt retrosū. & cōterant: & illa
q̄ent & capiant · Propter hoc audite vbū
dñi viri illusores q̄ dñamini super ꝓplm meū
qui est in iherusalē · Dixistis em̄ · Percussi=
mus fedus cū morte · & cū inferno fecimus pa=
ctū · Flagellū inundās cū trānsierit nō veni=
et sup nos: q̄a posuimus mēdatiū spē nr̄am:
& mēdatio ꝓtecti sumus · Idcirco hec dicit
dñs deus · Ecce ego mittā in fundamentis si=
on lapidez · lapidez ꝓbatū angularē · preciosū
sum · in fundamento fundatū · Qui crediderit
nō festinet · Et ponam iudiciū in pondere:
& iustitiā in mēsura Et subuertet grādo spē
mendacij & ꝓtectionē aque inundabunt: &
delebit fedus vestrū cum morte: & pactum
vr̄m cū inferno non stabit · Flagellū inun
dans cū trānsierit: eritis ei in cōculcationē ·
Quandocunq; ptransierit tollet vos: quotā
mane diluculo ptransibit in die & in nocte:
& tantummodo sola vexatio intellectū dabit
auditui · Coangustatum est em̄ stratum · ita
vt alter decidat: & palliū breue vtrūq; ope=
rire non potest · Sicut em̄ in monte diuisio=
nū stabit dñs · sic in valle que est in gabaon
irascet: vt faciat opus suū · Alienū est opus

eius: vt operetur opus suū. Peregrinū est opus eius ab eo. Et nūc nolite illudē: ne forte cōstringant vincula vra. Consūmationē enī & abbreuiationē audiui a dño deo exercituū sup vniuersam terrā. Auribo pcipite & audite vocem meā: attendite & audite eloq̄um meū. Nunquid tota die arabit arans. vt serat. pscindet. & sariet humū suam? Nonne cū adequauerit faciem eius seret gith. & ciminū sparget: & ponet triticū p ordinē & ordeū. & miliū. & vicia in finibo suis? Et erudiet illū in iudicio: deus suꝰ docebit illū. Nō enī i serris triturabit gith. nec rota plaustri sup ciminū circuiet: sed i virga excutiet gith et ciminū in baculo: pānis autē cōminuetur. Verum nō in ppetuū triturās triturabit illū neq; vexabit eū rota plaustri: nec in vngulis suis cōminuet eū. Et hoc a dño deo exercituū exiuit: vt mirabile faceret cōsiliū & magnificaret iusticiam. Ca. XXIX.

O Ariel. Ariel ciuitas q̄m expugnauit dd. Addit? ē ānꝰ ad ānū: solēmitates euolute sūt. circūuallabo ariel & erit tristis & merens: & erit mihi q̄si ariel. Et circūdabo q̄si spera in circuitu tuo. & iaciā cōtra te aggerē: & munimēta ponā i obsidionē tuā. Humiliaberis: de terra loq̄ris. et de humo audiet eloquiū tuū. Et erit q̄i phitonis de terra vox tua: & de humo eloquiū tuum musitabit. Et erit sicut pulvis tenuis multitudo vētilantiū te: & sicut fauilla ptrā fiēs multitudo eorū q̄ cōtra te pualuerūt. Erit q̄s repēte cōfestim a dño exercituū. visitabitur i tomitruo & cōmotōe terre: & voce magna turbinis & tēpestatis & flamme ignis deuorātis. Et erit sicut somniū visionis nocturne. multitudo oim gētiū q̄ dimicauerūt contra ariel: & omēs qui militauerūt & obsederūt & prevaluerūt aduersus eā. Et sicut somniat esuriens & cōmedit. cū aūt fuerit expgefactꝰ vacua est aīa eius: & sicut somniat sitiēs & bibit. & postq̄ fuerit expgefactꝰ lassus adhuc sitit. & aīa eius vacua est: sic erit multitudo omniū gentiū que dimicauerūt cōtra montē sion. Obstupescite & admirami. fluctuate et vacillate: inebriamini et nō a vino: mouemini & nō ab ebrietate: q̄m miscuit vobis dñs spiritū sopōris. Claudet oculos vōs: pphetas & principes vōs qui vident visiones operiet. Et erit vobis visio oīm sicut vba libri signati: quē cū dederint scienti litteras dicēt lege istū: & rndebit nō possum. signatus est enī. Et dabit liber nescienti litteras dicēt q̄ ei lege: & rndebit: nescio litteras. Et dixit dñs. Eo q̄ appropinq̄t populus iste ore suo & labijs suis glorifi cat me cor aūt eius lōge est a me. & timuerūt me mandato hominū & doctrinis: ideo ecce ego addam vt admirationez faciam populo huic miraculo grandi & stupendo. Peribit enī sapientia a sapientibo eius: & intellectꝰ prudentiū eius absondet. Ve qui pfundi estis corde. vt a dño abscondatis cōsiliū: quorū sūt in tenebris opera. & dicūt. Quis videt nos. & quis novit nos? Peruersa est hec vestra cogitatō. q̄si si lutū cōtra figulū cogitet & dicat opus factori suo. non feci ti me: & figmentū dicat factori suo: nō intelligis. Nō ne adhuc in modico & in breui cōuertet libanus in chermel. & chermel in saltū reputabit? Et audient in die illa surdi vba libri: & de tenebris & caligine oculi cecorum videbūt. Et addent mites in dño leticiā. & pauperes hōmes in sancto israhel exultabūt: q̄m defecit q̄ puabat / cōsummatus est illusor: & succisi sūt oēs qui vigilabant sup iniqtatē: qui peccare faciebāt homines in vbo. & arguentez in porta supplantabant: & declinauerūt frustra a iusto. Propter hoc hec dicit dñs ad domū iacob q̄ redemit abraham. Non modo cōfundet iacob. nec modo vultus eius erubescet: sed cū viderit filios suos opa manuū meaz. in medio sui sanctificātes nomē meū. & sāctificabūt sāctū iacob. & deū israhel pdicabūt & scient errātes spū intellectū: & murmuratores discēt legē. Ca. XXX.

O Filij desertores dic dñs. vt facētis cōsiliū & nō ex me: & ordiremi telā & nō p spm̄ meū. vt adderet pctm̄ sup peccatū: q̄ ābulatis vt descēdatis in egiptū. & os meū non interrogastis: sperantes auxiliū in fortitudine pharaonis & hōtes fiducia in vmbra egipti: & erit vobis fortitudo pharaonis i cōfusiōz: & fiducia i vmbra egipti in ignominiam. Erant enī in thanes principes tui. & nuncij tui vsq; ad thanes

puenerũt. Omẽs cõfusi sũt sup populo q̃ eis
ꝓdesse nõ potuit. Nõ fuerũt in auxiliũ. & in
aliquã vtilitatẽ: ꝙ in cõfusionẽ & in opprobriũ
Onus iumẽtoꝝ austri. In terra tribulatõis
& anguſtie. leena & leo. ex eis vipera. & re-
gulus volãs: portãtes sup humeros iumẽto
rũ diuicias suas. & super gibbũ camelorum
thesauros suos: ad populum qui eis prodesse
nõ poterat. Egipt⁹ eñ frustra & vana auxi
liabit̃. Ideo clamaui sup hoc. supbia tantũ
est. quiesce. Nũc ingressus scribe eis sup bu
xũ. & in libro diligenter exara illud: & erit
in die nouissimo in testimoniũ vsq; in eternũ
Populus enim ad iracundiã puocans est.
& filij mendaces. filij nolentes audire legẽ
dei. Qui dicunt videntibus nolite videre: &
aspicientibꝰ nolite aspicere nobis ea que re-
cta sũt. loquimini nobis placentia. videte no
bis errores: auferte a me viaz. declinate a me
semitam: cesset a facie nostra sanct⁹ israhel.
Propterea hec dicit sanct⁹ israhel. Pro eo
ꝙ reprobasti vbũ hoc. & speraſtis in calũ-
nia & tumultu. & inmixi estis sup eo: ꝓpte-
rea erit vobis iniquitas hec. sicut interru-
ptio cadens: & requisita in muro excelso.
Quoniã subito dũ nõ sperat̃ veniet ꝺtricõ ei⁹
& cõminuet̃ sicut cõteritur lagena figuli cõtri
cõe pualida: & nõ inuenietur de fragmẽtis ei⁹
testa. in qua portet̃ igniculus de incendio:
aut hauriat̃ parum aque de fouea: quia hec
dicit dñs deus sanctus israhel. Si reuertimi-
ni & q̃escatis: salui eritis. In silentio & in spe
erit fortitudo vra. Et noluiſtis: & dixiſtis
Nequaq̃: sed ad equos fugiem⁹. Ideo fugie-
tis. Et sup veloces ascendem⁹. Ideo veloti-
ores erũt q̃ psequent̃ vos. Mille homines a
facie terroris vnius & a facie terroris quinq;
fugietis: donec relinquamini q̃si mal⁹ naus
in vertice montis: & quasi signũ sup collem
Propterea expectat dñs vt misereatur vri
& ideo exaltabit̃ parcẽs vobis: q̃ deus iudi-
cij dñs: bti omnes qui expectant eum. Po-
pulus enim sion habitabit in iheruſalem.
Plorans nequaq̃ plorabis: miserans mise-
rebit̃ tui ad vocẽ clamoris tui statim vt au-
dierit respondebit tibi. Et dabit tibi dñs pa
nem artum. & aquã breuez: & non faciet a-
volare a te vltra doctorem tuũ. & erũt oculi
tui videntes ꝑceptorem tuum: & aures tue
audiẽt verbũ post tergũ monentis. Hec via
ambulate in ea: & nõ declinetis neq; ad dex
teram neq; ad siniſtram. Et cõtaminabis la-
minas sculptiliũ argẽti tui: et vestimentum
cõflatilis auri tui: & disperges ea sicut im-
mũditiã mẽstruate. Egredere: dices ei. Et
dabit̃ pluuia seminitui vbicũq; seminaue-
ris in tra: et panis frugũ terre erit vberrim⁹
& pinguis. Pascet̃ in possessiõe tua in die il
lo agn⁹ spacioſe: & tauri tui & pulli asino-
rũ q̃ operant̃ terrã. cõmixtũ mixma come-
dent sic vt in area ventilatũ est. Et erũt sup
omnem montem excelsum. & super omnem
collem eleuatũ riui currentiũ aquaꝝ. in die
interfectionis multoꝝ: cũ ceciderint turres.
Et erit lux lune sicut lux solis. & lux solis
erit septemplicit̃ sicut lux septem dieꝝ: in
die qua alligauerit dñs vulnus populi sui:
& pcussurã plage eius sanauerit. Ecce no-
mẽ dñi venit de longinquo: ardẽs furor ei⁹:
& grauis ad portandũ. Labia eius repleta
sũt indignatione: & lingua eius quasi ignis
deuorans. Spiritus eius velut torrens inun
dans vsq; ad mediũ colli. ad pdendas gen-
tes in nichilum: & frenũ erroris qd̃ erat in
maxillis populoꝝ. Canticũ erit vob̃ sic̃ vox
sanctificate solemnitatis: & leticia cordis sic̃
qui pgit cũ tibia: vt intret in montẽ domini
ad fortẽ israhel. Et auditã faciet dñs glori
am vocis sue. & terrorẽ brachij sui oñdet in
comminatõe furoris. & flamma ignis deuo-
rantis. Allidet in turbine: & in lapide gran
dinis. A voce eñ dñi pauebit assur virga p
cussus: & erit trãsitus vge fundat⁹ quã re-
quiescere faciet dñs sup eũ. In timpanis et
citharis & bellis ꝑcipuis expugnabit eos.
Preparata est eñ ab heri tophet: a rege pre
parata: pfunda & dilatata. Nutrimẽta eius
ignis. et ligna multa: flatus dñi sicut torrẽs
sulphuris succendens eã. ¶ Ca. XXXI.

Ve qui descendũt in egiptũ ad auxi-
liũ in eqs sperãtes. & habẽtes fidu-
ciã sup q̃drigis q̃ multe sũt. & sup
eq̃tibꝰ q̃ ꝑualidi nimis: & nõ sũt cõfisi sup
sanctũ israel: & dñm nõ exquisierũt. Ipe aũt sa
piens adduxit malũ: & verba sua nõ abstu-
lit. Et cõsurget ꝺtra domũ pessimoꝝ: & cõtra

auxiliū operantiū iniquitatē. Egiptus hō et nō deus: & equi eoꝝ caro & nō spiritus. Et dominus inclinabit manū suā & corruet auxiliator: & cadet cui ꝑstat auxiliū. simulq; oēs cōsumentur: qr hec dicit dñs ad me. Quō si rugiat leo & catulus leonis sup ꝑdā suā. cū occurrerit ei multitudo pastoꝝ. a voce eorū non formidabit. & a multitudine eorum nō pauebit: sic descendet dñs exercituū vt prelietur sup montē sion & sup collē eius. Sicut aues volātes. sic ꝓteget dñs exercituū iherusalē ꝓtegēs & liberās: transiens & saluans. Conuertimini ficut in ꝓfundū recesseratis filij israhel In die em illa abiciet vir ydola argēti sui. & ydola auri sui q̄ fecerūt vobis manꝰ vre in peccatū: & cadet assur i gladio nō viri. & gladius nō hois vorabit eū: & fugiet nō a facie gladij & iuuenes ei? vectigales erūt: & fortitudo eius a terrore trāsibit: & pauebūt fugientes ꝑncipes eius. Dixit dñs cuius est ignis in sion: & caminus eius in iherusalez. Capi. XXXII.

Ece in iustitia regnabit rex. & ꝑncipes in iudicio ꝑerūt: & erit vir sicq; abscōdit a vento. & celat se a tēpestate: sicut riui aquaꝝ in siti. & vmbra petre ꝓminētis in terra deserta. Nō caligabūt oculi videntiū. & aures audientiū diligenter auscultabūt: & cor stultoꝝ itelliget scientiā & lingua balboꝝ velociter loquet & plane. Nō vocabit vltra is qui insipiens est princeps: neq; fraudulentus appellabit maior. Stultus em fatua loquet: & cor eius faciet iniquitatem: vt pficiat fumulationē. & loquat ad dñm fraudulent: & vacuam faciat aiam esurientis. & potū sitiēti auferat. Fraudulēti. vasa pessima sūt. Ipse em cogitationes cōcinnabit ad pdendos mites i sermone mendacij: cū loqueret paup iudiciū. Princeps vero ea que digna sūt principi cogitabit: & ipse sup duces stabit. Mulieres opulente surgite. & audite vocem meam: filie cō fidentes ꝓcipite auribo eloquiū meū. Post dies em & annū. & vos cōturbabimini confidentes. Consūmata est em vindemia: collectō vltra nō veniet. Obstupescite opulente. cōturbabimini cōfidētes: exuite vos & cōfundimini: accingite lūbos vestros sup vbera.

vsa

Plangite sup regione desiderabili: sup vinea vertili. Sup humū populi mei spine & vepres ascēdent: quātomagis sup oēs dom? gaudij ciuitatis exultantis! Domus em dimissa ē. multitudo vrbis relicta ē: tenebre & palpatō facte sūt sup spelūcas vsq; i eternū. Gaudium onagroꝝ pascua gregum: donec effundatur super nos spiritus de excelso. Et erit desertū in chermel. & chermel in saltū reputabit: et habitabit i solitudine iudiciū: & iustitia in chermel sedebit. Et erit opus iustitie pax: & cultus iustitie silentiū: & securitas vsq; in sempiternū. Et sedebit populus meus in pulcritudine pacis: & in tabernacul fiducie & i reqe opulēta. Grādo aut in descēsiōe saltus: & humilitate humiliabit ciuitas. Beati q̄ seminatis sup oēs aq̄s: immittētes pedē bouis & asini. Ca. XXXIII.

Ve q̄ ꝑdaris. Nōne & ipe ꝑdaberis? Et q̄ spernis: nōne et ipe sperneris? Cū cōsūmaueris de ꝑdationē de ꝑdaberis: cū fatigat? defieris cōtēneris. Done miserere nostri te em expectamus: esto brachium nostrū in mane: & salus nra in tēpore tribulationis. A voce angeli fugerūt populi: & ab exaltatione tua dispersē sūt gētes. Et cōgregabunt spolia vra sicut colligitur brucus: velut cum fosse plene fuerint de eo. Magnificatus ē dñs qñ habitabit i excelso: implebit sion iudicio & iustitia: & erit fides in tēporibo suis. Diuitie salutis sapiētia & scientia: timor dñi ipe thesaurꝰ eius. Ecce videntes clamabūt foris: angeli pacis amare flebūt. Dissipate sūt vie: cessauit trāsiens p semitā: irritū factū est pactū: spreuit ciuitates: nō reputauit homines. Luxit & elanguit terra: cōfusus est libanus & absurdauit. Et factꝰ est saron sicut desertū: & cōcussa ē basan & carmel. Nūc cōsurgā dicit dñs: nūc exaltabor & nūc sublimabor. Cōcipietis arborē et pietis stipulā: spūs vr vt ignis vorabit vos: & erūt ppli quasi de incendio cinis: spine cōgregate igni cōburent. Audite qui longe estis que fecerim: et cognoscite vicini fortitudinē meā. Cōtriti sūt in sion peccatores: possedit timor ypocritas. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorāte: aut q̄s habitabit ex vobis cū arboribo sempiternis?

Qui ambulat in iustic̃ijs et loquit̃ veritatē:
qui picit auaritiā excalūia: & excutit ma
nus suas ab oī munere. Qui obturat aures
suas ne audiat sanguinez: & claudit oculos
suos ne videat malū. Iste in excelsis habi=
tabit. munimēta saxoꝝ sublimitas eius: pa
nis ei datus est: aque eius fideles sūt. Regē
in decore suo videbunt oculi eius: cernēt ter
ram delonge. Cor tuum meditabitur timorē
Vbi est litteratus. vbi legis verba ponde=
rans: vbi doctor paruulorum? Populum im
prudentē nō videbis. populū alti sermonis:
ita vt nō possis intelligere diserituduinē lin=
gue eius: in quo nulla est sapientia. Respi=
ce sion ciuitatē solēnitates nostre. Oculi tui
videbūt iherusalē habitationē opulentā. ta=
bernaculū qđ nequaq̃ trāsferri poterit: nec
auferent claui eius in sempiternū. & oīes
funiculi eius non rūpent: qz solūmō ibi ma=
gnificatus est dñs dē? noster. Locus fluuio
rū riui latissimi & potentes: non trāsibit sup
eū nauis remigū: neq; trieris magna trans=
grediet eum. Dñs enī iudex noster: dominꝰ
legifer noster: dñs rex noster. Ipse veniet
& saluabit nos. Laxati sūt funiculi tui: sed
nō ꝑualebūt. Sic erit malus tuus: vt dila=
tare signū nō queas. Tūc dividentur spolia
ꝑdarū multaꝝ: claudi diripiēt rapinā: nec di
cet vicinus. elāgui. Popul? q̃ habitat in ea:
auferet ab eo iniq̃tas. Ca. XXXIIII.

Accedite gētes audite. & ppli atten
dite: audiat terra et plenitudo eius: or
bis & oē germē eius: qz indignatō
dñi sup oīes gentes: & furor sup vniuersaz
maliciaz eoꝝ. Interfecit eos: & dedit eos in
occisionē. Interfecti eoꝝ picient: & de ca=
daueribꝰ eoꝝ ascendet fetor. Tabescent mō
tes a sanguine eoꝝ. & tabescet omnis milī=
tia celoꝝ: & cōplicabunt sicut liber celi: &
omis militia eoꝝ defluet sicut defluit foliū
de vinea & de ficu: quoniaz inebriatus est in
celo gladius meus. Ecce sup ydumeam de=
scendet: & sup populū interfectionis mee ad
iudicium. Gladius dñi repletus est sangui=
ne: incrassatus est adipe de sanguine agnoꝝ
& hircorum: & de sanguine medullatorum
arietum. Victima enim domini in bosra: &
interfectio magna in terra edom. Et descen=
dent vnicornes cū eis: & tauri cū potentibꝰ.
Inebriabitur terra eoꝝ sanguine: & humus
eoꝝ adipe pinguiū: qz dies vltionis domini
am? retributōis iudicij sion. Et cōuertent
torrētes eius in picem: & humus eius in sul
phur. Et erit terra eius in picem ardentē no
cte & die: non extinguetur in sempiternum.
Ascendet fumus eius a generatione in gene
rationem: desolabit in secula seculorū. Non
erit transiens p eam: & possidebūt illā ono
crotalus & ericius: & ibex & corui habitabūt
in ea. Et extendet sup eā mensura vt redi=
gat ad nichilū: & ppendiculū in desolatiōz.
Nobiles eius nō erūt ibi: regez potius in vo
cabūt: & omnes principes eius erūt in nichi=
lum. Et orient in domibus eius spine & vr
tice. & palmrus in munitionibꝰ eius: & erit
cubile draconū. & pascua strutionum: & oc
current demonia: onocentaurus & pilosus
clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia
& inuenit sibi requiē. Ibi habuit foueā eri=
cius. & enutriuit catulos & circūfodit & fo
uit in vmbra eius. Illuc cōgregati sūt mi=
lui. alt ad alterū. Requirite diligent in libro
dñi & legite: vnū ex eis nō defuit. alter alte=
rū nō quesiuit: qz qđ ex ore meo procedit il=
le mādauit: & spūs eius ipse cōgregauit ea
& ipse misit eis sortez: & manꝰ eius divisit
eā illis i mēsurā. Vsq; in eternū possidebunt
eā: in generatōe & generatiōz habitabūt in ea.

Letabit deserta & Ca. XXXV.
inuia: & exultabit solitudo & flore
bit q̃si liliū. Germinans germina=
bit: & exultabit letabunda & laudās. Glo=
ria libani data ē ei decor carmeli & saron. Ip
si videbūt gloriā dñi: & decorē dei nri. Cōfor
tate manꝰ dissolutas: & genua debilia robo
rate. Dicite pusillanimis: cōfortamini & no=
lite timē. Ecce deus vr vltiōz adducet retri=
butiōis: dē? ipe veniet & saluabit nos. Tūc
aperient oculi cecoꝝ: & aures surdoꝝ pate=
bunt. Tunc saliet sicut ceruus claudus. &
apta erit lingua mutoꝝ: qz scisse sūt in deser
to aque. & torrētes i solitudine: & q̃ erat ari=
da i stagnū. & sitiēs i fontes aquaꝝ. In cu
bilibꝰ in quibꝰ prius dracones habitabant.
orietur viror calami & iunci: & erit ibi semi=
ta & via sancta vocabit. Non transibit p eā

pollut?: & hec erit vobis directa via: ita vt stulti nō errēt p eam. Nō erit ibi leo: & mala bestia nō ascēdet p eam nec inuenietur ibi. Et ambulabūt qui liberati fuerīt & redēpti a dño cōuertent: & venient in sion cū laude: & letitia sempiterna sup caput eor? Gaudiū & leticiā obtinebūt: & fugiet dolor & gemitus.

Et factū est Ca. XXXVI. in q̄rtodecimo āno regis ezechie: ascēdit sennacherib rex assirior? sup oēs ciuitates iuda munitas: & cepit eas. Et misit rex assirior? rabsacen de lachis in iherusalē ad regē ezechiā in manu grauī: & stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et egressus est ad eū eliachim filius elchie qui erat super domum: & sobna scriba & iohae filius asaph a cōmentarijs. & dixit ad eos rabsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magn? rex assirior?. Que est ista fiducia qua confidis: aut quo cōsilio vel fortitudine rebellare disponis? Sup quem habes fiduciam: q̄ recessisti a me? Ecce confidis sup baculū harundineū cōfractū istum sup egiptū: cui si immixus fuerit homo: intrabit in manū eius & pforabit eā: sic pharao rex egipti omnib? q̄ cōfidūt in eo. Quod si rñderis mihi: in dño deo nr̄o cōfidim?: nōne ip se est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria: & dixit inde & iherusalē coram altari isto adorabitis? Et nūc trade te dño meo regi assirior?: & dabo tibi duo milia equorum nec poteris ex te p̄bere ascēsores eorum. Et quō sustinebis faciem iudicis vnius loci ex seruis domini mei minoribus? Quod si cōfidis in egipto in quadrigis: & in equitibus. & nunc nunquid sine dño ascēdi ad terram istam: vt disperderē eam: Dñs dixit ad me. Ascende sup terram istam: & disperde eā. Et dixit eliachim: & sobna: & ioahe ad rabsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua intelligimus enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus populi q̄ est sup murū. Et dixit ad eos rabsaces. Nunq̄d ad dñm tuū & ad te misit me dñs me?. vt loquerer oīa verba ista: & nō poti? ad viros q̄ sedent in muro vt cōmedāt stercora sua. & bibāt vrinam pedū suor? vobiscū Et stetit rabsaces: & clamauit voce magna iudaice & dixit. Audite verba regis magni. regis assiriorum. Hec dicit rex. Non seducat vos ezechias. q̄ non poterit eruere vos: & nō vobis tribuat fiduciā ezechias sup dño dicens. eruēs liberabit nos dñs: nō dabit ciuitas ista in manu regis assirior?. Nolite audire ezechiam. Hec dicit rex assirior?. Facite mecū bñdictionē. & egredimini ad me: & comedite vnusquisq̄ vineā suā. & vnusquisq̄ ficū suā: & bibite vnusquisq̄ aquā cisterne sue donec veniā & tollā vos ad terrā q̄ ē terra vīa. terrā frumenti & vini: terrā panū & vinear?. Nec cō turbet vos ezechias dicēs: dñs liberabit nos Nunq̄d liberauerūt dij gentiū vnusquisq̄ terrā suā de manu regis assirior? Vbi ē deus emath & arfad: Vbi ē deus sepharuaim: Nunquid liberauerunt samariam de manu mea? Quis est ex omnib? dijs terrarum istarū qui eruerit terram suā de manu mea: vt eruet dominus iherusalem de manu mea? Et siluerūt et nō rñderūt ei verbū. Mandauerat enim rex dicens: ne rñdeatis ei. Et egressus est eliachim filius elchie qui erat sup domū. & sobna scriba. & ioahe filius asaph a cōmentarijs ad ezechiā scissis vestib?: & nūciauerūt ei verba rabsacis.

Capi. XXXVII.

Et factū est cū audisset rex ezechias scidit vestimēta sua. & obuolutus ē sacco: & intrauit i domū dñi. Et misit eliachim q̄ erat sup domū. & sobna scribā. & seniores de sacerdotib? optos saccis. ad ysaiā filiū amos pphetam: & dixerūt ad eū. Hec dicit rex ezechias. Dies tribulationis & correptōis. & blasphemie dies hec: q̄ venerūt filij vsq̄ ad partū. & vtus nō est parere di. Si quo mō audiat dñs deus tuus verba rabsacis: quē misit rex assirior? dñs suus ad blasphemandū dñm deū viuentes: & exprobrandū sermonib? quos audiuit dñs deus tuus. Leua ergo orationē p reliquijs q̄ reperte sūt. Et venerūt serui regis ezechie ad ysaiam: & dixit ad eos ysaias. Hec dicetis dño vestro. Hec dicit dñs. Ne timeas a facie verbor? que audisti: quib? blasphemauerūt pueri regis assiriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum & audiet nuncium. & reuertet? ad terram suā: & corruere eū faciā gladio in terra sua. Reuersus ē aūt rabsaces: & īuenit regē

assyriorꝝ pꝛeliantē aduersus lobnā. Audiē-
rat em̄ qꝛ pfectus esset de lachis: & audiit
detaracha rege ethiopie dicentes: egressus ē
vt pugnet cōtra te. Quod cum audisset: misit
nūcios ad ezechiā dicens. Hec dicetis ezech
ie regi inde loquentes. Non te decipiat deus
tuus in quo tu cōfidis dicens: nō dabit ihe-
rusalē in manū regis assyriorꝝ. Ecce tu no-
sti omnia que fecerūt reges assyriorꝝ omīb
terris quas subuerterūt: & tu poteris libera
ri? Nunquid eruerūt eos dñ̄ gentiū. qs sub-
uertert patres mei: gozan & aran & reseph
& filios eden q̄ erāt in thalassar? Vbi est rex
emath & rex arfad & rex vrb̄ sepharuainn.
ana & aua? Et tulit ezechias libꝛos de manū
nunciorꝝ & legit eos & ascendit in domū do-
mini. & expandit eos coꝛā domino. Et oꝛa-
uit ezechias ad dñm dicēs. Dñe exercituū
deus israhel qui sedes sup cherubin. tu es de
us solus ommiū regnoꝛū terre: tu fecisti celū
& terram. Inclina dñe aurem tuaꝝ & audi:
aperi oculos tuos & vide: & audi omnia ver
ba sennacherib q̄ misit ad blasphemādū deū
viuentē. Vere em̄ dñe desertas fecerūt re-
ges assiriorū terras & regiones eaꝝ. & dede
runt deos eaꝝ igni: non em̄ erant dī̄ sed
opa manuū hominū. lignū & lapis: & cōmi
nuerūt eos. Et nunc dñe deus noster salua
nos de manu eius: vt cognoscāt oīa regna
terre. qꝛ tu es dñs deus solus. Et misit ysai-
as filius amos ad ezechiam dicens. Hec di
cit dñs deus israhel. Pꝛo quibꝰ rogasti me
de sennacherib rege assyriorꝝ: hoc est verbū
qd̄ locutus ē dñs sup eū. Despexit te & sub
sānauit te virgo filia sion: post te caput mo
uit filia ierusalē. Cui expꝛobꝛasti. & quez
blasphemasti: & sup quē exaltasti vocez. &
leuasti altitudinē oculoꝝ tuoꝝ? Ad sanctum
israhel. In manu seruoꝝ tuoꝝ expꝛo-
bꝛasti dño: & dixisti. In multitudine q̄drigaꝝ
meaꝝ ego ascēdi altitudinē montiū. in-
ga libani: & succidā excelsa cedꝛoꝝ eius. &
electas abietes illius: & introibo altitudinē
sūmitatis eius. saltū carmeli eius: ego fodi
& bibi aquam: & exsiccaui vestigio pedis
mei oīes riuos aggerū. Nūquid nō audisti
que olim fecerim ei? Ex diebꝰ antiquis ego
plasmaui illud. & nunc adduxi: & factū est
in eradicatiōz colliū cōpugnantiū. & ciuita
tū munitaꝝ. Habitatoꝛes eaꝝ bꝛeuiata ma
nu cōtremuerūt. & cōfusi sūt: facti sūt sicut
fenū agri. & gramē pascue: & herba tectoꝝ
que exaruit anteq̄ matureſceret. Habitacōz
tuā & egressum tuū. & introitū tuū cognoui
& insaniā tuā cōtra me. Cum furꝛeres aduer
sum me: superbia tua ascendit in aures meas
Ponaz ergo circulū in auribꝰ tuis. & frenū
in labīs tuis: & reducā te in via p quā ve-
nisti. Tibi autē hoc erit signū. Comede hoc
anno q̄ spōte nascunt̄: & in anno secūdo po-
mis vescere. In anno aūt tercio seminate &
metite: & plantate vineas: & comedite fru-
ctū eaꝝ. Et mittet id qd̄ saluatū fuerit de do
mo iuda. & qd̄ reliquū est radicez deoꝛsū: &
faciet fructū sursū: qꝛ de ierusalē exibūt re-
liquie: & saluatio de monte sion. Zelus dñi
exercituū faciet istud. Propterea hec dicit
dñs de rege assyriorꝝ. Nō introibit ciuitatē
hāc & nō iaciet ibi sagittā. & nō occupabit
eam clipeus: & nō mittet in circuitu eius ag
gerem. In via q̄ venit p eā reuertet̄: & ciui
tatez hanc nō ingrediet̄ dicit dñs. Et pꝛo-
tegam ciuitatez istā vt saluez eā: ꝑpt̄ me &
ꝑpter dauid seruū meū. Egressus est autem
angelus dñi & pcussit in castris assyriorum
centūoctogintaquinq̄ milia. Et surrexerūt
mane: & ecce omnes cadauera moꝛtuoꝝ. Et
egressus est & abīt. Et reuersus ē sennache-
rib rex assyriorꝝ: & hitauit in minive. Et fa
ctū est cū adoꝛaret in tēplo mesrach deū suū
adramelech & sarasar: filii eius pcusserūt eū
gladio: fugerūtq̄ in terrā araratb et regnāt as
saraddon filii? ei? p eo. Ca. XXXVIII.
In diebus illis egrotauit ezechias vsq̄ ad
moꝛtez & intrauit ad eū ysaias filius amos
ꝑpheta: & dixit ei. Hec dicit dñs. Dispone
domui tue: qꝛ moꝛieris tu & nō vives. Et cō-
uertit ezechias faciē suā ad parietē: et oꝛauit
ad dñm & dixit. Obsecro dñe. memento qso
quō ambulauerim coꝛam te in veritate et in
coꝛde pfecto: & qd̄ bonū est in oculis tuis fe-
cerim. Et flenit ezechias fletu magno Et fa
ctū est verbū domini ad ysaiā dicēs. Vade
& dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid pa-
tris tui. Audiui oratōz tuā: & vidi lacrimaz
tuam. Ecce ego addiciam super dies tuos

quindecim annos: & de manu regis assirioꝝ eruã te · & ciuitatẽ istã: & ptegam eã · Hoc autẽ tibi erit signũ a dño: ꝙa faciet dominꝰ verbũ hoc quod locutus est · Ecce ego reuerti faciã vmbrã lineaꝝ ꝑ quas descẽderat ī horologio achaz in sole retrorsũ . decez lineis · Et reuersus est sol in decez lineis ꝑ gradus ꝙs descẽderat · Scriptura ezechie regis iuda cũ egrotasset: & cõualuisset de infirmitate sua · Ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadam ad portas inferi · Quesiui residuũ annoꝝ meoꝝ · Dixi nõ videbo dñm deũ in terra viuentiũ : nõ aspiciã hoiez vltra: & habitatorẽ quietis Generatio mea ablata ẽ & cõuoluta est a me ꝙsi tabernaculũ pastoꝝ · Precisa est velut a texente vita mea: dũ adhuc ordirer succidit me · Demane vsq ad vesperã finies me: sperabam vsq ad mane · Quasi leo sic contrivit omnia ossa mea · De mane vsq ad vesperam finies me · Sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditaboꝝ vt colũba · Attenuati sũt oculi mei: suspiciẽtes ī excelso · Dñe vim patioꝝ · rñde ꝑ me · Quid dicã: aut quid rñdebit mihi cũ ipse fecerim; Recogitabo tibi omẽs annos meos ī amaritudine anime mee · Dñe si sic viuit̃ : & in talibꝰ vita spũs mei · Corripies me & viuificabis me: ecce ī pace amaritudo mea amarissima · Tu aũt eruisti aiaz meam vt non periret: proiecisti post tergum tuũ omnia peccata mea · Quia nõ infern? cõfitebit̃ tibi: neq mors laudabit te: nõ expectabũt qui descendũt in lacũ veritatẽ tuam. Viuẽs viuẽs ipse cõfitebit̃ tibi sicut & ego hodie: pater filiꝰ notam faciet veritatẽ tuã Dñe saluũ me fac: & psalmos nostros cãtabimus cũctis diebꝰ vite nostre in domo dñi Et iussit ysaias vt tollerẽt massaz & ficis: & cataplasmarent sup vulnus & sanaret̃ . Et dixit ezechias · Quod erit signũ qz ascẽdam in domo dñi · Capi. XXXIX · In tẽpore illo misit merodach baradan filius baladan rex babilonis libros & munera ad ezechiam · Audierat em̃ ꝙ egrotasset & conualuisset · Letatus est autem sup eis ezechias: & ostẽdit eis cellã aromatũ & argẽti & auri & odoramentoꝝ & vngenti optimi & omnes apothecas suppellectilis sue: & vniuersa que inuenta sũt in thesauris eius. Nõ fuit verbũ quod non ostenderet eis ezechias in domo sua: & in omni potestate sua · Introiit autez ysaias ꝓpheta ad ezechiã regez: & dixit ei · Quid dixerũt viri isti: & vñ venerũt ad te: Et dixit ezechias · De terra longinqua venerunt ad me: de babilone · Et dixit · Quid viderũt in domo tua · Et dixit ezechias Omnia q̃ in domo mea sũt viderũt · Nõ fuit res quã nõ ostẽderim eis in thesauris meis · Et dixit isaias ad ezechiam · Audi verbum dñi exercituũ · Ecce dies venẽt: & auferent̃ oĩa que in domo tua sũt: & que thesaurizauerũt pres tui vsq ad diẽ hanc in babilonez · Non relinquet̃ quicq̃ dicit dñs · Et de filiꝭ tuis qui exibũt de te quos genueris tollẽt: & erũt eunuchi in palacio regis babilonis · Et dixit ezechias ad ysaiam · Bonũ verbũ dñi quod locutus est · Et dixit fiat tantũ pax & veritas in diebus meis · Capitulũ . XL .

Consolamini cõsolamini populi me us: dicit deus vr̃. loq̃mini ad cor ihe rusalẽ & aduocate eã q̃m ꝓpleta est malicia eius: dimissa est iniq̃tas illius · Suscepit de manu dñi duplicia ꝑ oĩbꝰ pcẽis suis Vox clamantis ī deserto · Parate viã dñi: rectas facite insolitudine semitas dei nostri · Omnis vallis exaltabit̃ & oĩs mons & collis humiliabit̃ : & erũt ꝓua in directa: & aspera in vias planas · Et revelabit̃ gloria dñi: & videbit omnis caro pariter q̃ os dñi locutũ est · Vox dicentis · Clama · Et dixi · Quid clamabo? Omnis caro fenũ: et oĩs gloria eius ꝙsi flos agri · Exsiccatũ est fenũ & cecidit flos: qz spũs dñi sufflauit in eo Vere fenũ ẽ populus · Exsiccatũ est fenũ & cecidit flos verbũ aũt dñi stabit in eternũ · Sup montez excelsũ ascende tu qui euangelizas sion: exalta in fortitudine vocẽ tuã qui euangelizas iherusalẽ · Exalta: noli timere · Dic ciuitatibꝰ iude: ecce deus vester · Ecce dñs deus in fortitudine veniet: & brachiũ eius dñabitur · Ecce merces eius cũ eo : & opus illius coram illo · Sicut pastor gregẽ suũ pascet: in brachio suo cõgregabit agnos: & in sinu suo leuabit: fetas ipse portabit · Quis mensus est pugillo aquas: & celos palmo ponderauit? Quis appendit tribꝰ digitis molem terre: & liberauit in ponderẽ montes & colles in

Cãtica Ezechiel

Ezechias ostẽdit thesauros suos nunciis babilonis

statera? Quis audiuit spiritum dñi: aut quis cõsiliarius eius fuit & ostendit illi? Cũ quo iniit cõsilium & instruxit eum. & docuit eũ semitã iustitie. & eruditit eũ scientiã: & viam prudentie oñdit illi? Ecce gentes quasi stilla situle: & quasi momentũ statere reputate sũt. Ecce insule quasi puluis exiguus: & libanus non sufficiet ad succendendũ: & animalia eius non sufficient ad holocaustum Omnes gentes quasi non sint sic sũt coram eo: & quasi nichilũ & inane reputate sũt ei. Cui igit similẽ feciste deum: aut quam imaginem ponetis ei? Nunquid stulptile conflauit faber: aut aurifex auro figurauit illud. & lamminis argenteis argentarius? Forte lignũ & iputribile elegit artifex sapiẽs: quẽrit quõ statuat simulacrũ qõ nõ moueat. Nũquid non scietis? Nunquid nõ audistis? Nunquid nõ annũciatũ est vobis ab initio. Nunquid nõ intellexistis fundamẽta terre. Qui sedet super girum terre: & habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nichilũ celos: & expandit eos sicut tabernaculũ ad inhabitandũ. Qui dat secretor scrutatores quasi nõ sint. iudices terre velut inane fecit Et quidez neq; plantatus neq; satus neq; radicatus in terra truncus eor. Repẽte flauit in eos & aruerũt: & turbo quasi stipulam auferet eos. Et cui assimilastis me. & adequastis dicit sanctus. Leuate in excelsũ oculos vestros: & videte quis creauit hec. Qui educit in numero militiam eorũ. & omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis & roboris vtutisq; eius: neq; vnũ reliquũ fuit. Quare dicis iacob & loqueris israhel abscõdita est via mea a dño: & a deo meo iudicium meũ transiuit. Nunquid nescis: aut non audisti. Deus sempiternus dñs. q̃ creauit terminos terre: & nõ deficiet neq; laborabit: nec est inuestigatio sapiẽtie eius. Qui dat lasso virtutẽ: & his qui nõ sũt fortitudinẽ & robur mltiplicat. Deficiẽt pueri & laborabũt: & iuuenes infirmitate cadẽt Qui aũt sperãt in dño mutabũt fortitudinẽ: assumẽt pẽnas sicut aq̃le: currẽt et nõ laborabũt: ambulabũt & nõ deficiẽt.

Taceant ad me insule: ¶ Ca. XLI.
et gẽtes mutẽt fortitudinẽ Accedãt & tunc loquant: simul ad iudiciũ appinquemus. Quis suscitauit ab oriente iustum: vocauit eũ vt sequeret se. Dabit in cõspectu eius gentes: & reges obtinebit. Dabit quasi puluerez gladio eius: sicut stipulã vento raptam arcui eius. Persequet eos: transibit in pace semita in pedibo eius nõ apparebit. Quis hec opatus est & fecit: vocans generationes ab exordio. Ego dñs primus & nouissimus ego sum. Viderũt insule & timuerũt: extrema terre obstupuerũt: appropinq̃uerunt. & accesserunt. Vnus quisq; proximo suo auxiliatur: & fratri suo dicet cõfortare. Confortabit faber erarius pcutiens malleo eũ qui cudebat tunc tẽporis dicens: glutino bonũ ẽ: & cofortabit eũ clauis vt nõ moueat Et tu israhel serue meus: iacob quez elegi: semen abraham amici mei. in quo apprehendi te. Ab extremis terre & a longinquis eius vocaui te: & dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi te & nõ abieci te. Ne timeas q̃a tecum ego sũ: ne declines quia ego deus tuus. Cõfortaui te & auxiliatus sum tibi: & suscepit te dextra iusti mei. Ecce cõfundẽt & erubescẽt oẽs q̃ pugnant aduersũ te. Erũt q̃si non sint: & peribũt viri qui cõtradicũt tibi. Quares eos & nõ inuenies viros rebelles tuos: & erũt quasi non sint & veluti cõsumcio hominis bellantis aduersũ te: q̃a ego dñs deus tuus apprehendens manũ tuaz dicensq; tibi Ne timeas: ego adiuui te. Nolite timẽ vermis iacob: qui mortui estis ex israhel. Ego auxiliatus sum tui dicit dñs: & redemptor tuus sanctus israhel. Ego posui te q̃si plaustrũ triturãs nouũ habens rostra serrantia. Et triturabis montes & cõminues: & colles quasi puluerẽ pones. Ventilabis eos & ventus tollet & turbo disperget eos: & tu exultab in dño: in sancto israhel letaberis Egeni & paupes querũt aquas & nõ sũt: lingua eorũ siti aruit. Ego dñs exaudiam eos: deus israhel: non derelinquã eos. Aperiam in supinis collibo flumina: & in medio campor fontes. Ponaz desertũ in stagna aquaz: & terram in viã in riuos aquaz. Dabo in solitudinẽ cedrũ: et spinã et murtũ et lignũ oliue. Ponã i deserto abietẽ vlmũ & buxũ sil vt videant & sciãt & recogitẽt & intelligãt

pariter: ꝙa manus dñi fecit hoc : & sanctus
israhel creauit illud · Prope facite iudicium
vestrum dicit dñs: afferte si ꝙd forte habe=
tis dixit rex iacob · Accedãt: & nũciẽt no=
bis quecũq; ventura sũt · Priora que fuerũt
nũciate: & ponemus cor nostrũ & sciemus:
nouissima eor & q̃ ventura sũt indicate nob
Annũciate que ventura sũt in futurũ: & scie
mus q; dñ estis vos · Bene q̃s aut male si po
testis facite: et loquamur & videamus simul
Ecce vos estis ex nichilo : & opus vr̃m ex
eo quod non est · Abominatio est qui eligit
vos · Suscitaui ab aquilone: & veniet ab or
tu solis · Vocauit nomem meum: & adducet
magistratus q̃si lutũ: & velut plastes cõcul=
cãs humũ · Quis annũciauit ab exordio vt
sciamus: & a p̃ncipio vt dicamus iustus es
Nõ est nec annũcians nec p̃dicẽs: nec au=
diens sermones vestros · Primus ad sion di
cet ecce assum: & iherusalẽ euangelistã da
bo · Et vidi: & nõ erat nec ex istis quisq̃ ꝙ
interet cõsiliũ: & interrogatus rñderet vbũ ·
Ecce oẽs inuisti: & vana opera eor: ventus
& inane simulacra eor · Ca. XLII ·
Ecce puus meus suscipiã eũ: electus
meus cõplacuit sibi in illo aia mea ·
Dedi spm̃ meũ sup eũ: iudiciũ gen
tibo pferet · Nõ clamabit nec accipiet pso=
nã: nec audiet vox eius foris · Calamũ q̃s=
satũ nõ cõteret: & limũ fumigans nõ extin=
guet · In veritate educet iudiciũ: nõ erit tri
stis nec turbulẽt? donec ponat in terra iudi
ciũ: & legẽ eius insule exspectabũt · Hec dic̃
dñs deus creans celos & extendens eos: fir=
mans terrã et que germinant ex ea dãs fla=
tũ populo qui est sup terrã · & spiritũ calcã=
tibo eã · Ego dñs vocaui te in iustitia: & ap=
prehẽdi manum tuam: & puaui te · Et dedi
te in fedus populi · in lucẽ gentiũ: vt aperi=
res oculos cecor & educeres de clusiõe vin
ctum: de domo carceris sedentes in tenebris ·
Ego dñs: hoc est nomẽ meũ · Gloriã meam
alteri nõ dabo: & laudes meã sculptilibo Que
prima fuerũt ecce venerũt: noua q̃s ego annũ
cio : anteq̃ oriantur audita vobis faciam ·
Cantate dño canticũ nouũ: laus eius ab ex=
tremis terre · Qui descenditis in mare & ple=
nitudo eius : insule & habitatores earum ·
Exultabit desertũ & ciuitates eius: in domi
bus habitabit cedar · Laudate habitatores
petre: de vertice montiũ clamabunt · Ponẽt
dño gloriã: & laudẽ eius in insulis nunciabũt ·
Dñs sicut fortis egredietur: sicut vir pliator
suscitabit zelũ · Vociferabitur & clamabit: su
per inimicos suos cõfortabitur · Tacui · semp si
lui: patiẽs fui: sicut parturiẽs loquar · Dissi
pabo & absorbebo simul: desertos faciã mõ=
tes excelsos & colles: & oẽ gramẽ eor exsic=
cabo · Ponã flumia in insulas: & stagna are=
faciã · Et educã cecos in viã quã nesciũt: et in
semitis q̃s ignorauerũt ãbulare eos faciam ·
Ponã tenebras coram eis in lucẽ: & prauа in
recta · Hec vba feci eis · & nõ dereliqui eos ·
Cõuersi sũt retrorsũ · Cõfundant cõfusione
q̃ cõfidũt in sculptili: qui dicũt cõflatili vos
dñi nri · Surdi audite: & ceci intuemini ad
videndum · Quis cecus nisi seruus meus: &
surdus nisi ad quem nũcios meos misi? Quis
cecus: nisi q̃ venũdatus est? Et quis cecus?
Nisi seruꝰ dñi? Qui vides multa: nõne custo
dies? Qui apertas habes aures: nome audi=
es? Et dñs voluit vt sanctificaret eum & ma
gnificaret legẽ & extolleret: ipse autem po=
pulus direptus & vastatus · Laqueus in=
uenũ omẽs simul: & in domibus carcerũ ab
sconditi sũt · Facti sũt in rapinã nec est qui
eruat: in direptiõ: nec ẽ q̃ dicat redde · Quis
est in vob̃ q̃ audiat hoc · attendat & ausicul=
tet futura? Quis dedit in direptiõ iacob · et is
rahel vastãtibus? Nõne dñs ipe ẽ cui peccaue
rũt? Et noluerũt in vijs eius ambulare · et
nõ audierunt legem eius · Et effudit super
eũ indignationẽ furoris sui et forte bellũ · et
cõbussit eũ in circuitu et nõ cognouit: et suc
cẽdit eũ et nõ intellexit · Capi · XLIII ·
Et nũc hec dic̃ dñs creãs te iacob et
formãs te israel Noli timere q; redemi te
et vocaui te nomine tuo · Deruꝰ meꝰes
tu Cũ trãsieris p aq̃s tecũ ero: et flumina nõ
opiẽt te · Cũ ãbulaueris in igne nõ cõbure=
ris: & flamma nõ ardebit in te: q; ego dñs deꝰ
tuus scũs israhel saluator tuus · Dedi propicia
tionem tuã egiptũ: & ethiopiã & saba p te ·
Exquo honorabil factus es in oculis meis
& gloriosus: ego dilexi te · Et dabo homies
p te: & populos p anima tua · Nolite timere:

q̃ ego tecũ sũ. Ab oriente adducã semẽ tuũ & ab occidente congregabo te. Dicam aq̃lo ni da: & austro. noli prohibere Affer filios meos de longinquo: & filias meas ab extre: mis terre. Et om̃es q̃ inuocat nomẽ meũ. in gloriã meã creaui eũ: formaui eũ & feci eũ. Educ foras populũ cecũ & oculos habentẽ: & surdũ. & aures ei sũt. Om̃es gentes cõgre gate sũt simul: & collecte sũt tribꝰ. Quis in vobis annũciet istud: & que prima sunt au: dire vos faciet? Dent testes eoꝝ & iustificẽ tur: & audiãt & dicãt. Vere vos testes mei dicit dominus: & seruus meus quẽ elegi: vt sciatis & credatis mihi. & intelligatis quia ego ipse sum. Ante me non est formatus de: us: & p̃me non erit. Ego sũ ego sũ dñs: & nõ est absq̃ me saluator. Et ego ãnũciaui & saluaui: auditum feci: & non fuit in vobis alienꝰ. Vos testes mei dicit dñs: et ego deꝰ Et ab initio ego ipse: & nõ est qui de manu mea eruat. Operabor: & quis auertet illud? Hec dicit dñs redẽptor vester scũs israhel. Propter vos emisi babilonez: & detraxi ve: ctes vniuersos et chaldeos ĩ nauibꝰ suis glo riãtes. Ego dñs scũs vester: creãs israꝫ: rex vester. Hec dicit dñs qui dedit in mari viã: & in aquis torrẽtibꝰ semitã. Qui eduxit qua drigam & equũ: agmẽ & robustuz. Simul obdormierũt nec resurgẽt: cõtriti sunt q̃si li: nũ: & extincti sũt. Ne memineritis prioꝝ: & antiq̃ ne ĩtueamini. Ecce ego facio noua. & nũc orientẽ. vtiq̃ cognoscetis ea. Ponaz in deserto viã: & in inuio flumina. Et glo: rificabit me bestia agri. dracones & strutio nes: q̃ dedi ĩ deserto aquas. flumia ĩ inuio: vt darem potũ populo meo electo meo. Po pulũ istũ formaui mihi: laudem meã narra: bit. Non me inuocasti iacob: nec laborasti in me israhel. Nõ obtulisti mihi arietẽ olocau sti tui & victimis tuis nõ glorificasti me. Nõ te fruire feci in oblatõe: nec laborẽ tibi p̃: bui in thure. Nõ emisti mihi argẽto cala: mũ: & adipe victimaz tuaz non inebriasti me. Verũtamẽ seruire me feci sti ĩ peccatis tuis: p̃buisti mihi laborẽ in iniq̃tatibꝰ tuis. Ego sũ. ego sũ ipse q̃ deleo iniquitates tuas ꝓpter me: & peccatoꝝ tuoꝝ nõ recordaboꝫ. Reduc me in memoriã et iudicemur simul: narra si q̃d habes vt iustificeris. Pater tuꝰ primus peccauit: & interpretes tui p̃uarica ti sũt in me. Et cõtaminaui p̃ncipes sanctos: dedi ad ĩtermitõz iacob & israꝫ ĩ blasphemiã.

Et nũc audi iacob ꝑ Ca. XLIIII.
ue me?: & israhel quẽ elegi. Hec di cit dñs faciẽs & formãs te: ab vte: ro auxiliatoꝫ tuus. Noli timẽ ꝑue meus ia: cob: & rectissime quẽ elegi. Effundã emim aq̃s sup sitientẽ: & fluẽta sup aridã. Effundã spi ritũ meũ sup semẽ tuũ: & bñdictõz meã sup stirpez tuã: & germinabũt int herbas q̃i sa lices iuxta p̃terfluẽtes aquas. Iste dicit do mini ego sum: & ille vocabit in nomine ia: cob. Et hic scribit manu sua dño: & in noie israhel assimilabit. Hec dicit dñs rex israꝫ: hel & redẽptoꝫ eius: dñs exercituũ. Ego p̃: mus & ego nouissimꝰ: & absq̃ me nõ est deꝰ. Quis similis mei? Vocet & annũciet: & ordinẽ exponat mihi. Exquo cõstitui mihi populũ antiquũ: vẽtura & q̃ futura sũt annũ ciẽt eis. Nolite timere: neq̃ cõturbemini. Ex: tũc audire te feci: & annũciaui. Vos estis testes mei. Nũquid est deus absq̃ me. et for matoꝫ quem ego nõ nouerim? Plaste ýdoli oẽs mihil sũt: & amantissima eoꝝ nõ ꝓdẽsse eis. Ipsi sũt testes eoꝝ. q̃ nõ vident nec in: telligũt: vt cõfundant. Quis formauit deum: et sculptile cõflauit ad mihil vtile? Ecce oẽs participes eius cõfundent. Fabri emim sũt ex hominibꝰ. Conuenient omẽs: stabũt: et pa: uebũt: et cõfundent simul. Faber ferrarius lima opatus est: m̃ pruinis et in malleis for: mauit illud: et opatus est in brachio fortitu dinis sue. Esuriet et deficiet: nõ bibet aquã lassescet. Artifex lignari? extendit normã: formauit illud in runcina. Fecit illud in an gularibꝰ: et ĩ circino tornauit illud: et fecit imaginẽ viri q̃si speciosũ hominẽ habitantẽ in domo. Succidit cedros: tulit ilicez et q̃r: cum que steterat inter ligna saltus. Planta uit pinũ quam pluuia nutriuit: et facta est hominibꝰ ĩ focũ. Sumpsit ex eis et calefact? est: et succẽdit et coxit panes: de reliquo aũt operat? est deum & adorauit: fecit sculptile. & curuat? ẽ añ illud. Mediũ ei? combussit igni & de medio ei? carnes coxit. & comedit. Co xit pulmentũ & saturatus est: & calefact? ẽ

& dixit· Vah calefactus sū vidi focū· Reli
quū aī ei?· deū fecit & sculptile sibi· Curuaī
ante illud· & adorat illud & obsecrat dicēs·
Libera me: qz deus meus es tu· Nescierūt ne
q intellexerunt· Obliti enim sūt ne videant
oculi eoz: & ne intelligāt corde suo· Non re
cogitant in mente sua: neq cognoscunt neq
sentiunt vt dicant· Medietatem eius con
busti igni: & coxi sup carbones eius panes·
Coxi carnes & comedi: & ō reliquo eius ȳ
dolū faciam? Ante truncum ligni pcidam?
Pars eius cinis est· Coz insipiens adorauit
illud: & nō liberauit aiam suam: neq dicit
forte mendaciū est in dextera mea· Memen
to horū iacob & israhel: qm seruus meus es
tu· Formaui te: seruus meus es tu· Israhel
nō obliuiscaris mei· Deleui vt nubē iniqui
tates tuas: & quasi nebulā peccata tua· Re
uertere ad me: qm redemi te· Laudate celi q
niam misericordiam fecit dns: iubilate ex
trema terre· Resonate montes laudationē:
saltus & oīe lignū eius· Quoniam redemit
dns iacob: & israhel gloriabitur· Hec dicit
dns redemptor tuus: & formator tu? ex vte
ro· Ego sum dns faciens omnia: extendens
celos solus· Stabiliens terrā & nullus me
cum: irrita faciens signa diuinoz: & ariolos
in furorem vertens· Conuertens sapientes
retrorsū: & sciam eoz stultam faciēs· Susci
tans verbum serui sui: & cōsiliū nūcioz suo
rū cōplēs· Qui dico iherusalē habitaberis: &
ciuitatibo iuda· edificabimini: & deserta ei?
suscitabo· Qui dico pfundo desolare: & flu
mina tua arefaciam· Qui dico cyro pastor
me?es: & oēz volūtatez meā cōpleb· Qui dico
iherm edificaberis: & tēplo fundaberis·

Hec dicit dns xpō meo Ca· XLV
cyro cui? apprehēdi dexterā vt sub
icia añ facie eius gētes: & dorsa re
gū vertā· Et aperiā coram eo ianuas: & porte
nō claudent· Ego añ te ibo: & glorioſos ter
re humiliabo Portas ereas cōteram & vectes
ferreos cōfringā· Et dabo tibi thesauros ab
scōditos & archana secretoz: vt scias quia
ego dns qui voco nomen tuū deus israhel:
pter seruū meū iacob et israhel electū meū
Et vocaui te nomīe tuo: assimilaui te: & nō
cognouisti me· Ego dns: & nō est amplius·
Extra me nō est deus· Accinxi te & non co
gnouisti me: vt sciant q ab ortu solis· & qui
ab occidente quoniā absq me non est deus·
Ego dns & nō est alter: formās lucē & cre
ans tenebras: faciēs pacem & creans malū
Ego dns faciens oīa hec· Rorate celi de
sup & nubes pluāt iustū: aperiaī terra & ger
minet saluatorē: et iusticia oriaī simul· Ego
dns creaui eū· Ve qui cōtradicit factori suo
testa de samijs terre· Nūqd dicet lutū figu
lo suo· quid facis: & opus tuū absq manib
est? Ve qui dicit patri qd generas: et mulie
ri qd parturis? Hec dicit dns scūs israhel·
plastes eius· Ventura interrogate me: sup
filios meos et sup opus manuū meaz man
date mihi· Ego feci terrā: & homines sup eā
creaui ego· Manus mee extenderūt celos: &
omni milicie eoz mandaui· Ego suscitaui
eum ad iusticiā: & omnes vias eius dirigā
Ipse edificabit ciuitatē meā: & captiuitatez
meā dimittet nō in pcio neq in muneribus:
dicit dns deus exercituū· Hec dicit dns· La
boz egipti & negotiatio ethiopie & sabaim
viri sublimes ad te trāsibūt & tui erūt: & p?
te ambulabūt· Vincti manicis pgent: & te
adorabūt teq deprecabunt· Tantū in te est de
us: & nō est deus absq te· Vere tu es deus
absconditus: de? israhel saluator· Cōfusi sūt
& erubuerūt omnes simul: abierūt in cōfusi
one fabricatores erroz· Israhel saluatus est
in domino salute eterna· Nō cōfundemini &
nō erubescetis vsq in seculū seculi: qz hec di
cit dns creans celos· Ipse deus formans ter
ram & faciens eam: ipse plastes eius· Non
in vanū creauit eaz: vt habitaret formauit
eā· Ego dns & nō est alius· Nō in abscōdi
to locutus sum: in loco terre tenebroso· Non
dixi semini iacob frustra: q̄rite me Ego dns
loquens iusticiā annūcians recta· Congre
gamini et venite: et accedite simul qui salua
ti estis ex gentibo· Nescierūt q leuāt signū
sculpture sue: et rogant dēm nō saluantez·
Annūciate et venite: et consiliamini simul·
Quis auditū fecit hoc? Ab inicō extūc pdixi
illud· Nunqd non ego dns: et non est vltra
deus absq me? Deus iustus et saluans nō ē
pter me· Conuertimini ad me et salui eritis
oīes fines terre: qz ego deus: & nō est ali?·

In memetipso iurauí · egredietᷣ de ore meo iusticie verbū. & nō reuertetᷣ · q mihi curua bunt omnia genua: & iurabit omnis lingua Ergo in domino dicet. Mee sūt iusticie & imperiū. Ad eū venīēt: & cōfundentᷣ omēs qui repugnant ei. In dño iustificabitᷣ & laudabitᷣ omē semen israhel. Ca. XLVI.

Confractus est bel cōtritꝰ est nabo: fracta sūt simulacra eoꝝ bestijs & iumētis · Onera vīa grauí pondē vsq ad lassitudinē cōtabuerūt: & ꝯtrita sūt sil · Nō potuerūt saluare portantē: & aīa eoꝝ in captiuitatem ibit · Audite me domꝰ iacob: & oē residuū domus israhel. Qui portamini a meo vtero: q gestamini a mea vulua. Vsq ad senectaz ego ipe: & vsq ad canos ego portabo. Ego feci & ego feram: & ego portabo & saluabo · Cui assimilastis me & adeq̄stis: & cōparastis me: & fecistis similē: Qui cōfertis aurē de sacculo: & argentū statera ponderatis · Conducentes artificem vt faciat deum & pcidūt & adorant · Portant illū in humeris gestantes: & ponentes in loco suo. Et stabit ac de loco suo nō mouebitᷣ · Sed & cum clamauerint ad eū nō audiet. & de tribulatione nō saluabit eos. Memētote istud & cōfundamini: redite puaricatores ad cor · Recordamini pris seculi qm̄ ego sum deus & non est vltra deus nec est similis mei anmūcians ab exordio nouissimū: & ab inicio que necdum facta sūt. Dicens. cōsiliū meū stabit: & oīs volūtas mea fiet · Vocans ab oriente auez: & de terra longinq̄ virū volūtatis mee. Et locutus sum & adducā illud: creaui & faciam illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iusticia · Prope feci iusticiā mea: nō elōgabitᷣ: & salus mea nō morabitᷣ · Dabo in sion salutē: & in israhel gloriā meā ·

Descēde: sede in puluere Ca. XLVII · Vgo filia babilon: sede in terra · Nō est soliū filie chaldeoꝝ: q vltra nō vocaberis molli & tenera · Tolle molā & mole farinā: & nuda turpitudinē tuā · Discoperi humerū: reuela crura trāsi flumia Reuelabitᷣ ignominia tua: & videbitᷣ opprobriū tuum. Vltionez capiā: & nō resistet mihi lō Redēptor noster dñs exercituū: nomē illiꝰ scūs israhel. Sede tacēs & intra in tenebras filia chaldeoꝝ: q nō vocaberis vltra dña regnorū · Iratus sum sup populū meū: cōtaminaui hereditatē meam · Et dedi eos in manu tua: nō posuisti eis misericordias Sup senē aggrauasti iugum tuū valde: & dixisti. In sempiternū ero domina. Nō posuisti hec sup cor tuū: neq recordata es nouissimi tui · Et nūc audi hec delicata. & habitans cōfidenter: que dicis in corde tuo ego sum: & nō est pter me amplius. Nō sedebo vidua: & ignorabo sterilitatē · Veniēt tibi duo hec subito ī die vna: sterilitas & vidūtas · Vniuersa venerūt sup te pter multitudinē maleficiorū tuoꝝ: & pter duriciā incātatoꝝ tuoꝝ vehementē. Et fiduciā habuisti in malicia tua & dixisti · Nō est q videat me · Sapiētia tua & sciētia tua hec decepit te · Et dixisti ī corde tuo · Ego sū & pter me nō est altera · Veniet sup te malū · et nescies ortū eius: & irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare · Veniet sup te repente miseria quā nescies · Sta cū incātatoribꝰ tuis & cū multitudine maleficioꝝ tuoꝝ in qbꝰ laborasti ab adolescētia tua: si forte qd pfit tibi: aut si possis fieri fortior · Defecisti in multitudine cōsilioꝝ tuoꝝ · Stēt & saluēt te augures celi q cōtēplabant sidera & supputabāt menses: vt ex eis anmūciarēt vētura tibi · Ecce facti sūt q̄si stipula: ignis cōbussit eos · Nō liberabūt aīaz suā de manu flāme: nō sūt prune qbꝰ calefiāt: nec focus vt sedeāt ad eū · Sic facta sūt tibi in qbuscūq laboraueras · Negociatores tui ab adolescētia tua: vnusq̄sq in via sua errauerunt nō est q saluet te · Ca. XLVIII ·

Audite hec domus iacob q vocamini noīe israhel & de aq̄s iuda existis q iuratis ī noīe dñi. et dei israhel recordamini: nō ī veritate neq in iusticia · De ciuitate em̄ sācta vocati sūt: & sup deū israhel cōstabiliti sūt · Dñs exercituū nomē eiꝰ Priora extūc anmūciaui & ex ore meo exierūt: & audita feci ea: repēte opatus sū & venerūt · Scimi em̄ q durꝰ es tu: & neruꝰ tuus ferreus: cervix tua & frōs tua erea Predixi tibi extūc: anteq̄ veniret indicaui tibi: ne forte diceres ydola mea fecerūt hec: & sculptilia mea & oflatilia mea mādauerūt ista · Que audisti vide oīa · Vos aūt nō anmūciastis

Audita feci tibi noua extūc : sūt cōseruata que nescis . Modo creata sūt & nō ex tūc: & ante diem: & non audisti ea : ne forte dicas ecce cognoui ea. Neq; audisti neq; cognouisti: neq; ex tunc apta est auris tua. Scio enī quia p̄uaricans p̄uaricaberis: & transgressōrem ex vtero vocaui te. Propter nomē meum longe faciaz furorem meū: & laudē mea infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te sed nō quasi argentū: elegi te in camino paupertatis ꝑpter me faciam. Propter me. vt non blasphemer: & gloriā meā alteri non dabo . Audi me iacob: & israhel quem ego voco . Ego ipse: ego primus & ego nouissimus. Manus q̄s mea fundauit terram : & dextera mea mēsa est celos. Ego vocabo eos: & stabūt simul Cōgregamini oēs vos et audite quis de eis ānunciauit hec? Dñs dilexit eū faciet volūtatē suā in babilone: et brachium suū in caldeis. Ego ego locutus sū & vocaui eū: & adduxi: & directa est via ei? . Accedite ad me: & audite hoc . Nō a principio in abscondito locutus sum . Ex tēpore anteq̄ fierent ibi eram: & nūc dñs deus misit me & spiritus eius. Hec dicit dñs deus redemptor tuus scūs israhel. Ego dñs deus tuus docēs te vtilia: gubernans te in via qua ambulas Vtinā attendisses mandata mea. Facta fuisset flumē pax tua: & iusticia tua sicut gurgites maris. Et fuisset q̄si harena semē tuū: & stirps veteri tui vt lapilli eius. Nō interisset & non fuisset attritum nomē eius a facie mea. Egredimini de babilone: fugite a chaldeis. In voce exultationis annūtiate: audite hoc: & ferte illud vsq; ad extrema terre. Dicite. Redemit dñs seruū suū iacob Nō sitiert in deserto cū educeret eos . Aquā de petra p̄duxit eis : & scidit petra & fluxerūt aque. Nō est pax impijs dicit dñs.

Audite insule: & attēdite pli de lōge. Dñs ab vtero vocauit me: de ventre matris mee recordatus est noīs mei. Et posuit os meū q̄si gladiū acutū: in vmbra manus sue p̄texit me: et posuit me sicut sagittā electā . In pharetra sua abscondit me: & dixit mihi. Seruus meus es tu israhel: q̄ in te glorificabor . Et ego dixi. In vacuum laborauī: sine causa & vane fortitudinē meā consumpsi. Ergo iudicium meū cū dño: & opus meū cū deo meo. Et nūc. Hec dicit dñs formans me ex vtero seruū sibi: vt reducā iacob ad eū: & israhel nō cōgregabitur. Et glorificat? sū in oculis dñi : & deus meus fact? est fortitudo mea. Et dixit. Parū est vt sis mihi seruus ad suscitādas tribus iacob : & feces israhel cōuertēdas. dedi te in lucem gentium: vt sis salus mea vsq; ad extremū terre. Hec dicit dñs. redēptor israhel scūs eius ad cōtēptibilē aiaz & ad abominatā gentem ad seruū dominoz. Reges videbūt & consurgent principes : & adorabūt ꝑpter dñm q̄ fidelis est: & scm̄ israhel qui elegit te. Hec dicit dñs. In tēpore placito exaudiui te: & in die salutis: auxiliatus sū tui. Et seruauī te et dedi te in fedus populi. vt suscitares terrā & possideres hereditates dissipatas: vt diceres hijs q̄ vincti sūt exite: & hijs qui in tenebris reuelamini. Super vias pascentur: & in ommibus planis pascua eoz. nō esurient neq; sitiēt: & nō p̄cutiat eos est? & solq; miseratoz eoz reget eos: & ad fontes aq̄z potabit eos. Et ponam omnes montes meos in viam & semite mee exaltabuntur. Ecce isti delōge venēt: & ecce illi ab aquilone et mari & isti d terra australi. Laudate celi et exultet terra: iubilate montes laudem: q̄ cōsolat? est dñs populū suū. & pauperū suoz miserebit. Et dixit sion. Dereliq̄t me dñs & dñs oblitus est mei. Nūquid obliuisci potest mulier infantē suū: vt nō misereat filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tñ non obliuiscar tui . Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semp. Venerūt structores tui: destruentes te & dissipātes a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos & vide: omnes isti cōgregati sūt: venerūt tibi. Viuo ego dicit dñs: q̄ oībus hijs velut ornamēto vestieris & circūdabis tibi eos q̄si sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et terre ruine tue nūc angustē erūt p̄ habitatoribus: & longe fugabunt qui absorbebāt te Adhuc dicent in auribus tuis filij sterilitatis tue. Angustus est mihi locus : fac spacium mihi vt habitez. Et dices in corde tuo. Quis mihi genuit istos? Ego sterilis & nō pariens transmigrata & captiua: & istos quis

Ca. XLIX.

enutrierunt? Ego destituta & desolata: & isti vbi hic erāt. Hec dicit dñs deus. Ecce leua-
bo ad gentes manū meā: & ad populos exal
tabo signum meum. Et afferent filios tuos
in vlnis: & filias tuas super humeros por-
tabunt. Et erunt reges nutricij tui: & regi-
ne nutrices tue. Vultu in terra demisso ado-
rabūt te: & puluerē pedū tuoꝝ lingent. Et
scies q̄ ego dñs: sup quo nō cōfundent qui
expectant eū. Nunquid tollet a forti preda
aut quod captum fuerit a robusto saluū esse
poterit? Quia hec dicit dñs. Equidē & capti
uitas a forti tolletur: & qđ ablatū fuerit a te
robusto saluabit. Eos vero qui iudicauērt
ego iudicabo: & filios tuos ego saluabo. Et
cibabo hostes tuos carnibo suis: & q̄si mu-
sto sanguine suo inebriabunt. Et sciet oīs
caro q̄ ego dominꝰ saluans te: redemptor tu
us fortis iacob.

Capitulū. L.

Hec dicit dñs. Quis est hic liber re-
pudij matris vr̄e q̄ dimisi eā? Aut q̄s
est creditor meus: cui vēdidi vos? Ecce in iniq̄tatibo vr̄is venditi estis et in sce
leribo vestris dimissi matrez vestrā. q̄ veni
& non erat vir: vocaui & nō erat q̄ audiret.
Nūq̄d abbreuiata & paruula facta ē manꝰ
mea vt nō possim redimere: aut nō est in me
vtus ad liberandum? Ecce in increpatione
mea desertum faciam mare: ponam flumina
in siccū. Conputrescent pisces sine aqua: &
morientur in siti. Induam celos tenebris: &
saccū ponā opimentū eoꝝ. Dñs dedit mihi
linguā eruditam: vt sciam sustentare eū qui
lassus ē vbo. Erigit mane mane erigit mihi
aurem: vt audiā quasi magistrū. Dñs deꝰ
aperuit mihi aurez: ego aūt non cōtradico:
retrorsum nō abij. Corpus meū dedi pcutiē-
tibus & genas meas vellentibo: faciez meā
nō auerti ab increpantibus & cōspuētibo in
me. Dñs deꝰ auxiliator meus: ideo nō sū cōfu
sus. Ideo posui faciē meā vt petrā durissimā
& scio quomā nō cōfundar. Iuxta est q̄ iu-
stificat me. Quis cōtradicit mihi? Stemus
simul. Quis est aduersarius meus? Accedat
ad me. Ecce dominꝰ deus auxiliator meus.
Quis est q̄ cōdemnet me? Ecce omnes q̄si ve
stimentū conterent: tinea cōmedet eos. Quis
ex vobis timēs dñm: audiēs vocē serui sui?
Quis ambulauit in tenebris: & nō est lūmē
ei? Speret in noīe domini: & inmitat super
deū suū. Ecce vos omnes accedentes ignē: ac
cincti flāmis. Ambulate in lumine ignis ve
stri: & in flāmis q̄s succēdistis vob. De ma
nu mea factū ē hoc vob. In doloribo dormietis

Audite me q̄ sequmm qđ Ca. LI.
iustū ē: & q̄ritis dñm. Attēdite ad
petrā vñ excisi estis: & ad cauernā
laci de q̄ pcisi estis. attēdite ad abrahā pa-
trem vestrū: & ad saram q̄ peperit vos. Quia
vnū vocaui eū. & bñdxi ei: & multiplicaui
eū. Consolabit̄ g̃ dñs sion: & cōsolabit̄ oēs
ruinas eius. Et ponet desertū eius quasi deli
cias: & solitudinē eius quasi ortū dñi. Gau
diū & leticia inueniet̄ in ea: gratiaꝝ actio &
vox laudis. Attēdite ad me populus meus:
& tribus mea me audite. Quia lex a me exiet:
& iudiciū meū in lucē populoꝝ requiescet.
Prope est iust? meus: egressus est saluator
meus: & brachia mea populos iudicabunt.
Me insule expectabūt: & brachiū meum su-
stinebūt. Leuate in celū oculos vr̄os: & vide
te sub terra deorsū. Quia celi sicut fumus liq̄
scent: & terra sicut vestimentū atteretur: &
habitatores eius sicut hec interibunt. Sa-
lus aūt mea in sempiternum erit: & iusticia
mea nō deficiet. Audite me qui scitis iustū
populus meus lex mea in corde eorum.
Nolite timere obprobriū hoīm: & blasphe-
mias eoꝝ ne metuatis. Sicut enī vestimē-
tū sic comedet eos vermis: & sicut lanam sic
deuorabit eos tinea. Salus aūt mea in sempi
ternū erit: & iusticia mea in generatōnes ge
nerationū. Cōsurge cōsurge: induere fortudi
nē brachium domini. Consurge sicut in die
bo antiq̄s in generatōibo seculoꝝ. Nūq̄d nō
tu pcussisti superbū: vulnerasti draconē? Nū-
quid non tu siccasti mare: aquā abissi vehe-
mentis? Qui posuisti pfundū maris viā: vt
trāsirēt liberati. Et nūc q̄ redempti sūt a dño
reuertēt̄: & venient in sion laudantes: & leti-
cia sempiterna sup capita eoꝝ. Gaudiū &
leticiā tenebūt: fugiet dolor et gemitus. Ego
egoipse cōsolabor vos. Quis tu vt timeas ab
hoīe mortali & a filio hominis: qui q̄si fenū
ita arescit? Et oblit? es dñi factoris tui qui
tetēdit celos & fundauit terrā: & formidasti

iugiť tota die a facie furoris eius qui te tri=
bulabat: & parauerat ad pdendū. Vbi nūc
est furor tribulantis? Cito veniet gradiens
ad aperiendū: & nō interficiet vsq; ad inter=
mitionez: nec deficiet panis eius. Ego eñ sū
dñs deus tuus q̄ cōturbo mare & intumescūt
fluctus eius: dñs exercituū nomē meū. Po
sui verba mea in ore tuo: & in vmbra manꝰ
mee ꝓtexi te: vt plantes celos & fundes ter=
ram: & dicas ad sion: populus meus es tu.
Eleuare eleuare: cōsurge iherusalē: q̄ bibisti
de manu domini calicē ire eius. Vsq; ad fun=
dū calicis soporis bibisti: & potasti vsq; ad
feces. Nō est q̄ sustentet eā ex omnibꝰ filiis
quos genuit: & nō est qui apprehendat ma=
nū eius ex omnibꝰ filiis q̄s enutriuit. Duo
sūt que occurrerūt tibi. Quis cōtristabiť su=
per te? Vastitas & cōtricio & fames & gladi
us: quis cōsolabiť te? Filii tui ꝓiecti sūt: dor
mierūt i capite oīm viaꝝ sicut oryx illaqa=
tus: plenі indignatione domini increpatōe
dei tui. Idcirco audi hoc paupcula: & ebria
non a vino. Hec dicit dñator tuus dñs: &
deus tuus qui pugnauit ꝓ populo suo. Ecce
tuli de manu tua calicē soporis: fundū calicis
indignationis mee: non adicies vt bibas il
lum vltra. Et ponā illū in manu eoꝝ qui te
humiliauerūt & dixerūt anime tue in curua
re vt trāseamus: & posuisti vt terrā corpus
tuū & q̄si viā trāseuntibꝰ. Ca. LII.

Consurge cōsurge: induē fortitudine
tua sion. Induē vestimentis glorie
tue iherusalē ciuitas sācta: q̄ nō adi
ciet vltra vt ptranseat ꝓ te incircūcisus &
immūdus. Excutere de puluē: cōsurge: sede
iherusalē. Solue vincula colli tui captiua fi
lia sion: q̄ hec dicit dñs. Gratis venundati
estis: & sine argento redimemini. Quia hec
dicit dñs deus. In egiptū descēdit populus
meus in pncipio vt colon eēt ibi: & assur ab
sq; vlla causa calūniat est eum. Et nūc qd
mihi est hic dicit dñs? Quoniam ablatus est
populus meus gratis. Dominatores eius im
que agūt dicit dñs te iugiť tota die nomen
meū blasphemať. Propt̄ hoc sciet ꝑplus me
us nomē meū in die illa: q̄ ego ipse qui lo=
q̄bar ecce assum. Quā pulcri sup montes pe=
des ānuntiātis et ꝑdicātis pacē: ānuntiātis
bonū predicantis salutez: dicentis sion. Re=
gnabit deus tuus. Vox speculatoꝝ tuoꝝ. Le
uauerūt vocem simul laudabūt: q̄ oculo ad
oculū videbūt. cū cōuerterit dñs sion. Gau=
dete & laudate simul deserta iherusalē: q̄ cō=
solatus est dñs populū suū: redemit iheru=
salē. Parauit dñs brachiū scm̄ suū in oculis
oīm gētiū: et videbūt oēs fines terre salutа=
re dei nostri. Recedite recedite: exite inde:
pollutū nolite tangere. Exite de medio eius:
mūdamini q̄ fertis vasa dñi. Quoniā non in
tumultu exibitis: nec in fuga properabitis.
Precedet eñ vos dñs: & cōgregabit vos de=
us israhel. Ecce intelliget puus meus: exul=
tabiť & eleuabiť: & sublimis erit valde. Si
cut obstupuerūt sup eū multi: sic inglorius
erit inť viros aspectꝰ eius & forma eius inť
filios hoim. Iste asperget gētes multas: su
per ipm cōtinebūt reges os suū. Quia quibus
nō est narratū de eo videbūt: & q̄ nō audierť

Quis cre= / dіdit auditui nro: & brachium dñi
cui reuelatū ē? Et ascēdit sic virgul
tū coram eo: & sic radix de terra sitiēti. Nō est
species ei neq; decor. Et vidimꝰ eū & erat in
aspectꝰ: & desideraui mꝰ eū despectū & nouis
simū virorū: virū dolorū et scientē infirmita
tē. Et q̄si abscōdit? vultꝰ eius & despectꝰ:
unde nec reputauimus eū. Vere languores
nostros ipse tulit: & dolores nostros ipse
portauit. Et nos putauimꝰ eū q̄si leprosum:
& percussum a deo & humliatū. Ipse aūt vul
neratus est ꝓpter iniquitates nras: attritus
est propter scelera nostra. Disciplina pacis
nostre sup eum: & livore eius sanati sumꝰ.
Omēs nos q̄si oues erraui mus: vnusquisq;
in viā suā declinauit: & dñs posuit in eo ini=
quitatē oīm nostrū. Oblatus est q̄ ipse vo=
luit: & nō aperuit os suū. Sicut ouis ad oc
isionē ducēť: & q̄si agnus coram tondente
obmutescet: & n apiet os suū. De angustia
& de iudicio sublatus est. Generationē eius
quis enarrabiť? Quia abscisus est de terra vi
uentium. Propter scelus populi mei percussi
eum. Et dabit impios ꝓ sepultura & diuitē
ꝓ morte sua: eo q̄ iniquitatē nō fecerit. nec
dolus fuerit in ore eius: & dñs voluit cōterē
eū i infirmitate. Si posuerit ꝓ peccato aiaz

ſuã videbit ſemen longeuũ · & voluntas dñi ī manu ei? dirigef · ꝓ eo ꝙ laborauit aĩa ei?: videbit & ſaturabif · ī ſcĩa ſua iuſtificauit ipe iuſtus ſuos meos multos: & iniq̃tates eor ipſe portauit · ꝓ eo diſpertiam ei plurimos & fortiũ diuidet ſpolia: ꝓ eo ꝙ tradidit in mortem aĩaz ſuam: & cũ ſceleratis reputat? eſt · Et ipe peccata multor tulit: & ꝓ trãſgreſſoribs rogauit ¶ Ca · LIIII ·

Lauda ſterilis q̃ non paris: decanta laudem & hymni que non pariebas: qm̃ multi filij deſte magiſq̃ ei? que habet vir dicit dñs? Dilata locũ tentorij tui & pelles tabernaculor tuor extẽde ne parcas. Lõgos fac funiculos tuos: & clauos tuos cõſolida. Ad dexterã em̃ & ad leuã penetrabis. & ſemen tuũ gentes hẽditabit: & ciuitates deſtas inhabitabit. Noli timẽ · qz ñ confunderis neq erubeſces · Nõ em̃ te pudebit qz confuſionis adoleſcentie tue oblitiſceris: & opbrij viduitatis tue ñ recordaberis amplius. Quia dñabit tui q̃ fecit te: dñs exercituũ nomen ei?: & redẽptor tu? ſcũs iſrahel: deꝰ oĩs terre vocabit · Quia ut mulierẽ derelictã & merentẽ ſpũ vocauit te dñs & vxorẽ ab adoleſcẽtia abiectã. Dixit deꝰ tu?. Ad punctũ in modico dereliq̃ te & in miſatõibs magnis cõgregabo te · In momẽto indignationis abſcõdi faciem meã parumper a te: & in miſerdia ſempiterna miſertus ſum tui · Dixit redemptor tuus dñs. Sicut in diebs noe iſtud michi e: cui iurauj ne inducerem aquas vltra ſupra terram: ſic iurauj vt non iraſcar tibi & non increpem te. Montes em̃ cõmouebunt & colles cõtremiſcent: miſericordia aũt mea nõ recedet a te: & fedus pacis mee non mouebit Dixit miſerator tuus dñs. Paupercula tempeſtate conuulſa abſq vlla conſolatõne · ecce ego ſternam per ordinẽ lapides tuos: & fundabo te in ſaphiris · Et ponam iaſpidem propugnacula tua. & portas tuas ī lapides ſculptos. & omnes terminos tuos in lapides deſiderabiles: vniuerſos filios tuos doctos a domino: & multitudinem pacis filijs tuis · & ī iuſtitia fundaberis. Recede ꝓcul a calũnia qz non timebis: & a pauore: qz non appropinquabit tibi. Ecce acola venet q̃ non erat mecum: aduena quondam tuus adiunget tibi.

Ecce ego creauj fabrum ſufflantem in igne prunas · & ꝓferẽtẽ vas ī op? ſuũ: & ego creauj interfectorẽ ad diſperdẽdum · Omne vas qđ factũ eſt otra te nõ dirigef: & oẽz linguã reſiſtentẽ tibi in iudiciõ iudicabis Hec eſt hereditas ſuor dñi: & iuſtitia eor apud me dicit dñs ¶ Ca · LV

Omnes ſicientes venite ad aquas: & q̃ nõ habetis argentũ ꝓperate · Emite & comedite · venite emite abſq argẽto: & abſq vlla ꝯmutatõe vinũ & lac · Quare appẽditis argentũ ñ in panibs: & laborem vẽm ñ in ſaturitate: Audite audientes me & comedite bonũ: & delectabif in craſſitudine aĩa vĩa Inclinate aurẽ vẽaz & venite ad me audite & viuet aĩa veſtra: & feriã vobiſcum pactum ſempiternum: miſerdias dñi fidelis. Ecce teſtem ꝓpl'is dedi eũ: ducẽ ac ꝓceptorẽz gẽtibs. Ecce gentẽ quã neſciebas vocab: & gentes q̃ non cognouerũt te ad te current ꝓpt dñm deũ tuũ & ſanctũ iſrl': qz glorificauit te Querite dñm dũ inueniri pt · inuocate eũ dũ ꝓpe ẽ. Delinq̃t impi? viã ſuã · & vir iniquus cogitatões ſuas · & reuertaf ad dñm & miſerebif ei?: & ad deũ nr̃m qm̃ mult? eſt ad ignoſcendum · Non em̃ cogitatões mee cogitatões veſtre: neq vie veſtre vie mee dicit dns · Quia ſicut exaltant celi a terra ſic exaltate ſũt vie mee a vĩs veſtris: & cogitatõnes mee a cogitacõibs veſtris · Et quõ deſcẽdit ymber & nix de celo & illuc vltra ñ reuertit: ſ inebrat terrã & infundit eam & germinare eam facit & dat ſemen ſerenti & panez comedẽti: ſic erit vbum meũ qđ egredief de ore meo · Non reuertef ad me vacuũ · ſ faciet quecũq volui: & ꝓſperabif in hijs ad que miſi illud · Quia in letitia egrediemini · & in pace deducemini · Mõtes & colles cãtabunt corã vob laudẽ: & omnia ligna regiõis plaudẽt manu · Pro ſaliũca aſcendit abies: & pro vrtica creſcit mirt? · Et erit dñs noĩat? in ſignũ eternũ qđ non auferef · ¶ Ca · LVI

Hec dicit dñs · Cuſtodite iudicium & facite iuſtitiam: qz iuxta eſt ſal? mea vt veniat: & iuſtitia mea ut reuelef · Btũs vir q̃ facit hoc: & filius hois qui apprehendet iſtud · cuſtodiens ſabbatum ne

polluat illud: custodiens manꝰ suas ne faciat omne malũ. Et non dicat filiꝰ aduene q̃ adheret dño dicens: sepatõe diuidet me dñs a populo suo. Et ñ dicat eunuchꝰ ecce lignũ aridũz. Quia hec dicit dñs eunuchis q̃ custodierint sabbata mea: & elegerint que volui: & tenuerint fedus meum. Dabo eis in domo mea & in muris meis locum: & nomẽ melius a filiꝭs & filiabꝰ. Nomẽ sempiternũ dabo eis: qd̃ nõ peribit. Et filios aduene q̃ adherent dño vt colant eũ & diligãt nomẽ eiꝰ vt sint ei in ꝓfos: omnẽ custodientẽ sabbatũ ne polluat illd̃ & tenentem fedus meũ adducã eos in mõtẽ scm̃ meũ. letificabo eos in domo oꝛois mee. Holocausta eoꝝ & victie placebũt mihi sup altãi meo. qꝛ domꝰ mea domꝰ oꝛois vocabit̃ cũ ctis populis. Ait dñs deꝰ: qui congregat dispersos israhel. Adhuc cõgregabo ad eũ omnes congregatos eiꝰ. Omnes bestie agri venite ad deuorãdũ: vniuerse bestie saltꝰ. Speculatoꝛes eius ceci omnes: nesierũt vniuersi canes muti nõ valentes latrare. videtes vana: dormiẽtes & amãtes somnia: & canes impudẽtissimi nescierũt saturitatẽ. Ipsi pastoꝛes ignorauerũt intelligentiã. omnes in viã suã declinauerũt: vnusquisq̃ ad auaritiam suam a sũmo vsq̃ ad nouissimũ. Venite sumamꝰ vinũ & ipleamur ebꝛietate. et erit sic hodie sic & cras. & multo ãpliꝰ

Ca. LVII

Vstꝰ perit & nemo est q̃ recogitet in coꝛde suo: & viri misericoꝛdie colliguntᷣ: quia non est qui intelligat. A facie enim malicie collectus est iustus. Veniat pax: & requiescat in cubili suo qui ambulauit in directione sua. Vos aũt accedite huc filiꝭ auguriatricis. semẽ adultere & foꝛnicarie. Super quẽ lusistis: sup quẽ dilatastis os. & eiecistis linguã: Nunqd̃ nõ vos filiꝭ sceleſtis semen mendax: qui cõsolamini in diis subt̃ omne lignũ frondosũ immolãtes paruulos in toꝛrentes subt̃ eminẽtes petras In partibꝰ toꝛrentis pars tua: hec ẽ soꝛs tua Et ipsis effudisti libamen: obtulisti sacrificium. Nunquid super hiꝭs non indignaboꝛ? Sup mõtẽ excelsũ et sublimẽ posuisti cubile tuũ. et illuc ascendisti ut immolares hostias Et pꝛ ostiũ & retro postẽ posuisti meoꝛiale tuũ, q̃ in xta me discooperuisti & suscepisti adulterũ: Dilatasti cubile tuũ. pepegisti eũ eis fedꝰ. Dilexisti stratũ eoꝝ manu aperta: & oꝛnasti te regio vnguẽto. & multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos ꝓcul: & humiliata es vsq̃ ad inferos. In multitudine vie tue laboꝛasti: nõ dixisti q̃escã. Vitã manꝰ tue inuenisti: ꝓterea nõ rogasti. Pꝛo quo sollicita timuisti. qꝛ mentita es & mei ñ es recoꝛdata: neq̃ cogitasti in coꝛde tuo qꝛ ego tacens & q̃si non videns. & mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiaz tuam. & opera tua non ꝓderunt tibi. Cum clamaueris liberent te cõgregati tui. Et omnes eos auferet vẽtꝰ tollet aura. Qui aũt fiduciam habet mei hereditabit terrã: & possidebit montẽ sanctũ meum: & dicam. Viam facite. ꝓmebete iẽ: declinate de semita. auferte offendicula de via populi mei. Quia hec dicit excelsus & sublimis habitans eternitatẽ et scm̃ ẽ nomẽ eiꝰ: in excelso et in scõ habitans. et cũ oꝛtito et humili spiritu: vt viuificet spiritũ humiliũ & viuificet coꝛ cõtritoꝝ. Non enim in sempiternũ litigabo neq̃ vsq̃ ad finem iraſcar: qꝛ spũs a facie mea egredieᷣ. & flatꝰ ego ꝓpt̃ iniq̃tatẽ auaritie eiꝰ iraſ sũ. & ꝓcussi eũ. Abscõdi: & indignatꝰ sũ. Et abiit vagus in via coꝛdis sui. Vias eiꝰ vidi & sanaui eũ. et reduxi eũ. & reddidi cõsolatões ipi & lugentibꝰ eiꝰ. Creaui fructũ labioꝝ pacẽ: pacẽ ei q̃ longe ẽ. & q̃ ꝓpe dixit dñs. & sanaui eũ. Impiꝭ aũt q̃si mare feruẽs qd̃ q̃escẽ nõ potest: & redundãt fluctꝰ eiꝰ in oculcatõz & lutũ. Non ẽ pax impiꝭ dicit dñs deꝰ

Ca. LVIII

Clama ne cesses q̃si tuba exalta voce tuã & ãnũtia ꝓpl̃o meo scelera eoꝝ: & domui iacob ꝓcta eoꝝ. Me etenim de die in die q̃rũt & scire vias meas volũt q̃si gens q̃ iustitiã fecerit et q̃ iudiciũ dei sui ñ deliq̃rit. Rogãt me iudicia iustitie: appꝛopinq̃re deo volũt. Quare ieiunauimꝰ & non aspexisti· humiliauimꝰ aiãs nostras & nescisti? Ecce in die ieiunij̃ vestri inuenitur voluntas vestra: & oẽs debitoꝛes vestros repetitis. Ecce ad lites & cõtentões ieiunatis: & ꝓcutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut vsq̃ ad hanc diem. vt audiatur in excelso

clamor vester · ¶ Nunquid tale est ieiunium qđ elegi p diē affligere hominē aīaz suā? Nūqđ cōtorquere q̄ circulū caput suū: et saccū & cinerē sternere? Nūquid istud vocabi ieiunium: & diē acceptabilem domino? Nonne hoc est magis ieiunium qđ elegi? Dissolue colligatōnes impietatis: solue fasciculos deprimentes Dimitte eos qui confracti sunt liberos: & omne onus dirūpe. Frāge esurienti panē tuum: & egenos vagosq; induc in domū tuam. Cū videris nudū operi eū: & carnē tuā ne despexeris. Tunc erūpet quasi mane lumē tuū ne sanitas tua cicius orietur. Et anteibit faciē tuā i iustitia tua: & gloria dñi colliget te. Tūc invocabis & dns exaudiet: clamabit et dicet ecce assum q̄ misericors sū dns de? tu?. Si abstuleris de medio tui cathenā: & desieris extēdē digitū & loq̄ qđ nō p̄dest Cū effuderis esurienti aīaz tuā: & aīaz afflictā repleueris: orietur i tenebris lux tua: & tenebre tue erūt sic meridies. Et requiē tibi dabit dns de? tu? semp: & implebit splendoribo aīam tuā: & ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irriguus: & sicut fons aquaz cuius nō deficient aque. Et edificabūt in te deserta seculorum fundamēta generatōis et generatōis suscitabit. Et vocaberis edificator sepiū: auertens semitas iniquitatuz. Si auerteris a sabbato pedem tuū facere volūtatē tuā i die sancto meo et vocaueris sabbatū delicatū et sem dñi gloriosū: & glorificaueris eum dū n facis vias tuas & nō inuenietur volūtas tua vt loquaris sermonē: tūc delectaberis sup dño. & sustollaz te sup altitudiēs tre: & cibabo te hēditate iacob p̄ris tui. Os enim domini locutum est.

ECce nō ē abbreviata. Ca. LIX.
man? dū vt saluare neq̄at: neq; aggrauata ē auris ei? vt n exaudiat: s i iniq̄tas vre diuiserūt inter vos & deū vrm: & pcta vra abscōderūt faciē ei? a vob ne exaudiret. Manus em vestre pollute sūt sanguine: & digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sūt mendaciū: & lingua vestra iniquitatem fatur. Non est qui invocet iustitiā · neq; ē q̄ iudicet vere: sed cōfidūt in michili: & loquūtur vanitates Cōceperūt laborē: & pepererūt iniquitatē. Ova aspidū ruperunt: & telas aranee texerūt. Qui comederit de ouis eorum morietur: & quod cōfotū est erūpet i regulū Tele eor nō erūt in vestimētū: neq; operiēt operibo suis. Opera eor opa inutilia: & op? iniq̄tatis i manibo eor. Pedes eor ad malū currūt: & festinant vt effundāt sanguinē innocentem. Cogitacōes eor cogitacōes inutiles. Vastitas. & cōtricō in vijs eor: viā pacis nescierūt: & nō est iudiciū in gressibo eorū. Semite eor incuruate sūt eis: omis qui calcat in eis ignorat pacē. Propt hoc elongatū est iudiciū a vobis: & nō apprehendet vos iusticia. Exspectauim? lucē & ecce tenebre: splendorē: & in tenebris ambulauimus. Palpauim? sicut ceci parietem: & q̄si absq; oculis attrectauim?. Impegim? meridie q̄si i tenebris: in caliginosis quasi mortui Rugiemus quasi vrsi oēs: & quasi colūbe meditātes gememus. Exspectauimus iudicium & non est: salutē & elongata est a nob. Multiplicate sunt enim iniquitates nostre coram te & pcta nostra rñderūt nobis. Quia scelera nostra nobiscū: & iniquitates nr̄as cognouimus. pctare & mētiri otra dūm. & auersi sum? ne iremus post tergū dei nostri vt loq̄remur calūmiā & trāsgressionem. Cōcepim? & locuti sumus de corde. verba mēdacij. & conuersū est retrorsū iudiciū: et iusticia lōge stetit. Quia corruit in platea veritas: & eq̄tas n potuit ingredi. Et facta est veritas in obliuione: & qui recessit a malo p̄dē patuit. Et vidit dns & malū apparuit i oculis eius: q; n ē iudiciū. Et vidit deus q; nō ē vir: & admiratus est q; nō ē qui occurrat. Et saluabit sibi brachiū suū: & iusticia eius ipa cōfirmabit eū. Indutus ē iusticia vt lorica: & galea salutis in capite eius. Indutus ē vestimētis vltōnis: & optus ē quasi pallio zeli sicut adūdicta: quasi ad retribucōem indignationis hostibo suis. & vicissitudinē inimicis suis. Insulis vicē reddet. Et timebūt qui ab occidēte nomē dñi: & qui ab ortu solis gl'iam ei?. Cū venerit quasi fluuius violētus quē spūs dñi cogit: & venerit sion redēptor: & eis qui redeūt ab iniq̄tate in iacob dicit dns. Hoc fedus meū cum eis dicit dns. Spiritus meus qui est in te & verba mea · q̄ posui in ore tuo non recedent de ore tuo. & de ore seminis tui dicit dominus: amodo & vsq; in sempiternū.

Vrge illuminarè · Capi · LX.
ibrl'm qz veīt lumē tuū: & gl'a dñi
sup te ozta ē · quia ecce tenebze opz=
riēnt terrā · & caligo ꝑpl'os: sup te aūt oziet
dñs: & gl'a ei? in te vidēbit. Et ambulabūt
gētes ī lumine tuo: & reges in splēdoze oztus
tui · Leua in circuitu oculos tuos & vidē: o=
mnes isti cōgregati sūt: venerunt tibi. Filij
tui delōge venīēt: & filie tue de latere surgēt.
Tūc videbis & affluēs & mirabit & dilata
bit cor tuū: qñ cōuersa fuēit ad te multitudo
maris: fortitudo gētiū venerit tibi · Inunda
tio camelorū operiet te: dromedarij madian
& effa · Oēs de saba venīēt aurū & thus defe
rentes: & laudem dño annūciātes. Omne pe=
cus cedar cōgregabit tibi: arietes nabaioth
ministrabūt tibi · Offerentur super placabili
altari meo: & domū maiestatis mee glorifi=
cabo · Qui sūt isti qui vt nubes volant: & q̄si
columbe ad fenestras suas? Me etenim insule
exspectabūt & naues maris in principio: vt
adducā filios tuos delōge · Argentū eorum
& aurū cum eis nomini domini dei tui & scō
israhel: qz glorificauit te · Et edificabūt filij
pegrinorū muros tuos: & reges eorū minis=
trabūt tibi · In indignacōe em̄ mea percussi
te: & in recōciliacōe mea miserz? sū tui · Et
aperient portе tue iugiter: die ac nocte non
claudēt: vt afferat ad te fortitudo gentiū
& reges eay adducāt · Gens em̄ & regnuz
qđ non seruierit tibi pibit: & gētes solitudi
ne vastabūt · Gloria libani ad te veniet: a=
bies & buxus & pinus simul ad ornandum
locū sanctificacōis mee: & locū pedū meorū
glorificabo · Et venīēt ad te curui filij eor q̄
humiliauerūt te: & adorabūt vestigia pedū
tuor omēs qui detrahebant tibi: & vocabūt
te ciuitatē domini sion sancti israhel · Pro
eo qꝺ fuisti derelicta & odio habita & non e=
rat qui p te transiret: ponam te in supbiaz se
culorū gaudiū in generacōem & generacōnē
Et suges lac gentiū: & mamilla regū lacta
beris · Et scies qz ego dñs saluās te: & redē=
ptor tuus fortis iacob · Pro ere afferā aurū
& p ferro afferā argētū: & p lignis es: &
p lapidibo ferrū · Et ponā visitacōez tuā pa
cē: & ꝓpositos tuos iusticiam · Nō audiet vl
tra iniquitas in terra tua: vastitas & cōtricō
in terminis tuis: & occupabit salus muros
tuos: & portas tuas laudacō · Nō erit tibi am
plius sol ad lucendū p diē: nec splendor lu=
ne illuminabit te: sed erit tibi dñs in lucem
sempitēnā: & dez? tuz? ī gloriā tuā Nō occidet
vltra sol tuus & luna tua nō minuet: qz dñs
erit tibi in lucē sempiternā: & cōplebūt dies
luctus tui · Populus aūt tuus omnes iusti
ī ꝑpetuū hereditabūt trā: germen plātacōis
mee: opus manus mee ad glorificandum ·
Minimus erit in mille: & parvulus in gentē
fortissimā · Ego dominus in tempore eius ·
subito faciā istud · Capitulum · LXI ·
Spūs dñi sup me: eo qz vnxit me
dñs · Ad annūciādū mā suetis misit
me: vt mederer cōtritis corde & pdi
carē captiuis indulgēciā & clausis apcōez:
& predicarē āniū placabilē dño et diem vlcō
mis deo nostro: vt cōsolarer oēs lugētes vt:
ponerē fortitudinē lugētibo sion: & darem eis
coronā ꝓ cinere: oleū gaudij ꝓ luctu: palliū
laudis ꝓ spū merozis · Et vocabūt in ea for=
tes iusticie: plantacō domī ad glorificandu
Et edificabūt deserta a seculo: ruinas anti=
quas erigent: & instaurabūt ciuitates deser
tas & dissipatas in generacōnē & generacōz
Et stabūt alieni & pascēt pecora vrā: & filij
pegrinoz agricole & vinitores vestri erūt.
Vos aūt sacerdotes dñi vocabimī: ministri
dei nostri dicet vobis · fortitudinē gentium
comedetis: & gloria eoz supbietis. Pro con
fusione vestra duplici & rubore: laudabunt
partē eoz · Propter hoc in terra sua dupli=
cia possidebunt · leticia sempiterna erit eis ·
Quia ego dñs diligēs iudiciū: & odio habens
rapinā in holocaustū · Et dabo opus eorū in
veritate: & fedus ꝑpetuū feriaz eis · Et scie
tur in gentibo semē eoz: & germē eoz in me
dio populoz · Oēs qui viderit eos cognoscēt
illos: quia isti sūt semē cui bñdixit domin?
Gaudens gaudebo in dño: & exultabit aīa
mea in deo meo · Quia induit me vestimentis
salutis: & indumēto iusticie circūdedit me:
q̄si sponsū decoratū corona & quasi sponsam
ornatam monilibo suis · Sicut em̄ terra pro=
fert germē suū · & sic ort? semē suū germi=
nat: sic dñs deus germinabit iusticiā & laudē
coram vniuersis gētibo · Capitu · LXII ·

fecit: & facta ſunt vniuerſa iſta dicit dñs. Ad quē aūt reſpiciaz: niſi ad paupculum & cōtritū ſpiritu & trementē ſermones meos? Qui immolat bouem: quaſi q̄ interficit virū. Qui mactat pecus: quaſi q̄ excerebret canez. Qui offert oblatōem: quaſi qui ſanguinem ſuillum offerat. Qui recordatur thuris: q̄ſi q̄ bñdicat ydolo. Hec oīa elegerunt in vīs ſuis: & in abominacōibo ſuis anima eorū dele ctata eſt. Vnde & ego eligam illuſiones eoꝝ & que timebant adducā eis: q̄ vocaui & nō erat qui rñderet: locutus ſū & non audierūt Fecerūtq̄ malū in oculis meis: & que nolui elegerūt. Audite verbū dñi: qui tremitis ad verbū eius. Dixerūt fratres veſtri odiē tes vos: & abicientes ꝓpt̄ nomē meum. Glo rificetur dñs: & videbim? in leticia vr̄a: ip̄i aut̄ cōfundent̄. Vox popli de ciuitate: vox de tēplo: vox dñi reddentis retribucōnez inimicis ſuis. Antēq̄ parturiēt pepit: antēq̄ veniret partus eius peperit maſculuz. Quis audiuit vnq̄ tale: & quis vidit huic ſimile. Nunquid parturiet terra in die vna aut pari etur gens ſil̄: q̄ parturiuit & peperit ſyon filios ſuos? Nūq̄d ego qui alios parere facio ipſe non pariam dicit dñs? Si ego qui gene racionem ceteris tribuo ſterilis ero: ait dñs nus deus tuus? Letamini cū iheruſalē: & ex ultate in ea oēs qui diligitis eā. Gaudete cū ea gaudio vniuerſi qui lugetis ſup eam: vt ſugatis & repleami ab vbē cōſolacionis ei?: vt mulgeatis & delicijs affluatis ab omni moda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo ſup eam quaſi fluuiū pacis: & q̄ſi torrentē inundantē gloriā genciū quam ſugetis. Ad vbera portabimini: & ſup genua blandient̄ vobis. Quō ſi cui mater blandia tur ita ego cōſolabor vos: & in iheruſalem cōſolabimini. Videbitis & gaudebit cor vr̄m & oſſa vr̄a quaſi herba germinabunt. Et co gnoſcetur manus domi ſeruis eius: & indi gnabit̄ inimicis ſuis. Quia ecce dñs i igne veniet: & quaſi turbo quadriga eius. reddere in indignacōe furorē ſuū: & increpacōez ſuaz in flamma ignis. Quia in igne dñs diiudi cabit: & in gladio ſuo ad oēm carnem: & mł tiplicabūt̄ interfecti a dño. Qui ſanctificabā tur & mūdos ſe putabāt i ortis p? ianuā in trinſecus: q̄ comedebāt carnē ſuillā & abomi nacōez & murē: ſil̄ cōſumēt̄ dicit dñs. Ego aūt opa eoꝝ & cogitacōes eoꝝ venio vt congre gē cū oībo gētibo & linguis: & venient & vi debūt gloriā meā. Et ponā eis ſignū: & mit tā ex eis q̄ ſaluati fuerīt ad gētes in mare in affricā et lidiā. tenētes ſagittā i italiā et gre ciā ad īſulas lōge: ad vos q̄ nō audierūt de me et nō viderūt gloriā meā. Et annūcibūt gloriā meā gētibo: et adducēt oēs frēs vr̄os de cun ctis gētibo donū dño i eqs & i quadrigis & i lectis & in mulis & in carrucis ad montem ſcm̄ meū iheru ſalem dicit dominꝰ: quō ſi ife rāt filij iſrahel munus in vaſe mūdo in domū dñi. Et aſſumā ex eis in ſacerdotes & leuitas dicit dñs. Quia ſicut celi noui & terra noua que ego facio ſtare coram me dicit dominus deus: ſic ſtabit ſemen vr̄m & nomē vr̄m. Et erit menſis ex menſe: & ſabbatū ex ſabbato. Veniet omnis caro: vt adoret coram facie mea dicit dñs. Et egredient̄: & videbūt cadauera virorū q̄ p̄uaricati ſunt in me. Vermis eoꝝ nō morient̄: & ignis eoꝝ nō extinguet̄: & e runt vſq̄ ad ſatietatē viſionis omni carni.

Explicit yſaias Incipit ꝓlogꝰ in ihē miā ꝓphetā

Ieremias ꝓpha cui h̄ ꝓlogꝰ ſcribit̄. Fmōe q̄dē apud hebre os yſaia et oſee. et quibuſdam alijs ꝓphetis videt̄ ee ruſticior ſed ſenſibo par ē: q̄pe q̄ eodē ſpū ꝓphetauit. Porro ſimplicitas eloqn̄ & lo co ei in q̄ nat? ē accidit. Fuit em̄ anathotites q̄ ē vſq̄ hodie viculus tribo ab iheroſolimis diſtās milibo: ſacdos a ſacdotibo & i matris vtero ſctificat?: virginitate ſua euāgelicum viz xp̄i eccl'ie dedicās. Hic faticmare exor ſus ē puer: & captiuitatē vrb̄ atq̄ indee nō ſo lū ſpū: ſ & oculis carnis iuuit? ē. Ia dece tri bus iſrl̄ aſſiriꝰ i medos trāſtulerāt: iā trās e arū coloni gētiū poſſidebant. Vnde in iuda tm̄ & i beniamī ꝓphauit: & ciuitatis ſue ruī nas q̄druplici plāxit alphabeto: qđ nos mē ſure metri verſibuſq̄ reddidimus. Ceterea ordinē viſionū qui apud grecos & latinos o mmino confuſus ē ad p̄riſtinā fidē correximus. Librū autem baruch notarij eius qui apud hebreos nec legit̄ nec habet̄ p̄termiſimus:

pro bijs omnibo maledicta ab emulis p̄esto
lantes: quibo me necesse ē p̄ singula opuscla
rñdē. Et hoc pacior: q̄ vos cogitis o paula
& eustochiū. Ceterū ad cōp̄ediū mali recti?
fuerat modū furori eoꝝ silētio meo ponē: q̄p
q̄tidie nouū aliq̄d scp̄tatē muidoꝝ īsaniaꝫ
prouocare Explicit prologus.

Incipit ihēmias ꝑpha.

VErba ihēmie ꝑphe filij helchie de sacēdotibo q̄ fuerūt ī anathot ī tra beniamī Quod factū ē vbū dñi ad eū ī diebo iosie filij amon regis iuda ī tercio decio āno regni eius: & factū ē ī diebo ioachim filie iosie regis iuda vsq̄ ad cōsūmacōez vndecimi anni sedechie filij iosie regis iuda vsq̄ ad trāsmigracōnem iherusalem in mense quīto. Et factū ē vbū dñi ad me dicēs. Priusq̄ te formarē in vtero noui te: & anteq̄ exires de vulua sanctificaui te: & prophetam in gentibus dedi te. Et dixi. A a a dñe deus. Ecce nescio loqui: q̄ puer ego sū. Et dixit dñs ad me. Noli dicere q̄ puer sū: quoniā ad oīa que mittam te ibis: vniuersa quecūq̄ mandauero tibi loqueris. Ne timeas a facie eorum: q̄ ego tecum sum vt eruā te dicit dñs. Et misit dñs manū suā: & tetigit os meū: & dixit ad me: Ecce dedi vba mea in ore tuo: ecce cōstitui te hodie sup gentes & sup regna vt euellas & destruas & disperdas & dissipes & edifices & plantes Et factū ē verbū domini ad me dicēs quid tu vides iheremia Et dixi Virgam vigilantem ego video. Et dixit dñs ad me. Bene vidisti: q̄ vigilabo ego sup verbū meū vt faciā illud. Et factum est verbum domini secundo ad me dicens. quid tu vides? Et dixi. Ollā succensā im ego video & facie eius a facie aquilonis. Et dixit dñs ad me. Ab aquilone pandetur omne malum sup omnes habitatores terre. Quia ecce ego cōuocabo omnes cognacōnes regnoꝝ aq̄lonis dicit dñs: & venient & ponent vnusq̄sq̄ soliū suū in introitu portarū ihrl'm & sup omnes muros eius ī circuitu: & sup vniuersas vrbes iuda Et loquar iudicia mea cū eis sup omni malicia eorum qui dereliquerūt me & libauerūt dijs aliemis: & adorauerunt opus manuū suaꝝ. Tu ergo accinge lūbos tuos & surge: & loquere ad eos omnia q̄ ego p̄cipio tibi. Ne formides a facie eoꝝ: nec enim timere te faciam vultū eoꝝ. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitā et ī columnā ferreā. & in murū ereū sup oēm terrā regibo iuda & p̄ncipibo eius & sacerdotibo. & oī populo terre: & bellabūt aduersū te & nō p̄ualebūt: q̄ ego tecū sū ait dñs vt liberē te. Ca. II

Et factū ē verbū domini ad me dicēs. Vade & clama ī auribo ihrl'm dicēs. Hec dicit dñs Recordat? sū tui miserās adolescēcie tuā & caritatē desponsacōis tue q̄n secuta es me in deserto: ī tra q̄ nō seminat? Sanctus israhel dño: p̄mitie frugū eius. Omnes qui deuorant eū derelinquēt: mala venient sup eos dicit dñs. Audite verbū dñi domus iacob: & oēs cognacōes domus israhel. Hec dicit dñs. Quid inuenerūt p̄res vestri in me iniquitatis: q̄ elongauerunt a me & ābulauerūt post vanitatem & vani facti sūt? Et nō dixerūt vbi est dñs qui ascendere nos fecit de tra egipti: q̄ traduxit nos per desertū p̄ terrā inhabitabilē & imāmā p̄ terrā sitis & imaginē mortis: p̄ terrā in qua nō ambulauit vir neq̄ habitauit homo. Et induxi vos in terrā carmeli: vt comederētis fructū eius & optīa illi? Et ingressi cōtaminastis terrā meā: & hereditatē meā posuistis in abominacōem. Sacerdotes nō dixerunt vbi est dñs: & tenentes legē nescierūt me: & pastores p̄uaricati sūt ī me. Et ꝑphe ꝑphauerūt in baal: & ydola secuti sūt. Propterea adhuc iudicio contendam vobiscū ait dñs: & cū filijs vestris disceptabo. Trāsite ab īsulas cethim: & videte & in cedar mittite & cōsideate vehemēter: & videte si factū ē huiuscemodi si mutauit gens deos suos: & certe ipsi non sūt dij? Populus vero meus mutauit gloriā suā in ydolū. Obstupescite celi super hoc: & porte eius desolamini vehemēt dicit dñs. Duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerūt fontē aq̄ vive: & foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ otinere n̄ ualēt aquas. Nūquid seruus est israhel ā venaculus. Quare ergo factus est in p̄dam? Super eum rugierūt leones dederūt vocem suā: posuerunt terram

eius in solitudinē. Ciuitates eius exūste sūt & nō est qui habitet ī eis. Filij & mēpheos & taphnes cōstupr̄auerūt te vsq; ad verticē Nunquid non istud factum est tibi: quia dereliquisti dñm deū tuū eo tempore quo ducebat te p viā. Et nē q̄d tibi vis ī via egipti: vt bibas aquā turbidā. Et q̄d tibi cū via assiriorū: & vt bibas aquā fluminis Arguet te malicia tua: & auersio tua īcrepabit te. Sci to & vide q̄ malū & amar̄ē reliq̄sse te dñm deū tuū: & nō eē timor̄ē ei? apud te dicit dñs deꝰ exercituū A seculo cōfregisti iugū meū: rupisti vincula mea & dixisti. Nō seruiā. In oī em̄ colle sublimi & sub oī ligno frondoso tu p̄sternabaris meretrix Ego aū plātaui te vineā electā: omē semē. verū quō g̃ conuersa es ī prauū vinea aliena? Si laueris te nitro & multiplicaueris tibi herbam borith: maculata es in iniq̄tate tua coꝝā me dicit dñs deus. Quō dicis non sum polluta: post baalim non ambulaui. Vide vias tuas in cō ualle: scito q̄d feceris. Cursor leuis explicās vias tuas: onager assuetus in solitudine: in desiderio anime sue attraxit ventum amoris sui. Nullus auertet eam. Omnes qui querunt eam non deficient: in mensibus eius inuenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate: & gutt̄ tuū a siti Et dixisti Desperaui ne quaq̄ faciā. Adamaui quippe alienos: & post eos ambulabo Quomodo cōfunditur fur quando deprehendit̄ sic confusi sunt domus israhel: ipsi & reges eorū p̄ncipes & sacerdotes & p̄phete eorū: dicētes ligno pater meus es tu: & lapidi tu me genuisti. Verterūt ad me tergū & nō faciē: & in tpe afflictōis sue dicēt: surge et libera nos. Vbi sūt dij tui q̄s fecisti tibi. Surgant & liberēt te: in tempe afflictōis tue. Secūdū numerū quippe ciuitatum tuarum erāt dij tui iuda. Quid vultis mecū iudicio cōtendere. Omēs dereliquistis me dicit dñs. Frustra percussi filios vestros: disciplinam non receperunt. Deuorauit gladius vester p̄phetas vr̄os: quasi leo vastator generatio vestra. Videte verbum domini. Nūquid solitudo factus sum israheli: aū t̄ra serotina. Quare ergo dixit populus meus: recessim?. nō venem? vltra ad te? Nūquid obliuiscetur virgo ornamēti sui: aut sponsa fascie pectoralis sue? Populus vero me? oblitus est mei diebus innumeris Quid miteris bonā oñdē viā tuā: ad q̄rēdā dilectōr̄es Que insuper & malicias tuas docuisti vias tuas: & ī alis tuis inuētus ē sāguis aiar̄ pauperū innocētū. Nō ī fossis inuenī eos: sed ī oībus q̄ supra memorauī. Et dixisti. Absq; peccato & innocēs ego sum: & p̄terea auertat̄ furor tu? a me. Ecce ego iudicio cōtendā tecū: eo q̄ dixeris nō peccauī Quam vilis facta es nimis: iterās vias tuas. Et ab egipto cōfunderis: sicut cōfusa es ab assur. Nā & ab ista egredieris & manus tue erūt sup caput tuū: qm̄ obtriuit dñs ofidētiā tuā: & nichil habebis p̄sperum.

Vlgo dr̄. Si dimiserit Ca. III.
vir vxorē suā & recedēs ab eo duxerit virū alter̄ nūq̄d reuertet̄ ad eā vltra? Nūq̄d nō polluta erit & cōtaminata mulier illa. Tu aū fornicata es cū amatoribus multis: tamen reuertere ad me dicit dñs & ego suscipiā te Leua oculos tuos ī directū & vide vbi non p̄strata sis. In viis sedebas exspectās eos q̄si latro īsidiās īsolitudine: & polluisti terrā ī fornicatōibus tuis & in malicijs tuis Quāobrē p̄hibite sūt stille pluuiar̄ & serotin? imber nō fuit. Frōs mulieris meretr̄icis facta ē tibi: noluisti erubescere. Ergo saltim amodo voca me pater meus: dux virginitatis mee tu es. Nūq̄d irascēris imperpetuū: ā p̄seuerabis ī finē. Ecce locuta es & fecisti mala: & potuisti & p̄ vōbis p̄nie verb supbie blasphemasti. & impleſti malar̄ cogitacōr̄ tuā: & oñdisti cōtra vir̄ fortitudinē tuam. vt possis facē q̄d ꝓmōe tractasti. Et dixit dñs ad me ī diebus iosie regis. Nūq̄d vidisti q̄ fecerit aduersatrix isr̄l? Abiit sibimet sup oēm mōtē excelsū & sub oī ligno frondoso: et fornicata ē ibi. Et dixi cū feciss̄ hec omnia. ad me reuertē: & nō ē reuersa Et vidit p̄uaricatrix soror eius iuda q̄ p eo q̄ mechata eēt aduersatrix isr̄l dimisissēs eā & dedissem ei libellū repudij: & nō timuit p̄uaricatrix iuda soror eius. sed abiit & fornicata ē eciā ipa: & facilitate fornicacōis sue contaminauit terrā: & mechata ē cū lapide & cū ligno. Et in oñibus hīs nō est reuersa ad me p̄uaricatrix sor̄ eius iuda ī toto corde suo sed ī mēdacio ait dñs deus. Et dixit dñs ad me

Justificauit aiam suaz auersatrix israhel cõparacõe puaricacõis iuda. Vade & clama ſmones istos cõtra aquilonẽ & dices Reuertere auersatrix israhel ait dñs & ñ auertã faciẽ meã a vobis: qz sanctꝰ ego sũ dicit dñs: & nõ irascar in ppetuũ. Verũtamẽ scito iniquitatem tuã: qz i dñm deũ tuũ puaricata es Et tu dispersisti vias tuas alienis sub oi ligno frondoso: & vocẽ meã nõ audisti ait dominꝰ. Cõuertimĩ filij reuertẽtes dicit dñs: qz ego vir vester. Et assumã vos vnũ de ciuitate & duos de cognacõe: & introducã vos i sion. Et dabo vobis pastoꝛes iuxta coꝛ meum: & pascent vos scia & doctrina. Cumqz multiplicati fueritis & creueritis i tra i diebus illis ait dñs. nõ dicẽt vltra archa testamẽti dñi: neqz ascẽdet sup coꝛ neqz recordabũtur illius: nec visitabit nec fiet vltra. In tẽpoꝛe illo vocabũt iherusalẽ soliũ dñi: & congregabũt ad eam omnes gentes in nomine domini i iherusalem: & non ambulabũt pꝛ prauitatem coꝛdis sui pessimi. In diebꝰ illis ibit domus iuda ad domũ israhel: & venient simul de terra aquilonis ad tram quam dedi patribꝰ vestris. Ego autez dixi. Quõ ponam te in filijs: & tribuã tibi terram desiderabilem hereditatez pclaram exercituũ gentium? Et dixi. Patrẽ vocabis me: & post me ingredi non cessabis. Sed quõ si cõtẽnat mulier amatoꝛem suũ: sic cõtẽpsit me domus israhel dicit domin?. Vox in vijs audita est ploratus & vlulatus filioꝛũ israhel: quoniã iniquã fecerũt viam suã: obliti sunt domini dei sui. Cõuertimini filij reuertẽtes: & sanabo cõuersiones vestras. Ecce nos venimus ad te. Tu eĩ es dñs deus noster. Vere mẽdaces erant colles & multitudo mõtiũ. Vere in dño deo nostro salus israhel. Cõfusio comedit laboꝛem patrũ nostroꝝ ab adolescencia nra: greges eoꝝ & armta eoꝝ: filios eoꝝ et filias eorũ. Dormiem? in cõfusione nra & opiet nos ignominia nra: qm dño deo nro peccauim? nos & pres nri ab adolescẽcia nra vsqz ad diem hãc: & non audiui? vocem dñi dei nostri

Si reuerteris ad me israꝫ. Ca. IIII.

ait dñs: ad me cõuertere. Si abstuleris offẽdicula tua a facie mea ñ emoueberis Et iurab vimit dñs i veritate & i iudicio & in iustícia: & bñdicẽt eũ gẽtes ipsũqz laudabũt. Hec eĩ dicit dñs viro iuda & habitatoꝛi iherusalem Nouate vobis nouale: & nolite serẽ sup spinas. Circũcidimini dño: & auferte ppucia coꝛdiũ vꝛoꝝ viri iuda & habitatoꝛes iherlm: ne forte egrediat vt ignis indignacio mea & succendatur & nõ sit qui extinguat ppt malicia cogitacõnũ vestrarũ. Annũciate in iuda. & iherusalem. auditum facite: loqmini & canite tuba in terra clamate fortiter & dicite. Cõgregamini & ingrediamur ciuitates munitas: leuate signũ i sion Cõfortamini nolite stare: qz malum ego aduco ab aquilone & contricõnem magnam. Ascendit leo de cubili suo: & predo gentium se leuauit Egressus ẽ de loco suo: vt ponat tram tuã in desolacõem. Ciuitates tue vastabũtur: remanẽtes absqz habitatoꝛe. Super hoc accingite vos cilicijs: plãgite & vlulate: qz nõ est auersa ira furoꝛis domi a vob. Et erit in die illa dicit dominus peribit coꝛ regis & coꝛ pncipum: & obstupescẽt sacerdotes: & pꝛphete cõsternabũt. Et dixi. Heu. heu. heu. dñe deus. Ergo ne decepisti populum istum & iherusalẽ dicẽs: pax erit vob. Et ecce peruenit gladius vsqz ad animam. In tempoꝛe illo dicet popl'o huic & iherusalẽ vẽt? vẽs in vijs que sũt in deserto: vie filie populi mei nõ ad vẽtilandũ & ad purgandum. Spirit? plenus ex hijs veniet michi. Et nũc ego: sed loquar iudicia mea cũ eis. Ecce quasi nubes ascendet: & quasi tempestas currus ei?. Velociores aquilis equi illius Ve nob: qm vastati sumus. Laua a malicia coꝛ tuũ iherusalem: vt salua fias. Vsquequo morabũtur i te cogitacões noxie? Vox enim annuntiantis adan: & notũ facientis ydolũ de monte ephraim. Concitate gentes. Ecce auditũ ẽ in iherusalẽ. custodes venire de terra lõginqua & dare sup ciuitates iuda vocem suã. Quasi custodes agroꝝ facti sũt sup eam in giro: qz me ad iracundiam prouocauit dicit dominꝰ. Vie tue & cogitacões tue fecerunt hec tibi. Ista malicia tua qz amara. qz tetigit coꝛ tuũ Ventrẽ meũ doleo vẽtrẽ meum doleo: sensus coꝛdis mei trbati sũt i me Nõ tacebo: qm vocẽ bucine audiuit aia mea: clamoꝛẽ plij. Contricõ sup cõtricõnẽ vocata est: & vastata est

omis terra · Repente vastata sũt tabernacula mea: subito pelles mee . Vsquequo videbo fugientem: audiam vocem bucine. Quia stultus populus meus me non cognouit: filij insipientes sũt. & vecordes. Sapientes sũt vt faciãt mala: bñ aũt facere nescierũt · Aspexi terrã & ecce vacua erat · & michil · & celos · et non erat lux in eis . Vidi mõtes & ecce mouebãtur: & omes colles cõturbati sũt · Intuitus sum & nõ erat hõ: & ome volatile celi recessit Aspexi & ecce cramelus deptus: & oes vrbes eius destructe sũt a facie dñi & a facie ire furoris eius Hec enim dicit dñs · Desta erit omis terra: ꝑ tñ cõsumacõez non faciam · Lugebit terra: & merebunt celi desuper: eo ꝙ locutus sũ. Cogitaui & non pemituit me: nec auersus sũ ab eo · A voce equitis & mittentis sagittam fugit omis ciuitas · Ingressi sũt ardua: & ascenderũt rupes Vniuerse vrbes derelicte sũt: & nõ habitat in eis homo · Tu aũt vastata quid facies · Cũ vestieris te coccino: cũ ornata fueris monili aureo · & pmxeris stibio oculos tuos: frustra cõponeris . Contempserũt te amatores tui: animaz tuam querẽt · Vocẽ em̃ q̃i parturientis audiui: & angustias vt puerpe · Vox filie sion ĩter morientes expãdẽtesq; manꝰ suas Ve mihi: q̃ defecit aĩa mea ꝓpt̃ ĩffectos . Ca. V

Circuite vias iherusalez & aspicite: & cõsiderate & querite ĩ plateis eiꝰ An inueniatis vir̃ faciẽtẽ iudiciũ · & q̃rẽtẽ fidẽ: & ꝓpicia? ero eis Quod si etiã vivit dñs dixerint: & hoc falso iurabunt . Domine oculi tui ꝓspiciũt fidẽ · Percussisti eos & non doluerunt: attriuisti eos & renuerũt accipere disciplinam Indurauerunt facies suas supra petram: & noluerunt reuerti · Ego aũt dixi Forsitã pauperes sũt & stulti: ignorãtes viã dñi iudiciũ dei sui · Ibo ḡ ad optiates & loq̃r eis · Ipi em̃ cognouerũt viã dñi & iudiciũ dei sui · Et ecce magis hij simul cõfregerunt iugum: ruperũt vincula · Idcirco percussit eos leo de silua: lupus ad vesperam vastauit eos: pardus vigilans super ciuitates eoꝝ · Omis qui egressus fuerit ex eis capietur · q̃ multe sũt p̃uaricacões eoꝝ: cõfortate sunt auersiones eorum · Super quo ꝓpicius tibi esse potero · Filij tui dereliquerũt me: & iurant in bijs · qui nõ sũt dij · Saturaui eos & mechati sunt : & in domo meretricis luxuriabant̃ · Equi amatores in feminas: & emissarij facti sũt: vnusquisq; ad vxorem ꝓximi sui hinniebat · Nũqd sup bijs nõ visitabo dicit dñs: & in gẽte tali nõ vlciscetur aĩa mea · Ascendite muros eius & dissipate: consummacõez aũt nolite facere · Auferte ꝓpagines eoꝝ: q̃ non sũt domini · Preuaricacõne enim p̃uaricata est in me domus israhel & domus iuda ait dominus · Negauerũt dñm : & dixerũt · Nõ est ipe: neq; veiet sup nos malum · gladiũ & famẽ nõ videbim? · Prophete fuerũt ĩ ventũ locuti: & responsũ non fuit ĩ eis · Hec ḡ euenient illis · Hec dicit dñs deꝰ exercituũ · Quia locuti estis vbũ istud : ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem & populuz istum in ligna: & vorabit eos · Ecce ego adducã sup vos gentẽ de longinquo domus israhel ait domin?: gẽtẽ robustam gẽtem antiquam gentem cuius ignorabis linguam: nec intelliges quid loquat̃ · Pharetra eius quasi sepulcrũ patẽs: vniuersi fortes · Et comedet segetes tuas & panem tuũ deuorabit: filios tuos & filias tuas comedet · gregem tuũ & armenta tua: & comedet vineã tuã & ficum tuã: & cõteret vrbes munitas tuas in quibꝰ tu habes fiduciã gladio · Verũtamẽ ĩ diebꝰ illis ait dñs non faciã vos in cõsummacõnẽ · Quod si dixeritis quaꝰ fecit dñs deus noster nobis hec omia: dices ad eos · Sicut dereliquistis me & seruistis deo alieno in terra vestra: sic seruietis dijs aliemis in terra non vestra · Annunciate hec domui iacob: & auditũ facite in iuda dicentes · Audi populꝰ stulte q̃ nõ habes coꝝ: qui habẽtes oculos non videtis: & aures & non auditis · Me ergo non timebitis ait domin?: & a facie mea non dolebitis · Qui posuit arenam terminũ mari · pceptũ sempiternũ quod n̄ ꝑteribit: & cũ mouebũtur & nõ poterũt: & intumescent fluctus eius & non trãsibunt illud Populo aũt huic fctm est coꝝ incredulũ & exasperãs Recessert & abierũt: & nõ dixerũt ĩ corde suo · Metuamus dñm deũ nostrũ qui dat nobis pluuiaz tẽporaneam & serotinã in tpe suo: plenitudinẽ annue messis custodiẽtem nobis. Iniquitates nostre declinauerunt hec : & pcta nr̃a

phibuerũt bonũ a nobis: quia inuenti sunt
in populo meo impij insidiantes quasi aucu-
pes: laqueos ponentes & pedicas ad capien-
dos viros. Sicut decipula plena auibo: sic
domus eoꝝ plene dolo. Ideo magnificati sũt
& ditati: incrassati & impinguati: & pterie
runt sermones meos pessime. Causam vi-
due nõ iudicauerunt: causam pupilli non di
rexerũt: & iudiciũ pauperũ nõ iudicauerũt
Nũquid sup hijs nõ visitabo dicit dñs. aut
sup gentem huiuscemodi nõ vlciscet aiamma
mea? Stupor & mirabilia facta sunt ī terra
Prophete prophetabãt mẽdaciũ: & sacerdo
tes applaudebãt manibo suis: & populꝰ me?
dilexit tꝫia quid igitur fiet ī nouissimo ei?.

Confortamini filij benia. Ca. VI.
Min ī medio ihrlm: & thecua clãgi
te bucina: & bethacaren leuate vex
illũ: qꝛ malũ visũ ẽ ab aq̃lone & cõtricõ mag̃.
Speciose & delicate assimilaui filiã sion: ad
eam venient pastores & greges eoꝝ. Fixe-
runt in ea tẽtoria in circuitu: pascet vnuſq̃s-
q̃s eos qui sub manu sua sunt. Sanctificate
sup eam bellũ: & surgite & ascendam? ī me
ridie. Ve nobis qꝛ declinauit dies: qꝛ longio-
res facte sũt vmbre vesperi Surgite & asce-
damus in nocte & dissipemus domus eius:
qꝛ hec dicit dñs exercituũ. Cedite lignum e
ius: & fodite circa iherusalem aggerem Hec
est ciuitas visitacõis: omnis calumnia ī me
dio eius. Sicut frigidam facit cisterna a-
quam suam. sic frigidam fecit maliciam su
am. Iniquitas et vastitas audiet in ea coram
me semp: infirmitas & plaga. Erudire ihe-
rusalem ne forte recedat anima mea a te: ne
forte ponam te desertã. terram inhabitabilẽ.
Hec dicit dñs exercituũ. Vsq̃ ad racemum
colligẽt quasi in vinea reliquias israhel. Cõ
uerte manũ tuã quasi vindemiator ad car-
tallũ. Cui loquar. & quẽ ptestabor vt audiat
Ecce incircumcise aures eoꝝ: & audire non
possunt. Ecce verbũ domini factũ est eis in
obprobriũ: & nõ suscipient illud Idcirco fu
rore domini plenus sũ: laboraui sustinens.
Effunde sup paruulũ foris: & super cõciliũ
iuuenũ simul. Vir eĩ cũ muliere capietur.
senex cũ pleno dieꝝ. Et transibũt domus eo
rum ad alteros agri & vxores pariter: quia
extendam manũ meã sup habitantes terram
dicit dñs. A minore quippe vsq̃ ad maiorem
omnes auaricie studet: & a ppheta vsq̃ ad sa
cerdotẽ cũcti faciũt dolũ. Et curabãt cõtricõ
nem filie populi mei cũ ignominia dicẽtes.
pax pax: & nõeãt pax. Cõfusi sũt qui abo
minacõez fecerũt. qm̃ poci? cõfusione nõ sũt
cõfusi: & erubescere nescierũt quãobrẽ cadẽt
inter ruentes: in tpe visitacõis sue corruent
dicit dñs. Hec dicit dñs. State sup vias et
videte. & interrogate de seruis antiquis que
sit via bona & ambulate in ea: & inuenietis
refrigeriũ in animabo vestris. Et dixerunt
Non ambulabimus. Et cõstitui sup vos spe-
culatores. Et dixi. Audite vocẽ tube. Et di
xerũt. Non audiemus. Ideo audite gentes
& cognosce cõgregacõ. quanta ego faciã eis
Audi terra. Ecce ego adducã mala sup po-
pulũ istũ fructũ cogitacõnum eius. qꝛ verba
mea non audierũt: & legem meã piecerunt.
Vt quid michi thus de saba affertis: & ca-
lamũ suane olentẽ de terra longinqua. Olo-
causta mata vestra nõ sunt accepta: & victi
me vestre nõ placuerũt michi Propterea hec
dicit dñs. Ecce ego dabo in populũ istũ ruĩ
nas: & ruẽt in eis patres & filij simul. vici-
nus & proxim? peribũt. Hec dicit dñs. Ec
ce vemit populus de terra aquilonis: & gẽs
magna surget a finibo terre: sagittã & scu-
tum arripiet. crudelis est & non miserebit.
Vox eius quasi mare sonabit: & sup equos
ascendet: pparati q̃si vir ad pliũ aduersũ te
filia sion. Audiuimus famã eius. dissolute
sunt manus nostre. Tribulacõ apprehendit
nos: dolores vt parturientẽ. Nolite exire ad
agros: & in vineã ne ambuletis: qm̃ gladi?
inimici pauor in circuitu. filia populi mei
accingere cilicio. & aspernere cinere: luctũ
vnigeniti fac tibi planctũ amarũ: quia repen
te veniet vastator sup vos. Probatorẽ dedi
te in populo meo robustum: & scies & pro-
babis vias eoꝝ. Omnes isti principes decli
nantium: ambulantes fraudulenter. Es &
ferrum: vniuersi corrupti sunt: Defecit su-
flatorium in igne: consumptum est plumbum
Frustra cõflauit cõflator: malicie enim eoꝝ
non sunt consumpte. Argentum reprobum
vocate eos: qꝛ dñs piecit illos. Ca. VII.

Verbū quod factū est ad ihēmiam a dño dicens · Sta in porta dom? dñi & p̄dica ibi v̄bū istud & dic. Audite v̄bu dñi oīs iuda: q̄ ingredimini p portas has · vt adorētis dñm. Hec dicit dñs exercituū deus israhel · Bonas facite vias v̄as & studia vestra: & habitabo vobiscū in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacij: dicētes tē plū domini · tēplū domini · tēplum domini est · Quoniam si bñdixeritis vias vestras et studia vestra · si feceritis iudiciū inter virū et p ximū ei? · aduene et pupillo et vidue nō feceritis calūniam: nec sāguinē innocētē effundetis in loco hoc · & post deos alienos non ambulaueritis in malū vobismetipis: habitabo vobiscū in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a seculo & vsq; in seculum · Ecce vos cōfiditis vobis in sermonibus mendacij qui nō p̄derūt vobis: furari · occidere · adulterari · iurare mēdacit · libare baalim: & ire post deos alienos quos ignoratis. Et venistis & stetistis coram me in domo hac in qua inuocatum est nomen meū: & dixistis liberati sumus eo q̄ fecerimus omnes abominatōes istas · Numquid ergo spelūca latrouū facta est domus ista: in qua inuocatū ē nomē meū in oculis vestris? Ego ego sū: ego vidi dicit dñs · Ite ad locū meū i silo vbi habitauit nomen meum a principio: & videte que fecerim ei p̄t malicia populi mei israhel Et nūc quia fecistis omnia opera hec dicit dom?: et locutus sum ad vos mane surgēs & loquēs & non audistis: & vocaui vos & ñ rndistis faciaz domui huic in qua inuocatū ē nomen meum & in qua vos habetis fiduciam & loco quē dedi vobis & p̄tibo v̄is sicut feci silo: & p̄iciam vos a facie mea sicut proieci omnes fratres vr̄os vniuersū semen ephraim · Tu ergo noli orare p populo hoc: nec assumas p eis landē & oracōnē: & nō obsistas michi q̄ nō exaudiā te · Nōne vides quid isti faciunt in ciuitatibus iuda · & nō in plateis ihe rusalem? Filij colligūt ligna: & p̄res succendūt ignem: & mulieres spergūt adipem vt faciāt placētas regine celi & libent diis alienis: & me ad iracundiā puocēt · Nūq̄d me ad iracundiā puocāt dicit dñs. Nonne semetipsos in cōfusionem vultus sui? Ideo hec dicit dñs deus · Ecce furor meus & indignacō mea cōflab̄ sup locū istū sup viros & sup iumēta & sup lignū regionis & sup fruges terre: et succendetur & nō extinguet̄ · Hec dicit dñs exercituū deus israhel · Holocaustomata vr̄a addite victimis vestris & comedite carnes q̄ nō sum locut? cū p̄ribo vestris & nō p̄cepi eis in die qua eduxi eos de terra egipti de vbo holocaustomatū & victimar̄: s̄ hoc verbum p̄cepi eis dicens · Audite voc̄ meā & ero vobis deus & vos eritis michi populus: & ambulate in oī via quā mandaui vobis vt bene sit vobis. Et nō audierūt nec inclinauerunt aurē suaz: s̄ abierūt i voluptatibo & in p̄uitate cordis sui mali: factiq; sūt retrorsum & non in ante a die qua egressi sūt p̄res eor̄ de terra egipti vsq; ad diem hanc · Et misi ad eos omnes seruos meos pphetas p diem cōsurgens diluculo. & mittens: & nō audierūt me nec inclinauerūt aurem suā s̄ inclinauerūt cervicem suā · & peius opati sūt q̄ patres eor̄ · Et loqueris ad eos oīa v̄ba hec & nō audiēt te: & vocabis eos & nō rndebūt tibi · Et dices ad eos. Hec est gens que non audiuit voc̄ domini dei sui: nec recepit disciplinam · Perijt fides: & ablata est de ore eorū · Tonde capillū tuū & p̄ice · & sume in directū planctū: q̄ p̄iecit dñs & reliquit generacōnem furoris sui: q̄ fecerūt filij iuda malū i oculis meis dicit dñs · Posuer̄t offendicla sua in domo in qua inuocatū est nomē meum vt polluerēt eā: & edificauerūt excelsa thophet que est in valle filij ennon: vt incēderēt filios suos & filias suas igni · que nō p̄cepi nec cogitaui in corde meo · Ideo ecce dies venient dicit dom?: & non dicet̄ āpli? thophet & vallis filij ennon s̄ vallis interfectōnis · & sepelient̄ in thophet eo q̄ nō sit locus · Et erit morticinū populi huius in cibos volucribo celi & bestijs terre: & nō erit q̄ abigat Et quiescere faciā de vrbibo iuda & de plateis iherusalē voc̄ gaudij & voc̄ leticie: voc̄ sponsi & voc̄ sponse In desolacōē ei erit terra · In tpe illo ait dñs · eiciēt ossa · Ca · VIII · regis iuda & ossa p̄incipū eius & ossa sacerdotū & ossa pphetar̄ & ossa eor̄ qui habitauerūt iherusalē de sepulcris suis: & expādēt ea ad solem & lunā & oēm milicia celi que

dilexerũt & quibꝰ ſeruierũt & poſt que ambulauerũt: & que queſierũt & adorauerunt. Nõ colligent & nõ ſepelient: in ſterq̃linium ſup faciem terre erũt. Et eligẽt magis mortem ꝙm vitã omnes qui reliqui fuerint de cognacõne hac peſſima: in vniuerſis locis que derelicta ſunt ad que eieci eos dicit dominus exercituũ. Et dices ad eos: Hec dicit dñs. Nũquid qui cadit nõ reſurget: et qui auerſus eſt nõ reuertet? Quare ergo auerſus ẽ ꝑꝛs iſte in iheruſalẽ auerſione cõtẽcioſa? Apprehenderũt mẽdaciũ: & noluerũt reuerti. Attẽdi & auſcultaui: nemo quod bonũ ẽ loquit. Nullus eſt qui agat pẽitenciam ſup pecca to ſuo dicens: Quid feci? Omnes cõuerſi ſũt ad curſum ſuũ: quaſi equus impetu vadens in prelium. Miluus in celo cognouit tempus ſuũ: turtur & hirundo & cicoma cuſtodierũt tempus aduentus ſui: populus autem meus nõ cognouit iudiciũ dñi. Quõ dicitis ſapientes nos ſumus: & lex dñi nobiſcum eſt? Vere mendaciũ operatus eſt ſtilus mẽdax ſcribarũ. Cõfuſi ſunt ſapiẽtes: pterriti & capti ſũt. Verbũ enim dñi ꝓiecerũt: & ſapia nulla eſt in eis. Propterea dabo mulieres eorũ exteris: agros eorũ heredibo alienis. Quia a mĩmo vſq; ad maximũ oẽs auaricia ſecũt. A ꝓpheta vſq; ad ſacerdotẽ cuncti faciunt: mendaciũ. Et ſanabãt cõtricõnes filie popli mei ad ignominiã dicẽtes: pax pax: cum nõ eẽt pax. Confuſi ſunt ꝙ abominacõnem fecerũt: qm̃ ymmo cõfuſione nõ ſũt cõfuſi: & erubeſcere neſcierũt. Idcirco cadent inter corruentes: in tempe viſitacõnis ſue corruent dicit dñs. Congregans congregabo eos ait dominus. Non eſt vua in vitibo & nõ ſũt ficus in ficulnea: foliũ defluxit: & dedi eis que pretergreſſa ſũt. Quare ſedemus? Conuenite & ingrediamur ciuitatem munitam & ſileam? ibi: ꝙ dñs deus noſter ſilẽ nos fecit: & potũ dedit nobis aquam fellis. Peccauimus em̃ domino. Exſpectauimus pacem & non erat bonũ: tempus medele: & ecce formido. A Dan auditus eſt fremitus equorum eius: a voce hinnituũ pugnatorũ eius cõmota eſt omnis terra. Et venerũt et deuorauerũt terrã et plenitudinẽ eius: vrbem & habitatores ei? Quia ecce ego mittam vobis ſerpentes regulos

quibꝰ non eſt incantacõ: & mordebunt vos ait dominus. Dolor meus ſup dolorẽ: in me cor meũ merẽs. Ecce vox clamantis filie populi mei de terra longinqua. Nunquid dñs nõ eſt in ſion. aut rex eius nõ eſt in ea? Quare ergo me ad iracundiã cõcitauerũt inſculptilibus ſuis: & in vanitatibo alienis? Tranſyt meſſis: finita eſt eſtas: & nos ſaluati non ſumus. Sup cõtricõne filie ꝑſi mei cõtrit? ſũ & cõtriſtatus: ſtupor obtinuit me. Nõnquid reſina nõ ẽ in galaad. aũ medic? ñ ẽ ibi? Quare ꝯ ñ ẽ obducta citatrix filie ꝑſi mei. Ca. IX.

Vis dabit capiti meo aquã: et in oculis meis fontẽ lacrimaꝝ. Et plorabo die & nocte interfectos filie ꝑſi mei. Quis dabit me in ſolitudinẽ diuerſoriũ viatoꝝ. Et derelinquã populũ meũ & recedam ab eis: quoniã omnes adulteri ſũt & cetus ꝓuaricatorũ: & extenderũt linguam ſuaꝝ quaſi arcum mendacij & nõ veritatis. Confortati ſũt in terra: qr de malo ad malũ egreſſi ſũt: & me nõ cognouerũt dicit dñs. Vnuſquiſq; ſe a proxio ſuo cuſtodiat: & in oi fratre ſuo nõ habeat fiduciã: qr oĩs frater ſupplãtãs ſupplantabit: & oĩs amic? fraudulenter incedet: & vir fratrẽ ſuũ deridebit & veritatem non loquetur. Docuerũt enim linguã ſuã loqui mendaciũ: vt inique agerent laborauerũt. Habitacõ tua in medio doli: in dolo renuerunt ſcire me dicit dominus. Propterea hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego conflabo & probabo eos. Quid enim aliud faciã a facie filie populi mei. Sagitta vulnerans lingua eoꝝ: dolũ locuta eſt. In ore ſuo pacem cum amico ſuo loquit: & occulte ponit ei inſidias Nũquid ſup hĩs nõ viſitabo dicit dominus: aut in gente huiuſcemodi nõ vlciſcet anima mea Sup mõtes aſſumam fletũ ac lamẽtũ. & ſup ſpecioſa deſerti planctũ quoniã incenſa ſũt eo ꝙ non ſit vir ptrãſiens: & nõ audierũt vocem poſſidentis. A volucre celi vſq; ad pecora tranſmigrauerũt & receſſerũt. Et dabo iheruſalẽ in acũos arene & cubilia draconũ: & ciuitates iuda dabo in deſolacionem eo ꝙ non ſit habitator. Quis eſt vir ſapiens qui intelligat hoc & ad quẽ verbũ oris dominifiat vt annũciet iſtud: quare perierit terra & exuſta ſit quaſi deſertum eo ꝙ nõ ſit qui

pertranseat: Et dixit dñs. Quia dereliquerũt
legem meã quã dedi eis. & nõ audierũt vocẽ
meã. & nõ ambulauerũt in ea: & abierunt
post prauitatem cordis sui: & post baalim
quod didicerũt a patribus suis: idcirco hec di
cit dñs exercituũ deus israhel. Ecce ego ci-
babo populũ istũ absinthio & potũ dabo eis
aquam fellis: & dispergam eos in gentibus
quas non nouerũt ipi & pres eorũ: & mittaz
post eos gladiũ donec cõsumantr. Hec dicit
dñs exercituũ. Contemplamini & vocate la
mentatrices vt veniãt: & ad eas q sapientes
sũt mittite & ꝓperẽt: festinẽt & assumẽt sup
nos lamentũ. Deducãt oculi nri lacrimas:
& palpebre nostre defluãt aquis. quia vox
lamentacõis audita est de sion. Quomõ va
stati sumus: & cõfusi vehemẽter. quia dereli
qmus terrã. quomã deserta sunt tabernacula
nostra. Audite ergo mulieres vbuz domini
& assumat auris vestra ꝼmonez oris eius: &
docete filias vestras lamẽtũ & vnaqqꝫ pximaz
suam planctum: qꝛ ascẽdit mors p fenestras
nostras: ingressa ẽ domos nostras: disperdẽ
paruulos deforis. iuuenes de plateis. Loqre
Hec dicit dñs. Et cadet morticinũ hominis
quasi stercus sup faciẽ regionis: & quasi fe-
nũ post tergũ metẽtis: & nõ est q colligat.
Hec dicit dñs. Nõ gloriet sapies in sapien-
cia sua. & nõ glorietur fortis in fortitudie
sua. & non gloriet dives in diviciis suis: sed
in hoc glorietr qui gloriatr. scie & nosse me:
qꝛ ego sum dominus qui facio misericordiam
& iudiciũ & iusticiam in terra. Hec enim pla-
cẽt michi ait dñs. Ecce dies veniẽt dicit do-
minus. & visitabo sup omnẽ qui incircũcisũ
habet ꝓpucium: sup egiptũ. & super iudã
& sup edom. & super filios ammon & super
moab: & sup omnes qui attonsi sunt in co-
mam habitantes in deserto: qꝛ omnes gẽtes
hũt ꝓpuciũ: ois aũt dom? israhel icircũcisi sũt

Vdite verbũ Capi. X. corde.
quod locutus est dominus sup vos
dom? isrl. Hec dicit dñs. Juxta vi-
as gẽtiũ nolite discere: & a sigms celi nolite
metuere que timent gentes: quia leges po-
pulorũ vane sunt. quia lignũ de saltu preci-
dit: opus manuũ artificis in ascia. Argẽto &
auro decorauit illud: clauis & malleis ꝓpegit
vt non dissoluat. In similitudinem plasme
fabricate sũt & nõ loquẽtur: portata tollẽtur
qꝛ incedere non valent. Nolite ergo timere
ea: qꝛ nec male possunt facere nec bene. Non ẽ
similis tui dñe: magnus es tu: & magnum
nomẽ tuum in fortitudine. Quis non timebit
te o rex gentiũ Tuũ est eñ decus. Inter cũ
ctos sapientes gentiũ. & in vniuersis regnis
eorũ. nullus est similis tui: pariter insipien-
tes & fatui ꝓbabũtr. Doctrina vanitatis eo
rũ lignũ est. Argentũ inuolutum de tharsis
affertur. & aurum de ophir opꝰ artificis &
manus erarii: iacinctus & purpura indumẽ-
tũ eorũ. Opus artificum vniuersa hec: dñs
aũt deus verus ẽ. Ipse est deus viuẽs: & rex
sempiternꝰ. Ab indignacõe eius cõmouebitr
terra: & nõ sustinebũt gentes cõminacõz eiꝰ.
Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos & terrã
nõ fecerũt. pereãt de terra. & de hiis que sub
celo sũt. Qui fecit terrã in fortitudine sua. pꝛ-
parat orbẽ in sapiencia sua: & prudencia sua
extẽdit celos: ad vocem suam dat multitudi-
nem aquarum in celo: & eleuat nebulas ab
extremitatibus terre. Fulgura in pluuiã facit:
& educit ventum de thesauris suis. Stultꝰ
factus est omnis homo a scia sua: cõfusus est
artifex omnis in sculptili: qm falsũ ẽ qd ꝓfla
uit & nõ est spũs in eis. Vana sũt: & opus
eorũ risu dignũ. In tẽpore visitacõis sue pi-
bũt. Nõ est hiis similis pars iacob. Qui enim
formauit omnia ipse est: & israhel virga he
reditatis eius. Dñs exercituũ nomẽ illi. Cõ
grega de terra cõfusionẽ tuaz que habitas in
obsidione: quia hec dicit dñs Ecce ego longe
ꝓiciam habitatores terre in hac vice: & tri-
bulabo eos ita vt nõ inueniantr. Ve michi su
p cõtricõe mea: pessima plaga mea. Ego aũt
dixi. Plane hec infirmitas mea est: & porta
bo illam. Tabernaculũ meũ vastatum ẽ: o-
mnes funiculi mei dirupti sũt. Filii mei exie
rũt a me: & nõ subsistũt. Nõ est qui extẽdat
vltra tentoriũ meũ & erigat pelles meas: qꝛ
stulte egerũt pastores & dñm nõ quesierũt:
ꝓterea nõ intellexerũt. & omnis grex eorũ
dispersus est. Vox audicõis ecce venit: &
cõmocio magna de terra aquilonis: vt ponat
ciuitates iuda solitudinẽ & habitacula dra-
conũ. Scio dñe qꝛ non est hominis via eiꝰ:

nec viri est vt ambulet & diriget gressus suos. Corripe me dñe: veruntamen in iudicio & nō in furore tuo: ne forte ad nichilū redigas me. Effunde indignacōez tuā sup gētes que non cognouerūt te: & sup pūncias que nomē tuū nō inuocauerūt: quia comederunt iacob. & deuorauerunt eum & consumserunt illū: & decus eiꝰ dissipauerūt. ¶ Capi. XI.

Erbū qđ factū ē a dño ad ihēmā di cēs. Audite vba pacti huiꝰ: & loqmini ad viros iuda & ad habitatores iherusalem: & dicetis ad eos. Hec dicit dominus deus israhel. Maledictus vir qui ñ audierit verba pacti huius: quod precepi patribus vestris in die q̄ eduxi eos de t̄ra egipti de fornace ferrea dicens Audite vocē meam & facite oīa que p̄cepi vobis: & eritis michi ī populū & ego ero vobis ī deū: vt suscitem iuramētū qđ iurauī p̄ribꝰ vr̄is daturū me eis terrā fluētē lacte & melle sicut ē dies hec. Et respondi & dixi. Amē dñe. Et dixit dñs ad me. Vociferare oīa verba hec ī ciuitatibus iuda & foris iherusalem dicens. Audite verba pacti huius et facite illa. quia cōtestans cōtestatus sū p̄res vr̄os in die qua eduxi vos de terra egipti vsq; ad diem hāc Mane cōsurgens cōtestatus sum & dixi audite vocē meā: & non audierūt nec inclinauerūt aurē suam: sed abierūt vnusquisq; in prauitate cordis sui mali. Et induxi super eos omnia verba pacti huius: qđ p̄cepi vt facerēt & nō fecerūt. Et dixit dñs ad me. Inuēta ē cōiuratiō in viris iuda & in habitatoribꝰ iherusalē. Reuersi sūt ad iniquitates patrū suoꝝ priorez: q̄ noluerūt audire verba mea Et hij ergo abierūt post deos alienos vt seruirent eis. Irritum fecerunt domus israhel & domus iuda pactum meum: qđ pepigi cū p̄ribꝰ eoꝝ. Quamobrem hec dicit dñs. Ecce ego inducā super eos mala & quibꝰ exire ñ potuerūt: & clamabūt ad me & nō exaudiaz eos. Et ibunt ciuitates iuda & habitatores iherusalem & clamabūt ad eos quibꝰ libant & nō saluabūt eos in tpe afflictōnis eorū. Secōm enim numerū ciuitatū tuarū erāt dij tui iuda: & secōm numerū viaꝝ iherusalē posuisti aras cōfusionis: aras ad libandum baalim. Tu ergo noli orare p populo hoc & ne assumas p eis laudē & oracōem: q; nō audiam in tempe clamoris eorū ad me: in tempore afflictōnis eoꝝ. Quid est quod dilect⁹ meus in domo mea facit scelera multa. Nun quid carnes sancte auferēt a te malicias tuas: in quibꝰ gloriata es Olivam vberem pulcram fructiferā speciosā vocauit dñs nomē tuū. Ad vocē loquele grandis exarsit ignis in ea: & cōbusta sūt frutecta eius. Et domin⁹ exercituū. qui plantauit te locutus ē sup te malū: p malis domus israhel & domus iuda q̄ fecerūt sibi ad irritandū me libantes baalim. Tu aūt domine demonstrasti michi & cognoui: tu ostendisti michi studia eoꝝ: & ego quasi agnus mansuetus q̄ portat ad victimā. Et nō cognoui quia cogitauerūt sup me cōsilia dicētes: mittamus lignū in panē eius. & eradam⁹ eū de terra viuenciū: & nomen eius non memoret amplius. Tu autez domine sabaoth q̄ iudicas iuste & probas renes & corda: videam vltionē tuam ex eis. Tibi enim reuelaui causam meā. Propterea hec dicit dñs ad viros anathot: qui querūt aīaz tuā & dicūt. Non ꝓphetabis ī noīe dñi & non morieris in manibꝰ nr̄is. Propterea hec dicit dñs exercituum. Ecce ego visitabo sup eos. Iuuenes morient in gladio: filij eorum & filie eorū morient in fame: & reliq̄e non erūt ex eis. Inducam em̄ malū sup viros anathot: ānū visi tacōis eoꝝ. ¶ Ca. XII

Iustus quidē tu es dñe si disputē tecum: veruntamen iusta loquar ad te. quare via impiorum ꝓsperatur: bene est ommibꝰ q̄ p̄uaricant. & inique agūt: Plantasti eos & radicē miserūt: ꝓficiūt & faciūt fructū. Prope es tu ori eoꝝ: & longe a renibꝰ eoꝝ. Et tu domine nosti me: vidisti me & ꝓbasti cor meū tecū. Congrega eos quasi gregē ad victimā & sanctifica eos in die occisionis. Vsq;quo lugebit terra: & herba oīs regiōis siccabitur ꝓpt̄ malicia habitāciū in ea. Cōsumptū est animal & volucre: quoniā dixerunt non videbit nouissima nr̄a. Si cū peditibus curreres laborasti: quō cōtendere poteris cū eq̄s. Cū aūt in terra pacis securus fueris: q̄d facies in supbia iordanis. Nam et fratres tui & domus patris tui. etiam ipsi pugnauerūt aduersū te: & clamauerūt p⁹ te plena voce.

Ne credas eis: cum locuti fuerint tibi bona.
Reliqui domū meā: dimisi hereditatē meam
Dedi dilectā animam meā in manū inimico
rū eius. Facta est michi hereditas mea qua-
si leo in silua. Dedit cōtra me vocē: ideo odiui
eam. Nunquid auis discolor hereditas mea
michi? Nūquid auis tincta per totum. Venite
cōgregamini omnes bestie terre: properate ad de
uorandū. Pastores multi demoliti sunt vi-
neam meam: cōculcauerūt partē meā. Dede
rūt portionem meā desiderabilē in desertū solitu
dinis: posuerūt eā in dissipationē: luxit sup
me. Desolatione desolata est omnis terra:
q nullus est qui recogitet corde. Super omnes
vias deserti venerūt omnes vastatores: quia
gladius domini deuorauit ab extremo terre
usq ad extremū eius. Non est pax vniuerse
carni. Seminauerūt triticū & spinas messu
erūt: hereditatē acceperūt: & nō proderit. Cō
fundemini a fructibus vris: propter iram furoris
domini. Hec dicit dns aduersū omnes vicinos
meos pessimos: qui tangūt hereditatē quaz
distribui populo meo israhel Ecce ego euel
lam eos de terra eoz: & domū iuda euellam de
medio eoz. Et cum euulsero eos cōuertar &
miserebor eoz: & reducā eos virū ad heredi
tatem suā: & virū in terrā su ā. Et erit si eru
diti didicerīt vias populi mei vt iurent i no
mine meo vivit dns. sicut docuerūt populū
meū iurare in baal: edificabūt in medio po-
puli mei. Quod si nō audierint: euellā gētem
illā euulsione & perditione ait dns. Ca. XIII.

Hec dicit dns ad me. Vade & possi-
de tibi lūbare lineū: & pones illud
sup lūbos tuos: & i aquā nō inferes
illud. Et possedi lūbare iuxta vbū dni: &
posui circa lūbos meos Et factus est sermo dni
ad me secūdo dicēs. Tolle lūbare qd posse-
disti quod est circa lūbos tuos: & surgens
vade ad eufraten: & absconde ibi illud in fo
ramine petre. Et abij & abscondi illud in eu
fraten: sicut preceperat michi dns. Et factū est
post dies plurimos: dixit dns ad me. Sur-
ge & vade ad eufraten: & tolle inde lumbare
quod precepi tibi vt absconderes illud ibi.
Et abij ad eufraten: & fodi & tuli lūbare de
loco vbi absconderā illud. Et ecce computrue-
rat lūbare: ita vt nulli vsui aptum esset. Et
factū est verbū domini ad me dicēs. Hec di
cit dns. Sic putrescere faciā superbiā iuda &
superbiā iherusalē multā: populū istum pessi
mū qui nolūt audire verba mea: & ambulāt
in pūtate cordis sui: abieruntq post deos ali
enos vt seruirēt eis & adorarēt eos. Et erūt
sicut lūbare istud: quod nulli vsui aptum est
Sicut enim adheret lūbare ad lumbos viri
sic agglutinaui michi omnē domū israhel &
oēm domū iuda dicit dns vt esset michi in po
pulū & in nomē & i laudē & i glaz: & non
audierūt. Dices ḡ ad eos sermonē istū. Hec
dicit dns deus israhel. Omnis laguncula iple-
bit vino. Et dicent ad te. Nunquid ignora-
mus quia omnis laguncula implebitur vino
Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce e-
go implebo omnes habitatores terre huius
& reges qui sedent de stirpe dauid super thro-
nū eius. & sacerdotes & prophetas & omnes ha
bitatores iherusalē ebrietate: & disperdam e
os virū a fratre suo: & patres & filios pari
ter ait dns. Non parcā & nō cōcedā: neq mi
serebor vt non disperdā eos. Audite & au-
ribus percipite: nolite eleuari: q dns locut? ē.
Date domino deo vestro gloriā anteq cōtene-
brescat: & anteq offendant pedes vestri
ad montes caliginosos. Exspectabitis lucē:
& ponet eā in vmbrā mortis. & in caligine.
Quod si hoc nō audieritis: in abscondito plo
rabit anima mea a facie superbie. Plorās plo
rabitis & deducet oculus meus lacrimā: q
capt? ē grex dni. Dic regi & dnatrici. Hu
miliamini: sedete in terra: quō descendet de
capite vestro corona glorie vestre. Ciuita
tes austri clause sūt: & nō ē q aperiat. Trāsla
ta est omnis iuda transmigratione perfecta
Leuate oculos vestros & videte: qui venitis
ab aquilone. Vbi est grex q datus est tibi:
pecus inclitū tuū? Quid dices cū visitauerit
te? Tu enim docuisti eos aduersū te: & eru-
disti in caput tuū. Nūquid nō dolores appre
hēderūt te q̄si mulierē parturientē? Quod si
dixeris in corde tuo quare venerūt michi hec
propter multitudinē iniquitatis tue reuelata
sunt verecundiora tua: pollute sūt plante tue
Si mutare potest ethiops pellem suam
aut pardus varietates suas: & vos poteri-
tis benefacere cum didiceritis malum. Et

disseminabō eos quasi stipulā que vento rā ptaī in deserto · Hec sors tua pars mensure tue a me dicit dñs: q oblita es mei & cōfisa es in mendacio · Vnde & ego nudaui femora tua cōtra faciem tuā & apparuit ignominia tua: adulteria tua & hinnitus tuus & scel? formicacōis tue · Super colles in agro vidi abominacōes tuas · Ve tibi iherusalē · Nō mūdaberis p? me · Vsq; adhuc

Ca. XIIII.

Verbū dñi q̄ factū ē ad ieremiā de fmōibo siccitatis · Luxit iudea: et porte eius corruerūt & obscurate sūt in terra: & clamor iherusalē ascendit · Maiores miserūt minores suos ad aquā: venerūt adhauriendū · Nō inuenerūt aquam: reportauerunt vasa sua vacua Confusi sūt & afflicti: et operuerūt capita sua ꝓpter terre vastitatem: q non venit pluuia in terrā · Confusi sūt agricole: operuerūt capita sua · Nā & cerua in agro pepit & reliquit q̄ nō erat herba: & onagri steterūt in rupibo · Traxerūt vētum quasi dracones: defecerūt oculi eor q̄ non erat herba · Si iniquitates nostre rūderint nobis: dñe fac ꝓpter nomē tuū: quoniā multe sūt auersiones nostre · Tibi peccauimus exspectatio israhel: saluator noster in tpe tribulacōis Quare quasi colonus futurus es in terra: & quasi viator declinans ad manendū? Quare futurus es velut vir vagus: & fortis qui non potest saluare? Tu aūt in nobis es dñe: & nomē tuū inuocatū est sup nos: ne derelinquas nos · Hec dicit dñs populo huic qui dilexit mouere pedes suos & nō quieuit: & dño non placuit · Nūc recordabit iniquitatū eor: & visitabit peccata eor · Et dixit dñs ad me · Noli orare pro populo isto in bonū · Cum ieiunauerint non exaudiā pces eor: & si obtulerint holocaustomata & victimas non suscipiam ea: quoniam gladio & fame & peste ego cōsumam eos · Et dixi · A a a dñe deus · Prophete dicūt eis · Nō videbitis gladium & fames nō erit in vobis: sed pacē verā dabit vobis in loco isto · Et dixit dñs ad me · Falso ꝓphete vaticinātur in nomine meo · Nō misi eos: & nō ꝓcepi eis: neq; locutus sū ad eos Visionē mendacē & diuinacōez fraudulentā: & seductōez cordis sui ꝓphetāt vobis · Idcirco hec dicit dñs de ꝓphetis q̄ ꝓphetant in nomine meo quos ego non misi: dicentes gladius & fames non erit in terra hac · In gladio fame cōsumentur ꝓphete illi: & populi quibo ꝓphetauerūt erūt ꝓiecti in vijs iherusalem p̄ fame & gladio: & n erit q̄ sepeliat eos: ipi & vxores eor filij & filie eor & effundā sup eos malū suū · Et dices ad eos verbū istud · Deducāt oculi mei lacrimas p nocte & die & nō taceāt: quoniā cōtricōe magā cōtrita est virgo filia populi mei: plaga pessima vehemēter · Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio: & si introiero in ciuitatez ecce attenuati fame · Propheta nāq; & sacerdos abierūt i terrā quā ignorabāt · Nūquid piciēs abiecisti iudā: ā sion abominata est anima tua? Quare ergo percussisti nos ita vt nulla sit sanitas? Exspectauimus pacem & nō est bonū: & tempus curationis: & ecce turbacō · Cognouimus dñe impietates nostras: iniquitates p̄rm nostror q̄ peccauimus tibi · Ne des nos in opprobrium propter nomē tuū neq; facias nobis cōtumeliā · Recolli gloríe tue recordare: ne irritū facias fed? tuū nobiscū · Nunquid sūt in sculptilibo gentium qui pluāt: aut celi possunt dare imbres nisi tu volueris? Nōne tu es dñs deus nr̄ quē exspectauimus? Tu michi fecisti omnia hec

Et dixit dñs ad me ·

Ca. XV

Si steterīt moyses et samuel corā me: nō est aīa mea ad populū istū · Eice illos a facie mea: & egrediat · Quod si dixerīt ad te q̄ egrediemur: dices ad eos: Hec dicit dñs · Qui ad mortē ad mortē · & qui ad gladiū ad gladiū: & q̄ ad famē ad famē: & q̄ ad captiuitatē ad captiuitatē · Et visitabo sup eos q̄tuor spēs dicit dñs · Gladium ad occisionē · & canes ad latrādū: & volatilia celi & bestias terre ad deuorādū & dissipādū: & dabo eos in feruorē vniuersis regnis terre ꝓpter manassen filiū ezechie regis iuda sup ommibo q̄ fecit in iherusalē · Quis enim miserebit tui iherusalē? Aut quis cōtristabit ꝓte Aut quis ibit ad rogādum pro pace tua Tu reliquisti me dicit dominus: retrorsū abisti · Et extendā manū meā sup te: & īfficiāte · Laborauī rogās Et dispergam eos vēti labro in portis tre · Interfeci & dispdidi ꝓplz meum: & tamen a vijs suis non sunt reuersi

Multiplicate sũt michi vidue eius: sup hare nã maris. Jnduxi eis sup matrẽ adolescẽtis vastatorẽ meridie: misi sup ciuitates re pẽte ter orẽ. Jnfirmata est q̃ pepit septẽ: defecit aĩa eius. Occidit ei sol cũ adhuc eẽt dies: cõ fusa est & erubuit. Et residuos eius in gladi um dabo in cõspectu inimicorũ eorũ ait dñs deus. Ve michi mater mea. Quare genuisti me virũ rixe: virũ discordie in vniuersã ter ra! Nõ feneraui: nec feneravit michi quisq̃. Omnes maledicũt michi dicit dñs. Si nõ re liquie tue in bonũ: si nõ occurrerit tibi ĩ tpe afflictõis: & in tempore tribulacõis aduer sum inimicũ. Nunquid fœderabit ferrũ ferro ab aquilone & es? Diuicias tuas & thesau ros tuos in direpcõe dabo gratis ĩ oĩbo pctis tuis: & in oĩbo terminis tuis. Et adducã inimicos tuos de terra quã nescis: q̃ ignis succensus est in furore meo: & sup vos ardebit. Tu scis dñe: & recordare mei & visita me: & tuẽ me ab hijs qui psecũt̃ me. Noli ĩ patiẽcia tua suscipere me. Scito quoniã sustinui ꝓpter te obprobriũ. Jnuenti sũt ſmones tui: & comedi eos. Et factũ est michi vbũ tuũ in gaudiũ & ĩ leticiã cordis mei: qñ inuocatũ est nomẽ tuũ sup me. dñs deus exercituũ. Nõ sedi in cõcilio ludẽtiũ: & gloriatus sum a facie manus tue. Dolus sedebat: quoniã amaritudine replesti me. Quare factus ẽ dolor meus ꝑpetuꝰ: & plaga mea desperabilis? Renuit curari. Facta est michi quasi mendaciũ aquarũ infideliũ. Propter hoc hec dicit dñs. Si cõuerteris cõuertã te. & ante faciem meã stabis: et si seperaueris pcio sum a vili: quasi os meũ eris. Conuertẽtur ipi ad te: & tu nõ cõuerteris ad eos. Et dabo te populo huic in murũ ereum fortem: & bella bũt aduersum te & nõ ꝓualebũt: quia ego tecum sũ vt saluẽ te & eruam te dicit dominꝰ. Et liberabo te de manu pessimorũ: & reclmã te de manu fortiũ

Capitu. XVI.

Et factũ est vbũ dñi ad me dicẽs. Nõ accipies vxorẽ: & nõ erũt tibi filij & filie ĩ loco isto. Quia hec dicit dñs sup filios & filias q̃ generãt ĩ loco isto: & sup mrs eorũ q̃ genuerũt eos: & sup pres eorum de quorum stirpe sunt nati in tra hac Mortibus egrotationum morientur. Non plangentur & nõ sepelient̃: insterquilinium sup faciẽ terre erũt Et gladio & fame cõsum mẽt̃: et erit cadauer eorũ ĩ escã volatilibo celi & bestijs terre. Hec enim dicit dñs. Ne ingrediaris domum conuiuij neq̃ vadas ad plangendũ: neq̃ cõsoleris eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordiã & miseracões. Et morient̃ grãdes & parui in terra ista: nõ sepelient̃ neq̃ plãgent̃: & nõ se incidẽt neq̃ calui cium fiet ꝓ eis. Et nõ frangẽt inter eos lugenti panem ad cõsolandũ sup mortuo: & nõ dabũt eis potũ calicis ad cõsolãdũ super patre suo & mre Et domũ cõuiuij nõ ingrediaris vt sedeas cũ eis et comedas & bibas: q̃ hec dicit dñs exercituũ deus israhel. Ecce ego auferã de loco isto ĩ oculis vestris & ĩ diebo vrĩs vocem gaudij & vocẽ leticie: vocem sponsi & vocem sponse. Et cũ annũciaueris populo huic omnia vba hec & dixerĩt tibi. quare locut? ẽ dñs sup nos omne malũ grande istud: que nostra iniquitas & q̃ peccatũ nostrum quod peccauimus domino deo nostro: dices ad eos Quia dereliquerũt me patres vestri ait dñs: & abierũt post deos alienos & seruierũt eis. & adorauerũt eos: et me dereliquerũt et legem meam nõ custodierũt. Sed et vos pei? operati estis q̃ patres vestri. Ecce enim ambulat vnusquisq̃ post prauitatem cordis sui mali: vt me nõ audiat. Et eiciã vos de terra hac in terram quã ignoratis vos et patres vestri: et seruietis ibi dijs aliemis die ac nocte qui non dabũt vobis requiẽ. Propterea ecce dies venĩt dicit dñs: et nõ dicet̃ vltra vnit dñs qui eduxit filios israhel de terra egipti. sed vivit dñs q̃ eduxit filios israhel de terra aquilonis. et de vniuersis terris ad q̃s eieci illos: et reducã eos in terrã suam quam dedi patribo eorũ. Ecce ego mittã piscatores multos dicit dñs: et piscabũtur eos. Et p? hec mittam eis multos venatores et venabũt eos de oĩi monte et de oĩ colle et de cauernis petrarũ. q̃ oculi mei sup oẽs vias eorum Non sũt abscondite a facie mea: et non fuit occultata iniquitas eorũ ab oculis meis. Et reddam primũ duplices iniquitates et pcta eorũ: q̃ cõtaminauerũt terram meã ĩ mortiferis ydolorũ suorũ: & abominacõibus suis

Jere

impleuerũt hereditatẽ meam. Dñe fortitudo mea & robur meũ: & refugium meum in die tribulacõis. Ad te gentes vement ab extremis terre &. dicẽt. Vere mendaciũ possederũt patres nostri: vanitatẽ que eis non profuit. Nunquid faciet sibi homo deos ; Et ipsi non sunt dñi. Idcirco ecce ego ostendã eis per vicẽ hanc: ostendã eis manũ meã & virtutem meã: & sciẽt q̃ nom̃ michi dñs. Ca. XVII.

Peccatũ iuda scptũ est stilo ferreo in vngue adamãtino: exaratũ sup latitudinẽ cordis eor̃: & in cornibo ararũ eor̃. Cũ recordati fuerint filij eor̃ aras̃ suarum & lucorũ suorũ lignorũq̃ frondentiũ in montibo excelsis sacrificãtes in agro: fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptiõnẽ dabo: excelsa tua ꝓpter peccata in vniuersis finibo tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi: & seruire te faciam inimicis tuis in terra quã ignoras. Quoniam ignem succẽdisti in furore meo vsq̃ in eternum ardebit. Hec dicit dñs. Maledictus homo qui cõfidit in homine: & ponit carnez brachiũ suũ: & a dño recedit cor eius. Erit enim quasi myrice in deserto: & nõ vidit cum venerit bonũ: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis & inhabitabili. Benedictus vir qui cõfidit in dño: & erit dñs fiducia eius. Et erit quasi lignũ quod trãsplãtat̃ sup aquas: quod ad humorem mittit radices suas: & non timebit cũ venerit est? & erit folium eius viride: & in tpe siccitatis n̄ erit sollicitũ: nec aliquãdo desinet facere fructum. Prauũ est cor hominis & inscrutabile quis cognoscet illud! Ego dñs scrutans cor & probans renes: qui do vnicuiq̃ iuxta viã suaz: & iuxta fructum adinuentionũ suarũ. Perdix fouit que nõ peperit. Fecit diuicias & nõ in iudicio. In dimidio dierz suorum derelinquet eas: & in nouissimo suo erit insipiens. Solium glorie altitudinis a principio: locus sanctificacõis nostre expectacõ israhel. Domine omnes qui te derelinquũt confundentur recedentes a te in terra scribentur: qm̃ dereliquerũt venã aquarz viuentium dñm. Sana me domine & sanabor: saluũ me fac & salus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipi dicũt ad me. Vbi est verbum domini: Veniat. Et ego non sũ turbatus te pastorem sequẽs: & diẽ hominis nõ desideraui. Tu scis qd̃ egressum est de labijs meis: rectũ in conspectu tuo fuit. Nõ sis michi tu formidini: spes mea tu in die afflictõis. Confundantur qui me psecũtur & non cõfundar ego: paueãt illi: & n̄ paueã ego. Induc sup eos diem afflictõis: & duplici cõtricõe cõtere eos. Hec dicit dñs ad me. Vade & sta in porta filioz populi tui p quam ingrediũt̃ reges iuda. & egrediũtur: & in cunctis portis iherusalem: & dices ad eos. Audite verbũ domini reges iuda: & oĩs iudea cũctiq̃ habitatores iherusalem: q̃ ingredimini p portas istas. Hec dicit dñs. Custodite aias vras: & nolite portare pondera in die sabbati nec inferatis p portas ihrl'm: et nolite eicere onera de domibo vris in die sabbati & omne opus non facietis. Sanctificate diem sabbati sicut p̃cepi patribo vris. Et non audierũt nec inclinauerũt aurẽ suã: & induraueruũt ceruicẽ suã ne audirent me: et ne acciperẽt disciplinã Et erit si audieritis me dicit dñs. vt nõ inferatis onera p portas ciuitatis hui? in die sabbati & si sanctificaueritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus: ingredietur p portas ciuitatis huius reges & pncipes sedentes sup solium dauid. & ascendẽtes in curribo & equis ipi & pncipes eor̃ viri iuda & habitatores iherusalẽ: & habitabit̃ ciuitas hec in sempiternũ. & venient de ciuitatibo iuda in circuitu iherusalẽ & de t̃ra beniamin et de cãpestribo et de mõtuosis et ab austro portãtes holocaustũ et victimã et sacrificiũ et thus: et inferẽt oblacõez in domũ domini. Si aũt nõ audieritis me vt sanctificetis diẽ sabbati et ne portetis onus et ne iferatis per portas iherusalẽ in die sabbati: et succendã ignẽ in portis eius et deuorabit domos iherusalẽ: et nõ extinguet̃ Capi. XVIII.

Verbũ qd̃ factuz est ad ieremiã a dño dicẽs. Surge et descende in domũ figuli: et ibi audies verba mea. Et descendi in domũ figuli: et ecce ipe faciebat opus sup rotam: et dissipatũ est vas qd̃ ipse faciebat e luto manibo suis. Conuersusq̃ fecit illud vas alterum: sicut placuerat in oculis ei? vt faceret. Et factũ est verbũ domini ad me dicens. Nũq̃d sicut figulus iste non potero

vobis facere domus israhel ait dominus? Ecce sicut lutū in manibo figuli: sic & domus israhel in manu mea. Repente loquar aduersum gentem & aduersus regnū: vt eradicem & destruam & disperdam illud. Si pemitenciam egerit gens illa a malo suo qđ locutus sum aduersus eam. agam & ego penitenciam sup malo qđ cogitaui vt facerē ei: subito loquar de gente & regno: vt edificem & plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis vt nō audiat vocē meā: penitenciā agam super bono quod locutus sū vt facerē ei. Nunc ergo dic viro iuda & habitatori iherusalem dicens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo contra vos malū: & cogito cōtra vos cogitacōnē Reuertat vnusquisq; a via sua mala: & dirigite vias vestras & studia vestra. Qui dixerūt. Desperauimus. Post cogitacões em nostras ibimus: & vnusquisq; prauitatem cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dominus. Interrogate gentes. Quis audiuit talia horribilia: que fecit nimis virgo israł. Nunquid deficiet de petra agri mix libami: ā euelli pnt aque erumpentes frigide & defluēntes? Quia oblitus est mei populus meus. frustra libantes & impingentes in vijs suis. & in semitis seculi: vt ambularent per eas in itinere non trito: vt fieret terra eorum in desolacōnem & in sibilū sempiternū. Omnis em qui pterierit p eā obstupescet: & mouebit caput suū. Sicut vent? vrens dispergam eos coram inimicis: dorsum & nō faciē ostendā eis in die pdicōnis eor. Qui dixerūt. Venite & cogitemus cōtra iherenniā cogitacōnes. Non em peribit lex a sacerdote: neq; cōsiliū a sapiente: nec sermo a prophetа. Venite & percutiamus eū lingua: & nō attendam? ad vniuersos sermones eius. Attende domine ad me: & audi vocē aduersariorū meorum. Nūquid redditur pro bono malū: quia foderunt foueam anime mee? Recordare qđ steterim in cōspectu tuo vt loquerer p eis bonū: & auerterem indignacōnem tuam ab eis. Propterea da filios eor in famē: & deduc eos in manus gladij. Fiant vxores eor absq; liberis & vidue: & viri eaꝝ interficiāt morte. Juuenes eor cōsodiāt gladio in plio: audiatur clamor de domibo eorum. Adduces em super eos latronem repente: qz foderūt foueam vt caperēt me: & laqueos absconderūt pedibus meis. Tu aūt dñe scis omne cōsiliū eorum aduersum me in mortem. Ne ppicieris iniq̄tati eorum: & peccatum eorum a facie tua nō deleatur. Fiant corruētes in cōspectu tuo: in tpe furoris tui abutē eis

Capi. XIX.

Hec dicit dñs. Vade & accipe lagūculā figuli testeā a semoribo ppli & a semoribo sacerdotū: & egredē ad vallē filioꝝ emon q̄ ē iuxta introitū porte fictilis: & pdicabis ibi verba q̄ ego loquor ad te & dices. Audite verbū domini reges iuda: & habitatores iherusalē. Hec dicit dñs exercituū deus israhel Ecce ego iducā afflictōz sup locū istū: ita vt omnis qui audierit illam timmāt aures eius eo qđ dereliquerint me. & alienū fecerūt locum istū: & qz libauerūt in eo dijs alienis quos nescierūt ipi & pres eorum & reges iuda: & repleuerūt locū istū sanguine innocētū: & edificauerūt excelsa baalim ad cōburendos filios suos igni in holocaustū q̄ non pcepi: nec locutus sū nec ascenderunt in cor meū. Propterea ecce dies venient dicit dñs: & non vocabit ultra āplius locus iste thophet & vallis filij emon sed vallis occisionis. Et dissipabo cōsiliū iuda & iherusalē in loco isto: & subuertam eos gladio i cōspectu inimicoꝝ suoꝝ & in manu querēciū aīas eoꝝ: & dabo cadauera eoꝝ escas volatilibus celi & bestijs terre: & ponam ciuitatē hanc in stupore & in sibilū. Omnis qui pterierit per eaz obstupescet: & sibilabit sup vniuersa plaga eius. Et cibabo eos carnibo filioꝝ suorum & cārnibo filiaꝝ suaꝝ: & vnusquisq; carnē amici sui comedet in obsidione & in angustia in qua cōcludent eos inimici eoꝝ: & qui querūt animas eoꝝ. Et cōteres lagūculam in oculis virorū qui ibūt tecū: & dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic cōterā populū istū & ciuitatem istam: sicut cōteritur vas figuli qđ non potest vltra restaurari. Et in thophet sepelient: eo q̄ nō sit alius locus ad sepeliendū. Sic faciam loco huic ait dñs & habitatoribo eius: vt ponā ciuitatē istā sicut thophet. Et erūt domus iherusalē et domus regū iuda sicut locus thophet immūde: omnes domus in quaꝝ domatibus sacrificauerunt

omni milicie celi: & libauerũt libamina diis
aliemis. Venit aũt iheremias de thophet quo
miserat eum dominus ad prophatandum: &
stetit in atrio domus domini: & dixit ad oẽm
populum. Hec dicit dñs exercituũ deus isra
hel. Ecce ego inducam sup ciuitatẽ hanc
& sup omnes vrbes eius vniuersa mala q̃ lo-
cutus sum aduersum eam: qm̃ indurauerũt
ceruicẽ suã vt nõ audirent sermones meos.

Et audiuit phassur Ca. XX
filiꝰ emmer sacerdos qui cõstitutus
erat pnceps in domo dñi iheremiã p
phetãtẽ hmones istos: & pcussit phassur ihe
remiã pphetã: & misit eum in neruũ qđ erat
in porta beniamin superiori in domo dñi Cũq
illuxisset in crastinũ eduxit phassur iheremi
am de neruo: & dixit ad eũ iheremias. Non
phassur vocauit dñs nomẽ tuũ hpauorẽ vn
diq: qz hec dicit dñs. Ecce ego dabo te in pa
uorem: & omẽs amicos tuos & corruẽt gla-
dio inimicoꝝ suorũ: & oculi tui videbũt. Et
oẽm iudam dabo in manu regis babilonis: &
traducet eos in babilonẽ: & pcuciet eos gla-
dio. Et dabo vniuersã substãciam ciuitatis
huiꝰ. & oẽm babilonẽ eius omẽq; preciũ &
cũctos thesauros regũ iuda dabo in manu in
micoꝝ eoꝝ: & diripiẽt eos & tollẽt: & ducẽt
in babilonẽ Tu aũt phassur & oẽs habitato
res domus tue ibitis in captiuitatẽ: & in babi
lonem venies & ibi morieris: ibiq; sepelieris
tu & oẽs amici tui quibo pphetasti mẽdaciũ
Seduxisti me dñe & seductus sum: forcior
me fuisti & inualuisti. Factus sum in derisu
tota die. Omnes subsannabant me quia iam
olim loquor vociferans: miquitatẽ et vastita
tem clamito. Et factus est michi sermo dñi
in obprobriũ & in derisũ tota die. Et dixi.
Nõ recordabor eius: neq; loquar vltra in noĩe
illius. Et factus est in corde meo quasi ignis
exestuans. claususq; in ossibo meis: & defec
ferre nõ sustinens. Audiui enim cõtumelias
multorũ & terrorẽ in circuitu psequimini &
psequamur eũ: ab omnibo viris qui erãt paci
fici mei: & custodiẽtes latus meum. Si quo
modo decipiat & pualeamus aduersus eum
& cõsequamur vltõnem ex eo. Dñs aũt mecũ
est quasi bellator fortis: idcirco qui psequũt
me cadent & infirmi erunt & confundentur
vehementer: qz non intellexerũt obprobriũ
sempiternũ qđ nũq; delebitur. Et tu dñe exer-
cituũ pbator iusti qui vides renes & cor:
videã queso vlcionẽ tuã ex eis. Tibi enĩ reue
laui causam meã. Cantate dño laudate dñm
qz liberauit aiam̃ pauperis de manu malorꝝ
Maledicta dies in qua natus sũ: dies in qua
peperit me mater mea: nõ sit benedicta. Male-
dictus vir qui anũciauit pri meo dicens.
natus est tibi puer masculus: & qi gaudio le
tificauit eũ. Sit hõ ille vt sũt ciuitates qs
subuertit dominus: & non penituit eũ. Au-
diat clamorem mane: & vlulatum in tempe
meridiano: qz nõ me interfecit a vulua vt fie
ret michi mat mea sepulcrũ: & vulua eiꝰ cõ
ceptus eternꝰ. Quare de vulua egressus sũ vt
viderẽ laborẽ & dolorẽ: & cõsumerẽt in cõfusiõe
dies meiꝰ Capitulum. XXI.

Verbũ qđ factũ est ad iheremiam a
dño: qñ misit ad eum rex sedechias
phassur filius helchie & sophoniam filiũ ma
asie sacerdotẽ dicẽs. Interroga pro nobis do-
minũ: qz nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur aduersũ nos: si forte faciat dñs nobi-
scũ secundũ oĩa mirabilia sua & recedat a
nobis. Et dixit ihe remias ad eos. Sic dice-
tis sedechie. Hec dicit dñs deus israhel Ecce
ego cõuertã vasa belli que in mambo vris sũt
& quibo vos pugnatis aduersũ regẽ babilo-
nis & caldeos qui obsident vos in circuitu mu
rorũ: & cõgregabo ea in medio ciuitatis hu
ius. & debellabo ego vos in manu extẽta & in
brachio forti & in furore & in indignatõne et
in ira grandi: & pcuciã habitatores ciuitatis
huius. Homines & bestie pestilẽcia magna
morient. Et post hec ait dñs. dabo sedechi
am regẽ iuda & seruos eius & populũ eiꝰ &
qui derelicti sũt in hac ciuitate a peste & gla-
dio & fame in manu nabuchodonosor regis
babilonis & in manu inimicoꝝ eoꝝ: & in ma
nu querẽtiũ aiaz eoꝝ: & percuciet eos in ore
gladij: & nõ mouebit neq; parcet nec mise-
rebit. Et ad populũ hũc dices. Hec dicit do
minꝰ deus. Ecce ego do coram vob viã vite &
viã mortis. Qui habitauerit in vrbe hac mo
rietur gladio & fame et peste: q aũt egressus
fuerit & transfugerit ad caldeos qui obsidẽt
vos viuet: & erit ei anima sua quasi spolium

Posui enī faciē meā sup̄ ciuitatem hāc in
malū & non in bonū ait dñs. In manu regis
babilonis dabit̄ :& exuret eā ignī & domus
regis iuda. Audite verbum domini dom⁹ da
uid. Hec dicit dñs. Judicate mane iuditiū
& eruite vi oppressum de manu calūniātis. ne
forte egrediatur vt ignis indignatio mea. &
succēdat̄ & nō sit qui extinguat: ꝑpter ma-
liciā studioꝝ vestroꝝ. Ecce ego ad te habi-
tatricem vallis solide atq; campestris ait do
min⁹: q̄ dicitis q̄s pcutiet nos & q̄s īgredie-
tur dom⁹ nr̄as: & visitabo sup vos iuxta fru
ctū studioꝝ vr̄oꝝ dicit dñs: & succēdā ignē
in saltu eius: & deuorabit oīa in circuitu eius

Hec dicit dñs. Capitulū. XXII.
Descende in domum regis iuda.
& loqueris ibi vbū hoc & dices. Au
di vbū dñi rex iuda q̄ sedes sup̄ soliū dauid:
tu & serui tui & populus tuus q̄ ingredimi
ni per portas istas: Hec dicit dominus. Faci
te iudiciū & iusticiā & liberate vi oppressum
de manu calūniatoris: & aduenā & pupillum
& viduam nolite cōtristare neq; opprimatis
imq̄ & sāguinē innocentē ne effundatis īlo
co isto. Si enī facientes feceritis vbum istud
ingredientur p portas dom⁹ huius reges se
dentes de genere dauid sup̄ thronum eius.
& ascendentes currus & equos: ipi & seruī &
populus eoꝝ. Quod si nō audieritis verbum
hoc: in memetipo iurauī dicit dñs: q̄ in soli-
tudinem erit domus hec. Quia hec dicit dñs
super solium regis iuda. Galaad tu michi ca-
put libani. Si non posuero te solitudinem:
vrbes inhabitabiles. Et sanctificabo sup̄ te
interficientem virum & arma eius: & succi-
dēt electas cedros tuas & p̄cipitabūt in ig-
nem & ptrāsibūt gentes multe p ciuitatē hāc
& dicet vnusq̄sq; proximo suo. Quare sic fe
cit dominus ciuitati huic grandi: Et respon
debūt. Eo q̄ reliquerint pactū dñi dei sui: &
adorauerūt deos alienos: & seruierint illis.
Nolite flere mortuū: neq; lugeatis super eum
fletu. Plangite eū q̄ egreditur: q̄ non reuer
tetur vltra: nec videbit terram natiuitatis
sue. Quia hec dicit dñs ad sellum filium ioſie
regem iuda qui regnauit pro ioſia patre suo
qui egressus est de loco isto. Non reuertetur
huc amplius: sed in loco ad quem transtuli.
eum ibi morietur: & terrā istam nō videbit
amplius. Ve qui edificat domū suā in iniu-
sticia: & cenacula sua non in iudicio. Amicū
suū opprimet frustra: & mercedē non reddet
ei. Qui dicit edificabo michi domū latā & ce
nacula spacōsa: qui aperit sibi fenestras & fa
cit loquearia cedrina: pingitq; sinopide. Nū
quid regnabis: quoniā conferes te cedro?
Pater tuus nūquid nō comedit & bibit & fe
cit iudiciū & iusticiā: tunc cum bene erat ei?
Judicauit causam pauperis & egeni ī bonū
suū. Nūquid non ideo: q̄ cognouit me dicit
dñs? Oculi vero oculi & cor ad auariciā & ad
sanguinem innocentem fundēdū & ad calūniā
& ad cursum mali operis. Propterea hec di-
cit dñs ad ioachim filium ioſie regem iuda.
Nō plāgēt eū. ve frater & ve soror: nō cōcre-
pabūt ei ve domine & ve inclite. Sepultura
asini sepelietur: putrefactus & proiectus extra
portas ihrl'm. Ascende libanū & clama: & in
basan da vocē tuā & clama ad transeuntes: q̄
cōtriti sunt omnes amatores tui. Locutus sū
ad te in habūdantia tua: dixisti nō audiam.
Hec ē via ab adolescentia tua: q̄ nō audisti
vocē meā. Omnes pastores tuos pascet vētus
& amatores tui ī captiuitatē ibūt. Et tūc cō
fūderis & erubesces ab oī malicia tua: q̄ se-
des in libano & nidificas ī cedris. Quomodo
cōgemuisti cū venissent tibi dolores q̄si dolo-
res parturientis? Vtino ego dicit dñs quia si
fuerit iechonias filius ioachim. regis iuda
anulus ī manu dextera mea: inde euellā eū.
Et dabo te in manu q̄rentiuꝝ aīam tuā: & in
manu q̄ꝝ tu formidas faciē. & in manu na-
buchodonosoꝝ regis babilonis: & in manu cal
deoꝝ. Et mittā te & matrē tuā q̄ genuit te ī
terrā alienā in qua nati nō estis: ibiq; morie-
mini. Et in terrā ad quā ipi leuāt. animam
suā vt ipi reuertāt̄ illuc & nō reuertēt̄. Nū-
q̄d vas fictile atq; cōtritū vir iste iechonias
Numquid vas absq; omni voluptate? Quare
abiecti sūt ipi & semen eius: & piecti ī terrā
quā ignorauerunt. Terra terra terra audi ser-
monē domini: Hec dicit dominus. Scribe vi
rum istū sterilem: virū qui in diebus suis nō
prosperabitur. Nec enim erit de semine eius.
vir qui sedeat sup̄ solium dauid. & potesta
tem habeat vltra in iuda.

Ve pastoribꝰ: q̄ dis-
sperdūt & dilacerāt gregem pascue
mee dicit dñs. Ideo hec dicit dñs de?
israhel ad pastores qui pascunt pp̄l'm meū.
Vos dispersistis gregez meū & eiecistis eos
& nō visitastis eos. Ecce ego visitabo super
vos maliciā studioꝝ vestroꝝ ait dñs. Ecce
ego cōgregabo reliq̄as gregis mei de oīb⁹ ter
ris ad q̄s eiecero eos illuc: & cōuertā eos ad
rura sua & crescēt & mlt̄iplicabūt: & suscita-
bo sup eos pastores & pascēt eos. Non for
midabūt vltra & nō pauebūt: & nullus q̄re
tur ex numero dicit dñs. Ecce dies veniunt
dicit dñs: & suscitabo dauid germē iustū &
regnabit rex & sapiēs erit: & faciet iuditiū &
iusticiam in terra. In diebꝰ illis saluabit iu-
da: & israhel habitabit cōfidēter. Et hoc est
nomen quod vocabunt eum dominus iustus
noster. Propter hoc ecce dies veniūt dicit
dominus: & non dicet vltra viuit dñs q̄ edu
xit filios israhel de terra egipti. Sed viuit
dñs q̄ eduxit & adduxit semē domus israhel
de terra aq̄lonis & de cūctis terris ad q̄s eie-
cerā eos illuc: & habitabunt in terra sua. Ad
pphetas. Contritū est cor meū in medio mei
cōtremuerūt omnia ossa mea. Factus sum q̄
si vir ebrius: & quasi homo madidus a vino
a facie domini & a facie verboꝝ sanctoꝝ ei?
q̄ adulteriis repleta est terra: q̄ a facie ma-
ledictionis luxit terra arefacta sunt arua de
serti. Factus est cursus eorum malus: & for
titudo eorum dissimilis. Propheta namq̄ &
sacerdos polluti sunt: & in domo mea inue-
ni malum eoꝝ ait dominus. Idcirco via eoꝝ
erit quasi lubricū in tenebris: impellent eū
& corruent in ea. Afferā em̄ sup eos mala.
annū visitacōnis eoꝝ ait dñs. Et in pphetis
samarie vidi fatuitatē: & pphetabāt i baal:
& decipiebāt pp̄l'm meum israhel. Et in pphe
tis iherusalē vidi similitudinē adulterātiū &
iter mendacij: & cōfortauerūt manus pessimo
rum: vt non cōuertetur vnusquisq̄ a malicia
sua. Facti sunt michi oīes vt sodoma: & ha
bitatores eius q̄si gomorra. Propterea hec
dicit dominus exercituum ad pphetas. Ec-
ce ego cibabo eos absinthio: & potabo eos
felle. A pphetis em̄ iherusalē egressa ē pollu
tio super omnem terram. Hec dicit dominus
exercituū. Nolite audire verba pphetarum
qui pphetāt vobis & decipiūt vos. Visionē
cordis sui locunt̄: nō de ore domini. Dicunt
hijs qui blasphemant me. locutus est dñs.
pax erit vobis: & omni q̄ ambulat in prauī
tate cordis sui dixerūt: & nō veniet sup vos
malū. Quis em̄ affuit in cōsilio domini: & vi
dit & audiuit sermonem eius. Quis cōsidera
uit verbū illius & audiuit. Ecce turbo domi
nice indignationis egredietur: & tempestas
erumpens sup caput impioꝝ veniet. Nō re-
uertetur furoꝝ domini vsq̄dū faciat: & vsq̄
dū cōpleat cogitacōnem cordis sui. In no-
uissimis diebꝰ intelligetis consiliū eius. Non
mittebā pphetas & ipi currebāt: nō loq̄bar
ad eos & ipi pphetabāt. Si stetissent in con
silio meo & nota fecissent vba mea populo
meo: auertissem vtiq̄ eos a via sua mala &
cogitacōmbꝰ suis pessimis. Putasne deus e
vicino ego sū dicit dñs: & non deus de lōge?
Si occultabit̄ vir in absconditis: & ego nō
videbꝰ eū dicit dñs? Numquid non celum &
terrā ego implebꝰ ait dñs? Audiui q̄ dixerūt
pphete: pphetantes in nomine meo mendaci
um atq̄ dicētes. Somniauī: somniauī. Vsq̄
q̄ istud est in corde pphetarū vaticinātiū mē
daciū: & pphetantiū seductōnes cordis sui?
Qui volunt facere vt obliuiscatur populus
meus nominis mei. pp̄ter somnia eorū que
narrāt vnusq̄sq̄ ad proximū suū: sicut obli-
ti sunt pr̄es eorum nominis mei pp̄ter baal.
Propterea q̄ habet sm̄onē meū loq̄tur sm̄onē meū ve
re. Quid paleis ad triticū dicit dñs? Nūquid
non vba mea sunt quasi ignis ait dñs: & q̄si
malleus cōterens petrā? Propterea ecce ego
ad pphetas ait dñs: qui furantur verba mea
vnusq̄sq̄ a proximo suo. Ecce ego ad pphe-
tas ait dñs q̄ assumūt linguas suas: & aiūt
dicit dñs: Ecce ego ad pphetas somniantes
mendatiū dicit dñs. q̄ narrauerunt ea & se-
duxerūt populum meū in mendacō suo & in
miraculis suis cū ego nō misissem eos. nec mā
dasset eis: q̄ michil pfuerunt pp̄lo huic dicit
dñs. Si ig̃ interrogauerit te populus iste
vel pphēta aut sacerdos dicēs: quod est on?
domini dices ad eos. vos estis onus. Proi-
ciam quippe vos dicit dominus: & pphēta &

sacerdos & populus qui dicit onus dñi. visitabo sup illū viz & sup domū eius. Hec dicetis vnusquisq ad proximū & ad fratrē suū. Quid rñdit dominus? Et qd locutus est dominus? Et onus dñi vltra nō memorabitur: q onus erit vnicuiq sermo suus. Et puertistis verba dei viuētis: dñi exercituū dei nostri. Hec dices ad ꝓphetam. Quid rñdit tibi domin? & qd locutus est dominus? Si aūt onus dñi dixeritis: ꝓpter hoc hec dicit dominus. Quia dixistis sermonez istū onus dñi: & misi ad vos dicens. nolite dicere onus domini: ꝓpterea ecce ego tollaz vos portans. & derelinquā vos & ciuitatem quam dedi vobis & pribo vestris a facie mea: & dabo vos in obprobriū sempiternū. in ignominiam eternam que nūq̄ oblivione delebit.

Ostendit michi dñs. Ca. XXIIII. & ecce duo calathi pleni ficis positi añ templū domini: postq̄ trāstulit nabuchodonosor. rex babilonis iechoniā filiū ioachim regē iuda & principes ei? & fabrū & inclusorē de iherusalez & adduxit eos in babilonē. Calathus vnus ficus bonas habebat nimis: vt solēt ficus esse primi temporis. Et calathus vnus ficus habebat malas nimis: que comedi non poterant eo q̄ essent male. Et dixit dñs ad me. Quid tu vides ieremia. Et dixi ficus. Ficus bonas. bonas valde & malas. malas valde: que comedi nō pnt eo q̄ sint male. Et factum est verbum domini ad me dicēs. Hec dicit dñs deus israhel. Sicut ficus hec bone sic cognoscam transmigrationem iuda quā emisi de loco isto in terram chaldeorum in bonum. & ponam oculos meos sup eos ad placandū. Et reducaz eos in terrā hāc: & edificabo eos & nō destruam & plantabo eos & non euellam: & dabo eis cor vt sciāt me q̄ ego sum dñs. Et erūt michi in ꝑplm. & ego ero eis in deū. q̄ reuertētur ad me in toto corde suo. Et sicut ficus pessime que comedi nō possunt eo q̄ sint male: hec dicit dominus sic dabo sedechiam regem iuda & principes eius & reliquos de iherusalem q̄ remāserūt in vrbe hac & qui habitāt in terra egipti. Et dabo eos in vexatōez afflictōnē q̄s oībo regnis terre: i obprobriū & in parabolā & i ꝓuerbiū & i maledictōez in vniuerſ locis ad q̄ eieci eos: & mittā in eis gladiū & famē & pestē donec cōsumātur de terra quā dedi eis & pribo eor.

Capi. XXV.

Verbū quod factū est ad ieremiam de omni ꝑplo iude in anno quarto ioachim filij iosie regis iuda. ipe est ānus pm? nabuchodonosor regis babilonis Et locutus ē ieremias ꝓpheta ad omem populū iuda & ad vniuersos habitatores iherusalē dicens. A tercō decimo anno iosie filij āmon regis iuda vsq̄ ad diem hāc iste ē tercius & vicesim? ānus: factū est vbū dñi ad me & locutus sū ad vos de nocte consurgens & loquēs & non audistis. Et emisit dñs ad vos omes ꝓphetas suos suos. ꝓphetas cōsurgēs diluculo mittēsq̄ & nō audistis: neq̄ inclinastis aures vras vt audiretis cū diceret. Reuertimini vnusq̄sq̄ a via sua mala & a pessimis cogitacōibo vestris: & habitabitis in terra quā dedit dñs vobis & pribo vestris a seculo & vsq̄ in seculum. Et nolite ire post deos alienos vt ꝓuiatis eis adoretisq̄ eos: neq̄ me ad iracundiā ꝓuocetis in opibo manuū vestraz: & nō affligā vos. Et nō audistis me dicit dñs vt me ad iracūdiā prouocaretis in opibo manuū vraz in maluz vrm. Propter ea hec dicit dñs exercituū. Pro eo q̄ non audistis verba mea ecce ego mittam & assumā vniuersas cognationes aquilonis. ait dominus & nabuchodonosor regem babilonis seruum meuz: et adducā eos super terrā istā & super habitatores eius & sup omnes nacōes que in circuitu eius sūt: & interficiam eos & ponā eos in stupore & i sibilū & i solitudies sempiternas. Perdāq̄ ex eis vocem gaudij & vocē leticie: vocē sponsi & vocē sponse: vocem mole & lumen lucerne. Et erit vniuersa tra eius i solitudinē & in stupore. & ꝓuiēt oēs gētes iste regi babilonis septuagīta ānis. Cūq̄ impleti fuerint ām septuagīta visitabo sup regem babilonis & sup gentem illā dicit dñs miqtatem eor: & sup terram chaldeor: & ponā illā in solitudines sempiternas. Et adducā sup terrā illam omnia verba mea q̄ locutus sum cōtra eā: omne quod scriptū est in libro isto que cūq̄ ꝓphetauit ieremias aduersū omes gētes: q̄ seruierūt eis cum eēnt gētes multe & reges magni. Et reddā

eis secundum opera eoꝝ :& secundum facta manuū tuaꝝ · ¶Quia sic dicit dñs exercituuꝫ deus israhel :¶Sume calicem vini furoris hu ius de manu mea : & ꝓpinabis de illo cūctis gentibꝫ ad ꝙs ego mittam te & bibēt :& tur babūt̄ et insanīet a facie gladij quē ego mit tam inter eos .¶Et accepi calicē de manu dñi & ꝓpinaui cūctis gentibꝫ ad quas misit me dñs :iherusalē & ciuitatibꝫ inde & regibꝫ ei? & ꝓncipibꝫ eius vt darem eos in solitudinē & in stupoꝛē & in sibilū & in maledictōez si cut est dies ista :& pharaom regi egipti & p ueꝛs eius & ꝓncipibꝫ eius & oīi populo eius & vniuersis generaliter·cunctis regibꝫ terre ausitidis & cūctis regibꝫ terre philistiim & ascalonis & gaze & accaroni & reliq̄s azoti idumee & moab & filijs ām̄on & cūctis re= gibꝫ tiri & vniuersis regibꝫ sidonis & regibꝫ terre insulaꝝ qui sūt trans mare; & dedan & themā & buz & vniuersis q̄ attonsi sūt in co= mam & cūctis regibꝫ arabie & cūctis regibꝫ occidētis q̄ habitāt in deꝛto :& cūctis regibꝫ zambri & cūctis regibꝫ elaz:& cūctis regibꝫ medoꝝ & cūctis q̄s regibꝫ aquilonis :depro= pe & delonge: vnicuiq̄ cōtra fratrem suū: & oībꝫ regnis terre que sup faciem eius sunt · ¶Et rex sesach bibet post eos·¶Et dices ad eos ¶Hec dicit dñs exercituū deus israhel·¶Bibite & inebriamini :& fornite & cadite:neq̄ sur= gatis a facie gladij quem ego mittam inter vos·¶Cumq̄ noluerīt accipe calicem de manu tua vt bibāt :dices ad eos . ¶Hec dicit domi= nus exercituū:¶Bibētes bibetis ·Quia ecce in ciuitate in qua inuocatum est nomen meum ego incipio affligere :& vos quasi innocētes & immunes eritis? ¶Nō eritis immunes.·¶Gla diū em̄ ego voco sup oīes habitatoꝛes terre dicit dñs exercituū .¶Et tu ꝓphetabis ad eos oīa verba hec :& dices ad illos : ¶Dominus de excelso rugiet:& de habitaculo sancto suo dabit vocē suā·Rugiens rugiet sup decoꝛez suū·¶Celeuma q̄i calcātiū ī toꝛcularibꝫ cōcie= aduersus oēs habitatoꝛes terre.·¶Preueīet sō mitus vsq̄ ad extrema terre:q̄ iudiciū dño cū gētibꝫ·¶Judicat̄ ipe cū omni carne ·Impios tradidi gladio dicit dñs.¶Hec dicit dominus exercituuꝫ·¶Ecce afflictō egredie= de gente in gentem : & turbo magnus egredietur de summitatibꝫ terre :& erunt interfecti dñi in die illa a summo terre vsq̄ ad summū eius· ¶Non plangēt̄ :& nō colligēt̄ neq̄ sepelient̄ in sterquilinio sup faciē terre iacebūt · ¶Ulu late pastoꝛes & clamate :& aspergite vos ci nere optimates gregis:q̄ cōpleti sūt dies ve stri vt interficiamini:& dissipacōnes vīe :& cadetis quasi vasa p̄cōsa·¶Et pibit fuga a pa storibꝫ & saluatō ab optīatibꝫ gregis· ¶Vox clamoꝛis pastoꝝ & vlulatus optimatū gre= gis:q̄ vastauit dñs pascua eoꝝ ·& cōticue= rūt arua pacis a facie ire furoris dñi·¶Dere= liq̄t q̄si leo vmbraculū suū:facta ē terra eoꝝ in desolatōnem a facie ire columbe :& a facie ire furoris dñi· ¶Capitulū·XXXVI·

¶In ꝓncipio regni ioachim filie iosie regis iu da factum est verbū istud a domino dicens· ¶Hec dicit dñs·¶Sta in atrio domus domini· & loqueris ad oīes ciuitates iuda de quibꝫ veniūt vt adoꝛent in domo domini vniuersos sermones: quos ego mandaui tibi vt loqua ris ad eos·¶Noli subtrahere vbū:si forte au= diant & cōuertāt̄ vnusq̄sq̄ a via sua mala· & pemteat me mali qđ cogito facere eis ꝓp̄t̄ maliciam studioꝝ eoꝝ·¶Et dices ad eos ¶Hec dicit dominus ·¶Si nō audieritis me vt ambuletis in lege mea quam dedi vobis vt audiatis sermonem seruoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ· quos ego misi ad vos de nocte consurgens & dirigens & nō audistis·dabo domū istam si cut silo :& vbē hanc dabo in maledictōnem cūctis gentibꝫ terre .¶Et audierūt sacerdotes & ꝓphete & oīis populus iheremiā loq̄ntē ¶ba hec in domo domini · ¶Cūq̄ cōplesset ihe= mias loq̄ns omnia que p̄ceperat ei dominus· vt loq̄reꝝ ad vniuersū populū apprehēderūt eū sacerdotes & ꝓphete & oīs populus dicēs ¶Morte moriatur·Quare ꝓphetauit ī nomine domī dicēs:sicut silo erit domus hec & vbs ista desolabitur eo q̄ nō sit habitatoꝛ·¶Et cō= gregatus ē oīs ꝓp̄l̄us aduersus iheremiā ·in domo dñi·¶Et audierūt ꝓncipes iuda oīa ver ba hec :& ascenderūt de domo regis in domū dñi :& sederunt in introitu porte domus dñi noue . ¶Et locuti sūt sacerdotes & ꝓphete ad ꝓncipes & ad omnem populū dicentes· Ju diciū mortis ē viro huic q̄ ꝓphetauit aduer sus ciuitatē istā sicut audistis auribꝫ vīis·

facturus est & formaturus illud & paratu-
rus dñs nomen eius · Clama ad me & exau
diam te: & annũtiabo tibi grandia & firma
q̃ nescis · Quia hec dicit dñs deus israhel ad
domos vrbis huius & ad domos regis iuda
q̃ destructe sũt · & ad municões & gladium
vemẽtiũ vt dimicẽt cũ chaldeis · & impleant
eas cadaueribo hominũ quas pcussi i furore
meo & in idignacõne mea: abscondẽs faciẽ meã
a ciuitate hac ꝓpter omẽz maliciã eoꝝ · Ecce
ego obducã eis cicatricẽ & sanitatẽ : & cura
bo eos : & reuelabo eis dẽpcacõnem pacis &
veritatis: Et cõuertã cõuersionẽ iuda & con
uersionem ihrl'm · & edificabo eos sicut a pn
cipio : & emũdabo eos ab omĩ miquitate sua
in q̃ peccauerũt michi: & ꝓpitius ero cũctis
miq̃tatibo eoꝝ i q̃bo deliq̃rũt michi & spreue
runt me · Et erũt michi in nomẽ & in gaudiũ
& in laudẽ & in exultacõnem cũctis gentibo
terre que audierint omnia bona q̃ ego factu
rus sũ eis: & pauebũt & turbabũt in vniuer
sis locis & in omĩ pace quam ego faciã eis ·
Hec dicit dominꝰ · Adhuc audiet i loco isto ·
quem vos dicitis esse desertum eo ꝙ non sit
hõ nec iumentum in ciuitatibo iuda & foris
iherusalem q̃ desolate sunt absq̃ homine &
absq̃ habitatore & absq̃ pecore · vox gaudiꝰ
& vox leticie vox sponsi & vox sponse : vox
dicentiũ cõfitemini domino exercituũ quoni
am bonus dominus · qm̃ in eternũ misericor
dia eius: & portantiũ vota in domo dñi · Re-
ducã em̃ cõuersionẽ terre sicut a ꝓncipio di-
cit dñs · Hec dicit dñs exercituum · Adhuc
erit in loco isto deserto absq̃ hoĩe & absq̃ iu
mento · & in cunctis ciuitatibo eius habita-
culum pastorum accubantium gregũ i ciui-
tatibo montuosis & in ciuitatibo campestri-
bus: & in ciuitatibo q̃ ad austr̃ sũt & i terra
beniamin et in circuitu ihrl'm et i ciuitatibo
iuda: adhuc trãsibũt greges ad manũ nume
rantis ait dñs · Ecce dies venient dicit dñs:
et suscitabo verbum bonũ quod locutus sum
ad domũ israhel et ad domuz iuda · In diebo
illis et in tempe illo germinare faciã dauid ·
germen iusticie : et faciet iudiciũ et iusticiã
in terra · In diebo illis saluabit iuda : & isrl'
habitabit cõfidenter · Et hoc est nomẽ quod
vocabũt eum : dominus iustus noster · Quia
hec dicit dñs · Nõ interibit de dauid vir qui
sedeat sup thronũ domus israhel: et de sacer-
dotibo et de leuitis · non interibit vir a facie
mea qui offerat olocaustomata et incẽdat sa
crificiũ et cedat victimas ommibo diebo · Et
factum est verbum domini ad iheremiã di-
cens · Hec dicit dñs · Si irritum potest fieri
pactũ meũ cũ die et pactũ meũ cũ nocte vt ñ
sit dies et nox in tempore suo : et pactuz meũ
irritum esse poterit cum dauid seruo meo vt
non sit ex eo filius qui regnet in choro eius:
et leuite et sacerdotes ministri mei · Sicuti
enumerari ñ possunt stelle celi et metiri are-
ne maris: sic multiplicabo semẽ dauid seruũ
mei: et leuitas ministros meos · Et factũ est
verbũ domini ad iheremiã dicẽs · Nũq̃d non
vidisti quid populus hic locutus sit dicens
due cognationes quas elegerat dñs abiecte
sũt: Et populũ meũ despexerũt : eo ꝙ non sit
vltra gens coram eis · Hec dicit dñs · Si pa
ctũ meũ inter die et noctem et leges celo et
terre nõ posui · eq̃dẽ et semẽ iacob et dauid fa-
mũ mei ꝓiciã: vt ñ assumã de semine eius ꝓnci-
pes seminis abrahaz et isaac et iacob · Reduc
cam em̃ conuersionem eoꝝ et miserebor eis ·

Verbũ qđ Ca. XXXIIII.
factũ est ad iheremiã a dño : qñ na-
buchodonosor rex babilonis et oĩs
exercitus eius vniuersaq̃ regna terre q̃ erãt
sub potestate manus eius et oẽs populi bel-
labãt contra iherusalem et omnes vrbes eius
dicens · Hec dicit dñs deus israhel · Vade et
loq̃re ad sedechiã regem iuda · et dices ad eũ
Hec dicit dñs · Ecce ego tradã ciuitatẽ hãc
in manus regis babilonis · et succendẽt eam
igni · Et tu non effugies de manu eius sed
cõphẽsione capieris et in manu eius traderis
et oculi tui oculos regis babilonis videbunt
et os eius cũ ore tuo loquet̃ : et babilonem in
troibis · Attamen audi verbũ domĩ sedechia
rex iuda · Hec dicit dñs ad te · Non morieris
in gladio sed in pace morieris: et sc̃dm cõbu
stiones patrũ tuoꝝ regũ prioꝝ qui fuerunt
añ te sic cõburent te · et plãgent te ve dño q̃
verbuz hoc ego locutus sum dicit dominus ·
Et locutus est iheremias ꝓpheta ad sedechi
am regẽ iuda vniuersa vba hec in ihrl'm : et
exercitus regis babilonis pũgnabat contra

Jere

iherusalem & cõtra omẽs ciuitates iuda que
reliq̃ erãt cõtra lachis & contra azecha · Hec
em̃ superãt de ciuitatibo iuda vrbes munite ·
Verbũ quod est ad iheremiã a domino: post
q̃ pcussit rex sedechias fedus cum omni po
pulo in iherusalem · predicans vt dimitteret
vnusquisq; seruũ suuz · & vnusq̃sq; ancillam
suã hebreũ & hebream liberos: & nequaquã
dominarẽt eis id est in iudeo & in fratre suo
Audierũt ergo omẽs pncipes & vniuersus
populus qui inierunt pactum vt dimitteret
vnusquisq; seruũ suũ & vnusq̃sq; ancillam
suã liberos: & vltra nõ domiarent eis · Audi
erũt igit: & dimiserũt · Et conuersi sunt de-
inceps & retraxerũt suos suos & ãcillas su-
as quos dimiserũt liberos: & subiugauerunt
in famulos & famulas · Et factum est verbũ
ad iheremiã a dño dicẽs · Hec dicit dominus
deus israhel · Ego pcussi fedus cum patribo
vestris: in die q̃ eduxi eos de terra egipti · de
domo seruitutis dicẽs · Cum cõpleti fuerĩt se
ptem anni dimittat vnusq̃sq; fratrem suum
hebreũ qui vẽditus est ei : & seruiet tibi sex
annis: & dimittes eũ a te libez · Et non au-
dierũt patres vestri me : nec inclinauerũt au
rez suã · Et cõuersi estis vos hodie & feci stis
quod rectum est in oculis meis vt predicare
tis libertatem vnusq̃sq; ad amicuz suũ: & ini
stis pactũ in conspectu meo in domo in qua
inuocatũ est nomen meum sup eã · Et reuersi
estis & cõmaculastis nomẽ meũ: & reduxi-
stis vnusq̃sq; seruũ suũ & vnusq̃sq; ãcillam
suã quos dimiseratis vt eẽnt liberi & sue po
testatis: & subiugastis eos vt sint vobis ser
ui & ãcille · Propterea hec dicit dñs · Vos
nõ audistis me vt p̃dicaretis libertatẽ vnus
quisq; fratri suo & vnusq̃sq; amico suo · Ec-
ce ego p̃dico libertatez ait dñs ad gladiũ ad
pestem & ad famem: & dabo vos in cõmocõ-
nem cunctis regnis terre · Et dabo viros q̃
p̃uaricant fedus meũ & non obseruauerunt ·
vba federis quibo assensi sũt ĩ cõspectu meo
vitulũ quẽ cõciderũt ĩ duas ptes & trãsierũt
inter diuisiones ei? · pncipes iuda & pncipes
iherlm · eunuchi & sacerdotes & omis pplus
terre q̃ trãsierũt inter diuisiones vituli & da
bo eos in manus inimicoz suoz & in man?
querenciũ aiaz eoz : et erit morticiniũ eoz ĩ
escam volatilibo celi & bestiis terre · Et sede-
chiã regez iuda & pncipes eius dabo in ma-
nus inimicoz suoz · & in manus querentiz
animas eoz : & in manus exercituum regis
babilonis q̃ recesserũt a vobis · Ecce ego p̃ci
pio dicit dñs: & reducã eos in ciuitatẽ hanc
& p̃liabũt aduersũ eã · & capiẽt eã & icẽdẽt
igni · Et ciuitates iuda dabo ĩ solitudiez : eo
q̃ ñ sit habitator · ¶ Capitulũ · XXXV ·

Verbũ quod factũ est ad iheremiam
a domino in diebo ioachim filij iosie ·
regis iuda dicẽs · Vade ad domũ re
chabitaz & loquere eis: & introduces eos in
domũ dñi ĩ vnã exedrã thesauroz : et dabis
eis bibere vinũ · Et assumpsi iechomã filium
iheremie filij absame et fratres ei? et oẽs fi-
lios ei? et vniuersã domũ rechabitaz : et in-
troduxi eos in domũ dñi ad gazophilatiũ fi
lioz anan filij ihezedelie hois dei q̃ erat iux
ta gazophilatiũ pncipũ sup thesauz maasie
filij sellũ: q̃ erat custos vestibuli · Et posui co
rã filijs domus rechabitarum ciphos plenos
vino et calices : et dixi ad eos · Bibite vinuz
Qui responderunt · Non bibemus vinum : q̃
ionadab filius rechab pater noster precepit
nobis dicẽs · Non bibetis vinũ vos et filij ve
stri vsq; insempiternũ · Et domũ non edifi-
cabitis et sementẽ nõ seretis et vineas ñ plã
tabitis nec habebitis · sed ĩ tabernaculis habi
tabitis cunctis diebo vris : vt viuatis diebo
multis sup faciẽ terre in q̃ vos pegrinamini
Obediuim? ergo voci ionadab filij rehab pa
tris nostri in omnibus que precepit nobis ·
ita vt nõ biberemus vinũ cunctis diebo no-
stris nos et mulieres nostre filij et filie nre
et nõ edificaremus domos ad habitandum ·
et vineã et agrũ et sementez nõ habuim? : sed
habitauim? in tabernaculis: et obediẽtes fui
mus iuxta omia q̃ pcepit nobis ionadab pr
noster · Cũ aũt ascendisset nabuchodonosor
rex babilonis ad terram nostram diximus ·
Venite et ingrediamur iherusalẽ a facie ex-
ercitus chaldeoz & a facie exercitus syrie : et
mansimus in iherusalẽ · Et factũ est vbũ do
mini ad iheremiã dicẽs · Hec dicit dñs exer-
citũ deus israhel · Vade et dic viris iuda et
habitatoribo iherusalẽ · Nũq̃d non recipietis
disciplinã: vt obediatis vbis meis dicit dñs

Qeualuerũt sermones ionadab filij rechab quos p̃cepit filijs suis vt nõ biberent vinum & non biberũt vsq; ad diem hanc: q; obedierũt p̃cepto patris sui. Ego aũt locutus sum ad vos de mane cõsurgẽs & loquens. & non obedistis michi. Misitq; ad vos omẽs seruos meos ꝓphetas cõsurgens diluculo: mittensq; & dicẽs. Conuertimini vnusquisq; a via sua pessima & bona facite studia vestra: & nolite sequi deos alienos neq; colatis eos: & habitabitis in terra quã dedi vobis & patribo vestris. Et non inclinastis aurem vestram: neq; audistis me. Firmauerũt igitur filij ionadab filij rechab p̃ceptum p̃tis sui quod p̃ceperat eis. populus aũt iste nõ obediuit michi. Idcirco hec dicit dñs exercituũ deꝰ israhel. Ecce ego adducã sup iudã & sup omnes habitatores iherusalẽ vniuersã afflictõez quã locutus sũ aduersũ illos. eo q; locutꝰ sũ ad illos et nõ audierũt vocaui illos & nõ rñderũt michi. Domui aĩ rechabitar dixit iheremias. Hec dicit dñs exercituũ deus israhel. Pro eo q; obedistis p̃cepto ionadab patris vr̃i & custodistis oĩa mãdata eiꝰ & fecistis vniuersa q̃ p̃cepit vob ꝓpterea hec dicit dñs exercituũ deꝰ israhel. Nõ deficiet vir de stirpe ionadab filij rechab. stãs in cõspectu meo cunctis diebo. Capitulũ. XXXVI.

Et factum est in anno q̃rto ioachim filij iosie regis iuda: factũ est vbum hoc ad iheremiam a dño dicẽs. Tolle volumẽ libri & scribes in eo oĩa vba q̃ locutus sũ tibi aduersus israhel & iudam & ad uersus omẽs gẽtes a die qua locutus sum ad te ex diebo iosie vsq; ad diem hanc: si forte audiente domo iuda vniuersa que ego cogito facere eis. reuertatur vnusquisq; a via sua pessima & ꝓpicia ero iniq̃tati & peccato eoꝝ. Vocauit ergo iheremias baruch filiuz nerie & scripsit baruch ex ore iheremie omnes sermones domini q̃s locutus est ad eum in volumine libri. Et p̃cepit iheremias baruch. dicens. Ego clausus sũ: nec valeo ingredi in domum domini. Ingredere ergo tu & lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba dñi audiente populo. in domo domini in die ieiunij: insup & audiẽte vniuerso iuda q̃ veniunt de ciuitatibus suis. Leges eis: si forte eadat oro eoꝝ in cõspectu domini & reuertat vnusquisq; a via pessima: qm̃ magnus furor & indignatõ est quã locutus est dominꝰ aduersus populũ hũc. Et fecit baruch filius nerie. iuxta oĩa que p̃ceperat ei iheremias ꝓpheta legens ex volumine sermones dñi in domo domini. Factũ est aũt in anno q̃nto ioachim filij iosie regis iuda: in mẽse nono p̃dicauerũt ieiunĩũ in cõspectu dñi oĩ populo in iherusalẽ & vniuerse multitudini q̃ cõfluxerat de ciuitatibo iuda ĩ iherusalẽ. Legitq; baruch ex volumine ꝑmones iheremie in domo dñi ĩ gazophilatõ gamarie filij saphan scribe: ĩ vestibulo superiori in introitu porte noue domus dñi: audiente oĩ populo. Cũq; audisset micheas filius gamarie filij saphã oẽs ꝑmones dñi ex libro: descendit in domuz regis ad gazophilatiũ scribe. Et ecce ibi omẽs principes sedebãt: elisama scriba & dalaias filius semeie helchana filius alchobor & gamarias filius saphan & sedechias filius anani & vniuersi principes. Et nuntiauit eis micheas oĩa verba que audiuit legentem baruch ex volumine ĩ auribo populi. Miserunt itaq; omnes pncipes baruch iudi filium nathanie filij selemie filij chusi dicentes. Volumen ex quo legisti audiẽte populo sume ĩ manũ tua & veni. Tulit ergo baruch filius nerie volumẽ in manu sua. & venit ad eos. Et dixerũt ad eũ. Sede: & lege hec in auribo nostris. Et legit baruch in auribo eorum. Igr̃ cum audissent omnia verba. obstupuerunt vnusquisq; ad proximũ suuz: & dixerũt ad baruch. Nuntiare debemus regi oẽs sermones istos. Et interrogauerũt eũ dicẽtes. Indica nobis: quõ scripsisti oẽs ꝑmones istos ex ore eiꝰ. Dixit aũt eis baruch. ex ore suo loq̃batur quasi legẽs ad me omẽs sermones istos: et ego scribebã in volumine atramẽto Et dixerũt pncipes ad baruch. Vade & absconde tu & iheremias: & nemo sciat vbi sitis. Et ingressi sũt ad regem in atriũ. Porro volumẽ cõmendauerũt in gazophilacõ elisame scribe: & nũtiauerũt audiẽte rege oẽs ꝑmones. Misitq; rex iudi vt sumẽt volumen: qui tollens illud de gazophilacõ elisame scribe legit audiente rege: & vniuersis pncipibo qui stabãt circa regem. Rex aũt sedebat in

domo hiemali in mense nono : & posita erat arula coram eo plena prunis · Cumq; legisset iudi tres pagellas vel q̃tuor scidit illud scalpello scribe & piecit in ignẽ q̃ erat super arulam: donec cõsumeret̃ oĩe volumen igni qui erat in arula · Et nõ timuerũt neq; sciderunt vestimenta sua rex & oĩes serui eius : q̃ audierũt vniuersos sermones istos Verumtamẽ elnathan & dalaias & gamarias contradixerũt regi ne cõbureret liby : & ñ audiuit eos. Et p̃cepit rex iberemiel filio amalech· & saraie filio ezrihel & selemie filio abdehel· vt cõphenderẽt baruch scribam & iheremiã pphetam. Abscondit aũt eos dñs . Et factũ est verbũ dñi ad iheremiã pphetam : postq̃ cõbusserat rex volumẽ & sermones quos scripserat baruch ex ore iheremie dicẽs. Rursũ tolle volumẽ aliud: & scribe in eo omnes sermones p̃ores q̃ erãt ĩ primo volumine quod cõbussit ioachim rex iuda · Et ad ioachim regem iuda dices . Hec dicit dñs · Tu cõbussisti volumẽ istud dicẽs · Quare scripsisti in eo ammũtiãs· festinus veniet rex babilonis: & vastabit terrã hãc & cessare faciet ex illa hoĩem & iumentũ· Propterea hec dicit dñs deus cõtra ioachim regem iuda . Non erit ex eo qui sedeat sup soliũ dauid· & cadauer eius proicietur ad estum per diem· & ad gelu per noctem· Et visitabo contra eum & cõtra semẽ eius & contra seruos eius miquitates suas· & adducam super eos & sup habitatores iherusalem & super viros iuda omne malum q̃ locutus sum ad eos: & non audierunt· Iheremias autem tulit volumẽ aliud & dedit illũ baruch filio nerie scribe :qui scripsit ĩ eo ex ore iheremie oẽs ꝑmones libri quẽ cõbusserat ioachim rex iuda igni :& ĩsup additi sũt sermones multo plures q̃p antea fuerunt·

Et regnãit rex· Ca. XXXVII.
sedechias filius iosie p iechonia filio ioachim quẽ cõstituit regẽ nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda · & nõ obediuit ipse & pui eius & pplus terre vbis dñi q̃ locutus est ĩ manu iheremie pphete· Et misit rex sedechias iochal filiũ selemie & sophoniã filiũ maasie sacerdotem ad iheremiã pphetã dicẽs· Ora p nobis dñm deũ nostrũ. Iheremias autẽ libere ambulabat in medio populi · Nõ enĩ miserat eũ in custodiã carceris . Igr̃ exercitus pharaonis egressus est de egipto . & audientes caldei qui obsedebant iherusalem huiusce modi nũtiũ recesserũt ab iherusalẽ· Et factus est verbũ dñi ad iheremiam pphetã dicẽs · Hec dicit dñs deus israhel. Sic dicetis regi iuda qui misit vos ad me interrogandũ · Ecce exercitus pharaonis qui egressus est vobis in auxiliũ reuertetur in terrã suã in egiptũ: & redient caldei & bellabũt cõtra ciuitatẽ hanc : & capiẽt eam & succẽdẽt igni. Hec dicit dñs . Nolite decipere aĩas vras dicẽtes eũtes abibũt & recedẽt a nobis caldei: q̃ nõ abibũt. Sed & si percusseritis oĩem exercitũ caldeoy q̃ pliantur aduersũ vos & derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli de tentorio suo cõsurgẽt: & incẽdẽt ciuitatẽ hãc igni · Ergo cũ recessisset exercitus caldeoy ab iherusalẽ ppter exercitũ pharaonis: egressus ẽ iheremias de iherusalẽ vt iret ĩ terra beniamin :& diuideret ibi possessionem ĩ cõspectu ciuiũ · Cũq; peruenisset ad portã beniamin erat ibi custos porte p vices nomine iherias filius selemie filij ananie : & apprehẽdit iheremiã pphetã dicens · Ad caldeos pfugis· Et rndit iheremias· Falsũ est: nõ fugio ad caldeos· Et nõ audiuit eum: sed cõphendit iherias iheremiã: & adduxit eum ad pncipes · Quãobrem irati pncipes contra iheremiã: cesũ eũ miserũt in carcerẽ qui erat in domo ionathan scribe· Ipse enim ppositus erat sup carcerẽ · Itaq; ĩgressus ẽ iheremias in domũ laci et in ergastulũ: et sedit ibi iheremias diebo multis · Mittens aũt sedechias rex tulit eũ ·et interrogauit eum in domo sua abscondite: et dixit · Putasne est pmo a domino ? Et dixit iheremias . Est· Et ait · In man? regis babilonis traderis · Et dixit iheremias ad regẽ sedechiã· Quid peccaui tibi· et seruis tuis et populo tuo : q̃ misisti me in domũ carceris ? Vbi sunt pphete vri q̃ pphetabãt vobis et dicebãt :nõ veniet rex babilonis super vos et super terram hanc · Nunc ergo audi obsecro domine mi rex . Valeat dep̃ cacõ mea ĩ cõspectu tuo: et ne me remittas in domũ ionathe scribe ne moriã ibi· Precepit ergo rex sedechias vt traderet̃ ĩ vestibulum carceris: et daretur ei quotidie torta panis·

excepto pulmẽto: dõnec cõſumerẽt oẽs panes de
ciuitate. Et mãſit ihẽmias in veſtibulo car
ceris. Capitulum. XXXVIII.

Audiuit aũt ſaphacias filiꝰ nathan
& ihedelias filius phaſſur & iochal
filius ſelemie & phaſſur filius mel
chie ſmones qs ihẽmias loqbaẽ ad oẽm po
pulũ dicẽs. Hec dicit dñs. Quicumq; mãſe
rit in ciuitate hac morietur gladio & fame &
peſte: qui aũt ꝓfugerit ad chaldeos viuet: &
erit aĩa eius ſoſpes & viuẽs. Hec dicit dñs.
Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exer
citus regis babilonis: & capiet eã. Et dix
erunt ꝑncipes regi. Rogamus vt occidatur
dõ iſte. De induſtria enim diſſoluit manus
virorꝫ bellantium q̃ remanſerũt in ciuitate
hac & manꝰ vniuerſi populi: loquẽs ad eos
vniuerſa verba hec. Siquidẽ dõ iſte non q̃
rit pacẽ populo hui⁹: ſ malum. Et dixit rex
ſedechias. Ecce ipe in manibꝰ vẽis eſt. Nec
enĩ fas eſt vobis quicq̃ negare. Tulerũt g̃
ieremiã & proiecerũt eum in lacum elchie
filij amelech: qui erat in veſtibulo carceris.
& ſubmiſerũt ieremiã ĩ fumbo in lacũ. in q̃
non erat aq̃ ſed lutum. Deſcendit itaq; ihe
remias in cenũ. Audiuit autem abdemelech
ethiops vir eunuchus qui erat in domo re
gis: q̃ miſiſſent ieremiã in lacũ. Porro rex
ſedebat in porta beniamin. Et egreſſus ẽ ab
demelech de domo regis: & locutus eſt ad re
gẽz dicẽs. Dñe mi rex male fecerũt viri iſti
oĩa q̃cũq; perpetrauerũt cõtra ieremiã ꝓphe
tam mittenſq; eũ in lacũ vt moriat ibi fame
Non ſunt enim panes vltra in ciuitate. Pre
cepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens.
Tolle tecum hinc triginta viros: & leua ie
remiã ꝓphetã de lacu ãteq; moriat. Aſſump
tis g̃ abdemelech ſecum viris ingreſſus eſt
domum regis que erat ſub cellario: & tulit in
de veteres pannos & ãtiq̃ veſtimẽta q̃ cõpu
trueraẽt: & ſubmiſit ea ad ieremiã in lacũ p
funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad
ieremiã ꝓphetã. Pone veteres damos &
hec ſciſſa & putrida ſub cubitu manuũ tua
rũ: & ſup funes. Fecit g̃ ihẽmias ſic. Et ex
traxerũt ihẽmiã fumbo: & eduxerũt eũ de lacu
Mãſit aũt ieremias in veſtibulo carceris.
Et miſit rex ſedechias: & tulit ad ſe ihẽmiã
ꝓphetam ad oſtiũ tertiũ in domo domini: &
dixit rex ad ieremiã. Interrogo ego te ſer
monẽ: ne abſcondas a me aliq̃d. Dixit autẽ
ieremias ad ſedechiam. Si annũtiauero ti
bi: nũquid nõ interficies me? Et ſi cõſilium
dedero tibi: nõ me audies. Juravit ergo rex
ſedechias ieremie clam dicẽs. Viuit dñs q̃
fecit nobis animã hãc ſi occidero te: & ſi tra
didero in manus virorꝫ iſtorꝫ qui q̃runt ani
mam tuã. Et dixit ieremias ad ſedechiam.
Hec dicit dñs exercituũ deus iſrahel. Si ꝓ
fectus exieris ad principes regis babilonis
viuet anima tua: & ciuitas hec nõ ſuccendet
igni. & ſaluus eris tu & domus tua. Si aũt
nõ exieris ad ꝑncipes regis babilonis trade
tur ciuitas hec in manus chaldeorꝫ et ſucce
dẽt eam igni: et tu nõ effugies de manu eorꝫ
Et dixit rex ſedechias ad ieremiã. Sollici
tus ſũ ꝓpter iudeos q̃ trãſfugerũt ad chalde
os: ne forte tradar in manus eorꝫ et illudant
michi: Ait aũt ieremias. Non te tradent
Audi q̃ſo vocẽ dñi quã ego loq̃r ad te: et be
ne tibi erit et viuet anima tua. Quod ſi nolue
ris egredi: iſte eſt ſermo quem oſtendit michi
dominus. Ecce omnes mulieres q̃ remanſe
rũt in domo regis iuda. educẽt ad principes
regis babilonis: & ipe dicẽt. Seduxerũt te
& ꝓualuerũt aduerſũ te viri pacifici tui: di
merſerũt te ĩ ceno & ĩ lubrico pedes tuos. &
receſſerũt a te. Et omnes vxores tue & filij
tui educent ad chaldeos & nõ effugies ma
nus eorꝫ: ſ ĩ manũ regis babilonis traderis &
ciuitatez hanc comburet igni. Dixit g̃ ſede
chias ad ihẽmiã. Nullꝰ ſciat vba hec: & nõ
morieris. Si aũt audierint ꝑncipes q̃ locutꝰ
ſũ tecũ. & venerint ad te et dixerint tibi indi
ca nobis q̃d locutus ſis cuz rege ne celes nos
et ñ te interficiem?: et q̃d locutus ẽ tecũ rex:
dices ad eos. Proſtrati ego preces meas co
ram rege: ne me duci inberet in domũ iona
than et ibi morerer. Venerunt ergo omnes
ꝑncipes ad ieremiã: et interrogauerũt eũ. Et
locutus eſt eis iuxta oĩa vba q̃ preceperat ei
rex. Et acceſſerũt ab eo. Nichil enim fuerat au
ditũ. Manſit vo ieremias in veſtibulo car
ceris vſq; ad diẽ q̃ capta ẽ ieruſa
lẽ. Et factũ ẽ vt caperet ieruſalẽ.
Anno nono ſedechie. XXXIX.

regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babilonis & omnis exercitus eius ad iherusalē: & obsidebāt eā. Undecimo aūt anno sedechie mense quarto quinta mensis facta est ciuitas: & ingressi sunt omnes principes regis babilonis & sederunt in porta media. neregel sereser semegar nabusarsathim. rabsares neregel sereser rebmag & oēs reliqui principes regis babilonis. Cūq; vidissēt eos sedechias rex iuda & omnes viri bellatores fugerūt: & egressi sūt nocte de ciuitate per viam horti regis & p portā q̄ erat inter duos muros: & egressi sūt ad viam deserti. Persecutus est aūt eos exercitus caldeorum: & comprehenderūt sedechiam in campo solitudinis iherichontine & captū adduxerūt ad nabuchodonosor regē babilonis in reblatha q̄ est in terra emath: & locutus est ad eū iudicia. Et occidit rex babilonis filios sedechie in reblatha in oculis eius: & omnes nobiles iuda occidit rex babilonis. Oculos quoq; sedechie eruit: & vinxit eū cōpedibus vt duceretur in babilonē. Domū quoq; regis & domum vulgi succenderūt caldei igni: & murū iherusalem subuerterunt. Et reliquias populi q̄ remanserant in ciuitate & profugos q̄ trāsfugerant ad eū: & supfluos vulgi qui remanserant transtulit nabusardan magister militū in babilonem: & de plebe pauperum qui nichil penitus habebant dimisit nabusardā magister militū in terra iuda: & dedit eis vineas & cisternas in die illa. Preceperat autem nabuchodonosor rex babilonis de iheremia. nabusardan magistro militū dicens. Tolle illū. & pone sup oculos tuos nichilq; ei mali facias: sed vt voluerit sic facies ei. Misit ergo nabusardan principes militie & nabu & sesban & rapsares. & neregel & sereser. & rebmag. & omnes optimates regis babilonis miserunt & tulerunt iheremiam de vestibulo carceris & tradiderūt eū godolie. filio aycham filii saphan. vt intraret domū & habitaret in populo. Ad iheremiā aūt factus fuerat sermo dñi cū clausus fuisset in vestibulo cāceris dicēs. Vade & dic abdemelech ethiopi dicens. Hec dicit dñs exercituū. deus israhel. Ecce ego inducaz sermones meos super ciuitatem hanc in malū & nō in bonū: & erūt in cōspectu tuo in die illa: & liberabo te in die illa ait dñs. Et nō traderis in manus virorū quos tu formidas: sed eruēs liberabo te & gladio nō cades: sed erit tibi aia tua in salutē q̄ in me habuisti fiduciā ait dñs.

Capitulum. XL.

Sermo q̄ factus est ad iheremiā a domino: postq̄ dimissus est a nabusardan mgro militie de rama q̄n tulit eū vinctū cathenis in medio oīm q̄ migrabant de ihrlm & iuda: & ducebantur in babilonem. Tollens aūt princeps militie iheremiā dixit ad eū. Dūs deus tuus locutus est malum hoc sup locū istū: & adduxit & fecit dñs sicut locutus est. q̄ peccastis dño & nō audistis vocem eius: & factus est vobis sermo hic. Nunc ergo ecce solui te hodie de cathenis que sunt in manibus tuis. Si placet tibi vt venias mecum in babilonem veni: & ponam oculos meos sup te. Si aūt displicet tibi venire mecū in babilonem. refide. Ecce oīs terra in cōspectu tuo ē. Quod elegeris & quo placuerit tibi vt vadas. illuc pge: et mecum noli venire: sed habita apud godoliā filiū aycham filii saphan quem ppposuit rex babilonis ciuitatibus iude. Habita ergo cum eo in medio populi: vel quocumq; placuerit tibi vt vadas vade. Dedit quoq; ei magister milicie cibaria et munuscula: et dimisit eū. Venit aūt iheremias ad godoliā filiū aicham in masphat: et habitauit cum eo in medio ppli qui relictus fuerat in terra. Cūq; audissent omnes pncipes exercitus qui dispersi fuerāt per regiones ipsi et socii eorū q̄ prefecisset rex babilonis godoliā filium aycham terre: & q̄ cōmendasset ei viros et mulieres et puulos et de pauperibus terre qui non fuerāt trāslati in babilonem: venerūt ad godoliam in masphat: et ismahel filius nathanie et iohanan filius caree. et ionathan et sareas. filius thenoemech. et filii offi qui erāt de nethophati et iechonias filii maachati ipi et viri eorū. Et iurauit eis godolias filius aycham filii saphan et comitibus eorum dicens. Nolite timere seruire caldeis. Habitate in terra et seruite regi babilonis. et bene erit vobis. Ecce ego habito in maspha: vt respondeam precepto caldeorum q̄ mittuntur ad nos. Vos autem colligite vindemiam et messem et oleū et comedite in vasis vris

& manete in vrbibo vris quas tenetis. Sed et omes iudei qui erant in moab & in filiis ammon & in ydumea & in vniuerfa regionibus: audito q dediffet rex babilonis reliquas in iudea & q ꝓpofuiffet fup eos godoliam filiu aicham filij faphan: reuerfi fut imꝑ omes iudei de vniuerfis locis ad q ꝓfugerat: & venerut ad terram iuda ad godoliā in maſpbat & collegerut vinū & meſſem multam nimis Johanan autem filius caree & omnes principes exercitus qui diſperſi fuerant in regionibus venerut ad godoliam in maſpbat: & dixerunt ei. Scito q babalis rex filiorum ammon miſit iſmahel filiu nathanie ꝓcute amimam tuā. Et nō credidit eis godolias filius aicham. Johanan aūt filius caree dixit ad godoliā ſeorſū in maſpbat loqns. Jbo & percutiā iſmahel filiu nathanie nullo ſciēte. ne interficiat aiam tuā. & diſſipet oes iudei q cogregati ſut ad te: & pibut reliqe iuda. Et ait godolias filiꝰ aicham ad iohanan filiu caree. Noli facē vbū hoc. Falſū em tu loqris de iſmahel. ¶ Capitulū. XLI.

Et factum eſt in menſe ſeptimo venit iſmahel filius nathanie filij eliſama de ſemine regali & optimates regis & decē viri cū eo ad godoliā filiu aichaz in maſpbat: & comederut ibi panes ſimul in maſpbat. Surrexit aūt iſmahel filiꝰ nathanie & decē viri q cū eo erāt & ꝓcuſſerut godoliam filiu aicham filij faphan gladio: & interfecerunt eu quē ꝓfecerat rex babilonis terre. Omnes q̄ iudeos qui erāt cum godolia in maſpbat: & chaldeos q repti ſut ibi & viros bellatores percuſſit iſmahel. Secundo autez die poſtq̄ occiderat godoliam nullo adhuc ſciente venerut viri de ſichem & de filo & de ſamaria octogīta viri raſi barba & ſciſſis veſtibo & ſqualentes: & munera & thus habebant in manu: vt offerrent in domo dñi. Egreſſus ergo iſmahel filius nathanie ī occurſum eoꝝ de maſpbat: incedens & plorans ibat. Cum aūt occurriſſet eis dixit ad eos. Venite ad godoliam filiu aicham. Qui cum veniſſet ad mediū ciuitatis: interfecit eos iſmahel filius nathanie circa mediū laci ipſe & viri qui erāt cū eo. Decem aūt viri repti ſut inter eos qui dixerunt ad iſmahel. Noli occidere nos: q habemus theſauros in agro frumenti & hordei & olei & mellis. Et ceſſauit: & nō interfecit eos cū fratribo ſuis. Lacus aūt in quē ꝓiecerat iſmahel oīa cadauera virorꝝ q̄s ꝓcuſſit ꝓpter godoliā: ipe ē quez fecit rex aſa ꝓpter baaſa regē iſrahel. Ipſuz replenit iſmahel filius nathanie occiſis. Et captiuas duxit iſmahel omes reliquias populi qui erāt in maſpbat filias regis & vniuerſū populum qui remanſerāt in maſpbat. quos commendauerat nabuzardan princeps militie godolie filio aicham. Et cepit eos iſmahel filius nathanie: et abiit vt trāſiret ad filios ammon. Audiuit autem iohanan filiꝰ caree. et omnes principes bellatorum q̄ erāt cum eo omne malum quod fecerat iſmahel filius nathanie: aſſumptis vniuerſis viris ꝓfecti ſunt vt bellarēt aduerſū iſmahelē filiū nathanie: et inuenerunt eū ad aq̄s multas q̄ ſunt in gabaon. Cūq̄ vidiſſet oīs populus q̄ erat cum iſmahel iohanan filium caree. & vniuerſos principes bellatorꝝ qui erant cum eo letati ſunt. Et reuerſus eſt omis populus quez ceperat iſmahel in maſpbat: reuerſuſq̄ abiit ad iohanan filiuz caree. iſmahel autem filius nathanie fugit cū octo viris a facie iohanan: et abiit ad filios ammon. Tulit ergo iohanan filius caree et omes ꝓncipes bellatorꝝ q̄ erāt cū eo vniuerſas reliquias vulgi quas reduxerāt ab iſmahel filio nathanie de maſpbat: poſtq̄ ꝓcuſſit godoliam filium aicham fortes viros ad preliuz et mulieres et pueros et eunuchos quos reduxerat de gabaon: et abierūt et ſederūt peregrinantes. in chanaan que eſt iuxta bethleem vt pgerēt et introirēt egiptum a facie chaldeoꝝ. Timebant enim eos. q̄ percuſſerat iſmahel filius nathanie godoliā filiū aichā quē ꝓpoſuerat rex babilonis in terra iuda. ¶ Ca. XLII.

Et acceſſerūt omes principes bellatorꝝ et iohanan filius caree et iezonias filiꝰ ioſie et reliquū vulgꝰ a puo vſq̄ ad magnū. dixerūtq̄ ad ieremiā ꝓphetā. Cadat oro nra ī cōſpectu tuo et ora ꝓnobis ad dñm deū tuū pro vniuerſis reliquijs iſtis. q̄ derelicti ſumꝰ pauci de pluribo ſicut oculi tui nos intuent: et annūtiet nobis dominus deus tuus viā p quā pgam: et vbuz

quod faciamus . Dixit aũt ad eos iheremias ꝓpheta · Audiui . Ecce ego oro ad dominum deũ vr̃m scm̃ vba vr̃a: oñe vbũ quodcũq; responderit michi indicabo vobis nec celabo vos quicq̃ · Et illi dixerunt ad iheremiam · Sit dominus inter nos testis veritatis & fi dei: si nõ iuxta oñe verbũ mi q̃ miserit te dñs deus tuus ad nos sic faciemus siue bonum ẽ siue malum · Voci domini dei nostri ad quez mittimus te obediemus: vt bene sit nobis cũ audierimus vocẽ domini dei nostri . Cũ autem cõpleti essent decẽ dies: factũ est verbus domini ad iheremiã . Vocauitq; iohanan filiũ caree & omẽs p̃ncipes bellatoꝝ q̃ erãt cũ eo & vniuersũ populũ a minimo vsq; ad magnũ: & dixit ad eos · Hec dicit dñs deus israhel. ad quẽ misistis me. vt p̃sternerẽ p̃ces vr̃as ĩ cõspectu eius · Si quiescentes mãseritis in terra hac. edificabo vos & nõ destruã · plantabo & nõ euellam · Iam enim placatus sum sup malo qđ feci vobis · Nolite timere a facie regis babilonis: quẽ vos pauidi formidatis · Nolite metuere eum dicit dominus · q; vobiscum sum ego vt saluos vos faciã & eruam de manu eius: & dabo vobis misericordias · & miserebor vestri · & habitare vos faciam in terra vr̃a · Si aũt dixeritis vos · nõ habitabimus in terra ista nec audiemus vocem domini dei nr̃i dicentes nequaq̃ · sed ad terraz egipti pergemus vbi non videbimus bellũ · & clangorẽ tube non audiemus · & famẽ nõ sustinebimus · & ibi habitabimus: ꝓpter hoc nũc audite verbũ domini reliquie iuda · Hec dicit dñs deus exercituũ: deus israhel. Si posueritis faciẽ vr̃am vt ingrediamini egiptũ & ĩtraueritis vt ibi habitetis · gladius quẽ vos formidatis · ibi comprehendet vos in terra egipti : & fames p̃ qua estis solliciti adherebit vobis in egipto & ibi morie-mini . Omnesq; viri q̃ posuerũt faciem suam vt ingrediãtur egiptum vt habitent ibi: morient gladio & fame & peste . Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali qđ ego afferam sup eos : q; hec dicit dñs exercituũ deus israhel · Sicut cõflatus est furor meus & indignacõ mea sup habitatores ihr̃l̃m: sic cõflabit ĩdigc̃õ mea sup vos cũ ingressi fueritis egiptũ & eritis in̾ſ̾ũrãdũ & ĩ stuporẽ & in maledictuz & in obp̃robriũ: & neq̃q̃ vltra videbitis locũ istũ · Verbũ dñi sup vos reliquie iuda · Nolite intrare egiptũ . Scientes scietis q; obtestatus sũ vobis hodie: q; decepistis aias vr̃as Vos em̃ misistis me ad dñm deũ nr̃m dicẽtes · Oꝛa p̃ nobis ad dñm deuz nr̃m : & iuxta oĩa q̃cũq; dixerit tibi deus nr̃ sic ãnũtia nob & faciem? . Et ãnũtiaui vob hodie · & ñ audistis vocẽ dñi dei vr̃i sup vniuerꝝ p̃ qbo misit me ad vos : Nũc g̃ scientes scietis: q; gladio & fame & peste moriemini ĩ loco ad quẽ voluistis ĩtrare vt habitaretis

Actũ est aũt cũ Ca · XLIII. ibi · cõplesset iheremias · loq̃ns ad ꝓplm vniuersos p̃mones dñi dei eoꝝ pro qbo miserat eũ dñs deus eoꝝ ad illos omnia vba hec: dixit azarias filius ozie & iohanan filius caree & omnes viri supbi dicẽtes ad iheremiã · Mendatiũ tu loq̃ris . Non misit te dñs deus nr̃ dicens ne ingrediamini egiptũ · vt habitetis illic : ꝑ baruch filius nerie inci-tat te aduersuz nos vt tradat nos in manus chaldeoꝝ & interficiat nos & traduci faciat in babilonẽ · Et nõ audiuit iohanan filius caree · & omẽs p̃ncipes bellatoꝝ & vniuersus popul? vocẽ dñi vt manerẽt in terra iuda : sed tollẽs iohanan filius caree & vniuersi p̃ncipes bellatoꝝ vniuersos reliq̃aꝝ iuda q̃ reuersi fuerãt de cunctis gẽtibo ad quas fuerãt añ dispersi vt habitarẽt in terra iuda viros & mulieres & puulos & filias regis. et omẽm aiam quã reliq̃rat nabuzardan p̃nceps milicie cũ godolia filio aicham . filio saphan et iheremiã ꝓphetã et baruch filiũ nerie : et ingressi sũt ĩ terrã egipti · q; nõ obedierũt voci dñi: et venerũt vsq; ad tafnis · Et factus est ſmo dñi ad iheremiã ĩ tafnis dicẽs Sume tibi lapides grandes in manu tua & abscondes eos in cripta que est sub muro latericõ in porta domus pharaonis in tafnis cernentibo viris iudeis: et dices ad eos · Hec dicit dñs exercituũ · deꝰ israhel · Ecce ego mittam et assumam nabuchodonosoꝛ regẽ babilonis seruũ meũ et ponã thꝛonũ eius sup lapides istos quos abscondi : vt statuet solium suũ sup eos · Veniensq; p̃cutiet terrã egipti quos in morte in mortẽ · et quos in captiuitate ĩ captiuitatẽ: et qs in gladio in gladiũ.

Et succendet ignē in delubris deor egipti & cōburet ea: & captiuos ducet illos. Et amicietur terra egipti sicut amicit pastor pallio suo: & egrediet inde in pace. Et otet statuas dom? sol q̄ sūt in t̄ra egipti: & delubra deorū egipti comburet igni.

Capi. XLIIII.

Verbū quod factū ē ad iheremiā. & ad omnes iudeos qui habitabant in terra egipti habitātes in magdalo & in taphnis & in memphis & in t̄ra phatures dicēs. Hec dicit dñs exercituū. deus israhel Vos vidistis omne malum istud q̄ adduxi sup iherusalem & sup omnes vrbes iuda: & ecce deserte sūt hodie et nō est in eis habitator ꝓpter malicia quā fecerūt vt me ad iracundia prouocarēt: & irēt & sacrificarēt & colerent deos alienos q̄s nesciebāt & illi & vos & pres vestri. Et misi ad vos omnes seruos meos ꝓphetas de nocte cōsurgens. mittensq̄ & dicēs. Nolite facere verbū abominacōis huiusce modi. Et nō audierūt: nec inclinauerūt aurem suam vt non cōuerterent a malis suis: & nō sacrificarēt diis aliis. Et cōflata est indignacō mea & furor meus: & succēsa est in ciuitatibo iuda & in plateis iherusalem & vse sūt in solitudiez & vastitatē sicut die hac. Et nūc hec dicit dñs exercituū deus israhel. Quare vos facitis malum grande cōtra animas vras vt intereat ex vobis vir & mulier puulus & lactens de medio iude nec relinquatur vobis quicq̄ residuū: prouocātes me in operibo manuum vestraz sacrificādo diis aliis in terra egipti in qua ingressi estis vt habitetis ibi. & dispereatis & sitis in maledictionem & in ꝓpobrium cunctis gentibo terre? Numquid obliti estis mala patrū vestrorum & mala regum iuda & mala vxorū eius et mala vestra et mala vxorū vestra rū q̄ fecerūt in terra iuda et in regionibo iherusalem? Nō sūt mūdati vsq̄ ad diem hanc: et timuerūt et nō ambulauerūt in lege domī et in p̄ceptis meis: q̄ dedi coram vobis et coram pribo vestris. Ideo hec dicit dominus exercituū deus israhel. Ecce ego ponā faciem meam in vobis in malū: et disperdā omnem iudam. Et assumā reliquias iude q̄ posuerūt facies suas vt ingrederent in terram egipti. et habitarent ibi: et cōsument omnes in terra egipti et cadent in gladio et in fame. Cōsumentur a minimo vsq̄ ad maximū: et in gladio et in fame morient et erūt in iusiurādū et in miraculū et in maledictōnem et in obprobriū Et visitabo habitatores terre egipti sicut visitaui sup iherusalē in gladio et in fame et in peste: et nō erit q̄ effugiat et sit residuus de reliq̄is iudeor q̄ vadūt vt pegrinent in terra egipti et reuertant in terrā iuda: ad quā ipsi eleuāt animas suas vt reuertant et habitent ibi. Non reuertētur nisi qui fugerūt. Rndērūt aūt iheremie omnes viri scientes q̄ sacrificarēt vxores eorū dīs aliis et vniuerse mulieres q̄rū stabat multitudo grādis et oīs populus habitantiū in terra egipti i phatures dicentes. Sermonē quem locutus es ad nos in nomine domini non audiemus ex te s facientes faciemus omne verbū q̄ egredit de ore nostro: vt sacrificemus regine celi. et libem? ei libamina. sicut fecimus nos et patres nostri reges nostri et principes nostri. in vrbibo iuda et in plateis iherusalem: et saturati sumus panibo. et bene nobis erat. malumq̄ non vidimus. Ex eo autem tempore q̄ cessauimus sacrificare regine celi et libare ei libamina indigemus ommibo. et gladio et fame cōsūpti sumus. Quod si nō sacrificamus regine celi. et libamus ei libamina: nūq̄d sine viris nris fecimus ei placētas ad colendā eā et liba ad libandū? Et dixit iheremias ad omnem populū aduersum viros et aduersū mulieres et aduersū vniuersā plebē q̄ rndērāt ei vbū dicēs. Numquid nō sacrificiū quod sacrificastis in ciuitatibo iuda et in plateis iherusalē vos et pres vri reges vri et pncipes vri et populus terre. horū recordatus est dominus et ascendit sup cor eius? Et nō poterat dñs vltra portare ꝓpter maliciam studiorū vrorum et ꝓpter abominacōnes q̄s fecistis: et facta est terra vra i desolacōz et in stupore et i maledictū eo q̄ non sit habitator: sicut e dies hec. Propterea q̄ sacrificaueritis ydolis et peccaueritis dño: et non audieritis vocē dñi et in lege et in p̄ceptis et in testimonijs eius nō ambulaueritis idcirco euenerunt vobis mala hec sicut est dies hec. Dixit aūt iheremias ad omnem populū: et ad vniuersas mulieres. Audite verbū domini

ommis iuda qui estis in terra egipti . Dec inquit dñs exercituũ . deus israhel dicẽs . Vos & vxores vre locuti estis ore vestro: & manibꝰ vris impleſtis dicẽtes . Faciamus vota nostra que vouimus : vt sacrificemus regine celi & libemus ei libamina . Impleſtis opera vestra . & ope ꝓpetraſtis ea . Ideo audite verbũ domini ommis iuda q̃ habitatis in tra egipti . Ecce ego iurauí in nomine meo magno ait dñs . q̃ nequaq̃ vltra vocabitur nomen meum ex ore ommis viri iudei dicentis . viuit dñs deus in oñi terra egipti . Ecce ego vigilabo sup eos ī malum & non in bonũ: & cõsumẽtur omnes viri iuda qui sunt in terra egipti gladio & fame donec penitus cõsumãtur . Et qui fugerint gladiũ reuertẽt de terra egipti in terrã iuda viri pauci & sciẽt oẽs reliquie iuda ingredientiũ terram egipti vt habitẽt ibi . cuius sermo cõpleatur . meus: an illoꝝ . Et hoc vobis signũ ait dñs q̃ visitem ego sup vos in loco isto vt sciatis q̃ vere cõplebũt ꝑmones mei cõtra vos in malũ . Dec dicit dñs . Ecce ego tradam pharaonez efree regẽ egipti in manu inimicoꝝ eius & in manu querentiuz aiam illius: sicut tradidi sedechiã regem iuda in manu nabuchodonosoꝛ regis babilonis inimici sui & q̃retis aiaz ei?

Verbũ q̃ locutus est Ca . XLV iheremias ꝓpheta ad baruch filiuz neríe cuz scripſiſſet vba hec in libro ex ore iheremie : ãno q̃rto ioachim filij iosie regis iuda dicẽs . Dec dicit dñs de? isrl̃ ad te baruch . Dixiſti . Ve misero michi: qñ addidit dñs dolorẽ dolori meo : Laborauí cum gemitu meo: & requiem non inuení . Dec dicit dominus . Sic dices ad eũ . Ecce quos edificauí ego deſtruo: & quos plãtauí ego euello & vniuersam terrã hãc . Et tu q̃ris tibi grandia . Noli q̃rere . q̃ ecce ego adducã malũ sup oñem carnẽ ait dñs: & dabo tibi aiam tuã ī salutem in oĩbꝰ locis ad q̃cumq̃ perrexeris .

Vod factũ est vbũ Ca . XLVI . dñi ad iheremiã ꝓphetã cõtra gẽtes ad egiptũ aduersũ exercitũ pharaonis nechao regis egipti: q̃ erat iuxta fluuiũ . eufratẽ ī charchamis quẽ ꝑcussit nabuchodonosor rex babilonis in q̃rto anno ioachim filij iosie regis iuda . Preparate scutum . & clipeũ . & ꝓcedite ad bellũ . Jũgite equos & ascendite equites : state in galeis polite lanceas: indmite vos loricis . Quid igitur . Vidi ipos pauidos & terga vtentes . fortes eoruz cesos . Fugerũt cõciti: nec respexerunt . Terroꝛ vndiq̃ ait dñs . Nõ fugiet velox : nec saluari se putet fortis . Ad aq̃lonẽ iuxta flumẽ eufraten victi sunt: & ruerunt . Quis est iste q̃ q̃si flumẽ ascẽdit: & veluti fluuioꝝ intumescũt gurgites eius . Egiptus fluminis instar ascendit: & velut flumina mouebũtur fluctus eius: & dicet . Ascẽdite operiã terrã . pdã ciuitatẽ & habitatoꝛes eius . Ascendite eq̃s & exultate ī curribꝰ : et ꝓcedãt fortes . Ethiopie et libiee tenẽtes scutũ : et lidi q̃ arripiẽtes et iaciẽtes sagittas . Dies aũt ille dñi dei exercituũ dies vlcõis vt sumat vindictam de inimicis suis . Deuoꝛabit gladius et saturabit̃ : et inebꝛiabitur: sanguine eoꝝ . Victima enim dñi exercituũ in terra aq̃lonis iuxta flumen eufraten . Ascende in galaad: et tolle resinam vgo filia egipti . Frustra multiplicas medicamĩa . sanitas nõ erit tibi . Audierũt gentes ignominiã tuã . et vlulatus tuꝰ replenit terrã . Quia fortis impegit in fortem et ambo pariter cõciderũt . Verbuz quod locutus est dominꝰ ad iheremiã ꝓphetã super eo q̃ venturus esset nabuchodonosoꝛ rex babilonis et ꝑcussuꝰ terrã egipti . Annũtiate egipto : et auditũ facite ī magdalo et resonet in memphis: et in taphnis dicite . Sta et ꝑpara te: q̃ deuoꝛabit gladius ea q̃ per circuituz tuũ sũt . Quare cõputruit fortis tuus . Nõ stetit: quoniã dñs subuertit euz . Multiplicauit ruentes: ceciditq̃ vir ad proximũ suũ . Et dicẽt . Surgite . et reuertamur ad ꝓpl̃m nr̃m . et ad terraz natiuitatis nostre a facie gladij colũbe . Vocate nomen pharaonis regis egipti: tumultũ adduxit tempus . Vivo ego inquit rex . dñs exercituũ nomen eius: quoniã sicut thabor in montibꝰ et sicut carmelus in mari veniet . Vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia egipti . nemphis in solitudine erit . et deseretur et inhabitabilis erit . Vitula elegãs atq̃ formosa giptus . stimulator ab aquilone . veniet ei . Mercenarij quoq̃ eius qui versabãt̃ in medio eius quasi vitulí saginati vsi sũt et fugerũt simul . nec stare

potuerũt: q̃ dies interfectionis eorum venit
sup eos: tpus visitationis eor̃. Vox eius q̃
eris sonabit: qm̃ cũ exercitu ꝓperabunt: & cũ
securibꝫ venient ei. quasi cedentes ligna succiderunt saltum eius ait dominus: qui suputari non potest. Multiplicati sunt sup locustas: & non est eis numerus. Confusa est
filia egipti: & tradita in manus populi aquilonis dicit dñs exercituũ. deus israhel. Ecce
ego visitabꝫ sup tumultũ allexandrie & sup
pharaonẽ & sup egiptũ. & sup deos eius & superes eius. & super omnes qui confidunt
in eo: & dabꝫ eos ī manus querentium animam eor̃: & in manus nabuchodonosor regis babilonis & in manus seruorũ eius. Et
post hec habitabitur sicut diebꝫ pristinis ait
dñs. Et tu ne timeas serue meus iacob: &
ne paueas israhel. Quia ecce ego saluũ te faciam de longinquo: & semen tuũ de terra captiuitatis tue. Et reuertet iacob & requescet
& ꝓsperabit: & nõ erit q̃ exterreat eũ. Et tu
noli timere serue mei iacob ait dñs q̃ tecũ ego
sũ: q̃ ego cõsumã cũctas gẽtes ad q̃s eieci te.
Te vero ñ cõsumã: sed castigabo te in iudicio:
nec q̃si innocẽti parcã tibi. Ca. XLVII.

Vod factũ est verbum dñi ad ieremiaz ꝓphetam contra palestinos:
ãteq̃ percuteret pharao gazam. Hec
dicit dominus. Ecce aque ascendent ab aq̃lone & erunt quasi torrens inundans: & operient terram & plenitudinem eius: urbem &
habitatorem eius. Clamabunt homines &
vlulabunt omnes habitatores terre a strepitu pompe armorum & bellatorum eius: a cõmotiõne quadrigarum eius: & multitudine
rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis pro aduentu diei in
quo vastabunt omnes philistiim: & dissipabitur tyrus & sydon cum omnibus reliquis
auxilijs suis. Depopulatus est enim dominus
palestinos: reliquias insule capadocie. Venit calueciũ sup gasam. conticuit ascalon: &
reliquie vallis earum. Vsquequo cõcides o
mucro domini: vsquequo non quiesces? Ingredere in vaginam tuã: refrigerare & sile.
Quõ quiescet cũ dñs ꝑcepit ei. aduersus ascalonem & aduersum maritimas eius regiones:
ibiq̃ cõdixerit illi. Ca. XLVIII.

Ad moab. Hec dicit dñs exercituũ
deus israh. Ve sup nabo: qm̃ vastata
est & cõfusa. Capta est cariathiarim:
cõfusa est fortis & tremuit. Nõ est vltra exultatio in moab: in esebon cogitauerũt malũ.
Venite & disperdamus eã de gẽte. Ergo silẽs
cõticesces: sequetur te gladius. Vox clamoris de oronaim: vastitas & contritio magna. Cõtrita est moab: annũciate clamori
puulis eius. Per ascensũ enim leuith plorans
ascẽdit in fletũ: qm̃ in descensu oronaim hostes vlulatũ contritionis audierũt. Fugite saluate animas vestras: & eritis quasi myrice in
deserto. Pro eo enim q̃ habuisti fiduciam in
munitionibꝫ tuis & in thesauris tuis: tu q̃
capieris. Et ibit chamos in trãsmigrationem:
sacerdotes eius & ꝓncipes eius simul. Et veniet
ꝑdo ad omnẽ urbẽ: & urbs nulla saluabitur.
Et peribũt valles: & dissipabunt cãpestria
qm̃ dixit dñs. Date florem moab: q̃ florens
egredietur: & ciuitates eius deserte erũt & inhabitabiles. Maledictus qui facit opus dñi
fraudulenter: & maledictus qui prohibet
gladiũ suũ a sanguine. Fertilis fuit moab ab
adolescentia sua: & requieuit in fecibus suis.
Nec transfusus est de vase in vas: & in trãsmigrationẽ nõ abijt. Idcirco permãsit gust?
eius in eo: & odor eius non est immutatus.
Propterea ecce dies veniũt dicit dñs: & mittam eis ordinatores & stratores lagũculaz &
sternẽt eũ: & vasa eius exhaurient & lagũculas eorum collidẽt. Et effundet moab a chamos:
sicut confusa est domus israhel a bethel in q̃
habebat fiduciam. Quomodo dicitis fortes
sumus: & viri robusti ad preliandum? Vastata est moab: & ciuitates illius succenderunt: & electi iuuenes eius descenderũt ī occisionem ait rex: dñs exercituũ nomen eius.
Prope est interitus moab vt veniat: & malũ
eius velociter accurret nimis. Consolamini
eũ omnes qui estis in circuitu eius: & vniuersi q̃ scitis nomẽ eius dicite. Quõ confracta
est virga fortis: baculus gloriosus? Descende
de gloria. & sede in siti habitatio filie dibon:
quoniã vastator moab ascendet ad te: dissipabit munitiones tuas. In via sta: & prospice
habitatio aroer. Interroga fugientez & eũ qui
euasit. Dic. Quid accidit? Confusus est moab:

qm̃ victꝰ ẽ. Vlulate & clamate. ānũciate in arnõ qm̃ vastata ẽ moab: & iudiciũ venit ad terram campestrem super elon & super iessa & super mesphat & sup dibon & super nabo & sup domũ deblathaim & sup cariathiarim & sup bethgamul & sup bethmaon & super carioth & sup bosra & sup oẽs ciuitates terre moab q̃ longe & ꝓpe sũt. Abscisuꝫ ẽ cornu moab: & brachiũ eius cõtritũ ẽ ait dñs. Inebriate eum quoniam contra dominũ erectus est. Et allidet manũ moab in vomitu suo: & erit in derisũ etiã ipse. Fuit em̃ in derisũ tibi israhel: q̃si inter fures reperisses eũ. Propter verba gꝫ tua q̃ aduersũ illũ locutꝰ es captiuꝰ duceris. Relinq̃te ciuitates & hĩtate in petra hĩtatores moab: & estote q̃si colũba nidificans in sũmo ore foramis. Audiuim? superbiã moab. Superbꝰ ẽ valde. Sublimitatem eius & arrogantiã & supbiã & altitudinem cordis eius ego scio ait dñs. Jactantiã eius & arrogantiam & q̃ nõ sit iuxta eam virtus eiꝰ: nec iuxta quod poterat conata sic facere. Ideo sup moab eiulabo: & ad moab vniuersam clamabo & ad viros muri fictilis lamẽtantes. De planctu iazer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue transierunt mare: vsq̃ ad mare iazer peruenerunt. Sup messez tuam & vindemiam tuam predo irruit. Ablata est leticia & exultatio de carmelo & de terra moab: & vinum de torcularibo sustuli. Nequaq̃ calcatorꝫ vue solitum celeuma cantabit. De clamore esebon vsq̃ eleale & iessa dederũt vocez suam: a segor vsq̃ ad oronaim vitulam consternantem: aque vero nemrim pessime erunt. Et auferaz de moab dicit dñs offerentẽ in excelsis: & sacrificantẽ diis eiꝰ. Propterea cor meũ ad moab: quasi tibia eris resonabit: & cor meuz ad viros muri fictilis dabit sonitũ tibiarũ: q̃ plus fecit q̃ potuit. idcirco perierũt. Om̃e em̃ caput calueciũ & omnis barba rasa erit. In cunctis manibus colligatio: & sup om̃e dorsũ ciliciũ. Et super omnia tecta moab & in plateis eius oĩs plãctus: quoniã contriui moab sicut vas inutile ait dñs. Quomodo victa est & vlulauerunt: Quomodo deiecit cernicem moab & confusus est: Eritq̃ moab in derisũ: & in exemplum ommibꝰ in circuitu suo. Hec dicit dñs. Ecce quasi aquila volabit: & extẽdet alas suas ad moab. Capta ẽ carioth: & munitiones comprehense sunt. Et erit cor fortiũ moab: in die illa sicut cor mulieris parturiẽtis. Et cessabit moab eẽ populus: quoniã cõtra dñm gloriatus ẽ. Pauor & fouea & laqueus super te o habitatorꝫ moab ait dñs. Qui fugerit a facie pauoris cadet in foueam: & qui conscenderit de fouea capiet laqueo. Adducam em̃ super moab annũ visitationis eorꝫ dicit dominus. In vmbra esebon steterunt de laqueo fugiẽtes: quia ignis egressus est de esebon & flãma de medio seon: & deuorauit partez moab & verticem filiorꝫ tumultus. Ve tibi moab. Periisti populе chamos: q̃ apprehensi sũt filij tui & filie tue in captiuitatẽ. Et cõuertã captiuitatẽ moab in nouissimis diebꝰ ait dñs. Hucusq̃ iudicia moab.

Capi. XLIX.

Ad filios ammon. Hec dicit domiꝰ. Nũquid filij nõ sũt israhel an heres nõ ẽ ei? Cur ergo hereditate possedit melchon gad & populꝰ eius in vrbibꝰ eius habitauit. Ideo ecce dies venient in te dicit dominꝰ: & auditũ faciã super rabbath filiorꝫ ammon fremitũ p̃lij. Et erit ĩ tumultũ dissipata: filieq̃ eiꝰ igne succẽdent: & possidebit israhel possessores suos ait dñs. Vlula esebon quoniã vastata est har. Clamate filie rabbath: accingite vos ciliciis. Plangite & circuite p sepes: q̃m melchon ĩ transmigratiõez ducet: sacerdotes eiꝰ & p̃ncipes eius simul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata: q̃ confidebas ĩ thesauris tuis & dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducã sup te terrorem ait dñs deꝰ exercituũ deus israhel ab oĩbꝰ q̃ sũt in circuitu tuo: & dispergemini singuli a cõspectu vĩo: nec erit q̃ cõgreget fugientes. Et post hec reuerti faciã fugiẽtes & captiuos filiorꝫ ammon ait dñs.

Ad ydumeam. Hec dicit dñs exercituũ. Nũq̃d nõ ẽ vltra sapiẽtia in theman? Periit cõsiliũ a filijs. Inutilis ẽ facta sapiẽtia eorꝫ. Fugite & terga vertite: descẽdite ĩ voraginẽ habitatores dedan: quoniaz ꝑditionem esau adduxi super eum: tempus visitationis eius. Si vindemiatores eius venissent super te non reliquissent racemũ: si fures in nocte: rapuissent q̃ sufficeret sibi. Ego vero discooperui

esau : reuelauī abscondita eius et cēlari non
poterit . Vastatū est semen eius. & fratres
eius. & vicini eius. & non erit . Relinq̄ pu-
pillos tuos. & ego faciā illos viuē: & vidue
tue in me sperabunt: q̄ hec dicit dñs . Ecce
q̄bo nō erat iudiciū vt biberēt calicē. bibētes
bibent: & tu q̄si innocēs relinq̄ris: non eris
innocens: sed bibens bibes. Quia p memet-
ipm iurauī dicit dñs: q̄ in solitudinē & in ob-
probriū & in desertū & in maledictionē erit
bosra: & omnes ciuitates eius erūt in solitu-
dines sempiternas. Auditū audiui a dño: &
legatus ad gentes missus sum. Congregami
& venite contra eā : & cōsurgamus in p̄liū.
Ecce em̄ paruulū dedi te in gentibo : cōtem-
ptibilem inter homines: Arrogantia tua de-
cepit te & supbia cordis tui : q̄ habitas i ca-
uernis petre : & apprehendere miteris altitu-
dinē collis. Cū exaltaueris q̄si aquila nidū
tuū: inde detrahā te dicit dñs. Et erit ydumea
deserta. Omnis qui transibit p eā stupebit:
& sibilabit sup omnes plagas eius : sic̄ sub-
uersa ē sodoma & gomorra & vicine eius ait
dominus. Non habitabit ibi vir: & nō inco-
let eam filius hominis. Ecce quasi leo ascen-
det de supbia iordanis ad pulchritudinez ro-
bustā: q̄ subito currere faciā eū ad illam. Et
q̄s erit electꝰ quē p̄ponā ei ? Quis ē ei similis
mei: Et quis sustinebit me ? Et quis est iste
pastor qui resistat vultui meo ? Propterea
audite cōsiliū domini q̄d iniit de edom : & co-
gitationes eiꝰ q̄s cogitauit de habitatoribus
theman. Si non deiecerint eos paruuli gre-
gis: nisi dissipauerint cū eis habitaculū eoꝝ.
A voce ruine eoꝝ cōmota est terra: clamor in
mari rubro auditus est vocis eius. Ecce q̄si
aquila ascēdet: & euolabit & expandet alas
suas super bosram. Et erit cor fortium ydu-
mee in die illa. quasi cor mulieris pturiētis.

Ad damascū. Cōfusa ē emath & arfath:
q̄ auditū pessimū audierūt: Turbati sunt in
mari p̄sollicitudine quiescere nō potuit. Dis-
soluta ē damascus : versa est in fugā : tremor
apprehendit eā. Angustia & dolores tenuerūt
eā : quasi parturientē. Quomō dereliquerūt
ciuitatem laudabilē: vrbē leticie: Ideo cadent
iuuenes eius in plateis eius : & oēs viri p̄liī
cōticescēt i die illa ait dominus exercituū.
Et succendam ignē i muro damasci: & deuo-
rabit mēnia benadab. Ad cedar & ad re-
gna asor : q̄ p̄cussit nabuchodonosor rex ba-
bilonis. Hec dicit dñs. Surgite & ascendite
ad cedar: & vastate filios orientis. Tabna-
cula eoꝝ & greges eoꝝ capiēt : pelles eoꝝ &
omia vasa eoꝝ & camelos eoꝝ tollēt sibi: &
vocabūt sup eos formidinē i circuitu eiꝰ. Fu
gite: abite vehemēt: in voragimbo sedete q̄
habitatis asor ait dñs. Inīt em̄ cōtra vos na-
buchodonosor rex babilonis cōsiliū : & cogi-
tauit aduersus vos cogitationes. Cōsurgite
& ascendite ad gentē quietā: & habitantem
cōfidenter ait dñs. Nō hostia nec vectes eis:
soli habitant. Et erūt cameli eoꝝ in direptō-
nem: & multitudo iumentoꝝ in predam. Et
dispergam eos in omnē ventū qui sūt attonsi
in comā: & ex omni confinio eoꝝ adducā in-
teritū sup eos ait dñs. Et erit asor i habita-
culū draconū: deserta vsq; in eternū. Non ma-
nebit ibi vir. nec icolet eā filiꝰ hoīs Quod
factū ē verbū dñi ad ieremiā pphām aduer-
sus elam i p̄ncipio regni sedechie regis iuda
dicēs. Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego
cōfringā arcū elaz & summā fortitudinē eoꝝ:
& inducā sup elā q̄tuor vētos a q̄tuor plagis
celi. & vētilabo eos in oēs vētos istos: & nō
erit gēs ad quā nō puenīat p̄fugi elam. Et
pauere faciā elā cor ā inimicis suis: et in con-
spectu q̄rentiū aiam eoꝝ. Et adducā super
eos malū: irā furoris mei dic dñs. Et mittaz
post eos gladiū donec cōsumā eos: et ponam
soliū meū in elam: et pdā inde reges et p̄nci-
pes ait dñs. In nouissimis aūt diebo reuerti
faciā captiuos elā dicit dñs. ¶ Capi. L.

Verbū q̄d locutus ē dñs de babilone
et de terra caldeoꝝ i manu ieremie
pphete. Annūciate in gētibo. et au-
ditū facite. Leuate signū: p̄dicate: et nolite
celare. Dicite. Capta ē babilon. cōfusus est
bel: victus ē marodach. Cōfusa sūt oīa scul-
ptilia eoꝝ: superata sūt ydola eoꝝ. Quoniam
ascendet cōtra eā gens ab aquilone: q̄ ponet
terrā eius in solitudinē: et non erit q̄ habitet
in ea ab homine vsq; ad pecus. Et moti sūt:
et abierūt. In diebo illis et in tēpore illo ait
dominꝰ. venient filii israhel ipsi. et filii iuda
simul. Ambulantes et flentes pperabunt: et

dominū deū suū querēt. In syon interroga: būt viam: huc facies eoꝝ vement: & appo: nentur ad dñm federe sempiterno. qđ nulla oblionone delebitur. Grex pditus factus est populus meus: pastores eoꝝ seduxerūt eos fecerūtq; vagari in mōtibo. De mōte in collē tranſierunt: obliti sunt cubilis sui. Omnes q̄ inuenerūt comederunt eos: & hostes eoꝝ di: xerūt. Non peccamus: p eo q̄ peccauerūt dño decori iusticie: & expectationi pr̄i eoꝝ dño. Recedite de medio babilōis: de terra cal deorum egredimini: & estote quasi hedi ante greges. Quoniam ecce ego suscitabo & ad: ducam in babilonem cōgregationem gētiū magnaꝝ de terra aquilonis: & preparabūtur aduersus eaz: & inde capietur. Sagitta eius quasi viri fortis interfectoris: nō reuertetur vacua. Et erit caldea in predam: omnes va: stantes eā replebūtur ait dñs. Quoniā exul: tatis & magna loquimini diripiētes hereditatē meā: qm̄ effusi estis sicut vituli sup her: bam: & mugistis sicut thauri. Cōfusa ē mr̄ vestra nimis: & adequata pulueri q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in gentibo: deserta inuia & arens ab ira domini. Non inhabita: bitur: sed rediget tota in solitudinē. Omnis q̄ transibit p babilonem stupebit: & sibilabit sup vniuersis plagis eius. Preparamini ptra babilonē p circuitū. Omnes q̄ intenditis arcū debellate eam: nō parcatis iaculis: quia dño peccauit. Clamate aduersus eam. Vbiq; de: dit manū. Ceciderūt fundamēta eius: destru cti sūt muri eius: qm̄ vltio domini ē. Vltio: nez accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Di: spergite satorem de babilone: & tenentē falcē in tpe messis a facie gladij columbe. Vnus: quisq; ad populū suū cōuertet: & singuli ad terrā suā fugiēt. Grex dispersus israhel: leo: nes eiecerūt eū. Prim? comedit eū rex assur: iste nouissim? exossauit eū nabuchodonosor rex babilonis. Propterea hec dicit dñs ex: ercituū. de? israhel. Ecce ego visitabo regez babilonis & terraz eius sicut visitaui regem assur: & reducā israhel ad habitaculū suum. Et pascetur carmelus & basan: & in monte ephraim & galaad saturabit anima eius. In diebo illis & in tempore illo ait domin? que: ret iniquitas israhel et nō erit: & pcm̄ iuda et non inuenietur: quoniā ppici? ero eis quos reliquero. Sup terrā dñantiū ascende: et sup habitatores eius visita. Dissipa et interfice q̄ post eos sunt ait dominus: et fac iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli in terra. et cōtri: tio magna. Quomodo confractus est. et cōtrit? malleus vniuerse terre! Quō versa ē in deser: tū babilon in gentibo! Illaqueaui te et capta es babilon et nesciebas: inuenta es et apprehēsa quoniā dñm puocasti. Aperuit dñs thesauꝝ suū et ptulit vasa ire sue: qm̄ opus ē domino deo exercituū in terra caldeoꝝ. Venite ad eaz ab extremis terre finibo: aperite vt exeant q̄ cōculcent eam. Tollite de via lapides. et re: digite in aceruos: et interficite eam: nec sit quicq̄ reliquū. Dissipate vniuersos fortes eius: descendant in occisionem. Ve eis quia venit dies eoꝝ: tpus visitationis eoꝝ. Vox fugiētiū et eoꝝ q̄ euaserūt de terra babilōis: vt annūcient in syon vltionē dñi dei nostri: vltionē templi eius. Annūciate in babilonez plurimis: omnibo qui tendūt arcū. Consistite aduersus eā per girū. et null? euadat. Red: dite ei ꝓm opus suū: iuxta omnia que fecit fa: cite illi. q̄ contra dominū erecta est: aduersum sanctū israhel. Idcirco cadēt iuuenes eius in plateis eius: et omnes viri bellatores eius cō: ticescent in die illa ait domin?. Ecce ego ad te supbe dicit dñs de? exercituū: q̄ venit dies tuus: tempus visitationis tue. Et cadet su: perbo & corruet: & nō erit qui suscitet eū. Et succendam ignem in vrbibo eius: & deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dñs exerci tuū. Calumniā sustinent filij israhel & filij iuda simul. Omnes q̄ ceperūt eos tenēt: nolūt dimittere eos. Redemptor eorū fortis: dñs exercituū nomē eius. Iudicio defendet causā eoꝝ: vt exterreat terrā & cōmoueat habita: tores babilonis. Gladius ad caldeos ait dñs: & ad habitatores babilonis & ad pncipes & ad sapientes eius. Gladius ad diuinos eius: qui stulti erūt. Gladius ad fortes illius: qui timebūt. Gladius ad equos eius. & ad curr? eius. & ad omne vulgus eius qđ est in medio eius: & erunt q̄si mulieres. Gladius ad the: sauros eius: q̄ diripientur. Siccitas sup aq̄s eius erit & arescent: q̄ terra sculptiliū est: & in portētis gloriātur. Propterea habitabūt

dracones cum fatuis ficariis: et hitabunt in ea struciones. Et nō inhitabit vltra vsq; in sempiternū: nec extruet vsq; ad generationē & generationē. Sic subuertit dns sodomā & gomorrā & vicinos eius: ait dns. Non habitabit ibi vir: & non incolet eā filius hominis. Ecce populus veniet ab aquilone & gēs magna: & reges multi & cōsurgent a finibo terre. Arcū & scutū apprehendet: crudeles sūt & inmisericordes. Vox eor q̄si mare sonabit: & sup equos ascendet sic vir paratus ad pliū cōtra te filia babilōis: Audiuit rex babilōis famā eor: & dissolute sūt manꝰ eiꝰ. Angustia apprehendit eū: dolor q̄si parturiētē. Ecce q̄si leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinē robustā: q̄ subito currere faciā eū ad illā. Et q̄s erit electꝰ quē preponā ei? Quis ei similis mei: & q̄s sustinebit me? Et q̄s ē iste pastor: qui resistat vultui meo? Propterea audite consiliū dominī q̄ mēte cōcepit aduersū babilonem: & cogitationes eiꝰ q̄s cogitauit sup terrā caldeor. Nisi detraxerint eos paruli gregum: nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eor. A voce captiuitatis babilonis cōmota est terra: & clamor inter gentes auditꝰ est.

Capi. LI.

Hec dicit dns. Ecce ego suscitabo sup babilonē. & sup hitatores eiꝰ q̄ cor suū leuauerūt ortra me q̄si ventū pestilentē: & mittā in babilonē ventilatores & ventilabūt eaz. Et demolient terrā eiꝰ: quoniam venerūt sup eā vndiq; in die afflictionis eiꝰ. Non habitabit qui tendat arcū suū. & nō ascendat loricatꝰ: Nolite parcere iuuenibo eius: interficite cūctā malicia eiꝰ. Et cadent interfecti in terra caldeor: vulnerati in regionibo eiꝰ. Quoniam non fuit viduatꝰ israhel & iuda a domino deo suo: domino exercituū. Terra aūt eor repleta est delicto a sctō israhel. Fugite de medio babilonis: vt saluet vnusquisq; animā suam. Nolite tacere super iniquitatem eiꝰ: quoniam tempus vltionis eiꝰ ē dño: vicissitudinē ipe retribuet ei. Calix aureus babilon in manu dñi: inebriās oēm terrā. De vino eiꝰ biberūt gentes: & cōmote sunt. Subito cecidit babilon: & contrita est. Vlulate sup eam: tollite resinam ad dolorē eiꝰ si forte sanetur. Curauimꝰ babilonē: et non est sanata. Derelinquamus eā: et eamus vnusquisq; in terram suā. Quoniam peruenit vsq; ad celos iudiciū eius: et eleuatū ē vsq; ad nubes. Protulit dns iusticias nras: venite et narremus in syon opus domini dei nostri. Acuite sagittas: et implete pharetras. Suscitauit dns spm regū medor: et ora babilonē mens eius est: vt pdat eā. Quoniam vltio domini est: vltio templi sui. Super muros babilonis leuate signū: augete custodiā. Leuate custodes: preparate insidias: q̄ cogitauit dns et fecit quecūq; locutꝰ est cōtra habitatores babilonis. Que habitas sup aquas multas locuples in thesauris: venit finis tuꝰ: pedalis pcisionis tue. Juravit dominꝰ exercituū per animā suā: q̄m replebo te hominibo quasi bruchо: et super te celeuma cantabit. Qui fecit terram in fortitudine sua: preparauit orbē in sapientia sua: et prudentia sua extendit celos. Dante eo voces: multiplicantur aq̄ in celo. Qui leuat nubes ab extremo terre fulgura in pluuiam fecit: et produxit ventos de thesauris suis. Stultus factus est omis homo a scientia: confusus ē omis conflator in sculptili quia mendax est conflatū eius: nec est spiritus in eis. Vana sunt opa et risu digna: in tpe visitationis sue peribūt. Non sicut hec pars iacob. Quia q̄ fecit omnia ipe ē: et israhel sceptꝝ hereditatis eius: dns exercituū nomen eius. Collidis tu michi vasa belli: et ego collidam in te gentes: et disperdam in te regna. Collidam in te equū et equitez eius: et collidam in te currū et ascensorem eius. et collidā in te virū et mulierem. Et collidā in te senē et puerū: et collidā in te iuuenē et virginē. Et collidā in te pastorē et gregē eius: et collidaz in te agricolā et iugales eius. Et collidam in te duces et magistratꝰ: et reddā babilonī et cūctis habitatoribo caldeor omne malū suū. q̄ fecerūt in syon in oculis vris. ait dominꝰ. Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus: qui corrūpis vniuersam terrā. Et extendam manū meā sup te et euoluaz te de petris: et dabo te in montē cōbustionis. Et nō tollam de te lapidem in angulū et lapidem in fundamenta: sed perditus in eternū eris ait dns. Leuate signū in terra: clangite bucina in montibo. Sanctificate super eam gentes:

annũciate contra illã regibo ararath mẽm & aſcenez: numerate cõtra eã taphar. Adducite equũ quaſi bzucũ aculeatũ. Sanctificate cõtra eam gentes: reges medie. duces eius. & vniuerſos magiſtratus eius: cũctamq; terrã poteſtatis eius. Et cõmouebitur terra & cõturbabitur: quia euigilauit cõtra babilonem cogitatõ dñmi: vt ponat terrã babilonis deſertam & inhabitabilẽ. Ceſſauerũt fozte babilonis a pẽlio: habitauerũt in preſidijs. Deuoratũ eſt robur eoz: & facti ſunt quaſi mulieres. Incenſa ſunt tabernacula eius: cõtriti ſunt vectes eius. Currens obuiam currenti veniet & nuncius obuio nuncianti: vt annũciet regi babilõis quia capta eſt ciuitas eius a ſummo vſq; ad ſummũ: & vada pocupata ſunt. Et paludes incẽſe ſunt igni: & viri bellatozes cõturbati ſunt: q; hec dicit dñs exercituũ deus iſrahel. Filia babilonis quaſi area tempꝰ trituze eius. Adhuc modicũ: & veniet tempus meſſionis eius. Comedit me. deuoranit me nabuchodonoſoz rex babilonis. Reddidit me q̃i vas inane. Abſozbuit me q̃i draco: repleuit ventrem ſuum teneritudine mea: & eiecit me. Iniquitas aduerſum me. & caro mea ſuper babilonem dicit habitatio ſyon: & ſanguis meus ſuper hitatozes caldee dicit iheruſalem. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego iudicabo cauſam tuaz: & vlciſcar vltionem tuam. Et deſertũ faciã mare eius: & ſiccabo venam eius. Et erit babilon in tumulos: habitatio draconũ ſtupoz & ſibulus: eo q; nõ ſit habitator. Simul vt leones rugient: excutient comas veluti catuli leonũ. In calozе eoz ponã potus eoz: & inebriabo eos vt ſopiant & dozmiant ſomnũ ſempiternũ: & nõ cõſurgãt dicit dñs. Deducã eos q̃i agnos ad victimã: & q̃ſi arietes cum hedis. Quõ capta ẽ ſeſach. & cõpheenſa eſt inclita vniuerſe terre! Quõ facta eſt in ſtupozez babilon inter gentes! Et aſcendit ſuper babilonem mare: multitudine fluctuũ eius operta eſt. Facte ſũt ciuitates eius in ſtupozem: terra inhabitabilis & deſerta: terra in qua nullus habitet nec tranſiet p eaz filius hominis. Et viſitabo ſup bel in babilone: & eiciam quod abſozbuerat de oze eius: & nõ cõfluent ad eã vltra gentes. Siquidez & murus babilonis coꝛruet. Egredimini de medio eius populus meus: vt ſaluet vnuſquiſq; aiam ſuaz ab ira furoꝛis dñmi. Et ne fozte molleſcat coꝛ veſtrum: & timeatis auditũ qui audiet in terra. Et veniet in anno audicio. & poſt hũc annũ audicio & iniquitas in terra: & dñator ſuper dñatorẽ. Propterea ecce dies veniũt. & viſitabo ſup ſculptilia babilõis: & oĩs terra eius confundetur: & vniuerſi interfecti eius cadet in medio eius. Et laudabũt ſup babilonẽ celi & terra & omnia q̃ in eis ſunt: q; ab aquilone vement ei pdones ait dñs. Et quomodo fecit babilon vt caderent occiſi i iſrahel: ſic de babilone cadent occiſi in vniuerſa terra. Qui fugitis gladiũ venite: nolite ſtare. Recozdamini pcul dñi: & iheruſalẽ aſcendat ſup coꝛ vẽm. Confuſi ſumus: quoniam audiuimus obpzobziũ. Operuit ignominia facies nras: quoniã venerũt alieni ſup ſanctificationẽ dom? dñi. Propterea ecce dies veniũt ait dñs. & viſitabo ſuper ſculptilia eius: & i omni terra ei? mugiet vulneratus. Si aſcenderit babilon i celũ & firmauerit in excelſo robur ſuũ: a me vement vaſtatozes eius ait dominus. Vox clamozis de babilone. & contricio magna de terra caldeoz: qm̃ vaſtauit dñs babilonez & perdidit ex ea vocẽ magnaz: & ſonabũt fluct? eoz quaſi aque multe. Dedit ſonitũ vox eoz: quia venit ſuper eaz ideſt ſup babilonẽ predo. Et apprehenſi ſũt foztes eius: & emarcuit arcus eoz: q; foztis vltoz dominus redens retribuet. Et inebriabo pncipes eius & ſapientes eius: duces eius & magiſtrat? ei? & foztes eius. Et dozmient ſomnũ ſempiternũ: & nõ expgiſcent ait rex: dñs exercituũ nomẽ ei?. Hec dicit dñs exercituũ. Murus babilonis ille altiſſimus ſuffoſſione ſuffodietur: & porte eius excelſe igne cõburẽtur: & labozes populozum ad michilũ & gentiũ. in ignem erũt & diſperibũt. Verbũ q̃ pcepit iheremias pphа ſaraie filio neerie filij maaſie. cũ pgẽt cũ ſedechia rege in babilonẽ: in anno q̃rto regni ei?. Saraias aũ erat pnceps requie. Et ſcpſit iheremias oĩe malũ q̃ vẽtur erat ſup babilonez. in libzo vno: oĩa verba hec que ſcripta ſunt cõtra babilonẽ. Et dixit iheremias ad ſaraiã. Cũ veneris in babilonẽ & videris & legeris omnia verba hec dices.

Domine tu locutus es contra locū istū vt dis-
perderes eū: ne sit q̄ in eo habitet ab homine
vsq; ad pecus: & sit ꝑpetua solitudo. Cunq;
cōpleueris legē libꝝ istū: ligabis ad eū lapidē
et ꝓicies illū ī mediū eufraten: et dices. Sic
submergetur babilon: & nō cōsurget a facie
afflictionis quā ego adduco sup eaz: & defe-
cerunt. Hucusq; verba ieremie. Capi. LII

Filius viginti & vnꝰ anni eāt sedechias cū regnare cepisset: & vndecim
ānis regnauit ī iherusalē: Et nomē
mris ei? amithal: filia ieremie de lobna. Et
fecit malū ī oculis dñi iuxta oīa q̄ fecerat ioa-
chim: qm̄ furor dñi erat ī iherusalē & ī iuda
vsq; ꝓiceret eos a facie sua. Et recessit sede-
chias a rege babilonis. Factū ē aūt ī ānο no-
no regni ei? ī mēse decimo. decima die mens
venit nabuchodonosor rex babilonis ipse &
oīs exercit? ei? aduersus iherusalē & obsede-
rūt eā: & edificauerūt cōtra eā munitiones in
circuitu: & fuit ciuitas obsessa vsq; ad vnde-
cimū ānū regni sedechie. Mēse aūt qrto nona
die mens obtinuit fames ciuitatē: & nō erāt
alimenta populi terre. Et dirupta ē ciuitas:
& oēs viri bellatores ei? fugerūt: exieruntq;
de ciuitate nocte p viā portę que ē int̄ duos
muros & ducit ad ortū regis. caldeis obsidē-
tibꝰ vrbē in giro: & abierūt p viā q̄ ducit in
heremū. Persecutus ē aūt caldeoꝝ exercit?
regē & apprehēderūt sedechiā in deserto qđ est
iuxta iericho: & omnis comitat? ei? dissipa-
git ab eo. Cūq; cōprehendissent regez adux-
erunt eum ad regem babilonis in reblatha
que est in terra emath: & locut? est ad eum
iudicia. Et iugulauit rex babilōis filios se-
dechie in oculis eius: sed & omnes principes
iuda occidit in reblatha. Et oculos sedechie
eruit: & vinxit eum ophibꝰ. Et adduxit eū
rex babilonis ī babilonē: & posuit eū ī domo
carceris vsq; ad diem mortis eius. In mense
aūt quinto. decima mensis. ipse est anno de-
cimo nono regis babilonis: venit nabuzardan princeps militie qui
stabat coram rege babilonis in iherusalē: &
incēdit domū domini & domū regis & omnes
domus iherusalē: & oēm domū magnā igne
cōbussit: & totū murū iherusalem ꝓ circuitū
destruxit cūctus exercitus caldeoꝝ qui erat
cū magro milicie. De paupibꝰ aūt populi &
de reliquo vulgo quod remanserat in ciui-
tate & de ꝓfugis q̄ trāsfugerāt ad regē babi-
lonis & ceteros de multitudine. transtulit
nabuzardā ꝑnceps milicie: de paupibꝰ vero
terre reliqt nabuzardā ꝑnceps milicie vini-
tores & agricolas. Colūnas q̄ ereas q̄ erant
in domo dñi & bases & mare eneū qđ erat in
domo dñi cōfregerūt caldei: & tulerūt omne es
eoꝝ in babilonez. Et lebetes & cratheras &
psalteria & filias & mortariola & oīa va-
sa erea q̄ ī ministerio fuerāt tulerūt: & ydri-
as & thꝰmamata & vrceos & pelues &
candelabra & mortaria & cyatos. Quotquot
aurea aurea: & quotqt argētea argētea. Tu
lit magr milicie colūnas duas & mare vnū.
& vitulos duodecim ereos q̄ erāt sub basibꝰ:
q̄s fecerat rex salomon in domo dñi. Nō erat
pond? eris oīm vasoꝝ horꝝ. De colūnis aū:
decē & octo cubiti altitudinis erāt in colūna
vna: & funiculus duodecim cubitoꝝ circui-
bat eā. Porro grossitudo ei? q̄tuor digitoꝝ:
& ītrinsec? cana erat: & capitella sup vtrā-
q; erea. Altitudo capitelli vni? q̄nq; cubito-
rū: & retiacula & malagranata sup̄ corona ī
circuitu: oīa enea. Et fuerūt malagranata
nonagintasex dependētia: & oīa malagra-
nata centū retiaculis circūdabātur. Et tulit
magist̄ milicie saraiam sacerdotē primū: &
sophoniam sacerdotem secundum: & tres cu-
stodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunu-
chū vnū q̄ erat ꝑpositꝰ sup viros bellatores:
& septē viros de his q̄ videbāt faciē regis
qui inuenti sunt in ciuitate: & scribā ꝑncipez
militū qui ꝓbabat tyrones: & sexaginta vi
ros de populo terre qui inuenti sunt in medio
ciuitatis. Tulit autē eos nabuzardan magi-
ster milicie: & duxit eos ad regez babilonis
in reblatha. Et pcussit eos rex babilonis: &
interfecit eos in reblatha in terra emath. Et
trāslatus est iuda de terra sua. Iste ē popul?
quē trāstulit nabuchodonosor in anno septi-
mo: iudeos tria milia. & vigintitres. In ānο
octauodecimo nabuchodonosor transtulit de
iherusalem aīas octingentas triginta duas.
In ānο vicesimotercio nabuchodonosor trā-
stulit nabuzardan magister milicie aīmas

iudeorũ septingentas quadragintaquinq;.
Omnes ergo anime: q̃tuor milia sexcẽte. Et factum est in tricesimoseptimo anno transmigrationis ioachin regis iuda duodecimo mense vicesima quinta mensis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachin regis iude: & eduxit eũ de domo carceris: & locutus est cum eo bona. Et posuit thronũ eius super thronos regũ qui erãt post se in babilone: & mutauit vestimẽta carceris eius: & comedebat panẽ coram eo semp cunctis diebo vite sue. Et cibaria eius cibaria perpetua dabant ei a rege babilonis statuta per singulos dies: vsq; ad diem mortis sue cunctis diebo vite eius.

Expl. iheremias ꝓpheta. Incipiũt lamẽtacões eius q̃ cynoth hebraice inscribuntur.

Et factum est postq̃ in captiuitatem redactus est israhel & iherusalem destructa est: sedit iheremias ꝓpheta flens & planxit lamentatione hac in iherusalem & amaro animo suspirãs & eiulãs dixit.

Aleph. quõ sedet sola ciuitas plena populo. Facta ẽ q̃si vidua dña gẽtiũ: ꝑnceps prouintiarũ facta ẽ sub tributo. | Beth. Ploras ploraui in nocte: & lacrime ei? in maxillis eius. Nõ ẽ q̃ cõsolet eã: ex omnibo caris eius. Omnes amici ei? spreuerũt eã: & facti sunt ei inimici. | Gimel. Migrauit iudas ꝓp̃ afflictionẽ & multitudinẽ seruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiẽ. Omnes psecutores eius apprehenderũt eã int̃ angustias. | Deleth. Vie syon lugẽt: eo q̃ non sint q̃ veniãt ad solẽnitatẽ. Omnes porte eius destructe: sacerdotes ei? gemẽtes. Virgines eius squalide: & ipsã oppressa amaritudine.

He. Facti sunt hostes eius in capite: & inimici eius locupletati sunt: q̃ dñs locutus est super eam ꝓpter multitudinẽ iniquitatũ eius. Paruuli eius ducti sunt in captiuitatẽ ante faciem tribulantis. | Vau. Et egressus est a filia syon omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes nõ inuenientes pascua: & abierunt absq; fortitudine ante faciẽ subsequntis. | Zay. Et recordata ẽ iherusalẽ dierũ afflictionis sue. & ꝓuaricãtionis oĩm desiderabiliũ suorũ. q̃ habuerat a diebo antiq̃s: cũ caderet popul? eius in manu hostili: & nõ esset auxiliator. Viderũt eã hostes: & deriserũt sabbata eius. | Heth. Pec catũ peccauit iherusalem: ꝓpterea instabilis facta ẽ. Omnes q̃ glorificabãt eã spreuerũt illã q̃ viderũt ignominiã ei?. Ipa aũt gemẽs: & cõuersa ẽ retrorsũ. | Teth. Sordes ei? in pedibo ei?: nec recordata ẽ finis sui. Deposita ẽ vehementẽ: ñ hñs cõsolatorẽ. Vide dñe afflictionẽ meã: q̃m erect? ẽ inimicus. | Joth. Manũ suã misit hostis ad oĩa desiderabilia ei?: q̃ vidit gentes ingressas scũariũ suũ: de q̃bo ꝑcepas ne intrarẽt i eccliã tuã. | Caph. Omnis populus eius gemẽs: & queres panẽ. Dederũt ꝑciosa q̃q; p cibo: ad refocillandam aiã. Vide dñe & cõsidera q̃m facta sũ vilis.

Lamech. O vos omnes q̃ transitis p viam attẽdite & videte: si ẽ dolor sicut dolor me? Quoniã vindemiauit me vt locutus est dñs. i die ire furoris sui. | Mem. De excelso misit ignem in ossibo meis: & erudiuit me. Expandit rethe pedibus meis: conuertit me retrorsũ. Posuit me desolatã: tota die merore confectã. | Nun. Vigilauit iugũ iniq̃tatũ meaꝝ i manu ei?: cõuolute sũt & impposite collo meo. Infirmata ẽ vtus mea: dedit me dñs in manu de q̃ nõ potero surgere. | Samech. Abstulit omnes magnificos meos dominus de medio mei: vocauit aduersum me temp?: vt otereret electos meos. Torcular calcauit dñs virgini filie iuda. | Ayn. Idcirco ego plorans & oculus meus deducẽs aq̃s q̃ lõge factus ẽ a me cõsolator: cõuertens aiam meã. Facti sũt filij mei pditi: q̃m inualuit inimicus. | Phe. Expãdit syon manꝰ suas: nõ ẽ q̃ cõsolet eã. Mãdauit dñs aduersũ iacob: i circuitu ei? hostes eius. Facta ẽ iherusalẽ q̃si polluta menstruis inter eas. | Sade. Justꝰ est dominus q̃ os eius ad iracundiaꝝ prouocaui. Audite obsecro vniuersi populi: & videte dolorem meũ. Virgines mee & iuuenes mei abierũt in captiuitatem. | Coph. Vocaui amicos meos: & ipsi deceperũt me. Sacerdotes mei & senes mei i vrbe cõsũpti sũt: q̃ quesierũt cibũ sibi vt refocillarẽt animas suas. | Res. Vide domine quoniã tribulor:

cõturbat? est venter me?. Subuersum ē cor meū in memetipsa: qm̄ amaritudine plena sū. Foris interficit gladius: & domi mors similis est | Sin. Audierūt qz ingemisco ego: & nō est qui cōsolet̄ me. Omnes inimici mei audierūt malū meū: letati sūt qm̄ tu fecisti. Adduxisti diē consolationis: & fient similes mei. | Thau. Ingrediat̄ omne malū eorū coram te: & dewindemia eos sic̄ vindemiasti me ꝓpter oēs iniq̄tates meas. Multi em̄ gemitus mei: et cor meū merēs | Ca. II. Aleph

Vomō obtexit caligine ī furore suo dñs filiā syon. Proiecit de celo israhel in terrā inclitā: & nō ē recordat? scabelli pedū suorū in die furoris sui | Beth | Precipitauit dñs nec pepcit oīa speciosa iacob: destruxit in furore suo munitiones virginis iuda & deiecit ī terrā: polluit regnū & pncipes ei?. | Gymel. Cōfregit in ira furoris sui omne cornu israhel: auertit retrorsū dexterā suā a facie inimici: & succēdit ī iacob q̄si ignē flāme deuorātis ī giro. | Deleth. Tetēdit arcū suū q̄si inimic?: firmauit dexteram suā q̄si hostis: & occidit omne qđ pulchrū erat visu. In tabnaculo filie syon effudit q̄si ignē indignationē suā. | He. Factus ē dñs velut inimic?. pcipitauit israhel. Precipitauit oīa menia ei?: dissipauit munitōes ei?. & replevit ī filia iuda hūiliatū & hūiliatā. | Vau. Et dissipauit q̄si ortū tentoriū suū: demolit? est tabnaculū suū. Oblionē tradidit dñs in syon festiuitatē & sabbatū: & in obprobriū & in indignationem furoris sui regem & sacerdotē. | Zai. Repulit dñs altarē suū: maledixit sctificationi sue: tradidit in man? inimici muros turriū ei?. Vocē dederūt ī domo domini: sicut in die solemni. | Heth. Cogitauit dñs dissipare murū filie syon: tetendit funiculū suū & nō auertit manū suā a pditione. Luxitq; añ murale: & mur? parit dissipat? ē. | Teth | Defixe sūt ī terra porte ei?: pdidit & cōtriuit vectes eius regem eius & principes eius in gentibo. Non ē lex: & pphe ei? non inuenerunt visionē a dño. | Joth. Sederunt in terra: conticuerunt senes filie syon: cōsperserūt cinere capita sua. Accincti sunt cilicijs: abiecerunt in terra capita sua virgines iherusalem. | Caph. Defecer̄t p̄ lacrimis oculi mei: cōturbata sūt viscera mea. Effusū ē in terra iecur meū sup cōtricōe filie populi mei: cū deficeret paruul? & lactēs in plateis oppidi. | Lamech. Matribo suis dixerūt vbi ē triticū & vinū: cū deficerēt quasi vulnerati in plateis citatis: cū exalarēt aīas suas in sinu mr̄m suaz. | Mem. Cui cōparabo te. vel cui assimilabo te filia iherl̄m: Cui exequabo te. & cōsolabor te virgo filia syō: Magna ei velut mare cōtricio tua. Quis medebit̄ tui: | Nun. Prophete tui viderūt tibi falsa & stulta. nec aperiebāt iniq̄tatē tuam: vt te ad pniam puocarēt. Viderūt aūt tibi assumptōes falsas & eiectiones. | Samech. Plauserūt sup te manbo omnes transeuntes p viā: fibilauerūt & mouerūt capita sua sup filiā iherusalē: hecccine ē vrbs dicētes pfecti decoris: gaudiū vniuerse terre | Ayn Aperuerūt sup te os suū oēs inimici tui: fibilauerūt & fremuerūt dētibus suis: & dixerūt deuorabim?. En ista ē dies quā expectabam?: inuenim?. vidim?. | Phe. Fecit deus q̄ cogitauit: cōplenit sm̄onez suū quē pceperat a diebo antiqs. Destruxit & n̄ pepcit: & letificauit super te inimicuz: & exaltauit cornu hostiū tuoz. | Sade. Clamauit cor eoz ad dñm: sup muros filie syon. Deduc q̄si torrētez lacrimas p die & noctē: n̄ des requiez tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. | Coph. Consurge: lauda in nocte ī pncipio vigiliaz: effunde sic̄ aquā cor tuū añ cōspectū dñi. Leua ad eū manꝰ tuas p aīa paruulor tuoz: q̄ fame pereunt in capite oīm cōpitoz. | Res. Vide dñe & cōsidera: quē vindemiaueris ita. Ergo ne comedēt mulieres fructū suū: paruulos ad mensurā palme? Sic occidit̄ i sctuario dñi: sacerdos & pphet̄? | Sin. Jacuer̄t in terra foris puer & senex: virgines mee & iuuenes mei ceciderūt in gladio. Interfecisti in die furoris tui: pcussisti: nec misertus es. | Thau. Vocasti q̄si ad diē solemnē q̄ terrēt me de circuitu: & nō fuit ī die furoris dñi qui effugeret & relinq̄retur. Quos educaui & enutriui: inimicus meus consumpsit eos.

Ego vir videns. | Ca. III. Aleph

pauptatez meā in virga indignationis eius. | Aleph | Me minauit & adduxit in tenebris: & nō in lucē. | Aleph

tantū in me vertit: & cōuertit manū suā tota die. Heth. Vetustā fecit pellē meā & carnem meā: cōtriuit ossa mea. Heth. Edificauit in giro meo: & circūdedit me felle & labore. Heth. In tenebrosis collocauit me: q̄si mortuos sempiternos Gimel. Circūedificauit aduersū me vt nō egrediar: aggrauauit cōpedē meū. Gimel. Sed & cū clamauero & cū rogauero: excluſit orationē meā. Gimel. Concluſit vias meas lapidibo q̄dris: semitas meas subuertit. Deleth. Vrſus insidians factꝰ ē michi: leo i abſcondito. Deleth. Semitas meas subuertit & cōfregit me: posuit me desolatā. Deleth. Tetēdit arcū suū: & posuit me q̄si signū ad sagittā. He. Misit i rembo meis filias pharetre sue. He. Factus sū in derisū omni populo meo: canticū eoꝝ tota die. He. Repleuit me amaritudinibo: inebriauit me absinthio. Vau. Cōfregit ad numerū dentes meos: cibauit me cinere Vau. Et repulsa est anima mea oblitꝰ sū bonoꝝ. Vau. Et dixi periit finis meus: & spes mea a domīo.

Zay Recordaē pauptatis & trāsgressiōnis mee: absinthij & fellis. Zay Memoria memor ero: & tabescet in me aīa mea.

Zay Hoc recolēs i corde meo: i deo sperabo. Heth. Misericordie dñi q̄ nō sumꝰ cōsumpti: q̄ nō defecerūt miserationes eius.

Heth. Noui diluculo: multa ē fides tua.

Heth. Pars mea dñs dixit aīa mea ꝓptērea expectabo eū. Teth. Bonꝰ ē dñs sperantibo i eū: aīe querenti illū. Teth. Bonū ē p̄stolari cū silētio salutaꝛe dñi Teth. Bonū ē viro: cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Joth. Sedebit solitarius & tacebit: q̄ leuauit se sup se. Joth. Ponet in puluere osꝛ suū: si forte sit spes Joth. Dabit percutiēti se maxillā: saturabit obprobrijs

Caph. Quia ñ repellet i sempiternū dñs.

Caph. Quia si abiecit & miserebit: scdm multitudinē miseriaꝝ suaꝝ. Caph. Non emī humliauit ex corde suo: & abiecit filios hoim. Lamech. Vt cōtereret sub pedibus suis omēs vinctos terre. Lamech. Vt declinaret iudiciū viri: in cōspectu vultꝰ altissimi. Lamech. Vt peruerteret hoiem in iudicio suo: dñs ignorauit. Mem. Quis ē iste q̄ dixit vt fieret: dño nō imbēte? Mem. Ex ore altissimi nō egredient: nec mala nec bona? Mem. Quid murmurauit hō viuēs: vir ꝓ pcīis suis? Nun. Scrutemur vias nrās: & queramus & reuertamur ad dñm.

Nun. Leuemus corda nrā cū manibo: ad dñm in celos. Nun. Nos inique egimus & ad iracūdiā ꝓuocauimus: idcirco tu inexorabilis es. Samech. Operuisti in furore & pcussisti: occidisti nec peperciſti. Samech. Opposuisti nubē tibi: ne transeat oro. Samech. Eradicationeꝝ & abiectionem posuisti me: i medio populoꝝ. Ayn. Oculus meus afflictus ē nec tacuit: eo q̄ nō essꝫ requies. Ayn. Donec respiceret & videret deus de celis. Ayn. Oculus meꝰ depꝫdatus ē aīmā meam: in cūctis filiabo vrbis mee. Phe. Aperuerūt sup nos os suū oēs inimici. Phe. Fortitudo & laqueꝰ facta ē nobis vaticinatio & cōtricio. Phe. Diuisiones aquaꝝ deduxit oculus meus: in cōtritione filie populi mei. Sade. Venatione ceperūt me q̄si auem inimici mei me gratis.

Sade. Lapsa ē in lacū vita mea: & posuerūt lapidē sup me. Sade. Inundauerūt aq̄ sup caput meū: dixi perij Coph. Inuocaui nomē tuū dñe: de lacu nouissimo. Coph. Vocē meā audisti: ne auertas aurē tuā a singultu meo & clamoribo. Coph. Appropinq̄sti i die q̄n inuocaui te: dixisti ne timeas. Res. Judicasti dñe causam aīe mee: redēptor vite mee. Res. Vidisti dñe iniq̄tatē illoꝝ aduersū me: iudica iudiciū meū.

Res. Vidisti oēs furorē: vniuersas cogitationes eoꝝ aduersum me. Sin. Audisti obprobriū eoꝝ dñe: oēs cogitatōnes aduersū me. Sin. Labia insurgētiū mihi & meditationes eoꝝ: aduersū me tota die. Sin. Sessionem eoꝝ et resurrectōnes vide: ego sū psalmꝰ eoꝝ. Thau. Reddes eis vicē dñe: iuxta opa manuū suaꝝ Thau. Dabis eis scutum cordis: laborem tuum. Thau. Persequeris in furore tuo: & conteres eos sub celis domine.

Capi. IIII. Aleph.

Quomō obscuratū ē aurū: mutatus ē color optimus: dispersi sūt lapides sanctuarij in capite omniū platearum.

Beth. Filij syon inclyti et amicti auro

ꝑmo: quō reputati sunt in vasa testea· opus manuū figuli. Gimel. Lōz et lamie nudauerūt māmas suas· lactauerūt catulos suos. Filia populi mei crudelis: ꝙsi struthio i deserto. Deleth. Adhesit lingua lactētis ad palatū eiꝰ in siti: paruuli petierūt panē: & nō erat q̄ frangeret eis. He. Qui vescebant̄ voluptuose intrierūt i viis: q̄ nutriebant̄ i croceis amplexati sunt stercora. Vau. Et maior effecta ē iniq̄tas filie populi mei ꝓcto sodomoꝝ: q̄ subuersa ē in momento & nō ceperūt in ea manus. Zay. Candidiores nazarei eius niue nitidiores lacte· rubicūdiores ebore antiq̄: saphiro pulchriores. Heth. Denigrata ē sup carbones facies eoꝝ: & non sunt cognīti in plateis: Adhesit cutis eoꝝ ossibus arūit & facta ē ꝙsi lignū. Teth. Melius fuit occisis gladio q̄ interfectis fame: qm̄ isti extabuerūt cōsumpti a sterilitate terre.

Joth. Manꝰ mulieꝝ misericordiū coxerūt filios suos: facti sūt cibo eaꝝ in cōtricōe filie populi mei. Caph. Cōpleuit dns furorem suū: effudit ira indignatōnis sue. Et succēdit ignē in syon: & deuorauit fundamenta eius.

Lamech. Nō credidēr̄t reges terre & vniuersi habitatores orbis: qm̄ ingrederet̄ hostis & inimic? p portas iherusalē Mem. Propter pcta prophaꝝ eiꝰ & iniq̄tates sacerdotū eiꝰ: q̄ effuderūt in medio eiꝰ sanḡnē iustoꝝ. Nun Errauerūt ceci in plateis: polluti sūt sanḡne. Cūq̄ n̄ possent itrare: tenuer̄t lacinias suas.

Samech. Recedite polluti clamauerunt eis: recedite abite: nolite tangere. Iurgati quippe sūt & cōmoti dixerūt: inter gētes non addet vltra vt inhabitet in eis. Ayn. Facies dn̄i diuisit eos: nō addet vt respiciat eos. Facies sacerdotū nō erubuerūt: neq̄ senū miserti sūt. Phe. Cū adhuc subsisterem? defecerūt oculi n̄ri ad auxiliū nostrū vanū: cū respicerem? attenti ad gentē q̄ saluari nō poterat. Sade. Lubricauerūt vestigia nr̄a in itinere platearꝝ nr̄aꝝ: approp̄inq̄uit finis nr̄: cōpleti sūt dies n̄ri: q̄ venit finis nr̄ Coph. Velociores fuerūt psecutores n̄ri aq̄lis celi: sup montes psecuti sunt nos: in deserto insidiati sunt nobis. Res. Spūs oris nostri xp̄us dn̄s captus est in peccatis nostris: cui diximus: in vmbra tua viuemus in gentibꝰ.

Sin. Gaude & letare filia edom q̄ habitas in terra hus. Ad te q̄ps pueniet calix: inebriaberis atq̄s nudaberis. Thau. Cōpleta ē iniq̄tas tua filia syon: nō addet vltra vt trāsmigret te. Visitabit iniq̄tatē tuā filia edom: discooperiet peccata tua.

Expl. lamētacōes ihēmie. Incip̄ oꝛo eiusdē.

Recordare dn̄e q̄d acciderit nobis: intuere & respice obprobriū nr̄m Hereditas nr̄a versa ē ad alienos: domꝰ nr̄e ad extraneos. Pupilli facti sum? absq̄ p̄re: mr̄es nostre q̄si vidue. Aquā nr̄am pecunia bibim?: ligna nr̄a p̄cio comparauim?. Cervicibꝰ minabamur: lassis nō dabat̄ requies. Egipto dedim? manū & assirijs: vt saturemur pane. Patres nr̄i peccauerūt & nō sūt: & nos iniq̄tates eoꝝ portauim?. Serui dn̄ati sūt nostri: nō fuit q̄ redimeret de manu eoꝝ. In mambꝰ nr̄is afferebam? panē nobꝭ: a facie gladij in deserto. Pellis nr̄a q̄si clibanus exusta ē: a facie tēpestatū famis. Mulieres in syon humiliauerunt: & virgines in ciuitatibꝰ iuda. Principes manu suspensi sūt: facies senū nō erubuerūt. Adolescētibꝰ impudice abusi sūt: & pueri i ligno corruerūt. Senes defecerūt de portis: iuuenes ꝺ chorꝰ psallētiū. Defecit gaudiū cordis nr̄i versus ē i luctū chorus nr̄. Cecidit corona capitis n̄ri ve nobꝭ q̄ peccauim?. Propterea mestū factū ē in doloꝛe coꝛ nr̄m: ideo cōtenebrati sūt oculi nr̄i. Propter mōtē syon q̄ disperijt: vulpes ābulauerūt in eo. Tu aū dn̄e in eternū pmanebis soliū tuū in generatione & generationē. Quare in perpetuū oblīnisceris nostri: derelinq̄s nos in lōgitudinē dieꝝ? Cōuerte nos dn̄e ad te & cōuertemur: innoua dies nr̄os sic a p̄ncipio. Nisi ꝓiciēs repulisti nos: iratus es cōtra nos vehement.

Explicit oratio iheremie. Incipit prefatio in librum baruch.

Liber iste qui baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur. sed tantum in vulgata editione: similiter & epistola iheremie. Propter noticiam aūt legentiū hic scripta sunt: quia multa de cristo nouissimisq̄ tpibꝰ indicāt.

Incipit liber baruch.

Et hec verba libri q̄ scripsit baruch filius nerie filij maasie filij sedechie filij sedei filij helchie in babilonia in anno quinto in septima die mēsis: in tempore quo ceperūt caldei iherusalem & succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filij ioachim regis iuda & ad aures vniuersi populi venientis ad librū: & ad aures potentiū filioꝝ regum. & ad aures p̄sbiteroꝝ & ad aures populi a minimo vsq; ad maximū eoꝝ: oim habitantiū in babilonia ad flumē sudi. Qui audientes plorabant & ieiunabant & orabant in conspectu dñi. Et collegerunt pecuniam in ꝺspectu domini: ſm q̄ potuit vnuscuiusq; manꝰ. Et miserūt in iherusalem ad ioachim filium helchie filij salon sacerdotem: & ad sacerdotes et ad oēm populū q̄ inuenti sūt cū eo in iherusalē: cum acciperēt vasa templi domini q̄ ablata fuerāt de tēplo reuocare in terrā iuda. decima die mēſ syban vasa argētea q̄ fecit sedechias filius iosie rex iuda postea q̄ cepiſſ nabuchodonoſoꝛ rex babilonis ibeconiam et principes et vinctos et potentes et populū terre ab iherusalē: et duxit eos vinctos in babilonē. Et dixerunt. Ecce misimus ad vos pecunias: de quibus emite olocaustomata et thus et facite manna: et offerte ꝑ pcto ad aram dñi dei nostri. Et orate ꝓ vita nabuchodonoſoꝛ regis babilonie: et ꝓ vita balthasar filij eius: vt sint dies eoꝝ sicut dies celi sup terraꝫ. vt det dñs virtutē nob et illuminet oculos nr̄os vt viuamus sub vmbra nabuchodonoſoꝛ regis babilonis et sub vmbra balthasar filij eius: et seruiamus eis multis diebus. et inueniam? gratiam in conspectu eoꝝ. Et pro nobis ſ̄pis orate ad dñm deū nostrū q̄ peccauimus dño deo nostro: et nō ē auersus furoꝛ eius a nob vsq; ad hunc diem. Et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo dñi in die solemni: et i die opportuno. Et dicetis. Domino deo nostro iustitia: nobis aūt cōfusio faciei nostre sicut est dies hec: omni iuda et habitantibus i iherusalem regibus nostris et p̄ncipibus nostris sacerdotibus & ꝓphetis nostris & patribus nostris. Peccauim? añ dñm deū nostrū & nō credidim? diffidētes in eū: & nō fuim? subiectibiles illi: & nō obaudiui mus voci domini dei nostri vt ambularem? in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit p̄res nostros de terra egipti vsq; ad diē hanc eram? incredibiles ad dominū deum nostrū & dissipati recessimus ne audiremus vocē ipius. Et adhesērūt nobis multa mala & maledictōnes q̄ cōstituit dñs moysi seruo suo: q̄ deduxit p̄res nr̄os de terra egipti dare nob terrā fluētē lac & mel: sic hodierna die. Et nō audiuimus vocē dñi dei nostri ſm oīa verba ꝓphar quos misit ad nos & ad iudices nostros: & abiuim? vnusquisq; in sensū cordis nr̄i maligni opari diis alienis: facientes mala añ oculos dñi dei nr̄i.

Ca. II.

Propter q̄d statuit dñs de? nr̄: verbū suū q̄d locut? ē ad nos: & ad iudices nostros q̄ iudicauerūt in iherusalē & ad reges nostros & ad p̄ncipes nostros & ad oēz israhel & iuda: vt adduceret dñs sup nos mala magna q̄ n̄ sūt facta sub celo quēadmodū facta sūt in iherusalē ſm q̄ scr̄pta sūt i lege moysi vt māducaret hō cānes filij sui & carnes filie sue. Et dedit eos in manu regū oīm q̄ sūt i circuitu nr̄o in improperiū & in desolatōnez: & in oībus populis in q̄bus nos dispersit dñs. Et facti sum? subt? & nō sup q̄ peccauimus dño deo nostro: nō obaudiēdo voci ipius. Dño deo nostro iustitia: nob aūt & patribus nostris cōfusio faciei sicut est dies hec. Quia locut? est deus super nos oīa mala hec q̄ venerūt sup nos: & nō sum? deprecati faciē dñi dei nr̄i vt reuerteremur vnusquisq; nostrū a vijs nostris pessimis. Et vigilauit dñs in malis: & adduxit ea sup nos: q̄ iust? est dñs in omnibus operibus suis q̄ mādauit nob & non audiuimus vocem ipius: vt iremus in p̄ceptis domini que dedit ante faciez nostram. Et nunc domine deus israhel qui eduxisti populū tuū de terra egipti i manu valida & i signis & i ꝓdigijs & i vtute tua magna & i brachio excelso: & fecisti tibi nomē sicut est dies ista: peccauim?. impie gessim? imq̄ egim? dñe de? noster in omnibus iustificijs tuis. Auertat ira tua a nob: q̄ delicti sum? pauci inter gētes vbi dispersisti nos. Exaudi

dñe preces nostras & orationes nostras: & educ nos ꝓpter te: & da nobis inuenire grām ante faciez eoꝝ qui nos adduxerūt: vt sciat omnis terra qꝛ tu es dñs deus noster: & quia nomen tuū inuocatū ē super israhel & super genꝫ ipius. Respice dñe de domo sancta tua in nos: & inclina aurem tuā & exaudi nos. Aperi oculos tuos & vide: qꝛ nō mortui qui sūt in inferno. quoꝝ spūs accept⁹ ē a visceribo suis dabūt honorem & iustificationez dño: ſ aīa que tristis ē super magnitudinē mali & incedit curua & infirmis & cui⁹ oculi deficientes: & anima esuriēs dat tibi gloriam & iusticiā dño: qꝛ n ꝑm iusticias pr̄m nostroꝝ nos fundim⁹ preces & petim⁹ misericordiā ante cōspectū tuū dñe deus noster: sed quia misisti irā tuā & furorē tuū sup nos: sicut locutus es in manu pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ dicēs. Hic dicit dñs. Inclinate humerū vr̄m & ceruicez vrām: & operā facite regi babilonis & sedebitis in terra quā dedi pr̄ibo vr̄is. Quod si non feceritis nec audieritis vocē dñi dei vestri operari regi babilonie defectionem vestram faciam de ciuitatibo iuda & a foribo iherusalez: & auferā a vobis vocē iocunditatis & vocē gaudij & vocem sponsi & vocem sponse: & erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibo eā. Et nō audierūt vocē tuā vt operarent̄ regi babilonis: & statuisti verba tua q̄ locutus es in mambo pueroꝝ tuorum ꝓphetarū: vt transferant̄ ossa regū nostroꝝ & ossa patrū nostroꝝ de loco suo. Et ecce sūt proiecta in caloꝛe solis & in gelu noctis: & mortui sūt in doloribo pessimis in fame & in gladio & in emissione. Et posuisti templū in quo inuocatum ē nomē tuū in ipo sicut hec dies: ꝓp̄ iniq̄tatē dom⁹ israhel & domus iuda. Et feciſti in nobis domine deus noster ſm oēm bonitatē tuā & ſm omnē miserationem tuam illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi: in die q̄ p̄cepisti ei scribere legē tuā coram filijs israhel dicens. Si nō obaudieritis vocez meā. multitudo hec magna cōuertet̄ in mimimā gentē quomā eos dispergam: quia scio qꝛ me nō audiet popul⁹. Populus est enim dura ceruice. Et conuertet̄ ad coꝛ suū in terra captiuitatis sue: & scient quia ego sum dñs deus eoꝝ. Et dabo eis coꝛ & intelligent: & aures & audient. Et laudabūt me in terra captiuitatis sue: & memores erūt nois mei. Et auertē t se a doꝛso suo duro & a maligmitatibo suis: qꝛ remmiscent̄ viaz patrū suoꝝ q̄ peccauerūt in me. Et reuocabo illoꝛ in terrā quā iuraui p̄ribo illoꝝ abrahaz ysaac & iacob: & dñabūtur eius. Et multiplicabo eos: & nō minorabunt̄. Et statuam illis testamētum alterū sempiternū: vt sim illis in deū: & ipſi erunt michi in populū. Et nō mouebo amplius populū meū filios israhel a terra quā dedi eis.

¶ Capi. III.

Et nūc dñe deus israhel: anima i angustijs & spūs anxi⁹ clamat ad te. Audi dñe & miserē qꝛ deus es misericoꝛs: & miserere nostri qꝛ peccauim⁹ ante te. Quia tu sedes i sempiternū: & n̄ peribim⁹ in euū! Dñe de⁹ omnipotens de⁹ israhel audi nūc orationē mortuoꝝ israhel & filioꝝ iꝑoꝝ qꝛ peccauerūt ante te & non audierūt vocem dñi dei sui: & agglutinata sūt nob mala. Noli memminisse iniquitatis patrū nostroꝝ: ſ memento manus tue & nominis tui in tempoꝛe isto: qꝛ tu es dñs de⁹ noster & laudabim⁹ te domine: qꝛ ꝓpter hoc dedisti timoꝛem tuū in coꝛdibo nostris. & vt inuocem⁹ nomen tuū & laudemus te in captiuitate nr̄ā: qꝛ cōuertemur ab iniq̄tate p̄m nostroꝝ q̄ peccauer̄t ante te. Et ecce nos in captiuitate nr̄ā sum⁹ hodie quo nos dispersisti in improperiū & in maledictionē & in pctm ſm omnes iniq̄tates patrū nostroꝝ: qui discesserunt a te dñe deus noster. Audi israhel mandata vite: auribus p̄cipe vt scias prudētiā. Quid est israhel qꝛ i terra inimicoꝝ es: Inueterasti i terra aliena: coinquinatus es cū mortuis. Deputatus es cū descendētibo in infernū: dereliquisti fontē sapīe. Naz si in via dei ambulasses: hītasses vtiq̄ in pace sup terrā. Discе vbi sit prudētia vbi sit virtus vbi sit intellectus: vt scias simul vbi sit lōgiturnitas vite & virt⁹: vbi sit lumē oculoꝝ & pax. Quis inuenit locum ei⁹? Et q̄s intrauit i thesauros ei⁹? Vbi sūt p̄ncipes gentiū: & qui dñant̄ sup bestias q̄ sūt super terram? Qui in auibo celi ludūt: qui argentū thesaurizant & aurū in quo cōfidūt homines: & non est finis acquisitionis eoꝝ. Qui argentū fabricant: & solliciti sūt: nec est

inuentio opꝝ suoꝝ. Exterminati sũt & ad
inferos descenderũt: & alĩ loco eoꝝ exurre-
xerunt. Iuuenes viderũt lumẽ: & hĩtauerũt
sup terrã. Viã aũt disciplme ignorauerunt:
neq; intellexerũt semitas eius: neq; filij eoꝝ
susceperũt eã. A facie ipsoꝝ lõge facta est.
Non est audita in terra chanaan: neq; visa ẽ
in theman. Filij q; agar qui exquisierunt
prudentiam que de terra ẽ. negociatores ter-
re & theman: & fabricatores & exquisitores
prudentie & intelligentie: viam autem sapi-
entie nescierunt: neq; cõmemorati sunt semi-
tas eius. O israhel q̃p magna est domus dei:
& ingens locus possessionis ei? . Magnus &
nõ habẽs finẽ: excelsus & immensus. Ibi fu-
erũt gigantes nominati: illi q̃ ab initio fuerũt
statura magna scientes bellũ. Nõ hos elegit
dominus: neq; viã disciplme inuenerũt: pro-
pterea pierũt. Et quoniã non habuerũt sa-
pientiã: pierũt ꝓpter suã insipientiam. Quis
ascendit in celũ & accepit eã: & eduxit eã de
nubibus? Quis transfretauit mare & inuenit
illam: & attulit illã super aurũ electũ? Non ẽ
qui possit scire vias eius: neq; qui exquirat
semitas eiꝰ. Sed qui scit vniuersa nouit eã:
& inuenit eam prudentia sua. Qui preparauit
terram in eterno tempore: & replenit eaz pe-
cudibo & quadrupedibo. Qui emittit lumẽ &
vadit: & vocauit illud: & obedit illi ĩ tremo-
re. Stelle aũt dederunt lumẽ ĩ custodijs suis:
& letate sũt. Vocate sũt: & dixerũt. Assum?.
Et luxerũt ei cũ iocũditate: q̃ fecit illas. Hic
ẽ de? nr̃: nõ estimabit̃ ali? aduersus eũ. Hic
adinuenit oẽm viã disciplme: & tradidit illã
iacob puero suo: & israhel dilecto suo. Post
hec in terris visus ẽ: & cũ hoĩbo cõuersat? ẽ

Hic liber mãdatoꝝ dei. Ca. IIII.

& lex q̃ ẽ in eternũ. Oẽs q̃ tenent eã
puenĩet ad vitã: q̃ aũ dereliq̃rũt eã ĩ
mortẽ. Cõuertere iacob & appẽhẽde eã. ambu-
la p viam ad splendorẽ eius cõtra lumẽ eius
Ne tradas alteri gloriã tuã: & dignitatẽ tuã
genti aliene. Beati sumus israhel: quoniã q̃
deo placent maĩfesta sũt nobis. Animequior
esto popul? dei memorabilis israhel. Venũ-
dati estis gentibo nõ in pdicõem: s ꝓpter qd
in ira ad iracundiã puocastis dominũ. tradi-
ti estis aduersarijs. Exacerbastis emz eum
q̃ fecit vos deũ eternũ: immolãtes demonijs
& non deo. Obliti em̃ estis eum qui nutriuit
vos: & cõtristastis nutricẽ vrãm iherusalez.
Vidit emz iracundiam a deo venientẽ vobis:
& dixit. Audite ciuitates syon. Adduxit eĩ
michi deus luctum magnũ. Vidi em̃ capti-
uitatez populi mei filioꝝ meoꝝ & filiarum:
quã supduxit illis eternus. Nutrui em̃ illos
cum iocunditate: dimisi autẽ illos cum fletu
& luctu. Nemo gaudeat sup me, viduã & de-
solatã: a multis derelicta sum ꝓpter peccata
filioꝝ meoꝝ: q̃ declinauerũt a lege dei. Iu-
sticias aũt ipsius nescierũt: nec ambulauerũt
p vias mãdatoꝝ dei: neq; p semitas veritatis
eius cũ iusticia ingressi sũt. Vemãt confines
syon: & memorent̃ captiuitatez filioꝝ & fi-
liaꝝ meaꝝ: quã supduxit illis eternus. Ad-
duxit em̃ sup illos gentẽ de longinquo: gẽtẽ
improbã & alteri? ligue q̃ n̄ sũt rueriti senẽ:
neq; puerorꝝ miserti sũt. Et abduxerũt dilectos
vidue: & a filijs vnicã desolauerũt. Ego aũt
q̃d possum adiuuare vos? Qui a enim adduxit
super vos mala: ipse vos eripiet de manibus
inimicorum vestrorum. Ambulate filij̃ am-
bulate: ego eĩ derelicta sũ sola. Exui me sto
la pacis: indui aũt me sacco obsecrationis: &
clamabo ad altissimũ ĩ diebo meis. Animeq̃-
ores estote filij̃: clamate ad dominũ & eripiet
vos de manu ꝓncipũ inimicoꝝ. Ego eĩ spe-
raui ĩ eternũ salutẽ vrãz & venit michi gau-
diũ a scto sup misericordia: q̃ veniet vob ab
eterno saluatore vestro. Emisi em̃ vos cum
luctu & ploratu: reducet aũt vos michi deus
cum gaudio & iocunditate in eternũ. Sicut
em̃ viderunt vicine syon captiuitatem vrãm
a deo: sic videbũt & in celeritate salutẽ vrãz
in deo: q̃ supueniet vob cũ honore magno &
splendore eterno. Filij̃ patienter sustinete irã
q̃ supuenit vobis. Persecutus ẽ em̃ te inimi-
cus tuus: sed cito videbis pdicionẽ ipsius: &
sup cernices ipsius ascendes. Delicati mei
ambulauerũt vias asperas: ducti sũt emz vt
grex dirept? ab inimicis. Animeq̃es esto-
te filij̃: & pclamate ad dñm. Erit eĩ memoria
vestra a deo qui ducit vos. Sicut enim fuit
sensus vester vt erraretis a deo: decies tantũ
iterũ cõuertentes req̃retis eum. Quis em̃ in-
duxit vobis mala: ipse rursũ adducet vobis

ſempiternam iocunditatez cū ſalute veſtra· Animequior eſto iheruſalē· Exhortat eī te q̄ te noīauit· Nocētes parebūt q̄ te vexauerūt: & q̄ gratulati ſūt in tua ruina pumēt· Ciuitates q̄bo ſeruierūt filij tui pumēt et q̄ accepit filios tuos· Sicut em̄ gauiſa ē in tua ruina & letata ē i caſu tuo: ſic cōtriſtabit in ſua deſolatione· Et ām̄putabit exultatio multitudinis ei?: & gaudimoniū ei? erit i luctū Ignis eī ſupuenīet ei ab eterno i lōgiturnis diebo: & habitabit a demonijs i multitudīe tpis· Circūſpice iheruſalez ad oriētē: & vide iocūditatē a deo tibi vementez. Ca. V·

Ece em̄ venūt filij tui: q̄s dimiſiſti diſperſos venūt collecti ab oriente vſq̄ ad occidentem: in verbo ſancti gaudētes i honorē dei. Exue te iheruſalē ſtola luctus & vexacōnis tue: & īdue te decore & honore q̄ a deo tibi ē i gloria ſempiterna. Circūdabit te deus dyployde iuſticie: & imponet mitrā capiti tuo honoris eterni· Deus em̄ oſtēdet ſplendorē ſuū in te: oīi q̄ ſub celo ē· Noīabit em̄ tibi nomē tuū a deo in ſempiternū: pax iuſticie & honor pietatis· Exurge iheruſalē & ſta in excelſo: & circumſpice ad oriētē & vide collectos filios tuos ab oriente ſole vſq̄ ad occidentem: in verbo ſancti gaudentes dei memoria· Exierunt em̄ abs te pedibo ducti ab inimicis: adducet autez illos dīns ad te portatos i honorē ſicut filios rḡni· Conſtituit em̄ deus humiliare omnem mōtē excelſuz & rupes perhemes: & conualles replere inequalitatem terre: vt ambulet iſrahel diligenter in honorem dei· Obumbraverūt aūt ſilue: & omne lignum ſuauitatis iſrahel mādato dei· Adducet em̄ de? iſrahel cū iocūditate in lumine maieſtatis ſue cū miſericordia & iuſticia q̄ eſt ex ipſo· Incipit exemplū epiſtole eiuſdē quaz miſit iheremias ad abductos captiuos in babiloniam a rege babiloīoy: vt anūciaret illis ſm quod preceptū eſt illi a deo· Ca·VI·

Propter pcta que peccaſtis āte deū: abducemini in babiloniaz captiui a nabuchodonoſor rege babilonioruū· Ingreſſi itaq̄ i babilonē eritis ibi annis plurimis & tempus longum vſq̄ ad generationes ſeptē: poſt hoc autem educam vos inde cū pace· Nūc aūt videbitis i babilonia deos aureos & āgenteos & lapideos & ligneos i humeros portari· oſtentantes metū gētibo· Videte ergo ne & vos ſimiles efficiamini factis alienis & metuatis: & metus vos capiat in ipīs· Viſa itaq̄ turba de retro & ab ante adorantes: dicite i cordibo veſtris· Te oportet adorari dñe· Angelus aūt meus vobiſcū eſt· Ipſe aūt exquiram animas veſtras· Nā ligna ip̄oy polita a fabro ipſa etiaz inaurata & margētata falſa ſunt: & nō poſſunt loqui· Et ſicut virgini amanti ornamenta· ita accepto auro fabricata ſunt· Coronas certe aureas habent ſup capita ſua dij illoy: vnde ſubtrahunt ſacerdotes ab eis aurū & argentū: & erogant illud in ſemetipſis· Dant aūt & ex ipſo p̄ſtitutis & meretrices ornant: & iterū cū receperint illud a meretricibo ornant deos ſuos· Dij aī nō liberant aberugine & tinea· Opertis aūt illis veſte purpurea extergent faciē ipſoy p̄pter puluerē dom?: qui eſt plurim? inter eos· Sceptrū aūt habet vt homo ſicut iudex regionis: qui in ſe peccantē non interficit· Habet etiam in manu gladiū & ſecurim: ſe autē de bello & a latronibo nō liberat· Vnde vob notū ſit: q̄ nō ſūt dij· Non g̃ reueremini eos· Sicut enī vas hominis cōfractuz inutile efficitur: tales ſunt & dij illoy· Conſtitutis illis i domo: oculi eoy pleni ſūt puluere a pedibo introeuntiū· Et ſicut alicui qui regem offendit circūſepte ſunt ianue: aut ſicut ad ſepuchrū adductum mortuū ita tutant ſacerdotes oſtia clauſuris & ſeris: ne a latrombo expolientur· Lucernas accendūt illis: & quidē multas· ex quibo nullā videre p̄nt· Sunt aūt ſicut trabes in domo· Corda vero eoy dicūt elingere ſerpentes q̄ de terra ſūt dum comedūt eos & veſtimenta ipſoy: & nō ſentiūt· Nigre fiūt facies eoy a fumo: qui in domo fit· Sup̄ corp? eoy et ſup̄ caput eorum volant noctue & hyrūdines: & aues etiam ſimliter & catte· Vnde ſciatis q̄ non ſunt dij· Ne ergo timueritis eos· Aurū etiaz q̄d hūt ad ſpeciez eſt: niſi aliquis exterſerit erugine nō fulgebūt· Neq̄ eī dū cōflarentur ſentiebāt: ex omni p̄cio empta ſunt in quibo ſpūs non ē in ipſis· Sine pedibo in humeris portant: oſtentātes ignobilitatē ſuā hoībo·

Confundant̃ etiã qui colunt ea. Propterea si ceciderint ī terrã a semetipis nõ cõsurgũt: neq; si quis eũ statuerit rectũ per semetipm stabit: sed sic mortuis humeri illis apponẽtur. Hostias illoz vendũt sacerdotes ipoz & abutunt̃: similiter & mulieres eozũ decerpentes neq; infirmo neq; mendicanti aliquid imptiũt de sacrificijs coz. fœc & mẽstruate eos cõtingunt. Scientes itaq; ex his q̃ non sũt dij: ne timeatis eos. Vnde eī vocant̃ dij: Quia mulieres apponunt dijs argenteis & aureis & ligneis: & in domib coz sacerdotes sedent habentes tunicas scissas & capita & barbam rasam: quoz capita nuda sunt. Rugiũt aũt clamantes cõtra deos suos: sicut in cena mortui. Vestimẽta eoz auferũt sacerdotes: & vestiũt vxores suas & filios suos. Neq; si quid mali patiũtur ab aliquo neq; si q̃d boni poterũt retribuere: neq; regẽ constituere pũt neq; auferre. Similiter neq; dare diuitias possunt: neq; malũ retribuere. Si q̃s illis votum vouerit & non reddiderit neq; hoc requirunt. Hominẽ a morte non liberãt: neq; infirmũ a potentiore eripiũt. Homine cecum ad visum non restituũt: de necessitate hoiem nõ liberabunt. Vidue non miserebũt̃ neq; orphanis bene faciẽt. Lapidibo de mõte similes sũt dij illoz lignei & lapidei & aurei & argentei: qui aũt colũt ea cõfundentur. Quõ ergo estimandũ est aut dicendum illos eẽ deos? Adhuc eī ipsis caldeis non honorãtibo ea: qui cum audierint mutum non posse loqui offerũt illud ad bel: postulantes ab eo loqui: quasi possint sentire qui non habent motũ. Et ipi cũ intellexerint. relinquent ea Sensum em̃ nõ habent ipi dij illoz. Mulieres aũt circumdate fumbo in vijs sedent: succendentes ossa olimarum. Cum aũt aliqua ex ipsis abstracta ab aliquo transeunte dormierit: pxime sue exprobrat q̃ ea nõ sit digna habita sicut ipsa: neq; fumis eius diruptus sit Omia aũt que illis fiunt falsa sũt. Quomodo estimandũ aut dicendũ est illos esse deos? A fabris autem & aurificibo facta sunt. Nichil alind erunt misi id quod volunt eẽ sacerdotes Aurifices etiam ipsi qui ea faciũt non sunt multi temporis. Nunquid ergo possunt ea q̃ fabricata sũt ab ipis eẽ dij: Reliquerũt aũt falsa & obprobriũ. postea futuris. Nam cũ supuenerit illis pliũ & mala: cogitãt sacerdotes vbi se abscõdant cũ illis. Quomodo ergo sentiri debeant qm̃ dij sũt qui nec de bello se liberant: neq; & malis se eripiũt? Nã cum sint lignea & maurata & margentata. scietur postea q̃ falsa sunt ab vniuersis gẽtibo & regibo q̃ manifesta sũt q̃ non sunt dij: sed opa manuũ hoim. & nullũ op? dei cũ illis. Vñ ergo notũ est q̃ non sũt dij: sed opa manuũ hoim: & nullũ dei opus in ipis est. Regem regioni nõ suscitãt: neq; pluuiã hoibo dabũt Judiciũ q̃s non discernẽt: neq; regiones liberabũt ab iniuria: q̃ nichil pũt sicut cornicule inter mediũ celi & terre. Etem̃ cũ incident ignis in domũ deoz ligneoz & argẽteoz & aureoz: & sacerdotes q̃dẽ ipoz fugient & liberabunt̃: ipi vero sic trabes in medio conburent̃. Regi aũt & bello nõ resistent. Quõ ergo estimãdũ est aut recipiendũ q̃ dij sũt? Nõ a furibo neq; a latrombo se liberabunt dij lignei & lapidei & maurati & margẽtati: q̃bo imiq fortiores sũt. Aurũ & argentũ & vestimentũ q̃ operti sũt auferẽt illis & abibunt: nec sibi auxiliũ ferẽt. Itaq; melio? est eẽ regẽ ostentantẽ virtutẽ suã aut vas ī domo vtile in quo gloriabitur qui possidet illud q̃ falsi dij: vel hostiũ ī domo quod custodit q̃ i pace sunt: q̃ falsi dij. Sol quidẽ & luna ac sidera cum sint splendida & emissa ad vtilitates obaudiũt: similiter & fulgur cũ apparuerit perspicuũ est. Spiritus aũt & spũs in omni regione spirat: & nubes q̃bo cũ imperatũ fuerit a deo pambulare in vniuersũ orbẽ: pficiũt q̃d imperatũ eẽ eis. Ignis etiã missus desuper vt osumat mõtes & siluas: facit q̃d p̃ceptũ eẽ ei. Nec aũt neq; speciebo neq; virtutibo vm̃ eoz similia sunt. Vnde neq; estimandũ ẽ neq; dicendũ illos eẽ deos: quando non possunt neq; iudiciũ iudicare: neq; facere hoibo. Scietes itaq; q̃ non sunt dij: ne ergo timueritis eos. Neq; enim regibo maledicent: neq; benedicẽt Signa enim in celo gentibus non ostendũt neq; vt sol lucebunt: neq; illuminabunt vt luna. Bestie meliores sunt illis: que possunt fugere sub tectuz ac prodesse sibi. Nullo itaq; modo nobis est manifestum quia sunt dij: propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in

cucumerario formido michil custodit: ita sūt dij illoꝝ lignei & argentei & maurati. Eodē modo & in orto spīna alba: supra quaz omnis auis sedet. Similiter & mortuo ꝓiecto ī tenebris: similes sunt dij illoꝝ lignei & maurati & margentati. A purpura q̄s & marmore q̄ sup illos teneant scietis itaq̄: q̄ nō sūt dij. Ipsi etiā postremo comedēt: & erit ī obprobriū in regione. Melior ē homo inust? q̄ non habz simulacra: nā erit lōge ab obprobrijs.

Explicit liber baruch. Incipit prologus in ezechielem prophetam.

Ezechiel ꝑphā cū ioachim rege iuda captiu? ductus est in babilonē: ibiq̄ hijs q̄ cū eo captiui fuerāt ꝑphauit penitentibo q̄ ad ihēmie vaticiniū se vltro aduersarijs tradidissent: & viderēt adhuc vrbē iherosolimā stare: quā ille casuraz eē ꝓdixerat. Tricesimo aūt etatis sue āno & captiuitatis q̄nto exorsus est ad cōcaptiuos loqui. Et eodē tpe licet posterior hic in caldea: iheremias in iudea ꝑphetauerūt. Sermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus ē: ꝙ ex vtroq̄ medie tpat?. Sacerdos & ipse sicut iheremias: principia voluminis & finem magnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed & vulgata eius edicio non multū distat ab hebraico. Vnde satis miror quid cause extiterit: vt si eosdē in vniuersis libris habemus interpretes: in alijs eadem. in alijs diuersa transtulerint. Legite igitur & hunc iuxta translationē nostrā: q̄ p cola scriptus & comata. manifestiorē legētibo sensum tribuit. Si aūt amici mei & hunc subsannauerint dicite eis q̄ nemo eos ꝓpellat vt scribāt. Sed vereor ne illud eis eueniat quod grece significanti? dicitur vt vocentur fagolidori quod est manducantes senetias.

Explic ꝓlog?. Incip ezechiel ꝑphā. Ca. I.

Et factum est in tricesimo anno in quarto in q̄nta mēse cum essem in medio captiuorum iuxta fluuium chobar: aperti sunt celi & vidi visiones dei. In quinta mēsis ipse est annus quintus transmigrationis regis ioachim: factū est verbū dñi ad ezechielem filiū buzi sacerdotē in terra caldeoꝝ secus flumen chobar. Et facta est super eum ibi manus dñi. Et vidi: & ecce vent? turbinis veniebat ab aquilone: & nubes magna & ignis inuoluens. Et splendor in circuitu eius: & de medio ignis quasi species electri: idest de medio ignis. Et ex medio ei? similitudo quatuor animaliū & hic aspectus eoꝝ. Similitudo hominis in eis. Et q̄tuor facies vni: & quatuor penne vni. Et pedes eoꝝ pedes recti: & plāta pedis eoꝝ quasi planta pedis vituli: & scintille q̄si aspectus eris cādentis. Et man? hoīs sub pennis eoꝝ ī quatuor partibo: & facies & pennas p q̄tuor partes habebant: iunctaq̄ erāt penne eoꝝ alteri? ad alterū. Nō reuertebant cū incederēt: ſ vnūquodq̄ ante faciē suā gradiebat. Similitudo aūt vultus eoꝝ. facies hois & facies leonis a dextris ipsoꝝ q̄tuor: facies aūt bouis a sinistris ipoꝝ q̄tuor: & facies aquile desup iporū q̄tuor: & facies eoꝝ & penne eoꝝ extente desup. Due penne singuloꝝ iūgebāt: & due tegebant corpora eoꝝ. Et vnūquodq̄ eorum coram facie sua ambulabat. Vbi erat impet? spiritus illuc gradiebātur: nec reuertebantur cū ambularent. Et similitudo animaliū & aspectus eoꝝ quasi cāborū ignis ardentiū: & quasi aspectus lampadarum. Hec erat visio discurrens in medio animaliū: splendor ignis & de igne fulgur egrediens. Et aīalia ibant et reuertebant: in similitudinē fulguris choruscantis. Cūq̄ aspicerē aīalia: apparuit rota vna sup terrā iuxta aīalia hīs q̄tuor facies. Et aspectus rotaꝝ et opus eaꝝ q̄si visio maris: et vna similitudo ipsaꝝ q̄tuor: et aspcūs eaꝝ et opera quasi sit rota ī medio rote. Per q̄tuor partes eaꝝ eūtes ibant: et nō reuertebant cū ambularēt. Statura q̄s erat rotis et altitudo. et horribilis aspectus: et totū corp? oculis plenū in circuitu ipsaꝝ q̄tuor. Cunq̄s ābularent aīalia. ambulabāt pariter et rote iuxta ea: et cū eleuarēt aīalia de terra. eleuabant simul et rote. Quocūq̄s ibat spūs: illuc eunte spiritu. et rote pariter leuabant seqntes eū. Spūs em̄ vite erat in rotis. Cū eūtibus ibāt. et cū stantibo stabant: et cū eleuatis a terra. pariter eleuabant et rote sequētes

ea: quia spūs vite erat in rotis. Et similitudo
sup caput animaliū firmamenti q̄i aspectus
cristalli horribilis: et extēti sup capita eoꝝ
desup. Sub firmamēto aī pēne eoꝝ recte al-
teri? ad alterꝝ. Vnūq̄dq; duabo alis velabat
corpus suū: et alterꝝ similit velabaī. Et au-
diebā sonū alarꝝ q̄si sonū aquarꝝ multarꝝ: q̄si
sonū sublimis dei. Cū ābularēt q̄i son? erat
multitudinis. vt son? castroꝝ. Cūq; starent
demittebanī pēne eoꝝ. Nā cū fieret vox sup
firmamētū qđ erat sup caput eoꝝ: stabāt et
submittebant alas suas. Et sup firmamtū qđ
erat imminēs capiti eoꝝ q̄si aspect? lapidis
saphiri. similitudo throni: et sup similitudiez
throni similitudo q̄si aspect? hoīs desup. Et
vidi q̄si speciē electri: velut aspectū ignis in-
trinsecus p circuitū ei?. a lūbis ei? et desup.
et a lumbis eius vsq; deorsum vidi q̄si speciē
ignis splendentis in circuitu. velut aspectus
arcus cum fuerit in nube in die pluuie. Hic
erat aspcūs splēdoris p gyrum: hec visio si-
militudinis glorie dñi. Capi. II.

Et vidi et cecidi in faciem meam: et
audiui vocem loquentis. Et dixit
ad me. Fili hominis sta super pedes
tuos: et loquar tecū. Et ingressus est in me
spūs postq̄ locut? ē michi: et statuit me sup
pedes meos. Et audiui loq̄ntē ad me et dicētē
Fili hominis: mitto ego te ad filios israhel: ad
gentes apostatrices que recesserunt a me.
Patres eoꝝ preuaricati sunt pactū meū vsq;
ad diē hanc: et filij dura facie et in domabili
corde sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad
eos. Hec dicit dominus deus: si forte vel ipsi
audiant. et si forte quiescant: qm̄ domus ex-
asperans est: et scient q̄ ꝓpheta fuerit in me-
dio eoꝝ. Tu ergo fili hominis ne timeas eos
neq; sermones eoꝝ metuas: qm̄ increduli et
subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus
habitas. Verba eorum ne timeas: et vult?
eoꝝ ne formides: q̄ dom? exasperās est. Lo-
queris ergo verba mea ad eos si forte audi-
ant et quiescant: quomā irritatores sūt. Tu
aūt fili hominis audi quecunq; loquor ad te: et
noli esse exasperans sicut dom? exasperatrix
est. Aperi os tuum et comede quecunq; ego
do tibi. Et vidi: et ecce manus missa ad me.
in q̄ erat inuolutus liber & expādit illū corā
me q̄ erat scptus intus & foris: & scpte erāt
in eo lamētacões & carmē & ve. Ca. III.

Et dixit ad me. Fili hoīs: q̄dcūq; in
ueneris comede. Comede volumen
istud: & vadēs loquere ad filios is-
rahel. Et aperui os meū: & cibauit me volu-
mine illo. Et dixit ad me. Fili hoīs: venter
tuus comedet. & viscera tua cōplebunt volu-
mine isto qđ ego do tibi. Et comedi illud
& factum est in ore meo sicut mel dulce. Et
dixit ad me. Fili hoīs vade ad domū israhel:
& loq̄ris verba mea ad eos. Non enim ad po-
pulum profundi sermonis & ignote lingue
tu mitteris ad domū israhel: neq; ad popu-
los multos profundi sermonis & ignote lin-
gue: quoꝝ nō possis audire sermones. Et si
ad illos mitterēris: ipi audirent te. Dom? aī
israhel nolunt audire te: q̄ nolūt audire me.
Omnis quippe domus israhel attrita fronte ē:
& duro corde. Ecce dedi faciē tuā valentiorē
facieb eoꝝ: & frontez tuam durioꝛem fron-
tibo eoꝝ: & vt adamantem & vt silicez dedi
faciem tuā. Ne timeas eos neq; metuas a fa-
cie eoꝝ: q̄ domus exasperans ē. Et dixit ad
me. Fili hoīs: omēs ꝛmones meos quos ego
loquor ad te assume in corde tuo. & auribus
tuis audi: & vade ingredere ad trāsmigrati onē
ad filios populi tui: & loqueris ad eos & di-
ces eis. Hec dicit domin? deꝰ. si forte audiāt
& quiescāt. Et assumpsit me spiritus: & au-
diui post me vocem commotionis magne.
Benedicta gloria domini de loco suo: & vocē
alarꝝ animaliū pcutientiū altera ad alteram.
& vocem rotarꝝ sequentiū animalia. & vocē
cōmotionis magne. Spūs q̄s leuauit me &
assumpsit me: & abij amarus in indignatōne
spiritus mei. Manus eī domini erat confor-
tans me. Et veni ad trāsmigrationē ad acer-
uū nouarꝝ frugū. ad eos qui habitabant iu-
xta flumē chobar: & sedi vbi illi sedebant:
et mansi ibi septem diebo merens in medio e-
orū. Cū aūt pertransissent septem dies: factū
est verbū domini ad me dicens: Fili hominis
speculatorem dedi te domui israhel: et audies
de ore meo verbū: et annūciabis eis ex me.
Si dicente me ad impiū morte morieris. nō
annūciaueris ei. neq; locutus fueris vt auer-
tatur a via sua impia et viuat: ipse impi? in

iniquitate sua morietur: sanguiem aũt eius de manu tua requiraz. Si aũt tu amũciaueris impio & ille nõ fuerit cõuersus ab impietate sua & a via sua impia: ipe quidẽ in impietate sua morietr: tu aũt aiaz tuã liberasti. Sed & si conuersus iustus a iusticia sua fuerit & fecerit iniquitatem: ponam offendiculũ coram eo. Ipse morietur: quia non annunciasti ei. In peccato suo morietur: & non erunt in memoria iusticie eius quas fecit: sanguiem vero eius de manu tua requiram. Si aũt tu annunciaueris iusto vt nõ peccet iust9. & ille nõ peccauerit: vinens viuet qz annunciasti ei: & tu aiam tuã liberasti. Et facta ẽ sup me manus dñi & dixit ad me. Surgens egredere in cãpũ: & ibi loqr tecũ. Et surgẽs egress9 sum in campũ: & ecce ibi gloria dñi stabat qsi gloria quã vidi iuxta fluuiũ chobar: & cecidi in faciem meã. Et ingressus est in me spiritus & statuit me sup pedes meos: & locutus est michi: & dixit ad me. Ingredere: et includere in medio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data sunt sup te vincula et ligabũt te in eis. et nõ egredieris in medio eoz: et linguaz tuã adherere faciã palato tuo et eris mut9. nec quasi vir obiurgans: quia domus exasperans est. Cum aũt locutus fuero tibi. aperiã os tuum: et dices ad eos. Hec dicit dominus de9. Qui audit audiat: et q quiescit quiescat qz domus exasperans est.

Capi. IIII.

Et tu fili hoĩs. sume tibi laterem et pones eũ corã te: et describes in eo ciuitate iherusalẽ. Et ordinab aduersus eã obsidionẽ: et edificabis munitiones et cõportabis aggerẽ: et dabis cõtra eã castra: et pones arietes in giro. Et tu sume tibi sartagineז ferreã. et pones eã in murũ ferreum inter te et inter ciuitatẽ: et obfirmabis faciez tuã ad eam et erit in obsidionẽ. et circũdabis eaz. Signũ est domui israhel. Et tu dormies sup latus tuũ sinistrũ. et pones iniquitates domus israhel sup eo numero dierũ quibo dormies sup illud: et assumes iniquitates eoz. Ego aũt dedi tibi annos iniquitatis eoz numero dierum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniquitatez domus israhel. Et cum cõpleueris hec. dormies sup latus tuũ dextez secundo: & assumes iniquitatem domus iuda quadraginta diebo. Diẽ pro anno: diez iñ pro anno dedi tibi. Et ad obsidionẽ iherusalẽ cõuertes faciem tuam: & brachiũ tuũ erit extentũ: & pphetabis aduersus eã. Ecce circũdedi te vinculis: & ñ te cõuertes a latere tuo in latus aliud: donec cõpleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumẽtũ & ordeũ & fabã & lentẽ & miliũ & vicia & mittes ea in vas vnũ: & facies tibi panes numero dieז quibo dormies sup lat9 tuũ. Trecẽtis et nonaginta diebo comedes illud. Cibus aũt tuus quo vesceris: erit in pondere viginti stateres in die. A tempore vsq ad tempus comedes illd. Et aquã in mensura bibes sextã partẽ hin. A tempore vsq ad tempus bibes illud. Et q subcimeritiũ ordeaceũ comedes illud: & stercore quod egreditur de homine operies illud in oculis eoz. Hec dicit domin9. Sic comedent filij israhel panẽ suũ pollutũ inter gẽtes: ad qs eiciã eos. Et dixi. A. a. a. domine de9. Ecce anima mea nõ ẽ polluta: & morticinũ & laceratum a bestijs nõ comedi ab infantia mea vsq nũc: & nõ est ingressa os meũ omis caro immũda. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimũ bouũ p stercoribo hũanis: & facies panẽ tuũ in eo. Et dixit ad me. Fili hoĩs: ecce cõteraz baculũ panis in iherusalẽ & comedẽt panẽ suũ in pondẽ & in sollicitudine: & aquã in mẽsura & in ãgustia bibẽt: vt deficiẽtibo pane & aqua corruat vnusquisq ad frẽz suũ: & cõtabescant in iniqtatibo suis.

Capi. V.

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos: & assumes eum & duces per caput tuum & per barbam tuam: & assumes tibi stateram ponderis & dividis eos. Terciam partem igni combures in medio ciuitatis iuxta cõpletionẽ dierũ obsidionis: & assumes terciã partẽ & cõcides gladio in circuitu ei9: terciaz vero aliam disperges in ventũ. & gladiũ nudabis post eos. Et sumes inde paruũ numerũ & ligabis eos in sumitate pallij tui: & ex eis rursum tolles & picies eos in medio ignis & cõbures eos igni: & ex eo egredietur ignis in omnẽ domũ israhel. Hec dicit dominus deus. Ista ẽ iherusalẽ. In medio gentiũ posui eaz: & in circuitu eius terras. Et cõtẽpsit iudicia mea vt plus eẽt impia qz gentes: & pcepta

mea vltra q̃p terre q̃ in circuitu eius sũt · Judicia em̃ mea proiecerũt: & ī preceptis meis nõ ambulauerũt · Idcirco hec dicit dñs de? · Quia superastis gentes q̃ in circuitu vr̃o sũt & in preceptis meis non ambulastis & iudicia mea nõ fecistis: & iuxta iudicia gentiũ q̃ in circuitu vestro sunt nõ estis operati: ideo hec dicit dñs de? · Ecce ego ad te: & ipe ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentiũ: & faciã ī te que nõ feci · & quibo similia vltra nõ faciã: ꝓpter oẽs abominationes tuas · Ideo comedent patres filios in medio tui · & filij comedẽt patres suos · Et faciã in te iudicia: & ventilabo vniuersas reliquias tuas in oẽz ventũ · Idcirco viuo ego dicit dñs deus misi ꝓ eo q̃ sanctũ meũ violasti in ommbo offensionibo tuis & in cunctis abominationibus tuis: :ego quoq̃ confringam: & non parcz oculus meus & non miserebor · Tercia pars tui peste morietur & fame cõsumet̃ in medio tui: & tercia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo · Terciã vero partẽ tuã in omnem ventũ dispergã: & gladium euaginabo post eos · Et cõplebo furorẽ meũ: & requiescere faciã indignationẽ meã in eis: & cõsolabor · Et scient q̃ ego dñs locut? sum in zelo meo: cũ impleuero omnem indignationẽ meã in eis · Et dabo te in desertũ & in obprobriũ gẽtibo que in circuitu tuo sunt: in conspectu omnis pretereũtis · Et eris obprobrium & blasphemia exemplũ & stupor in gentibo que in circuitu tuo sũt: cũ fecero in te iudicia in furore & in indignatione & in increpatiõibo ire q̃ ego dñs locut? sũ: qñ misero sagittas famis pessimas in vos q̃ erũt mortifere: & q̃s mittã vt disperdã vos · Et famẽ cõgregabo super vos: & cõterã in vob̃ baculũ panis: & immittã in vos famẽ & bestias pessimas vsq̃ ad interitiõẽ · Et pestilentia & sanguis trãsibũt per te: & gladium inducam sup te · Ego dñs locut? sum · Capi · VI ·

Et factus est sermo domini ad me dicens · Fili hominis · pone faciem tuam ad montes israhel: & prophetabis ad eos & dices · Montes israhel audite verbum domini dei · Hec dicit dominus deus montibo & collibo rupibus & vallibo · Ecce ego inducam super vos gladium & disperdã excelsa vestra: & demoliar aras vr̃as & confringentur simulacra vr̃a: & deiciam interfectos vr̃os ante ydola vestra · Et dabo cadauera filioꝝ israhel ante faciẽ simulacroꝝ vestroꝝ: & dispergam ossa vr̃a circũ aras vr̃as in ommbo habitatiombo vestris · Vrbes deserte erunt: & excelsa demolienẽ & dissipabunẽ: & interibũt are vr̃e & cõfringenẽ: & cessabũt ydola vr̃a: & cõterenẽ delubra vr̃a: & delebunẽ opa vr̃a: & cadet interfect? ī medio vestri: & scietis q̃ ego sũ dñs · Et relinquã in vob̃ eos q̃ fugerint gladiũ ī gentibo· cũ dispersero vos in terris: & recordabuntur mei liberati vestri in gentibo ad q̃s captiui ducti sũt: q̃ cõtriui cor eoꝝ formicas & recedẽs a me · & oculos eoꝝ formicãtes post ydola sua: & displicebũt sibimet sup malis q̃ fecerãt in vniuerb̃ abominationibo suis: & scient q̃ ego dñs · nõ frustra locutus sũ vt facerem eis malum hoc · Hec dicit dñs de? · Percute manũ tuã & allide pedem tuũ: & dic heu ad omnes abominatõnes malorꝝ domus israhel: q̃ gladio fame & peste ruituri sũt · Qui lõge est peste morient̃: q̃ aũt ꝓpe · gladio corruet: & qui relictus fuerit & obsessus · fame morient̃ · Et cõplebo indignationẽ meã in eis: & scietis q̃ ego dñs cũ fuerint̃ interfecti vri in medio ydolorꝝ vroꝝ in circuitu araꝝ vrãꝝ ī omni colle excelso · & in cunctis sũmitatibo montiũ: & subt? oñe lignũ nemorosum & subt? vniuersam q̃rcũfrondosam id est locum vbi accenderunt thura redolentia vniuersis ydolis suis · Et extendã manũ meã sup eos: & faciã terrã eoꝝ desolatã & destitutã a deserto de blatha in oñibo hitatiombo eoꝝ: & scient q̃ ego dñs · Ca · VII ·

Et tu fili hois: hec dicit dñs deus terre israhel · Finis venit: venit finis sup q̃tuor plagas terre · Nũc finis sup te: & immittã furorẽ meũ in te · Et iudicabo te iuxta vias tuas: Et ponã otra te oẽs abominatões tuas · Et nõ parcet oculꝰ me? sup te & non miserebor: sed vias tuas ponã sup te & abominationes tue ī medio tui erũt: & scietis q̃ ego dñs · Hec dicit dñs deus · Afflictõ vna: afflictio ecce venit · Finis venit: venit finis · Evigilauit aduersũ te: ecce veĩt · Veĩt otricõ

super te qui habitas in terra. Venit tempus
appropinquat dies occisionis: & non gaudium montium
nunc de propinquo effundam iram meam super te:
& complebo furorem meum in te. Et iudicabo te
secundum vias tuas: & imponam tibi omnia scele-
ra tua. Et non parcet oculus meus nec mi-
sereboz: sed vias tuas imponam tibi. & abomi
nationes tue in medio tui erunt: & scietis quia
ego sum dominus percutiens. Ecce dies: ecce venit.
Egressa est contritio. floruit virga. germinauit
superbia: iniquitas surrexit in virga impietatis.
non ex eis non ex populo neque ex sonitu eo
rum: & non erit requies in eis. venit tempus
appropinquauit dies. Qui emit non letetur. &
qui vendit non lugeat. quia ira super omnem
populum eius: quia qui vendit ad id quod ve
nundatum non reuertetur: & adhuc in viuentibus vi
ta eorum. Visio enim ad omnem multitudinem
eius non regredietur. & vir in iniquitate vite sue non
confortabitur. Canite tuba: preparentur omnes
& non est qui vadat ad prelium. Ira enim mea
super vniuersum populum eius. Gladius foris
pestis & fames intrinsecus. Qui in agro est gla
dio morietur: & qui in ciuitate. pestilentia &
fame deuorabuntur: & saluabuntur qui fugerint
ex eis. Et erunt in montibus quasi columbe con
uallium: omnes trepidi: vnusquisque in iniqui-
tate sua. Omnes manus dissoluentur: & omnia
genua fluent aquis. Et accingent se cilicijs
& operiet eos formido: & in omni facie con-
fusio: & in vniuersis capitibus eorum calui cium.
Argentum eorum foris proicietur: & aurum eo
rum in sterquilinium erit. Argentum eorum
& aurum eorum non valebit liberare eos: in die
furoris domini. Animam suam non saturabunt
& ventres eorum non implebuntur: quia scanda-
lum iniquitatis eorum factum est: & ornamen-
tum monilium suorum in superbiam posuerunt
& imagines abominationum suarum & simula-
crorum fecerunt ex eo. Propter hoc dedi eis il-
lud in immunditiam: et dabo illud in manus
alienorum ad diripiendum & impijs terre in pre
dam: & contaminabunt illud. Et auertam faci
em meam ab eis: & violabunt archanum meum
& introibunt in illud emissarij: & contaminabunt
illud. Fac conclusionem: quoniam terra plena est
iudicio sanguinum: & ciuitas plena iniquitate.
Et adducam pessimos de gentibus: & possidebunt

domos eorum. Et quiescere faciam superbiam
potentium: & possidebuntur sanctuaria eorum. An-
gustia supueniente requirent pacem: et non erit.
Conturbatio super conturbationem veniet: & au-
ditus super auditum. Et querent visionem
de propheta: & lex peribit a sacerdote: & consilium
a senioribus. Rex lugebit: & principes induent
merore: & manus populi terre conturba
buntur. Secundum viam eorum faciam eis: & secun
dum iudicia eorum iudicabo eos: & scient quia ego
dominus.

Ca. VIII.

Et factum est in anno sexto. in sexto mense
sexto in quinta mensis: ego sedebam in domo
mea: & senes iuda sedebant coram me
Et cecidit ibi super me manus domini dei. Et vidi
& ecce similitudo quasi aspectus ignis. Ab
aspectu lumborum eius & deorsum ignis: & a
lumbis eius & sursum. quasi aspectus splen-
doris & visio electri Et emissa similitudo ma
nus apprehendit me in cincinno capitis mei:
& eleuauit me spiritus inter celum & terram &
adduxit me in hierusalem in visione dei in-
xta hostium interius. quod respiciebat ad aquilo
nem. vbi erat statutum ydolum zeli ad pro-
uocandam emulationem. Et ecce ibi gloria dei
israhel secundum visionem quam videram in campo
& dixit ad me. Fili hominis. leua oculos tu
os ad viam aquilonis. Et leuaui oculos meos
ad viam aquilonis: & ecce ab aquilone porte
altaris. ydolum zeli in ipso introitu. Et di-
xit ad me. Fili hominis: putas ne vides tu quid
isti faciunt. abominationes magnas quas do
mus israhel facit hic. vt procul recedam a
sanctuario meo? Et adhuc conuersus. videbis
abominationes maiores. Et introduxit me ad
hostium atrij. Et vidi: & ecce foramen vnum
in parietem. Et dixit ad me. Fili hominis fode
parietem. Et cum fodissem parietem. apparuit
hostium vnum Et dixit ad me. Ingredere: &
vide abominationes pessimas quas isti faciunt
hic. Et ingressus vidi & ecce omnis similitu
do reptilium & animaliū abominatio: & vni-
uersa ydola domus israhel depicta erant in pari
ete in circuitu per totum. Et septuaginta viri de
senioribus domus israhel. & iechonias filius sa-
phan stabat in medio eorum stantium ante picturas
& vnusquisque habebat thuribulum in manu
sua: & vapor nebule de thure consurgebat.

Et dixit ad me · Certe vides fili hominis q̃ seniores domus israhel faciũt ī tenebris: vnusquisq; in abscõdito cubilis sui. Dicũt enim Non videt dñs nos · Dereliquit dñs terram Et dixit ad me · Adhuc cõuersus videbis abominatões maiores quas isti faciũt · Et ītroduxit me p hostiũ portę domus dñi qđ respiciebat ad aq̃lonem · Et ecce ibi mulieres sedebant plangẽtes adonidẽ · & dixit ad me · Certe vidisti fili hois · Adhuc cõuersus videbis abominatões maiores hĩs · Et introduxit me ī atriũ domus dñi interioris · Et ecce in hostio templi dñi inter vestibulũ et altare q̃si viginti q̃nq; viri dorsa habentes ctra templũ dñi & facies ad orientẽ · & adorabãt ad ortũ solis · & dixit ad me · Certe vidisti fili hois · Numq̃d leue ẽ hoc domui iuda · vt facerent abominatões istas q̃s fecerũt hic · quia replentes terrã iniq̃tate cõuersi sũt ad irritãdum me · Et ecce applicant ramũ ad nares suas · Ergo & ego faciã in furore: non pcet oculus meus · nec miserebor: & cũ clamauerĩt ad aures meas voce magna nõ exaudiã eos

Ca · IX

Et clamauit in auribus meis voce magna dicens · Appropinq̃querũt visitatões vrbi: & vnusquisq; vas interfectionis habet in manu sua · Et ecce sex viri veniebant de via portę superioris que respicit ad aq̃lonem · & vnusquisq; vas interitus in manu eius · Vir q̃s vnus in medio eorum vestitus lineis: & attramẽtarium scriptoris ad renes eius Et ingressi sũt: & steterũt iuxta altare eneum Et gloria dñi israhel assumpta est de cherub que erat sup eum ad limen domus · & vocauit virum q̃ indutus erat lineis: & attramẽtarium scriptoris habebat ī lumbis suis Et dixit dñs ad eum · Trãsite p mediã ciuitatis in medio iherusalem & signa thau sup frontes virorum gemẽciũ & dolẽciũ sup cũctis abominatõibus q̃ fiũt in medio eius · Et illis dixit audiẽte me Transite per ciuitatem sequentes eum · & percutite · Nõ pcat oculus vr: neq; misereamini Senem adolescentulum & virginem · paruulum & mulieres interficite · vsq; ad internitõnem · Omnem autem super quem videritis thau ne occidatis: & a sanctuario meo incipite · Ceperunt ergo a viris seniorib: qui erant ante faciem domus · Et dixit ad eos · Contaminate domũ · & implete atria interfectis · Egredimini · & egressi sũt: & percuciebãt eos q̃ erãt in ciuitate · Et cede completa remãsi ego: ruiq; sup faciẽ meã: & clamãs aio · Heu heu heu dñe deus · Ergo ne disperdes omnes reliquias israhel effundẽs furorem tuũ sup iherusalem · Et dixit ad me · Iniq̃tas domus israhel & iuda magna ẽ nimis valde: & repleta ẽ terra sanguinibus: & ciuitas repleta ẽ auersione Dixerũt enim · dereliquit dñs terrã: & dñs non videt · Igit̃ & me non parcet oculus: neq; miserebor · Viam eorum sup caput eorum reddam · Et ecce vir q̃ erat indutus lineis q̃ habebat atramẽtariũ ī dorso suo: rndit vbũ dicẽs · Feci sic̃ pcepisti mihi ·

Ca · X ·

Et vidi: & ecce in firmamẽto quod erat sup caput cherubim q̃si lapis saphiri: & quasi species similitudinis soliꝰ apparuit sup eũ Et dixit ad virum q̃ indutus erat lineis: & ait · Ingredere in medio rotarum qui sunt subtus cherubim & imple manum tuam prunis ignis que sũt inter cherubim: & effunde sup ciuitatẽ · Ingressusq; ē ī cõspectu meo · Cherubim aũt stabant a dextris domus cũ ingrederet̃ vir: & nubes implevit atrium interius · Et eleuata est gloria dñi desuper cherub ad limen domus: & repleta est domus nube · Et atrium repletum est splendore glorie dñi: & sonitus alarum cherubim audiebat̃ vsq; ad atrium exterius: quasi vox loquẽtis dei omnipotentis · Cumq; precepisset viro qui indutus erat lineis dicens sume ignem de medio rotarum que sũt inter cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotã · & extendit cherub manum suã de medio cherubim ad ignem q̃ erat inter cherubim: & sumpsit & dedit manibus eius q̃ indutus erat lineis · qui accipiẽs egressus est Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum · Et vidi · & ecce quatuor rote iuxta cherubim · Rota vna iuxta cherub vnum: & rota alia iuxta cherub vnum · Species aũt rotarum erat quasi visio lapidis crisoliti: & aspectus earum similitudo vna quatuor: quasi si fit rota in medio rote · Cumq; ambularent in q̃tuor ptes gradiebant̃: & non reuertebant̃ ambulantes: sed ad locũ ad quem ire declinabat que prima erat

sequebant & certe: nec cõuertebant. Et om
ne corp9 eay & colla & man9 & penne & cir
culi plena erant oculis in circuitu q̃tuor rota
rum: & rotas istas vocauit volubiles audiẽ
te me. Quatuor aũt facies habebat vnũ. Fa-
cies vna facies cherub: & facies scđa facies
hoĩs: & in tercia facies leonis. & ĩ quarto fa-
cies aquile. Et eleuate sunt cherubim: ipm ẽ
animal quod videram iuxta flumen chobar.
Cumq; ambularent cherubim ibant pariter
& rote iuxta ea: & cũ eleuarent cherubim a-
las suas vt exaltarent de terra non residebãt
rote: sed & ipe iuxta erãt. Stantibo illis sta
bant: & cũ eleuatis eleuabant. Spirit9 em
vite erat in rotis. Et egressa est gl'ia dñi a li
mine templi: & stetit sup cherubim. Et eleuã
tia cherubim alas suas exaltata sũt a terra co
ram me: & illis egredientibo rote q̃s subsecute
sunt. Et stetit in introitu porte dom9 dñi ori
entalis: & gloria dei israhel erat sup ea. Ip
sum est animal qđ vidi subt deum israhel iu
xta fluuium chobar. Et intellexi q; cheru-
bim eẽnt. Quatuor p quatuor vult9 vmi: & q̃
tuor ale vmi: & similitudo man9 hominis sub
alis eor. & similitudo vultuũ eor: ipi vult9
quos viderã iuxta fluuium chobar: & impe
tus eor & impetus singulor. ante faciem su
am ingrediebant

Ca. XI.

Et eleuauit me spũs: & introduxit
me ad portam dom9 dñi orientalem
que respicit ad solis ortum. Et ecce
in introitu porte viginti q̃nq; viri: & vidi in
medio eor iechoniaz filium azur & pheltiaz
filiũ banaie principes populi. Dixitq; ad me
Fili hoĩs: hĩ viri cogitant iq̃tatem. & tra
ctant consiliũ pessimũ in vrbe ista dicẽtes. Nõ
ne dudũ edificate sũt dom9? Hec ẽ lebes: nos
aũt carnes. Idcirco vaticinare de eis: vatici
nare fili hoĩs. Et irruit in me spũs dñi: & di
xit ad me. Loquere. hec dixit dñs. Sic locu
ti estis dom9 israhel. & cogitatões cordis ve
stri ego nouι. Plurimos occidistis in vrbe
hac: & implestis vias ei9 interfectis. Pro-
pterea hec dicit dñs. Interfecti vri quos po
suistis ĩ medio ei9 hĩ sunt carnes: & hec est
lebes: & educam vos de medio ei9. Gladium
metuistis: & gladiũ inducam sup vos dicit
dñs de9. & eiciam vos de medio ei9. Dabo q;
vos in manu hostium. & faciam in vobis iu-
ditia. Gladio cadetis. In finibo israhel iudi-
cabo vos: & scietis q; ego dñs. Nec non erit
vobis in lebetem. & vos non eritis in medio
ei9 in carnes. In finibo israhel iudicabo vos
& scietis q; ego dñs. Quia in p̃ceptis meis ñ
ambulastis: & iuditia mea non fecistis: sed
iuxta iuditia gentiũ que in circuitu vestro
sunt estis operati. Et factũ est cũ ꝓphetarẽ:
pheltias fili9 banaie mortu9 est. Et cecidi ĩ
faciem meam: clamans voce magna. Et di-
xi. Heu heu heu dñe de9: cõsũmatõez tu facis
reliq̃as israhel! Et factũ est vbum dñi ad
me dicens. Fili hoĩs: fratres tui. viri ꝓpinq̃
tui: & oĩs dom9 israhel. & vniuersi q̃bo dix
erũt habitatores iherusalem. longe recedite
a dño: nobis data est terra in possessionem:
ꝓterea hec dicit dñs de9. Quia longe feci e-
os in gentibo: & q; dispersi eos in terris: ero
eis in sanctificatõnem modicam in terris ad
quas venerũt. Propterea loquere. Hec dicit
dñs de9. Congregabo vos de populis: & adu
nabo de terris in q̃bo dispersi estis: daboq; vo
bis humũ israhel. Et ingredient illuc: & au
ferent oẽs offensiones cunctasq; abominatõ
nes ei9 de illa. Et dabo eis cor vnũ: & spiri-
tũ nouũ tribuã ĩ viscẽribo eor. Et auferã cor
lapideũ de carne eor: & dabo eis cor carneũ:
vt in p̃ceptis meis ambulẽt. & iudicia mea
custodiant. faciãtq; ea: & sint michi in popu
lum: & ego sim eis in deũ. Quor aũt cor post
offendicula & abominatõnes suas ambulat:
hor viam in capite suo ponã dicit dñs de9.
Et eleuauerũt cherubim alas suas. & rote cũ
eis: & gloria dei israhel erat sup eo. Et ascẽ-
dit gloria dñi de medio ciuitatis: stetitq; sup
montem q̃ est ad orientem vrbis. Et spirit9
leuauit me: adduxitq; in caldeam ad trãsmi
gtionez in visione in spiritu dei: & sublata ẽ
a me visio quam videram. Et locutus sum
ad transmigtionez omnia verba domini. que
ostenderat michi

Ca. XII.

Et fact9 est ꝓmo dñi ad me dicens.
Fili hominis. in medio dom9 exaspe
rãtis tu habitas: q̃ oculos habent ad
videndum & non vidẽt. & aures ad audien
dum & õn audiunt: q; dom9 exasperans est.

Tu ergo fili hominis fac tibi vasa trasmigrationis: & transmigrabis p diem coram eis. Trasmigrabis aũt de loco tuo. ad locum alterum in cõspectu eorum. si forte aspiciant. q̃ domus exasperans est. Et efferes foras vasa tua. quasi vasa transmigrationis p diem. in ospectu eorum Tu aũt egredieris vespere coram eis sicut egredit migrans: ante oculos eorum. Perfode tibi parietem: & egredieris per eum in cõspectu eorum. In humeris portabis: in caligine efferreris. Faciem tuam velabis & non videbis terram q̃ portentũ dedi te domui israhel Feci sicut preceperat michi dominus. Vasa mea p tuli quasi vasa transmigrantis per diem: & vespere perfodi michi parietem manu: & in caligine egressus sum & in humeris portaui in cõspectu eorum. Et factus est sermo domini mane ad me dicens. Fili hominis: nunq̃d non dixerunt ad te domus israhel domus exasperans quid tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dominus de?. Super ducem onus istud qui est in iherusalem. & super omnem domũ israhel que est in medio eorum. Dic. ego portentum vestrum Quõ feci sic fiet illis. In transmigrationem & in captiuitatem ibunt: & dux qui est in medio eorum in humeris portabit: in caligine egredietur. Parietem perfodient vt educãt eũ: faciem eius operiet vt non videat oculo terrã. Et extendam rete meum sup eũ & capiet in sagena mea & adducam eũ i babilonem in terram caldeorum: & ipsam nõ videbit: ibiq̃ morietur & omnes qui circa eũ sunt. Presidium eius. & agmina eius dispergã in omnẽ vẽtum: & gladium euaginabo post eos. Et scient quia ego dñs: quãdo dispersero illos in gẽtibus. & disseminauero eos in terris Et relinquã ex eis viros paucos a gladio & fame & pestilẽcia vt enarrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur: & sciẽt quia ego dñs. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis panem tuum in cõturbatione comedes: sed & aquam tuam in festinatione & merore bibes & dices ad populum terre. Hec dicit dominus de? ad eos qui habitant in iherusalem: in terra israhel. Panem suum in solitudine comedent & aquam suam in desolatione bibent: vt desoletur terra a multitudine sua pter iniquitates omniũ qui habitant in ea: & ciuitates q̃ nunc habitantur desolate erunt: terraq̃ deserta: & scietis quia ego dñs. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis. quod est p uerbium istud vobis in terra israhel dicentium: in longũ differuntur dies. & pibit omis visio: Ideo dic ad eos. Hec dicit dñs de?. Quiescere faciam puerbium istud: neq̃ vulgo dicet vltra in israhel. Et loquere ad eos q̃ appropinquauerit dies: & sermo omnis visionis. Non em̃ erit vltra omnis visio cassa. neq̃ diuinatio ambigua in medio filiorum israhel: quia ego dñs loquar quodcũq̃ locutus fuero verbum & fiet. Non plongabitur amplius: sed in diebus vestris domus exasperãs loquar verbum: & faciam illud dicit dñs de?. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce domus israhel dicentium. Visio quam hic videt in dies multos: & in tempora longa iste prophetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dominus de?. Nonplongabitur vltra omis sermo me?. Verbũ quod locutus fuero cõplebitur dicit dñs de?

Ca. XIII

Et factus est sermo dñi ad me dicens Fili hois. vaticinare ad prophetas israhel q̃ prophetant: & dices prophetantibus de corde suo. Audite verbum dñi. Hec dicit dñs de?. Ve prophetis insipientibus: q̃ sequũtur spm̃ suũ & michil vidẽt. Quasi vulpes in desertis. prophete tui israhel erãt. Non ascendistis ex aduerso: neq̃ opposuistis murum pro domo israhel vt staretis in prelio i die dñi. Vidẽt vana & diuinãt mendaciũ: dicentes ait dñs. cum dñs non miserit eos: & perseuerauerũt cõfirmare sermonẽ. Nunq̃d non visionẽ cassam vidistis: & diuinationem mendacẽ locuti estis: Et dicitis ait dominus cum ego non sim locutus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis vana & vidistis mendaciũ ideo ecce ego ad vos ait dñs de?: et erit manus mea super prophetas qui vident vana & diuinant mendacium. In cõsilio populi mei non erũt. & in scriptura domus israhel non scribẽtur nec in terra israhel ingredientur: & scietis quia ego dominus de?. Eo q̃ deceperint populum meum dicẽtes pax pax & non ẽ pax: & ipe edificabat parietem: illi aũt linebant eum luto absq̃ paleis. Dic ad eos q̃ liniunt absq̃ temperatura: q̃ casurus sit. Erit enim ymber

mũdañs: & dabo lapides pgrandes de super
irruentes: & ventum pcelle dissipantẽ. Ec-
quid ecce cecidit paries. Nunqd ñ dicẽt vo-
bis: vbi est litura quam limistis: Propterea
hec dicit dñs de?. Et erumpere faciam spiri-
tum tempestatum in indigtõe mea: & ymber
mundans in furore meo erit: & lapides grã-
des in ira in cõsumptõz. Et destruam parietẽ
quẽ limistis absq; temperamento: & adequa
bo eum terre & reuelabit fundamentum eius
& cadet & cõsumet in medio ei?: & scietis q;
ego sum dñs. Et cõplebo mdignatõnem me
am in pariete: & in hijs qui limũt eum absq;
temperamento: dicãq; vobis. Non est paries
& nõ sunt qui limũt eũ. Prophete israhel q;
pphetant ad iherusalem. & videt eis visiones
pacis & nõ ẽ pax ait dñs de?. Et tu filij hoĩs
pone faciẽ tuã cõtra filias populi tui q; phe-
tant de corde suo: & vaticinare sup eas & dic
Hec dicit dñs de?. Ve hijs qui cosuũt pulvil
los sub omni cubitu manꝰ: & faciunt cervi-
calia sub capite vniuerse etatis ad capiẽdas
animas. Et cũ caperent animas populi mei
vivificabãt animas eoz. & violabant me ad
populum meum pt pugillum ordei & fra
gmen panis. vt interficerent animas que nõ
moriunt & vivificarent animas que non vi
uunt: mentientes populo meo credenti men-
dacijs. Propt hoc dicit dñs deus. Ecce ego
ad pulvillos vestros quibo vos capitis aĩas
volantes: & dirũpaz eos de brachijs vestris
& dimittã animas quas vos capitis animas
ad volandum. Et dirumpam cervicalia vẽa
& liberabo populum meũ de manu vestra: ne
q; ert vltra ĩ mambo vẽis ad pdandũ. & sci-
etis q; ego dñs. Pro eo q; merere fecistis cor
iusti mendacit. quem ego non cõtristaui: &
cõfortastis manꝰ impij vt non reuerteret a
via sua mala & viueret. Apterea vana nõ vi-
debitis & divinacões nõ divinabitis ampli?
& eruam populũ meũ de manu vestra: & sci
etis quia ego dñs?

Ca. XIIII.

Et venerũt ad me viri semioz israhel: & sedert cora me. Et fact? ẽ ser
mo dñi ad me dicens. Fili hoĩs: viri isti posuerũt immunditias suas in cordibo
suis: & scandalũ iniq̃tatis sue statuerũt ctra
faciem suã. Nunqd interrogat? rñdebo eis:

Propt hoc loquere eis: & dices ad eos. Hec
dicit dñs de?. Homo hõ de domo israhel q; po
suerit immunditias suas in corde suo. & scã-
dalum iniquitatis sue statuerit contra faci-
em suam: & venerit ad pphetam interrogãs
per eum me. ego dñs? respondebo ei in multi-
tudine immunditiaꝝ suaꝝ: vt capiat dom?
israhel in corde suo qm recesserũt a me in cũ-
ctis ydolis suis. Propterea dic ad domũ is-
rahel. Hec dicit domin? de?. Conuertimini
& recedite ab ydolis vestris: & ab vniuersis
cõtaminatõmbo vẽis auertite facies vestras.
Quia homo de domo israhel & de proselitis
quicũq; aduena fuerit in israhel. si alienat?
fuerit a me & posuerit ydola sua ĩ corde suo et
scandalum iniq̃tatis sue statuerit cõtra faciẽ
suam & venerit ad pphetam vt interroget p
eum me. ego dñs? respondebo ei per me & po
nam faciẽ meã sup hominẽ illum et faciã eũ
in exemplũ & in puerbiũ & disperdam eũ de
medio populi mei. & scietis q; ego dñs?. Et p
pheta cũ errauerit & locut? fuerit vbũ: ego
dñs decipiã pphetam illũ. Et extendã manũ
meam sup illum: & delebo eũ de medio populi
mei israhel. & portabũt iniq̃tatez suam. Ju-
xta iniq̃tatẽ interrogantis. sic iniq̃tas pphe
erit: vt nõ erret vltra dom? israhel a me neq;
polluat in vniuersis puaricatõmbo suis: sed
sit michi in populum & ego sim eis in deum
ait dñs exercituum. Et fact? est sermo dñi
ad me dicens. Fili hoĩs. terra cum peccauerit
michi: vt puaricet puaricãs. extendam ma
num meã sup eam & cõterã vgam panis ei?
& immittã in eam famẽ: & interficiam de ea
hominẽ et iumẽtũ. Et si fuerint tres viri isti
in medio eius noe daniel & iob. ipsi iustitia
sua liberabũt animas suas ait dñs exercituũ
Quod si bestias pessimas induxero super
terrã vt vastent eam & fuerit inuia eo q; non
sit ptransiens pt bestias: tres viri isti si fu
erint in ea. vivo ego dicit dñs deus. quia nec
filios nec filias liberabunt. sed ipsi soli libe-
rabuntur: terra autem desolabitur. Vel si gla
dium induxero super terram illam. & dixe-
ro gladio. transi p terrã. & interfecero de ea
hoĩem & iumentũ. & tres viri isti fuerint in
medio ei? vivo ego dicit dñs de? nõ libera-
bũt filios neq; filias: sed ipi soli liberabunt.

Ezc

Si aũt & pestilentiã immisero super terram illam & effudero indignatõnez meam super eam in sanguine ut auferã ex ea hominem & immentũ: & noe & daniel & iob fuerũt in me dio eiꝰ: vivo ego dicit dñꝰ dcꝰ: quia filium & filiam non liberabunt: sed ipi iustitia sua liberabunt aias suas: quomaz hec dicit dñꝰ Quod & si ꝗtuor iudicia mea pessima. gladium & famẽ ac bestias malas & pestilẽciã immisero i iherm vt interficiã de ea hoiez & pecus: tñ relinquet in ea saluatõ educenciũ filios & filias. Ecce ipe egdient ad vos & videbitis viam eoꝝ & admuentões eoꝝ: & cõsolabimini sup malo qd induxi in iheruſalem in ommbo q̃ importaui sup eam: & cõsolabũt sup vos cũ videritis viã eoꝝ & admuentões eoꝝ: & cognoscetis qꝝ ñ frustra fecerim oia q̃ feci in ea: ait dñꝰ dcꝰ.

Ca. XV.

Et factꝰ est sermo dñi ad me dicẽs Fili hois: quid fiet de ligno vitis ex ommbo lignis nemoꝝ que sunt inter ligna siluaꝝ? Nunquid tollet de ea lignũ vt fiat opus: aut fabricabit de ea paxillus vt dependeat in eo quodcũqꝝ vas? Ecce igni datum est in escam: vtrãqꝝ ptem eiꝰ cõsumpsit ignis: & medietas eiꝰ redacta est in fauillaz Nunquid vtile erit ad opus? Etiam cũ eet integrum nõ erit aptũ ad opꝰ: quãtomagis cũ illud ignis deuorauerit & combusserit nichil ex eo fiet opis. Propterea hec dicit dñs deus. Quomodo lignum vitis inter ligna siluaꝝ qd dedi igni ad deuorandum: sic tradam habitatores iheruſalem: & ponam faciem meam in eos. De igne egdient: & ignis cõsumet eos. Et scietis quia ego dñꝰ cum posuero faciem meam in eos: & dedero terram inuiã & desolatam: eo qꝝ prevaricatões extiterint dicit dominꝰ dcꝰ.

Ca. XVI

Et factus est ꝑmo dñi ad me dicẽs Fili hois: notas fac iheruſalem abominatões suas: & dices. Hec dicit dñꝰ dcꝰ israhel. Radix tua & generatõ tua de terra chanaan: pr̃ tuꝰ amorreꝰ: & mr̃ tua cethea. Et quando nata es in die ortꝰ tui nõ est precisus vmbilicꝰ tuꝰ: & aqua non es lota in salutez. nec sale sallita. nec inuoluta pãnis. Non pepercit sup te oculus vt faceret tibi vnum de hijs miserꝰ tui: sed proiecta es super faciem terre in abiectione aiime tue: in die qua nata es. Transiens aũt p te: vidi te cõculcari in sanguine tuo. Et dixi tibi cum ees in sangne tuo. Vive. dixi inqꝝ tibi in sangne tuo Vive. multiplicatã q̃i germen agri dedi te. & multiplicata es & gndis effecta & ingressa es & peruenisti ad mundũ mulierem. Vbera tua intumuerũt: & pilus tuꝰ gminauit: & eras nuda & cõfusionis plena. Et transiui p te & vidi te: & ecce tempus tuum tempus amantium. Et expandi amictũ meũ sup te: & operui ignominiã tuã. Et iuraui tibi: & ingressus sum pactũ tecũ ait dñꝰ dcꝰ. Et facta es michi: & laui te aq̃: & emundaui sangnem tuũ ex te. Et vnxi te oleo: & vestiui te discoloribo: & calciaui te iacincto Et cinxi te bisso: & indui te subtilibo: & ornaui te ornamento. Et dedi armillas in manibo tuis: & torquẽ circa collum tuũ. & dedi inaurẽ sup os tuũ: & circulos auribo tuis: & coronã decoris i capite tuo. Et ornata es auro & argẽto: & vestita es bisso & polimito & multis coloribo. Similã & mel & oleũ comedisti & decora facta es vehemenr nimis. Et prosperasti i regnũ. & egressum ẽ nomẽ tuũ i gẽtes pter speciem tuam: quia perfecta eras in decore meo quẽ posueram sup te dicit dñꝰ dcꝰ. Et habens fiduciam in pulcritudine tua fornicata es in nomine tuo: & exposuisti fornicatõnem tuam. omni trãseunti. vt eiꝰ fieres. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hincinde cõsuta: & fornicata es sup eis: sic nõ est factũ: neqꝝ futurũ est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo & argento meo que dedi tibi: & fecisti tibi ymagines masculinas: & fornicata es i eis. Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria: & vestita es eis. Et oleum meum & thimiama meũ posuisti coram eis: & panẽ meũ quẽ dedi tibi similã & oleũ & mel qbo enutriui te: posuisti in ospectu eoꝝ i odorẽ suauitatis. Et factũ ẽ ait dñꝰ dcꝰ. & tuliſti filios tuos et filias tuas quas genuisti mihi. & immolasti eis ad deuorandũ. Nũquid parua ẽ fornicatõ tua immolasti filios meos? Et dedisti illos cõsecrans eis. Et post omnes abominatões tuas & fornicaciones non es recordata dierum adolescentie tue. quando eras nuda & confusione plena.

conculcata in sanguine tuo. Et accidit post omnē malitiā tuā: ve ve tibi ait dñs de?. Et edificasti tibi lupanar: & fecisti tibi pstibulū in cūctis plateis. Ad omne caput vie edificasti signū pstitutōis tue: & abominabilē fecisti decorem tuum. & diuisisti pedes tuos omni transeunti. & multiplicasti omnes fornicatōnes tuas. Et fornicata es cū filiis egipti vicinis tuis magnis carnū: & multiplicasti fornicatōez tuā ad irritandū me. Ecce ego extendā manū meā sup te: & auferā iustificatōez tuā. Et dabo te in aīas odientium te filias palestinas. q erubescūt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assirios: eo q necdum fueris expleta. Et postq̄ fornicata es. nec sic es sedata & multiplicasti fornicatōez tuā in terra chanaan cū chaldeis & nec sic saciata es. In quo mūdabo cor tuū ait dñs de?. cū facias omnia hec opa mulieris meretricis & pcacis? Quia fabricasti lupanar tuū in capite oīs vie: & excelsum tuū fecisti in omni platea. Nec facta es q̄i meretrix fastidio augens precium: sed q̄i mulier adultera: que sup viz suum inducit alienos. ommibo meretricibo dant mercedes: tu autez dedisti mercedes cūctis amatoribo tuis: & dona donabas eis vt ītrarēt ad te vndiq̄ ad fornicandum tecum. Factumq̄ est in te contra cōsuetudinem mulierz in fornicatōibo tuis: & post te non erit fornicatō In eo em̄ q̄ dedisti mercedes & mercedes nō accepisti: factum est in te cōtrarium. Propterea meretrix audi verbum domini. Hec dicit dñs deus. Quia effusum est es tuū. & reuelata ē ignominia tua. in fornicatōmibo tuis sup amatores tuos & sup ydola abominatōnum tuaz in sanḡne filiorz tuorz quos dedisti eis: ecce ego cōgregabo oēs amatores tuos quibo conmixta es: & omēs quos dilexisti cum vniuersis quos oderas. Et cōgregabo eos super te vndiq̄: & nudabo ignominiaz tuam coram eis. Et videbunt omnem turpitudinem tuam: & mdicabo te mdicijs adulteraruz & effundentium sanguinez. Et dabo te in sanguinē furoris & zeli: & dabo te in manꝰ eorz. Et destruent lupanar tuum: & demolient pstibulum tuū Et denudabūt te vestimētis tuis: & auferēt vasa decoris tui. Et derelinquēt te nudam plenamq̄ ignominia: & adducēt sup te multitudinem. Et lapidabūt te lapidibo: & trucidabūt te gladijs suis. Et comburēt domos tuas igni: & facient in te mdicia ī oculis mulierum plurimarum. Et desines fornicari: & mercedes vltra non dabis. Et requiescet indignatō mea in te: & auferet zelus meꝰ a te Et quiescam nec irascar amplius: eo q̄ non fueris recordata dierum adolescētie tue: & puocasti me in ommibo hijs. Qua ꝓpter & ego vias tuas in capite tuo dedi ait domin? de? & nō feci iuxta scelera tua in ommibo abominatōmbo tuis. Ecce omnis qui dicit vulgo puerbium: in te assumet illud dicens Sicut mater: ita & filia ei?. Filia matris tue es tu que piecit viz suum. & filios suos: & soror sororz tuaz tu. q̄ piecerūt viros suos & filios suos. Mat vīa cethea: & pī vester amor re?. Et soror tua maior samaria: ipa & filie ei? que habitant ad simistrā tuā. Soror aūt tua minor te: que habitat a dextris tuis sodoma & filie ei?. Nez nec ī vijs eaz ambulasti: neq̄ scōm scelera eorz fecisti. Pauxillū minꝰ pene sceleratōra fecisti illis: ī omibo vijs tuis. Vmo ego dicit dñs de?. quia non fecit sodoma soror tua ipa & filie ei?: sicut fecisti tu & filie tue. Ecce hec fuit iniq̄tas sodome sororis tue. superbia. saturitas panis. & abundantia. & ocium ipi? & filiaz ei?. & manū egeno & paupi non porrigebant. & eleuate sūt & fecerūt abominatōes coram me: & abstuli eas sicut vidisti. Et samaria dimidiū peccatorz tuorz nō peccauit: s vicisti eas sceleribo tuis: & iustificasti sorores tuas ī ommibus abominatōmbus tuis quas operata es. Ergo & tu porta cōfusionē tuam. q̄ vicisti sorores tuas pctis tuis scelerati? agēs ab eis. Justificate sūt em̄ a te. Ergo & tu cōfundere & porta ignominiā tuā. que iustificasti sorores tuas. Et cōuertā restituens eas conversiōe sodomorz cū filiabo suis: & conversione samarie & filiaz ei?. & conuertā conversionē tuā ī medio eaz ut portes ignominiā tuā: cōfundaris in oībo que fecisti cōsolans eas. Et soror tua sodoma & filie ei? reuertent ad antiquitatem suā: & samaria & filia ei? reuerterent ad antq̄tatē suā: & tu & filie tue reuertimī ad antiq̄tatē vestrā. Non fuit aūt sodoma soror tua.

audita in ore tuo in die superbie tue: antequ reuelaret malicia tua sicut hoc tpe in obprobrium filiaꝝ sirie: & cūctaꝝ in circuitu tuo filiaꝝ palestinaꝝ q̄ ambiunt te p giꝝ. Zelus tuus et ignomīiam tuā tu portasti ait dñs de?. Quia hec dicit dñs de?. Et faciā tibi sic despexisti iuramentū ut irritū faceres pactū: & recordabor ego pacti mei tecū i diebo adolescentie tue: & suscitabo tibi pactū sempiternum. Et recordaberis viaꝝ tuaꝝ: & cōfunderis cū recepis sorores tuas te maiores cū minoribo tuis. Et dabo eas tibi in filias. s̄ non ex pacto tuo & suscitabo ego pactum meū te cum. Et scies q̄ ego dñs. vt recorderis & cōfundaris: & non sit tibi vltra aperire os p cōfusione tua cū placat? tibi fuero i oībo que fecisti ait dñs de?.

Ca. XVII.

Et factū est vbum dñi ad me dicēs Fili hom̄is: ꝓpone emigma & narra pabolā ad domū isrl: & dices. Hec dicit domin? de?. Aq̄la gndis magnaꝝ alarum longo membroꝝ ductu. plena plumis & varietate. venit ad libanū: & tulit medullam cedri. Cūmitatem frondiū ei? auulsit: & transportauit eā in terrā chanaan: in vrbem negociatoꝝ posuit illam. Et tulit de semine terre & posuit illud in terra p semine: vt firmaret radicē sup aq̄s multas. In supficie posuit illud. Cūq̄ gminasset creuit i vineam latorez: humili statura respiciētibo ramis ei? ad eā: & radices ei? sub illa erant. Facta est ergo vinea: & fructificauit in palmites: & emisit ꝓpagines. Et facta est aquila altera grandis: magnis alis. multisq̄ plumis. Et ecce vinea ista q̄si mittens radices suas ad eam. palmites suos extendit ad illā vt irrigaret eā de areolis gminis sui: que in terra bona sup aquas multas plantata est. vt faciat frondes & portet fructum. vt sit in vineā grandem. Dic hec dicit dñs de?. Ergone p sperabit? Nonne radices ei? euellet et fruct? ei? distringet? Et siccabit omes palmites gminis ei? & arescet: & non in brachio grādi neq̄ i populo multo: vt euelleret eā radicit? Ecce plantata ē. Ergone psperabit? Nōne cum tetigerit eam vent? vrens siccabit: & in areis germinis sui arescet? Et factū est verbum dñi ad me dicens. Dic ad domum exasperantem. Nescitis q̄d ista signifícent? Dic ecce venit rex babilonis in iherusalem: & assumet regem & principes ei?: & adducet eos ad semetipsum in babilonem. Et tollet de semine regni: feriet q̄ cuz eo fedus. & ab eo accipiet iusiurandum. Sed & fortes terre tollet vt sit regnū humile & non eleuet: s̄ custodiat pactū ei? & fuet illud: Qui recedēs ab eo misit nūtos ad egiptū: vt daret sibi eq̄s & populū multū. Nunq̄d ꝓsperabit vel cōsequet? salutem. q̄ fecit hec? Et q̄ dissolvit pactū: nunq̄d effugiet? Vivo ego dicit dñs de?. qm̄ i loco regis q̄ constituit eū regē cui? fecit irritū iuramentū & solvit pactuz qd habebat cū eo: in medio babilonis morie. Et nō i exercitu gn di neq̄ in ꝓlio multo faciet otra eū pharao p lium i iactu aggeris & i extructione vallo vt interficiat aias multas. Deprevenerat em̄ iuramentū ut solvet fedus: & ecce dedit manū suā & cū oīa hec fecerit non effugiet. Propterea hec dicit dñs de?. Vivo ego: qm̄ iuramentū qd sprevit & fedus qd puaricat? est ponā in caput ei?. Et expandā sup eū rethe meū & deprehendet in sagena mea: & adducā eū in babilonē & iudicabo eū ibi in puaricacōe q̄ despexit me: & oes pfugi ei? cū vniverso agmine suo gladio cadent. Residui aūt in omnē vētum dispergē: & scietis q̄ ego dñs locut? sum. Hec dicit dñs de?. Et sumā ego de medulla cedri sublimis: & ponā de vtice ramoꝝ ei?. Teneꝝ distringaz & plātabo sup mōtem excelsum & eminentem. In mōte sublimi isrl plantabo illud: & erūpet in gmen. & faciet fructū: & erit in cedrum magnam. Et habitabūt sub ea oes volucres: & vniversū volatile sub vmbra frondiū ei? midificabit Et scient oīa ligna regionis q̄ ego dñs humiliauī lignū sublime. & exaltauī lignū humile. & siccauī lignum viride: & frondere feci lignum aridum. Ego dominus locutus sum & feci.

Ca. XVIII.

Et factus est sermo domini ad me dicēs. Quid ē q̄ int̄ vos pabolā vtitis in puerbiū istū i terra isrl dicētes: pres comederūt vuā acerbā. & dētes filioꝝ obstupescūt? Vivo ego dicit dñs de?: si erit vltra vobis pabola hec in puerbiū m israhel.

Ecce omnes aīme mee sunt. Vt aīma patris: ita & aīa filij mea ē. Aīa que peccauēit. ipa morietur. Et vir si fuerit iust? & fecerit iudicium & iustitiā: in mōtibo nō comederit & oculos suos non leuauerit ad ydola dom? israhel: & vxorē pximi sui non violauēit & ad mulierem mēstruatā non accesserit. & hominē non ostristauerit: pign? debitori reddiderit. p vim michil rapuerit. panē suū esurienti dederit. & nudū operuēit vestimēto: ad vsurā ñ ꝺmodauēit. & ampli? non accepit: ab iniqtate auerterit manū suā. & iudiciū vere fecerit inter virū & virum. & in preceptis meis ambulauerit & iuditia mea custodiēit vt faciet veritatem. hic iust? est. Vita viuet ait dñs de?. Quod si genuerit filium latronē effundētem sanguinē. & fecerit vnū de istis. & hec quidem omnia non facientē: sed in mōtibo comedētem: & vxorē pximi sui polluentem. egenū & pauperē cōtristantē. rapientes rapinas. pign? non reddentē. & ad ydola leuantē oculos suos. abominatōem facientē. ad vsurā dantem: & ampli? accipientē: nūquid viuet? Non viuet. Cū vniuersa hec detestanda fecerit: morte morietur. Sanguis ei? in ipso erit. Quod si genuerit filium q̄ videns oīa peccata patris sui que fecit timuerit. & non fecerit simile eis. sup montes ñ comederit. & oculos suos nō leuauerit ad ydola dom? israh & vxorē pximi sui non violauerit. & virum non cōtristauerit. pign? nō retinuerit. & rapinam nō rapuerit. panē suū esurienti dederit & nudum operuerit vestimento: a paupis iniuria auerterit manum suā vsurā & superabundantiā non acceperit & iudicia mea fecerit. & in preceptis meis ambulauēit: hic nō morietur in iniquitate patris sui sed vita viuet Pater ei? quia calūniat? ē & vim fecit fratri. & malū operat? est in medio populi sui: ecce mortu? est in iniquitate sua. Et dicitis Quare non portabit filius iniquitatem patris? Videlicet quia filius iudicium & iustitiā operatus est: omnia precepta mea custodiuit & fecit illa: vita viuet. Aīma que peccauēit: ipa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris: & pater non portabit iniquitatē filij Justitia iusti sup eū erit: & impietas impij erit sup eū. Si aūt impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis q̄ opat? est. & custodierit omnia p̄cepta mea: & fecerit iuditium et iustitiā: vita viuet & ñ morietur. Omniū iniqtatū ei? q̄s operat? est non recordabor. In iustitia sua quam operat? est. viuet. Nunqd voluntatis mee est mors impij dicit dñs de? & non vt conuertatur a vijs suis & viuat? Si aūt auerterit se iust? a iustitia sua & fecerit iniqtatē scd̄m oēs abominatōes q̄s operari solet impius: nunqd viuet? Omnes iustitie ei? quas fecerat non recordabunt. In preuaricatōne q̄ preuaricat? est: & in peccato suo q̄d peccauit: in ipis morietur. Et dixistis. Non ē eq̄ via dñi. Audite g̃ dom? israhel. Nunqd via mea nō est eq̄: & non magis vie vre pue sūt? Cum enim auerterit se iust? a iusticia sua & fecerit iniqtatem: morietur in eis. In iustitia quā operat? est morietur. Et cū auertēt se impius ab impietate sua quā opat? ē & fecēit iudicium & iustitiam: ipe aīam suā vnificabit. Considerās enim & auertens se ab ommibus iniqtatibus suis quas operat? est: vita viuet & non morietur. Et dicunt filij israhel. Non est equa via dñi. Nunqd vie mee nō sūt eque dom? israhel. & non magis vie vestre pue: Idcirco vnūquēq; iuxta vias suas iudicabo dom? israhel: ait dñs de?. Conuertimini & agite penitentiam ab ommibus iniquitatibus vestris: & non erit vob in ruinam iniquitas. Proicite a vob omnes p̄uaricatōnes vestras in q̄bus preuaricati estis: & facite vob cor nouum & spiritū nouum. Et quare moriemini dom? israhel Quia nolo morte morientis dicit dñs de?. Reuertimini & vemite Ca. XIX

Et tu fili hoīs assume planctū super principes israh & dices. Quare mat tua leena int leones cubauit: In medio leūculoꝝ enutriuit catulos suos. Et eduxit vnū de leūculis suis: leo fact? ē: & didicit capere predam hoiemq; comedere. Et audierūt de eo gentes: & nō absq; vulneribus suis ceperūt eum: & adduxerūt cū in cathenis in terram egipti. Que cū vidisset qm̄ infirmata est & perijt expectatō eius: tulit vnum de leunculis suis: leonem cōstituit eū. Qui incedebat inter leones & factus est leo: & didicit predam capere & homines deuorare. didicit

viduas facẽ & ciuitates eay in deſertum ad=
ducere: & deſolata eſt terra & plenitudo ei?
a voce rugit? illi?: & cõuenerũt aduerſus eũ
gentes vndiq; & d̃ pruincijs: & expanderũt
ſup eum rethe ſuũ. In vulneribo eay capt?
eſt & miſerũt eũ in caueam. In cathenis ad
duxerũt eum ad regem babilonis miſerũtq;
eum in carcerem: ne audiereť vox eius vltra
ſup montes iſrahel. Mať tua quaſi vinea in
ſanguine tuo: ſup aquã plãtata eſt. Fruct?
ei? & frondes ei? creuerũt ex aquis multis:
& facte ſunt ei vge ſolide in ſceptra dominan
cium: & exaltata eſt ſtatura ei? inť frondes
Et vidit altitudinem ſuã in multitudine pal
mitum ſuoy: & euulſa eſt in ira in terramq;
piecta. & vent? vrens ficcauit fructum ei?
marcuerũt & arefacte ſunt vge roboris ei?.
Ignis comedit eam. Et nunc tranſplantata
eſt in deſertum ĩ terra inuia & ſicienti: & egr̃ſ
ſus eſt ignis de vga ramoy ei? q̃ fructũ ei?
comedit: & ñ fuit ĩ ea vga fortis ſcepty d̃nan
ciũ. ꝓlãct? ẽ: & erit in plãctum Ca. XX

Et factũ eſt in anno ſeptimo ĩ q̃nto
menſe in decimo menſ: venerũt vi
ri de ſenioribo iſrahel ut interroga=
rent dñm: & ſederẽt coram me. Et fact? ẽ ſer=
mo dñi ad me dicens. Fili hominis loquẽ ſe=
nioribo iſrl̃: & dices ad eos. Hec dicit dñ? de
us. Nũ ad interrogandum me vos venistis:
Viuo ego: q̃ non rñdebo vobis ait dñ? de?.
Si iudicas eos: fi iudicas fili hoĩs. Abomi=
natões patrũ eoy oñde eis: & dices ad eos.
Hec dicit dñ? de?. In die qua elegi iſrahel
& eleuaui manũ meã ꝑ ſtirpe dom? iacob et
apparui eis in terra egipti & eleuaui manum
ꝑ eis dicẽs ego dñ? de? veſter: in die illa le
uaui manũ meã ꝑ eis vt educerem eos d̃ ter
ra egipti ĩ terrã quã ꝓuiderã eis fluẽtem lac=
te & melle: q̃ eſt egregia inť omes terras. Et
dixi ad eos. Vnuſquiſq; offẽſiones oculoy
ſuoy abiciat: et in ydolis egipti nolite pollui
Ego dñ? de? veſter. Et irritauerũt me: no=
luerũtq; me audire. Vnuſquiſq; abominatõ
nes oculoy ſuoy non proiecit: nec ydola egi
pti reliquerũt. Et dixi ut effunderem indig=
tõnes meã ſup eos: & implerem iraz meam in
eis in medio terre egipti. Et feci ꝓť nomen
meum vt non violareť coram gentibo in qua
rum medio erant: & inť quas apparui eis vt
educerem eos de terra egipti. Eieci ergo eos
de terra egipti & eduxi eos in deſertũ: & de=
di eis precepta mea & iudicia mea oſtendi ei=
is: que faciet homo & viuet in eis. Inſup &
ſabbata mea dedi eis vt eẽt ſignum inť me &
eos: & ſcirent quia ego dñ? ſanctificans eos
Et irritauerunt me dom? iſrahel in deſerto:
in preceptis meis non ambulauerũt & iudi=
cia mea piecerũt que faciens hõ viuet in eis
& ſabbata mea violauerũt vehementť. Dixi
ergo vt effunderem furorem meũ ſup eos in
deſerto: & conſumerem eos Et feci ꝓť nomẽ me
um. ne violareť coram gentibo: de quibo
eieci eos in ſpectu eay. Ego igiť leuaui manũ meã
ſup eos in deſerto ne inducerez eos in terram
quã dedi eis fluẽtẽ lacte & melle ꝑcipuaz tra
rum omnium: quia iudicia mea piecerũt & ĩ
preceptis meis non ambulauerũt: & ſabbata
mea violauerũt. Poſt ydola eñ cor eoy gra
diebať. Et pepcit oculus me? ſup eos vt nõ
interficerem eos: nec cõſumpſi eos in deſerto
Dixi autem ad filios eoy in ſolitudine. In
preceptis patrũ veſtroy nolite incedere. nec
iudicia eoy cuſtodiatis: nec in ydolis eorum
polluamini. Ego domin? de? veſter: In pre
ceptis meis ambulate: et iudicia mea cuſto=
dite & facite ea & ſabbata mea ſanctificate
vt ſit ſignũ inť me & vos: & ſciať quia ego
dñ? de? veſter. Et exacerbauerť me filij: &
in ꝑceptis meis non ambulauerũt & iudicia
mea nõ cuſtodierũt vt facerẽt ea que cũ fece
rit hõ vmet in eis: & ſabbata mea violauerť
Et cõminat? ſũ vt effunderẽ furorẽ meũ ſup
eos: & implerem iram meam in eis in deſerto
Auerti aũt manũ meam: & feci ꝓť nomen
meũ: vt non violareť coraz gentibo: de quibo
eieci eos in oculis eay. Iteꝝ leuaui manum
meam in eos in ſolitudine ut diſpergerẽ illos
in natões & ventilarem in terras: eo q̃ iudi=
tia mea non feciſſent: & precepta mea repro
baſſent. & ſabbata mea violaſſent: & poſt y
dola patrum ſuoy fuiſſent oculi eoy. Ergo &
ego dedi eis p̃cepta non bona & iuditia in q̃=
bus non viuent: & pollui eos in muneribo ſu
is cũ offerent omne quod aperit vuluã ꝓť
delicta ſua: & ſcient q̃ ego dñ?. Quamobrez

loquere ad domū israhel fili hominis: & dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Adhuc & in hoc blasphemauerūt me patres vestri cū spreuissent me cōtemnētes: & induxissem eos in terrā. sup quaz leuauī manū meā ut darē eis Viderūt omnē collez excelsū. & omne lignū nemorosū & immolauerūt ibi victimas suas & dederūt ibi irritatōem oblatōis sue. & posuerūt ibi odorē suauitatis sue & libauerunt libatōnes suas. Et dixi ad eos. Quid est excelsum: ad qđ vos īgredimini? Et vocatū est nomen ei? excelsum vsqz ad hanc diem. Propterea dic ad domum israhel. Hec dicit dñs de? Certe in via patrum vestroz vos polluimini: & post offendicula eoz vos fornicamini. Et in oblatōne donoz vestroz cū traducitis filios vestros p ignem vos polluimini in omībo ydolis vestris vsqz hodie: & ego rn debo vobis dom? israhel: Vivo ego dicit dñs de?: quia non rndebo vob: neqz cogitatō mentis vestre fiet dicentiū. Erim? sicut gētes & sicut cognatōnes terre: vt colam? ligna & lapides. Vivo ego dicit dñs de?: qm̄ in manu forti & in brachio extento & in furore effuso regnabo sup vos. Et educam vos de populis & oggabo vos de terris ī quibo dispersi estis In manu valida & in brachio extento & in furore effuso regnabo sup vos: & educā vos in desertuz populoz: & iudicabor vobiscū ibi facie ad faciem. Sicut iudicō cōtendi aduersum patres vestros in deserto terre egipti: sic iudicabo vos dicit dñs. Et subiciam vos sceptro meo. & inducā vos in vinculis federis. Et eligaz de vob trāsgressorez & impios: & de terra incolat? eoz educam eos: & terram israhel nō ingdient: & scietis quia ego dñs Et vos dom? israhel: hec dicit dñs de? Domgulī post ydola vestra ambulate: & fuite eis Quod si & in hoc non audieritis me: & nomē meū sanctum polluetis vltra in muneribo vestris & in ydolis vestris: in monte sancto meo in mōte excelso israhel ait dñs de? ibi seruiet michi oīs dom? israhel: oēs ingp in terra in qua placebūt michi. Et ibi querā pmitias vzas: & inicia decimaz vzaz in ommibo sanctificatōibo vestris. In odorem suauitatis suscipiam vos. cū eduxero vos de populis & cōgregauero vos de terris ī quas dispersi estis & sanctificabor in vobis in oculis natōnum Et scietis quia ego dñs cū introduxero vos ad terrā israhel: in terrā p qua leuauī manū meam vt darem eā patribo vestris. Et recordabimini ibi viaz vestrarū & ommiū scelez vestroz qbo polluti estis in eis: & displicebitis vobis in ospectu vro in omībo malicijs vestris quas fecistis: & scietis quia ego dñs cum benefecero vobis pp nomē meum: & n scdm vias vestras malas neqz scdm scelera vestra pessima dom? israhel. ait domin? de? Et fact? est pmo dñi ad me dicens. Fili hois pone faciem tuam cōtra viam austri & stilla ad affricum. Et pphета ad saltum agri meridiani: & dices saltui meridiano. Audi verbum dñi. Hec dicit dominus deus. Ecce ego succendam in te ignem: & cōburam in te omne lignum viride & omne lignū aridum. Nō extinguet flāma succēsionis. Et cōburet in ea omnis facies ab austro vsqz ad aquilonē & videbit vniuersa caro quia ego dñs succēdi eaz. nec extinguet. Et dixi. A a a dñe deus. Ipsi dicūt ds me. Nunquid non per parabolas loquit iste: Ca. XXI.

Et fact? est pmo dñi ad me dicens. Fili hois pone faciem tuā ad iherusalē: & stilla ad sanctuaria & pphета otra humū israhel: & dices tre israhel. Hec dicit dñs de?. Ecce ego ad te: & eiciam gladium meū de vagina sua: & occidam in te iustū & impiū. Pro eo aūt qz occidi ī te iustū & impiū: idcirco egdiet gladi? me? de vagina sua ad oēz carnē ab austro vsqz ad aqlonē vt sciat omnis caro quia ego dñs eduxi gladium meū de vagina sua irrenocabilē. Et tu fili hominis ingemisce in cōtricione lūborū: & in amaritudinibo ingemisce corā eis Cumqz dixerint ad te quaē tu gemis: dices. Pro auditu quia venit: et tabescet omne coz: et dissoluent vniuerse manus: & infirmabit omnis spirit?: & p cūcta genua fluent aquē. Ecce venit: & fiet ait domin? de?. Et fact? ē pmo domini ad me dicēs. Fili hominis: pphета & dices. Hec dicit domin? de?. Loquere. Gladius gladius exacutus est & limat?. Vt cedat victimas exacut? ē. vt splēdeat limatus est. Qui mouens sceptrum filij mei succidisti

omne lignum. Et dedi eū ad leuigādum. vt teneat manu. Iste exacut? ē gladi?: & iste limat? est ut sit in manu interficientis. Clama & vlula fili hominis: qr hic fact? ē in populo meo: hic in cūctis ducibo israhel q̄ fugerāt. gladio traditi sūt cū populo meo. Id circo plaude sup femur qr ꝓbat? ē: & hoc cū sceptrū subuerterit: & nō erit dicit dn̄? de?. Tu ergo fili hominis ꝓpha: & pcute manu ad manum: & duplicet gladi? ac triplicet gladi? interfectoꝝ. Hic est gladi? occisionis magne: qui obstupescerē eos facit & corde tabescē: & multiplicat ruinas. In ommibo portis eoꝝ dedi cōturbatōꝝ gladiū acuti & limati ad fulgendū: amicti ad cedē. Exacuere: vade ad dextrā siue ad sinistrā: q̄cūq̄ facies tue ē appetit?. Quin & ego plaudam manu ad manum: & implebo indignatōnem meam. Ego dn̄? locut? sum. Et fact? est ſmo dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis pone tibi duas vias: vt veniat gladi? regis babilonis. De terra vna egredient ambo. Et manu capiet cōiecturam: in capite ciuitatis comitiet. Viam pones. vt veniat gladi? ad rabbath filioꝝ amon. & ad iudam in iherusalem munitissimam. Stetit em̄ rex babilonis in biuio in capite duaꝝ viaꝝ diuinatōem querens. cōmiscens sagittas. Interrogauit ydola. exta cōsuluit. Ad dexterā ei? facta est diuinatō sup iherusalez. vt ponat arietes: vt aperiat os i cede vt eleuet vocem in vlulatu: vt ponat arietes contra portas. vt cōportet aggerē vt edificet munitōnes. Eritq̄ quasi cōsulens fruſtra oraculum in oculis eoꝝ: & sabbatoꝝ ociū imitans. Ipse aī recordabit iniquitatis ad capiendū. Idcō hec dicit dominꝰ de?. Pro eo q̄ recordati estis iniq̄tatis vestre & reuelastis p̄uaricatōes vestras: & apparuerunt peccata vestra i ommibo cogitatōibo vestris Pro eo inq̄ q̄ recordati estis: manu capiemini. Tu autem ꝓphane impie dux israhel cui? venit dies in tempore iniquitatis prefinita: hec dicit dn̄? de?. Aufer cidarim. tolle coronam. Nonne hec est que humilem sublimauit: & sublimen humiliauit? Iniq̄tatē iniq̄tatem iniq̄tatem ponā eam. Et hoc nō factū est donec veniret cui? est iudicium: & tradaꝝ ei. Et tu fili hominis ꝓpheta & dic. Hec dicit dn̄? de? ad filios amon: & ad obprobrium eoꝝ. Et dices. Mucro mucro. euagina te ad occidēdum. lima te. vt interficias & fulgeas cum tibi viderentur vana & diuinarent mēdacia: vt dareris sup colla vulneratoꝝ impioꝝ quoꝝ venit dies i tempore iniquitatis prefinita. Reuertere ad vaginā tuam in locū in quo creat? es. In terra natiuitatis tue iudicabo te: & effundam sup te indignatōem meam. In igne furoris mei sufflabo in te: daboq̄ te in man? hominum insipientium & fabricantiū interitū. Igni eris cibo. Sanguis tu? erit in medio terre: obliuioni traderis. qr ego dn̄? locut? sum.

Ca. XXII

Et factum est vbum dn̄i ad me dicens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem sanguinū. & oñdis ei omnes abominatōnes suas? Et dices. Hec dicit dn̄? de?. Ciuitas effundēs sanguinem in medio sui vt veniat temp? ei?: & q̄ fecit ydola cōtra semetipsam ut pollueret. In sanguine tuo q̄ a te effusus est deliquisti. & in ydolis tuis que fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti dies tuos: & adduxisti tp? amoꝝ tuoꝝ. Propterea dedi te obprobriū gētibo: & irrisionem vniuersis terris que iuxta sūt & q̄ pcula te. Triumphabūt de te. sordida. nobilis gndis iteritu. Ecce pncipes israel singuli in brachio suo fuerūt in te ad effundēdū sanguinē: patreꝝ & matrē otumeliis affecerūt in te. Aduenā calūniati sūt in medio tui. pupillū & viduā contristauerūt apd̄ te: sanctuaria mea sprexistis & sabbta mea polluistis. Viri detractores fuerūt in te ad effundēdū sanguinē: & sup mōtes comederūt i te: scel? opati sunt in medio tui. Verecundiora patris discooperuerunt in te. immūdiciā menstruate humiliauerūt in te. Et vnusquisq̄ in vxorē pximi sui operat? est abominacōnem: & socrum suam polluit nepharie: fratr̄ sororem suam filiam patris sui oppressit in te. Munera acceperūt apd̄ te ad effundendum sanguinē vsuram & superabundantiam accepisti & auare pximos tuos calumniaberis: meiq̄ oblita es dicit dn̄? de?. Ecce cōplosi man? meas super auariciā tuam quam fecisti. & sup sanguinem qui effusus est in medio tui. Nūqd fustinebit coꝛ tuū. aut preualebūt man? tue

in diebo quos ego faciam tibi? Ego dñs locutus sum. & faciam. Et dispergã te in natões & vẽtilabo te in terras. Et deficere faciam immundiciam tuã a te. & possidebo te in cõspectu genciun: & scies quia ego dñs. Et factũ est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: versa est michi dom? israhel in scoriã. Omẽs isti es & stamũ & ferrũ & plumbũ in medio fornacis. Scoria argenti facti sunt. Propterea hec dicit dñs de?. Eo q̃ versi estis omẽs in scoriã: Apterea ecce ego cõgregabo vos in medio iherusalem cong̃gatõe argenti & eris & stanni & ferri & plũbi in medio fornacis vt succendã in ea ignẽ ad cõflandũ. Sic cõgregabo in furore meo & in ira mea: & requiescam. Et cõflabo vos & congregabo vos: & succendam vos in igne furoris mei: & cõflabimini in medio ei? vt cõflat̃ argentũ in medio fornacis. sic eritis in medio ei?. Et scietis quia ego dominus: cũ effuderim indigtionez meam super vos. Et factum est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: dic ei. Tu es terra immunda & nõ cõpluta in die furoris. Cõiuratõ Apheta in medio ei?. Sicut leo rugiens rapiens̃q̃ predam animas deuorauerũt: opes & precium acceperũt: viduas ei? multiplicauerũt in medio illi?. Sacerdotes ei? cõtempserunt legem meaz: & polluerunt sanctuaria mea. Int̃ sanctum & Aphanum non habuere distantiam: int̃ pollutũ & mundũz non intellexerũt & a sabbatis meis auertẽrt oculos suos: & coinquinabar in medio eor. Principes ei? in medio illi? quasi lupi rapientes predam. ad effundendum sanguinem & ad perdendas animas & auare sectanda lucra. Prophete aũt ei? linebant eos absq̃ temperamento videntes vana & diuinantes ei mendacium: dicẽtes hec dicit domin? de?: cum domin? non sit locutus. Populi terre calumniabant̃ calumniam. & rapiebant violenter. egenum & pauperem affligebant: & aduenam opprimebant calumnia absq̃ iudicio. Et quesiui de eis virũ qui interponeret sepem. & staret oppositus contra me p̃ terra ne dissiparem eam & nõ inuem. Et effudi super eos indignatõez meã. & in igne ire mee consumpsi eos. Viam eor in caput eor reddidi ait dñs de?

Ca. XXIII

Et factus est p̃mo dñi ad me dicens Fili hoĩs. due mulieres filie matris vni? fuert: & fornicate sũt in egipto In adolescẽtia sua fornicate sũt. Ibi subacta sũt vbera eaz. & fracte sũt mãme puberta-tis eaz. Noĩa aũt eaz oolla maior: & ooliba sor eor minor. Et habui eas: & peperũt filios & filias Horro eaz noĩa. samaria oolla & iherusalem ooliba. Fornicata ẽ igit̃ super me oolla. & insanivit in amatores suos in assirios Apinquãtes. vestitos iacincto. pncipes & magistrat? iuuenes cupidinis. vniuersos equites & ascensores equoz. & dedit fornicatões suas sup eos electos filios assirioz vniuersos. & in omĩbo in quos in samivit in immundiciis eoz polluta est. Insup & fornicatões suas quas habuerat in egipto non reliquit. Nam & illi dormierũt cum ea in adolescentia sua. & illi cõfregerũt vbera puberta-tis ei?. & effuderũt fornicatõem suã sup eã. Propterea tradidi eam in man? amatoz suoz: & in man? filioz assur sup quoz insamivit libidine. Ipsi discooperuerũt ignominiã eius: filios & filias eius tulerunt: & ipsam occiderũt gladio. Et facte sunt famose mulieres. & iudicia perpetrauerũt in ea. Quod cũ vidisset sor eor ooliba: pl? q̃ illa insamivit libidine: & fornicatõnẽ suã sup fornicatõnez sororis sue ad filios assirioz p̃buit impudent̃ ducibo et magistratibo ad se venientibo indutis veste varia: equitibo qui vectabant̃ eq̃s & adolestentibo forma cunctis egregia. Et vidi q̃ polluta eẽt via vna ambarum. & auxit fornicatões suas. Cunq̃ vidisset viros depictos in pariete imagines chaldeoz exp̃ressas coloribo. & accinctos baltheis renes & tiaras tinctas in capitibo eorum formam ducum ommium. similitudinem filioz babilonis terreq̃ chaldeoz in qua orti sunt. insaniuit sup eos cõcupiscentia oculoz suoz: & misit nuntõs ad eos in chaldeam. Cũq̃ venissent ad eã filij babilonis. ad cubile mãmaz. polluerũt eã in stupris suis: & polluta est ab eis. & saturata est anima ei? ab illis. Denudauit q̃q̃ fornicatões suas: & discooperuit ignominiã suã. Et recessit aĩa mea ab ea. sicut recesserat aĩa mea a sorore ei?. Multiplicauit enim fornicatões suas recordans dies

adoleſcentie ſue quibo fornicata ē in terra egi
pti: & inſaniuit libidine ſuper cōcubitu eoꝝ
quoꝝ carnes ſunt vt carnes aſinoꝝ. & ſicut
fluxꝰ equoꝝ fluxꝰ eoꝝ. Et viſitaſti ſcelus
adoleſcentie tue: quando ſubacta ſunt in egi
pto vbera tua. & cōfracte ſunt māme puber
tatis tue. ℙ Propterea ooliba hec dicit dñs deꝰ
Ecce ego ſuſcitabo oēs amatoꝛes tuos otra te
de quibo ſaturata eſt anima tua: & congregabo
eos aduerſum te in circuitu: filios babilonis
& vniuerſos chaldeos. nobiles tyrannoſq; &
principes. omnes filios aſſiriꝝ: iuuenes for
ma egregia. duces & magiſtratꝰ. vniuerſos
principes principū. & nominatos aſcenſores
equoꝝ. Et venient ſup te inſtructi curru &
rota: & multitudo populoꝝ. Lorica et clipeo
& galea armabunt cōtra te vndiq;. Et dabo
coram eis iudicium. & iudicabūt te in iudi
cijs ſuis. Et ponam zelum meum in te quem
tecū exercēt in furore. Naſum tuū & aures tu
as preciḋt. & que remanſerint gladio ocidēt
Ipſi filios tuos & filias tuas capient: & no
miſſimum tuum deuorabit ignis. Et denuda
bunt te veſtimentis tuis. & tollent vaſa glo
rie tue Et requieſtere faciam ſcelꝰ tuū de te
& fornicatōez tuaz de terra egipti. Nec leua
bis oculos tuos ad eos: & egipti nō recorda
beris amplius. quia hec dicit dñs deus. Ecce
ego tradam te in manꝰ eoꝝ qꝫs odiſti. in ma
nꝰ de quibo ſaciata ē anima tua: & agent te
cum in odio. Et tollent omnes labores tuos:
& dimittent te nudam & ignominia plenā:
& reuelabit ignominia fornicatōnum tuaꝝ.
Scelus tuū & fornicatōes tue fecerūt hec ti
bi: quia fornicata es poſt gētes int quas pol
luta es in ydolis eoꝝ. In via ſororis tue am
bulaſti: & dabo calicem eiꝰ in manu tua. Hec
dicit dñs deꝰ. Calicem ſororis tue bibes. p
fundum & latum. Eris in deriſum & in ſub
ſannatōnem que es capaciſſima: ebrietate &
dolore repleberis: calice meroris & triſticie.
calice ſororis tue ſamarie. Et bibes illum &
epotabis vſq; ad feces. & fragmenta eiꝰ de
uorabis & vbera tua lacerabis: qꝛ ego locutꝰ
ſū ait dñs deꝰ. ℙ Propterea hec dicit dñs deꝰ.
Quia oblita es mei & proiecisti me poſt cor
pus tuū. tu qꝫ porta ſcelꝰ tuū & fornicatōes
tuas. Et ait dominꝰ ad me dicens. Fili hoīs
nunquid iudicas oollam & oolibam & annū
cias eis ſcelera earuꝫ. quia adulterate ſunt. &
ſanguis in manibo eaꝝ. & cū ydolis ſuis for
nicate ſunt: Inſup & filios ſuos quos genu
erūt michi obtulerunt eis ad deuorandum.
Sᵹ & hoc fecerūt michi. ℙ Polluerūt ſanctu
ariū meū in die illa: & ſabbata mea pphana
uerūt. Cumq; immolauerūt filios ſuos ydolis
ſuis: & ingrederent ſanctuariū meū in die illa
ut polluerent illud: eciā hec fecerūt in medio
domꝰ mee. Miſerūt ad viros venientes delō
ge: ad quos nuntōs miſerāt. Ecce venerūt quibo te lauiſti & circūliniſti ſtibio ocu
los tuos. & ornata es mūdo muliebri. Se
diſti in lecto pulcerimo: & menſa ornata eſt
añ te. Thimiama meum & vngentū meum
poſuiſti ſup eam: & vox multitudinis exul
tantis erat in ea. Et in viris qui de multitu
dine hominū adducebant & veniebant de de
ſerto: poſuerūt armillas in manibo eoꝝ: & co
ronas ſpecōſas in capitibo eoꝝ. Et dixi ei q̄
attrita eſt in adulteriis. Nunc fornicabit in
fornicacōe ſua: etiaz hec. Et ingreſſi ſunt ad
eam: quaſi ad mulierem meretricē. ſic ingre
diebant ad oollaz & ad oolibaz mulieres ne
pharias. Viri ergo iuſti ſunt. Dñs iudicabūt
eas iudicio adulteraꝝ & iudicio effundēcium
ſanguinem. quia adultere ſūt: & ſanguis in
manibo eaꝝ. Hec enī dicit dñs deꝰ. Adduc ad
eas multitudines & trade eas in tumultū &
in rapinam. & lapidēt lapidibo populoꝝ: &
confodiant gladijs eoꝝ. Filios & filias eaꝝ
interficient: & domos eaꝝ igne ſuccendent.
Et auferā ſcelꝰ de terra: & diſcent omnes mu
lieres ne faciāt ſcom ſcelꝰ eaꝝ. Et dabūt ſce
lus veſtrum ſuper vos: & peccata ydoloꝝ
veſtrorum portabitis: & ſcietis quia ego do
minꝰ deꝰ

Ca. XXIIII.

Et factū eſt vbū dñi ad me in anno
no: in menſe decimo decima die
menſis dicens. Fili hominis: ſcribe
tibi nomen diei hui in qua cōfirmatꝰ ē rex
babilonis aduerſū iheruſalez hodie. & dices
p puerbiū ad domum irritatricem pabolam
& loqueris ad eos. Hec dicit dñs deꝰ. ℙ Po
ne ollā eneā: pone inq̄: & mitte in eam aquā
Congere fruſta eius in eam: omnem partem

bonã & femur & armũ·elcã:& ossibo plena· Pinguissimũ pec? assume: cõpone qꝫ strues ossium sub ea. Efferbuit coctio ei?:& discocta sũt ossa illi? ī medio ei?. Propterea hec dicit dñ? de?. Ve ciuitati sanguinũ cui? ego gñdem faciam piram. Congẽ ossa: que igne succendaz. Consumentur carnes:& coquet vniuersa cõpositiõ:& ossa tabescent· Pone qꝫ eam sup prunas vacuam ut incalescat & liquefiat es ei?:& cõflet in medio ei? inquinamentũ ei?:& consumat rubigo ei?. Multo labore sudatũ est:& nõ exiuit de ea nimia rubigo ei?:neqꝫ p ignem. Immundicia tua execrabilis:quia mũdare te volui:& non es mundata a sordibo tuis. Sed nec mũdaberis prius:donec requiescere faciam indignatõnez meam in te. Ego dñs locut? sum. Veniet & faciam:non transeam neqꝫ parcam:nec placabor. Juxta vias tuas & iuxta adinuẽtões tuas iudicabo te dicit dñ?. Et factuz est verbum dñi ad me dicẽs. Fili hominis. ecce ego tollo a te desiderabile oculoz tuoz in plaga:& non planges neqꝫ plorabis neqꝫ fluent lacrime tue. Ingemisce tacens·mortuorum luctum non facies. Corona tua circũligata sit tibi:& calciamenta tua erunt in pedibus tuis:nec amictu ora velabis: nec cibos lugencium·comedes. Locut? sum ergo ad populum mane:& mortua est vxor mea vespere. Feci qꝫ mane sicut pcepat michi. Et dixit ad me populus. Quare nõ indicas nobis quid ista figmificẽt que tu facis? Et dixi ad eos. Sermo domini factus est ad me dicens. Loquere domui israhel. Hec dicit dñ? de?. Ecce ego polluã sanctuariũ meũ superbiam imperij vri· & desiderabile oculoz vestroz. & super quo pauet aia vestra:& filij vestri & filie vestre qs reliqstis gladio cadẽt:& facietis sicut fec. Ora amictu nõ velabitis:& cibos lugẽciũ non comedetis. Coronas habebitis in capitibus vestris:& calciamenta in pedibo. Non plangetis neqꝫ flebitis:sed tabescetis in iniq tatibo vris:& vnusquisqꝫ gemet ad fratrem suũ. Eritqꝫ ezechiel vobis in portentũ. Juxta omnia que fecit facietis cũ venerit istud:& scietis quia ego domin? de?. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinẽ eoz & gaudium dignitatis·& desiderium oculoz eoz·sup quo requiescũt anime eoz·filios & filias eoz·in die illa cum venerit fugiens ad te vt annunciet tibi:in die illa aperiet os tuũ cuz eo q̃ fugit:& loqris & nõ silebis vltra eriscꝫ eis in portentũ:& scietis qꝫ ego dñ?.

Ca·XXV

Et fact? est sermo dñi ad me dicens. Fili hois: pone faciez tuã otra filios amon & pphetabis ō eis:& dices filijs ãmon·Audite vbum dñi dei. Hec dicit domin? de?·Pro eo qꝫ dixistis euge euge super sanctuariũ meũ qꝫ pollutũ est·& sup terrã israhel quoniã desolata est:& sup domum iuda qm̃ ducti sũt ī captiuitatẽ:idcirco ego tradam te filijs orientalibo ī hereditatem: & collocabunt caulas suas in te.& ponent in te tentoria sua· Ipsi comedent fruges tuas: & ipsi bibent lactuum·Dabocꝫ rabba in habitaculum camelorz·& filios ãmon ī cubile pecoz·et scietis quia ego dñ?·quia hec dicit domin? de?. Pro eo qꝫ plausisti manu & percussisti pede & gauisa es ex toto affectu sup terram israhel:idcirco ecce ego extendã manum meam super te.& tradaz te in direptõz gentium:& interficiã te de populis.& perdã de terris:& cõteram:& scietis quia ego dñ? Hec dicit domin? deus. Pro eo qꝫ dixerunt· moab & seyr ecce sicut omnes gentes dom? iuda: idcirco ecce ego aperiam humerz moab de ciuitatibo. de ciuitatibo imq̃ ei?·& de finibo eius inclita terre·bethiesimoth & beelmeon & cariathaim filioz orientis cũ filijs ãmon·Et dabo eam in hereditatem·vt nõ sit vltra memoria filioz ammon ī gẽtibo·Et in moab faciã iudicia:& sciẽt quia ego domin? Hec dicit domin? de?. Pro eo qꝫ fecit ydumea vltionem vt se vindicaret de filijs iuda· peccauitqꝫ delinquens & vindictaz expetiuit

de eis: idcirco hec dicit dñs deꝰ. Extendam manum meam sup ydumeam. & auferā de ea hominē & iumentū: & faciam eam desertam ab austro. Qui sunt in dedan gladio cadēt: & dabo vltōnem meā sup ydumeā p manū populi mei israhel. Et faciēt in edoꝛ iuxta iram meā & furoꝛem meū. & sciēt vindictā meā dicit dñs deꝰ. Hec dicit dñs deꝰ. Pro eo q̄ fecerūt palestini vindictā. & vlti sūt toto aīo interficiētes & implētes inimicitias vetes: p pterea hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego extendaꝫ manum meam sup palestinos: & interficiaꝫ interfectoꝛes. Et pdam reliquias maritime regionis. faciamq̄ in eis vltōnes magnas arguēs in furoꝛe et sciēs q̄ ego dñs cū dedēo vindictā meā sup eos

Ca. XXXVI.

Et factū est in vndecimo anno pmamenſ: factꝰ ē ſmo dñi ad me dicēs. Fili hoīs. p eo q̄ dixit tyrꝰ de ihezrusalē euge euge cōfracte sūt portę populoꝝ uersa ē ad me. implebor deſta eiꝰ. pterea hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego sup te tyre. et ascēdere faciam ad te gentes multas. sic ascendit mare fluctuāz. Et dissipabūt muros tyri: & destruent turres eiꝰ Et radam puluerē eiꝰ de ea: & dabo eaz in limpidissimam petrā Siccatō sagenaꝝ erit in medio maris. q̄ ego locutꝰ sum ait dñs deꝰ: & erit in direptōz gētibo. Filie q̄s eiꝰ que sunt in agro gladio interficientē: & scient quia ego dñs deꝰ. quoniam hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonoſoꝛ regem babilonis ab aquiloꝛne: regem regum. cum equis & curribo & eq̄tibo & cetu populoq̄ magno Filias tuas que sunt in agro gladio interficiet: & circundabit te muntōibo & cōportabit aggerem in giro. Et eleuabit cōtra te clipeum: vineas & arietes temperabit in muros tuos: & turres tuas destruet in armatura sua. Inundatōne equorum eiꝰ operiet te puluis eoꝛum: a sonitu equitum & rotarum & curruum mouebunt muri tui. Cum ingressus fuerit portas tuas q̄si p intꝛoitū vrbis dissipate. vngulis equorū suoꝝ conculcabit oēs plateas tuas. populum tuū gladio cedet: & statue tue nobiles in trā coꝛruent. Vastabunt opes tuas. diripient negotiatōnes tuas: & destruent muros tuos. & domos tuas preclaras subuertēt: & lapides tuos & ligna tua & puluerez tuum in medio ponēt. Et quiescē faciā multitudinē cantoꝝ tuoꝝ: et sonitꝰ citharaꝝ tuaꝝ nō audietur amplius. Et dabo te in limpidissimam petram. siccatō sagenaꝝ eris nec edificaberis vltra: quia ego dominꝰ locutꝰ sum dicit dominꝰ deus. Hec dicit dominꝰ deꝰ de tyro. Nunquid nō a sonitu ruine tue. & gemitu interfectoꝝ tuoꝝ cum occisi fuerint in medio tui. cōmonebunt insule: & descendēt de sedibo suis oēs principes maris. & auferent exuuias suas: & vestimenta sua varia abicient & induentur stupoꝛe. In terra sedebunt: & attomiti super repentino casu tuo ammirabunt: & assumētes sup te lamentū dicent tibi. Quomodo pisti que habitas in mari vrbs inclita. que fuisti fortis in mari cū habitatoꝛibo tuis quos formidabāt vniuersi. Nūc stupebūt naues in die pauoꝛis tui: & turbabūt insule in mari eo q̄ nullꝰ egrediat ex te. q̄ hec dicit dñs deꝰ. Cum dedero te vrbē desolataz sic ciuitates q̄ nō habitant: & adduxero sup te abissum. & operuerint te aque multe & detraxero te cuz hoīs q̄ descendūt in lacū ad populū sempitnū. & collocauero te in terra nouissima sicut solitudines veteres cū hoīs qui deducunt in lacū vt nō habiteris. poꝛro cū dedero gloriā in tra viuētiū. in nichilum redigam te: & non eris & req̄sita nō inuenieris vltra in sempiternū dicit dñs deꝰ

Ca. XXXVII

Et factum est verbuz domini ad me dicens. Tu ergo Fili hominis assume sup tyruz lamentum: & dices tyro. que habitat in intꝛoitu maris: negotiātōm populoꝝ ad insulas multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixisti. Perfecti decoꝛis ego sū. & in coꝛde maris sita. Finitimi tui qui te edificauerūt impleuerūt decoꝛē tuū abietibo & samir extruxerūt te cū ommibo tabulatis maris. Cedꝛū de libano tulerūt vt facerent tibi malum: querc? de basan dolauerūt in remos tuos: transtra tua fecerunt tibi exeboꝛe indico: & pretoriola de insulis ytalie. Byssus varia de egipto texta est tibi in velum vt poneretur in malo: iacinctus & purpura de insulis elisa facta sūt opimētū tuū. Habitatoꝛes sidonis & aradij fuerūt remiges tui:

sapientes tui tyre facti sūt gubernatores tui
senes biblŏ & prudētes eiꝰ prebuerunt nau-
tas. ad mīsterium varie suppellectilis tue.
Omnes naues maris & naute eaꝝ fuerūt in
populo negociatōis tue: pesse & lidŏ & libi-
es erant ī exercitu tuo viri bellatores tui: cli
peum & galeam suspenderunt in te ꝑ ornatu
tuo. Fili aradŏ cum exercitu suo erāt sup mu
ros tuos in circuitu tuo: sed & pigmei q̄ erāt
in turribꝰ tuis pharetras suas suspenderunt
ī muris tuis ꝑ gyꝝ. Ipsi cōpleuerūt pulcri
tudinē tuā. Carthaginēses negociatores tui
A multitudine cūctaꝝ diuiciaꝝ argento fer
ro stanno plumboq repleuerūt nundinas tu
as. Grecia & thubal & mosoch ipi institores
tui. Mācipia & vasa erea adduxerūt populo
tuo ꝺ domo thogorma: equos & eqtes & mu
los adduxerunt ad foꝝ tuū. Fili dedan nego
tiatores tui. Insule multe negociatō manꝰ tue
Dentes eburneos et hebeninos cōmutauerunt
in pcio tuo. Syrꝰ negociatorꝰ tuꝰ. Propter
multitudinem operꝝ tuoꝝ gēmam purpuraz
& scutulata & bissum & sericū & coccum po
fuerūt in mercatu tuo. Juda & terra israhel
ipi institores tui in frumēto primo: balsamū
& mel & oleū & resinam ꝓposuerunt in nun
dinis tuis. Damascenꝰ negociatorꝰ tuꝰ ī mul
titudine operū tuoꝝ: in multitudine diuersaꝝ
opū in vino pingui: in lanis coloris optimi.
Dan & grecia & mozel ī nundinis tuis ꝓpo
suerūt ferrum fabrefactum: stactem & cala
mꝰ in negociatōne tua. Dedan institores tui ī
tapetibꝰ ad sedēdum. Arabia & vniuersi pn
cipes cedar ipsi negociatores manꝰ tue: cum
agnis & arietibꝰ & hedis venerūt ad te nego
ciatores tui. Venditores saba & rema ipi ne
gociatores tui: cū vniuersis primis aromati
bus & lapide ptioso & auro quod ꝓposuerūt
in mercatu tuo. Aram & chenne & eden ne-
gociatores tui. Saba & assur & chelmach
venditores tui: ipsi negotiatores tui multi-
phariam inuolucris iacincti & polimitoruz
gazarumq̄ pretōsārum que obuolute & a-
stricte erāt fumbꝰ: cedros q̄ habebant in ne
gociatōibꝰ tuis. Naues maris principes tui
in negociatōne tua: & repleta es. & glorifi-
cata nimis in corde maris. In aquis maris
adduxerunt te remiges tui. Ventus auster
otriuit te. In corde maris diuicie tue: & the
sauri tui & multiplex instrumentum tuum.
Naute tui & gubernatores tui q̄ tenebāt sup
pellectilem tuaz. & ppl'o tuo preerāt: viri q̄
bellatores tui q̄ erāt in te cū vniuersa multitu
dine tua q̄ est ī medio tui cadent ī corde maris
in die ruine tue. A sonitu clamoris guberna
toꝝ tuoꝝ oturbabunt classes: & descendēt de
nauibꝰ suis omnes q̄ tenebāt remum. Naute
& vniuersi gubernatores maris ī terra sta-
bunt: & eiulabunt sup te voce magna: & cla
mabunt amare. Et supiacient puluerem ca
pitibꝰ suis. & cinere conspergent: & radēt
sup te calui cīū: & accingent cilicijs. Et plo
rabunt te in amaritudine aīe ploratu amarissi
mo: & assumēt sup te carmē lugubre: & plā
gēt te. Que est ut tyrꝰ q̄ obmutuit ī medio
maris? Que ī exitu negociatōnum tuaꝝ & ma
ri implesti populos multos: in multitudine
diuiciaꝝ tuaꝝ & populoꝝ tuoꝝ ditasti re-
ges terre. Nunc cōtrita es a mari: ī pfundis
aquaꝝ opes tue: & oīs multitudo tua q̄ erat
in medio tui ceciderūt. Vniuersi habitatores
insulaꝝ obstupuerūt sup te: & reges eaꝝ oēs
tēpestate pculsi mutauerūt vultꝰ Negociato
res ꝓploꝝ sibilauerūt sup te Ad nichilū redu
cta es & n̄ eris vsq̄ ī ppetuū Ca. XXVIII

ET factus est ꝑmo dn̄i ad me dicēs.
Fili hoīs: dic principi tyri. Hec di-
cit dn̄s deꝰ. Eo q̄ eleuatū ē cor tuuz
& dixisti. deꝰ ego sum & in cathedra dei sedi
in corde maris. cū sis hō & non deꝰ: et dedisti
cor tuum quasi cor dei. Ecce sapientior es tu
daniele: omne secretum non est absconditum
a te. In sapientia & prudētia tua fecisti tibi
fortitudinem: & acq̄sisti aurꝝ & argentum in
thesauris tuis in multitudine sapientie tue:
& in negotiatōe tua multiplicasti tibi forti-
tudinem: & eleuatū est cor tuū in robore tuo.
Propterea hec dicit dominꝰ deꝰ. Eo q̄ ele-
uatum est cor tuum quasi cor dei. idcirco ecce
ego adducam sup te alienos robustissimos
gentiū. Et nudabunt gladios suos sup pul-
critudine sapientie tue: & polluēt decorē tuū
Interficient & detrahent te: & morieris in i
teritu occisoꝝ in corde maris. Nunq̄d dicēs
loqueris deꝰ ego sum coram interficientibꝰ

te cum sis hō & non de?: In manu occidēciū te morte incircūcisoꝝ morieris: in manu alienoꝝ: qꝛ ego locut? sū ait dñs de?. Et fact? est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis. leua planctum sup regem tiri & dices ei. Hec dicit dñs de?. Tu signaculum similitudinis plen? sapientia pfect? decore: in delicijs paradisi dei fuisti. Omnis lapis ptiosus operimētum tuū: sardius thopasi? & iaspis: crisolit? & onix & beryll?. saphir?. & carbuncul? & smaragdus. Aurꝝ ops opus decoris tui & foramina tua in die qua cōdit? es prepata sūt Tu cherub extent? & ptegens: & posui te in monte sancto dei. In medio lapidꝫ ignitoꝝ ambulasti: pfect? in vijs tuis a die oditōis tue: donec inuēta est iniquitas ī te. In multitudie negociatōis tue repleta sūt īteriora tua iniquitate: & peccasti: & eieci te de monte dei et pdidi te o cherub ptegens ꝺ medio lapidū ignitoꝝ. Et eleuatū est coꝛ tuū in decore tuo Perdidi sapientiaꝫ tuam in decore tuo: in terram pieci te: ante faciē regum dedi te ut cernerent te. In multitudine iniquitatum tuaꝝ et iniq̄tate negociatōis tue polluisti sanctificatōnem tuam. Producā ergo ignem de medio tui qui comedat te & dabo te in cinerem sup terram in conspectu omnium videntium te. Omnes qui viderint te ī gētibo obstupescēt super te. Nichil factus es: & non eris in perpetuū. Et fact? est sermo dñi ad me dicens Fili hoīs: pone faciem tuam cōtra sidonem et ꝓphetabis de ea: & dices. Hec dicit dñs de?. Ecce ego ad te sidon et gloriabor ī medio tui Et sciant qꝛ ego dñs cū fecero in ea iudicia: & sanctificatus fuero in ea. Et immittam ei pestilentiam & sanguinem in plateis ei?: & coꝛruent interfecti in medio ei? gladio p circuitū: & sciēt qꝛ ego dñs. Et non erit vltra domui israhel. offēdiculum amaritudinis & spina dolorem inferens vndiq̄ p circuitum eoꝝ q̄ aduersant eis: & sciēt qꝛ ego dñs de?. Hec dicit dñs de?. qñ congregauero domū israhel de populis in q̄bo dispersi sunt. sanctificabor in eis coram gentibo: & habitabūt ī terra sua quā dedi puo meo iacob: & habitabūt ī ea securi. Et edificabūt domos & plantabūt vineas: & habitabunt cōfidenter cum fecero iudicia in omnibo qui aduersant eis per circuitū & sciēt qꝛ ego dñs de? eoꝝ. Ca. XXIX

In anno decimo & duodecimo mēse vna die mensis factum est verbum dñi ad me dicēs. Fili hominis pone faciem tuā cōtra pharaonem regeꝫ egipti: & ꝓphabis de eo: & de egipto vniuersa loquē & dices. Hec dicit dñs de?. Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne qui cubas in medio fluminū tuoꝝ & dicis me? est fluui?: & ego feci memetipm. Et ponā frenū in maxillis tuis: & oglutiabo pisces fluminū tuoꝝ squamis tuis. Et extrahā te de medio fluminū tuoꝝ: & vniuersi pisces tui squamis tuis adherebunt. Et piciam te in desertum: & oēs pisces fluminis tui. Sup faciem terre cades Non colligeris neq congregaberis. Bestijs terre & volatilibo celi dedi te ad deuorandum & scient omnes habitatores egipti quia ego domin?. Pro eo qꝛ fuisti baculus arundineus domui israhel quādo apprehēderūt te manu. & cōfract? es & lacerasti omnē humeꝝ eoꝝ & innitentibo eis sup te cōminut? es & dissoluisti omnes renes eoꝝ. Propterea hec dicit dñs de?. Ecce ego adducam sup te gladium: & interficiam de te hominem & iumētum. Et erit terra egipti ī desertū & ī solitudinem. & scient quia ego dñs. Pro eo qꝛ dixeris fluui? me? est & ego feci eum: idcō ecce ego ad te & ad flumina tua. Daboq̄ terram egipti in solitudinem gladio dissipatā: a turre sienes vsq̄ ad terminos ethiopie. Non p trāsibit eam pes hominis. neq̄ pes iumenti gradiet in ea: & non habitabit quadraginta annis. Dabo q̄ terram egipti desertam in medio terraꝝ desertaꝝ: & ciuitates eius in medio vrbium subuersaꝝ: & erūt desolate q̄draginta annis. Et dispergam egiptios in natōnes: & vētilabo eos ī terras. qꝛ hec dicit dñs deus. Post finem quadraginta annoꝝ congregabo egiptū de populis in quibo dispersi fuerant: & reducam captiuitatē egipti & collocabo eos in terra phatures ī terrā natiuitatis sue: in terra de q̄ sumpti sunt. Et erūt ibi ī regnuꝫ humile: & inter cetera regna erit humilima. Et non eleuabit vltra super natōes & imminuam eos ne imperēt gētibo. neq̄ erit vltra domui israhel in confidentia docentes

miquitatē ut fugiant & sequant eos: & sci-
ent quia ego sum dñs dē. Et factum est in
vigesimo & septimo anno in primo in vna
mens factū est vbum dñi ad me dicens Fili
hoīs: nabuchodonosor rex babilonis seruire
fecit exercitus suū sutute magē aduersus ty
rus. Omne caput decaluatū & oīs humer
depilat ē. Et merces nō ē reddita ei neq; ex
ercitui ei de tyro p sutute qua seruiuit mi
chi aduersus eam. Propterea hec dicit dñs
dē. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē ba
bilonis in terra egipti: & accipiet multitudi-
nem ei & depdabit manubias ei & diripi
et spolia ei: & erit merces exercitui illi & o
peri p q̄ seruiuit aduersus eā. Dedi ei terram
egipti: p eo q̄ laborauerit michi ait dñs dē
In die illa pullulabit cornu domui israhel:
& tibi dabo aptum os in medio eor: & scīet
q̄ ego dñs.

Ca. XXX

Et factū est vbum dñi ad me dicēs
Fili hominis pphetа & dic. Hec di-
cit dñs dē. Vlulate ve ve diei: quia
iuxta est dies. & appropinquabit dies dñi.
dies nubis. tempus gentium erit. Et veniet
gladi in egiptus: & erit pauor in ethiopia
cum ceciderint vulnerati in egipto: & ablata
fuerit multitudo illi & destructa fundamen
ta ei. Ethiopia & libia & lidi & omne reli
quū vulg & chub & filī terre federis cū eis
gladio cadent. Hec dicit dominus dē. Et cor
ruent fulcientes egiptus. & destruet sup̄bia
imperī ei. A turre sienes gladio cadēt in ea
ait dominus exercituum. Et dissipabunt in
medio terrar desolatar: & vrbes ei in me-
dio ciuitatum desertar erunt. & scient quia
ego dominus dē. cum dedero ignem in egipto
& attriti fuerint omnes auxiliatores eius.
In die illa egredientur nuncī a facie mea m
trieribo ad cōterendam ethiopie confidentiā
& erit pauor in eis in die egipti: quia absq;
dubio veniet. Hec dicit dñs dē. Et cessare fa
ciā multitudinem egipti in manu nabucho-
donosor regis babilonis. Ipse & popul ei
cū eo: fortissimi gēcium adducent ad disper
gendam terram. Et euaginabunt gladios su
os super egiptum: & implebunt terram in-
fectis: & faciam alueos fluminum aridos &
tradam terram in manus pessimor & dissi-
pabo terram & plenitudinem eius in manus
alienor. Ego dñs locut sum. Hec dicit dñs
dē. Et disperdar simulacra: & cessare faciā
ydola de memphis: & dux de terra egipti n
erit ampli. Et dabo terrorem in terrā egipti
& disperdam terram phatures & dabo ignem
in taphnis. & faciam iudicia mea in alexan-
dria. Et effundam indignatōem meam super
pelusium robur egipti: & interficiam multi-
tudinē alexandrie: & dabo ignem in egipto.
Quasi parturiens dolebit pelusiū: & alexan-
dria erit dissipata: & in memphis angustie
q̄tidiane. Juuenes eliopoleos & bubasti gla
dio cadēt: & ipe captiue ducent. Et in taph
nis migrescet dies cū contriuero ibi sceptra egi
pti: & defecerit mea sup̄bia potentie ei. Ip
sam nubes operiet: filie aūt ei in captiuita-
tem ducent. Et iudicia faciā in egipto: & sci
ent quia ego dñs. Et factū est in vndecimo
anno i primo mense in septimo mens: factū
est vbum dñi ad me dicēs. Fili hoīs. brachi
um pharaonis regis egipti confregi: & ecce
non est obuolutum vt restituerē ei sanitas
vt ligarē pannis & fasciarē linteolis: &
recepto robore possit tenē gladiū. Propterea
hec dicit dñs dē. Ecce ego ad pharaonem re
gem egipti: & cōminuā ei brachium forte
sed cōfractū: & deiciam gladium de manu ei
Et dispergam egiptū in gentibus: & vētilabo
eos in terris. Et cōfortabo brachiū regis ba-
bilonis: dabo q̄ gladiū meū i manu ei. Et
cōfringā brachia pharaonis: & gement ge-
mitibus interfecti corā facie ei. Et cōfortabo
brachia regis babilonis: & brachia pharao-
nis ocidēt. & scient q̄ ego dñs cū dedero gla-
dium meum in manu regis babilonis: & ex-
tenderit eū sup̄ terrā egipti: & dispergā egi-
ptū in natōes: & vētilabo eos in terras: & sci
ent q̄ ego dñs.

Ca. XXXI.

Et factum est in anno vndecimo ē-
cio mense vna mens: factū ē vbum
dñi ad me dicēs Fili hoīs: dic phara
oni regi egipti & pl̄o ei. Cui similis factus
es i magnitudine tua? Ecce assur q̄si cedr i li
bano pulcher ramis: & frōdibus nemorosus.
excelsusq; altitudine & inter densas frōdes eleua
tū ē cacumē ei. Aque nutrierāt illū: abissus

exaltauit illum. Flumina eius manabāt in circuitu radicum eius: & riuos suos emisit ad vniuersa ligna regionis. Propterea eleuata ē altitudo eius: sup omnia ligna regionis: et multiplicata sūt arbusta eius et eleuati sūt rami eius p aquis multis. Cumq extendisset vmbram suaz. in ramis eius fecerūt nidos oīa volatilia celi: & sub frondibo eius genuerunt omnes bestie saltuū: & sub vmbraculo illius habitabat cetus gencium plurimaz. Eratq pulcerrim⁹ in magnitudine sua: & in dilatōne arbustoz suoz. Erat em̄ radix illius iuxta aquas multas. Cedri non fuerūt altiores illo in paradiso dei. Abietes non adequauerūt sūmitatē eius. & platani nō fuerunt eque frondibo illius. Omne lignum paradisi dei non est assimilatuz illi & pulcritudini eius: quoniam speciosum feci eum: & multis cōdensisq frondibo. Et emulata sunt eum omnia ligna voluptatis. que erāt in paradiso dei. Propterea hec dicit dn̄s deus. Pro eo q sublimat⁹ est in altitudine & dedit sūmitatem suā virentem atq cōdensam & eleuatum est cor eius in altitudine sua: tradidi eam in manū fortissimi gētium. Faciens faciet ei: iuxta impietatem eius Et eieci eam: & succident eaz alieni & crudelissimi nacōnum. Et picient eum sup montes: & in cunctis cōuallibo corruent rami eius Et cōfringent̄ arbusta eius in vniuersis rupibo terre: & recedēt de vmbraculo eius omēs populi terre: & relinquent eum. In ruina eius habitauerūt omnia volatilia celi: & in ramis eius fuerūt vniuerse bestie regionis. Quā obrem non eleuabunt̄ in altitudine sua omnia ligna aquaz: nec ponent sublimtatem suam int̄ nemorosa atq frondosa: nec stabūt in sublimitate sua oīa que irrigant̄ aq̄s: q⁹ oēs tradici sunt in mortē ad terrā vltimā in medio filioz hoiz ad eos q̄ descendūt ad lacū. Hec dicit dn̄s deus. In die q̄n descendit ad inferos indixi luctū. operui eū abisso: & phibui flumina eius: & cohercui aq̄s multas. Cōtristat⁹ est sup eū libanus: & oīa ligna agri ecussa sūt. A sonitu ruine eius emouit gentes: cū deducerē eū ad infernū cū his q̄ descendebant in lacū. Et cōsolata sunt in terra infima omnia ligna voluptatis egregia atq preclara in libano. vniuersa que irrigebant̄ aquis. Nam & ipi cū eo descendēt ad infernum ad interfectos gladio: & brachium vniuscuiusq sedebit sub vmbraculo eius in medio natōnum eius Cui assimilat⁹ es o inclite atq sublimis inter ligna voluptatis: Ecce deduct⁹ es cū lignis voluptatis ad terram vltimam. In medio incircūcisoz dormies. cuz eis qui interfecti sunt gladio. Ipse est pharao & omnis multitudo eius. dicit dn̄s deus.

Ca. XXXII.

Et factū est duodecimo anno in mense duodecimo in vna menſe. factū est verbum dn̄i ad me dicens. Fili hoīs. assume lamētum sup pharaonez regē egipti: & dices ad eū. Leoni gentiū assimilat⁹ es: & draconi q̄ est in mari. Et vētilabas cornu in fluminibo tuis: & cōturbabas aq̄s pedibo tuis & oculcabas flumina eoz. Propterea hec dicit dn̄s deus. Expādam sup te rethe meum in multitudine pp̄loz multoz: & extrahā te in sagena mea & piciam te in terrā. Sup faciē agri abiciā te: & habitare faciam sup te oīa volatilia celi. & saturabo de te bestias vniuerse terre Et dabo carnes tuas sup montes: & implebo colles tuos sanie tua. Et irrigabo terrā fetore sanguinis tui sup mōtes: & valles implebunt̄ ex te. Et operiam cū excimet⁹ fuerit celos & nigrescē faciā stellas eius. Polem nube tegam: & luna nō dabit lumen suum. Omnia luminaria celi merere faciā sup te: et dabo tenebras sup terrā tuā dicit dn̄s deus. Cū ceciderit vulnerati tui in medio terre ait dn̄s deus. Et irritabo cor pp̄loz multoz cū īduxēo contritōnem tuam in gentibo super terras q̄s nescis: & stupescere faciaz sup te pp̄los multos. Et reges eoz horrore mimio formidabūt super te cum volare ceperit gladius meus super facies eorum: & obstupescent repente singuli pro anima sua in die ruine sue. quia hec dicit dominus. Gladius regis babilonis veniet tibi. in gladiis fortium deitiam multitudinem tuam. Inexpugnabiles omnes gentes hee. Et vastabunt superbiam egipti: & dissipabitur multitudo eius. Et perdam omnia iumenta eius que erant super aquas plurimas: & non conturbabit eas pes hominis vltra: neq vngula iumentoz̄um turbabit eas. Tunc purissimas reddam aquas eorum & flumina eoz quasi olium adducā ait

dñs deus: cum dedero terrã egipti desolatam. Deseretur aũt terra a plenitudine sua qñ percussero omes habitatores eius: & sciẽt q ego dñs. Planctus est: & plãgent eũ filie gentiũ plangẽt eum sup egiptũ & sup multitudinẽ eius plangent eũ: ait dñs deus. Et factum est in duodecimo anno in quĩtadecimã mẽsis factum est verbum dñi ad me dicẽs. Fili hominis. cane carmen lugubre sup multitudinem egipti. Et detrahe eã: ipsam & filias gentiũ robustarũ ad terrã vltimã: cũ hijs q descendũt in lacũ. Quo pulchrior es descende: et dormi cũ incircũcisis. In medio interfectorum gladio cadent. Gladius datus est. Et attraxerũt eam: & oẽs populos eius. Loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni: qui cũ auxiliatoribus eius descenderũt & dormierunt incircumcisi interfectiq gladio. Ibi assur & omis multitudo eius in circuitu illius sepulchra eorũ omnes interfecti & qui ceciderũt gladio: quorũ data sũt sepulchra in nouissimis laci. Et facta est multitudo eius per girũ sepulchri eius: vniuersi interfecti cadentesq gladio: qui dederãt quondã formidinẽ suam in terra viuencium. Ibi elam: & omis multitudo eius per girũ sepulchri sui. Omes hij interfecti ruentesq gladio: qui descenderũt incircũcisi ad terrã vltimã. Qui posuerũt terrorẽ suũ in terra viuentiũ: & portauerunt ignominiã suam cũ hijs qui descenderunt in lacũ. In medio interfectorũ posuerunt cubile eius in vniuersis populis eius: in circuitu eius sepulchrũ illius. Omnes hij incircumcisi interfectiq gladio. Dederunt enĩ terrorẽ suum in terra viuentium: & portauerunt ignominiã suam cũ hijs qui descendũt in lacũ. In medio interfectorũ positi sũt. Ibi mosoch & tubal & omnis multitudo eius: in circuitu eius sepulchra illius. Omes hij incircũcisi interfectiq & cadẽtes gladio q dederunt formidinẽ suam in terra viuentiũ: & nõ dormient cum fortibus cadentibusq & incircumcisis qui descenderunt ad infernum cum armis suis. Et posuerũt gladios suos sub capitibus suis. et fuerũt iniquitates eorũ in ossibus eorũ: q terror fortiũ facti sũt in terra viuẽtiũ. Et tu ergo in medio incircũcisorũ contereris: & dormies cũ interfectis gladio. Ibi ydumea & reges eius & omes duces eius: qui dati sunt cũ exercitu suo cũ interfectis gladio: & qui cũ incircũcisis dormierunt. & cũ hijs qui descendẽrũt in lacũ. Ibi principes aquilonis omnes & vniuersi venatores q deducti sũt cũ interfectis: pauentes & in sua fortitudine confusi q dormierũt incircũcisi cũ interfectis gladio & portauerunt cõfusionem suã cum hijs qui descendunt ĩ lacum. Vidit eos pharao & cõsolatus est super vniuersa multitudine sua q interfecta est gladio: pharao. & oĩs exercit? eius ait dñs deus: q dedit terrorẽ suũ in terra viuentiũ: & dormiuit in medio incircũcisorũ cũ interfectis gladio: pharao & omnis multitudo eius ait dñs deus.

Ca. XXXIII.

Et factũ est verbũ dñi ad me dicẽs. Fili hominis. loqre ad filios populi tui: & dices ad eos. Terra cũ iduxero sup eã gladiũ & tulerit popul? terre virũ vnũ de nouissimis suis & ostituẽrit eũ sup se speculatorẽ & ille viderit gladiũ vemẽtẽ sup terrã & cecinerit buccina & annunciauerit populo. audiẽs aũt quisq̃s ille est sonitũ buccie & nõ se obstauerit venerit q gladi? et tulẽrit eũ: sanguis ipsi? sup caput eius erit. Sonuit buccine audiuit & nõ se obseruauit sanguis eius in ipso erit. Si autem se custodierit: animam suam saluauit. Quod si speculator viderit gladium vemẽtem & non insonuerit buccina & popul? se non custodiẽrit venerit q gladius & tulerit de eis animam. ille quidem in iniquitate sua captus est: sanguinẽ aũt eius de manu speculatoris requirã. Et tu fili hominis: speculatorẽ dedi te domui israhel. Audiẽs ergo ex ore meo sermonem annũciabis eis ex me. Si me dicente ad impiũ. impie morte morieris. nõ fueris locut? vt se custodiat impius a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua requirã. Sinautẽ annunciãte te ad impiũ vt a vijs suis cõuertat̃. non fuerit cõuersus a via sua: ipse in iniq̃tate sua morietur: porro tu animã tuam liberasti. Tu vero fili hominis: dic ad domũ israhel. Sic locuti estis dicẽtes. Iniquitates nre & peccata nostra sup nos sũt: & in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo viuere poterimus: Dic ad eos. Viuo ego dicit dominus deus:

nolo mortem impij: sed vt conuertatur impius a via sua & viuat · Cõuertimini a viis vestris pessimis · Et q̃re moriemini dom? israhel? Tu itaq; fili hominis: dic ad filios populi tui · Justicia iusti nõ liberabit eũ in q̃cunq; die peccauerit: & impietas impij nõ nocebit ei in q̃cunq; die cõuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit viuere in iusticia sua: in quacunq; die peccauerit · Etiã si dixero iusto q; vita viuat · & confisus in iusticia sua fecerit iniq̃tatẽ · omnes iusticie eius obliuioni tradent̃: & in iniquitate sua quam operat? est in ipsa morient̃ · Tu autẽ dixero impio · morte morieris · & egerit pemtentiam a peccato suo · fecerit̃q; iudiciũ & iusticiã · & pign? restituerit ille impi? · rapinãq; reddiderit: in mãdatis vite ambulauerit nec fecerit quicq̃ in iustũ: vita viuet & nõ morient̃ · Oĩa peccata ei? que peccauit nõ imputabunt̃ ei · Judiciũ & iusticiã fecit: vita viuet · Et dixerũt filij populi tui · Nõ est equi ponderis via dñi · Et ipor via iniusta est · Cũ eĩ recesserit iust? a iusticia sua fecerit̃q; iniquitates: morient̃ in eis · Et cum recesserit impius ab impietate sua fecerit̃q; iudiciũ & iusticiã: viuet in eis · Et dicitis · Non est recta via domini · Vnũquenq; iuxta vias suas iudicabo de vobis domus israhel · Et factũ est ĩ duodecimo anno in decimo mense · ĩ quĩta mẽsis trãsmigrationis nostre: venit ad me qui fugerat de iherusalem dicens · Vastata est ciuitas · Manus autem domini facta fuerat ad me vespere anteqũ veniret qui fugerat: aperuitq; os meum donec veniret ad me mane: & aperto ore meo non silui amplius · Et factum est verbum domini ad me dicens · Fili hominis: qui habitant ĩ ruinosis hijs super humũ israhel loquẽtes aiũt · Vn? eãt abrahaz: & hẽreditate possedit terram · Nos autem multi sumus: nobis data est terra in possessionem · Idcirco dices ad eos · Hec dicit dominus deus · Qui in sanguine comeditis · & oculos vestros leuatis ad immundicias vestras & sanguinem fundetis: nunquid terrã hereditate possidebitis? Stetistis ĩ gladijs vestris · fecistis abominationes: & vnusquisq; vxorez proximi sui polluit: & terrã hereditate possidebitis? Hec dices ad eos · Hic dicit dñs de? · Viuo ego: q̃ qui in ruinosis habitãt gladio cadet: & qui in agro est · bestijs tradet̃ ad deuorãduz: qui aũt in p̃sidijs & in spelũcis sũt peste morient̃ · Et dabo terrã in solitudinẽ & ĩ desertũ: & deficiet superba fortitudo ei?: & desolabũt̃ mõtes israh̃ · eo q; null? sit q̃ p eos trãseat · et scient · q̃ ego dñs cũ dedero terrã eor desolatã & deserta: p̃p̃ t̃ vniuersas abominatõnes suas: quas operati sũt · Et tu fili hominis filij populi tui qui loquũt̃ de te iuxta muros & in hostijs domor & dicũt vn? ad alterũ vir ad p̃ximũ suũ loq̃ntes venite & audiam? qui sit sermo egrediens a domino: & veniunt ad te quasi si ingrediat̃ popul? · Et sedent coram te popul? me? : & audiũt sermones tuos & non faciũt eos: q̃ ĩ canticum oris sui vertũt illos · Et auariciã suam sequit̃ cor eor: & ecce eis quasi carmen musicũ q̃ suauis dulciq; sono cant̃ · Et audiũt verba tua & nõ faciunt ea: & cũ venerit quod predictum est ecce ẽ venit: tunc sciẽt q̃ p̃pheta fuerit int̃ eos ·

Capitulum · XXXIIII.

Et factũ est verbũ domini ad me dicens · Fili hominis p̃pheta de pastoribus israhel: p̃pheta & dices pastoribus · Hec dicit dñs de? Ve pastoribus israhel qui pascebant semetipsos · Nonne greges a pastoribus pascunt̃? Lac comedebatis & lanis operiebamĩ: & quod crassum erat occidebatis gregem autem meum non pascebatis · Quod infirmũ fuit nõ consolidastis: & quod egrotũ non sanastis · Quod fractũ est nõ alligastis et quod abiectũ est non reduxistis: & quod perierat nõ quesistis: sed cũ austeritate imperabatis eis & cũ potentia · & disperse sũt oues mee eo q; nõ eẽt pastor: & facte sunt in deuorationẽ ommiũ bestiarũ agri: & dispersse sunt Errauerũt greges mei in cũctis mõtibus: & ĩ vniuerso colle excelso: & sup omnẽ faciẽ terre dispersi sunt greges mei: & nõ erat qui requireret · Non erat inq̃ qui requireret · Propterea pastores audite verbũ domini · Viuo ego dicit domin? de?: q̃ p eo q; facti sũt greges mei in rapinam & oues mee in deuorationem ommium bestiarũ agri · eo q; non eẽt pastor: neq; enim quesierunt pastores gregez meũ: & pascebãt pastores semetipos & greges meos non pascebant: p̃pterea pastores

audite verbum dominī. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ipe sup pastores requiram gregē meū de manu eorū & cessare eos faciam vt vltra non pascant gregē meū: nec pascāt amplius pastores semetipos. Et liberabo gregē meū de ore eorū: & nō erūt vltra eis in escam. qz hec dicit dñs deus. Ecce ego ipse requiram oues meas. & visitabo eas sicut visitat pastor gregem suum: in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum. Sic visitabo oues meas. & liberabo eas de omnibus locis in quibo dispersē fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis & congregabo eas de terris. & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibo israhel in riuis & in cunctis sedibo terre. In pascuis vberrimis pascam eas: & in montibo excelsis israhel erunt pascue earū. Ibi requiescent in herbis virentibo: & in pascuis pinguibo pascētur super montes israhel. Ego pascam oues meas: & ego eas accubare faciam dicit dñs deus. Quod perierat requirā & quod abiectū erat reducam: & quod confractū fuerat alligabo & quod infirmū fuerat consolidabo: et quod pingue & forte custodiam. & pascam illas in iudiciō. Vos autem greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus. arietum & hircorum. Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? Insup et reliquias pascuarū vestrarū cōculcastis pedibo vris: & cum purissimā aquam biberitis reliquam pedibo vestris turbastis. Et oues mee hīs que cōculcata pedibo vestris fuerāt pascebant̄. & que pedes vestri turbauerant hec bibebant. Propterea hec dicit dñs deus ad vos. Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue et macilentum. Pro eo qz latheribo & humeris impinguebatis & cornibo vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras: saluabo gregē meū & non erit vltra in rapinā: & iudicabo inter pec? & pec?. Et fuscitabo super eas pastorem vnum qui pascat eas seruum meum dauid: ipse pascet eas: & ipse erit eis in pastorem. Ego autem dominus ero eis in deum: & seruus meus dauid princeps in medio eorum. Ego dominus locutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis: & cessare faciaz bestias pessimas de terra qui habitant in deserto securi dormient in saltibo: & ponam eos in circuitu collis mei benedictionem & deducam ymbrem in tempore suo: & pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignuz agri fructū suū: & terra dabit germē suū: & erūt in terra sua absq timore. Et scient quia ego dominus cū cōtriuero cathenas iugi eorū: & eruero eos de manu impantiū sibi. Et nō erūt vltra in rapinā in gētibo. neq bestie terre deuorabunt eos. sed habitabunt confidenter absq vllo terrore. Et suscitabo eis germen nominatū. & nō erūt vltra imminuti fame in terra. neq portabunt amplius obprobria gentiū. Et scient qz ego dñs deus eorū cū eis. & ipsi populus me? domus israhel ait dñs deus. Vos aūt greges mei greges pascue mee homines estis. & ego dominus deus vester: dicit dñs deus.

Capitulum. XXXV.

Et fact? est sermo dñi ad me dicēs Fili hominis pone faciē tuā aduersū montē seyr: & pphetabis de eo & dices illi. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te mons seyr: & extendaz manū meā sup te et dabo te desolatū atq desertum. Vrbes tuas demoliar & tu desert? eris: & scias qz ego dominus eo qp fueris inimicus sempiternus et concluseris filios israhel in manus gladij in tempore afflictionis eorū: in tempore iniquitatis extreme Propterea viuo ego dicit dominus deus: quoniam sanguinē tradam te. et sanguis te persequet̄. Et cum sanguinez oderis: sanguis persequetur te Et dabo montem seyr desolatū & desertū: & auferā de eo euntē & redeuntem: & implebo montes eius occisorū suorū. In collibo tuis. & in vallibo tuis atq in torrētibo interfecti gladio cadēt In solitudines sempiternas tradā te. & ciuitates tue nō habitabunt̄. Et scietis qz ego dominus deus: eo qp dixeris due gentes & due terre mee erūt & hereditate possidebo eas: cū dominus eēt ibi. Propterea viuo ego dicit dominus deus. quia faciam iuxta iram tuam et scdm zelum tuum quē feciſti odio habens eos. & not? efficiar p eos cū te iudicauero: et scies qz ego dominus. Audiui vniuersa obprobria tua que locut? es de montibo israhel dicens. Deserti nobis ad deuorandum dati. sunt. Et insurrexistis super me ore vestro

& derogastis aduersum me · Verba vestra ego audiui · Hec dicit dñs de? · Letante vniuersa terra · in solitudinem te redigaz: sicuti gauisus es sup hereditatem dom? israhel: eo q fuerit dissipata: sic faciam tibi · Dissipat? eris mons seyr · & ydumea omnis: & scient quia ego dñs.

Capitulū · XXXVI ·

Tu aũt fili hominis pphetа sup montes isrl: & dices. Montes israhel audite verbū dñi · Hec dicit dñs deus Eo q dixerit inimicus de vob euge altitudines sempiterne in hereditatē date sũt nobis pterea vaticinare & dic · Hec dicit dñs de? Pro eo q desolati estis & cõculcati per circuitū & facti in hereditatem reliquis gẽtibo & ascendistis super labium lingue & obprobrium populi: pterea mõtes israhel audite verbū domini dei · Hec dicit dominus de? mõtibo & collibo torrẽtibo vallibusq; & desertis parietinis & vrbibo derelictis q̃ depopulate sunt & subsannate a reliquis gentibo per circuitum · Propterea hec dicit dominus de? · Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gẽtibo & de ydumea vniuersa: que dederunt terrã meam sibi in hereditatẽ cũ gladio & toto corde & ex animo: & ciecerãt eam vt vastarẽt: idcirco vaticinare sup humum israhel: & dices montibo & collibo ingis: & vallibo · Hec dicit domin? deus · Ecce ego in zelo meo & in furore meo locutus sum: eo q cõfusionem gẽtiũ sustinueritis · Idcirco hec dicit domin? de? · Ego leuaui manũ meã vt gẽtes que in circuitu vestro sũt ipe cõfusionẽ suã portent: vos autẽ montes israhel rãos vestros germinetis: & fructum vestrũ afferatis populo meo israhel · Prope enim ẽ vt veniat · Quia ecce ego ad vos · & cõuertar ad vos · & arabimini: & accipietis sementem: & multiplicabo in vobis homines omnemq; domum israhel · Et habitabuntur ciuitates & ruinosa ĩstaurabuntur · & replebo vos hominibus & iumentis: & multiplicabunt & crescent · Et habitare vos faciã sicut a principio bonisq; donabo maioribus q̃p habuistis ab initio & scietis quia ego dominus · Et adducam sup vos homines populum meũ israhel & hereditate possidebũt te · Et eris eis in hereditatẽ: & non addes vltra vt absq; eis sis.

Hec dicit domin? deus · Pro eo q dicunt de vobis deuoratrix hominũ es & suffocans gentem tuam: pterea homines non comedes amplius: & gentem tuã ñ necabis vltra ait dominus deus · Nec auditam faciam in te amplius cõfusionẽ gentiũ: & obprobriũ populorũ nequaq; portabis: & gentẽ tuã nõ amittes amplius ait domin? deus · Et factum est verbũ dñi ad me dicẽs · Fili hominis · dom? israhel habitauerũt ĩ humo sua: & polluerũt eam in vijs suis & in studijs suis · Juxta immundiciã menstruate facta est via eoz coram me: & effudi indignatõem meã sup eos pro sanguine quẽ fuderũt sup terrã Et in ydolis suis polluerunt eam: & dispersi eos in gẽtes & ventilati sunt in terras: iuxta vias eorum & adinuentões eoz iudicaui eos · Et ingressi sũt ad gẽtes ad quas introierũt & polluerunt nomẽ sctm meũ: cum dicerẽt de eis populi domini iste ẽ: & de terra ei? egressi sũt Et peperci nomini sancto meo: quod polluerat dom? israhel in gentibo ad quas ingressi sunt · Idcirco dices domui israhel · Hec dicit dominus deus · Non pp̃ vos ego faciam domus israhel: sed pp̃ nomen sanctum meum quod polluistis ingentibo ad quas intrastis Et sctificabo nomen meũ magnũ q̃d pollutũ est inẽ gentes quod polluistis in medio eaz vt sciant gentes quia ego dominus · dicit dominus exercituum · Cum sanctificatus fuero in vobis coram eis · Tollaz quippe vos de gentibo: & congregabo vos de vniuersis terris: & adducam vos in terram vestram · Et effundã sup vos aquã mundã: & mũdabimi ab oĩbo inquinamẽtis vestris: & ab vniuersis vijs ydolis mũdabo vos · Et dabo vobis coz nouũ: & spiritũ nouũ ponã in medio vri Et auferã coz lapideũ de carne vestra: & dabo vobis coz carneũ: & spiritũ meũ ponam in medio vri · Et faciã vt in pceptis meis ambuletis: & iudicia mea custodiatis & operemini · Et habitabitis in terra quã dedi pribo vris: & eritis michi in populũ: & ego ero vobis in deũ · Et saluabo vos ex vniuersis inquinamẽtis vestris: & vocabo frumentũ & multiplicabo illud: & non imponã in vos famẽ · Et multiplicabo fructum ligni & gemmina agri: vt ñ portetis vltra obprobriũ famis in

gentibꝰ · Et recordabimini viarum vestrarꝫ pessimarũ studiorꝫq; non bonorũ: & displicebũt vobis iniquitates vestre & scelera vestra Non ꝓpter vos ego faciam ait dominus deꝰ notum fit vobis · Cõfundimini & erubescite super vĩs vĩs domꝰ israhel. Hec dicit dñs deꝰ . In die qua mũdauero vos ex oñibꝰ iniquitatibꝰ vĩs · & ĩhabitari fecero vrbes · et instauratores ruinosa: & terra deserta fuerit exculta q̃ quondã erat desolata ĩ oculis oĩs viatorũs: dicẽt. Terra illa inculta facta ẽ vt ortꝰ voluptatis: & ciuitates deserte & destitute atq; suffosse mũite sederũt · Et sciẽt gentes quecũq; derelicte fuerĩt in circuitu vr̃o· qꝫ ego dñs edificaui dissipata · plãtaui q; inculta: ego dñs locutꝰ sum & fecerim · Hec dicit dominus deꝰ · Adhuc in hoc inueniẽt me domꝰ israhel: vt faciã eis · Multiplicabo eos sicut gregẽ hoĩm vt gregẽ sc̃tm: vt gregem iherusalẽ in solemnitatibꝰ eiꝰ · Sic erũt ciuitates deserte plene q; gregibꝰ hoĩm : & scient qꝫ ego dominus

Capa · XXXVII

Facta est super me manus domini: et eduxit me in spũ domini · & dimisit me in medio cãpi qui erat plenꝰ ossibꝰ: & circũduxit me p ea in gyrũ · Erãt aũt multa valde sup faciẽ campi: siccaq; vehemẽt · Et dixit ad me · Fili hominis: putasne viuent ossa ista? Et dixi · Domine deꝰ tu nosti · Et dixit ad me · Vaticinare de ossibus istis · et dices eis · Ossa arida: audite verbum dñi. Hec dicit dñs deꝰ ossibꝰ hĩs. Ecce ego intromittã in vos spm̃ & viuetis: & dabo sup vos neruos. & succrescere faciam sup vos carnes · & superextẽdam ĩ vob cutẽ: & dabo vob spm̃ & viuetis · & scietis qꝫ ego dñs · Et ꝓphetaui sicut ꝓceperat mihi · Factꝰ est aũt sonitꝰ ꝓphetante me : & ecce commotio Et accesserũt ossa ad ossa: vnũquodq; ad iunctura suam · Et vidi: & ecce super ea nerui et carnes ascẽderunt: & extenta est ĩ eis cutis desup · & spiritum habebant · Et dixit ad me Vaticinare ad spiritum: vaticinare fili hominis: & dices ad spiritũ · Hec dicit dñs deꝰ A quatuor ventis veni spiritꝰ : & insuffla super interfectos istos: & reuiuiscant · Et ꝓphetaui sicut preceperat mihi · Et ingressus ẽ in ea spũs & vixerũt: steterũtq; super pedes suos exercitus grandis nimis valde · Et dixit ad me. Fili hominis: ossa hec vniuersa: domꝰ israhel ẽ. Ipsi dicũt · Aruerũt ossa nostra et perijt spes nostra: & abscisi sumus · Propterea vaticinare: & dices ad eos. Hec dicit dominus deus · Ecce ego aperiam tumulos vestros: & educam vos de sepulchris vestris popule meꝰ: & inducã vos in terrã israhel · Et scietis qꝫ ego dominus · cum aperuero sepulchra vra & eduxero vos de tumulis vĩs · populus meus: & dedero spm̃ meũ in vobis et vixeritis · Et requiescere vos faciã sup humũ vestram · & scietis qꝫ ego dñs locutꝰ sum et feci: ait dñs deꝰ · Et factus est sermo domini ad me dicens · Et tu fili hominis sume tibi lignũ vnũ: & scribe sup illud · iude & filiorũ israel socijs ei? · Et tolle lignũ alterũ · et scribe sup illd · ioseph lignũ effraim: & cũcte domꝰ israhel socijs suis · Et adiunge illa vnũ ad alterũ tibi ĩ lignũ vnũ: & erũt ĩ vnũ in manu tua · Cum aũt dixerint ad te filij populi tui loquentes nonne indicas nobꝭ quid in hijs tibi velis: loquere ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ · Ecce ego assumam lignum ioseph: quod est in manu effraim & tribꝰ israhel que sunt ei adiuncte: & dabo eas pariter cum ligno iuda & faciam eas in lignũ vnũ · et erũt vnũ in manu mea ei? Erũt aũt lignã super que scripseris in manu tua in oculis eorũ: & dices ad eos · Hec dicit dominus deꝰ . Ecce ego assumã filios israhel de medio nationũ ad qs abierũt: & cõgregabo eos vndiq; & adducam eos ad humũ suã · Et faciã eos in gentẽ vnã in terra in montibꝰ israhel: & rex vnus erit ommibꝰ imperans · & non erunt vltra due gentes: nec diuidẽt amplius in duo regna. Neq; polluent vltra in ydolis suis & abominatõmibꝰ & cũctis iniquitatibꝰ suis: & saluos eos faciam de vniuersis sedibꝰ suis in quibꝰ peccauerunt: & emũdabo eos · Et erunt michi populus · & ego ero eis deus · & seruus meus dauid rex super eos · & pastor vnꝰ erit oĩm eorum · In iudicijs meis ambulabũt: & mandata mea custodiẽt: & facient ea · Et habitabunt super terrã quã dedi seruo meo iacob in qua habitauerũt patres vestri: & habitabũt super eam ipsi & filij eorũ & filij filiorũ eorũ vsq; in sempiternum: & dauid seruus meus

princeps eorum in perpetuū. Et pcuciam illis fed? pacis: pactū sempiternū erit eis. Et fundabo eos & multiplicabo: & dabo sanctificatōnem meā in medio eorū in perpetuum Et erit tabnaculū meū in eis & ero eis de? et ipi erūt mihi popul?. Et sciēt gētes qz ego dñs sctificator israhel: cū fuēit sctificatō mea in medio eor in ppetuū.

Ca. XXXVIII

Et fact? est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra gog & terram magog principem capitis mosoch & tubal & vaticinare de eo. & dices ad eum. Hec dicit dominus deus Ecce ego ad te gog principē capitis mosoch et tubal Et circūagā te & ponā frenū in maxillis tuis: & educā te & omnē exercitū tuū equos & equites vestitos loricis vniuersos: multitudinē magnam hastā & clipeū & arripietiū gladiū. Perse ethiopes & libies cū eis: oēs scutati & galeati. Gomer & vniuersa agmina eius: dom? togorma latera aquilonis & totū robur ei?: populiq multi tecum. Prepara & instrue te & omnē multitudinez tuā que coaceruata est ad te: & esto eis i preceptum. Post dies multos visitaberis. In nouissimo annor venies ad terram que reuersa est a gladio: congregata est de populis multis: ad montes israhel qui fuerunt deserti iugiter. Hec de populis educta est: & habitauerunt in ea confident vniuersi. Ascendens autem quasi tempestas veies & quasi nubes vt opias terrā. tu & omnia agmina tua: et populi multi tecum. Hec dicit domin? de?. In die illa ascendent sermones super cor tuum. et cogitab cogitatōnem pessimam: & dices. Ascendam ad terrā absq muro. Veniam ad quiescentes habitantesq secure: omnes habitant sine muro. Vectes & porte non sunt eis Vt diripias spolia & inuadas predā: vt iferas manū tuam sup eos qui deserti fuerāt et postea restituti: & super populū qui est congregat? ex gentibo qui possidere cepit. & eē habitator umbilici terre. Saba & dedan et negociatores tharsis: & omnes leones eius. dicent tibi. Numquid ad sumenda spolia tu venis? Ecce ad diripiendam predam congregasti multitudinē tuā: vt tollas argentū. & aurū. auferas suppellectilē atq substāciam & diripias manubias infinitas. Propterea vaticinare fili hois. & dices ad gog. Hec dicit dñs deus. Nunquid non in die illo cum habitauerit populus me? israhel confidenter scies et veies tu de loco tuo a lateribus aquilonis tu & populi multi tecum: ascensores equorum vniuersi. cetus magnus & exercitus vehemēs. Et ascēdes sup populū meū isral quasi nubes vt operias terrā. In nouissimis diebus eris: & adducā te sup terrā meā vt sciāt gentes me cū sanctificat? fuero in te in oculis eorum o gog. Hec dicit domin? de?. Tu ergo ille es de quo locut? sum in diebus antiquis in manu seruor meor pphetar israhel: qui pphetauerunt in diebo illor tempor vt adducerem te sup eos. Et erit in die illa in die aduent? gog sup terrā israhel ait domin? deus: ascendet indignatō mea in furore meo et in zelo meo. In igne ire mee locutus sum: qz in die illa erit cōmotō mag sup terrā israhel: et cōmouebunt a facie mea pisces maris: & volucres celi. & bestie agri: & oē reptile qd mouet sup humū: cūcti qz hoīes qui sunt super faciem terre. Et subuertent mōtes: & cadent sepes: & omnis mur? corruet in terram Et cōuocabo aduersus eū in cunctis mōtibo meis gladium: ait dñs de?. Gladi? vniuscuiusq in fratrez suū diriget. Et tūc iudicabo eū peste & sāguine & ymbre vehemēti: & lapidibo immēsis. Ignē & sulphur pluā super eū & sup exercitū ei?: & sup populos multos qui sūt cū eo Et magnificabor & sctificabor et notus ero in oculis multarū gentiū: & scient qz ego sum dñs.

Ca. XXXIX.

Tu aūt fili hois vaticinare aduersus gog: & dices. Hec dicit domin? de? Ecce ego sup te gog principē capitis mosoch & tubal. Et circūagā te: & educā te. & ascendē te faciā de lateribo aqlonis: et adducā te sup mōtes israhel. Et pcutiam arcū tuū in manu sinistra tua: & sagittas tuas de manu dextera tua. deiciā te sup montes israhel: cades tu & omnia agmina tua: & populi tui qui tecū sunt. Feris. auibo. omiq volatili & bestijs terre dedi te ad deuorandum. Sup faciem agri cades: qz ego locutus sum ait dñs de?. Et immittā ignē in magog: & in hijs qui habitāt in insulis cōfident: & sciēt

q̃ ego dñs de⁹ israhel. Et nomen sanctū meum notū faciā in medio populi mei israhel: et non polluaz nomen sc̃m meum amplius. et scient gentes q̃ ego dñs sc̃tus israhel. Ecce venit. & factum est ait domin⁹ de⁹. Hec est dies de qua locut⁹ sum. Et egredient̃ habitatores de ciuitatibo israhel: & succendẽt et comburẽt arma clipeū & hastas arcum & sagittas & baculos manuū & contos: & succẽdent ea igni septẽ annis. Et nõ portabũt lign̄ de regionbo. neq; succidẽt de saltibo. quoniaz arma succẽdent igni: & depꝺabũt eos quibo prede fuerant. & diripiẽt vastatores suos ait dominus de⁹. Et erit in die illa dabo gog locum nominatum sepulchrū in israhel. vallẽ viatorū ad orientem maris: que obstupescẽ faciet p̃tereuntes. Et sepeliẽt ibi gog & omnẽ multitudinẽ eius: & vocabit̃ vallis multitudinis gog: & sepeliẽt eos domus israhel: vt mundent terram septem mẽsibo. Sepeliet aũ eum omnis popul⁹ terre: & erit eis nominata dies in qua glorificat⁹ sum dicit dñs de⁹. Et viros iugit̃ constituẽt lustrantes terram qui sepeliãt & requirãt eos qui remanserãt sup faciẽ terre: vt emundent eam. Post mẽses autẽ septem querẽ incipiẽt: & circumbũt pagrantes terram. Cunq; viderint os hominis statuẽt iuxta illud titulum: donec sepeliant illud pollinctores in valle multitudinis gog. Nomẽ autem ciuitatis amona: & mundabunt terram Tu ergo fili hominis: hec dicit dominus deus. Dic omni volucri & vniuẽsis auibus cunctisq; bestijs agri. Conuenite & perate concurrite vndiq; ad victimã meam quã ego immolo vobis. Victimã grandem sup mõtes israhel: vt comedatis carnes & bibatis sanguinẽ. Carnes fortiũ comedetis: et sanguinẽ p̃incipum terre bibetis: arietum: et agnoꝝ & hircoꝝ thaurorũq; & altilium. et pinguium omniuz. Et comedetis adipem in saturitatẽ: & bibetis sanguinẽ in ebrietatẽ de victima quam ego immolabo vobis: & saturabimini sup̃ mensam meam de equo & de equitate forti. & de vniuersis viris bellatoribus ait dñs deus. Et ponam gloriam meaz in gẽtibo: & videbunt omes gẽtes iudicium meũ quod fecerim: & manũ meã quã posuerim super eos: & scient domus israhel q̃ ego dominus deus eorũ a die illa et deinceps. Et sciant gentes quoniã in iniquitate sua capta sit dom⁹ israhel: & q̃ dereliquerint me & abscõderim faciẽ meã ab eis: & tradiderim eos in manus hostiũ & ceciderint in gladio vniuersi. Juxta immunditiã eoꝝ & scelus feci eis: & abscondi faciem meã ab illis. Propt̃ ea hec dicit dominus de⁹. Nunc reducã captiuitatẽz iacob: & miserebor omis dom⁹ israhel. Et assumam zelũ pro nomine sc̃to meo: et portabũt cõfusionẽ suã & omnẽ p̃uaricationẽ quã p̃uaricati sũt in me cũ habitauerũt in terra sua cõfidẽt neminẽ formidantes: & reduxero eos de populis. & cõgregauero de terris inimicorũ suorũ. & sc̃tificatus fuero in eis in oculis gentiũ plurimarum. Et sciẽt q̃ ego dñs deus eorũ eo q̃ transtulerim eos in natões: & cõgregauero eos sup terram suam et non dereliquerim quenq̃ ex eis ibi. Et nõ abscondam vltra faciẽ meam ab eis: eo q̃ effuderim spiritũ meum super omnẽ domum israhel ait domin⁹ deus.

Capi. XL.

In vigesimo quinto anno trãsmigrationis nre in exordio anni decima mẽsis q̃rtodecimo anno postq̃ percussa est ciuitas: in ipsa hac die facta est sup me manus domini: & adduxit me illuc in visionibo dei. Adduxit me in terrã israhel: & dimisit me sup montẽ excelsuz nimis sup quẽ erat q̃si edificiũ ciuitatis vergẽtis ad austruz: & introduxit me illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi species eris: et funiculus lineus in manu eius: & calamus mẽsure in manu eius. Stabat autẽ in porta et locut⁹ est ad me idem vir. Fili hominis: vide oculis tuis & auribo tuis audi: & pone cor tuum in omnia que ego ostẽdam tibi: q̃ vt ostendant̃ tibi adductus es huc. Annuncia omnia que tu vides domui israhel. Et ecce mur⁹ forinsec⁹ in circuitu dom⁹ vndiq; et in manu viri calam⁹ mẽsure sex cubitorũ et palmo Et mẽsus est latitudinẽ edificij calamo vno: altitudinẽ quoq; calamo vno. Et venit ad portã q̃ respiciebat viam orientalẽ et ascendit p̃ grad⁹ eius. Et mẽsus est limẽ porte calamo vno latitudinem. id est limen vnũ calamo vno in latitudine: & thalamuz vno calamo in longũ: & vno calamo in latũ et inter thalamos quinq; cubitos: & limen

Ge

porte iuxta vestibulum porte intrinsecꝰ ca-
lamo vno. Et mensus est vestibulum porte
octo cubitorum & frontē eiꝰ duobꝫ cubitis.
Vestibulū aūt porte erat intrinsecꝰ. Porro
thalami porte ad viam orientalez tres hinc
et tres inde: mensura vna trium: & mensura
vna frontiū ex vtraqꝫ parte. Et mensus est
latitudinem liminis porte decem cubitorꝫ: &
longitudinez porte tredecim cubitorꝫ: & mar
ginem ante thalamos cubiti vnius: & cubi-
tus vnꝰ finis vtrimqꝫ. Thalami autem sex
cubitorum erant hinc & inde. Et mensus est
portam a tecto thalami vsqꝫ ad tectum eius
latitudinē vigintiquīqꝫ cubitorꝫ: hostiū con
tra hostiū. Et fecit frōtes per sexaginta cu
bitos: & ad frontē atriū porte vndiqꝫ p cir-
cuitū & añ faciē porte que pertingebat vsqꝫ
ad faciem vestibuli porte interioris q̄nqua-
ginta cubitos: & fenestras obliquas in tha-
lamis & frontibꝫ eorum: que erāt intra por-
tam vndiqꝫ per circuituz. Similiter aūt erāt
& in vestibulis fenestre p gyrū intrinsecꝰ:
& añ frōtes pictura palmarꝫ celata. Et edu
xit me ad atriū exteriꝰ: & ecce gazophilatia
& pauimentū stratū lapide in atrio per circu
itum. Triginta gazophilacia i circuitu pa
uimēti: & pauimentū in frōte portarū scd̄m
longitudinē portarū erat inferiꝰ. Et mensus
est latitudinem a facie porte inferioris vsqꝫ
ad frontē atrij interioris extrinsecꝰ: centuz
cubitos ad orientē & aquilonē. Portā vero
que respiciebat viam aquilonis atrij exterio
ris mēsus est tam in longitudine q̄ in latitu
dine: et thalamos eius tres hinc & tres inde
& frontem eius: & vestibuluz eius secundū
mensurā porte p̄oris: q̄nquaginta cubitorū
longitudinē eius: & latitudinē vigintiquīqꝫ
cubitorꝫ. Fenestre aūt eius & vestibulum &
sculpture scd̄m mensuram porte que respicie
bat ad orientem: & septē graduū erat ascēsus
eiꝰ. Et vestibulum ante eam: & porta atrij
interioris contra portā aquilonis & orienta
lem. Et mensus est a porta vsqꝫ ad portam
centū cubitos. Et eduxit me ad viaz austra
lem: & ecce porta que respiciebat ad austrū
Et mensus est frontē eius & vestibulū eiꝰ
iuxta mensuras superiores: & fenestras eiꝰ
et vestibula in circuitu sicut fenestras cete-
ras quinquaginta cubitorꝫ longitudine & la
titudīe vigintiquinqꝫ cubitorꝫ: & in gradibꝫ
septē ascēdebat ad eam. Et vestibuluz ante
fores eius: & celate palme erant vna hinc &
altera inde in fronte eius: & porta atrij iteri
oris i via australi Et mēsus est a porta vsqꝫ
ad portam in via australi centum cubitos.
Et introduxit me in atriū interiꝰ ad portaz
australē: & mensus est portā iuxta mēsuras
superiores thalamū eiꝰ & frontē eiꝰ & ve
stibulū eius hijsdem mensuris: & fenestras
vestibulorꝫ eius in circuitu quinq̄ginta cubi
tos longitudinis & latitudinis vigintiquīqꝫ
cubitos: & vestibulum per gyrum longitu-
dine vigintiquinqꝫ cubitorum: & latitudine
quīqꝫ cubitorꝫ. Et vestibulum eius ad atriū
exteriꝰ: & palmas eius i fronte: & octo gra
dus erāt quibꝫ ascendebat per eam. Et itro
duxit me in atriū interiꝰ per viaz orientalē
& mensus est portā scd̄m mensuras superio-
res thalamū eiꝰ & frontē eius & vestibula
eius sicut supꝫ: & fenestras eius & vestibulū
in circuitu longitudīe quinq̄ginta cubitorꝫ.
& latitudine vigintiquīqꝫ cubitorꝫ: & vesti
bulum eiꝰ id est atrij exterioris & palme ce-
late in fronte eiꝰ hinc & inde: & in octo gra
dibꝫ ascensus eiꝰ. Et introduxit me ad por-
tam que respiciebat ad aquilonē. Et mēsus
est scd̄m mensuras superiores thalamum eiꝰ
& frontem eius & vestibulum eius & fene-
stras eius p circuitū longitudine quinq̄gin
ta cubitorum & latitudine vigintiq̄nqꝫ cubi
torum: & vestibulū eiꝰ respiciebat ad atriū
exteriꝰ: & celatura palmarum in fronte eiꝰ
hinc & inde: & i octo gradibꝫ ascensus eius:
& p singula gazophilatia hostiū in frōtibꝫ
portarꝫ. Ibi lauabāt olocaustū. Et in vesti
bulo porte due mēse hīc & due mēse inde: vt
immolet̄ super eas olocaustuz & pro peccato
& pro delicto. Et ad latus exterius quod a-
scendit ad hostium porte que pergit ad aqui
lonē due mēse: & ad latus alterum ante vesti
bulum porte due mense. Quatuor mēse hinc
& quatuor mense inde: per latera porte octo
mense erāt: super quas immolabāt. Quatuor
autem mense ad olocaustum de lapidibꝫ qua
dris exstructe. longitudine cubiti vnius &
dimidij. & latitudīe cubiti vniꝰ & dimidij:

et altitudine cubiti vnius: super quas ponãt vasa ī quibꝫ immolãt holocaustũ & victima Et labia earũ palmi vnꝰ: reflexa intrīsecꝰ per circuitũ. Sup mẽsas aũt carnes oblatõnis. Et extra portam interiorẽ gazophilatia cantorum in atrio interiori quod erat in late re porte respicientis ad aquilonẽ: & facies eorum contra viã australẽ: vna ex latere porte orientalis. que respiciebat ad viam aquilonis Et dixit ad me. Hoc est gazophilaciũ quod respicit viam meridianã sacerdotũ qui excubãt in custodijs templi: porro gazophilaciũ quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris. Isti sunt filij sadoch qui accedũt de filijs leui ad dñm: vt ministret ei. Et mẽsus ẽ atrium lõgitudine centũ cubitorũ. & latitudine centũ cubitoꝝ. per quadꝝ: & altare añ faciẽ templi. Et introduxit me in vestibulũ templi: & mensus est vestibulum quinq cubitis hinc & q̃nq cubitis inde: & latitudinez portarum cubitoꝝ hinc. & triũ cubitorum inde: longitudinẽ aũt vestibuli viginti cubitorũ et latitudinem vndecim cubitorum. Et octo gradibꝰ ascendebat ad eã: & colũne erãt in frõtibꝰ: vna hinc & altera inde. & Capi. XLI.

Et introduxit me ī templũ: & mẽsus est frõtes. sex cubitos latitudinis hinc: & sex cubitos latitudinis inde. Latitudo tabernaculi & latitudo porte decẽ cubitoꝝ erat: & latera porte quinq cubitis hinc: & q̃nq cubitis inde. Et mẽsus est lõgitudinẽ ei? q̃draginta cubitorũ: & latitudinẽ viginti cubitoꝝ. Et introgressus intrinsecꝰ mẽsus est in frõte porte duos cubitos: & portam decẽ cubitoꝝ: & latitudinẽ porte septem cubitoꝝ. Et mensus est longitudinem ei? viginti cubitoꝝ: & latitudinẽ viginti cubitoꝝ ante faciem templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctũ sctorum. Et mẽsus est parietẽ dom? sex cubitorũ: & latitudinẽ lateris quatuor cubitoꝝ: vndiq per circuitum dom?. Latera autem latus ad lat?: bis trigitatria. Et erãt eminentia que ingrederent̃ per parietem domus in lateribꝰ per circuitũ vt otinerent: et nõ attingerẽt parietẽ templi. Et platea erat in rotundũ. ascendẽs sursũ per coeleaz: & in cenaculũ templi deferebat per gyꝝ. Idcirco latius erat templum in superioribꝰ: & sic de inferioribꝰ ascẽdebat ad superiora: in medium: Et vidi in domo altitudinẽ p circuitũ fundata latera ad mẽsurã calami sex cubitoꝝ spatio: & latitudinẽ per parietẽ lateris forīsecꝰ quinq cubitoꝝ. Et erat interior domus ī lateribꝰ domus. Et inter gazophilacia latitudine viginti cubitorum in circuitu dom? vndiq Et hostium lateris ad oratõem: hostiũ vnũ ad viam aquilonis: & hostiũ vnũ ad viã australẽ: & latitudinẽ loci ad orationẽ quinq cubitorũ in circuitu. Et edificiũ quod erat separatũ versusq ad viam respicientẽ ad mare latitudinis septuaginta cubitoꝝ. paries aũt edificij quinq cubitorum latitudinis per circuitum: & longitudo eius nonaginta cubitorum. Et mensus est domus longitudinẽ centũ cubitoꝝ: & quod separatũ erat edificium et parietes ei? longitudinis centũ cubitorum Latitudo aũt ante faciem dom?: & quod erat separatũ cõtra orientem centum cubitorum Et mẽsus est longitudinẽ edificij contra faciem eius quod erat separatũ ad dorsum arthetas ex vtraq parte centũ cubitorũ: & tẽplũ interi? & vestibula atrij: limina & fenestras obliquas: arthetas ī circuitu p tres partes contra vniuscuiusq limen: stratũq ligno p gyrũ in circuitu. Terra autem vsq ad fenestras: & fenestre clause sup hostia. & vsq ad domũ interiorẽ & forīsecꝰ p omnẽ parietem in circuitu intrīsecꝰ & forinsecꝰ ad mẽsurã: & fabrefcta cherubim & palme. Et palma int̃ cherub & cherub. Duasq facies habebat cherub: faciẽ hominis iuxta palmam ex hac parte: & faciẽ leonis iuxta palmã ex alia parte expressam p̃ omnẽ domũ in circuitu de terra vsq ad superiora porte: cherubim: & palme celate erãt in pariete templi. Limen quadrãgulum & facies sctuarij aspectus contra aspectũ. Altaris lignei triũ cubitoꝝ altitudo: & longitudo eius duoꝝ cubitorum: & anguli eius & longitudo ei? & parietes ei? lignei. Et locut? est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo hostia erant in templo & in sanctuario: & in duobꝰ hostijs ex vtraq parte bina erant hostiola: que in se inuicez plicabantur bina enim hostia erant ex vtraq parte hostioꝝ Et celata erãt ī ipſ

hostiis templi cherubim & sculptura palmarū: sicut in parietibo qs expssa erat. Quāobrē & grossiora erāt lig̃ in vestibuli frōte forīse cus sup q̄ fenestre obliq̄ & sil'itudo palmaꝝ hīc atq; inde in hūerulis vestibuli scd̄m latera dom? latitudinēq; parietū. Ca. XLII.

ET eduxit me ī atriū exteri? p viā ducentē ad aquilonē. Et eduxit me in gazophilatiū qd̄ erat cōtra sepatū edificiū: & cōtra edem vergentē ad aquilonē. ī facie lōgitudinis centū cubitos hostiq̄ aq̄lonis: & latitudinis q̄nq̄ginta cubitos cōtra viginti cubitos atriꝰ interioris. & contra pauimētū stratū lapide atriꝰ exterioris: vbi erat portic? iuncta porticui triplici. Et ante gazaphilacia deābulatio decē cubitoꝝ latitudinis: & ad īteriora respiciēs vie cubiti vni? Et hostia earū ad aq̄lonē vbi erāt gazophilatia in supioribo humiliora: q̄ supportabāt portic? que ex illis eminebāt de inferioribo et de mediis edificij. Tristega em̄ erāt: & nō habebant columnas sicut erāt columne atriorū. Propterea eminebāt de inferioribo & de mediis a terra cubitis quinquaginta. Et perýbol? exterior secunduꝫ gazophilacia que erant ī via atriꝰ exterioris añ gazophilacia Longitudo eius q̄nquaginta cubitorum: q̄ longitudo erat gazophilatoꝝ atriꝰ exterioris q̄nquaginta cubitorum: & longitudo ante faciē templi centum cubitorum. Et erat subt̄ gazophilacia hec introitus ab oriente ingredientium ī ea de atrio exteriori: & in latitudīe periboli atriꝰ quod erat contra viam orientalem ī faciem edificij sepati. Et erāt ante edificium gazophilatia: & via ante faciem eoꝝ iuxta similitudīem gazophilatoꝝ que erant in via aquilonis. Secundum longitudīem eoꝝ sic & latitudo eorū: & oīs introitus eorū & similitudies & hostia eoꝝ secundū hostia gazophilatiorū. que erāt ī via respiciēte ad nothū. Hostiū ī capite vie: que erat ante vestibulū separatū per viā orientalem ingrediētibo. Et dixit ad me. Gazophilacia aquilōis & gazophilatia austri que sūt ante edificium separatū. Hec sunt gazophilacia sancta: in quibo vestiunt̄ sacerdotes q̄ appropinq̄nt ad dn̄m in scta sctorum. Ibi ponent sancta sanctorum: & oblatōem pro peccato & pro delicto. Loc? em̄ sanct? est. Cū aūt ingressi fuerīt sacerdotes: nō egredient̄ de sanctis in atrium exterius. Et ibi reponent vestimēta sua ī quibo ministrāt: q̄ sancta sūt: vestient̄q; vestimētis alijs & sic procedēt ad populū. Cūq; cōplesset mēsuras dom? interioris: eduxit me p viā porte q̄ respiciebat ad viam orientalē: & mensus est eā vndiq; per circuitū. Mensus est autē contra ventū orientalē calamo mensure: quīgentos calamos: ī calamo mensure per circuitū. Et mensus est contra ventū aquilonis quīgentos calamos. ī calamo mēsure per gyrum. Et ad ventū australem mensus est quingentos calamos: in calamo mēsure p circuitū. Et ad ventū occidētalem mensus est q̄ngentos calamos: ī calamo mensure. Per q̄tuor vētos mensus est murū ei? vndiq; p circuitū: longitudīem q̄ngentoꝝ cubitorū: & latitudīem q̄ngentoꝝ cubitoꝝ. Et mur? dimidit int̄ sanctuariū & vulgi locū. Capi. XLIII.

ET duxit me ad portam que respiciebat ad viā orientalē. Et ecce gloria dei israhel ingrediebat̄ p viā orientalē: & vox erat ei q̄si vox aquarū multarū: & terra splēdebat a maiestate eius. Et vidi visionē scd̄m speciē quā viderā quando venit vt disperderet ciuitatē: & spēs secūdū aspectū quē viderā iuxta fluuiū thobar. Et cecidi sup faciē meam. Et maiestas domini ingressa est templū: p viā porte que respiciebat ad orientē. Et leuauit me spūs: & introduxit me in atrium interi?. Et ecce repleta erat gloria domini domus. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: loc? solij mei & loc? vestigioꝝ pedū meoꝝ: vbi habito in medio filioꝝ israhel in eternū. Et non polluēt vltra dom? israhel nomē sctm meū: ipsi et reges eoꝝ ī formicatōibo suis: & in ruinis regum suoꝝ & in excelsis: qui fabricati sunt limē suū iuxta limē meū: & postes suos iuxta postes meos: & mur? erat int̄ me & eos. Et polluerūt nomē sctm meū in abominatiobo quas fecerunt: ppt̄ quod cōsūpsi eos in ira mea. Nūc ergo repellant procul formicatiōz suā & ruinas regū suoꝝ a me: & habitabo ī medio eoꝝ semp. Tu ergo fili hominis

ostende domui israhel templū & confundan
tur ab iniquitatibꝰ suis: & metiant fabricā
et erubescant ex oīibꝰ que fecerūt. Figurā
domus & fabrice eius. exitꝰ & introitus. &
oīem descriptōem eius & vniuersa p̄cepta
eiꝰ. cūctumq; ordinem eius. & oēs leges eiꝰ
ostende eis. & scribe in oculis eorū: vt custo
diant omnes descriptōnes eius: & precepta
illius & faciāt ea Ista est lex domus in sum
mitate montis. Omnes fines eius in circui
tu. sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex
domus. Iste autem mensure altaris i cubito
verissimo: qui habebat cubitum & palmum
In sinu eius erat cubitꝰ: & cubitꝰ in latitu-
dine: & definitio eius vsq; ad labium eius &
in circuitu palmi vnꝰ. Hec quoq; erat fossa
altaris. Et de sinu terre vsq; ad crepidiez no
tissimam duo cubiti. & latitudo cubiti vni-
us: & a crepidie minore vsq; ad crepidinem
maiorē quatuor cubiti. & latitudo cubiti vni
us. Ipse autem ariel quatuor cubitorum: et
ab ariel vsq; ad sursum cornua quatuor. Et
ariel duodecim cubitorum in lōgitudine per
duodecim cubitos latitudinis: quadrangula
tum equis lateribus. Et crepido quatuorde-
cim cubitoꝝ lōgitudinis per quatuordecim
cubitos latitudinis in quatuor angulis eiꝰ:
& corona i circuitu eius dimidij cubiti: et si
nus eius vnꝰ cubiti per circuitum. Gradꝰ
autez eius versi ad orientē. Et dixit ad me
Fili hominis: hec dicit dominꝰ deꝰ. Hi sūt
ritus altaris in quacunq; die fuerit fabrica-
tum: vt offeratᷣ sup illud olocaustū & effū-
datᷣ sanguis. Et dabᷣ sacerdotibꝰ & leuitis q̄
sunt de semine sadoch qui accedunt ad me.
ait dominus deus: vt offerāt michi vitulum
de armento pro peccato. Et assumens de san
guine eius pones super quatuor cornua eius
& super quatuor angulos crepidinis & sup
coronam i circuitu: & mundabis illud & ex
piabᷣ. Et tolles vitulum qui oblatꝰ fuerit p
peccato: & combures eum i separato loco do
mus extra sanctuarium. Et in die secunda
offeres hircū capꝝum immaculatū p̄ pcō:
et expiabūt altare sicut expiauerūt i vitulo
Cunq; cōpleueris expiās illud offeres vitu
lū de armēto immaculatū: & arietē de grege
immaculatū: & offeres eos in conspectu dñi

Et mittent sacerdotes super eos saul: et offe
rent eos in olocaustum dño. Septem diebꝰ
facies hircū pro pcto quotidie: & vitulū de
armento: & arietē de pecoribꝰ immaculatos
offerent. Septē diebꝰ expiabunt altare: &
mundabunt illud: & implebūt manum eius
Expletis aūt diebꝰ i die octaua & vltra. fa
cient sacerdotes sup altare olocausta vestra
& que pro pace offerūt: & placatꝰ ero vobꝰ
ait dominus deꝰ. Capitulū. XLIIII.
Et conuerti me ad viam porte sancta
riī exterioris q̄ respiciebat ad orie-
tem: & erat clausa. Et dixit dñs ad
me. Porta hec clausa erit. & nō apiet: & vir
non introibit per eam: quoniam dñs deꝰ israhel
ingressus est per eam: eritq; clausa prin
cipi. Princeps ipse sedebit i ea: vt comedat
panem coram domino. Per viam porte vesti
buli ingredietur: & per viam eius egredietᷣ
Et adduxit me p viā porte aquilonis in con
spectu domꝰ. & vidi: & ecce implenit gloria
domini domū domini. Et cecidi in faciē meā:
et dixit ad me domin⁹. Fili hominis: pone cor
tuū & vide oculis tuis: & auribus tuis audi
oīa que ego loquor ad te: de vniuersis ceri
moniis domꝰ domini & de cūctis legibꝰ eiꝰ.
Et pones cor tuum in vijs templi per oīes
exitꝰ sctuarij: & dices ad exasperantem me
domū israhel. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Suffi-
ciant vobis oīa scelera vestra domꝰ israhel
eo q̄ inducitis filios alienos incircūcisos cor
de & incircumcisos carne: vt sint i sctuario
meo & polluant domū meā: & offertis pa-
nes meos adipē & sāguinē: & dissoluitis pa
ctū meū in oīibꝰ sceleribꝰ vestris: & nō ser
uastis precepta sctuarij mei: & posuistis cu
stodes obseruationum mearum i sanctuario
meo vobismetipsis. Hec dicit dominus deus.
Oīis alieīgena incircūcisus corde & incircū
cisus carne non ingredietᷣ sctuarium meū.
oīis filius alienus qui est in medio filiorū
israhel. Sed & leuite qui longe recesserūt a
me in errore filiorꝝ israhel. & errauerūt a me
post ydola sua. & portauerūt iniquitatē suā
erunt in sanctuario meo editui: & ianitores
portarū domus: & ministri domus. Ipi ma
ctabūt olocausta & victimas populi: & ipi
stabunt in conspectu eorū: vt ministrēt eis.

Pro eo q̄ miſtrauerunt illis in conſpectu ydolorū ſuoꝝ · & facti ſunt domui iſrahel in offēdiculū iniquitatis: idcirco leuauī manuꝫ meam ſup eos ait dominus deus: & portauerunt iniquitatem ſuam · & nō approp̄inquabunt ad me vt ſacerdotio fungantur michi: neq̄ accedēt ad omne ſc̄tuarium meū iuxta ſc̄ta ſc̄orum: ſed portabunt cōfuſionē ſuam · et ſcelera ſua que fecerūt · & dabo eos iamtores domus & in omni miniſterio eius: & vniuerſis que fient in ea · Sacerdotes autem et leuite filij ſadoch qui cuſtodierunt cerimonias ſc̄tuarij mei cum errarent filij iſrahel a me: ipſi accedent ad me vt miniſtrēt michi: et ſtabūt in cōſpectu meo vt offerant michi adipem & ſanguinem ait domin⁹ deus · Ipſi ingredient̄ ſc̄tuarium meū: & ipſi accedent ad mēſam meā: vt miniſtrēt michi & cuſtodiant cerimonias meas · Cumq̄ ingredient̄ portas atrij interioris veſtibꝰ lineis induent̄ nec aſcendet ſup eos quicq̄ laneum quando miniſtrāt in portis atrij interioris & intrinſecus · Vitte linee erunt in capitibꝰ eorū: & feminalia linea erunt in lumbis eorum: & non accingent̄ in ſudore · Cūq̄ egredient̄ atriuꝫ exteri⁹ ad populū exuent ſe veſtimētis ſuis in quibꝰ miniſtrauerāt: & reponent ea in gazophilatō ſc̄tuarij: & veſtient ſe veſtimētis alijs: & non ſc̄tificabunt populum in veſtibꝰ ſuis · Caput aūt ſuū non radēt: neq̄ comam nutrient: ſed tondētes attondent capita ſua · Et vinuꝫ non bibet omnis ſacerdos quando ingreſſurus eſt atrium interi⁹ · Et viduam et repudiatā non accipiēt vxores ſ̄ virgines de ſemine dom⁹ iſrahel · Sed & viduaꝫ que fuerit vidua a ſacerdote accipiēt: & populuꝫ meū docebūt quid ſit int̄ ſc̄tm & pollutū: et int̄ mundum & immundum oſtendent eis · Et cū fuerit controuerſia ſtabūt in iudicijs meis: & iudicabūt leges meas · & precepta mea in ommibꝰ ſolemnitatibꝰ meis cuſtodiēt: et ſabbata mea ſc̄tificabunt · Et ad mortuuꝫ hominē non ingredient̄ ne polluant̄: niſi ad patrē & matrē & filiū & filiā & fratrē & ſororē que alterū virū non habuerit: in quibꝰ contaminabuntur · et poſtq̄ fuerit emundatus ſeptem dies numerabuntur ei: & in die introitus ſui in ſanctuariū ad atriū interi⁹ vt miniſtrent michi in ſanctuario: offeret pro peccato ſuo ait domin⁹ deus · Non erit autem eis hereditas · ego hereditas eorū: & poſſeſſionem nō dabitis eis in iſrahel · ego enī poſſeſſio eorum · Victimā & pro pcto & pro delicto ipſi comedēt: & omne votū in iſrahel ipſorū erit Et primitiua oīm p̄mogenitorū & oīa libamenta ex oībꝰ q̄ offerunt̄: ſacerdotū erunt · et p̄mitiua ciborū vīorū dabitis ſacerdoti: vt reponat bñdictōem domui ſue · Omne morticinum & captū a beſtia de auibꝰ & de pecoribꝰ nō comedēt ſacerdotes · Capi · XLV ·

Cumq̄ cepitis terrā diuidere ſortito · ſeparate primitias dño ſc̄tificatū de terra: lōgitudiez vigintiq̄nq̄ milia & latitudinē decē milia · Sc̄tificatum erit in omni termino ei⁹ p circuitū · & erit ex omni parte ſc̄tificatū q̄ngentos p q̄ngentos q̄drifariā p circuitum: & q̄nquagīta cubitis in ſuburbana ei⁹ per gyrum · & a menſura iſta menſurabis longitudiem vigintiq̄nq̄ miliū et latitudiem decē milium · et in ipſo erit templū ſc̄tmq̄ ſanctorū: ſc̄tificatū de terra erit ſacerdotibꝰ miniſtris ſanctuarij: qui accedūt ad miniſteriū dñi · et erit eis loc⁹ i domos et in ſanctuariū ſanctitatis · Vigintiq̄nq̄ aut̄ milia longitudinis & decē milia latitudinis erūt leuitis: qui miniſtrāt domui · Ipſi poſſidebūt viginti gazophilatia · Et poſſeſſionem ciuitatis dabitis quīq̄ milia latitudinis & longitudinis vigintiq̄nq̄ milia: ſecundum ſeparatōnem ſanctuarij omni domui iſrahel

Principi q̄s hinc & inde i ſeparatōem ſc̄tuarij et i poſſeſſionē ciuitatis ex tra faciē ſeparatōis ſanctuarij: & cōtra faciem poſſeſſionis vſq̄ a latere maris vſq̄ ad mare: & a latere orientis vſq̄ ad orientē · Longitudiem aūt iuxta vnāquāq̄ partē a termino occidētali vſq̄ ad terminum orientalez: de terra erit ei poſſeſſio in iſrahel · Et nō depopulabunt̄ vltra p̄nci pes populū meū: ſed terrā dabūt domui iſrl̄ ſc̄m tribꝰ eorū · Hec dicit domin⁹ de⁹ · Suf ficiat vobis p̄ncipes iſrahel: iniquitatē & rapinas ītermittite: & iudicium & iuſticiā facite · Separate cōſimia veſtra a populo meo · ait dñs deus · Statera iuſta & ephi iuſtū & batus iuſtus erit vobis · Ephi & bat⁹ eq̄lia: et vni⁹ mēſure erūt: vt capiat decimā partē

choribatus: et decimam partem chori ephi. Juxta mensurā chori erit equa librato eorū. Siclꝰ aūt viginti obulos habet. Porro vigīti ficli & vigītiquīq ficli. & q̄ndecim ficli minā faciūt. Et hee sūt primitie q̄s tolletis: sextam partem ephi de choro frumenti: et sextā partez ephi de choro ordei. Mensura q̄ olei. Batus olei: decima pars chori est: q̄ decem bati implent chorum. Et arietez vnū de grege ducentoꝝ. de hīs quē nutriūt isrl̄ in sacrificiū & in olocaustū & in pacifica ad expiandū pro eis. ait dominus deꝰ. Omnis populꝰ terre tenebit̄ primicīs hīs principi in israhel. & sup prīcipem erunt olocausta. & sacrificiū & libamina ī solemnitatibo & in kalēdis & in sabbatis: & in vniuēsis solemnitatibo domꝰ israhel. Ipe faciet pro pcto sacrificiū & olocaustuz & pacifica: ad expiādum p domo israhel. Hec dicit dīns deus. In p̄mo mense vna mensis sumes vitulum de armēto immaculatum: & expiabis sanctuarium. Et tollet sacerdos de sanguine quod erit p pcto et ponet in postibo domus. & in quatuor angulis crepidinis altaris: & ī postibo porte atrīj interioris. Et sic facies ī septima mens pro vnoquoq qui ignorauit & errore decep tus est: & expiabis pro domo. In primo mē se quartadecima die mēsis erit vobis pasche solemnitas. Septem diebo azima comedent̄. et faciet prīceps ī die illa pro se. & pro vniuerso populo terre vitulum pro peccato. Et in septem dierū sōlemnitate faciet olocaustū domino: septē vitulos & septē arietes immaculatos quotidie septē diebo: & pro peccato hircū capīz q̄tidie: & sacrificiū ephi p vitulū & ephi p arietē faciet: & olei hyn p singula ephi. Septimo mēse quītadecima die mēsis in solemnitate faciet sicut supdicta sunt p septē dies: tam pro peccato q̄ pro olocausto et in sacrifitō & in oleo.

Capi. XLVI

Hec dicit dīns deus. Porta atrīj interioris que respicit ad orientē erit clausa sex diebo in quibo opꝰ fit: die aūt sabbati aperiet̄. Sed in die kalendarū aperietur: & intrabit prīceps per viam vestibuli porte deforis: & stabit in limīe porte. Et facient sacerdotes olocaustū eiꝰ & pacifica eiꝰ et adorabit sup limē porte: & egrediet̄. Porta aūt non claudetur vsq ad vesperaz. Et adorabit populꝰ terre ad hostiū porte illiꝰ in sabbatis & in kalēdis corā dño. Olocaustuz autē hoc offeret p̄nceps dño in die sabbati: sex agnos immaculatos & arietē immaculatū: & sacrificiū ephi p arietem. In agnis aūt sacrificiū quod dederit manꝰ eiꝰ: & olei hyn per singula ephi. In die autez kalendarum vitulū de armento īmaculatū: & sex agni & arietes immaculati erūt: & ephi per vitulū. ephi q̄ p arietē faciet sacrificiū. De agnis aūt sicut inuenerit manꝰ eiꝰ: olei hyn p singula ephi. Cūq ingressurꝰ est prīceps. p viā vestibuli porte ingrediat̄ & p eandē viam exeat. Et cū intrabit populꝰ terre in cōspectu domini in solemnitatibo: qui ingredit̄ p portā aquilonis vt adoret: egrediat̄ per viā porte meridiane. Porro qui ingredit̄ per viā porte meridiane: egrediat̄ p viam porte aquilonis. Non reuertetur per viam porte p quam ingressus est: sed e regione illius egredietur. Primceps autem in medio eorum erit. Cum ingredientibo ingredietur: & cum egredientibo egredietur. Et in nundinis & solemnitatibo erit sacrificiū ephi p vitulū: & ephi p arietē De agnis aūt erit sacrificiū sicut īuenerit manus eiꝰ & olei hyn p singula ephi. Cū aūt fecerit prīceps spontaneum olocaustum aut pacifica volūtaria domino aperiet̄ ei porta q̄ respicit ad orientem: & faciet olocaustū suū: & pacifica sua sicut fieri solet in die sabbati et egrediet̄. claudeturq porta postq̄ exierit Et agnum eiusdem anni immaculatum faciet olocaustum quotidie domino. Semp mane faciet illud. Et faciet sacrificiuz super eo cathamane mane. sextaz partem ephi & de oleo terciam partem hyn. vt misceat̄ simile sacrificiū dño legittimū: iuge atq ppetuū Faciet agnū & sacrificiū & oleū cathamane mane olocaustū sempiternū. Hec dicit dīns deꝰ. Si dederit prīceps donum alicui de filīs suis: hereditas eius filiorum suorū erit: possidebunt eam hereditarie. Si autem dederit legatū de hereditate sua vni seruoꝝ suorum erit illiꝰ vsq ad annū remissiōis: & reuertetur ad p̄ncipem Hereditas aūt eiꝰ filīs eius erit. Et nō accipiet p̄nceps de hereditate populi p violentiaz & de possessione eorum: sed

de possessione sua hereditatez dabit filijs suis
vt non dispergat̃ populus meꝰ vnusquisqꝫ
a possessione sua · Et introduxit me p introi
tum qui erat ex latere portę in gazophilatia
sanctuarij ad sacerdotes : que respiciebãt ad
aquilonem: & erat ibi locꝰ vergẽs ad occi
dẽtem: & dixit ad me · Iste est locꝰ vbi coq̃nt
sacerdotes pro peccato & pro delicto: vbi co
quẽt sacrificium · ñ vt efferant in atrium ex
terius & sanctificetur populus · Et eduxit
me in atriuz exteriꝰ: & circumduxit me per
q̃tuor angulos atrij · Et ecce atrioluz erat in
angulo atrij: atriola singula p angulos atrij
In q̃tuor angul̃ atrij atriola disposita: q̃dra
ginta cubitorũ p longũ: & triginta p latum
Mensure vniꝰ q̃tuor erãt · et paries p circui
tũ ãbies q̃tuor atriola: & culme fabricate erãt
subt̃ porticꝰ p gyrũ · et dixit ad me. Hec est
domꝰ culinarũ: in qua coquẽt ministri domꝰ
dñi victimas populi · Capi · XLVII.

Et conuertit me ad portam domus: &
ecce aque egrediebant̃ subt̃ limen
domꝰ ad orientẽ · Facies enĩ domus
respiciebat ad orientem · Aque autem descen
debant in latus templi dextrum: ad meridiẽ
altaris · et eduxit me per viam portę aquilo
nis: & cõuertit me ad viam foras portaz ex
teriorẽ: viam que respiciebat ad orientem Et
ecce aque redundantes a latere dextro cum
egrederet̃ vir ad oriẽtem qui habebat fumi
culum in manu sua: & mensus est mille cubi
tos: & trãsduxit me per aquã vsqꝫ ad talos.
Rursumqꝫ mẽsus est mille: & trãsduxit me
p aquã vsqꝫ ad genua · Rursũqꝫ mẽsus ẽ mil
le: & trãsduxit me per aquã vsqꝫ ad renes.
Et mẽsus est mille · torrẽtem quẽ non potui
pertrãsire: quoniã intumuerãt aque ꝓfundi
torrẽtis: q̃ ñ potest trãsuadari · et dixit ad me
Certe vidisti fili hominis · Et eduxit me: et
conuertit ad ripam torrentis · Cumqꝫ me con
uertissem: ecce in ripa torrẽtis ligna multa
nimis ex vtraqꝫ pte · & ait ad me · Aque iste
que egrediunt̃ ad tumulos zabuli oriẽtalis
et descẽdunt ad plana deserti · intrabũt mare
et exibũt & sanabunt̃ aque · & oñis ania vi
uens que serpit q̃cunqꝫ venerit torrẽs viuet
Et erũt pisces multi satis: postq̃ venerit il
luc aque iste · & sanabunt̃ & viuẽt · Oĩa ad

Et ppter hoc dixerat
frat augustus

que venerit torrens viuẽt: & stabunt super
illa piscatores Ab engaddi vsqꝫ ad engallũ
ficatõ sagenarũ erũt · Plurime spẽs erũt pi
scium eiꝰ: sicut pisces maris magni multi ni
mis minie · In litoribus aũt eiꝰ & i paluꝰ tribus
nõ sanabunt̃: quia in salinas dabunt̃ · Et su
per torrentem orient̃ in ripis eius ex vtraqꝫ
parte oñe lignũ pomiferũ · Non defluet foliũ
ex eo: & ñ deficiet fructꝰ eiꝰ · Per singulos
menses afferet primitiua: qꝫ aque eiꝰ de san
ctuario egredient̃ · & erunt fructus eius in
cibũ: & folia eiꝰ ad medicinam · Hec dicit do
minꝰ deꝰ · Hic est terminꝰ i quo possidebitis
terrã in duodecim tribubus israhel: qꝫ ioseph
duplicẽ funiculũ habet · Possidebitis aũt eaz
singuli eque vt frat̃ suus: super quaz leuaui
manum meam vt darem patribus vestris · et
cadet terra hec vobis in possessionẽ · Hic est
autem terminus terre ad plagam septentri
onalem a mari magno · via bethalon venien
tibus sedada emath berotha sabarim que est
int̃ medium damasci & confinium emath do
miꝰ thicon que est iuxta terminos auran: &
erit terminꝰ a mari vsqꝫ ad atrium enon ter
minus damasci: & ab aquilone ad aquilonẽ
terminꝰ emath: plaga septentrionalis · Por
ro plaga orietalis de medio auran & de me
dio damasci & de medio galaad & de medio
terre israhel · iordanis disterminans ad ma
re orientale metiemini plagam orientalem ·
Plaga autez australis meridiana a thamar
vsqꝫ ad aquas cõtradictionis cadez: & torrẽs
vsqꝫ ad mare magnum: & hec est plaga ad
meridiem australis · Et plaga maris: mare
magnũ a confinio per directuz donec venias
emath: hec ẽ plaga maris · & diuidetis terrã
istam vobis p tribus israhel: & mittetis eã in
hereditatẽ vobis & aduenis qui accesserint
ad vos qui genuerint filios in medio vestrũ
et erũt vob̃ sicut ĩdigene int̃ filios israꝫ · Vo
biscũ diuidet̃ possessionẽ in medio tribuũ israꝫ
In tribu aũt q̃cunqꝫ fuerit aduẽa: ibi dabitis
possessionẽ illi ait dñs deꝰ Capi · XLVIII

Et hec nomina tribuũ a finibus aqlo
nis iuxta viam ethalon pergentibus
emath atriũ enon terminꝰ damasci ·
ad aquilonem iuxta emath: & erit ei plaga
orientalis mare · dan vna · Et a termino dan

Incipit Daniel

Incipit daniel prophetā

Anno tercio regni ioachim regis iuda venit nabuchodonosor rex babilonis ihe rusalē: & obsedit eā: & tradidit dñs ī manū ei? ioachim regē iude: & partē vasorū dom? dei & asportauit ea in terrā semaar in domū dei sui: & vasa intulit in domum thesauri dei sui Et ait rex affenez pposito eunuchoꝝ: vt introduceret de filiis israhel: & de semine regio: & tyrānoꝝ pueros in q̄b nulla eēt macula. decoros forma & eruditos oīi sapientia. cautos sciētia & doctos disciplina: et q̄ possent stare in palatio regis: vt doceret eos lras & linguā chaldeoꝝ Et cōstituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis. et de vino vnde bibebat ipe: vt enutriti triennis postea starent in cōspectu regis. Fuerūt ergo inter eos de filiis iude daniel ananias misahel & azarias. Et ī posuit eis prepositus eunuchoꝝ nomīa: danieli balthasar: ananie sidrac. misaheli misac. & azarie abdenago. Proposuit autem daniel in corde suo ne polluer̄ de mēsa regis neq; de vino potus eius et rogauit eunuchorū prepositum ne cōtaminaretur. Dedit aūt deus danieli graciam: & miseriam in cōspectu principis eunuchorū. Et ait princeps eunuchorum ad danielem. Timeo ego dñm meum regem qui cōstituit vobis cibū & potū: qui si viderit vult? vros macilentiores pre ceteris adolescētibus coetis vestris: condemnabitis caput meum regi. Et dixit daniel ad malassar quē cōstituerat princeps eunuchorum sup danielem ananiā misahelem & azariaz. Tempta nos obsecro seruos tuos diebus decē & dentur nobis legumina ad vescendū & aqua ad bibendum: & cōtemplare vult? nostros & vult? puerorū qui vescunt̄ cibo regio: & sicut videris faciens cū seruis tuis. Qui audito sermōe huiuscemodi: temptauit eos diebus decē. Post dies autem decem apparuerunt vult? eorū melio res & corpulentiores: pre oīibus pueris q̄ vescebantur cibo regio. Puerro malassar tollebat cibaria & vinū pot? eorū: dabatq; eis legumina. Pueris aūt hīs dedit de? scienciaz et disciplinam in omni libro & sapientia: danieli aūt intelligentiā omniū visionū & sōniorū. Cōpletis itaq; diebus p? q̄s dixerat rex vt introducerent̄: introduxit eos preposit? eunuchorū in conspectu nabuchodonosor. Cū q̄s eis locut? fuisset rex: n̄ sūt inuēti tales de vniuersis: vt daniel ananias misahel & azarias. Et steterūt in cōspectu regis: & omne verbū sapie & intellect? qđ sciscitatus ē ab eis inuenit in eis decuplū sup cūctos ariolos et magos q̄ erāt in vniuerso reg̃ ei?. Fuit aūt daniel vsq; ad ānuz pmū cyri regis

Ca. II

In anno scđo regni nabuchodonosor: vidit nabuchodonosor somniū: & cōterrit? ē spūs ei?: & somniū ei? fugit ab eo. Precepit aūt rex vt cōuocarent̄ arioli magi & malefici et chaldei: vt indicarēt regi somnia sua Qui cū venissent steterūt corā rege: & dixit ad eos rex. Vidi sōniū: & mēte cōfusus ignoro q̄d viderim. Respōderuntq; chaldei regi syriace. Rex in sempiternū vive Dic sōnium seruis tuis: & interpretatōnem ei? indicabim?. Et rñdens rex ait chaldeis. Dēmo recessit a me Nisi indicaueritis michi sōniuz & cōiecturā eius peribitis vos: & domus vestre publicabunt̄. Si aūt sōnium & iecturam eius narraueritis: premia & dona: & honorem multū accipietis a me. Somniū igit̄ & interpretatōnem ei? indicate michi. Rñderunt secundo atq; dixer̄t. Rex sōniū dicat seruis suis: & interpretatōem ei? indicabim?. Respōdit rex et ait. Certe noui q̄ tempus redimitis: scientes q̄ recesserit a me sermo. Si g̃ sōnium n̄ indicaueritis michi vna est de vobis sentētia q̄ interp̄tacionem q̄s fallacē & deceptōe plenam ꝓposueritis: vt loquamini michi donec temp? ptrāseat. Somniū itaq; dicite michi vt sciam q̄ interpretatōem q̄s ei? verā loquamini. Respondētes ergo chaldei coram rege dixer̄t. Non est hō super terram: qui sermonē tuū rex possit implere: sed neq; reguz quis q̄ magn? & potēs verbū huiuscemōi sciscitat̄ ab omni ariolo & mago & chaldeo. Sermo eñ quem tu queris rex g̃uis est: nec repiet̄ quis q̄ qui indicet illū in conspectu regis exceptis dīs quoꝝ non est conuersatō cum hominibus. Quo audito: rex in furore & ī ira magna precepit: vt perirent omnes sapientes

babilonis. Et egressa sententia sapientes interficiebāt: querebāturq; daniel & socij ei? vt perirent. Tunc daniel requisiuit de lege atq; sententia ab arioch pncipe milicie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis · Et interrogauit eum qui a rege potestatē acceperat: quaz ob causam tam crudelis sententia a facie regis eēt egressa. Cum ergo rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit regem vt tempus daret sibi ad solutōnem indicandam regi · Et ingressus est domū suā: ananieq; & misahel et azarie socijs suis indicauit negocium: vt quererent misericordiā a facie dei celi sup sacramēto isto: & nō perirēt daniel & socij ei? cū ceteris sapiētibo babilonis. Tunc danieli misteriū p visionē nocte reuelatum est · Et daniel benedixit deo celi & locut? ait · Sit nomē domini bñdictum a seculo vsq; in seculum: q; sapiētia & fortitudo ei? sunt. & ipse mutat tēpora & etates · Trāsfert regna atq; constituit: dat sapientiā sapientibo: & scientiam intelligentibo disciplinā. Ipse reuelat p funda & abscōdita. & nouit in tenebris constituta · & lux cū eo ē · Tibi de? p̄m nr̄oz cōfiteoz teq; laudo q; sapientiā & fortitudinē dedisti michi · & nunc ostendisti michi que rogauim? te: q; sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quez cōstituerat rex vt p̄deret sapiētes babilonis: sic ei locut? est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis et solutōnem regi narrabo. Tunc arioch festim? introduxit danielem ad regē. & dixit ei. Inuenī hominem de filijs transmigratōis iude qui solutionem regi annunciet · Respondit rex: & dixit danieli cui? nomē erat baltassar · Putasne vere potes michi indicare sōmium quod vidi: & interpretatōem ei? ? Et respōdens daniel corā rege ait · Misteriū quod rex interrogat sapiētes magi & arioli & aruspices nequeūt indicare regi · sed est deus in celo reuelans misteria: qui indicauit tibi rex nabuchodonosoz que ventura sunt nouissimis temporibo. Somnium tuum & visiones capitis tui in cubili tuo huiuscemōi sūt Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid eēt futurū p? hec: & q̄ reuelat misteria ostē dit tibi que ventura sūt Michi quoq; non in sapientia q̄ est in me plus q̄p in cūctis viuētibo sacmentū hoc reuelatum est · sed vt interpretatō regi manifesta fieret & cogitatōnes mētis tue scires . Tu rex videbas: & ecce q̄ si statua vna grandis · Statua illa magna et statura sublimis stabat cōtra te · & ituit? eius erat terribilis · Huius statue caput ex auro optimo erat: pect? aūt & brachia de argento: porro uent & femora ex ere: tibie aūt ferree: pedū quedam pars erat ferrea. quedā autem fictilis . Videbas ita: donec abscisus est lapis de monte sine manibus & percussit statuā in pedibo ei? ferreis & fictilibo · & cōminuit eos · Tunc cōtrita sūt pariter ferrum testa es argentū & aurū · & redacta quasi i fauillam estiue aree que rapta sūt vento: nullusq; loc? inuent? est eis . Lapis autez qui percusserat statuā fact? est mōs magn? · et implenit vniuersam terrā · Hoc est somniū. interpretatōem q̄s ei? dicemus coram te rex Tu rex regū es · & de? celi regnum & fortitudinē & imperiū & gloriā dedit tibi · & oīa in quibo habitant filij hoīm & bestie agri uolucres q̄s celi dedit in manū tua: & sub dicōe tua vniuersa cōstituit · Tu es g̃ caput aureum · Et post te cōsurget regnū aliud min? te argenteū: & regnū terciū aliud ereū q̄d imperabit vniuerse terre: & regnū quartuz erit velut ferreū · Quō ferrū conminuit & domat oīa: sic cōminuet & conteret oīa hec. Porro q; vidisti pedū & digitoz partē testeam figuli · & partē ferreā: regnū diuisū erit quod tñ de plantario ferri orietur · Secundū q̄d vidisti ferrū mixtū teste ex luto · & digitos pedū ex parte ferreos · & ex parte fictiles: ex parte regnū erit solidū · & ex parte cōtritum Quo aūt vidisti ferrū mixtū teste ex luto: cōmiscebunt quidē hūano semini · sed nō adherebunt sibi: sicuti ferrū misceri nō pōt teste In diebo aūt regnoz illoz̄ suscitabit de? celi regnū q̄d in eternū nō dissipabit̄ : & regnuz ei? alteri populo nō tradet̄ . Cōminuet autē et cōsumet vniuersa reḡ hec: & ip̄m stabit in eternū · Secūdum q̄d vidisti q; de monte absciſus est lapis sine manbo & cōminuit testā & ferrū & es & argentū & aurū · de? magn? ondit regi q̄ ventura sūt postea: & ver

Sapmia nabuchy

est sommiuz & fidelis interpretatio eiꝰ. Tūc rex nabuchodonosor cecidit in faciem suam· et danielē adorauit: & hostias & incensū pre cepit vt sacrificarent ei. Loquens ergo rex ait danieli. Vere deꝰ vester deꝰ deorum est· et dominꝰ regum reuelans misteria: quomiā tu potuisti aperire hoc sacmentuz · Tūc rex danielē in sublime extulit: & munera multa et magna dedit ei. Et cōstituit eū prīcipez su per oēs puintias babilonis: & pfectū mgra tuū sup cūctos sapientes babilonis. Daniel aūt postulauit a rege: & cōstituit sup opera prouīcie babilonis sidrac misac & abdenago Ipe aūt daniel erat in foribo regis. Ca·III

Nabuchodonosor rex fecit statuā au ream altitudīe cubitoꝝ sexaginta· latitudīe cubitoꝝ sex: & statuit eā in cāpo durā prouīcie babilōis. Itaqꝫ nabu chodonosor rex misit ad cōgregandos satra pas magistratꝰ & iudices duces & tyrānos et pfectos oēsqꝫ prīcipes regionū: vt cōue nirent ad dedicatōem statue quam erexerat nabuchodonosor rex· Tunc congregati sunt satrape magistratꝰ & iudices duces & tyrā ni & optimates qui erant in potestatibo con stituti & vniuersi prīcipes regionum: vt conuenirēt ad dedicatōem statue quam ere xerat nabuchodonosor rex· Stabant autem in conspectu statue quam posuerat nabucho donosor rex: & preco clamabat valenᵗ· Vo bis dicit̄ populis tribubo & linguis: in hora qua audieritis somitum tube & fistule & cy thare sambuce & psalterij & simphonie : & vniuersi generis musicorū: cadentes adorate statuam auream quam constituit nabucho donosor rex· Si quis autem non prostratꝰ adorauerit: eadē hora mittet̄ i fornacē ignis ardentis· Post hec igitur statim vt audie runt omnes populi somitū tube fistule & cy thare sambuce · & psalterij simphonie · & omnis generis musicoꝝ: cadētes omnes po puli tribo & lingue adorauerunt statuam au ream quā constituerat nabuchodonosor rex· Statiqꝫ in ipso tempore accedētes viri chal dei accusauerūt iudeos: dixeruntqꝫ nabucho donosor regi· Rex in eternuz viue· Tu rex posuisti decretū vt oīs homo qui audierit somitū tube fistule et cithare sambuce & psal terij & simphonie & vniuersi generis musi corum psternat se & adoret statuam aureaz si quis aūt non pcidens adorauerit mittatur in fornacē ignis ardētis· Sūt ergo viri iu dei quos constituisti sup opera regionis ba bilonie sidrac misac & abdenago: viri isti cō temserunt rex decretum tuum Deos tuos nō colunt: & statuā aureaz quā erexisti non a dorant · Tunc nabuchodonosor in furore & ira pcepit vt adducerenᵗ sidrac misac & ab denago· Qui cōfestim adducti sūt in conspcū regis: pnunciansqꝫ nabuchodonosor rex ait eis · Verene sidrac misac & abdenago deos meos non colitis :& statuā aureā quā cōsti tui nō adoratis: Nūc ergo si estis parati qua cunqꝫ hora audieritis somitū tube fistule cy thare sambuce & psalterij & simphonie : oīs qꝫ generis musicoꝝ pstermite vos & adorate statuā quā feci: qꝺ si non adoraueritis: eadē hora mittemini in fornacē ignis ardentis· & quis ē deꝰ qui eripiet vos de manū mea! Re spondens sidrac misac & abdenago: dixerūt regi nabuchodonosor · Nō oportet nos de hac re respōdere tibi. Ecce enim deus noster quē colimus potest eripere nos de camino ignis ardētis: & de manibo tuis o rex liberare Quod si noluerit· notū sit tibi rex : qꝫ deos tuos nō colimus: & statuā aureā quā erexisti nō ado ramus· Tunc nabuchodonosor repletus est furore· & aspectꝰ faciei illius immutatꝰ est sup sidrac misac & abdenago: & precepit vt succenderet̄ fornax septuplum qꝫ succendi consueuerat: & viris fortissimis de exercitu suo iussit vt ligatis pedibo sidrac misac & ab denago mitterēt eos in fornacē ignis ardētis Et statī viri illi victi cū brachijs suis & thy aris & calciamētis & vestibo missi sūt in me diū fornacis ignis ardētis . Nam iussio regis vrgebat. Fornax autem succensa erat nimis Porro viros illos qui miserāt sidrac misac et abdenago iterfecit flamma ignis. Viri aūt hij tres id est sidrac misac & abdenago ceci derunt in medio camino ignis ardentis colli gati. Que sequunt̄ in hebreis voluminibo nō reperi. Et ambulabāt in medio flamme laudantes deū: & benedicentes dño· Stans autem azarias orauit sic· Aperiensqꝫ os suū in medio ignis ait · Benedictus es domine

deus patrũ nostroꝝ & laudabile & gloriosũ nomen tuũ in secula: qꝛ iust? es in ommbo q̃ feciſti nob. & vniuersa opera tua vera & vie tue recte: & omnia iudicia tua vera. Judicia em̃ vera feciſti iuxta om̃ia que iduxiſtiſup nos & sup ciuitatem sc̃am patrũ nostroꝝ iheruſalẽ: qꝛ in veritate & i iudicio induxiſti om̃ia hec ꝓp̃t̃ peccata nostra. Peccauimus em̃ & inique egim? recedentes a te & deliqui mus in om̃ibo. & precepta tua nõ audiuim? nec obſeruauim? nec fecim? ſicut precepas nobis vt bene nobis eẽt. Om̃ia ergo que in= duxiſti ſuper nos & vniuersa que feciſti no bis vero iudicio feciſti: & tradidiſti nos in mambo inimicoꝝ iniquoꝝ & peſſimoꝝ preuaricatoꝝumq̃. & regi iniuſto & peſſimo vltra omnem terrã. Et nũc nõ poſſum? ape= rire os. Confuſio & obꝓbꝛium facti ſum? ſeruis tuis: & hĩs qui colebant te Ne queſu mus tradas nos in perpetuũ ꝓp̃t̃ nomẽ tuuꝝ et ne diſſipes teſtamentũ tuum neq̃ auferas miſeꝛiam tuã a nobis ꝓp̃t̃ abrahã dilectum tuum & ỹſaac ſeruum tuum & iſrahel sc̃m tuũ: quibo locut? es pollicens q̃ multiplica res ſemẽ eoꝝũ ſicut ſtellas celi & ſicut hare nã que eſt in litoꝛe maris. qꝛ dñe imminuti ſum? plus q̃ om̃es gentes: ſumuſq̃ humiles in vniuersa terra hodie ꝓp̃t̃ peccata noſtra Et non eſt in tempoꝛe hoc pꝛinceps & dux. et ꝓpha. neq̃ olocauſtum. neq̃ ſacrificium. neq̃ oblacio. neq̃ incenſum. neq̃ loc? pꝛimi= tiaꝝ coram te. vt poſſim? inuenire miſeꝛiam tuã. ſed in animo cõtrito & ſpũ humilitatis ſuſcipiamur. Sicut in olocauſto arietũ. et thauroꝝũ. & ſicut in milibo agnoꝝũ pinguiũ ſic fiat ſacrificiũ noſtrũ in ꝛſpectu hodie vt placeat tibi: quoniã nõ eſt cõfuſio cõfidẽtibo in te. Et nunc ſequimur te in toto coꝛde & ti= mem? te. & querim? faciem tuã. Ne confun das nos. ſed fac nobiſcuꝝ iuxta manſuetudi nem tuã. & ſc̃m multitudinẽ miſericoꝛdie tue: & erue nos in mirabilibo tuis & da glo riam nomini tuo domine. & confundant̃ oẽs qui oñdunt ſeruis tuis mala. Confundant̃ in om̃i potencia tua & robur eoꝝũ cõteratur. et ſciant qꝛ tu es dñs de? ſolus. & glorioſus ſup orbẽ terraꝝũ. Et nõ ceſſabãt qui miſerãt eos miniſtri regis ſuccendere fornacẽ napta

et ſtuꝑa et pice et malleolis: et effundebat̃ flamma ſup fornacẽ cubitis quadragintano uem. & erupit & incendit q̃s repperit iuxta fornacẽ de chaldeis. Angelus autem domini deſcendit cũ azaria & ſociis eius in fornacez et excuſſit flammaz ignis de fornace & fecit medium fornacis q̃ſi ventum roꝛis flantem: et nõ tetigit eos oĩno ignis neq̃ cõtriſtauit. nec quicq̃ moleſtie intulit. Tũc hĩ tres q̃ſi ex vno oꝛe laudabant & glorificabãt & bene dicebãt deũ in fornace dicentes. Bñdict? es dñe de? patrum noſtroꝝum. & laudabilis et glorioſus & ſuperexaltat? in ſecula. Et bñ dictũ nomen glorie tue ſc̃m. & laudabile et ſuperexaltatum in om̃ibo ſeculis. Bñdict? es i templo ſancto glorie tue. & ſuperlauda bilis & ſupglorioſus in ſecula. Benedictus es in throno regni tui. & ſuplaudabilis & ſu perexaltat? i ſecula. Benedict? es qui itue ris abiſſos & ſedes ſup iherubim: & laudabil et ſuperexaltat? i ſecula. Benedict? es i fir= mamento celi: & laudabilis & glorioſus i ſe cula. Benedicite om̃ia opera domini dño: lau date & ſuperexaltate euꝝ i ſecula. Bñdicite angeli dñi dño: laudate & ſuperexaltate euꝝ in ſecula. Bñdicite celi dño: laudate & ſup exaltate eum in ſecula. Bñdicite aque om̃es que ſup celo ſũt domino: laudate & ſupexal tate eũ in ſecula. Bñdicite om̃es vtutes dñi dño: laudate & ſupexaltate eũ i ſecula. Bñ dicite ſol & luna dño: laudate & ſupexalta= te eũ in ſecula. Bñdicite ſtelle celi dño: lau date & ſupexaltate eum in ſecula. Bñdicite ỹmber & ros dño: laudate & ſupexaltate euꝝ i ſecula. Bñdicite om̃is ſpũs dei dño: lauda te & ſupexaltate eũ i ſecula. Bñdicite ignis et eſt? domino: laudate et ſuperexaltate eum in ſecula. Bñdicite frig? & eſtas dño: lau= date & ſuperexaltate eum i ſecula. Bñdicite roꝛes & pruĩa dño: laudate & ſuperexaltate eũ i ſecula. Bñdicite gelu & frigus dño: lau date & ſuperexaltate eum in ſecula. Bene= dicite glacies & niues domino: laudate & ſu perexaltate eum in ſecula. Bñdicite noctes et dies domino: laudate & ſuperexaltate euꝝ in ſecula. Bñdicite lux & tenebre dño: lau date & ſupexaltate eum in ſecula. Bñdicite fulgura et nubes dño: laudate et ſupexaltate

mel

eũ in secula. Benedicat terra dñm laudet & supexaltet eũ in secula. Benedicite montes & colles domino: laudate & supexaltate eũ in secula. Benedicite vniuersa germinãtia in terra domino: laudate & supexaltate eum in secula. Benedicite fontes domino laudate & supexaltate eũ in secula. Benedicite maria & flumia domio: laudate & supexaltate eum in secula. Benedicite cete & omnia que mouentur in aquis domio: laudate & supexaltate eum in secula. Benedicite omnes volucres celi domino: laudate & superexaltate eum in secula. Benedicite oñes bestie & pecora domino: laudate & supexaltate eũ in secula. Bñdicite filij hominũ domino: laudate & superexaltate eum in secula. Bñdicat israhel dominũ: laudet & supexaltet eũ in secula. Benedicite sacerdotes domini domino: laudate & supexaltate eũ in secula. Benedicite serui domini domino: laudate & supexaltate eũ in secula. Benedicite spũs & anime iustoꝝ domino: laudate & supexaltate eũ in secula. Benedicite sancti et humiles corde domino: laudate & superexaltate eũ in secula. Benedicite ananía azaria misahel domio: laudate & superexaltate eum in secula: qa eruit nos de inferno & saluos fecit de manu mortis: & liberauit de medio ardẽtis flãme: & ꝺ medio ignis eruit nos. Confitemini domio quoniã bonus: quoniã in seculũ misericordia eius. Benedicite oñes religiosi domio deo deoꝝ: laudate & ꝺfitemi ei: quia in oñia secula misericordia eius. Ducusqꝫ ī hebreo non habetur & que posuimus de theodotionis editione trãslata sunt. Tũc nabuchodonosoꝛ rex obstupuit et surrexit ꝓpere: et ait optiatibꝫ suis. Nonne tres viros misimus in medio ignis cõpeditos. Qui respondẽtes regi dixerunt. Vere rex. Rñdit & ait. Ecce ego video viros q̃tuoꝛ solutos et ambulãtes in medio ignis: & nichil corruptionis in eis est: & species quarti similis filio dei. Tunc accessit nabuchodonosoꝛ ad hostiũ fornacis ignis ardentis & ait. Sidrac misac & abdenago serui dei excelsi: egredimini & venite. Statimqꝫ egressi sunt sidrac misac & abdenago de medio ignis. Et congregati satrape magistratus & iudices & potentes regis contemplabantur viros illos quoniam nichil potestatis habuisset ignis in corporibꝫ eoꝝ: & capillus capitis eoꝝ non esset adustus & saraballa eoꝝ nõ fuissent immutata: & odor ignis non trãsisset p eos. Et erumpẽs nabuchodonosoꝛ ait. Benedictus deꝰ eoꝝ sidrac videlicet misac & abdenago: qui misit angelum suũ & eruit seruos suos qui crediderunt in eũ: & verbũ regis immutauerũt: & tradiderũt corpora sua ne seruirent & ne adorarẽt oẽz deũ excepto deo suo. A me g̃ positus est hoc decretũ: vt omnis populꝰ tribꝫ & lĩgua quecũqꝫ locuta fuerit blasphemiã contra deũ sidrac misac & abdenago dispereat: & domus eius vastetur. Neqꝫ enim est alius deus: qui possit ita saluare. Tunc rex ꝓmouit sidrac misac & abdenago in prouincia babilonis. Nabuchodonosoꝛ rex omnibus populis gẽtibꝫ & linguis q̃ habitãt in vniuersa terra: pax vobis multiplicet. Signa & mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placuit g̃ michi p̃dicare eius signa qꝛ magna sũt: & mirabilia eiꝰ qꝛ fortia: & regnũ eiꝰ regnũ sempiternũ. & ꝓtas eiꝰ ī generatõe & generatõnẽ.

Ego nabuchodonosoꝛ q̃ / Ca. IIII. et? erã in domo mea et florens in palatõ meo. Somniũ vidi qđ pterruit me: & cogitatões mee ī stratu meo: & visiones captis mei ꝺturbauerũt me. Et p me ꝓpositũ ẽ decretũ vt introducerent̃ in ꝺspectu meo cũcti sapiẽtes babilonis: et vt solutõez somnij indicarent michi. Tũc ingrediebãtur arioli magi chaldei & aruspices. et somniũ narraui in ꝺspectu eoꝝ: & solutõez eiꝰ nõ indicauerũt michi. donec collega ingressus ẽ ī cõspectu meo daniel. cuiꝰ nomen balthasar scđm nomẽ dei mei. q̃ habet spiritum deoꝝ sanctoꝝ in semetipo: et somniũ coram ipo locutus sũ. Balthasar ꝑnceps ariolorũ quẽ ego scio q̃ spũs deoꝝ sanctoꝝ habeas in te. & omne sacramentum non est impossibile tibi visiones somniorum meorum quas vidi & solutõez earũ narra. Visio capitis mei in cubili meo. Videbam: & ecce arbor ī medio terre: et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et ꝓcrietas eius cõtingens celum. Aspectus illius erat vsq̃ ad terminos vniuerse terre. Folia eius pulcerrima: et fructꝰ

eius minius: & esca vniuersoꝝ in ea. Subter eam habitabāt animalia & bestie: & ī ramis eius cōuersabātur volucres celi: et ex ea vescebat̄ omnis caro. Videbam in visione capitis mei sup stratū meum: et ecce vigil et sanctus de celo descendit: & clamauit fortiter & sic ait. Succidite arborem et precidite ramos eius: excutite folia ei⁹ & dispergite fructus ei⁹: fugiant bestie q̄ subt̄ ea sunt. & volucres de ramis eius. Verūtamē germen radicū ei⁹ in terra simite: & alligeť vinculo ferreo et ereo in herb q̄ foris sūt. et rore celi tinguať: & cum feris pars eius in herba tre. Cor eius ab humano cōmuteť: & cor fere detur ei: & septem tēpora mutentur sup eū. In sententia vigilū decretū est: et sermo sāctoꝝ & peticio: donec cognoscant viuētes qm̄ dominatur excelsus in regno hominum: & cui cūq; voluerit dabit illud: et humilimū hoīem cōstituet super eū. Hoc somniū vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthasar interpretatōez narra festinus: q̄ omēs sapiētes regni mei nō queūt solutionez edicere michi. Tu aūt potes: q̄ spūs deoꝝ scōꝝ in te est. Tunc daniel cuius nomen balthasar cepit intra semetip̄m tacitus cogitare quasi vna hora: & cogitatōes ei⁹ cōturbabāt eū. Respōdens aūt rex ait. Balthasar somniū et interpretatō ei⁹ nō conturbēt te. Rñdit balthasar & dixit. domine mi: somniū hoīs q̄ te oderūt: & interpretatō eius hostibo tuis sit. Arborez quā vidisti sublimem atq; robustā cui⁹ altitudo ptingit ad celū. et aspectus illi⁹ ī omēz terrā. & rami ei⁹ pulcerrimi. & fruct⁹ eius nimius. & esca omniū in ea. subter eā habitātes bestie agri. et in ramis eius cōmorantes aues celi: tu es rex qui magnificatus es et inualuisti: et magnitudo tua creuit & puenit vsq; ad celū: et potestas tua interminos vniuerse tre. Quod aūt vidit rex vigilē & scm̄ descendere de celo et dicere: succidite arborem et dissipate illā attamē germē radicū ei⁹ in t̄ra dimittite. vt vinciatur ferro et ere in herbis foris. et rore celi cōspergatur et cuz feris sit pabulum eius donec septē tempora commutenť sup eū: hec ē interp̄tatō sentēcie altissimi: que peruenit sup dominū meū regez. Eicient te ab hominibo et cū bestiis feriso; erit habitatio tua: et fenū vt bos comedes: et rore celi infunderis. Septem q̄; tpa mutabuntur sup te. donec scias q̄ dominet̄ excelsus super regnū hominū: et cuicūq; voluerit det illud. Quod aūt p̄cepit vt relinqueretur germen radicum eius id est arboris: regnum tuum tibi manebit post q̄ cognoueris potestatem esse celestem. Quamobrem rex cōsiliū meū placeat tibi. et peccata tua elemosinis redime: et iniq̄tates tuas misericordiis pauperū: forsitan ig̃ scet deus delictis tuis. Omnia hec venerunt sup nabuchodonosor regem. Post finē mensiū duodecim in aula babilonis deambulabat Respondit q; rex et ait. Nonne hec est babilon ciuitas magna quam ego edificaui in domū regni in robore fortitudinis mee: et in gloria decoris mei? Cūq; sermo adhuc esset in ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicit̄ nabuchodonosor rex Regnū tuū trāsibit a te et ab hominibo eicient̄ te: et cuz bestiis et feris erit habitatō tua: fenum quasi bos comedes et septem tempora mutabūtur sup te: donec scias q̄ dominet̄ excelsus ī regno hominū. et cuicūq; voluerit det illud. Eadē hora sermo cōpletus ē sup nabuchodonosor: et ex hoībo abiectus ē et fenū vt bos comedit: et rore celi corpus eius infectū est: donec capilli eius in similitudinē aquilarū crescerēt. et vngues ei⁹ quasi auium. Igitur post finem dierum ego nabuchodonosor oculos meos ad celum leuaui. et sensus meus redditus est michi: et altissimo benedixi. et viuentem in sempiternū laudaui et glorificaui: q̄ p̄tas eius potestas sempiterna. et regnū eius in generationez et generationem: et oēs habitatores terre ap̄d eū ī michilū reputati sūt. Juxta volūtatem ei suam. facit tam in virtutibo celi q̄ in habitatoribo terre: et nō est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipo tempore sensus me⁹ reuersus est ad me. ad honorē regni mei decoremq; puenit: et figura mea reuersa ē ad me. et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificencia mea amplior addita ē michi. Nunc igit̄ ego nabuchodonosor: laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia oīa opera eius vera: et vie eius iudicia: et gradientes in superbia potest humiliare. Ca. V.

Balthazar rex fecit grande cōuiuiū optimatibo suis mille: & vnusquisq; scōz suā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulēt? vt afferrent vasa aurea & argentea. que asportauerat nabuchodonosor pater ei? de tēplo qđ fuit i iherusalē: vt biberent in eis rex & optimates ei? · vxores q; ei? et cōcubine. Tūc allata sūt vasa aurea que asportauerat de tēplo qđ fuerat i iherusalez: & bibērt ex eis rex et optīates eius vxores & cōcubine illi?. Bibebāt vinū: et laudabāt deos suos aureos & argēteos et ereos ferreos ligneosq; et lapideos. In eadē hora apparuerūt digiti quasi manus hominis scribentis cōtra candelabrum: in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos mā? scribentis. Tūc facies regis commutata ē. & cogitationes eius cōturbabant eum: et cōpages renum eius soluebātur: et genua ei? ad se inuicē collidebant. Exclamauit itaq; rex fortiter: vt introducerēt magos chaldeos et aruspices. Et proloquēs rex ait sapientibo babilonis. Quicumq; legerit scripturam hanc et interpretatōez ei? manifestā michi fecerit purpura vestietur: & torquē auream habebit in collo: & tercius in regno meo erit. Tunc ingressi omēs sapiētes regis nō potuerunt nec scripturā legere: nec interpretatōnem eius indicare regi. Vnde rex balthazā satis cōturbatus est: & vultus illius immutatus ē. Sed et optimates eius turbabātur. Regina aūt p re que acciderat regi & optimatibo eius domū cōuiuij ingressa est: & proloquēs ait. Rex in eternū vive. Nō te cōturbent cogitatōes tue: neq; facies tua immutet. Est vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorū habet in se: et in diebo p̄ris tui scia et sapiētia inuente sunt in eo. Nā & rex nabuchodonosor pater tuus p̄ncipem magorum incantatorum chaldeorum et aruspicū ostituit eū. Pater inquā tuus o rex: q; spūs amplior et prudētia intelligentiaq; & interpretatō sommior & ostēsio secretorum. ac solutō ligatorum inuente sūt in eo. hoc est i daniele: cui rex imposuit nomē balthazar. Nūc itaq; daniel vocetur: & interp̄tatōnem narrabit. Igitur introductus est daniel coram rege. Ad quē p̄fat? rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis inde. quē adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniā spiritū deorū habeas: et scientia intelligētiaq; ac sapiētia ampliores inuēte sūt in te. Et nūc introgressi sūt in cōspectu meo sapiētes magi. vt scripturā hāc legerent et interpretatōem ei? indicarēt michi: & nequiuerūt sensū huius sermonis edicere michi. Porro ego audiui de te. q; possis obscura iterp̄tari: et ligata dissoluere. Si q; vales scripturam legere & interpretatōez ei? indicare michi. purpura vestieris: et torquē aureā circa collū tuum habebis: et tertci? i regno meo p̄nceps eris. Ad quem respondēs daniel ait coram rege. Munera tua sint tibi: & dona dom? tue alteri da: scripturā aūt legam tibi rex. et interpretatōez eius ostendam tibi. O rex de? altissimus regū et magnificenciā gloriā et honorē dedit nabuchodonosor patri tuo: et propter magnificenciam quā dederat ei. vniuersi populi t̄bo et lingue tremebāt et metuebāt eū. Quos volebat interficiebat. quos volebat p̄cuciebat: quos volebat exaltabat: et q̄s volebat humiliabat. Quando aūt eleuatū est cor eius et spiritus illius obfirmat? est ad superbiā. depositi? ē de solio regni sui: & gloria ei? ablata est: & a filijs hoīm eiectus ē. Sed & cor eius cū bestijs positus est: et cū onagris erat habitatō ei?. Fenū q; vt bos comedebat. et rore celi corp? eius infectū est: donec cognosceret q; potestatem haberet altissim? in regno hominum: et quēcumq; voluerit suscitabit super illud. Tu q; fili? ei? balthazar nō hūiliasti cor tuum cum scires hec omnia: s aduersum dñatorē celi eleuatus es. Et vasa domus eius allata sunt coram te: & tu et optimates tui & vxores tue et cōcubine tue vinū bibistis i eis. Deos q; argēteos & aureos & ereos ferreos ligneosq; & lapideos. q̄ nō vidēt neq; audiūt neq; sentiūt laudasti: porro deū qui habet flatū tuū in manu sua. et oēs vias tuas: nō glorificasti. Idcirco ab eo missus est articulus manus: q̄ scripsit hoc quod exaratum est. Hec ē aūt scptura q̄ digesta ē. Mane thechel phares. Et hec interp̄tatō sermonis. Mane: numerauit de? regnū tuum: & cōpleuit illud. Techel: appensū est i statera: & inuentum est min? habens. Phares:

Mane techel phares

duisum est regnum tuum & datum est medis & persis. Tūc iubēte rege indut? ē daniel purpura: & circūdata ē torques aurea collo eius: & predicatū est de eo q̄ haberet potestatem tercius in regno. Eadē nocte interfect? ē balthasar rex caldeo?: & dari? med? successit

P ī regnū. ānos nat? sexagintaduos. Lacuit dario. & constituit supra reguū satrapas cētumūginti vt essent ī toto regno suo: & sup eos ꝑncipes tres ex quibꝫ daniel vn? erat: vt satrape illis redderēt rationez: & rex non sustineret molestiā. Igitur daniel supabat oēs ꝑncipes & satrapas: q̄ spiritus dei amplior erat ī illo. Porro rex cogitabat cōstituere eū super omne regnū. Vnde ꝑnceps & satrape q̄rebāt occasionem vt inuenirēt danieli ex latere regis: nullāq̄ causām & suspicatōez reperire potuerūt eoq̄ fidelis esset: & oīs culpa & suspicio non inueniret ī eo. Dixerūt q̄ viri illi. Nō inuenem? danieli huic aliquā occasiōez nisi forte in lege dei sui. Tunc ꝑnceps et satrape furripuerunt regi: & sic locuti sunt ei. Dari rex in eternū viue. Consilium inierunt cūcti ꝑncipes regni tui. magistratus & satrape senatores & iudices vt decretū imperatorium exeat & edictū: vt oīs qui pecierit aliquā petitōez a quocūq̄ deo & hoīe vsq̄ ad triginta dies nisi a te rex: mittatur in lacum leonū. Nūc itaq̄ rex cōfirma sententiam & scribe decretum vt nō immutet? q̄d statutū ē medis & ꝑsis: nec preuaricari cuiq̄ liceat. Porro rex dari? ꝓposuit edictū & statuit. Quod cū daniel cōperisset id ē cōstitutā legē: ingressus est domū suā & fenestris apertis ī cenaculo suo cōtra iherusalez tribꝫ temporibꝫ in die flectebat genua sua & adorabat: cōfitebaturq̄ coram deo suo sicut & ante facere consueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirentes inuenerūt danielē orātem & obsecrantem deū suū: & accedētes locuti sunt regi sup edicto. Rex nūquid nō cōstituisti vt oīs homo qui rogaret quemq̄ de dīs & hominibꝫ vsq̄ ad dies triginta nisi te rex mitteret? in lacum leonum? Ad quos respondēs rex ait. Ver? sermo iuxta decretū medoꝝ atq̄ persarum: quod preuaricari non licet. Tūc respōdētes dixerūt coram rege. Daniel ꝺ filiꝭ captiuitatis iude non curauit de lege tua & edicto quod constituisti: sed tribus temporibꝫ p diem orat obsecratōe sua. Quod verbū cū audisset rex satis cōtristatus est: & p daniele posuit cor vt liberaret eum: & vsq̄ ad occasū solis laborabat vt erueret illum. Viri aūt illi intelligētes regem dixerūt. Scito rex q̄ lex medoꝝ est atq̄ persarū: vt oē decretuz qd̄ cōstituerit rex nō liceat immutari. Tūc rex precepit & adduxerūt danielē: & miserūt eū in lacū leonū. Dixitq̄ rex danieli. Deu? tuus quē colis semp: ipe liberabit te. Allat? ē lapis vn? & positus est sup os laci: quem obsignauit rex anulo suo & anulo optimatū suoꝝ: ne quid fieret cōtra danielē. Et abiit rex in domū suā et dormiuit incenatus: cibiq̄ non sunt allati coram eo insup & somnus recessit ab eo. Tūc rex primo diluculo cōsurgēs festin? ad lacū leonum perrexit: appropinquāsq̄ lacui daniel voce lacrimabili inclamauit: & affatus est eum. Daniel serue dei viuētis de? tu? cui tu seruis semp. putasne valuit te liberare a leonibꝫ? Et daniel regi respōdēs ait. Rex in eternū viue. Deus misit āgelum suū. et cōclusit ora leonū & nō nocuerūt michi: quia coram eo iusticia inuenta ē in me. Sed & coram te rex delictū nō feci. Tūc vehementer rex gauisus est sup eo: et danielē ꝑcepit educi de lacu. Eductusq̄ est daniel de lacu: & nulla lesio inuenta est in eo: q̄ credidit deo suo. Jubēte aūt rege adducti sunt viri illi qui accusauerūt danielem: & in lacū leonū missi sūt ipi et filij et vxores eoꝝ: et nō puenerūt vsq̄ ad pauimentū laci donec arriperēt eos leones & omnia ossa eorū cōminuerunt. Tunc darius rex scripsit vniuersis populis tribubꝫ & linguis habitātibꝫ in vniuersa terra. Pax vob multiplicet. A me cōstitutū ē decretum vt in vniuerso impio & regno meo tremiscant & paueāt deū danielis. Ipe ē em deus viues et eternus in secula: et regnū eius nō dissipabit: & ꝑtas eius vsq̄ in eternum. Ipse liberator atq̄ saluator faciens signa et mirabilia in celo & interra. q̄ liberauit danielez de lacu leonū. Porro daniel pseuerauit vsq̄ ad regnū

Ca. VII.

Darij regnūq̄ ciri pse.

Anno ꝑmo balthazā regis babilōis daniel somnū vidit visiōz a capitis eius

in cubili suo. Et sommium scribens breui ser
mone cõprehẽdit: sũmatiq; pstringens ait.
Videbã i visiõe mea nocte: & ecce q̃tuor vẽ
ti celi pugnabãt in mari magno: & quatuor
bestie grandes ascendebant de mari diuerse
inter se. Prima q̃si leena: & alas habebat
aquile. Aspiciebã donec euulse sũt ale ei9 &
sublata est de terra: & sup pedes quasi homo
stetit: & cor eius datũ est ei. Et ecce bestia
alia similis vrso in pte stetit: & tres ordines
erant in ore ei9 & in dẽtibo ei9: & sic dicebãt
ei. Surge: come de carnes plurimas. Post
hec aspiciebam: & ecce alia quasi pardus: &
alas habebat quatuor super se quasi auis. Et
quatuor capita erant in bestia: & potestas
data est ei. Post hec aspiciebam in visione
noctis: & ecce bestia quarta terribilis atq;
mirabilis et fortis nimis. Dentes ferreos ha
bebat magnos: cõedens atq; ɔminuẽs. & re
liqua pedibo suis cõculcans. Dissimilis autẽ
erat ceteris bestijs quas videram ante eam:
& habebat cornua decem. Cõsiderabã cornua:
& ecce cornu aliud paruulũ ortũ ẽ de medio
eorum: & tria de cornibus primis euulsa
sũt a facie ei9. Et ecce oculi eius q̃si oculi ho
minis i cornu isto: & os loq̃ns ingẽtia. Aspi
ciebam donec thronj positi sũt: & antiqu9 di
erum sedit. Vestimentum eius cãdidũ quasi
nix: capilli capitis ei9 q̃si lana mũda. Thro
nus eius flãme ignis: rote ei9 ignis accẽsus:
fluuius igneus rapiduscq; egrediebatur a fa
cie eius. Milia milium ministrabant ei: & de
cies milies cẽtena milia assistebãt ei. Judici
um sedit: & libri aperti sũt. Aspiciebã ꝓpter
vocẽ sermonũ grandiũ quos cornu illud loq̃
batur. Et vidi quomã interfecta esset bestia
& perisset corpus eius & traditũ est ad cõ
burendum igni: aliarũ q̃q; bestiarũ ablata eẽt
potestas: & tpa vite cõstituta essent eis vsq;
ad temp9 & tẽpus. Aspiciebã ergo in visio
ne noctis: & ecce cum nubibus celi quasi fi
lius hominis veniebat. & vsq; ad antiquum
dierũ peruenit: & in cõspectu eius obtulerũt
eũ. Et dedit ei potestatẽ & honorẽ et regnũ:
& oẽs ꝑpli tribus & lingue ipi seruient. Potas
eius potestas eterna q̃ nõ auferet: et regnum
eius q̃d nõ corrũpetur. Pauit spũs meus.
Ego daniel territus sum in hijs: & visiones
capitis mei conturbauerũt me. Accessi ad
vnum de assistentibo: & veritatẽ q̃rebã ab eo
de oñibo hijs. Qui dixit michi interpretatõez
sermonũ: et docuit me. Hee quatuor bestie
magne: quatuor regna consurgent de terra.
Suscipient aũt regnum sancti dei altissimi:
& obtinebũt regnũ vsq; i seculũ et seculũ se
culoz. Post hoc volui diligẽter discẽ de be
stia quarta: q̃ erat dissimilis valde ab oñibo
& terribilis nimis. Dẽtes et vngues ei9 ferr
rei: cõedebat & cõminuebat: & reliq̃ pedibus
suis cõculcabat. Et de cornibo decẽ q̃ habebat
in capite. & de alio q̃d ortũ fuerat. ãte quod
ceciderãt tria cornua: & de cornu illo q̃d ha
bebat oculos et os loquẽs grandia: et maius
erat ceteris. Aspiciebam: & ecce cornu illud
faciebat bellum aduersus scõs & preualebat
eis: donec venit antiqu9 dierz & iudicium de
dit sanctis excelsi: et tẽp9 aduenit et regnuz
obtinuerũt sancti. Et sic ait. Bestia quarta.
regnũ quartũ erit in terra q̃d mai9 erat oĩ
bus regnis: & deuorabit vniuersam terrã: &
ɔculcabit et cõminuet eã. Decem cornua
ipius regni decẽ reges erũt: & alius cõsurget
post eos & ipe potẽcior erit ꝓ illos: & tres re
ges humiliabit. Et sermones contra excelsum
loquetur: et sanctos altissimi cõteret. Et pu
tabit q̃ possit mutare tẽpora & leges: et tra
dentur in manu eius vsq; ad tempus & tpa
& dimidiũ temporis. Et iudicium sedebit vt
auferatur potẽtia & cõteratr & dispereat vsq;
in finẽ: regnuz aũt et ptas & magnitudo re
gni q̃ est subt omne celum detr ppl'o sanctoz
altissimi. cui9 regnũ. regnũ sempiternũ ẽ:
et oñes reges seruiẽt ei & obediẽt. Hucusq;
finis verbi. Ego daniel multũ cogitacõibus
meis conturbabar: & facies mea mutata ẽ in
me: vba aũt i corde meo ɔseruaui.

Ca. VIII

Anno ẽcio regni balthasar regis vi
sio apparuit michi. Ego daniel post
id q̃d viderã in ꝓncipio vidi i visiõe
mea cũ essez i susis castro q̃d est i helam ciui
tate: vidi aũt in visione eẽ me sup portã vlai
& leuaui oculos meos et vidi. Et ecce aries
vn9 stabat añ paludẽ habẽs cornua excelsa:
& vnũ excelsi9 altero atq; succrescẽs. Post
ea vidi arietẽ cornibus ventilãtẽ cõtra occi
dentem et cõtra aquilonẽ et cõtra meridiem:

& omnes bestie non poterant resistere ei neq liberari de manu eius: fecitq scdm voluntatez suam & magnificatus ē. Et ego intelligebā. Ecce aūt hircus caprarum veniebat ab occidente sup faciem tocius terre: & nō tangebat terram. Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos & venit vsq ad arietez illū cornutum quē viderā stantem ante portā: & cucurrit ad eum in impetu fortitudinis sue. Cūq appropinquasset prope arietem efferat? est in eum: & percussit arietē & cōminuit duo cornua eius: & nō poterat aries resistere ei. Cūq eū misisset in terrā conculcauit: & nemo q̄bat liberare arietē de manu ei?. Hircus autez caprarum magnus factus est nimis. Cumq creuisset fractū est cornu magnū: & orta sūt quatuor cornua subter illud p quatuor vētos celi. De vno autē ex eis egressum est cornu vnū modicū: & factū est grande ctra meridiē & cōtra orientem & cōtra fortitudinem. Et magnificatū est vsq ad fortitudinē celi: & deiecit de fortitudine & de stellis cōculcauit eas: & vsq ad principez fortitudinis magnificatus est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū: & deiecit locum sanctificatōis eius. Robur aūt datum est cōtra iuge sacrificium ꝓpter peccata & prosternetur veritas in terra: & ꝓsperabitur & faciet. Et audiui vnū de sāctis loquentē: & dixit vn? scūs alteri nescio cui loquēti. Vsquequo visio & iuge sacrificiū & peccatū desolatōis q̄ facta est sanctuariū & fortitudo cōculcabitur? Et dixit ei. Vsq ad vesperam & mane dies duo milia trecēti: & mūdabitur sanctuarium. Factū est aūt cū viderem ego daniel visionē & quererē intelligēciam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. Et audiui vocē viri inter vlai: & clamauit et ait Gabriel fac intelligē istū visionē. Et venit: & stetit iuxta vbi ego stabā. Cūq venisset: pauēs corui mi faciem meam. Et ait ad me. Intellige fili hom̄is: quoniaz in tēpore finis complebitur visio. Cumq loqueretur ad me: collapsus sū pron? in terrā. Et tetigit me & statuit me in gradu meo: dixitq mihi. Ego ostēdam tibi q̄ futura sint in nouissimo maledictionis: quoniā habet tempus finem suū. Aries quem vidisti habere cornua: rex medorum est atq persarū. Porro hircus caprarū rex grecorū est: & cornu grande quod erat inter oculos eius ipe est rex primus. Quod aūt fracto illo surrexerūt quatuor p eo: quatuor reges de gēte eius cōsurgent: sed non in fortitudine eius. Et post regnū eorū cū creuerint iniquitates. Consurget rex impudēs facie & intelligēs ꝓpositōnes: & roborabitur fortitudo eius sed nō in viribo suis. & supra quā credi potest vniuersa vastabit: & ꝓsperabit & faciet. Et interficiet robustos & populū scōrū scdm voluntatem suam: & dirigetur dolus in manu ei? & cor suū magnificabit: & in copia rerū omnium occidet plurimos. Et cōtra pncipē principū cōsurget: & sine manu cōteret. Et visio vespere & mane que dicta ē vera ē. Tu g̃ visionez signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel langui & egrotaui p dies Cūq surrexissem faciebā opa regis: & stupebā ad visiōz: & non erat qui interpretaretur. Anno primo darij filij assueri de semine medorū q̄ imperauit sup regnum chaldeorū ano vno regni ei? ego daniel intellexi in libris numerū anorū de q̄ fact? ē sermo domini ad ieremiā ꝓphetam: vt cōplerent̄ desolatōis ierusalē septuaginta āni. Et posui faciē meā ad dominū deum meū rogare & deprecari in ieuniis sacco et cinere: & oraui dñm deū. & cōfessus sū & dixi. Obsecro domine deus magne & terribilis custodies pactū et misericordiam diligētibo te & custodiētibo māda ta tua: peccauimus iniquitatē fecimus impie egimus: & recessimus & declinauim? a mādatis tuis ac iudicijs. Nō obediuimus seruis tuis ꝓphetis: qui locuti sūt in nomine tuo regibo nostris principibo nostris patribo nr̄is omiq populo terre. Tibi dñe iusticia: nobis aūt cōfusio faciei sicut est hodie viro iuda & habitatoribo ierusalem & oi israhel: hijs q̄ ꝓpe sūt et hijs q̄ procul i vniuersis terris ad q̄s eieciſti eos ꝓpter iniquitates eorū in quibus peccauerūt in te domine. Nobis cōfusio faciei regibo nostris principibo nr̄is & pr̄ibo nr̄is q̄ peccauerunt. Tibi aūt domino deo nostro misericordia & ꝓpiciatio q̄a recessimus a te: & nō audiuimus vocem domini dei nostri vt ābularemus in lege eius quam posuit nobis p seruos suos ꝓphetas: & oīs israhel p̃uaricati sunt legē tuā & declinauerūt ne audiret

Ca. IX.

ri de semine medorū q̄ imperauit sup regnum chaldeorū ano vno regni ei? ego daniel intellexi in libris numerū anorū de q̄ fact? ē sermo domini ad ieremiā ꝓphetam: vt cōplerentur desolatōis ierusalē septuaginta āni. Et posui faciē meā ad dominū deum meū rogare & deprecari in ieuniis sacco et cinere: & oraui dñm deū. & cōfessus sū & dixi. Obsecro domine deus magne & terribilis custodies pactū et misericordiam diligētibo te & custodiētibo māda ta tua: peccauimus iniquitatē fecimus impie egimus: & recessimus & declinauim? a mādatis tuis ac iudicijs. Nō obediuimus seruis tuis ꝓphetis: qui locuti sūt in nomine tuo regibo nostris principibo nostris patribo nr̄is omiq populo terre. Tibi dñe iusticia: nobis aūt cōfusio faciei sicut est hodie viro iuda & habitatoribo ierusalem & oi israhel: hijs q̄ ꝓpe sūt et hijs q̄ procul i vniuersis terris ad q̄s eieciſti eos ꝓpter iniquitates eorū in quibus peccauerūt in te domine. Nobis cōfusio faciei regibo nostris principibo nr̄is & pr̄ibo nr̄is q̄ peccauerunt. Tibi aūt domino deo nostro misericordia & ꝓpiciatio q̄a recessimus a te: & nō audiuimus vocem domini dei nostri vt ābularemus in lege eius quam posuit nobis p seruos suos ꝓphetas: & oīs israhel p̃uaricati sunt legē tuā & declinauerūt ne audiret

vocem tuam: & stillauit sup nos maledictio & detestacõ que scripta ẽ ī libro moysi serui dei q peccauim⁹ ei. Et statuit sermões suos quos locutus est sup nos & sup ꝓncipes nostros qui iudicauerũt nos & vt supinducẽt ī nos malũ magnũ ꝗle nũq̄ fuit sub oĩi celo. scd̃m q̄ factum est in iherusalẽ sicut scriptũ est in lege moysi. Oĩe malũ hoc venit super nos. Et non rogauim⁹ faciem tuaz dñe deus noster. vt reuerteremur ab iniquitatibo nr̃is & cogitaremus veritatem tuã. Et vigilauit dñs sup malitiã: & adduxit eam super nos. Justus dominus deus noster; in ommibus operibus suis q̄ fecit. Non enim audiuimus vocem eius. Et nunc dñe deus noster q̄ eduxisti populũ tuũ de t̃ra egipti ī maũ forti & fecisti tibi nomẽ scd̃z diẽ hãc: peccauim⁹ iniq̄tatem fecimus domine in omnez iusticiã tuã. Auertat̃ obsecro ira tua & furor tuꝰ a ciuitate tua iherusalem: & a mõte tuo. ꝓpter peccata enim nostra & iniquitates pr̃m nr̃orum iherusalẽ & populꝰ tuꝰ ī obprobriũ sũt oĩbo p circuitũ nr̃m. Nũc ergo exaudi deus noster orationẽ serui tui. & p̃ces eiꝰ: & oñde faciẽ tuã sup sanctuariũ tuũ qd̃ desertum ẽ. ꝓpter temetipsũ inclina deus meus aurez tuam & audi: aperi oculos tuos & vide desolationem nr̃am: & ciuitatem sup quã inuocatum ẽ nomẽ tuũ. Neq̄ em̃ in iustificatiombo nostris ꝓsternim⁹ preces añ faciem tuam: sed in miserationibo tuis multis. Exaudi domine: placare dñe: attende & fac. Ne moreris ꝓpter temetip̃m deꝰ meus: q̄ nomẽ tuum inuocatum ẽ sup ciuitatẽ et sup populũ tuũ. Cũq̄ adhuc loquerer & orarem & cõfiterer peccata mea & pcã populi mei israhel vt ꝓsternerẽ p̃ces meas in cõspectu dei mei ꝓ mõte sancto dei mei: adhuc loquẽte me in oratõe mea. ecce vir gabriel quem videram in visione a principio cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini: & docuit me & locutus est michi. Dixitq̄. Daniel: nũc egressus sum vt docerem te & intelligeres. Ab exordio precũ tuarꝫ egressus est sermo. Ego aũt veni vt indicarẽ tibi: q̄ vir desideriorꝫ es Tu aũt animaduerte sermonem: & intellige visionem. Septuaginta ebdomades abbreuiate sunt super populum tuum. & super vrbez sanctã tuã vt cõsumetur p̃uaricatio. & finem accipiat peccatũ. & deleat̃ iniq̄tas: & adducatur iustitia sempiterna & impleatur visio & ꝓphẽtia: & vngat̃ scũs scõꝝ. Scito g̃ & animaduerte: ab exitu sermõis vt itez edificet̃ iherl̃m vsq̄ ad cristũ ducẽ ebdomades septẽ & ebdomades sexagintaduo erũt: et rursũ edificabit̃ platea & muri ī angustia tpoꝝ Et post ebdomades sexagintaduas occidetur crist⁹: & nõ erit eiꝰ popul⁹ q̄ eũ negaturus est. Et ciuitatẽ & sanctuariuz dissipabit populꝰ cũ duce vẽturo: & finis eiꝰ vastitas: & post finẽ belli statuta desolatio. Cõfirmabit aũt pactũ multis ebdomada vna: & in dimidio ebdomadis deficiet hostia & sacrificium. Et erit ī templo abomiatõ desolatõis: & vsq̄ ad cõsumatõez & finẽ perseuerabit desolatio.

Ca. X.

Anno tercio regni cyri regis psarũ vbũ reuelatũ est danieli cognomẽto balthazar: & verbũ verũ et fortitudo magn̄: intellexitq̄ sermõez. Intelligẽtia em̃ ẽ op⁹ ī visiõe. In diebo ill̃ ego daniel lugebã triũ ebdomadarꝫ diebo: panez desiderabilẽ nõ cõedi & caro & vinũ nõ introuerũt in os meũ. Sed neq̄ vngẽto vnct⁹ sũ: donec cõplerẽtur triũ ebdomadarꝫ dies. Die aũt vicesima & quarta mẽs̃ pmi eram iuxta fluuiũ magnũ q̄ est tigris: & leuaui oculos meos & vidi. Ecce vir vnus vestitus lineis & renes eius accincti auro obrizo: & corp⁹ eius quasi crisolitus & facies eius velut spẽs fulguris: & oculi eius vt lampas ardens: & brachia eiꝰ & que deorsũ vsq̄ ad pedes quasi species eris candẽtis: & vox sermonum eius vt vox multitudinis. Vidi aũt ego daniel solus visionẽ: porro viri qui erãt mecũ non viderũt: sed terror nimius irruit sup eos & fugerũt in abscõditum. Ego aũt relictus solꝰ vidi visionẽ grãdem hãc: & nõ remãsit ī me fortitudo: sed et species mea immutata est in me: & emarcui nec habui quicq̄ virium. Et audiui vocem sermonũ eiꝰ: & audiẽs iacebã consternatus sup faciem meã: et vult⁹ meus herebat terre. Et ecce manus tetigit me: & erexit me sup genua mea & super articulos manuũ mearꝫ Et dixit ad me. Daniel vir desideriorũz intellige verba que ego loquor ad te: & sta in gradu tuo. Nunc em̃ sum missus

ad te. Cumq; dixisset michi sermones istum steti tremēs: & ait ad me. Noli metuē daniel q; ex die p̄mo q̄ posuisti cor tuū ad intelligē dum vt te affligeres in cōspectu dei tui. ex audita sunt verba tua: & ego veni propter sermones tuos. Princeps aūt regni psaȳ re stitit michi vigīti & vno diebo: & ecce mi chahel vn9 ō p̄ncipibo p̄mis veīt ī adiutori ū meū: & ego remāsi ibi iuxta regē psarum Veni autem vt docerem te que ventura sunt populo tuo in nouissimis diebo: qm̄ adhuc visio ī dies ptelat. Cūq; loq̄ret mihi huiusce modi verbis dieci vultū meū ad terrā. & tacui. Et ecce quasi similitudo filij hominis tetigit labia mea: & aperiēs os meū locutus sum & dixi ad eū qui stabat cōtra me. Dñe mi in visione tua dissolute sunt cōpages mee & michil in me remānsit viriū. Et quō poterit seruus domini mei loqui cum domino meo? Michil enim in me remānsit viriū: ſ & halit9 meus intercluditur. Rursū ergo tetigit me quasi visio hominis: & cōfortauit me & dixit Noli timere vir desideriorū: pax tibi: confor tare & esto robustus. Cūq; loqueret mecū cōualui & dixi. Loquere dñe mi q; cōfortasti me. Et ait. Nūquid scis quare venerim ad te? Et nūc reuertar vt p̄lier aduersū p̄nci pem persarum. Cum em̄ egrederer apparuit princeps grecoȳ veniens. Verūtamen an nūciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis: & nemo est adiutor me9 ī oībo his: nisi michahel p̄nceps vester. Ca. XI.

Ego aūt a primo āno darij medi sta bam: vt cōfortaret & roboraret. Et nūc veritatē annunciabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabūt ī psidē: & quart9 di tabit opibo nimijs sup oēs: et cū inualuerit diuicijs suis cōcitabit oēs aduersum regnum grecie. Surget vero rex fortis & dominabit potestate multa: et faciet quod placuerit ei. Et cū steterit cōteret regnū eius: & diuidet in quatuor ventos celi: sed nō in posteros ei9 neq; sēm potentiam illius qua dominat9 ē. Lacerabitur em̄ regnū eius etiā in externos exceptis hijs. Et cōfortabitur rex austri: et de principibo eius p̄ualebit sup eū. Et dñabitur ditione: multa enim dominatio eius. Et post finem annoȳ federabuntur. Filiaq; regis austri veniet ad regem aquilonis face re amicitiā: & nō obtinebit fortitudinē bra chij nec stabit semē ei9: & tradet ipsa & qui adduxerunt eam adolescentes eius. & qui cō fortabant eam in temporibo. Et stabit de ger mine radicum eius plantatio. Et veniet cum exercitu et ingredietur prouinciā regis aquilo nis. & abutet eis: & obtinebit insup & deos eoȳ & sculptilia: vasa q̄q; preciosa auri & ar gēti captiua ducet in egiptū. Ipse p̄ualebit aduersus regē aquilōis. Et intrabit ī regnū rex austri: et reuertet ad terrā suā. Filij aūt eius prouocabūtur: & cōgregabūt multitudi nem exercituū plurimoȳ. Et veniet ꝑperans & inundans: et reuertet & cōcitabit: & con gredietur cū roboze eius. Et prouocatus rex austri egrediet et pugnabit aduersus regē aq̄lonis: & prepabit mltitudīez mmā et dabi tur multitudo in man9 eius: & capiet multi tudinē & exaltabit cor ei9: et deiciet mlta mi lia: ſ nō p̄ualebit. Conuertet em̄ rex aqui lonis: & p̄parabit multitudinē multomaiorē q̄ p̄ius. Et in fine temporū annoȳ q̄q; veniet ꝑperās cum exercitu magno & opibo nimijs. In tēporibo illis multi cōsurgent aduersus regem austri. Filij q̄q; preuaricatoȳ ꝑpli tui extollentur vt impleant visionē: & corruēt. Et veniet rex aq̄lonis & cōportabit aggerē: & capiet vrbes munitissimas: & brachia au stri non sustinebūt. Et cōsurgēt electi ei9 ad resistēdū: & nō erit fortitudo. Et faciet ve niens sup eū iuxta placitū suū: et nō erit q̄ stet cōtra faciē ei9. Et stabit in terra inclita et cō sūmetur in manu ei9: et ponet faciē suā vt ve niat ad tenēdū vniuersū regnū ei9: et rcta fa ciet cū eo. Et filiā feminaȳ dabit ei vt euertat illā: & nō stabit nec illi9 erit. Et cōuertet fa ciem suā ad insulas & capiet multas: & cessā re faciet principem obprobrij sui. Et obpro brium eius cōuertetur in eū. Et cōuertet fa ciem suā ad imperiuz terre sue: & impinget & corruet: & nō inuenietur. Et stabit ī loco ei9 vilissimus & indignus decore regio: & in paucis diebo conteretur non in furore nec in p̄lio. Et stabit in loco eius despectus: & non tribuetur ei honor regi9. Et veniet clam & obtinebit regnum in fraudulētia: & brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius: &

cõterèntur · Insup & dux federis. Et post amicicias cũ eo faciet dolũ: & ascendet & superabit in modico populo: & abundantes & vberes vrbes ingredietur. Et faciet que non fecerunt patres ei9: & pres patrũ ei9 · Rapinas & predam & diuicias eorũ dissipabit: & cõtra firmissimas cogitatões iniet cõsiliũ: & hoc vsq; ad tẽpus. Et cõcitabit fortitudo ei9 & cor eius aduersum regem austri i exercitu magno. Et rex austri puocabit ad bellũ multis auxilijs & fortibo nimis: et nõ stabũt q; inibũt aduersus eum cõsilia. Et cõedentes panẽ cũ eo cõterent illũ: exercitusq; eius opprimet: & cadet interfecti ei9 plimi. Quoq; regũ cor erit vt male faciãt: & ad mẽsam vnam loquẽtur mẽdacium & nõ pficient: qa adhuc finis in aliud tempus. Et reuertetur in terrã suam cum opibus multis: & cor eius aduersus testamẽtum sanctũ: & faciet & reuertet in terram suã. Statuto tẽpore reuertetur & veniet ad austrũ: & nõ erit prior illi nouissimũ. Et venẽt sup eũ trieres & romani & pcucient & reuertet & indignabit cõtra testamentũ sanctuarij & faciet reuertetur q; & cogitabit aduersum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarij. Et brachia ex eo stabũt: & polluẽt sanctuariũ fortitudinis & auferent iuge sacrificiũ: & dabũt abominatõnem in desolationẽ. Et impij in testamẽtuz similabunt fraudulenter: populus aũt sciens deũ suũ obtinebit & faciet. Et docti in populo docebunt plurimos: et ruẽt in gladio & in flãma & in captiuitate & in rapinã ducent. Cũq; corruerint subleuabũt auxilio puulo: & applicabunt eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis eruẽt vt cõflẽtur & eligãtur & dealbẽtur vsq; ad tẽpus pfinitũ: q; adhuc aliud tẽpus erit. Et faciet iuxta volũtatẽ suã rex: et eleuabit & magnificabitur aduersus oẽm deũ. Et aduersus deũ deoz loquetur magnifica & dirigetur: donec cõpleatur iracundia. Perpetrata quippe est diffinitio. Et deũ patrũ suoz nõ reputabit: & erit in cõcupiscencijs feminarũ: nec quemq; deoz curabit quia aduersum vniuersa cõsurget. Deũ aũt maozim in loco suo venerabit: & deũ quẽ ignorauerunt pres eius colet · auro & argento. & lapide precioso. rebusq; preciosis. Et faciet vt munimat maozim cum deo alieno quem nõ cognouit: & multiplicabit gloriã: & dabit eis potestatẽ in multis: & terrã diuidet gratuito Et in tempore prefinito pliabit aduersus eũ rex austri: & qi tẽpestas veniet cõtra illũ rex aquilonis in curribo & in equitibo & i classe magna: et ingredietur terras et cõtẽt et ptrãsiet · Et introibit in terrã gloriosam: et multi corruent · Hee aũt sole saluabuntur de manu ei9: edom & moab & principes filioz ãmon · Et mittet manũ suã in terras: & terra egipti nõ effugiet. Et dñabitur thesauroz auri & argenti: et in oĩbo pciosis egipti · Per libiã quoq; & ethiopiã trãsibit: & fama turbabit eũ ab oriẽte & ab aquilone: & veniet in multitudine magna vt cõterat & interficiat plurimos. Et figet tabernaculũ suũ a phetuo inter duo maria sup mõtẽ inclitũ et scm: & veniet vsq; ad sũmitatẽ ei9: et nẽo auxiliabit ei.

In tpe aũt illo surget michahel Ca·XII. princeps magn9 qui stat p filijs populi tui et venet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse ceperũt vsq; ad tempus illud. Et in tẽpore illo saluabit populus tuus: omis q; inuent9 fuerit scriptus in libro vite. Et multi de hijs qui dormiũt in terre puluere euigilabũt: alij in vitã eternã: & alij in obprobrium vt videãt semp. Qui aũt docti fuerint fulgebũt quasi splendor firmamenti: & q ad iusticiam erudiũt multos. qsi stelle in perpetuas eternitates. Tu aũt daniel claude sermones & signa libri vsq; ad tempus statutũ. Plurimi pertransibũt: & multiplex erit scia. Et vidi ego daniel: & ecce quasi duo alij stabãt vnus hinc super ripam fluminis: & alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro qui erat indut9 lineis: q stabat sup aquas fluminis. Vsquo finis hoz mirabilium! Et audiui viz qui indut9 erat lineis qui stabat super aquas fluminis: cũ eleuasset dexterã et sinistrã suam in celũ & iurasset p viuẽtez in eternum: qa in tẽpus & tẽpora & dimidiũ tpis. Et cũ cõpleta fuerit dispsio manus ppli sancti: cõplebunt vniuersa hec. Et ego audiui: & nõ intellexi. Et dixi. Domine mi quid erit post hec! Et ait. Vade daniel: q clausi sunt signatiq; sermones vsq; ad pfinitũ tempus. Eligentur & dealbabuntur: & quasi ignis

ꝓbabũtur multi. Et impie agẽt impñ: neq; intelligẽt omnes impñ. Porro docti intelligent: & a tempore cũ ablatũ fuerit iuge sacrificiũ & posita fuerit abominacõ in desolatõez dies milleducentinonaginta. Beat? qui expectat: & peruenit ad dies milletrecentostrigintaquinq;. Tu aũt daniel vade ad prefinitũ: & requiesces & stabis ī sorte tua ī fine diez. Hucusq; danielẽ in hebraico volumine legimus: cetera q̃ sequũt̃ vsq; ad finẽ libri de theodotionis editione translata sunt.

Erat vir hitãs ī babilone: & nome ei? ioachim: & accepit vxorẽ noie susannam filiã helchie pulcrã nimis & timentẽ deũ. Parentes em illi? cũ eẽnt iusti erudierũt filiã suã scdm legẽ moysi. Erat aũt ioachim dives valde & eãt ei pomeriũ vicinũ domui sue: & ad ipsum cõfluebãt iudei eo q̃ eẽt honorabilior omĩm. Et cõstituti sũt duo senes iudices in illo anno: de quibo locutus est dominus q̃ egressa est iniquitas de babilone a senioribo iudicibus qui videbant̃ regere populũ. Iste frequẽtabãt domum ioachim: & veniebant ad eos omẽs qui habebãt iudicia. Cum autem populus reuertisset ꝑ meridiẽ: ingrediebatur susanna & deambulabat in pomerio viri sui Et videbant eam senes quotidie ingredientem & deambulantẽ: & exarserũt in cõcupiscẽtiã eius. Et euerterũt sensũ suũ: & declinauerũt oculos suos vt nõ viderẽt celum: neq; recordarẽtur iudicior iustorũ. Erant ergo ambo vulnerati amore eius: nec indicauerũt sibi vicissim dolorem suum. Erubescebant enim indicare sibi concupiscentiam suam. volentes cõcũbere cum ea. Et obseruabant quotidie sollicitius videre eam. Dixitq; alter ad alterũ: eamus domum q̃ hora prandiĩ ẽ. Et egressi recesserũt a se. Cũq; reuertissent venerũt in vnũ: & sciscitãtes ab inuicẽ causam cõfessi sũt cõcupiscentiã suã. Et tũc ī comune statuerũt tempus: quãdo eam possent inuenire solã. Factũ est aũt cũ obseruarent diẽ aptũ: ingressa est aliquando sicut heri & nudiustercius cũ duabo solis puellis: voluit q̃ lauari in pomerio. Estus quippe erat. & non erat ibi quisq; ꝑter duos senes absconditos: & cõtemplãtes eam. Dixit ꝑ puellis

Ca. XIII

Afferte mihi oleũ & smigmata & hostia pomeriĩ claudite vt lauer. Et fecerũt sicut ꝑceperat: clauseruntq; hostia pomerij: & egresse sunt per posticũ vt afferrẽt que iusserat. Nesciebantq; senes intus eẽ absconditos. Cum autem eẽnt egresse puelle. surrexerunt duo senes: & accurrerũt ad eã & dixerunt. Ecce hostia pomeriĩ clausa sũt & nemo nos videt & in cõcupiscentia tui sumus. Quamobrẽ assentire nobis: & cõmiscere nobiscũ. Quod si nolueris. Dicem? cõtra te testimoniũ q̃ fuerit tecũ iuuenis: & ob hãc causam emiseris puellas. Ingemuit susanna & ait. Angustie michi sunt vndiq;. Si enim hoc egero mors michi est: si aũt non egero non effugiam manus vestras. Sed melius est michi absq; opere incidere in manus hominum: q̃ peccare in cõspectu dñi. Et exclamauit voce magna susanna: exclamauerunt aũt & senes aduers? eã. Et cucurrit vn? ad hostia pomeriĩ. & aperuit. Cũ ergo audissent clamorẽ famuli domus in pomerio: irruerunt ꝑ posticũ vt viderent quidnã eẽt. Postq̃ aũt senes locuti sũt erubuerũt serui vehementer q̃ nũq̃ dictus fuerat sermo huiuscemodi de susanna. Et facta ẽ dies crastina. Cũq; veniss̃ popul? ad virũ ei? ioachim: venerũt & duo ꝑsbiteri pleni iniqua cogitatõe aduersus susannã vt iterficerẽt eã. Et dixerũt cor̃ ꝑplo Mittite ad susannã filiã helchie vxorẽ ioachim. Et statĩ miserũt. Et venit cũ ꝑntibo & filiis et vniuers cogtis suis. Porro susãna erat delicata nimis & pulcra specie. At imq̃ illi iusserũt vt discooperiret̃: erat em̃ coopta: vt vel sic saciarent̃ decore ei?. Flebant igit̃ sui: & oẽs qui nouerãt eã. Consurgẽtes aũt duo ꝑsbiteri in medio populi: posuerũt manus suas sup caput eius. Que flens suspexit ad celũ. Erat em̃ cor ei? fiduciam habens in domino. Et dixerũt ꝑsbiteri. Cũ deãbularemus in pomerio soli ingressa est hec cum duabo puellis: & clausit ostia pomeriĩ: & dimisit a se puellas. Venitq; ad eã adolescẽs qui erat absconditus: & cõcubuit cũ ea. Porro nos cum eẽmus in angulo pomeriĩ videntes iniquitatẽ cucurrimus ad eos: & vidim? eos pariter cõmisceri. Et illũ quidẽ nõ quiuimus cõprehendere q̃ fortior nobis erat: &

apto hostio exiliuit · Hanc autem cum apprehendissemus interrogauimus quisnam esset adolescens: & noluit indicare nobis · Huius rei testes sumus · Credidit eis multitudo quasi sembus & iudicibo populi : & cõdemnauerunt eã ad mortẽ · Exclamauit aũt voce magna susanna & dixit . Deꝰ eterne qui absconditoꝝ es cognitor qui nosti oñia anteq̃ fiãt: tu scis qm̃ falsum testimoniuꝫ tulerũt contra me: & ecce morior cũ michil horꝝ fecerim que isti maliciose cõposuerũt aduersum me · Exaudiuit aũt dominus vocem eius · Cũq; duceretur ad mortez: suscitauit dñs spiritũ sãctũ pueri iuniozis cuiꝰ nomẽ daniel: & exclamauit voce magna · Mundus ego sum a sanguine huius · Et cõuersus oñis populus ad euꝫ dixit · Quis est iste sermo quem tulocut? es: Qui cum staret in medio eorum ait · Sic fatui filij israhel non iudicãtes neq; qđ verum est cognoscentes cõdemnastis filiam israhel · Reuertimini ad iuditiũ: quia falsũ testimoniũ locuti sunt aduersus eã · Reuersus est ꝯ populus cũ festinatione · Et dixerũt ei senes Veni & sede in medio nostrũ & indica nob: quia tibi deꝰ dedit honorẽ senectutis · Et dixit ad eos daniel · Deparate illos abinuicez procul: & diiudicabo eos · Cum ergo diuisi essent alter ab altero · vocauit vnum de eis: & dixit ad eũ · Inueterate dierũ malorꝝ · nũc venerũt peccata tua que operabaris prius: iudicans iudicia iniusta · innocentes opprimens & dimittens noxios dicente domino: innocẽtem & iustũ nõ interficies · Nunc ergo si vidisti eã: dic qua sub arbore videris eos colloquentes sibi · Qui ait · Sub cino · Dixit aũt daniel · Recte mentitus es in caput tuũ · Ecce em̃ angelꝰ dei accepta sentẽcia ab eo scindet te mediuꝫ · Et amoto eo iussit venire aliũ: & dixit ei · Semẽ chanaan & non iuda speties decepit te: & cõcupiscentia subuertit cor tuũ · Sic faciebatis filiabus israhel: & ille timẽtes loquebanꝫ vobis: sed nõ filia iuda sustinuit iniq̃tatẽ vestrã · Nũc ergo dic michi sub qua arbore cõprehẽderis eos loquẽtes sibi · Qui ait · Sub primo · Dixit aũt ei daniel · Recte mẽtitus es & tu in caput tuũ · Manet enim angelus dei gladium habẽs vt secet te mediũ: & interficiat vos · Exclamauit itaq; omnis cetus voce magna: & benedixerũt deum q̃ saluat sperãtes in se · Et cõsurrexerunt aduersus duos presbiteros · Cõuincerat eĩ eos daniel ex ore suo · falsum dixisse testimoniũ · Fecerũtq; eis sicut male egerãt aduersus proximã · vt facerẽt scdm legẽ moysi: & interfecerũt eos · Et saluat? ẽ sanguis innoxius in die illa · Helchias aũt & vxor eius laudauerũt deũ p filia sua susanna cũ ioachim marito eiꝰ & cognatis oñibo: qz nõ est inuẽta in ea res turpis · Daniel aũt factus est magnꝰ in cõspectu populi a die illa & deinceps · Et rex astiages appositꝰ est ad pres suos: & suscepit cirꝰ pses regnũ eiꝰ ·

Ca·XIIII.

Erat aũt daniel cõuiua regis: & honoratꝰ sup oẽs amicos eiꝰ · Erat q̃s ydolũ apud babilonios nomine bel: & impendebãtur in eo per dies singulos simile artabe duodecim: & oues quadraginta: viniq; amphore sex · Rex q̃s colebat eũ: & ibat p singulos dies adorare eũ: porro daniel adorabat deũ suũ · Dixitq; ei rex · Quare nõ adoras bel ? Qui respondẽs ait ei · Quia nõ colo ydola manufacta: sed viuentem deum: qui creauit celum et terrã & habet potestatẽ omnis carnis · Et dixit rex ad eũ · Nõ videtur tibi esse vmẽs deꝰ? An nõ vides quãta comedat & bibat quotidie? Et ait daniel arridẽs · Ne erres rex · Iste est em̃ intrinsecus luteus · forinsecus ereus: neq; comedit aliquãdo · Et iratus rex vocauit sacerdotes eius : & ait eis · Nisi dixeritis michi quis est qui comedat impensas has moriemini · Si autem ostenderitis q̃ bel comedat hec · morietur daniel : qz blasphemauit in bel · Et dixit daniel regi · Fiat iuxta vbũ tuũ Erãt autez sacerdotes bel septuaginta: exceptis vxoribus & paruulis & filijs · Et venit rex cũ daniele ĩ templũ belis · Et dixerũt sacerdotes belis · Ecce nos egredimur foras: & tu rex pone escas et vinũ misce: & claude hostiũ & signa anulo tuo · Et cũ ingressus fueris mane nisi inueneris omnia comesta a bel morte moriemur: vel daniel qui mẽtitꝰ ẽ aduersũ nos · Confidebãt aũt quia fecerant sub mensa abscõditum introitũ: & per illũ ingrediebãtur semp & deuorabãt ea · Factũ ẽ igit̃ postq̃ egressi sũt illi & rex posuit cibos ante bel: precepit daniel pueris suis & attulerunt

cinerez·& cribrauit per totū templū cōiuz re
ge:& egressi clauserūt hostiū: & signantes
anulo regis abierūt·Sacerdotes aūt ingressi
sūt nocte iuxta cōsuetudinē suā & vxores &
filiī eoz:& comederunt omnia & biberunt·
Surrexit aūt rex primo diluculo:& daniel
cum eo·Et ait rex·Salua ne sunt signacula
daniel?qui rñdit·Salua rex·Ptatimq; cuz
aperuissent hostiū:intuit? rex mensam excla
mauit voce magna·Magnus es bel:& non ē
apd̄ te dol? quisq; Et risit daniel:& tenuit re
gē ne ingrederet intro & dixit·Ecce pauimē
tum:animaduerte cuius vestigia sunt hec·
Et dixit rex·Video vestigia viroz & mu=
liez & infanciū·Et irat? est rex·Tūc ap=
phēdit rex sacerdotes & vxores & filios eo=
rum:& ostenderunt ei abscondita hostiola
per que ingrediebantur & consumebant que
erant super mensam·Occidit ergo illos rex
& bel tradidit in potestatez danielis:qui sub=
uertit eum & templum eius·Et erat draco
in loco illo:& colebant eum babilonij·Et di
xit rex danieli·Ecce nunc non potes dicere
quia iste non sit deus viuens·Adora ergo
eum·Dixitq; daniel regi·Dominum deum
meum adoro:quia ipse est deus viuens·Iste
autem non est deus viuens·Tu autem rex
da michi potestatem:& interficiam draconez
absq; gladio & fuste·Et ait rex·Do tibi·
Tulit ergo daniel picē & adipem & pilos &
coxit pariter: fecitq; massas & dedit in os
draconis:& diruptus ē draco·Et dixit da=
niel ecce quem colebatis·Quod cū audissent
babilonij indignati sunt vehementer:& cō
gregati aduersum regem dixerunt·Iu=
deus factus est rex·Bel destruxit:dra=
conem interfecit:& sacerdotes occidit·Et
dixerunt cum venissent ad regem·Trade
nobis danielem:alioquin interficiemus te
& domum tuam·Vidit ergo rex q̄ irruerēt
in eum vehementer:et necessitate compulsus
tradidit eis danielē·Qui miserūt eum in la=
cum leonum:& erat ibi diebus sex·Porro
in lacu erant leones septem:& dabantur eis
duo corpora quotidie & due oues:& tunc
non data sunt eis vt deuorarent danielem·
Erat autem abacuc pheta in iudea:& ipse
coxerat pulmentum & intriuerat panes in
alueolo:& ibat in campum vt ferret messo
ribo·Dixitq; angelus dñi ad abacuc·Fer
prandium quod habes in babilonem dani=
li:qui ē in lacu leonū·Et dixit ad abacuc
Domine babilonem non vidi:& lacum ne=
scio·Et apprehendit eum angelus domini
i vertice eius:& portauit eū capillo capitis
sui posuitq; eum in babilonem super lacum in
impetu spiritus sui·Et clamauit abacuc di
cens·Daniel serue dei:tolle prandium quod
misit tibi deus·Et ait daniel·Recordatus
es mei deus:& non dereliquisti diligentes
te·Surgensq; daniel comedit·Porro an=
gelus domini restituit abacuc confestim in
loco suo·Venit g̃ rex die septimo vt lugeret
danielem:& venit ad lacum & introspexit:
& ecce daniel sedens in medio leonum·Et
exclamauit voce magna rex dicēs·Magn?
es domine deus danielis·Et extraxit eum·
Porro illos qui perdicionis causā fuerāt in=
tromisit in lacum:& deuorati sunt in momē=
to coram eo:·

Explicit daniel propheta·

Incipit plog? i librū duodecim pphaz·

DOn idem ordo est duodecim p=
phetarum apud hebreos qui
& apud nos·Vnde scdm id
quod ibi legitur:hic quoq; di=
spositi sunt·Osee commaticus
est:& quasi per sententias loquens·Iohel
planus in principijs in fine obscurior:et vsq;
ad malachiam habent singuli pprietates su=
as:quem esdram scribam legisq; doctorem he
brei autumant·Et quia longum est nunc &
omnibus dicere:hoc tantum vos o paula &
eustochium ammonitas scire volo vnum li=
broz eē duodecim pphaz:& osee synchronon
ysaie:malachiam vero aggei et zacharie fuis=
se temporibus·In quibus aūt tempus non
prefertur in titulo:sub illis eos regibus pro=
phetasse sub quibus & hij qui ante eos ha=
bent titulos prophetauerunt:·

Explicit prologus·

Incipit osee prophēta. ¶ Capitulum. I.

VErbū dñi qđ factum est ad osee filium beeri in diebus ozie ioathan achaz ezechie regum iuda: & in diebo iheroboam filij ioas regis israhel. ¶Principiuz loquēdi dño in osee. Et dixit dñs ad osee. Vade sume tibi vxorē formicariā: & fac tibi filios formicatōnum: qz formicans formicabitur terra a dño. Et abijt & accepit gomer filiā debelaim: & cōcepit & pepit ei filiū. Et dixit dñs ad eū. Voca nomē ei? ihezrahel. Quomā adhuc modicū. et visitabo sanguinē ihezrahel sup domū iheu: & quiescere faciā regnū domus israhel. Et in illa die cōterā arcū israhel: in valle ihezrahel. Et cōcepit adhuc: & peperit filiā. Et dixit ei. Voca ei nomē absq; miseri cordia. Quia nō addam vltra misereri domui israhel: sed oblitione oblituscar eorum. Et domui iuda miserebor: & sanabo eos in domino deo suo: et nō sanabo eos i arcu et gladio & bello & in equis & in equitibus. Et ablactauit eam que erat absq; misericordia. Et concepit: & peperit ei filium. Et dixit ei. Voca nomen ei non populus meus. Quia vos non populus meus: & ego non ero vester deus. Et erit numer? filiorum israhel quasi arena maris que sine mēsura est: & nō numerabit. Et erit in loco vbi dicetur eis non populus meus vos: dicetur eis filij dei viuētis. Et cōgregabūtur filij iuda & filij israhel pariter. & ponet sibimet caput vnū: & ascēdet de terra: quia magnus dies ihezrahel. ¶ Ca. II.

DIcite fratribo vestris popul? meus: & sorori vestre misericordiā cōsecuta. Judicate matrē vestrā iudicate: quomā ipa nō vxor mea & ego nō vir eius. Auferat formicatōes suas a facie sua. et adulteria sua de medio vberū suoz: ne forte exponam eā nudā & statuā eā scđm diē natiuitatis sue: et ponā eā qsi solitudinē. et statuam eam velut terrā inuiā & interficiā eā siti: & filiorū illi? nō miserebor. quomā filij formicationum sunt: quia formicata ē mater eorū. Confusa est que cōcepit eos: qz dixit. Vadā post amatores meos qui dant panes michi: et aquas meas lanam meam et linum meum oleū meū & potū meū. ¶Propter hoc ecce ego sepiā viā tuā spinis: & sepiā eā maceria. Et semitas suas nō inueniet: & sequetur amatores suos & non apprehēdet eos: & qret eos & non inueniet. Et dicet. Vadam & reuertar ad virū meū priorem: qz bene michi erat tūc magis qz nūc. Et hec nesciuit: qz ego dedi ei frumentū & vinū & oleū & ārgentū multiplicaui ei & aurū: q fecerūt baal. ¶Idcirco cōuertar & sumā frumentū meū i tēpore suo & vinū meū in tpe suo: & liberabo lanā meā & linū meū q operiebāt ignominiā eius. Et nūc reuelabo stulticiam eius in oculis amatorum eius: & vir non eruet eam de manu mea. Et cessare faciam omne gaudium eius: solemnitatem eius neomeniam eius sabbatum eius: & omnia festa & tēpora eius. Et corrumpam vineam eius & ficum eius: de quibus dixit. Mercedes hee mee sunt: quas dederunt michi amatores mei. Et ponā eam in saltū: & comedet eam bestia agri. Et visitabo sup eā dies baalim quibo accendebat incensū et ornabat se inaure sua & momili suo: & ibat post amatores suos: et mei obliuiscebat dicit dominꝰ. ¶Propter hoc ecce ego lactabo eam: & ducam eam in solitudinem. Et loquar ad cor eius: & dabo ei vineas eius ex eodē loco: & vallem achor ad aperiendā spem. Et canet ibi iuxta dies iuuētutis sue: & iuxta dies ascensionis sue de terra egipti. Et erit in die illo ait dominus vocabit me vir meus: & non vocabit me vltra baalim. Et auferā noīa baalim de ore eius: & nō recordabitur vltra noīs eoz. Et pactiam cum eis fedus in die illa: cū bestia agri & cū volucre celi et cū reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cōterā de terra: et dormire eos faciā fiducialiter. Et spōsabo te michi i sempiternū: & spōsabo te michi i iusticia et iudicio & i miscōdia & miserationibo. Et spōsabo te michi i fide: & scies qz ego dñs. Et erit: in die illa exaudiam dicit dominus. Exaudiā celos et illi exaudiāt terrā: et terra exaudiet triticū & vinū & oleū: & hec exaudient ihezrahel. Et seminabo eā michi i terrā: & miserebor ei? que fuit absq; misericordia. Et dicam non populo meo populus meus es tu: et ipse dicet deus meus es tu. ¶ Ca. III.

Et dixit dñs ad me. Adhuc vade: & dilige mulierem dilectã amico & adulterã sicut diligit dñs filios isrl: & ipi respectãt ad deos alienos & diligũt vinacia vuay. Et fodi eã michi qndecim ãgeteis et choro ordei: et dimidio choro ordei: & dixi ad eã. Dies multos expectab me. Nõ formicaberis & ñ eris viro: ſ & ego expectabo te quia dies mltos sedebũt filij isrl sine rege et sine pncipe & sine sacfico & sine altari: & sine ephot & sine theraphim. Et post hec reuertentur filij israhel: & querent dominũ deum suũ & dauid regẽ suũ: & pauebũt ad dominũ & ad bonum ei? in nouissimo dierum.

Audite verbũ dñi filij is- Ca. IIII. rahel: qz iudiciũ dño cũ habitatoribo tre. Nõ est ei veritas: & nõ ẽ misericordia: & nõ ẽ scia dei i terra. Maledictuz & mẽdatiũ et homicidiũ & furtũ et adulteriũ mundauerũt: & sanguis sanguinẽ tetigit. Propter hoc lugebit terra: & infirmabitur omnis qui habitat in ea. In bestia agri & i volucre celi: sed & pisces maris cõgregabũt. Veruntamen vnusquisq; non iudicet: & nõ arguatur vir. Populus enim tuus sicut hij: qui contradicunt sacerdoti. Et corrues hodie & corruet eciam pphet tecum. Nocte tacere feci matrem tuam. Conticuit populus meus eo q non habuerit scienciam. Quia tu scietiaz repulisti: repellã te et ego ne sacdocio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filiorum tuorum & ego. Secm multitudinem eorum sic peccauerunt michi: gloriã eorũ in ignominiã cõmutabo. Peccata populi cõedẽt: et ad iniqtatẽ eoz sublleuabũt animas eoz. Et erit: sic popul? sic sacerdos. Et visitabo sup eũ vias ei?: et cogitationes eius reddam ei. Et cõedent & nõ saturabũtur. Fornicati sũt & nõ cessauerũt: qm dñm reliquerũt in non custodiẽdo. Fornicatio & vinũ & ebrietas auferunt cor. Popul? meus in ligno suo interrogauit: & baculus eius annũciauit ei. Spiritus enim fornicationũ decepit eos: et fornicati sunt a deo suo. Sup capita mõcium sacrificabãt: & sup colles accẽdebãt thimiama subt? quercuz et pplm et therebintũ: qz bõa erat vmbra ei?. Ideo fornicabũt filie vẽ: et sponse vẽ adultere erũt. Non visitabo sup filias vestras cuz fuerint fornicate & super sponsas vras cũ adulterauerit: qm ipi cuz meretricibo versabãtur: et cũ effeminatis sacrificabãt. Et popul? non intelligẽs vapulabit. Si fornicaris tu isrl: nõ delinqs saltẽ in da. Et nolite ingredi in galgala: et ne ascendatis in bethauen: neq; iuraueritis vivit dñs quomã sicut vacca lasciuiẽs declinauit isrl. Nũc pascet eos dñs: quasi agnũ in latitudine. Particeps ydoloy ephraim: dimitte eũ. Separatũ est cõuiuiũ eorũ: fornicacõe fornicati sũt: dilexerũt afferre ignominiã ptectores eius. Ligauit eũ spirit? in alis suis: et cõfundẽtur a sacrificijs suis. Ca. V.

Audite hoc sacdotes et attẽdite dom? israhel: & domus regis: auscultate: quia vobis cũ iudiciũ ẽ. Quomã laque? facti estis speculationi: et sicut rethe expansũ super thabor: et victias declinastis in pfundũ. Et ego eruditor oim eorũ. Ego scio ephraim et israhel nõ est absconditus a me. Quia nũc fornicatus est effraim: otaminatus ẽ israhel. Nõ dabũt cogitacões suas vt ouertãt ad deũ suũ: qz spũs fornicacõnũ in medio eorũ: et dominũ nõ cognouerũt. Et rndebit arrogãtia israhel in facie ei?: & israhel et effraim ruẽt in iniqtate sua. Ruet etiã iuda cũ eis. In gregibus suis et i armẽtis suis vadẽt ad qrẽdũ dominũ: et nõ inuenẽt. Ablat? ẽ ab eis. In domino puaricati sũt: qz filios alienos genuerũt. Nũc deuorabit eos mẽsis cuz partibus suis. Clãgite bucina i gabaa: tuba in rama. Vlulate i bethauen: post tergũ tuũ beniamin. Effraim in desolatõe erit. In die correptõis in tribubo israhel ostẽdi fidẽ. Facti sũt pncipes iuda qsi assumẽtes terminũ: super eos effundam quasi aquam iram meam. Calũniam patiens ẽ: ephraim fract? iudiciõ: qm cepit abire post sordes. Et ego qsi tinea ephraim: & qsi putredo domui iuda. Et vidit ephraim infirmitatẽ suã: et iudas vinculũ suũ. Et abiit ephraim ad assur: et misit ad regẽ vltorez. Et ipe nõ poterit sanare vos: nec soluẽ poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leena ephraim: & quasi catul? leonis domui iuda. Ecce ego capiã & vadam: tollam & non est qui eruat. Vadens reuertar ad locum meuz: donec deficias. & queratis faciem meam.

In tribulatione sua mane consur-
gent ad me. Venite & reuertamur ad dñm:
qz ipe cepit & sanabit nos: pcuciet & curabit
nos. Vimificabit nos post duos dies: i die ter-
cia suscitabit nos: & viuem? in ospectu eius:
sciemus sequemurqz: vt cognoscam? dñm.
Quasi diluculū prepatus est egressus eius: et
veniet quasi ymber nobis temporane? & se-
rotinus terre. Quid faciam tibi ephraim. qd
faciam tibi iuda? Misco a vestra quasi nubes
matutina: & quasi ros mane ptrāsiēs. Propt
hoc dolaui in pphetis: & occidi eos in verbis
oris mei: & iudicia tua quasi lux egredient.
Quia misericordiā volui et n sacrificiū: & sci-
entiā dei plꝰ qꝫ holocaustū. Ipi aūt sicut ada
trāsgressi sūt pactū: ibi puaricati sunt in me.
Galaad ciuitas operanciū ydolū supplantata
sanguine: & qsi fauces virorꝫ latronū. Par
ticeps sacerdotū in via interficiētiz: pgētes
de sichem qz scelus operati sūt. In domo isra
hel vidi horrēdū. Ibi fornicatōes ephraim:
cōtaminat? ē israhel. Sed et iuda pone mes-
sem tibi: cū conuertero captiuitatē populi mei.

Cap. VII.

Quum sanare vellē israhel reuelata est iniqtas ephraim & ma
licia samarie: qz operati sūt mēdaciuz
Et fur ingressus ē spoliās: latrūculus foris.
Et ne forte dicant in cordibo suis: cēz malici
am eorꝫ me recordatū. Nūc circūdederūt eos
adinuētōes sue: coram facie mea facte sunt. In
malitia sua letificauerūt regē: & in mēdaciis
suis principes. Omnes adulterātes: quasi cli-
ban? succēsus a coquente. Quiesit paululum
ciuitas a cōmixtione fermenti: donec fermen
taretur totum. Dies regis nostri: ceperūt pn
cipes furere a vino. Extendit manū suā cuz
illusoribo qz applicuerī quasi clibanū cor suū
cum insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit co
quens eos: mane ipse succensus quasi ignis
flāme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus:
& deuorauerūt iudices suos. Omnes reges eo-
rum ceciderunt. non est qui clamet in eis ad
me. Ephraim in populis ipe cōmiscebatur.
Ephraim factus est subcinericius: qui non
reuersatur. Comederunt alieni robur eius:
& ipse nesciuit. Sed & cani effusi sunt in
eo: & ipse ignorauit. Et humiliabit supbia
israhel in facie eius. Nec reuersi sunt ad dñm
deum suum & non quesierūt eum in omnibo
hijs. Et facta ē ephraim qsi colūba seducta:
non habens cor. Egiptū inuocabant: ad assi-
rios abierūt. Et cū profecti fuerint: expādā
sup eos rethe meū: & quasi volucrē celi detra
bam eos. Cedā eos scōm auditionem cetus
eorum. Ve eis: qm recesserūt a me. Vasta-
būtur: qz preuaricati sūt in me. Ego redemi
eos: & ipi locuti sunt cōtra me mendacia. Et
nō clamauerūt ad me in corde suo: sed vlula-
bāt in cubilibo suis. Sup triticū & vinū ru-
minabāt: & recesserūt a me. Et ego erudiui
eos: et cōfortaui brachia eorꝫ et i me cogita-
uerūt malitiā. Reuersi sūt vt eēnt absq; ingo
facti sūt qsi arc? dolosus. Cadēt in gladio pn
cipes eorum: a furore lingue sue. Ista subsā-
natio eorꝫ in terra egipti.

Capitu. VIII.

In gutture tuo sit tuba qsi aquila sup domum
domini: pro eo qz trāsgressi sūt fedus meū: &
legē meā preuaricati sūt. Me inuocabūt deus
meus: cognouim? te israhel. Proiecit israhel
bonū: inimicus psequetur eū. Ipi regnauerī
& nō ex me: pncipes extiterūt et nō cognoui
Aurū suū et argentū suū fecerūt sibi ydola:
vt interirēt. Proiect? ē vitul? tu? samaria
Iratus est furor me? in eis. Vsqꝫ nō poterī
emūdari? Quia ex israhel & ipse est. Artifex
fecit illū: & nō deus. Quoniam in aranearum
telis erit vitulus samarie: quia ventum semi
nabunt: & turbinem metent. Culmus stans
non est in eo germē: non faciet farinā. Quod
& si fecerit: alieni comedēt eam. Deuoratus ē
israhel. Nūc fact? ē i natiōibo qsi vas immū-
dū: qz ipi ascenderūt ad assur. Onager solita-
rius sibi ephraim. Munera dederūt amatori-
bus suis sed et cū mercede cōduxerūt natōes.
Nūc congregabo eos: & quiescent paulisper
ab onere regis & principum. Quia multipli
cauit ephraim altaria ad peccādū: facte sunt
ei are in delictum. Scribam ei multiplices
leges meas: que velut aliene cōputate sunt.
Hostias offerēt: immolabunt carnes & cōe-
dent: & dominus non suscipiet eas. Nunc re
cordabitur iniquitatis eorꝫ: & visitabit pec-
cata eorꝫ Ipi in egiptū cōuertenī. Et oblit?
ē israhel factoris sui: & edificauit delubra: et
iudas multiplicauit vrbes munitas. Et mit
tā ignē i ciuitates ei?: & deuorabit edes illi?.

Noli letari isrl: noli exul / Ca. IX.
tare sicut populi: q fornicatus es a
deo tuo. Dilexisti mercedez sup oes
areas tritici. Area et torcular nō pascet eos:
& vinū mēciet eis. Nō habitabūt ī terra dñi
Reuersus ē ephraim ī egiptū: et ī assirijs pol
lutū cōedit. Non libabūt dño vinum: & non
placebunt ei. Sacrificia eoz quasi panis lu-
gencium. Omes qui cōedunt eū cōtamīabū-
tur: q panis eorū anime ipoz um: non intra-
bit in domum dñi. Quid facietis in die solem-
ni: in die festiuitatis domini? Ecce enim pro-
fecti sūt a vastitate. Egipt? congregabit eos:
memphis sepeliet eos. Desiderabile argentū
eorum vrtica hereditabit: lappa in taberna-
culis eorum. Venerunt dies visitatōis: ve-
nerunt dies retributionis. Scitote israhel
stultū pphetam: insanū virū spirituale. Pro
pter multitudinē iniq̄tatis tue: & multitudo
amēcie tue. Speculator ephraim cū deo meo:
prophete laqueus ruine factus est super oēs
vias eius. Insania in domo dei eius. Profun
de peccauerunt: sicut in diebus gabaa. Re-
cordabitur iniquitatis eoz: et visitabit pec-
cata eoz. Quasi vuā ī deserto inuēi israhel:
quasi prima poma ficulnee: in cacumine ei?
vidi patres eorum. Ipsi aūt intrauerunt ad
beelphegor: et abalienati sunt in cōfusionē et
facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt.
Ephraim quasi auis auolauit. Gloria eoz a
partu: et ab vtero & a conceptu. Quod & si
enutrierint filios suos: absq; liberis eos faci-
am in hominibus. Sed et ve eis: cū recessero
ab eis. Ephraim vt vidi tyrus erat fundata
in pulcritudine. Et ephraim educet ad inter-
fectionem filios suos. Da eis domine. Quid
dabis eis? Da eis vuluam sine liberis: &
vbera arencia. Omnes nequicie eorum in gal
gal: quia ibi exosos habui eos. Propter ma
litiam adinuentionum eorum: de domo mea
eiciam eos. Non addam vt diligam eos. Oēs
principes eorum recedentes. Percussus est
ephraim: radix eorum exiccata est. Fructū
nequaq̄ facient. Quod & si genuerint: interfi
ciam amantissima vteri eorum. Abiciet eos
deus deus? me? q nō audierūt eū: & e-
runt vagi in nationibus. / Ca. X.
Uitis frondosa israhel: fruct? adeq̄tus
est ei. Secundum multitudinem fructus sui
multiplicauit altaria: iuxta vbertatem terre
sue exuberauit simulacris. Diuisū ē cor eoz
nūc interibit. Ipe cōfringet simulacra eoz:
depopulabitur aras eoz. Quia nunc dicent:
non est rex nobis. Non enim timemus deum.
Et rex quid faciet nobis? Loquimini verba
visionis inutilis: & ferietis fedus: & germi-
nabit quasi amaritudo iudicium super sulcos
agri. Vaccas bethauen coluerūt habitatores
samarie. Quia luxit sup eum populus ei?: &
editui eius sup eum exultauerūt ī gloria ei?:
q migrauit ab eo. Etiquidē & ipe ī assur de-
latus est munus regi vltori. Cōfusio ephra-
im capiet: & cōfundet israhel ī voluntate sua.
Transfire fecit samaria regē suum: quasi spu-
mā sup faciē aq̄. Et disperdent excelsa ydoli
peccm israhel. Lappa & tribulus ascēdet sup
aras eorum. Et dicent montibus operite nos: et
collibus cadite sup nos. Ex diebus gabaa pec
cauit israhel. Ibi steterūt. Nō oprehēdet eos
in gabaa: pliū sup filijs iniquitatis. Juxta
desiderium meū corripiā eos. Congregabunt
sup eos populi: cū corripientur pter duas in
quitates suas. Ephraim vitula docta dilige
re trituram: & ego transiui sup pulchritudi-
nem colli eius. Ascendam sup ephraim. Ara
bit iudas: cōfringet sibi sulcos iacob. Semi-
nate vobis in iusticia: & metite in ore miseri
cordie: & innouate vobis nouale. Tempus
aūt requirendi dominum: cū venerit q̄ docebit
vos iusticiam. Arastis impietatē iniquitatē
messuistis: cōedistis frugē mēdacij. Quia cō
fisus es in vijs tuis: & in multitudine fortiu-
um tuorum. Consurget tumultus in populo
tuo: & oēs munitōes tue vastabūtur sicē va-
stat? ē salmana. a domo ei? qui iudicauit ba
al: in die prelij mīre sup filios allisa. Sic fe-
cit vob bethel: a facie malicie neq̄cia vrā.
Sicut mane trānsit. ptrā- / Ca. XI.
sit rex israhel: q puer israhel & di-
lexi eū: & ex egipto vocaui filiū meū
Vocauerūt eos: sic abierūt a facie eoz. Baalim
immolabāt: & sculptilibus sacrificabāt. Et ego q̄si
nutrici? ephraim. Portabā eos in brachijs
meis: & nescierūt q̄ curarē eos. In funiculis
adā trahā eos: ī vinculis caritatis. Et ero eis
quasi exaltās iugum super maxillas eoz: &

declinauĩ ad eũ vt vesceretur · nõ reuertetur
in terram egipti: & assur ipe rex ei? : quomã
noluerũt cõuerti. Cepit gladi? in ciuitatibo
eius: & cõsumet electos eius: & comedet ca-
pita eo? · Et populus meus pendebit ad re-
ditũ meum · Jugum aũt imponetur eis simul
quod non auferetur · Quomodo dabo te ephra
im · protegam te israhel ? Quomodo dabo te ?
Sicut adama: ponam te vt seboim. Conuer-
sum est in me co? meũ pariter : cõturbata est
penitudo mea · Nõ faciã furorẽ ire mee . Non
cõuertar vt disperdam ephraim: quomã de?
ego & nõ homo. In medio tui sanctus: & nõ
ingrediar ciuitatẽ · Post dñm ambulabunt ·
Quasi leo rugiet : q? ipe rugiet & formida-
bũt filij maris. Et auolabunt quasi auis ex
egipto: & quasi columba de terra assirio? :&
collocabo eos in domibo suis dicit dominus.
Circũdedit me ephraim in negociatõe : & in
dolo domus israhel. Judas aũt testis descẽdit
cũ deo & cũ sanctis fidelibo · Capi · XII ·

Ephraim pascit ventum: & sequitur
estũ · Tota die mẽdaciũ & vastita-
tẽ multiplicat · Et fedus cũ assirijs
iniit: & oleũ i egipto ferebat · Judiciũ ḡ dñi
cũ iuda: et visitatõ sup iacob. Juxta vias ei?
et iuxta adinuẽtões eius reddet ei · In vtero
supplãtauit frẽz suũ: & in fortitudine sua di
rectus ẽ cũ angelo · Et inualuit ad angelum:
& cõfortatus est · Flenit: & rogauit eũ . In
bethel inuenit eũ: & ibi locutus est nobiscũ ·
Et dñs deus exercituũ: dñs memoriale eius ·
Et tu ad dominũ deum tuũ cõuerteris. Mise-
ricordiam & iudiciũ custodi : & spera in deo
tuo semper · Chanaan · in manu eius statera
dolosa: calũniã dilexit · Et dixit ephraim ·
Verũtamẽ ditnes effectus sũ: inueni ydolum
michi . Oẽs labores mei nõ inuenient michi
iniquitatem quam peccaui · Et ego dñs deus
tuus ex terra egipti · Adhuc sedere te faciã
in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis ·
Et locutus sũ super pphetas: & ego visiones
multiplicaui: & in manu pphetarũ assimila-
tus sũ · Si i galaad ydolũ : ḡ frustra errãt in
galgal bobo immolantes · Nã & altaria eorũ
quasi acerui sup sulcos agri · Fugit iacob in
regiones sirie: & seruiuit israhel in vxore: et
in vxore seruiuit · In ppheta aũt eduxit dñs
israhel de egipto: et in ppheta seruat? ẽ · Ad
iracũdiam me prouocauit ephraim in amari
tudinibo suis: & sanguis ei? sup eũ veniet: &
obprobriũ ei? restituet ei dñs suus.

Oquẽte ephraim hor- Ca · XIII ·
ror inuasit israh: & deliquit in baal et
mortuus est · Et nũc addiderũt ad peccandũ:
fecerũtq; sibi cõflatile de ãgẽto suo q̃si simili-
tudinẽ ydolor? · Factura ãtificũ totũ est · Dñs
ipi dicũt · Immolate homines: vitulos adorãtes
Idcirco erũt q̃i nubes matutina: & sicut ros
matutin? pteriẽs · Sicut puluis turbine ra-
ptus ex area: & sicut fum? de fumario · Ego
aũt dñs deus tu? ex terra egipti: & deũ absq;
me nescies: & saluator nõ est preter me · Ego
cognoui te in deserto: i terra solitudinis · Iux-
ta pascua sua adimpleti sũt: & saturati sũt ·
Et eleuauerunt cor suum: & obliti sunt mei ·
Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus i via
assiriorum · Occurram quasi vrsa raptis catu-
lis: & dirumpam interiora iecoris eorum · Et
cõsumaz eos ibi quasi leo : bestia agri scindet
eos · Perdicio tua israhel : tantũmodo in me
auxiliu m tuum · Vbi est rex tuus: Maxime
nũc saluet te in oĩbo vrbibo tuis · Et iudices
tui de quibus dixisti: da michi regẽ & pncipes · Dabo tibi regẽ in furore meo : & auferã
in indignatõe mea · Colligata est iniquitas
ephraim : absconditũ peccatũ eius · Dolores
parturiẽtis venẽt ei · Ipse filius non sapiẽs ·
Nunc enim non stabit in cõtricione filiorum ·
De manu mortis liberabo eos: de morte redi-
mã eos · Ero mors tua o mors : morsus tuus
ero inferne . Consolatio abscondita est ab
oculis meis: q? ipe int fratres diuidet · Addu
cet vrentem ventũ dominus de deserto ascen
dẽtem: & siccabit venas ei? · & desolabit fon
tem eius: & ipse diripiet thesaurum omnis
vasis desiderabilis · Capitulũ · XIIII ·

Pereat samaria: qm̃ ad amaritudinẽ
cõcitauit deũ suũ · Ingladio pereat ·
Paruuli eor? elidant? : & fete ei? di-
scindant? · Cõuertere israhel ad dñm deu tuũ:
qm̃ corruisti in iniq̃tate tua · Tollite vobiscũ
verba · & cõuertimini ad dominũ: & dicite ei ·
Omnẽ aufer iniq̃tatem & accipe bonũ: & red
demus vitulos labior? nostrorum · Assur non
saluabit nos · Super equũ non ascendemus:

nec dicemus vltra dñ nostri opā mānuum nostrarz: qz eius qui in te est misereberis pupilli. Sanabo cōtritōes eorz: diligā eos spōtanee: qz auersus ē furor meus ab eis. Ero q̄si ros. Et israhel germinabit sicut lilium: & erumpet radix eius vt libani. Ibūt rami eius: & erit quasi oliua gloria eius: & odor eius vt libani. Conuertētur sedētes in vmbra eius: viuēt tritico. Et germinabunt quasi vinea: memoriale eius sicut vinū libani. Ephraim quid michi vltra ydola? Ego exaudiam & dirigam eum: ego vt abietez virētem: ex me fructus tuus inuentus est. Quis sapiens & intelliget ista: intelligens & sciet hec? quia recte vie dñi & iusti ambulabunt in eis: preuaricatores vero corruent in eis:

Explicē osee pphēta. Incipit iohel pphā.

VErbum dñi quod factū est ad iohel filium fatuel. Audite hec senes: & auribus percipite omnes habitatores terre. Si factum ē istud in diebus vestris: aut in diebus patrū vestrorz. Sup hoc filijs vestris narrate: et filij vestri filijs suis: et filij eorum generationi altere. Residuū eruce cōedit locusta. & residuū locuste comedit brucus: & residuū bruci cōedit rubigo. Expgiscimini ebrij: flete et vlulate omnes qui bibitis vinū in dulcedine: quoniam perijt ab ore vestro. Gens enim ascendet super terram meā: fortis & innumerabilis. Dentes eius vt dētes leonis: & molares eius vt catuli leonis. Posuit vineam meam in desertum: & ficū meaz decorticauit. Nudās spoliauit eam et piecit: albi facti sunt rami eius. Plāge quasi vgo accincta sacco: sup virū pubertatis tue. Perijt sacrificium & libatō de domo dñi: & luxerūt sacerdotes ministri domini. Depopulata est regio: luxit humus: quoniā deuastatum est triticum. Cōfusū est vinū: elāguit oleū. Confusi sunt agricole: vlulauerūt vinitores sup frumēto vino et ordeo: quia perijt messis agri. Vinea confusa est: & ficus elanguit. Malogranatū et palma et malū & oīa ligna agri aruerūt: quia cōfusū est gaudiū a filijs hominū. Accingite vos et plāgite sacerdotes vlulate ministri altaris. Ingredimini: cubate in sacco ministri dei mei: qm̄ interijt de domo dei vestri sacrificium & libatio. Sanctificate ieiunium: vocate cetū: congregate senes oēs habitatores terre in domū dei vri: & clamate ad dñm. Aa a dies: qz ppe ē dies dñi: et q̄si vastitas a potēte veniet. Nūquid nō coram oculis vestris alimēta pierūt: & de domo dei vestri leticia & exultatō? Cōputruerūt iumēta in stercore suo. Demolita sunt horrea: dissipate sūt apothece: quoniā cōfusum est triticum. Quid ingemuit animal: mugierūt greges armenti? Quia non est pascua eis. Sed & greges pecorum disperierūt. Ad te clamabo domine: qz ignis cōedit speciosa deserti: & flāma succendit omnia ligna regionis. Sed & bestie agri quasi area siciens ymbrem: suspexerūt ad te. Quoniā exiccati sūt fontes aq̄rz: & ignis deuorauit speciosa deserti.

Ca. II.

CAmite tuba in sion: vlulate in monte sancto meo. Conturbentur omnes habitatores terre qz venit dies dñi: qz ppe ē dies tenebrarz & caliginis: dies nubis & turbinis. Quasi mane expānsū sup montes: populus multus & fortis. Similis non fuit ei a pncipio & post eū nō erit vsq̄ in annos generatōnis & generationis. Ante faciē eius ignis vorans: & post eū exurēs flāma. Quasi ortus voluptatis tra coram eo: & post eum solitudo deserti: neq̄ ē qui effugiat eū. Quasi aspectus equorum aspectus eorum: & quasi equites sic currēt. Sicut sonitus quadrigarz sup capita montiū exiliēt: sicut sonitus flāme ignis devorātis stipulam: velut popul? fortis preparatus ad pliū. A facie eius cruciabūt pplī: oēs vult? redigēt in ollā. Sicut fortes currēt: q̄si viri bellatores ascēdēt murū. Viri in viis suis gdiētur: & nō declinabūt a semitis suis. Vnusquisq̄ frēz suū nō coartabit: singuli in calle suo ābulabūt. Sed & p fenestras cadēt: & n demoliēt. Vrbē ingrediētur in muro currēt. Domos ascēdēt: p fenestras intrabūt q̄si fur. A facie eius tremuit tra: moti sūt celi. Sol et luna obtenebrati sūt: et stelle retraxerūt splēdorē suū. Et dñs dedit vocē suam añ faciē exercit? sui: qz multa sūt nimis castra eius: qz fortia et faciēcia vbū eius. Magn? ei dies dñi: et terribilis valde. Et q̄s sustinebit eū?

Johd

Nunc ergo dicit dominus. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio & fletu & in planctu: & scindite corda vra & nō vestimēta vestra. Et cōuertimini ad dñm deū vrm: qz benignus & misericors ē: pacies & multe misericordie et prestabilis sup malicia. Quis scit si cōuertat & ignoscat deus: & relinquat post se benedictionem? Sacrificium & libamē dño nostro. Canite tuba in sion: sanctificate ieiunium vocate cetū: congregate populū sanctificate ecclesiā: coadunate senes cōgregate parvulos & sugētes vbera. Egrediat sponsus de cubili suo: i& sponsa de thalamo suo. Inter vestibulū et altare plorabūt sacerdotes ministri domini & dicēt. Parce domie parce populo tuo: & ne des hereditatem tuā in obprobrium: vt dominentur eis naciones quare dicūt in populis vbi est deus eorum? Zelatus est dñs terrā suā: & pepcit populo suo. Et rndit dñs: & dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumentū et vinū & oleū: & replebimini in eis: et nō dabo vos vltra obprobrium gētibus. Et eum qui ab aquilone ē procul faciā a vobis: et expellā eū in terram inviam & desertam. Faciem eius cōtra mare oriētale: et extremū eius vsq; ad mare nouissimū: & ascendet vetor eius. Et ascendet putredo eius: qz superbe egit. Noli timere terra: sed exulta et letare: qm magnificauit dñs vt faceret. Nolite timere animalia regionis: qz germinauerunt speciosa deserti. Quia lignum attulit fructum suū: ficus & vinea dederūt virtutē suam. Et filij sion exultate & letamini in domino deo vestro: qa dedit vobis doctorem iustitie: & descēdere faciet dñs ad vos ymbrē matutinum & serotinum sicut in principio. Et implebuntur aree frumēto: & redūdabūt torcularia vino & oleo. Et reddā vob̄ ānos qs comedit locusta bruchus et rubigo et eruca: fortitudo mea magna quā misi in vos. Et cōedetis vescentes & saturabimini: et laudabitis nomen domini dei vestri qui fecit mirabilia vobiscū. Et nō cōfundet populus meus in sempiternum: & scietis qa in medio israhel ego sum. Et ego domin? deus vester: & non est amplius: & nō cōfundetur populus meus in eternū. Et erit: post hec effūdā de spiritu meo super omnē carnē: et ꝓphetabūt filij vr̄i & filie vestre. Senes vestri somnia somnia būt: & iuuenes vestri visiones videbūt. Sz & sup seruos meos & ancillas in diebo illis effūdam spiritū meum: & dabo ꝓdigia in celo & in terra sanguinem & ignem et vaporez fumi. Sol cōuertet in tnbras & luna in sanguinē: añq; veniet dies dñi magn? & horribilis. Et erit oīs q̄ inuocauerit nomē dñi salu? erit: quia in monte sion & in iherusalem erit saluatio sicut dixit dominus: & in residuis quos dominus vocauerit.

Capitu. III.

Ecce in diebus illis & in tēpore illo cū cōuertero captiuitatē iuda & iherusalē. cōgregabo oēs gentes: & deducā eas in vallē iosaphat et disceptabo cū eis ibi sup populo meo & hereditate mea isrl̄ qs dispersērūt in natōibo: et terrā meā diuiserunt & sup populū meū miserūt sortē. Et posuerūt puerū in ꝓstibulū et puellā vendiderūt p vino vt biberēt. Verū qd michi & vobis tyr? & sidon et oīs termin? palestinoy? Nunquid vltionē vos redditis michi? Et si vlciscimini vos cōtra me: cito velociter reddā vicissitudinē vobis sup caput vestrū. Argentum enim meum et aurum tulistis: et desiderabilia mea pulcerrima intulistis in delubra vestra. Et filios iuda & filios iherl̄m vendidistis filijs grecoy?: vt lōge faceretis eos de finibo suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: & cōuertā retributōem vestrā in caput vestrū. Et vendā filios vros & filias vestras in manibo filioy? iuda: et venundabūt eos sabeis genti longinque: quia dominus locutus est. Clamate hec in gētibo: sanctificate bellum: suscitate robustos. Ascēdant: omnes viri bellatores. Concidite aratra vestra in gladios: & ligones vestros in lāceas. Infirm? dicat: quia ego fortis sum. Erumpite & venite gentes de circuitu: et congregamini. Ibi occumbere faciet dominus robustos tuos. Consurgant & ascendant gētes in vallem iosaphat: quia ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces quoniam maturauit messis. Venite & descēdite: quia plenum est torcular. Exuberant supfluūt torcularia: quia multiplicata ē malicia eoy?. Populi populi in valle cōcisionis: qz iuxta est dies domini i valle cōcisiōis. Sol et luna

obtenebrati sunt: & stelle retraxerunt splendorem suum. Et dñs de sion rugiet: et de iherusalem dabit vocem suã. Et mouebunt celi et terra: et dñs spes ppli sui: et fortitudo filioꝝ isrl. Et scietis qꝛ ego dñs deꝰ vꝛ: habitans ī sion in monte sancto meo. Et erit iherusalem sancta: et alieni nõ trãsibũt p eã ãplius. Et erit: in die illa stillabũt montes dulcedinez et colles fluẽt lacte. Et p oẽs riuos iuda ibũt aque: & fons de domo dñi egredietur: & irrigabit torrentem spinaꝝ. Egipt⁹ ī desolatõe erit: et ydumea in desertũ pditõis: p eo qꝛ inique egerũt ī filios iuda et effuderint sanguinẽ inocentẽ ī terra sua. Et iudea ī etnũ habitabit: et iherlm in generatõez & generatõez. Et mũdabo sanguinẽ eoꝝ quẽ nõ mũdauerã et dñs cõmorabit in sion:.

Explic Johel pphã. Incipit amos pphã.

VErba amos qui fuit in pastoralibus thecue: que vidit super isrl in diebus ozie regis iuda et in diebus iheroboam filij ioas regis isrl añ duos amos terremotus. Et dixit. dominus de sion rugiet: & de iherusalem dabit vocem suam. Et luxerunt speciosa pastorum: & exiccatus est vertex carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus damasci & super quatuor non cõuertam eũ: eo qꝛ triturauerũt in plaustris ferreis galaad. Et mittam ignem in domum azahel: & deuorauit domos benadab. Et cõteram vectem damasci. & disperdã habitatorem de campo ydoli: & tenentẽ sceptrũ de domo voluptatis: & transferetur populus syrie cirenen dicit dñs. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze et super ꝗtuor non conuertam eum: eoꝝ trãstulerit captiuitatẽ perfectam vt cõcluderet eaz in ydumea. Et mittã ignẽ in murũ gaze. et deuorabit edes eius: et disperdam habitatorez de azoto et tenentẽ sceptrũ de ascalone: et cõuertã manũ meam super accaron et peribũt reliquie philistinoꝝ dicit dñs. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus tyri & super quatuor nõ cõuertã eũ: eo qꝛ ocluserit captiuitacẽ pfectã in ydumea: et ñ sint recordati federis fratꝝ. Et immittam ignem in murũ tyri: & deuorabit edes eius. Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus edom et super quatuor nõ cõuertam eum: eo qꝛ psecutus sit in gladio fratrẽ suũ et violauerit misericordiam eius: et tenuerit vltra furorẽ suũ. et mdigtõnẽ suã seruauerit vsqꝫ ī finem. Mittã ignez in theman: & deuorabit edes bosre. Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus filioꝝ ammon & super quatuor nõ cõuertam eũ: eo qꝛ dissecuerit prẽgnãtes galaad. ad dilatãdũ terminũ suũ. Et succẽdã ignez in muro rabbẽ & deuorabit edes eius: in vlulatu in die belli et in turbine in die cõmocõis

Et ibit melchon ī captiuitatẽ: ipe et pncipes eius simul dicit dominus. Ca. II.

Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus moab et super quatuor nõ cõuertã eũ eo qꝛ incẽderit ossa regis ydumee vsqꝫ ad cinerẽ. Et mittã ignem in moab et deuorabit edes carioth: et morietur ī sonitu moab ī clãgore tube: et disperdã iudicẽ de medio eiꝰ: et omnes pncipes eiꝰ interficiã cũ eo dicit dñs. Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus iuda et super ꝗtuor nõ cõuertã eũ: eo qꝛ abiecerit legez domini: et mandata eiꝰ nõ custodierit. Deceperunt enim eos ydola sua: post que abierãt patres eoꝝ. Et mittam ignez ī iudam: et deuorabit edes iherusalem. Hec dicit dñs. Super tribus sceleribus israhel & super quatuor nõ cõuertam eum: qꝛ eo qꝛ vendiderit p argẽto iustum: & pauperẽ p calciamẽtis. Qui cõterunt super puluerẽ terre capita pauperũ & viã humilium declinãt: & filius ac patr eiꝰ ierũt ad puellam vt violarent nomẽ sanctũ meũ: et super vestimẽtis pigneratis accubuerũt iuxta oñe altare: & vinũ dãnatoꝝ bibebãt ī domo dei sui. Ego autem extermiaui amorreũ a facie eoꝝ: cuiꝰ altitudo. cedroruz altitudo eius: & fortis ipe quasi quercus. Et cõtriui fructum eius de sup: & radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egipti: & eduxi vos in deserto quadragĩta ãnis vt possideretis terrã amorrei: & suscitaui de filijs vestris ī pphetas & de iuuenibꝰ vestris nazareos. Numquid non ita est filij israhel dicit dñs? Et pmabatis nazareis vinũ & pphetis mandabatis dicẽtes: ne pphetetis Ecce ego stridebo subter vos: sicut stridet

plaustrū onustū feno· Et pibit fuga a velo
ce & fortis nō obtinebt virtutem suā: & ro-
bustus nō saluabit animā suā. Et tenens ar
cū nō stabit & velox pedibo suis nō saluabi
tur: & ascēsor equi nō saluabit aīam suā: &
robust? corde inē fortes nud? fugiet in illa
die dicit dominus·

Ca·III·

Audite verbū qđ locut? est dñs sup
vos filij isrl sup oēz cognatōz quā
eduxit đ terra egipti dicēs· Tantū
mō vos cognoui ex oibo cognatiombo terre:
idcirco visitabo sup vos omnes iniquitates
vestras. Nunquid ambulabūt duo pīē: nisi
cōuenerit eis? Nunquid rugiet leo in saltu:
nisi habuerit p̄dam: Nunquid dabit catul?
leonis vocem de cubili suo: nisi aliquid appre
henderit? Nuūquid cadet auis in laqueū ter-
re absq; aucupe? Nunquid auferet laqueus
de terra: antēq; quid ceperit? Si clanget tu-
ba in ciuitate: & populus non expauescet?
Si erit malū in ciuitate: qđ dñs nō fecerit?
Quia nō faciet dominus deus verbū: nisi re-
uelauerit secretū suū ad seruos suos ꝓphe-
tas. Leo rugiet: q̄s nō timebit. Domin? de?
locutus est: quis nō ꝓphetabit· Auditū fa-
cite in edibo azoti: & in edibo terre egipti: et
dicite· Congregamini sup montes samarie:
& videte insanias in medio eius multas: &
calumniam patientes in penetralibus eius.
Et nescierūt facere rectum dicit dominus.
thesaurizantes iniquitatē & rapinas in edi-
bo suis. Propterea hec dicit dominus deus·
Tribulabit & circuiet terra: & detrahet ex
te fortitudo tua: & diripient edes tue. Hec
dicit dominus· Quomodo si eruat pastor de
ore leonis duo crura aut extremū auricule:
sic eruent filij israhel qui habitant in sama
ria in plaga lecturi & in damasci grabato.
Audite & contestamini in domo iacob dicit
dñs deus exercituū: q̄ in die cū visitare ce-
pero p̄uaricatōnes israhel sup eum visitabo
& sup altaria bethel: & amputabunt cornua
altaris & cadent in terrā· Et percutiam domū
hyemalē cū domo estiua: & pibūt domus
eburnee: & dissipabunt edes multe dicit dñs.

Audite verbū hoc vacce

Ca. IIII·

pingues q̄ estis in mōte samarie: q̄
calumniā facitis egenis: & cōfringi-
tis paupes· Que dicitis dñis vīis afferte &
bibem? Juravit dñs de? in sancto suo: q̄ ecce
dies veniēt sup vos & leuabūt vos in cōtis: &
reliquias vestras in ollis feruentibo. Et per
apturas exibitis altera cōtra alterā: & picie
mini in armon dicit dñs· Venite ad bethel &
impie agite: ad galgalā: & multiplicate p̄ua
ricatōz· Et offerte mane victimas vīas: tri-
bo diebo decimas vīas· Et sacrificate de fer-
mēto laudē: & vocate volūtarias oblatōes &
annūciate· Dic eī volūistis filij israhel di-
cit dñs deus· Vnde & ego dedi vobis stu-
porem dentium in cunctis vrbibo vīis: & in
digentiā panū in omibo locis vestris: & nō
estis reuersi ad me dicit dñs. Ego q̄s phi-
bui a vobis ymbrē cū adhuc tres mēses su-
p essent vsq; ad messem: & plui sup vnā ciui
tatem: & sup alterā ciuitatē non plui· Pars
vnā cōpluta ē: & ps sup quā nō plui aruit
Et venerūt due & tres ciuitates ad vnā ciui
tatem vt biberēt aquā: & nō sūt saciate· &
non rediistis ad me dicit dñs· Percussi vos
in vento vrente & in aurugine: multitudinē
ortoz vestroz & vineaz vestrarum olineta
vestra & ficeta vīa comedit eruca: & nō re-
diistis ad me dicit dñs· Misi in vos mortē in
via egipti· p̄cussi in gladio iuuenes vestros
vsq; ad captiuitatē equoz vestroz & ascē-
dere feci putredinē castroz vestroz in na-
res vestras: & nō rediistis ad me dicit dñs·
Subuerti vos sic subuertit deus sodomā &
gomorrā: & facti estis q̄si torris raptus ab
incendio: & nō rediistis ad me dicit domin?
Qua ꝓpter hec faciā tibi israhel· Postq̄ aūt
hec fecero tibi: p̄parare in occursū dei tui is
rahel· Quia ecce formans montes & creans
ventū & annūciās homini eloquiū suū: faci
ciēs matutinā nebulā & gr̄diēs sup excelsa ter
re: dñs de? exercituū nomē ei?·

Ca·V·

Audite verbū istud: qđ ego leuo su-
p vos planctū· Dom? israhel cecidit:
& nō adiciet vt resurgat· Virgo is
rahel p̄iecta est in terrā suā: nō est q̄ suscitet
eā. Quia hec dicit dñs deus· Vrbs de qua e-
grediebant mille relinquent in ea centum:
& de qua egrediebant centū relinquent in
ea decē in domo israhel: q̄ hec dicit dñs de?
domui israhel· Querite me & viuetis & nolite

quèrere bethel. In galgala nolite intrare & in bersabee nō trāsibitis. quia galgala captiua ducetur: & bethel erit inutilis. Querite dominū & viuite: ne forte cōburat vt ignis domus ioseph: & deuorabit & non erit qui extinguat bethel. Qui cōuertitis in absinthiū iudiciū: & iusticiā in terra relinquitis: faciēti arcturū & orionē & cōuertentē mane in tenebras: & diē in noctē mutantē. Qui vocat aquas maris & effundit eas sup faciē terre: dominus nomen est eius. Qui subridet vastitatem sup robustū: & depopulationez super potentē affert. Odio habuerūt corripientez in porta: & loquentē pfecte abominati sunt. Idcirco pro eo q diripiebatis paupērē & predam electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide edificabitis: & non habitabitis in eis Vineas plantabitis amantissimas & nō bibetis vinū eaz: q cognoui multa scelera vestra: & fortia peccata vra. Hostes iusti accipientes munus: & pauperes deprimentes in porta. Ideo prudens in tempore illo tacebit: q tempus malū est. Querite bonum & nō malū vt viuatis: & erit dñs deꝰ exercituum vobiscū sicut dixistis. Odite malū & diligite bonū: & cōstituite in porta iudicium: si forte misereat dñs deꝰ exercituū reliquijs ioseph. Propterea hec dicit dñs deus exercituum dominator. In ommibo plateis plāctus: & in cunctis que foris sūt dicet ve ve. Et vocabūt agricolam ad luctū: & ad plāctū eos qui sciunt plangere. Et in ommibus vijs erit planctus: qa ptrāsibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibo diē domini. Vt quid eā vobis? Dies dñi ista tenebre & non lux. Quomō si fugiat vir a facie leonis & occurret ei vrsus: & ingredief domū & immitat manu sua super parietem: & mordeat eum coluber. Nunquid non tenebre dies domini & non lux & caligo & nō splēdor in ea? Odi & pieci festiuitates vestras & nō capiam odorem cetuum vestrorum. Quod si obtuleritis mihi olocaustomata & munera vestra nō suscipiā: & vota pinguiū vestroz non respiciā. Aufer a me tumultū carminū tuoz: & cātica lire tue nō exaudiā. Et reuelabif qsi aqua iudiciū: & iusticia quasi torrens fortis. Nunquid hostias & sacrificium obtulistis mihi in deserto quadraginta āis domꝰ israhel? Et portastis tabernaculū moloch deo vestro: & imaginem ydolorum vestrorum sidus dei vestri rempha: figuras quas fecistis vobis adorare eas. Et migrare vos faciā trās damascū dixit dñs deus exercituū

Ve vobis qui Ca. VI. nomē eius. opulenti estis in sion & cōfiditis in mōte samarie: optimates capita populoꝝ: ingredientes pompatice domū israhel. Transite in chalanne & videte: & ite inde in emath magnā & descendite in geth palestinoꝝ & ad optima q̄q regna horuz: si latior terminus eoꝝ termino vestro est. Qui separati estis in diez malū: & appropinquatis solio inquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis: & lasciuitis in stratis vestris. Qui comeditis agnū de grege. & vitulos de medio armēti: qui canitis ad vocē psalterij. Sicut dauid putauerūt se habere vasa cantici: bibentes in phialis vinū: & optimo vngēto delibuti: & nichil patiebant sup cōtritione ioseph. Quapropter nūc migrabūt in capite transmigrantiū: & auferet factio lasciuientium. Iurauit dominus deus in anima sua. dicit dominus deus exercituū. Detestor ego superbiam iacob: & domos eius odi: & tradaz ciuitatem cū habitatoribo suis. Quod si reliqui fuerint decem viri in domo vna: & ipsi morient. Et tollet eū ppinquꝰ suus & cōburet eū vt efferat ossa de domo: & dicet ei qui in penetralibo domus est. Nūquid adhuc est penes te? Et respondebit. Finis est. Et dicet ei. Tace: & nō recorderis nominis dñi. Quia ecce dominus mandauit: & percuciet domum maiorē ruinis: & domū minorez scissiombo. Nūquid currere queūt in petris equi: aut arari potest in bubalis? Quomā conuertistis in amaritudinez iudiciū & fructū iusticie in absinthiū: qui letamini in nichilo: qui dicitis. Nūquid nō in fortitudine nra assumpsimus nobis cornua? Ecce eī suscitabo sup vos domus israhel dicit dñs deus exercituū gentē & cōteret vos ab introitu emath vsq ad torrentē deserti.

Hec ondit. Ca. VII. mihi dominus deus. Et ecce fictor locuste in pncipio germinantium serotini imbris: & ecce serotinus pꝰ tōsorē

grēgis & factus est cū consummasset comedere herbā terre dixi. Dñe deus ꝑpicius esto obsecro. Quis suscitabit iacob q̄ paruulus est? Misertus est dominus super hoc. Non erit dixit dominus. Hec ostendit mihi dñs deus. Et ecce vocabit iudiciū ad ignez dñs de?: & deuorauit abissum multā. & comedit simul partē. Et dixi. Domine deus quiesce obsecro. Quis suscitabit iacob q̄ paruulus est? Misertus est dominus sup hoc. Sed & istud nō erit dixit dominus deus. Hec ostendit mihi dominus deus. Et ecce dñs stans super murū litū: & in manu eius trulla cementarij. Et dixit domin? ad me. Quid tu vides amos? Et dixi. Trullam cementarij. Et dixit dominus. Ecce ego ponā trullā in medio populi mei israhel. Non adiciam vltra sup inducere euz: & demolient excelsa ydoli & sanctificatōnes israhel desolabunt: & cōsurgā sup domū iheroboaz. in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad iheroboā regem israhel dicens. Rebellauit cōtra te amos in medio domus israhel. Non poterit terra sustinere vniuersos sermones eius. Hec em̄ dicit amos. In gladio morietur iheroboam: & israhel captiuus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides gradere. fuge in terram iuda & comede ibi panem & ꝑphetabis ibi: et in bethel nō adicies vltra vt ꝑphetes q̄ sanctificatio regis ē & domus regni est. Rñditq̄ amos: & dixit ad amasiā. Non sum ꝑpheta & non sū filius ꝑphete: sed armentarius ego sum vellicans sicomoros. Et tulit me dñs deus cuz sequerer gregem: & dixit dñs ad me. Vade ꝑpheta ad populū meū israhel. Et nūc audi verbū dñi. Tu dicis nō ꝑphetabis sup israhel: & nō stillabis sup domū ydoli. Propter hoc hec dic̄ dñs. Vxor tua in ciuitate fornicabit: & filij tui & filie tue in gladio cadēt: & humus tua funiculo metiet. Et tu in terra polluta morieris & israhel captiuus migrabit de terra sua.

Ca. VIII.

Hec ondit mihi dñs de?. Et ecce vncinus pomoz. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Vncinū pomorū. Et dixit dñs ad me. Venit finis sup populū meū israhel. Non adiciā vltra vt ptrā seā eū. Et stridebunt cardines templi in die illa dicit dñs deus. Multi morient in omni loco: picietq̄ silentium. Audite hoc qui conteritis pauperes: & deficere facitis egenos terre dicentes. Quando transibit messis & venūdabimus merces. & sabbatū & aperiemus frumentū: vt imminuam? mēsurā & augeam? fictū & supponam? stateras dolosas: vt possideamus in argento egenos & paupes pro calciamētis et quisquilias frumēti vēdam?: Juravit dñs in superbia iacob: si oblit? fuero vsq̄ ad finē omnia opa eoz. Nunquid super isto non commouebit terra & lugebit omnis habitator eius? Et ascēdet quasi fluuius vniuersus & eicietur & defluet quasi rivus egipti. Et erit in die illa dicit dñs occidet sol meridie: & tenebrescere faciam terram in die luminis. Et cōuertā festiuitates vestras in luctū & oia cātica vestra in planctū. Et inducā sup omne dorsū vestrū saccū: & sup omne caput caluiciū. Et ponā eā quasi luctū vnigeniti: & nouissima eius quasi diem amaz. Ecce dies venūt dicit dñs & mittam famē in terrā: nō famē panis neq̄ sitim aque: sed audiendi verbū domini. Et cōmouebuntur a mari vsq̄ ad mare: & ab aq̄lone vsq̄ ad orientem circuibūt querentes verbū dñi: & nō inuenēt in die illa deficient virgines pulcre & adolescentes in siti q̄ iurāt in delicto samarie & dicūt. Viuit de? tuus dan: & viuit via bersabee. Et cadent. & nō resurgent vltra.

Vidi dñm stantē sup altare Ca. IX.

& dixit. Percute cardinē: & cōmoueant̄ superliminaria. Auaricia em̄ in capite oīm & nouissimū eoz in gladio interficiā. Nō erit fuga eis. Fugiet: & nō saluabit̄ ex eis q̄ fugerit. Si descēderit vsq̄ ad infernū inde manus mea educet eos: & si ascēderint vsq̄ in celū inde detrahaz eos. Et si absconditi fuerint in vertice cameli inde scrutās auferā eos: & si celauerint se ab oculis meis in ꝑfundū maris. ibi mandabo serpenti & mordebit eos. Et si abierit in captiuitatē coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos: & ponā oculos meos sup eos in malū & nō in bonū. Et dñs deus exercituū q̄ tanget terrā & tabescet: & lugebūt omnes habitātes in ea. Et ascēdet sicut rivus omnis: & defluet sicut fluuius egipti. Qui edificat in

celo aſcẽſionẽ ſuã: & faſciculũ ſuũ ſup terrã fundauit. Qui vocat aquas maris: & effundit eas ſup faciem terre. Dñs nomen eius. Nunquid nõ vt filij ethiopum vos eſtis mihi filij iſrahel ait dñs? Nunquid nõ iſrahel aſcendere feci de terra egipti: & paleſtinos de capadotia: & ſiros de cyrene? Ecce oculi domini dei ſuper regnũ peccans: & conteraz illud a facie terre. Veruntamen cõterens nõ conteram domum iacob dicit dominus. Ecce em̃ mandabo ego: & concutiam in ommibus gentibus domũ iſrahel ſicut cõcutit̃ triticũ in cribro: & non cadet lapillus ſup terram. In gladio morient̃ omnes peccatores populi mei: qui dicũt nõ appropinquabit: & nõ veniet ſup nos malum. In die illa ſuſcitabo tabernaculũ dauid quod cecidit: & reedificabo aperturas muroz eius: & ea que coꝛruerant inſtaurabo. Et reedificabo eum ſicut in diebus antiqs: vt poſſideant reliquias ydumee & omnes nationes: eo ꝙ inuocatũ ſit nomen meũ ſup eos dicit dñs faciẽs hec. Ecce dies veniẽt dicit dñs: & cõpꝛehendet arator meſſorẽ: & calcator vue mittẽtez ſemen. Et ſtillabũt montes dulcedinẽ: & omnes colles culti erũt. Et cõuertã captiuitatẽ populi mei iſrahel. & edificabũt ciuitates deſertas & inhabitabũt: & plantabũt vineas & bibẽt vinũ eaz & faciẽt oꝛtꝰ & comedẽt fructꝰ eoz. Et plantabo eos ſup humũ ſuã: & nõ euellã eos vltra ꝺ terra ſua quã dedi eis dic̃ dñs deꝰtuꝰ

Expl. amos ꝓpha Incipit abdias ꝓpha.

Uſio abdie. Hec dicit dñs deus ad edom. Auditũ audiuimus a dño: & legatum ad gẽtes miſit Surgite: et cõſurgam⁹ aduerſus eũ in pliũ. Ecce paruulũ dedi te in gentibus. Contemptibilis tu es valde. Superbia coꝛdis tui extulit te habitantem in ſciſſuris petraz: exaltantem ſoliũ tuum. Qui dicis in coꝛde tuo. Quis detrahet me in terrã? Si exaltaꝰ fueris vt aquila: & inter ſidera poſueris nidũ tuũ: inde detraham te dicit dominus. Si fures introiſſent ad te ſi latrones per noctem: quõ cõticuiſſes? Nonne furati eſſent ſufficientia ſibi? Si vindemiatores introiſſent ad te: nũquid ſaltem racemos reliquiſſent tibi? Quõ ſcrutati ſunt eſau? Inueſtigauerũt abſcondita eius. Vſqꝫ ad terminũ emiſerũt te: omnes viri federis tui illuſerunt tibi. Inualuerũt aduerſum te viri pacis tue. Qui comedũt tecũ: ponent inſidias ſubter te. Non eſt prudentia in eo. Nũquid nõ in die illa dicit dñs perdam ſapientes de ydumea: & prudẽtiam de monte eſau? Et timebũt fortes tui a meridie: vt intereat vir de monte eſau: ꝓpter interfectionez & ꝓpter iniquitatẽ in fratrẽ tuum iacob. Operiet te cõfuſio: & peribis in eternũ. In die cũ ſtares aduerſus eum quando capiebant alieni exercitũ eiꝰ & extranei ingrediebãt portas eiꝰ et ſup iheruſalẽ mittebãt ſortẽ: tu quoqꝫ eras quaſi vnus ex eis. Et non deſpicies in die fratris tui: in die peregrinatõnis eius. Et non letaberis ſup filios iuda in die perditõis eoz: & nõ magnificabis os tuũ in die angu ſtie. Neqꝫ ingredieris portaz ꝓpli mei in die ruine eoz: neqꝫ deſpicies & tu in malis eius in die vaſtitatis illiꝰ. Et non emitteris aduerſus exercitum eiꝰ in die vaſtitatis illius neqꝫ ſtabis in exitibo viaz vt interficias eos q̃ fugerint. Et nõ cõcludes reliqs eius in die tribulationis: quoniã iuxta eſt dies dñi ſup oẽs gẽtes. Sicut feciſti fiet tibi: retributoꝫ tuã cõuertã in caput tuũ. Quomodo em̃ biſtis ſup montem ſanctũ meũ. bibẽt omnes gentes iugiter: & bibent & abſoꝛbebunt: & erũt q̃ſi nõ ſint. Et in monte ſion erit ſaluatio: & erit ſanctꝰ. Et poſſidebit domus iacob eos qui poſſederant ſe. Et erit domus iacob ignis: & domus ioſeph flamma: & domus eſau ſtipula. Et ſuccẽdet̃ in eis & deuoꝛabũt eos: & nõ erũt reliquie domus eſau: quia dominus locutus eſt. Et hereditabũt hij qui ad auſtrũ ſũt montẽ eſau: & q̃ in cãpeſtribus philiſtiim: & poſſidebũt regionẽ ephraim & regionẽ ſamarie. Et beniamin poſſidebit galaad: & trãſmigratõ exercitus huius filioz iſrahel oĩa loca chananeoz vſqꝫ ſareptã ſidonioz: & trãſmigratio iheruſalẽ q̃ in boſſoro eſt poſſidebit ciuitates auſtri. Et aſcẽdent ſaluatoꝛes i montẽ ſiõ iudicare montẽ eſau & erit dño regnũ. Expl. abdias ꝓpha.

Incipit Jonas ꝓpheta. Capitulũ ꝑmũ.

Ionas ybrm

ET factum est verbum dñi ad ionam filium amathi dicens. Surge: & vade in niniuen ciuitatez grandem. & predica in ea: quia ascendit malicia eius coram me. Et surrexit ionas: vt fugeret in tharsis a facie dñi. Et descendit ioppen: & inuenit nauē euntē in tharsis. Et dedit naulū eius: & descēdit in eā vt iret cū eis in tharsis a facie dñi. Dominus autem misit ventū magnū in mare: & facta est tempestas magna in mari: & nauis periclitabat conteri. Et timuerunt nautę: & clamauerunt viri ad deū suū: & miserūt vasa que erant in naui in mare: vt alleuiaret ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: & dormiebat sopore graui Et accessit ad eum gubernator: & dixit ei. Quid tu sopore deprimeris? Surge inuoca deum tuū: si forte recogitet deus de nobis & non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum. Venite & mittamus sortes: & sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserūt sortes: & cecidit sors super ionam. Et dixerūt ad eum. Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis. Quod est opus tuū que terra tua: & quo vadis vel ex quo populo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum: & dominum deum celi ego timeo qui fecit mare & aridam. Et timuerūt viri timore magno: & dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti? Cognouerūt enī viri q̄ a facie domini fugeret: quia indicauerat eis ionas. Et dixerunt ad eum. Quid faciem? tibi: & cessabit mare a nobis? Quia mare ibat & intumescebat sup eos. Et dixit ad eos. Tollite me & mittite in mare: & cessabit mare a vobis. Scio enim ego: qm̄ ꝓpter me tempestas hec grandis venit super vos. Et remigabant viri vt reuerterent ad aridam & nō valebant: quia mare ibat & intumescebat sup eos. Et clamauerūt ad dñm: & dixerūt. Quesumus domine ne peamus in anima viri istius: & ne des sup nos sanguinem innocentē: quia tu dñe sicut voluisti fecisti. Et tulerūt ionam & miserūt in mare: & stetit mare a feruore suo. Et timuerūt viri timore magno dñm: & immolauerūt hostias domino: & vouerūt vota.

Ca. II.

ET ꝓparauit dñs piscē grādez: vt deglutiret ionā. Et erat ionas in vētre piscis tribo diebo & tribo noctibus. Et orauit ionas ad dñm deū suū de vētre piscis. Et dixit. Clamaui de tribulatōe mea ad dñm: et exaudiuit me. De vētre īferi clamaui: & exaudisti vocem meā. Et ꝓiecisti me in ꝓfundū i corde maris. & flumē circūdedit me. Omnes gurgites tui & fluctus tui sup me tranſierūt. Ego dixi. Abiectus sum a cōspectu oculoꝝ tuoꝝ. Veruntamen rursus videbo templū sanctū tuū. Circūdederūt me aque vsq̄ ad aīam. abissus vallauit me: pelagus operuit caput meū. ad extrema montiū descēdi: terre vectes cōcluserunt me in eternū: & subleuabis de corrūptione vitā meā dñe deus meus. Cū angustiaret in me anima mea dñi recordatus sum: vt veniat ad te oratio mea ad templū sanctū tuum. Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquūt. Ego autē in voce laudis immolabo tibi: quecūq̄ vouī reddam ꝓ salute dño. Et dixit dñs pisci: & euomuit ionaz

ET factū est Ca. III. in aridaz. verbū dñi ad ionam secūdo dicens. Surge: & vade ad niniuen ciuitatem magnam: & ꝓdica in ea ꝓdicatiōz quā ego loquor ad te. Et surrexit ionas: & abiit in niniuen iuxta verbū dñi. Et niniue erat ciuitas magna itinere dieꝝ triū. Et cepit ionas introire ciuitatem itinere diei vnius: & clamauit & dixit. Adhuc q̄draginta dies: & niniue subuertet. Et crediderūt viri niniuite in dño: & ꝓdicauerūt ieiunīū: & vestiti sūt saccis a maiore vsq̄ ad minorē. Et peruenit verbū ad regē niniue. Et surrexit de solio suo: et abiecit vestimentū suū a se & īdutus est sacco & sedit in cinere: & clamauit & dixit in niniue ex ore regis & ꝓncipū eius dicēs. Boues & iumēta & boues et pecora nō gustēt quicq̄ nec pascant & aquā nō bibāt & operiant saccis boues: & iumēta clament ad dominū in fortitudine: conuertatur vir a via sua mala & ab iniquitate q̄ est in manibus eoꝝ. Quis scit si conuertatur & ignoscat deus: & reuertat a furore ire sue: & non peribimus? Et vidit deus opera eoꝝ q̄ conuersi sūt de via sua mala: & misertꝰ est de?

sup malicia quã locutus fuerat vt facẽt eis:
Et afflict9 ẽ ¶ Ca·IIII·& nõ fecit·
ionas afflictõe magñ: & irat9 est &
orauit ad dñm: & dixit·Obsecro dñe
nunqd nõ hoc est verbũ meũ cũ adhuc esse
in terra mea? Propt hoc poccupaui vt fuge
rẽ in tharsis. Scio eñ quia tu deus clemẽs
& misericors es: patiens & multe miseratio
nis & ignoscens super malicia. Et nunc do
mine tolle queso animam meam a me: quia
melior est mihi mors q̃p vita. Et dixit dñs.
Putasne bñ irascaris tu? Et egressus est io
nas de ciuitate·& sedit contra orientem ciui
tatis: & fecit sibimet vmbraculũ ibi: & sede
bat subter illud in vmbra: donec videret qd
accideret ciuitati. Et preparauit dominꝰ de
us ederam: & ascendit super caput ione vt
esset vmbra super caput eius: & protegeret
eum. Laborauerat enim. Et letatus est io
nas sup edera leticia magna. Et parauit de
us vermem ascensu diluculi in crastinum·
& percussit edera & exaruit. Et cũ ort9 fuis
set sol pcepit dominus vento calido & vẽti
& percussit sol sup caput ione: & estuabat. Et
petiuit anime sue vt moreꝛ. Et dixit. Me
lius est mihi mori q̃p viuere. Et dixit dñs
ad ionam. Putasne bene irascaris tu super
edera? Et dixit. Bene irascor ego vsq ad
mortẽ. Et dixit dñs. Tu doles sup edera in
q̃ non laborasti neq fecisti vt crescꝛet·que
sub vna nocte nata est & sub vna nocte pe
riit: & ego non parcam minue ciuitati ma
gne. in qua sũt plus q̃p centumigintimilia
hominum·qui nesciũt quid sit inter dexte
ram & simistrã suam & iumẽta multa.

Expl. ionas ꝓpha. Incipit micheas ꝓpha.

Verbũ dñi qd factus est ad
micheam morasthiten i die
bꝰ ioathã achaz & ezechie
regũ iuda: quod vidit sup
samariã & iherusalẽ. Au
dite populi omnes. & at
dat terra & plenitudo eius: & sit dominus de
us vobis in testem: dominus de tẽplo sancto
suo. Quia ecce dominus egredietur de lo
co suo: & descendet & calcabit super excelsa
terre. Et consumentur montes subtus eum:
& valles scindent sicut cera a facie ignis: si
cut aq̃ q̃ decurrũt i pceps. In scelẽ iacob om
ne istud: & i peccatis domus israhel. Quod
scelus iacob? nõne samaria. Et que excelsa
iude? nonne iherusalẽ. Et ponam samariam
quasi acerꝰ lapidum in agro cum plan
tatur vinea: & detrahã in vallem lapides
eius. Et fundamẽta eius reuelabo: & omnia
sculptilia eius cõcident. Et omnes mercedes
eius igne cõburent: & omnia ydola eius po
nam in pditionez q̃ de mercedibꝰ meretricis
cõgregata sũt: & vsq ad mercedem mere
tricis reuertent. Propter hoc plangã & vlula
bo: vadã spoliatus & nudus. Faciã plãctũ
velut draconũ: & luctũ quasi strutionum.
Quia desperata est plaga eius quia venit vs
q̃ ad iudam: tetigit portam populi mei vsq
ad iherusalez. In geth nolite annũciare: la
crimis ne ploretis. In domo pulueris pul
uere vos cõspergite: & trãsite. vobis habita
tio pulcra cõfusa ignominia. Non est egres
sa que habitat in exitu. Planctũ domus vi
cine accipiet ex vobis que stetit sibimet: q̃a
infirmata est in domũ que habitat in amari
tudinibus. Quia descendit malũ a domino in
portam iherusalem: tumultus quadrige stu
pꝛis habitanti lachis. Principiũ peccati ẽ
filie sion: quia in te inuenta sũt scelera isra
hel. Propterea dabit emissarios sup heredi
tatẽ geth: domus mendatij in decptionẽ re
gibꝰ israhel. Adhuc heredem adducã tibi q̃
habitas in maresa. vsq ad odollã veniet glo
ria israhel. Decaluare & tondẽ sup filios de
licias tuas: dilata calũciũ tuũ sic aq̃la: qm
¶ Ca·II. captiui ducti sũt ex te
cogitatis inutile: & opamini malũ
in cubilibꝰ vestris. in luce matuti
na faciũt illud: quoniã cõtra dñm est man9
eor. Et cõcupierũt agros & violent tulerẽt
& rapuerũt domos: & calũniabant virum
& domũ eius: virũ & hereditatẽ eius. Idcir
co hec dicit dominus. Ecce ego cogito super
familiã istam malũ vnde nõ auferetis colla
vestra: & non ambulabitis supbi quoniam
tempus pessimũ est. In die illa sumetur sup
vos parabola: & cantabitur canticũ cũ suauꝫ
tate dicentiũ. Depopulatõe vastati sumus
Pars populi mei commutata est. Quomodo

recedet a me · cū reuertat qui regiones vias diudat? Propter hoc non erit tibi imittens funiculū sortis in cetu domini israhel. Ne loquamini loquentes. Non stillabit sup istos: non cōprehendet confusio dicit domus iacob. Nūqd abreuiatus est spiritus dñi: aut tales sūt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur. Et ecōtrario populus meus in aduersarium consurrexit. De sup tunicā pallium sustulistis: & eos qui transiebant simpliciter conuertistis in bellū. Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciaꝝ suarum: a paruulis eaꝝ tulistis laudē meā ippetuū. Surgite & ite quia nō habetis hic requiē. Propter immundiciam eius corrūpet putredine pessima? Vtinam non essem vir habens spiritū: & mendaciū potius loquerer. Stillabo tibi in vinū & in ebrietatē: & erit sup quē stillat populus iste Congregatione cōgregabo iacob totū te in vnū: conducā reliquias israhel. pariter ponam illū quasi gregem in ouili: quasi pecus in medio caularū. Tumultuabunt a multitudine hoīm. Ascendet em̄ pandens iter añ eos. Diuidet & trāsibūt portā: & egredient p ea. Et trāsibit rex eoꝝ coram eis: & dñs in

Et dixi. Audite principes iacob: & duces domꝰ israhel. Nunquid vestrum est scire iudiciū · qui odio habetis bonū & diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eoꝝ de super eis. & carnem eorum desuper ossibus eoꝝ? Qui comederūt carnē populi mei · & pellē eoꝝ desup excoriauerūt: & ossa eoꝝ cōfregerūt: & cōciderūt sicut in lebete quasi carnē in medio olle. Tūc clamabūt ad dñm & nō exaudiet eos: & abscondet faciem suam ab eis in tempore illo: sicut nequiter egerūt in adinuentionibus suis. Hec dicit dñs. super ꝓphetas qui seducūt populū meū: qui mordent dentibus suis & ꝑdicant pacem. Et si quis non dederit in ore eoꝝ quippiā sanctifi-
cant sup eum preliū. Propterea nox vobis p visione erit. & tenebre vobis p diuinatōe Et occumbet sol sup ꝓphetas: & obtenebrabitur sup eos dies. Et cōfundent qui vidēt visiones: & cōfundent diuini. Et operient vultus suos omens: quia nō est responsū dei

Verūtamē ego repletus sum fortitudine spiritus domini · iudicio & virtute: vt annūciē iacob scelus suū: & israhel peccatū suū. Audite hec ꝓncipes domus iacob & iudices domus israhel: qui abominamini iudiciū · & oīa recta puertitis. Qui edificatis sion i sāguinibo: & iherusalē in iniquitate. Principes eius in muneribo iudicabant: & sacerdotes eius i mercede docebāt. Et ꝓphete eius in pecunia diuinabant: & sup dominū requiescebant dicentes. Nūquid nō dñs in medio nostrū? Nō venient sup nos mala. Propter hoc causa vestri. sion quasi ager arabit: et ihrlm q̄si acerus lapidū erit: & mōs tēpli in

Et in nouissimo diey erit mons domus dñi ꝑparatus in vertice montiū: & sublimis super colles. Et fluēt ad eū ꝓpli: & perabūt gentes multe & dicēt. Venite ascendam? ad montē dñi: & ad dominū dei iacob Et docebit nos de viis suis: & ibimus in semitis eius. Quia de sion egredietur lex: & verbū domini de iherusalē. Et iudicabit int populos multos: & corripiet gentes fortes vsq; in longinquū. Et cōcident gladios suos in vomeres: & hastas suas in ligones. Non sumet gens aduersū gentē gladiū: & nō discēt vltra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suam & subtus ficū suam: & nō erit q̄ deterreat: q̄ os domini exercituū locutū est Quia omnes populi ambulabūt vnusquisq; in nōie dei sui: nos autem ambulabimus in nomine domini dei nostri in eternū & vltra. In die illa dicit dñs cōgregabo claudicantē & eam quā eiecerā colligā: & quā afflixerā cōsolabor. Et ponā claudicātē in reliquas: & eā q̄ laborauerat in gentē robustā. Et regnabit dominus sup eos in monte sion: ex hoc nūc & vsq; in eternū. Et tu turris gregis nebulosa filia sion vsq; ad te veniet: & veniet ptās ꝑma regnū filie ihrlm. Et nūc q̄re merore cōtraheris? Nūquid rex nō ē tibi aut consiliarius tuus perijt: q̄ comprehendit te dolor sic̄ pturientē? Dole & satage filia sion quasi parturiēs: quia nūc egredieris de cīitate: & habitabis i regione: & venies vsq; ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi redimet te dominus de manu inimicoꝝ tuoꝝ. Et nunc

congregate sūt sup te gentes multe: que di=
cūt lapidetur: & aspiciat in sion oculus no=
ster. Ipsi autem nō cognouerūt cogitatiōes
dñi: & nō intellexerūt consiliū eius: quia cō
gregauit eos quasi fenū aree. Surge & tri
tura filia sion: qa cornu tuū ponā ferreū: &
vngulas tuas ponam ereas. Et comminues
populos multos & interficies dño rapinas
eoꝝ & fortitudinē eoꝝ dño vniuerse terre.

Nunc vastaberis filia la= Ca. V.
tronis. Obsidionē posuērt sup nos.
in vga percutient maxillā iudicis is
rahel. Et tu bethleē effrata: paruul? es ī mi
libo iuda. Ex te mihi egredietᷣ q sit dñator ī
israhel: et egressꝰ eiꝰ ab initio a diebo eterni=
tatis. Propter hoc dabit eos vsq ad tēpus
in quo parturiēs pariet. Reliquie fratrū eiꝰ
cōuertentᷣ ad filias israhel. Et stabit & pa
scet in fortitudine domini: in sublimitate no
minis domini dei sui. Et cōuertentᷣ: qz nūc
magnificabitur vsq ad terminos terre. Et
erit. iste pax assirius cū venerit in terrā no=
strā: & quādo calcauerit in domibo nostris.
Et suscitabimus sup eum septē pastores: &
octo primates homines. Et pascent terram
assur in gladio: & terrā nemrod in lāceis eiꝰ
Et liberabit ab assur cū venerit in terrā no=
stram: & cū calcauerit in finibo nostris. Et
erūt reliquie iacob ī medio populoꝝ multo
rū quasi ros a dño: & quasi stille sup herbā
que nō expectat virū & nō prestolatur filiꝫ
os hominū. Et erūt reliquie iacob in gētibo
in medio populoꝝ multorū q̄si leo in iumē=
tis siluaꝝ & quasi catulus leonis in gre=
gibus pecorū. Qui cū trasierit & cōculcaue=
rit & ceperit: non est qui eruat. Et exalta=
bitᷣ manus tua super hostes tuos: & omnes
inimici tui interibūt. Et erit in die illa dicit
dñs auferā eqs tuos de medio tui: & disper=
dā q̄drigas tuas. Et pdā ciuitates terre tue
& destruā omēs munitiones tuas. Et auferā
maleficia de manu tua: & diuinationes non
erūt ī te. Et pire faciā sculptilia tua: & sta
tuas tuas de medio tui cōterā. Et nō adorab
vltra opa manuū tuaꝝ: & euellā lucos tu=
os de medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: &
faciā in furore & ī indignatōe vltōz ī gētibo
ommbo que non audierunt. Ca. VI.

Micheas

Audite que dñs loquit. Surge cō=
tē de iudicio aduersū mōtes: & audi
at colles vocē tuā. Audiāt mōtes iu
diciū dñi & fortia fundamēta terre: qz iudi=
ciū dñi & fortia fundamēta terre: qz iudiciū
domini cū populo suo: & cū israhel diiudica
bit. Populе meus quid feci tibi: aut quid
molest? fui tibi? Respondе mihi quia eduxi
te de terra egipti & de domo sermētiū libera=
ui te: et misi añ faciem tuā moysen & aarō
& mariā. Populus meus memēto queso qd
cogitauerit contra te balach rex moab: & qd
responderit ei balaam filius beoꝝ de sethim
vsq ad galgalā vt cognosceres iusticias do
mini. Quid dignū offeram dño? Curabo ge=
nu deo excelso? Nūquid offeram ei olocau=
stomata & vitulos anniculos? Nūquid pla=
cari potest dñs in milibo arietū: aut in mul=
tis milibo hircoꝝ pinguiū? Nūquid dabo p=
mogenitū meū p scelē meo: fructū ventris
mei p peccato aīe mee Indicabo tibi o homo
quid sit bonū: & quid dñs req̄rat a te. Vtiq
facere iudiciū & diligere misericordiā. & so
licitū ambulare cū deo tuo. Vox dñi ad ci=
uitatē clamat: & salus erit timentibus no=
mē eius Audite tribus. Et quis approbabit
illud? Adhuc ignis in domo impi: thesauri
iniqtatis: & mēsura minor ire plena. Nūqd
iustificabo stateram ipiam: & saccelli pōdera do
losa In qbo diuites eiꝰ repleti sūt iniqtate: et
habitātes in ea loqbanᷣ mēdatiū: & lingua
eoꝝ fradulēta ī ore eoꝝ Et ego g cepi percutē
te pdicōe sup pctis tuis. Tu cōedes & n satu
raberis: & humiliatio tua in medio tui. Et
apprehendes & nō saluabis: & quos salua=
ueris in gladiū dabo. Tu seminabis & nō
metes: tu calcabis olīuā & nō vngeris oleo
& mustū & nō bibes vinū. Et custodisti p=
cepta amri: & omē op? domus achab: & am
bulasti in voluptatibo eoꝝ vt darē te in pdi
tōz: & habitātes in ea ī sibilū: & obpropriū
populi mei portabis. Capi. VII.

Ve mihi: qz fact? sū sicut q colligit ī
autūno racemos vindemie. Nō ē bo
trus ad comedendū: pcoquas ficus
desiderauit aīa mea. Perit scūs de terra: &
rectus in hominbo nō est. Omēs in sāguine
insidiantᷣ: vir fratrem suū ad mortē venatᷣ.

Quia ecce ego suscitabo chaldeos gentem amaram: & velocem ambulantem sup latitudinem terre: vt possideat tabernacula nō sua. Horribilis & terribilis est: ex semetipa iudiciū & onus eius egredietur. Leviores pardis equi eius: & velociores lupis vespertinis: & diffundent equites eius. Equites namq; eius de longe venient: volabunt quasi aquila festinans ad comedendū. Omnes ad predam venient: facies eorū ventus urens. Et congregabit quasi arenā captiuitatem: & ipe de regibus triūphabit. & tiranni ridiculi eius erūt. Ipe sup oēm munitōnē ridebit: & cōportabit aggerem. & capiet eam. Tūc mutabit spiritus: & ptranfibit & corruet. Hec est fortitudo eius dei sui. Nūquid nō tu a pncipio dne deus meus sancte meus: & non moriemur? Domine in iudicium posuisti eū: & fortē vt corriperes fundasti eū. Mundi sūt oculi tui ne videas malū: & respicere ad iniquitatem nō poteris. Quare nō respicis sup iniq. agentes: & taces deuorāte impio iustiorē se. Et facies homines quasi pisces maris: & quasi reptile nō habens pncipē. Totū in hamo sublevauit: traxit illud in sagena sua: & congregauit in rete suū. Sup hoc letabitur & exultabit: ptterea immolabit sagene sue: & sacrificabo reti suo. Quia in ipis incrassata est pars eius: & cibus eius electus. Propter hoc g̃ expādit sagenā suā: & semp iter

VPcus. ficē gētes nō pcet. Ca. II

Stodiam stabo & figam gradū sup mumitōz. Et cōtemplabor vt videā quid dicat mihi: & quid respondeam ad arguentē me. Et respōdit mihi dominꝰ. & dixit. Scribe visū et explana eū sup tabulas: vt pcurrat qui legerit eum. Quia adhuc visus pcul: & apparebit in finē & nō mentietur. Si morā fecerit expecta illū: quia veniens veniet & nō tardabit. Ecce qui incredulus est nō erit recta anima eius in semetipso. Justus autē in fide sua viuet. Et quomodo vinū potantē decipit: sic erit vir superbus & nō decorabit. Qui dilatauit quasi infernus aiam suam: & ipse quasi mors: & non adimplet. Et congregauit ad se omēs gentes: & coacernauit ad se oēs populos. Nunquid non omnes isti super eum parabolam sument: & loquelam enigmatū eius? Et dicet. Ve ei: qui multiplicat non sua. Vsquequo & aggrauat contra se densū lutū? Nūquid nō repente cōsurgent qui mordeant te? Et suscitabunt lacerātes te: & eris i rapinā eis. Quia tu spoliasti gentes multas. spoliabūt te omēs qui reliqui fuerint de populis: ptter sanguinem hoīs iniquitatē terre ciuitatis. & oīm habitantiū in ea. Ve qui cōgregat auariciā malam domui sue: vt sit in excelso nidus eius: & liberari se putat de manu mali. Cogitasti cōfusionē domui tue: cōscidisti populos multos: & peccauit aia tua. Quia lapis de pariete clamabit et lignū qđ inter iuncturas edificiorū est respondebit. Ve qui edificat ciuitatē i sanguinibꝰ: & pparat urbē i iniq̃tate Nūquid nō hec sūt a dño exercituū: laborabunt em populi in multo igni: & gentes in vacuū & deficient. Quia replebitur terra vt cognoscant gloriā domini: quasi aque opiētes mare. Ve qui potū dat amico suo. mittens fel suū: & inebrians vt aspiciat nuditatē eius. Repletus est ignominia p gloria. Bibe tu q̃s: & cōsopire. Circūdabit te calix dextere dñi: & vomitus ignominie sup gloriā tuā. Quia iniq̃tas libani opiet te: & vastitas animaliū deterrebit eos: de sanguinibꝰ hoīs & iniq̃tate terre & ciuitatis: et oīm habitantiū in ea. Quid pdest sculptile quia sculpsit illud fictor suus cōflatile & imaginē falsā: q̃ sperauit in figmēto fictor eius vt faceret simulacra muta? Ve q̃ dicit ligno expergiscere: surge lapidi tacenti. Nunquid ipse docere poterit? Ecce iste cooptus ē auro & argento: & omnis spiritus nō est in visceribꝰ eius. Dñs aūt in tēplo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abacuc pphe p ignorationibꝰ.

OMne audiui auditionē tuā: & timui. Dne opus tuum in medio annoꝝ vivifica illud. In medio annoꝝ notū facies: cū irat? fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro veniet: & scūs de mōte pharan. Sēp. Operuit celos gl'ia ei?: & laudis ei? plena ē terra Splēdor ei? vt luxerit: cornua in manibꝰ ei? Ibi abscōdita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors. Egredietur dyabolus ante

pedes eius: stetit & mensus est terrã. Aspexit & dissoluit gentes: & cõtriti sũt montes seculi. Incuruati sũt colles mũdi: ab itinere bo eternitatis eius. Pro iniquitate vidi tentoria ethiopie: turbabunt pelles terre madian. Numq̃d in fluminibo iratus es dñe: aũt in fluminibo furor tuus: vl̃ in mari indignatio tua: qui ascendes sup equos tuos: & quadrige tue saluatio. Suscitans suscitabis arcũ tuũ: iuramenta tribubus que locutus es. Semper. Fluuios scindens terre: viderũt te & doluerũt mõtes: gurges aquaz transijt. Dedit abissus vocez suã: altitudo manꝰ suas leuauit. Sol & luna steterũt in habitaculo suo in luce sagittaz tuaz ibũt in splendore fulgurantis hastę tue. In fremitu cõculcabis terrã: & in furore obstupefacies gẽtes. Egressus es in salutẽ populi tui in salutẽ cũ christo tuo. Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamentũ vsq; ad collũ. Semper. Maledixisti sceptris eius: capiti bellatorũ eius: venientibo vt turbo ad dispergendũ me. Exultatio eoz: sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito. Viam fecisti in mari equis tuis: in luto aquaz multaz. Audiui & conturbatus est venter meus: a voce contremuerũt labia mea. Ingrediat putredo in ossibo meis: & subter me scateat. Vt requiescam in die tribulationis: vt ascendam ad populũ accinctũ nr̃m. Ficus eñ nõ florebit & nõ erit germen in vineis. Mentiet opus olive: & arua non afferent cibum. Abscidet de ouili pecus: & non erit armentũ in presepibo. Ego autẽ in dño gaudebo: & exultabo in deo ihesu meo. Deꝰ dñs fortitudo mea: & ponet pedes meos q̃si ceruoz. Et sup excelsa mea deducet me victor: in psalmis canentez.

Explicit abacuc ꝓpheta. Incipit sophonias propheta.

Verbũ dñi qd̃ factũ ẽ ad sophoniã filiũ chusi filij godolie filij amasie filij ezechie in diebo iosie filij ãmon regis iuda. Congregans congregabo omnia a facie terre dicit dñs: cõgregans hominẽ & pecus: congregans volatilia celi & pisces maris. Et ruine impioz erunt: & disperdam homines a facie terre dicit dñs. Et extendam manũ meam sup iudã & sup cẽs habitantes iherusalem: & disperdam de loco hoc reliquias baal & nomina edituoz cũ sacerdotibo: et eos q̃ adorant sup tecta mliciaz celi. & adorant & iurant in domino & iurant in melchon: & q̃ auertunt de post tergũ domini: & qui non quesierũt dominũ: nec inuestigauerũt eum. Tilete a facie domini dei: q̃ iuxta ẽ dies dñi. Quia ꝓparauit dominꝰ hostiã: sanctificauit vocatos suos. Et erit in die hostie domini visitabo sup principes & super filios regum & sup cẽs qui induti sũt veste pegrina. Et visitabo sup omnez qui arroganter ingredit sup lmẽ in die illa: qui cõplent domum dñi dei sui inq̃tate & dolo. Et erit in die illa dic dominus vox clamoris a porta piscium & vlulatus a secunda: & cõtricio magna a collibo. Vlulate habitatores pile. Conticuit omnis populus chanaan: disperierũt cẽs inuoluti argento. Et erit in tẽpore illo scrutabor ihe rusalẽ in lucernis & visitabo sup viros defixos in fecibo suis: q̃ dicũt in cordibo suis. Nõ faciet bñ dñs: & nõ faciet male. Et erit fortitudo eoz in direptionẽ: et domus eoz in desertũ. Et edificabũt domos & nõ habitabũt & plantabũt vineas & nõ bibent vinũ eaz. Iuxta est dies domini magnus: iuxta est et velox nimis. Vox diei domini amara: tribulabit ibi fortis. Dies illa dies ire dies tribulatõis & angustie: dies calamitatis & miserie. dies tenebraz & caliginis. dies nebule & turbinis: dies tube & clangoris sup ciuitates munitas & sup angulos excelsos. Et tribulabo hoẽs: & ambulabũt vt ceci: q̃ dño peccauerũt. Et effundet sanguis eoz sicut humus & corpora eoz sicut stercora. Qz & argentũ eoz et aurũ eoz nõ poterit liberare eos: in die ire dñi. In igne zeli eiꝰ deuorabit̃ omis terra: q̃ consũmatoz cũ festinatione faciet cũctis habitantibo terram.

Ca. II.

Congregamini congregamini gẽs ñ amabilis: priusq̃ pariat iussio q̃si puluerẽ trãseuntẽ die: ãteq̃ veniat sup vos ira furoris domini. Querite dominum omnes mansueti terre: q̃ iudiciũ eius estis operati. Querite iustũ querite mansuetũ: si quomodo abscondamini in die furoris domini. Quia

gaza destructa erit: & ascalon in desertum. Azotū in meridie eicient: & accaron eradicabit. Ve qui habitatis funiculū maris: gens pditor. Verbū dñi sup vos chanaan terra philistinor: & disperdam te ita vt nō sit in habitator. Et erit funiculus maris requies pastor: & caule pecorū. Et erit funiculus eius q remāserit de domo iuda. Ibi pascent in domibo ascalonis: ad vesperū requiescent. Quia visitabit eos dominꝰ deus eor: & auertet captiuitatē eor. Audiui obprobriū moab & blasphemias filior amon q exprobrauerūt populo meo: & magnificati sūt super terminos eorum. Propterea viuo ego dicit dominus exercituū: deus israhel. Quia moab vt sodoma erit & filij amon quasi gomorra: ficcitas spinar & acerui salis: & desertū vsq in eternū. Reliquie populi mei diripient illos: residui gētis mee possidebūt illos. Hoc em eis euenit p superbia sua: qua blasphemauerūt & magnificati sūt super populum dominī exercituū. Horribilis dñs sup eos: & attenuabit omnes deos terre. Et adorabunt eū viri de loco suo: omnes insule gētiū. Vos & vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis Et extendet manū suam super aquilonem: & perdet assur. Et ponet speciosā in solitudinē & in inuiū: & q̄si desertū. Et accubabūt in medio eius greges: oēs bestie gētiū: & onocrotalus & hericius in liminibus eius morabunt vox cantantis in fenestra: corvus in suplimināri: quoniā attenuabo robur eius. Hec est ciuitas gloriosa habitans in cōfidētia: q̄ dicebat in corde suo. Ego sum & extra me nō ē alia āpli? Quō facta ē in desertū cubile bestie: Oīs q̄ trānsit p eā sibilabit: & mouebit manū suā. Ca. III.

Et quor catrix & redēpta ciuitas columba nō audiuit vocē: & nō suscepit disciplinā. In domino non est cōfisa: ad deū suū nō approximauit. Principes eius in medio eius: quasi leones rugientes. Judices eius lupi vespere: non relinquebāt in mane. Prophete eius vesani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerūt sanctū: iniuste egerūt cōtra legem. Dominꝰ iustus in medio eius: non faciet inquitatez. Mane mane iudicium suū dabit in luce: & nō abscondet. Nesciuit aūt iniquus cōfusionem. Disperdidit gentes. & dissipati sūt anguli eor. Desertas feci vias eor: dū non est qui transeat. Desolate sūt ciuitates eor: nō remanente viro neq vllo habitatore. Dixi. Attamen timebis me: suscipis disciplinā. Et nō pibit habitaculū eius: ꝑt̄ omnia in quibo visitaui eā. Verū tamē diluculo surgentes corruperūt oēs cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dñs in die resurrectionis mee in futurū: q̄ iudicium meū vt congregē gentes & colligā regna. Et effundā sup eos indignationē meā: omnē irā furoris mei. In igne em̄ zeli mei deuorabit oīs terra. Quia tūc reddāt populis labiū electū: vt inuocēt omēs in nōe dñi: & seruiant ei humero vno. Vltra flumina ethiopie. inde supplices mei: filij dispersor meor deferent munus mihi. In die illa nō cōfunderis sup cūctis adinuentōibo tuis: quibus preuaricata es in me. Quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue & non adicies exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquā in medio tui populū paupere & egenū: & sperabunt in nomine domini. Reliquie israhel nō facient iniquitatē nec loquent mendatiū: & nō inuenietur in ore eor lingua dolosa. Quoniam ipsi pascent & accubabūt: & nō erit q̄ exterreat Hec dicit dñs. Lauda filia sion: iubila israhel. Letare & exulta in omni corde filia iherusalez. Abstulit dñs iudiciū tuū: auertit inimicos tuos. Rex israhel dñs in medio tui: nō timebis malū vltra. In die illa dicet iherusalē. Noli timere sion: nō dissoluant manus tue. Dominus deus tuꝰ in medio tui fortis: ipse saluabit. Gaudebit super te in leticia: silebit in dilectōe tua: & exultabit sup te in laude. Rugas qui a lege recesserāt congregabo quia ex te erāt: vt non vltra habeas sup eis obprobriū. Ecce ego interficiā omēs q̄ afflixerūt te in tempore illo: & saluabo claudicātem: & eam q̄ ejecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudē & in nomē in omni terra confusionis eor: in tempore illo quo adducam vos: & in tempore quo cōgregabo vos. Dabo em̄ vos in nomē & in laudez oībo populis terre: cū cōuertero captiuitatē vrāz corā oculis vestris dicit dñs.

Aggeus

Incipit aggeus ꝓpheta. Capitulū primū.

In anno secūdo darij regis in mēse sexto in die vna mēsis factū est vbū dñi in manu aggei ꝓphete ad zorobabel filiū salathiel ducē iuda: & ad ihesū filiū iosedech sacerdotē magnū dicēs Hec ait dñs exercituū dicēs. Populus iste dicit. Nōdū venit tēpus domꝰ dñi edificande. Et factū est verbū dñi in manu aggei ꝓphete dicēs. Nūqd tēpus vob̄ est vt habitetis in domibo laqueatis: & domꝰ ista deserta. Et nūc hec dic̄ dñs exercituū. Ponite corda vestra sup vias vestras. Seminastis multū: & intulistis parū. Comedistis: & nō estis saciati. Bibistis & nō estis inebriati. Opuistis vos: & nō estis calefacti. Et q̄ mercedes cōgregauit: misit eas i sacculū ptusū. Hec dicit dñs exercituū Ponite corda vīa sup vias vīas. Ascendite in montem portate ligna: & edificate domū et acceptabilis mihi erit: & glorificabor dicit dñs. Respexisti ad amplius: & ecce factū ē min⁹. Et intulistis i domū: & exsuffla ui illud. Quā ob causā dicit dñs exercituū: Quia domꝰ mea deserta ē: & vos festinastis vnusquisq; i domū suā. Propt̄ hoc sup vos ꝓhibiti sūt celi: ne daret rorē: & terra ꝓhibita ē ne daret germē suū Et vocauit siccitatē sup terrā & sup mōtes & sup triticū & sup vinū & sup oleū & quecūq; profert humꝰ: & sup homines & sup iumēta & sup omnes labores manuū. Et audiuit zorobabel filius salathiel & ihesus filius iosedech sacerdos magnꝰ & omnes reliqui populi vocē dei sui & vba aggei ꝓphete sicut misit eū dñs deus eorū ad eos: & timuit omis populus a facie dñi. Et dixit aggeus nūcius dñi de nūcijs domini populo dicens. Et vobiscū dicit dominus. Et suscitauit deus spiritū zorobabel filij salathiel ducis iuda & spm̄ ihesu filij iosedech sacerdotis magni & spm̄ reliquorū de omi populo: & igressi sūt & faciebāt opus in domo dñi exercituū dei sui.

Capi. II.

In die vicesima & quarta mēsis in sexto mēse in anno secūdo darij regis in septimo mēse vicesima & prima mensis factum est verbum domini in manu aggei ꝓphete dicens.

Loquere ad zorobabel filiū salathiel ducem iuda & ad ihesū filium iosedech sacerdotem magnū: & ad reliqs ꝓpl'i dicēs. Quis in vob̄ est derelict⁹ q̄ vidit domū istā in gloria sua ꝓma⁹? Et qd vos videtis hanc nunc⁹? Nunqd nō ita ē q̄si nō sit i oculis vīs. Et nūc cōfortare zorobabel dicit dñs: et cōfortare ihesu fili iosedech sacerdos magne: & cōfortare oīs ꝓpl'us terre dicit dñs exercituū & facite: qm̄ ego vobiscū sū: dicit dñs exercituū. Verbū qd̄ pepigi vobiscū cū egrederemini d̄ terra egipti: & spūs me⁹ erit in medio vīm. Nolite timē: q̄ hec dicit dñs exercituū. Adhuc vnū modicū ē: & ego cōmouebo celū & terrā & mare & aridam. Et mouebo omnes gētes & veniet desideratus cūctis gentibus. Et implebo domū istā gloria: dicit dñs exercituū. Meū est argentū & meū est aurū: dicit dñs exercituū. Magna erit gloria domus istius nouissime plusq̄ prime: dicit dñs exercituū Et in loco isto dabo pacem: dicit dñs exercituū. In vicesima & q̄rta nomi mēsis in anno secūdo darij regis: factū est verbū domini ad aggeū ꝓphetam dicens. Hec dicit dñs deus exercituū. Interroga sacerdotes legē dicēs Si tulerit homo carnē sanctificatā i ora vestimēti sui & tetigerit de summitate eius panez aut pulmētū aut vinū aut oleū & omnē cibū: nunquid sanctificabit. Respondentes autē sacerdotes dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima ex omibus hijs nūquid cōtaminabit⁹? Et rñderunt sacerdotes: & dixerūt. Contaminabit. Et rñdit aggeus & dixit. Sic populus iste & sic gens ista ante faciē meā dicit dñs: & sic omne opus manuū eorū: & omnia q̄ obtulerūt mihi cōtaminata erūt. Et nūc ponite corda vestra a die hac & sup̄ anteq̄ ponerēt lapis sup lapidez i tēplo dñi: cū accederetis ad aceruū viginti modioꝝ & fierent decem: & intraretis ad torcular vt expmeretis quinquaginta lagenas & fiebant viginti. Percussi vos vēto vrēte: & aurugine & grādine oīa opera manuū vīarū: & non fuit in vob̄ qui reuerterēt⁹ ad me dicit dominus. Ponite corda vīa ex die ista & in futurū a die vicesima & quarta nomi mēsis: a die q̄ fundamēta iacta sūt tēpli domini ponite sup cor vestrū

Incipit Zacharias

Nunquid iam semen in germine est. Et ad huc vinea & ficus & malogranatum & lignum olive non florvit. Ex die ista benedicã. Et factũ est verbũ dñi scõdo ad aggeũ in vicesima & q̃rta mensis dicẽs. Loquẽ ad zorobabel ducẽ iuda dicẽs. Ego mouebo celũ pariter & terrã. et subuertã soliũ regnorv. et cõterã: fortitudinem regni gẽtiũ. Et subuertã q̃drigam et ascensorem eius: & descẽdent equi & ascẽsores eorv: vir in gladio fratris sui. In die illo dic̃ dñs exercituũ assumã te zorobabel fili salathiel serue me? dic̃ dñs. & ponã te q̃si sig̃culũ: q̃ te elegi dic̃ dñs exercituũ

Expl. agge? ꝓpha. Incipit zacharias ꝓpha.

In mẽse octauo i ãno scõdo darij regis: factũ est vbũ dñi ad zachariã filiũ barachie filij addo ꝓphaz. Irat? est dñs sup pres vios iracundia. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercituũ. Conuertimini ad me ait dñs exercituum. Et cõuertar ad vos dic̃ dñs exercituũ. Ne fitis sicut pres vri ad qs clamabãt ꝓphete pores dicẽtes hec dicit dñs exercituũ cõuertimini ꝙ vns vris malis & cogitatõibo vris pessimis: & nõ audierunt neq; attenderũt ad me dicit dñs. Patres vri vbi sũt & ꝓphete. Nũq̃d i sempit̃nũ vivent Veruntamen vba mea & legitima mea que mandaui seruis meis ꝓphetis: nunquid nõ comp̃henderũt patres vros? Et conuersi sũt & dixerũt. Sicut cogitauit dñs exercituum facere nobis scõm vias nostras & scõm adinuentiones nostras: fecit nobis. In die vicesima & quarta vndecimi mẽsis sabbath in anno secũdo darij: factũ est verbum dñi ad zachariam filiũ barachie filij addo ꝓphetã dicens. Vidi p noctẽ: & ecce vir ascendens sup equũ ruffum. & ipse stabat inter mirteta que erant in p̃fundo: & post eum equi rufi varij & albi. Et dixi. Qui sũt isti domine mi? Et dixit ad me angelus domini qui loq̃batur in me. Ego ostẽdam tibi quid sint hec Et rndit vir qui stabat inter mirteta & dixit. Isti sũt quos misit dominus: vt pambulent terram. Et respondervt angelo dñi qui stabat inter mirteta: & dixerũt. Perambulauimus terrã; & ecce oms terra habitat & quiescit. Et rndit angelus domini & dixit. Domine exercituũ vsq;quo tu nõ miserebe ris iherusalẽ & vrbiũ iuda q̃bo irat? es. Iste ia septuagesimus annus est. Et rndit dñs angelo qui loquebat in me verba bona: verba cõsolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituũ. Zelatus sum iherusalez & sion zelo magno. Et ira magna ego irascor sup gentes opulẽtas: q̃ ego iratus sum parũ: ipe vo adiuvauervt in malũ. Propterea hec dicit dñs. Reuertar ad iherusalem in misericordijs: & domus mea edificabit in ea ait dñs exercituũ: & ꝑpendiculũ extẽdet sup iherusalẽ. Adhuc clama dicens. Hec dicit dñs exercituũ. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: & cõsolabit adhuc dñs siõ: & eliget adhuc iherusalẽ. Et leuaui oculos meos & vidi: & ecce quatuor cornua. Et dixit ad angelũ qui loquebat in me. Quid sũt hec Et dixit ad me. Hec sũt cornua: que ventilauervt iudã & israhel & iherusalez. Et ondit mihi dñs quatuor fabros. Et dixi Quid isti venũt facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua q̃ ventilauervt iudã ꝑ singulos viros: & nemo illor leuauit caput suũ. Et venert isti deterrere ea: vt deiciant cornua gentiũ q̃ leuauerunt cornua super terrã iuda: vt dispergerent ea.

Et leuaui Ca. II. oculos meos & vidi: & ecce vir & in manu eius funiculus mẽsor. Et dixi. Quo tu vadis. Et dixit ad me. Vt metiar & videã iherusalẽ quãta sit latitudo ei? & quãta lõgitudo ei? Et ecce angel? q̃ loq̃batur in me egrediebat: & alius angel? egrediebat in occursũ ei?: & dixit ad eũ. Cure loquere ad puerum istũ dicens. Absq; muro habitabit iherusalẽ pre multitudine hominũ & iumẽtor i medio ei?. Et ego ero ei ait dominus murus ignis in circuitu: & in gloria ero in medio eius. O o fugite de terra aquilonis dicit dñs: quoniaz in quatuor ventis celi dispersi vos dicit dñs. O sion fuge q̃ habitas apud filiã babilonis: q̃ hec dicit dominus exercituũ. Post gloriã misit me ad gentes: que spoliauervt vos. Qui eñ tetigerit vos: tangit pupillam oculi mei. Quia ecce ego leuo manũ meaz sup eos: & erunt

prede hīs qui seruiebant sibi: & cognoscetis q dñs exercituū misit me. Lauda & letare filia sion: q ecce ego venio & habitabo ī medio tui ait dñs. Et applicabunt gētes multe ad dñm in die illa: & erūt mihi in populū Et habitabo in medio tui: & scies quia dñs exercituū misit me ad te. Et possidebit dñs iudā & partē suā in terra sācti ficata: & eliget ieruſalē. Obileat oīs caro a facie dñi: q cōsurrexit de habitaculo sācto suo. Ca. III.

Et oñdit mihi dñs iheſū sacerdotē magnū stantē coram angelo dñi: & sathan stabat a dexteris vt aduersaret ei. Et dixit dñs ad sathan. Increpet dñs in te sathan: & increpet dñs in te q̄ elegit iheruſalē. Nūquid nō iste torris ē erut? de igne? Et iheſus erat indutus vestibo sordidis: & stabat añ faciē angeli Qui rndit: & ait ad eos q̄ stab āt coram se dicēs. Auferte vestimēta sordida ab eo. Et dixit ad eū. Ecce abstuli a te iniquitatē tuā: & indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cidarim mundam sup caput eius. Et posuerūt cidarim sup caput eius mūdam: & induerūt eum vestibo. Et angelus dñi stabat: & cōtestabat angelus dñi iheſū dicēs. Hec dic dñs exercituū Si in vijs meis ambulaueris & custodiam meā custodieris: tu q̄s iudicabis domū meā & custodies atria mea & dabo tibi ambulātes de hīs qui nūc hic assistūt. Audi iheſus sacerdos magne: tu & amici tui q̄ habitant coram te: q viri potentes sunt. Ecce em̄ ego adducā seruū meū orientē: q ecce lapis quem dedi coram iheſu: sup lapidē vnū septē oculi sūt. Et ecce ego celabo sculpturā ei? ait dñs exercituū: & auferā iniq̄tatē terre illius in die vna. In die illa dic dñs exercituū: vocabit vir amicū suū subt vineā suā & subt ficū

Et reuersus ē angel? q̄ Ca. IIII. loq̄bat in me: & suscitauit me q̄si virū q̄ suscitat de somno suo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi: et ecce candelabrū aureū totū. & lāpas eius sup caput ipius: & septē lucerne ei? sup illud: & septē infusoria lucernis q̄ erāt sup caput ei?: & due olive sup illud: vna a dextris lampadis. & vna a simistris ei?. Et rndi: & aio ad angelū qui loquebatur in me dicens. Quid sūt hec domine mi? Et rndit angelus qui loquebat in me: & dixit ad me. Nūquid nesciſti quid sūt hec? Et dixi. Nō dñe mi. Et rndit: et ait ad me dicēs. Hec est verbū domini ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore: sed in spū meo dicit dñs exercituū. Quis tu mons magne coram zorobabel in planū? Et educet lapidem p̄mariū: & exeq̄bit gratia gratie eius. Et factū est vbū dñi ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt domū istā: & man? eius pficiēt eā: & scietis q̄ dñs exercituū misit me ad vos. Quis em̄ despexit dies paruos? Et letabunt: & videbūt lapidē stagneū in manu zorobabel: hec septem sūt isti oculi domini q̄ discurrūt in vniuersam terram. Et rndi: & dixi ad eū. Quid sūt due olive iste ad dexteram candelabri & ad simistrā eius? Et rndi secūdo: & dixi ad eū. Quid sūt due spice olivar? que sūt iuxta duo rostra aurea: in quibo sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicens. Nunquid nescis quid sūt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et dixit Isti sūt duo filij olei splēdoris. q̄ assistūt dña

Et conuers? Ca. V. tori vniuerse tre sū: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce volumē volans. Et dixit ad me Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video lumen volans: longitudo eius vigīti cubitor? & latitudo ei? decē cubitor?. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egredietur sup faciem omnis terre: q omīs fur sicut ibi scriptū est iudicabit: & omnis iurans ex hoc simiſliter iudicabit. Educā illud dicit dominus exercituū: & veniet ad domū furis & ad domū iurātis in nōie meo mendaciter: & cōmorabit in medio dom? eius: & cōsumet eā & ligna eius & lapides eius. Et egressus est angelus q̄ loquebat in me: & dixit ad me. Leua oculos tuos & vide. Quid est hoc quod egredit? Et dixi. Quidnā ē. Et ait. Hec ē amfora egrediēs. Et dixit. Hec est oculus eor? ī vniuersa terra. Et ecce talentū plūbi portabat. Et ecce mulier vna sedens ī medio amfore. Et dixit. Hec ē impietas Et pecit eā in medio amfore: & misit massam plūbeam in os eius. Et leuaui oculos meos & vidi & ecce mulieres egrediētes: & spiritus in alis earum. Et habebant alas quasi alas

milui: & leuauerũt amfoꝛam inter tẽꝛam et celũ. Et dixi ad angelũ q̃ loquebaꝫ in me: Quo iſte deferꝛ amfoꝛã? Et dixit ad me. Vt edificetur ei domus in terra ſennaar: & ſtabiliaꝫ & ponaꝫ ibi ſup baſez ſuã. Ca. VI.

Et cõuerſus ſũ: & leuaui oculos meos & vidi: & ecce q̃tuoꝛ quadꝛige egrediẽtes de medio duoꝝ montiũ: & montes montes erei. In q̃dꝛiga ꝓma eque ruffi: in q̃dꝛiga ſecũda equi nigri: in q̃dꝛiga tercia equi albi: & in q̃dꝛiga q̃rta equi varij & foꝛtes. Et reſpondi: & dixi ad angelũ qui loquebaꝫ in me. Quid ſũt hec domine mi? Et rñdit angelus: & ait ad me. Iſti ſunt quatuoꝛ venti celi: qui egrediunꝫ vt ſtẽt coꝛam dñatoꝛe omnis terre. In qua erãt equi nigri egrediebanꝫ in terrã aquilõis: & albi egreſſi ſũt poſt eos: & varij egreſſi ſũt ad terram auſtri. Qui autẽ erãt robuſtiſſimi exierũt & querebant ire & diſcurrere p omnem terrã. Et dixit. Ite: pambulate terrã. Et pambulauerũt terrã. Et vocauit me: & locutus eſt ad me dicẽs. Ecce q̃ egrediunꝫ in terrã aq̃lonis: requieſcere fecerũt ſpiritũ meũ i terra aq̃lonis. Et factũ eſt verbũ dñi ad me dicẽs Sume a tranſmigratione ab oldai & a thobia & ab idaia & venies tu in die illa & intrabis domũ ioſie filij ſophonie qui venerũt de babilõe: & ſumes aurũ & argẽtũ & facies coronas & pones in capite iheſu filij ioſedech ſacerdotis magni: & loqueris ad eũ dicens. Hec ait dñs exercituũ dicens. Ecce vir: oriens nomẽ eius. Et ſubter eũ oriet: & edificabit tẽplũ domino: & ipſe extruet templũ domino. Et ipſe portabit gloriaz: & ſedebit & dominabit ſup ſolio ſuo. Et erit ſacerdos ſup ſolio ſuo: & cõſiliũ pacis erit inter illos duos. Et coꝛone erunt helez & thobie & idaie & hen filio ſophonie: memoꝛiale in tẽplo domini. Et qui ꝓcul ſũt venient & edificabũt in tẽplo dñi: & ſcietis q̃ dñs exercituũ miſit me ad vos. Erit aũt hoc: ſi auditu audieritis vocẽ dñi dei veſtri. Capi. VII.

Et factũ eſt i anno q̃rto darij regis factũ eſt vbũ dñi ad zachariã in q̃rta menſ nom q̃ eſt caſleu. Et miſerũt ad domũ dei ſaraſar & rogomelech & viri q̃ erãt cũ eis ad deꝓcandã faciẽ dñi: vt dicerent ſacerdotibꝰ domus dñi exercituũ & ꝓphetis loq̃ntes. Nũquid flendũ eſt mihi in quinto meſe: vel ſanctificare me debeo ſicut feci iam multis annis? & factũ eſt verbũ domini exercituum ad me dicens. Loquere ad omnẽ populũ terre: & ad ſacerdotes dicens. Cũ ieiunaretis & plangeretis in quinto & ſeptimo meſe p hos ſeptuaginta annos: nũ q̃d ieiunium ieiunaſtis mihi? Et cũ cõediſtis & bibiſtis: nũquid nõ vob comediſtis & vobiſmetipſis bibiſtis? Nũquid nõ hec ſũt vba q̃ locutus eſt dñs in manu ꝓphetaꝝ ꝓioꝝ cũ adhuc iheruſalẽ habitaretꝫ & eſſet opulenta: ipa & vꝛbes in circuitu eiꝰ: & ad auſtrũ & in cãpeſtribꝰ habitaretꝫ? Et factũ eſt verbum domini ad zachariam dicens. Hec ait dominus exercituũ dicens. Judiciũ verum iudicate: & miſericoꝛdiã & miſerationes facite vnuſquiſq̃ cũ fratre ſuo. Et viduam & pupillũ & aduenã & pauperẽ nolite calũniari: & malũ vir fratri ſuo nõ cogitet i coꝛde ſuo. Et noluerũt attẽdere & auerterũt ſcapulã recedẽtes: & aures ſuas aggrauauerũt ne audirẽt: & coꝛ ſuũ poſuerũt vt adamantẽ ne audirẽt legẽ & vba q̃ miſit dñs exercituum in ſpũ ſuo ſancto p manũ ꝓphetaꝝ ꝓoꝝ. Et facta eſt indignatõ magna a dño exercituũ Et factũ eſt ſicut locutꝰ eſt & ſicut nõ audirẽt: ſic clamabũt & nõ exaudiã dicis dñs exercituũ Et diſperſi eos p oĩa regna q̃ neſciũt & terra deſolata eſt ab eis eo q̃ nõ eſſet tranſiẽs & reuertẽs: & poſuerũt terrã deſiderabilẽ

Et factũ ẽ vbũ? Ca. VIII. i dꝛtũ. dñi exercituũ ad me dicẽs. Hec dicit dñs exercituũ. Zelatus ſũ ſion zelo magno: & indignatõe magna zelatus ſũ eã. Hec dicit dñs exercituũ reuerſus ſũ ad ſion: & habitabo in medio iheruſalẽ. Et vocabiꝫ iheruſalẽ ciuitas veritatis: & mõs dñi exercituũ mõs ſanctificatus. Hec dicit dñs exercituũ. Adhuc habitabũt ſenes & anus in platheis iheruſalẽ: & viri baculus i manu eius ꝓ multitudine dieꝝ. Et platheę ciuitatis cõplebunꝫ infantibꝰ: & puellis ludentibꝰ in plateis eius. Hec dicit dñs exercituũ. Si videbiꝫ difficile in oculis reliquiaꝝ populi huius in diebꝰ illis: nunquid in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituũ? Hec

dicit dñs exercituum. Ecce ego saluabo po
pulũ meũ de terra oriẽtis & de terra occasus
solis: adducã eos & habitabũt ĩ medio ihe
rusalẽ: & erũt mihi ĩ populũ & ego ero eis in
deũ in veritate & ĩ iusticia. Hec dicit dñs ex
ercituũ. Cõfortent manus vestre qui audi
tis in hijs diebo ꝑmones istos p os ꝓphetaꝝ
in die qua fundata est domus dñi exercituũ
vt tẽplũ edificaret. Siquidem ante dies il
los merces hominũ non erat nec merces iu
mẽtoꝝ erat: neq; introeũti & exeũti erat pax
ꝑ tribulatõne: & dimisi omes homines vnũ
quẽq; contra ꝓximũ suũ. Nunc autem non
iuxta dies priores ego faciã reliquijs popu
li huius dicit dñs exercituũ: sed semen pa
cis erit. Vinea dabit fructũ suũ: & terra da
bit germẽ suũ. Et celi dabunt rorem suum:
& possidere faciam reliquias populi huius
vniuersa hec. Et erit: sicut eratis maledictõ
in gentibo domus iuda & domus israhel: sic
salauabo vos & eritis benedictio. Nolite ti
mere. Confortent manus vestre: quia hec
dicit dñs exercituũ Sicut cogitaui vt affli
gerẽ vos cũ ad iracundiam ꝓuocassent pa
tres vestri medicit dñs & nõ sum misertus:
sic cõuersus cogitaui in diebus istis vt bene
faciam domui iuda & iherusalem. Nolite ti
mere. Hec sunt ergo verba que facietis. Lo
quimini veritatẽ vnusquisq; cũ ꝓximo suo.
Veritatem & iudicium pacis iudicate in
portis vestris: & vnusquisq; malũ otra ami
cũ suũ ne cogitetis in cordibo vestris. & iu
ramentũ mẽdax ne diligatis. Omnia em̃ hec
sũt que odi dicit dñs. Et factũ est verbũ do
mini exercituũ ad me dicens. Hec dicit domi
nus exercituũ. Jeiunium quarti & ieiunium
quinti & ieiunium septimi & ieiunium decimi
erit domui iude in gaudiũ & leticiã: & in so
lẽnitates ꝑclaras. Veritatẽ tantũ & pacẽ di
ligite. Hec dicit dñs exercituũ. Vsq; quo ve
nãt populi & habitent in ciuitatibo multis:
& vadant habitatores vnus ad alterũ di
centes. Eamus & deꝑcemur faciẽ domini: &
queramus dñm exercituum. Vadam etiam
ego. Et venient populi multi & gentes ro
busti ad querendũ dñm exercituũ ĩ iherusa
lem: & deꝑcandam faciem dñi. Hec dicit do
mini exercituũ. In diebo illis in qbo appre
hendent decem homes ex omibo linguis gen
tiũ: & apprehẽdent fimbriã viri iudei dicen
tes: ibim9 vobiscũ. Audiuim9 em̃ quia deus
vobiscũ est.

Onus verbi dñi Ca. IX. vobiscũ ẽ.
in terra adrach & damasci requiei
eius: qa dñs est oculus hominis &
omnium tribuũ israhel. Emath quoq; in ter
minis eius: & tyrus & sidon. Assumserunt
quippe sapientiã valde. Et edificauit tyrus
munitionem suam: & congeruauit argentũ
quasi humum: & aurũ vt lutum platearũ.
Et ecce dñs possidebit eã: & percutiet ĩ mari
fortitudinẽ eius: & hec igni deuorabit. Vi
debit ascalon & timebit: & gaza & dolebit
nimis: accaron quoniã cõfusa est spes eius.
Et peribit rex de gaza: & ascalon nõ habita
bit. Et sedebit separator in azoto: & dis
dam superbiam philistinoꝝ. Et auferam san
guinẽ eius de ore eius: & abominatones eius
de medio dentiũ eius. Et relinquet etiã ipse
deo nostro: & erit quasi dux in iuda: & acca
ron q̃si iebuseus. Et circũdabo domũ meaꝝ
ex hijs qui militant mihi eũtes & reuerten
tes: & nõ transibit sup eos vltra exactor: qa
nũc vidi ĩ oculis meis. Exulta satis filia si
on: iubila filia iherusalẽ. Ecce rex tuus ve
niet tibi iustus & saluator: ipe paup & asce
dẽs sup asinã: & sup pullũ filiũ asine. Et di
sperdã quadrigã ex ephraim: & equũ de ihe
rusalez: & dissipabit arcus belli. Et loquet
pacẽ gentiũ: et potestas eius a mari vsq; ad
mare: et a flumimbo vsq; ad fines terre. Tu
q̃s in sanguine testamẽti tui emisisti victos
tuos de lacu: in quo nõ est aqua. Cõvertimi
ad munitionẽ vincti spei. Hodie q̃s annũcias
duplicia reddam tibi: quoniaꝝ extendi mihi
iudam quasi arcum: impleui terram ephra
im. Et suscitabo filios tuos sion sup filios tu
os gretia: & ponã te quasi gladiũ fortiũ. Et
dominus deus sup eos videbit: & exibit vt
fulgur iaculum eius. Et dñs deus in tuba ca
net: & vadet in turbine austri. Dñs exerci
tuũ ꝓteget eos: & deuorabũt & subicient lapi
dibo funde. Et bibentes inebriabunt q̃si a vi
no replebunt vt phiale: & quasi cornua al
taris. Et saluabit eos dominus deus eorum
in die illa vt gregez populi sui: quia lapides
sancti eleuabuntur super terram eius. Quid

ẽm bonũ eius est: & qđ pulcrũ eius: nisi fru
mentũ electoꝝ & vinũ germinans vgines.
Petite pluuiã a dño tpe (Ca. X.
serotino: & dñs faciet nues & plu-
uiã imbris: & dabit eis singulis her
bã in agro. Quia simulacra locuta sũt inuti
le: & diuini viderũt mendatiũ: & somniato-
res locuti sũt frustra & vana cõsolabantur.
Idcirco adducti sũt q̃si grex: affligent̃ qa
nõ est pastor eis. Super pastores iratus est
furor meus: & sup hircos visitabo. Quia visi
tauit dñs exercituũ gregez suũ domũ iuda:
& posuit eos q̃si equũ gloꝛie sue in bello Ex
ipso angel9. & ex ipso paxillus: ex ipso ar-
cus prelij: & ex ipo egredient̃ oĩs exactor si
mul. Et erũt quasi fortes: cõculcantes lutũ
viaꝝ in prelio. Et bellabũt qꝛ dñs cũ eis: &
confundent̃ ascensores equoꝝ. Et confortа
bo domũ iuda: & domũ ioseph saluabo. Et
conuertam eos quia miserebor eoꝝ: & erũt
sicut fuerũt quando nõ piecerã eos. Ego em̃
dñs deus eoꝝ: & exaudiam eos. Et erũt q̃si
fortes ephraim: & letabitur cor eoꝝ quasi a
vino: Et filij eoꝝ videbunt & letabuntur:
& exultabit cor eoꝝ in dño. Sibilabo eis &
congregabo illos: quia redemi eos. Et mul-
tiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati
& seminabo eos in populis. Et delonge re-
cordabunt̃ mei: & viuent cũ filijs suis & re
uertent̃. Et reducã eos de terra egipti: & de
assirijs congregabo eos. Et ad terram gala-
ad & libam adducam eos: & nõ inuenient̃ eis
locus. Et transiet in maris freto: & percu-
tiet in mari fluctus: & cõfundent̃ omnia p-
funda fluminis. Et humiliabit̃ superbia assur
& sceptrũ egipti recedet. Confortabo eos in
dño & in noie eius ambulabunt dicit dñs.
Aperi libane portas tu (Ca. XI.
as: & comedat ignis cedros tuas.
Vlula abies qꝛ cecidit cedrus: qm̃
magnifici vastati sũt. Vlulate quercus ba-
san: qm̃ succisus est saltꝰ munit9. Vox vlu
latus pastoꝝ: qꝛ vastata est magnificentia
eoꝝ. Vox rugitus leonũ: qm̃ vastata ẽ sup
bia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pa
sce pecora occisionis: que qui possederant oc
cidebant & nõ dolebant: & vendebant: ea di
centes. Benedictus dñs: diuites facti sum9:
Et pastores eoꝝ non parcebant eis: & ego
non parcam vltra sup habitantes terram di
cit dñs. Ecce ego tradam homines vnum-
quẽq; in manu pximi sui. & in manu regis
sui: & cõscidẽt terrã & nõ eruã de manu eoꝝ:
& pascam pecus occisionis pter hoc o pau-
peres gregis. Et assumsi mihi duas virgas
vnam vocaui decorẽ & alterã vocaui fumicu-
lũ: & paui gregem. Et succidi tres pastores
in mense vno: & cõtracta est anima mea in
eis. Siquidẽ & anima eoꝝ variauit in me.
Et dixi. Non pascam vos. Quod moriẽ mo
riatur: & quod succidiẽ succidat̃: & reliqui
deuorent vnusquisq; carnem pximi sui. Et
tuli virgam meã que vocabat̃ decus & ab-
scondi eã: vt irritũ facerẽ fedus meũ qđ per
cussi cũ oĩbus pplis: & in irritũ deductũ est in
die illa. Et cognouerunt sic paupes gregis
qui custodiũt mihi: qꝛ verbũ dñi ẽ. Et dixi
ad eos. Si bonũ est in oculis vẽis affer-
te mercedem meam: & si non. quiescite. Et
appenderũ mercedem meã: triginta argente
os. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad sta
tuariũ. Decorũ preciũ quo appreciatus sum
ab eis. Et tuli triginta argenteos: & pieci
illos in domo dñi ad statuariũ. Et pcidi vir
gam meã secũdã que appellabat̃ fumiculus:
vt dissoluerẽ germanitatem inter iudam &
israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume
tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego su-
scitabo pastorẽ in terra qui derelicta nõ visi-
tabit dispersũ nõ q̃ret: & cõtritũ nõ sanabit
& id qđ stat nõ enutriet: & carnes pinguiũ
comedet. & vngulas eoꝝ dissoluet O pastor
& ydolũ: derelinquẽs gregẽ. Gladi9 sup bra
chiũ ei9 & sup oculũ dextrũ eius. Brachiũ
eius ariditate siccabit̃: & oculꝰ dexter eius
tenebrescens obscurabit̃. (Ca. XII.
Onus verbi dñi sup israhel. Dixit
dñs extendẽs celũ & fundãs terrã:
& fingẽs spm̃ hois in eo. Ecce ego
ponã iherusalẽ sup liminare crapule omnibo
pplis in circuitu: & & iuda erit in obsidione
cõtra iherusalẽ. Et erit: in die illa ponã ihe-
rusalẽ lapidẽ oneris cũctis pplis. Oẽs q̃ leua
bũt eam cõcisione lacerabunt̃: & colligent̃
aduersus eam omnia regna terre. In die il-
la dicit dñs pcutiam omnẽ equũ in stupore

& aſcenſorem eius in āmentia. Et ſup domū
ıuda & aperiam oculos meos: & omnē equū
populoꝝ pcutiā cecitate. Et dicēt duces iu-
da in corde ſuo. confortent mihi habitatores
iheruſalez: in domino exercituū deo eoꝝ. In
die illa ponā duces iuda ſicut camnū ignis
in lignis & ſicut facē ignis in feno: & deuo-
rabūt ad dextrā & ad ſiniſtrā omnes popu-
los ī circuitu. Et habitabit iheruſalē rurſus
ī loco ſuo in iheruſalē: & ſaluabit dñs taber
nacula iuda ſicut in principio vt nō magnifi
ce gloriet domus dauid: & gloria habitan
tiū iheruſalē cōtra iudā. In die illo pteget
dñs habitatores iheruſalē. Et erit q offende-
rit ex eis ī die illa quaſi dauid: et domus da
uid quaſi dei ſicut angelus dñi in conſpectu
eius. Et erit in die illa querā cōterere oēs
gentes que venīūt cōtra iheruſalē: & effun-
dam ſuper domū dauid & ſuper habitatores
iheruſalē ſpiritū gratie & precū. Et aſpiciēt
ad me quē cōfixerūt: & plangēt eū planctu
quaſi ſup vnigenitū: & dolebūt ſup eum vt
doleri ſolet in morte primogeniti. In die illa
magnus erit planctus in iheruſalē ſicut plā
ctus adremmon in campo magedon. Et plā
get terra: familie & familie ſeorſum. Fami-
lie domus dauid ſeorſū: & mulieres eoꝝ ſe-
orſū. Familie domus nathan ſeorſū: & muli
eres eoꝝ ſeorſū. Familie domus leui ſeorſū:
et mulieres eoꝝ ſeorſū. Familie ſemei ſeorſū
& mlieres eoꝝ ſeorſū. Oēs familie reliq: fa
milie et familie ſeorſū: & mlieres eoꝝ ſeorſū
In die illa erit fons patēs domui Ca. XIII
dauid & habitantibꝰ iheruſalez: in ablutiōꝝ
peccatoris & menſtruate. Et erit in die illa
dicit dñs exercituū diſperdā nōia ydoloꝝ de
terra: & nō memorabunt vltra. Et pſeudo
pphetas & ſpm immundū auferam de terra.
Et erit cū pphetauerit quiſpiā vltra: dicent
ei pater eius & mater eius qui genuerūt eū.
Non vives: q mendaciū locutus es in noie
domini. Et configent eū pater eius & mater
eius genitores eius cū pphetauerit. Et erit
in die illa confundent pphete vnuſquiſq; ex
viſione ſua cū pphetauerint: nec operiētur
pallio ſaccino vt mentiant. Sed dicet: nō
ſum pphēta. Homo agricola ego ſum: qm
adam exemplū meum ab adoleſcentia mea.
Et dicet ei. Quid ſunt plage iſte in medio
manuū tuaꝝ? Et dicet. Hꝰ plagatus ſum
in domo eoꝝ qui diligebāt me. Framea ſu-
ſcitare ſup paſtorē meū & ſup virū coherē-
tem mihi dicit dñs exercituū. Percute pa-
ſtorem & diſpergentur oues. Et conuertam
manū meā ad paruulos: & erūt in omni ter
ra dicit dñs. Partes due in ea diſpergent &
deficiēt: & tercia pars relinquet in ea. Et du
cā terciā ptē p ignē: & vrāz eos ſicut vrit
argentū: & pbabo eos ſicut pbat aurū. Ip
ſe vocabit nomē meū: & ego exaudiā eū. Et
dicā. populus meus es: & ipſe dicet. dñs de?
Ecce dies venīt Ca. XIIII. me?
dicit dñs: & diuident ſpolia tua in
medio tui Et congregabo oēs gentes
ad iheruſalē ī pliū et capient ciuitas & vaſta
bunt domus: & mulieres violabuntur. Et
egredient media pars ciuitatis in captiuita-
tem: & reliquū populi nō auferet ex vrbe.
Et egredient dñs et pliabit cōtra gentes illas
ſicut preliatus eſt in die certaminis. Et ſta-
bunt pedes eius in die illa ſup montez oliua
rū: qui eſt cōtra iheruſalē ad orientē. Et ſci-
det mons olivaꝝ ex media parte ſui ad ori-
entem & occidentem prerupto grādi valde.
Et ſeparabit medium montis ad aquilonē:
& medium eius ad meridiem. Et fugietis
ad vallem montiū eoꝝ: quoniā coniungetur
vallis montiū vſq; ad proximū. & fugietis
ſicut fugiſtis a facie terre motus in diebus
ozie regis iuda. Et veniet dominꝰ deus meus
omneſq; ſancti cum eo. Et erit: ī die illa nō
erit lux ſed frigus & gelu. Et erit dies vna
que nota eſt domino: non dies neq; nox: &
in tēpore veſperi erit lux. Et erit in die illa
exibūt aque vive de iheruſalem. Mediū eaꝝ
ad mare orientale: & mediū eaꝝ ad mare no-
uiſſimū. In eſtate & in hyeme erūt & erit
dominus rex ſup omnē terrā. In die illa erit
dñs vnus: & erit nomē eius vnū. Et reuer-
tet omis terra vſq; ad deſertū: & colle rem-
mon ad auſtrū iheruſalem. Et exaltabit &
habitabit in loco ſuo a porta beniamin vſq;
ad locū porte prioris & vſq; ad portā angelo
rum: & terre ananehel vſq; ad torcularia re
gis. Et habitabūt ī ea: & anathema nō erit
ampliꝰ. Hoz ſedebit iheꝝlm ſecura: & hec erit

plaga qua percutiet dñs omnes gentes que pugnauerunt aduersus ihrlm · Tabescet caro vniuscuiusq stantis sup pedes suos: & oculi eius cõtabescent in foraminibꝫ suis · & lingua eorum contabescet in ore suo · In die illa erit tumultus dñi magnus in eis: & apprehẽdet vir manũ proximi sui · & conseretur manus eius sup manũ proximi sui · Sed & iudas pugnabat aduersus ihrlm · Et congregabũtur diuitie ommiũ gentiũ in circuitu · auꝝ & argentũ & vestes multe satis · Et sic erit ruina equi & muli & cameli & asini: & ommiũ iumentoꝝ que fuerint in castris illis sicut ruina hec · Et omnes qui reliqui fuerint de vniuersis gentibꝫ que venerũt cõtra iherusalem: ascendent ab anno in annũ · vt adorẽt regem dñm exercituũ: & celebrent festiuitates tabernaculoꝝ · Et erit qui non ascenderit de familijs terre · ad iherusalẽ vt adorẽt regem dominum exercituum: non erit super eos ymber · Quod & si familia egipti nõ ascẽderit & non venerit: nec super eos erit · Sed erit ruina qua percutiet dñs omnes gentes · que non ascenderint ad celebrandum festiuitatẽ tabernaculoꝝ · Hoc erit pctm egipti & hoc pctm ommiũ gentiũ: que nõ ascenderint · ad celebrandã festiuitatem tabernaculoꝝ · In die illa erit qđ super freuũ est equi sanctũ dño: & erũt lebetes in domo dñi q̃si phiale coram altari · Et erit omnis lebes in iherusalem & in iuda sanctificatus dño exercituũ Et venient omnes immolantes & sument ex eis: & coquent in eis · Et non erit mercator: vltra in domo domini exercituum in die illo ·

Explicit zacharias ꝓpheta · Incipit malachias ꝓpheta ·

Capitulũ · primũ ·

Nus verbi domini ad israhel in manu malachie ꝓphete · Dilexi vos dicit dominus · Et dixistis · In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dominus? Et dilexi iacob: esau aũt odio habui Et posui seir montes eius in solitudinem: & hereditatem eius in dracones deserti · Quod si dixerit idumea destructi sumus ſ reuertẽtes edificabimus q̃ destructa sunt: hec dicit dominus exercituũ. Ipsi edificabunt: & ego destruam · Et vocabũtur termini impietatis: & populus cui iratus est dñs vsq; in eternũ Et oculi vestri videbũt: & vos dicetis · Magnificetur dñs sup terminũ israhel · Filius honorat patrem: & seruus dñm suum timebit · Si g̃ pr̃ ego sũ vbi est honor meus: & si dñs ego sũ · vbi est timor meus dicit dñs exercituũ? Ad vos o sacerdotes: qui despicitis nomen meũ · Et dixistis: In q̃ despeximus nomen tuũ? Offertis sup altare meũ panẽ pollutũ · Et dicitis · In quo polluimus te? In eo q̃ dicitis: mensa dominj despecta est · Si offeratis cecũ ad immolandũ: nonne malũ est? Et si offeratis claudũ & languidum: nonne malũ est? Offer illud duci tuo: si placuerit ei aut si susceperit faciẽ tuã dicit dñs exercituum Et nũc deprecamini vultũ dei vt miserea tur vri: de manu eorum vra factũ ẽ hoc: si q̃ modo suscipiat facies vras dicit dñs exercituum · Quis est in vobis q̃ claudat ostia & incendit altare meũ gratuito? Non est michi voluntas in vobis dicit dominus exercituum: & munꝰ non suscipiaz de manu vestra · Ab ortu enim solis vsq; ad occasum magnũ est nomẽ meũ in gentibꝫ: & in omni loco sanctificatur & offertur nomini meo oblatõ mũda: q̃ magnuz nomen meũ in gentibꝫ dicit dñs exercituuz Et vos polluistis illud in eo q̃ dicitis mẽsa dñi cõtaminata est: & qđ suppositum cõtẽptibile est cũ igne qui illud deuorat · Et dixistis · Ecce de labore · & exsufflastis illud dicit dominꝰ exercituũ · Et intulistis de rapinis claudũ & languidũ: & intulistis munꝰ · Nũ quid suscipiaz illud de manu vra dicit dñs? Maledictus dolosus q̃ habet in grege suo masculũ: & votum faciens immolat debile dño · Quia rex magnꝰ ego dicit dñs exercituũ: & nomẽ meũ horribile in gentibꝫ ·

Capi · II ·

Et nũc ad vos mãdatũ hoc o sacerdotes · Si nolueritis audire & si nolueritis ponere sup cor vt detis gloriã nomini meo ait dñs exercituũ: mittã in vos egestatẽ & maledicã bñdictionibꝫ vris: & maledicã illi q̃m ñ posuistis sup cor · Ecce ego pruinã vobis brachiũ: & dispergã sup vultũ vrm stercus solẽnitatũ vraꝝ · & assumet vos secũ · Et scietis q̃ misi ad vos mãdatũ istud vt eẽt pactũ meũ cũ leui dicit dñs exercituũ

pactum meum cū eo vite & pacis · & dedi ei timorez & timuit me: & a facie nomīs mei pauebat · Lex veritatis fuit ī ore eius: & iniquitas non est inuēta in labijs eius · In pace & in equitate ambulauit mecū: & multos auertit ab iniquitate · Labia enim sacerdotis custodiūt scientiā & legem requirent ex ore eius: q̄ angelus dñi exercituū est. Vos aūt recessistis de via & scandalizastis plurimos in lege · Irritū fecistis pactū leui · dicit dñs exercituum · Propter quod & ego dedi vos contemptibiles & humiles ommibo populis: sicut non seruastis vias meas: & accepistis faciem in lege · Numquid nō pater vnus omnium nostrum? Numquid non deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisq̄ nostrum fratrem suuz: violans pactū patrum nostroz? Trangressus est iuda & abominatio facta est in israhel & in iherusalem: q̄ cōtaminauit iudas sanctificacōnē domini quā dilexit: & habuerunt filiam dei alieni · Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc: magistratum & discipulū & tabernaculo iacob · & offerēntem munus domino exercituū · Et hoc rursū fecistis · Operiebatis lacrimis altare domini fletu & mugitu: ita vt non respiciā vltra ad sacrificiū: nec accipiā placabile quid de manu vra · Et dixistis: quam ob causam? Quia dñs testificatus est inter te & vxorez pubertatis tue: quaz tu despexisti · Et hec pticeps tua & vxor federis tui. Nonne vnus fecit & reliquū spūs eius est? Et quid vnus querit · nisi semen dei? Custodite ergo spiritum vēm & vxorem adolescētie tue noli despicere · Cū odio habueris eaz dimitte: dicit dñs deus israhel · Operiet aūt iniq̄tas vestimētū eius: dicit dñs exercituū. Custodite spirituz vestz · & nolite despicere · Laborare fecistis dñm in sermombo vestris. Et dixistis · In quo euz fecimus laborare? In eo q̄ dicitis · Omnis q̄ facit malum bonus est in cōspectu domini: & tales ei placēt · Aut certe: vbi ē deus iudicij?

Ecce ego mitto angelum meū: & pparabit viā añ faciē meā · Et statī veniet ad tēplū suū dñator quē vos q̄ritis · & āgelus testamēti quem vos vultis. Ecce venit: dicit dñs exercituū · Et q̄s poterit cogitare diē aduentus ei? : Et q̄s stabit ad videndū eū? Ipse emz quasi ignis conflans: & quasi herba fullonū · Et sedebit cōflans & emūdans argentū: & purgabit filios leui · Et colabit eos quasi auruz & quasi argentuz · & erūt duo offerentes sacrificia in iustitia · Et placebit domino sacrificium iuda · & iherusalē sicut dies seculi: & sicut āni antiqui · Et accedam ad vos in iudicō: & ero testis velox maleficis & adulteris & periuris: & qui calūniantur mercedem mercenarij: & humiliant viduas & pupillos & opprimūt peregrinū: nec timuerunt me dicit dñs exercituū: Ego enim dñs & nō mutor: & vos filij iacob non estis cōsumpti · A diebo em̄ patrū vroz recessistis a legittimis meis & non custodistis · Reuertimini ad me & reuertar ad vos: dicit dñs exercituū. Et dixistis in q̄ reuertemur? Si affiget hō deū: q̄ vos cōfigitis me. Et dixistis: In q̄ cōfigim? te? In decimis & in p̄mitijs & in penuria · Vos maledicti estis: & me vos cōfigitis gens tota · Inferte omnem decimā in horreuz: & sit cibo in domo mea: & p̄bate me sup hoc dicit dñs · Si non aperuero vobis catharactas celi: & effudero vobis benedictōnem vsq̄ ad habūdantiā · Et increpabo p̄ vobis deuorantez: & non corrūpet fructū terre vestre: nec erit sterilis vinea in agro dicit dñs exercituuz · Et beatos vos dicent omnes gētes. Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dñs exercituū · Inualuerūt sup me verba vestra dicit dñs Et dixistis · quid locuti sumus cōtra te? Dixistis · Vanus est q̄ seruit deo. Et q̄d emolumentū q̄ custodiuim? p̄cepta eius · & q̄ ābulauim? tristes corā dño exercituū · Ergo nūc beatos dicimus arrogātes · Siquidē edificati sūt facientes impietates · & temptauerunt deū & salui facti sūt · Tūc locuti sūt timentes deū · vnusq̄sq̄ cū proximo suo · Et attendit dñs & audiuit: & scriptus ē liber monumenti coram eo timentibo dominum & cogitantibo nomen eius · Et erunt michi ait dñs exercituū in die q̄ ego faciā in peculiū: & pcā eis sicut pcit vir filio suo seruēti sibi · Et cōuertimini & videbitis q̄d sit int̄ iustuz & impiū: & it̄ seruētez deo & ñ seruē

Ecce em̄ dies veniet succensa q̄si camin? : & erūt

oñes ſuperbi & oñes facientes impietatem ſtipula. Et inflammabit eos dies veniẽs dicit dñs exercituũ: q̃ nõ derelinq̃t eis radicem & germen. Et orietur vobis timentibo nomen meũ ſol iuſticie: & ſanitas in p̃nis eius Et egrediemini & ſalietis ſicut vituli de armento & calcabitis impios cuz fuerint cinis ſub planta pedũ vzoz in die q̃ ego facõ dicit dñs exercituũ. Memẽto legis moyſi ſui mei quã mandaui ei in oreb ad oñem iſrahel · precepta & iudicia. Ecce ego mittã vobis heliam pphetam: anteq̃ veniat dies magnus & horribilis: Et conuertet cor patrum ad filios & cor filiozum ad patres eoz: ne forte veniã & percutiam terram anathemate.

Explicit malachias pph̃a. Incip̃ plogus bti hiero. p̃sbiteri i libzos machabeoz.

Machabeozum libzi duo preno tant prelia. inter hebzeoz duces gentemq̃ perſarũ. pugnã quoq̃ ſabbatozum. & nobiles machabei ducis triumphos. ex cuius nomine & libzi ydem ſunt nuncupati. Hec quoq̃ hiſtozia continet etiam inclita illa geſta machabeorum fratruz: qui ſub antiocho rege pro ſacris legibus. dira tormẽta perpeſſi ſunt. Quos mater pia dum diuerſis ſupplicijs vrgerentur nõ ſolum non fleuit: ſed & gaudẽs hortabat ad gloziã paſſionis.

Expl. plogus. Incip̃ lib. j. machabeoz.

Factum eſt postq̃ percuſſit allexander philippi rex macedo qui primus regnauit in grecia egreſſus de terra cetthim darium regem perſarum & medoz. cõſtituit p̃ prelia multa: & obtinuit ommium munitiones: & interfecit reges terre. Et pertranſiit vſq̃ ad fines terre: & accepit ſpolia multitudinis gentium & filuit terra in cõſpectu eius. Et congregauit virtutem et exercitum fortem nimis: & exaltatum eſt & eleuatum cor eius: & obtinuit regiones gentiũ & tirãnos & facti ſunt illi in tributũ. Et poſt hec dormiuit in lectũ: & cognouit q̃ moreret. Et vocauit pueros ſuos nobiles. qui ſecũ erãt nutriti a iuuẽtute ſua & dimiſit illis regnũ ſuũ cum adhuc viueret. Et regnauit allexander annis duodecim: & mortuus eſt. Et obtinuerũt pueri eius regnũ vnuſquiſq̃ in loco ſuo: & impoſuerũt oñes ſibi diademata poſt mortem eius & filijs eoz poſt eos annis multis. & multiplicata ſũt mala in terra. Et exijt ex eis radix peccati. ãtiochus illuſtris filius antiochi regis qui fuerat rome obſes & regnauit in anno centeſimo triceſimo & ſeptimo regni grecoz. In diebus illis exierũt ex iſrahel filij iniqui. & ſuaſerũt multis dicẽtes. Eamus & diſponamus teſtamentum cũ gentibus que circa nos ſunt: q̃ exquo receſſimus ab eis inuenerũt nos multa mala. Et bonus viſus ẽ. ſermo in oculis eoz. Et deſtimauerunt aliqui de populo & abierunt ad regem: & dedit illis poteſtatem ut facerẽt iuſticiã gentium. Et edificauerũt gimnaſiũ in iheroſolimis ſecũdum leges natiõnũ. & fecerũt ſibi ꝓputia: & receſſerũt a teſtamento ſancto & iuncti ſunt nacõnibus: & venũdati ſũt vt facerent malũ. Et paratum eſt regnũ in cõſpectu antiochi & cepit regnare in terra egipti: vt regnaret ſup duo regna. Et intrauit in egiptũ in multitudine graui in curribus & elephantis & equitibus: & copioſa nauiũ multitudine. Et conſtituit belli aduerſus ptolomeũ regẽ egipti & veritus eſt ptolomeus a facie eius & fugit & ceciderũt vulnerati multi. Et comprehendit ciuitates munitas in terra egipti: & accepit ſpolia terre egipti. Et cõuertit ãtiochus poſtq̃ pcuſſit egiptũ in centeſimo & quadrageſimo & tercõ anno & aſcẽdit ad iſrahel: & aſcendit iheroſolimis in multitudine graui. Et intrauit in ſanctificacõnem cũ ſuꝑbia: & accepit altare aureũ & candelabzum luminis & vniuerſa vaſa eius & menſam ꝓpoſicõnis & libatoria & filias & mortariola aurea. & velũ & coronas & ornamẽtũ aureũ qđ in facie templi erat. & cõminuit oĩa. Et accepit argentũ & aurũ & vaſa cõcupiſcibilia: & accepit theſauros occultos q̃s inuenit: & ſublatis oñibus abijt in terrã ſuã. Et fecit cedem hominũ: & locutus eſt in ſuꝑbia magna. Et factus eſt planctus magnus in iſrahel: & in omni loco eoz. Et ingemuerũt ꝓncipes & ſenioꝛes: & iuuenes & virgines infirmati ſũt & ſpecioſitas mulieꝛ immutata eſt. Omnis

maritus sumpsit lamentū: & q̄ sedebant thoro maritali lugebāt. Et cōmota est terra sup habitantes in ea :& vniuersa domus iacob īduit cōfusionem. Et post duos annos diem misit rex p̄ncipē tributor in ciuitates iuda & venit ihr'm cū turba magna. Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo. & crediderunt ei. Et irruit super ciuitatem repēte & percussit eā plaga magna :& pdidit pp̄l'm multū ex israhel. Et accepit spolia ciuitatis & succendit eā igni. Et destruxit domos eius. & muros eius in circuitu: & captiuas duxerūt ml'ieres & natos: & pecora possederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro magno & firmo & turribo firmis. & facta ē illis in arcem. Et posuerūt illic gentes peccatricē viros iniq̄s: & cōualuerūt in ea. Et posuerunt arma & escas. & cōgregauerūt spolia iherusalē & reposuerūt illic & facti sūt ī laqū magnū. Et factū est hoc ad insidias sanctificacōni & in dolum magnū in israhel semp. Et effuderūt sanḡnes innocentē p circuitū sancti ficacōnis. & cōtaminauerūt sanctificacōnes Et fugerūt habitatores iherusalē ꝓpter eos & facta est habitacō exteror & facta ē extera semini suo :& nati eius reliquerunt eam. Sanctificacō eius desolata est sicut solitudo dies festi eius cōuersi sunt in luctū: sabbata eius in obprobriū' honores eius in michiluz. Secundum gloriam eius .multiplicata est ignominia eius: & sublimitas eius conuersa est in luctū. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: vt esset omis pp̄l's vnus. Et reliq̄runt vnusquisq; legem suam: & cōsenserūt omnes gētes scd̄m vbū regis antiochi. Et multi ex israhel cōsenserūt ei: & sacrificauerūt ydolis: & coinquinauerūt sabbatū. Et misit rex antiochus libros p manus nūtior in iherusalē & in omes ciuitates iude . vt sequerentur leges gentiū terre :& prohiberēt olocausta & sacrificia & placationes fieri in templo dei: & phiberent celebrari sabbatum & dies solēnes. Et iussit coinquinari sancta & sanctum pp̄l'm israhel. Et iussit edificare aras & templa & ydola .& immolari carnes suillas & pecora cōmunia : & relinq̄re filios suos incircūcisos & coinquinari animas eor in ommbo immūditijs & abominacōnibo: ita vt obliuiscerentur legem & imminutarēt oēs iustificacōnes dei. Et quicūq; non fecissent secundū verbū regis antiochi morerent. Secundū omnia verba hec scripsit omni regno suo: & p̄posuit p̄ncipes populo . qui hec fieri cogerent. Et iusserūt ciuitatibo iude sacrificare. Et congregati sunt multi de populo ad eos q̄ dereliq̄rāt legē dñi & fecerūt mala sup terrā : & effugauerūt pp̄l'm israhel in abditis & ī abscōditis fugitiuor locis. Die q̄nta decima mēsis casleu. centesimo & quadragesimo quinto anno . edificauit rex antiochus. abominandū ydolum desolatōnis sup altare dei: & p vniuersas ciuitates iude in circuitu edificauerunt aras :& ante ianuas domor & in plateis incendebāt thura & sacrificabant. Et libros legis dei cōbusserūt igni scindentes eos: & apud quemcumq; inueniebātur libri testamenti dñi & quicumq; obseruabat legem dñi secundū edictū regis trucidabāt eū. In virtute sua faciebāt hec populo israhel. q̄ inueniebātur in oīi mēse ī ciuitatibo Et q̄nta & vicesima die mensis sacrificabāt sup aram que erat contra altare: & mulieres que circumciderāt filios suos trucidabantur scd̄m iussum regis antiochi. Et suspēdebāt pueros aceruicibo p vniuersas domos eorz & eos qui circumciderant illos trucidabant. Et multi de pp̄lo israhel diffinierūt apud se. vt non manducarent immūda : & elegerunt magis mori q̄ cibis coinq̄nari immūdis : & noluerūt infringē legē dei sāctā. & trucidati sūt. Et facta ē ira magna sup pp̄l'm valde.

In diebo illis surrexit mathathias filius iohannis filij simeonis sacerdos ex filijs ioarim ab iherusalē. & cōsedit in monte modin. Et habebat filios q̄nq;: iohānan qui cognominabatur gaddis. & simeonē q̄ cognominabatur thassi. & iudā q̄ vocabatur machabeus. & eleazarū qui cognominabat abaron. & ionathan q̄ cognominabat apphus & vidērūt mala q̄ fiebāt in populo iuda & in iherusalē. Et dixit matathias. Ve michi Vt q̄d natus sum videre cōtritōnem populi mei & cōtricōnem ciuitatis sancte. & sedere illic cum datur in manibo inimicor. Sancta in manū extraneor facta sunt. templū eius sicut hō ignobilis. Vasa glorie eius captiua.

Ca. II.

abducta sunt. trucidati sūt senes eius in plateis: & iuuenes eius ceciderūt in gladio inimicoꝝ. Que gens non hereditauit regnū eiꝰ & non obtinuit spolia eius? Omnis compositio eius ablata est. Que erat libera: facta est ancilla. Et ecce sancta nostra & pulcritudo nostra & claritas nostra desolata est: & coinquinauerūt gentes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scidit vestimenta sua matathias & filiꝫ eius: & operuerunt se cilicijs. & plangerunt valde. Et venerunt illuc q̄ missi erāt a rege antiocho: vt cogerent eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare & accēdere thura: & a lege dei discedere. Et multi de populo israhel consentientes accesserūt ad eos: sed matathias & filiꝫ eius cōstanter steterūt. Et respondentes q̄ missi erant ab antiocho dixerunt matathie. Princeps & clarissimus & magnus es in hac ciuitate: & ornatus filijs & fratribo. Ergo accede prior & fac imperium regis sicut fecerūt omnes gentes & viri iuda & q̄ remāserūt in ihr'm. & eris tu & filiꝫ tui inter amicos regis: & amplificatus auro & argento & muneribo multis. Et respōdit matathias: & dixit magna voce Et si omnes gētes regi antiocho obediūt vt discedat vnusquisq; a seruitute legis patrū suoꝝ & consentiant mandatis eius. ego & filiꝫ mei & fratres obediemus legi patrum nostroꝝ. Propitius sit nobis deus: non est nobis vtile relinquere legem & iusticias dei Non audiemus verba regis antiochi: nec sacrificabimus transgredientes legis nr̄e mandata: vt eamus altera via. Et vt cessauit loqui vba hec: accessit quidaz iudeus in omniū oculis sacrificare ydolis super aram in ciuitate modin scd̄m imperium regis. Et vidit matathias & doluit. & cōtremuerūt renes eius Et accensus est furor eius: scd̄m iudicium legis: & insiliens trucidauit eū sup aram. Sed & vir quē rex antiochus miserat q̄ cogebat immolari occidit in ipo tempore. & aram destruxit & zelatus est legē sicut & finees zambri filio saloni. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate. dicens. Omnis qui zelum habet legis statuens testamentum exeat post me. Et fugit ipe & filiꝫ eius in montes & reliquerūt quecūq; habebant in ciuitate.

Tunc descenderunt multi querentes iudicium & iusticiā in desertū: & sederūt ibi ipi & filiꝫ eius & mulieres eoꝝ & pecora eoꝝ qm̄ inualuerūt sup eos mala. Et renūtiatum est viris regis & exercitui q̄ erāt in ihr'm ciuitate dauid: qm̄ discessissent viri q̄dā q̄ dissipauerūt mandatū regis in loca occulta in deserto: & abissent post illos multi. Et statim prexerūt ad eos: & cōstituerūt aduersus eos prelium in die sabbatoꝝ. Et dixerunt ad eos. Resistitis & nūc adhuc? Exite: & facite secūdū verbū regis antiochi. & viuetis. Et dixerūt. Non exibimus. neq; faciemus verbum regis vt polluamus diem sabbatoꝝ. Et concitauerūt aduersus eos plium: & non rndерūt illis. nec lapidē miserunt in eos nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriamur omēs in simplicitate nostra: & testes erūt sup nos celum & terra quod iniuste perditis nos. Et intulerūt illis bellū sabbatis: & mortui sunt ipi et vxores eoꝝ & filiꝫ eoꝝ & pecora eoꝝ. vsq; ad mille animas hominū. Et cognouit matathias & amici eius: & luctū habuerūt sup eos valde. Et dixit vir pximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerūt & non pugnauerimus aduersus gentes: pro animabo nostris & iusticacōmbo nostris. cicius disperdēt nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis hō quicumq; venerit ad nos in bello die sabbatoꝝ pugnem? aduersus eum & non moriemur omnes sicut mortui sūt fratres nostri in occultis. Tunc congregata est ad eos sinagoga iudeoꝝ fortis viribo ex israhel: omnis voluntarius in lege & omnes qui fugiebant a malis additi sunt ad eos. & facti sunt illis ad firmamētū. Et collegerūt exercitū: & percusserūt peccatores in ira sua & viros iniquos i indignatōne sua & ceteri fugerūt ad nacōnes vt euaderēt Et circuibāt matathias & amici eius & destruxerunt aras: & circumciderunt pueros incircumcisos quotquot inuenerunt in finibo israhel in fortitudine. Et persecuti sūt filios superbie & prosperatū est opus in manibo eoꝝ. Et obtinuerūt legē de manibo gentiū & de manibo regū: & nō dederūt cornu peccatori. Et appropinquauerunt dies matathie moriendi. & dixit filijs suis. Nunc cōfortata est superbia

et castigatio .et tempus euersionis et mira
dignacõnis· Nũc ergo o filij emulatores este
te legis :et date animas vestras pro testamẽ
to patrũ ·Et mementote operuz patrum que
fecerunt in generacõibus suis ·et accipietis
gloriã magnam et nomen eternũ·Abraham
nonne in temptacõne inuẽtus est fidelis·et re
putatũ est ei ad iusticiã · Joseph in tempore
angustie sue custodiuit mandatũ et factus ẽ
dñs egipti ·Finees pater noster zelando zelũ
dei accepit testamẽtũ sacerdotij eterni· Jhe
sus dũ implenit vbũ factus est dux in isra
hel · Caleph dũ testificat in ecclesia accepit
hereditatẽ· David i sua misẽdia cõsecutus ẽ
sedem regni ī secula: Helias dum zelat zelũ
legis· receptus est in celum· Ananias azari
as et misahel credẽtes liberati sunt de flãma
Daniel in sua simplicitate liberatus ẽ de ore
leonũ· Et ita cogitate p generacõnem et ge
neracõnem: quia omnes qui sperant in eũ nõ
infirmantur · Et a verbis viri peccatoris ne
timueritis :q gloria eius stercus & vermis
est· Hodie extollitur & cras nõ inuenief: q
cõuersus est in terrã suã : & cogitacõ eius pe
riet· Vos g filij cõfortamini & viriliter agi
te in lege: q cũ feceritis q vobis p̃cepta sunt
in lege a dño deo vestro in ipa glorioſi eri
tis· Et ecce simon frater vr scio q vir consi
lij est . Jp̃m audite semp: & ipse erit vobis
pater · Et iudas machabeus fortis viribo a
iuuentute sua sit vobis p̃nceps militie: & ipe
aget bellum pplī· Et adducetis ad eos oñes
factores legis· & vindicate vindictam popu
li vestri · Retribuite retributionem gentibo
& intendite in preceptum legis· Et bñdixit
eos & appositus ẽ ad pres suos· Et defunct?
ẽ ce.tesimo & q̃dragesimosexto anno :& se
pultus ẽ a filijs suis in sepulcris p̃m suoz ī
modm & planxerunt euz oīs israhel planctu
magno.

Capitulum · .III.

ET surrexit iudas q vocabatur ma
chabeus filius ei? pro eo . & adiuua
bãt eũ oẽs fratres ei? & vniuersi q
se cõiunxerant pri eius : & p̃liabantur p̃liũ
israhel cũ leticia · Et dilatauit gloriã popu
lo suo : & induit se loricã sicut gigas & suc
cinxit se arma bellica sua in p̃lijs : & p̃tege
bat castra gladio suo · Similis fact? ẽ leoni
in operibo suis :& sicut catulus leonis rugi
ens in venacõne · Et psecutus ẽ iniquos per
scrutãs eos: & q cõturbabãt populuz suũ· eos
succendit flãmis :& repulsi sũt inimici eius·
p timore eius· Et oñes oparij iniq̃tatis con
turbati sunt: & directa est salus in manu ei?
Et exacerbabat reges multos · & letificabat
iacob in opibo suis: et in seculũ memoria ei?
in benedictione · Et perambulabat ciuitates
iuda & perdidit impios ex eis : & auertit iraz
ab israhel· Et nominatus est vsq ad nouissi
mũ terre: & congregauit pereuntes· Et con
gregauit appolonius gentes: & a samaria vi
tutem multã & magnã ad bellandum cõtra
israhel· Et cognouit iudas & exijt obuiam
illi: & percussit & occidit illũ & ceciderũt vul
nerati multi & reliq̃ fugerũt: & accepit spo
lia eoz · Et gladiũ appolonij abstulit iudas:
& erat pugnãs in eo oñibo diebo· Et audiuit
seron p̃nceps exercitus sirie : q cõgregauit
iudas cõgregacõnem & ecclesiã fideliũ secũ
Et ait · Facia michi nomẽ & glorificabor in
regno : & debellabo iudã & eos q cũ ipo sunt
qui spernebant verbũ regis· Et p̃parauit se
& ascenderũt cũ eo castra impioz fortes au
xiliarij vt facerẽt vindictã in filios israhel·
Et appinquauerũt vsq bethoron : & exiuit
iudas obuiã illis cum paucis· Vt aũt vide
rũt exercitũ veniẽtẽ sibi obuiam: dixerunt
iude · Quõ poterimus pauci pugnare contra
multitudinem tantã tam fortem? Et nos fa
tigati sum? ieiunio hodie· Et ait iudas · Fa
cile est cõcludi multos in manu paucoz: & nõ
est differentia in conspectu dei celi· liberare
in multis & in paucis: quoniã non in multi
tudine exercitus victoria belli : & de celo for
titudo est· Jpi veniũt ad nos in multitudine
contumacia & superbia: vt disperdãt nos & vx
ores nostras & filios nostros & vt spolient
nos· Nos vero pugnabimus pro animabus
nostris & legibo nostris· & ipe dominus cõ
teret eos añ faciẽ nram· Vos autẽ ne timue
ritis eos · Vt cessauit autẽ loq̃ insiluit in eos
subito: & cõtritus est seron & exercitus eius
in cõspectu ipius: & psecutus est euz in de
scensu bethoron vsq in campũ Et ceciderũt
ex eis octingenti viri · reliqui autẽ fugerunt
in terrã philistijm · Et cecidit timor iude ac

fratrũ eius & formidõ sup omnes gentes · in circuitu eoꝝ & puenit ad regẽ nomen eius : & de prelijs inde narrabãt omnes gẽtes. Vt audiuit aũt rex antiochus fmones istos ira tus est animo. & misit & congregauit exer citum vniuersi regni sui castra fortia valde · Et aperuit erariũ suũ: & dedit stipendia ex ercitui in annũ : & mãdauit illis vt eẽnt pa rati ad omnia · Et vidit qꝝ defecit pecunia de thesauris suis. & tributa regionis modica ꝓpter dissensionẽ & plagam quã fecit in ter ra: vt tolleret legitima que erãt a ꝑmis diebꝫ Et timuit ne non haberet & semel & bis : in sumptus & donatiua que dederat ante larga manu : & habundauerat super reges q̃ ante eũ fuerãt . Et cõsternatus erat animo valde · & cogitauit ire in pſidem & accipere tributa regionũ: & cõgregare argentũ multũ. Et re liquit lisiam hominem nobilem de genere re gali super negotia regia a flumine eufraten vsq; ad flumen egipti & vt nutriret ãtiochũ filiũ suũ donec rediret . Et tradidit ei mediũ exercitum & elephantos : & mandauit ei de omnibꝫ que volebat & de inhabitãtibꝫ iude am & ihrlm · & vt mitteret ad eos exercitũ ad conterendã & exturpandã virtutẽ israhel. & reliquias ihrlm. & auferendã memoriam eoꝝ de loco: & vt cõstitueret habitatores fi lios aliẽigenas in ommbꝫ finibꝫ eoꝝ & sor te distribueret terram eoꝝ · Et rex assumpsit partem exercitus residui · & exiuit ab anti ochia ciuitate regni sui anno centesimo & q̃ pragesimo septimo · & trãsfretauit eufraten flumen · & perambulabat superiores regio nes. Et elegit lisias ptolomeũ filium dorim · & michanorẽ & gorgiam . viros potentes ex amicis regis: & misit cũ eis quadraginta mi lia virorꝝ & septem milia equitum: vt ve nirent in terrã iuda & disperderent eã secũdũ verbũ regis · Et processerũt vt irent cũ vni uersa virtute sua: & venerũt et applicuerunt ammaũ in terra campestri · Et audierũt mer catores regionũ nomẽ eoꝝ · & acceperunt ar gentum & auꝝ multum valde & pueros · & venerũt in castra vt acciperent filios israhel in seruos : & additi sunt ad eos exercitus si rie & fre aliẽigenarꝝ. Et vidit iudas & fra tres eius qꝝ multiplicata sũt mala: & exerci tus applicabat ad fines eoꝝ: & cognouerunt verba regis que mandauit populo facere in interitum & consummatõnem · Et dixerunt vnusquisq; ad proximũ suũ · Erigamus de iecti onem ꝓpli nri: & pugnemus pro populo no stro & sanctis nostris : Et congregatus est conuẽtus vt essent parati in ꝑlium : & vt ora rent & peterent misericordiã & miserationes Et iherusalẽ nõ habitabatur: ꝙ erat sicut de sertũ . Nõ erat q̃ ingrederetur & egrederetur de natis eius & sanctum cõculcabatur · Et fi lij alienigenarꝝ erãt in arce: ibi erat habitatõ gentiũ. Et ablata est voluptas a iacob: & de fecit ibi tibia & cithara. Et cõgregati sũt & venerũt in masphat contra iherusalez: qꝝ lo cus oroms erat in masphat añqꝫ in israhel · Et ieiunauerũt illa die: & iduerũt se ciliciis & cinerẽ imposuerũt capiti suo: & dissuerunt vestimenta sua · Et expanderũt libros legis de q̃bꝫ scrutabãt gentes similitudinez simu lacrorꝝ suorꝝ: & attulerũt ornamenta sacerdo talia ꝑmicias & decimas : & suscitauerũt na zareos qui impleuerãt dies · Et clamauerũt voce magna in celũ dicẽtes · Quid faciemus istis: & quo eos ducemus ? Et sancta tua cõ culcata sunt · & cõtaminata sũt: & sacerdotes tui facti sunt in luctũ & in humilitatem · Et ecce natiões cõuenerũt aduersus nos: vt nos disperdant · Tu scis que cogitãt in nos · Quõ potero? subsistere ante faciem eoꝝ : nisi tu deus adiues nos ? Et tubis exclamauerunt voce magna . Et post hec cõstituit iudas du ces populi: tribunos & centuriones & penta contrachos & decuriones . Et dixit hijs qui edificabant domos & sponsabant vxores · & plantabãt vineas & formidolosis: vt redirẽt vnusquisq; in domũ suã scõm legẽ. Et moue rũt castra: & collocauerũt ad austrꝝ ammaũ Et ait iudas . Accingimini & estote filij po tentes · & estote parati in mane vt pugnetis aduersus nacões has q̃ cõuenerũt disperde re nos & sancta nra: qm̃ melius est nos mo ri in bello: q̃ videre mala gẽtis nre & sãctoꝝ Sicut autez fuerit voluntas in celo sic fiat ·

Et assumpsit gc̃ Capitulũ · IIII · gias q̃nq; milia virorꝝ : & mille eq̃ tes electos. Et mouerũt castra nocte vt applicarẽt ad castra iudeoꝝ: et peuterent

eos subito. Et filij q̄ erant ex arce erant illis
duces. Et audiuit iudas. et surrexit ipse &
potentes pcutere vtutem exercituū regis: q̄
erant in ammaū. Adhuc enim dispersus erat
exercitus a castris. Et venit gorgias in ca-
stra iudē noctu. et neminē inuenit. Et quere-
bat eos in montibo. quoniā dixit. fugiūt hij
a nobis. Et cū dies factus esset apparuit iu-
das in campo cū tribo milibo viroz tantum
qui tegumenta et gladios non habebāt. Et
viderūt castra gentiū valida. & loricatos &
equitatus in circuitu eoz: & hij docti ad pre
liū. Et ait iudas viris qui secū erāt. Ne ti-
mueritis multitudinem eoz: & impetū eoz
ne formidetis. Mementote qualiter salui fa-
cti sunt pres nostri in mari rubro: cū seque-
retur eos pharao cū exercitu multo. Et nūc
clamemus in celū & miserebitur nri dns: &
memor erit testamenti pēm nroz & conteret
exercitū istū ante faciem nostrā hodie: & sci
ent omes gētes q̄ est deus qui redimat & li-
beret israhel. Et leuauerūt aliemigene oculos
suos: & viderunt eos venientes ex aduerso.
Et exierūt de castris in plīū: & tuba cecine-
rūt hij qui fuerant cū iuda. Et congressi sunt
& cōtriti sūt gētes & fugerunt in campum.
Nouissimi aūt ceciderūt in gladio: & perse-
cuti sunt eos vsq̄ gezeron & vsq̄ in campos
ydumee & azoti & iamme. & ceciderūt ex ill'
vsq̄ ad tria milia viroz. Et reuersus est iu-
das: & exercitus eius sequēs eū. Dixitq̄ ad
populū. Non concupiscatis spolia q̄ bellum
contra nos est: & gorgias & exercitus eius
ꝑpe nos in montibo. ꝟ state nunc cōtra inimi
cos nostros & expugnate eos & sumetis po
stea spolia securi. Et adhuc loquente iuda
hec: ecce apparuit pars quedam prospiciens
de monte. Et vidit gorgias q̄ in fugam con-
uersi sunt sui: & succensa sunt castra. Fum?
enim qui videbatur declarabat qđ factum ē.
Quibo illi cōspectis timuerūt valde. aspicien
tes simul & iudam. & exercitū in campo pa-
ratum ad plīū. Et fugerūt omnes in campo
alienigenaz. & iudas reuersus est ad spolia
castroz. Et acceperunt aurum multum. &
argentū & iacinctū & purpurā marinam. &
opes magnas: & cōuersi ymnū canebāt. &
benedicebāt deū in celū qm̄ bonus est: qm̄ in
seculuz misericordia eius. Et facta est salus
magna in israhel in die illa. Quicumq̄ autez
aliemigenaz euaserūt venerūt & nūtiauerūt
lisie vniuersa q̄ acciderāt. Quibo ille auditis
consternatus animo deficiebat: q̄ non qualia
voluit talia contigerunt in israhel: & qualia
mādauit rex. Et sequenti anno cōgregauit
lisias viroz electoz sexaginta milia & eq̄-
tum q̄nq̄ milia: vt debellaret eos. Et venēr
in iudeam: & castra posuerunt in bethoron:
& occurrit illis iudas cū decez milibo viris.
Et viderūt exercitū fortem: & oauit & dix
it. Benedictus es saluator israhel q̄ cōtriui-
sti impetū potentis ī manū serui tui dauid: &
tradidisti castra aliemigenaz in manū iona-
the filij saul & armigeri eius. Conclude ex-
ercitū istū in manū ꝑpli tui israhel: & confun-
dātur in exercitu suo & eqtibo. Da illis for
midinē: & tabefac audaciā vtutis eoz: & cō
moueāt cōtritōne sua. Deice illos gladio di
ligentiū te: & collaudēt te omnes qui nouerī
nomē tuū in ymnis. Et commiserūt ꝓliū: &
ceciderūt de exercitu lisie q̄nq̄ milia viroz.
Videns aūt lisias suoz fugā: & iudeoz auda
ciam & q̄ parati sūt aut viuere aut mori for
titer: abijt antiochiā & elegit milites: vt mul
tiplicati rursus venirent in iudeā. Dixit au
tem iudas & fratres eius. Ecce contriti sunt
inimici nostri: ascendam? nūc mūdare san-
cta & renouare. Et cōgregatus est omis ex-
ercitus: & ascenderūt in montem sion. Et vi
derūt sanctificacōnem desertam & altare pro-
phanatū. & portas exustas: & in atrijs vir
gulta nata sicut ī saltu. vl ī mōtibo & pasto
ria diruta. Et sciderunt vestimenta sua &
plāxerūt plāctu magno: & imposuerūt cine
rem sup caput suū. & ceciderūt in faciez sup
terrā. & exclamauerūt tubis signoz & cla-
mauerī in celū. Tūc ordinauit iudas viros
vt pugnārēt aduersus eos q̄ erāt in arce. donec
emūdarent sancta. Et elegit sacerdotes sine
macula voluntatem hītes in lege dei: & mū
dauerūt sancta: & tulerunt lapides contami
nacōnis in locū immundum. Et cogitauit de
altari olocaustoz qđ ꝑphanatum erat. quid
de eo faceret. Et incidit illi consilium bonuz
vt destrueret illud: ne forte illis esset ī obpro
brium. quia contaminauerunt illud gentes.

& demoliti sunt illud. Et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto: quoadusq; veniret ꝓpheta & responderet de eis. Et acceperunt lapides integros secundum legem. & edificauerunt altare nouum: scd̄m illud qđ fuit prius. & edificauerũt sancta: & que intra domũ erant intrinsecus & edem: & atria sanctificauerũt. Et fecerunt vasa sancta noua. & intulerũt candelabrũ & altare incensoy & mensam in templum. Et incensũ posuerũt super altare. & accenderũt lucernas que sup candelabrũ erant: & lucebant in templo Et posuerũt sup mensam panes: & appenderunt velamina: & cõsummauerũt oñia opa que fecerant. Et ante matutinuz surrexerũt quinta & vicesima die mensis nomi. hic ē mẽsis casleu centesimoquadragesimooctauũ ãni & obtulerunt sacrificium scd̄m legem super altare olocaustoy nouũ quod fecerunt. Secundum tempus & secundum diem in q̃ contaminauerũt illud gentes. in ipa renouatum est in canticis & citharis & cimeris & cimbalis. Et cecidit oñis ꝓplus in faciẽ: & adorauerũt & bñdixerũt in celũ eũ qui prosperauit eis. Et fecerũt dedicacõnem altaris diebus octo: & obtulerũt olocausta cũ leticia. & salutaria laudis. Et ornauerũt faciem tẽpli coronis aureis. & scutulis: & dedicauerũt portas & pastaforia: & imposuerunt eis ianuas. Et facta ē leticia in ꝓplo magna valde: & auersum est obprobriũ gentiũ. Et statuit iudas & frẽs eius & vniuersa ecclesia israhel. vt agatur dies dedicacõnis altaris in tempibo suis ab anno in annũ p dies octo: a quinta & vicesima die mensis casleu cũ leticia & gaudio. Et edificauerũt in tempore illo montem sion & p circuitũ muros altos & turres firmas: neqñ veniret gẽtes & conculcarent eum sicut antea fecerunt. Et colloca uit illic exercitũ vt seruarent eũ: & munivit eũ ad custodiendã bethsurã: vt haberet populus municõnem contra faciem ydumee.

ET factũ est vt audierũt gẽtes in circuitu q̃ edificatũ ē altare & sanctuariũ sicut p̃us irate sunt valde: & cogitabãt tollẽ gen̄ iacob q̃ erãt inter eos: & ceperũt occidere de ꝓplo & psequi Et debellabat iudas filios esau in ydumea. & eos qui erant in arabathane q̃ circumsedebant israhelitas: & percussit eos plaga magna. Et recordatus est maliciaz filioy bean: qui erant populo in laqueuz & in scandalum insidiantes ei in via. Et concluſi sunt ab eo i turribo: & applicuit ad eos. & anathematisauit eos: & incendit turres eoy igni cum oiñbus qui in eis erant. Et transiuit ad filios ammon & inuenit manũ fortem & populum copiosũ: & thimotheũ ducẽ ipsoy. Et cõmisit cũ eis p̃lia multa & cõtriti sũt in cõspectu eoy & percussit eos. & cepit iazer civitatẽ & filias eius. & reuersus est in iudeã. Et cõgregate sunt gentes. q̃ sunt in galaad aduersus israhelitas qui erãt in finibo eoy vt tollerent eos: & fugerũt in datheman munitõnem: & miserunt lr̃as ad iudam & fratres eius dicẽtes. Congregate sũt aduersus nos gentes p circuitum vt nos auferant & parant venire & occupare municõnem in quam cõfugim?: & timotheus est dux exercitus eorum. Nũc ergo veni & eripe nos de manibus eorum: q̃ cecidit multitudo de nobis. Et oñes fratres nostri qui erant in locis tubin interfecti sunt & captiuas duxerunt vxores eorũz & natos & spolia: & peremerunt illic fere mille viros Et adhuc epistole legebantur: Et ecce alij nuntij venerunt de galilea concissis tunicis. nunciantes secundum verba hec: dicentes. conuenisse aduersum se. a ptolomaida & tyro. & sidone: & repleta est oñis galilea alienigenis: vt nos cõsumãt. Vt audiuit autez iudas & populus sermones istos: conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribo suis qui in tribulacõne erant & expugnabãtur ab eis. Dixitq; iudas simoni fratri suo. Elige tibi viros & vade & libera fratres tuos in galilea: ego aũt & frater eius ionathas ibimus in galadithim. Et reliquit iosephũ filiũ zacharie & azariam duces populi cũ residuo exercitu in iudea ad custodiam & p̃cepit illis dicẽs. Preest tote populo huic & nolite bellum cõmittere aduersum gentes. donec reuertamur. Et dati sunt simoni viri tria milia vt iret in galileã: inde autem octo milia in galadithim. Et abiit simon in galileam: & commisit p̃lia multa cũ gentibo. Et contrite sunt gentes a facie eius: & psecutus

est eos vsq; ad portã ptholomaidẽs · Et ce-
ciderunt de gentibꝫ fere tria milia virorꝫ :&
accepit spolia eorꝫ. Et assumpsit eos qui erãt
in galilea & in arbatis cuꝫ vxoribꝫ & natis
& omnibꝫ que erant illis · & adduxit in iude
am cũ letitia magna · Et iudas machabeus
& ionathas & fratres eius transierunt iorda
nem: & abierũt viã triũ dierꝫ in desertũ · Et
occurrerunt eis nabuthei & susceperunt eos
pacifice · & narrauerũt eis oĩa q̃ acciderant
fratribꝫ eorꝫ in galaditide: & qꝫ multi ex eis
cõphensi sunt in barasa & bosor · & in ali-
mis & in casphor & mageth · & carnaim ·
Hec oĩes ciuitates munite & magne · Sed
& in ceteris ciuitatibꝫ galaditidis tenent cõ
phensi . Et in crastinũ constituerũt admoue
re exercituꝫ ciuitatibꝫ hijs : & cõphendere &
tollere eos in vna die · Et conuertit iudas &
exercitus eius viam in desertũ bosor repẽte ·
& occupauit ciuitatẽ & occidit oĩem masculũ
in ore gladij · & accepit omnia spolia eorꝫ
& succendit eã igni: Et surrexerunt inde no
cte: & ibant vsq; ad munitiõnem · Et factuꝫ
est diluculo cũ eleuassent oculos suos : & ec-
ce populus multus cuius non erat numerus
portãtes scalas & machinas vt cõphenderẽt
munitiõnem & expugnarẽt eos · Et vidit iu
das qꝫ cepit bellum : & clamor belli ascendit
ad celũ sicut tuba: & clamor magnus de ciui
tate · Et dixit exercitui suo · Pugnate hodie
p fratribꝫ vr̃is · Et veĩt tribꝫ ordinibꝫ post
eos: & exclamauerũt tubis · & clamauerunt
in oratione · Et cognouerunt castra timothei qꝫ
machabeus est : & refugerunt a facie eius ·
Et percusserunt eos plaga magna : & ceciderunt
ex eis in die illa fere octo milia virorꝫ ·
Et diuertit iudas in maspha & expugna-
uit & cepit eam : & occidit oĩem masculum
eius & sumpsit spolia eius & succendit
eaꝫ igni . Inde prexit & cepit casbon · & ma
ged & bosor : & reliquas ciuitates galaditi-
dis. Post hec autem vba cõgregauit timo
theus exercitum aliũ: & castra posuit contra
raphon trãs torrentem · Et misit iudas specu-
lari exercitũ · & renũtiauerunt ei dicentes qꝫ
conuenerunt ad eũ omnes gentes q̃ in circui
tu nostro sũt & exercitus multus nimis · Et
arabes conduxerũt in auxiliũ sibi · & castra
posuerũt trans torrentem parati ad te venire
in prelium · Et abijt iudas obuiam illis · Et
ait timotheus principibꝫ exercitus sui · Cum
appropinquauerit iudas & exercitꝰ eius ad
torrentẽ aque · si transierit ad nos prior · non
poterimus sustinẽ eum: qꝫ potens poterit ad-
uersus nos · Si vo timuerit trãsire & posue-
rit castra extra flumẽ: trãsfretemus ad eos ·
& poterimus aduersus illũ · Vt aũt appinq̃
uit iudas ad torrentem aque statuit scribas
populi secus torrentem: & mandauit eis di-
cens · Nemnem hominum reliqueritis . sed
veniant oĩes in prẽlium · Et trãsfretauit ad
illos prior: & oĩis populus post eũ · Et cõ-
trite sunt oĩes gentes a facie eorꝫ · & proie-
cerũt arma sua · & fugerunt ad phanũ quod
erat in carnaim . Et occupauit ipam ciuita-
tem · & phanũ succendit igni cũ oĩbꝫ q̃ erant
in ipo · Et oppressa est carnaim: & nõ potuit
sustinere contra faciem inde · Et cõgregauit
iudas vniuersos israhelitas q̃ erãt in galadi
tide a minimo vsq; ad maximum: & vxores
eorꝫ & natos & exercitũ magnũ valde: vt ve
nirẽt in terrã inde · Et venerũt vsq; ephron:
& hec ciuitas magna in ingressu posita mu-
nita valde · Et nõ erat declinare ab ea dextra
vel sinistra: sed p mediã iter erat · Et inclusę
rũt se qui erant in ciuitate : & obstruxerunt
portas lapidibꝫ · Et misit ad eos iudas verbꝫ
pacificis dicens · Transeamus p terram ve-
stram vt eamus in terram nostram : & nemo
vobis nocebit: tantũ pedibꝫ transibimꝰ · Et
nolebãt eis aperire · Et pcepit iudas pdicari
in castris: vt applicarent vnusquisq; in quo
erat loco . Et applicuerũt se viri virtutis · &
oppugnauit ciuitatẽ illã tota die & tota no-
cte & tradita est ciuitas in manũ eius · Et p
emerunt oĩem masculũ in ore gladij : & era
dicauit eã & accepit spolia eius: & trãsiuit p
totã ciuitatẽ sup interfectos · Et transgressi
sunt iordanem in campo magno contra faci-
em bethsan · Et erat iudas cõgregans extre-
mos · & exhortabatur populum · per totam
viam donec venirent in terrã iuda · Et ascen
derunt in montem sion · cum letitia & gau-
dio · & obtulerunt olocausta · quod nemo
ex eis cecidisset donec reuerterentur in pa-
ce · Et in diebꝫ quibꝫ erat iudas & ionathas

in terra galaad. & simon frater eius in gali-
lea . contra faciem ptholomaidis audiuit io-
sephus zacharie filius & azarias princeps
virtutis res bene gestas .& prelia que facta
sunt .& dixit . Faciamus .& ipsi nobis no-
men . & eamus pugnare aduersus gentes
que in circuitu nostro sunt . Et p̃cepit his
qui erant in circuitu suo & abierunt iammi-
am :& exiunt gorgias & ciuitate .& viri eius
obuiam illis in pugnam . Et fugati sunt iose
phus & azarias vsq; in fines iudee :& ceciде-
runt illa die de populo israhel ad duo milia
virorum . Et facta est plaga magna in popu
lo: quia non audierunt iudam & fratres ei?
existimantes fortiter se facturos . Ipsi autez
non erant de semine virorum illorum . p q̃s
salus facta est in israhel . Et viri iuda mag-
nificati sũt valde . in conspectu ommis israhel
& gentium ommium : vbi audiebatur nomen
eorum . Et conuenerunt ad eos fausta accla
mãtes . Et exiuit iudas & fratres eius & ex
pugnabant filios esau in terra que ad austr
est :& percussit chebron & filias eius :& mu
ros eius & turres eius succendit igne in cir
cuitu . Et mouit castra vt iret in terram ali
enigenarum :& perambulabat samariã . In
illa die ceciderunt sacerdo tes in bello dũ vo-
lũt fortiter facere : dũ sine cõsilio exeũt ī pre
liũ . Et declinauit iudas ī azotũ ī terrã aliem
genaz :& diruit aras eoz & spolia deoz suo
rũ succendit igni :& cepit spolia ciuitatũ &
reuersus est in terrã iuda .

Capitulũ .VI.

Et rex ãtiochus pambulauit supi-
ores regiones . Et audiuit esse ciui-
tatẽ elimaidem ī pside nobilissimam
& copiosam ī argẽto & auro : tẽplũq; ī ea lo-
culex valde . Et illic velamina aurea & lo-
rice & scuta : que reliquit alexãder philippi
rex macedo qui regnauit primus in grecia .
Et venit & querebat capere ciuitatẽ & dep̃
dari eã :& nõ potuit q̃m innotuit sermo hys
qui erant in ciuitate . Et insurrexerunt in p̃
liũ & fugit inde :& abyt cũ tristicia magna .
& reuersus est babilonã Et venit q̃ nuntia
ret ei in perside : quia fugata sũt castra q̃ erãt
in terra iuda .& quia abyt lisias cum virtu-
te fortis in primis & fugatus est a facie ideo
rũ & inualuerunt armis & viribus & spoliis
mltis que ceperunt & castris que exciderũt
& quia diruerunt abominationem quam edi
ficauerant sup altare quod erat in iherusalẽ
& sanctificacõnem sicut prius circũdederunt
muris excelsis : sed & bethsuram ciuitatẽ suã
Et factũ est vt audiuit rex sermones istos
expauit & commotus est valde :& decidit in
lectum & incidit in languorez p̃ tristicia .q
non est factum sicut cogitabat .Et erat illic
dies multos : quia renouata ẽ in eo tristicia
magna & arbitratus est se mori . Et vocauit
omnes amicos suos :& dixit illis . Recessit so-
mnus ab oculis meis .& cõcidi & corui corde
pre sollicitudine . Et dixi ī corde meo . In q̃n
tam tribulationem deuem : & in quos fluct?
tristicie in qua nunc sum : qui iocũdus eram
& dilectus in potestate mea . Nunc vero re-
miscor malorum que feci in iherusalem : vnde
& abstuli omnia spolia aurea & argentea que
erant in ea :& misi auferre habitantes inde ã
sine causa . Cognui ergo q̃ ꝓpterea inuenerũt
me mala ista : & ecce pereo tristicia magna
in terra aliena . Et vocauit philippum vnum
de amicis suis :& p̃posuit eum super vniuer-
sum regnũ suũ . Et dedit ei diadema .& sto-
lam suã & annulũ : vt adduceret ãtiochũ fi-
liũ suũ & nutriret eũ & regẽret . Et mortuus
est illic ãtiochus rex anno centesimoq̃drage
simonono . Et cognouit lisias quomã mor-
tuus est rex : & cõstituit regnare antiochũ fi
liũ eius quẽ nutriuit adolescentem : & voca-
uit nomẽ eius eupatorem . Et hys qui erant in
arce cõcluserãt israhel in circuitu sanctor? :&
q̃rebãt eis mala semp ad firmamentũ gẽtiũ
Et cogitauit iudas disperdere eos : & cõuoca
uit vniuersum populum vt obsiderent eos .
Et conuenerunt simul & obsederunt eos ãno
centesimoq̃nq̃gesimo :& fecerunt balistas &
machinas . Et exierunt quidã ex eis qui ob-
sidebantur :& adiunxerũt se illis aliq̃ ex im
pys israhel .& abierũt ad regem & dixerũt .
Quousq; nõ facis iuditium : & vindicas fra
tres nostros ? Nos decreuimus seruire patri
tuo . & ambulare in preceptis eius & obse-
qui edictis eius .& filij populi nostri ꝓpter
hec alienabant se a nobis . Et q̃cũq; inueniе-
bantur ex nobis interficiebantur :& hereditа-
tes nostre diripiebantur . Et non ad nos

tantum extenderũt manũ: ꝺ & in oñes fines nostros. Et ecce applicuerũt hodie ad arcem in iheruſalem occupare eã: & mumicõnem in bethſuram munierunt. Et niſi p̃ueneris eos velocius maiora ꝙ hec faciẽt: & non poteris obtinere eos. Et iratus eſt rex vt hec audiuit. et conuocauit oñes amicos ſuos. et p̃ncipes exercitus ſui: et eos qui ſuper equites erant. Sed et de regnis alĳs et de inſulis maritimis venerũt ad eũ: exercitus cõductitiꝰ. Et erat numerus exercitus eius centummilia peditum et vigintimilia equitũ: et elephãti triginta duo. docti ad prelium. Et venerũt p ỹdumeaz et applicuerunt ad bethſuram: et pugnauerunt dies multos: et fecerunt machinas. Et exierunt et ſuccenderunt eas igni et pugnauerunt viriliter. Et receſſit iudas ab arce: et mouit caſtra ad bethzecharan contra caſtra regis. Et ſurrexit rex añ lucẽ: et cõcitauit exercitus impetũ cõtra viã bethzacharan. Et cõpauerunt ſe exercitus ĩ p̃liũ: et tubis cecinerunt. Et elephãtis oñderunt ſanguinẽ vue et mori: ad acuẽdos eos in p̃liũ. Et diuiſerunt beſtias per legiones: et aſtiterunt ſingulis elephantis mille viri. in loricis concathenatis et galee ree in capitibꝰ eorum: et quingẽti equites ordinati vnicuiq; beſtie electi erant. Hĳ ante tempus vbicumq; erat beſtia ibi erant: et quocumq; ibat ibant. & nõ diſcedebant ab ea. Sed et turres lignee ſuper eos firme p̃tegentes. ſuper ſingulas beſtias. et ſup eas machine. Et ſuper ſingulas viri virtutis triginta duo q̃ pugnabãt deſup et intus magiſter beſtie. Et reſiduũ equitatum hinc et inde ſtatuit in duas partes: tubis exercitũ comouere: et purgere cõſtipatos in legionibꝰ eius. Et vt reſulſit ſol in clipeos aureos et ereos reſplẽduerunt montes ab eis. et reſplenduerũt ſicut lãpades ignis. Et diſtenta eſt pars exercitus regis p montes excelſos. et alĳ p loca humilia. et ibant caute et ordinate. Et cõmouebãt oẽs inhabitãtes terrã a voce multitudinis eoꝝ. et inceſſu turbe & colliſione armoꝝ. Erat eñ exercitus magnus valde et fortis. Et appropiauit iudas et exercitus eius in p̃liũ: et ceciderũt de exercitu regis ſexcenti viri. Et vidit eleazar filius ſaura vnã de beſtĳs loricatam loricis regis: et erat eminẽs ſuper ceteras beſtias. Et viſum eſt ei ꝙ in ea eſſet rex. et dedit ſe vt liberaret populũ ſuũ. et acq̃reret ſibi nomẽ eternũ. Et cucurrit ad eam audacter ĩ medio legionis iterficiẽs a dextris et a ſiniſtris. et cadebant ab eo huc atq; illuc. Et iuit ſub pedes elephãtis et ſuppoſuit ſe ei. et occidit eũ et cecidit in terrã ſup ipm. et mortuus ẽ illic. Et vidẽtes vtutẽ regis et impetum exercitus eius. diuerterũt ſe ab eis. Caſtra aũt regis aſcenderũt cõtra eos. in iheruſalẽ: et applicuerũt caſtra regis ad iudeam et montẽ ſion. Et fecit pacem cum hĳs qui erãt in bethſura. et exierũt de ciuitate q̃ non erãt eis ibi alimẽta concluſis: q̃ ſabbata erant terre. Et comp̃hendit rex bethſurã et cõſtituit ibi cuſtodiam ſeruare eã: et conuertit caſtra ad locũ ſanctificacõnis dies multos. Et ſtatuit illic baliſtas et machinas. et ignis iacula et tormẽta ad lapides iactandos. et ſpicula. et ſcorpios. ad mittendas ſagittas. et fundibula. Fecerunt aũt et ipi machinas aduerſus machinas eoꝝ et pugnauerũt dies multos. Eſce aũt nõ erant in ciuitate eo q̃ ſeptimus annus eſſet: et qui remanſerant in iudea de gentibꝰ cõſumpſerãt reliquias eoꝝ que repoſite fuerant. Et remanſerũt in ſanctis viri pauci quoniã obtinuerat eos fames: et diſperſi ſũt vnuſquiſq; in locũ ſuũ. Et audiuit liſias q̃ philippus quẽ cõſtituerat rex antiochus cũ adhuc viueret vt nutriret ãtiochũ filiũ ſuũ et regnaret. reuerſus eſt a p̃ſide et media. et exercitus qui abierat cũ ipo. et q̃rit ſuſcipere regni negocia feſtinauit ire et dicere ad regẽ et duces exercitus. Deficimus quotidie et eſca nobis inopica eſt. et locus quẽ obſidemus eſt munitus. et incumbit nobis ordinare de regno. Nunc itaq; demus dextras hominibꝰ iſtis: et faciamus cum illis pacẽ et cũ omni gẽte eoꝝ. et cõſtituam? illis vt ãbulẽt ĩ legittimis ſuis ſicut p̃us. Propter legittima eĩ ipoꝝ q̃ deſpeximꝰ irati ſũt. et fecerũt oĩa hec. Et placuit ſmo ĩ cõſpectu regis et p̃ncipum. et miſit ad eos pacẽ facere et ceperũt illam. et iurauit illis rex et p̃incipes et exierũt de mumicõne. Et intrauit rex montem ſion. et vidit mumitionem loci. et rupit cicius iuramentum quod iurauit: et

mandauit destruere muꝝ in giro .Et discessit festinanter & reuersus est antiochiam & inuenit philippū dominantem ciuitati & pugnauit aduersus eū & ui occupauit ciuitatē.

Anno centesimoqnq; Capi. VII. gesimo & primo exiuit demetrius seleuci filius ab urbe roma: & ascendit cū paucis uiris i ciuitatē maritimam: & regnauit illic .Et factum est ut ingressus est domū regni patꝝ suoꝝ comprehendit exercitus antiochum & lisiam ut adducerent eos ad eū.& res ei innotuit:& ait .Nolite michi ostendere faciem eoꝝ .Et occidit eos exercitus.Et sedit demetrius super sedē regni sui: & uenerunt ad eum uiri iniqui & impij .ex israhel.& alchimus dux eorum :qui uolebat fieri sacerdos .Et accusauerūt populū apud regem dicentes .Perdidit iudas & fratres eius amicos tuos & nos dispersit de terra nostra.Nunc ḡ mitte uirū cui credis ut eat & uideat exterminiū omne quod fecit nobis in regionibus regis:& puniat omnes amicos eius & adiutores eoꝝ.Et elegit rex ex amicis suis bachidem qui dominabatur trās flumen magnum in regno & fidelez regi. & misit eum ut uideret exterminiū quod fecit iudas .Ded & alchimum impium constituit i sacerdotiū.& mandauit ei facere ultionez in filios israhel.Et surrexerunt & uenerunt cū exercitu magno in terrā iuda.& miserūt nūtios & locuti sunt ad iudā & ad fratres eius uꝛbis pacificis in dolo:& non intenderūt sermonibo eoꝝ .Uiderūt em̄ qꝛ uenerūt cū exercitu magno .et cōuenerūt ad alchimū et bachidem congregacō scribaruꝝ requirere que iusta sunt.Et primi assidei q̄ erāt in filiis israhel.et exquirebant ab eis pacem .Dixerunt enim.Uomo sacerdos de semine aaron uenit non decipiet nos .Et locutus est cum eis uerba pacifica.et iurauit illis dicens. Non inferemus uobis malum .neqꝫ amicis uestris . Et crediderūt ei .Et comprehēdit ex eis sexaginta uiros.et occidit eos in una die secundū uerbū quod scriptū est.Carnes sanctoꝝ tuoꝝ et sanguinem ipsoꝝ effuderūt .in circuitu ihrl̄m:et non erat qui sepeliret. Et incubuit timoꝛ et tremoꝛ in oēz populū :qꝛ dixerūt .Non est ueritas et iuditium in eis.

Trāsgressi sunt enim cōstitutū : et iusurandū qđ iurauerūt .Et monit bachides castra ab iherusalē et applicuit in bethzecha .et misit et comprehendit multos ex eis q̄ a se refugerāt.et q̄sdā de pꝛlo mactauit .et in puteuꝝ magnū picecit .Et cōmisit regionē alchimo: et reliquit cū eo auxiliū in adiutoriū ipi.Et abnt bachides ad regem.Et sātis agebat alchimus pro pncipatu sacerdotij sui .Et conuenerūt ad eum omnes qui perturbabant populum suū.et obtinuerunt terrā iuda.et fecerunt plagā in magnam in israhel.Et uidit iudas omnia mala q̄ fecit alchimus et q̄ cum eo erāt filijs israhel plus multo q̄ gentes.et exiit in oēs fines iudee . in circuitu et fecit uindictā in uiros desertores . et cessauerunt ultra exire in regionē.Uidit aūt alchimus. q̄ pualuit iudas et q̄ cū eo erant et cognouit qꝛ non potest sustinere eos.et regressus est ad regē .et accusauit eos multis criminibo. Et misit rex michanoꝛem unū ex principibo suis nobilioribo.q̄ erat inimicicias exercēs cōtra israhel .et mandauit ei euellere populum Et uenit michanoꝛ in ihrl̄m cū exercitu magno et misit ad iudeā et ad fratres eius cum dolo uerbis pacificis dicens .Non sit pugna inter me et uos.Ueniam cū uiris paucis: ut uideam facies uestras cū pace . Et uenit ad iudam et salutauerūt se inuicem pacifice.et hostes parati erāt rapere iudaz .Et innotuit sermo iude qm̄ cū dolo uenerat ad eū :et conterritus est ab eo.et āplius nolui uidere faciem eius .Et cognouit michanoꝛ qm̄ denudatum est cōsiliū eius.et exiuit obuiā iude. in pugnā iuxta capharsalama . Et ceciderūt de michanoꝛis exercitu fere q̄nq; milia uiri:et fugerunt i ciuitatez dauid.Et post hec uba ascēdit michanoꝛ in montē sion :et exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace . et demonstrare ei olocaustomata que offerebantur pꝛo rege . Et irridens spreuit eos et polluit.et locutus est superbe et iurauit cum ira dicens.Nisi traditus fuerit iudas et exercitus eius in manus meas .continuo cū regressus fuero in pace succendā domū istā. Et exiit cū ira magna .Et intrauerūt sacerdotes et steterūt ante faciē altaris et templi .et flentes dixerūt.Tu dñe elegisti domū istā.

ad inuocandū nomē tuū in ea : vt esset dom⁹ oꝛōis & obsecracōis populo tuo. Fac vin⸗ dictā in homine isto · & exercitu eius: & ca⸗ dant in gladio · Memento blasphemias eoꝝ & ne dederis eis vt permaneant . Et exīt mi chanoꝛ ab iherusalem · & castra applicuit ad bethoꝛon: & occurrit illi exercitus sirie · Et iudas applicuit in adarsa cū tribus milibꝫ vi⸗ ris. Et orauit iudas & dixit · Qui missi erant a rege semacharib dñe qꝛ blasphemauerūt te · exīt angelus & pcussit ex eis centūocto⸗ gintaquinq; milia : sic contere exercitū istū in cōspectu nostro hodie & sciant ceteri aqui male locutus est sup sancta tua: & iudica il⸗ lū scōm maliciā illius · Et cōmiserūt exerci⸗ tus pliū terciadecima die mensis adar : & cō trita sūt castra michanoꝛis: & cecidit ipe pri mus in plio · Vt aūt vidit exercitus eius qꝛ cecidisset michanoꝛ · piecerūt arma sua & fu⸗ gerūt: & psecuti sunt eos viaꝝ vnius diei ab adazer vsq; quo veniatur in gazara: & tubis cecinerūt post eos cū significacōibꝫ · Et ex ierūt de oīibꝫ castellis iudee in circuitu : & vētilabāt eos coꝛnibꝫ: & conuertebantur ite⸗ rū ad eos · Et ceciderūt omnes gladio · & nō est relictus ex eis nec vnus · Et acceperunt spolia eoꝝ in predam: & caput michanoꝛis amputauerūt & dexterā eiꝰ quā extenderat supbe · & attulerūt & suspenderūt cōtra ihl'm Et letatus ē pl'us valde & egerūt diē illā ī le ticia magna · Et constituit agi oīibꝫ annis diē istā terciadecima die mēs adar : et siluit terra iuda dies paucos. Capitulū · VIII ·

ET audiuit iudas nomen romanoꝝ qꝛ sunt potentes viribꝫ · & acqescunt ad cia q̄ postulāt ab eis: & q̄cūq; ac cesserūt ad eos statuerūt cū eis amicicias: & qꝛ sūt potentes viribꝫ · Et audierūt plia eoꝝ & virtutes bonas quas faciunt in galacia · qꝛ obtinuerūt eos & duxerūt sub tributum · Et q̄nta fecerunt in regione hispanie : & qꝛ ī potestate redegerunt metalla argenti et auri que illic sunt: et possederunt omnē locum cō⸗ silio suo et patientia · loca que longe erāt val de ab eis et reges qui superuenerāt eis ab ex tremis terre · contriuerunt : et percusserunt eos plaga magna · Ceteri aūt dant eis tribu tum oībꝫ āīs · Et philippū et pseutiorum · regem et ceteros qui aduersus eos arma tu⸗ lerant cōtriuerunt in bello · et obtinuerūt eos Et antiochū magnū regē asie q̄ eis pugnam intulerat habēs centum mīgīnti elephantes et equitatum et currus et exercitū magnū val de · cōtritū ab eis: et qꝛ ceperūt eū viuū et sta tuerunt ei vt daret ipe et qui regnarēt post ipm tributum magnū: et daret obsides et cō stitutum · Et regionez medoꝝ et medos et li⸗ dos de optimis regionibꝫ eoꝝ · et acceptas eas ab eis dederūt eumem regi · Et qꝛ qui erāt apud elladam voluerunt ire et tollere eos · et innotuit sermo hīs et miserunt ad eos ducē vnū et pugnauerunt cōtra illos et ceciderunt ex eis multi : et captiuas duxerunt vxoꝛes eoꝝ et filios et diripuerunt eos et terrā eoꝝ possederunt et destruxerūt muros eoꝝ · et in seruitutē illos redegerunt vsq; in hūc diē · Et residua regna et insulas q̄ aliqñ restiterāt il lis exterminauerunt · et in potestatē redege⸗ runt · Cū amicis aūt suis et q̄ in ipīs req̄m habebāt cōseruauerunt amiciciā · et obtinue runt regna que erant proxima et que erāt lō ge · quia quicumq; audiebant nomen eoꝝ timebant eos · Quibꝫ vero vellent auxilio eē vt regnarent regnabant · Quos aūt vellent · regno deturbabāt · et exaltati sūt valde · Et in oīibꝫ istis nemo portabat diadema · nec induebatur purpura · vt magnificaretꝰ in ea · Et qꝛ curiam fecerunt sibi · & quotidie consu lebant trecentosingīnti consiliū agētes sem per de multitudine · vt q̄ digna sunt gerant · Et cōmittunt vni homini magistratum suuꝫ p singulos annos dominari vniuerse terre sue et oīes obediūt vni · et non est inuidia neq; zelus inter eos · Et elegit iudas eupolemū · fi liū iohannis filij iacob et iasonē filiū eleaza ri et misit eos romā cōstituere cum illis ami ciciam et societatē · vt auferrēt ab eis iugum grecoꝝ qꝛ viderūt q̄ in seruitutem p̄merent regnū israhel · Et abierunt romā viā multā valde · et introierūt curiā et dixerūt · Judas machabeus et fratres eiꝰ et populus iudeoꝝ miserūt nos ad vos statuere vobiscum socie tatem et pacem & conscribere nos socios & amicos vestros · Et placuit ꝓmo in cōspectu eoꝝ · Et hoc rescriptū ē qđ rescripserunt in tabulis ereis · et miserūt in iherusalē vt esset

apud eos ibi memoriale pacis & societatis. Bene sit romanis & genti iudeorum in mari & in terra imeternũ: gladiusq; & hostis procul sit ab eis. Quod si insteterit bellum romanis primus aut omnibus sociis eorum in omni dñatione eorum: auxilium feret gens iudeorum prout tẽpus dictauerit corde pleno. Et preliantibus nõ dabũt neq; subministrabunt triticum arma pecuniam naues sicut placuit romanis: & custodient mandata eorum nichil ab eis accipiẽtes. Similiter autem & si genti iudeorum prius acciderit bellum adiuuabunt romani ex animo prout eis tempus permiserit: & adiuuantibus non dabitur triticũ arma pecunia naues sicut placuit romanis: & custodient mandata eorum absq; dolo. Secundum hec verba constituerũt romani populo iudeorum. Quod si post hec verba hinc aut illi addere aut deme re ad hec verba aliqd voluerint facient ex proposito suo: & quicquid addiderint vel detraxerint rata erũt. Sed & de malis q demetrius rex fecit in eos scripsimus ei dicentes. Quare grauasti iugum tuum super amicos nros & socios iudeos? Si gitur adierint nos aduersum te faciemus illis iuditiũ: & pugnabimus tecũ mari terraq;.

Capitulum .IX.

Interea vt audiuit demetrius q cecidit nicbanor & exercitus eius in prelio: apposuit bachidem & alchimum rursũ mittere in iudeã: & dextrum cornu cũ illis. Et abierũt viã q ducit in galgalã & castra posuerũt in masaloth quã in arbellis & occupauerunt eã: & peremerũt aias hoim multas. In mense primo anni centesimi & quinquagesimi & secundi applicuerũt exercitum ad iherusalem: & surrexerũt & abierũt in berea viginti milia virorum & duo milia eqtum. Et iudas posuerat castra in laisã. & tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus q multi sũt & timuerũt valde: & multi subtraxerunt se de castris: & nõ remanserũt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas q defluxit exercitus suus & bellũ pungebat eum. & confractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos: & dissolutus est. Et dixit hijs qui residui erant. Surgam? & eam? ad aduersarios nostros: si potrim? pugnare aduersus eos. Et auertebant eũ dicentes. Non poterimus: sed liberemus animas nostras modo & reuertamur ad fratres nostros: & tunc pugnabimus aduersus eos. Nos autem pauci sumus. Et ait iudas. Absit istam rem facere. vt fugiamus ab eis. Et si appropiauit tempus nostrum moriamur in virtute pter fratres nros: & non inferamus crimẽ glorie nostre. Et mouit exercitus de castris: & steterũt illis obuiã. Et diuisi sunt equites in duas partes: & funditularij & sagittarij precibãt exercitum: & primi certaminis omnes potentes. Bachides aũt erat in dextro cornu: & proximauit legio ex duabus partibus. & clamabãt tubis. Exclamauerunt aũt & hij qui erant ex pte iude etiam ipi: cõmota est terra a voce exercituũ. & cõmissum est prelium a mane vsq ad vesperam. Et vidit iudas q firmior est pars exercitus bachidis in dextris: & cõuenerũt cũ ipo oes constantes corde & contrita est dextra pars ab eis & persecutus est eos vsq ad montem azoti. Et qui in sinistro cornu erãt viderunt q cõtritũ est dextrum cornu: & secuti sũt post iudam & eos qui cũ ipo erãt a tergo. Et ingrauatum est plium: & ceciderunt vulnerati multi ex hijs & ex illis. Et iudas cecidit: & ceteri fugerunt. Et ionathas & simon tulerũt iudã fratrẽ suũ: & sepelierũt eũ in sepulcro patrũ suorum in ciuitate modin. Et fleuerunt eũ omnis populus israhel plãctu magno & lugebãt dies multos: & dixerũt. Quomõ cecidit potens q saluũ faciebat populũ israhel! Et cetera verba belloru iude & virtutũ qs fecit & magnitudinis eius nõ sunt descripta. Multa enim erãt valde. Et factum est post obitũ iude emerserũt iniqui in omnibus finibus israhel: et exorti sunt omnes qui operabantur iniquitatẽ. In diebus illis facta est fames magna valde. & tradidit se bachidi omnis regio eorum cũ ipis. Et elegit bachides viros impios & cõstituit eos dnos regionis. & exquirebãt & perscrutabãtur amicos iude. & adducebant eos ad bachidem & vindicabat in illos & illudebat. Et facta est tribulatio magna in israhel. qualis non fuit ex die qua non est visus propheta in israhel. Et cõgregati sũt omnes amici iude. & dixerunt ionathe. Exq frater tuus iudas defunctus est. vir similis

Judas occidit q bachides

ei non est qui exeat contra inimicos·bachidē & eos qui inimici sunt gentis nostre. ¶Nunc itaq; te hodie eligimus esse pro eo nobis in principem & ducem: ad bellandum bellum nostrum. ¶Et suscepit ionathas tempore illo principatum: & surrexit loco inde fratris sui ¶Et cognouit bachides: & querebat eum occidere. ¶Et cognouit ionathas. & simon frater eius & omnes qui cum eo erāt: & fugerunt in desertum thecue: & cōsederūt ad aquā lacus asphar. ¶Et cognouit bachides: & die sabbatorum venit ipe & omnis exercitus eius transiordanem. ¶Et ionathas misit fratrē suū ducem ꝓpli & rogauit nabutheos amicos suos vt comodarent illis apparatum suū: qui erat copiosus. ¶Et exierūt filij iambri ex madaba & comphenderūt iohannem et omnia q̄ habebat: et abierunt habētes ea. ¶Post hec verba renūtiatuz est ionathe et simoni fratri eius: q̄ filij iambri faciūt nuptias magnas et ducunt sponsam ex madaba filiā vnius de magnis principibo chanaan cū ambitōne magna. ¶Et recordati sūt sanguinis iohānis fratris sui. et ascenderunt et absconderūt se sub tegmento montis. ¶Et eleuauerūt oculos suos et viderūt: et ecce tumultus et apparatus mꝫtus. et sponsus processit et amici eius: et fratres eius obuiam illis cum tympanis et musicis et armis multis. ¶Et surrexerunt ad eos ex insidijs et occiderunt eos et ceciderūt vulnerati multi: residui fugerunt in montes. ¶Et acceperunt omnia spolia eorum: & conuerse sunt nuptie in luctum et vox musicoꝝ ipsoꝝ in lamentū. ¶Et vindicauerunt vindictā sanguinis fratris sui: et reuersi sunt ad ripā iordanis. ¶Et audiuit bachides: et venit die sabbatoꝝ vsq; ad oram iordanis in virtute magna. ¶Et dixit ad suos ionathas. ¶Surgam? et pugnemus contra inimicos nostros. ¶Non est enim hodie sicut heri et nudiustercius. ¶Ecce enim bellum ex aduerso: aqua vero iordanis hinc et inde et ripe et paludes et saltus et non est locus diuertendi. ¶Nunc ergo clamate in celum: vt liberemini de manu inimicoꝝ vestroꝝ. ¶Et commissum est bellum. ¶Et extendit ionathas manum suā ꝓcutere bachidem: et diuertit ab eo retro. ¶Et dissiliꝫt ionathas et qui cuz eo erant in iordanem: et transnatauerūt ad eos iordanem. ¶Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri. et reuersi sunt in iherusalē. ¶Et edificauerūt ciuitates munitas in iudea. munitionem q̄ erat in iericho. et in ammaum. et in bethoron. et bethel et thamnath. et phara et thopo muris excelsis et portis et seris. ¶Et posuit custodiā eis: vt inimicitias exercerent in israhel. ¶Et munuit ciuitatem bethsuram et gasaram. et arcez et posuit in eis auxilia et apparatū escarū: et accepit filios principū regionis obsides: et posuit eos in arce in ihrlm in custodiā ¶Et anno centesimo q̄nquagesimo tercio mense secundo ꝓcepit alchimus destrui muros. domus sancte interioris et destrui opa ꝓphetaꝝ. ¶Et cepit destruere. ¶In tempore illo percussus est alchimus et impedita sunt opa illius: et occlusum est os eius et dissolutꝰ est paralisi: nec vltra potuit loqui verbū et mādare de domo sua. ¶Et mortuus est alchimus in tempore illo cuz tormēto magno. ¶Et vidit bachides quoniam mortuus est alchimus. et reuersus est ad regem: et siluit terra āmis duobo. ¶Et cogitauerūt omnes iniqui dicentes. ¶Ecce ionathas et qui cū eo sūt in silencō habitāt cōfidēter. ¶Nūc g̃ adducamus bachidē: et cōphēdet eos omnes vna nocte. ¶Et abierunt. et consilium ei dederūt. ¶Et surrexit vt veniret cū exercitu multo. ¶Et misit occulte epistolas sociis suis q̄ erant in iudea vt comprehenderent ionathan et eos q̄ cū eo erāt sed non potuerūt q̄ innotuit eis consilium eoꝝ. ¶Et apprehendit de viris regionis q̄ ꝓncipes erāt militie quinq̄ginta viros: et occidit eos ¶Et secessit ionathas et simon et qui cum eo erāt in bethbesem que est in deserto et extruxit diruta eius: et firmauerūt eā. ¶Et cognouit bachides et congregauit vniuersam multitudinē suā. et hijs q̄ de iudea erant denūtiauit. ¶Et veīt et castra posuit desup bethbesse et oppugnauit eam dies multos: et fecit machinas. ¶Et reliquit ionathas simonez fratrē suū in ciuitate et exiuit ī regionē: et venit cū numero et pcussit odaren et fratres eiꝰ et filios phaseron in tabernaculis ipoꝝ: et cepit cedē et crescēin vtutibo. ¶Simō vero et q̄ cuz ipo erant exierūt de ciuitate et succenderunt machinas: et pugnauerūt contra bachidem:

Jonathas accipit principatum

Johes fr̄ simonis occidit

Alchimus percussus

& cõtritus est ab eis·Et afflixerũt eũ valde quoniam cõsiliũ eius & congressus eius erat mamis .Et iratus cõtra viros iniquos qui ei cõsiliũ dederãt vt veniret in regionem ipsoꝝ multos ex eis occidit ·Ipse autem cogitauit cũ reliquis abire in regionem suam ·Et cognouit ionathas & misit ad eũ legatos·cõponere pacem cũ ipo: & reddere ei captiuitatẽ· Et libenter accepit · & fecit secunduꝫ verba eius : & iurauit se nichil factuꝫ ei mali oĩbus diebo vite eius·Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat prædatus de terra iuda Et cõuersus abiit in terrã suam :& non appo suit amplius venire ĩ fines eius .Et cessauit gladiꝰ ex israbel· Et habitauit ionathas in magmas:& cepit ionathas ibi iudicare populũ: & extermiauit impios ex isrl

Ca·X·

In anno centesimosexagesimo ascẽdit alexãder ãtiochi filius q̃ cognominatus ẽ nobilis & occupauit ptolomaidã:& receperũt eũ: & regnauit illic· Et audiuit demetrius rex & cõgregauit exercitum copiosũ valde:& exiuit obuiã illi in pliũ. Et misit demetrius epistolã ad ionathan ·vbis pacificis: vt magnificaret eũ. Dixit eĩ ·Anticipemus facere pacẽ cũ eo :priusq̃ faciat cuꝫ alexandro aduersũ nos. Recordabitur emꝫ ommiũ malorꝝ q̃ fecimus in eũ. & in fratres eius:& in gentem eius·Et dedit ei potestatẽ congregãdi exercitum·& fabricare arma:& esse ipm̃ sociũ eius:& obsides qui erant in arce iussit tradi ei·Et venit ionathas in iherusalem :& legit epistolas in auditu omnis populi & eoꝝ qui in arce erant ·Et timuerunt timore magno:quoniam audierũt q̃ dedit ei rex potestatem cõgregandi exercitũ .Et traditi sunt ionathe obsides & reddidit eos parentibo suis .Et habitauit ionathas in iherusalem & cepit edificare .& innouare ciuitatẽ Et dixit facientibo opera vt extruerent muros et montem sion ·in circuitu lapidibo q̃dratis ad munitionem:& ita fecerunt .Et fugerunt alienigene qui erant in munitionibus quas bachides edificauerat :et reliquit vnusq̃sq̃ locũ suũ et abiit ĩ terrã suã: tãtũ ĩ bethsura remanserunt aliqui ex his qui relinquerant legem et p̃cepta dei·Erat emꝫ hec eis adrefugium·Et audiuit alexander rex p̃missa

Alexãd' rex

que promisit demetrius ionathe:et narrauerũt ei p̃lia et vtutes q̃s ipse fecit et fratres eius et labores q̃s laborauerunt .Et ait ·Nũquid inueniemus. aliquem virum talem ·Et nunc faciemus eum amicum et socium nr̃m Et scripsit epistolam :et misit ei secũdũ hec verba dicẽs ·Rex alexander. fratri ionathe salutẽ. Audiuimus de te q̃ vir potens fis viribo:et aptus es vt sis amicus nr̃·Et nũc cõstituimus te hodie sũmũ sacerdotẽ gẽtis tue: et vt amicus voceris regis . Et misit ei purpurã et coronam aureaꝫ· vt que nostra sunt sentias nobiscum:et conserues amicicias ad nos .Et induit se ionathas stolã sanctã septimo mẽse·anno centesimosexagesimo in die solemni scenophegie ·Et congregauit exercitũ:et fecit arma copiosa · Et audiuit demetrius vba ista:et cõtristatus est nimis · Et ait·Quid hoc fecimus:q̃ preoccupauit nos alexãder appehendere amicitiam iudeoꝝ ad munimem sui·Scribã et ego illi vba depcatoria et dignitates et dona. vt sit mecũ ĩ adiutoriũ.Et scripsit ei ĩ hec vba ·Rex demetrius· gẽti iudeoꝝ salutẽ ·Quoniã seruastis ad nos pactũ et manstitis in amicicia nostra.et non accessistis ad inimicos nostros · audiuimus et gauisi sumus ·Et nũc psteuerate adhuc cõseruare ad nos fidem ·et retribuemus vobis bona p hiis que fecistis nobiscũ. et remittemus vobis pstationes multas et dabimus vobis donationes·Et nunc absoluo vos et omnes iudeos a tributis et ꝑcia salis indulgeo et coronas remitto .Et tercias seminis et dimidiam partem fructus ligni quod est portiõmis mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps ·ne accipiatur a terra iuda :et a tribo ciuitatibus que addite sunt illi ex samaria· et galilea ·ex hodierna die et in totum tempus · Et iherusalem sit sancta et libera cum finibus suis et decime et tributa ipsius sint· Remitto etiam potestatem arcis que est in iherusalem et do eam summo sacerdoti ·vt cõstituat in ea viros quoscũq̃ ipe elegerit qui custodiant eam·Et omnem animam iudeoꝝ que cãptiua est a terra iuda ·in omni regno meo relinquo liberã gratis: vt omnes a tributis soluãtur etiã pecoꝝ suoꝝ ·Et oẽs dies solẽnes et sabbata·et neomenie et dies decreti.

Mathathias

& tres dies ante diem solemnem & tres dies post diez solemnem sint omnes immunitatis & remissionis omnibo iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatē agere aliqd & mouere negocia aduersus aliquem illorum in omni causa. Et vt ascribantur ex iudeis i exercitu regis ad trigintamilia virorum. Et dabuntur illis copie vt oportet ommibo exercitibo regis: & ex eis ordinabuntur qui sint in municōmibo regis magni. Et ex hijs constituentur super negocia regni que aguntur ex fide: & principes sint ex eis & ambulent legibo suis sicut pcepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie cum iudea reputentur vt sint sub vno: & non obediant aliene potestati nisi sumo sacerdoti. ptolomaidam & confines eius. quas dedi donum sanctis qui sunt in iherusalem ad necessarios sumptus sanctorum. Et ego dabo singulis annis. quindecim milia siclorum argenti de rationibo regis que me cōtingunt: & omne quod reliquum fuerit qd non reddiderant qui sup negocia erāt annis priorib. ex hoc dabunt in opera domus. Et super hec quinq milia siclorum argenti que accipiebant de sanctoy ratione per singulos annos: & hec ad sacerdotes ptineāt qui ministerio funguntur. Et quicumq cōfugerint in templum quod est iherosolimis & in oībo finibo eius obnoxij regi: in omni negotio dimittantur & vniuersa que sūt eis in regno meo libera habeant. Et ad edificanda vel restauranda opera sanctoy sumptus dabuntur de ratōne regis: ad extruendos muros in iherusalem. & cōmunēdos in circuitu sumptus dabūtur de ratōne regis. & ad construendos muros in iudea. Vt audiuit autez ionathas & populus sermones istos. non crediderunt eis nec receperūt eos: q recordati sunt malicie magne quā fecerat israhel & tribulauerat eos valde. Et complacuit eis in alexandrum q ipse fuerat eis princeps sermonum pacis: & ipsi auxilium ferebant ommbo diebo. Et congregauit rex alexander exercitū magnū & admouit castra contra demetriū. Et cōmiserūt pliū reges & fugit exercitus demetrij: & insecutus est eū alexāder. & incubuit sup eos. Et inualuit preliū minis donec occidit sol: & cecidit demetrius in die illa. Et misit alexander ad ptolomeū regē egipti legatos. scdm hec vba dicēs. Quoniam regressus sum in regnū meū & sedi in sede patrū meoy. & obtinui pncipatū & cōtriui demetriū & possedi regionem nostrā. & cōmisi pugnam cum eo & cōtritus est ipe & castra eius a nobis. & sedimus in sede regni eius: & nūc statuamus adinuicē amicicia & da michi filiā tuā vxorem: & ero gener tuus: & dabo tibi dona & ipi dignitatem. Et rndit rex ptolomeus dicēs. Felix dies in q reuersus es ad terrā pm tuoy et sedisti i sede regni eoy. Et nūc faciam tibi quod scripsisti: sed occurre michi ptolomaidā. vt videamus inuicē nos. et spondeam tibi sicut dixisti. Et exiuit ptolomeus de egipto ipe et cleopatra filia eius: et venit ptolomaidam anno centesimo sexagesimo scdo. Et occurrit ei alexāder rex. Et dedit ei cleopatrā filiā suā. et fecit nuptias eius ptolomaide sicut reges in magna gloria. Et scripsit alexander rex ionathe. vt veniret obuiam sibi. Et abijt cū gloria ptolomaidaz et occurrit ibi duobo regibo: et dedit illis argentum multum et auruz et dona: et inuenit gratiā in cōspectu eoy. Et cōuenerūt aduersus eū viri pestilentes ex israhel viri miq iē pellantes aduersus eum: et non intendit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathan vestibo suis: et indui eū purpura. Et ita fecerūt. Et collocauit eū rex sedere secū: dixitq pncipibus suis. Exite cum eo in mediū ciuitatis: et pdicate vt nemo aduersus eum interpellet de vllo negocō nec quisq ei molestus sit. de vlla rone. Et factū est vt viderūt qui interpellabāt gloriā eius que pdicabatur. et optū eū purpura fugerūt omnes. Et magnificauit eū rex. et scripsit eum inter pmos amicos. et posuit eum ducem et participē pncipatus. Et reuersus est ionathas in iherusalē: cū pace et leticia. In anno centesimo sexagesimo quinto venit demetrius filius demetrij a creta in terrā pm suoy. Et audiuit alexāder rex et cōtristatus est valde et reuersus ē ātiochiā. Et cōstituit demetrius rex appolonium ducem qui preerat celesirie: et congregauit exercitum magnum et accessit ad iammiam: et misit ad ionathan summū sacerdotem dicēs.

Demetrius occidit p alexandrū

Quinq[t] filij demetrij

tu solus resistis nobis · Ego autem factus sum in risu & in obprobriū: ꝓpterea quia tu potestatem aduersum nos exerces in montibus · Nūc ergo si confidis in virtutibo tuis descende ad nos in campū & comparemus illic mucem: q̄ mecum est virtus bellor · Interroga & discе quis sum ego & ceteri qui auxilio sunt michi: qui & dicūt quia non potest stare pes vester · ante faciem nostram: quia bis in fugam conuersi sunt patres tui · in terram suam · Et nūc quō poteris sustinere eq̄tatum & exercitum tantum ī campo vbi nō est lapis neq̄ saxū: neq̄ locus fugiendi · Vt autē audiuit ionathas sermonēs apollonij: motus est animo · Et elegit decem milia virorum: & exiit ab iherusalem: & occurrit ei simon frater eius in adiutorium · Et applicuerunt castra in ioppen · Et exclusit eū a ciuitate: q̄ custodia apollonij ioppe erat & oppugnauit eam · Et exterriti qui erant in ciuitate aperuerūt ei · Et obtinuit ionathas ioppen · Et audiuit apolonius: & admouit tria milia equitum · & exercitum multum · Et abiit in azotum tamq̄ iter faciens & statim exiit in campum: eo quod haberet multitudinem equitum & confideret in eis · Et insecutus ē eum ionathas in azotum: & cōmiserūt ꝓliū · Et reliquit apolonius in castris mille eq̄tes post eos occulte · Et cognouit ionathas qm̄ insidie sunt post se: & circuierunt castra eiꝰ & iecerunt iacula in populū a mane vsq̄ ad vesperam · Populus aūt stabat sicut p̄cepit ionathas: & laborauerunt equi eorū · Et eiecit simon exercitum suū: & commisit contra legionem · Equites enim fatigati erant · Et cōtriti sūt ab eo: & fugerūt · Et q̄ dispersi sūt per campum fugerūt in azotum · & intrauerunt in bethagon ydolū suū · vt ibi se liberarent · Et succendit ionathas azotum & ciuitates que erāt in circuitu eius & accepit spolia eor: & templum dagon & eos qui fugerāt in illud succendit igni · Et fugerunt qui ceciderunt gladio cum hijs qui succensi sunt. fere octo milia virorum · Et mouit inde ionathas castra: & applicuit ea aschalon & exierunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cum suis habentibo spolia multa · Et factū est vt audiuit alexander rex sermones istos: addidit adhuc glorificare ionathan · Et misit ei fibulam auream · sicut consuetudo est dari cognatis regū · Et dedit ei accharon & omēs fines eius in possessionem ·

Capitulū · XI ·

Et rex egipti congregauit exercitū sicut arenā q̄ est circa orā maris · & naues mltas & q̄rebat obtinere regnū alexandri dolo · & addere illud regno suo Et exiit in siriam verbis pacificis · & aperiebantur ei ciuitates · & occurrebant ei · q̄ mādauerat alexander rex exire ei obuiam · eo q̄ socer suus esset · Cum aūt introiret ciuitates ptolomeus · ponebat custodias militū in singulis ciuitatibo · Et vt appropiauit azoto oīderunt ei templum dagon succensum igni: & azotum & cetera eius demolita & corpora p̄iecta: & eor qui cesi erant in bello tumulos. quos fecerant secus viam · Et narauerūt regi quia hec fecit ionathas · vt inuidiam facerent ei Et tacuit rex · Et occurrit ionathas regi in ioppen cum gloria · & mucem se salutauerunt · & dormierunt illic · Et abiit ionathas cum rege vsq̄ ad fluniū qui vocatur eleutherus & reuersus est in ihrlm Rex aūt ptolomeus obtinuit dominiū ciuitatum vsq̄ sileutiā maritimā · & cogitabat ī alexandrū cōsilia mala · Et misit legatos ad demetriū dicens Veni cōponamus inter nos pactum & dabo tibi filiā meā quā habet alexander: & regnabis ī regno p̄ris tui · Penitet em̄ me · q̄ dederim illi filiā meā · Quesiuit em̄ me occidere · Et vituperauit eum: propterea q̄ cōcupierat regnū eius · Et abstulit filiam suā & dedit eam demetrio · & alienauit se ab alexādro · & manifestate sūt inimicicie eiꝰ & ī trauit ptolomeꝰ ātiochiā & imposuit duo diademata capiti suo · egipti & asie · Alexander aī rex erat in cilicia illi tpibo: q̄ rebellabāt q̄ erāt in locis illi · Et audiuit alexāder · q̄ abduxit ptolomeꝰ filiā suā & dedit eā demetrio & venit ad eū ī bellū · Et ꝓduxit ptolomeus rex exercitū & occurrit ei in manu valida · & fugauit eū · Et fugit alexander in arabiā · vt ibi protegeretur · Rex autē ptolomeus exaltatus est · & abstulit zabdibel · arabs caput alexādri · & misit ptolomeo · Et rex ptolomeus mortuus est in die tercia · & qui erant in

municõnibꝫ perierũt ab hijs qui erant intra
castra. Et regnauit demetrius anno centesi-
mosexagesimoseptimo. In diebꝫ illis cõgre
gauit ionathas eos qui erant in iuda. vt ex-
pugnarent arcem que est in iherusalem :&
fecerunt contra eam machinas multas. Et
abierũt quidã qui oderant gentem suam viri
iniqui ad regem demetriũ: & renũtiauerunt
ei qꝫ ionathas obsideret arcez. Et vt audiuit
iratus est .& statim venit ptolomaidam :&
scripsit ionathe .ne obsideret arcem : sed oc-
curreret sibi ad colloquiũ festinato. Vt au-
diuit autem ionathas iussit obsideri. Et ele-
git de senioribꝫ israhel & de sacerdotibꝫ & de
dit se piculo. Et accepit aurũ & argentum
& vestẽ & alia xenia multa :& abijt ad regẽ
ptolomaidam : & inuenit gratiã in cõspectu
eius: Et interpellabãt aduersus eũ: q̃dã iniq̃
ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerant ei
qui añ eum fuerant. Et exaltauit eum in cõ-
spectu omniũ amicorꝫ suorꝫ: & statuit ei pn
cipatum sacerdotꝫ. & quecumqꝫ alia habuit
primꝰ pciosa: & fecit eum principem amicorꝫ.
Et postulauit ionathas a rege vt immunem
faceret iudeã & tres toparchias id est sama-
riam & cõfines eius: & promisit ei talẽta trecẽ
ta. Et consensit rex: & scripsit ionathe epi-
stolas de hijs omnibꝫ hũc modũ cõtinentes.
Rex demetrius fratri ionathe salutẽ & gẽti
iudeorꝫ. Exemplum epistole quã scripsimus
lastheni parẽti nostro de nobis misimus ad
vos. vt sciretis. Rex demetrius lasthenis pa
renti salutẽ. Genti iudeorꝫ amicis nris & cõ
seruãtibꝫ q̃ iusta sunt. apud nos decreuimus
benefacere ꝓpter benignitatem ipsorꝫ quam
erga nos habẽt. Statuimus ergo illis cẽs
fines iudee. & tres ciuitates lidã & ramathe
que addite sũt iudee & samariã & omnes cõ-
fines eaꝝ sequestrari ommbꝫ sacrificantibꝫ.
in iherosolimis: pro hijs que ab eis ꝓmus rex
accipiebat per singulos annos : & pro fru-
ctibꝫ terre & pomorum. Et alia que ad nos
ptinebant decimaꝝ & tributorꝫ. ex hoc tpe
remittimus eis. et areas salinaꝝ & coronas.
que vobis deferebãt omnia ipis concedimus
& nichil horꝫ irritũ erit ex hoc & in omne tps
Nũc ergo curate facere horuz exemplum: &
detur ionathe & ponatur ī mõte sancto & in
loco celebri. Et videns demetrius rex qꝫ filuit
terra in cõspectu suo. nichil ei resistit dimisit
totũ exercitũ suũ vnũquẽqꝫ in locum suũ ex-
cepto pegzino exercitu quẽ traxit ab insulis
gentiuz :& inimici erant ei omnes exercitus
patrũ eius. Tryphon aũt erat quidã partiũ
alexandri ꝓpus: & vidit quoniam omnis ex-
ercitus murmurauit contra demetriũ & iuit
ad emalchuel arabũ qui nutriebat ãtiochuz
filiũ alexandri: & assidebat ei vt traderet euz
ipi: vt regnaret in loco patris sui. Et enũti-
auit ei q̃nta fecit demetrius :& inimicicias
exercituũ eius aduersus illũ. Et remãsit ibi
diebꝫ multis. Et misit ionathas ad demetri-
um regem vt eiceret eos q̃ in arce erãt in ihe
rusalẽ. & q̃ in ꝓlijs erant : qz impugnabãt
israhel. Et misit demetrius ad ionathan di-
cens. Non hoc tantum faciam tibi & genti
tue: sed gloria illustrabo te & gentẽ tuã cum
fuerit oportunum. Nũc ergo recte feceris si
miseris in auxilium michi viroz: qz discessit
oĩs exercitus me?. Et misit ei ionathas tria
milia virorꝫ fortiũ anthiochiã. Et venerunt
ad regẽ: & delectatus est rex in aduẽtu eorꝫ
Et cõuenerũt qui erãt in ciuitate. centumvi-
gintimilia virorꝫ : & volebãt interficere re-
gem. Et fugit rex in aulam : et occupauerũt
qui erant in ciuitate itinera ciuitatis: et cepe
rũt pugnare. Et vocauit rex iudeos in auxi-
liũ. et cõuenerũt omnes simul ad eũ. Et disper
si sũt omnes p ciuitatẽ: et occiderũt in illa die
centũmlia hominũ. Et succenderũt ciuitatẽ
et ceperũt spolia multa in illa die: et libera-
uerũt regem. Et viderũt q̃ erãt de ciuitate qꝫ
obtinuissent iudei ciuitatẽ sicut volebãt : et i
firmati sunt mẽte sua. et clamauerũt ad regẽ
cum ꝓcibꝰ dicẽtes. Da nobis dextras: et ces
sent iudei oppugnare nos. et ciuitatẽ. Et pro
iecerũt arma sua et fecerũt pacem. Et glori-
ficati sunt iudei in cõspectu regis et in cõspe-
ctu ommũ q̃ erãt in regno eius. & nominati
sunt in regno. Et regressi sunt in iherusalem
habẽtes spolia multa Et sedit demetri? rex.
in sede regni sui. et siluit terra ī cõspectu ei?.
Et mentitus est omnia q̃cũqꝫ dixit. et abalie
nauit se a ionatha et nõ retribuit ei secũdũ
beneficia que sibi tribuerat : et vexabat eum
valde. Post hec autem reuersus est tryphon.

& antiochus cũ eo puer adolescens: & regnauit & imposuit sibi diadema. Et congregati sunt ad eum omnes exercitus quos dispersserat demetrius: & pugauerunt contra eum: & fugit & terga vertit. Et accepit triphon bestias: & ob timuit antiochiam. Et scpsit antiochus adolescens ionathe dicens. Constituo tibi sacerdociũ: & cõstituo te sup quatuor ciuitates: vt sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministeriũ et dedit ei potestatem bibendi in auro & eẽ in purpura & habere fibulã aureã. Et simonẽ fratrẽ eiꝰ cõstituit ducẽ a termimis tyri. vsq ad fines egipti. Et exijt ionathas & perambulabat trans flumen ciuitates: & congregatus est ad eũ omis exercitus sirie in auxiliũ. Et venit aschalonẽ: et occurreṝt ei honorifice & ciuitate. Et abijt inde gazam & cluserũt se q̃ erãt gaze: & obsedit eam: & succendit que erant in circuitu ciuitatis: & pdatus est cam. Et rogauerunt gasenses ionathan & dedit illis dextram. & accepit filios eoꝝ obsides. & misit illos in iherusalẽ: & p ambulauit regionẽ vsq damascũ. Et audiuit ionathas q̃ preuaricati sunt principes demetrij̃ ĩ cades que est in galilea cum exercitu multo volentes eum remouere a negocio regni: & occurrit illis: fratrem autem suũ simonẽ reliquit ĩtra ꝓuinciam. Et applicuit simon ad bethsurã. & expugnabat eam diebus multis: & conclusit eos. Et postulauerũt ab eo dextras accipẽ: & dedit illis. Et eiecit eos inde & cepit ciuitatem: & posuit in ea presidiũ. Et ionathas & castra eius applicuerũt ad aquam genesar & ante lucem vigilauerũt in campo asor. Et ecce castra aliemigenarũ occurrebant in campo: & tẽdebant ei insidias in montibus: ipse autem occurrit ex aduerso. Insidie vero exsurrexerũt de locis suis: & cõmiserũt preliũ. Et fugerũt q̃ erant ex parte ionathe omnes & nemo relictus est ex eis nisi mathatias filius absolomi: & iudas filius calphi: & princeps milicie exercitus. Et scidit ionathas vestimẽta sua: et posuit terrã in capite suo: et oravit. Et reuersus est ionathas ad eos ĩ pliũ: & conuertit eos in fugam: & pugnauerunt. Et viderunt qui fugiebant partis illius. & reuersi sunt ad eũ. & insequebant cum eo omnes vsq cades ad castra suã. & pueneruntvsq illuc. Et ceciderunt de aliemigenis in die illa tria milia viroꝝ: & reuersus ẽ ionathas in iherusalẽ.

Capi. XII.

Et vidit ionathas q̃ tps eũ iuuat. & elegit viros: & misit eos romã statuẽ & renouare cũ eis amiciciã. Et ad spartiatas & ad alia loca misit epistolas scd̃m eãdẽ formã. Et abierũt romã: & intrauerũt curiã & dixerũt. Jonathas sũmus sacerdos & gens iudeoꝝ miserũt nos: vt renouẽ? amiciciã & societatẽ secundũ pristimũ. Et dederũt illis epistolas ad ipos per loca: vt deducerent eos in terrã iuda cum pace. Et hoc est exemplũ epistolaruꝫ quas scripsit ionathas spartiatis. Jonathas sũmus sacerdos. & seniores gentis. & sacerdotes. & reliquus populus iudeoꝝ. spartiatis fratribꝰ salutem Jam pridem misse erant epistole ad oniam summũ sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: qm̃ estis fratres nostri: sicut scriptum contmet qd̃ subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cũ honore: & accepit epistolas in quibꝰ significabatur de societate & de amicicia. Nos emim cũ nullo hoꝝ indigeremus. habentes solacio sanctos libros qui sũt in mambꝰ nostris. maluimus mittere ad vos renouare fratermitatẽ & amiciciã: ne forte aliemi efficiamur a vobis Multa emim tempora transierunt exquo misistis ad nos. Nos ergo in omi tempore sine intermissione. in diebꝰ solemnibus & ceteris quibus oportet. memores sumus vestri in sacrificijs que offerimus. & in obsuatõibꝰ: sicut phas est & decet. memimisse fratrũ. Letamur itaq̃ de gloria vestra. Nos aũt circũdederũt multe tribulacões. & multa prelia. & impugnauerũt nos reges qui sunt in circuitu nostro. Noluimus ergo vobis molesti eẽ: neq̃ ceteris socijs & amicis nostris in bijs prelijs. Habuimus emim de celo auxilium: & liberati sumus nos: & humiliati sunt immici nostri. Elegimus itaq̃ neumemiũ antiochi filiũ & antipatrẽ iasonis filiũ. & misimus ad romanos renouare cũ eis amiciciam & societatem pristimã. Mandauimus itaq̃ eis vt veniant eciam ad vos: salutent vos: & reddant vobis epistolas nr̃as de innouatione

fratrnitatis nostre. Et nunc bñfaciatis: respondentes nobis ad hec. Et hoc rescriptū epistolaꝝ: quod misit omias rex spartiataꝝ omias. ionathe sacerdoti magno salutem. Inuentum est in scriptura & spartiatis & iudeis quoniam sunt fratres: & qꝝ sūt de genere abrahā. Et nūc exquo hec cognouimus bñ facitis scribentes nobis de pace vestra. Sed & nos scripsimus vobis. Pecora nostra & possessiões nostre vestre sūt: & vestre nostre Mandauimus itaꝝ hec nunciari vobis. Et audiuit ionathas quomā egressi sūt principes demetrij cum exercitu multo supra quā prius pugnare aduersus eū: & exiit ab iherusalem. & occurrit eis in amathite regione Non enim dederat eis spacium vt ingrederentur regionem. Et misit speculatores in castra eorum: & reuersi renunciauerunt qꝝ constituerūt supuenire illic nocte. Cū aūt occidisset sol p̄cepit ionathas suis vigilare: & esse ī armis paratos ad pugnā tota nocte. Et posuit custodes per circuitum castrorū. Et audierunt aduersarij qꝝ paratus ē ionathas cum suis in bello: & timuerūt & formidauerunt in corde suo: & accenderunt focos in castris suis. Jonathas autez & qui cū eo erant non cognouerūt vsqꝝ mane. Viderunt aūt lumina ardencia: & secutus ē eos ionathas: & non cōphendit eos. Transierūt em̄ flumem eleutherū. Et diuertit ionathas ad arabes qui vocabañ zabadei: & pcussit eos. & accepit spolia eoꝝ. Et iunxit. & venit damascum: & pambulabat omnē regionē illā. Simon autē exiit. & venit vsqꝝ aschalonen & ad ꝓxima p̄sidia: & declinauit in ioppen: & occupauit eam. Audiuit enim qꝝ vellent presidium tradere partibꝫ demetrij: & posuit ibi custodes: vt custodirent eā. Et reuersus est ionathas & cōuocauit seniores populi: & cogitauit cū eis edificare presidia ī iudea: & edificare muros iherusalem. & exaltare altitudine magna inter medium arcis & ciuitatis. vt separaret eā a ciuitate. vt esset ipa singulariter. & neqꝫ vendant neqꝫ emant. Et conuenerūt vt edificarēt ciuitatē: & cecidit murus qui erat super torrentē. ab ortu solis. & reparauit sup eū q̄ vocat caphetheta. Et simō edificauit adiada ī sephela. & munit eam: & imposuit portas & seras. Et cū cogitasset triphō regnare asie. & assumere diadema. & extēdere manū ī antiochū regē: timēs ne forte non permitteret eū ionathas sed pugnaret aduersus eum: querebat cōprehendere eū & occidere Et exsurgens abiit bethasam: & exiit ionathas obuiā cū quadraginta milibꝫ virorꝫ electorꝫ ī pliū: & venit bethasan. Et vidit triphon qꝝ venit ionathas cū exercitu multo vt extēderet ī eū manꝰ & timuit. Et excepit cū cū honore: & dimēdauit eū ombꝫ amicis suis: & dedit ei munera. Et p̄cepit exercitibꝫ suis vt obedirēt ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Vt qd vexasti vniuersum populū cū nobis bellū nō sit. Et nunc remittite eos ī domos suas. Elige autez vros paucos qui tecū sint: & veni mecū ptolomaidam. & tradam eā tibi: & reliqua p̄sidia. & exercituꝫ & vniuersos p̄positos negocij: & uersus abibo. Propterea em̄ veni. Et credidit ei & fecit sicut dixit & dimisit exercitū: & abierūt in terrā iuda. Retinuit autez secū tria milia virorꝫ: ex quibꝫ remisit ī galileā duo milia: mille aūt venerūt cū eo. Vt autem intrauit ptolomaidam ionathas. clauserūt portas ciuitatis ptolomenses: & cōphenderūt eum & omnes qui cū eo intrauerūt. gladio interfecerunt. Et misit triphon exercitū & equites ī galileā & in cāpū magnū: vt p̄derent omēs socios ionathe. At illi cū cognouissent quia conphensus est ionathas & periit. & omnes qui cū eo erant: hortati sūt semetipsos. & exierūt parati ī p̄liū. Et videtes hꝫ q̄ īsecuti fuerāt qꝝ ꝓ anima res est illis: reuersi sūt: illi autē venerūt omnes cum pace in terrā iuda. Et planxerunt ionathan: & eos qui cū ipso erant valde. Et luxit israhel luctu magno. Et quesierūt oēs gētes qui erāt in circuitu eorū terere eos. Dixerūt em̄. Nō habent p̄ncipem & adiuuātē: nūc ḡ expugnem⁹ illos: & tollam⁹ de hoīb memoriā eoꝝ

Ca. XIII.

Et vt audiuit simon qꝝ congregauit triphon exercitū copiosū. vt veniret ī terrā iuda & attereret eam: videns quia in tremore populus est & in timore ascendit iherusalem & congregauit populum: & adhortans dixit. Vos scitis quanta ego & fratres mei. & domus patris mei fecimus

pro legibus & pro sanctis prelia: & angustias quales vidimꝰ. Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter israhel: & relictus sum ego solus. Et tunc non michi contingat parcere anime mee: in omni tempore tribulacõis. Non enim melior sum fratribꝰ meis. Vindicabo itaqꝫ gentẽ meã & sanctuarium nostros & vxores: qꝝ congregate sũt vniuerse gentes conterere nos inimicicie gratia. Et accensus ẽ spũs populi simul: vt audiuit sermones istos: & responderunt voce magna dicentes. Tues dux noster loco iude. & ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrũ: & omnia quecũqꝫ dixeritis nobis faciem⁹. Et congregans omnes viros bellatores acceleravit consumare vniversos muros iherusalem: & munivit eam in gyro. Et misit ionathan filiũ absolomi. & cum eo exercitũ nouũ in ioppen: & eiectis hijs q̃ erãt in arce. remansit illic ipse. Et movit triphon aptolomaida cum exercitu multo vt veniret in terrã iuda: & ionathas cũ eo in custodia. Simon autẽ applicuit in addus contra faciem campi Et vt cognovit triphon quia surrexit simon loco fratris sui ionathe. & quia commissurus eẽt cum eo pliũm. misit ad eũ legatos dicens. Pro argẽto qꝺ debebat frater tuus ionathas in ratione regis ꝓpter negocia que habuit detinuimus eum. Et nunc mitte argenti talenta centum & duos filios eius obsides: vt non dimissus fugiat a nob: & remittemus eum. Et cognovit simon quia cum dolo loqueretur secũ. Jussit tamẽ dari argentum & pueros: ne inimiciciã magnaꝫ sumeret ad populũ israhel dicentẽ: qꝝ non misit ei argentũ pueros. propterea perijt. Et misit pueros & centũ talenta. Et mentitus est: et non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon intra regionẽ vt cõtereret eã: & gyrauerunt per viam que ducit ador. Et simon & castra eius. ambulabant in omnem locũ quocũqꝫ ibant. Qui autem in arce erant. miserũt ad triphonem legatos. vt festinaret venire per desertum: & mitteret illis alimonias. Et parauit triphon omnem eqtatũ. vt veniret illa nocte. Erat aũt nix multa valde: & non venit in galadithim. Et cũ appropinquasset baschaman: occidit ionathan

Jonathas occidꝫ a typhon et pueꝫ eꝰ

& filios eius illic. Et cõuertit triphon: & abijt in terrã suã. Et misit simon & accepit ossa ionathe fratris sui: & sepelivit ea in modin ciuitate patrũ eius. Et planxerũt eum oĩs israhel. plãctu magno: & luxerũt eũ dies multos. Et edificavit simon sup sepulchrum patris sui & fratrũ suorꝫ edificiũ altum visu lapide polito retro & ante: & statuit septem piramidas vnã contra vnã: patri & matri. & quatuor fratribꝰ. Et hijs circũposuit colũnas magnas: & sup colũnas arma. ad memoriã eternã: & iuxta arma naues sculptas que viderent ab hominibꝰ nauigantibꝰ mare. Hoc est sepulcrũ qꝺ fecit in modin vsqꝫ in hunc diẽ. Triphon aũt cũ iter faceret cũ antiocho rege adolescente. dolo occidit eum: & regnavit in loco eius Et imposuit sibi diadema asie: & fecit plagã magnam in terra. Et edificavit simon p̃fidia iudee: muniens eam turribꝰ excelsis. & muris magnis & portis & seris: & posuit alimenta in munitionibꝰ. Elegit simon viros & misit ad demetrium regem. vt faceret remissionem regioni: quia actus omnes triphonis p direptionẽ fuerant gesti. Et demetrius rex ad verba ista respondit ei: & scripsit epistolam talem. Rex demetrius simoni sũmo sacerdoti & amico regum & senioribꝰ & genti iudeoꝝ. salutẽ. Coronaꝫ auream. & baben quam misistis suscepimꝰ & parati sumus facere vobiscũ pacẽ magnã & scribere p̃positis regis remittere vobis q̃ indulsimus. Quecumqꝫ enim constituimus vobis constãt. Munitiones quas edificastis vobis sint. Remittimus qꝫ ignorancias & peccata vsqꝫ in hodiernum diem & coronam quã debebatis. Et si quid aliud erat tributariũ in iherusalem: iam non sit tributariũ Et si qui ex vobis apti sũt conscribi inẽ nos conscribantur: & fit inter nos pax. Anno centesimoseptuagesimo ablatũ ẽ iugũ gentiũ ab israhel. Et cepit populus israhel scribere in tabulis & gestis publicis. ãno p̃mo sub simone sũmo sacerdote. magno duce. & p̃ncipe iudeoꝝ. In diebꝰ illis applicuit simon ad gazam. & circũdedit eam castris & fecit machinas: & applicuit ad ciuitatẽ. & percussit ẽ rem vnam: & comprehendit eam. Et qui eruperant erant intra machinam & ciuitatẽ: &

factus est motus magnus in ciuitate. Et
ascenderũt qui erant in ciuitate cum vxo-
bus & filijs supᵖ murũ scissis tunicis suis. &
clamauerũt voce magᵃ postulãtes a simone de
xtras sibi dari: & dixerũt Non nobis reddas
secundum malicias nostras. sed secundũ mi
sericordias tuas: & seruiemus tibi Et flexꝰ
simon. nõ debellauit eos: eiecit tamen eos de
ciuitate. & emũdauit edes in quibo fuerãt si-
mulacra: & tũc intrauit in eã cũ ymnis bñ
dicens dominum. Et eiecta ab ea omi immũ
dicia collocauit in ea viros qui legẽ facerẽt
& munirit eã: & fecit sibi habitacõnem. qui
aũt erãt in arce iheruſalẽ prohibebãt egredi
& ingredi regionẽ: & emẽ ac vendẽ: & esuri-
erũt valde: & multi ex eis fame perierũt. Et
clamauerũt ad simonẽ vt dextras acciperẽt:
& dedit illis. Et eiecit eos inde: & mũdauit
arcem a contaminacõmibo. Et intrauerũt in
eam. tercia & vicesima die scdi mensis. ãno
centesimoseptuagesimoprimo cũ laude & ra-
mis palmarꝝ. & citharis & cimbalis & na-
blis & ymnis & canticis: qꝛ contritꝰ est in
micus magnꝰ ex israhel. Et cõstituit vt om
nibo ãnis agerẽt dies hij cũ leticia. Et mu-
nirit mõtẽ templi: qui erat secus arcẽ: & ha-
bitauit ibi ipse & q̃ cũ eo erãt Et vidit simõ
iohãnẽ filiũ suũ qꝛ fortis ꝑlij vir eẽt. & po
suit eũ ducẽ vtutũ vniuersarꝝ: & habitauit
in gazaris.

Capitulum. XIIII.

Anno cẽtesimoseptuagesimosecũdo cõ-
gregauit rex demetrius exercitũ suũ
& abijt i mediã ad strahẽda sibi au
xilia: vt expugnaret tryphonẽ Et vt audiuit
arsaces rex ꝑsidis & medie qꝛ intrauit deme
trius fines suos: misit vnũ de ꝓncipibo suis
vt ꝙhẽdẽt eũ viuũ: & adducẽt eũ ad se. Et
abijt & percussit castra demetrij: & ꝙhẽdit eũ
& duxit eũ ad arsacem: & posuit eũ in custo-
diã Et siluit omnis terra iuda omnibo diebo
simonis: & quesiuit bona gẽti sue: & placuit
illis potestas eius. & gloria eius ommibus
diebo. Et cũ omni gloria sua accepit ioppen
in portũ: & fecit introitũ i insulis maris. Et
dilatauit fines gẽtis sue: & obtinuit regiões
Et cõgregauit captiuitatem multam: & do-
minatus est gazare. & bethsure. & arci. & ab
stulit imũdicias ex ea: & nõ erat qui resistẽt
ei Et vnusquisq colebat terrã suã cũ pace:
& terra iuda dabat fructꝰ suos: & ligna cã-
poꝝ fructũ suũ. Seniores i plateis sedebãt
omnes. & de bonis terre tractabãt: & iue-
nes iduebant se gloriã & stolas belli. Et ci
uitatibo tribuebat alimonias: & cõstituebat
eas vt eẽnt vasa munitionis: quoadusq nõia-
tum est nomẽ gloꝛie eius vsq ad extremum
terre. Fecit pacẽ sup terrã & letatus ẽ israꝫ
leticia magna. Et sedit vnusquisq sub vite
sua. & sub ficulnea sua: & nõ erat q̃ eos terre
ret. Defecit impugnãs eos sup terrã: reges
contriti sũt in diebo illis. Et cõfirmauit cõs
humiles populi sui: & legẽ exquisiuit: & ab
stulit oẽm iniquũ & malũ. Sancta glorifi-
cauit: & multiplicauit vasa sctoꝝ. Et audi
tũ ẽ rome qꝛ defunctus eẽt ionathas & vsq i
sparciatã. & cõtristati sũt valde. Vt audie
rũt aũt qꝛ simon frat eius factꝰ eẽt summus
sacerdos loco eius. & ipe obtineret omnem
regionẽ & ciuitates in ea: scripserũt ad eum
i tabulis ereis vt renouarẽt amicicias & so
cietatẽ: quã fecerãt cum iuda & cum ionatha
fratribo eiꝰ. Et lecte sũt in conspectu eccl̃ie
in iheruſalẽ. Et hoc exemplũ epistolarꝝ qs
sparciate miserunt. Sparcianoꝝ principes
& ciuitates. simoni sacerdoti magno: & se-
nioribo & sacerdotibo. & reliquo ꝑpl̃o iudeoꝝ
fribo salutẽ. Legati q̃ missi sũt ad ꝑpl̃m nr̃m
nũciauerũt nobis de vestra gloria & honore. &
leticia: & gauisi sumus in introitu eoꝝ. Et
scripsimus q̃ ab eis erãt dicta in cõciliis ꝑpl̃i
sic. Numenius ãtiochi. & antipater iasonis
filius legati iudeoꝝ venerũt ad nos: renouã
tes nobiscũ amiciciã pristinã. Et placuit po
pulo excipe viros glorioſe: & ponẽ exẽplũ
sermonũ eoꝝ. in segregatis populi libris: vt
sit ad memoriã populo sparciatarum. Exem
plũ aũt horꝝ scripsimus simoni magno sacer
doti. Post hoc autem misit simon numeniũ
romã habentẽ clipeũ magnũ aureũ pondus
minarũ mille: ad statuẽdã cuꝫ eis societatem
Cũ autem audisset ꝑpl̃us romanus sermões
istos dixerũt. Quã grãꝝ actõnes reddemus
simoni & filijs eius? Restituit enim ipe frẽs is-
os: & expugnauit inimicos israhel ab eis.
Et statuerũt ei libertatẽ: & scripserũt in ta-
bulis ereis: & posuerũt in titulis i mõtẽ sion.

Et hoc est ẽxemplũ scripturẽ · Octauadecia die mensis ebul. anno centesimo septuagesimo secundo. anno tercio · sub simone sacerdote magno in assaramel in cõuentu magno sacerdotum & populi & principũ · & gentis & seniorũ regionis · nota facta sũt hec: qm̃ frequenter facta sunt prelia in regione nostra · Dimon autez matathie filius ex filijs iarib & fratres eius dederunt se periculo & restiterũt aduersarijs gentis sue vt starẽt sancta ipsoꝝ & lex & gloria magna glorificauerũt gentẽ suam · Et cõgregauit ionathas gentẽ suam: & factus est illis sacerdos magnus: & appositus est ad populũ suũ. Et voluerũt inimici eorum calcare sancta: & atterere regionem ipsorum: & extendere manus in sancta sanctorũ. Tunc restitit simon & pugnauit pro gẽte sua: & erogauit pecunias multas & armauit viros virtutis gentis sue: & dedit illis stipendia Et munivit ciuitates iudee & bethsuram que erat in finibus iudee · vbi erãt arma hostium antea: & posuit illic presidium viros iudeos: Et ioppen munivit que erat ad mare: & gazaram que ẽ in finibo azoti: in qua hostes antea habitabãt · Et collocauit illic iudeos: & quecumq; apta erant ad correptionem eoꝝ posuit in eis · Et vidit populus actum simonis & gloriã quã cogitabat facere genti sue. & posuerũt eũ ducem suũ & principem sacerdotũ eo qꝙ ipse fecerit hec omnia: & iusticiã & fidẽ quã cõseruauit genti sue: & quesiuit omni modo exaltare populum suũ · Et in diebus eius prosperatũ est in manibo eius: vt tollerentur gentes de regione ipsoꝝ: & que in ciuitate dauid erãt in iherusalẽ in arce de qua ꝓcedebãt & contaminabant omnia que in circuitu sanctorũ sunt: & inferebant plagã magnã castitati · Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamẽtũ regionis & ciuitatis: & exaltauit muros in iherusalẽ Et rex demetrius statuit illi sũmũ sacerdotiũ · Decũdũ hec fecit eũ amicuz suũ: & glorificauit eũ gloria magna · Audiuit enim qꝙ appellati sunt iudei a romanis amici & socij & fratres: & qꝙ susceperunt legatos simonis gloriose: & quia iudei & sacerdotes eoꝝ consenserũt eũ eẽ ducem suum & sũmũ sacerdotem in eternũ donec surgat ꝓpheta fidelis: & vt sit sup eos dux & vt cura eẽt illi pro sanctis · & vt cõstitueret ꝓpositos sup opera eoꝝ & sup regionẽ & sup arma & sup presidia: & cura sit illi de sanctis · et vt audiat̃ ab oĩbo · & vt scribãtur in nomine eius omẽs circũscripciones in regione: & vt operiatur purpura & auro: & ne liceat vlli ex populo & ex sacerdotibo irritũ facere aliquid horũ · & contradicere hijs que ab eo dicuntur aut conuocare conuentũ in regione sine ipso · & vestiri purpura · & vti fibula aurea · Qui aũt fecerit cõtra hec · aut irritũ fecerit aliquid horum: reus erit · Et complacuit omni populo statuere simonẽ & facere sm̃ vba ista Et suscepit simon & placuit ei vt sũmo sacerdocio fungeret̃: & eẽt dux et princeps gentis iudeorum & sacerdotum & preeẽt ommibo · Et scripturã istã dixerũt ponẽ in tabulis ereis: & ponere eas in peribulo sancto in loco celebri · Exemplũ autẽ eoꝝ ponẽ in erario: vt habeat simon & filij eius ·

Et misit rex ãtiochus filius demetrij epistolas ab insul̃ maris simoni sacerdoti & ꝓncipi gẽtis iudeoꝝ & vniuerse gẽti · & erãt scriptẽtes hũc modũ · Rex antiochus simoni sacerdoti magno: & genti iudeoꝝ salutẽ · Quoniãquidem pestilentes obtinuerũt regnũ patrũ nostroꝝ volo aũt vindicare regnũ & restituere illud sicut erat antea electũ: feci multitudinez exercitus · & feci naues bellicas · Volo aũ pro cedere per regionẽ vt vlciscar in eos qui corruperũt regionẽ nostrã: & qui desolauerunt ciuitates multas in regno meo · Nunc ergo statuo tibi omnes oblacões quas remiserũt tibi ante me omnes reges · & quecũq; alia dona remiserũt tibi: & permitto tibi facere ꝓcussurã ꝓprijs nũmismatis in regione tua · Iherusalẽ autẽ sanctã cẽ & liberam: & omia arma que fabricata sũt & presidia que construxisti q̃ tenes · maneant tibi Et omne debitum regis et que futura sũt regi ex hoc et in totũ tps remittũtur tibi · Cũ aũt obtinuerimus regnũ nostrũ · glorificabimus te & gentẽ tuã · & tẽplũ gloria magna: ita vt manifestetur gloria vestra in vniuersa terra · Anno cẽtesimo septuagesimo qrto exijt ãtiochus in terrã patrum suoꝝ: & cõuenerũt ad

Machabeorum

eum omnes exercitus: ita vt pauci relicti essent cū triphone. Et insecutus est eum antiochus rex: & venit doram fugiens per maritimam. Sciebat enim q congregata sunt mala in eū: & reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus sup doram cū cētumigīti millibo virorum belligeratorum: & octo milibus equitum. Et circuiuit ciuitatem: & naues a mari accesserūt & vexabāt ciuitatē a tra & mari: & neminē sinebāt ingredi vel egredi. Venit autē numenius & qui cum eo fuerant ab vrbe roma habentes epistolas regibus & regionibo scriptas: in quibo cōtinebantur hec. Lucius consul romanorum. ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri renouātes pristinā amicitiā & societatē: missi a simone pncipe sacerdotum & populo iudeorum. Attulerūt aūt clipeum aureum minarū mille. Placuit itaq nobis scribere regibo & regionibo vt non inferant illis mala: neq impugnēt eos & ciuitates eorū. & regiones eorum. & vt non ferant auxilium pugnātibo aduersus eos. Visū aī est nobis accipere ab eis clipeū. Si qui ergo pestilentes fugerint de regione ipsorum ad vos. tradite eos simoni pncipi sacerdotum: vt vindicet in eos secundū legem suam. Hec eadem scpta sūt demetrio regi. & attalo. & arabi. & arsaci: & in omnes regiones: & samsame. & spartanis. & delo. & mido. & sicione. & carie. & samū. & phanphiliam. & liciam. & alacarnasū. & rodū. & faselida. & choo. & siden. & arado. & gortinā. & egnidū. & cipri & cirenē. Exemplū autē eorum scpserūt simoni pncipi sacerdotū: & populo iudeorū. Antiochus aūt rex applicuit castra in doram secundo: admouens ei semper manus & machinas faciēs: & conclusit triphonem ne procederet. Et misit ad cū simon duo milia virorum electorum in auxilium: & argentum & aurum & vasa copiosa. & noluit ea accipere. sed irrupit omnia que pactus est cū eo antea. & alienauit se ab eo. Et misit ad eum anthenobiū vnū de amicis suis: vt tractaret cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen & gazaram & arcem que est i iherusalē ciuitates regni mei: fines eorum desolastis & fecistis plagam magnam in terra: & dñati estis p loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuitates quas occupastis. & tributa locorum in quibo dñati estis extra fines inde. Sin aūt date pro illis quingenta talenta argenti: & exterminiū quod exterminastis. & tributorū ciuitatū. alia talenta quīgenta Sin aūt venīemus: & expugnabimus vos. Et venit anthenobius amicus regis in iherm. & vidit gloriā simonis & claritatē i auro & argēto & apparatū copiosū. & obstupuit: & retulit ei vba regis. Et respondit ei simō. & dixit ei. Neq alienā terrā sumpsimus: neq alienā detinemus: s hereditatē pīm nostrorum que iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vendicamus hereditatē patrū nostrorum. Nam de ioppe. & gazera. que expostulas: ipsi faciebant in populo plagā magnam. & in regione nra. horum damus talenta centū. Et non respōdit ei anthenobius verbū. Reuersus aūt cū ira ad regem renūciauit ei verba ista: & gloriā simonis & vniuersa que vidit & iratus est rex ira magna. Triphon aī fugit naui in ortosaida. Et cōstituit rex cendebeū ducē maritimū: & exercitū peditū & equitum dedit illi. Et mandauit illi mouere castra cōtra faciē inde: & mandauit ei edificare cedronē. & obstruere portas ciuitatis: & debellare populū. Rex aūt psequebatur triphonē. Et fugit cēdebeus iammīa. & cepit irritare plebem. & conculcare in deam. & captiuare populū. & interficere: & edificare cedronē Et collocauit illic equites & exercitū: vt egressi pambularēt viā inde sicut constituit ei rex.

Ca. XVI.

Et ascēdit iohānes de gazaris: & nūciauit simoni patri suo q fecit cēdebeus in ioppe ipsorum. Et vocauit simon duos filios suos seniores in dam & iohannē: & ait illis Ego & fratres mei: & domus patris mei expugnauimus hostes israhel ab adolescencia vsq in hunc diem: & prosperatū est in manibo nostris liberare israhel aliquociens. Nunc aūt senui: sed estote loco meo & fratris mei: & egressi pugnate pro gente nostra. Auxilium vero de celo vobiscum sit. Et elegit de regione viginti milia virorum belligeratorum & equites: & profecti sūt ad cendebeū. & dormierūt in modin. Et surrexerūt

mane: & abierũt in campũ. Et ecce exercit⁹ copiosus in obuiã illis peditũ & equitum: et flumius torrens erat inter mediũ ipsorũ. Et admouit castra contra faciẽ eor ipe & populus eius: & vidit populũ trepidantem ad transfretandum torrẽtẽ: & transfretauit primus. Et viderũt eum viri. & transierũt p⁹ eum. Et dimisit populũ: & equites in medio peditũ. Erat autẽ equitatus aduersariorũ copiosus nimis. Et exclamauerũt sacris tub: & in fugam conuersus est cẽdebeus & castra ei⁹. & ceciderũt ex eis multi vulnerati: residui aũt in munitionem fugerũt. Tũc vulneratus est iudas frater iohãnis. Johãnes aũt insecutus est eos donec venit cedronã quaz edificauit: & fugerũt vsq; ad turres q̃ erant in agris azoti: & succendit eas igni. Et ceciderũt ex illis duo milia virorz: & reuersus ẽ in iudeam in pace. Et ptolomeus filius abobi constitutus erat dux in campo iericho: & habebat argentũ & aurũ multũ. Erat enim gener. sũni sacerdotis. Et exaltatũ est cor eius: & volebat obtinere regionẽ: & cogitabat dolũ aduersus simonẽ & filios eius vt tolleret eos Simon autem pambulãs ciuitates que erant in regione iudee. & sollicitudinem gerens earz descendit in iericho. ipse & mathatias filius eius & iudas: anno centesimo septuagesimoseptimo mense vndecimo. hoc est mensis sabbath. Et suscepit eos filius abobi in munitiũculã que vocatur dok. cũ dolo quã edificauit: & fecit eis cõuiuiũ magnũ: & abscondit illic viros. Et cũ inebriatus eẽt simon & filius eius. surrexit ptolomeus cũ suis. & sũpserũt arma sua: & intrauerũt in cõuiuiũ. & occiderũt eũ & duos filios eius: & quosdam pueros eius. Et fecit decepcionẽ magnã in isrl: & reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec ptolomeus & misit regi: vt mitteret ei exercitum in auxiliũ: & traderet ei regionem & ciuitates eorum & tributa. Et misit alios in gazarã tollere iohannem: & tribunis misit epistolas vt venirẽt ad se: & daret eis argentũ & aurũ & dona. Et alios misit occupare iherusalẽ. & mõtẽ tẽpli. Et p̃currẽs quidã nũciauit iohãni in gazara q̃ perijt pater eius & frẽs ei⁹: & quia misit te q̃s interfici Vt audiuit autem vehementer expauit: & comprehẽdit viros qui venerãt p̃dere eũ: & occidit eos. Cognouit enim quia querebãt eũ p̃dere. Et cetera sermonũ iohãnis & bellor eius. & bonarus virtutũ quibo fortit gessit & edificij murorz q̃s extruxit et rez gestarz ei⁹. ecce hec scripta sũt in libro diez sacerdocij ei⁹: ex q̃ fact⁹ ẽ pnceps sacerdotũ p⁹ pater suũ. Expl. lib pm⁹ machabeorum. Incipit secundus

Fratribo qui sũt p egiptus iudeis salutẽ dicũt frẽs qui sũt in iherosolimis iudei. & qui in regione iudea: & pacem bonam. Benefaciat vobis deus. & memmerit testamenti sui. quod locutus est ad abrahã & ysaac & iacob seruor suor fideliũ: & det vobis cor omnibo vt colatis eũ: & faciatis eius volũtatẽ corde magno & anima volenti Adaperiat cor vestrum in lege sua & in p̃ceptis suis: & faciat pacem Exaudiat orones vestras. & reconcilietur vobis: nec vos derelinquat in tempore malo. Et nũc hic sumus orantes pro vobis. Regnãte demetrio anno centesimo sexagesimonono nos iudei scripsimus vobis in tribulatione & impetu qui supuenit nobis in istis annis: ex quo recessit iason a sancta terra. & a regno Portam succẽderũt: & effuderũt sanguinem innocẽtẽ. Et orauimus ad dominũ & exauditi sum⁹ & obtulimus sacrificiũ & similaginẽ: & accendimus lucernas & ꝓposuimus panes Et nunc frequẽtate dies scenophegie mẽsis casleu. Anno centesimo octogesimooctauo. populus qui est iherosolimis & in iudea senatusq; & iudas: aristobolo magistro ptolomei regis q̃ est de genere cristorum sacerdotum & hñs qui in egipto sũt iudeis: salutem & sanitatem. De magnis periculis a deo liberati magnifice gracias agimus ipsi: vt pote qui aduersus talẽ regẽ dimicauimus. Ipse em ebulire fecit de perfidie eos qui pugnauerunt contra nos. & sanctam ciuitatem. Nam cũ in perfidie esset dux & cum ipso immensus exercitus. cecidit in templo nanee: consilio & ceptus sacerdotum nanee: Etenim cum ea habitaturus venit ad locum antiochus & amici

eius :& vt acciperet pecūias multas dotis nomine· Cūq; ꝓposuissent eas sacerdotes nanee & ipse cum paucis ingressus eēt intra ābitum phani: clauserūt templū· Cum autez intrasset anthiochus apertoq; occulto aditu templi mittentes lapides percusserūt ducem & eos qui cum eo erant:& diuiserūt membratim:& capitibo amputatis foras ꝓiecerunt ꝑOr omnia benedictus dēus :qui tradidit impios· Facturi igitur quinta & vicesima die mensis casleu purificationē templi· necessarium duximꝰ signficare vobis: vt & vos q̄q agatis diem scenophegie· & diē ignis : qui datus est quando neemias edificato templo & altari obtulit sacrificia· Nam cum in ꝓsidē ducerentur patres nostri: sacerdotes qui tunc cultores dei erant acceptū ignē de altari occulte absconderunt ī valle vbi erat puteus altus & siccus :in eo contutati sunt eum· ita vt omnibus ignotus esset locus· Cum autez preteriissent anni multi· & placuit deo vt mitteret neemias a rege persidis :nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendū ignem:& sicut narrauerunt nobis non inuenerūt ignē sed aquam crassam· Et iussit eos haurire· & aufferre sibi· & sacrificia que imposita erant iussit sacerdos neemias aspergi ipa aqua· & ligna & q̄ erant supposita· Vtq; hoc factū est· & tēpus affuit quo sol refulsit qui prius erat in nubilo· accensus est ignis magnus ita vt omnes mirarentur· Orationem autem faciebant omēs sacerdotes dū consummaret sacrificiū ionatha inchoante· ceteris autē respondentibus· Et neemie erat oracio hunc habēs modum ꝑOne deus omniū creator terribilis & fortis iustus & misericors qui solus es bonus rex· solus prestans solus iustus & omnipotens & eternus· qui liberas israhel de omni malo q̄ fecisti patres electos & sanctificasti eos· accipe sacrificiū pro vniuerso populo tuo israhel & custodi partē tuā & sanctifica· Congrega dispersionē nostrā: libera eos qui seruiunt gentibo· & contemptos & abominatos respice: vt sciant gentes q̄ tu es deus noster Affli ge opprimentes nos : & contumeliam facientes in superbia· Constitue populum tuum in loco sancto tuo, sicut dixit moyses·

Neemias sacdos & ꝑ

Deꝰ neemie

Sacerdotes autem psallebant ymnos: vsq; quo consumptū eēt sacrificium· Cū autē consumptū fuisset sacrificium: ex residua aq̄ neemias iussit lapides maiores perfundi· Quod vt factū est· ex eis flamma accensa est : sed ex lumine quod refulsit ab altari cōsūpta est Vt vero manifestata ē res:renunciatum est regi persaꝝ q̄ in loco in quo ignem absconderant hij qui translati fuerant sacerdotes: aq̄ apparuit:de qua neemias & qui cū eo erant purificauerūt sacrificia· Considerans aūt rex rem & diligenter examinās:fecit ei templū vt ꝓbaret quod factū erat· Et cū ꝓbasset sacerdotibus donauit multa bona & alia atq; alia munera:& accipiens manu sua tribuebat eis· Appellauit aūt neemias hūc locū nepthar· qđ īterpretat purificatō· Vocat aūt apud plures nephi·

Capitulum: II·

Reperitur aūt in descriptionibo ieremie ꝓphe· q̄ iussit eos ignē accipere q̄ trāsmigrabāt vt significatū est:& vt mādauit trāsmigtis· Et dedit illis legē ne obliuiscerentur precepta domini:& vt non exerrarent mentibo videntes simulacra aurea & argentea. & ornamenta eoꝝ:& alia huiusmodi dicēs hortabatur· ne legem amouerent a corde suo· Erat autē in ipa scriptura: quomō tabernaculū & archam iussit ꝓpheta diuino responso ad se facto comitari secū· vsq; quo exiuit in mōtē· in quo moyses ascendit & vidit dei hereditatē· Et veniens ibi ieremias inuenit locū spelūce· & tabernaculū & archam & altare incensi intulit illuc : & hostiū obstruxit· Et accesserūt q̄dā sil qui sequebāt vt notarēt sibi locum: & non potuerūt inuenire· Vt aūt cognouit ieremias: culpās illos dixit· q̄ ignotus erit locus donec congreget deus congregaciones populi· & propicius fiat· Et tunc dns ostendet hec: & apparebit maiestas dni : & nubes erit sicut & moysi manifestabat· & sicut cū salomō petijt vt locus sanctificaretur ē magno deo manifestabat hec ꝛ Magnifice etem sapiēcia tractabat: & vt sapiencia habens obtulit sacrificiū dedicacionis consummacionis tēpli· Sicut & moyses orabat ad dnm & descendit ignis de celo & consumsit holocaustum:& dixit moyses eo q̄ non sit mandatum quod erat pro peccato· & cōsūptū est

II

Similiter & salomō octo diebus celebrauit dedicationē. Inferebant aūt descriptiombo & cōmentarijs neemie hec eadem: & qualiter construens bibliothecam congregauit de regionibus & libros ꝓphetarū & dauid: & epistolas regum & de donarijs. Similiter autē & iudas ea que didicerat per bellum quod nobis acciderat congregauit omnia: & sunt apud nos. Si ergo desideratis hec: mittite q̄ perferant vobis. Acturi itaq; purificationez scripsimus vobis. Bene ergo facietis: si egeritis hos dies. Deus autem qui liberauit populum suū & reddidit hereditatem ommbo & regnū & sacerdociū & sanctificacōz sicut ꝓmisit in lege: speraʒ q̄ cito nostri miserebitur: & congregabit de sub celo in locum sāctum Eripuit enim nos de magnis periculis & locum purgauit. De iuda vero machabeo & de fratribus eius. & de templi magni purificatione. & de are dedicatione: sed & de prelijs que pertinent ad antiochū nobilē & filiū eius eupatorē: & de illuminaciombus que de celo facte sunt ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt: ita vt vniuersam regionē cū pauci eēnt vindicarēt & barbaram multitudinē fugarent: & famosissimum toto orbe templū recuperarēt. & ciuitatem liberarent. vt & leges que abolite erāt restituerent. domino cū omni trāquillitate ꝓpicio facto illis itemq; ab iasone cyreneo. quinq; libris comprehensa temptauimus nos vno volumine breuiare. Considerantes enim multitudinem librorum & difficultatem volentibus aggredi narracioēs historiarū. propter multitudinē rerum curauimus volentibo quidem legere vt eēt animi oblectacō: studiosis vero vt facile possint memorie cōmendare: ommbo autem legentibo vtilitas cōferatur. Et nobis quidē ipis qui hoc opus breuiandi causa suscepim? non facilem laborem: ymmo vero negocium plenū vigilian & sudoris assumsim?. Sicut his qui ꝓparant cōuiuiū. & querūt aliorum volūtati parere: ꝓpter multorū graciā libēter laborem sustinemus: veritatem quidem de singulis auctoribo cōcedentes: ipsi autem secundum datam formā breuitati studentes. Sicut enim noue dom? architecto de vniuersa structura curādum est. ei vero qui pingē curat quē apta sūnt ad ornatū ex quirenda sunt: ita estimandum est & in nobis. Etenim intellectū colligere & ordinare ꝓmonē. & curiosius partes singulas q̄sq; disquirē historie cōgruit auctori: breuitatē vero dictōis sectari. & executiones rerū vitare breuiāti cōcedendū est. Hinc g̃ nāracōnē incipiemus de ꝓfacione tātū dixisse sufficiat. Stultū et enim est ante historiā effluere: in ipa antez historia succingi.

Capitulū: III.

Citur cū sancta ciuitas habitarē in omni pace: leges aūt adhuc optime custodirēt ꝓpter omne pontificis disposicōnem & pietatē & animos odio habentes mala: fiebat vt & ipi reges & principes locū summo honore dignū ducerēt. & tēplū maximis muneribo illustrarēt. ita vt seleucus asie rex de redditibus suis ꝓstaret oēs sūptus ad ministeriū sacrificiorū ptinentes. Simon autē de tribu beniamin ꝓpositus templi cōstituts. cōtēdebat obsistente sibi principe sacerdotū miquū aliquid in ciuitate moliri. Sed cum vincere oīa non posset. venit ad appollomū thar see filiū qui illo tempore erat dux celessirie & phenicis: & nūciauit ei pecunijs innumerabilibo plenū eē erarium iherosolimis & omunes copias immensas eē que non ptinent ad racionem sacrificiorū: eē aūt possibile sub potestate regis cadere vniuersa. Cūq; retulisz ad regē appollonius de pecunijs que delate erāt: ille accitū heliodoꝝ qui erat super negocia eius misit cū mandatis. vt predictam pecuniam transportaret. Statiq; heliodorus iter est aggressus: specie quidem quasi per celessiriam & phenicem ciuitates eēt pagraturus: re autem ꝑa regis ꝓpositū pfectur?. Sed cū venisset iherosolimā. & benigne a sūmo sacerdote in ciuitate esset exceptus. narauit de dato indicio pecuniaꝝ. & cuius rei grā adesset aperuit. Interrogabat aūt si vere hec ita eēnt. Tūc sūmus sacerdos ostendit de posita eē hec & victualia viduarum & pupillorū: quedam vero eē hircani thobie viri valde eminētis ī hijs que detulerat impius simon: vniuersa autem argenti talēta eē quadringēta. & auri ducenta: decipi vero eos qui credidissent loco & templo quod per vniuersum mundū honorat. ꝓ sui veneratōne

Omnes pōsa sit

Simō ꝓdit Appli nāz

Heliodor? mittit ꝑ pecu.ā

& ſanctitate · oñmo impoſſibile eſſe · At ille
ꝑ hijs que habebat in mandatis a rege · di:
cebat omi genere regi ea eẽ deferenda · Con:
ſtituta aũt die intrabat de hijs heliodorus or
dinaturus · Non modica vero per vniuerſam
ciuitatẽ erat trepidatio · Sacerdotes autem
ante altare cum ſtolis ſacerdotalibus iacta:
uerũt ſe: & inuocabant de celo eũ qui de po:
ſitis legem poſuit: vt hijs qui depoſuerant ea
ſalua cuſtodiret · Jam vero qui videret ſum
mi ſacerdotis vultum: mente vulnerabatur ·
Facies enim & color immutatus · declarabat
internũ animi dolorẽ · Circũfuſa eñ erat me:
ſticia quedã viro · & horror corporis: ꝑ quez
manifeſtus aſpicientibo dolor cordis eius effici
ebat · Alij eciã gregatim de domibo ofluebãt
publica ſupplicacõne obſecrãtes: pro eo ꝙ in
cõtemptũ locus eẽt ventur? Accinteꝙ muli
eres cilicijs pectus per plateas ofluebãt: ſed
& virgines que cõcluſe erãt procurrebãt ad
oriam · alie autẽ ad muros · quedam vero per
feneſtras aſpiciebant: vniuerſe aũt protendẽ
tes manus in celũ · deꝑcabãtur · Erat enim
miſera omixte multitudinis & magni ſacer:
dotis in agone cõſtituti exſpectacõ · Et hij q̃
dem inuocabãt omnipotentẽ deũ: vt credita
ſibi hijs qui crediderãt cũ oñi itegritate con
ſeruarentur Heliodorus autem quod decreue
rat perficiebat · eodem loco ipſe cum ſatelliti
bus circa erariũ preſens · ſed ſpũs oñipoten
tis dei magnã fecit ſue oſtenſionis euidẽciaz
ita vt oñes qui auſi fuerant parere ei · ruen:
tes dei virtute · in diſſolucionem & formidi:
nẽ conuerterentur · Apparuit enim illis q̃dã
equus · terribilẽ habens ſeſſorẽ: optimis ope
rimẽtis adornatus: iſq; cũ impetu heliodoro
ꝑores calces eliſit · Qui aũt ei ſedebat videba
tur arma habere aurea · Alij etiã apparuerũt
duo iuuenes virtute decori · optimi gloria ·
ſpecioſiq; amictu: qui creũſtẽterũt eum & ex
vtraq; parte flagellabant · ſine intermiſſione
multis plagis verberantes · Dubito autem
heliodorus concidit in terram: eũq; multa ca
ligine circũfuſũ rapuerũt · atq; in ſella geſta
toria poſitũ eiecerunt · Et is qui cum multis
curſoribo & ſatellitibo predictũ igreſſus eſt
erariũ: portabat nullo ſibi auxiliũ ferente ·
manifeſta dei cognita vtute · Et ille quidẽ ꝑ

heliodori plaga

diuinã virtutẽ iacebat mutus: atq; omni ſpe
& ſalute primatus · Hij aũt dñm benedicebãt
qui magnificabat locũ ſuũ: & templum quod
paulo ante timore ac tumultu erat plenum:
apparẽte oñipotẽte domino gaudio & leticia
impletum eſt · Tũc vero ex amicis heliodori
quidã rogabant cõfeſtim oñia vt inuocaret
altiſſimũ · vt vitam donaret ei qui in ſup̃mo
ſpũ erat oſtitutus · Conſiderans aũt ſummus
ſacerdos ne forte rex ſuſpicaretur maliciam
aliquã ex iudeis circa heliodorũ cõſũmatam
obtulit ꝑ ſalute viri hoſtiã ſalutarẽ · Cumq;
ſũmus ſacerdos oraret: ijdẽ iuuenes eiſdem
veſtibo amicti aſtantes heliodoro dixerunt
Omie ſacerdoti gracias age · Nam ꝓpter eum
dñs tibi vitam donauit · Tu aũt a deo flagel
latus: nũcia oñibo magnalia dei & ꝓtatem
Et hijs dictis nõ cõparuerunt · Heliodorus
aũt hoſtia deo oblata · & votis magnis pro:
miſſis ei: qui viuere illi cõceſſit · & omie grãs
agens: recepto exercitu repedabat ad regem
Teſtabatur aũt oñibo ea q̃ ſub oculis ſuis
viderat opera magni dei · Cũ aũt rex interro
gaſſet heliodoꝝ quis eẽt aptus adhuc ſemel
iheroſolimã mitti ait: Odi quem habes hoſtẽ
aut regni tui inſidiatorem mitte illuc: & fla:
gellatũ eũ recipies · ſi tñ euaſerit: eo ꝙ i loco
ſit vere dei quedã vtus · Nã ipe q̃ habet i ce
lis habitacõez viſitator & adiutor ẽ loci illi?
& veniẽtes ad malefaciẽdũ pcutit ac pdit ·
Jgit̃ de heliodoro & erarij cuſtodia ita res
ſe habet ·

Capitulum · IIII ·

Jmon aũt ꝓdict? pecuniaꝝ & patrie
delator male loq̃bat de oia · taq; ipe
heliodorũ iſtigaſſz ad hec · & ipe fu
iſſet icẽtor malorꝝ: puniorẽq; ciuitatis ac de
fenſorẽ gẽtis ſue · & emulatorẽ legis dei · aus
debat inſidiatorẽ regni dicere · Oz cũ inimici:
cie intãtũ ꝓcederẽt vt eciã p quoſdã ſimo:
nis neceſſarios homicidia fierẽt: cõſideras om
as piculũ otencõis · & appollonĩ inſamire:
vtpute ducẽ celeſtirie · & phenicis: ad augen
dã maliciã ſimonis: ad regẽ ſe otulit · ñ vt ci
uiũ accuſator: ſ cõmunẽ vtilitatẽ apd ſemet
ipm vniuerſe multitudis oſideras · Videbat
em ſine regali ꝓuidencia impoſſibile eẽ pacẽ
rebo dari : nec ſimonẽ poſſe ceſſare a ſtulti:
cia ſua · Sed poſt ſeleuci vite exceſſum cuz

II

suscepisset regnū autiochus qui nobilis ap-
pellabatur · ambiebat iason frater ome sūmū
sacerdocium : adito rege · ꝓmittens ei argen
ti talenta trecenta sexaginta : & ex redditibo
alijs talenta octoginta · Super hoc promit
tebat & alia centumquinquaginta : si pote-
statis eius concederetur gimnasium & ephe-
biam sibi constituere · & eos qui in iherosoli
mis erant antiochenos scribere quod cū rex
annuisset & obtinuisset principatum · statim
ad gentilem ritum coutribules suos trāsfer-
re cepit · & amotis hijs que humanitatis
causa iudeis a regibus fuerant constituta · p
iohannem patrem eupolemi · qui apud roma
nos de amicicia & societate functus est lega-
tione legitima : ciuium iura destituens pra-
ua instituta sanctiebat · Etenim ausus est sub
ipsa arce gimnasium cōstituere : & optimos
quosq ephebos in lupanaribo ponere · Erat
autem hoc nō initium sed incrementū quod
dam · & profectus gentilis & alienigene con
uersacionis · propter impij & non sacerdotis
iasonis nepharium & inauditum scelus : ita
vt sacerdotes iam non circa altaris officia de
diti eēnt : sed contempto templo & sacrificijs
neglectis festinarent participes fieri pale-
stre · & prebiciomis eius inuste · & in exerci-
tijs disci · & patrios quidem honores nichil
habentes : grecas glorias optimas arbitrabā
tur · Quarum gracia periculosa eos conten-
cio habebat : & eorum instituta emulabant̄ :
ac per omnia hijs consimiles eē cupiebant ·
quos hostes & peremptores habuerant · In
leges enim diuinas impie agere impune nō
cedit : sed hoc tempus sequens declarabit ·
Cum autem quinquennalis agon · & tyro
celebraretur · & rex presens esset : misit ia-
son facinorosus ab iherosolimis viros pecca
tores portantes argenti didragmas trecen-
tas in sacrificium herculis · quas postulaue
runt hij qui apportauerant ne in sacrificijs
erogarentur quia non oporteret : sedī alios
sumptus eas deputari · Sed hec oblata sunt
quidem ab eo qui miserat in sacrificiū hercu
lis ꝑ̄ presentes aūt date sunt in fabricam
nauiū triremiū · Misso aūt in egiptū appol-
lonio nesthei filio ꝑter primates ptolomei
philometoris regis · cum cognouisset antio-

iason fr̄ eius

chus alienum se a negocijs regni effectum
propijs vtilitatibus consulens profectus in
de venit ioppen : & inde iherosolimā · Et ma-
gnifice a iasone & ciuitate susceptus · cū facu
larū luminibo & laudibus in gressus est : & ī
de in phenicem exercitū conuertit · Et post
triennij tempus misit iason menelaum supdi
cti simonis fratrem portantem pecunias re-
gi : & de negocijs necessarijs responsa perla-
turum · At ille commendatus regi cū magni
ficasset faciem potestatis eius · insemetip̄m
retorsit summū sacerdociū : supponens iasoni
talenta argenti trecenta · Acceptisq a rege
mandatis venit · nichil quidē habens dignū
sacerdocio : animos vero crudelis tiranni : &
fere belue iram gerens · Et iason quidem q̄
propriū fratrem captiuauerat : ipse decept⁹
profugus in ammanitem expulsus ē regiōez
Menelaus aūt principatum quidē obtinuit :
de pecunijs vero regi ꝓmissis nichil agebat
cū exactionem faceret sostratus q̄ arche erat
p̄positus · Nam ad hūc exactio vectigaliū
pertinebat : quā obcausam vtriq ad regem
sunt euocati · Et menelaus motus est a sacer
dotio succedente lisimacho fratre suo : sostra
tus autem prelatus est ciprijs · Et cum hec
agerentur contigit tarsenses & mallotas se
ditionē mouere : eoq antiochi regis concubi
ne dono eēnt date · Festinanter itaq rex ve-
nit sedare illos : relicto suffecto vno ex comi
tibus suis andronico · Ratus autem menela
us accepisse se tempus oportunum : aurea q̄-
dam vasa e templo furatus donauit andronī
co : & alia vendiderat tyro & per vicinas ci-
uitates · Quod cum certissime cognouisset
onias · arguebat eum : ipse in loco tuto se con
tinens antiochie secus daphnē · Vnde mene
laus accedens ad andronicum · rogabat vt o
niam interficeret · Qui cum venisset ad oniaz
& datis dextris cum iure iurando quamuis
eēt ei suspect⁹ suasisset de asilo procedere : sta
tim eum peremit non veritus iusticiā · Ob q̄p
causam non solū iudei · sed eciam alie quoq
naciones indignabantur : & moleste ferebāt
de nece tanti viri inusta Sed regressum re
gem de cilicie locis adierūt iudei apud antio-
chiam · simul & greci : conquerentes de ini-
qua nece onie · Contristatus itaq ātiochus

menelaus fr̄ simonis nōīe

onias sanct⁹ ab Menelao

Machabeor

Andronici tyrāni

animo ꝓpter oīam: & flexus ad miſericor-
diā lacrimis fudit: recordatus defuncti ſobri
etatē & modeſtiā. Accenſiſq; animis andro-
micū purpura exutū per totam ciuitatē iubet
circūduci: & in eodē loco ī quo ī oīa impie
tatē cōmiſerat. ſacrilegū vita priuari: dignio
illi condignā retribuēte penā. Multis autem
ſacrilegiis in templo a lyſimacho commiſſis
menelai conſilio & diuulgata fama congre-
gata eſt multitudo aduerſum lyſimachum:
multo iam auro exportato. Turbis autem in
ſurgētibo. & animas ira repletis: lyſimach?
armatis fere tribus milibus iniquis maībus
vti cepit. duce quodā tyranno etate pariter
& demencia prouecto. Sed vt intellexerūt
conatū liſimachi. alij lapides. alij fuſtes va
lidos arripuere: quidam vero cinerem in liſi-
machum iecere. Et multi quidam vulnera
ti: quidam aūt & ꝓſtrati: omnes vero in fu-
gā cōuerſi ſūt. Ipm eciā ſacrilegū ſecus era
riū interfecerūt. De hiis ergo cepit indiciū
ad uerſus menelaū agitari. Et cū veniſſz rex
tyrum: ad ipſū negociū detulerunt miſſi tres
viri a ſenioribo Et cū ſuperaretur menelaus.
promiſit ptolomeo multas pecunias dare ad
ſuadendū regi. Itaq; ptolomeus in quodam
atrio poſitū quaſi refrigerandi gracia regem
adiit. & deduxit a ſentēcia: & menelaū quidē
vniuerſe malicie reū crimimibo abſoluit: mi-
ſeros aūt qui eciā ſi apud ſcitas cauſaz dixiſ-
ſent innocētes indicarētur. hos morte dāna-
uit. Cito ergo iniuſtam penam dederunt: qui
pro ciuitate & populo & ſacris vaſis cauſaz
proſecuti ſūt. Quamobrem tyrij q; indignati
erga ſepulturā eoz liberaliſſimi extiterunt.
Menelaus autē ꝓpter eorum qui in potencia
erant auariciā pmanebat in poteſtate: cre-
ſcens in malitia ad inſidias ciuiū. Ca. V.

Eodē tpe ātiochus ſecūdā pfectōnē
paraūit in egiptū. Cōtigit aī pmi
uerſā iheroſolimoz ciuitatē. videri
diebo quadraginta p aera equites diſcurren-
tes auratas ſtolas habentes & haſtas. quaſi
cohortes armatas: & curſus equoz per ordi-
nes digeſtos: & cōgreſſiones fieri cominus
& ſcutoz motus & galeatoz multitudinem
gladiis diſtrictis: & telos iactus. & aureoz
armoz ſplēdorē. omniq; generis loricarum

Verſio

Liſimachi ſacrilegi

Jaſonis finis

Quapropter omnes rogabāt in bonū mōſtra
conuerti. Sed cum falſus rumor exiſſet.
tanq; vita exceſſiſſet antiochus: aſſumptis
iaſon non minus mille viris: aggreſſus eſt
ciuitatē repente: & ciuibo ad murū uolātibo
ad ultimū apprehēſa ciuitate menelaꝰ fugit
in arcem. Jaſon vero non parcebat in cede
ciuibus ſuis: nec cogitabat proſperitatem ad
uerſum cognatos malum eſſe maximum ar-
bitrans hoſtiū & n ciuiū ſe trophea capturū
Et principatū quidem nō obtinuit: finē vero
inſidiarū ſuarū cōfuſionē accepit: & pfugus
iterū abiit in āmamiten. Ad vltimū ī exitiū
ſui concluſus ab aretha arabū tiramo: fugi
ens de ciuitate in ciuitatem ommibus odioſus
vt refuga legū & execrabilis. vt patrie & ci
uium hoſtis. in egiptū extruſus eſt: & q̄ ml̄
tos de patria ſua expulerat. peregre periit la
cedemonas ꝓfectus. quaſi pro cognacione
ibi refugiū habiturus: & q̄ inſepultos ml̄tos
abiecerat. ipe & illamētatus & inſepult? abi
cit: ſepultura neq; pegna vſus: neq; patrio
ſepulcro particip̄as. Hiis itaq; geſtis ſuſpi
catus eſt rex ſocietatē deſerturos indeos: &
ob hoc ꝓfectus ex egipto efferatis animis.
ciuitatem quidem armis cepit. Juſſit aī mi-
litibo interficere. nec parcere occurſantibo:
& p domos aſcendentes trucidare. Fiebant
ergo cedes inuenū: ac ſenioz: mulierum &
natoz exterminia: virginūq; & paruloz
neces. Erant autem toto triduo. octogin ta
milia interfecti: quadraginta milia vincti: nō
minus autē venūdati. Sed nec iſta ſufficiūt
Auſus eſt eciā intrare tēplū vniuerſa terra ſā
ctius menelao doctore: qui legū & patrie fu
it ꝓditor. Et ſceleſtis manibo ſumēs ſancta
vaſa que ab aliis regibo & ciuitatibus erāt
poſita ad ornatū loci & gloriā: cōtrectabat in
digne & cōtaminabat. Ita alienatus mente
antiochus non cōſiderabat q; propter pecca-
ta habitancium ciuitatem modicū deus fue-
rat iratus ꝓpter quod & accidit circa locum
deſpectō. Alioquin niſi contigiſſet eos mul-
tis peccatis eē inuolutos: ſicut heliodorus q̄
miſſus ē a ſeleuco rege ad expoliandum era
rium: eciam hic ſtatim aduenies flagella-
tus & repulſus vtiq; fuiſſet ab audacia.
Verū non ꝓpter locū gentē: ſed ꝓpter gentē

Antiochus eapet Hyſrm ad terram max[a]

locū deus elegit. Ideoq; & ipse locus particeps factus est populi malorum. postea autē fiet socius & bonoꝝ: & qui derelictus in ira dei omnipotentis est: iterū in magni dñi reconciliacōne cū sūma gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingentis ablatis de templo talentis velociter antiochiam regressus est: existimans se pre superbia terrā ad nauigandū: pelagus vero ad iter agendū deducturum propter mentis elacionem. Reliquit aūt & ꝓpositos ad affligendam gentē iherosolimis quidem philippum genere frigem. moribus crudeliorem eoipso a quo constitutus est. in garisim autē andromicum & menelaum qui grauius ꝙ ceteri imminebāt ciuibus. Cūq; appositus eēt contra iudeos misit odiosum principem appolonū cum exercitu viginti & duobus milibꝫ: precipiens ei omnes perfecte etatis interficere. mulieres ac iuuenes vendere. Qui cum venisset iherosolimā pacem simulans quieuit vsq; ad diez sanctū sabbati: & tūc feriatis iudeis arma capere suis precepit. Omnesq; simul qui ad spectaculū ꝓcesserant trucidauit: & ciuitatē cū armatis discurrens ingentē multitudinez peremit. Judas autem machabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum locū. ibiq; inter feras vitā i mōtibꝫ cū suis agebat: & fem cibo vescētes demorabāt ne participes eēnt coīquinacionis

Capitulum. VI

Sed nō p̄ mltū tps misit rex senē quēdā ātiocenū q̄ cōpelleret iudeos vt se trāsferrēt a patrijs & dei legibus cōtaminare etiā quod in iherosolimis erat tēplū. & cognominaret iouis olimpij. & in garizim ꝓut erant hij qui locum inhabitabant iouis hospitalis. Pessima autē & vniuersis grauis erat malorū incursio. Nam tēplum luxuria & commessatōibus erat plenū & scortantium cum meretricibus. sacratisq; edibꝫ mulieres se vltro ingerebant. introferentes ea que non licebant. Altare eciā plenū erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neq; aūt sabbata custodiebantur. neq; dies sollemnes patrij seruabantur: nec simpliciter se quisquam iudeum confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: & cū liberi sacra celebrarentur: cogebantur edera coronati libero circuire. Decretū aūt exiuit in ꝓximas ciuitates gētiliū suggerentibus ptolomeis vt pari modo & ipi aduersus iudeos agerēt vt sacrificarēt: eos aūt qui nollent transire ad instituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miseriā. Due em̄ mulieres delate sūt natos suos circumcidisse. quas ad vbera infantibus suspensis cum publice per ciuitatez circumduxissent: per muros precipitauerūt. Alij vero ad ꝓximas coeūtes spelūcas. & latēter sabbati diem celebrantes. cum indicati eēnt philippo flammis succensi sunt: eo ꝙ verebantur propter religionem & obseruanciā. manu sibimet auxiliū ferre. Obsecro autem eos qui hūc librū lecturi sūt. ne abhorrescāt ꝓpter aduersos casus: sed reputent ea que acciderūt non ad interitū. sed ad correctionem eē generis nostri. Etenim multo tempore nō sinere peccatoribus ex sentencia agere. sed statim vltōnes adhibere. magni beneficij est indicium. Non enim sicut in alijs nationibus dominus patienter expectat vt eas cū iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat: ita & in nobis statuit vt peccatis nostris in finē deuolutis ita vt demū in nos vindicet: ꝓpter quod nūq; q̄ a nob̄ misericordiam suā amouet. coripiens vero in aduersis ꝓp̄lm suū non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionem legētium dicta sint paucis: iam aūt vemendū est ad narrationez

Igitur eleazarus vnus de primoribus scribarum vir etate profectus. & vultu decorus. aperto ore hians compellebatur carnem porcinā māducare: at ille glorioſissimā mortem magis ꝙ odibilem vitam complectens: voluntarie preibat ad supplicium. Intuēs aūt quomodo oportēt accedere. patienter sustinens destimauit non admittē illicita: ꝓpt̄ vitē amorem. Hij aūt qui astabant iniqua miseratione commoti ꝓpter antiquā viri amiciciā tollentes eū secreto rogabant afferri carnes quibꝫ vesti ei licebat. vt simularet̄ manducasse sicut rex imperauerat de sacrificij carnibus vt hoc facto a morte liberaret̄: & propter veterē viri amiciciā hanc in eo faciebāt humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminenciā dignā. & ingenuaz

nobilitatis caniciem · atq; a puero optime cõ
uersationis · & secundum sancte & a deo cõ
dite legis constituta respondit cito dicens ·
premitti se velle in inferrnũ · Non enim eta
tem nostram dignum est inquit fingere · vt
multi adolescentes arbitrantes eleazarum no
naginta annorum transisse ad vitam aliemi
genarum: & ipi propter meã simulationẽ &
propter modicũ corruptibilis vite tempus
decipiantur: & per hoc maculam atq; execra
tionem mee senectuti conquiram · Nam & si
in presenti tempore supplicijs hominũ eripi
ar: sed manũ ommipotentis nec viuus nec de
functus effugiã · Quamobrem fortiter vitam
excedendo · senectute quidem dignus appare
bo: adolescentibo autem exemplũ forte relin
quam si prompto animo ac fortiter pro gra
uissimis ac sanctissimis legibo honesta mor
te perfungar · Hijs dictis: confestim ad sup
plicium trahebatur · Hij autem qui eum du
cebant & pauloante fuerant mitiores in iram
conuersi sunt propter sermões ab eo dictos
quos illi per arrogancia prolatos arbitraban
tur · Sed cum plagis perimeretur: ingemuit
& dixit · Domine qui habes sanctam scien
tiam · manifeste tu scis: quia cũ a morte pos
sem liberari duros corporis sustineo dolores:
secundũ animã vero ꝓpter timorem tuũ libẽ
ter hec patior · Et iste quidẽ hoc modo vita
decessit: nõ solũ iuuembo · sed & memoriam
vniuerse genti memoriam mortis sue ad exẽ
plũ vtutis & fortitudinis derelinquens ·

Septẽ fres eũ mu
nimia edeli. ossupta

Contigit aũ & septẽ Ca · VII ·
fres vna cũ mre apprehẽsos cõpelli
a rege edere cõtra fas carnes porci
nas: flagris & taureis cruciatos · Vnus aũt
ex illis q̃ erat p̃mus sic ait · Quid queris : &
quid vis discere a nobis · Parati sumus mo
ri magis quam patrias dei leges preuaricari
Iratus itaq; rex iussit sartagines · & ollas e
neas succendi · quibus statim succensis ·
iussit ei qui prior fuerat locut? · amputari lin
guam · et cute capitis abstracta summas quo
q; man? & pedes ei precidi: ceteris eius fra
tribus & matre inspiciẽtibũs · Et cum iam
per ommia inutilis factus eẽt · iussit ignẽ ad
moueri: & adhuc suspirantem torreri in sar
tagine · in qua cũ diu cruciaretur: ceteri vna
cũ matre inuicẽ se hortabantur mori fortiter
dicentes · Dñs deus aspiciet veritatẽ · & con
solabitur in nobis: quemadmodum in prote
statione cantici declarauit moyses: & in ser
mis suis consolabitur · Mortuo itaq; illo pri
mo hoc modo sequentẽ deducebãt ad illuden
dum: & cute capitis eiꝰ cum capillis abstra
cta · interrogabant si manducaret priusq; to
to corpore per membra singula puniretur ·
At ille respondens patria voce dixit · Non fa
ciam · Propter quod & iste sequenti loco pri
mi tormenta suscepit: & in vltimo spũ cõsti
tutus sic ait Tu quidem sceleistissime in pre
senti vita nos pdis: sed rex mũdi defunctos
nos pro suis legibo eterne vite resurrectione
suscitabit · Post hunc tercius illuditur: & li
guam postulatus cito protulit · & manus cõ
stanter extẽdit: & cũ fiducia ait · E celo ista
possideo: sed propter dei leges nũc hec ipa
despicio: qm̃ ab ipo me ea recepturum spero ·
Ita vt rex & q̃ cũ ipo erãt mirarẽt adolescẽ
tis animum: q̃ tamq̃ nichil duceret cru
ciatus · Et hoc itaq; defuncto: quartũ vexa
bãt similiter torquẽtes · Et cũ iã eẽt ad mor
tem sic ait · Docius est ab hominibus morti
datos spem exspectare a deo: iterum ab ipso
resuscitandos · Tibi enim resurrectio ad vi
tam non erit · Et cum admouissent quintum
vexabant eum · at ille respiciens in eũ dixit ·
Potestatẽ inter homines habẽs cum sis cor
ruptibilis facis quod vis · Noli aũt putaẽ ge
nus nostrũ a deo eẽ derelictũ · Tu autez pati
enter sustine : & videbis magnã potestatez
ipsius qualiter te & semen tuum torquebit ·
post hunc ducebant sextũ: & is mori incipi
ens sic ait Noli frustra errare Nos enim pro
pter nosmetipsos hoc patimur peccantes in
deum nostrũ : & digna ammiratione facta
sunt in nobis · Tu autem ne existimes tibi
impune futurũ: quod cõtra deum pugnare tẽ
ptaueris · Supra modũ autem mater mira
bilis & bonorũ memoria digna: que pereun
tes septẽ filios subvnius diei tempore conspi
ciens · bono animo ferebat ꝓpter spem quam
in deũ habebat: singulos autem illorũ horta
batur voce patria fortiter repleta sapiencia:
femince cogitationi masculinum animum in
ferens dixit ad eos · Nescio qualiter in vtero

meo apparuistis. Neq; enim ego spiritum & animã donaui vobis & vitam: & singulorũ membra non ego ipa compegi. Sedemm mũdi creator qui formauit hominis natiuitatẽ· quiq; omniũ inuenit originẽ· & spm̃ vobis iterum cum misericordia reddet & vitam: sicut nũc vosmetipsos dispicitis propter leges eius· Antiochus aũt cõtemmi se arbitratus· simul & exprobrãtis voce despecta: cum adhuc adolescencior superesset· non solũ verbis hortabatur sed & cũ iuramento affirmabat diuitẽ se & beatum facturũ: & translatũ a patrijs legibo amicũ habiturũ· & res necessarias ei pbiturũ· Sed ad hec cum adolescens nequaq; inclinaretur: vocauit rex matrem & suadebat ei vt adolescenti fieret in salutem Cũ aũt multis eam verbis eẽt hortatus· promisit suasurã se filio suo· Itaq; inclinata ad illum irridens crudelem tyrannum: ait patria voce. Fili mi miserere mei que te in vtero nouẽ mensibo portaui: & lac triennio dedi & alui: & in etatem istam pduxi Deto nate vt aspicias ad celũ & terrã· & ad omnia que in eis sunt: & intelligas quia ex nichilo fecit illa deus & hominũ genus: ita fiet vt nõ timeas carnificem istũ: sed dignus fribo tuis effectus particeps suscipe mortẽ· vt i illa miseracõne cũ fratribo tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait adolescens· Quem sustinetis? Non obedio precepto regis· sed precepto legis que data est nobis per moysen Tu vero qui inuentor omnis malicie factus es in hebreos· non effugies manũ dei· Nos enim pro peccatis nostris hec patimur Et si nobis pter increpationẽ & correptionem dominus deus noster modicũ iratus ẽ: & iterũ recõciliabitur suis fuis· Tu autem o sceleste & ommiũ hominũ flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus: in seruos eius inflammatus· Nondũ enim omipotentis dei & oĩa inspicietis iudiciũ effugisti· Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sũt: tu vero iudicio dei iustas supbie tue penas exsolues. Ego aũt sicut & fratres mei animam & corpus meum trado pro patrijs legibus invocans deum maturius genti nostre pspiciũ fieri: teq; cum tormentis & verberibo cõfiteri

q; ipse est deus solus· In me vero & in fratribus meis desinet omipotẽtis ira· que super omne genus nrm iuste supducta est· Tunc rex accensus ira· in hũc sup omens crudeli? deseuit: indigne ferens se derisũ· Et hic itaq; mũdus obijt: per omĩa in dño cõfidens· Nouissime aũt p? filios & mat? osupta ẽ· Igit? de sacrificijs & de mimijs crudelitatibus satis dictum est.

Capitulum· VIII·

Judas vo machabeus· & q cũ illo erãt itroibãt latenter i castella: & vocãtes ognatos & amicos· & eos q pmansерãt in iudaismo assumẽtes· eduxerẽt ad se sex milia viros· Et invocabãt dñm vt respiceret i pplm q ab oĩbo calcabat? & misereret templo quod cõtaminabat? ab impijs Misereretur etiam extermino ciuitatis que esset illico conplananda et vocem sanguinis ad se clamantis audiret· memoraretur q; iniquissimas mortes paruulorũ innocenciũ: & blasphemias nomĩ suo illatas· & indignaretur sup hijs· At machabeus congregata multitudine intollerabilis gentibo efficiebatur· Ira enim dñi in misericordiã conuersa est· Et supueniens castellis & ciuitatibo improuisus succedebat eas· & oportuna loca occupans· non paucas hostiũ strages dabat· Maxime autem noctibo ad huiuscemodi excursus ferebatur: & fama virtutis eius vbiq; diffundebatur· Videns autẽ philippus paulatim virũ ad profectum venire· ac frequẽtius res ei cedere prospere ad ptolomeũ ducẽ celessirie & phenicis scripsit: vt auxiliũ ferret regis negocijs· At ille velociter misit michanorem patrocli de pmoribus amicum: datis ei de permixtis gentibo armatis non minus viginti milibus vt vniuersũ iudeor genus deleret: adiuncto ei· & gorgia viro militari· & in bellicis rebo experientissimo· Constituit aũt michanor regi vt tributum quod romanis erat dandũ duo milia talentorum de capiuitate iudeorũ suppleret· Statimq; ad maritimas ciuitates misit convocans ad coemptionem iudaicor mancipiorum: pmittens se nonaginta mancipia talento distracturum: non respiciens advindictam que eum ab omipotente eẽt cõsecutura. Judas autẽ vbi comperit: indicauit hijs qui secum erant iudeis michanoris aduentũ· Ex

Judas machabeus vindicabit

Nichanor Bengura mitta 2m Judee

quibꝫ quidã formidantes: & non credentes dei iuſticie in fugam vertebantur·alĳ vero ſi quid eis ſupererat vendebãt: ſimulq; dñm deprecabãtur vt eriperet eos de impio nichanore qui eos priuſq; incominus veniret vendiderat. Et ſi non ꝓpter eos: ꝓpter teſtamentum quod erat ad patrs eoꝝ: & ꝓpter inuocationez ſancti & magnifici noĩs eius ſuper ipſos. Conuocatis aũt machabeus ſeptem milibꝫ qui cum ipſo erãt·rogabat ne hoſtibꝫ reconciliarentur: neq; metuerẽt inique veniẽtiũ aduerſum ſe hoſtiũ multitudinẽ: ſed fortiter contenderent ante oculos habentes contumeliam que loco ſancto ab hĳs iniuſte eſſet illata: itẽq; & dilubrio habite ciuitatis iniuriam: adhuc eciam veterum inſtituta conuulſa. Nam illi quidẽ armis confidunt· ait ſimul & audacia: nos aũt in oñipotente dño qui poteſt & venientes aduerſum nos & vniuerſum mũdũ vno nutu delere cõfidim? Ammonuit aũt eos & de auxilĳs dei que facta ſũt erga parentes: & q; ſub ſennacharib centũoctoginta quĩq; milia perierunt. & de ꝑlio qđ eis aduerſus galathas fuit in babilonia vt oẽs vbi ad rẽ ventũ eſt macedonibꝫ ſocĳs heſitantibꝫ. ipſi ſex milia ſoli peremẽt centũquinginti milia ꝓpter auxiliũ illis datuz de celo: & beneficia pro hĳs pl'ma conſecuti ſũt· hĳs vbis ſtãtes effecti ſũt: & ꝓ legibus & patria mori parati· Conſtituit itaq; frẽs ſuos duces vtriq; ordini. ſimonẽ & ioſephũ & ionathan ſubiectis vnicuiq; millenis & quĩgentenis: ad hoc eciã ab ezdra lecto illis ſancto libro & dato ſigno adiutorĳ dei: in prima acie ipe dux commiſit cuz nichanore. Et facto ſibi adiutore oñipotente· interfecerunt ſuper nouẽ milia hominũ: maiorẽ autem partem exercit? nichanoris vulneribꝫ debilem factam fugere cõpulerũt· Pecunĳs vero eoꝝ q̃ ad empcõnẽ ipſoꝝ venerant ſublatis· ipſos vſq;quaq; pſecuti ſunt: ſed reuerſi ſũt hora concluſi. Nam erat ante ſabbatum· quãobcauſam nõ pſeuerauerũt inſequentes Arma aũt ipſoꝝ & ſpolia congregãtes ſabbatum agebant benedicentes dñm: qui liberauit eos ĩ iſto die miſericordie initium ſtillans in eos. Poſt ſabbatum vero debilibus & orphanis & vidnis diuiſerunt ſpolia; & reſidua ipi cũ ſuis habuere. Hĳs itaq; geſtis & cõmuniter ab oñibꝫ facta obſecratione miſericordem dñm poſtulabant vt in finẽ ſeruis ſuis reconciliaretur. Et ex hĳs q̃ cũ thimotheo & bachide erant cõtra ſe cõtendẽtes ſup viginti milia interfecerũt· & munitiones excelſas obtinuerũt· & plures ꝑdas diuiſerũt: equaz portionem debilibus pupillis & vidnis· ſed & ſenioribꝫ faciẽtes· Et cũ arma eoꝝ diligenter collegiſſent: omĩa cõpoſuerunt in locis oportunis. Reſidua vero ſpolia iheroſolimam detulerunt: & philarcen qui cũ thimotheo erat interfecerũt viꝝ ſceleſtũ: qui in multis iudeos afflixerat. Et cũ encenia agerent in iheroſolimis eos qui ſacras ianuas incenderunt: id eſt caliſthenen cũ in quoddã domiciliũ refugiſſet incenderũt digna ei mercede pro impietatibꝫ ſuis reddita· Facinoroſiſſimus aũt nichanor qui mille negociãtes ad iudeoꝝ vendicionem adduxerat humiliatus auxilio domini ab hĳs quos nullos exiſtimauerat: depoſita veſte glorie per mediterraneã fugiens ſolus venit antiochiam: ſũmam infelicitatẽ de interitu ſui exercitus cõſecutus· Et qui ꝓmiſerat romãis ſe tributũ reſtituere de captiuitate iheroſolimorũ: ꝑdicabat nũc ꝓtectorẽ deũ habere iudeos· & ob ipm inuulnerabiles eẽ: eo q̃ ſeq̃rẽtur leges ab ipo ſtitutas

Capitulũ. IX.

EOdem tpe anthiochus inhoneſte reuertebaꝫ de pſide· Intrauerat emĩ eã que dr̃ pſipolis & tẽptauit expoliare tẽplũ & ciuitatẽ oꝓmere: ſed multitudine ad arma cõcurrẽte in fugam verſi ſũt: & ita contigit vt antiochus poſt fugam turpiter rediret· Et cũ veniſſet circa egbathanan: recognouit que erga nichanorem & timotheũ geſta ſunt· Elatus aũt in ira· arbitrabaꝫ ſe in iniuriã illoꝝ qui ſe fugauerant poſſe ĩ iudeos retorquere: ideoq; iuſſit agitari currũ ſuũ ſine intermiſſione agens iter· celeſti eũ inditõ purgente: eo q̃ ita ſupbe locutus eſt ſe venturũ iheroſolimã· & cõgeriem ſepulcri iudeoꝝ eam facturum. Sed qui vniuerſa conſpicit dominus deus iſrahel: percuſſit eum inſanabili & inuiſibili plaga· Vt eĩ finiuit huncipſum ſermonem· apprehendit eum dolor dirus viſcerũ & amara internoꝝ

Antiochus paui plagã inſanabili inuiſ.

II

tormenta. Et quidem satis iuste: quippe qui multis & nouis cruciatibo alioq torserat viscera: licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Sup hoc aūt supbia repletus ignem spirans animo in iudeos: & precipiens accelerari negociū. contigit illū impetu euntem de curru cadere: & graui corporis collisione membra vexari. Qui sibi videbaf etiam fluctibo maris imperare supra humanū modū supbia repletus. & montium altitudies ī statera appendere: nūc humiliatus ad terram in gestatorio portabaf. manifestam dei virtutē in semetipo contestans: ita vt de corpore impij vermes scaturirent: ac vīētes ī doloribo carnes eius efflueret: odore etiam illius & fetore exercitus grauaretur. Et qui paulo ante sidera celi contingere se arbitrabatur: eū nemo poterat ꝓpter intolleranciam fetoris portare. Hinc igitur cepit ex grauī superbia deductus ad agnicōnem sui venire diuina āmonitus plaga: p momenta singla doloribo suis augmenta capiētibo. Et cū nec ipe iam fetorem suū ferre posset: ita ait. Justū est subditū eē deo. & mortalē non paria deo sentire. Orabat aūt hic sceleſtus dnm a quo non eet misericordiā consecutus: & ciuitatem ad quā festinans veniebat. vt eoz ad solū deduceret ac sepulcrū congestoz̄ faceret. nunc optat liberam reddere: & iudeos quos nec sepultura quiē se dignos habiturum. sed auibo ac feris diripiendos tradituq & cū paruulis exterminaturū dixerat equales nunc athenienſibo facturū pollicetur: tēplū etiam sanctū quod primus expoliauerat. optimis domis ornaturū: & sancta vasa multiplicaturū: & ptimentes ad sacrificia sūptq: de redditibo suis pstaturū: sup hec & iudeū se futurū. & oēm locū terre pambulaturū & pdicaturū dei potestatē. Sed non cessantibo doloribo: supuenerat enim in eum iustū dei iudiciū. desperās scripsit ad iudeos ī hunc modū de pcatōnis epistolā hec continentem.

Optimis ciuibo iudeis: plurimaz salutem & bene valere. & eē felices: rex & pnceps antiochus. Si bene valetis & filiq vestri & ex sententia vobis cuncta sunt: maximas agiq grās. Et ego in infirmitate cōstitutus: vīi aūt memor benigne reuersus de pfidis locis & infirmitate gui apprehensus necessariū duxi p communi vtilitate curam habere. ñ desperās memetipm: sed spem multā habens effugiendi infirmitatē. Respiciens aūt q & pī nieus quibo temporibo in locis superioribo ducebat exercitū ostendit qui post se susciperet principatū. vt si quid contrariū accidet aut difficile nūciaretur. scientes hij q in regionibo erant cui eet rerum sūma derelicta ñ turbarentur: ad hec considerās de ꝓximo potentes quosq & vicinos. temporibo insidiantes & euentū exspectātes: designauit filiū meum antiochum regē quē sepe recurrēs ī superiora regna multis vestrū cōmendabā: & scp si ad eū que subiecta sunt. Oro itaq vos & peto memores beneficiorum publice & puatim: vt vnusquisq cōsuet ad me & ad filium meū. Cōfido em eū modeste & humane acturū & sequentē ꝓpositū meū: & cōmunem vob fore. Igitur homicida & blasphem? pessime pcussus: & vt ipe alios tractauerat: pegre ī montibus miserabili obitu vita functus est. Transferebat aūt corpus philippus collactaneus eius: q metuens filium antiochi ad ptolomeū philomethora in egiptum abiit

Machabeus aī & q cū. Capi. X.

eo erat dño se ptegēte tēplū q& & ciuitatē recepit: aras aī qs alienige ne p plateas struxerāt: itemq delubra demolit? ē. Et purgato tēplo aliud altare fecerūt & de ignitis lampadibo igne concepto sacrificia obtulerūt p? bienniū: & incensū & lucnas. & panes ꝓpositōis posuerūt. Quibo gestis rogabāt dnm ꝓstrati in terrā: ne āplius talibo malis inciderēt. Sed & si qñ peccassent. vt ab ipso mitius corriperentur: & non barbaris ac blasphemis hominibus traderentur. Qua die aūt templū ab alienigenis pollutū fuerat: contigit eadem die purificationē fieri vicesima & quinta mensis q fuit casleu Et cū letitia diebo octo egerunt in modū tabernaculoz̄: recordātes. q ante modicum tēporis diem solemnem tabernaculorum ī mōtibus & in speluncis more bestiarum egerāt ꝓpter qd thirsos & ramos viridēs & palmas pferebant ei. qui ꝓsperauit mūdare locū suū Et decreuerunt commum pcepto & decreto vniuerse genti iudeoz̄ oībus annis agere

dies istos. Et antiochi quidem qui appellatus est nobilis · vite excessus ita se habuit. Nūc aūt de eupatore antiochi impij filio que gesta sunt narrabimus: breuiantes mala que in bellis gesta sunt. Hic enim suscepto regno constituit super negocia regni lysiam quēdam phemicis & sirie milicie principem. Nam ptolomeus qui dicebatur macer · iusti tenax erga iudeos eē constituit: & precipue propter iniquitatem que facta erat in eos: & pacifice agere cum eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eupatorem · cum frequēter proditor audiret eo q̄ ciprum creditam sibi a philometore deseruisset: & ad antiochū nobilem translatus · eciā ab eo recessisset veneno vitam finiuit. Gorgias aūt cum eēt dux locorū assumptis aduenis frequenter iudeos debellabat: inde⁊ vero qui tenebant oportunas munitiones fugatos ab iherosolimis suscipiebant: & bellare temptabant · hij vero qui erant cum machabeo per orationes dominum rogantes vt eēt sibi adiutor · impetum fecerūt in munitiones ydumeoꝝ: multaq̄ vi insistentes loca obtinuerūt · occurrentes interemerunt: & omnes simul non minꝰ a vigintiquinq̄ milibus trucidauerunt. Quidam autem cum confugissent in duas turres valde munitas · oēm apparatum ad repugnandum habentes: machabeus ad eorū expugnacōnem relicto simone & iosepho item q̄ zacheo · eisq̄ qui cum ipsis erant satis multis: ipse ad eas que amplius purgebant pugnas conuersus est · hij vero qui cum simone erant cupiditate ducti a quibusdam qui in turribo erant suasi sunt pecunia · & septuagīta milibus didragmis acceptis dimiserunt quosdam effugere. Cum autem machabeo nūciatum eēt quod factū est p̄ncipibo ꝑli cōgregatis · accusauit q̄ pecunia fratres vēdidissent · aduersarijs eoꝝ dimissis · hoc igitur proditores factos interfecit: & confestī duas turres occupauit · Armis autem ac manibus omnia prospere agendo in duabus municionibus plusq̄ vigīti milia peremit · Et timotheus qui primus a iudeis fuerat superatus conuocato exercitu peregrine multitudinis & congregato equitatu asiano aduenit quasi armis iudeam capturus · Machabeus autem & qui cum ipso erāt appropinquante illo deprecabantur dominum caput terra aspergentes · lumboſq̄ cilicijs precincti · ad altaris crepidinem prouoluti: vt sibi ꝓpicius inimicis aūt eoꝝ eēt inimicus: & aduersarijs aduersaretur sicut lex dicit · Et ita post oīonem sūptis armis longius de ciuitate procedentes: & proximi hostibo effecti resederūt. Primo autem solis ortu vtrīq̄ bellū cōmiserūt: isti quidē victorie & prosperitatis spōsorē cū virtute dīnm habentes: illi aūt ducē belli animū habebant. Sed cū vehemēs pugna eēt apparuerūt aduersarijs de celo viri quīq̄ in equis: fremis aureis decori ducatuꝝ iudeis p̄stantes: ex quibo duo machabeū medium habentes armis suis circūseptuꝝ incolumen conseruabāt: in aduersarios aūt tela & fulmina iaciebant · ex quo & cecitate ꝯfusi & repleti pturbacione cadebāt Interfecti sūt autē vigintimilia quingenti. & equites sexcenti. Timotheus vero confugit in gazaram p̄sidium munitū cui preerat cereas. Machabeus autem & qui cū eo erant letantes obsederūt p̄sidiū diebus quatuor. At hij qui intus erant loci firmitate confisi supra modū male dicebāt · & ꝓmōes nephandos iactabant: sed cum dies quinta illuceſceret vigīti iuuenes ex hijs qui cum machabeo erant accensi animis ꝓpter blasphemiā viriliter accesserūt ad murū · & feroci animo incedentes ascendebant: sed & alij similiter ascendentes turres portasq̄ succendere aggressi sunt · atq̄ ipsos maledicos vivos concremare · Per continuū autē biduū · p̄sidio vastato timotheum occultantem se in quodam repertum loco peremerūt: & fratrem illiꝰ cerea & appolofanē occiderūt · Quibo gestis · in ymnis & cōfessionibo bñdicebāt dīnm q̄ magē fecit in israhel: & victoriā dedit illis

Capi · XI.

Sed paruo pꝰ tpe lisias ꝓcurator regis & ꝓpinquus ac negocioꝝ ꝓpositus grauiter ferens de hijs q̄ acciderant: congregatis octoginta milibus & equitatu vniuerso veniebat aduersū iudeos existimans se ciuitatem quidem captam gentibus habitaculū facturum: templum vero in pecunie questū sicut cetera delubra gentiū habiturum: & per singulos annos venale

II

sacerdotiū: nusq̄ recogitans dei potestatem: sed mente effrenatus · in multitudine peditū & in milibo equitū · & in octogīta elephantis confidebat · Ingressus aūt iudeam & appropians bethsure que erat in angusto loco ab iherosolima interuallo quinq; stadiorum illud p̄sidium expugnabat. Vt autem machabeus & qui cum eo erant cognouerunt expugnari p̄sidia: cū fletu & lacrimis rogabant dñm · & ois turba simul: vt bonū angelū mitteret ad salutē israhel · Et ipse primus machabeus sūptis armis ceteros adhortatus est simul secum piculum subire: & ferre auxiliū fratribo suis · Cūq; pariter prompto animo p̄cederent iherosolimis · apparuit p̄cedens eos eques in veste candida: armis aureis hastam fibrans · Tunc omnes simul benedixerunt misericordem dominū: & cōualuerunt animis: non solum homines s & bestias ferocissimas & muros ferreos pati penetrare · Ibant igitur prompti: de celo habētes adiutorē & miserantem sup eos dominū. Leonū aūt more impetu irruentes in hostes p̄straverūt ex eis vndecim milia peditū & equitū mille sexcentos: vniuersos aūt in fugam verterunt: plures aūt ex eis vulnerati nudi euaserūt · Ipse & ipse lisias turpiter fugiens euasit · Et quia non insensatus erat. secū ipse reputans factam erga se diminutionem · & intelligens inuictos eē hebreos dei omnipotenti auxilio nitentes · misit ad eos · promisitq; se consensurum omnibus que iusta sunt: & regem compulsurum amicū fieri Annuit aūtē machabeus p̄cibus lisie: immemibus vtilitati cōsulens · Et quecumq; machabeus scp̄sit lisie de iudeis: ea rex concessit Nam erant scripte iudeis epistole a lisia siqdem hunc modum continentes · Lysias populo iudeorum salutem · Johannes & abessalon qui missi fuerant a vobis tradentes scripta postulabant: vt ea que per illos signficabant̄ implerem · Quecumq; igitur regi potuerunt perferri exposui: & que res permittebat concessi · Si igit̄ in negocijs fidē obseruaueritis & deinceps bonorum vobis causa cē temptabo · de ceteris autem per singula verba mandaui & istis & his qui a me missi sunt colloqui vobiscum · Bene valete · Anno centesimoquadragesimooctauo dioscori die mensis vicesima & quarta · Regis autem epistola ista continebat · Rex antiochus: lysie fratri salutem · Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt ī regno nostro sine tumultu agere et rebus suis adhibere diligenciam: audiuimus iudeos nō consensisse patri meo vt transferent̄ ad ritū grecorum · sed tenere velle suū īstitutū · ac propterea postulare a nob̄ ocedi: sibi legittima sua Volentes igitur hanc quoq; gentem quietā cē: statuentes iudicauimus templum restitui illis. vt agerent scdm suorū maiorum consuetudinem Bene igitur feceris si miseris ad eos & dexteram dederis: vt cogmita nostra volūtate bono animo sint: & vtilitatibo p̄pijs deseruiāt Ad iudeos vero regis epistola talis erat · Rex antiochus: senatui iudeorum · & ceteris iudeis salutem · Si valetis sic estis vt volumus: sed & ipsi bene valemus · Adnt nos menelaus dicens: velle vos descendere ad vestros qui sūt apud nos · His igitur qui commeant vsq; ad diē tricesimū mensis xandici damus dexteras securitatis: vt iudaicis vtātur cibis & legibo suis sicut & prius: & nemo eorum vllo modo molestiam patiatur de his que per ignorancia gesta sunt · Misimus autē & menelaū qui vos alloquatur. Valete Anno centesimoquadragesimooctauo xandici mensis quindecima die · Miserunt etiam romani epistolam ita se habentem · Quītus memmius & titus manlius legati romanorum: populo iudeorum salutē · De his que lysias cognatus regis concessit vobis · & nos concessimus: de quibo autem ad regem iudicauit referendū · confestim aliquē mittite diligentius inter vos conferentes: vt decernamus sicut congruit vobis Nos em̄ ātiochia accedim? · Ideoq; festinate rescribē: vt nos q̄q; sciam? cuius estis volūtatis · Bene valete · Anno centesimoquadragesimooctauo q̄ntadecia die mēs xandici · ¶ Capi. XII.

His factis pactōnibus lisias pergebat ad regem: iudei aūt agriculture operam dabant · Sed hi qui residerant timotheus & appollonius gemnei filius · sed & iheronimus & demophon · superbos & michanor cypriarches non finebant

eos in silencio agere & quiete. Ioppite vero tale quoddam flagitiū ꝑpetrarunt. Rogauerūt indeos cū quibo habitabant ascendere scaphas quas parauerāt cū vxoribo & filiis: quasi nullis inimicicijs int̄ eos subiacentibo Secundū cōmune itaq; decretū ciuitatis. & ip̄is acquiescentibus pacisq; causa michil suspectū habentibo: cuz in altū ꝓcessissent submerserūt non minus ducētos. Quā crudelitatem iudas in sue gentis homines factam vt cognouit. ꝓcepit viris qui erant cum ipso. & inuocato iusto iudice deo venit aduersus interfectores fratrū: & portū quidem nocte succendit: scaphas exussit: eos autez qui ab igne refugerāt gladio ꝑmit. Et cū hec ita egisset discessit quasi itez reuersurus: & vniuersos ioppitas eradicaturus. Sed cum cognouisset & eos qui erant iamnie velle parimodo facere habitantibo secum iudeis: iamnitis & nocte supvenit. & portū cū nauibo succendit: ita vt lumē ignis appareret ihero solimis ab stadijs ducētis quadraginta. Inde cū iam abijssent nouē stadijs & iter facerent ad thimotheū: cōmiserunt cū eo arabes quinq; milia viri. & equites quingēti. Cūq; pugna valida fieret & auxilio dei ꝓsperare cessisset: residui victi arabes petebant a iuda dextras sibi dari ꝑmittentes se pascua daturos: & in ceteris ꝓfuturos. Iudas aūt arbitratus vere in multis eos vtiles ꝑmisit pacē dextrisq; acceptis discessere. ad tabernacula sua. Aggressus est aūt & ciuitatē quandam firmā. pontibo murisq; cricūseptā quea turbis habitabat̄ gentium ꝑmiscuarū: cui nomen casphin. Hijs vero qui intus erant confidentes in stabilitate muroꝝ & apparatu alimoniaz remissius agebant: maledictis lacescentes iudam ac blasphemātes: & loquentes q̄ fas non est. Machabeus autem inuocato magno mūdi ꝓncipe qui sine arietibus & machinis temporibo iheſu precipitauit iericho. irruit ferociter muris: & capta ciuitate per dñi voluntatē innumerabiles cedes fecit: ita vt adiacēs stagnū stadiorum duorū latitudinis sanguine interfectoz fluere videretur. Inde discesserūt stadia septingenta quinquaginta & venerunt in characha ad eos qui dicūt̄ tibianei indeos: & thimotheū quidē in illis locis non cōpheneerūt: nullo q; negocio perfecto regressus est. relicto in quodam loco firmissimo ꝓsidio. Dositheꝰ autem & sosipater qui erāt duces cū machabeo perimert a timotheo relictos i ꝑsidio decē milia viros At machabeus ordinatis circū se sex milibo & cōstitutis per cohortes: aduersus timotheū ꝓcessit habentē secū centū viginti milia peditū: equitūq; duo milia quingentos. Cognito aūt inde aduētu timotheꝰ premisit mulieres. & filios & reliquum apparatum in ꝓsidium quod carmon dicitur. Erat enim inexpugnabile & accessu difficile. ꝓpter locoz angustias. Cūq; cohors iudee prima apparuisset. timor hostibo incussus ex presencia dei qui vniuersa conspicit. & in fugam versi sunt alius ab alio: ita vt magis a suis deicerentur. & gladioz suoz ictibo debilitarentur. Judas aūt vehementer īstabat pumēs ꝓphanos & ꝑstrauit ex eis triginta milia viroz. Ipse vero thimotheꝰ incidit in partes dosithei et sosipatris. & multis ꝑcibo postulabat vt vinus dimitteret̄: eo q; multorum ex iudeis parentes haberet ac fratres quos morte eius decepi euemiret. Et cū fidez dedisset restituturū se eos scōm cōstitutū: illesū eū dimiserūt ꝓpter fratrū salutē. Judas aūt regressus ē a carmon interfectis. vigīti quinq; milibo. Post hoz fugam & necē momit exercitū ad effron ciuitatē munitā ī qua multitudo diuersarū gentiū habitabat: & robusti iuuenes pro muris consistentes fortit̄ repugnabāt. In hac aūt machine multe: & teloꝝ erat apparatus. Sed cū omipotētem inuocassent (qui potestate vires hostiū confringit) ceperūt ciuitatē: & ex eis qui intus erāt viginti quinq; milia ꝑstrauerūt. Inde ad ciuitatem scitaz abierūt: que ab iherosolimis sexcentis stadijs aberat. Contestantibo aūt hijs qui apud scitopolitas erāt iudeis. q; benigne ab eis haberētur: etiā tpibo infelicitatis. & q; modeste secū egerint. grās agentes eis. & exhortati eciam de cetero erga genus suū benignos eē venerūt iherosolimam. die solēni septimanaz instāte. Et post pentecosten abierūt cōtra gorgiā prepositū ydumee Exiuit autē cū peditibo tribo milibus: & equitibus quadringentis. Quibus congressis

II

contigit paucos ruere iudeorum · dositheus vero quidem de bachimoris eques vir fortis gorgiã tenebat: & cũ vellet illũ capere vnũ eques quidem de tracibo irruit in eum: humerũq; eius amputauit: atq; ita gorgias effugit in marisam · At illis qui cum hesdrin erãt diucius pugnantibo & fatigatis inuocauit dñm iudas adiutorẽ & ducẽ belli fieri: incipiens voce patria. & cum ymnis clamorẽ extollens· fugam gorgie militibo incussit Judas aũt collecto exercitu venit in ciuitatem odollam· Et cũ septima dies supuemiret: secundũ consuetudinẽ purificati in eodẽ loco sabbatũ egerũt· Et sequẽti die venit cũ suis iudas vt corpora pstratorũ tolleret: & cum parentibo poneret in sepulcris patrum· Inuenerũt aũt sub tunicis interfectorũ de donariis ydolorum que apud iamniam fuerunt: a quibo lex prohibet iudeos. Omnibus ergo manifestum factum est: ob hanc causã eos corruisse. Omnes itaq; benedixerũt iustum iudiciũ domini: qui occulta fecerat manifesta Atq; ita ad preces conuersi rogauerũt: vt id quod factum erat delictũ obliuioni traderet At vero fortissimus iudas hortabatur populum conseruare se sine peccato: sub oculis videntes que facta sunt pro peccatis eorum q̃ prostrati sunt· Et facta collacõne duodecim milia dragmas argenti misit iherosolimam offerri pro peccatis mortuoꝝ sacrificiũ. bene & religiose de resurrectione cogitans· Nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos sperare· supfluũ videretur & vanũ orare p mortuis· Et quia cõsiderabat q̃ hiꝝ qui cũ pietate dormicõnẽ acceperãt: optimã haberent repositã grãz· Sancta ergo & salubris est cogitacio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur.

Capitulum . XIII .

Anno cẽtesimoq̃dragesimonono ognouit iudas ãtiochũ eupatoris venire cũ multitudie aduersus iudeã. et cũ eo lisiã pcuratorẽ & ppositũ negocioꝝ secũ habẽtẽ peditũ cẽtũ decẽ milia· & eqtũ q̃nq; milia & elephãtes vigintiduos: curr? cũ falcibo trecẽtos· Cõmiscuit aũt se illis & menelaus & cũ multa fallacia depcabat ãtiochũ non pro patria salute: sed sperãs se constitui in principatum· Sed rex regum suscitauit animos antiochi in peccatorem: & suggerente lysia hunc eẽ causam ommiũ malorꝝ: iussit (vt eis est consuetudo) apprehensũ in eodẽ loco necari. Erat aũt in eodẽ loco turris quinquagita cubitorꝝ: aggestum vndiq; habens cineris· Nec pspectũ habebat ĩ preceps· Inde ĩ cinerem deici iussit sacrilegum: ommibo eũ appellentibo ad interitum· Et tali lege puaricatorẽ legis contigit mori: nec terre dari menelaum· Et quidem satis iuste· Nam q̃ multa erga arã dei delicta commisit cuius ignis & cinis erat sanctus: ipe in cineris morte dãnatus est. Sed rex mente effrenatus veiebat neqorẽ se pro suo iudeis ostensurũ· Quibus iudas cognitis pcepit populo vt die ac nocte dñm inuocarent quo sicut semp & nunc adiuuaret eos: quippe qui lege & patria sanctoꝝ templo priuari vererẽtur· ac populũ q̃ nup paululum respirasset· ne fineret blasphemis rursus nationibo subdi· Omnibo itaq; simul id facientibo & petẽtibo a dño misericordiam cũ fletu & ieiunijs p tres dies ostratis hortat? est eos iudas vt se pparareẽt· Ipe vero cũ senioribo cogitauit· primusq; rex admoueret exercitũ ad iudeã & obtineret ciuitatem exire: & dñi iudicio omittere exitũ rei: dans itaq; potestatẽ omniũ deo mundi creatori· & hortatus suos vt fortit dimicarẽt: & vsq; ad mortem pro legibo· tẽplo· ciuitate· patria· & ciuibo starẽt· circa modm exercitũ constituit· Et dato signo suis dei victorie. inuenibo fortissimis electis nocte aggressus aulam regiam in castris interfecit viros q̃tuordecim milia: & maximũ elephantorꝝ cũ hiꝝ qui suppositi fuerant· Summoq; metu ac pturbacõe hostiũ castra replẽtes rebusq; prospere gestis abierũt· Hoc aũt factum est die illucescente: adiuuante eũ dñi ptectione Sed rex accepto gustu audacie iudeorum arte difficultatẽ locorꝝ temptabat: & berhsure quod erat iudeorꝝ pfidium munitum castra admouebat· sed fugabatur· impingebatur· minorabatur· Hiꝝ aũt qui intus erãt iudas necessaria mittebat· Enũciauit aũt ministeria hostibo rodochus quidã de iudaico exercitu: qui requisitus comprehensus est & oclusus· Iterũ rex sermonẽ habuit ad eos qui erant in bethsuris: dextram dedit· accepit· abijt·

commisit cū iuda: supatus est. Vt aūt ognouit rebellasse philippum antiochie q̄ relictus erat sup negocia · mente consternatus iudeos dep̄cans: subditusq; eis iurat de oīb⁹ quib⁹ iustū visum est: & reconciliatus obtulit sacrificium · honorauit templū & munera posuit: machabeum amplexatus est: & fecit eū aptolomaide vsq; ad gerrenos ducē & p̄incipem · Vt aūt venit ptolomaidam graviter ferebant ptolomenses amicicie conuenc̄onem indignantes: ne forte fedus irrūperēt · Tūc ascēdit lysias tribunal: & exposuit racōnē · & pacificm sedauit: reuersusq; ē ātiochiam · Et hoc mō regis p̄fectio & redit⁹ p̄cessit ·

Sed post triēnij tps · Ca. XIIII. cognouit iudas & q̄ cū eo erant demetriū seleuci cū multitudie valida & nauib⁹ per portū tripolis ascēdisse ad loca oportuna: & tenuisse regiones aduersus antiochū & eius ducē lysiam · Alchimus aūt q̄ dā q̄ summus sacerdos fuerat · sed volūtarie coinquinatus est in tpib⁹ cōmixtionis: considerās nullo mō sibi eē salutē neq; accessum ad altare: venit ad regem demetrium cēteſimoquinquagesimo anno offerēs ei coronam aureā & palmā: sup hec & talos qui templi eē videbantur · Et ipsa quidem die siluit. Tempus aūt opportunū demētie sue nactus: & conuocatus a demetrio ad consiliū: & interrogatus quib⁹ rebus & cōsilijs iudei vterent rīndit · Ipsi qui dicuntur assidei iudeor⁹ quib⁹ p̄eest iudas machabeus bella nutriunt & seditiones mouēt: nec paciuntur regnum eē q̄etum · Nam & ego defraudatus parentum gloria · dico aūt summo sacerdocio huc veni: primo quidem vtilitatibus regis fidē seruās secūdo autem eciam ciuibus consulens. Naz illorum p̄auitate vniuersum genus nostrū non minime vexatur · Sed oro hijs singulis o rex cognitis: & regioni · & generi secundū humanitatem tuam promulgatam ommib⁹ prospice. Nam quamdiu sup est iudas: impossibile est pacē eē negocijs · Talib⁹ aūt ab hoc dictis: & ceteri amici hostiliter se habentes aduersus iudā · inflāmauerūt demetrium Qui statim michanorē p̄positū elephantorum ducē misit in iudeā · datis mādatis vt ipsum quidē iudā caperet vivum: eos vero qui cum illo erāt dispergeret: & cōstituēret alchimū maximi templi sūmū sacerdotē · Tunc gentes que de iudea fugerant iudam · segregati se michanori miscebant: miserias & clades iudeorum prosperitates rerum suaz existimātes · Audito itaq; iudei michanoris aduētu · & conuentu nationū: conspersi terra rogabant eum qui populum suū cōstituit in et̄nū custodiret: quiq; suam portōnem signis euidentib⁹ p̄egit · Imperante autē duce statim inde mouerunt: conuenerūtq; ad castellum dessau · Simon vero frater inde commiserat cum michanore: sed conterritus est repētino aduentu aduersariorum · Michanor tamen audiens virtutem comitū inde: & animi magnitudinem quā pro patrie certaminib⁹ habebāt: sanguinis iudicium facere metuebat · Quamobrē p̄emisit possidonū & theodotum · & mathiā · & vt darēt dextras · atq; acciperēt Et cū diu de hijs cōsiliū ageretur · & ipe dux ad multitudinē retulisset: oīm vna fuit sentētia amicicijs annuere · Itaq; diem cōstituerūt qua secreto inter se agerent: & singulis selle prolate sunt & posite · Precepit aūt iudas armatus esse locis oportunis: ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur · Et congruū colloquium fecerunt · Morabatur antē michanor iherosolimis: nichilq; inique agebat gregesq; turbarum que congregate fuerant dimisit · Habebat aī iudā semp carū ex aīo: & erat viro inclinatus · Rogauitq; eū ducē vxorē: filiosq; procreare · Nupcias fecit: quiete egit: cōmūiterq; viuebāt · Alchimus aūt videns caritatē illor⁹ ad inuicē & cōuēciones venit ad demetriū & dicebat michanorē rebus alienis assentire: iudamq; regni insidiatorē successorem sibi destinasse · Itaq; rex exasperat⁹ & pessimis huius criminacionib⁹ irritatus scp̄sit michanori dicēs: graviter q̄dez se ferre de amicicie cōuencione: iubere tū machabeū cicius vinctū mittē ātiochiā · Quibus cognitis michanor cōsternabat̄: & q̄uis̄ fere bat si ea q̄ cōuenerāt irrita facēt nichil lesus a viro: sed qz regi resistē non poterat oportunitatē obseruabat qua preceptū pficeret · At machabeus videns secū austerius agere michanorē & cōsuetū occursū ferotis? exhibētē intelligens nō ex bono eē austeritatem istā:

paucis suoꝝ ꝯgregatis occultauit se a michanore. Quod cū ille cognouit fortiter se a viro preuentum venit ad maximum & sanctissimum templum. & sacerdotibꝰ solitas hostias offerentibꝰ. iussit sibi tradi virū. Quibus cū iuramento dicētibus nescire se vbi eēt qui querebatur: extendens manum ad templum iurauit dicens. Nisi iudam vinctum michi tradideritis istud dei fanū in planiciem deducam: & altare effodiam: & templum hoc libero patri consecrabo. Et hīs dictis abīt. Sacerdotes aūt ꝓtendentes manus in celū inuocabant eum qui semper ꝑpugnator esset gentis ipsorum. hec dicentes. Tu domine vniuersorum qui nullius indiges: voluisti templum habitacionis tue fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorū omniū domine cōserua meternū impolutā domum istam: que nuper mundata est. Razias aūt quidam de semoribus ab iherosolimis delat⁹ est michanori vir amator ciuitatis. Et bene audens: qui pro affectu pater iudeorum appellabatur. Dic multis temporibus continencie ꝓpositum tenuit in iudaismo: corpusq; & animā tradē cōtētus pro pseuerācia. Volens aūt michanor manifestare odiū quod habebat in iudeos mi sit milites quingentos: vt eū cōprehendere rēt Putabat enim si illum decepisset: sese cladē iudeis maximaꝝ illaturum. Turbis autē irruere domum eius & ianuā disrumpere. atq; ignem admouere cupientibꝰ: cum iam comꝑhenderetur gladio se petīt: eligens nobiliter mori pocius. q̄ subditus fieri peccatoribꝰ & contra natales suos iniurijs indignis agi. Sed cum per festinacionem non certo ictu plagam dedisset. & turbe inter hostia irrūperent recurrens audacter ad murum. precipitauit semetipsum viriliter in turbas: quibus velociter locum dantibus casui eius. venit per mediam ceruicem. Et cum adhuc spiraret accensus animo surrexit: & cum sanguis eius magno fluxu defluēt: & grauissimis vulneribus eēt sautus. cursu turbam p transijt. & stans supra quandam petram ꝓruptam: & iam exsanguis effectus: ꝯplexus intestina sua vtrisq; manibus ꝓiecit sup ē: bas inuocans dīnatorē vite ac spiritus: vt hec illi iterum redderet: atq; ita vita defunct⁹ ē.

II

Nichanor aūt vt cōperit. Ca. XV. iudam eē i locis samarie: cogitauit cū oīi impetu die sabbati cōmittē bellū. Judeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibꝰ. ne ita ferociꝰ & barbare feceris. sed honorē tribue diei sanctificacionis. & honora eū qui vniuersa conspicit. at ille infelix interrogauit si est potens in celo qui imperauit agi diem sabbatoꝝ: & respondentibꝰ illis. est dīns vivus ipse in celo potens qui iussit agi septimam diem. At ille ait. Et ego potens sum super terram: qui impero sumi arma & negocia regis impleri. Tamen non obtinuit vt consilium ꝑficeret Et nichanor quidem cum sūma superbia erectus cogitauerat commune tropheum statuere de iuda. Machabeus autem semper confidebat cum omni spe auxilium sibi a domino affuturum. & hortabat suos ne formidarēt ad aduentum nationū. sed in mente haberēt adiutoria sibi facta de celo: & nūc sperarēt ab oīpotente. sibi affuturam victoriam Et allocutus eos de lege. & ꝓphetis: ammonens eciam certamina que fecerant prius. promptiores constituit eos. Et ita animis eorum erectis: simul ostendebat gentium fallaciam. & iuramentorum ꝑuaricationē. Singulos autē illoꝝ armauit non clipei & haste munitōne. sed sermonibus optimis & exhortatōibus. expositio digno fide somnio: per qđ vniuersos letificauit. Erat autem huiusmodi visus. Oniam qui fuerat summus sacerdos virum bonum & benignum verecundum visu. modestū moribꝰ. & eloquio decorū. & q̄ a puero in vtutibus exercitatus sit. manꝰ protendentem: orare pro oīi populo iudeorum. Post hec apparuisse & aliū virū etate & gloria mirabilē: & magni decoris habitudine circa illum. Respondentem vero oniam dixisse Dic est fratrū amator & populi israhel: hic est qui multum orat pro populo & vniuersa scta ciuitate ieremias ꝓpha dei. Extēdisse aūt ieremiam dextram. & dedisse iude gladium aureum dicentem. Accipe sanctū gladiū munꝰ a deo in quo deicies aduersarios populi mei israhel. Exhortati itaq; iude sermonibꝰ bonis valde. de q̄bꝰ extolli posset impetꝰ. & animi iuuenum confortari: statuerunt dimicare et

confligere fortiter vt virtus de negocijs iudicaret: eo q̄ ciuitas sancta & templū pericli tarētur. Erat em̄ p̄ vxoribo & filijs. itemq̄ p̄ fratribo & cognatis minor sollicitudo. maximus vero & primus p̄ sc̄itate timor erat tēpli: sed & eos qui ī ciuitate erāt ñ minima sollicitudo habebat pro hijs q̄ congressuri erant. Et iam cū oms̄ sperarent iudicium futurū hostesq̄ adesse atq̄ exercitus erat ordinatus. bestie equitesq̄ oportuno in loco compositi. considerans machabeus aduentum multitudinis & apparatum varium armorum. ac ferocitatem bestiarum extendēs manus ī celum. prodigia facientē dñm inuocauit: qui nō secundū armor̄ potenciaz. sed prout ipsi placet dat dignis victoriam. Dixit aūt inuocans hoc modo. Tu dñe qui misisti angelum tuū sub ezechia rege iuda. & interfecisti de castris sennacherib centūoctogintaquinq̄ milia: & nūc dominator celorum mitte angelū tuum bonū ante nos in timore & tremore magnitudinis brachij tui. vt metuant qui cū blasphemia veniunt aduersus sanctum ꝑpl̄m tuū. Et hic quidem ita perorauit: michanor autem & qui cū ipso erāt cū tubis & canticis admouebant. Judas vero & qui cū eo erant inuocato deo per oraciones congressi sunt: manu quidem pugnantes. sed & dñm cordibus orantes ꝑstrauerūt nō minus triginta: quīq̄ milia presencia dei magnifice delectati. Cūq̄ cessassent & cū gaudio redirent: cognouerūt michanorē ruisse cū armis suis. Facto itaq̄ clamore & perturbacōne suscitata. patria voce omnipotētem dñm bñdicebant. Precepit aūt iudas (qui per omnia corpore et animo mori pro ciuibo paratus erat) caput michanoris & manuz cum humero abscisam iherosolimam perferri. Quo cum peruenisset conuocatis contribulibus & sacerdotibus ad altare: accersijt & eos qui in arce erant. Et ostenso capite michanoris & manu nepharia quam extenderat contra domum sanctam omnipotentis dei: magnifice gloriatus est. Linguam etiam impij michanoris precisam iussit particulatim ambo dari: manū autez de mētis cōtra tēplum suspendi. Omnes igitur celi benedixerūt dñm dicētes: benedictus q̄ locum suū incōtaminatū conseruauit. Suspē

dit autem michanoris caput in sūma arce vt euidens eēt & manifestuz signum auxilij dei. Itaq̄ omnes communi cōsilio decreuerūt nullo modo diē istū absq̄ celebritate preterire: habere aūt celebritatem terciadecima die mensis adar: que dicitur voce siriaca pridie mardochei die. Igitur hijs erga nichanorem gestis: & ex illis temporibo ab hebreis ciuite possessa. ego q̄s in hijs faciā finē sermōis. Et siquidē bene & vt historie cōpetit hoc & ipse velim: si aūt minus digne: cōcedendum est michi. Sicut enim vinum semp bibere aut semp aquā. cōtrariū est: altermis aī vti delectabile: ita legentibo si semp exactus sit sermo nō erit gratus: hic g̃ erit cōsūmatus.

Explicit liber secundus Machabeor̄.

Epla ꝑ eusebium

Incipit epistola beati ieronimi ad damasum papam in quatuor euãgelistas

Beatissimõ pape damaso ieronim⁹. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam: & quia inter se variant que sint illa que cum greca consenciant veritate decernam. Onus labor sed periculosa presumptõ. iudicare de ceteris ipsum ab omnibo iudicandum: semis mutare liguam: & canescẽtem mundum ad imitia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus cum in man⁹ volumen assumpserit. & a salina quaz semel imbibit viderit discrepaẽ quod lectitat. nõ statim erumpat in vocem me falsarium me clamans eẽ sacrilegum: qui audeam aliquid in veteribo libris addere. mutare. corrigere? Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur: quod & tu q̃ summus sacerdos es fieri iubes: & verum non eẽ quod variat. eciã maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribo fides est adhibenda. respondeant quibo tot sunt exemplaria pene quot codices. Si autem veritas est querenda de pluribo: cur non ad grecam origimẽ reuertentes. ea que a vitiosis interpretibus male edita. vel a presumptoribo imperitis emendata peruersi⁹. vel a librarijs dormitantibo aut addita sunt aut mutata corrigim⁹? Nec ꝙ vero ego de veteri disputo testamento: quod a septuaginta semoribus in grecam liguã versum. tercio gradu ad nos vsq; peruenit. Non quero quid aquila quid simmach⁹ sapiant: quare theodotion inter nouos & veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatõ: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamento quod grecum esse non dubium est: excepto apostolo matheo q̃ primus in iudea euangelium christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat. & diuersos riuulorum tramites ducit: vno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices quos a luciano & hesichio nuncupatores paucoz hominum asserit peruersa contentio: quibo vtiq; nec in veteri instrumento post septuaginta interptes emẽdare quid licuit. nec in nouo profuit emẽdasse: cum multaz gentium linguis scriptura ante trãslata doceat falsa eẽ que addita sunt. Igitur hec presens prefaciuncula pollicet quatuor tantum euangelia. quoz ordo ẽ iste matheus. marcus. lucas. iohannes. codicum grecoz emendata collatõe sed veterum: que ne multum a lectionis latine cõsuetudine discreparent: ita calamo imprimimus. vt hijs tantum que sensum videbant mutare. correctis. reliqua manere paterem⁹ vt fuerant. Canones eusebius cesarien⁹ episcopus allexandrinus secut⁹ ãmonium in decem numeros ordinauit. sicut in greco habentur expressim? Quod si quis de curiosis voluerit nosse que in euangelijs vel eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctione cognoscet. Magnus siquidem hic in nostris codicibo error molebat. dum quod in eadem re. ali⁹ euãgelista plus dixit. in alio quia min⁹ putauerint addiderũt: vel dum eundẽ sensum alius alit expressit. ille q̃ vnũ eqtuor pmũ legerat ad ei⁹ exemplum ceteros quoq; estimauerit emendandos. Vnde accidit. vt apud nos mixta sunt omnia. & in marco plura luce atq; mathei. Rursum in matheo plura iohannis & marci: & in ceteris reliquoz que i alijs ꝓpria sunt inueniant. Cũ itaq; canones legeris q̃ subiecti sũt. confusionis errore sublato: & similia ommiũ scies. & singulis sua queq; restitues. In canone pmo concordant qtuor: mathe⁹. marcus. lucas. iohannes. In scdo tres mathe⁹. marcus. lucas. In tercio tres: mathe⁹. lucas. iohãnes. In quarto tres: matheus. marcus. iohannes. In quinto duo: mathe⁹. lucas. In sexto duo: matheus. marc⁹ In septimo duo: mathe⁹ iohãnes. In octauo duo: lucas marcus. In nono duo: lucas. iohannes. In decimo. ꝑa vnusquisq; q̃ non habent in alijs ediderũt. Singulis vero euãgelijs ab vno incipiens vsq; ad finem librorum dispar numerus accrescit. Hic nigro colore prescriptus sub se habet alium ex minio discolorem numer⁹. qui ad decem vsq; procedens indicat: prior numer⁹ in quo sit canone requirendus. Cũ ergo aperto codice verbi

grā illud siue illud capitulum scire volueris cuiꝰ canonis sit. statim ex subiecto numero doceberis: & recurrēs ad p̄ncipia in quibꝫ canonū est distincta ordies. eodēq; statim canone ex titulo frōtis inuēto: illū quē q̄rebas numerꝫ eiusdē euāgelij q & ipse ex inscr̄ptōne signatē inuenies: atq; e vicino ceterorꝫ tramitibꝫ inspectis. q̄s numeros e regione habeāt adnotabis: & cū scieris recurres ad volumia singulorꝫ: & sine mora reptis numeris quos añ sigueris: reperies & loca. in quibꝫ vel eadem vel vicina dixerūt. Opto vt in xp̄o valeas: & memineris mei papa beatissime.

Explicit epistola. Incipit argumentum in euangelium secundum matheum

Matheꝰ ex iudea sicut in ordine primꝰ pomitē. ita euāgelium in iudea p̄mꝰ scr̄psit: cuiꝰ vocatō ad dñm ex publicanis actibꝫ fuit: duorꝫ in generatōe xp̄i p̄ncipia p̄esūmens: vniꝰ cuiꝰ p̄ma circūcisio in carne: alteriꝰ cuiꝰ scōm cor electio fuit. Ex vtriscq; eñ patribꝫ xp̄ꝰ. Dicq; quatē denario numero triformitē posito. p̄ncipiū a credendi fide in electōis tempꝰ porrigens. & ex electōne vsq; in transmigr̄tionis diem dirigēs. atq; a trāsmigr̄tionis die vsq; in xp̄m definens. & cursam aduentꝰ dñi oñdit generatōem & numero satisfaciens & tēpori: vt & se quod eēt oñderet: & dei in se opus demonstrās: etiam in hīs quorꝫ genꝰ posuit xp̄i operātis a p̄ncipio testimoniū non negaret. Quarꝫ ommū rerꝫ. tpus. ordo numerꝰ. dispositō. vel ratō. q; fidei necessarium est. deꝰ xp̄ꝰ est: q̄ factꝰ ē ex muliere. factꝰ sub lege. natꝰ ex v̄gine. passus in carne. omnia in cruce fixit: vt triū phans ea in semetipso resurgens in corpore. & patris nomen in patribꝫ filio. & filij nomē patri restituēs in filijs: sine p̄ncipio sine fine oñdens vnū se cū patre eē qr vnꝰ ē. In q̄ euāgelio vtile est desiderātibꝫ deū: sic p̄ma vl̄ media vel p̄fecta cognoscē: vt & vocatōes apl̄i & opꝰ euāgelij & dilectōnē dei i carne nascētis p vniuersa legētes intelligāt: atq; id in eo in quo apprehensi sūt. & apprehendē appetūt recognoscāt. Nobis em̄ hoc istudio arguēnti fuit & fidē scte rei tradē: & opantis dei intelligendā diligenter eē dispōrq̄rentibꝫ n̄ tacē

Explicit argumentum. Incipit euangelium secundum matheum.

Liber generatōnis ihu xp̄i filij dd: filij abraham. Abrahaꝫ genuit ysaac: ysaac aūt genuit iacob. Jacob aūt genuit iudaꝫ & frēs eiꝰ: iudas aūt genuit phares & zara de thamar. Phares aūt genuit esrom: esrom aūt genuit aram. Aram aūt genuit aminadab: aminadab aūt genuit naason. Naason aūt genuit salmon: salmon autem genuit booꝫ de raab. Booꝫ autē genuit obeth ex ruth: obeth autē genuit iesse. Jesse aūt genuit dauid regem: dauid aūt rex genuit salomonem ex ea q̄ fuit vrie. Salomon aūt genuit roboam: roboam aūt genuit abyaꝫ Abya aūt genuit asa: asa aūt genuit iosaphat. Josaphat autem genuit ioram: ioram autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioathan ioathan aūt genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiaz: ezechias aūt genuit manasses: manasses autem genuit ammon. Ammon autem genuit iosiam: iosias aūt genuit iechoniam & fratres eiꝰ in transmigratōne babiloms. Et post transmigratōem babilomis iechonias genuit salathiel: salathiel autem genuit zorobabel. Zorobabel aūt genuit abiud: abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor: azor aūt genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim: achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar: eleazar aūt genuit matthan. Matthan aūt genuit iacob: iacob autem genuit ioseph virum marie: de qua natꝰ est ihesus: qui vocatē xp̄us. Omnes itaq; generatōnes ab abrahaꝫ vsq; ad dauid. generatōnes quatuordecim: & a dd vsq; ad trāsmigr̄tōnem babilomis. generatōnes quatuordecim: & a transmigr̄tōe babilomis vsq; ad xp̄m. generatōes quatuordecim. Xp̄i aūt generatō sic erat. Cū eēt despōsata matē ihu maria ioseph: añq̄ conuenirēt inuēta est in vtero hīns de spū sancto. Joseph aūt vir eiꝰ cum eēt iustꝰ. & nollet eam traducē voluit occulte dimittere eam. Hec autem eo cogitante: ecce angelus dommi apparuit in somnis ioseph dicens. Joseph fili dauid:

Natus

noli timere accipere mariam coniugem tuaz quod enī in ea natum est: de spiritu sancto ē. Pariet aūt filiū: & vocabis nomē eiꝰ ihm Ipse enī saluū faciet pꝓm suū a peccatis eo rū. Hoc aūt totū factū est: vt adimpleret qđ dictum eēt a dño p pphetam dicentē. Ecce vgo in vtero habebit & pariet filiū: & vocabit nomē eiꝰ emanuel: quod est interptatū nobiscum deꝰ. Exurgens aūt ioseph a somno fecit sicut pcepit ei angelus dñi: & accepit coniugem suā. Et non cognoscebat eam donec peperit filiuz suū pmogenitū: & vocauit nomen eiꝰ ihm. Ca. II.

Cum ergo natꝰ eēt ihus in bethleez iude in diebo herodis regis: ecce magi ab oriente venerūt iherosolimam dicentes. Vbi est q̄ natꝰ ē rex iudeoꝝ? Vidimꝰ enī stellam eiꝰ in oriēte: & venimꝰ adorare eū. Audiens aūt herodes rex turbatus est: & omis iherosolima cū illo. Et cogregans omnes principes sacerdotum & scribas pꝓli: sciscitabat ab eis vbi xpꝰ nasceret. At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic enī scptū est p pphetaz. Et tu bethleem terra iuda: nequaq̄ minima es ī pncipibo iuda. Ex te enī exiet dux q̄ regat populum meum israhel. Tūc herodes clam vocatis magis diligent didicit ab eis tpꝰ stelle que apparuit eis: & mittens illos in bethleem dixit. Ite & interrogate diligent de puero: & cū inueneritis renuntiate michi: vt & ego veniēs adorem eū Qui cum audissent regē abierūt. Et ecce stella quam viderant in oriente. antecedebat eos vsq̄dum veniens staret sup̄ vbi erat puer. Videntes aūt stellam. gauisi sūt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt puerum cum maria matre eiꝰ: & pcidētes adorauerūt eum: & apertis thesauris suis obtulerūt ei munera. auꝝ thus & mirram. Et rēsso accepto in somnis ne redirent ad herodem: p aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicens. Surge & accipe pueꝝ & matreꝫ eiꝰ & fuge in egiptū: & esto ibi vsq̄dum dicam tibi. Futuꝝ est enī vt herodes querat pueꝝ ad perdendum eum Qui cōsurgens accepit pueꝝ. & matrem eius nocte: & secessit in egiptum. Et erat ibi vsq̄ ad obitum herodis: vt adimpleret quod dictū est a dño p pphetam dicentem. Ex egipto vocaui filiū meū. Tunc herodes videns qm illusus eēt a magis irat⁹ ē valde: & mittens occidit omnes pueros q̄ erant in bethleem & in ommbo finibo eiꝰ a bimatu & infra: scdm tpꝰ quod exq̄sierat a magis. Tūc adimpletū est. qđ dictū est p iheremiam pphetā dicentē. Vox in rama audita est: ploratꝰ & vlulatꝰ multꝰ: rachel plorans filios suos: & noluit consolari quia non sunt. Defuncto aūt herode: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge & accipe puerum & matrem eius. et vade in terram israhel. Defuncti sunt enī q̄ querebant aiaz pueri. Qui consurgens accepit pueꝝ & matrem eiꝰ: & venit in terrā israhel. Audiens aūt q̄ archelaꝰ regnaret in iudea p herode patre suo timuit illo ire: & ammonitꝰ in somnis secessit in partes galilee. Et veniens habitauit ī ciuitate que vocat nazareth: vt adimpleret quod dictū est per pphetas. qm̄ nazarenꝰ vocabit. ¶ Ca. III.

In diebo aūt illis venit iohes baptista pdicās ī deserto iudee & dicēs. pemtētiā agite. appropinq̄bit enī regnum celoꝝ. Hic est enī: de quo dictū est p ysaiam pphetam dicentē. Vox clamantis in deserto: parate viā dñi: rectas facite semitas eiꝰ. Ipse aūt iohes habebat vestimentū de pilis camelo: & zonam pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eiꝰ erat locuste & mel siluestre. Tunc exibat ad eum iherosolima & omis iudea. & ois regio circa iordanen: & baptizabāt ab eo in iordane cōfitentes peccata sua. Videns aūt multos pharizeoꝝ & saduceoꝝ venientes ad baptisimum suū: dixit eis. Progenies viperarum: quis demonstrabit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructum dignū pemitentie. Et ne velitis dicere intꝝ vos patrem habem⁹ abraham. Dico enī vobis: qm̄ potens est deus de lapidibo istis suscitare filios abrahe. Jam enim securis ad radicem arboꝝ posita est. Omis ergo arbor que non facit fructum bonū excidet. & in ignē mittet. Ego quidem baptiso vos in aqua in pemitentiam: qui aūt post me vēturꝰ est. fortior

me est: cui? non sum dign? calciamenta por
tare. Ipe vos baptisabit in spū sancto. & ig
ni. Cui? vētilabr in manu sua & permunda
bit aream suā: & congregabit triticum suū in
horreū suum: paleas aūt oburet igni inextin
guibili. Tunc venit ih̄s a galilea in iordā
nen ad iohēz: vt baptisaret ab eo. Johannes
aūt phibebat eum dicēs. Ego a te debeo ba
ptisari: & tu venis ad me? Rndens aūt ihūs
dixit ei. Sine modo. Sic em̄ decet nos implē
omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Bapti
sat? aūt ihūs cōfestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: & vidit spm̄ dei desce
dentem sicut columbam: & vementem super
se. Et ecce vox de celis dicens. Hic est filius
me? dilect?: in quo mihi pplacui. Ca. IIII

Tunc ih̄s duct? ē in desertum a spū
vt tēptaret a dyabolo et cū ieiunas
set q̄draginta diebo & q̄draginta no
ctibo: postea esurijt. Et accedēs tēptator di
xit ei. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes
fiant. Qui rndens dixit. Scriptū est. Non in
solo pane vivit hō: sed in omni vbo quod p
cedit de ore dei. Tūc assumpsit eum dyabol?
in sanctā civitatem: & statuit eū sup pinna
culum tēpli: & dixit ei. Si filius dei es: mitte
te deorsum. Scriptum est em̄: quia angelis su
is mādavit de te. & in manibo tollēt te: ne fo
rte offendas ad lapidem pedem tuū. Ait illi
ihūs rursū. Scriptum est. Non tēptabis dn̄m
deum tuum. Iterū assumpsit eum dyabolus in
montē excelsum valde: & ondit ei omnia re
gna mundi & gloriam eorū. & dixit ei. Hec
omnia tibi dabo: si cadēs adoraveris me. Tūc
dicit ei ihūs. Vade sathana. Scriptum ē em̄
Dn̄m deum tuū adorabis: & illi soli servies.
Tunc reliqt eum dyabolus: & ecce angeli ac
cesserunt & ministrabant ei. Cum aūt audis
set ihēsus q̄ iohēs tradit? eēt secessit in gali
leaz: & relicta civitate nazareth. venit & ha
bitavit in civitate caphaznaum maritima.
in finibo zabulon & neptalim: vt adimplere
tur quod dictum est per ysayam pphetam.
Terra zabulon & terra neptalim. via maris
trans iordanen galilee gentium. pplus qui
ambulabat in tenebris. vidit lucē magnam:
& sedentibo in regione vmbre mortis lux or

temptat

ta est eis. Exinde cepit ihēsus predicare &
dicere. Penitentiam agite. Appropinquabit
em̄ regnum celorū. Ambulans aūt ih̄s iuxta
mare galilee vidit duos fratres simonem q̄
vocat petr?. & andream fratrē ei?: mittētes
rete in mare. Erant em̄ piscatores. Et ait il
lis. venite post me: & faciā vos fieri piscatores
hoīm. At illi otinuo relictis retibo secuti sūt
eū. Et pcedens inde vidit alios duos fratres
iacobū zebedei & iohēz fratrē ei? in navi cū
zebedeo pre eorū reficientes retia sua: & voca
vit eos. Illi aūt statim relictis retibo & pre
secuti sunt eū. Et circuibat ih̄s totam gali
leam docens in synagogis eorū: & predicans
euangeliū regni: & sanans omnem languo
rem & omnez infirmitatem in pplo. Et abijt
opimio eius in totam siriam: & obtulerunt ei
omnes male habentes varijs languoribo &
tormentis cōprehensos. & qui demonia ha
bebant. & lunaticos & paraliticos & curavit
eos: & secute sunt eum turbe multe de galilea
& decapoli. & de iherosolimis. & de idea. &
de trās iordanen Ca. V.

Videns aūt ihēsus turbas ascēdit in
montē: & cum sedisset accesserūt ad
eum discipuli ei?: & aperiens os su
um docebat eos dicēs. Beati pauperes spū:
qm̄ iporū ē regnum celorū. Beati mites: qm̄
ipsi possidebunt terrā. Beati qui lugent: qm̄
ipsi cōsolabunt. Beati qui esuriunt & sitiūt
iustitiā: qm̄ ipsi saturabunt. Beati miseri
cordes: qm̄ ipsi miscdiam cōsequent. Beati
mundo corde: qm̄ ipsi deum videbunt. Beati
pacifici: qm̄ filij dei vocabunt. Beati qui p
secutionem paciunt pp̄ iustitiam: qm̄ iporū
est regnum celorū. Beati estis cū maledixe
rint vobis homines. & persecuti vos fuerint
& dixerint omne malum adversum vos mē
tientes propter me. Gaudete & exultate:
quoniam merces vestra copiosa est in celis.
Sic enim persecuti sunt & prophetas qui fu
erunt ante vos. Vos estis sal terre. Quod si
sal evanuerit: in quo salietur? Ad nichilum
valet vltra. nisi vt mittatur foras: & concul
cetur ab hominibo. Vos estis lux mundi.
Non potest civitas abscondi supra montem
posita. neq; accendunt lucernā: & ponūt eam
sub modio sed super candelabrum: vt luceat

beat

ommibꝫ qui in domo sunt. Sic luceat lux ve
stra coram hominibꝫ. vt videant opa vestra
bona: & glorificent patrem vestrum q̄ in ce-
lis est. Nolite putare qm̄ veni soluere legez
aut ꝓphetas. Non veni soluere: sed adimplē.
Amen quippe dico vob̄: donec transeat celuz
& terra. iota vnum aut vn⁹ apex non pre-
teribit a lege: donec omnia fiant. Qui ergo
soluerit vnum d̄ mandatis istis minimis. &
docuerit sic homines. minim⁹ vocabit̄ in re-
gno celoz: qui autem fecerit & docuerit: hic
magn⁹ vocabit̄ in regno celorum. Dico au
tem vobis: quia nisi abundauerit iusticia ve-
stra plusq̄ scribaz & phariseoz: non intra-
bitis in regnum celoz. Audistis quia dictū
est antiquis non occides: qui aūt occiderit re
us erit iudicō. Ego aūt dico vobis: quia oīs
q̄ irascit̄ fratri suo re⁹ erit iudicō. Qui aūt di
xēit fratri suo racha: re⁹ erit concilio. Qui aūt
dixerit fatue re⁹ erit gehenne ignis. Si er-
go offers munus tuum ad altare & ibi recor
dat⁹ fueris quia frater tu⁹ habet aliquid ad
uersum te: relinque ibi mun⁹ tuum ante alta
re. & vade prius reconciliari fratri tuo: & tūc
veniens offeres mun⁹ tuum. Esto consenti
ens aduersario tuo cito dum es in via cū eo:
ne forte tradat te aduersari⁹ tu⁹ iudici: & iu-
dex tradat te ministro. & in carcerem mitta
ris. Amen dico tibi: nō exies inde donec red-
das nouissimum quadrātem. Audistis quia
dictū est antiqs: non mechaberis. Ego aūt
dico vobis: q̄ oīs qui viderit mulierē ad cō-
cupiscēdum eā: iam mechat⁹ est eā in corde
suo. Quod si oculus tu⁹ dext̄ scandalisat te:
erue eum & proice abs te. Expedit em̄ tibi
vt pereat vnum membroz tuoz: q̄ totū cor
pus tuum mittat̄ in gehennam ignis. Et si
dextera man⁹ tua scandalisat te: abscide eam
& proice abs te. Expedit em̄ tibi vt pereat
vnum membroz tuoz. q̄ totum corpus tuū
eat in gehennam. Dictum est aūt quicunqꝫ
dimiserit vxorem suā det ei libellū repudij.
Ego aūt dico vob̄: quia oīs q̄ dimiserit vx-
orem suam. excepta formicatōis causa. facit
eam mechari: & q̄ dimissam duxerit adulte
rat. Iterꝫ audistis quia dictū est antiquis n̄
periurabis: reddes aūt dño iuramenta tua.
Ego aūt dico vobis non iurare ommino: neq̄
per celum. quia thron⁹ dei est: neq̄ per terrā
quia scabellum est pedum ei⁹: neq̄ p ihero-
solimam: q̄ ciuitas est magni regis. Neq̄ per
caput tuū iuraueris: q̄ nō potes vnū capillū
albū facē aut nigz. Sit aūt ſmo vr̄: est est
non nō: quod aūt hīs abundanti⁹ est. a ma
lo est. Audistis q̄ dictū est: oculū p oculo.
dēntem p dēte. Ego aūt dico vobis nō resistē
malo: ſ si quis te pcusserit ī dextrā maxillaz
tuā p̄be illi & alterā: & ei q̄ vult tecū in iudi-
cō contendere & tunicā tuā tollere dimitte ei &
pallium: & quicūq̄ angariauerit mille passus
vade cū illo & alia duo. Qui aūt petit a te da
ei: & volenti mutuare a te ne auertaris. Au
distis quia dictū est. diliges p̄ximū tuū: &
odio habebis inimicū tuū. Ego aūt dico vob̄
diligite inimicos vestros: bñfacite hīs q̄ ode
runt vos & orate pro plequētibꝫ & calūmā-
tibꝫ vos: vt sitis filij p̄ris vr̄i qui in celis est
q̄ solez suū oriri facit sup bonos & malos: &
pluit sup iustos & iniustos. Si em̄ diligi-
tis eos qui vos diligūt: quā mercedē habebi-
tis? Nonne & publicani hoc faciūt? Et si salu
taueritis fratres vr̄os tm̄: quid ampli⁹ facie
tis? Nonne & ethnici hoc faciūt? Estote ergo
vos perfecti: sicut & pat̄ vester celestis per-
fect⁹ est.

Ca. VI.

Attendite ne iusticiam vestrā facia
tis coraz hominibꝫ vt videamini ab
eis alioquin mercedem nō habebitis
apud patrem vestrum q̄ in celis est. Cum g̃
facis elimosinam noli añ te tuba canere: sicut
ypocrite faciūt in sinagogis & in vicis vt ho
norificent̄ ab hominibꝫ. Amen dico vobis.
receperunt mercedem suam. Te aūt faciente
elimosinaz. nesciat sinistra tua quid faciat de
xtra tua vt sit elimosina tua ī abscondito. &
pat̄ tu⁹ q̄ videt in abscondito reddet tibi. Et
cum oratis: non eritis sicut ypocrite q̄ amāt
in sinagogis & in angulis plateaz: stantes
orare: vt videant̄ ab hominibꝫ. Amen dico
vobis: receperūt mercedem suā. Tu aūt cum
oraueris intra in cubiculum tuū. & clauso ho
stio ora patrē tuū in abscōdito: & pat̄ tu⁹ q̄
videt in abscondito reddet tibi. Orantes aūt
nolite multū loqui: sicut ethnici faciunt. Pu
tant enim: q̄ in multiloquio suo exaudiant̄.

orat

Nolite g̃ assimilari eis. Scit enim pater ves
ter quid opus sit vobis: anteq̃ petatis eum.
Sic ergo vos orabitis. Pater noster qui es
in celis: sanctificetur nomen tuum. Aduem:
at regnum tuum. Fiat voluntas tua: sicut in
celo & in terra. Panem nr̃m supsubstancia
lem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita
nostra: sicut & nos dimittim? debitoribo nos
tris. Et ne nos inducas in temptatõez: s li:
bera nos a malo amẽ. Si em̃ dimseritis ho:
minibo peccata eor̃: dimittet & vob pat̃ vr̃
celestis delicta vestra. Si aũt non dimiseri:
tis hominibo: nec pat̃ vester dimittet vobis
peccata vestra. Cum aũt ieiunatis: nolite fi
eri sicut ỳpocrite tristes. Exterminãt em̃ fa
cies suas. vt pareant hominibo ieiunantes.
Amen dico vobis receperunt mercedem suã.
Tu aũt cum ieiunas vnge caput tuum & fa
ciem tuã laua. ne videaris hominibo ieiunãs
sed patri tuo q̃ ẽ in abscondito & pat̃ tu? q̃
videt in absconso reddet tibi. Nolite thesauri
sare vobis thesauros in terra. vbi erugo & ti
nea demolit̃. & vbi fures effodiunt & furãt̃
Thesaurisate aũt vobis thesauros in celo.
vbi nec erugo nec tinea demolit̃: & vbi fures
nõ effodiunt nec furant̃. Vbi em̃ est thesau
r? tu?: ibi est & cor̃ tuum. Lucerna corporis
tui. est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit
simplex: totum corpus tuum lucidum erit.
Si aũt oculus tu? fuerit nequam: totum cor
pus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen
qđ in te est tenebre sunt ipe tenebre quãte e:
runt! Nemo potest duobo dñis seruire. Aut
em̃ vnum odio habebit & alter̃ diliget: aut
vnum sustinebit & alter̃ cõtemnet. Non po
testis deo seruire & mãmone. Ideo dico vob
ne solliciti sitis anime vestre qđ mãducetis
neq̃ corpori vestro qđ induamini. Nonne aĩa
plus est q̃ esca: & corpus plus q̃ vestimen:
tum! Respicite volatilia celi que nõ serũt ne
q̃ metunt. neq̃ oḡgant in horrea: & pat̃ vr̃
celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris
estis illis! Quis aũt vestr̃ cogitans potest a:
dicere ad staturam suam cubitũ vnu:! Et de
vestimentis quid solliciti estis! Considerate
lilia agri quõ crescunt. Nõ laborãt neq̃ nent
Dico aũtem vobis: qm̃ nec salomon in omni
gloria sua coopert? est sicut vnũ existis. Si
enim fenũ agri quod hodie ẽ & cras in cliba
num mittit̃ deus sic vestit: q̃ntomagis vos
modice fidei! Nolite ergo solliciti eẽ dicentes
quid manducabim? aut quid bibem?: aut q̃
operiemur. Hec em̃ omnia gentes inquirũt.
Scit em̃ pat̃ vester quia hr̃s omnibo indige
tis. Querite ergo p̃mum regnũ dei & iustiti
am ei?: & hec omnia adicient̃ vobis. Nolite
ergo solliciti eẽ in crastinum. Crastin? em̃
dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit enim
diei malicia sua. Ca. VII.

Nolite iudicare & non iudicabimini
In quo enim iudicio iudicaueritis
iudicabimini: & in qua mensura mẽ
si fueritis remetiet̃ vobis. Quid autem vides
festucam in oculo fratris tui: & trabem in o:
culo tuo non vides! Aut quomodo dicis fra
tri tuo frat̃ fine. eiciam festucã de oculo tuo
& ecce trabs est in oculo tuo! Ypocrita eice p
mũ trabẽ de oculo tuo: & tũc videb eicẽ festu
cã d̃ oculo fratris tui. Nolite dare sanctũ ca
nibo. neq̃ mittatis margaritas ante porcos:
ne forte conculcent eas pedibo suis: & con:
uersi dirumpant vos. Petite & dabit̃ vobis.
querite & inuenietis: pulsate & aperiet̃ vob
Omnis em̃ q̃ petit accipit: & qui querit inue:
nit: & pulsanti aperiet̃. Aut quis est ex vo:
bis homo quem si petierit filiꝰ suus panem:
nunq̃d lapidẽ porriget ei! Aut si piscem peti
erit: nunquid serpẽtem porriget ei! Si ergo
vos cũ sitis mali nostis bona data dare filĩs
vestris: q̃ntomagis pat̃ vester q̃ in celis est
dabit bona petentibo se! Omĩa q̃ cũq̃ vul
tis ut faciant vobis homines: & vos facite il:
lis. Hec est em̃ lex & ꝓphete. Intrate p an:
gũstam portam: qr lata porta & spatõsa via
est q̃ ducit ad pditõnem: & multi sũt q̃ intrãt
per eã. Quã angusta porta et arta via est que
ducit ad vitam: & pauci sunt q̃ inuenĩt eã:
Attendite a falsis ꝓphetis q̃ veniunt ad vos
in vestimẽtis ouiũ: intrinsec? aũt sunt lupi
rapaces. A fructibo eor̃ cognoscetis eos.
Nunq̃d colligũt de spinis vuas: aut de tribu
lis fic?. Sic omis arbor bona fructꝰ bonos
facit: mala autẽ arbor malos fructus facit.
Non potest aũt arbor mala bonos fructus fa
cere: neq̃ arbor bona malos fructus facere.

Dogma

Omnis arbor que non facit fructum bonum
excidet̃: & in ignẽ mittet̃. Igit̃ ex fructibo
eor̃ cognoscetis eos. Non omis q̃ dicit michi
dñe dñe intrabit in regnũ celor̃: ꝫ q̃ facit vo
luntatẽ pr̃is mei q̃ in celis ẽ: ipe intrabit ĩ re
gnũ celor̃. Multi dicẽt michi in illa die dñe
dñe nomine in noĩe tuo ꝓphetauimus & in noĩe
tuo & monia ciecimus. & in tuo nomine virtutes multas fecim?: & tũc cõfitebor illis: q
nũq̃ noui vos. Discedite a me omnes q̃ opa
mini iniq̃tatẽ. Omis g̃ q̃ audit v̈ba mea hec
& facit ea. assimilabit̃ viro sapienti q̃ edifi
cauit domũ suam sup petrã: & descendit plu
uia & venerũt flumina. & flauerũt vẽti & ir
ruerũt in domũ illam & nõ cecidit. Fundata
em̃ erat sup petrã. Et omis q̃ audit v̈ba mea
hec. & non facit ea. similis erit stulto q̃ edifi
cauit domũ suã sup̃ harenam. & descẽdit plu
uia & venerũt flumina & flauerũt vẽti & ir
ruerũt in domum illã. & cecidit. fuitq; ruina
eius magna. Et factum est cum cõsummasset
ihesus verba hec: admirabant̃ turbe super
doctrina eius. Erat em̃ docens eos sicut pote
statem habens: & non sicut scribe eorum &
pharisei.

Ca. VIII.

Cum aũt descendisset de monte secu
te sunt eũ turbe multe: & ecce lepro
sus veniens. adorabat eũ dicẽs. Dñe
si vis potes me mundare. Et extendẽs manũ
ihũs: tetigit eũ dicens. Volo. Mundare. Et
cõfestim mundata est lepra ei?. Et ait illis
ihesus. Vide nemĩ dixeris: sed vade ostен
de te sacerdotibo: & offer mun? tuum quod p̃
cepit moyses in testimonium illis. Cum aũt
introisset capharnaum accessit ad eũ centu
rio: rogans eum & dicens. Dñe puer me? ia
cet in domo paralitic?: & male torquet̃. Et
ait illi ihesus. Ego veniaz & curabo eum. Et
respondẽs centurio ait illi. Dñe: non sum di
gn? vt intres sub tectũ meũ: sed tm̃ dic v̈bo
& sanabit̃ puer me?. Naz & ego hõ sum sub
potestate cõstitut? hns sub me milites: & di
co huic vade & vadit. & alio veni & venit:
& seruo meo fac hoc & facit. Audiẽs aũt hoc
ihũs mirat? ẽ: & sequẽtibo se dixit. Amẽ dico
vobis: non inueni tantã fidẽ in israhel. Dico
aũt vobis: q̃ multi ab oriente & occidente ve
nient & recumbẽt cum abraham & ysaac &
iacob in regno celor̃: filii aũt regni eicient̃
in tenebras exteriores. Ibi erit fletꝰ & stri
dor dẽtium. Et dixit ihesus centurioni. Va
de: & sicut credidisti fiat tibi. Et sanat? est
puer ex illa hora. Et cũ venisset ihesus in do
mum petri vidit socrũ eius iacentem & febri
citantem: & tetigit manũ eius & dimisit eam
febris: & surrexit & ministrabat eis. Vespe
re aũt facto. obtulerũt ei multos demonia hn̄
tes: & eiciebat spũs v̈bo. & oẽs male hn̄tes
curauit: vt adimpleret̃ quod dictũ est p̃ ysaiaz
ꝓphetaz dicentẽ. Ipse infirmitates no
stras accepit: & egrotatões portauit. Videns
aũt ihus turbas multas circũ se: iussit disci
pulos ire trãs fretũ. Et accedens vn? scriba
ait illi. Magister: sequar te quocunq; ieris.
Et dicit ei ih̃s. Vulpes foueas habent & vo
lucres celi mãos: filius aũt hois nõ habet vbi
caput suũ reclinet. Alius aũt discipulis ei?
ait illi. Dñe: pmitte me pmum ire & sepelie
patrem meũ: Ihus aũt ait illi. Sequere me
& dimitte mortuos sepelire mortuos suos.
Et ascendente eo in nauiculam secuti sunt eũ
discipuli ei?: & ecce mot? magn? fact? est
in mari: itaut nauicula operiret̃ fluctibo. Ipse
vero dormiebat. Et accesserũt ad eũ discipuli
eius: & suscitauerũt eum dicentes. Domine
salua nos: perim?. Et dixit eis ihesus. Quid
timidi estis modice fidei: Tunc surgens im
pauit ventis & mari: & facta est tranquilli
tas magna. Vero homines mirati sunt dicẽ
tes. Qualis est hic: q; vẽti & mare obediunt
ei. Et cũ venisset ihesus trans fretum in regi
onem gerasenor̃. occurrerũt ei duo hn̄tes d̃
monia de monumentis exeũtes. seui nimis:
ita vt nemo posset trãsire p̃ viã illã. Et ecce
clamauerũt dicentes. Quid nob & tibi ihesu
fili dei: Cur venisti huc ante temp? torquere
nos. Erat aũt non longe ab illis grex mul
tor̃ porcor̃ pascens. Demones aũt rogabãt
eum dicentes. Si eicis nos hinc: mitte nos
in gregem porcor̃. Et ait illis. Ite. At illi
exeuntes abierũt in porcos. Et ecce magno
impetu abiit tot? grex perpreceps in mare:
& mortui sunt in aquis. Pastores autem fu
gerũt & venientes in ciuitatem: nunciauerũt
hec omnia: & de his q̃ demonia habuerant.

Salũs

Et ecce tota ciuitas exĩt obuiã ihũ: & viso eo rogabãt eũ ut trãsiret a finibꝰ eoꝝ. Ca. IX

ET ascendens ihꝰ in naviculã trãsfretauit: & venit in ciuitatẽ suam. Et ecce offerebãt ei paraliticũ iacentẽ in lecto. videns autem ihꝰ fidem illoꝝ: dixit paralitico. Cõfide fili. Remittunt̃ tibi pcta tua Et ecce quidam de scribis dixerũt intra se. Hic blasphemat. Et cũ vidisset ihesus cogitatiões eoꝝ dixit. Vt quid cogitatis mala in cordibꝰ vestris? Quid est facilius dicẽ dimittũtur tibi peccata: an dicere surge & ambula Vt aũt sciatis quia filius hominis habet potestatẽ dimittendi peccata in terra: tũc ait paralitico. Surge tolle lectũ tuũ: & vade in domum tuam. Et surrexit: & abĩt in domũ suam. Videntes aũt turbe timuerũt: & glorificauerũt deum q̃ dedit potestatẽ talem hoĩbꝰ. Et cum transiret inde ihꝰ. vidit hoĩem sedentem in theloneo matheum nomĩe. Et ait illi. Sequẽ me. Et surgens secutꝰ est eũ. Et factũ ẽ discũbente eo in domo: ecce multi publicani & pctores venientes discũbebãt cũ ihũ: & discipl'is eiꝰ. Et videntes pharisei dicebãt discipulis eiꝰ. Quare cũ publicanis & peccatoribꝰ mãducat mgr̃ vr̃? At ihꝰ audiẽs ait. Non est opꝰ valentibꝰ medicꝰ: sed male habentibꝰ. Euntes aũt discite q̃d est. misericordiã volo: & nõ sacrificiũ. Nõ enim veni vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eũ discipuli iohis dicentes. Quare nos & pharisei ieiunam? frequenter: discipuli aũt tui non ieiunant? Et ait illis ihus. Nũquid possunt filij sponsi lugere q̃diu cum illis est spõsus? Venient autẽ dies cum auferet̃ ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit cõmissuram pannꝰ rudis in vestimentum vet? Tollit enim plenitudinem eiꝰ a vestimento: & peior scissura fit. Neq; mittunt vinum nouũ in vtres veteres. Alioquin rumpunt̃ vtres: & vinum effundit̃: & vtres pereunt. Sed vinũ nouum in vtres nouos mittunt: & ambo conseruant̃. Hec illo loquẽte ad eos. ecce princeps vnus accessit. & adorabat eũ dicẽs Dñe: filia mea modo defuncta est: sed veni impone manum sup eam. & vivet. Et surgens ihesus sequebatur eum: & discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxꝰ patiebat̃ duodecim annis accessit retro: & tetigit fimbriam vestimenti eius. dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius salua ero. At ihesus cõversus: & videns eam dixit. Cõfide filia. Fides tua te saluam fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cũ venisset ihesus in domum principis & vidisset tibicines & turbam tumultuantẽ dicebat. Recedite: nõ ẽ enim mortua puella. sed dormit. Et deridebant eũ. Et cum ejecta eẽt turba intravit & tenuit manũ eius & dixit. Puella surge. Et surrexit puella: & exĩt fama hec in vniversam terrã illam Et trãseunte inde ihesu: secuti sunt eũ duo ceci clamantes & dicẽtes. Miserẽ nostri fili dauid. Cũ aũt venisset domum. accesserunt ad eum ceci: & dicit eis ihesus. Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicũt ei. vtiq; dñe. Tũc tetigit oculos eoꝝ dicens. Secũm fidẽ vestrã fiat vob. Et aperti sunt oculi eoꝝ. Et comiatꝰ est eis ihꝰ dicens Videte ne q̃s sciat Illi aũt exeũtes diffamauerũt eũ p totã terrã illã. Egressis aut illis ecce obtulerũt ei hoĩem mutũ demoniũ hñtem: & ejecto demonio locutꝰ est mutꝰ: & mirate sunt turbe dicentes. Nunq̃ apparuit sic in israhel. Pharisei aũt dicebant. In principe demoniorũ ejicit demones. Et circuibat ihus omnes ciuitates & castella: docens in synagogis eoꝝ & predicans euangelium regni: & curans omnem languorem & omnem infirmitatem. Videns aũt turbas misertꝰ est eis quia erant vexati & iacentes sicut oues non habẽtes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Messis q̃dem multa: operarij autẽ pauci. Rogate ergo dominũ messis: vt mittat operarios in messem suã Ca. X.

ET vocatis duodecim discipulis suis. dedit illis potestatẽ spirituũ immundorũ ut eiecrent eos: & curarent oẽz languorem: & omnẽ infirmitatẽ. Duodecim aũt discipulorũ nomina sũt hec. Primꝰ simon qui dicit̃ petrꝰ & andreas frater eiꝰ: philippus & bartholomeꝰ. iacobꝰ zebedei. & iohannes frater eius. thomas & matheus publicanus. & iacobꝰ alphei & thadeus. simon chananeus. & iudas scariothis. qui & tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus.

q̃ vocat

elegit

precipiens eis dicens. In viam gentium ne abieritis: & in ciuitates samaritanoꝝ ne intraueritis: sed potiꝰ ite ad oues que perierũt domꝰ israhel. Euntes aũt ꝓdicate dicentes: quia appropinquauit regnum celoꝝ. Infirmos curate. mortuos suscitate. leprosos mundate: demones eicite. grates accepistis. gratis date. Nolite possidere auꝝ. neq; argentum: neq; pecuniam in zonis vestris. Non peram in via: neq; duas tunicas. neq; calciamenta: neq; virgam. Dignꝰ enĩ est operariꝰ cibo suo In quamcũq; ciuitatem aut castellum intraueritis. interrogate q̃s in ea dignꝰ sit. & ibi manete donec exeatis. Intrantes aũt in domum: salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domꝰ digna veniet pax vestra sup eam. si aũt non fuerit digna: pax vestra reuertet ad vos. Et quicunq; nõ receperit vos. neq; audierit ꝟmones vestros exeuntes foras & domo vel ciuitate excutite puluerem & pedibo vestris. Amen dico vob: tollerabiliꝰ erit terre sodomoꝝ & gomorreorũ in die iudicij ꝙ illi ciuitati. Ecce ego mitto vos. sicut oues in medio lupoꝝ. Estote g̃ prudentes sicut serpentes. & simplices sicut colũbe. Cauete aũt ab hominibo. Tradẽt enĩ vos in conciliis: & in synagogis suis flagellabunt vos: & ad presides & ad reges ducemĩ ꝓpt̃ me. in testimonium illis & gentibo. Cũ aũt tradẽt vos: nolite cogitare quõ aut quid loquamini. Dabit̃ enĩ vobis in illa hora q̃d loquamini. Non enĩ vos estis qui loquimini sed spiritꝰ patris vestri qui loquit̃ in vob. Tradet autem frater fratrem in mortem. & pat̃ filium. & insurgent filij in parentes. & morte eos afficient: & eritis odio omnibo hominibo ꝓpter nomen meum. Qui aũt pseuerauerit vsq; in finem: hic saluꝰ erit. Cum aũt persequent̃ vos in ciuitate ista. fugite in aliam. Amen dico vobis. nõ cõsũmabitis ciuitates israhel. donec veniat filiꝰ hominis. Non est discipulus super magistꝝ nec seruꝰ sup dñm suũ. Sufficit discipulo vt sit sicut magister eius. & seruo sicut dñꝰ eiꝰ. Si patrẽ familias beelzebub vocauerũt. quãtomagis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nichil enim est opertum quod non reuelet̃ & occultum q̃ non sciat̃. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: & quod in aure auditis predicate sup̃ tecta. Et nolite timẽ eos q̃ occidunt corpus. animam aũt nõ possunt occidere: sed potiꝰ timete eũ. q̃ potest & aiam & corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt? Et vnꝰ ex illis non cadet super terrã sine patre vestro. Vestri aũt & capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timẽ: multis passeribo meliores estis vos. Omnis ergo qui confitebit̃ me coram hominibo: cõfitebor & ego eũ coram patre meo qui in celis est. Qui aũt negauerit me coram hominibo: negabo & ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari q̃ venerim pacẽ mittẽ in terrã. Non veni pacẽ mittẽ in terrã ꝟ gladiũ. Veni enĩ sepaẽ hoĩez aduersus patrẽ suũ. & filiã aduersus matrem suã: & nuꝝ aduersus socꝝ suã: & inimici hois domestici eiꝰ. Qui amat patrẽ aut matrẽ plusq̃ me: nõ est me dignꝰ. Et q̃ amat filium & filiaz sup me: non est me dignꝰ. Et q̃ non accipit crucẽ suam & sequit̃ me: nõ est me dignꝰ. Qui inuenit animam suã. pdet illam: & q̃ pdiderit animã suam ꝓpt̃ me: inueniet eã. Qui recipit vos me recipit: & q̃ me recipit recipit eũ qui me misit. Qui recipit ꝓphãm in noĩe ꝓphete: mercedẽ ꝓphete accipiet. Et q̃ recipit iustũ in noĩe iusti: mercedẽ iusti accipiet. Et q̃cunq; potũ dederit vni ex minimis istis calicẽ aq̃ frigide tm̃ in noĩe discipuli: amen dico vob: nõ pdet mercedẽ suam.

Ca. XI.

Et factũ est cũ cõsũmasset ihus precipiens duodecim discipulis suis. trãsiit inde vt docet & predicaret in ciuitatibo eoꝝ. Johannes aũt cũ audisset i vinculis opa xpi: mittens duos ex discipulis suis ait illi. Tu es qui venturꝰ es. an aliũ expectam? Et respondẽs ihs ait illis. Euntes renunciate iohanni q̃ audistis & vidistis. Ceci vident. claudi ambulãt. leprosi mũdant̃. surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes euangelizantur: & beatꝰ est qui non fuerit scandalisat̃ in me. Illis aũt abeũtibo: cepit ihus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominẽ mollibo vestitum? Ecce qui mollibo vestiũt̃

laudat

In illo tpe abīt ihūs p sata sabba-
to: discipuli aūt ei9 esurientes cepe-
rūt vellē spicas & mānducare. Phāi
sei aūt vidētes dixerūt ei. Ecce discipuli tui
faciūt: quod nō licet eis facē sabbatis. At il
le dixit eis. Non legistis q̄d fecerit dāv quādo
esurīt & qui cum eo erāt. quomodo intrauit
in domum dei. & panes ꝓpositōnis comedit.
quos nō licebat ei edere. neq; hīs qui cum eo
erant. nisi solis sacerdotibo? Aut nō legistis
in lege. q̄ sabbatis sacerdotes in templo sab-
batum violant: & sine crimine sunt? Dico aūt
vob: quia templo maior est hīc. Si aūt sciretis
quid est miserīam volo & non sacrificiū: nū
q̄m dānassetis innocentes. Dominus em̄ est
fili9 hominis: etiā sabbati. Et cū inde trāsis-
set: venit in synagogam eor9. Et ecce hō ma-
num habens aridam: & interrogabant eū di-
centes. Si licet sabbatis curare? Vt accusa-
rent eū. Ipe aūt dixit illis. Quis erit ex vob
homo q̄ habet ouē vnā? Et si ceciderit hec sab
batis in foueā: nonne tenebit & leuabit eam?
Quantomagis melior est homo oue. Itaq; li-
cet sabbatis benefacere. Tūc ait homini. Ex
tende manum tuam. Et extendit: & restitu-
ta est sanitati sicut altera. Exeūtes aūt pha-
risei. cōsilium faciebāt aduersus eū: quomō eū
perderent. Ihūs aūt sciens recessit inde: & se
cuti sunt eum multi: & curauit eos omēs. Et
p̄cepit eis. ne manifestum eū facerēt: vt ad
impleret quod dictū est p ysaiam ꝓphetam
dicentem. Ecce puer me9 quez elegi: dilect9
me9 in quo bene ꝓplacuit amīe mee. Ponam
spiritū meū sup eū: & iudicium gētibo nūcia
bit. Non cōtendet neq; clamabit: neq; audiet
aliquis in plateis vocem ei9. Arundinem q̄s
satam non cōfringet. & linum fumigans non
extinguēt: donec eiciat ad victoriā iudiciū:
& in nomine ei9 gentes sperabunt. Tunc ob
latus est ei demonium habens cec9 & mut9
& curauit eū ita vt loquerē & videret. Et
stupebant omnes turbe: & dicebant. Nunq̄d
hic est filius dauid? Pharisei aūt audientes
dixerūt. Hic non eicit demones. nisi i beelze-
bub p̄ncipe demoniorum. Ihūs aūt sciēs cogi-
tatōnes eor9 dixit eis. Omne regnum diuisum
ptra se desolabit: & ommis ciuitas vel dom9
diuisa contra se non stabit. Et si sathanas

in domibo regum sunt. Sed quid existis vi
dere? Prophetam? Ecciaz dico vob: & plusq̄
ꝓphetam. Hic est em̄ de quo scriptum est. Ec
ce ego mitto angelum meum ante faciem tu-
am: qui preparabit viam tuam ante te. Amē
dico vob: non surrexit inter natos mulier9 ma
ior iohanne baptista. Qui aūt minor est in re
gno celor9. maior est illo. A diebo autem io
hannis baptiste vsq; nunc regnum celor9 vi
patit̄: & violenti rapiunt illud. Omnes em̄
ꝓphete & lex vsq; ad iohannē ꝓphauerunt:
& si vultis recipere. ipe est helias qui vēturs
est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui aūt
similem estimabo generatōnem istam? Simi-
milis est pueris sedentibo in foro: qui clamā
tes coequalibo dicunt. Cecinimus vob & non
saltastis: lamētauimus & non plāxistis. Ve
nit em̄ iohannes neq; manducans neq; bibēs
& dicūt demonium habet. Venit filius homi-
nis manducans & bibens: & dicunt. ecce hō
vorax & potator vini: publicanor9 & peccato
rum amic9. Et iustificata est sapia a filiis su
is. Tūc cepit exprobrare ciuitatibo in q̄bo
facte sunt plurime vtutes ei9: quia non egis
sent penitentiam. Ve tibi corozaim. ve tibi
bethsaida: quia si in tyro & sidone facte eēnt
vtutes que facte sunt in vob: olim in cilitō &
cinere penitenciam egissent. Veruntamē di-
co vob: tyro & sidoni remissius erit in die in-
dicij q̄ vobis. Et tu capharnaum. nunquid
vsq; in celum exaltaberis? Vsq; in infernuz
descendes. Quia si in sodomis facte fuissent
virtutes que facte sunt in te. forte mānsissent
vsq; in hanc diem. Veruntī dico vob: quia
terre sodomor9 remissi9 erit in die iudicij q̄
tibi. In illo tempore rīndens ihūs dixit. Con
fiteor tibi pat̄ domine celi & terre: quia ab-
scondisti hec a sapiētibo & prudentibo: & re
uelasti ea paruulis. Ita pat̄: quoniā sic fuit
placitum añ te. Omnia michi tradita sunt a
patre meo. Et nemo nouit filium nisi pater:
neq; patrez q̄s nouit nisi fili9: & cui voluerit
fili9 reuelare. Venite ad me omnes q̄ labora
tis & onerati estis et ego reficiā vos. Tollite
iugum meū sup vos: & discite a me quia mi-
tis sum & humilis corde: & inuenietis requez
animabo vestris. Jugum em̄ meum suaue: &
on9 meum leue.

Ca. XII.

Satha tūsit

sathanan eicit: aduersus se diuisus est. Quo-
modo ergo stabit regnum eius? Et si ego in
beelzebub eiō demones: filij vestri in quo eici
unt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si ego i
spiritu dei eiō demones: igit̄ peruenit in vos
regnum dei. Aut quomodo potest quisq̄ in-
trare in domum fortis & vasa ei? diripere: ni
si prius alligauerit fortem? Et tunc domum
illi? diripiet. Qui non est mecum contra me
est: & qui non cōgregat mecū spargit? Ideo
dico vobis: omē peccatum & blasphemia re
mittet̄ hominibo: spiritus aūt blasphemie nō
remittet̄. Et qui cunq̄ dixēit verbum cōtra fi
lium hominis: remittet̄ ei. qui aūt dixerit cō
tra spm̄ sanctum non remittet̄ ei. neq̄ in hoc
seculo. neq̄ in futuro. Aut facite arborem bo-
nam & fructum ei? bonum. Aut facite ar bo
rem malam: & fructum ei? malum. Siqui-
dem ex fructu arbor agnoscit̄ Progenies vi
perar̄: quomō potestis bona loqui cum sitis
mali? Ex abundantia enim cordis. os loquit̄
Bon? homo de bono thesauro pfert bona: &
malus homo de malo thesauro profert mala.
Dico aūt vobis: quoniam omne verbum otiō
sum quod locuti fuerint homines: reddent ra
tionem de eo in die iudicij. Ex verb̄ em̄ tuis
iustificaberis & ex verbis tuis odemnaberis
Tunc rn̄derunt ei quidam de scrib̄ & phari
seis dicētes. Magister: volum? a te signum
videre. Qui rn̄dens ait illis. Gnātio mala &
adultera signum querit: & signum non dabi
tur ei nisi signum ione pphete. Sicut em̄ fuit
ionas in ventre ceti tribo diebo & tribo nocti
bus: sic erit fili? hominis in corde terre tribo
diebo & tribo noctibo. viri niniuite surgent
in iudiciō cum generatione ista & odemnabūt
eam: quia penitentiam egerūt in p̄dicatione io
ne. Et ecce plusq̄ iona h̄. Regina austri sur
get in iudiciō cū generatione ista & cōdemna-
bit eam. quia venit a finibo terre audire sapi
enciam salomonis. Et ecce plusq̄ salomon h̄.
Cum aūt immundus spūs exierit ab homine
ambulat per loca arida querēs requem & non
inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domum me
am vn̄ exiui. Et venies inuenit eam vacan
tem: scopis mundatā. & ornatā. Tunc va-
dit & assumit septem alios spirit? secum ne-
quiores se: & intrantes habitant ibi. & fiūt
nouissima hominis illius peiora priorib̄. Sic
erit & gnāt̄i huic pessime. Adhuc eo loquē
te ad turbas: ecce mat̄ ei? & fratres stabāt
foris: querentes loqui ei. Dixit autem ei qui
dam. Ecce mat̄ tua & fratres tui foris stāt
querentes te. At ipse respondens dicenti si-
bi ait. Que est mater mea: & qui sunt fratres
mei? Et extendens manum in discipulos su-
os dixit. Ecce mat̄ mea & fratres mei. Qui
cunq̄ enim fecerit voluntatem patris mei.
qui in celis est: ipse meus frater soror & mater est.

Ca. XIII

In illo die exiēs ih̄s de domo sedebat
secus mare. & congḡate sunt ad eū
turbe multe. ita vt in naviculam as
cendens sederet: & omnis turba stabat in lito
re: & locutus est eis multa in pabolis dicens
Ecce exīt q̄ seminat seminare semē suū. Et
dum seminat que cecidērūt sec? viaz: & ve
nerunt volucres celi & comederūt ea. Alia aūt
ceciderūt in petrosa vbi non habebant terrā
multam: & otinuo exorta sunt quia n̄ habe-
bant altitudinē tre. Sole aūt orto estuaue-
rūt: & q̄ non habebāt radicē aruerūt. Alia aūt
ceciderunt in spinas: & creuerūt spine & suf
focauerūt ea. Alia aūt ceciderunt in terrā bo
nam: & dabant fructum. aliud centesimum.
aliud sexagesimū: aliud tricesimū. Qui habet
aures audiendi audiat. Et accedentes disci-
puli dixerūt ei. Quare in pabolis loq̄ris eis?
Qui rn̄dens ait illis. Quia vob̄ datū est nosse
mst̄eia regni celor̄: illis autem non est da-
tum. Qui enim habet dabit̄ ei & abundabit:
qui aūt non habet: & quod habet auferetur
ab eo. Ideo in parabolis loquor eis. quia vi
dentes non vident. & audiētes non audiunt
neq̄ intelligunt: ut adimpleat̄ in eis pphetia
ysaie dicentis. Auditu audietis & non intel-
ligetis: & videntes videbitis & non vide bi-
tis. Incrassatum est enim cor populi huius
& auribo grauit̄ audierūt. & oculos suos clau
serunt. nequando videant oculis & auribo au
diant. & corde intelligant: & cōuertant̄ & sa
nem eos. Vestri aūt beati oculi quia vidēt:
& aures vestre quia audiunt. Amen q̄ dico
co vobis. quia multi pphete & iusti cupierūt
videre que videtis & non viderunt: & audire
q̄ auditis. & nō audierūt. Vos ergo audite

Post emigma

parabolam seminantis. Omnis q̄ audit verbum regni & non intelligit. venit malus & rapit qđ seminatū ē in corde ei⁹: hic ē qui secus viam seminat⁹ ē. Qui aūt sup petrosa seminat⁹ est: hic est q̄ verbum audit: & otinuo cū gaudio accipit illud. Non habet aūt in se radicem sed est tpalis. Facta aūt tribulatōne & persecutōne ꝓpt̄ verbum: cōtinuo scandalisat̄. Qui aūt est seminat⁹ in spinis: hic est q̄ verbum dei audit. & sollicitudo seculi isti⁹ & fallacia diuiciaꝝ suffocat verbū: & sine fructu efficit̄. Qui vero in terrā bonā seminat⁹ est. hic ē q̄ audit verbuꝫ & intelligit & fructū affert: & facit aliud quidē cētesimum. aliud aūt sexagesimum: aliud vero tricesimum.

Aliam parabolam ꝓposuit illis dicēs. Simile factū est regnū celoꝝ homini q̄ seminauit bonū semē in agro suo. Cū aūt dormirēt homines: venit inimic⁹ ei⁹ & superseminauit zizania in medio tritici & abiit. Cū aūt creuisset herba & fructū fecisset: tūc apparuerūt et zizania. Accedētes aūt serui patrisfamilias: dixerunt ei. Dñe. nonne bonū semē seminasti in agro tuo? Vñ ergo habet zizania? Et ait illis. Inimic⁹ hō hoc fecit. Serui aūt dixerūt ei. Vis imꝰ & colligimꝰ ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania eradicetis simul & triticum. Simite vtraq; crescē vsq; ad messem: & in tēpore messis dicā messoribꝰ. Colligite ꝓmū zizania: & alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticū aūt congregate in horreū meum.

Aliā parabolā ꝓposuit eis dicēs. Simile ē regnū celoꝝ grano sinapis: qđ accipiens hō seminauit in agro suo: qđ minimū q̄dem est oīb⁹ seminib⁹. Cū aūt creuēit maior est oīb⁹ oleribꝰ & fit arbor ita vt volucres celi veniāt & habitent in ramis ei⁹. Aliam parabolam locut⁹ est eis. Simile est regnum celoꝝ fermento. qđ acceptū mulier abscōdit in farine satis tribꝰ donec fermētatum ē totum. Hec oīa locut⁹ ē ihc̄ in parabolis ad turbas: & sine parabolis non loquebat̄ eis: vt impleret̄ quod dictum erat ꝑ ꝓphetaꝫ dicentē. Aperiā in parabolis os meum: eructuabo abscondita a cōstitutōne mundi. Tunc dimissis turbis venit in domū & accesserunt ad eum discipuli ei⁹ dicentes. Edissere nobis parabolā zizaniorum agri. Qui rndens ait. Qui seminat bonū semen. est filius hominis. Ager aūt est mūdus. Bonum vero semen: hi sunt filii regni. Zizania aūt. filii sunt nequā. Inimic⁹ aūt q̄ seminauit ea est diabolus. Messis vero. cōsūmatio seculi ē. Messores aūt angeli sunt. Sicut ḡ colliguntur zizania & igni comburunt̄. sic erit in cōsūmatōe seculi. Mittet filius hoīs angelos suos. & colligent de regno ei⁹ omnia scandala. & eos q̄ faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dencium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eoꝝ. Qui habet aures audiendi audiat.

Simile est regnum celoꝝ thesauro abscondito in agro: quem q̄ inuenit hō abscondit. & pre gaudio illius vadit & vēdit vniuersa q̄ habet: & emit agꝝ illum. Iterꝝ simile est regnū celoꝝ homī negociatori: querenti bonas māgaritas. Inuēta aūt vna pretiosa margarita: abiit & vēdidit oīa que habuit: & emit eā. Iterꝝ simile est regnum celoꝝ sagene missē in mare: & ex omni genē piscium cōgreganti. Quaꝫ cum impleta eēt educētes & sec⁹ litus sedētes. elegerunt bonos in vasa sua: malos aūt foras miserūt. Sic erit in cōsūmatōe seculi. Exibūt angeli. & separabunt malos de medio iustoꝝ: & mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletus & stridor denciū. Intellexistis hec omnia? Dicunt ei. Etiam. ait illis. Ideo oīs scriba doct⁹ in regno celoꝝ similis est homi pīfamilias. q̄ ꝓfert de thesauro suo noua & vetera. Et factū est cum consumasset ihc̄ parabolas istas: transiit inde. Et veniens in patriā suā docebat eos in synagogis eoꝝ. ita vt mirarent̄ & dicerent. Vñ huic sapia hec & virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mat̄ ei⁹ dicit̄ maria & fratres ei⁹ iacobus & ioseph. & simon & iudas: & sorores ei⁹ nonne omnes apud nos sūt? Vnde ergo huic omnia ista? Et scandalisabant̄ in eo. Ihesus aūt dixit eis. Non est ꝓpheta sine honore nisi in patria sua: & in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas. ꝓpter incredulitatem eorum

Ca. XIIII

In illo tpe audiuit herodes tetrarcha famā ihu: & ait pueris suis. Hic est iohēs bpt̄a ipe surrexit a mortuis & ideo virtutes operant̄ in eo. Herodes em̄ tenuit

iohannem & alligauit eum: & posuit in carcere ꝓp herodiadem vxorē fratris sui. Dicebat enī illi iohes Non licet tibi habere eam Et volēs illum occidere timuit ꝓplm: q; sicut ꝓphām eū habebant. Die aūt natalis herodis. saltauit filia herodiadis in medio: & placuit herodi. Vñ cū iuramento pollicit? est ei dare: quodcūq; postulasset ab eo. At illa prae moīta a matre sua. da mihi inq̄t h̄ in disco: caput iohis baptiste. Et cōtristat? est rex: ꝓp iuramētum aūt & cos q̄ parit recumbebant iussit dari. Misitq; & decollauit iohem in carcere. Et allatū est caput ei? in disco. & datum est puelle: & illa attulit matri sue. Et accedētes discipuli ei? tulerūt corpus & sepelierūt illud: & veniētes nunciauerūt ihu. Quod cum audisset ihūs secessit inde in naviculam in locū desertū seorsum Et cū audissent turbe: secute sunt eū pedestres de ciuitatibo. Et exiens vidit turbam multā: & misert? ē eis: & curauit languidos eor. Vespere autē facto: accesserūt ad eū discipuli ei? dicentes. Desert? est loc? & hora iam preterijt. dimitte turbas. vt eūtes in castella emāt sibi escas Ihūs aūt dixit eis. Non habēt necesse ire: date illis vos māducare. Rñderunt ei. Non habem? h̄ nisi quinq; panes & duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discūbere sup fenum: acceptis quinq; panib; & duob; piscib; aspiciēs in celum bñdixit & fregit. & dedit discipulis suis: discipuli aūt dederūt turb. Et manducauerūt omes: & saturati sunt. Et tulerunt reliquias: duodecim cophinos fragmētor plenos. Manducantium aūt fuit numer? quinq; milia viror. exceptis mulierib; & paruulis. Et statim iussit discipulos ascendere in naviculam: & p̄cedere eū trāsfretū donec dimittēt turbas. Et dimissa turba: ascēdit in montē solus orare. Vespe aūt facto. solus erat ibi. Nauicula aūt in medio mari iactabat fluctib;. Erat enī contrari? vent?. Quāta aūt vigilia noctis. venit ad eos ambulās sup mare. Et videntes eū sup mare ambulantē. turbati sūt dicētes: quia fantasma est. Et pre timore clamauerūt. Statimq; ih̄s locut? est eis dicens Habete fiduciam: ego sum: nolite timere. Rñdēs aūt petr? dixit. Dñe si tu es inbe me venire ad te super aquas. At ipse ait Veni Et descendēs petr? de naricula ambulabat sup aq̄m vt veniret ad ih̄m. Videns vero vētum validum timuit. Et cū cepisset mergi: clamauit dicēs. Dñe saluū me fac. Et otinuo ih̄s extendens manū apprehēdit eū: & ait illi. Modice fidei q̄re dubitasti: Et cū ascēdisset in naviculā. cessauit vēt?. Qui aūt in naricula erāt venerūt & adorauerūt eū dicētes. Vere filius dei es. Et cū transfretassent: venerūt in terrā genesar. Et cū cognouissent eum viri loci illi?. miserūt in vniuersam regionē illā. & obtulerūt ei oes male habētes: & rogabāt eū vt vel fimbriam vestimēti ei? tāgerēt. Et q̄cunq; tetigerūt salui facti sunt.

Ca. XV.

Tunc accesserunt ad eum ab iherosolimis scribe & pharisei dicentes. Quare discipuli tui transgdiunt traditiones seniorū? Non enī lauant manus suas cum panem manducant. Ipse aūt respondēs ait illis. Quare vos transgdimini mandatum dei ꝓp traditionem vestram? Nam deus dixit Honora patrem & matrem: & qui maledixerit patri vel matri: morte moriat. Vos aūt dicitis. quicūq; dixerit patri vel matri. munus quodcūq; est ex me. tibi p̄derit: & nō honorificabit patrē suū aut matrē suam: & irritum fecistis mādatū dei ꝓp traditiōes vestrā Ypocrite: bñ ꝓphetauit de vob ysaias dicēs. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eor longe est a me. Sine causa autem colunt me docētes doctrinas & mandata hominum. Et conuocatis ad se turbis: dixit eis. Audite & intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominē: s̄ qđ ꝓcedit ex ore hoc coiq̄nat hominē. Tūc accedētes discipuli ei? dixerūt ei Scis quia pharisei audito hoc verbo scandalisati sunt? At ille respōdens ait. Omnis plātatiō quam non plantauit pat meus celestis eradicabit. Simite illos: ceci sunt. & duces cecor. Cecus autez si ceco ducatum prestet. ambo in foueam cadunt. Respondens autez petr?. dixit ei. Edisserе nobis parabolā istaz At ille dixit. Adhuc & vos sine intellectu estis? Non intelligitis. q; omne qđ in os intrat in vētrem vadit: & in secessum emittit? Que autem ꝓcedunt de ore. de corde exeunt. & ea

coinquinant hominem · De corde em̃ exeunt cogitatões male: homicidia · adulteria · fornicatões · furta falsa testimonia: blasphemie hec sunt que coinquinant hominem. Non lotis aũt manibo manducare nõ coinquinat hominem · Et egressus inde · secessit in ptes tyri & sidonis · Et ecce mulier chananea a finibo illis egressa: clamauit dicens ei · Miserẽ mei dñe fili dauid: filia mea male a demonio vexat̃ · Qui non rndit ei verbum · Et accedentes discipuli ei9: rogabant eum dicẽtes · Dimitte eaz: quia clamat post nos · Ipse aũt respõdens ait · Non sum missus · nisi ad oues que perierũt dom9 israhel · At illa venit: & adorauit eum dicens · Dñe: adiuua me Qui rndens ait. Non est bonum sumẽ panẽ filioz: & mittere canibo · At illa dixit · Etiam dñe · Nam & catelli edunt d micis: que cadunt de mensa dñoz suoz · Tũc rndens ihũs ait illi · O mlr magna est fides tua: fiat tibi sicut vis · Et sanata est filia ei9 ex illa hora · Et cũ trãsisset inde ihũs: venit sec9 mare galilee: & ascẽdens in montẽ sedebat ibi · Et accesserũt ad eũ turbe multe: habẽtes secũ mutos · cecos · claudos debiles · & alios multos: & posuerũt eos ad pedes ei9 : & curauit eos · ita ut ẽbe mirarẽt videntes mutos loquentes claudos ambulantes · cecos videntes: & magnificabãt deũ isrl̃ Ihesus aũt cõuocatis discipulis suis dixit · Misereor turbe: q triduo iã pseuerãt mecũ: & nõ habẽt quod mãducent · Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiant in via · Et dicũt ei discipuli Vnde ergo nob̃ in deserto panes tanti · ut saturem9 turbã tantã ! Et ait illis ihs9 Quot panes habetis? At illi dixerũt · septem Et paucos pisciculos · Et precepit turbe · vt discumberent sup terram · Et accipiẽs septẽ panes & pisces · & gr̃ias agens fregit & dedit discipulis suis: & discipuli dederũt populo · Et comederũt omnes: & saturati sunt · Et quod superfuit de fragmentis: tulerũt septẽ sportas plenas · Erãt aũt q manducauerũt q̃tuoz milia hoim̃: extra puulos & mlres · Et dimissa turba ascẽdit in nauiculam: & venit in fines magedan.

Ca · XVI.

ET accesserũt ad eum pharisei & saducei temptãtes · & rogauerũt eũ vt signum de celo ostenderet eis · At ille rndens · ait illis · Facto vespe dicitis serenũ erit rubicũ dum ẽ em̃ celum · Et mane · hodie tẽpestas rutilat em̃ triste celum · Faciem g̃ celi diiudicare nostis: signa aũt tpm non potestis scire · Generatõ mala & adultera signũ querit: & signũ non dabit̃ ei nisi signũ ione pphete Et relictis illis abiit · Et cum venissent discipuli ei9 trãs fretũ: obliti sunt panes accipe · Qui dixit illis · Intuemini & cauete a fermẽto phariseoz & saduceoz · At illi cogitabãt intr̃ se dicentes · Quia panes non accepim9 · Sciens aũt ihesus dixit · Quid cogitatis intr̃ vos modice fidei: quia panes nõ habetis ? Nõdum intelligitis neq recordamini quinq panum in quinq milia hominum · & quot cophinos sumpsistis ? Neq septem panum in quatuoz milia hominum: & quot sportas sumpsistis? quare non intelligitis quia non d̃ pane dixi vobis : cauete a fermento phariseoz & saduceoz? Tunc intellexerũt quia non dixerit cauendum a fermento panum: sed a doctrina phariseoz & saduceoz · Venit autez ihesus in partes cesaree philippi · & interrogabat discipulos suos dicens · Quem dicunt homines ee filium hominis? At illi dixerunt Alĩ iohannem baptistam: alĩ heliaz · alĩ vero ieremiam: aut vnum ex pphetis · Dicit illis ihesus · Vos autem quem me ee dicitis? Respondens simon petr9 dixit · Tu es xp̃s9 filius dei viui · Respondens aũt ihesus dixit ei Beatus es simon bariona: quia caro & sanguis non revelauit tibi: sed pater meus qui in celis est · Et ego dico tibi · quia tu es petr9 & super hanc petram edificabo ecclesiam meam: & porte inferi non prevalebunt adu̇ersus eã · Et tibi dabo claues regni celoz · Et q̃cũq ligaueris sup terram erit ligatũ & in celis · & quodcũq solueris sup terrã erit solutũ & in celis · Tũc precepit discipulis suis ut nemi dicerẽt: quia ipe ee ihs9 xp̃s9 · Exinde cepit ihs9 ondere discipulis suis · quia oporteret eum ire iherosolimam: & multa pati a semoribo & scribis & pncipibo sacerdotum: & occidi & tercia die resurgere · Et assumẽs eũ petr9 · cepit increpare illum dicens · Absit a te dñe: non erit tibi hoc · Qui conuersus dixit · Vade post me sathanas scãdalum es mihi

quia ñ sapis ea que dei sunt: sed ea que sunt hoim. Tūc ihs dixit discipulis suis. Si qs vult post me venire abneget semetipm & tol lat crucem suā & sequat me. Qui eñ voluerit animam suam saluā facē: pdet eam. Qui aūt perdiderit aiaz suā ppt me: inuenet eā. Quid em̄ pdest homi si mūduz vniuersum lucret amime vero sue detrimentū paciat? Aut quā dabit homo cōmutatōem p aīa sua? Filius aūt hois vēturus est in gl'ia patris sui cū angelis suis: & tunc reddet vnicuiq; scdm opera ei?. Amen dico vob: sunt qdam de hic stātibo q non gustabunt mortē: donec videant filium hois venientē in regno suo.

Ca. XVII

Et post dies sex assumpsit ihūs pe= tru & iacobum & iohēz fratrem ei? & ducit illos in mōtem excelsum se= orsum: & trāsfiguratus est añ eos. Et resplen duit facies ei? sicut sol: vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses & helias cū eo loquentes. Rñ= dens aūt petrus dixit ad ihūm. Dñe bonum ē nos hic ee: si vis faciam? hic tria tabernacula tibi vnum. & moysi vnum. & helie vnum. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obum brauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic est filius me? dilectus in quo mihi bñ cpla= cui: ipsum audite. Et audientes discipuli ce= ciderunt in faciem suam: & timuerunt valde. Et accessit ihesus & tetigit eos: dixitq; eis. Surgite: & nolite timere. Leuantes aūt ocu los suos. neminem viderunt: nisi solum ihūm Et descendētibo illis de monte: precepit illis ihūs dicens. Nemini dixeritis visionem. do nec filius hominis a mortuis resurgat. Et in= terrogauerunt eum discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt q helyam oportet primo venire? At ille respondens ait eis. Helias q= dem venturus est: & restituet omnia. Dico au tem vobis: quia helias iam venit. & non co= gnouerunt eum: sed fecerunt in eo quecūq; voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tūc intellexerūt discipuli quia de io hanne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbaz: accessit ad eum homo gembo q̄uo lut? ante eum dicens. Dñe miserē filio meo quia lunaticus est: & male patit. Nam sepe cadit in ignem: & crebro in aquam. Et obtu li eum discipulis tuis: & non potuerūt curare eum. Rñdens ihs dixit. O generatō incredu la & peruersa: quousq; ero vobiscū? Usq; quo paciar vos? Afferte huc illum ad me. Et in= crepauit illum ihs: & exijt ab eo demonium & curatus est puer ex illa hora. Tūc accesse= rūt discipuli ad ihūm secreto: & dixerūt ei. Qua re nos non potuim? eicē illum? Dicit illis. Propt incredulitatē vestrā. Amen quippe dico vobis. si habueritis fidem sicut gnum si napis. dicetis monti huic trāsi hinc & transi bit: & nichil impossibile erit vobis. Hoc aūt genus non eicit: nisi p oratōem & ieunīū. Cō uersantibo aūt eis in galilea: dixit illis ihūs. Filius hominis tradendus est in manus hoim: & occident eū: & tercia die resurget. Et cō= tristati sunt vehemēter. Et cū venissent ca= pharnauz: accesserunt q dragma accipiebāt ad petrum: & dixerūt ei Magister vester. ñ sol uit didragma. Ait. Etiam. Et cū intrasset in domum: preuenit eum ihs dicens. Quid tibi videt simon? Reges terre a quibo accipiunt tributum vel censum. a filijs suis. an ab alie nis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi ihs Ergo liberi sunt filij. Ut aūt non scādalise= mus eos. vade ad mare & mitte hamū: & eum piscē qui primus ascendēt tolle. & aperto ore ei? inuenies staterē: illum sumens da eis pro me. & te

Ca. XVIII

In illa hora accesserunt discipuli ad ihesum. dicentes. Quis putas maior est in regno celoz? Et aduocans i= hesus paruulum. statuit eum in medio eoz: & dixit. Amen dico vob: nisi cōuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli: nō intrabitis in regnum celoz. Quicūq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic est maior in regno ce= loz. Et q suscepēit vnū puerulū talem in noīe meo me suscipit. Qui aūt scandalisauerit vnū de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei vt suspendat mola asinaria in collo eius: & demergat in profundum maris. Ve mundo ab scandalis. Necesse est em̄ vt veniāt scāda la. Veruntñ ve homī illi p quem scandalum venit. Si aūt manus tua vel pes tuus scanda lisat te. abscide eum & proice abs te. Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudū: q̄p duas manus vel duos pedes habentem

mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te: erue eū & pice abs te. Bonū tibi est vnū oculum habētem in vitam intra re: q̄ duos oculos habētem mitti in gehennā ignis. Videte ne cōtemnatis vnū ex hīs pusillis. Dico em̄ vobis: quia angeli eoz in cel' semp vidēt faciem patris mei qui in celis est Venit em̄ filius hominis saluare quod perierat quid vobis vidē'? Si fuerint alicui centum oues & errauerit vna ex eis: nonne relinquit nonagintanouem in montibo & vadit querē eam que errauerit? Et si cōtigerit ut inueniat eam. amen dico vobis. quia gaudebit sup eā magis q̄ sup nonagintanouem q̄ non errauerūt. Sic non est voluntas añ patrem vestruz q̄ in celis est: vt pereat vn' de pusillis istis. Si aūt peccauerit in te frat tu': vade & corripe eū int' te & ipm solū. Si te audierit: lucrat' eris fratrem tuū. Si aūt te nō audierit adhibe tecū adhuc vnum vel duos: vt in ore duoz vel triū testiū stet omne vbum. Quod si non audierit eos: dic ecclesie. Si aūt ecclesiā non audierit: sit tibi sicut ethnic' & publican'. Amen dico vob: quecūq alligaueritis sup terrā erūt ligata & in celo: & quecūq solueritis sup terrā erūt soluta & i celo. Iterz dico vob: quia si duo ex vob cōsenserit sup terrā de omni re quācūq petierint: fiet illis a patre meo q̄ in celis est. Vbi em̄ sunt duo vel tres congregati in noīe meo: ibi sum in medio eoz. Tunc accedēs petr' ad eū dixit. Dñe q̄ciens peccabit in me frat me': & dimittam ei: Vsq̄ septies? Dixit illi ih'. Non dico tibi vsq̄ sepcies: sed vsq̄ septuagies sepcies. Ideo assimilatū est regnū celoz homini regi qui voluit ratōnez ponē cū famis suis. Et cum cepisset ratōnez ponere. oblat' est ei vn' qui debebat decem mlia talenta. Cum aūt non haberet vñ redderet: iussit eum dñ'i ei' venūdari: & vxorē ei' & filios. & omnia que habebat: & reddi. Procidens aūt seru' ille. orabat eū dicens. Patienciā habe in me: & oia reddā tibi. Misert' aūt dñ's famis illi' dimisit eū. & debitū dimisit ei. Egressus aūt fu' ille inuenit vnū de cōseruis suis. q̄ debebat ei centū denarios: & tenens. suffocabat eū dicens. Redde quod debes. & pcidens conseru' ei'. rogabat eum dicens. Patiēciam habe in me & omnia reddam tibi. Ille aūt noluit. sed abiit & misit eum in carcerem. donec redderet debitum. Videntes aūt cōserui ei' que fiebāt cōtristati sunt valde: & venerūt & narrauerūt dño suo omnia q̄ facta fuerāt. Tunc vocauit illuz dñ's su': & ait illi. Serue nequā: omne debitū dimisi tibi. q̄m rogasti me. Nonne g̃ oportuit & te misereri cōserui tui: sic & ego tui misert' sum? Et irat' dñ's ei' tradidit eū tortoribo: quoadusq̄ redderet vniuersum debitum. Sic & pat' me' celestis faciet vobis si non remiseritis vnusquisq̄ fratri suo de cordibo vestris

Ca. XIX.

Et factū est cum cōsūmasset ih's sermones istos migrauit a galilea: & venit in fines iudee trās iordanen. & secute sunt eum turbe multe. & curauit eos ibi. Et accesserunt ad eū pharisei temptātes eū & dicentes. Si licet homini dimittere vxorē suam quacunq ex causa? Qui respondens ait eis. Non legistis quia q̄ fecit homines ab initio. masculum & feminā fecit eos? Et dixit. Propt' hoc dimittet hō patrem & matrē: & adherebit vxori sue. & erūt duo in carne vna Itaq̄ iā non sunt duo: sed vna caro. Quod g̃ de' cōiunxit. hō non separet. Dicunt illi. q̄d ergo moyses mādauit dari libellum repudij & dimittere? ait illis. Quoniā moyses ad duriciam cordis vestri permisit vob dimittē vxores vras. ab initio aūt non fuit sic. Dico autem vob: quia quicūq dimiserit vxorem suā nisi ob formicatiōez & aliā duxerit. mechat'. Et q̄ dimissam duxerit. mechat'. Dicunt ei discipuli ei'. Si ita est causa hominis cum vxore. nō expedit nubere. Qui dixit eis. Nō omnes capiunt verbum istud. sed quibo datum est. Sunt em̄ eunuchi qui de matris vtero sic nati sunt. & sunt eunuchi q̄ facti sūt ab hominibo. & sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt propt' regnū celoz. Qui potest capē capiat. Tunc oblati sunt ei paruuli vt manus eis imponeret & oraret. discipuli aūt increpabant eos. Ihesus vero ait eis. Dimite paruulos. & nolite eos phibere ad me venire. talium est em̄ regnuz celoz. Et cū imposuisset eis manus: abiit inde. Et ecce vn' accedens ait illi. Magister bone: quid bonī faciam vt

habeam vitam eternam ? qui dixit ei · Quid me interrogas de bono ? Vn? est bon? de? · Si aũt vis ad vitam ingdi: ꝑua mandata · Dicit illi. Que? Ihus aũt dixit · Non homicidium facies. non adulterab. nõ facies furtũ · nõ falsum testimoniũ dices: honora patrẽ tuũ & matrẽ: diliges pximũ tuũ sicut teipm. Dicit illi adolescens · Oĩa hec custodiui a iuuẽtute mea: qd adhuc michi deest ? Ait illi ihus. Si vis pfect? eẽ. vade vende oĩa que habes & da paupibo: & habebis thesaur in celo & veni sequẽ me. Cũ audisset aũt adolescẽs vbũ abiit tristis · Erat em habẽs multas possessiones · Ihs? aũt dixit discipulis suis · Amẽ dico vob: q dines difficile intrabit in regnum celor · Et iter dico vob · Facili? est camelũ p foramen ac? trãsire : q̃p diuitem intrare in regnũ celor · Auditis aũt hijs discipuli · mirabant valde dicẽtes · Quis ergo poterit salu? eẽ? Aspiciens aũt ihus · dixit illis. Apud homines hoc impossibile est: apud deum aũt oĩa possibilia sunt. Tunc respondens petrus dixit ei · Ecce nos reliquim? omnia: & secuti sum? te · Quid ergo erit nobis? Ihs? aũt dixit illis. Amen dico vob: q̃p vos qui secuti estis me in regeneratõne cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue · sedebitis & vos super sedes duodecim: iudicantes duodecim tribus israhel. Et omis q̃ reliq̃rit domũ vel fratres aut sorores · aut patrem aut matrẽ aut vxorem aut filios aut agros ꝓpt̃ nomen meum: centuplum accipiet: & vitã eternã possidebit. Multi aũt erũt ꝑmi nouissimi: & nouissimi ꝑmi

Ca . XX.

Simile est regnum celor hominꝭ patrifamilias: q̃ exijt primo mane conducere operarios in vineã suã. Conuentõe aũt facta cum oparijs ex denario diurno: misit eos in vineã suã. Et egressus circa horam terciam: vidit alios stantes in foro otiosos: & illis dixit. Ite & vos in vineam & quod iustum fuerit dabo vob. Illi aũt abierũt Iter aũt exijt circa sextã & nonã horam: & fecit similit · Circa vndecimam vero exijt & inuenit alios stantes: & dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi ? Dicunt ei · Quia nemo nos cõduxit. Dicit illis. Ite & vos in vineã Cum sero autem factum eẽt. dicit dominus vinee · procuratori suo . Voca operarios & redde illis mercedem: incipiens a nouissimis vsq; ad primos · Cum venissent ergo q̃ circa vndecimam horã venerãt: acceperũt singulos denarios · Venientes aũt & ꝑmi · arbitrati sunt quod plus eẽnt accepturi: acceperũt aũt & ipi singulos denarios · Et accipientes murmurabant aduẽsus patremfamilias dicentes · Hij nouissimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis feciſti qui portauimus pondus diei & estus ? At ille respondẽs vni eor dixit · Amice: non fatõ tibi iniuriam · Nonne ex denario conuenisti mecum ? Tolle qd tuũ est & vade · Volo aũt & huic nouissimo dare: sicut & tibi · Aut non licet michi quod volo facẽ ? An oculus tuus nequa est · quia ego bon? sum? Sic erunt nouissimi ꝑmi: & ꝑmi nouissimi · multi em sunt vocati pauci vero electi · Et ascendens ihus iherosolimam: assumpsit duodecim discipulos suos secreto: & ait illis · Ecce ascendim? iherosolimã: & filius hominis tradet̃ pncipibo sacerdotum & scribis: & condẽnabũt eũ morte: & tradẽt eũ gentibo ad deludẽdum & flagellandum: & crucifigẽdum: & tercia die resurget · Tunc accessit ad eum mat filior zebedei cũ filijs suis: adorãs & petẽs aliq̃d ab eo · Qui dixit ei · Quid vis ? Ait illi · Dic vt sedeant hij duo filij mei vn? ad dextrã tuã: & vn? ad simistrã tuã in regno tuo Rñdens aũt ihs? dixit · Nescitis qd petatis · Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibitur? sũ? Dicũt ei · possum? · Ait illis · Calicem q̃dem meum bibetis : sedere aũt ad dexterã meã vel ad simistrã non est meum dare vob: sed quibo paratũ est a patre meo · Et audientes decem indignati sunt de duobo fratribo · Ihus autẽ vocauit eos ad se: & ait · Scitis quia principes gẽtium dominant eor: & q̃ maiores sũt potestatem exercent in eos ? Non ita erit int̃ vos · Sed quicũq; voluerit int̃ vos maior fieri: sit vester minister · Et qui voluerit inter vos prim? eẽ · erit vester seru? · Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare & dare animã suam redẽptõnem ꝓ multis · Et egdientibo illis ab iericho: secuta est eum turba multa · Et ecce duo ceci sedentes secus viam · audierũt quia ihus trãsiret: & clamauerũt dicentes · Dñe miserẽ nostri · fili dauid

Turba aũt increpabat eos vt tacerent. At illi magis clamabant dicentes. Dñe: miserẽ nostri fili dd. Et stetit ihus & vocauit eos & ait. Quid vultis vt faciã vob? Dicũt illi. dñe vt aperiant oculi nostri. Miserꝫ aũt eoꝝ ihus: tetigit oculos eoꝝ. Et ꝛfestim viderũt: & secuti sunt eum.

Ca. XXI.

Et cum appropinquassent iherosolimis & venissent bethfage ad montẽ oliueti: tũc ihus misit duos discipulos suos dicẽs eis. Ite i castellũ qd ꝛra vos est. & statim inuenietis asinã alligatã & pullum cũ ea: solvite & adducite mihi. Et si qs vobis aliqd dixerit. dicite qꝛ dñs hijs opus habet. & cõfestim dimittet eos. Hoc aũt factum est: vt adimpleret quod dictum est p ꝓphetã dicentẽ. Dicite filie sion: ecce rex tuus venit tibi mãsuet? sedẽs super asinam: & pullũ filiũ subiugalis. Euntes aũt discipuli fecerũt sicut ꝓcepit illis ihus. Et adduxerũt asinã & pullum: & imposuerũt sup eos vestimenta sua: & eũ desup sedere fecerũt. Plurima aũt turba strauerũt vestimẽta sua in via Alij aũt cedebant ramos de arboribus: & sternebant in via. Turbe aũt que precedebãt & que sequebant: clamabant dicẽtes. Osanna filio dauid: benedict? q̃ venit in noĩe dñi: osanna in altissimis. Et cũ intrasset iherosolimam: ꝛmota est vniuersa ciuitas dicẽs. Quis est hic: Populi aũt dicebant. Hic est ihus ꝓpheta: a nazareth galilee. Et intrauit ihus in templum dei. & eiciebat omẽs vẽdentes & ementes in templo: & mensas nũmulariorꝫ. & cathedras vendẽciũm colũbas euertit: & dicit eis. Scriptũ ẽ: dom? mea dom? oratõis vocabit: vos aũt fecistis illam spelũcam latronũ. Et accesserũt ad eũ ceci & claudi i tẽplo: & sanauit eos. Videntes aũt ꝓncipes sacerdotũ & scribe mirabilia que fecit: & pueros clamãtes in tẽplo & dicẽtes. osanna filio dd: indignati sunt. & dixerũt ei Audis q̃d isti dicunt: Ihesus aũt dixit eis. Vtiqꝫ. Nunqꝫ legistis: qꝛ ex ore infanciũ & lactenciũ perfecisti laudem: Et relictis illis abijt foras extra ciuitatem in bethaniam: ibiq; mãsit. Mane aũt reuertẽs in ciuitatẽ. esurijt. Et videns ficũ arborẽ vnã secꝰ viã venit ad eam: & nichil inuenit in ea nisi folia tm̃: & ait illi. Nũq̃ ex te fructꝰ nascat in sempiternũ. Et arefacta ẽ ꝛtinuo ficulnea. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes. Quõ ꝛtinuo aruit: Rñdens aũt ihus: ait eis. Amen dico vob: si habueritis fidem & non hesitaueritis. nõ solum d ficulnea facietis: sed & si monti huic dixeritis tolle te & iacta te in mare: ita fiet. Et oĩa quecũq; petieritis in ozone credẽtes: accipietis. Et cũ venisset in templũ: accesserũt ad eũ docentẽ principes sacerdotũ & seniores ꝑpli dicẽtes. In q̃ potestate hec facis: Et q̃s tibi dedit hãc potestatẽ: Rñdens ihus: dixit eis Interrogabo vos et ego vnum ꝓmonem: quẽ si dixeritis mihi: & ego vob dicam in qua potestate hec facio. Baptisma iohannis vñ erat: e celo. an ex hominibus: At illi cogitabãt inter se dicentes. Si dixerim? e celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis illi: Si autem dixerimus ex hominibus: timem? turbam. Omnes enim habebant iohannem sicut ꝓphetam. Et respondentes ihesu: dixerunt. Nescim?. Ait illis & ipse. Nec ego dico vob in qua potestate hec facio. Quid autem vobis videtur: Homo quidam habebat duos filios & accedẽs ad primum dixit. Fili. vade hodie operare in vineam meam. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea autem penitencia motꝰ abijt. Accedens autem ad alterꝫ dixit similit. At ille respondens ait. Eo domine. Et non iuit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris: Dicunt. prim?. Dicit illis ihus. Amẽ dico vob quia publicani & meretrices precedunt vos in regno dei. Venit autem ad vos iohannes in via iustitie: & nõ credidistis ei. Publicani aũt & meretrices crediderunt ei: vos aũt videntes nec penitenciam habuistis postea: vt crederetis ei. Aliam parabolã audite. Homo erat patꝛfamilias q̃ plantauit vineam: & sepẽ circũdedit ei. & fodit in ea torcular & edificauit turrim. & locauit eaz agricolis. & pegẽ ꝓfectꝰ ẽ. Cũ aũt tp? fructuũ appropinq̃sset: misit ꝓuos suos ad agricolas vt acciperent fructus eius. Et agricole apprehensis seruis eius. alium ceciderũt. aliũ occiderũt: aliũ vero lapidauerũt. Iterꝫ misit alios ꝓuos pluzes priozibus: & fecerunt illis similit. Nouissime autẽ misit ad eos filium

fuum dicẽs: forsitan verebunt filium meum
Agcole aũt videntes filiũ dixerunt intra se.
Hic est heres: venite occidam? eũ: & habebi
m? hẽditatem ei?. Et apprehensum eum eie-
cerũt extra vineã: & occiderunt. Cũ g̃ vene-
rit dñs vinee: q̃d faciet agcolis illis? Aiunt
illi. Malos male pdet. & vineã suam locabit
alĩs agcolis: q̃ reddent ei fructum tpibo suis
Dicit illis ihs?. Nunq̃ legistis in scripturis:
lapidem quem reprobauerunt edificantes.
hic factꝰ est in caput anguli? A dño factum
est istud: & est mirabile in oculis nr̃is. Ideo
dico vobis: quia auferet a vobis regnum dei
& dabit genti facienti fructꝰ ei?. Et qui ce
ciderit sup lapidem istum ofringet: sup quẽ
vero ceciderit: cõteret eum. Et cũ audissent
pncipes sacerdotum & pharisei parabolas
ei?: cognouerunt q̃ de ipis dicet. Et q̃rentes
eum tenere timuerunt turbas. qm̃ sicut pphetã
eum habebant

Ca. XXII.

Et respondens ihs?: dixit itez impabolis
eis dicens. Simile factũ est regnũ
celoz homini regi: q̃ fecit nuptias
filio suo. Et misit suos suos vocare invitatos
ad nuptias: & nolebant venire. Itez misit
alios suos dicens. Dicite invitatis. Ecce pn
dium meum paraui: tauri mei & altilia occisa
sunt. & omnia parata: venite ad nuptias. Il
li aũt neglexerũt: & abierunt ali? in villam
suam: ali? vero ad negotiatiõnẽ suam. Reliq̃
vero tenuerũt suos ei?: & otumelia affectos
occiderunt. Rex aũt cũ audisset irat? est: &
missis exercitibo suis pdidit homicidas illos
& civitatem illoz succẽdit. Tunc ait seruis
suis. Nuptie quidem parate sunt: sed q̃ invita
ti erant ñ fuerunt digni. Ite g̃ ad exit? viaz
& quoscunq̃ inueneritis. vocate ad nuptias.
Et egressi serui ei? in vias congg̃auerũt om-
nes quos inuenerunt malos & bonos: & im-
plete sunt nuptie discumbẽcium. Intrauit aũ
rex vt videret discumbẽtes: & vidit ibi hoi-
nem non vestitũ veste nuptiali. Et ait illi.
Amice: quõ huc intrasti nõ habẽs vestẽ nup
ptialẽ? At ille obmutuit. Tunc dixit rex mi
nistris. Ligatis manibo & pedibo ei?. mitti-
te eum in tenebras exteriores: ibi erit flet? &
stridoz dencium. Multi em̃ sunt vocati: pauci
vero electi. Tunc abeũtes pharisei cõsilium
inierunt: vt caperẽt eũ in sermone. Et mittũt
ei discipulos suos. cum herodianis dicẽtes.
Magister. scim? quia verax es & viam dei in
veritate doces: & non est tibi cura de aliquo.
Non em̃ respicis personam hominum. Dic g̃
nobis: quid tibi videt. Licet censum dare ce-
sari. aut non? Cognita autẽ ihesus nequitia
eoz. ait. Quid me temptatis ypocrite? Ondi-
te michi nummisma census. At illi obtule-
runt ei denarium. Et ait illis ihs?. Cui? est
ymago hec & supscriptõ? Dicũt ei. Cesaris
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesa-
ris cesari: & que sunt dei deo. Et audientes
mirati sunt: & relicto eo abierunt. In illo die
accesserunt ad eum saducei qui dicunt non eẽ
resurrectionẽ: & interrogauerunt eũ dicẽtes
Magister moyses dixit: si quis mortuꝰ fue-
rit nõ habens filium: vt ducat frat ei? vxo
rem illi?. & suscitet semẽ fratri suo. Erãt au
tẽ apud nos septem fratres. & prim? vxore
ducta defunct? est: & non habens semẽ reli
qt vxorem suam fratri suo. Similit̃ scdus &
terci?: vsq̃ ad septimum. Novissime aũt om
nium. & mulier defuncta est. In resurrecti-
one ergo cui? erit de septẽ vxor? Omnes em̃
habuerũt eam. Respondens aũt ihs? ait illis. Er
ratis nescientes scripturas: neq̃ vtutem dei.
In resurrectiõe em̃ neq̃ nubẽt: neq̃ nubent̃
sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurre-
ctione aũt mortuoz nõ legistis quod dictũ
est a deo dicente vobis. ego sum deus abra-
ham. & deꝰ ysaac. & deꝰ iacob? Non est deꝰ
mortuoz: sed viventium. Et audientes tur
be mirabant in doctrina eius. Pharisei aũt
audientes quod silentium imposuisset sadu-
ceis. cõuenerunt in vnum: & interrogauit eũ
vn? ex eis legisdoctor temptans eum. Magi
ster: quod est mandatum magnum in lege?
Ait illi ihs?. Diliges dñm deum tuũ ex toto
corde tuo: & in tota aia tua. & in tota mẽte tua
Hoc est maximũ. & pmium mandatũ. Secd̃m
aũt simile est huic. Diliges pximũ tuũ sicut
teipm. In hĩs duobo mandatis. vniuersa lex
pendet & pphete. Congregatis aũt phariseis.
interrogauit eos ihesus dicens. Quid vobis
videtur de xpo? Cuius filius est? Dicunt ei.
Dauid. Ait illis. Quomodo ergo dauid in
spiritu vocat eum dñm dicẽs: dixit dñs dño

meo·ſede a dextris meis·donec ponam inimi cos tuos· ſcabellū pedū tuoꝝ? Si ergo dauid vocat eum dnm: quomodo filiꝰ eius eſt? Et nemo poterat reſpondere ei verbum: neq; au ſus fuit quiſq; ex illa die eum amplius interrogare·

Ca·XXIII

Vnc ihesus locutꝰ ē ad turbas· & ad diſcipulos ſuos dicens· Sup cathedrā moyſi· ſederūt ſcribe & phariſei Omīa ḡ quecūq; dixerint vob· ſuate & facite·ſcd̄m opa vero eoꝝ nolite facere·Dicūt em̄ & nō faciūt·Alligāt aūt onera ḡuia & importabilia·& imponūt in humeros hominū:digito aūt ſuo nolūt ea mouē·Omnia em̄ opa ſua faciūt·vt videant̄ ab hominbo· Dilatāt em̄ philacteria ſua:& magnificant fimbrias·Amant aūt primos recubitꝰ in cenis·& p̄mas cathedras in ſinagogis & ſalutatões in foro·& vocari ab hoīb rabbi·Vos aūt nolite vocari rabbi· Vnꝰ ē em̄ magiſter veſter: omnes aūt vos fratres eſtis·Et patrem nolite vocare vobis ſup terrā· vnꝰ eſt enim pater veſter qui in celis eſt·Nec vocemini magiſtri :quia magiſter veſter: vnus eſt xp̄ꝰ· Qui maior eſt veſtrū· erit miniſter veſter·Qui aūt ſe exaltauerit humiliabit̄:& qui ſe humiliauerit exaltabit̄·Ve aūt vobis ſcribe & phariſei ypocrite: quia clauditis regnum celoꝝ añ homines·Vos em̄ nō intratis: nec introeuntes ſinitis intrare·Ve vob̄ ſcribe & phariſei ypocrite qui comeditis domos viduaꝝ· oratōne longa orātes:ꝓpt̄ hoc amplius accipietis iudicium·Ve vobis ſcribe & phariſei ypocrite quia circuitis mare & aridam·vt faciatis vnum ꝓſelitum:& cū fuerit factꝰ· facitis eum filiū gehenne duplo q̄ vos·Ve vob̄ duces ceci: qui dicitis quicūq; iurauerit p templum dei nichil eſt: qui aūt iurauerit in auro templi debet·Stulti & ceci:q̄d em̄ maius eſt: aurū·an templum qd̄ ſanctificat aurū?Et quicūq; iurauerit in altari· nichil eſt·Quicūq; aūt iurauerit ī dono quod eſt ſup illud·debet·Ceci·quid em̄ maius eſt· donū an altare quod ſanctificat donū?Qui ḡ iurat in altari:iurat in eo :& in oīb̄ que ſup illud ſunt·Et quicūq; iurauerit ī templo:iurat in illo & in eo qui habitat in ipſo·Et q̄ iurat in celo· iurat in throno dei: & in eo qui ſedet ſuper eum·Ve aūt vobis ſcribe & phariſei ypocrite·qui deciatis mentam & anetum & cyminū & reliquiſtis que grauiora ſunt legis·inditiū & miſcd̄iam & fidem·hec oportuit facere:& illa nō omittere Duces ceci excolantes culicem:camelum aūt glutientes· Ve vobis ſcribe & phariſei ypocrite· q̄ mūdatis qd̄ deforis eſt calicis & parapſidis: intus autē plenū eſtis rapina & immundicia· Phariſee cece· mūda p̄ius qd̄ intꝰ ē calicis & parapſidis: vt fiat & id qd̄ deforis eſt mūdum·Ve vobis ſcribe & phariſei ypocrite: q̄ ſimiles eſtis ſepulcris dealbatis·que aforis parent hoīb ſpetoſa:intus vero plena ſūt oſſibo mortuoꝝ & omi ſpurcitia·Sic & vos aforis q̄dem paretis hominbo iuſti: intus aūt plenī eſtis ypocriſi & iniq̄tate· Ve vob̄ ſcribe & phariſei ypocrite:q̄ edificatis ſepulc̄ ꝓphetaꝝ.& ornatis monumēta iuſtoꝝ:& dicitis Si fuiſſem? in diebo patrū nroꝝ: nō eēmus ſocij eoꝝ in ſanḡne ꝓphetaꝝ. Itaq; teſtimonio eſtis vobiſmetipſis: quia filij eſtis eoꝝ q̄ ꝓphetas occiderunt. Et vos implete menſuram patrū veſtroꝝ· Serpentes & geminina vipaꝝ: quō fugietis a iudiciō gehenne? Ideo ecce ego mitto ad vos ꝓphetas & ſapientes & ſcribas:& ex illis occidetis & crucifigetis & ex eis flagellabitis in ſinagogis veſtris: & pſequimini de ciuitate in ciuitatem vt veniat ſup vos omnis ſanguis iuſtꝰ q̄ effuſus eſt ſup terraꝫ·a ſanguine abel iuſti·vſq; ad ſanguinem zacharie filij barachie: quem occidiſtis inter templum & altare· Amē dico vobis: venient hec omnia ſup generatōez iſtā· Jheruſalem iheꝝm · que occidis ꝓphetas & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt: quociens volui cōgregare filios tuos quemadmodum gallina cōgregat pullos ſuos ſub alas·& noluiſti·Ecce relinquet̄ vobis dom? veſtra deſerta·Dico em̄ vobis: non me videbitis amodo donec dicatis·Benedictꝰ qui venit in nomine dni·

Ca·XXIIII

Et egreſſus ihesus de templo ibat. Et acceſſerunt diſcipuli eiꝰ: vt oſtēderent ei edificatões templi· Ipe autem rndens·dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vob̄: nō relinquet̄ h̄ lapis ſuper

lapidem: qui non destruatur. Sedente autez eo sup montē olivēti: accesserūt ad eū discipuli secreto dicētes. Dic nobis qñ hec erūt: et qđ signū aduēt? tui: & consūmatōis seculi? Et rñdens ihesus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes. ego sum xp̄c: & multos seducent. Audituri em̄ estis prelia & opiniones prelioz: videte ne turbemini. Oportet em̄ hec fieri: sed nondū est finis. Cōsurget em̄ gens in gentē. & regnū in regnū: & erit pestilentia & fames. & terremot? per loca. Hec autem oīa initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulatōem. & occident vos: & eritis odio oībus gentibus: ꝓpter nomen meū. Et tunc scandalizabunt̄ multi. & invicē tradēt: & odio habebūt invicē. Et multi pseudo p phete surgent. & seducēt multos: & qm̄ abundabit iniquitas: refrigescet caritas multoz. Qui aūt pseuerauerit vsq; in finem hic salvus erit. Et predicabit̄ hoc euangeliū regni in vniverso orbe in testimoniū oībus gētibus: & tunc veniet consummatō. Cū ergo videritis abominatōem desolatōis (que dicta est a daniele ꝓpheta) stantē in loco sancto (q̄ legit intelligat) Tunc qui in iudea sūt fugiant ad montes: & qui in tecto nō descendāt tollere aliquid de domo sua: & qui i agro nō reuertat̄ tollere tunicā suaz. Ve autem pregnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate aūt. vt nō fiat fuga vīa in hieme vel sabbato. Erit enim tunc tribulatō magna qualis nō fuit ab initio mundi vsq; modo: neq; fiet. Et nisi breviati fuissent dies illi. non fieret salva oīs caro: sed ꝓpt̄ electos breviabūtur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce hic est xp̄c aut ecce illic: nolite credere. Surgent enim pseudo xp̄i & pseudo ꝓphete & dabunt signa magna & ꝓdigia: ita vt in errorē inducantur si fieri potest etiam electi Ecce p̄dixi vobis. Si ergo dixerint vobis: ecce i deserto est. nolite exire: ecce in penetralibus: nolite credere Sicut enim fulgor exit ab oriente & apparet vsq; in occidentem: ita erit & aduent? filij hominis. Ubicūq; fuerit corpus: illuc congregabunt̄ & aq̄le. Statim autem post tribulatōnem dierū illoz sol obscurabit̄: & luna nō dabit lumē suū. & stelle cadent de celo. & virtutes celoz commovebunt̄: & tūc apparebit signū filij hominis in celo. Et tūc plangēt oēs tribus terre: & videbūt filiū hominis venientē in nubibus celi cū virtute multa & maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba & voce magna: & congregabūt electos ei? a q̄tuor ventis celi. a summis celoz vsq; ad terminos eoz. Ab arbore aut̄ fici discite parabolā: cum iam ramus ei? tener fuerit & folia nata: scitis q̄ ꝓpe est estas. Ita & vos cū videritis hec oīa: scitote q̄ ꝓpe est in ianuis. Amen dico vobis: q̄ non preteribit generatiō hec: donec omnia fiant. Celum & terra trāsibunt: verba vero mea nō p̄teribunt. De die aūt illa & hora nemo scit: neq; angeli celoz: nisi pater solus. Sicut aūt fuit in diebus noe: ita erit & aduēt? filij hominis. Sicut em̄ erant in diebus ante diluviū comedentes & bibentes. nubentes & nuptui tradentes. vsq; ad eū diem quo intravit in archā noe: & non cognoverunt donec venit diluviū & tulit oēs: ita erit & aduēt? filij hominis. Tūc duo erūt in agro: vn? assumet̄ & vn? relinquet̄. Duo erūt molentes in mola: vna assumetur & vna relinquetur. duo in lecto: vnus assumet̄ & alter relinquetur. Vigilate ergo: q̄ nescitis qua hora dom̄in? vester ventur? sit. Illud autem scitote: quoniaz si sciret paterfamilias q̄ hora fur ventur? esset: vigilaret vtiq; & non sineret p fodi domū suam. Ideo & vos estote parati: q̄ qua nescitis hora filius hominis ventur? est. Quis putas est fidelis seruus & prudēs quem constituit dom̄in? suus sup̄ familiā suam: vt det illis cibū in tēpore? Beat? ille seru?: quē cum venerit dñs eius invenerit sic facientē. Amen dico vobis: q̄m̄ super omnia bona sua constituet eū. Si aūt dixerit mal? seruus ille in corde suo. moram facit dñs meus venire: & ceperit p̄cutere cōservos suos: manducet aūt & bibat cū ebriosis: veniet dñs seruī illi? in die qua non sperat. & hora qua ignorat. & dividet eū. partēq; ei? ponet cū ypocritis. illic erit fletus & stridor dentiū Ca. XXV

Vnc simile erit regnū celoz decem virginibus: q̄ accipientes lāpades suas exierūt obviā sponso & sponse. Quinq; aūt ex eis erant fatue: & quinq; prudentes.

Sed quinq; fatue acceptis lampadibꝰ: non
sumpserũt oleũ secũ. Prudẽtes vero acceperũt
oleũ in vasis suis cum lãpadibꝰ. Morã aũt fa
ciẽte sponso: dormitauerũt omnes & dormierũt
Media aũt nocte clamor factꝰ est: ecce spon
sus venit: exite obuiã ei. Tũc surrexerũt oẽs
virgines ille: & ornauerũt lãpades suas. Fa
tue autẽ sapiẽtibꝰ dixerũt. Date nobꝭ de oleo
vro: qz lãpades nre extinguunt. Rñderunt
prudẽtes dicẽtes. Ne forte nõ sufficiat nobꝭ &
vobis: ite potius ad vendentes & emite vob.
Dũ autẽ irent emere venit sponsus: & que pa
rate erãt intrauerũt cũ eo ad nuptias: & clau
sa est ianua. Nouissime vero veniunt & reli
que virgines dicentes. Dñe dñe: aperi nobꝭ.
At ille rñdens ait. Amen dico vobis: nescio
vos. Vigilate itaq;: qz nescitis diẽ neq; horã
Sicut enim homo peregre proficiscens voca
uit suos suos: & tradidit illis bona sua. Et
vni dedit quinq; talenta. alij autem duo. alij
vero vnũ: vnicuiq; scdm ꝓpriam virtutem:
& profectꝰ est statim. Abijt aũt qui quinq;
talenta acceperat: & operatꝰ est in eis: & lu
cratus est alia quinq;. Similit & qui duo ac
ceperat: lucratus est alia duo. Qui aũt vnuz
acceperat abiens fodit in terram: & abscõdit
pecuniam domini sui. Post multum vero tẽ
poris venit dñs seruorum illorum: & posuit
ratiõem cuz eis. Et accedens qui quinq; talẽta
acceperat: obtulit alia quinq; talenta dicens
Domine. q̃nq; talenta tradidisti mihi: ecce
alia quinq; superlucratus sum. Ait illi dñs
eius. Euge serue bone. & fidelis: quia super
pauca fuisti fidelis. super multa te cõstituã
intra in gaudium dñi tui. Accessit aũt & qui
duo talẽta acceperat. & ait Dñe. duo talẽta
tradidisti mihi. ecce alia duo lucratus sum
Ait illi dñs eius. Euge serue bone & fidelis:
quia sup pauca fuisti fidelis. super multa te
constituã: intra in gaudiũ dñi tui. Accedẽs
autẽ & qui vnũ talentũ acceperat ait. Dñe.
scio qz homo durus es: metis vbi nõ semina
sti. & cõgregas vbi non sparsisti: & timẽs
abij. & abscõdi talentum tuum in terra. Ec
ce habes quod tuũ est. Rñdens aũt dñs ei⁹
dixit ei. Serue male & piger: sciebas qz me
to vbi non semino. & congrego vbi ñ sparsi
Oportuit ergo te committere pecuniam meã
nummulariis & veniẽs ego recepissem vtiq;
quod meum ẽ cum vsura. Tollite itaq; ab eo
talentum: & date ei qui habet decem talenta
Omni enim habenti dabit & abũdabit: ei au
tem qui non habet. & quod videt habere au
feret ab eo. Et inutilem seruũ eicite in tene
bras exteriores: illic erit fletꝰ & stridor den
tiũ. Cũ aũt venerit filiꝰ hominis in maiestate
sua & omnes angeli cũ eo: tunc sedebit super
sedẽ maiestatis sue. & congregabunt añ eum
omnes gentes: & separabit eos abinuicem.
sicut pastor segregat oues ab hedis. Et sta
tuet oues quidẽ a dextris suis. hedos autem
a sinistris. Tũc dicet rex his qui a dextris
eius erũt. Venite benedicti patris mei: pos
sidete paratum vobis regnum a constitutõne
mundi. Esurini enim: & dedistis michi man
ducare. Sitiui: & dedistis michi bibere. Hos
pes eram: & collegistis me. Nudus: & operu
istis me. Infirmus: & visitastis me. In car
cere eram: & venistis ad me. Tũc rñdebunt
ei iusti dicẽtes. Dñe. quando te vidimꝰ esu
rientem & pauimꝰ: siciẽtem & dedimꝰ tibi po
tum? Quando autẽ te vidimus hospitẽ & col
legimꝰ te. aut nudũ & cooperuimꝰ te? Aut
quando te vidimꝰ infirmũ aut in carcere: et
venimus ad te? Et respõdens rex dicet illis.
Amen dico vobꝭ q̃diu fecistis vni de hijs fra
tribꝰ meis minimis: michi fecistis. Tũc di
cet rex & hijs q̃ a sinistris ei⁹ erũt. Discei
dite a me maledicti in ignẽ eternũ: q̃ paratꝰ
est dyabolo & angelis eius. Esurui enim: & ñ
dedistis michi manducare. Sitiui: & nõ de
distis michi potum. Hospes eram: & non colle
gistis me. Nudꝰ: & non operuistis me. In
firmꝰ & in carcere: & ñ visitastis me. Tũc
rñdebunt ei & ipsi dicẽtes. Dñe: q̃ndo te vi
dimꝰ esurientem aut sicientẽ. aut hospitem.
aut nudũ. aut infirmum. aut in carcẽ: & nõ
ministrauimꝰ tibi: Tunc rñdebit illis dicẽs
Amen dico vobꝭ: q̃diu nõ fecistis vni de mi
noribꝰ hijs nec michi fecistis. Et ibunt hij
in supplicium eternum: iusti autem in vi
tam eternam. Capitulum. XXVI.

Et factũ est cum consummasset ihs
sermones hos omnes: dixit discipulis
suis. Scitis qz post biduum pasca
fiet: & filiꝰ hominis tradet vt crucifigatur

Tunc congregati sunt principes sacerdotuz et seniores populi in atriū pncipis sacerdotū qui dicebatur cayphas: & consiliū fecerunt vt ihesū dolo tenerēt & occiderēt. Dicebant aūt. Nō in die festo. Ne forte tumult? fieret in populo. Cū aūt eēt ihesus in bethania in domo simonis leprosi. accessit ad eum mulier habens alabastrum vngēti precios: & effudit sup caput ipsi? recumbentis. Videntes autem discipuli: indignati sunt dicentes. Vt quid pditio hec? Potuit em̄ istud venundari multo: & dari pauperibo. Sciens aūt ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri Opus bonum operata est in me. Nam semp pauperes habetis vobiscum: me autem non semp habebitis. Mittēs em̄ hec vngentum hoc in corp? meum: ad sepeliendum me fecit Amen dico vobis: vbicunq; predicatū fuerit hoc euangeliū in toto mūdo. dicet & qđ hec fecit in memoriam ei?. Tūc abiit vn? de duodecim qui dicit indas scarioth. ad pncipes sacerdotuz: & ait illis. Quid vultis michi dare: & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde q̄rebat oportunitatē vt eum traderet. Prima autem die azimoruū accesserunt discipuli ad ihesū dicentes. Vbi vis parem? tibi comedere pasca? At ihesus dixit. Ite in ciuitatē ad quendam: & dicite ei. Magister dicit: tempus meū ꝑpe est: apud te facio pasca cū discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut cōstituit illis ihesus: et parauerūt pasca. Vespere aūt facto: discūbebat cū duodecī discipulis suis. Et edentibo illis dixit Amē dico vobis: q̄ vnus vestrum me traditurus est. Et contristati valde: ceperunt singuli dicē. Nunquid ego sū dñe? At ipse respondens ait Qui intingit mecū manum in parabside: hic me tradet. Filius quidē hominis vadit sicut scriptum est de illo: ve aūt homini illi. per quem filius hominis tradet. Bonum erat ei: si natus non fuisset homo ille. Rndens aūt indas qui tradidit eū dixit. Nūquid ego sū rabbi? Ait illi: Tu dixisti. Cenantibo aūt eis. accepit ihesus panem & benedixit. ac fregit: deditq; discipulis suis & ait. Accipite & comedite: hoc est corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc omēs. Hic est enī sanguis meus noui testamēti qui pro multis effundet in remissionem peccatoz. Dico aūt vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis vsq; in diem illū: cū illud bibam vobiscū nouū in regno patris mei. Et ymno dicto: exierūt in montē oliueti. Tunc dicit illis ihus. Omēs vos scādalū paciemini in me in ista nocte. Scriptū ē enī. Percutiā pastorē: et dispergentur oues gregis. Postq̄ aūt resurrexero: pcedā vos in galileā Respondens autem petrus ait illi. Et si omēs scādalizati fuerīt in te: ego nunq̄ scādalizabor. Ait illis ihs. Amē dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ gallus cantet. ter me negabis. Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me mori tecum: nō te negabo. Similit & omnes discipuli dixerūt. Tunc venit ihesus cum illis in villam que dicit gethsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadam illuc & orem. Et assumpto petro & duobo filiis zebedei: cepit contristari & mestus eē. Tūc ait illis. Tristis est anima mea vsq; ad mortem. Sustinete hic: & vigilate mecum. Et progressus pusillū: pcidit in faciem suā orans & dicens Mi pat: si possibile ē trāseat a me calix iste. Verūtamen non sicut ego volo: sed sicut tu Et vēit ad discipulos suos & inuenit eos dormientes: & dicit petro. Sic non potuistis vna hora vigilare mecū? Vigilate & orate: vt non intretis in temptatōnem. Spiritus quidē pmptus est: caro aūt infirma. Iterum scđo abiit: & orauit dicens. Pat mi: si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterum: & inuenit eos dormientes. Erāt em̄ oculi eorum grauati Et relictis illis: iterum abiit & orauit tercō eundē sermonē dicens. Tūc vēit ad discipulos suos: & dixit illis Dormite iam & requiescite. Ecce appropinquabit hora: & filius hominis tradet in man? peccatoz. Surgite eamus. Ecce appropinq̄bit qui me tradet. Adhuc ipso loquente. Ecce indas vnus de duodecim venit: & cum eo turba multa cum gladiis & fustibo. missi a pncipibo sacerdotū et senioribo populi. Qui aūt tradidit eū: dedit illis signū dicēs. Quēcunq; oscular? fuero ipe est: tenete eū. Et confestim accedēs ad ihesū

dixit·Aue rabbi·Et oſculat⁹ eſt eum· Dixit itq; illi ihs·Amice ad quid veniſti? Tūc accesſerūt & manū miecerūt in ihm: & tenuerūt eū. Et ecce vn⁹ ex hīs qui erāt cū ihu·extendens manū exemit gladiū ſuū·& pcuciēs ſeruū principis ſacerdotū amputauit auriculam ei⁹·Tunc ait illi ihesus. Cōuerte gladiū tuū in locū ſuū. Omēs em̄ qui acceperint gladiū:gladio peribūt·An putas q; nō poſſum rogare patrē meum: & exhibebit michi modo pluſq; duodecim legiones angelorum Quō ergo implebūt̄ ſcripture? Quia ſic oportet fieri·In illa hora dixit ihesus turb·Tanq; ad latronem exiſtis cuz gladiīs & fuſtibo comprehendere me·Quotidie apud vos ſedebam docens in templo:& non me tenuiſtis· Hoc aūt totum factū eſt: vt adimplerentur ſcripture pphaz·Tunc diſcipuli oēs relicto eo fugerūt·At illi tenētes ihm·duxerūt ad cayphan principē ſacerdotū·vbi ſcribe et ſeniores conuenerāt·Petr⁹ autē ſequebat̄ eū alonge: vſq; in atriū principis ſacerdotū Et ingreſſus intro ſedebat cuz miniſtris: vt videret finē·Princeps aūt ſacerdotū & omne concilīū querebāt falſū teſtimoniū cōtra ihesum vt eū morti traderēt & nō inuenerūt: cū multi falſi teſtes acceſſiſſent· Nouiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes:& dixerūt·Hic dixit·Poſſum deſtruē templū dei: & p⁹ triduū reedificare illud·Et ſurgēs pnceps ſacerdotū ait illi·Nichil rndes ad ea q̄ iſti adverſū te teſtificāt̄;Ihus aūt tacebat·Et pnceps ſacerdotū ait illi·Adiuro te p deū viuū: vt dicas nobis ſi tu es criſtus filius dei·Dicit illi ihus. Tu dixiſti·Verūtamē dico vobis amodo videbitis filiū hominis ſedentem a dextris virtutis dei:& venientē in nubibo celi Tunc pnceps ſacerdotū ſcidit veſtimēta ſua dicēs· Blaſphemauit·Quid ad huc egem⁹ teſtibo⁹?·Ecce nūc audiſtis blaſphemiam· Quid vobis videtur⁹?· At illi rndentes dixerunt·Reꝰ eſt mortis· Tūc expuerūt in faciem ei⁹:& colaphis eū ceciderūt· Alīj autem palmas in faciē ei⁹ dederunt dicētes: pphetiſa nob xpe·Quis eſt qui te percuſſit⁹?·Petr⁹ vero ſedebat foris in atrio: & acceſſit ad euz vna ācilla dicēs·Et tu cū ihesu galileo eras At ille negauit corā ommbo dicēs:neſcio q̄d dicis·Exeunte autem illo ianuam·vidit eū alia ancilla:& ait hīs qui erant ibi. Et hic erat cū ihu nazareno·Et iterū negauit cū iuramēto: q; non noui hominē·Et poſt puſillū acceſſerūt qui ſtabāt & dixerūt petro· Vere & tu ex illis es. Nam & loquela tua manifeſtū te facit·Tūc cepit deteſtari & iurare:q; nō nouiſſet hominē·Et cōtinuo gall⁹ cantauit·Et recordat⁹ ē petr⁹ vbi ihu q̄d dixerat prius q̄ gall⁹ cātet·ter me negabis·Et egreſſus foras: flenit amare

Ca·XXVII·

MAne aūt facto·cōſiliū inierūt oēs pncipes ſacerdotū·& ſeiores pp̄li aduerſus ihm: vt eū morti traderēt·Et vinctū adduxerūt eū:& tradidērt pōtio pilato pſidi·Tūc vidēs iudas qui eū tradidit q̄ damnatus eēt:pnīa ductus retulit triginta argenteos principibo ſacerdotū & ſeniorib⁹· dicens·Peccaui tradēs ſanguinē iuſtū·At illi dixerūt·Quid ad nos? Tu videris·Et p⁹iectis argenteis in templo receſſit:& abiens laqueo ſe ſuſpendit·Principes aūt ſacerdotū acceptis argenteis dixerunt· Non licet eos mittere in corbanam:q; pcium ſanguinis eſt Conſilio aūt inito·emerūt ex illis agꝝ figuli in ſepulturā pegrinoꝝ: pp̄ter hoc vocatus eſt ager ille acheldemach:hoc eſt ager ſanguinis: vſq; in hodiernum diē·Tunc impletum eſt q̄d dictū eſt per iheremiā pphaz dicentē Et acceperūt triginta argēteos· preciū appreciati quē appreciauerūt a filīs iſrahel:& dederūt eos in agrū figuli·ſicut cōſtituit michi dn̄s·Ihesus aūt ſterit ante preſidē:& interrogauit eū p̄ſes dicēs· Tu es rex iudeorum?·Dicit illi ihesus·Tu dicis·Et cuz accuſaret̄ a pncipib⁹ ſacerdotū & ſenioribo:michil rndit·Tūc dicit illi pilat⁹?·Non audis q̄nta aduerſū te dicunt teſtimonia? Et nō reſpondit ei ad vllū verbū: ita vt miraret̄ preſes vehemēt·Per diem aūt ſolemnē cōſueuerat p̄ſes populo dimittē vnū vinctū quez voluiſſet·Habebat aūt tunc vinctum inſignē qui dicebat̄ barrabas·Congregatis ergo illis dixit pilatus·Quem vultis dimittam vobis: barraban·an ihesū q̄ dicit̄ criſt⁹?·Sciebat enim q̄ p inuidiam tradidiſſent eū·Sedente autem illo pro tribunali:miſit ad eum vxor eius dicens·Nichil tibi & iuſto illi·

Multa em̃ passa sum hodie p visū ꝑpter eum Principes aūt sacerdotū & seniores psuase rūt populis vt peterēt barraban: ihesū vero pderent. Rndens aūt preses. ait illis. Quem vultis vob̄ de duob⁹ dimitti? At illi dixer̄t Barraban. Dicit illi pilat⁹. Quid igit̄ faciā de ihesu q̄ dicit̄ xp̄c? Dicūt oēs Crucifigat̄ Ait illis p̄ses Quid em̃ mali fecit? at illi magis clamabāt dicētes Crucifigat̄. Vidēs aūt pilat⁹ q̄ nichil ꝓficeret. ꝙ magis tumult⁹ fieret: accepta aq̄ lauit man⁹ cora populo dicens. Jnocēs ego sū a sanguine hui⁹ iusti: vos videritis. Et rndens vniuersus populus dixit. Sāguis ei⁹ sup nos: & sup filios nostros. Tūc dimisit illis barraban. ihm autē flagellatū tradidit eis vt crucifigēt̄ur. Tūc milites p̄sidis suscipiētes ihm in p̄toriū. cōgregauerūt ad eū vniuersā cohortē: & exuētes eū. clamidē coccineam circūdederūt ei: & plectētes coronā de spinis posuer̄t sup caput ei⁹: & arundinē i dextra ei⁹: & genuflexo añ eū illudebāt ei dicētes. Aue. rex iudeor⁹. Et expuētes in eū: acceperūt arundinē & pcutiebāt caput ei⁹ Et postq̄ illuser̄t ei exuer̄t eū clamide. & induer̄t eū vestimētis ei⁹ & duxerūt eū vt crucifigerēt Exeūtes aūt inuener̄t hominē cyreneū noie simonē: hunc angariauerūt vt tolleret crucē ei⁹. Et venerūt in locū qui dicit̄ golgatha: quod ē caluarie locus Et dederūt ei vinū bibere cū felle mixtū. Et cū gustasset: noluit bibere. Postq̄ aūt crucifixer̄t eū. diuiser̄t vestimēta ei⁹ sortē mittētes: vt implēt̄ur q̄d dictū ē p ꝓphām dicētē. Diuiserūt sibi vestimēta mea: & sup vestē meā miser̄t sortē: & sedētes seruabāt eū. Et imposuerūt sup caput ei⁹ causā ipi⁹ scp̄tā: hic ē ihs nazarenus rex iudeor⁹. Tūc crucifixi sūt cū eo duo latrōes: vn⁹ a dextris & vnus a simistris. Pretereuntes autē blasphemabant eum: mouētes capita sua & dicētes Vah qui destruis tēplum dei: & in triduo illud reedificas. Salua temetipsum: si filius dei es descēde de cruce. Similit̄ & p̄incipes sacerdotum illudentes cū scribis & senioribus dicebant. Alios saluos fecit: seipsum nō potest saluū facere. Si rex israhel est descēdat nūc de cruce: & credim⁹ ei. Confidit in deo liberet eum nunc si vult. Dixit enim: quia filius dei sum. Jpsum autē & latrones qui crucifixi erant cum eo. improperabant ei. A sexta aūt hora tenebre facte sūt sup vniuersam terram: vsq⁹ ad horam nonā. Et circa horam nonam clamauit voce magna dicēs. Heli. heli. lamazabattani. hoc est. Deus meus. deus me⁹: vt quid dereliquisti me? Quidā aūt illic stantes & audientes dicebant. Heliam vocat iste. Et cōtinuo currēs vn⁹ ex eis acceptam spongiā implenit aceto: & imposuit arundini: & dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sine: videam⁹ an veniat helias liberans eum. Jhesus autem iterū clamans voce magna: emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes: a summo vsq⁹ deorsum. Et terra mota est: & petre scisse sūt et monumenta aperta sūt: & multa corpora sctor⁹ qui dormierāt surrexerūt. Et exeūtes de monumētis p⁹ resurrectionē ei⁹ venerūt in sanctam ciuitatē & apparuerūt multis. Centurio aūt & qui cū eo erant custodiētes ihesum: viso terremotu & his⁹ que fiebāt timuerūt valde dicentes. Vere filius dei erat iste. Erant aūt ibi mulieres multe a longe que secute erant ihesū a galilea ministrātes ei: int̄ quas erat maria magdalene & maria iacobi & ioseph mater: & mater filiorum zebedei. Cum autem sero factum eēt. venit quidā homo dives ab arimathia. nomine ioseph: qui & ipse discipul⁹ erat ihesu. hic accessit ad pilatum: & petiit corp⁹ ihesu. Tunc pilat⁹ iussit reddi corp⁹ Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in sindone munda: & posuit illud in monumēto suo nouo. quod exciderat in petra. Et aduolnit saxū magnū ad hostium monumēti & abiit. Erat autē ibi maria magdalene. & altera maria: sedētes cōtra sepulchr⁹. Altera aūt die q̄ est p⁹ parasceuen conuenerūt p̄cipes sacerdotū & pharisei ad pilatum dicentes. Domine recordati sumus q⁹ seductor ille dixit adhuc viuens: p⁹ tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrum vsq⁹ in diem terciū: ne forte veniāt discipuli eius & furent̄ eu⁹. & dicant plebi surrexit a mortuis: & erit nouissim⁹ error peior priore. Ait illis pilat⁹. Habetis custodiā: ite custodite sicut scitis. Illi aūt abeūtes. munierūt sepulchr⁹: signantes lapidē cum custodibus

Vespere autē sabbati que lucescit in
pma sabbti: venit maria magdalene
et altera maria videre sepulchrum.
Et ecce terremot? factus ē magn?. Angel?
enim dñi descendit de celo: & accedens re
uolvit lapidē: & sedebat sup eum. Erat autē
aspectus ei? sicut fulgur: & vestimēta eius
sicut nix. Pre timore autē ei? exterriti sūt
custodes: & facti sūt velut mortui. Rndens
autez angelus. dixit mulieribo. Nolite timē
vos. Scio enim q̄ ihesuz qui crucifixus est
queritis. Non est hic: surrexit enim. sicut di
xit. Venite & videte locuz. vbi posit? erat
dominus. Et cito euntes dicite discipulis ei?
et petro: quia surrexit: & ecce precedet vos ī
galileaz. Ibi eum videbitis: ecce predixi vo
bis. Et exierunt cito de monumento cum ti
more & gaudio magno: currentes nunciare
discipulis eius. Et ecce ihesus occurrit illis
dicens. Auete. Ille autem accesserunt. & te
nuerunt pedes eius. & adorauerunt eū. Tūc
ait illis ihesus. Nolite timere. Ite nunciate
fratribo meis. vt eant in galileam: ibi me vi
debunt. Que cum abiissent: ecce quidaz de cu
stodibo venerunt in ciuitatem. & nunciaue
runt principibo sacerdotum omnia que facta
fuerāt. Et cōgregati cum seniorib cōsilio ac
cepto: pecuniā copiosam dederunt militibus.
dicētes. Dicite: q̄ discipuli eius nocte vene
runt. & furati sunt euz nob dormētibo. Et si
hoc auditum fuerit a p̄side: nos suademus ei
& securos vos faciem?. At illi accepta pecu
nia: fecerunt sicut erāt edocti. Et diuulgatū
est verbū istud apud iudeos: vsq̄ in hodier
num diez. Vnde cum autem discipuli abierūt
in galileā: in montem vbi constituerat illis
ihesus. Et vidētes eum adorauerunt: quidaz
autem dubitauerunt. Et accedēs ihesus. lo
cutus est eis dicens. Data est michi omnis
potestas. in celo & in terra. Euntes ergo do
cete omnes gentes: baptizantes eos in nomi
ne patris. & filij. & spiritus sancti: docentes
eos seruare omnia: quecunq̄ mandaui vob.
Ecce ego vobiscuz sum omnib diebus: vsq̄
ad consummatōnem seculi.

Explicit euangeliū secundum Matheum

Incipit plog? in euāgeliū scd̄m Marcū

Marcus

Marcus euangelista dei electi.
et petri in baptismate fili?. at
q̄ in diuino sermōe discipul?
sacerdociū in isrl̄ agēs. scd̄m
carnē levita: ad fidē xp̄i cōuer
sus. euangeliū in ytalia scripsit: oñdens in eo
quid & generi suo deberet & xp̄o. Nam mi
ciū p̄ncipij in voce ap̄bice exclamatōis insti
tuens ordinem levitice electōis ostendit: vt
p̄dicās p̄destinatū iohannē filiū zacharie in
voce āgeli annūciātis emissuz: n̄ solū verbū
carnē factū. & corp? dñi in oīa p verbū diui
ne vocis aīatū. in initō euāgelice p̄dicatōis
oñderz vt q̄s hec legēs scirz cui inicium cām
in dño: & ibu aduemētis hītaculuz caro de
beret agnoscē: atq̄ in se verbū vocis q̄d in cō
sonātibo p̄diderat inueīret. Demiq̄ & p̄fecti
euāgelij op? itrās. & a baptismo dñi p̄dica
re deū inchoās. n̄ laborauit natiuitatē carnis
quā ī p̄oribo viderat dicē: sed toci? exp̄mēs
expositōem deserti. ieiunij numeri. tempta
tōem dyaboli. cōgregatōez bestiarū. & min
sterij p̄tulit angeloz: vt instituens nos ad
intelligendū. singula in breui cōpingēs. nec
auctoritatē facte rei demēt. & p̄ficiēdi opis
plenitudinē non negaret. Demiq̄ amputasse
sibi post fidem pollicē dicit. vt sacerdotio re
probo haberet: sed tm̄ cōsentiēs fidei p̄destī
nata potuit electio: vt nec sic in ope vbi p̄de
ret q̄d p̄ri? meruerat in genē. Nam & allex
andrie epūs fuit. Cui? p singula op? fuit sci
re & euāgelij ī se dicta disponē: & disciplinaz
legis in se agnoscē: & diuinā in carne dñi in
telligē naturā. Que ī nos primū req̄ri oportz
dehinc inq̄sita volum? agnosci habētes mer
cedē exhortatōis: qm̄ q̄ plantat & qui rigat
vnū sunt: qui aūt incrementū p̄stat de? est.
Explicit plog?. Incip̄ euāgeliū ſm marcū

Principium euāgelij ihesu xp̄i
filij dei. sicut scp̄tū ē in ysa
ia ap̄ba. Ecce ego mitto an
gelū meū ante faciē tuā: q̄
preparabit viam tuā añ te
Vox clamātis ī deserto. Pa
rate viaz dñi: rectas facite semitas ei?. Fuit
in deserto iohannes baptizās. & p̄dicans ba
ptismū penitentie: in remissionē pcōrū. Et

egrediebatur ad eum omnis iudee regio : et iheroſolimite vniuerſi: & baptizant ab illo in iordanis flumine :cõfitentes peta ſua · Et erat iohannes veſtit? pilis camelo? & zona pellicea circa lumbos ei? :& locuſtas & mel ſilueſtre edebat: & predicabat dicens · Ve? miet forcio? me poſt me: cui? non ſũ dignus procumbẽs ſoluẽ corrigiam calciamento?u? eius · Ego baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos ſpiritu ſancto · Et factum eſt in diebo illis: venit iheſus a nazareth galilee. & baptizatus eſt a iohanne in iordane . Et ſtatim aſcẽdens de aqua: vidit celos apertos et ſpm̃ ſanctũ tanq̃ columbam deſcẽdentem & manentẽ in ipſo · Et vox facta eſt de celis Tu es fili? meus dilect?. in te complacui. Et ſtatim ſpũs expulit eũ in deſertũ · Et erat in deſerto q̃draginta diebo & q̃draginta noctibo :& temptabatur a ſathana · Eratq; cu? beſtijs:& angeli miniſtrabant ei. ¶Poſtq̃ aũ tradit? eſt iohannes: venit iheſus in galileã predicans euangelium regni dei & dicens. Quoniã impletũ eſt tem?: & appropinq̃uit regnum dei · ¶Penitemini & credite euãgelio Et preteriens ſec? mare galilee: vidit ſimonem & andream fratrẽ eius mittentes recia in mare . Erant eñi piſcatores. Et dixit eis iheſ? . Venite poſt me : faciaq; vos fieri piſcatores hominu? · Et ꝓtinus relictis retibo ſecuti ſunt eũ · Et ꝓgreſſus inde puſillum vidit iacobũ zebedei & iohannẽ fratrẽ eius: et ipſos cõponẽtes retia in naui: & ſtatim vocauit illos. Et relicto pre ei? zebedeo i naui cũ mercenarijs: ſecuti ſunt eũ Et ingrediunt capharnaũ: & ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſinagogam docebat eos · Et ſtupebant ſuper doctrina eius · Erat em̃ docens eos quaſi poteſtatẽ habens: & nõ ſicut ſcribe · Et erat in ſinagoga eo? homo in ſpũ immundo: & exclamauit dicens · Quid nobis & tibi iheſu nazarene? Veniſti pdere nos. Scio q; ſis ſanctus dei . Et comminatus eſt ei iheſus dicẽs Obmuteſce: & exi de homine. Et diſcerpens eum ſpũs immũdus. & exclamans voce magna: exijt ab eo. Et mirati ſũt omnes: ita vt conquirerẽt intẽ ſe dicẽtes · Quid nam ẽ hoc? Que nã doctrina hec noua? Quia in poteſtate ſpiritibo immundis imperat: & obediunt ei.

Et proceſſit rumo? eius ſtatim in omnẽ regionẽ galilee · Et protinꝰ egredientes de ſinagoga: venerũt in domũ ſimonis & andree cũ iacobo & iohanne . Decũbebat aũt ſocr? ſimonis febricitans: & ſtatim dicũt ei de illa · Et accedẽs eleuauit eam apprehenſa manu ei?: & continuo dimiſit eam febris: & miniſtrabat eis. Veſpere aũt facto cũ occidiſſ; ſol afferebãt ad eũ oẽs male hñtes et demonia hñtes :et erat omnis ciuitas cõgregata ad ianuam · Et curauit multos q̃ vexabãtur varijs languoribo: & demonia multa eiciebat: & nõ ſinebat ea loqui qu omã ſciebãt eũ . Et diluculo valde ſurgẽs egreſſus abijt in deſertum locũ: ibiq; orabat · Et ꝓſecutus eſt eũ ſimon: et qui cũ illo erant . Et cum inueniſſent eum dixerũt ei : q; omnes querunt te · Et ait illis. Eamus in ꝓximos vicos & ciuitates : vt et ibi predicẽ . Ad hoc em̃ veni. Et erat predicans in ſinagogis eo?u? & in omni galilea: & demonia eicies. Et venit ad eũ leproſus deprecans eu?: & genuflexo dixit · Si vis potes me mundare · Iheſus autem miſert? eius extẽdit manũ ſuã: & tangẽs eu? ait illi · Volo Mundare. Et cũ dixiſſet ſtatim diſceſſit ab eo lep̃ & mundat? eſt · Et comminat? eſt ei ſtatimq; eiecit illũ :& dixit ei. Vide nemini dixeris: ſed vade oñde te pricipibo ſacerdotũ & offer pro emundatõe tua · que pcepit moyſes in teſtimoniũ illis · Et egreſſus cepit pdicare & diffamare ſermonẽ: ita vt iam nõ poſſet maifeſte introire in ciuitatẽ ſed foris in deſertis locis eẽ: & ueniebãt ad eũ vndiq;

Et iterũ intrauit capharnaũ p? dies octo: & audituꝰ ẽ ꝙ in domo eẽt & ꝙuenert multi: ita vt nõ caperet neq; ad ianuã: & loquebat eis verbũ. Et venerũt ad eũ ferẽtes paraliticũ: q̃ a q̃tuo? portabat · Et cũ nõ poſſent offerre eũ illi pre turba nudauerũt tectũ vbi erat & patefaciẽtes ſubmiſerũt grabatum in quo paraliticus iacebat · Cũ autẽ vidiſſet iheſus fidem illo?. Ait paralitico · Fili dimittuntur tibi pcta tua · Erãt aũt illic quidã de ſcribis ſedẽtes & cogitãtes in co?dibo ſuis · Quid hic ſic loquit? ¶Blaſphemat · Quis poteſt dimittere peccata: niſi ſolus deus? Quo ſtatim cognito iheſu ſpiritu ſuo: quia ſic cogitarent

Capi · II.

intra se: dicit illis. Quid ista cogitatis in cor
dibꝰ vestris? Quid est facilius. dicꝫ paralitic
co dimittunt tibi peccata: an dicꝫ surge tolle
grabatum tuum & ambula? Ut autem scia-
tis: qꝫ filius hominis habet potestatem in ter
ra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi di
co surge: tolle ḡbatum tuū: & vade in domuz
tuam. Et statim surrexit ille: & sublato gra
bato abijt in de corā ommbꝰ: ita vt mirarent
omnes: & honorificarēt deuz dicētes: qꝫ nūq
sic vidimꝰ. Et egressus est rursus ad mare
omisq turba veniebat ad eū: & docebat eos.
Et cum preteriret vidit leui alphei sedētem
ad theloneū: & ait illi. Sequere me. Et sur
gens secutus est eum. Et factum est cū ac
cumberet in domo illius: multi publicani. &
peccatores simul discumbebant cum ihesu &
discipulis eius. Erāt em multi qui & seque
bantur eum Et scribe & pharisei videntes.
qꝫ māducaret cum publicanis & peccatoribꝰ
dixerūt discipulis ei? Quare cū publicanis
& pctoribꝰ manducat & bibit magister vr?
Hoc audito ihesus ait illis. Non necesse ha
bent sani medico: sed qui male habent. Non
enim veni vocare iustos: sed peccatores. Et
erant discipuli iohannis & pharisei ieiunan
tes: & veniunt & dicunt illi. Quare discipu-
li iohannis. & phariseorum ieiunant: tui aī
discipuli non ieiunant? Et ait illis ihesus.
Nunquid pnt filij nuptiarum q̄diu sponsus
est cum illis ieiunare. Quanto tpre hnt secū
sponsū non pnt ieiunare: Venient autē dies
cum auferet ab eis sponsus: & tūc ieiunabūt
in illis diebꝰ Nemo assumentū pānī rudis as
suit vestimēto veteri. Alioquin aufert sup-
plementū nouum a veteri. & maior scissura
fit. Et nēo mittit vinū nouū i vtres veteres
alioquin dirūpet vinū vtres. & vinū effūde
tur: & vtres peribūt. Sed vinum nouū in
vtres nouos mitti debet. Et factū est iterum
cū sabbatis ābularet per sata: & discipuli ei?
ceperunt pregredi & vellē spicas. Pharisei
aūt dicebant ei. Ecce quid faciunt discipuli
tui sabbatis: qd̄ non licet. Et ait illis. Nūq̄
legistis quid fecerit dauid qn necessitatem
habuit & esurijt ipse & qui cū eo erant: quō
introiuit in domū dei sub abiathar principe
sacerdotum & panes ꝓpositōis māducauit
quos non licebat manducare nisi solis sacer
dotibꝰ & dedit eis & qui cum eo erāt? Et dice
bat eis. Sabbatum ꝓpt hominē factū est: &
non homo ꝓpter sabbatū. Itaq dominꝰ ē fi
lius hominis etiam sabbati Capi. III.

Et introiuit iterū in synagogam: &
erat ibi homo hns manū aridā. Et
observabāt eum si sabbatis curaret
vt accusarent illū. Et ait homini hnti manū
aridā. Surge in medium. Et dicit eis. Licz
sabbatis benefacē an male: animā saluam fa
cere an pdere? At illi tacebāt. Et circūspicie
ens illos ihesus cū ira: cōtristat? sup cecita-
te cordis eoz dicit homini. Extēde manum
tuā. Et extendit: & restituta est manꝰ illi.
Exeūtes aūt pharisei statim cū herodianis
cōciliū faciebāt aduersus eū: quō eū pderent
Ihesus aūt cū discipulis suis secessit ad ma-
re: & multa turba a galilea & iudea secuta
est eū: ab ihē & solimis & ab ydumea & trās
iordanen & qui circa tyrū & sidonē. multi-
tudo magna audiētes que faciebat venerunt
ad euz. Et dixit ihesus discipulis suis: vt in
naucula sibi deseruirēt ꝓpt turbā: ne cōpri
merent eū. Multos em sanabat: ita vt irrue
rent in eum: vt illū tangerēt quotquot habe
bant plagas. Et spūs immundi cum illū vi
debant pcidebant ei: & clamabant dicentes.
Tu es filius dei. Et vehemēt comminabaī
eis: ne manifestarēt illū. Et ascēdens in mō-
tem vocauit ad se quos voluit ipse: & vene-
runt ad euz. Et fecit vt eēnt duodecim cū illo
& vt mitteret eos p̄dicare. Et dedit illis po-
testatem curādi infirmitates: & eiciēdi demo
nia. Et imposuit simoni nomē petrꝰ. Et iaco
bum zebedei & iohannē fratrē iacobi: & im-
posuit eis nomina boanerges qd̄ est filij to-
nitrui. Et andreā & philippum & bartholo-
meū & matheū & thomā & iacobū alphei &
thadeū & simonē chananeū & iudā scarioth
qui tradidit illū. Et veniunt ad domum. Et
conuenit iterū turba: ita vt nō possent neq
panē manducare. Et cum audissent sui: exie
runt tenē eum. Dicebant em qm in furorem
versus est. Et scribe q ab iheroso limis desce
derāt dicebāt quoniā beelzebub habet: & qꝫ
in principe demoniorꝫ eicit demonia. Et con-
uocatis eis: ī parabolis dicebat illis. Quomō

potest sathanas sathanã eicere? Et si regnũ in se diuidat: non potest regnu illud stare. Et si dom? sup semetipam disptiat: nõ potrit dom? illa stare. Et si sathanas consurrexerit in semetipm disptit? est. & nõ potrit stare sed finẽ habet. Nẽo potest vasa fortis ingressus in domũ diripe misi pri? fortẽ alliget: & tunc domum eius diripiet. Amen dico vob: qm̃ omnia dimittent filijs hominũ peccata & blasphemie quibꝫ blasphemauerẽt Qui autem blasphemauerit in spiritum sanctum non habebit remissionem in eternum: sed reus erit eterni delicti: quoniam dicebãt spirituꝫ immundũ habet. Et venit mat ei? & fratres: & foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eũ turba: & dicũt ei. Ecce mat tua & frẽs tui foris querunt te. Et rñdens eis ait. Que est mat mea & frẽs mei: Et circũspiciẽs eos q̃ in circuitu ei? sedebãt ait. Ecce mat mea & frẽs mei. Qui eñ fecerit voluntatẽ dei: hic frat meus & soror mea & mat est

Capitulũ. IIII

Iterum cepit docẽ ad mare: & cõgregata est ad euꝫ turba multa ita vt in nauim ascẽdens sederet in mari: & omnis turba circa mare sup terrã erat: & docebat eos in parabolis multa: & dicebat illis in doctrina sua. Audite. Ecce exijt semnans ad seminandum. Et dũ semiat: aliud cecidit circa viã & venerunt volucres celi & comederunt illud. Aliud vero cecidit sup petrosa vbi nõ habuit terrã multam: & statim exortum ẽ quoniã nõ habebat altitudinẽ terre: & q̃ndo exort? est sol exestuauit & eo qꝺ nõ habebat radicẽ exaruit. Et aliud cecidit ĩ spinas: & ascẽderunt spine & suffocauerunt illud: & fructum non dedit. Et aliud cecidit in terrã bonam & dabat fructuꝫ ascendentez & crescentem: & offerebat vnũ tricesimũ. & vnuꝫ sexagesimum. & vnũ centesimũ. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cum eẽt singularis: interrogauerunt eũ hijs qui cum eo erãt duodecim parabolam. Et dicebat eis Vobis datũ est nosse misterium regni dei: illis autẽ qui foris sũt in parabolis oĩa fiunt: vt videntes videant & non videant: & audientes audiant & non intelligãt: ne q̃n cõuertant & dimittantur eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc? Et quomodo omnes parabolas cognoscetis? Qui seminat: verbũ seminat. Hij aũt sunt qui circa viam vbi seminat verbuꝫ: & cũ audierint cõfestim venit sathanas & aufert qꝺ seminatum est in corde eorũ. Et hij sũt similit qui supra petrosa seminant: qui cũ audierint verbũ statim cũ gaudio accipiunt illud & non hñt radicẽ in se sed tpales sunt: deinde orta tribulatõe & psecutõe ꝓpter verbũ cõfestim scandalizant. Et alij sunt q̃ in spinis semiãt. Hij sũt qui verbũ audiũt et erumne seculi & deceptõ diuicia & circa reliq̃ cõcupiscentie introeuntes suffocãt verbum: & sine fructu efficit. Et hij sũt qui super terrã bonã seminati sũt: qui audiũt verbũ & suscipiũt: & fructificãt vnũ tricesimũ vnũ sexagesimũ & vnũ centesimũ. Et dicebat illis. Nũquid venit lucerna vt sub modio ponat aut sub tecto? Nõne vt sup candelabrũ ponat? Non est eñ aliqꝺ absconditu quod non manifestet: nec factum ẽ occultũ quod nõ veniat ĩ palam. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis videte quid audiatis. In qua mẽsura mẽsi fueritis remecietur vob & addicietur vobis. Qui eñ habet dabit: & qui nõ habet: eciã quod habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei: quẽadmodũ si homo iaceat semẽtem in terrã & dormiat: & exsurgat nocte & die & semẽ germinet & increscat dum nescit ille. Vltro eñ terra fructificat: primum herbam. deinde spicam. deinde plenum frumẽtum in spica Et cum ex se produxerit fruct? statim mittit falcem: qm̃ adest messis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnum dei: aut cui parabole comparabimus illud? Sicut granum sinapis qꝺ cum seminatũ fuerit in terra min? ẽ ommibꝫ seminibꝫ que sunt in terra: & cũ natum fuerit ascẽdit in arborẽ. & fit maius ommibꝫ oleribꝫ: & facit ramos magnos: ita vt possint sub vmbra eius aues celi habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbũ prout poterant audire: sine parabola autẽ nõ loquebatur eis. Seorsum aũt discipulis diserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero eẽt factuꝫ. Transeam? contra. Et dimittentes turbã assumũt eum ita vt erat ĩ nauí

& alie naues erant cum illo. Et facta est ꝓ-
cella magn venti: & fluct9 mittebat in nauim
ita vt impleret nauis. Et erat ipse in puppi
sup cerucal dormiẽs: & excitãt eũ & dicunt
illi. Magr: non ad te ptinet qꝫ pim9. Et ex
surgẽs comminat9 ẽ vento: & dixit mari. Tace
obmutesce. Et cessauit vent9. & facta est trã
quilitas magn. Et ait illis. Quid timidi estis
Nec dũ habetis fidẽ. Et timuerũt timore magn:
& dicebãt ad alterutrũ. Quis putas est iste qꝫ
vent9 & mare obediunt ei. Capi. V.

Et venerũt trãs fretum maris in re
gionem gerasenorũ. Et exeunti ei
de nauí statim occurrit de monumẽ
tis homo in spiritu immundo: qui domicilium
habebat in monumentis. Et neqꝫ cathenis
iam quisqꝫ poterat eũ ligare: qm sepe compe
dibus & cathenis vinct9 dirupisset cathenas
& cõpedes cõminuisset: & nemo poterat eum
domare. Et semp die ac nocte in monumen-
tis & in montibus erat clamans: & cõcidẽs se
lapidibus. Videns aũt ihesum alonge cucurrit
& adorauit eum: & clamans voce magn dixit.
Quid mihi & tibi ihesu fili dei altissimi? Ad
iuro te per deũ: ne me torqueas. Dicebat enim
illi. Exi spũs immunde ab homine isto. Et
interrogabat eum. Quod tibi nomen est? Et
dicit ei. Legio mihi nomen est: quia multi
sumus Et deprecabant eũ multũ: ne se expel
leret extra regionẽ. Erat autẽ ibi circa mon
tem grex porcor magn9 pascẽs in agris Et
deprecabant eum spũs dicẽtes. Mitte nos in
porcos: vt in eos introeam9. Et concessit eis
statim ihesus. Et exeuntes spũs immundi in
troierunt in porcos: & magno impetu grex
precipitat9 est in mari ad duo milia: & suffo
cati sunt in mari. Qui aũt pascebãt eos fuge
runt: & nunciauerunt in ciuitatẽ & in agros
Et egressi sunt videre quid eẽt facti: & vene
runt ad ihesũ: & vidẽt illũ qui a demonio ve
xabat sedentẽ vestitũ & sane mẽtis. & timu
erũt. Et narrauerũt illis qui viderãt qualit
factũ eẽt ei qui demoniũ habuerat: & de por
cis. Et rogare ceperunt eum: vt discederet de
finibus eorum Cumqꝫ ascenderet nauim: cepit
illum deprecari qui a demonio vexat9 fuerat
vt eẽt cum illo & nõ admisit eum. sed ait illi
Vade in domũ tuã ad tuos: & annũcia illis
quanta tibi domin9 fecerit: et misert9 sit tui
Et abiit & cepit ꝓdicare in decapoli. qnta fi
bi fecisset ihs: & omes mirabant Et cũ ascẽ
disset ihesus in nauim rursũ trãs fretũ: cõue-
nit turba multa ad eum: & erat circa mare.
Et venit quidã de archisinagogis noie iayr-
rus. & videns eum procidit ad pedes eius: &
deprecabat eum multũ dicẽs. quoniam filia
mea in extremis est Veni impone manũ tuã
super eam: vt salua sit & viuat. Et abiit cũ
illo: & sequebat eum turba multa: & comp
mebãt eum. Et mulier que erat in profluuio
sanguinis annis duodecim & fuerat multa per
pessa a cõpluribus medicis: & erogauerat oĩa
sua. nec quicqꝫ ꝓfecerat. sed magis deterius
habebat Cumqꝫ audisset de ihesu venit in tur
ba retro: & tetigit vestimentũ ei9. Dicebat
enim: qꝫ si vel vestimẽtũ ei9 tetigero salua ero
Et confestim siccat9 est fons sanguinis ei9
& sensit corpore: qꝫ sanata esset a plaga. Et
statim ihesus in semetipso cognoscens vir-
tutẽ que exierat de illo: cõuersus ad turbam
aiebat. Quis tetigit vestimẽta mea? Et dice
bãt ei discipuli sui. Vides turbam comprimẽ
tem te: & dicis quis me tetigit? Et circumspi
ciebat videre eam que hoc fecerat Mulier ve
ro timens & tremens sciens quod factum eẽt
in se: venit & procidit ante eum: & dixit ei
omnẽ veritatem. Ille aũt dixit ei. Filia fides
tua te saluã fecit: vade in pace: & esto sana
a plaga tua. Adhuc eo loquẽte venerũt nũcij
ad archisinagogũ dicentes: qꝫ filia tua mor
tua est. Quid vltra vexas magistrum? Ihs
autem audito verbo quod dicebat: ait archi
sinagogo. Noli timere: tantummodo crede.
Et non admisit quenqꝫ se sequi: nisi petrum
et iacobum & iohannẽ fratrẽ iacobi. Et veni
unt in domũ archisinagogi Et vidit tumul
tum & flentes & eiulantes multũ: & ingres
sus ait illis. Quid turbamini & ploratis? Pu
ella non est mortua. sed dormit. Et irridebãt
eum. Ipse vero eiectis omnibus assumit patrẽ
et matrẽ puelle. & qui secũ erãt: & ingredi-
untur vbi puella erat iacens: & tenẽs manũ pu
elle ait illi. Thabitha cumi: quod est interp
tatum. puella tibi dico surge. Et confestim
surrexit puella: & ambulabat. Erat autem
annor duodecim. Et obstupuerũt stupore

magno. Et ꝑcepit illis vehemenť. vt nemo id sciret & iussit dare illi mãducare. Ca. VI

Egressus inde abiit in ꝑriam suã: & sequebanť eũ discipuli sui. Et facto sabbato cepit in synagoga docẽ. & multi audientes ãmirabanť in doctrina ei? dicẽtes Vñ huic hec omia? Et q̃ est sapiẽtia que data ẽ illi: & virtutes tales que p manus e? efficiunť? Nonne hic ẽ fabri fili? & marie: frať iacobi & ioseph & inde & simonis? Nonne & sorores ei? hic nobiscũ sũt? Et scã dalizabanť in illo Et dicebat illis ihesus: q̃ non est ꝓpha sine honore: nisi in patria sua. & in domo sua & in cognatõe sua. Et nõ poterat ibi virtutẽ vllam facẽ nisi paucos infirmos impositis mambo curauit: & mirabatur ꝓpter incredulitatem eorum: & circuibat castella ĩ circuitu docẽs. Et vocauit duodecim & cepit eos mittere binos: & dabat illis potestatem spirituum immundorũ. Et ꝑcepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tm̃: non perã non panẽ neq̃ in zona es. sed calciatos sandalijs: & ne induerenť duabo tunicis Et dicebat eis. Quocũq̃ introieritis in domũ illic manete donec exeatis inde: & quicunq̃ ñ receperint vos nec audierint: exeuntes inde excutite puluerem de pedibo vestris in testimonium illis. Et exeuntes predicabant: vt pemitentiam agerent: & demonia multa eiciebant: & vngebant oleo multos egros & sanabantur. Et audiuit rex herodes: manifestum em̃ factum est nomen eius: & dicebat. Quia iohannes baptista resurrexit a mortuis: & ꝓpterea virtutes operanť in illo. Alij aũt dicebãt: q̃ helias est. alij vero dicebant q̃ ꝓpheta est quasi vn? ex ꝓphetis. Quo audito herodes ait. Quem ego decollaui iohannem hic a mortuis resurrexit. Ipse em̃ herodes misit ac tenuit iohannẽ & vinxit eum in carcerem ꝓpter herodiadẽ vxorem philippi ꝓ fratris sui: q̃ duxerat eam. Dicebat em̃ iohannes herodi. Non licet tibi hãe vxorẽ fratris tui. Herodias aũt insidiabať illi: & volebat occidere eum nec poterat. Herodes aũt metuebat iohannem sciens eum virum iustũ & sanctum: & custodiebat eum: & audito eo multa faciebat: & libenť eum audiebat. Et cũ dies oportun? accidisset: herodes natale sui cenam fecit principibo et tribums et primis galilee. Cumq̃ introisset filia ipsi? herodiadis. & saltasset & placuisset herodi simulq̃ recumbẽtibo: rex ait puelle. Pete a me q̃d vis & dabo tibi. Et iurauit illi: q̃ quicquid petieris dabo tibi. licet dimidium regni mei que cũ exisset: dixit matri sue. Quid petam? At illa dixit Caput iohis baptiste. Cũq̃ introisset statim cũ festinatõe ad regẽ: petuit dicens. Volo: vt protin? des michi in disco caput iohannis baptiste. Et contristat? est rex. Propt̃ iusiurandum & ꝓpt̃ simul discũbentes noluit eam cõtristari. sed misso spiculatore ꝑcepit afferri caput eius ĩ disco: & decollauit eum in carcẽ. Et attulit caput ei? in disco: & dedit illd puelle: & puella dedit matri sue. Quo audito discipuli ei? venerunt & tulerunt corp? eius: & posuerunt illud in monumento. Et conuenientes apostoli ad ihesũ renũciauerũt ei omia que egerãt & docuerãt Et ait illis. Venite seorsũ in desertũ locũ: et requiescite pusillũ. Erant em̃ qui veniebant & rediebant multi: & nec spaciũ manducandi habebãt. Et ascẽdentes in nauim abierũt in desertũ locũ seorsũ. Et viderũt eos abeuntes: & cognouerũt multi. & pedestres de ommbo ciuitatibo cucurrerũt illuc & ꝓuenerũt eos. Et exiẽs vidit turbam multam ihesus. et miserit? est sup eos: q̃ erãt sicut oues non hñtes pastorem: & cepit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli ei? dicẽtes. Desert? ẽ locus hic. & iam hora ꝓterijt. Dimitte illos: vt eũtes in proximas villas & vicos emãt sibi cibos q̃s mãducent. Et rñdens ait illis. Date illis vos manducare. Et dixerunt ei. Eũtes emamus ducẽtis denarijs panes: & dabim? illis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis ite & videte. Et cũ cognouissent dicũt. Quinq̃. Et duos pisces. Et ꝑcepit illis vt accumbẽ facerent omes secũm cõtubia sup viride fenũ Et discubuerunt in partes: per centenos & quinq̃genos. Et acceptis quinq̃ pambo. & duobo piscibo: intuens in celum benedixit & fregit panes & dedit discipulis suis vt ponerent ante eos: & duos pisces diuisit ommbo Et mãducauerũt omnes: & saturati sũt. Et sustulerũt reliquias fragmentoꝝ duodecim

cophinos plenos: et de piscibo. Erant autem qui manducauerũt: quinq; milia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendẽ navim vt precederẽt eũ trãsfretũ ad bethsayadã: dũ ipse dimitteret populũ. Et cũ dimisisset eos: abijt in montẽ orare Et cũ sero eẽt erat nauis in medio mari: & ipse sol9 in terra. Et vidẽs eos laborãtes in remigando. erat enim vent9 cõtrari9 eis: & circa q̃rtã vigiliam noctis veit ad eos ãbulans sup̃ mare: & volebat p̃terire eos. At illi vt viderũt eum ãbulantẽ sup̃ mare putauerũt fantasma eẽ & exclamauerũt. Oẽs enim viderũt eum: & conturbati sũt. Et statim locut9 ẽ cum eis: & dixit eis. Cõfidite. Ego sũ: nolite timẽ. Et ascẽdit ad illos in nauim: & cessauit vent9. Et pl9 magis intra se stupebãt. Non enim intellexerãt de panibo. Erat enim cor eor obcecatũ. Et cũ trãsfretassent venerũt in terrã genesareth: et applicuerunt. Cũq; egressi eẽnt de naui cõtinuo cognouerunt eũ: & pcurrẽtes vniuersaz regionẽ illam ceperant in grabatis eos qui se male habebãt circumferre vbi audiebant eum eẽ. Et quocunq; introiebat in vicos vel in villas aut ciuitates: in plateis ponebãt infirmos. & dep̃cabant9 euz vt vel fimbriã vestimẽti eius tangerẽt: & quotquot tãgebãt eum salui fiebant.

Capitulum. VII.

Et cõuenium ad eũ pharisei: & quidam de scribis: venientes ab iherosolimis. Et cũ vidissent q̃sdam ex discipulis eius cõmunibo manibo. id est non lotis mãducare panes: vituperauerunt. Pharisei enim. & omnes iudei nisi crebro lauẽt manus non manducant. tenẽtes traditionem seniorum: & a foro nisi baptizentur non comedũt: & alia multa sunt que tradita sunt illis seruare. baptismata calicum & vrceorum et eramẽtorum & lectorum. Et interrogabant eum pharisei & scribe. Quare discipuli tui nõ ambulãt iuxta traditionem seniorũ. sed communibo maribo manducãt panẽ: At ille rñdens dixit eis. Bñ ꝓphetauit ysaias de vob̃ ypocritis: sicut scr̃tum est. Populus hic labijs me honorat: cor autẽ eorum longe est a me. In vanũ autẽ me colunt docẽtes doctrinas: et precepta hoim. Relinq̃ntes enim mãdatum dei: tenetis traditiones hoim: baptismata vrceorum et calicũm. et similia hijs facitis multa. Et dicebat illis. Bñ irritũ fecistis p̃ceptũ dei: vt traditionem vr̃am seruetis? Moyses enim dixit. Honora patrẽ tuũ & matrẽ tuam & q̃ maledixerit p̃ri vl mri morte moriatur. Vos aũt dicitis. Si dixerit hõ p̃ri aut mri corban: q̃d est donũ q̃dcũq; ex me ẽ tibi prosfuerit: & vltra ñ dimittitis eũ quicq̃ facẽ p̃ri suo aut matri: rescindentes verbũ dei per traditionez vr̃am quã tradidistis. & similia hmõi multa facitis. Et aduocãs iterũ turbã dicebat illis Audite me oẽs & intelligite. Nichil ẽ extra hominẽ introiẽs in eũ quod possit euz coinq̃nare. sed q̃ de homine pcedũt illa sũt q̃ coinquinãt hominẽ. Si q̃s habet aures audiẽdi audiat. Et cũ introisset in domũ a turba: interrogabãt eũ discipuli ei9 parabolam Et ait illis. Sic & vos imprudentes estis? Non intelligitis q̃ omne extrinsec9 introiens in hominẽ nõ potest eũ coinquinare q̃ nõ intrat in cor ei9. ꝙ in ventrẽ vadit & in secessum exit purgãs oẽs escas? Dicebat aũt q̃m illa q̃ de homine exeũt illa coinquinãt hoiem Abint9 enim de corde hominum male cogitationes ꝓcedunt: adulteria. formicationes. homicidia. furta. auaricie. nequitie. dolus. impudicicie. oculus mal9. blasphemia. superbia. stulticia. Omnia hec mala abint9 procedunt & coinquinãt hominẽ. Et inde surgẽs abijt in fines tyri & sidonis: & ingressus domum neminẽ voluit scire: & nõ potuit latere. Mulier enim statim vt audiuit de eo cui9 filia habebat spm̃ immũdum intrauit: & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier gẽtilis: sirophenissa genere. Et rogabat eũ vt demoniũ eiceret de filia ei9. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonũ sumẽ panẽ filiorũ: & mittẽ canibo. At illa rñdit: & dixit illi. Vtiq; dñe. Nam & catelli comedunt sub mẽsa de micis puerorũ. Et ait illi. Propter hũc sermonẽ vade: exijt demoniũ de filia tua Et cũ abijsset domũ inuenit puellã iacentez sup̃ lectũ: & demoniũ exijsse. Et iterũ exiẽs de finibo tyri veit per sidonẽ ad mare galilee inter medios fines decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum. Et deprecabant9 eũ vt imponat illi manũ. Et apprehendẽs eũ de turba seorsũ misit digitos suos in auriculas ei9:

et expuēs tetigit linguaz eius: & suspiciens in celū ingemuit · & ait illi · Effeta: qđ est adaperire · Et statim aperte sūt aures ei?: & solutū ē vinculū linguē ei? ; & loq̄bat recte Et p̄cepit illis ne cui dicerēt · Quāto aūt eis p̄cipiebat tāto magis pl? p̄dicabāt: & eo am pli? āmirabant · dicētes · Bñ oīa fecit · & surdos fecit audire · & mutos loqui Ca · VIII

In diebo illis iterum cū turba multa esset nec haberent quod manducarēt: conuocatis discipulis · ait illis · Misereor sup turbā: quia ecce iam triduo sustinēt me: nec habēt quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via · Quidam enim ex eis delonge venerunt · Et responderunt ei discipuli sui · Vnde illos quis poterit hic saturare pambo in solitudine ? Et interrogauit eos · Quot panes habetis? Qui dixerūt · Septē · Et p̄cepit turbe discūbere sup terrā Et accipiens septez panes gracias agēs fregit & dabat discipulis suis vt apponerēt: & apposuerūt turbe · Et habebant piscículos paucos: & ipsos bñdixit: & iussit apponi Et mā ducauerūt & saturati sūt & sustulerūt quod supauerat de fragmētis septē sportas · Erāt aūt qui manducauerunt q̄si quatuor milia · & dimisit eos · Et statim ascēdens nauim cū discipulis suis: venit in partes dalmanutha · Et exierūt pharisei & ceperūt conquirē cum eo: querētes ab illo signū de celo: tēptantes eum · Et ingemiscens spū ait · Quid generatō ista signū querit ? Amē dico vob: si dabitur generationi isti signū Et dimittens eos ascēdit iterum nauim: & abyt transfretum · Et obliti sūt panē sumē: & nisi vnū panē nō habebant secū in naui · Et p̄cipiebat eis dicēs · Videte & cauete a fermento phariseorum: et fermento herodis · Et cogitabant ad alterutrum dicentes · qz panes non habemus · Quo cognito · ait illis ihesus · Quid cogitatis quia panes non habetis? Nondū cognoscitis nec intelligitis? Adhuc cecatum habetis cor vestrum · Oculos habentes non videtis: & aures habentes non auditis · Nec recordamini quando quinqz panes fregi in quinqz milia: & quot cophinos fragmētorum plenos sustulistis? Dicūt ei · Duodecim · Quādo & septē panes in q̄tuor milia: quot sportas fragmē-

torum tulistis? Et dicunt ei Septem · Et dicebat eis · Quō nondum intelligitis? Et veniunt bethsaidā · & adducunt ei cecum: & rogabant eū vt illum tangeret · Et apprehēsa manu ceci: eduxit eū extra vicum: & expuēs in oculos ei? impositis manibo suis: interrogauit eum si q̄d videret · Et aspiciēs ait · Video homines velut arbores ambulantes · Deinde iterū imposuit man? sup oculos ei? & cepit videre: & restitutus est: ita vt clare videret oīa · Et misit illū in domū suam dicēs · Vade in domuz tuā: & si vicū introieris nemini dixeris · Et ingressus est ihesus & discipuli ei? castella cesaree philippi: & in via interrogabat discipulos suos dicēs eis · Quem me dicunt eē homines · Qui rñderunt dicētes · Alij iohannē baptistā · alij heliaz · alij vero quasi vnū de pphis · Tunc dicit illis · Vos vero quē me eē dicitis? Respondens petrus ait ei · Tu es xp̄c · Et cōminat? est eis: ne cui dicerent de illo · Et cepit docē eos quoniam oportet filiū hominis pati multa & reprobari a senioribo · & a summis sacerdotibo & scribis & occidi: & post tres dies resurgere · Et palam verbum loquebat̄ · & apprehēdens eum petr? cepit increpare eū · Qui conuersus & videns discipulos suos: comminatus est petro dicēs · Vade retro me sathanas: quoniā non sapis que dei sunt · sed que hominū · Et conuocata turba cū discipulis suis dixit eis · Si quis vult me sequi deneget semetipsū: & tollat crucē suam & sequat̄ me · Qui enī voluerit aiam suam saluam facē perdet eam: qui aūt perdiderit animam suam pp̄t me & euāgeliū saluā faciet eam · Quid enī proderit homini si lucret̄ mundum totuz: & detrimentū anime sue faciat ? Aut quid homo cōmutationis dabit pro ania sua · Qui enī me cōfessus fuerit & v̄ba mea ī generatōe ista adultera & peccatrice · & fili? hoīs cōfitebit̄ eū cū venerit in gl̄ia p̄tis sui cū āgelis suis Ca · IX

Et dicebat illis · Amen dico vobis · q̄ sunt quidā de h̄ stātibo qui nō gustabūt mortē: donec videant regnū dei venies in virtute · Et p? dies sex assumpsit ihesus petrū & iacobū & iohannē: & duxit illos in montē excelsū solos: & transfiguratus est corā ipsis · Et vestimenta ei? facta

sunt splendentia et candida nimis velut nix et q̃lia fullo non potest sup terrã cãdida facẽ Et apparuit illis helias cũ moyse: & erãt loquentes cũ ihesu·Et rñdens petr? ait ihesu· Rabbi bonum est nos hic eẽ:faciamus hic tria tabernacula:tibi vnũ. & moysi vnũ· & helie vnuz· Non em̃ sciebat q̃d diceret. Erãt em̃ timore exterriti·Et facta ẽ nubes obumbrans eos: & venit vox de nube dicens·Hic est filiꝰ meus carissimus: audite illum. Et statim circumspicientes:neminem amplius viderunt nisi ihesum tantũ secũ·Et descendẽtibo illis de monte precepit illis ne cuiq̃ que vidissent narrarent:nisi cum filiꝰ hominis a mortuis resurrexerit·Et verbũ continuert apud se: conquirẽtes quid eẽt cũ a mortuis resurrexerit. Et interrogabãt eum dicẽtes· Quid ergo dicũt pharisei & scribe q̃ heliam oportet venire primũ: Qui respondẽs ait illis Helias cũ venerit primo restituet omnia: & quõ scriptum est in filium hominis: vt multa paciaꝫ & contemnaꝫ· Sed dico vobis:q̃ et helias venit: & fecerũt illi quecunq; voluerũt sicut scriptũ est de eo·Et veniens ad discipulos suos vidit turbaz magnã circa eos: & scribas cõquirentes cũ illis· Et cõfestim omis popul? vidẽs ihesũ stupefact? ẽ & expauert:& accurrẽtes salutabãt eũ· Et interrogauit eos·Quid inꝫ vos cõquiritis? Et respondẽs vn? de turba dixit Magister attuli filium meũ ad te habentem spirituz mutum: qui vbicunq; eum apprehẽderit allidit illum & spumat & stridet dentibo & arescit. Et dixi discipulis tuis vt eicerẽt illũ & ñ potuerũt Qui rñdens eis dixit·O generatõ incredula: q̃diu apud vos ero ? Quamdiu vos paciar? Afferte illũ ad me. Et attulerũt eum. Et cũ vidisset eũ statim spũs conturbauit illuz: & elisus in terrã volutabaꝫ spumans·Et interrogauit patrẽ ei?· Quantũ tpis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait · Ab infantia · Et frequenꝫ eũ in ignem & in aquã misit: vt eũ perderet·Sed & si quid potes· adiuua nos: miserꝰ nostri· Ihesus aũt ait illi·Si potes credere oĩa possibilia sũt credẽti ? Et cõtinuo exclamans paꝫ pueri cum lacrimis aiebat· Credo dñe:adiuua incredulitatẽ meam· Et cũ vidisset ihesus cõcurrentẽ turbã:cõminat? est spiritui immundo dicens illi· Surde et mute spũs·ego p̃cipio tibi exi ab eo: & amplius ne introeas in eũ· Et exclamãs & multũ discerpẽs eũ exiit ab eo:& factꝰ est sicut mortuꝰ:ita vt multi dicerẽt q̃ mortuus est Ihesus autẽ tenens manũ eiꝰ eleuauit eum: & surrexit Et cũ introisset ĩ domũ:discipuli eiꝰ secreto interrogabant eum Quare nos nõ potuim? eicere eum? Et dixit illis·Hoc genus in nullo potest exire: nisi in oratõne et ieiunio· Et inde profecti p̃tergrediebanꝫ galileam:nec volebat quẽq̃ scire· Docebat aũt discipulos suos:& dicebat illis quoniam filiꝰ hominis tradetꝫ in manꝰ hominum·& occident eum·& occisus tercia die resurget. At illi ignorabant verbum:& timebãt interrogare eum· Et venerunt capharnaũ·Qui cum domi eẽnt interrogabat eos·Quid in via tractabatis? At illi tacebãt·Disputauerãt enim ad inuicem in via inter se disputauerãt:quis eorũ maior eẽt. Et residens vocauit duodecim:& ait illis·Si quis vult primꝰ eẽ:erit oĩm nouissimꝰ & omnium minister. Et accipiens puerũ statuit eum in medio eoz: quẽ cum cõplexus eẽt ait illis· Quisquis vnũ ex huiusmodi pueris recepit in nomĩe meo me recipit:& q̃cunq; me susceperit nõ me solũ suscipit:sed eum qui misit me. Rñdit illi iohannes dicens · Magister vidim? quendã in nomine tuo eicientem demonia qui non sequiꝫ nos:& prohibuimus eũ. Ihs aũt ait·Nolite prohibere eũ. Nemo est emim qui faciat virtutẽ in nomine meo: & possit cito male loqui de me. Qui em̃ non est aduersũ vos pro vob̃ est. Quisquis em̃ potuz dederit vob̃ calicẽ aque frigide in nomĩe meo q̃ cristi estis:amẽ dico vob̃ non perdet mercedẽ suã. Et quisquis scandalizauerit vnum ex hĩs pusillis credẽtibo in me:bonum est ei magis si circundareꝫ mola asinaria in collo ei? & in mare mittẽtur. Et si scãdalizauerit te manꝰ tua:abscide illã· Bonũ est tibi debilem introire in vitam· q̃ duas manꝰ hãtem ire in gehennã in ignem inextinguibilẽ: vbi vermis eorũ nõ moriꝫ:& ignis nõ extinguitur·Et si pes tuꝰ te scãdalizat:amputa illũ· Bonum est tibi claudum introire in vitam eternam·q̃ duos pedes habentẽ mitti in gehennam ignis inextinguibilis : vbi vermis

eoꝝm non moꝛiꝫ: & ignis non extinguꝫ.
Quod si oculus tuus scandalizat te: eice eum
Bonū est tibi luscū introire in regnū dei. q̄
duos oculos hñtem mitti in gehennā ignis.
vbi vermis eoꝝ non moꝛiꝫ: & ignis nō ex
tinguꝫ. Omnis enī igne salietꝫ: & oīs victīa
sale salietꝫ. Bonū est sal. Quod si sal insulsū
fuerit: in q̄ illū condietis? Habete in vob sal
& pacē habete inꝫ vos Capi. X

Et inde exsurgēs venit in fines iudee
vltra iordanen: & ꝺuenīūt iterū tur
be ad eū: & sicut ꝺhueūeat iterū doce
bat illos. Et accedētes pharisei interrogabāt
eum. si licet viro vxoꝛē dimittē: tēptantes eū
At ille rñdens dixit eis. Quid vob pꝛecepit
moyses? Qui dixerunt. Moyses pmisit libel
lum repudij scribere & dimittē. Quibꝰ respō
dens ihesus. ait. Ad duriciam coꝛdis vestri:
scripsit vob pꝛeceptum istud. Ab initio aūt
creature masculuꝫ & feminā fecit eos de? &
dixit. Pꝛopt̄ hoc relinq̄t hō pꝛem suū. & ma
trem: & adherebit vxoꝛi sue: & erūt duo in
carne vna. Itaq; iam non sunt duo: ſ vna
caro. Quod ergo de? coniunxit homo non se
paret. Et in domo iterum discipuli eius de
eodē interrogauerunt eum. Et ait illis. Qui
cunq; dimiserit vxoꝛē suam. & aliā duxerit
adulteriū cōmittit sup eā. Et si vxoꝛ dimise
rit virū suū: & alij nupserit. mechat̄ Et of
ferebāt illi paruulos: vt tāgeret illos. disci
puli aūt cōminabant̄ offerētibꝰ. Quos cum
videret ihs: indigne tulit. Et ait illis. Sinī
te paruulos venīre ad me: & ne pꝛohibueritis
eos. Talium enī est regnū dei. Amē dico vob
quisquis non receperit regnū dei velut par
vulus nō intrabit in illud. Et cōplexans eos
& imponēs manꝰ super illos: bñdicebat eos
Et cum egressus eēt in via: pcurrēs quidaꝫ
genuflexo ante eum. rogabat eū dicēs. Ma
gister bone: quid faciā vt vitā eternā pcipi
am. Ihesus autē dixit ei. Quid me dicis bo
num? Nemo bonꝰ: nisi solus de?. Pꝛecepta
nosti: ne adulteres. ne occidas. ne furer̄s. ne
falsū testimonium dixeris. ne fraudē feceris
honora patrē tuum & matrē. At ille rñdens
ait illi. Magr̄. hec oīa obseruaui a iuuētute
mea. Ihs aūt intuitꝰ eū. dilexit eū: & dixit
ei. Vnū tibi deest. Vade: q̄cunq; habes vēde
et da paupibꝰ: & habebis thesaurum in celo
et veni sequē me. Qui contristatus in verbo:
abijt meres. Erat enī habens multas possessi
ones. Et circumspiciēs ihs: ait discipulis
suis. Quā difficile qui pecunias habent in re
gnum dei introibunt. Discipuli aūt obstupe
scebant in verbis eius. At ihesus rursus rñ
dens. ait illis. Filioli: q̄ difficile est confiden
tes in pecunijs in regnum dei introire. Faci
liꝰ est camelum p foramē acus trāsire: q̄ di
uitem intrare in regnum dei. Qui magis am
mirabant̄. dicētes ad semetipsos. Et q̄s po
test saluꝰ fieri? Et intuēs ihesus illos. ait il
lis. Apud homines impossibile est. sed non
apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud
deū. Et pꝛepit ei petrꝰ dicē. Ecce nos dimi
simꝰ omnia: & secuti sumꝰ te. Rñdens ihs.
ait. Amē dico vob: nemo ē qui reliquerit do
muꝫ. aut fratres. aut sorores. aut pꝛem. aut
mrem. aut filios. aut agros ꝓpt̄ me: & ꝓpter
euangeliū qui nō acciꝑiet cēcies tm̄ nunc in
tempore hoc. domos. & fratres. & sorores. et
matres. & filios. & agros cū pꝛsecutōibꝰ: et
in seculo futuro vitā eternā. Multi aūt erūt
pꝛimi nouissimi: & nouissimi pꝛimi. Erāt aūt
in via ascēdentes ihersolimā: & p̄cedebat il
los ihs. Et stupebant: & sequētes timebant
Et assumēs iteruꝫ duodecim: cepit illis dicē
que eēnt ei ventura. Quia ecce ascēdimus ihe
rosolimam: & filius hominis tradetur pꝛinci
pibꝰ sacerdotum. & scribis. & seniorib⁹. &
condemnabunt eum morte. Et tradent euꝫ gē
tibꝰ. & illudent ei. & conspuēt eum. & flagel
labūt eum. & interficiēt eum. & tercia die re
surget. Et accedūt ad eū iacobꝰ & iohannes
filij zebedei. dicētes. Magister: volumus vt
quodcūq; pecierimꝰ facias nobꝰ. At ille dix
it eis. Quid vultis vt faciam vob. Et dixerūt
Da nobꝰ: vt vnꝰ ad dextrā tuam. & alius ad
sinistrā tuam sedeamꝰ in gloria tua. Ihesus
autē ait eis. Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicē quē ego bibiturꝰ sū: aut baptis
mo q̄ ego baptizoꝛ baptizari? At illi dixerūt
ei. Possumꝰ. Ihesus aūt ait eis. Calicē q̄dē
quē ego bibo bibetis. & baptismo q̄ ego bap
tizoꝛ baptizabimini. sedē aūt ad dexterā meā
vel ad sinistrā nō est meū dare vobꝰ: sed qui
bus paratuꝫ est. Et audiētes dece indignati

sunt de iacobo & iohanne · Jhus aũt vocans eos · ait illis · Scitis q̃ hĩ qui videnť p̃nci-pari gẽtibꝫ dñanť eis: & p̃ncipes eor̃ ptãtez hñt ip̃or̃: Non ita ẽ aũt in vob· sed q̃cunq; voluerit fieri maior erit vr̃ minister· & qui-cũq; voluerit in vob p̃mus ee: erit oĩm seruus Nam & filius hoĩs nõ veĩt vt ministrareť ei· sed vt ministraret: & daret aĩam suã redẽp tionẽ p̃o multis. Et veniũt iherichꝫ Et p̃-ficiscẽte eo de iericho· & discipuli ei⁹ & plu rima multitudie: filius thimei barthimeus ce cus. sedebat iuxta viam mendicans · Qui cũ audisset q̃ ihesus nazarenus ẽ: cepit clamare et dicẽ· Jhesu fili dauid miserere mei · Et cõ minabanť illi multi vt taceret · At ille mul tomagis clamabat: fili dauid miserere mei · Et stãs ihesus p̃cepit illũ vocari · Et vocãt cecũ: dicentes ei · Animequior esto · Surge: vocat te · Qui p̃iecto vestimẽto suo: exiliens venit ad eum · Et rñdens ihs dixit illi · Quid tibi vis faciam: Cec⁹ aũt dixit ei · Rabboni vt videã · Jhs aũt ait illi · Vade · Fides tua te saluum fecit · Et confestim vidit & seque batur eum in via

Capitulũ· XI

Et cum appropĩquaret iherosolime & bethanie ad montem olivarũ mit tit duos ex discipulis suis · & ait il lis · Jte ĩ castellũ qđ cõtra vos est: & statim introeũtes illuc · inueietis pullũ ligatũ · sup quẽ nemo adhuc hoĩm sedit · Solvite illũ: & adducite · Et si quis vobis dixerit quid fa citis: dicite q̃ dño necessarius est: & cõtinuo illũ dimittet huc · Et abeũtes inuenerũt pul lum ligatũ · ante ianuã foris in bivio: & sol uunt eũ · Et quidã de illic stantibꝫ dicebat il lis · Quid facitis soluẽtes pullũ : Qui dixerũt eis sicut p̃cepit illis ihesus: & dimisĕt eis Et adduxerũt pullum ad ihesum: & imposu erũt illi vestimẽta sua & sedit sup eũ · Multi aũt vestimẽta sua strauerũt in via · Alĩ aũt frondes cedebãt de arboribꝫ: & sternebãt in via · Et q̃ p̃cedebant · & q̃ sequebãť clamabãt dicẽtes · Osanna bñdictus qui venit in nomi ne domini: bñdictum quod venit regnuz pa tris nostri dauid: osanna in excelsis · Et in-troiuit iherosolimã in tẽplũ: & circũspectis oñibꝫ cũ iam vespera eẽt hora: exiit in betha niam cũ duodecim · Et alia die cũ exirent a bethania esurijt · Cunq; vidisset a longe ficũ hñtem folia: venit si quid forte inueniret in ea · Et cũ venisset ad eam: nichil inuenit p̃ter folia · Non enim erat tempus ficor̃ · Et respõ dens dixit ei · Jam nõ ampli⁹ in eternum ex te quisq; fructũ manducet · Et audiebant di-scipuli ei⁹: et veniunt iherosolimam · Et cuz introisset in templũ cepit eicere vendentes et ementes in templo: & mẽsas nummulariorũ & kathedras vendentium columbas euertit Et ñ sinebat vt quisq; trãsferret vas p tem plum: & docebat eos dicẽs · Nonne scriptum est: q̃ domus mea domus oratõis vocabiť cunctis gẽtibꝫ: Vos autẽ fecisti is eã spelun-cam latronum · Quo audito: p̃nceps sacer dotũ & scribe querebãt quomõ eũ perderent. Timebant eñ eum: qñ vniuersa turba ãmi rabať sup doctrina eius Et cũ vespera facta eẽt: egrediebatur de ciuitate · Et cum mane trãsirent: viderĕt ficũ aridam factã a radicibꝫ Et recordatus petrus dixit ei · Rabbi: Ecce ficus cui maledixisti aruit · Et respondens ihesus ait illis · Habetis fidem dei · Amen di co vob̃: q̃ quicunq; dixerit huic mõti tollere & mittere in mare · & nõ hesitauerit in corde suo · sed crediderit quia quodcunq; dixerit fi et ei Propterea dico vob̃: oñia quecũq; orã-tes petitis credite : q̃ accipietis: & euenient vobis Et cum stabitis ad orandũ · dimittite si quid habetis aduersus aliquem: vt & pat̃ vester qui in celis est dimittat vob̃ peccata vr̃a · Quod si vos nõ dimiseritis: nec pat̃ ve-ster qui in celis est dimittet vob̃ peccata ve stra · Et veniunt rursus iherosolimã · Et cũ ambularet in templo accedunt ad eũ summi sacerdotes · & scribe & seniores: & dicũt ei · In qua p̃tate hec facis: & q̃s tibi dedit hãc potestatẽ vt ista facias : Jhesus aũt rñdens ait illis · Interrogabo vos & ego vnũ vbuz et rñdete michi : & dicam vob̃ in qua p̃tate hec faciã · Baptismus iohannis de celo erat: an ex hominibꝫ : Respondete michi · At illi cogitabant secũ dicẽtes · Si dixerim⁹ de ce-lo: dicet nob̃ · Quare ergo non credidistis ei: Si dixerim⁹ ex hominibꝫ: timemus popu-lum · Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset · Et respondentes dicunt Jesu · Nescimus · Et respondens Jhesus

ait illis · Neq; ego dico vobis · in qua potesta
te hec faciam

Capitulum · XII.

Et cepit illis in parabolis loq; Vine
am plantauit ho: & circundedit se-
pe & fodit lacu. & edificauit turri ·
& locauit ea agricolis: & pegre pfect? e. Et
misit ad agricolas in tpre seruu: vt ab agricolis
accipet de fructu vinee · Qui apprehensu eum
ceciderut: & dimiserut vacuu · Et iteru misit
ad illos aliu seruu: & illu i capite vulneraue
rut: & obprobriis affecerut · Et rursu aliu mi
sit · & illu occiderut: & plures alios qsda ce
dentes · alios vero occidentes · Adhuc g; vnu ha
bes filiu carissimu · & illu misit ad eos nouis
simu dices: q; forte verebunt filiu meu · Co-
loni aut dixerut adinuice · hic est heres · Ve
nite occidam? eu · & nra erit hedita. Et ap
prehendentes eu occiderut: & eiecerut extra vi
nea · Quid g; faciet dns vinee? Veniet & pdet
colonos: & dabit vinea alis · Nec scpturam
hac legistis · lapide que reprobauerut edifica
tes · hic factus est in caput anguli: a domino
factum est istud & est mirabile in oculis no
stris? Et querebant eum tene: & timuerunt
turbam · Cognouerunt enim quoniaz ad eos
parabolam hanc dixerat · Et relicto eo abie
runt · Et mittut ad eum qsda ex phariseis ·
& herodianis: vt eu caperet in verbo · Qui ve
nientes dicunt ei · Magister: scimus q; verax
es & non curas quenq; · Nec em vides in fa-
ciem hominis · sed in veritate viaz dei doces
Licet dari tributum cesari: an non dabimus
Qui sciens versuciam illoru · ait illis · Quid
me temptatis? Afferte michi denariu · vt
videa · At illi attulerunt ei · Et ait illis · Cu
ius e imago hec & inscptio? Dicunt ei Cesa
ris · Respondens at ihesus · dixit illis · Reddite
igit que sut cesaris cesari: & que sut dei deo ·
Et mirabant? omes sup eo · Et venerunt ad
eum sadducei qui dicunt resurrectione n ee ·
& interrogabat eum dicentes · Magister: mo-
yses nob scpsit: vt si cui? frat? mortu? fuerit
& dimiserit vxorem · & filios no reliquerit
accipiat frat? eius vxorem ipsius · & resusci
tet semen fratri suo · Septe ergo fratres erat
& prim? accepit vxorem & mortuus est no
relicto semine · & secdus accepit eam: & mor
tuus est: & nec iste reliquit semen · & terci?
similiter · Et acceperunt eam similiter septe ·
et non reliquerunt semen · Nouissima ommu
defuncta e mulier · In resurrectione ergo cu
resurrexerint: cui? de hys erit vxor · Septe
enim habuerunt eam vxorez · Et respodens
ihesus · ait illis · Nonne ideo erratis: non scie-
tes scripturas · neq; virtutem dei? Cum enim
a mortuis resurrexerit · neq; nube neq; nube
tur · sed sut sicut angeli dei in celis · De mor
tuis autem quod resurgat: no legistis in li-
bro moysi sup rubum quo dixerit illi de? · in
quiens · Ego sum de? abraha & de? ysaac et
de? iacob · Non est de? mortuorum · sed viuo
rum · Vos ergo multum erratis · Et accessit
vnus de scribis: qui audierat illos coquiren
tes: & videns quoniam bene illis respoderit
interrogauit eum: qd esset primu ommu man
datu · Ihesus aut rndit ei: q; primu ommum
madatuz est · Audi israhel dns deus tuus de
us vnus est: & diliges dnm deu tuu ex toto
corde tuo · & ex tota anima tua · & ex tota me
te tua · & ex tota virtute tua · Hoc est primu
mandatu · Secdm aut simile est illi · Diliges
proximu tuuz tanq; teipsu · Mai? horu aliud
mandatum non est · Et ait illi scriba · Bene
magr in veritate dixisti · q; vn? est deus · &
non est ali? pret eum · Et vt diligat? ex toto
corde · & ex toto intellectu · & ex tota anima ·
& ex tota fortitudine: & diligere proximu tanq;
seipsum · mai? est omibo olocaustomatibo ·
& sacrificiis · Ihesus aut videns q; sapienter
rndisset · dixit illi · Non longe es a regno dei
Et nemo iam audebat eum interrogare · Et
rndens ihesus dicebat docens in templo · Quo
dicunt scribe xpm filiu ee dauid? Ipse enim
dauid dicit in spu sancto · Dixit dns domino
meo sede a dextris meis: donec ponam inimi
cos tuos · scabellum pedu tuoy · Ipe ergo da
uid dicit eu domnu: & vnde est filius ei?: Et
multa turba eu libent? audiebat · Et dicebat
eis in doctrina sua · Cauete a scrib: qui volut
in stolis ambulare · & salutari in foro · & in
primis cathedris sedere in sinagogis: & pri
mos recubit? in cenis · Qui deuorant domos
viduarum sub obtetu prolixe oratois: hoc ac
cipiet prolixius iudicium · Et sedens ihesus
contra gazophilatiu aspiciebat: quo turba ia-
ctaret es in gazophilatium: & multi diuites

iactabant multa·Cū vemiſſz aūt vidua vna paup:miſit duo mīuta qđ eſt q̄drans·Et cō uocans diſcipulos ſuos ait illis·Amen dico vob:qm̄ vidua hec paup plꝰ omībo miſit·q̄ miſerūt in gazophilaciū·Omēs enī ex eo q̄ abūdabat illis miſert:hec vo de penuria ſua omīa que habuit miſit totum victū ſuum

Et cū egrederet de templo:ait illi vn? ex diſcipulis ſuis Mgr:aſpice q̄les lapides·& quales ſtructure·Et rn̄dens ihesus:ait illi·Vides has omēs magnas edificatōnes? Non relinquet lapis sup lapidē qui nō deſtruatur. Et cum ſederet in monte olivarū contra templū interrogabant eū ſepatim petrus & iacobo et iohannes & andreas·Dic nobis quādo iſta fient:& quod ſignū erit quando hec omīa incipiēt conſūmari. Et rn̄dens ihesus cepit dicere illis·Videte ne quis vos ſeducat·Multi enim venīēt in nomine meo dicentes quia ego ſum:& multos ſeducēt. Cum audieritis aūt bella & opiniones bellorꝝ:ne timueritis Oportet em̄ hec fieri:ſed nondū finis·Exſurget em̄ gens cōtra gentē·& regnū sup regnū·& erūt terremot? p loca & fames. Initiū dolorꝝ hec·Videte aūt vosmetipos. Tradent em̄ vos in concilijs. & in ſinagogis vapulabitis:& ante preſides & reges ſtabitis ꝓpt̄ me in teſtimoniū illis·Et in omēs gentes primū oportet p̄dicari euangelium. Et cū duxerint vos tradētes·nolite precogitare quid loquamini ſed quod datū vob fuerit in illa hora id loquimini·Non enim vos eſtis loquentes·ſed ſpūs ſanct?·Tradet aūt frater frē̄ in mortē·& pat̄ filium:& conſurgent filij in parentes:& morte afficient eos. Et eritis odio omībo ꝓpt̄ nomē meū·Qui autem ſuſtinuerit in finem:hic ſalu? erit·Cum aūt videritis abominatōnem deſolatōnis ſtantē vbi non debet(qui legit intelligat)Tunc q̄ in iudea ſunt fugiant in montes:& qui ſup tectum ne deſcendat in domum·nec introeat vt tollat quid de domo ſua:& qui in agro ēit non reuertat̄ retro tollē veſtimentū ſuum. Ve autē pregnantibo & nutrientibo in illis diebo·Orate vero:vt hieme nō fiant. Erunt em̄ in diebo ill̄ tribulatōes tales q̄les n̄ fuert ab initio creature quā cōdidit de? vſq nunc neq fient. Et niſi breviaſſet dominus dies: nō fuiſſet ſalua omīs caro·Sed ꝓpt̄ electos quos elegit breviauit dies. Et tūc ſi quis vobis dixerit. Ecce hic eſt criſt? ecce illic·ne crediderit̄·Exſurgent enim pſeudo xp̄i & pſeudo ꝓphete:& dabunt ſigna & portenta ad ſeducendos ſi fieri poteſt etiam electos. Vos ergo videte. Ecce predixi vobis omīa. Sed in illis diebo poſt tribulatōnem illā ſol cōtenebrabit̄:& luna nō dabit ſplendorē ſuū Et ſtelle celi erūt decidētes:& virtutes que ſūt in celis mouebunt̄·Et tūc videbunt filiū hominis vementē in nubibo cū virtute mag̃ et gloria·Et tūc mittet angelos ſuos:& cōgregabit electos ſuos a quatuor ventis a ſūmo terre vſq ad ſummum celi·A ficu autez diſcite parabolam·Cum iam ram? ei? tener fuerit & nata fuerint folia:cognoſcitis q̄ in proxio ſit eſtas·Sic & vos cū videritis hec fieri:ſcitote q̄ in ꝓximo ſit in hoſtijs·Amē dico vob quoniā nō trāſibit generatō hec·do nec omnia iſta fiāt·Celū & terra trāſibunt: verba aūt mea nō trāſibunt·De die aūt illo vel hora nemo ſcit·neq angeli in celo·neq filius:niſi pat̄·Videte. vigilate.& orate. Nescitis enim quādo tempus ſit·Sicut homo qui pegre ꝓfect? reliqt domū ſuaz:& dedit ſeruis ſuis poteſtatē cuiuſq operis:& iamz ꝓcepit vt vigilet·Vigilate ergo·Neſcitis em̄ qn̄ dominꝰ dom? veniat:ſero:an media nocte·an gallicātu·an mane:ne cū venerit repēte·inueniat vos dormiētes·Quod aūt vob dico omībo dico:vigilate

Erat aūt paſca & azima poſt biduū: et q̄rebant sūmi ſacerdotes & ſcribe quō eū dolo tenerēt & occiderēt·Dicebāt em̄·Non in die feſto:ne forte tumult? fieret in populo·Et cū eēt bethanie in domo ſimois leproſi & recūberet:veit mulier hn̄s alabaſtrū vngēti nardi ſpicati p̄cioſi:& fracto alabaſtro effudit ſup caput eius·Erant aūt quidam indigne ferentes intra ſemetipſos.& dicentes·Vt quid p̄dicō iſta vngenti facta eſt? Poterat em̄ vngentum iſtud venūdari pluſq̄ trecentis denarijs:& dari pauperibo·Et fremebāt in eam·Jhūs aūt dixit Dimite eam. Quid illi moleſti eſtis? Bonum opus operata eſt in me·Semp em̄ paupes

habetis vobiscum: & cuz volueritis potestis illis bñfacere: me autē non semper habetis. Quod habuit hec fecit: puenit vngē corpus meū in sepulturā. Amen dico vob: vbicūq predicatū fuerit euangeliū istud in vniuerso mūdo: & quod fecit hec narrabit ī mēoriam eius. Et iudas scariothis vn? de duodecī abiit ad summos sacerdotes: vt proderet eum illis. Qui audiētes gauisi sūt: & promiserūt ei pecuniā se daturos. Et querebat quō illū oportune traderet. Et primo die azimoz qñ pascha immolabat: dicunt ei discipuli. Quo vis eam? & parem? tibi vt māduces pascha Et mittit duos ex discipulis suis & dicit eis Ite in ciuitatem: & occurret vob hō lagenā aque baiulans. Sequimini eū: & q̄cunq introierit dicite domino dom?: q magister dicit. Vbi est refectio mea: vbi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipe vob demō strabit cenaculum grande stratū: & illic parate nob. Et abierunt discipuli eius & venerunt in ciuitatem: & inuenerūt sicut dixerat illis: & parauerūt pascha. Vespere autē facto: venit cū duodecim. Et discumbētibo eis & manducātibo ait ihesus. Amen dico vob: q vn? ex vobis tradet me qui manducat mecum. At illi ceperunt cōtristari & dicē sigillatim. Nunq̄d ego? Qui ait illis. Vn? ex duodecim qui intingit mecū manū in cathino Et filī? quidē hominis vadit. sicut scptuz est de eo. Ve autē homini illi: per quē filius hominis tradet. Bonum erat ei: si nō eēt natus homo ille. Et manducantibo illis. accepit ihesus panē: & bñdicens fregit. & dedit eis. & ait. Sumite: hoc est corp? meum. Et accepto calice: gratias agēs dedit eis. Et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic ē sanguis meus noui testamenti: qui pro multis effundet. Amen dico vobis: q̄ iam non bibam de genimine vitis: vsq in diē illum cuz illud bibam nouū in regno dei. Et ymno dicto: exierunt ī montē oliuaz. Et ait eis ihesus. Omnes scandalizabimini in nocte ista q̄ scriptū est: percutiā pastorē: & dispergent oues gregis Sed postea q̄ surrexero: p̄cedā vos in galileā. Petr? aī ait illi. Et si oēs scandalizati fuerint: sed nō ego. Et ait illi ihesus Amē dico tibi: q tu hodie ī nocte hac priusq̄ gallus bis vocem dederit. ter me es negaturus. At ille amplius loquebat. Et si oportuerit me simul cōmori tibi: non te negabo. Similit autem & omnes dicebant. Et veniunt in predium cui nomē gethsemani: & ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit petrū & iacobū & iohannē secum: & cepit pauere & tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea vsq ad mortē. Sustinete hic & vigilate. Et cū p̄cessisset paululū. p̄cidit sup terrā: & orabat vt si fieri posset transiret ab eo hora: & dixit. Abba p̄r: omnia tibi possibilia sūt: trāsfer calicē hunc a me. Sed nō qd ego volo: sed qd tu. Et venit: & inuenit eos dormiētes. Et ait petro. Simon dormis Non potuisti vna hora vigilare mecū? Vigilate & orate: vt nō intretis in temptationem. Spūs quidē p̄mpt? est: caro vero infirma Et iterū abiēs orauit: eundē p̄monē dicēs Et reuersus denuo: inuenit eos dormiētes. Erāt em̄ oculi eoz ḡuati: & ignorabāt q̄d rnderent ei. Et venit tertō: & ait illis. Dormite iam: et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filī? hominis tradet in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce qui me tradet p̄pe est. Et adhuc eo loquente. venit iudas scarioth vn? de duodecim: & cum eo turba multa. cuz gladiis & lignis a summis sacerdotibo et scribis & senioribo. Dederat autem traditor eis signum dicens. Quemcunq osculatus fuero ipse est tenete eum: & ducite caute. Et cum venisset: statim accedens ad eum ait. Rabbi. Et osculat? est eum. At illi manus iniecerūt in ihesū: & tenuerūt eum. Videns autem qui dā de circūstātibo educēs gladiū percussit seruū sūmi sacerdotis: & āputauit illi auriculā Et rndens ihesus ait illis. Tanq̄ ad latronē existis cū gladiis & lignis comphendere me. Quotidie eram apud vos ī templo docēs & non me tenuistis. Sed vt impleant scripture. Tunc discipuli eius relinquentes eū omnes fugerunt. Adolescens aūt quidaz sequebat eū amictus sindone super nudo: & tenuerūt eum. At ille reiecta sindone nud? p̄fugit ab eis. Et adduxerūt ihesū ad summuz sacerdotē. & cōuenerūt in vnū omēs sacerdotes. & scribe. & seniores. Petr? aī a lōge secut? ē eū vsq intro in atriū sūmi sacerdotis:

et sedebat cum ministris ad ignem: & calefaciebat se. Summi vero sacerdotes & oñe cõcilium querebãt aduersus ihesũ testimoniuz: vt eũ morti traderẽt: nec inueniebãt. Multi enim testimoniuz falsũ dicebant aduersus eum: & conuenientia testimonia nõ erãt. Et quidam surgentes: falsũ testimonium ferebãt aduersus eum dicentes. Quoniã nos audiuim9 euz dicentem. Ego dissoluam templum hoc manufactũ: & post triduũ aliud nõ manufactũ edificabo. Et nõ erat cõueniens testimoniuz illoz. Et exurgens summus sacerdos in medium: interrogauit ihesum dicens. Non respõdes quicq̃ ad ea q̃ tibi obiciunt ab hijs: ille aũt tacebat: & nichil rñdit. Rursuz summus sacerdos interrogauit eum: & dixit ei. Tu es xp̃c filiꝰ dei benedicti? Ihesus autez dixit illi. Ego sum. Et videbitis filiũ hoiis sedentẽ a dextris virtutis dei: & venientẽ cũ nubibo celi. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? Qui omnes condempnauerũt eum eẽ reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum & velare faciem eius: & colaphis eum cedere & dicere ei: prophetiza. Et ministri alapis eũ cedebant. Et cũ eẽt petrꝰ in atrio deorsũ. venit vna ex ancillis sũmi sacerdotis: & cũ vidisset petrũ calefacientẽ se: aspiciẽs illũ ait. Et tu cũ ihu nazareno eras. At ille negauit dicẽs. Neq̃ scio: neq̃ noui q̃d dicas. Et exiit foras añ atriũ: & gallꝰ cãtauit. Rursus aũt cũ vidisset illũ ancilla cepit dicẽ circũstantibo: q̃z hic ex illis est. At ille iterũ negauit. Et pꝰ pusillũ rursus qui astabant dicebãt petro. Vere ex illis es: nam et galileꝰ es. Ille autem cepit anathematizare & iurare: q̃z nescio hominẽ istum quẽ dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordat9 est petrꝰ vbi quod dixerat ihus p̃usq̃ gallus cantet bis. ter me negabis. Et cepit flere.

Capitulum. XV.

Et confestim mane consilium faciẽtes summi sacerdotes cum senioribo et scribis & vniuerso concilio vincientes ihesum duxerũt: & tradiderũt pilato. Et interrogauit eum pilatus. Tu es rex iudeoz̃um? At ille rñdens ait illi. Tu dicis. Et accusabãt eũ summi sacerdotes in multis. Pilatꝰ aũt rursum interrogauit eum dicẽs. Non respondes quicq̃? Vides in quantis te accusant. Ihesus aũt amplius nichil rñdit ita vt miraret̃ pilatꝰ. Per diem aũt festuz solebat dimittere illis vnũ ex vinctis quem cunq̃ petissent. Erat aũt qui dicebat̃ barrabas: qui cũ seditiosis erat vinctꝰ qui in seditione fecerat homicidiũ. Et cũ ascendisset turba: cepit rogare sicut semper faciebat illis. Pilatꝰ autem respondit eis & dixit. Vultis dimittam vobis regem iudeoz̃um? Sciebat eñ q̃ per inuidiã tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices aũt cõcitauerũt turbã vt magis barrabam dimitteret eis. Pilatꝰ aũt iterum rñdens ait illis. Quid ergo vultis faciam regi iudeoz̃um? At illi iterum clamauerũt. Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illis. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant. Crucifige eum. Pilatus autem volens populo satisfacere: dimisit illis barrabam: et tradidit ihesum flagellis cesum vt crucifigeret̃. Milites aũt duxerunt eum in atrium pretorij & conuocãt totã cohortẽ: & induũt eũ purpura. & imponũt ei plectentes spineã coronam: & ceperunt salutare eum. Aue rex iudeoz̃. Et percutiebant caput eiꝰ arundine et conspuebant eum: & ponentes genua adorabant eum. Et postq̃ illuserunt ei exuerũt illũ purpura: & induerunt eũ vestibo suis: & educũt illũ vt crucifigerẽt eum. Et angariauerunt p̃tereuntem quempiã simonẽ cyreneũ venientẽ de villa: p̃em alexandri & rufi: vt tolleret crucem eiꝰ. Et perducũt illum in golgatha locũ: q̃d est interp̃tatum calua rie locꝰ. Et dabant ei bibere mirratũ vinũ: et nõ accepit. Et crucifigẽtes eũ diuiserunt vestimenta eius: mittentes sortem super eis quis quid tolleret. Erat autẽ hora tercia: & crucifixerunt eum. Et erat titulꝰ cause eius inscriptus: rex iudeoz̃ũ. Et cũ eo crucifigũt duos latrones: vnuz a dextris & vnũ a sinistris eius. Et impleta est scp̃tura que dicit. Et cũ iniquis reputat9 ẽ. Et p̃tereuntes blasphemabant eũ: mouẽtes capita sua & dicentes. Vah qui destruis templũ dei: & in tribo diebo reedificas. Saluũ fac temetipsũ descẽdes de cruce. Similiter & summi sacerdotes

illudentes ad alterutrū cū scribis dicebant · Alios saluos fecit: seipm nō pt saluū facē · Christ? rex israhel · descendat nūc de cruce: vt videam? & credam? · Et q̄ cū eo crucifixi erāt cōuitiabāt ei · Et facta hora sexta: tenebre facte sūt p totā terrā vsq; in horā nonā · Et hora nona exclamauit ihs voce magna dicēs · heloy · heloy lamasabattani · quod ē interptatū · deus meus · deus meus: vt quid dereliquisti me? Et quidā de circumstantibo audientes dicebant · Ecce heliā vocat · Currens autē vn? & implens spongiā aceto · circumponensq; calamo · potū dabat ei dicens · Sinite: videam? si veniat helias ad deponēdū eū · Ihesus aūt emissa voce magna expirauit & velū templi scissum ē in duo: a summo vsq; deorsū · Vidēs aūt centurio q̄ ex aduerso stabat · q̄ sic clamās expirasset: ait · Vere homo hic filius dei erat · Erant aūt & mulieres delonge aspicientes: inter quas erat maria magdalene · & maria iacobi minoris · & ioseph mater · & salome: & cū esset i galilea sequebantur eum & ministrabant ei: & alie multe que simul cum eo ascēderāt iherosolimā · Et cū iam sero esset factum · q̄ erat parasceue quod est ante sabbatū venit ioseph ab aramathia nobilis decurio: q̄ & ipse erat expectans regnū dei · Et audacter introiuit ad pilatū & petijt corp? ihesu · Pilat? autē mirabatur si iam obisset · Et accersito centurione: interrogauit eum si iam mortuus esset Et cū cognouisset a centurione: donauit corpus ioseph · Joseph autem mercatus sindonem & deponens eum inuolui sindone: & posuit eum i monumento quod erat excisum in petra: & aduolui lapidē ad hostium monumenti · Maria aūt magdalene & maria ioseph aspiciebāt vbi ponerēt ·

Ca · XVI.

Et cum transisset sabbatum: maria magdalene & maria iacobi & salome emerunt aromata: vt venientes vngerēt ihesum · Et valde mane vna sabbatorum veniunt ad monumentum: orto iam sole · Et dicebāt adinuicem · Quis reuoluet nobis lapidem ab hostio monumenti? Et respiciētes viderūt reuolutū lapidē · Erat quippe magnus valde · Et introeuntes in monumentū viderūt iuuenem sedentem in dextris coopertū stola candida & obstupuerūt · Qui dicit illis · Nolite expauescere · Ihesū q̄ritis nazarenum · crucifixū: surrexit · nō ē hic Ecce locus · vbi posuerunt eum · Sed ite dicite discipulis eius & petro: q̄ p̄cedet vos in galileā · Ibi eum videbitis: sicut dixit vobis · At ille exeuntes fugerūt de monumēto · Inuaserat enim eas tremor & pauor: & nemini quicq̄ dixerunt · Timebāt em̄ · Surgens aūt ihesus mane prima sabbati apparuit primo marie magdalene: de qua ieciera t septem de monia · Illa videns nunciauit hīs · qui cum eo fuerāt lugentibo & flentibo: & illi audientes q̄ veniret & visus eēt ab ea: non credidērūt · Post hec aūt duobo ex hīs ābulantibo ostensus ē i alia effigie eūtibo in villā · & illi eūtes nūciauerūt ceteris: nec illis crediderūt · Nouissime aūt recūbentibo illis vndecim apparuit: & exprobrauit incredulitatē eor̄ & duritiam cordis: q̄ hīs q̄ viderūt eū resurrexisse nō crediderunt · Et dixit eis · Euntes in mundū vniuersum: p̄dicate euangelium omni creature · Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit · qui vero non crediderit condemnabitur · Signa aūt eos qui crediderint hec seq̄nt̄ · In noīe meo demonia icient: linguis loquent̄ nouis: serpentes tollent · Et si mortiferum quid biberint: nō eos nocebit: Super egros manus imponēt: & bene habebūt · Et dn̄s quidē ihesus post q̄ locut? ē eis assumptus est in celum: & sedet a dextris dei · Illi aūt p̄fecti predicauerūt vbiq; dn̄o cooperāte & p̄mouē cōfirmāte seq̄ntibo signis ·

Expl̄ · euāgeliū p̄m Marcū Incip̄ · p̄fa cō beati ieronimi p̄sbiteri i euāgeliū secūdum

Lucas syrus natione anthiocen̄ · arte medic? · discipul? apostolor̄ · p̄ea paulū secut? vsq; ad cōfessioēz eius seruiēs dn̄o sine crimine · nam neq; vxorē vnq̄ hn̄s: neq; filios: septuagīta & q̄tuor ānor̄ obijt i bithinia · plen? spiritu scō · Qui cum iā scp̄ta eēnt euāgelia · p matheū quidem in iudea: per marcū aūt in italia: sancto instigante spiritu in achaie partibus hoc scripsit euangeliū: significans etiam ipse in p̄ncipio ante suū alia esse descripta · Cui extra ea que

ordo euangelice dispositōis exposcit. ea maxime necessitas laboris fuit: vt ꝑmuz grecis fidelibus omni prophetatōne venturi in carnem dei cristi maīfestata humanitate ne iudaicis fabulis attenti. in solo legis desiderio tenerentur: vel ne hereticis fabulis & stultis sollicitationibus seducti excíderent a veritate elaborarent: debinc. vt in principio euāgelij. iohannis natiuitate p̄sumpta. cui euāgelium scriberet & in quo electus scriberet indicaret: contestans in se completa esse: que eēnt ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismum filij dei a perfectione generationis in cristo implete. repetende a principio natiuitatis humane potestas ꝑmissa est: vt requirentibus demonstraret in quo apprehēdens erat per nathan filium dauid introitu recurrentis in deum generationis admisso: indesperabilis dei vt predicans in hominibo cristum suum. perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: qui per dauid patrem veniētibo iter p̄bebat in cristo. Cui luce non immerito etiam scribendoz actuū apostoloz potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno & filio perditionis extincto. oratione ab apostolis facta. sorte dominice electionis numerus compleretur: sicq paulus consummationez apostolicis actibo daret. quem diu contra stimulū recalcitrantem dñs elegisset. Quod & legentibo ac requirentibo deū. & si p singula expediri a nob vtile fuerat: sciēs tñ q̄ operantem agricolā oporteat ꝑmū de suis fructibo edere. vitauimus publicam curiositatem: ne nō tam volentibo deū demonstrare videremur. q̄ fastidientibus prodidisse.

Explicit prefacio. Incipit ꝓhemiū ipsi? beati luce in euangelium suum.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationes que in nobis complete sunt rerum. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt. & ministri fuerunt sermonis: visum est & michi assecuto omnia a principio diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile: vt cognoscas eoz verborum de quibus eruditus es veritatem.

Incipit euangelium scām lucam.

Fuit in diebo herodis regis indee sacerdos q̄dā nomine zacharias de vice abia. & vxoz illi de filiabo aaron: & nomē eiz elizabeth. Erāt aūt iusti. ambo añ deū: incedētes in oībo mādatis & iustificatōibo dñi sine q̄rela. Et ñ erat illis filiz. eo ꝙ eēt elizabeth sterilis: & ambo p̄cessissent in diebo suis. Factū ē aūt cū sacerdotio fungeret zacharias i ordine vicis sue ante deum: scdm cōsuetudinē sacerdocij sorte exijt vt incensuz poneret ingressus in templum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus domini: stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus ē vidēs: & timoz irruit sup eū. Dixit aūt ad illū āgelz. Ne timeas zacharia: q̄m exaudita ē dep̄catio tua. Et vxoz tua elizabeth pariet tibi filiū. & vocabis nomē eius iohānez: & erit gaudiuz tibi & exultatio: & multi in eius natiuitate gaudebūt. Erit eñ magnus coram dño: & vinū & siceram non bibet. Et spiritusancto replebitur adhuc exutero matris sue: & multos filioz israhel conuertet ad dñm deū ipsoz. Et ipse p̄cedet añ illū in spiritu & virtute helie: vt cōuertat corda patrū in filios: & incredulos ad prudētiam iustoz: parare dño plebem perfectam. Et dixit zacharias ad angelū. Vnde hoc sciam? Ego enim sū senex: & vxoz mea processit in diebo suis. Et respondens angelz dixit ei. Ego sum gabriel qui asto ante deum: & missus sum loqui ad te: & hec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens & nō poteris loqui vsq̄ in diē q̄ hec fiant: p eo ꝙ nō credidisti verbis meis: que implebunt in tempore suo. Et erat plebs expectans zachariaz: & mirabant ꝙ tardaret ipse in templo. Egressus aūt nō poterat loq̄ ad illos. Et cognouerūt ꝙ visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis: & permansit mutus. Et factum est vt impleti sūt dies officij eius abijt in domū suā. Post hos aūt dies cōcepit elizabeth vxoz ei?: & occultabat se mensibo quinq̄ dicēs. Quia sic fecit michi dominz: in diebo quibo respexit auferre obprobriū meum inter homines. In mēse autez sexto missus est angelus gabriel a deo

Lucas

in ciuitatem galilee cui nomen nazareth · ad
virginem desponsatam viro cui nomen erat
ioseph · de domo dauid: & nomē vginis ma-
ria · Et ingressus angelus ad eā dixit · Aue
gratia plena: dñs tecū: benedicta tu ī mulie-
ribo · Que cū audisset turbata est in sermone
eius: & cogitabat qualis esset ista salutatio ·
Et ait angelus ei · Ne timeas maria: inueni-
sti em̄ gratiam apud deū · Ecce concipies in
vtero & paries filiū: & vocabis nomen eius
ihesum · Hic erit magnus: et filius altissimi
vocabitur · Et dabit illi dñs deus sedē dauid
patris eius: et regnabit in domo iacob ī eter-
nū: et regni eius non erit finis · Dixit autem
maria ad āgelū · Quomodo fiet istud: quomā
virum non cognosco? Et respondens ange-
lus dixit ei · Spūs sanctus supueniet in te:
et virtus altissimi obumbrabit tibi · Ideoq;
et quod nascetur ex te sanctū: vocabitur filiꝰ
dei · Et ecce elizabeth cognata tua: et ipsa cō-
cepit filium in senectute sua · Et hic mensis
est sextus illi que vocatur sterilis: q; nō erit
impossibile apud deum omne verbū · Dixit
autez maria · Ecce ancilla domini: fiat michi
sm verbū tuū · Et discessit ab illa āgelꝰ Ex-
urgens aūt maria in diebo illis abiit in mon-
tana cum festinatione in ciuitatem iuda: et
intrauit in domū zacharie: et salutauit eliza-
beth · Et factum est vt audiuit salutationez
marie elizabeth: exultauit infans in vtero
eius · Et repleta est spū sancto elizabeth: &
exclamauit voce magna & dixit · Benedicta
tu inter mulieres: & benedictus fructus ven
tris tui · Et vnde hoc michi: vt veniat mater
domini mei ad me? Ecce enim vt facta ē vox
salutationis tue in auribus meis: exultauit
in gaudio infans in vtero meo · Et beata que
credidisti: quoniam perficient ea que dicta
sūt tibi a dño · Et ait maria · Magnificat aīa
mea dñm: & exultauit spūs meꝰ ī deo salu-
tari meo: q; respexit humilitatem ancille sue ·
Ecce em̄ ex hoc beatā me dicent omnes ge-
nerationes: q; fecit michi magna · qui potens
est: & sanctum nomē eius · Et misericordia
eius a progenie in pgenies: timentibus eum
Fecit potentiam in brachio suo: dispersit su-
perbos mente cordis sui · Deposuit potentes
de sede: & exaltauit humiles · Esurientes
implenit bonis: & diuites dimisit inanes ·
Suscepit israhel puerū suū: recordatus mi-
sericordie sue: sicut locutꝰ est ad patres no-
stros · abraham & semini eius ī secula · Mā-
sit aūt maria cum illa quasi mensibo tribo: &
reuersa ē in domū suā · Elizabeth aūt impletū
est tempus pariendi: & peperit filiū · Et au-
dierūt vicini & cognati eiꝰ · q; magnificauit
dñs misericordiā suā cū illa: & cogratulabāt
ei · Et factum est die octaua venerunt circū-
cidere puerum: & vocabant eum nomine pīs
sui zachariam · Et respondens mater eiꝰ di-
xit · Nequaq̄: sed vocabitur iohannes · Et
dixerunt ad illam · Quia nemo est in cogna-
tione tua · qui vocetur hoc nomine · Innue-
bant aūt patri eius: quē vellet vocari eū · Et
postulans pugillarem scripsit dicēs: iohan-
nes est nomen eius · Et mirati sūt vniuersi ·
Apertū ē aūt ilico os eiꝰ & lingua eiꝰ: & lo-
q̄bat benedicens deū · Et factꝰ est timor sup
omnes vicinos eor̄: & sup omnia montana
iudee · diuulgabant omnia verba hec: & po-
suerunt omnes qui audierant in corde suo di-
centes · Quisputas puer iste erit? Etem̄ ma-
nus dñi erat cū illo · Et zacharias pater eius
impletus ē spiritu sancto: & pphauit dicēs ·
Benedictus dñs deus israhel: q; visitauit &
fecit redemptionē plebis sue · Et erexit cornu
salutis nobis in domo dauid pueri sui: sic̄ lo-
cutꝰ est per os sanctorum · qui a seculo sunt
pphetarum eius: salutez ex inimicis nostris ·
& de manu omniū qui oderunt nos: ad faciē-
dam misericordiā cū patribo nostris · & me-
morari testamenti sui sancti: iusiurandū qd
iurauit ad abrahā pīem nrm · daturū se nob:
vt sine timore de manu inimicor̄ nr̄or̄ libe-
rati · seruiam⁹ illi: in scītate & iusticia coram
ipo · omnibo diebo nris · Et tu puer pphā altis-
simi vocaberis · Preibis em̄ añ faciez dñi pa-
rare vias eius: ad dandaz sciam salutis plebi
eius · in remissionez pctor̄ eor̄: p viscera mi-
sericordie dei nri · in q̄bo visitauit nos oriens
ex alto: illuminare his q̄ in tenebris & ī vm-
bra mortis sedent: ad dirigēdos pedes nr̄os in
viā pacis · Puer aūt crescebat & cōfortabat
spū: & erat in desertis vsq; in diē ostensionis
sue ad israhel. Capi · II ·

Factum est aūt in diebo illis · exit

edictum a cesare augusto: vt describeretur vniuersus orbis. Hec descriptio pma facta e a preside syrie cyrino. Et ibāt omnes vt p̄fiterentur: singuli in suam ciuitatem. Ascendit autē & ioseph a galilea de ciuitate nazareth in iudeā ciuitatē dauid que vocat bethleem. eo q̄ esset de domo & familia dauid: vt p̄fiteretur cum maria desponsata sibi vxore pregnante. Factum est aūt cum eēnt ibi: impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filium suū p̄mogenitū: & pannis eū inuoluit. & reclinauit eum in p̄sepio: q̄ nō erat ei locus in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadē vigilantes: & custodientes vigilias noctis sup gregem suū. Et ecce angelus dñi stetit iuxta illos: & claritas dei circumfulsit illos: & timuerūt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudiuz magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator q̄ ē christus dominus in ciuitate dauid. Et hoc vobis signum. Inuenietis infantem pannis inuolutum: & positum in p̄sepio. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie celestis laudantiū deū & dicentiū. Gloria in altissimis deo: & in terra pax hominibus bone volūtatis. Et factū est vt discesserūt ab eis angeli in celū: pastores loquebant ad inuicē Transeamus vsq̄ bethleem: & videam? hoc verbū quod factum est quod fecit dominus & ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenerunt mariam & ioseph. & infantez positum in p̄sepio. Videntes aūt cognouerūt de verbo: qđ dictū erat illis de puero hoc Et oēs qui audierāt mirati sūt: & de his q̄ dicta erant a pastoribo ad ipsos. Maria aūt conseruabat omnia verba hec: cōferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificātes & laudantes deū in ommbo que audierant & viderant: sicut dictum est ad illos. Et postq̄ cōsūmati sunt dies octo. vt circūcideret puer: vocatū ē nomen eius iheſus. Quod vocatū est ab angelo p̄ius q̄ in vtero conciperetur. Et postq̄ impleti sunt dies purificatiōis ei? fm legem moysi tulerunt illum in iherusalez vt sisterent eum domino: sicut scriptū est in lege domini. Quia omne masculinum adaperiens vuluā. scm̄ dño vocabit. Et vt darent hostiam fm q̄ dictū est in lege domini: par turturū aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in iherusalem cui nomen symeon. Et homo iste iustus & timorat? expectans consolationē israhel: & spūs sanctus erat in eo. Et rñsum acceperat a spū sancto: nō visurum se mortem: nisi p̄ius videret christū domini. Et venit in spiritu in templum. Et cū inducerent puerū ihm parentes eius. vt facerent fm cōsuetudinē legis q̄ eo: & ipse accepit eum in vlnas suas: & benedixit deuz & dixit. Nūc dimittis seruū tuū dñe fm verbū tuū in pace: q̄ viderūt oculi mei salutaē tuū: qđ parasti ante faciem oīm populoz: lumen ad reuelationem gentiū: & gloriā plebis tue israhel. Et erat pater eius & mater mirantes super his que dicebātur de illo. Et bndixit illis symeon: & dixit ad mariā matrem ei?. Ecce positus est hic in ruinam. & in resurrectionē multoz in israhel: & in signū cui cōtradicet. Et tuā ipi? animā ptransibit gladi?: vt reuelent ex multis cordibo cogitationes. Et erat anna pphetissa filia phanuel de tribu aser: & hec p̄cesserat in diebo multis: & vixerat cū viro suo annis septem a vginitate sua. Et hec vidua vsq̄ ad annos octogintaq̄tuoz que non discedebat de templo. ieiunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hec ipsa hora supueniens confitebatur dño: & loquebatur de ipso. oīnibo qui expectabāt redemptionez israhel. Et vt p̄fecerūt oīa fm legez domini: reuersi sūt in galileam. in ciuitatē suā nazareth. Puer aūt crescebat & cōfortabat. plenus sapia: & gratia dei erat in illo. Et ibant parentes ei? p oēs annos in iherusalē in die solēni pasche. Et cū fact? eet annoz duodecim. ascendētibo illis iherosolimam fm cōsuetudinē diei festi. cōsummatisq̄ diebo cū redirent remansit puer ihūs in iherusalē: & non cognouerunt parentes eius. Existimantes aūt illū eē in comitatu: venert iter diei. & requirebant eū inter cognatos & notos. Et nō inuenientes regressi sūt in iherusalē: requirentes eū. Et factū ē post triduū. inuenerūt eum in templo sedentem in medio doctoz: audientez illos. & interrogātez eos. Stupebant autē omnes qui eum audiebant. sup prudentia & responsis eius. Et videntes

ammirati sūt · Et dixit mater eius ad illum · Fili qd fecisti nobis sic ? Ecce pr̄ tu⁹ & ego dolentes q̄rebam⁹ te · Et ait ad illos · Quid ē q̄ me querebatis ? Nesciebatis q̄ in hīs que patris mei sūt oport̄ me esse ? Et ipsi non intellexerunt verbū qđ locutus est ad eos · Et descendit cum eis : & venit nazareth : & erat subditus illis · Et mater eius cōseruabat oīa verba hec conferens in corde suo · Et ihesus proficiebat sapientia & etate & gratia apud deum & hominēs ·

Capi · III ·

Anno aūt quīdecimo imperij tyberij cesaris : p̄curāte pontio pilato iudeā : tetrarcha aūt galilee herode : philippo aūt fratre ei⁹ tetrarcha ituree & tracōnitidis regionis : & lysania abilīne tetrarcha · sub p̄ncipibus sacerdotū anna & caypha : fact̄ ē verbū dñi sup iohānē zacharie filiū in deserto · Et venit ī omnē regionē iordanis p̄dicās baptismū penitentie ī remissionem peccatorū sicut scriptum est in libro sermonum ysaie p̄phete · Vox clamantis ī deserto parate viā dñi : rectas facite semitas ei⁹ · Oīs vallis implebitur : & omnis mons & collis humiliabitur · Et erunt prava in directa & aspera in vias planas : & videbit omnis caro salutare dei · Dicebat ergo ad turbas q̄ exibant vt baptizarentur ab ipso · Genimina viperarum : quis ostēdit vobis fugere a ventura ira ? Facite ergo fructus dignos penitētie : & ne ceperitis dicere patrem habemus abraham · Dico enim vobis : quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe · Jam enī securis ad radicem arboris posita ē · Omnis ergo arbor nō faciens fructū bonū excidetur : & ī ignē mittet̄ · Et interrogabāt eū turbe dicentes · Quid ergo faciemus ? Rñdens autem dicebat illis · Qui habet duas tunicas det non habenti : & qui habet escas similiter faciat · Venerunt autem publicani vt baptizarēt̄ : & dixerūt ad illū · Magister qđ faciemus ? At ille dixit ad illos · Nichil amplius q̄ quod cōstitutū est vobis faciatis Interrogabant aūt eum & milites dicētes · Quid faciemus & nos ? Et ait illis · Neminem cōcuciatis neq̄ calūniam faciatis & contenti estote stipendiis vestris · Existimante autem populo & cogitātibus oīb⁹ ī cordibus suis de iohanne · ne forte ipe eēt xp̄s : rndit iohānes dicēs oīb⁹ · Ego qđē aqua baptizo vos : veniet aūt fortior me post me · cui⁹ nō sū dign⁹ soluere corrigiā calciamentor̄ eius : ipe vos baptizabit in spiritusancto & igni · Cuius ventilabrū in manu eius : & purgabit aream suam · & congregabit triticū in horreū suum : paleas aūt cōburet igni inextīguibili · Multa quidē & alia exhortās euāgelizabat populo · Herodes autē tetrarcha cū corriperet̄ ab illo de herodiade vxore fratris sui · & de oīb⁹ malis q̄ fecit herodes : adiecit & hoc super oīa & inclusit iohannem in carcerem · Factum ē autē cū baptizaretur oīs populus · & ihesu baptizato & orante apertum est celū : & descendit spūssanctus corporali specie sicut columba in ipsum : & vox de celo facta est · Tu es filius meus dilectus · in te cōplacuit michi Et ipse ih̄us erat incipiens quasi annor̄ triginta vt putabat̄ filius ioseph · q̄ fuit heli · qui fuit mathat · qui fuit leui · qui fuit melchi · qui fuit ianne · qui fuit ioseph · qui fuit mathathie · qui fuit amos · qui fuit naum · q̄ fuit hesli · q̄ fuit nagge · q̄ fuit maath · q̄ fuit mathathie · q̄ fuit semei · q̄ fuit ioseph · q̄ fuit iuda · qui fuit iohanna · q̄ fuit resa · qui fuit zorobabel · qui fuit salathiel · qui fuit neri · q̄ fuit melchi · qui fuit addi · qui fuit thosan · qui fuit helmadan · qui fuit her · qui fuit ihesu · q̄ fuit heliezer · qui fuit iorim · q̄ fuit matthath · qui fuit leui · qui fuit symeon · qui fuit iuda · qui fuit ioseph · qui fuit iona · q̄ fuit heliachim · q̄ fuit melcha · qui fuit menna · qui fuit mathata · qui fuit nathan · qui fuit dauid · qui fuit ieſſe · qui fuit obeth · qui fuit booz · qui fuit salomon · qui fuit naason · qui fuit aminadab · q̄ fuit aran · q̄ fuit esrom · qui fuit phares · q̄ fuit iude · q̄ fuit iacob · q̄ fuit ysaac · qui fuit abrahe · qui fuit thare · qui fuit nachor · qui fuit sereuch · qui fuit ragau · q̄ fuit phalech · qui fuit heber · qui fuit sale · q̄ fuit chaynan · qui fuit arphaxat · qui fuit sem · qui fuit noe · qui fuit lamech · qui fuit matusale · qui fuit enoch · q̄ fuit iareth · qui fuit malalehel · qui fuit chaynan · qui fuit enos · qui fuit seth · qui fuit adam · qui fuit dei ·

Ca · IIII ·

Ihesus aūt plenus spiritusancto regressus ē a iordane : & agebat̄ ī spū

in desertū diebo quadraginta: & temptabat
a dyabolo · Et michil māducauit ī diebo illis
& cōsummatis illis esurijt · Dixit autem illi
dyabol? · Si filius dei es: dic lapidi huic vt
panis fiat · Et respōdit ad illū ihesus · Scri-
ptū est · qz nō in solo pane viuit homo: sed in
omi verbo dei · Et duxit illuz dyabolus: &
oñdit illi omnia regna orbis terre ī momēto
tpis: & ait illi · Tibi dabo pātatem hāc vni-
uersam · & gloriā illoz: qz michi tradita sūt:
& cui volo do illa · Tu g̃ pcidēs si adoraueris
coram me: erūt tua omnia · Et rñdens ihesus
dixit illi · Scriptū ē · Dñm deū tuū adorabis:
& illi soli seruies · Et duxit illū in ierusālez ·
& statuit eū sup pinnā templi: & dixit illi
Si fili? dei es: mitte te hinc deorsū · Scriptū
est em̃ · qz angelis suis mandauit de te · vt cō-
seruēt te: & qz in manibo tollent te: ne forte
offendas ad lapidem pedem tuū · Et rñdens
ihesus ait illi · Dictū est · Nō temptabis dñm
deū tuū · Et consummata omni temptatione:
dyabolus recessit ab illo vsq ad tempus · Et
regressus est ihs in virtute spūs in galileā:
& fama exijt p vniuersaz regionē de illo · Et
ipse docebat in synagogis eoz: & magnifi-
cabatur ab oibo · Et venit nazareth vbi erat
nutritus: & intrauit sm̃ consuetudinē suā die
sabbati ī synagogam: & surrexit legere · Et
traditus ē illi liber ysaie pphete · Et vt re-
uoluit librū: inuenit locū vbi scriptum erat ·
Spūs dñi sup me pter qđ vnxit me euan-
gelizare pauperibus misit me: sanare cōtritos
corde · pdicare captiuis remissionem · & cecis
visum: dimittere confractos ī remissionē: p-
dicare anm̃ dñi acceptū · & die retributōis
Et cuz plicuisset librū: reddidit ministro &
sedit · Et oīm in synagoga oculi erāt intēdē-
tes in eū · Cepit autē dicere ad eos: qz hodie
impleta ē hec scriptura in auribo vestris · Et
omēs testimoniū illi dabāt: & mirabant in
verbis gratie · que pcedebant de ore ipīus: &
dicebant · Nonne hic ē filius ioseph? Et ait
illis · Vtiq dicetis michi hanc similitudinē
Medice cura teipsum · Dixerunt pharisei ad
ihm · Quanta audiuim? facta in capharnaū:
fac & hic in patria tua · Ait autem · Amen
dico vobis quia nemo pphet atceptus est in
patria sua · In veritate dico vob: multe vidue
erāt in israhel in diebo helie quando clausum
est celum annis tribo & mēsibo sex · cū facta
eēt fames magna in omni terra: & ad nullam
illaz missus est helias · nisi ī sarepta sydonie
ad mulierem viduam · Et multi leprosi erāt
in israhel sub heliseo pphēta: & nemo eorum
mundatus est nisi naaman syrus · Et repleti
sunt omnes in synagoga ira hec audientes ·
Et surrexerūt & eiecerūt illū extra ciuitatē ·
& duxerūt illū vsq ad supciliū montis · sup
quez ciuitas illoz erat edificata: vt pcipita-
rent eum · Ipse aūt transiens · p mediū illoz
ibat · Et descendit in capharnaū ciuitatē ga-
lilee: ibiq docebat illos sabbatis · Et stupe-
bant ī doctrina eius: qz in potestate erat ser-
mo ipīus · Et in synagoga erat homo habēs
demonium immundum: & exclamauit voce
magna dicens · Oine: quid nobis · & tibi ihū
nazarene? Venisti perdere nos · Scio te quia
sis scūs dei · Et increpauit illū ihs dicens ·
Obmutesce: & exi ab eo · Et cū pieciss̃et illū
demoniū in medio exijt ab illo: nichilq illuz
nocuit · Et factus est pauor ī ommibo · & col-
loquebantur adinuicem dicentes · Quod est
hoc verbū: qz ī potestate & virtute imperat
immūdis spiritibo & exeūt? Et diuulgabat
fama de illo · in oēm locū regionis · Surgens
aūt ihūs de synagoga · intrauit in domū si-
monis · Socr? aūt simonis tenebat magnis
febribo: & rogauerūt illū p ea · Et stans sup
illā imperauit febri & dimisit illā: & cōtinuo
surgens ministrauit illis · Cum sol aūt occi-
disset omēs qui habebāt infirmos variis lan-
guoribo · ducebant illos ad eū: at ille singu-
lis man? imponēs curauit eos · Exiebāt aūt
demonia a multis clamantia & dicētia: qz tu
es filius dei · Et increpans nō sinebat ea loq̃
qz sciebāt ipm̃ eē xp̃m · Facta aūt die egres-
sus ibat ī desertum locum: & turbe require-
bant eum & venerunt vsq ad ipm̃: & detine-
bāt illū ne discedēt ab eis · Quibo ille ait · Quia
& alijs ciuitatibo oportz me euangelizare re-
gnū dei: qz ideo missus sū · Et erat pdicans in
synagogis galilee ·

Cap̃ · V ·

Factum est autem cum turbe irrue-
rent in eū vt audirent verbū dei: &
ipe stabat sec? stagnū genezareth ·
Et vidit duas naues stātes secus stagnum:

piscatores aũt descenderãt et lauabant retia.
Ascendens autẽ in vnam nauim q̃ erat simonis: rogauit eum a terra reducere pusillum.
Et sedens docebat de naucula turbas. Vt aũt cessauit loqui: dixit ad simonez. Duc in altum: et laxate retia vrã ĩ capturã. Et rñdẽs simon dixit illi. Preceptor p totã noctẽ laborãtes nichil cepimus: in verbo aũt tuo laxabo rete. Et cũ hoc fecissent: cõcluserunt pisciũ multitudiẽz copiosam. Rũpebat autem rete eor. Et ãnuerunt socijs qui erant in alia naui: vt venirent & adiuuarent eos.
Et venerũt & impleuerũt ambas nauiculas ita vt pene mergerentur. Quod cũ videret simon petrus: procidit ad genua ihu dicens. Exi a me: quia hõ peccator sũ dñe. Stupor ei circumdederat eum. & omes qui cũ illo erãt: in captura pisciũ quam ceperant. Similiter autem iacobum & iohannem filios zebedei: q̃ erant socij simonis. Et ait ad simonez ihus. Noli timere: ex hoc iam homines eris capiẽs.
Et subductis ad terram naubus: relictis oĩbus secuti sunt illum. Et factum est cum esset in vna ciuitatum: & ecce vir plenus lepra. & videns ihm. & procidens in faciẽ suã: rogauit eũ dicens. Dñe: si vis potes me mũdare. Et extendens manum: tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et cõfestim lepra discessit ab illo
Et ipse pcepit illi vt nemini diceret: s vade ostẽde te sacerdoti: & offer p emũdacõne tua sicut pcepit moyses ĩ testimoniũ illis.
Perambulabat aũt magis sermo de illo: & cõueniebant turbe multe vt audirent: & curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse aũt sedebat in desertum & orabat. Et factum est ĩ vna dieꝝ: & ipse sedebat docẽs. Et erãt pharisei sedẽtes & legis doctores q̃ venerãt ex omni castello galilee & iudee. & iherusalem: & virtus dñi erat ad sanandum eos. Et ecce viri portãtes in lecto hominez qui erat paraliticus: & quererebãt eum inferre & ponere ante eum. Et nõ inuenientes qua parte illum inferrẽt p turba: ascenderunt supra tectum. & p tegulas submiserunt eum cũ lecto in mediũ añ ihesum.
Quor fidẽ vt vidit dixit. Homo: remittũtur tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare scribe & pharisei dicentes. Quis ẽ hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata.
nisi solus deus. Vt aũt cognouit ihesus cogitationes eor: rñdens dixit ad illos. Quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius? dicere dimittũtur tibi peccata: an dicere surge & ambula? Vt aũt sciatis q̃ filius hois habet potestatem in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico surge. tolle lectũ tuũ: & vade in domũ tuã. Et cõfestim cõsurgens coram illis tulit lectũ ĩ quo iacebat: & abijt ĩ domũ suã magnificans deum. Et stupor apprehẽdit omnes: & magnificabãt deũ.
Et repleti sũt timore dicentes: quia vidimus mirabilia hodie. Et post hec exijt: & vidit publicanũ nomine leui sedentẽ ad theloneũ: & ait illi. Sequere me. Et relictis ommibus: surgens secutus ẽ eũ. Et fecit ei cõuiuiũ magnum leui in domo sua: & erat turba multa publicanor. & alior qui cũ illis erãt discũbentes. Et murmurabant pharisei & scribe eor: dicentes ad discipulos ei? Quare cum publicanis & peccoribus manducatis & bibitis? Et rñdẽs ihs dixit ad illos. Nõ egent q̃ sani sũt medico: s qui male hñt. Nõ em̃ veni vocare iustos: s pctores ad penitentiam. At illi dixerũt ad eũ. Quare discipuli iohannis ieiuniãt freq̃nter & obsecrationes faciũt. similit & phariseor: tui aũt edũt & bibunt?
Quibus ipe ait. Nũq̃d potestis filios sponsi dũ cũ illis ẽ sponsus facere ieiunare? Venient aũt dies: & cũ ablat? fuerit ab illis sponsus. tũc ieiunabũt in illis diebus. Dicebat aũt & similitudinẽ ad illos. Quia nemo immissurã a nouo vestimẽto immittit in vestimẽtũ vetus: alioquin & nouũ rũpit: & veteri nõ cõuenit cõmissura a nouo. Et nemo mittit vinũ nouũ ĩ vtres veteres: alioq̃n rũpit vinũ nouũ vtres & vinũ effundet & vtres peribũt. Sed vinũ nouũ ĩ vtres nouos mittendũ ẽ: & vtraq; cõseruant. Et nemo bibẽs vet? statim vult nouũ dicit em̃: vetus melius ẽ.

Ca. VI.

Actũ est aũt in sabbato secdo primo. cum transiret p sata vellebant discipuli eius spicas: & mãducabãt cõfricantes manibus. Quidam aũt phariseorum dicebant illis. Quid facitis q̃d nõ licet in sabbatis? Et respõdens ihesus ad eos dixit. Nec hoc legistis q̃d fecit dauid. cum esuriisset ipse & qui cũ illo erant: quomodo intrauit ĩ domũ

dei·& panes ꝓpositionis sumpsit & mãducauit·& dedit hȳs q̃ cũ ipso erant·quos nõ licet manducare nisi tantũ sacerdotibꝰ? Et dicebat illis: q̃ dñs est filius hominis etiã sabbati· Factũ est aũt & in alio sabbato: vt intraret in synagogã & doceret· Et erat ibi hõ: & manus eius dextera erat arida· Obseruabant autẽ scribe & pharisei si in sabbato curaret: vt inuenirent vnde accusarent eũ· Ipse vero sciebat cogitationes eorũ: & ait homini qui habebat manum aridam· Surge· & sta in mediũ· Et surgens stetit· Ait aũt ad illos ihesus· Interrogo vos si licꝫ sabbatis benefacere an male: aiam saluaꝫ facere an pdere? Et circũspectis oĩbus dixit homini· Extẽde manũ tuã· Et extendit: & restituta ẽ sanitati manꝰ eiꝰ· Ipsi autẽ repleti sũt insipientia: & colloquebant̃ adinuicem· quid nã facerẽt de ihesu· Factũ ẽ aũt in illis diebꝰ exĩt in mõtẽ orare: & erat pnoctans in oratione dei· Et cũ dies factus eẽt vocauit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis q̃s & apostolos nominauit: simonẽ quez cognominauit petrũ et andreã frẽm eiꝰ: iacobũ & iohannẽ: philippũ & bartholomeũ· matheũ & thomam iacobũ alphei & simonem qui vocatur zelotes & iudam iacobi: & iudam scarioth q̃ fuit pditor· Et descendẽs ihesus de monte cũ illis stetit in loco cãpestri et turba discipulorũ eius et multitudo copiosa plebis ab omni iudea et iherusalem et maritima et tyri et sydonis· q̃ venerãt vt audirẽt eũ: et sanarent̃ a languoribꝰ suis· Et qui vexabant̃ a spiritibꝰ immundis curabant̃· Et omnis turba querebat eũ tangere: q̃ virtus de illo exibat et sanabat oẽs· Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat· Beati paupes: q̃ vestrũ ẽ regnũ dei· Beati qui nũc esuritis: q̃ saturabimini· Bti qui nũc fletis: q̃ ridebitis· Bti eritis cũ vos oderint homines et cũz sepauerint vos et exprobrauerint: et eiecerint nomen vr̃m tanq̃ malũ ꝓpter filiũ hominis· Gaudete in illa die et exultate: ecce enim merces vr̃a multa est in celo· Secũdm hec eñ faciebãt ꝓphetis patres eorũ· Veruntamen ve vobis diuitibꝰ: qui habetis consolationez vestrã· Ve vobis qui saturati estis: q̃ esurietis· Ve vobis q̃ ridetis nunc: q̃ lugebitis et flebitis· Ve cũ bñ vob dixerint oĩes hoĩes· Secũdm hec ei faciebãt ꝓphetis patres eorũ· Sed vobis dico qui auditis· Diligite inimicos vestros: benefacite hȳs qui vos oderunt· Benedicite maledicentibꝰ vob: orate p calũmiantibꝰ vos· Et qui te pcusserit in maxillã· pbe ei et alterã: et ab eo qui aufert tibi vestimẽtũ· etiam tunicã noli phibere· Oĩ aũt petenti te tribue: et q̃ aufert que tua sũt ne repetas· Et ꝓut vultis vt faciãt vobis hoĩes: et vos facite illis similit̃· Et si diligitis eos q̃ vos diligũt: q̃ vobis est grã? Nã et pctores diligentes se diligũt· Et si benefeceritis hȳs qui vob̃ benefaciũt: que vobis est gratia? Siquidez et peccatores hoc faciũt· Et si mutuũ dederitis hȳs a quibꝰ speratis recipere: que gratia est vobis? Nam et peccatores pctoribꝰ fenerantur: vt recipiant equalia· Veruntamen diligite inimicos vestros: et bñfacite et mutuũ date· nichil inde sperantes: et erit merces vr̃a multa: et eritis filij altissimi: q̃ ipse benignus ẽ sup ingratos et malos· Estote g̃ misericordes: sicut et pr̃ vester misericors ẽ· Nolite iudicare: et nõ iudicabimini· Nolite cõdemnare: et nõ cõdẽnabimini· Dimittite et dimittetur vobis· Date et dabit̃ vobis· Mẽsurã bonaꝫ et cõfertam· et coagitatã et supefluentẽ dabũt in sinũ vestrũ· Eadẽ q̃ppe mensura q̃ mẽsi fueritis: remetiet̃ vob· Dicebat aũt illis et similitudinẽz Nũquid pt̃ cecus cecũ ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrũ: pfectus aũt omnis erit: si sit sicut magister eius· Quid autem vides festucã in oculo fratris tui: trabẽ autẽ que in oculo tuo est non cõsideraꝫ? Aut quõ potes dicere frĩ tuo· frater· sine eiciam festucaꝫ de oculo tuo ipse in oculo tuo trabem non vides? ypocrita eice primum trabem de oculo tuo: et tunc perspicies vt educas festucã de oculo fratris tui Non est eñ arbor bona que facit fructus malos: neq̃ arbor mala faciens fructuꝫ bonum· Vnaquepq̃ emiꝫ arbor de fructu suo cognoscitur· Neq̃ enim de spinis colligunt ficus: neq̃ de rubo vindemiant vuam· Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum· et malꝰ homo de malo thesauro profert malũ· Ex abundantia eñ cordis os loquitur· Quid autẽ vocatis me domine domine: et nõ facitis

q̃ dico? Omñis qui venit ad me · & audit sermones meos · & facit eos: ostendã vobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domũ qui fodit in altum: & posuit fundamẽtũ supra petrã · Inundatione aũt facta illisũ est flumẽ domui illi: & non potuit eam mouere Fundata enim erat supra petram · Qui autez audit & nõ facit similis est homini edificãti domũ suã supꝫ terrã sine fundamento: in quã illisus ẽ fluuius · & cõtinuo cecidit: & facta ẽ ruina domus illius magna:

Cap̃ · VII.

Cum aũt implesset omia verba sua i aures plebis: intrauit capharnaũ · Centurionis aũt cuiusdaz ꝯ male hñs erat moriturus: q̃ illi erat p̃ciosus. Et cũ audisset de ihu · misit ad eum seniores iudeoꝝ rogans eum vt veniret · & saluaret seruum eius. At illi cũ venissent ad ihesum rogabãt eum sollicite dicentes ei: q̃ dignꝰ est vt hoc illi prestes · Diligit em̃ gentẽ nrãm: & synagogam ipse edificauit nobis. Ibus aũt ibat cũ illis · Et cũ iã nõ longe esset a domo: misit ad eũ centurio amicos dicens · Dñe: noli vexari · Non em̃ sũ dignus ut sub tectũ meum intres: ꝓpter qđ & meipsũ non sum dignum arbitratus vt venirez ad te: ꝺ dic verbo & sanabitur puer meꝰ. Nã & ego homo sub pta te ordinatus · hñs sub me milites: & dico huic vade & vadit · & alio veni & venit: & seruo meo fac hoc & facit · Quo audito ihesus miratus est: & conuersus sequentibo se turbis dixit · Amen dico vobis: nec in israhel tantam fidem inueni · Et reuersi qui missi fuerãt domũ: inuenerũt seruũ qui languerat sanum · Et factum est deinceps ibat ibus in ciuitatẽ que vocaꝝ naym: & ibant cũ eo discipuli eiꝰ & turba copiosa · Cum aũt approprinquaret porte ciuitatis: ecce defunctꝰ efferebaꝝ filiꝰ vnicus mris sue · Et hec vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa · Quaz cũ vidisset dominꝰ: misericordia motus sup eã dixit illi Noli flere · Et accessit & tetigit loculũ · Hi autem qui portabant steterũt · Et ait · Adolescens: tibi dico surge · Et resedit qui erat mortuꝰ: & cepit loqui: & dedit illũ matri sue Accepit autem omnes timor: & magnificabant deum dicentes · Quia ꝓpheta magnus surrexit in nobis: & quia deꝰ visitauit plebẽ suam · Et exiit hic sermo i vniuersam iudeã de eo: & omnez circa regionẽ. Et nũciauerũt iohanni discipuli eius de ommbo hñs · Et cõuocauit duos de discipulis suis iohannes: & misit ad ihesum dicens · Tu es qui venturus es · an aliũ expectamus? Cum aũt venissent ad eum viri dixerũt · Johãnes baptista misit nos ad te dicens · Tu es qui venturus es an aliũ expectam9? In ipsa aũt hora multos curauit a languoribo suis et plagis · et spiritibus malis: et cecis multis donauit visuz · Et rñdens dixit illis · Eũtes renunciate iohãni q̃ audistis et vidistis · Quia ceci vident claudi ambulãt leprosi mundant̃ : surdi audiũt · mortui resurgent · paupes euangelizant̃ : et beatus est quicũq̃ non fuerit scandalizatus i me · Et cum discessissent nunciꝰ iohannis: cepit de iohanne dicere ad turbas · Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominẽ mollibo vestimentis indutum? Ecce qui in veste p̃ciosa sũt et delicijs: in domibo regũ sunt · Sz quid existis videre? Prophetaz? Vtiq̃ dico vobis: et plusꝫ ꝓphetam · Hic ẽ de quo scriptum est · Ecce mitto angelum meũ ante faciem tuam: qui preparabit viã tuaz ante te · Dico em̃ vobis: maior inter natos mulierum ꝓpheta iohanne baptista nemo est · Qui autẽ minor est in regno dei maior est illo · Et oĩs populus audiens · et publicani iustificauerũt deuz: baptizati baptismo iohannis · Pharisei aũt et legisperiti · cõsiliũ dei spreuerũt in semetipsos: non batizati ab eo. Ait autẽ dñs · Cui ergo similes dicã hoĩes generationis huius: et cui similes sũt? Similes sunt pueris sedẽtibo in foro: et loquentibo admodũ et dicentibo · Cãtauimus vobis tibijs et nõ saltastis: lamentauimus et nõ plorastis · Venit enim iohãnes baptista neq̃ manducans panẽ neq̃ bibẽs vinũ et dicitis · Demoniũ hꝫ · Venit filius hoĩs mãducãs et bibẽs: et dicitis · Ecce homo deuorator · et bibẽs vinũ: amicus publicanoꝝ et pctõꝝ · Et iustificata ẽ sapientia · ab ommbo filijs suis · Rogabat autem illum quidã ꝺ pharisei vt manducaret cum illo · Et ingressus domum pharisei discubuit · Et ecce mulier q̃ erat i ciuitate peccatrix vt cognouit q̃ ihesus accubuisset i domo pharisei

attulit alabastrū vngēti: et stans retro sec? pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius. & capillis capitis sui tergebat: & osculabatur pedes ei? & vngento vngebat. Vidēs aūt phariseus q̄ vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si eēt ꝓpha: sciēt vtiq; q̄ & q̄lis ē mulier q̄ tāgit eū: q; peccatrix ē. Et rndēs ih̄s dixit ad illū. Symon: habeo tibi aliq̄d dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidaz feneratori: vn? debebat denarios q̄ngentos: & alius q̄nq̄ginta. Nō hn̄tibus illis vñ reddere: donauit vtriq;. Quis ergo eum pl? diligit? Respondens simon dixit. Estimo: q; is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierē dixit simoni. Vides hāc mulierē? Intrauī in domū tuā: aquā pedibus meis non dedisti. Hec aūt lacrimis rigauit pedes meos: & capillis suis tersit. Osculū mihi non dedisti: hec autem ex quo intrauī nō cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū nō vnxisti: hec aūt vngento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi. Remittūt ei peccata multa: qm̄ dilexit multum. Cui aūt minus dimittitur minus diligit. Dixit aūt ad illam. Remittunt tibi peccata. Et ceperūt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis ē hic qui etiā peccata dimittit? Dixit aūt ad mulierez. Fides tua te saluā fecit. Vade in pace. Cap. VIII.

Et factū est deinceps & ipe iter faciebat per ciuitates & castella pdicans & euangelizans regnū dei: & duodecim cū illo. & mulieres aliq̄. que erant curate a spiritibus malignis & infirmitatibus: maria que vocat magdalene. de qua septem demonia exierāt: & iohanna vxor chuze procuratoris herodis: & susanna & alie multe: q̄ ministrabant ei de facultatibus suis. Cum aūt turba plurima cōueniret & de ciuitatibus properarent ad eum: dixit p similitudinē. Exiit q̄ seminat seminare semen suū. Et dū seminat aliud cecidit secus viā. & conculcatum est: & volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: & natū aruit: q; nō habebat humorē. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exorte spine suffocauerūt illud. Et aliud cecidit in terrā bonaz: & ortū fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiēdi audiat. Interrogabāt aūt eū discipuli ei? q̄ eēt hec parabola. Quibus ipe dixit. Vobis datū est nosse misteriū regni dei: ceteris aūt in parabolis: vt videntes non videant. & audientes non intelligant. Est aūt hec parabola. Semen ē verbū dei. Qui autez secus viam hi sūt qui audiūt: deinde venit dyabolus & tollit verbuz de corde eoz: ne credētes salui fiāt. Nā qui sup petrā: hi sūt qui cū audierint cū gaudio suscipiunt verbū. Et hi radices nō hnt: q; ad tpus credūt: & in tpe temptationis recedūt. Quod aūt in spinis cecidit: hi sunt qui audierunt & a sollicitudinibus & diuitijs & voluptatibus vite eūtes suffocant: & nō referūt fructū. Quod aūt in bonā terrā. hi sūt qui in corde bono & optimo audientes verbū retinēt: & fructū afferūt in patiētia. Nemo aūt lucernā accendēs operit eaz vase. aut subtus lectū ponit: s; sup cādelabz ponit: vt intrātes videāt lumē. Nō ē em̄ occultū q̄ nō manifestet: nec abscōditū q̄ non cognoscat. & in palā veniat. Videte ergo quō audiatis. Qui em̄ habet dabit illi: & quicunq; non habet: etiam quod putat se hze auferet ab illo. Venerūt aūt ad illū mr & fratres ei?: & non poterant adire ad eum p turba. Et nunciatum est illi. Mater tua & frēs tui stant foris: volētes te videre. Qui rndens dixit ad eos. Mater mea & frēs mei hi sunt: q̄ verbū dei audiūt & faciūt. Factū est aūt in vna dieꝝ: & ipse ascēdit in naviculā: & discipuli ei?: & ait ad illos. Trāsfretem? trans stagnū. Et ascēderūt. Et navigātibus illis obdormiuit: & descendit procella venti in stagnū: & complebant fluctibus & periclitabāt. Accedētes aūt suscitauerūt eū dicētes. Preceptor perim?. At ille surgēs increpauit vēntū & tēpestatē aq̄ & cessauit: & fcā ē tranquillitas. Dixit aūt illis. Vbi ē fides vrā? Qui timētes mirati sūt ad invicē dicētes. Quis putas hic ē? Quia & ventis & mari imperat: et obediūt ei. Et navigauerūt ad regionē gerasenoꝝ. q̄ ē cōtra galileam. Et cū egressus eēt ad terram occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis: et vestimento non induebat: neq; in domo manebat s; in monumētis. Is vt vidit ihm procidit ante illum: et exclamans voce magna dixit.

Quid michi & tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immundo: vt exiret ab homine. Multis enim temporibo arripiebat illum: & vincie batur cathenis & compedibo custoditus: & ruptis vinculis agebat a demonio in deserto. Interrogauit autez illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est? At ille dixit. Legio. Quia intrauerant demonia multa in eum. Et rogauerũt illum: ne imperaret illis vt in abissum irent. Erat autem ibi grex porcoꝝ multorũ pascentiũ in monte: & rogabãt eũ vt permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine. & intrauerũt in porcos: & impetu abiit grex per precips in stagnum: & suffocatus est. Quod vt viderũt factum qui pascebãt fugerũt: & nũciauerũt in ciuitatẽ & in villas. Exierũt autẽ videre qđ factũ est: & venerũt ad ihesum. & inuenerũt hoiem sedentẽ a quo demonia exierant vestitum. ac sana mẽte ad pedes ei?: & timuerũt. Nũciauerunt autẽ illis & qui viderant quõ sanꝰ factus eẽt a legione. Et rogauerũt illũ omis multitudo gerasenoꝝ. vt discedẽt ab ipsis: qꝛ magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens nauim reuersus est. Et rogabat illum vir. a quo demonia exierant vt cũ eo eẽt. Dimisit aũt eũ ihesus dicẽs. Redi in domũ tuã: & narra quãta tibi fecit de?. Et abiit per vniuersam ciuitatem predicans: quanta illi fecisset ihesus. Factum est autem cũ rediisset ihesus: excepit illũ turba. Erant autem omnes expectantes eum. Et ecce veit vir cui nomen iairus & ipse pnceps synagoge erat: & cecidit ad pedes ihesu. rogans euꝫ vt intraret in domũ eius: qꝛ vnica filia erat ei fere annorum duodecim. & hec moriebatur. Et cõtigit dũ iret: a turbis cõprimebat. Et mulier quedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim: que in medicos erogauerat omnez substantiã suã: nec ab vllo potuit curari. Accessit retro & tetigit fimbriaz vestimẽti ei?: & cõfestim stetit fluxꝰ sangꝰnis ei? Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Negantibo aũt ommbo: dixit petrus & qui cum illo erãt. Preceptor. turbe te oprimũt & affligũt: & dicis q̃s me tetigit? Et dixit ibus. Tetigit me aliquis. Nã & ego noui virtutẽ de mẽ exisse. Videns aũt mulier qꝛ nõ latuit tremens venit & procidit ante pedes ei?: & ob quam causam tetigerit eum indicauit coram omni populo: & quẽadmodũ ocius sanata sit. At ipse dixit ei. Filia: fides tua saluã te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loq̃nte. venit quidaz ad principem synagoge dicẽs ei quia mortua ẽ filia tua: noli vexare illũ. Ihs aũt audito hoc vbo: rndit pri puelle. Noli timẽ. Crede tantũ: & salua erit. Et cum venisz ad domũ. nõ permisit intrare secũ quẽquã misi petrũ & iohannẽ & iacobũ. & prem & matrez puelle. Flebãt aũt omes: & plãgebant illã. At ille dixit. Nolite flere. Nõ ẽ mortua puella sed dormit. Et deridebãt eũ: scientes qꝛ mortua eẽt. Ipse aũt tenẽs manum ei? clamauit dicẽs. Puella surge. Et reuersus ẽ spus ei?: & surrexit cõtinuo. Et iussit illi dare mãducare. Et stupuerũt parẽtes ei?: qbo pcepit ne alicui dicerẽt qđ factũ erat.

Ca. IX.

Conuocatis aũt ihs duodecim apostolis. dedit illis virtutẽ & patem sup omnia demonia: & vt languores curarẽt. Et misit illos pdicare regnũ dei: & sanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neq virgã neq perã. neq panez neq pecuniã: neq duas tunicas habeatis. Et in quãcũq domũ intraueritis ibi manete: & inde ne exeatis. Et q̃cũq nõ receperint vos: exeũtes de ciuitate illa etiã puluerẽ pedũ vestroꝝ excutite in testimoniũ sup illos. Egressi aũt circubãt per castella: euangelizantes & curantes vbiq. Audiuit aũt herodes tetrarcha omnia q̃ fiebant ab eo. & hesitabat eo qꝛ diceret a quibusdam qꝛ iohannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero qꝛ helias apparuit: ab alijs aũt qꝛ pheta vn? de antiquis surrexit. Et ait herodes. Iohannẽ ego decollaui. Quis est autẽ iste de quo ego talia audio? Et querebat videre eum. Et reuersi apostoli narrauerunt illi quecũq fecerunt: & assumptis illis secessit seorsum in locũ desertũ. q̃ est bethsaide. Quod cũ cognouissent turbe secute sunt illũ: & excepit illos & loq̃bat illis de regno dei: & eos q̃ cura indigebãt sanabat. Dies aũt ceperat declinare. Et accedẽtes duodecim dixerũt illi. Dimitte turbas vt euntes in castella villasq que circa sunt

dūertant & inuemāt escas: q hic in loco de-
serto sumus. Ait aūt ad illos. Vos date illis
manducare. At illi dixerūt. Non sunt nobis
plusq̄ quinq; panes & duo pisces: nisi forte
nos eamus & emamus in omnem hanc tur-
bam escas. Erant autem fere viri quinq; mi-
lia. Ait autez ad discipulos suos. Facite illos
discumbere per cōmunia quīquagenos: & ita
fecerunt. Et discubuerūt omnes. Acceptis
aūt quinq; pambo & duobo piscibo respexit ī
celum & benedixit illos: & fregit & distri-
buit discipulis suis: vt ponerēt ante turbas.
Et manducauerūt omnes: & saturati sūt. Et
sublatū est qđ supfluit illis fragmentoz co-
phīm duodecim. Et factum est cū solus esset
orans. erant cum illo & discipuli: & interro-
gauit illos dicens. Quem me dicūt eē turbe?
At illi respondērūt & dixerūt iohannem ba-
ptistam: alij aūt heliam: alij vero q̄ ꝓpheta
vn? de p̄oribo surrexit. Dixit aī illis. Vos
aūt quez me esse dicitis? Respondens simon petr?
dixit. Cristum dei. At ille increpans illos
p̄cepit ne cui dicerent hoc: dicens q̄ oportet
filiū hoīs multa pati & reprobari a seniozibo
& p̄ncipibo sacerdotū & scribis & occidi. &
tercia die resurgere. Dicebat aūt ad omnes.
Si q̄s vult post me venīe. abneget semetip-
sū: & tollat crucē suā quotidie & seq̄tur me.
Qui eī voluerit animam suam saluaz facere
perdet illam. Nam qui perdiderit animā suā
ꝓter me: saluam faciet illam. Quid eī p?o-
ficit homī si lucretur vniuersum mundū: se
aūt ipm perdat & detrimentū sui faciat? Nā
qui me erubuerit & meos sermones: hunc fi-
lius hominis erubescet cum venerit in maie-
state sua & patris & sanctoz āgeloz. Dico
aūt vobis: vere sūt hic aliq̄ stantes. qui non
gustabūt moztem donec videant regnū dei.
Factū est aūt post hec verba fere dies octo:
& assumpsit petrū iacobum & iohannem: &
ascendit in montem vt oraret. Et factum est
dum oraret species vultus eius altera: & ve-
stitus ei? albo refulgens. Et ecce duo viri lo
quebantur cum illo. Erāt aūt moyses & he-
lias visi in maiestate: & dicebant excessum
ei? quē cōpleturus erat ī iherusalem. Petr?
vero & q̄ cum illo erāt grauati erant somno.
Et euigilantes viderunt maiestatem eius &
duos viros q̄ stabant cū illo. Et factum est
cum descenderent ab illo: ait petrus ad iheſū.
Preceptoz bonū est nos hic esse: & faciamus
tria tabernacula: vnum tibi. & vnum moysi
& vnū helie. Nesciens quid diceret. Hec aūt
illo loquente. facta est nubes & obumbrauit
eos: & timuerūt intrantibo illis in nubez. Et
vox facta ē de nube dicens. Hic est filiꝰ me?
dilectus: ipsū audite. Et dum fieret vox in-
uentus est iheſus solus. & ipsi tacuerunt: &
nemini dixerūt in illis diebo quicq̄ ex hīs q̄
viderant. Factum est aūt in sequenti die de-
scendentibo illis de monte: occurrit illis tur-
ba multa. Et ecce vir de turba exclamauit
dicens. Magister obsecro te: respice in filiuz
meū q̄ vnicus est michi. Et ecce spūs ap-
hēdit eum. & subito clamat: & elidit & dissi-
pat eū cū spuma: & vix discedit dilamās eū.
Et rogaui discipulos tuos vt eicerēt illū: &
nō potuerūt. Respondens aūt iheſus dixit.
O generatō infidelis & puersa: vsq̄q̄ ero ap̄d
vos & patiar vos? Adduc huc filiuz tuum.
Et cū accederet: elisit illum demoniū & disi-
pauit. Et increpauit iheſus spiritū immun-
dū & sanauit puerum: & reddidit illū patri
eius. Stupebant aūt omnes in magnitudine
dei: oīnibusq̄ mirantibo in oīnibo q̄ faciebat.
dixit ad discipulos suos. Ponite vos in coz-
dibo vestris sermones istos. Filius eī hoīs
futurū est vt tradatur in manus hominum.
At illi ignorabāt verbū istud: & erat velatū
ante eos vt non sentirent illud: & timebant
eū interrogare de hoc verbo. Intrauit aūt co-
gitatio in eos: q̄s eoz maioz eēt. At iheſ vi-
dens cogitatōnes cordis illoz apphēdit pu
erū & statuit illū sec? se: & ait illis. Quicūq̄
q̄ susceperit puerū istū in noīe meo me reci-
pit. Et quicūq̄ me receperit: recipit eū q̄ me
misit. Nam qui minoz est inter omnes vos:
hic maioz ē. Respōdēs aūt iohānes dixit. Pre-
ceptoz vidimus quendam in nomine tuo eici-
entem demonia: & ꝓhibuimus eum. q̄ nō se
quit te nobiscū. Et ait ad illos iheſus. Nolite
ꝓhibere. Qui eī non est aduersum vos. pro
vobis est. Factum ē aūt dū cōplerentur dies
assumpcōnis eius: & ipse faciez suā firmauit
vt iret iherusalem. Et misit nuncios añ con-
spectum suū: & euntes intrauerūt ī ciuitatez

samaritanoꝝ vt ꝑparārent illi. Et nō recepерūt eū: q facies ei⁹ erat eūtis iherusalē. Cū vidissent autē discipuli ei⁹ iacobꝰ & iohānes dixerūt. Dñe vis dicim⁹ vt ignis descendat de celo: & ꝯsumat illos sic helias fecit? Et cōuersus increpauit illos dicēs. Nescitis cuius spūs estis. Filiꝰ ei hoīs nō venit aīas pdere ꝫ saluare. Et abierūt ī alīd castellū. Factū ē aūt ambulātibꝰ illis in via: dixit quidā ad illū. Sequr te quocūq ieris. Dixit illi ihesus Vulpes foueas hnt. & volucres celi nidos: filius aūt hoīs nō habet vbi caput suū reclinet. Alit aūt ad alterū. Sequre me. Ille autē dixit. Dñe: pmitte michi pmū ire. & sepeliē pr̄em meū. Dixitq ei ihūs. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos: tu aūt vade & ānūcia regnū dei. Et ait alter. Sequar te dñe: ꝫ pmitte michi pmū renunciare hīs qui domi sunt. Ait ad illum ihesus. Nemo mittēs manū suā ad aratrum & aspiciens retro: aptus est regno dei.

Cap. X.

Post hec aūt designauit dñs & alios septuagintaduos: & misit illos binos añ faciē suā in oēm ciuitatē & locuꝫ q̄ erat ipse venturus. Et dicebat illis. Messis q̄dē multa: operarij autē pauci. Rogate ergo dñm messis: vt mittat operarios ī messē suā. Ite: ecce ego mitto vos sic agnos inter lupos. Nolite portare sacculuꝫ neq̄ peram neq̄ calciamēta: & neminē p viā salutaueritis. In quācūq̄ domū intraueritis. pmū dicite pax huic domui: & si ibi fuerit filiꝰ pacis. requiescet sup illū pax vra: sinaūt ad vos reuertet. In eadē autē domo manete: edentes & bibentes que apud illos sunt. Dignus em est operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domū. Et in quācūq̄ ciuitatē intraueritis & susceperint vos. manducate q̄ apponūtur vobis: & curate infirmos qui in illa sunt: & dicite illis appropinquabit in vos regnum dei. In quamcūq̄ autē ciuitatē intraueritis & non susceperint vos: exeūtes in plateas eius dicite. Etiam puluerem q̄ adhesit nobis de ciuitate vestra extergimus in vos. Tamē hoc scitote q̄ appropinq̄bit regnū dei Dico vobis: quia sodomis in die illa remissi? erit q̄m illi ciuitati. Ve tibi corozayn ve tibi bethsayda: q̄ si in tyro & sydone fcē fuissent virtutes que facte sūt in vobis. olim ī cilicio & cinere sedentes peniterent. Verūtamē tyro & sydoni remissi? erit in iudicio q̄m vobis. Et tu capharnaū vsq̄ ad celū exaltata: vsq̄ ad infernū demergeris. Qui vos audit me audit: & qui vos spernit me spernit. Qui autē me spernit: spernit eū qui misit me. Reuersi sunt aūt septuagintaduo cum gaudio dicentes. Dñe: etiam demonia subiciūtur nobis in noīe tuo. Et ait illis. Videbam sathanaz sic fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vob̄ p̄tatez calcandi sup̄ serpentes & scorpiones & sup̄ oēm virtutē inimici: & nichil vobis nocebit Verūtamē in hoc nolite gaudere: q̄ spūs vob̄ subiciūtur. Gaudete aūt: q̄ noīa vra scripta sunt ī celis. In ipsa hora exultauit in spiritu sancto & dixit. Confitеor tibi dñe pr̄ celi & terre: q̄ abscondisti hec a sapientibꝰ & prudentibꝰ: & reuelasti ea paruulis. Etiā pater q̄m sic placuit ante te. Omnia michi tradita sūt a pr̄e meo. Et nemo scit quis sit filiꝰ nisi pater: & q̄s sit pat nisi filius: & cui voluerit filius reuelare. Et conuersus ad discipulos suos dixit. Beati oculi q̄ vident q̄ vos videtis. Dico em vobis: q̄ multi pphete & reges voluerūt videre q̄ vos videtis & non viderūt & audire q̄ auditis & non audierūt. Et ecce quidaz legisperit? surrexit temptans illū & dicēs. Magister: q̄d faciēdo vitā eternā possidebo? At ille dixit ad eum. In lege q̄d scriptuz ē? Quō legis? At ille rndens dixit. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo & ex tota aīma tua. & ex oīb̄ viribꝰ tuis & ex omī mēte tua: & pximū tuū sicut teipm. Dixitq̄ illi. Recte rndisti. Hoc fac & vives. Ille aūt volens iustificare seipsum dixit ad ihesum. Et quis est meus pximus? Suscipiēs autez ihesus dixit. Homo quidam descendebat ab iherusalem in iericho & incidit in latrones qui etiaz despoliauerūt eum: & plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Accidit autē vt sacerdos quidaz descenderet eadem via: & viso illo preteriit. Similiter & leuita: cum esset secus locum & videret eum pertransiit Samaritanus aūt quidaz iter faciens venit secus eum: & videns eū misericordia motus est. Et approprians alligauit vulnera eius. infundens oleum & vinū: & imponens illū ī

mentū suū duxit in stabulū: & curaz eius egit. Et altera die ptulit duos denarios: & dedit stabulario & ait. Curam illius habe: & quodcumq; superogaueris. ego cum rediero reddaz tibi. Quis horū trium videtur tibi pximꝰ fuisse illi. qui incidit ī latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiam in illū. Et ait illi ihesus. Vade: & tu fac similiter. Factū ē aūt dū irent. & ipe intrauit in quoddā castellum: & mulier quedā martha noie excepit illū in domū suaz: & huic erat soror noie maria. Que etiā sedēs secus pedes dñi audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit & ait. Dñe: non est tibi cure q̄ soror mea reliquit me solā ministrare? Dic g̃ illi vt me adiuuet Et respōdēs dixit illi dñs. Martha martha sollicita es: & turbaris erga plurima. Porro vnū ē necessariū. Maria optimā partē elegit: q̄ nō auferet ab ea. Capi. XI.

Et factū ē cū esset ī quodā loco orās: vt cessauit dixit vn? ex discipulis eius ad eū. Dñe doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis Cum oratis dicite. Pater sanctificetur nomē tuum. aduemat regnum tuum: panem nostrum quotidianū da nobis hodie: & dimitte nobis peccata nostra. siquidem & nos ipsi dimittimus omni debenti nobis: & ne nos īducas in temptationē. Et ait ad illos. Quis vestrum habebit amicum & ibit ad illū media nocte & dicet illi amice commoda michi tres panes. quoniam amicus meus venit de via ad me. & nō habeo q̄d ponam ante illū: & ille deintus respondens dicat. noli michi molestus esse: iā hostiū clausum est. & pueri mei mecum sunt in cubili. nō possum surgere & dare tibi? Et ille si perseuerauerit pulsāns dico vobis. & si non dabit illi surgens. eo q̄ amicus eius sit: ꝓpter improbitatē tamē eiꝰ surget. & dabit illi quotq̄t habet necessarios. Et dico ego vobis. Petite & dabit vob. q̄rite & inuenietis: pulsate & aperiet vobis. Omnis enim qui petit accipit: & qui querit inuenit: & pulsanti aperiet. Quis autem ex vobis pīem petit panē: nūq̄d lapidem dabit illi? Aut piscē: nūq̄d ꝓ piscē serpentē dabit illi? Aut si petierit ouū: nūquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester celestis de celo dabit spiritū bonū petentibus se. Et erat eiciēs demoniū & illud erat mutū: & cū eiecisset demoniū locutꝰ ē mutus: & admirate sūt turbe. Quidā aūt ex eis dixerūt. In beelzebub pncipe demoniorū eicit demonia. Et alii tēptātes: signū de celo q̄rebant ab eo. Ipe aūt vt vidit cogitatōnes eorū dixit eis. Omne regnū in seipm diuisū desolabitur: & domꝰ sup domū cadet. Si aūt & sathanas ī seipm diuisus ē. quō stabit regnū eiꝰ: q̄ dicitis ī beelzebub me eicere demonia? Si autez in beelzebub eicio demonia: filii vestri in quo eiciūt? Ideo ipsi iudices vestri erūt. Porro si ī digito dei eicio demonia ꝓfecto puenit in vos regnū dei. Cū fortis armatus custodit atriū suū. in pace sūt oia q̄ possidet. Si autez fortior eo supueniens vicerit eū: vniuersa arma eiꝰ auferet in q̄bꝰ confidebat: & spolia eiꝰ distribuet. Qui non ē mecū cōtra me ē: & q̄ non colligit mecū dispergit. Cum immūdus spūs exierit ab homine ambulat per loca inaquosa. querēs requiē: & nō inueniens dicit. Reuertar in domū meaz vnde exiui. Et cū venerit inuenit eā scopis mūdatā & ornatā. Tunc vadit & assumit septem alios spūs secū nequiores se: & ingressi habitāt ibi. Et fiūt nouissima hoīs illiꝰ peiora priorib⁹. Factū ē aūt cū hec diceret: extollēs vocē quedā mulier de turba dixit illi. Beat? venter qui te portauit: & vbera que suxisti. At ille dixit. Quinimmo beati qui audiunt verbū dei: & custodiunt illud. Turbis aūt cōcurrentibus cepit dicere. Generatio hec generatio nequā est: signū querit & signū non dabitur ei nisi signū ione ꝓphe. Nā sicut fuit ionas signū niniuitis: ita erit filiꝰ hoīs generationi isti. Regina austri surget in iudicio cū viris generatōnis hui? & cōdēnabit illos. q̄ venit a finibus terre audire sapiaz salomōis Et ecce plusq̄ salomon hic. Viri niniuite surgēt in iudicio cū generatione hac & cōdēnabunt illam: q̄ penitentiā egerunt ad p̄dicationē ione. Et ecce plusq̄ iona hic. Nemo lucernā accendit & in abscondito ponit neq̄ sub modio sed supra candelabrū: vt q̄ ingrediuntur lumē videant. Lucerna corporis tui

ē oculus tuus · ☞i oculus tu⁹ fuerit simplex totum corpus tuū lucidū erit: si autem neq̄ fuerit: etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ḡ ne lumē quod in te est tenebre sint. ☞i ergo corpus tuū totum lucidū fuerit: nō habens aliquam partem tenebraꝝ: erit lucidum totū. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret: rogauit illū quidā phariseus vt prandēret apud se. Ihesus aūt ingressus recubuit. ☞hariseus autem cepit intra se reputans dicere: quare nō baptizat⁹ eēt ante prandium. Et ait dñs ad illū. Nūc vos phariseī quod deforis est calicis. & catini mundatis: quod aūt intus ē vīm. plenū est rapina & iniquitate. ☞tulti: nonne qui fecit quod deforis est. etiā id quod deintus ē fecit? Veruntamez quod supest date elemosinam: & ecce omnia munda sunt vobis. ☞z ve vobis phariseis qui decimatis mentam & rutā & oīe olus: & p̄teritis iudiciū & caritatem dei. hec aūt oportuit facere: & illa non omittere. Ve vobis phariseis: quia diligitis primas cathedras in synagogis. & salutationes ī foro. Ve vobis q̄ estis vt monumēta q̄ nō appārēt. & homines ambulātes sup̄ nesciunt. Respōdens aūt quidā ex legisperitis ait illi. Magister: hec dicēs etiā cōtumeliam nobis facis. At ille ait. Et vobis legisperitis ve: q̄ oneratis homines oneribꝰ q̄ portare nō p̄nt: & ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas Ve vobis qui edificatis monumēta ꝓphaꝝ: patres aūt vestri occiderūt illos. profecto testificamini q̄ cōsentitis operibus p̄m vīoꝝ: quoniamquidē ipsi eos occiderūt vos aī edificatis eoꝝ sepulchra. ☞ropterea & sapīa dei dixit. Mittā ad illos ꝓphas & apostolos & ex illis occident & pseqūntur: vt inquirat sanguis oīm ꝓphaꝝ. q̄ effusus est a cōstitutione mūdi a generatione ista a sanguine abel vsq̄ ad sanguinem zacharie. qui perijt inter altaē & edem. Ita dico vob: requiretur ab hac generatione. Ve vob legisperitis q̄ tulistis clauez scīe: ipsi nō introistis. & eos q̄ introibant phibuistis. Cū aūt hec ad illos diceret: ceperunt phariseī & legisperiti grauit̄ instere: & os eius opprimere ☞ multis insidiātes ei: & q̄rentes aliquid capere ex ore eius. vt accusarēt eū.

Cap̄. XII.

Multis aūt turbis cōcurrētibꝰ ita vt se inuicē cōculcarēt: cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermēto phariseoꝝ quod est ypocrisis. Nichil em̄ opertū est q̄ non reuelet̄ur: neq̄ absc̄ōditum quod non sciatur. Quoniam que in tenebris dixistis. in lumine dicentur: & quod in aure locuti estis in cubiculis: p̄dicabit̄ in tectis. Dico autez vobis amicis meis ne terreamini ab hijs qui occidūt corp⁹: & post hec nō hūt amplius quid faciant. Ostendam aūt vobis quem timeatis. Timete eum: qui postq̄ occiderit. habet potestatem mittere ī iehennā. Ita dico vobis: hunc timete. Nonne quinq̄ passeres veneunt dipondio: & vnus ex illis nō est in obliuione coram deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sūt. Nolite ḡ timē: multis passeribꝰ pluris estis vos. Dico aūt vobis: oīis quicūq̄ confessus fuerit me coraz hominibꝰ: & filius hominis cōfitebitur illū corā angelis dei. Qui autez negauerit me corā hominibꝰ: denegabit̄ coraz angelis dei. Et omnis qui dicit verbum in filiū hominis remittetur ei: ei aūt qui in spiritū sanctū blasphemauerit non remittet̄. Cū aūt inducēt vos in synagogas. & ad magistratus & potestates: nolite solliciti esse. qualit̄ aut quid respōdeatis aut quid dicatis. Spūs em̄ sanct⁹ docebit vos ī ipsa hora: que oporteat vos dicere. Ait aūt ei quidā de turba. Magister dic fratri meo vt diuidat mecū hereditatez. At ille dixit ei. Homo: quis me constituit iudicem aut diuisorem supra vos? Dixitq̄ ad illos. Videte & cauete ab omni auaricia: q̄ nō in abundātia cuiusq̄ vita eius ē ex hijs q̄ possidet. Dixit autem similitudinē ad illos dicens. Hominis quidā diuitis vberes fructus ager attulit: & cogitabat intra se dicēs quid faciā: q̄ non habeo quo cōgregem fructus meos? Et dixit. Hoc faciā. Destruam horrea mea: & maiora faciam: & illuc cōgregabo omnia que nata sūt michi & bona mea & dicā anime mee. Anima. habes multa bona posita ī annos plurimos: requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte animā tuā repetunt a te. que autē parasti cui⁹ erunt? Sic ē q̄ sibi thesaurizat: & nō est in deū dines. Dixitq̄ ad discipulos

suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti eē aīe vestre quid manducetis: neq; corpori quid i duamini. Anima plus est q̄ esca: & corpus plusq̄ vestimentum. Considerate coruos: q̄ non seminant neq; metunt quibo non est cellarium neq; horreum: & deus pascit illos. Quantomagis vos pluris estis illis. Quis aūt vestrum cogitando potest adicere ad staturā suam cubitum vnum? Si ergo neq; qđ minimum ē potestis: quid đ ceteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo crescūt. Nō laborāt neq; nent. Dico autem vobis: nec salomō in omni gloria sua vestiebatur sicut vnū ex istis. Si autem fenū quod hodie ē in agro. & cras in clibanum mittitur deus sic vestit: quantomagis vos pusille fidei? Et vos nolite querere quid manducetis. aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli. Hec em̄ omnia gentes mundi querunt. Pater autem vester scit q̄m hīs indigetis. Verūtamē querite p̄mū regnū dei & iusticiā eius: & hec oīa adicient vobis. Nolite timere pusill? grex: q̄ cōplacuit p̄ri vr̄o dare vobis regnū. Vendite que possidetis: & date elemosinā. Facite vob̄ sacculos q̄ nō veterascūt: thesaurū nō deficientē in celis. quo fur nō approp̄iat. neq; tinea corrumpit. Vbi em̄ thesaurus vester est. ibi & cor vr̄m erit. Sint lūbi vr̄i p̄cincti & lucerne ardētes ī maībo vr̄is: & vos similes hoībo expectantibo dn̄m suū quādo reuertat a nuptiīs: vt cum venerit & pulsauerit cōfestim aperiant ei. Beati serui illi: quos cū venerit dn̄s inuenerit vigilantes. Amē dico vobis: q̄ p̄cinget se & faciet illos discūbere: & trāsiens ministrabit illis. Et si venerit in scđa vigilia: & si in tercia vigilia venerit & ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc aūt scitote: q̄m si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret vtiq; & nō sineret p̄fodi domū suam. Et vos estote parati: q̄ qua hora non putatis filius hominis veniet. Ait autem ei petrus. Dne: ad nos dicis hanc parabolam an & ad omnes? Dixit autē dn̄s. quis putas est fidelis dispensator & prudens: quē cōstituit dn̄s sup̄ familiā suā vt det illis ī tempore tritici mensurā? Beatus ille ſu?: quē cū venerit dn̄s inuenerit ita facientem. Vere dico vobis: q̄m supra omnia que possidet cōstituet illum. Quod si dixerit seruus ille in corde suo moraz facit dominus meus venire: & ceperit p̄cutere pueros & ancillas & edere. & bibere & inebriari: veniet dn̄s serui illius in die qua non sperat & hora qua nescit & diuidet eum: partemq; eius cū infidelibo ponet. Ille autez seruus qui cognouit voluntatem domini sui. & nō se p̄parauit. & nō fecit p̄m volūtatez ei? vapulabit multis: qui aūt nō cognouerit & fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni aūt cui multū datū est. multū queret ab eo: & cui cōmēdauerūt multū: plus petēt ab eo. Ignez veni mittere in terrā: & q̄d volo nisi vt accendatur? Baptismo aūt habeo baptizari: & quō coartor vsq; dū p̄ficiat? Putatis q̄ pacē veni mittere in terrā? Non. dico vobis: sed separationē. Erūt em̄ ex hoc q̄nq; in domo vna diuisi: tres ī duos & duo ī tres diuidētur: pater in filiū. & filius in p̄rez suū: mater in filiā. & filia in matrē: socrus ī nurū suā. & nurus in socrum suā. Dicebat aūt ad turbas. Cum videritis nubem orientem ab occasu. statim dicitis nimbo venit & ita fit: & cum austrum flātem. dicitis q̄ estus erit & fit. ypocrite faciē celi & terre nostis p̄bare hoc aūt tps quō nō p̄batis? Quid aūt & a vobis ipsis nō iudicatis qđ iustū ē? Cū aūt vadis cum aduersario tuo ad p̄nci pē in via. da operā liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicē. & iudex tradat te exactori. & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi: non exies inde donec etiam nouissimū minutū reddas.

Erat aūt q̄dā ipo in tpe nūciātes illi đ galileis: quor sanḡnē pilat? miscuit cū sacrificiis eorū. Et rn̄dens dixit illis. Putatis q̄ hi galilei p̄ omnibo galileis pctōres fuerint q̄ talia passi sūt? Nō. dico vobis: s̄ nisi pemtentiā habueritis oēs similit̄ peribitis sic illi decem & octo sup̄ q̄s cecidit turris in syloa & occidit eos. Putatis q̄ & ipsi debitores fuerint p̄ter omnes hoīes habitantes ī iheruſalē? Nō dico vobis: sed si nō penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat aūt & similitudinem. Arborem fici habebat quidam plantatā in vinea sua: & venit querēs fructū in illa. & nō inuenit. Dixit autē ad cultorez vinee. Ecce anni tres sūt exquo venio q̄rēs

Ca. XIII.

fructū in ficulnea hac: & non inuenio. Succide ḡ illā. Vt quid etiā terram occupat? At ille rñdens dixit illi. Dñe: dimitte illam & hoc anno vsq; dū fodiā circa illā & mittā ster cora. Et siquidē fecerit fructū: sinaūt ī futurū succides eā. Erat aūt docens in synagoga eoꝝ sabbatis. Et ecce mulier q̄ habebat spm̄ infirmitatis annis decez & octo: & erat inclinata: nec ommno poterat sursum respicere. Quam cum videret ihesus vocauit eaz ad se: & ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: & cōfestim erecta est: & glorificabat deū. Respondens aūt archisynagogus. indignans q̄ sabbato curasset ibus: dicebat turbe. sex dies sunt in q̄bo oportet operari. In hiis ḡ venite & curammi & nō in die sabbati. Rñdens aūt ad illū dñs dixit. ypocrite vnusquisq; vestrum sabbato nō solvit bouem suum aut asinum a p̄sepio & ducit adaquare? Hanc autem filiam abrahe quam alligauit sathanas ecce decem & octo annis: non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret erubescebāt oñes aduersarij eius: & omnis popul? gaudebat ī vniuersis que gloriose fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est regnum dei: & cui similе estimabo illud? Simile est grano sinapis. quod acceptū homo misit in ortum suū & crevit: & factum est in arborē magnā & volucres celi requieuerūt ī ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile estimabo regnū dei? Simile est fermento quod acceptum mulier abscondit ī farine sata tria: donec fermentaretur totuz: Et ibat per ciuitates & castella docēs: & iter faciēs in iherusalē. Ait aūt illi quidā. Dñe: si pauci sūt q̄ saluant? Ipse aūt dixit ad illos. Contendite intrare p angustā portam: q̄ multi dico vobis querūt intrare. & nō poterūt. Cū aūt intrauerit p̄familias & clauserit hostiū & icipietis foris stare. & pulsare hostium dicentes dñe aperi nobis: & respōdēs dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Tūc incipietis dicere. Manducauimus corā te & bibimus: & in plateis nr̄is docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedite a me omnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dentiū: cum videritis abraham & ysaac & iacob & omnes ꝓphetas in regno dei: vos autem expelli foras. Et venient ab oriente & occidente & aquilone & austro: & accumbēt in regno dei. Et ecce sūt nouissimi qui erūt p̄mi: & sūt primi qui erūt nouissimi In ipsa die accesserunt quidā phariseoꝝ dicētes illi. Exi & vade hinc: q̄ herodes vult te occidere. Et ait illis. Ite & dicite vulpi illi. Ecce eicio demonia & sanitates p̄ficio hodie & cras: & tercia die cōsumor. Verūtamē oportet me hodie & cras & seq̄nti die ambulare: q̄ nō capit ꝓpha perire extra iherusalē. Iherusalē iherusalē q̄ occidis ꝓphas & lapidas eos qui mittūtur ad te. Quociēs volui cōgregaē filios tuos quēadmodū auis nidū suū sub pennis: & nolūisti. Ecce relinquetur vobis dom? vr̄a deserta. Dico aūt vob: q̄ nō videbitis me donec veniat cū dicetis. bñdict? qui venit in noīe domini. Cap̄. XIIII.

Et factū ē cū introisset ihs in domum cuiusdā p̄ncipis phariseoꝝ sabbato māducare panē: & ipsi obseruabāt eū Et ecce quidaz ydropicus erat ante illū. Et rñdens ihus: dixit ad legisperitos & phariseos dicens. Si licet sabbato curare? At illi tacuerūt Ipse vero apprehensum sanauit eū: ac dimisit. Et respondēs ad illos dixit. Cui? vestrū asinus aut bos in puteū cadet: & non otinuo extrahet illū die sabbati? Et nō poterant ad hec rñdere illi. Dicebat aūt & ad invitatos parabolā. intendēs quō p̄mos accubitus eligerent: dicens ad illos. Cū invitat? fueris ad nuptias. nō discumbas ī p̄mo loco. ne forte honoratior te sit invitatus ab illo: et veniens is qui te & illum vocauit. dicat tibi da huic locuz: & tunc incipias cū rubore novissimum locum tenere. Sed cū vocatus fueris vade recūbe in nouissimo loco: vt cū venerit q̄ te invitauit dicat tibi. Amice ascende supius. Tūc erit tibi gloria corā simul discūbentibus: q̄ oīs qui se exaltat hūiliabit: & q̄ se hūiliat exaltabit. Dicebat autē & ei qui se invitauerat. Cū facis prandiū aut cenaz. noli vocare amicos tuos. neq; frēs tuos neq; cognatos. neq; vicinos. neq; divites: ne forte & ipsi te reinvitent: & fiat tibi retributio. Sed cū facis cōuiuiū voca pauperes debiles claudos & cecos & bēus eris: q̄ nō hnt retribuere tibi. Retribuet aūt tibi in resurrectōe

ministoꝝ. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibo dixit illi. Beatus qui manducabit panē in regno dei. At ipse dixit ei. Hō quidam fecit cenā magnam: & vocauit multos. Et misit seruū suū hora cene dicere inuitatis vt venirēt: qꝛ iam parata sūt oīa. Et ceperūt simul omnes excusare. Primꝰ dixit ei. Villam emi: & necē habeo exire & videre illam. Rogo te: habe me excusatuꝫ. Et alter dixit. Juga boum emi quinq; & eo pꝛobare illa. Rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorē duxi: & ideo nō possum venire Et reuersus seruus nunciauit hec dño suo. Tūc irat⁹ paterfamilias dixit ſuo suo. Exi cito in plateas & vicos ciuitatis: & paupes ac debiles & cecos & claudos introduc huc. Et ait ſuꝰ. Dñe: fcm̄ ē vt imperasti. & adhuc locus ē. Et ait dñs ſuo. Exi in vias et sepes & cōpelle intrare: vt impleat⁹ dom⁹ mea. Dico aūt vob: qꝛ nemo virorꝫ illorꝫ q̄ vocati sūt gustabit cenā mea. Ibāt aūt turbe mlte cū eo: & cōuersus dixit ad illos. Si q̄s venit ad me & nō odit pꝛem suū & mrem. & vxorem & filios & frēs & sorores adhuc aūt & aīam suā: nō pt̄ me⁹ esse discipul⁹. Et q̄ non baiulat crucē suā & venit post me: nō pt̄ me⁹ ee discipul⁹. Quis em̄ ex vobis volēs turrim edificare nō pꝛius sedens cōputat sumpt⁹ q̄ necessaria sunt. si habeat ad pficiendū: ne postea cꝭ posuerit fundamentum. & nō potuerit pficere. omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes. quia hic homo cepit edificare & non potuit cōsūmare? Aut q̄s rex iturus cōmittere bellū aduersus aliū regē: nōne sedēs pꝛius cogitat si possit cum decem milibo occurrere ei q̄ cum viginti milibo venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente: legatōnez mittens rogat ea q̄ pacis sunt. Sic ergo oīs ex vobis qui non renunciat omnibus que possidet: nō potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal cꝭ euanuerit: in q̄ condietur? Neq; in terra neq; in sterquilinio vtile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

Capi. XV.

Erant autē appꝛopinq̄ntes ei publicani & peccatoꝛes: vt audirēt illū. Et murmurabant pharisei & scribe dicentes: qꝛ hic pctoꝛes recipit & māducat cū illis. Et ait ad illos parabolā istā dicēs. Quis ex vobis homo q̄ habet centū oues: & si perdiderit vnam ex illis. nonne dimittit nonagintanouem in deserto & vadit ad illam que perierat donec inueniat eam? Et cū inuenerit eam. imponit i humeros suos gaudēs: & veniens domū cōuocat amicos & vicinos dicēs illis. Congratulamini michi: qꝛ inueni cuem meam que perierat. Dico vobis: q̄ ita gaudiū erit in celo sup vno pctōꝛe pemtētiā agente: q̄ supra nonagintanouez iustis qui nō indigent pemitentia. Aut que mulier hns dragmas decem: si pderit dragmam vnaz: nonne accendit lucernam & euertit domū & querit diligēter donec inueniat eā? Et cū inuenerit: cōuocat amicas & vicinas dicens. Congratulamini michi: qꝛ inueni dragmam quā pderā. Ita dico vob: gaudiū erit coraz angelis dei sup vno pctōꝛe pemtētiā agente. Ait aūt. Hō q̄dā habuit duos filios: & dixit adolescentioꝛ ex illis patri. Pater: da michi portionē substantie q̄ me cōtingit. Et diuisit illis substantiā. Et nō post multos dies. cōgregatis oīb⁹ adolescentioꝛ filius pegre profectus ē in regionē lōginquā: & ibi dissipauit substantiā suā viuendo luxuriose. Et post cꝭ oīa cōsūmasset: fcā ē fames valida i regione illa: & ipe cepit egere. Et abiit et adhesit vni ciuiū regionis illius: & misit illū in villam suā vt pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrē suū de filiq̄s q̄s porci manducabāt: & nemo illi dabat. In se autez reuersus dixit. Quāti mercēnarij in domo pꝛis mei abūdant panib⁹: ego autez hic fame pereo. Surgā & ibo ad pꝛem meū: & dicaz ei. Pater peccaui in celū & coram te: iam non sū dign⁹ vocari filius tuus: fac me sicut vnū de mercēnarijs tuis. Et surgens venit ad pꝛem suū. Cū aūt adhuc longe eet. vidit illum pater ipius: & misericordia motus est: & accurrēs cecidit super collū eius. & osculatus ē eum. Dixitq; ei filius. Pater peccaui i celū & coram te: iā non sū dignus vocari filius tuus. Dixit aūt pat̄ ad seruos suos. Cito pferte stolā pmā. & induite illū: & date anulū i manu eius: & calciamēta in pedes eius. Et adducite vitulū saginatū & occidite. & manducem⁹ & epulemur: qꝛ hic filius meus mortuus fuerat &

remixit perierat & inuētus est. Et ceperunt oēs epulari. erat aūt filius eius senior i agro. Et cū veniret & approprinquaret domui. audiuit symphoniā & chorū: & vocauit vnum de seruis: & interrogauit q̄ hec essent. Ipse dixit illi. Frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum saginatum: quia saluū illum recepit Indignatus est autem: & nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illū At ille rndens dixit patri suo. Ecce tot ānis seruio tibi: & nunq̄ mandatū tuū preteriui: et nunq̄ dedisti michi hedū vt cū amicis meis epularer. Sed postq̄ filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit: occidisti illi vitulū saginatū. At ipse dixit illi. Fili tu semp mecū es: & omnia mea tua sūt. Epulari aūt & gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat & revixit: perierat & inuentus est. Cap̄. XVI.

Dicebat autem & ad discipulos suos Hō quidā erat diues q̄ habebat villicū: & hic diffamatus est apud illū: q̄si dissipasset bona ipius. Et vocauit illū: & ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationē villicationis tue. Jam em̄ nō poteris villicare. Ait aūt villicus intra se. Quid faciā: q̄ dns meus aufert a me villicatōnem? Fodere non valeo: mēdicare erubesco. Scio quid faciam vt cum amotus fuero a villicatione: recipiāt me i domos suas. Conuocatis itaq̄ singulis debitoribus dñi sui: dicebat primo. Quantum debes domio meo? At ille dixit. Centū cados olei. Dixit q̄ illi. Accipe cautionem tuam: & sede cito scribe quinq̄ginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. Centū choros tritici. Ait illi. Accipe lras tuas: & scribe octoginta. Et laudauit dns villicum iniquitatis q̄ prudenter fecisset: q̄ filii huius seculi prudentiores filiis lucis in generatōne sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula Qui fidelis est in minimo & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est: & i maiori iniquus ē. Si ergo i iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est quis credet vobis? Et si i alieno fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut em̄ vnum odiet. aut alterum diliget: aut vni adherebit & alterum contemnet. Non potestis deo seruire & mammone. Audiebant autem omnia hec pharisei q̄ erant auari. & deridebāt illū. Et ait illis. Vos estis qui iustificastis vos corā hoīb: deus aūt nouit corda vestra. Quia quod hoīb altū est: abominatio ē ante deū. Lex & pphete vsq̄ ad iohannē: ex eo regnū dei euangelizatur: & omnis in illud vim facit. Facilius est aūt celū & terram preterire: q̄ de lege vnū apicē cadere. Omnis q̄ dimittit vxorem suam. & alteram ducit mechatur: & q̄ dimissam a viro ducit mechat. Homo q̄dā erat diues q̄ induebatur purpura & bisso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat q̄dam mendicus nomine lazarus: q̄ iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus. cupiens saturari de micis q̄ cadebāt de mensa diuitis: & nemo illi dabat. Sed & canes veniebant: & lingebant vlcera eius. Factum est autem vt moreretur mendicus: & portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortuus est autem diues. & sepultus est i inferno. Eleuans autez oculos suos cum esset in tormentis: vidit abrahā alōge. & lazarū i sinu eius: & ipse clamans dixit. Pater abraham miserere mei: & mitte lazarū vt intinguat extremū digiti sui i aquā vt refrigeret linguam meā: q̄ crucior in hac flāma. Et dixit illi abrahā. Fili recordare q̄ recepisti bona in vita tua: & lazarus silr mala. Nūc aūt hic cōsolat: tu vero cruciaris. Et in hijs oībus inter nos & vos chaos magnū firmatū ē: vt hij q̄ volūt hinc trāsire ad vos nō possint: neq̄ inde huc transmeare. Et ait. Rogo ergo te pater: vt mittas eum in domū pris mei. Habeo em̄ q̄nq̄ frēs: vt testet illis ne & ipsi veniant in hūc locū tormentorū. Et ait illi abrahā. Habēt moysen & pphas: audiant illos. At ille dixit. Nō pr abrahā: sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait autē illi. Si moysen & pphetas non audiunt: neq̄ si quis ex mortuis resurrexerit credent ei. Cap̄. XVII.

Et ad discipulos suos ait. Impossibile vt nō veniāt scādala. Ve aūt illi per quē veniūt. Vtili? ē illi si lapis molaris imponat circa collū eius. & piciat in mare q̄ vt

scandalizet vnū de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus increpa illū: & si pemtentiam egerit dimitte illi Et si septies i die peccauerit in te: & septies in die conuersus fuerit ad te dicens. pemitet me: dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidez. Dixit aūt dñs. Si habueritis fidem sicut granum sinapis: dicetis huic arbori moro eradicare & transplantare in mare & obediet vobis. Quis aūt vestrum habens seruū arantem aut pascentem boues qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe: & nō dicat ei. para cp cenem & p̄cinge te & ministra michi donec manducem & bibā. & post hec tu manducabis et bibes? Nūquid grāz habet seruo illi: qz fecit que ei impauerat? Nō puto. Sic & vos cū feceritis oīa q̄ p̄cepta sūt vobis dicite: Qui inutiles sumus. Quod debuim? facere fecim?. Et factū ē dū iret ihus in iherusalē: transiebat p mediā samariā & galileā. Et cū ingrederet quoddā castellū: occurrērt ei decē viri leprosi. Qui steterūt alonge: & leuauerūt vocē dicētes. Jhesu p̄ceptor: miserere nostri. Quos vt vidit dixit. Ite: ostēdite vos sacerdotibo Et factū ē dū irent mūdati sūt. Vn? aūt ex illis vt vidit qz mundatus ē: regressus ē cū magna voce magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius: gratias agens. Et hic erat samaritan?. Rñdēs aūt ihus dixit. Nonne decez mūdati sūt? Et nouē vbi sunt? Nō est inuētus qui rediret. & daret gloriā deo: nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade: qz fides tua te saluū fecit. Interrogat? aūt a pharisei quādo venit regnū dei: rñdens eis dixit. Non veniet regnū dei cū observatione: neq dicent ecce hic aut ecce illic Ecce enī regnū dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis videre vnū diē filij hominis: & nō videbitis. Et dicent vob. Ecce hic & ecce illic Nolite ire. neq sectamini. Nam sicut fulgur choruscans de sub celo in ea que sub celo sūt fulget ita erit filius hois in die sua. Primū autem oportet illū multa pati: & reprobari a generatōe hac. Et sic factū ē in diebo noe: ita erit & i diebo filij homis. Edebāt & bibebāt. vxores ducebāt. & dabāt ad nuptias. vsq in diem qua intrauit noe in archam. & venit diluuiū & pdidit oīes. Similit sicut factū ē in diebo loth. Edebāt & bibebant & vendebant: plantabāt & edificabāt: qua die aūt exijt loth a sodomis. pluit ignem & sulphur de celo: & oīes perdidit. Secūm hec erit q̄ die filius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto & vasa eius in domo ne descendat tollere illa: & q̄ in agro: similit nō redeat retro. Memores estote vxoris loth. Quicūq q̄sierit aīam suaz saluā facere perdet illā. Et quicūq pdiderit illā. viuificabit eā. Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto vno: vn? assumetur & alter relinq̄tur. Due erūt molentes in vnū: vna assumet & altera relinq̄tur. Duo in agro. vn? assumet: & alt relinquetur. Rñdentes dicūt illi. Vbi dñe. Qui dixit illis. Vbicunq fuerit corpus illuc cōgregabuntur & aquile.

Capi. XVIII.

Dicebat aūt & parabolā ad illos qm oportet semp orare & non deficere. dicēs. Judex quidā erat in quadam ciuitate. q̄ deū nō timebat & hoiem nō reuerebatur. Vidua aūt quedam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eū dicens. Vindica me de aduersario meo. Et nolebat p multū temp? Post hec aūt dixit intra se. Et si deum non timeo nec hominez reuereor. tamen qz molesta ē michi hec vidua vindicabo illaz. ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait aūt dñs Audite q̄d iudex iniq̄tatis dicit. Deus autē nō faciet vindictā electōz suoz clamantiū ad se die ac nocte & patientiā habebit in illis: Dico vobis. qz cito faciet vindictam illorū. Verūtamē filius hominis veniēs: putas inueniet fidē in terra. Dixit aūt & ad quosdaz q̄ in se cōfidebāt tamq̄ iusti & aspernabant ceteros parabolā istā. Duo hoīes ascēdebāt in templū vt orarēt vnus pharisеus & alter publicanus. Pharisеus stans. hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi: qz nō sū sicut ceteri hominū. raptores. iniusti. adulteri: vel ut etiaz hic publicanus. Jeiuno bis in sabbato. decimas do oīm que possideo. Et publican? alōge stans nolebat nec oculos ad celū leuare: sed percutiebat pect? suū dicēs. Deus ꝓpitius esto michi pctori. Amē dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suaz ab

illo: q̄ omīs qui se exaltat humiliabitur: et q̄ se humiliat exaltabit̄. Afferebant aūt ad illū & īfantes: vt eos tāgeret. Quod cū vide rēt discipuli īcrepabāt illos. Ihesus aūt uocās illos dixit. Sinite pueros venire ad me: & nolite vetare eos. Talium est em̄ regnum dei. Amen dico vobis: quicūq̄ non acceperit regnum dei sicut puer. non intrabit in illud. Et interrogauit eū q̄dam p̄nceps dicēs. Magister bone: quid faciēs vitā et̄nā possidebo? Dixit aūt ei ihesus. Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Mandata nosti. Non occides: non mechaberis. non furtū facies: non falsum testimonium dices: honora patrem tuū & matrem. Qui ait. Hec oīa custodiui a iuuētute mea. Quo audito ihesus: ait ei. Adhuc vnū tibi deest. Oīa q̄cumq̄ habes vende & da pauperibo: & habebis thesaurum in celo: & veni sequere me. Ille aūt audito cōtristatus est: q̄ diues erat valde. Videns aūt ihesus illum tristē factū dixit. Quā difficile qui pecunias habēt in regnum dei intrabūt. Facilius est enim camelū p foramen acus transire: q̄ diuitem intrare in regnū dei. Et dixerūt qui audiebāt. Et quis p̄t salu? fieri? Ait illis. Que impossibilia sūt apud homines: possibilia sunt apud deum. Ait autem petrus. Ecce nos dimisimus oīa & secuti sumus te. Qui dixit eis. Amen dico vobis: nemo est q̄ reliquit domum aut parentes aut fratres aut vxorē aut filios propter regnū dei & non recipiat multo plura in hoc tempore: & in seculo venturo vitā eternam. Assumpsit aūt ihs duodecim discipulos suos: & ait illis. Ecce ascendim? iherosolimā: & cōsumabūt̄ oīa q̄ scripta sūt p̄ ꝓphas & filio hominis. Tradetur em̄ gētibo & illudet̄ & flagellabitur. et cōspuet̄: et postq̄ flagellauerint occident eum: & die tercia resurget. Et ipi nichil horū intellexerūt. Et erat verbum istud absconditū ab eis: & nō intelligebant que dicebantur. Factū est aūt cū approp̄inq̄ret iherichō: cecus quidā sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbā p̄tereuntem: interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei: q̄ ihesus nazarenus transiret. Et clamauit dicēs. Ihesu fili dauid: miserē mei. Et qui p̄ibant increpabāt eum vt taceret.

Lucas

Ipse vero multomagis clamabat: fili dauid miserere mei. Stans autez ihesus: iussit illum adduci ad se. Et cum approp̄inquasset interrogauit illū dicēs. Quid tibi vis faciam? At ille dixit. Domine vt videā. Et ihesus dixit ei. Respice. Fides tua te saluū fecit. Et p̄tinus vidit: et sequebat illū magnificās deū. Et oīs plebs vt vidit dedit laudē deo. Ca. XIX.

Et ingressus pambulabat iericho. Et ecce vir noie zachē?: et h̄ p̄nceps erat publicanor̄: & ipe diues. Et q̄rebat videre ihesū quis esset: et nō poterat p̄ turba: q̄ statura pusillus erat. Et p̄currēs ascēdit in arborem ficomor̄ vt videret illū: q̄ inde erat trāsiturus. Et cū venisset ad locū: suspiciens ihesus vidit illū: & dixit ad eum. Zachee festinās descende: q̄ hodie in domo tua oportet me manere. Et festinās descēdit: & excepit illū gaudēs. Et cū viderēt omnes murmurabant dicētes: q̄ ad hoiez peccatorē diuertisset. Stās aūt zacheus dixit ad dn̄m. Ecce dimidiū bonor̄ meor̄ dne do pauperibo & si quid aliquez defraudaui reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta ē: eo q̄ & ipe filiꝰ sit abrahe. Venit enim filius hominis querere & saluum facere quod perierat. Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam: eo q̄ esset p̄pe iherusalem: & q̄ existimarēt q̄ cōtestim regnū dei manifestaretur. Dixit g̃ homo q̄dam nobilis abiit in regionem longinquā accipere sibi regnū: & reuerti. Vocatis aūt decē seruis. dedit eis decē mnas: & ait ad illos. Negociamini dū venio. Cives aūt eius oderant eum: & miserūt legatōez post illum dicentes. Nolumus hūc regnare sup nos. Et factum est vt rediret accepto regno: & iussit vocari seruos quibo dedit pecunīā: vt sciret quantū quisq̄ negotiatus esset. Venit aūt primus dicēs. Dne: mna tua decē mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bone serue: q̄ in modico fuisti fidelis: eris p̄fatez hns sup decē ciuitates. Et alt̄ venit dicēs. Dne: mna tua fecit q̄nq̄ mnas. Et huic ait. Et tu esto sup q̄nq̄ ciuitates Et alt̄ venit dicēs. Dne ecce mna tua: quā habui repositā in sudario. Timui em̄ te q̄ homo austerus es: tollis quod non posuisti & metis q̄d̄ non seminasti. Dixit ei. De ore

tuo te iudico serue nequam. Sciebas q̄ ego homo austerus sum: tollēs quod nō posui: & metens quod nō seminaui. Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. & ego veniens cum vsuris vtiq; egissem illud. Et astātibo dixit. Auferte ab illo mnam: & date illi qui decem mnas habet. Et dixerūt ei. Dñe: habet decem mnas. Dico aūt vobis: q̄ omni habenti dabit̄ & abūdabit: ab eo aūt q̄ non habet. & q̄ḋ habet. auferetur ab eo. Verūtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare sup se adducite huc: & interficite ante me. Et hīs dictis precedebat ascendēs iherosolimā. Et factū est cū appropinquasset ad bethphage & bethaniā. ad mōtē qui vocat̄ oliueti: misit duos discipulos suos dicēs Ite in castellū quod contra vos est. In quod introeuntes inuenietis pullū afine alligatū: cui nemo vnq̄ hominū sedit. Soluite illum: & adducite. Et si quis vos interrogauerit q̄re solvitis: sic dicetis ei. Quia dñs operā ei? desiderat. Abierūt aūt qui missi erant: & inuenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Soluentibus autē illis pullum: dixerūt domī eius ad illos. Quid solvitis pullū? At illi dixerūt. Quia dñs eū necessariū habet. Et duxerūt illū ad ihesū. Et iactantes vestimenta sua supra pullū imposuerūt ihesū. Cūte aūt illo substernebāt vestimēta sua in via. Et cū appropinq̄ret iam ad descensū montis oliueti: ceperūt omēs turbe descendentiū gaudentes laudare deū voce magna sup omnibo quas viderāt virtutibo dicētes. Benedictus q̄ venit rex in nomine domini: pax in celo: & gloria in excelsis. Et quidā phariseorū de turbis dixerūt ad illum. Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipe ait. Dico vob̄: q̄ si hi tacuerīt lapides clamabūt. Et vt appropinq̄uit: videns ciuitatē flevit sup illam dicens. Quia si cognouisses & tu. Et q̄ḋē i hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc aūt abscōdita sūt ab oculis tuis. Quia venient dies in te. & circūdabūt te inimici tui vallo: & circūdabūt te. & coangustabūt te vndiq̄: & ad terā pternēt te: & filios tuos qui in te sūt. Et nō relinquent in te lapidē sup lapidem: eo q̄ non cognoueris tempus visitatōnis tue. Et ingressus in templū cepit eicere vēdētes & emētes i illo dicēs illis. Scriptū est: quia domus mea domus oratōnis est. Vos aūt fecistis illam speluncam latronū. Et erat docēs quotidie in templo. Principes aūt sacerdotū & scribe & pncipes plebis querebāt illū pdere: & nō inueniebāt quid facerēt illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum. Ca. XX

Et factū est in vna dierū docente illo populū in templo & euangelizante: cōuenerūt pncipes sacerdotū & scribe cū senoribo: & aiūt dicentes ad illū. Dic nobis in q̄ pōtate hec facis. Aut q̄s ē q̄ dedit tibi hanc potestatē? Respondēs aūt iheſus dixit ad illos. Interrogabo vos & ego vnum verbum. Rndete michi. Baptismū iohānis de celo erat: an ex hominbo? At illi cogitabāt inter se dicentes. Quia si dixerimus de celo dicet. Quare ergo nō credidistis illi. Si aūt dixerimus ex hominibus: plebs vniuersa lapidabit nos. Certi sunt enim iohannē prophetam esse. Et responderunt se nescire vnde esset. Et iheſus ait illis. Neq; ego dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo plantauit vineā & locauit eam colonis: & ipse peregre fuit multis tpibo. Et in tpe misit ad cultores seruū: vt de fructu vinee darēt illi. Qui cesū dimiserūt eum inanē. Et addidit alterum seruū mittere. Illi aūt hūc q̄s cedētes. & afficietes otumelia: dimiserūt inanē. Et addidit terciū mittere: q̄ & illum vulnerātes eiecerūt. Dixit aūt dñs vinee. Quid faciā? Mittā filiū meum dilectū: forsitan cū hūc viderint verebūt̄. Quem cum vidissent coloni: cogitauerūt intra se dicentes. Hic est heres. Occidam? illū vt nostra fiat hereditas. Et eiectū illum extra vineā occiderūt. Quid ergo faciet illis dñs vinee? Veniet & pdet colonos istos: & dabit vineam alīs. Quo audito dixerunt illi Absit. Ille autē aspiciens eos ait. Quid est ergo hoc quod scriptū est. lapidē quē reprobauerūt edificātes hic factꝰ est i caput anguli? Omnis qui ceciderit supra illū lapidem cōquassabit̄: sup quē aūt ceciderit. comminuet illū. Et querebāt pncipes sacerdotū & scribe mittere in illū manus illa hora: & timuerunt populū. Cognouerunt enim q̄ ad ipsos dixerit similitudinem hanc. Et obseruantes

miserunt insidiatores qui se iustos simularẽt · vt capent eum in sermone: vt traderẽt illũ pncipatui & ptati pfidis. Et interrogauerũt eũ dicẽtes · Magister scim? qr recte dicis & doces: & nõ accipis psonã hoĩs: s viã dei i veritate doces. Licet nobis tributũ dare cesari an nõ? Cõsideras aũt dolũ illoy dixit ad eos. Quid me tẽptatis? Ostẽdite michi denarium. Cui? habet imaginẽ & inscriptionẽ? Rndentes dixerũt · Cesaris · Et ait illis · Reddite ergo que sunt cesaris cesari: & que sunt dei deo · Et nõ potuerunt verbum eius reprehendere corã plebe: & mirati in rñso eius tacuerũt. Accesserũt aũt quidã saduceoy · qui negãt esse resurrectionem: & interrogauerũt eũ dicentes. Magister · moyses scripsit nob: si frater alicui? mortu? fuerit habẽs vxorẽ · & hic sine liberis fuerit vt accipiat eam frater eius vxorem: & suscitet semẽ fratri suo · Septem ergo fratres erãt: & prim? accepit vxorem & mortuus ẽ sine liberis · Et sequẽs accepit illã: & ipe mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: similiter & omnes septem & non reliquerunt semen: & mortui sũt nouissime omniũ mortua est & mulier · In resurrectiõe cuius eoy erit vxor? Siquidem septem habuerunt eam vxorem · Et ait illis ihesus · Filij huius seculi nubũt · & tradũt ad nuptias: illi vero q̃ digni habebuntur seculo illo · & resurrectione ex mortuis neq; nubent neq; ducẽt vxores: neq; em̃ vltra mori poterunt. Equales em̃ angelis sunt: & filij sunt dei · cũ filij sint resurrectõis. Quia vero resurgant mortui · & moyses oñdit secus rubũ: sicut dicit dñm deũ abrahã & deũ ysaac · & deũ iacob · ipe? aũt non est mortuoy sed viuoy · Omnes em̃ viuunt ei. Respõdẽtes aũt q̃dam scribarum dixerũt ei · Magister bene dixisti · Et amplius nõ audebant eum quicq̃ interrogare · Dixit aũt ad illos · Quõ dicũt cristum filium esse dauid: & ipse dauid dicit in libro psalmorũ · dixit dñs dño meo sede a dextris meis · donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoy? Dauid ergo dñm illũ vocat: & quõ filius? ei? est: Audiẽte autez oĩ populo dixit discipulis suis · Attẽdite a scribis q̃ volũt ambulare in stolis · & amant salutationes in foro: & primas cathedras in sinagogis: & primos discubitus in cõuiuijs · Qui deuorant domos viduarũ: simulantes lõgam orationẽ. Hij accipiẽt dãnacõem maiorẽ. Ca. XXI

Respiciẽs aũt vidit eos qui mittebãt munera sua in gazophilacium diuites. Vidit aũt & quãdã viduã pauperculã mittẽtem era minuta duo. Et dixit · Vere dico vobis: qr vidua hec paup plus q̃ oẽs misit · Nam omnes hij ex abũdãti sibi miserũt in munera dei: hec aũt ex eo qd deest illi oẽz victũ suũ quẽ habuit misit · Et q̃busdã dicentibus de tẽplo q̃ bonis lapidibo & donis ornatum esset · dixit · Hec que videtis: venient dies in quibo non relinquetur lapis supra lapidẽ qui nõ destruat̃ · Interrogauerũt aũt illũ dicẽtes · Preceptor quãdo hec erũt: & quod signũ cum fieri incipient? Qui dixit · Videte ne seducamini · Multi em̃ venient in nomine meo dicentes qr ego sũ: & tps appropinquabit · Nolite ire post eos · Cũ aũt audieritis prelia & seditões: nolite terreri · Oportet primũ hec fieri: sed nõdum statim finis · Tũc dicebat illis · Surget gẽs cõtra gẽtem & regnũ aduersus regnũ: & terremot? magni erũt p loca & pestilẽtie & fames: terroresq̃ de celo · et sig̃ magna erũt · Sed ante hec omnia imicient vobis man? suas · & psequentur tradẽtes ĩ synagogas et custodias: trahẽtes ad reges & pfides ꝓpt̃ nomẽ meũ: Cõtinget aũt vobis in testimoniũ · Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis · Ego ei dabo vobis os et sapientiam: cui non poterũt resistere et cõtradicere oẽs aduersarij vestri · Trademi aũt a parẽtibo & frĩbo & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis · Et eritis odio omnibus hominibus ꝓpter nomen meũ · Et capillus de capite vestro non pibit · In pacientia vra possidebitis aias vestras · Cũ aũt videritis circũdari ab exercitu iherusalẽ: tũc scitote qr appropinq̃bit desolatõ eius · Tunc q̃ in idea sunt fugiãt ad montes: & qui in medio eius discedãt · & qui in regionibo non intrẽt in eam: qr dies vlcionis hij sũt vt impleãtur omnia que scripta sũt · Ve aũt pregnãtibus & nutriẽtibo in illis diebo · Erit enĩ pssura magna sup terrã: et ira populo huic · Et cadẽt in ore gladij: & captiui ducent̃ in omnes gẽtes ·

Et iherusalem calcabitur a gentibus: donec impleantur tempora nationū. Et erūt signa in sole & luna & stellis: et ī terris pressura gēcium p cōfusiōe sonit? maris et fluctuū: arescētibo hoībo p timore & expectatōe que supuenient vniuerso orbi. Nam virtutes celorū mouebunt. Et tūc videbunt filiū hoīs venientē ī nube cū potestate magna & maiestate. Hīs aūt fieri incipientibo. respicite & leuate capita vestra: qm̄ appropinquat redēptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam & omēs arbores: cū pducūt iam ex se fructum: scitis qm̄ prope est estas. Ita & vos cū videritis hec fieri: scitote qm̄ ꝑpe ē regnū dei. Amen dico vobis: q nō ꝑteribit generatio hec donec oīa fiant. Celum & terra trāsibūt: verba aūt mea nō trāsibūt. Attendite autez vobis ne forte grauent corda vestra in crapula & ebrietate & curis hui? vite: & superueniat in vos repētina dies illa. Tanq̄ laqueus em̄ superueniet in omnes: qui sedent super faciem oīs terre. Vigilate ergo oī tpe orantes: vt digni habeamini fugere ista omnia que futura sūt: & stare añ filiū hoīs. Erat aūt diebo docens in templo: noctibo vero exiens morabat in mōte q vocatur oliueti. Et oīs populus manicabat ad eum in templo audire eum.

Ca. XXII.

Appropinquabit aūt dies festi azimorum qui dicit pascha. Et querebāt principes sacerdotū et scribe quō eum interficerent: timebant vero plebem. Intrauit aūt sathanas in iudā qui cognominabat scarioth. vnū de duodecim: & abiit & locut? est cum principibo sacerdotum & magistratibo quēadmodum illum traderet eis. Et gauisi sūt: & pacti sūt pecuniā illi dare. Et spopondit. Et q̄rebat oportunitatē: vt traderet illū sine turbis. Venit autem dies azimoz: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum & iohannem dicēs. Euntes parate nob pascha: vt manducemus. At illi dixerunt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis ī ciuitatem occurret vobis hō amphorā aque portās: sequimini eum in domum ī quam intrat: & dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi magister. Vbi est diuersoriuz vbi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis cenaculum magnū stratū: & ibi parate. Euntes aūt inuenerunt sicut dixit illis: & parauerūt pascha. Et cū facta eēt hora discubuit: & duodecim apostoli cū eo. Et ait illis. Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum: anteqū paciar. Dico em̄ vobis: quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gracias egit & dixit. Accipite & diuidite inter vos. Dico em̄ vobis: q̄ non bibā de generatōne vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gracias egit & fregit: & dedit eis dicēs. Hoc est corpus meū: quod pro vobis tradet. Hoc facite in meā cōmemoratōez. Similiter & calicem postq̄ cenauit dicens. Hic est calix nouum testamentū in sanguine meo: q̄ p vobis fundetur. Verūtamen ecce manus tradentis me mecum est in mēsa. Et quidē filius hominis secm̄ q̄ diffinitū est vadit. Verūtamen ve hoī p quē tradetur. Et ipi ceperūt querē inter se: quis esset ex eis qui hoc facturus essz. Facta est aūt & cōtencio inter eos: quis eorum videretur esse maior. Dixit autē eis. Reges gentiū dominant eoz: et qui potestatē habēt sup eos benefici vocant. Vos aūt nō sic. Sz qui maior est in vobis fiat sicut minor: & q̄ pcessor ē sicut ministrator. Nam quis maior est: Qui recūbit: an qui ministrat? Nōne qui recumbit? Ego aūt in medio vestr̄ sum sicut qui ministrat. Vos aūt estis qui pmānistis mecū in temptatōibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pat̄ meus regnū: vt edatis & bibatis sup mensam meaz in regno meo: & sedeatis sup thronos duodecim iudicantes duodecim tribo israhel. Ait autē dominus simoni. Simon: ecce sathanas expetiuit vos. vt cribraret sicut triticum. Ego aūt rogaui p te: vt nō deficiat fides tua. Et tu aliquādo cōuersus: cōfirma fratres tuos. Qui dixit ei. Domine: tecum paratus sum & in carcerē & in mortē ire. Et ille dixit. Dico tibi petre: non cantabit hodie gallus. donec ter abneges nosse me. Et dixit eis. Quando misi vos sine sacculo & pera et calciamentis: nunquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt. Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui habet saccum tollat: similiter & perā. Et qui

non habet: vendat tunicam suã & emat gladium. Dico enim vobis: qm̃ adhuc hoc quod scriptũ est oportet impleri in me: & cũ iniquis deputatus ẽ. Etenim ea q̃ sũt de me finem habẽt. At illi dixerũt. Dñe: ecce duo gladij hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus ibat scd̃m cõsuetudinẽ in montem olivarum. Secuti sũt aũt illũ & discipuli. Et cũ pueĩssz ad locũ dixit illis. Orate: ne ĩtretis intẽptationẽ. Et ipse avulsus est ab eis quantũ iactus est lapidis: & positis genibus orabat dicẽs. Pater: si vis: transfer calicẽ istum a me. Verũtamen nõ mea volũtas: sed tua fiat. Apparuit aũt illi angelus de celo cõfortans eũ. Et factus in agonia plixius orabat. Et factus est sudor eius. sicut gutte sanguinis decurrentis in terrã. Et cũ surrexissẽt ab oratõne & venissz ad discipulos suos: invenit eos dormientes pre tristitia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite & orate: ne intretis ĩ temptationẽ. Adhuc eo loquente: ecce turba. & qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedebat eos: & appropinquavit ihesu. vt oscularetur eũ. Jhesus aũt dixit illi. Juda. osculo filiũ hominis tradis? Videntes autez hi qui circa ipm erant quod futurũ erat: dixerunt ei. Domine si pcutimus in gladio? Et percussit vnus ex illis seruũ principis sacerdotũ & amputavit auriculam eius dexterã. Respondens aũt ihesus ait. Sinite. Vsq̃ huc. Et cũ tetigissẽt auriculam eius. sanavit eum. Dixit autem ihesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum & magistratus templi & seniores. Quasi ad latronẽ existis cum gladijs & fustibo. Cũ quotidie vobiscũ fuerim in templo: nõ extendistis manus in me. Sed hec est hora vra: & potestas tenebraz. Comprehendentes autem eum. duxerunt ad domũ principis sacerdotũ: petrus vero sequebat alonge. Accenso autem igne in medio atrio. & circũsedẽtibo illis: erat petrus ĩ medio eoz. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentẽ ad lumẽ: & eum fuisset intuita dixit Et hic cũ illo erat. At ille negavit eũ dicens Mulier: non novi illũ. Et post pusillũ alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo nõ sum. Et interuallo facto q̃si horz vnius: alius quidam affirmabat dicẽs. Vere & hic cũ illo erat: nã & galileꝰ est. Et ait petrus. Homo: nescio quid dicis. Et cõtinuo adhuc illo loquẽte cantavit gallus. Et cõversus dñs respexit petrũ. Et recordat? ẽ petrus vbi dominꝰ sicut dixerat: quia prius q̃ gallꝰ cãtet. ter me negab. Et egressus foras petrus flevit amare. Et viri qui tenebant illum: illudebãt ei cedẽtes. Et velaverũt eũ: & percutiebãt faciẽ eiꝰ: & interrogaverũt eum dicẽtes. Prophetiza. Quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et vt factus est dies. convenerũt seniores plebis & principes sacerdotũ & scribe: & duxerũt illũ ad cõsiliũ suũ dicentes Si tu es christꝰ? dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero non credetis mihi: si autem & interrogavero nõ respõdebitis mihi: neq̃ dimittetis. Ex hoc aũt erit filiꝰ hominis sedẽs a dextris virtutis dei. Dixerũt aũt omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: q̃ ego sũ. At illi dixerũt. Quid adhuc desideramꝰ testimoniũ? Ipi enim audivimꝰ de ore eiꝰ.

Surgẽs omis multi- Ca. XXIII.
tudo eoz duxerunt illũ ad pilatum
Ceperũt aũt accusare illũ dicentes.
Hũc invenimꝰ subvertẽtem gentez nrãm: & prohibentẽ tributa dari cesari: & dicẽtem se christum regem esse. Pilatus aũt interrogavit eum dicẽs. Tu es rex iudeoz? at ille respõdens ait. Tu dicis. Ait aũt pilatus ad principes sacerdotum & turbas. Nichil invenio cause ĩ hoc hoie. At illi invalescebãt dicẽtes Cõmovit populũ docẽs p vniversam iudeã: incipiens a galilea vsq̃ huc. Pilatus autẽ audiẽs galileam: interrogavit si homo galileus esset. Et vt cognovit q̃ de herodis potestate esset. remisit eũ ad herodem: qui & ipse iherosolimis erat illis diebꝰ. Herodes autem viso ihesu: gavisus est valde. Erat enim cupiens ex multo tpe videre eũ: eo q̃ audiret multa de eo: & sperabat signũ aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat aũt eũ multis sermonibus: at ipse nichil illi respõdebat. Stabant aũt principes sacerdotũ & scribe cõstãter accusantes eũ. Sprevit aũt illũ herodes cũ exercitu suo: & illusit indutũ veste alba: & remisit ad pilatꝰ. Et facti sũt amici herodes & pilatꝰ in ipa die: nam antea inimici erant

admiracz. Pilat? aũt conuocatis principibus sacerdotum & magistratibꝫ & plebe: dixit ad illos. Obtulistis michi hũc hoiez. q̃si auertentem populum: & ecce ego coꝛã vobis interrogans. nullam causam inuenio in hoie isto: ex hiꝭ in quibꝫ eũ accusatis. Sed neq; herodes. Nam remisi vos ad illũ: & ecce michil dignum morte actum est ei. Emendatũ ergo illum dimittã. Necesse aũt habebat dimittere eis per diem festum vnũ. Exclamauit aũ simul vniuersa turba dicẽs. Tolle hũc & dimitte nobis barraban. qui erat ꝓpter seditiõez quandam factam in ciuitate & homicidium missus in carcerem. Iterũ aũt pilatus locutus est ad eos: volens dimittere ihesum. At illi succlamabãt dicentes. Crucifige crucifige eũ. Ille aũt tercio dixit ad illos. Quid enim mali fecit iste? Nullã causã mortis inuenio in eo. Coꝛripiã ergo illum & dimittã. At illi instabãt vocibꝫ magnis postulantes vt crucifigeꝛẽ: & inualescebãt voces eoꝝ. Et pilatus adiudicauit fieri petitiõez eoꝝ. Dimisit aũt illis eũ: qui ꝓpt̃ homicidium & seditiõez missus fuerat ĩ carcerẽ quẽ petebãt: ihesũ vero tradidit voluntati eoꝝ. Et cũ ducerent eũ apprehẽderũt simonẽ quendam cyrenensem venientem de villa: & imposuerũt illi crucem portare post ihesum. Sequebatur aũt illum multa turba populi et mulieꝝ: q̃ plangebant & lamentabãtur eũ. Conuersus aũt ad illas ihesus dixit. Filie iheruſalẽ nolite flere sup me: sed sup vosipsas flete & super filios vestros. Quoniã ecce veniẽt die in quibꝫ dicent. Beate steriles. & ventres qui nõ genuerũt: & vbera que non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibꝫ cadite super nos: & collibꝫ operite nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt: in arido quid fiet? Ducebãtur aũt & alij duo nequã cũ eo: vt interficerent̃. Et postq̃ venerũt ĩ locũ q̃ võcat̃ caluarie. ibi crucifixerũt eũ: & latrones: vnũ a dextris & alterũ a finistris. Ihesus aũt dicebat Pater dimitte illis: qꝛ nesciunt quid faciunt Diuidentes vero vestimenta eius miserũt sortes. Et stabat populus expectans: & deridebant eum principes cũ eis dicẽtes. Alios saluos fecit: seipm saluũ faciat. si hic ẽ chriſt? dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes: & acetum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeoꝝ saluũ te fac. Erat aũt et suꝑscriptio scripta sup eum litteris grecis & latinis & hebraicis: hic ẽ rex iudeoꝝ. Vnus aũt de hiꝭ qui pendebant latrombo blasphemabat eũ dicẽs. Si tu es xp̃s salnũ fac temetipm & nos. Rndens aũt alt̃ increpabat eum dicẽs. Neq; tu times deũ: q̃ in eadẽ dãnatõe es. Et nos quidẽ iuste: nã digna factis recipimus. Hic vero michil mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Dñe: memẽto mei cum veneris in regnũ tuũ. Et dixit illi ihesus. Amẽ dico tibi: hodie mecũ eris ĩ paradiso. Erat aũt fere hora sexta: & tenebre facte sũt in vniuersam terram vsq; in horam nonam. Et obscuratus est sol & velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihesus ait. Pater: in manus tuas cõmendo spiritũ meũ. Et hec dicens expiravit. Videns aũt centurio quod factũ fuerat: glorificauit deũ dicẽs. Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eoꝝ̃ qui simul aderant ad spectaculũ istud. & videbant que fiebãt: pcutiẽtes pectora sua reuertebantur. Stabant aũt omnes noti eiꝰ alonge: & mulieres que secute eum erãt a galilea hec vidẽtes. Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio: vir bonus & iustus: hic nõ cõsenserat cõsilio & actibꝫ eoꝝ ab arimathia ciuitate iudeẽ: q̃ expectabat & ipe regnũ dei hic accessit ad pilatuꝫ et petiꝭt corpꝰ ihesu: & depositũ inuolvit syndone: & posuit eum in monumento exciso: in quo nondũ quisq̃ positus fuerat. Et dies erat parasceues: & sabbatũ illucescebat. Subsecute autẽ mulieres que cũ eo venerãt de galilea viderũt monumẽtum: & quemadmodũ positũ erat corpus eiꝰ: & reuertentes parauerũt aromata & vnguẽta: & sabbato quidem siluerũt scdm mãdatũ.

Una aũt sabbati val Ca. XXIIII. de diluculo venerũt ad monumentũ portãtes q̃ parauerãt aromata: & inuenerũt lapidẽ reuolutũ a monumento: & ingresse nõ inuenerũt corpꝰ dñi ihesu. Et factũ est dũ mẽte cõsternate essent & isto: ecce duo viri steterũt secus illas in veste fulgẽti. Cũ timerẽt autẽ & declinarẽt vultũ in terrã: dixerũt ad illas. Quid queritis viuẽtez cũ mortuis? Nõ ẽ hic: sꝫ surrexit. Recordamĩ q̃liter

locutus est vobis: cum adhuc in galilea esset
dicēs. Quia oportet filium hominis tradi in
manus hoim peccatorum: & crucifigi. & die
tercia resurgē. Et recordate sūt verboꝝ eiꝰ:
& regresse a monumēto nunciauerūt hec oīa
illis vndecim & ceteris ommibo. Erat aūt ma
ria magdalene. & iohāna. & maria iacobi.
& cetere q̄ cū eis erant: que dicebant ad apo
stolos hec. Et visa sūt āte illos sicut deli
mentū vba ista: & non crediderūt illis. Pe
trus aūt surgens cucurrit ad monumētum:
et pcumbens vidit lintheamīa sola posita:
et abiit secum mirās quod factū fuerat. Et
ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum
quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab
iherusalem nomine emaus: & ipsi loquebāt
admūicem de hijs ommibo que acciderant. Et
factum est dū fabularētur & secum q̄rerēt:
& ipe ihesus appropinquās ibat cū illis. Ocu
li aūt illoꝝ tenebātur: ne eū agnoscerent. Et
ait ad illos. Qui sūt hij sermones quos cōfer
tis admūicem ambulantes: & estis tristes?
Et respōdēs vnus cui nomē cleophas: dixit
ei. Tu solus peregrin? es in iherusalē & nō
cognouisti que facta sunt in illa hijs diebo?
Quibus ille dixit. Que? Et dixerūt. De ihe
su nazareno qui fuit vir ꝓpheta: potēs in ope
& sermone: corā deo & oīi populo. Et quō
eum tradiderūt summi sacerdotes & p̄nci pes
nostri in damnatōnem mortis: & crucifixerūt
eum. Nos aūt sperabamus quia ipe esset re
dēpturus israhel. Et nūc super hec oīa ter
cia dies est hodie: q̄ hec facta sunt. Sed &
mulieres quedā ex nostris terruerūt nos. q̄
ante lucem fuerunt ad monumentum: & non
inuento corpore eius. venerunt dicentes se eti
am visionem angelorum vidisse: qui dicunt
eum viuere. Et abierūt quidā ex nostris ad
monumentum: & ita inuenerunt sicut mulie
res dixerunt: ipm vero nō inuenerūt. Et ipe
dixit ad eos. O stulti & tardi corde ad credē
dum in ommbo q̄ locuti sūt ꝓphete. Nōne hec
oportuit pati christū & ita intrare in gloriā
suā? Et incipiēs a moyse & oībo ꝓphetis: int
ꝑtabatur illis ī oībo scꝑturis q̄ de ipo erant.
Et appropinquauerūt castello quo ibant: &
ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illuz
dicentes. mane nobiscum qm̄ aduesperascit:
& inclinata est iam dies. Et intrauit cuz illis
Et factum ē dū recumberet cum eis accepit
panem: & benedixit ac fregit: & porrigebat
illis. Et apti sunt oculi eoꝝ: & cognouerūt eū:
& ipe euanuit ex oculis eoꝝ. Et dixerūt ad
inuicem. Nōne cor nostrū ardēs erat in nobis
dum loqueret in via: & aperiret nobis scri
pturas? Et surgentes eadem hora regressi sūt
in iherusalem: & inuenerūt congregatos vn
decim. & eos qui cum illis erant dicentes q̄
surrexit dominꝰ vere: & apparuit simoni. Et
ipsi narrabant que gesta erāt in via: & quō
cognouerūt eum in fractione panis. Dū au
tem hec loquerent: stetit ihesus in medio eo
rū & dixit eis. Pax vobis. Ego sum: nolite
timere. Conturbati vero & cōterriti. existi
mabant se spiritū videre. Et dixit eis. Quid
turbati estis: & cogitatōes ascēdunt in corda
vestra? Videte manꝰ meas & pedes meos: q̄
egoipse sum. Palpate & videte: quia spiritꝰ
carnem & ossa nō habet: sicut me videtis ha
bere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manꝰ
& pedes. Adhuc aūt illis non credētibus &
mirātibus pre gaudio. dixit. Habetis hic ali
quid quod manducetur? At illi obtulerunt ei
partez piscis assi: & fauum mellis. Et cū mā
ducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis
Et dixit ad eos. Hec sunt verba que locutꝰ
sum ad vos cum adhuc essem vobiscum: quo
niam necesse ē impleri omnia que scripta sūt
in lege moysi & ꝓphetis & in psalmis de me
Tūc aperuit illis sensū. vt intelligerēt scri
pturas: & dixit eis. Quoniā sic scriptum est
& sic oportebat christum pati & resurgere a
mortuis tercia die: & p̄dicare in noīe eius pe
nitenciam et remissionē peccatoꝝ in omēs gē
tes: incipiētibo ab iherosolima. Vos aūt te
stes estis horum. Et ego mittam promissum
patris mei in vos: vos autem sedete in ciuita
te. quoadusq̄ induamini vtute ex alto. Edu
xit aūt eos foras ī bethaniā: & eleuatis ma
nibus suis benedixit eis. Et factum est dum
benediceret illis recessit ab eis: & ferebatur in
celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in ihe
rusalem cum gaudio magno: & erant semp
in templo laudātes & benedicētes deū amen.

Explicit euangelium scōm Lucam:

Incipit ꝓlogꝰ in euāgeliū scd̄m iohānē.

Iceſt iohannes euangeliſta vnꝰ ex diſcipulis dñi: qui virgo a deo electꝰ eſt: quē de nupcijs volentes nubere vocauit deus. Cui virginitatis in hoc duplex teſtimoniū datꝰ i euāgelio: qꝫ & p̄ ceteris dilectꝰ a deo dicit̄: & huic mr̄es suā de cruce cōmēdauit dñs. vt vginē vgo ſeruaret Demiꝫ maīfeſtās i euāgelio qꝫ erat ipe incorruptibilis vbi opꝰ inchoās. ſolꝰ vbū caro factū ee. nec lume a tnbris ꝓrebēſū fuiſſe teſtatur: primū ſignū ponens quod in nupcijs fecit dominus oſtendens qꝫ ipſe erat: vt legē tibꝰ demōſtraret qꝫ vbi dñs inuitatus ſit deficere nuptiaꝝ vinū debeat: & veteribus immutatis. noua omnia que a chriſto inſtituū tur appareant. Hoc autem euangelium ſcripſit in aſia. poſteaq̄ impathmos inſula apocalipſim ſcripſerat: vt cui in p̄ncipio canonis incorruptibile principium prenotatur in geneſi: ei etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipſi redderetur dicente chriſto ego ſū alpha & o. Et hic eſt iohānes: q̄ ſciens ſupuemiſſe diē receſſus ſui. cōuocatis diſcipulis ſuis i epheſo. per multa ſignoꝝ experimenta promēs xp̄m deſcendens in defoſſum ſepulture ſue locū facta oratōe. poſitus ē ad patres ſuos: tam extrane? a dolore mortis q̄ a corruptione carnis inuenitur alienus. Tamen poſt omnes euangelium ſcripſit: & hoc virgini debebat̄. Quoꝝ tamen vel ſcriptoꝝ tpis diſpoſitō. vel librorꝝ ordinatō ideo a nobis p̄ ſingula nō expomit̄: vt ſciendi deſiderio collato & q̄rētibꝰ fructꝰ laboris: & deo magiſterij doctrina ſeruetur. Explicit ꝓlogꝰ. Incipit euāgeliū scd̄m iohānē.

In principio erat verbum: & verbū erat apud deum: & deus erat verbū. Hoc erat in principio apud deū. Oīa per ipſum facta ſūt: & ſine ipō factū eſt michil. Quod factum eſt. in ipſo vita erat: & vita erat lux hoīm: & lux in tenebris lucet. & tenebre am non cōprehenderūt. Fuit homo miſſus a deo: cui nomen erat iohannes. Hic venit in teſtimonium vt teſtimonium perhiberet de lumine: vt oēs crederēt p illū. Nō erat ille lux: ſed vt teſtimoniū phiberet de lumine. Erat lux vera q̄ illumīat oēm hominē veniētē in hūc mundū. In mūdo erat: & mūdꝰ p ipm factus eſt: & mūdus eū non cognouit In ꝓpria venit: & ſui eū nō receperūt. Quotquot aūt receperūt eum. dedit eis poteſtatem filios dei fieri: hīs qui credūt in nomine eiꝰ. Qui non ex ſanguinibꝰ neq̄ ex voluntate carnis. neq̄ ex voluntate viri: ſed ex deo nati ſūt Et verbū caro factū eſt: & habitauit in nob Et vidimus gloriā eius. gloriā quaſi vnigeniti a patre: plenū gratie & veritatis. Johānes teſtimoniū perhibet de ipō: & clamat dicēs. Hic erat quē dixi: qui poſt me venturꝰ eſt. ante me factus eſt: q̄a prior me erat Et de plenitudine eius nos omnes accepimus & grāz pro gratia: qꝫ lex per moyſen data eſt: gratia & veritas p ihesū chriſtū facta eſt. Deū nemo vidit vnquā. Vnigenitus filiꝰ q̄ eſt in ſinu patris: ipe enarrauit. Et hoc eſt teſtimoniū iohannis: quando miſerūt iudei ab iheroſolimis ſacerdotes et leuitas ad eum vt interrogarēt eū. Tu qs es? Et cōfeſſus ē: & nō negauit. Et cōfeſſus eſt: quia non ſum ego chriſtus. Et interrogauerūt eum. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit non ſum. Propheta es tu? Et rndit. Nō. Dixerūt ergo ei. Quis es vt reſponſū demus hīs qui miſerūt nos? Quid dicis de teipſo? Ait. Ego vox clamātis in deſerto dirigite viā domini: ſicut dixit yſaias ꝓpheta. Et qui miſſi fuerāt erant ex phariſeis. Et interrogauerūt eū: & dixerūt ei. Quid ergo baptizas ſi tu non es xp̄s: neq̄ helias neq̄ ꝓpheta? Rndit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua: medi? aūt veſtrum ſtetit quem vos neſcitis. Ipſe eſt qui poſt me venturꝰ eſt qui ante me factus eſt: cuius ego non ſum dignus vt ſoluam eius corrigiam calciamēti. Hec in bethania facta ſūt trans iordanem: vbi erat iohānes baptizans. Altera die vidit iohānes ihesū venientem ad ſe: & ait. Ecce agnꝰ dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Hic eſt de quo dixi. Poſt me venit vir qui ante me factus ē quia prior me erat: & ego neſciebā eū. Ideꝫ vt maīfeſtet

in israhel: ꝓpterea veni ego in aqua baptizãs
Et testimoniũ phibuit iohãnes dicens. Quia
vidi spiritum descendẽtem quasi colũbam de
celo: & mãsit super eum. Et ego nesciebã eũ:
sed qui misit me baptizare in aq̃: ille michi
dixit. Sup quẽ videris spiritũ descẽdentem.
& manẽtem sup eum: hic est qui baptizat in
spiritu sancto. Et ego vidi & testimoniũ pꝛ-
hibui: quia hic est filiꝰ dei. Altera die iterum
stabat iohãnes: & ex discipulis eius duo. Et
respiciẽs ihm ambulantẽ dixit. Ecce agnus
dei. Et audierũt eũ duo discipuli loquentem:
& secuti sũt ihesum. Cõuersus aũt ihesus &
vidẽs eos sequẽtes se: dicit eis. Quid q̃ritis?
Qui dixerũt ei. Rabbi quod dicit̃ interp̃tatũ
magister, vbi habitas? Dicit eis. Venite &
videte. Venerunt & viderunt vbi maneret:
& apud eum mãserũt die illo. Hora aũt erat
quasi decima. Erat aũt andreas frater simo-
nis petri. vnꝰ ex duobꝰ qui audierat a iohã
ne: & secuti fuerãt eum. Inuenit hic pmũ
fratrem suũ simonẽ: & dicit ei. Inuenimus
messiam: quod est interpretatũ christus. Et
adduxit eũ ad ihesum. Intuit? aũt eũ ihesus
dixit. Tu es simon filius iohãna: tu vocabe
ris cephas. quod interpretat̃ petrus. In cra-
stinũ aũt voluit exire in galileam: & inuenit
philippũ. Et dicit ei ihesus. Sequẽre me. Erat
aũt philippus a bethsaida ciuitate andree &
petri. Inuenit philippus nathanael: & dicit
ei. Quem scripsit moyses in lege & ꝓphete:
inuenimus ihesum filium ioseph a nazareth
Et dixit ei nathanael. A nazareth potest ali
quid boni esse. Dicit ei philipp?. Veni & vi
de. Vidit ihesus nathanael vementem ad se:
& dicit de eo. Ecce vere israhelita: in quo do-
lus nõ est. Dicit ei nathanael. Vnde me no-
sti? Rñdit ihesus: & dixit ei. Priusq̃ te phi
lipp? vocaret cũ esses sub ficu vidi te. Rñdit
ei nathanael & ait. Rabbi: tu es filius dei: tu
es rex israhel. Rñdit ihesus & dixit ei. Quia
dixi tibi vidi te sub ficu credis: maiꝰ hꝫs vi
debis. Et dicit ei. Amen amẽ dico vobis: vi-
debitis celũ apertũ: & angelos dei ascendẽtes
& descendẽtes sup̃ filium hominis. ¶ Ca. II.

Et tercia die nuptie facte sũt in cha-
na galilee: & erat mr̃ ihesu ibi. Vo-
cat? ẽ aũt & ihesus & discipuli ei?
ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater
ihesu ad eũ. Vinũ non habẽt. Et dicit ei ihe
sus. Quid michi & tibi ẽ mulier? Nondũ ve-
nit hora mea. Dicit mr̃ ei? ministris. Quod-
cũq̃ dixerit vobis facite. Erãt aũt ibi lapidee
ydrie sex posite scdm purificatõez iudeoꝝ: ca
pientes singule metretas binas vel ternas. Di-
cit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et im-
pleuerũt eas vsq̃ ad summũ. Et dicit eis ihe
sus. Haurite nũc: & ferte architriclino. Et
tulerũt. Vt aũt gustauit architriclin? aquã
vinũ factã & nõ sciebat vnde esset: ministri
aũt sciebant qui hauserãt aquam: vocat spõ
sum architriclinus & dicit ei. Omnis homo
primũ bonũ vinũ ponit: et cũ inebriati fuerit
tũc id quod deterius est. Tu aũt seruasti bo
num vinũ vsq̃ adhuc. Hoc fecit initium si
gnoꝝ ihs in chana galilee: & manifestauit glo
riam suam: & crediderunt in eũ discipuli ei?
Post hoc descendit capharnaum ipse & ma
ter eius & frẽs eiꝰ. & discipuli eiꝰ: & ibi mã
serunt non multis diebꝰ. Et ꝓpe erat pascha
iudeoꝝ: & ascendit ihesus ihierosolimam: &
inuenit in templo vendẽtes oues & boues &
columbas. & nummularios sedẽtes. Et cũ fe
cisset q̃si flagellũ de funiculis omnes eiecit de
templo: oues q̃q̃ & boues. & nummulariorũ
effudit es: & mẽsas subuertit. Et hꝫs qui co
lũbas vendebãt dixit. Auferte ista hinc: & no
lite facere domum patris mei domum negoti-
ationis. Recordati sũt vero discipuli eius
q̃ scriptum est: zelus domus tue cõedit me.
Responderũt ergo iudei & dixerũt ei. Quod
signum ostendis nobis q̃ hec facis? Respõ-
dit ihesus: & dixit eis. Soluite templũ hoc:
& in tribꝰ diebꝰ excitabo illud. Dixerunt g̃
iudei. Quadraginta & sex ãnis edificatũ ẽ tẽ
plũ hoc. & tu in tribꝰ diebꝰ excitabis illud?
Ille aũt dicebat de templo corporis sui. Cum
ergo resurrexisset a mortuis. recordati sũt di
scipuli eiꝰ q̃ hoc dicebat de corpe suo: & cre-
diderũt scripture: et sermoni quẽ dixit ihs.
Cũ aũt eẽt ihierosolimis in pascha in die festo:
multi crediderũt in noĩe eius videntes signa
eius que faciebat. Ipse aũt ihesus non crede
bat semetipsũ eis. eo q̃ ipe nosset omnes: & q̃
opus ei nõ erat. vt quis testimoniũ phiberet
de homine. Ipe em̃ sciebat q̃d esset in homine.

Erat aũt homo ex phari- Ca·III
seis·nycodemus noĩe:princeps iude
oꝝu. Hic venit ad ihesũ nocte:& di-
xit ei·Rabbi:scim? qꝛ a deo venisti mgr̃. Ne
mo eñ potest hec sig̃ facẽ q̃ tu facis:nisi fue-
rit deus cũ eo·Rñdit ihesus:& dixit ei.Amẽ
amẽ dico tibi:nisi q̃s renat? fuerit denuo:nõ
pt̃ videre regnũ dei·Dicit ad eũ nycodem?·
Quõ potest homo nasci cũ sit senex? Nunq̃d
potest in ventrem matris sue iterato introire
& renasci? Rñdit ihesus·Amẽ amẽ dico tibi
nisi quis renatus fuerit ex aqua & spũ san-
cto:non potest introire in regnuz dei·Quod
natum est ex carne caro est: & quod natum
est ex spũ spũs est. Nõ mireris qꝛ dixi tibi:
oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult
spirat:& vocẽ eius audis:sed nescis vnde ve
niat aut quo vadat·Sic est omnis qui nat?
est ex spiritu·Respõdit nicodemus:& dixit
ei·Quomodo possunt hec fieri? Rñdit ihesus:
& dixit ei. Tu es magister in israhel & hec
ignoras? Amẽ amẽ dico tibi:qꝛ qõ scim? lo-
quimur·& quod vidimus testamur:& testi
monũ nostrũ nõ accipitis·Si terrena dixi
vobis & non creditis: quõ si dixero vobis
celestia credetis? Et nemo ascendit in celum
nisi qui descendit de celo:filius hominis qui
est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpẽ-
tem ī deserto·ita exaltari oportet filiũ homi-
nis: vt omnis qui credit in ipso non pereat:
sed habeat vitam eternam. Sic enim deꝰ dile-
xit mũdum vt filium suũ vnigenitum daret:
vt omnis qui credit in eũ nõ pereat:sed ha-
beat vitã eternam. Non enim deus misit filium
suũ in mundũ vt iudicet mundũ: sed vt sal-
uetur mundus per ipsũ·Qui credit in eũ nõ
iudicatur·Qui aũt non credit iam iudicatus
est quia nõ credit in noĩe vnigeniti filij dei·
Hoc est aũt iudicium:quia lux venit in mũ
dum: & dilexerũt homines magis tenebras
q̃ lucem·Erãt enim eoꝝ mala opera·Omnis eĩ
qui male agit odit lucem: & nõ venit ad lu-
cem: vt non arguant̃ opera eius·Qui aũt fa-
cit veritatem venit ad lucem vt manifesten-
tur opera eius:qꝛ in deo sunt facta.Post hec
venit ihesus & discipuli eius in iudeã terrã:
& illic demorabat̃ cũ eis & baptizabat·Erat
aũt & iohãnes baptizãs ī enon iuxta salim:
quia aque multe erant illic·& veniebant &
baptizabantur. Nondũ enim missus fuerat io-
hãnes in carcerẽ·Facta ẽ aũt questio ex di-
scipulis iohãnis cũ iudeis de purificatõe.Et
venerũt ad iohãnez & dixerũt ei·Rabbi:qui
erat tecum trans iordanem·cui tu testimoniũ
perhibuisti:ecce hic baptizat:& omnes veni-
unt ad eũ·Rñdit iohãnes & dixit·Non pt̃
homo accipere quicq̃:nisi fuerit ei datum de
celo:Ipsi vos michi testimonium perhibetis
qꝛ dixerim·nõ sum ego chriſt?:sed qꝛ missus
sum añ illum·Qui habet spõsam spõsus est:
amic? aũt spõsi qui stat & audit eũ·gaudio
gaudet ꝓpter vocẽ sponsi. Jn hoc ergo gau-
dium meũ impletum est. Illum oportet cre-
scere:me aũt minui·Qui desursũ venit super
omnes est·Qui est de terra de terra ẽ & de ter
ra loquitur:qui ỽ celo venit sup omnes ẽ·Et
qỽ vidit & audiuit hoc testat̃:& testimoniũ
eius nemo accipit·Qui aũt acceperit eius te-
stimoniũ signauit:qꝛ deus verax est·Quem
enim misit deus·verba dei loquit̃. Nõ enim ad
mẽsurã dat deꝰ spũm. Pater diligit filiũ:&
oĩa dedit in manu ei?·Qui credit in filiũ habet
vitã eternã:q̃ aũt incredul? ẽ filio·nõ videbit
vitã etnã:ꝫ ira dei manz sup eũ. Ca·IIII.

Ut ergo cognouit ihesus quia audi-
erunt pharisei qꝛ ihesus plures di-
scipulos facit & baptizat q̃ iohan-
nes:quamq̃ ihesus non baptizaret sed disci
puli eius:reliquit iudeam & abiit iterum in
galileam·Oportebat autez eum transire per
samariam. Venit ergo in ciuitatẽ samarie q̃
dicit̃ sychar:iuxta prediũ qỽ dedit iacob io-
seph filio suo. Erat aũt ibi fons iacob· Jhs
aũt fatigat? ex itinere·sedebat sic supra fon
tem·Hora autez erat quasi sexta·Venit mu
lier de samaria haurire aquam·Dicit ei ihe-
sus·Da michi bibere. Discipuli enim ei? abi-
erant in ciuitatem vt cibos emerent·Dicit ei
mulier illa samaritana·Quomõ tu iudeus cuz
sis bibere a me poscis:que sum mulier sama-
ritana? Non enim cotuntur iudei samaritanis
Rñdit ihesus & dixit ei· Si scires donũ dei
& q̃ ẽ qui dicit tibi da michi bibere: tu forsi-
tã petisses ab eo:& dedisset tibi aquã viuam
Dicit ei mulier·Dñe:neq̃ ī quo haurias ha-
bes: & puteus altus est· Vnde ergo habes

aquam viuam? Nunquid tu maior es patre
nostro iacob qui dedit nobis puteū: & ipe ex
eo bibit. & filij eius. & pecora eius? Respon
dit ihesus: & dixit ei. Omnis qui bibit ex aq̄
hac sitiet iterum. qui aūt biberit ex aqua quā
ego dabo ei. non sitiet in eternum: sed aqua
quam ego dabo ei. fiet in eo fons aque salie
entis in vitā eternā. Dicit ad eū mulier. Do
mine da mihi hāc aquā: vt nō sitiā neq̄ veni
am huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca
virū tuū: & veni huc. Rndit mulier & dixit
Nō habeo virū. Dicit ei ihesus. Bene dixi
sti: q̄ nō habeo virū. Quinq̄ em̄ viros habu
isti: & nunc quē habes non est tuus vir. Hoc
vere dixisti. Dicit ei mulier. Domine video
quia pheta es tu. Patres nostri in monte
hoc adorauerunt: & vos dicitis quia iherosoli
mis est locus vbi adorare oportet. Dicit ei
ihesus. Mulier crede michi: quia veniet hora
quando neq̄ in monte hoc. neq̄ in iherosoli
mis adorabitis patrē. Vos adoratis quod ne
scitis: nos adoramus quod scim⁹: q̄ salus ex
iudeis est. Sed venit hora & nūc est: quādo
veri adoratores adorabūt patrem in spiritu et
veritate. Nam & pater tales querit: qui ador
rent eum. Spūs est deus: & eos qui adorāt
eum. in spiritu & veritate oportet adorare.
Dicit ei mulier. Scio q̄a messias venit: qui
dicitur christus. Cum ergo venerit: ille nob
annunciabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sū:
qui loquor tecum. Et cōtinuo venerūt disci
puli eius: & mirabātur q̄ cū muliere loq̄bat
Nemo tamē dixit: quid queris aut quid loq̄
ris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mu
lier & abijt in ciuitatem: & dicit illis homi
nibo. Venite & videte hominē q̄ dixit michi
oīa quecūq̄ feci. Nūquid ipe est christus?
Exierunt de ciuitate: & venebāt ad eū. In
terea rogabant eū discipuli dicētes. Rabbi
manduca. Ille aūt dixit eis. Ego cibum ha
beo māducare quē vos nescitis. Dicebant g̃
discipuli ad inuicem. Nūquid aliquis attu
lit ei manducare? Dicit eis ihesus. Meus ci
bus est. vt faciam voluntatem eius qui mi
sit me: vt perficiā opus eius. Nonne vos di
citis q̄ adhuc q̄tuor menses sūt & messis ve
nit? Ecce dico vob: leuate oculos vr̄os & vi
dete regiones: quia albe sunt iam ad messem.
Et qui metit mercedem accipit et congregat
fructum in vitam eternā: vt qui seminat si
mul gaudeat & qui metit. In hoc enim ē ver
bum verū: q̄ alius est qui seminat: & alius ē
qui metit. Ego misi vos metere: quod vos
non laborastis. Alij laborauerunt: & vos in
labores eor̄ introistis. Ex ciuitate aūt illa
multi crediderunt in eū samaritanorū ꝓpter
verbum mulieris testimoniū perhibentis: q̄
dixit michi omnia quecūq̄ feci. Cum venis
sent ergo ad illū samaritani. rogauer̄t eū vt
ibi manēt. Et mānsit ibi duos dies. Et mul
to plures crediderūt ꝓpter sermonem eius.
Et mulieri dicebant q̄ iam nō ꝓpter tuam lo
quelam credimus. Ipsi enim audiuimus &
scimus: q̄ hic est vere saluator mūdi. Post
duos aūt dies exijt inde & abijt in galileam
Ipse enim ihesus testimoniū phibuit: quia
pheta in sua patria honorem nō habet. Cū
ergo venisset in galileā acceper̄t eum galilei
cum omnia vidissent q̄ fecerat iherosolimis
in die festo. Et ipsi enim venerat ad diem fe
stū. Venit ergo iteruz in chana galilee: vbi
fecit aquam vinum. Et erat quidam regul⁹
cuius filius infirmabat capharnaū. Hic cū
audisset q̄ ihesus aduenīret a iudea ī galileā
abijt ad eum: & rogabat eum: vt descenderet
& sanaret filium eius. Incipiebat enim mori
Dixit ergo ihesus ad eū. Nisi sig̃ & ꝓdigia
videritis non creditis. Dicit ad eum regul⁹
Dñe: descende prius q̄ moriatur filius meus
Dicit ei ihesus. Vade fili⁹ tuus viuit. Cre
didit hō sermoni quē dixit ei ihesus: & ibat.
Jam aūt eo descendēte serui occurrerūt ei: &
nūciauerunt dicentes: q̄ filius eius viueret
Interrogabat ergo horā ab eis in qua melius
habuerit. Et dixerūt ei: q̄ heri hora septima
reliquit eum febris. Cognouit g̃ pater q̄ illa
hora erat ī q̄ dixit ei ihesus fili⁹ tuus viuit: &
credidit ipe: & dom⁹ eius tota. Hoc iteruz fecū
dū signū fecit ihs: cū venisset a iudea ī galileā

Post hec erat dies Ca. V.
festus iudeorum: & ascendit ihesus
iherosolimā. Est aūt iherosolimis
ꝓbatica piscina q̄ cog̃minat hebraice beth
saida: q̄nq̄ porticus habēs. In hijs iacebat mul
titudo magna lāguentium cecor̄ claudorum
aridor̄: expectātium aque motum. Angelus

autem dñi descendebat scd̄m tempus in piscinaz: & mouebatur aqua. Et qui prim⁹ descendisset in piscinā post mocionē aque: sanus fiebat a quacūq; detinebat infirmitate. Erat aūt quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset ihesus iacentem: & cognouisset quia iam multū tēpus haberet dicit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei langwidus. Dñe: hominē non habeo vt cū turbata fuerit aq̄ mittat me in piscinam. Dū venio em̄ ego: alī⁹ ante me descendit. Dicit ei ihesus. Surge tolle grabatum tuum & ambula. Et statim san⁹ fact⁹ est homo ille: & sustulit grabatū suū & ambulabat. Erat aūt sabbatū in die illo. Dicebant ergo iudei illi qui sanatus fuerat. Sabbatū est: nō licet tibi tollere grabatum tuum Rñdit eis. Qui me sanum fecit ille michi dixit: tolle grabatū tuū & ambula? Interrogauerūt ergo eum. Quis est ille homo: q̄ dixit tibi tolle grabatum tuū & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset Ihesus em̄ declinauit a turba ostituta in loco. Postea inuenit eum ihesus in tēplo & dixit illi. Ecce sanus fact⁹ es iā noli peccare. ne deterius tibi aliquid cōtingat. Abijt ille homo: & nunciauit iudeis quia ihesus esset qui fecit eū sanū. Propterea psequebātur iudei ihesum: q̄ hec faciebat in sabbato. Ihesus aūt rñdit eis. Pater meus vsq; modo operat̄ & ego operor. Propterea ergo magis quere bant eum iudei interficere: q̄ non solum soluebat sabbatum: sed & patrem suū dicebat deum equalem se faciēs deo. Rñdit itaq; ihesus: & dixit eis. Amen amē dico vobis non potest filī⁹ a se facere quicq̄: misi q̄ viderit patrē facientem. Quecumq; em̄ ille fecerit: hec filius similit̄ facit. Pat̄ em̄ diligit filiū. & omnia demōstrat ei. q̄ ipe facit: & maiora hijs demonstrabit ei opera: vt vos miremini. Sicut em̄ pater suscitat mortuos & viuificat: sic & filius quos vult viuificat: Neq; em̄ pater iudicat quem q̄: sed omne iudicium dedit filio: vt omnes honorificent filium. sicut honorificat patrem. Qui non honorificāt filium: non honorificat patrem qui misit illum Amen amen dico vobis: q̄ qui verbum meū audit & credit ei q̄ misit me: habet vitā et nā

Et in iudiciū non venit: sed trānsiet a morte in vitam. Amē amen dico vobis: q̄ venit hora & nunc est qñ mortui audiēt vocez filij dei: & qui audierint viuent. Sicut em̄ pater habet vitam in semetipo: sic dedit & filio habere vitaz in semetipo. Et potestatē dedit ei & iudicium facere: q̄ filī⁹ hominis ē. Nolite mirari hoc: quia venit hora ī qua oēs q̄ in monumentis sūt audiēt vocē filij dei: & p̄cedent qui bona fecerūt in resurrectōez vite: qui vero mala egerūt in resurrectōez iudicij. Non possum ego facere a meipo quicq̄. Sicē audio iudico: & iudicium meū iust̄ū est quia nō quero volūtatē meā: sed voluntatē eius q̄ misit me patris. Si ego testimoniū phibeo de me: testimoniū meū non est verū Alius ē qui testimoniū phibet de me: & scio q̄ verū est testimoniū eius qđ perhibet de me Vos misistis ad iohānez: & testimoniū perhibuit veritati. Ego aūt nō ab hoīe testimoniū accipio: sed hec dico: vt vos salui sitis. Ille erat lucerna ardens & lucēs. Vos aūt voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius iohanne. Opera em̄ que dedit michi pater vt perficiā ea: ipa opera q̄ ego facio testimoniū perhibēt de me: q̄ pater misit me. Et qui misit me pater ipe testimoniū perhibuit de me. Neq; vocez eius vnq̄ audistis: neq; speciez eius vidistis. Et verbū eius nō habetis in vobis manēs: quia quē misit ille huic vos nō creditis. Scrutamini scripturas: q̄ vos putatis ī ipis vitam eternā habere. Et ille sūt q̄ testimoīm phibēt de me: & nō vultis venire ad me vt vitā habeatis. Claritatē ab hoīb⁹ nō accipio: sed cognoui vos: q̄ dilectionē dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei: & nō accepistis me. Si alius venerit in nomine suo: illum accipietis. Quomodo vos potestis credere q̄ gloriā abinuicem accipitis: & gloriam q̄ a solo deo ē nō q̄ritis? Nolite putare q̄a ego accusaturus sim vos apud patrē. Est qui accusat vos: moyses in q̄ vos speratis. Si enī crederetis moysi: crederetis forsitā & michi de me em̄ ille scripsit. Si aūt illis litteris nō creditis: quō meis verbis credetis?

Post hec abijt ihs trās ma- Ca. VI.
re galilee: qđ ē tiberiadis. Et seq̄bat

Hamech

eum multitudo magna: quia videbant signa que faciebat sup hīs q̄ infirmabāt. Subiit ergo in montē ihesus: & ibi sedebat cū discipulis suis. Erat autē proximū pascha: dies festus indeoꝝ. Cū subleuasset oculos ihesus & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum: dicit ad philippū. Vnde ememus panes vt manducent hīi? Hoc aūt dicebat temptās eum. Ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentorum denariorum panes nō sufficiunt eis: vt vnus q̄sq̄ modicum quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius andreas frater simonis petri. Est puer vnus hic qui habet quinq̄ panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos? Dicit ergo ihesus. Facite homines discumbere. Erat aūt fenum multum in loco Discubuerunt ergo viri. numero q̄si quinq̄ milia. Accepit ergo ihesus panes: & cū gratias egisset distribuit discumbentibus. Similiter & ex piscibus quantū volebāt. Vt aūt impleti sūt: dixit discipulis suis. Colligite q̄ superauerūt fragmēta ne peant. Collegerūt ergo: & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinq̄ panibus ordeaceis & duobus piscibus: que supfuerūt hīis qui māducauerant. Illi ergo homines cū vidissent qđ fecerat signū dicebāt. Quia hic est vere propheta qui venturus est in mūdum. Ihesus g̃ cum cognouisset q̄ venturi essent vt raperēt eū & facerent eum regem: fugit iterū in mōtem ipe solus. Vt aūt sero factū est: descenderūt discipuli eius ad mare. Et cū ascēdissent nauim: venerūt trās mare in capharnaū Et tenebre iam facte erant: & nō venerat ad eos ihesus. Mare aūt vēto magno flāte exurgebat. Cū remigassent ergo quasi stadia viginti quinq̄ aut triginta: vidēt ihesum ambulātem supra mare & proximū navi fieri: & timuerūt. Ille aūt dicit eis. Ego sum: nolite timere. Voluerūt ergo accipere eū in navim: & statim navis fuit ad terrā quā ibāt. Altera die turba que stabat trās mare. vidit quia navicula alia non erat ibi nisi vna: & q̄ non introisset cū discipulis suis ihesus in navim: sed soli discipuli eius abissent. Alie vero superuenerūt naues a tyberiade iuxta locum vbi manducauerāt panē: grās agentes deo.

Cum ergo vidisset turba q̄ ihesus nō esset ibi neq̄ discipuli eius ascenderūt in naviculas: & venerūt capharnaū querētes ihesum. Et cū inuenissent eū trās mare: dixerunt ei. Rabbi. quādo huc venisti? Rndit eis ihesus & dixit. Amē amē dico vobis: q̄ritis me nō q̄ vidistis signa. sed q̄ māducastis ex panibus: & saturati estis. Operamini nō cibū q̄ perit: sed qui pmanet in vitā eternā: quē filius hominis dabit vobis. Hunc em̄ pater signauit deus. Dixerūt ergo ad eum. Quid faciemus vt operemur opera dei? Respōdit ihesus: & dixit eis. Hoc est opus dei vt credatis in eū quē misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signū: vt videam⁹ & credam⁹ tibi? Quid operaris? Patres nostri manducauerūt manna in deserto sicut scriptum est. Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico vobis: non moyses dedit vobis panem de celo: sed pater meus dat vobis panem de celo verum. Panis em̄ ver⁹ est qui de celo descendit: & dat vitam mūdo. Dixerūt ergo ad eum. Domine semp da nobis panem hunc. Dixit aūt eis ihesus. Ego sū panis vite. Qui venit ad me nō esuriet: & qui credit ī me nō sitiet vnq̄. Sed dixi vob quia & vidistis me: & nō credidistis. Omē qđ dat michi pater ad me veniet: & eū q̄ venit ad me nō eiciam foras: q̄ descendi de celo nō vt faciam voluntatem meā sed volūtatem eius qui misit me. Hec est em̄ voluntas eius qui misit me patris: vt omne quod dedit michi nō perdam ex eo: sed resuscitē illud in nouissimo die. Hec est em̄ voluntas patris mei qui misit me. vt oīs qui videt filiū & credit in eū habeat vitam eternā: & ego resuscitabo eū in nouissimo die. Murmurabant ergo iudei de illo. q̄a dixisset ego sū panis viuus: qui de celo descendi. Et dicebant. Nonne hic est filius ioseph cuius nos nouimus patrem & matrē? Quō ergo dicit hic. q̄ de celo descēdi? Rndit g̃ ihesus: & dixit eis. Nolite murmurare ī inuicē. Nemo potest venire ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eū: & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptū in pphetis. Erunt oēs docibiles dei. Omnis q̄ audiuit a patre & didicit venit ad me. Nō q̄ patrē vidit quisq̄: nisi is qui est a deo: hic

vidit patrem · Amen amen dico vobis : qui credit in me habet vitã eternã. Ego sũ panis vite · Patres vestri manducauerunt mãna in deserto: & mortui sũt. Hic est panis de celo descendens: vt si quis ex ipo mãducauerit non moriatur · Ego sum panis viuus: qui de celo descendi · Si quis mãducauerit ex hoc pane viuet in eternũ · Et panis quẽ ego dabo caro mea est: pro mũdi vita · Litigabant ergo iudei adinuicẽ dicẽtes · Quomõ potest hic nob carnem suam dare ad mãducandũ ? Dixit g eis ihesus · Amen amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem: non habebitis vitã in vob · Qui manducat meam carnez & bibit meum sanguinem habet vitã eternam: & ego resuscitabo eum in nouissimo die · Caro enim mea vere est cibus: & sanguis me? vere ẽ potus · Qui manducat meam carnẽ & bibit meũ sanguinẽ: in me manet · & ego in illo · Sicut misit me viuẽs pater & ego viuo ꝓpter patrẽ: & qui manducat me: et ipse viuet ꝓpter me · Hic est panis qui de celo descẽdit · Non sicut mãducauerũt patres vestri mãna: et mortui sũt · Qui mãducat hunc panem: viuet in eternum · Hec dixit in synagoga docẽs in capharnaũ · Multi ergo audiẽtes ex discipulis eius dixerũt · Durus ẽ hic sermo · & quis potest eum audire? Sciens aũt ihesus apud semetipsũ ꝙa murmurarent de hoc discipuli eius: dixit eis · Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendẽtem vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat: caro nõ prodest quicq̃ · Verba que ego locutus sum vobis : spiritus & vita sunt · Sed sũt quidã ex vobis qui non credunt · Sciebat enim ab initio ihesus qui essent credentes: & quis traditurus esset eum. Et dicebat · Propterea dixi vobis: ꝙ nemo potest venire ad me : nisi fuerit ei datũ a patre meo · Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: & iam non cum illo ambulabãt · Dixit ergo ihesus ad duodecim · Numquid & vos vultis abire ? Respõdit ergo ei simon petrus. Dñe ad quem ibimus ? Verba vite eterne habes · Et nos credimus & cognouimus: ꝙ tu es xp̃s filius dei · Rñdit ei ihesus. Nonne ego vos duodecim elegi & ex vobis vnus dyabolus ẽ ? Dicebat autẽ de iuda simonis scariothis · Hic em̃ erat trãditurꝰ eũ cũ eẽt vnꝰ ex duodecim ·

Ca·VII·

Post hec aũt ambulabat ihesus in galileam · Nõ em̃ volebat in iudeã ambulare: ꝙ q̃rebãt eũ iudei interficere

Erat autẽ in proximo dies festus iudeorum scenophegia · Dixerũt aũt ad eũ fratres eiꝰ · Trãsi hinc in iudeã: vt & discipuli tui videant opera tua que facis · Nemo quippe in occulto quid facit: & querit ipse in palam esse · Si hec facis : manifesta teipsum mundo · Neq; enim fratres eius credebant in eum · Dicit ergo eis ihesus · Tempus meum nondum aduenit: tempus autez vestrum semper est paratum · Non potest mundus odisse vos · Me aũt odit: ꝙ ego testimoniũ perhibeo de illo: ꝙ opera eius mala sunt · Vos ascẽdite ad diẽ festum hunc · Ego non ascendam ad diem festum istum: ꝙ meus tempꝰ nõdum impletus ẽ · Hec cũ dixisset: ipe mansit in galilea · Vt autem ascẽderunt fratres eius · tũc & ipse ascẽdit ad diem festum nõ manifeste: sed quasi in occulto · Judei ergo querebãt eũ in die festo & dicebant · Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat inturba · Quidam enim dicebant quia bonus est: Alij dicebant nõ · sed seducit turbas · Nemo tamen palã loquebatur de illo: ꝓpter metum iudeoꝝ · Jam aũt die festo mediante: ascendit ihesus in templum & docebat · Et mirabantur iudei dicentes · Quomõ hic litteras scit cũ nõ didicerit? Rñdit eis ihesus: & dixit · Mea doctrina nõ est mea: sed eiꝰ qui misit me · Si quis voluerit volũtatẽ eius facere: cognoscet de doctrina vtrũ ex deo sit: an ego a meipo loquar · Qui a semetipso loq̃tur gloriam propriã querit · Qui aũt querit gloriam eius qui misit eum · hic verax est: & iniusticia in illo non est · Nonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legẽ Quid me queritis interficere? Respondit turba & dixit · Demonium habes · Quis te querit interficere? Respõdit ihesus : & dixit eis Vnũ op? feci : & oẽs miramini · Propterea moyses dedit vobis circũcisionem : nõ ꝙ ex moyse est: sed ex pribo · Et in sabbato circumciditis hominem · Si circumcisionem accipit hõ in sabbato vt nõ soluat lex moysi · michi idigmi ꝙ totũ hoiez sanũ feci in sabbato ?

Nolite iudicare scd̃m faciem: sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex iherosolimis. Nonne hic est quē querūt interficere? Ecce palam loquitur et nichil ei dicūt Nunquid vere cognouerunt principes quia hic est christus? Sed hunc scim? vnde sit: christus aūt cum venerit. nemo scit vnde sit Clamabat ergo ihesus docēs in templo et dicens. Et me scitis. & vñ sim scitis: & a meipso non veni: sed est verus qui misit me quez vos nescitis. Ego scio eum: & si dixero quia nescio eū: ero similis vobis mendax. Et ego scio eum: quia ab ipso sum: & ipse me misit. Querebant ergo eū apprehēdere: & nemo misit in illum manus: quia nondū venerat hora ei?. De turba aūt multi crediderūt in eū. Et dicebant. Xp̃us cum venerit: nūqd plura signa faciet q̃p que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurātem de illo hec: & miserunt principes & pharisei ministros vt apprehēderēt eū. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicū tēpus vobiscum sū: & vado ad eū qui me misit. Queretis me & non inuenietis & vbi ego sum vos nō potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est. quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersiōez gētiuz iturus ē. & doctur? gentes? Quis est hic sermo quē dixit. queretis me & non inuenietis: & vbi sum ego vos non potestis venire? In nouissimo aūt die magno festiuitatis stabat ihesus: & clamabat dicēs. Si quis sitit: veniat ad me & bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de vētre eius fluent aque viue. Hoc autē dixit de spiritu: quē accepturi erāt credentes in eum. Nondū em̃ erat spūs datus q̃ ihesus nondū erat glorificatus. Ex illa ergo turba cū audissent hos sermōes eius dicebant. Hic ē vere pphēta. Alij dicebant. Hic est christus. Quidam aūt dicebant. Nūquid a galilea venit christus? Nonne scriptura dicit: q̃ ex semine dauid. & de bethleem castello vbi erat dauid venit christus? Dissensio itaq; facta ē in turba pter eum. Quidā aūt ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit sup eum manus. Venerūnt ergo ministri ad pōtifices & pharisēos: & dixerūt eis illi. Quare nō adduxistis eū? Rñderūt ministri. Nunq̃

hannes

sic locutus est homo: sicut hic homo. Respōderūt ergo eis pharisei. Nūquid & vos seducti estis? Nūquid aliq̃s ex pncipibo credidit ī eu: aut ex phariseis? Sed turba hec que non nouit legez maledicti sūt. Dixit nycodemus ad eos ille qui venit ad eum nocte: qui vn? erat ex ip̃is. Nūquid lex nostra iudicat hominem: misi prius audierit ab ipso & cognouerit quid faciat? Respondērūt: & dixerūt ei Nūquid & tu galileus es? Scrutare scripturas & vide: q̃ a galilea pphēta nō surgit. Et reuersi sunt vnusquisq; in domum suam.

Ihesus aūt perrexit in montem Ca. VIII. oliueti: & diluculo iterum venit in templu: & omnis populus venit ad eum: & sedēs docebat eos. Adducunt ergo scribe & pharisei mulierē deprehensam ī adulterio: & statuērt eam in medio: & dixerūt ei. Magister: hec mulier modo deprehēsa est in adulterio. In lege aūt moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autez dicebant tēptantes eum: vt possent accusare eum. Ihesus autē inclinās se deorsum: digito scribebat in terra. Cū aūt perseuerarēt intergantes eū: erexit se & dixit eis. Qui sine peccato est vestrū. prim? in illā lapidē mittat. Et iterū se inclinās scribebat in terra. Audientes aūt hec vn? post vnū exibāt incipientes a seniorib: & remānsit sol? ihs & mulier ī medio stās. Erigēs aūt se ihesus: dixit ei. Mulier: vbi sūt q̃ te accusabāt? Nemo te odemnauit. Que dixit. Nemo dom̃ie. Dixit autē ihesus. Nec ego te cōdemnabo. Vade & iam amplius noli peccare. Iterū ergo locūtus est eis ihesus dicēs. Ego sū lux mūdi. Qui sequitur me nō ambulat in tn̄bris: sed habebit lumē vite. Dixerūt ergo ei pharisei. Tu de teipso testimoniū phibes: testimoniū tuū nō ē verum. Rñdit ihesus & dixit eis. Et si ego testimoniū phibeo de meipo. verz ē testimonium meuz: q̃ scio vñ veni & quo vado. Vos aūt nescitis vnde veniō: aut quo vado. Vos scd̃m carnez iudicatis: ego non iudico quēq̃. Et si iudico ego. iudicium meum verz est quia solus nō sū. sed ego & q̃ misit me pater Et in lege vra scriptū est: q̃ duoz hoīm testimoniū verū ē. Ego sū qui testimoniū perhibeo de meipo: & testimoniuz phibet de me

qui misit me pater · Dicebant ergo ei · Vbi est pater tuus ? Respondit ihesus · Neq; me scitis: neq; pꝛez meū. Si me sciretis: forsitā & patrē meū sciretis · Hec verba locutus est ihesus in gazophilatio: docens in tēplo · Et nemo apprehendit eum: quia necdū venerat hora eius · Dixit ergo iterū eis ihesus · Ego vado: & queritis me: & in peccato vestro moriemini · Quo ego vado: vos non potestis venire · Dicebant ergo iudei · Nūquid interficiet semetipsum: quia dicit quo ego vado vos nō potestis venire ? Et dicebat eis · Vos deorsū estis ego de supernis sum · Vos de mūdo hoc estis · ego non sum de hoc mundo · Dixi ergo vobis : quia moriemini in peccatis vestris · Si em̄ non crediderit̄is qꝛ ego sū moriemini ī peccato vestro. Dicebāt g̊ ei · Tu quis es? Dicit eis ihesus · Principium : qui & loquor vobis · Multa habeo de vobis loq̄ & iudicare sed qui me misit verax est: & ego que audiui ab eo hec loquor in mundo · Et nō cognouerūt: quia patrem eius dicebat deum · Dixit ergo eis ihesus · Cum exaltaueritis filiū hominis tunc cognoscetis quia ego sum: & a meipso facio michil · sed sicut docuit me pater hec loqꝛ Et qui me misit mecum est : & non reliquit me solum: qꝛ ego que placita sūt ei facio semper · Hec illo loquēte: multi crediderūt in eū Dicebat ergo ihesus ad eos · qui crediderāt ei iudeos · Si vos manseritis in sermone meo · vere discipuli mei eritis : & cognoscetis veritatem: & veritas liberabit vos · Rñderūt g̊ ei iudei · Semen abrahe sumus: & nemini seruiuimus vnq̄ · Quō tu dicis liberi eritis? Respōdit eis ihesus · Amen amē dico vobis: q̄a oīs qui facit peccatū seruꝰ est peccati · Seruus autē non manet in domo in eternū: filius manet in eternū · Si ergo vos filius liberauerit vere liberi eritis · Scio qꝛ filij abrahe estis : sed queritis me interficere : q̄a sermo meus non capit in vobis · Ego quod vidi apud patrem loquor: & que vidistis apud patrez vestrum facitis · Respōderunt & dixerunt ei · Pater noster abraham est · Dicit eis ihesus Si filij abrahe estis : opera abrahe facite · Nunc aūt queritis me interficere : hominem qui veritatem vobis locutus sum: quam audiui a deo · Hoc abrahā nō fecit · Vos facitis opera patris vestri · Dixerunt itaq; ei · Nos ex fornicatōe non sumus nati · Vnum patrē habemus deū · Dixit ergo eis ihesus · Si deꝰ pater vester esset · diligeretis vtiq; me · Ego em̄ ex deo processi & veni · Neq; em̄ a meipso veni: sed ille me misit · Quare loquelam meā non cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū · Vos ex patre dyabolo estis : & desideria patris vestri vultis facere · Ille homicida erat ab initio: & in veritate nō stetit: qꝛ non est veritas in eo · Cū loquitur mēdacium · ex ppis loquit̄ : qꝛ mēdax ē & pater eiꝰ Ego autez quia veritatem dico: non creditis michi · Quis ex vob̄ arguet me de peccato Si veritatem dico quare vos nō creditis michi ? Qui ex deo est : verba dei audit · Propterea vos non auditis: qꝛ ex deo non estis · Respōderunt ergo iudei: & dixerunt ei · Nonne bene dicimus nos · quia samaritanus es tu · & demoniū habes? Respondit ihesus · Ego demonium nō habeo: sed honorifico patrē meū: & vos inhonorastis me · Ego autez non quero gloriā meā · Est q̄ querat et iudicet · Amen amen dico vobis: si q̄s sermonē meū seruauerit mortē nō videbit in eternū · Dixerunt g̊ iudei · Nunc cognouimus: qꝛ demoniū habes Abraham mortuꝰ est & pphete : & tu dicis si quis sermonē meum seruauerit nō gustabit mortē in eternū? Nūquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuꝰ est? Et prophete mortui sunt · Quē teipm̄ facis ? Rñdit ihesus · Si ego glorifico meipsū: gloria mea michil est · Est pater meꝰ qui glorificat me: quē vos dicitis qꝛ deus nr̄ ē & ñ cognouistis eum · Ego aūt noui eū · Et si dixero quia nō scio eum: ero similis vobis mendax · Sed scio eum: & sermonē eius seruo · Abrahā pater vester exultauit vt videret diē meū: et vidit & gauisus est · Dixerūt ergo iudei ad eū · Quinquaginta annos nōdū habes: & abrahā vidisti? Dixit eis ihesus · Amē amē dico vobis: anteq̄ abrahā fieret ego sū · Tulerūt ergo lapides vt iacerēt ī eū · Ihesus aūt abscondit se & exiuit de templo.

Capitu · IX ·

ET preteriēs ihesus vidit hominē cecū a natiuitate: et interrogauerūt eū discipli ei? · Rabbi · q̄s peccauit · hō parētes ei? : vt cecꝰ nasceret? Rñdit ihesus ·

Lamech

vt consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit q̄ ihesus venit occurrit illi: maria aũt domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesũ. Domine: si fuisses hic frater meus nõ fuisset mortuus. Sed & nunc scio: q̄ quecũq̄ poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frat tu?. Dicit ei martha. Scio q̄ resurget. in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sũ resurrectio & vita. Qui credit in me etiaz si mortu? fuerit viuet: & oms qui viuit & credit ī me non morietur in eternũ. Credis hoc? Ait illi. Vtiq̄ domine. Ego credidi q̄ tu es christus filius dei: q̄ in hũc mũdũ venisti. Et cuz hec dixisset: abijt & vocauit mariam sorores suã silentio dicens. Magister adest: & vocat te. Illa vt audiuit surgit cito: & venit ad eum. Nondũ eñ venerat ihesus in castellum: sed erat adhuc ī illo loco vbi occurrerat ei martha. Judei ergo qui erant cũ ea in domo & cõsolabantur eam cũ vidissent mariã quia cito surrexit & exijt: secuti sũt eã dicẽtes. Quia vadit ad monumentũ vt ploret ibi. Maria g̃ cum venisset vbi erat ihesus: videns eum cecidit ad pedes eius & dixit ei. Dñe: si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo vt vidit eam plorantẽ & iudeos qui venerãt cũ ea plorãtes infremuit spũ: & turbauit seipm & dixit. Vbi posuistis eũ? Dicunt ei. Domine: veni & vide. Et lacrimat? ẽ ihesus. Dixerũt ergo iudei. Ecce quomõ amabat eũ. Quidam aũt ex ipis dixerũt. Non poterat hic q̄ aperuit oculos ceci nati: facere vt hic non moreretur? Ihesus ergo rursum fremẽs in semetipo venit ad monumẽtum. Erat aũt spelunca: & lapis suppositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidẽ. Dicit ei martha. soror eius qui mortuus fuerat. Domine iam fetet: quadriduanus est eñ. Dicit ei ihesus. Nõne dixi tibi: quoniam si credideris videbis gloriam dei? Tulerũt ergo lapidem. Ihesus aũt eleuatis sursum oculis dixit. Pater gracias ago tibi quoniam audisti me. Ego autẽ sciebam q̄a semp me audis: sed ꝓpter populum qui circũstat dixi: vt credant q̄a tu me misisti. Hec cum dixisset: voce magna clamauit Lazare veni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus ligatus man? & pedes institis: & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite eum: & sinite abire. Multi ergo ex iudeis q̄ venerant ad mariã & martham & viderãt que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidam aũt ex ipis abierũt ad phariseos: & dixerũt eis que fecit ihesus. Collegerũt ergo pontifices & pharisei cõcilium: & dicebant. Quid facim? Quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic: oms credẽt in eum. Et venient romani: & tollent locum nostrum & gentez. Vnus aũt ex ipis cayphas nomine: cũ esset pontifex ãni illius dixit eis. Vos nescitis q̄cq̄ nec cogitatis: q̄ expedit vobis vt vnus moriatur homo ꝓ populo: & non tota gens pereat. Hoc aũt a semetipso non dixit: sed cũ esset pontifex ãni illius prophetauit: q̄ ihesus moriturus erat pro gente. Et non tantũ ꝓ gẽte: sed vt filios dei qui erãt dispersi cõgregaret ī vnũ. Ab illo ergo die cogitauerũt vt interficerẽt eum. Ihesus g̃ iam nõ in palam ambulabat apud iudeos: sed abijt in regionẽ iuxta desertũ in ciuitatem que dicit effrem: & ibi morabatur cũ discipulis suis. Proximũ aũt erat pascha iudeoz: & ascenderũt multi ierosolimam de regione añ pascha: vt sanctificarẽt seipsos. Querebant ergo ihesũ: & colloquebãtur adinuicem in templo stantes. Quid putatis q̄a non venit ad diem festum? Dederãt aũt pontifices & pharisei mandatum: vt si quis cog̃uerit vbi sit indicet: vt apprehendant eum.

Ihesus g̃ ante sex dies pasche Ca. XII. venit bethaniam vbi lazarus fuerat mortuus quem suscitauit ihesus. Fecerũt aũt ei cenaz ibi & martha ministrabat: lazar? vero vn? erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici preciosi & vnxit pedes ihesu: & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs: & datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat: & loculos habens ea que mittebãtur portabat. Dixit ergo ihesus. Dime illam: vt in diez sepulture mee seruet illud. Pauperes eñ semper habetis vobiscuz;

me autez non semp habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis q illic ē: & venerunt non ꝓpter ihesum tm̄: sed vt lazarū viderent quē suscitauit a mortuis. Cogitauerūt autē principes sacerdotū vt & lazarū interficerent q multi ꝓpter illum abibāt ex iudeis: et credebāt in ihesum. In crastinū aūt turba mlta q venerāt ad diē festū cuz audissent qa venit ihesus iherosolimā acceperūt ramos palmaz: & processerūt obuiā ei & clamabāt: osanna benedictus qui venit in noīe dn̄i rex israhel. Et inuenit ihesus asellū: et sedit sup eū sicut scriptū est. Noli timere filia sion: ecce rex tuus venit sedens sup pullum asine. Hec non cognouerūt discipuli eius primū: sed quādo glorificatus ē ihesus tūc recordati sunt quia hec erāt scripta de eo: & hec fecerūt ei. Testimoniū ergo phibebat turba q erat cū eo quādo lazarū vocauit de monumento: & suscitauit eum a mortuis. Propterea & obuiā veīt ei turba: q audierunt eū fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerūt ad semetipsos. Videtis q nichil proficimus? Ecce mūd? totus post eum abīt. Erāt aūt quidam gētiles ex hīs qui ascenderrant vt adorarent in die festo. Hij ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee: & rogabant eum dicentes. Dn̄e: volum? ihesum videre. Venit philippus: & dicit andree. Andreas rursū & philippus dixerūt ihū. Ihesus aūt rn̄dit eis dicens. Venit hora vt clarificetur filius hoīs Amen amē dico vobis: nisi granū frumenti cadēs in terrā mortuū fuerit: ipm̄ solum manet. Si aūt mortuū fuerit: multū fructū affert. Qui amat aīaz suā: pdet eā. Et qui odit aīaz suā in hoc mūdo: in vitā eternā custodit eā. Si quis michi ministrat: me sequatur. Et vbi sum ego: illic & minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eū pat meus. Nunc aīa mea turbata est. Et quid dicam? Pater salui fica me ex hac hora Sed ꝓpterea veni in horā hanc. Pater clarifica nomen tuū. Venit ergo vox de celo dicēs Et clarificaui: & iterū clarificabo. Turba g̃ q stabat & audierat dicebat tonitruū esse factum. Alij aūt dicebant. Angelus ei locut? est. Rn̄dit ihesus: & dixit. Nō ꝓpter me hec vox venit: sed ꝓt vos. Nūc iudiciū ē mūdi Nunc princeps hui? mundi eicietur foras. Et ego si exaltat? fuero a tra: oīa trahā ad meipm̄. Hoc aūt dicebat: significās q̃ morte esset moritur? Respōdit ei turba. Nos audiuimus ex lege: quia xp̃s manet in eternum. Et quō tu dicis oportet exaltari filiū hom̄is? Et quis ē iste filius hominis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicū lumen est in vobis. Ambulate dū lucem habetis: vt nō vos tenebre cōprehendāt. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Dū lucem habetis credite in lucem: vt filij lucis sitis. Hec locutus est ihesus: & abīt & abscōdit se ab eis. Cū aūt tāta signa fecisset coraz eis: nō credebāt i eū: vt sermo ysaie impleretur quē dixit. Domine q̃s credidit auditui nr̄o: et brachiū dn̄i cui reuelatū est? Propterea nō poterāt credere: q iterū dixit ysaias. Excecauit oculos eoz & indurauit coz eoz: vt nō videāt oculis & intelligāt corde & conuertāt et sanē eos. Hec dixit ysaias quādo vidit gloriam eius: & locutus est de eo. Verūtamen & ex p̄cipibus multi crediderūt in eū: sed ꝓpt̃ pharisēos non cōfitebant̃: vt & synagoga nō eicerent̃. Dilexerūt em̄ gloriā hominū magis q̃ gloriam dei. Ihesus aūt clamauit & dixit. Qui credit in me: nō credit in me: sed i eum q̃ misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. Ego lux in mundū veni: vt om̄is q̃ credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea & nō custodierit: ego nō iudico eum. Nō em̄ veni vt iudicem mundū: sed vt saluificez mūdū. Qui spernit me & nō accipit verba mea: habet q̃ iudicet eū. Sermo quem locutus sum: ille iudicabit eū i nouissimo die. Quia ego ex meipo nō su locutus sed qui misit me pater ipe michi mādatum dedit: quid dicā & quid loquar. Et scio: quia mādatū ei? vita eterna ē. Que ergo ego loqr: sic dixit michi pat̃ sic loquor. Ca. XIII.

Ante diez festum pasche sciēs ihesus q venit hora ei? vt transeat ex hoc mūdo ad pātez: cū dilexisset suos qui erāt i mūdo: i finē dilexit eos. Et cena facta cū dyabol? iā misisset i cor vt tradet eū iudas simōis scariothis: sciēs q oīa dedit ei pat̃ in manus et q a deo exiuit et ad deū vadit: surgit a cena & ponit vestimenta sua: et cū accepisset

lintheū ꝑcinxit se. Deinde misit aquam in
peluim: & cepit lauare pedes discipulorū: &
extergere lintheo quo erat ꝑcinctus. Venit
ergo ad simonem petrū. Et dicit ei petrus.
Dñe tu mihi lauas pedes? Respondit ihesus
& dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies aūt postea. Dicit ei petr?. Nō lauabis mi
hi pedes ī eternū. Rñdit ei ihesus. Si nō la
uero te: nō habebis partē mecū. Dicit ei si-
mon petrus. Domine: nō tantū pedes meos
sed & manus & caput. Dicit ei ihesus. Qui
lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: sed est
mundus totus. Et vos mūdi estis: sed non
omnes. Sciebat em̄ q̄snā esset q̄ traderet eū.
Propterea dixit: nō estis mūdi oēs. Post
q̄ ergo lauit pedes eorū accepit vestimenta
sua: & cū recubuisset iterū dixit eis. Scitis
quid fecerim vobis? Vos vocatis me ma-
gister & domine: & bene dicitis. Sū etem̄.
Si ergo ego laui pedes vestros dominus &
magister. & vos debetis alter alterius laua-
re pedes. Exemplū em̄ dedi vobis: vt quem
admodum ego feci vobis ita & vos faciatis.
Amen dico vobis: non est seruus maior do-
mino suo neq; apostolus maior est eo qui
misit illū. Si hec scitis: beati eritis si fece-
ritis ea. Nō de ommbs vob dico. Ego scio q̄s
elegerim. Sed vt adimpleat scriptura: qui
manducat mecū panē leuabit cōtra me cal-
caneum suum. Amodo dico vobis priusq̄ fi-
at: vt cū factū fuerit credatis quia ego sum
Amen amen dico vobis: qui accipit si quez
misero me accipit. Qui aūt me accipit: acci-
pit eū qui me misit. Cū hec dixisset ihesus
turbatus est spū: & ꝓtestatus est & dixit:
Amē amē dico vobis: q̄ vnus ex vobis tra-
det me. Aspiciebāt ergo adinuicē discipuli:
hesitātes de quo diceret. Erat ergo recūbēs
vnus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem
diligebat ihesus. Innuit ergo huic simō pe-
trus: & dixit ei. Quis est de quo dicit? Itaq;
cū recubuisset ille supra pect? ihesu: dicit ei
Dñe q̄s est? Rñdit ihesus. Ille est cui ego
intinctū panez porrexero. Et cū intinxisset
panē dedit inde simonis scariothis. Et post
bucellam introiuit in eū sathanas. Et dicit
ei ihesus. Quod facis fac citius. Hoc autem
nemo scuit discūbentiū: ad quid dixerit ei.

hamec

Quidā em̄ putabant quia loculos habebat
iudas q̄ dixisset ei ihesus. eme ea q̄ opus sūt
nob ad diez festū: aut vt egenis aliq̄d daret
Cū ergo accepisset ille bucellam: exiuit cō-
tinuo. Erat autē nox. Cum ergo exisset: di-
xit ihesus. Nūc clarificatus est filius hois:
& deus clarificatus est in eo. Si deus clari-
ficatus est in eo: & deus clarificabit eū in se
metipo: & cōtinuo clarificabit eū. Filioli:
adhuc modicū vobiscū sū. Queretis me: & sic
dixi iudeis q̄ ego vado vos nō potestis veni-
re. Et vobis dico modo. Mandatum nouū do
vobis: vt diligatis inuicez sicut dilexi vos:
vt & vos diligatis inuicem. In hoc cogno
scēt oēs q̄ discipuli mei estis: si dilectōz ha-
bueritis adinuicē. Dicit ei simō petr?. Dñe
quo vadis? Rñdit ihesus. Quo ego vado nō
potes me mō seq̄ sequeris aūt postea. Dicit ei pe-
tr?. Quare nō possuz te seq̄ mō? Aiaz meā p
te ponā. Rñdit ei ihesus. Animā tuā p me
pones? Amen amē dicotibi: nō cātabit gal-
lus donec ter me negabis.

Ca. XIIII.

Et ait discipulis suis. Nō turbet cor
vestrū neq; formidet. Creditis ī deū
& in me credite. In domo patris mei
mansiones multe sūt. Si quo minus: dixissez
vobis q̄ vado parare vobis locū. Et si abie-
ro & ꝓparauero vobis locū: iterū veniam et ac
cipiā vos ad me ipm: vt vbi ego sū & vos si-
tis. Et q̄ ego vado scitis & viā scitis. Dicit ei
thomas. Dñe nescim? q̄ vadis. Et quō pos-
sumus viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum
via & veritas. & vita. Nemo venit ad patrem
nisi p me. Si cognouissetis me: & patrem meū
vtiq; cognouissetis. Et amodo cognoscetis
eum: & vidistis eū. Dicit ei philipp?. Dñe
ostende nobis patrē & sufficit nobis. Dicit
ei ihesus. Tanto tempore vobiscum sū & nō co
gnouistis me. Philippe: qui videt me videt
& patrem. Quō tu dicis ostende nobis pa-
trē? Non credis q̄a ego in patre: & pater in
me est. Verba q̄ ego loquor vobis: a meipo
nō loquor. Pater aūt in me manens: ipe fe
cit opera. Nō creditis q̄ ego in patre: & pa-
ter in me est. Alioquin ꝓpter opa ipsa cre-
dite. Amen amē dico vobis: qui credit in me
opera que ego facio & ipse faciet: & maiora
horum faciet. Quia ego ad patrem vado:

& quodcūq petieritis patrē in nomine meo
hoc faciā: vt glorificet pater in filio. Si qd
petieritis me in nomine meo hoc faciaz. Si
diligitis me: mandata mea seruate. Et ego
rogabo patrem & aliū paraclitū dabit vo-
bis vt maneat vobiscū in eternū spiritū ve-
ritatis: quē mundus nō potest accipere: qa
nō videt eum nec scit eū. Vos autē cogno-
scetis eū: quia apud vos manebit: & in vo-
bis erit. Non relinquam vos orphanos: ve
niam ad vos. Adhuc modicū: & mundus
me iam nō videt. Vos aūt videtis me: quia
ego viuo & vos viuetis. In illo die vos co-
gnoscetis quia ego sum in patre meo: et vos
in me & ego ī vobis. Qui habet mādata mea
& seruat ea: ille est qui diligit me. Qui au-
tem diligit me: diliget a patre meo. Et ego
diligam eū: & manifestabo ei meipsum. Di-
cit ei iudas: non ille scariotis. Dñe quid fa-
ctum est qz manifestaturus es nobis teipm
& nō mūdo; Respondit ihesus & dixit ei. Si qs
diligit me sermonem meū seruabit: & pater
meus diliget eū. & ad eū veniem⁹: & mansi-
onē apud eū faciemus. Qui non diligit me:
sermones meos nō seruat. Et sermonē quē
audistis non est meus. sed eius qui misit me
patris. Hec locutus sū vobis: apud vos ma
nens. Paraclitus aūt spiritus sanctus quez
mittet pater in nomine meo ille vos doce-
bit omnia: & suggeret vobis oīa quecūq di-
xero vobis. Pacez reliquo vobis: pacē meā
do vobis. Non quomodo mundus dat: ego
do vobis. Nō turbet cor vestrū: neq formi-
det. Audistis qz ego dixi vob: vado & venio
ad vos. Si diligeretis me. gauderetis vtiq qz
vado ad patrem: quia pater maior me est.
Et nūc dixi vobis priusq fiat: vt cū factuz
fuerit credatis. Jam nō multa loqr vobiscū.
Venit enī pnceps mūdi huius: & in me nō
habet quicq. Sed vt cognoscat mundus qz
diligo patrem: & sicut mandatū dedit mihi
pī sic facō. Surgite eam⁹ hīc.

Ca. XV.

Ego sum vitis vera: & pater meus
agricola ē. Oēz palmitē in me nō fe
rentez fructū tollet eū: & oēm q fert
fructū purgabit eū: vt fructū plus afferat
Jā vos mūdi estis. ppt smonē quē locut⁹ sū
vob. Manete in me: & ego in vobis. Sicut
palmes nō potest ferre fructū a semetipso ni
si manserit in vite: sic nec vos nisi in me ma
seritis. Ego sū vitis: vos palmites. Qui ma
net in me & ego in eo hic fert fructū multū
quia sine me nihil potestis facere. Si quis
in me non manserit mittetur foras sicut
palmes & arescet: & colligēt eū & in ignem
mittēt & ardet. Si manseritis in me & ver
ba mea ī vob māserint: quodcūq volueritis
petetis: & fiet vobis. In hoc clarificat⁹ ē pa
ter me⁹ vt fructū plurimū afferatis: & ef-
ficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pr̄
& ego dilexi vos. Manete in dilectione mea
Si precepta mea seruaueritis manebitis in
dilectione mea: sicut & ego patris mei pce-
pta seruaui: & maneo ī ei⁹ dilectōe. Hec lo
cutus sū vobis: vt gaudiū meū in vob sit: &
gaudiū vestrum impleat. Hoc est pceptum
meū: vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Ma
iorē hac dilectōz nemo habet: vt animā suā
ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei
estis: si feceritis que ego pcipio vobis. Jam
non dicam vos seruos: qa seruus nescit qd
faciat dominus eius. Vos aūt dixi amicos:
quia omnia quecūq audiui a patre meo no-
ta feci vobis. Non vos me elegistis sed ego
elegi vos: & posui vos vt eatis & fructū af-
feratis: & fructus vester maneat: vt qd cūq
petieritis patrē in noīe meo det vobis. Hec
mando vobis: vt diligatis inuicem. Si mū
dus vos odit: scitote quia me priorem vobis
odio habuit. Si de mundo fuissetis: mūdus
quod suū erat diligeret. Quia vero de mundo
non estis: sed ego elegi vos de mundo: pte-
rea odit vos mundus. Memētote sermonis
mei: quem ego dixi vobis. Non est seruus
maior domino suo. Si me persecuti sunt: &
vos psequent. Si sermonez meū seruaue-
rūt: & vestrū seruabūt. Sed hec omnia fa-
cient vob propt nomē meū: quia nesciūt eū qui
misit me. Si nō venissem & locutus fuissem
eis peccatū nō haberēt. Nūc aūt excusatōz
non habent de peccato suo. Qui me odit: &
patrē meū odit. Si opera nō fecissem in eis
q nemo alius fecit: peccatū nō haberēt. Nūc
aūt & viderūt & oderūt: & me & patrē meū
Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eor
scriptus est: qz odio habuerunt me gratis.

Cum aũt venerit paraclitus quẽ ego mittam vobis a patre ſpm̃ veritatis q̃ a patre p cedit ille teſtimoniũ phibebit ꝺ me. Et vos teſtimoniũ phibebitis: quia ab imcõ mecũ

Hec locut? ſũ vob̃ Ca. XVI. eſtis vt nõ ſcãdalizemini. Abſq; ſinagogis facient vos. Sed venit hora: vt oĩs qui interficit vos arbitret obſequiũ ſe p̃ſtare deo. Et hec facient vob̃: q̃ nõ nouerũt patrẽ neq; me. Sed hec locutus ſum vobis: vt cum venerit hora eor̃. reminiſcamini: q̃a ego dixi vobis. Hec aũt vobis ab icio non dixi. quia vobiſcũ eram. Et nũc vado ad eũ qui miſit me: & nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus ſum vobis: triſticia implebit cor veſtrum. Sed ego veritatem dico vobis expedit vobis vt ego vadam. Si em̃ non abiero: paraclitus non veniet ad vos. Si aut̃ abiero: mittam eũ ad vos. Et cũ venerit: ille arguet mũdũ de peccato & de iuſticia & de iudicõ. De peccato quidẽ: q̃ nõ crediderũt in me. De iuſticia vo: q̃ ad patrẽ vado: et iam nõ videbitis me. De iudicio aũt: q̃ princeps huius mũdi iam iudicatus eſt. Adhuc multa habeo vobis dicere: ſed nõ poteſtis portare modo. Cum aũt venerit ille ſpiritus veritatis: docebit vos omnẽ veritatẽ. Non em̃ loquet a ſemetipo: ſed quecũq; audiet loquetur: & que ventura ſũt annũciabit vobis. Ille me clarificabit: q̃ de meo accipiet: et annũciabit vob̃ omnia quecũq; habet pater mea ſunt. Propterea dixi q̃ de meo accipiet: & annũciabit vob̃. Modicũ & iã nõ videbitis me: & iterũ modicũ & videbitis me: q̃ vado ad patrez. Dixerũt ergo ex diſcipulis eius adinuicez. Quid eſt hoc q̃ dicẽ nob̃ modicũ & nõ videbitis me: & iterum modicũ & videbitis me quia vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid eſt hoc quod dicit modicũ. Neſcimus quid loquit. Cognouit aũt ihesus q̃ volebant eũ interrogare dixit eis. De hoc queritis inter vos quia dixi modicũ & non videbitis me: & iterũ modicũ & videbitis me. Amẽ amẽ dico vobis: q̃ plorabitis & flebitis. vos mũdus autẽ gaudebit. Vos autẽ cõtriſtabimini: ſ triſticia veſtra vertet in gaudiũ. Mulier cũ parit triſticiã habz: q̃ venit hora ei?

Hames

Cum autem peperit puerũ iam nõ memini triſſure ꝓpter gaudium: q̃ natus eſt homo in mundũ. Et vos igit nũc quidez triſticiã habetis. Iterũ autẽ videbo vos & gaudebit cor veſtrũ: & gaudiũ veſtrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me nõ rogabitis quicq̃ Amẽ amẽ dico vobis: ſi quid petieritis p̃z in nomine meo dabit vobis. Vſq; modo nõ petiſtis quicq̃ in noie meo. Petite & accipietis: vt gaudium veſtrum ſit plenũ. Hec in ꝓuerbiis locutus ſũ vobis. Venit hora: cum iam nõ in ꝓuerbiis loquar vobis: ſed palam de p̃re meo annũciabo vob̃. in illo die in noie meo petetis. Et nõ dico vobis: q̃ ego rogabo patrẽ de vob̃. Ipſe em̃ pater amat vos q̃a vos me amaſtis: & credidiſtis q̃a a deo exiui. Exiui a p̃re & veni in mundũ: iterũ relinquo mundũ: & vado ad patrẽ. Dicũt ei diſcipuli ei? Ecce nũc palã loqueris: & ꝓuerbiũ nullũ dicis. Nũc ſcim? q̃ ſcis oĩa: & nõ opus eſt tibi vt q̃s te interroget. In hoc credimus: quia a deo exiſti. Rñdit eis ihesus. Modo creditis. Ecce venit hora: & iã venit vt diſpergamini vnuſq̃ſq; in ꝓpria: & me ſolũ relinq̃tis. Et nõ ſũ ſol? q̃ p̃ mecũ ẽ. Hec locutus ſũ vobis: vt in me pacem habeatis. In mundo preſſuram habebitis: ſed cõfidite: ego vici mundũ.

Capi. XVII.

Hec locut? eſt ihesus: & ſubleuatis oculis dixit. Pater venit hora: clarifica filiũ tuũ: vt filius tuus clarifi cet te. Sicut dediſti ei poteſtatẽ oĩs carnis vt oẽ q̃ dediſti ei det eis vitã eternã. Hec ẽ aũt vita eterna: vt cognoſcant te ſolũ deum verũ: & quẽ miſiſti ihesũ criſtũ. Ego te clarificaui ſup terrã: opus conſumaui: q̃ dediſti mihi vt faciã. Et nũc clarifica me tu pater apud temetipm: claritate quã habui priuſq̃ mũdus eſſet aput te. manifeſtaui nomẽ tuũ hominibus: quos dediſti mihi de mũdo. Tui erant: & mihi eos dediſti: & ſermonem tuũ ſeruauerunt. Nunc cognouerũt: quia oĩa que dediſti mihi abs te ſũt Quia v̂ba q̃ dediſti mihi dedi eis: & ipi acceperũt & cognouerũt vere q̃ a te exiui: & crediderũt q̃ tu me miſiſti. Ego p eis rogo. Nõ p mũdo rogo: ſ p his q̃s dediſti mihi: q̃ tui ſũt. Et mea omnia tua ſũt: & tua mea ſũt: & clarificat?

sum in eis. Et iã nõ sũ in mũdo: & hij in mũ
do sũt: & ego ad te venio. Pater sãcte serua
eos in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint
vnum sicut & nos. Cum essem cum eis: ego
seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti
mihi ego custodiui: & nemo ex eis perijt ni
si filius pditionis: vt scriptura impleatur.
Nũc aũt ad te venio: & hec loquor in mũdo:
vt habeãt gaudiũ meũ impletũ in semetipis
Ego dedi eis sermonẽ tuũ: & mũdus eos o-
dio habuit: q non sũt de mundo sicut & ego
non sũ de mundo. Non rogo vt tollas eos de
mũdo: sed vt tuues eos a malo. De mũdo nõ
sunt: sicut & ego non sum de mundo. San-
ctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas
est. Sicut tu me misisti in mũdũ: ita & ego
misi eos in mũdum. Et p eis ego sanctifico
meipm: vt sint & ipi sanctificati in veritate
Nõ p eis aũt rogo tantũ: s & p eis q credi-
turi sũt p verbũ eorũ in me: vt omnes vnũ sint
sicut tu pr in me & ego in te. vt & ipi in no-
bis vnũ sint: vt credat mũdus q tu me mi-
sisti. Et ego claritatem quã tu dedisti mihi
dedi eis: vt sint vnũ sicut & nos vnũ sum?.
Ego in eis & tu in me: vt sint cõsũmati in vnũ
& cognoscat mũdus q tu me misisti: & dilexi
sti eos sicut & me dilexisti. Pater: qs dedisti
mihi volo vt vbi sũ ego & illi sint mecũ: vt
videãt claritatẽ meã quã dedisti mihi: q di
lexisti me añ cõstitutõ mũdi. Pater iuste:
mũdus te nõ cognouit. Ego aũt te cognoui
& hij cognouerũt q tu me misisti. Et notũ fe
ci eis nomẽ tuũ et notũ faciã: vt dilectõ q di
lexisti me in ipis sit: & ego in ipis.

Hec cũ dixisset ihesus Ca. XVIII.
egressus ẽ cũ discipulis suis trãs torrẽtem
cedrõ vbi erat ortus in quẽ introiuit
ipe & discipuli eius. Sciebat aũt & iudas
q tradebat eũ locũ: q frequẽt ihesus cõvene-
rat illuc cũ discipulis suis. Judas g cũ accepis
set cohortẽ & a pontificibus & phariseis minis
tros: venit illuc cũ lanternis & facibus & ar-
mis. Jhesus itaq sciẽs oia q ventura erãt su
per eũ pcessit & dixit eis. Quẽ quritis? Rñderũt
ei. Jhesũ nazarenũ. Dicit eis ihesus Ego sũ
Stabat aũt & iudas q tradebat eũ cũ ipsis.
Vt ergo dixit eis ego sũ: abierũt retrorsũ.
& ceciderũt in terrã. Jterũ ergo interrogauit
eos. Quẽ queritis? Illi aũt dixerũt. Ihesum
nazarenũ. Respondit ihesus. Dixi vobis: qa
ego sũ. Si g me quritis: sinite hos abire. Vt
impleret sermo quem dixit: quia qs dedisti
mihi non pdidi ex eis quenq. Simon ergo
petrus habens gladiũ eduxit eũ: & percussit
pontificis seruũ. & abscidit eius auriculam
dextrã. Erat aũt nomen seruo malchus. Di-
cit g ihesus petro Mitte gladiũ tuũ in vagi-
nã. Calicẽ quem dedit mihi pr: nõ vis vt bi-
bam illũ. Coors aũt & tribunus & ministri
iudeorũ cõphenderũt ihesũ: & ligauerunt eũ
& adduxerũt eũ ad annã primũ. Erat enim so
cer cayphe: q erat pontifex anni illius. Erat
aũt cayphas qui cõsiliũ dederat iudeis: quia
expedit vnum hoiem mori p populo. Seque
batur aũt ihesũ simon petrus: & alius discipu-
lus. Discipulus aũt ille erat notus põtifici.
& introiuit cũ ihu in atriũ põtificis. Petrus
aũt stabat ad hostiũ foris. Exiuit g alius di
scipulus qui erat notus põtifici: & dixit hos-
tiarie: & introduxit petrũ. Dicit g petro
ancilla hostiaria. Nũquid & tu ex discipu-
lis es hois istius? Dicit ille. Nõ sũ. Stabant
aũt serui & ministri ad prunas q frigus erat
& calefaciebãt se Erat aũt cũ eis & petrus:
stãs & calefaciẽs se. Pontifex g interroga-
uit ihesũ de discipulis suis: & doctrina eius.
Rñdit ei ihesus. Ego palam locutus sũ mũ-
do. Ego semp docui in synagoga. & in tẽplo
q omnes iudei cõuenerũt: & in occulto locutus
sũ nihil. Quid me interrogas? Interroga eos
qui audierunt: quid locutus sim ipsis: Ecce
hij sciũt: que dixerim ego. Hec autẽ cũ di-
xisset: vnus assistens ministrorũ dedit ala-
pam ihesu dicẽs. Sic respondes põtifici? Rñ
dit ei ihesus. Si male locutus sũ: testimoniũ
phibe de malo. Si autem bñ: quid me cedis?
Et misit eũ annas ligatum ad cayphan põ-
tificẽ. Erat aũt simon petrus stans: & cale-
faciẽs se. Dixerũt ergo ei. Nũquid & tu ex
discipulis eius es? Negauit ille & dixit. Nõ
sũ. Dicit ei vnus ex seruis põtificis: cogna-
tus eius cuius abscidit petrus auriculam.
Nonne ego te vidi in orto cũ illo. Jterũ er-
go negauit petrus: & statim gallus cãtauit.
Adducũt g ihm ad caiphã in prtoriũ. Erat
autem mane. Et ipsi nõ introierũt in prtoriũ

vt non cõtaminarent: sed manducarent pascha. Exiuit ergo pilatus ad eos foras & dixit. Quam accusationez affertis aduersus hominẽ hunc? Rñderũt: & dixerunt ei. Si nõ esset hic malefactor: nõ tibi tradidissem? eũ Dicit ergo eis pilatus. Accipite eũ vos: & scd̃m legez vestrã iudicate eũ. dixerũt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quenq̃. vt sermo ihesu impleret quẽ dixit: signifi cans q̃ morte esset moriturꝰ. Introiuit ergo iterũ in ptoriũ pilatus: & vocauit ihesum: & dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Rñdit ihesus A temetipso hoc dicis: an alij dixerũt tibi de me? Rñdit pilatus. Nũquid ego iudeus sum Gens tua & pontifices tradiderũt te mihi. Quid feci sti? Respondit ihesus. Regnũ meum nõ est hinc. Si ex hoc mũdo esset regnũ meũ: ministri mei vtiq; decertarent vt nõ traderer iudeis. Nunc autẽ regnũ meum nõ est hinc. Dixit itaq; ei pilatus. Ergo rex es tu? Rñdit ihesus. Tu dicis: qꝛ rex sũ ego. Ego in hoc natus sũ: & ad hoc veni in mundũ: vt testimoniũ phibeã veritati. Oĩs q̃ ẽ ex veritate audit vocẽ meã. Dicit ei pila tus. Quid est veritas. Et cũ hoc dixisset: iterũ exiuit ad iudeos: & dicit eis. Ego nullam inuenio in eo causam. Est autẽ cõsuetudo vobis: vt vnũ dimittã vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regẽ iudeoꝝ? Clamauerũt q̃ rursũ oẽs dicẽtes. Nõ hũc sed barraban Erat autẽ barrabas latro. Ca. XIX.

Vnc ergo apprehendit pilatus ihesum: & flagellauit. Et milites plectẽtes coronã de spinis imposuerunt capiti ei?: & veste purpurea circũdederũt eũ Et veniebãt ad eũ: & dicebãt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabãt ei alapas. Exiuit iterꝝ pilat? foras & dicit eis Ecce adduco vob̃ eũ foras: vt cognoscatis quia nullã inuenio in eo causã. Exiuit ergo ihesus portans spineã coronã: & purpureũ vestimentũ. Et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum põtifices & ministri clamabant dicẽtes. Crucifige: crucifige eũ. dicit eis pilatus. Accipite eũ vos: & crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Responderũt ei iudei. Nos legẽ habem?: & scd̃m legẽ debet mori: qꝛ filiũ dei se fecit. Cũ ergo audisset pilatus hũc sermonẽ: magis timuit. Et ingressus est in ptoriũm iterũ: & dicit ad ihesu. Vnde es tu? Ihesus aũt responsũ nõ dedit ei. Dicit ergo ei pilat? Mihi non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigẽ te: & potestatẽ habeo dimittere te? Respondit ihesus. Nõ haberes potestatẽ aduersũ me vllã: nisi tibi datũ esset desuper. Propterea q̃ me tradidit tibi maius peccatũ habet. Et exinde querebat pilat? dimittere eũ. Iudei aũt clamabãt dicẽtes. Si hũc dimitis nõ es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilatus autẽ cũ audisset hos sermones adduxit foras ihesũ & sedit pro tribunali in loco q̃ dicit lithostratos. hebraice autez gabatha. Erat autẽ parasceue pasche: hora quasi sexta: & dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autẽ clamabant. Tolle tolle crucifige eũ. Dicit eis pilat?. Regẽ vestrum crucifigã. Rñderunt pontifices. Nõ habemus regẽ: nisi cesarẽ. Tũc ergo tradidit eis illũ: vt crucifigeret. Susceperũt aũt ihesũ: & eduxerũt. Et bajulãs sibi crucẽ exiuit in eũ qui dicit calvarie locũ hebraice golgotha. Vbi crucifixerũt eum: & cum eo alios duos hinc & hinc: medium aũt ihesũ. Scripsit aũt & titulũ pilatus: & posuit sup crucem. Erat aũt scriptũ: ihesus nazarenus rex iudeoꝝ. Hũc ergo titulũ multi iudeoꝝ legerũt: qꝛ prope ciuitatez erat locus vbi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dicebãt q̃ pilato põtifices iudeorum. Noli scribere rex iudeoꝝ: sed quia ipse dixit: rex sum iudeoꝝ. Rñdit pilat?. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cũ crucifixissent eũ acceperũt vestimenta eius: & fecerũt q̃tuor partes: vnicuiq; militi ptẽ: & tunicã. Erat aũt tunica incõsutilis: desup cõtexta p totũ. Dixerũt ergo ad inuicẽ. Nõ scindam? eam. sed sortiamur de illa cuius sit. Vt scriptura impleret dicẽs. Partiti sũ vestimẽta mea sibi: & in vestem meã miserũt sortẽ. Et milites quidez hec fecerũt. Stabãt aũt iuxta crucẽ ihesu mater eius & soror matris eius maria cleophe & maria magdalene. Cũ vidisset q̃ ihesus matrẽ & discipulũ stantẽ quẽ diligebat: dicit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dic discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam

Johannes

discipulus in sua. Postea sciēs ihesus quia omnia cōsūmata sūt: vt cōsumaret scriptura dicit. Dicio. Vas g erat positū aceto plenū Illi aūt plenā aceto spongiā ysopo circūponentes: obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit. Consummatū est. Et inclinato capite tradidit spiritū. Judei g qm parasceue erat vt non remanerēt in cruce corpa sabbato: erat em magn? dies ille sabbati: rogauerūt pilatū vt frangerēt eor crura & tollerēt. Venerūt g milites & pmi quidē fregerūt crura: & alteri? q crucifixus est cū eo. Ad ihesū cū venissent vt viderūt eū iam mortuū nō fregerūt eius crura: sed vnus militū lancea lat? eius aperuit: & cōtinuo exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit testimoniū phibuit & verū est testimoniū ei?. Et ille scit quia vera dicit: vt & vos credatis. Facta sūt em hec: vt scriptura impleret. Os nō cominuetis ex eo. Et itrū alia scriptura dicit. Videbūt i quē trās fixerūt. Post hec aūt rogauit pilatū ioseph ab arimathia eo q eēt discipulus ihesu: occultus aūt pter metū iudeor: vt tolleret corpus ihesu. Et pmisit pilat?. Venit g: & tulit corpus ihesu. Venit aūt & nicodem? qui venerat ad ihesum nocte pmū: ferens mixturam mirre & aloes quasi libras centum. Acceperūt ergo corpus ihesu: & ligauerūt eū limtheis cū aromatibo sicut mos ē iudeis sepelire. Erat aūt in loco vbi crucifixus est ortus: & in orto monumentū nouū in q nō: dū quisq positus erat. Ibi g pt parasceuē iudeor: q iuxta erat monumentū posuert

Ia aūt sabbati. Ca. XX. ihm. maria magdalene venit mane cū adhuc tenebre eēnt ad monumētuz: & vidit lapidē sublatū a monumento. cucurrit ergo & venit ad simonē petrū & ad aliū discipulū quē amabat ihesus: & dic illis. Tulerūt dnm de monumēto: & nescim? vbi posuerūt eū. Exit g petrus & ille alius discipulus: & venert ad monumentū. Currebāt aūt duo simul: & ille alius discipulus precucurrit citius petro: & venit pmus ad monumentū Et cū se inclinasset vidit posita limtheamina: nō tamē intrauit. Venit ergo simō petrus sequēs eū: & intrauit in monumētū.

Et vidit limtheamina posita: & sudariū qđ fuerat sup caput eius non cū limtheaminibo positū: sed separatiz: inuolutū in vnū locū. Tūc ergo intrauit & ille discipul? q venerat primus ad monumentū: & vidit & credidit. Nondū em sciebant scripturā: q oportuerat eū a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterz discipuli ad semetipsos. Maria aūt stabat ad monumentū foris plorans. Dū ergo fleret: inclinauit se & pspexit in monumentū. Et vidit duos angelos in albis sedentes vnū ad caput & vnū ad pedes: vbi positum erat corpus ihesu. Dicūt ei illi. Mulier quid plorasi Dicit eis. Quia tulerūt dnm meū: & nescio vbi posuert eū. Hec cū dixisset cōuersa est retrorsū: & vidit ihesū stātez: & non sciebat q ihesus ē. Dic ei ihesus. Mulier qđ plorasi Quē qris. Illa existimās q ortulan? eēt: dic ei. Dne: si tu sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eū: & ego eū tollam. Dicit ei ihesus. Maria. Cōuersa illa dic ei. Rabboni qđ dicit mgr. Dic ei ihesus. Noli me tāgere. Nōdū em ascēdi ad pārez meū. Vade autē ad frēs meos: & dic eis. Ascendo ad pārez meū & patrem vestrū: deū meū & deum vestrū. Venit maria magdalene anūcians discipulis qa vidi dnm: & hec dixit mihi. Cum ergo sero eēt die illo vna sabbatoz & fores essent clause vbi erant discipuli congregati pter metum iudeor: venit ihesus & stetit in medio & dixit eis. Pax vob. Et cū hoc dixisset: ondit eis man? & latus. Gauisi sūt ergo discipuli: viso dño. Dixit ergo eis iterū. Pax vobis. Sicut misit me pat: & ego mitto vos. Hec cū dixisset insufflauit: & dic eis. Accipite spiritū sanctū. Quor remiseritis peccata remittūt eis: et quor retinueritis retenta sūt. Thomas aūt vnus ex duodecim qui dicit didimus nō erat cū eis quādo venit ihesus. Dixerūt ei alii discipuli. Vidimus dominū: Ille aūt dixit eis. Nisi videro in manibo eius fixurā clauor & mittā digitū meum in locū clauor: & mittā manū meam in latus eius: nō credā. Et post dies octo iterz erant discipuli eius intus: & thomas cū eis. Venit ihesus ianuis clausis: & stetit in medio & dixit eis. Pax vob. Deide dic thome Infer digitū tuū huc et vide manus meas: et

affer manū tuā & mitte in lat⁹ meū: & noli esse incredulus sed fidelis. Rñdit thomas & dixit ei. Dominus meus: & deus meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma credidisti: beati q̄ nō viderūt & crediderūt. Multa quidem & alia signa fecit ihesus in cōspectu discipulorū suorū: q̄ nō sūt scripta ī libro hoc Hec aūt scripta sūt vt credatis quia ihesus est xp̄us filius dei: & vt credentes vitā habeatis in nomine eius.

Capi. XXI.

Postea manifestauit se iterū ihesus ad mare tiberiadis. Manifestauit aūt sic. Erant simul simon petrus & thomas q̄ dicit̄ didim⁹ & nathanael q̄ erat a chana galilee: & filij zebedei: & alij ex discipulis eius duo. Dicit eis simō petr⁹. Vado piscari. Dicūt ei. Venim⁹ & nos tecū. Et exierūt & ascēderūt ī nauim: & illa nocte nihil prēdiderūt. Mane aūt iā facto stetit ihesus in littore: nō tn cognouerūt discipuli q̄ ihesus est. Dicit g̃ eis ihesus. Pueri: nūq̄d pulmētariū habetis? Rñderūt ei. Nō. Dicit eis. Mittite in dexterā nauigij rete: & inuenietis. Miserūt ergo: & iam nō valebāt illud trahere pre multitudine pisciū. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat ihesus petro. Dñs est. Simon petr⁹ cum audisset q̄ dñs est. tunica succinxit se erat em̃ nudus) & misit se in mare. Alij aūt discipuli nauigio venerūt. Non em̃ longe erant a terra sed quasi cubitis ducētis trahentes rete piscium. Vt ergo descēderūt in terrā viderūt prunas positas: & piscē suppositū & panē. Dicit eis ihesus. Afferte de piscibus quos prēdidistis nūc Ascendit simon petrus & traxit rete in terrā: plenū magnis piscibus centū quinq̄ginta tribus. Et cū tanti essent: nō est scissum rete. Dicit ei ihesus. Venite prādete & nemo audebat discumbentiū interrogare eū tu quis es: sciētes q̄ dñs est. Et venit ihesus & accepit panē & dabat eis: & piscē similiter. Hoc iā tercio manifestatus est ihesus discipulis suis: cū resurrexisset a mortuis. Cū g̃ prādissent dixit simoni petro ihesus. Simon iohānis diligis me plus hijs? Dicit ei. Etiā dñe tu scis: q̄ amo te. dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit iterum. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiā domine tu scis: quia amo te. Dicit ei iterū. Pasce agnos meos. Dicit ei tercō. Simon iohannis amas me? Contristatus est petrus q̄ dixit ei tercio amas me & dicit ei. Dñe tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen dico tibi: cū esses iunior cingebas te & ambulabas vbi volebas. Cū aūt senueris extendes manus tuas: & alius te cinget: & ducet quo tu nō vis. Hoc aūt dixit: significās qua morte clarificaturus eēt deū. Et cū hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat ihesus sequentē q̄ & recubuit in cena sup pectus ei⁹ & dixit: dñe q̄s est q̄ tradet te. Hūc ergo cū vidisset petr⁹: dicit ihesu. Dñe: hic aūt quid Dicit ei ihesus. Sic eū volo manere: donec veniam. Quid ad te. Tu me sequere. Exiit g̃ ꝑmo iste inter fratres: q̄ discipulus ille nō moriet̃. Et nō dixit ei ihesus nō moriet̃: ꝟ sic eū volo manē donec veniā. q̄d ad te Hic est discipul⁹ ille q̄ testimoniū phibet de hijs & scripsit hec. Et scimus: q̄ verū ē testimoniū ei⁹. Sūt aūt & alia mlta q̄ fecit ihesus: q̄ si scribāt̃ p singula nec ipm arbitror mū dū capere posse eos qui scribendi sūt libros

Explicit euāgeliū scd̄m iohannē. Incipit pfacō scī hieronimi ī oēs epl̄as scī pauli

Primū queriē: q̄re post euangelia q̄ supplementū legis sūt & in quibus nobis exēpla & p̄cepta viuendi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epistolas ad singulas ecc̄ias destinare. Hac aūt causa factū videt̃ vt scī initia nascētis ecc̄ie nouis causis existētibus p̃uenirēt & vt p̃ntia atq̄ oriētia resecaret vicia: & p⁹ futuras excluderet q̃stiones: exēplo ꝓpheta rū. q̄ post editā legē moysi in q̄ oīa dei mandata legebant̃ nihilominus tamen doctrina sua reduiua semp populi cōpressere peccata & ꝓpter exemplū viuendi libros ad nostrā etiam memoriam transmiserunt. Deinde q̃ritur: cur nō amplius q̃ decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sūt em̃ cum ea q̄ dicit̃ ad hebreos: nā reliquę quatuor ad discipulos specialiter sūt porrecte. Vt oñderet nouū nō discrepare a veteri testamēto. et se contra legē nō facere moysi ad numerum

primoꝝ decalogi mandatoꝝ suas epistolas destimauit: & quot ille p̃ceptis a pharaone instituit liberatos: totidez epistolis a diabo li & ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam & duas tabulas lapideas: duoꝝ testa mentoꝝ figurā habuisse. viri eruditissimi tra diderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribit quidā pauli nō esse affirmant. eo qꝫ nō sit eius noīe titulata. & ꝓpter ꝑmonis sti ligꝫ distantiā: sed aut barnabe iuxta tertul: lianū aut luce iuxta quosdam: vel certe cle mētis discipuli apostoloꝝ & episcopi roma ne ecclesie post apostolos ordinati. Quibo re spōdendū est: si ꝓpterea pauli nō erit qꝫ eius nō habet nomē: g̃ nec alicuius erit: qꝫ nulli? nomine titulatur. & si inconueniens absur: dūꝫ est: ipsius magis eē credenda est q̃ tā: to doctrine sue fulget eloq̃o. Sed qm̃ apud hebreoꝝ ecclesias quasi destructor legis fal: sa suspicione habebat: voluit tacito nomine de figuris legis. & veritate cristi reddere ra tiōz: ne odiū noīs. fronte p̃lati. vtilitatē ex: cluderet lectionis. Nō est sane mirū si eloquē tior videt in ꝓprio: id est ebreo qꝫ in peg̃no id est in greco: quo cetere epistole sūt scri: pte ꝑmone. Mouet etiā quosdam quare ro: manoꝝ epistola in primo sit posita: cū eā nō p̃mo scriptā ratio manifestet. Nā hāc sep: ficiscētē iherosolimā scripsisse testat cū corī thios et alios iā añ vt ministeriū quod secū portaturus erat colligerent litteris adhor: tus sit. Qꝫ inde intelligi quidā volūt ita om nes epistolas ordinatas: vt prima poneret quamuis posterior fuerit destimata: vt per singulas epistolas gradibo ad pfectiora ve: niret. Romanoꝝ namqꝫ plericꝫ tam rudes erāt: vt nō intelligerēt dei se gratia. & nō su is meritis eē saluatos: & ob hoc duo inter se populi cōflictarēt. Idcirco illos indigē as: serit corrigi. vitia gentilitatis p̃ora cōme: morans. Corinthijs aūt iam dicit scientie gratiam eē cōcessam: & non tam oēs increpat: q̃ cur peccātes increpauerūt reꝓhendit sicut ait. Audit inter vos formicatio. Et ite rū. Congregatis vobis cū meo spū tradere huiusmodi sathane. In scda vero laudant: & vt magis ac magis ꝓficiant cōmonent. Galathe vero iā nullius crimīis arguūt: nisi hoc tantū. qꝫ callidissimis pseudo apostolis credidērūt. Ephesij sane nulla reprehen sione sed multa laude sūt digni: qꝫ fidez apo: stolicā seruauerūt. Philipenses etiā multo magis collaudantur: qui nec audire quidem falsos apostolos voluerūt. Thessalonicēses nihilomin? in duabo epistolis omni laude ꝓ sequit: eo qꝫ nō solū fidem inconcussam ser: uauerint veritatis: sed etiā in psecutione ci uiū fuerint constantes inuenti. Colossenses aūt tales erāt: vt cū ab apostolo visi corpora liter nō fuissent: hac laude digni haberent. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens. & videns ordinē vīm De hebreis vero quid dicendum est. quoꝝ thessalonicenses q̃ plurimū laudati sūt. imi: tatores facti eē dicunt: Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiaꝝ dei que sūt in iudea: eadem em̃ passi estis & vos a cōtribulibo vestris: que & illi a iudeis Apud ipsos qꝫ hebreos eadez cōmemorat di cēs. Nā & victis cōpassi estis: & rapinā bo noꝝ vīoꝝ cū gaudio suscepistis: cognoscē: tes vos habē meliorē & manentē substātiā.

Explicit plog? generalis in oēs epistolas.
Incip̃. plog? specialis i epistolā ad roma.

Romani sūt qui ex iudeis & gē tibo crediderūt. Iō ꝫ supba cō: tētōe volebāt se alterutꝝ sup: ponē. Nā iudei dicebāt. Nos sum? popul? dei. qꝫ ab initio dilexit & fouit: nos circūcisi ex genē abra: hā. sācta descēdim? ex stirpe: & notus retro apud iudeā tantū de?. Nos de egipto figmis dei & vtutibo liberati mare sicco ptrāsiim? pede cū inimicos nros g̃uissimi fluct? inolu erūt. Nob̃ pluit māna dñs i deserto: & q̃si fi lijs suis celeste pabulū ministrauit Nos die noctuꝫ i colūna nub̃ igniſq̃ p̃cessit: vt nob̃ in muio iter oñderet. Atqꝫ vt cetera eius cir ca nos immēsa bñficia taceamus: nos soli de gmi fuim? dei legē accipe. & vocē dei loquē: tis audire: eiusqꝫ cognoscē voluntatē. In q̃ lege nobis ꝓmissus est cristus: ad q̃s etiam ipse se venisse testatus est dicens: non veni nisi ad oues q̃ pierāt dom? israhel: cū vos ca nes potius q̃ homines appellauerit. Equz

ne ergo est vt ydola hodie deserentes quibo ab incio deseruistis. nobis comparemini: & non pocius in pselitorum locū ex legis auctoritate & cōsuetudine deputemini. Et hoc ipm nō merebamini: nisi qa larga semp dei clementia voluit vos ad nostrā imitationez admittere. Gentes etiā ecōtrario respondebant. Quanto em maiora erga vos dei bnficia narraveritis. tanto maioris vos criminis reos eē monstrabitis. Semp em hīs ommibus extitistis ingrati. Nam ipsis pedibo quibus aridū mare transistis. ludebatis añ ydola que fecistis: & ipso ore quo paulo añ obnecē aduersariorū domino cātaueratis simulacra vobis fieri poposcistis: illis oculis quibus venerādo deū in nube vel igne cōspiscere solebatis: simulacra intuebamini. Manna qđ vob fastidio fuit: & semp ī defto cōtra dominū murmurastis: ad egiptū vñ vos mañ valida eiecerat redire cupientes. Quid plura. Ita patres vestri crebra ꝓuocatione dominū irritauerunt: vt omnes in heremo morerent: nec plus ex semoribo eoz qđ duo homines terrā repromissionis intrarēt. Hoc qđ antiqua replicamus: cū etiā si illa minime fecissetis. đ hoc solo. nemo vos dignos venia iudicaret. quod dñm cristū ꝓphetaz semp vobis vocibo repromissum nō solū suscipere noluistis sed etiam morte pessima pemistis. Quē vt nos cognouimus statim credidim?. cum nobis de eo antea non fuerit ꝓdicatū. Vnde ꝓbat: qđ ydolis seruiuimus: non obstinationi mētis: sed ignorātie deputandū. Qui enim cognitū ilico sequimur: olim vtiqđ seqremur si antea cognouissem? Dic autez vos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū imitacio magis qđ carnalis natiuitas filios vos faciat eē sanctoz. Demde esau et ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tñ in filios reputant. Hīs taliter altercātibo. apostolus se mediū interponens: ita partiū dirimit questiones: vt neutrū eoz sua iusticia salutem meruisse confirmet: ambos vero populos & scienter & ignāter deliquisse: imdeos qđ ꝓ ꝓuaricationē legis deū inhonorauerint. gētes vo qđ cū cognitū de creatura creatorē vt deū debuerint venerari. gloriā ei? in manufacta mutauerint simulacra: vtrosqđ etiam similiter veniam cōsecutos. equales eē veracissima ratōe demōstrat: ꝑsertim cum in eadez lege ꝓdictū & iudeos & gentes ad xp̄i fidem vocandos esse oñdat. Quāobrē vicissim eos humilias ad pacē & cōcordiā cohortat.

Epl. plog? spālis. Incipit argumētū

Romani sūt partis ytalie. Hi ꝓuenti sūt a falsis apostolis: & sub noīe domini nostri ihesu cristi in legem & ꝓphetas erāt indocti. Hos reuocat apostolus ad veram & euangelicam fidem scribens eis a corintho.

Explicit argumentū. Incipit epistola beati pauli apostoli ad romanos.

Paulus seruus ihesu cristi vocatus apostol? segregatus in euangeliū dei. qđ añ ꝓmiserat ꝑ ꝓphetas suos ī scripturis sāctis de filio suo qui factus est ei ex semine dauid scđm carnem qui predestinatus est filius dei in virtute scđm spiritū sanctificationis ex resurrectione mortuoz ihesu cristi dñi nri: ꝑ quē accepimus gratiā & apostolatū ad obediendū fidei in ommibo gentibus ꝓ nomine eius: in quibo estis & vos vocati ihesu cristi: ommibo qui sūt rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis & pax a deo patre nostro & domino ihesu cristo. Primū q̄dem gratias ago deo meo ꝑ ihesū cristū pro ommibo vobis. quia fides vra annūciatur in vniuerso mūdo. Testis em mihi est de? cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius. qđ sine intermissione memoriam vestri facio semp in orationibus meis obsecrans si quo mō tādez aliquādo ꝓsperū iter habeā in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero em videre vos: vt aliquid impertiar vob gratie spiritualis ad confirmandos vos id est simul consolari in vobis per eam que inuicem est fidem vestrā atqđ meā: Nolo aūt vos ignorare fratres: quia sepe ꝓposui venire ad vos & ꝓhibitus sū vsqđ adhuc: vt aliquē fructū habeā in vobis sicut & in ceteris gētibo. Grecis ac barbaris sapientibo et insipientibus debitor sum: itaqđ quod in me ꝓmptū est & vobis q̄ rome estis euangelizare. Non enim erubesco

euangeliũ. Virtus em̃ dei est in salute omi credenti : iudeo primũ & greco · Justicia em̃ dei ī eo revelat̃ ex fide ī fidē: sicut scriptũ est. Justus aũt ex fide vivit · Revelat̃ em̃ ira dei de celo sup oēz impietatē & iniusticiā hominũ: eoz qui veritatē dei in iniusticia detinēt: q̃ qđ notũ est dei manifestũ est in illis. Deus em̃ illis revelavit · Invisibilia enim ip̃i? a creatura mũdi p ea q̃ facta sũt intellecta cōspiciunt̃: sempiterna q̃ eius virt? & divinitas: ita vt sint inexcusabiles · Quia cũ cognovissent deũ nō sicut deũ glorificarunt aut gratias egerūt: s̃ evanuerũt in cogitationibus suis : & obscuratum est insipiens cor eoz · Dicētes em̃ se eē sapientes: stulti facti sũt. & mutavervnt glorią incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs: & volucrũ & quadrupedũ & serpētiũ. Propter qđ tradidit illos deus in desideria cordis eoz in immundiciam: vt cōtumelijs afficiāt corpora sua in semetipsis · Qui commutaverūt veritatē dei in mendatiũ: & coluerũ & servierũ creature potius q̃ creatori: q̃ est bñdictus in secula amē. Propterea tradidit illos de? in passiones ignominie · Nā femīe eoz immutaverũ naturalē vsũ in eaz vsũ qui est contra naturā. Similit aũt & masculi relicto naturali vsu femine exarserũt in desideriis suis in invicē: masculi in masculos turpitudinē operantes: & mercedem quā oportuit erroris sui in semetipsis recipientes · Et sicut nō probaverũt deum habere ī noticia · tradidit illos deus in reprobũ sensũ : vt faciāt ea que nō cōvenit̃: repletos omni iniquitate · malicia · formicatōne · avaricia · nequitia · plenos invidia · homicidijs · cōtētione · dolo malignitate · susurrones · detractores · deo odibiles · cōtumeliosos · superbos · elatos · inventores malor · parētibo nō obedientes · insipientes incompositos · sine affectione · absq̃ fedre: sine misericordia · Qui cũ iusticiā dei cognovissent nō intellexerũt qm̃ q̃ talia agũt digni sunt morte: nō solũ qui ea faciũt: s̃ etiaz qui consentiũt facientibus.

Capi · II.

Propter qđ inexcusabil̃ es o hō oīs q̃ judicas · In quo em̃ judicas alterū teipsũ cōdemnas · Eadem em̃ agis q̃ judicas · Scimus enim: quoniam judicium dei est scđm veritatē in eos qui talia agunt · Existimas aũt hoc o homo q̃ judicas eos q̃ talia agunt & facis ea: q̃ nō effugies judiciũ dei? An divicias bonitatis eius & pacientie & lōganimitatis contēnis? Ignoras qm̃ benignitas dei ad penitētiā te adducit · Secundũ aũt duritiā tuā & impenitēs cor thesaurisas tibi iram in die ire & revelationis insti judicij dei: q̃ reddet vnicuiq̃ scđm opa eius · Iīs quidē qui scđm patientiā boni operis: gloriā et honorē & incorruptionē querentibo vitā eternā · Iīs aũt qui sũt ex cōtētōe & qui nō acquiescũt veritati · credũt aũt iniq̃tati · ira & indignatio · tribulatio : & angustia ī omnē animā hominis operantis malũ: judei primũ & greci · Gloria aũt et honor & pax omni operāti bonũ : iudeo p̃mũ & greco · Nō em̃ est acceptio psonar̃ apud deũ · Quicũq̃ em̃ sine lege peccaverũt · sine lege peribunt: & quicũq̃ in lege peccaverũt : p legē judicabunt̃ · Nō em̃ auditores legis justi sũt apud deũ : sed factores legis justificabunt̃ · Cum em̃ gentes q̃ legē nō habent naturaliter ea q̃ legis sũt faciũt: eiusmodi legē non habentes ipsi sibi sũt lex: qui ostendũt opus legis scriptũ in cordibo suis: testimoniũ reddente illis cōscia ipsor & inter se invicē cogitatōnũ accusantiũ aut etiā defendentiũ: in die cũ judicabit de? occulta hominũ scđm evāgeliũ meũ p ihesũ cristũ Ecce aī tu judeus cognominaris & requiescis in lege · & gloriaris in deo · & nosti volũtatē ei? & p̃bas vtiliora instructus p legē · cōfidis te ip̃m eē ducē cecorũ · lumē eoz q̃ ī tenebris sũt · eruditorē insipientiũ magistrũ infantiũ habentē formā scientie & veritatis in lege: q̃ ergo aliũ doces teipsũ nō doces · Qui p̃dicas non furandũ furaris · qui dicis non mechandum mecharis · Qui abominaris ydola sacrilegiũ facis · Qui in lege gloriaris: p p̃uaricatōz legis deũ inhonoras · Nomē em̃ dei p vos blasphemat̃ int̃ gētes: sicut scriptũ est · Circūcisio quidē p̃dest si legem observes: si aũt p̃uaricator legis fis: circūcisio tua p̃putiũ facta est · Si igit̃ p̃putiũ iusticias legis custodiat : nōne p̃putiũ illius in circūcisiōez reputabit̃ ? Et judicabit id qđ ex natura est p̃putiũ legē cōsumans: te qui per litteram

& circūcisionē ꝓuaricatoꝛ es legis· Nō em̄ qui in manifesto iudeus est neq; q̄ in manifesto in carne est circūcisio· ꝭ qui in abscōdito iudeus est & circūcisio cordis in spū nō lr̄a: cui⁹ laus nō ex hoīb⁹ ꝭ ex deo ē. Ca. III.

Quid g̃ ãplius iudeo est aut q̄ vtilitas circūcisionis· Multū p cēz modū· Primū q̄dez: q̄ credita sūt illis eloq̃a dei· Quid em̄ si quidã illoꝝ nō crediderūt: Nūquid incredulitas illoꝝ fidē dei euacuauit: Absit. Est aũt deꝰ verax: omis autē homo mẽdax sicut scriptū est: vt iustificeris in sermonib⁹ tuis & vincas cū iudicaris. Si aũt iniq̃tas nr̄a iusticiã dei cōmendat: quid dicemus: Nunquid iniquus est deus: qui infert iram· Secm hominē dico· Absit· Alioquin quomodo iudicabit deus hūc mūdum· Si enim veritas dei in meo mendatio abūdauit in gloriã ipsius: q̄d adhuc & ego tã ꝙ peccatoꝛ iudicoꝛ & nō sicut blasphemamur· & sicut aiūt quidam nos dicere· faciamus mala vt veniãt bona· Quoꝝ dãnacō iusta est· Quid ergo· Precellimus eos. Nequaq̃· Causati em̄ sumus iudeos & grecos oēs sub peccato esse sicut scriptum est· Quia non est iustus quisq̃: non est intelligens: nō est requirens deum· Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est vsq; ad vnum· sepulcrū patēs est gutt̃ eoꝝ: linguis suis dolose agebant: venenū aspidū sub labijs eoꝝ· Quoꝝ os maledictōne & amaritudine plenū est: veloces pedes eoꝝ ad effundendū sanguinē· Contritō & infelicitas in vijs eoꝝ: & viã pacis nō cognouerunt: non est timoꝛ dei ante oculos eoꝝ· Scimus aũt quomã quecūq; lex loquitur hijs q̄ in lege sunt loquit̃· Vt omne os obstruat̃ & subditꝰ fiat omnis mūdus deo: q̄ ex operib⁹ legis nō iustificabit̃ oīs caro coram illo· Per legem em̄ cognicio peccati. Nūc aũt iusticia dei sine lege manifestata ē: testificata a lege & pphetis· Justicia aũt dei est p fidē ihesu xp̃i: in oēs & sup oēs q̄ credūt in eū· Non em̄ est distinctio· Omēs em̄ peccauerūt: & egēt gloria dei· Justificati g̃tis p gratiã ipsius p redemptōm que est in cristo ihesu· quē ꝓposuit deus ꝓpiciatoꝛez p fidē in sāguine ipsius ad ostensionez iusticie sue ꝓpter remissionem p̃cedentiū delictoꝝ in sustentatione dei ad ostensionē iusticie eius in hoc tēpoꝛe: vt sit ipse iustus & iustificās eū q̄ ex fide est ihesu cristi· Vbi est ergo gloriatō tua: Exclusa est· Per quã legē· Factorū: Nō· Sed p legē fidei· Arbitramur enim iustificari hoīez p fidez: sine operib⁹ legis· An iudeoꝝ deꝰ tm̄: Nōne & gentiū· ymmo & gentiū· Quomã q̄dez vn⁹ ē deꝰ q̄ iustificat circūcisiōz ex fide: & ꝓputiū p fidē· Legez g̃ destruim⁹ p fidē: Absit· Sed legē statuim⁹·

Quid g̃ dicemus inuenisse abrahã pr̃em nr̄z secm carnē: Si em̄ abrahã ex opib⁹ iustificat⁹ est· habet gloriã: ꝭ non apud deū· Quid em̄ dicit scriptura: Credidit abrahã deo: & reputatū est illi ad iusticiã· Ei aũt q̄ opat̃· merces nō imputat̃ secm gr̃tiã: ꝭ secm debitū· Ei vero qui nō opat̃· credenti autē in eū q̄ iustificat impiū reputat̃ fides eius ad iusticiã secm ꝓpositū gr̃tie dei sicut & dauid dic̃ beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiã sine operib⁹· Beati quoꝝ remisse sūt iniquitates: & quoꝝ tecta sūt peccata· Beatus vir cui nō imputauit dñs peccatū· Beatitudo g̃ hec in circūcisiōe tm̄ manet: an etiã in ꝓputio Dicimus em̄: q̄a reputata est abrahe fides ad iusticiã· Quō ergo reputata est· In circūcisione: an in ꝓputio· Non in circūcisione: sed in ꝓpucio· Et signū accepit circūcisionis signaculū iusticie fidei que est in ꝓputio vt sit pater ommiū credentiū p ꝓputiū: vt reputet̃ & illis ad iusticiã· Et sit pater circūcisionis: nō hijs tantū q̄ sūt ex circūcisiōe sed & hijs qui sectant̃ vestigia fidei q̄ est in ꝓputio patris nostri abrahe· Nō em̄ p legez ꝓmissio abrahe aut semini eius vt heres eēt mūdi: ꝭ p iusticiã fidei· Si em̄ qui ex lege· heredes sūt· exinanita est fides: abolita est ꝓmissio· Lex em̄ irã opat̃· Vbi em̄ nō est lex: nec ꝓuaricatō· Ideo ex fide: vt secm g̃tiam firma sit ꝓmissio omni semini· Non ei qui ex lege est solū: sed & ei qui ex fide est abrahe q̄ pat̃ est oīm nostrū: sicut scriptū ē· Quia patrem multaꝝ gentium posui te ante deū cui credidisti: qui viuificat mortuos: & vocat ea q̄ nō sūt tanq̃ ea q̄ sūt· Qui cōtra spem in spem credidit: vt fieret pr̃ multaꝝ

gentiũ: scd̃m qd dictũ est ei. Sic erit semen tuum: sicut stelle celi & sicut arena que est in litore maris. Et nõ infirmat9 est in fide nec cõsideravit corpus suũ emortuũ. cũ iã fere centũ eẽt annor: & emortuã vuluã sare. In repromissiõe etiã dei nõ hesitavit diffidẽtia: sd cõfortat9 ẽ fide dãs gloriã deo: plenissime sciẽs. qd quecũq; promisit deus potẽs ẽ & facere. Ideo & reputatũ est illi ad iusticiã. Nõ est aũt scriptũ tm̃ ꝓpt̃ ipsũ qd reputatũ est illi ad iusticiã: sed & ꝓpter nos quibs reputabit̃ credentibs in eũ qui suscitavit ihesum cristũ dn̄m nostrũ a mortuis: qui traditus est ꝓpter delicta nostra & resurrexit ꝓpter iusti

Iustificati g̃ ex fide pacẽ habeam9 ad deũ p dn̄m nostrũ ihesum cristũ: p quẽ habem9 accessum per fidẽ in gratiã istã: in qua stamus & gloriamur in spe glorie filior dei. Non solũ aũt: sed & gloriamur in tribulatiombus: scientes qd tribulatio patientiã operat̃: patiẽtia aũt pbationẽ: pbatio vero spem. Spes aũt nõ cõfundit: qa charitas dei diffusa est in cordibs nostris: per spiritũ sanctũ qui datus est nobis. vt quid em̃ cristus cũ adhuc infirmi essem9 scd̃m tempus pro impiis mortuus est. Vix em̃ pro iusto quis moriẽt. Nam p bono forsitan quis audeat mori. Commẽdat aũt charitatẽ suam deus in nobis: quoniam si cum adhuc peccatores essemus scd̃m tẽpus: cristus p nobis mortuus est. Multo igit̃ magis nunc iustificati in sanguine ipsius salui erimus ab ira p ipsum. Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo. per mortẽ filij eius: multo magis reconciliati salui erimus in vita ipsius. Nõ solũ aũt: sed & gloriamur in deo p dn̄m nostrũ ihesũ cristũ. p quẽ nũc reconciliatõz accepimus. Propterea sicut p vnũ hominẽ peccatũ in hunc mũdũ intravit & p peccatũ mors: & ita in oẽs homẽs mors ptransiit: in quo omnes peccaverũt. Vsq; ad legẽ em̃ peccatũ erat in mundo. Peccatũ aũt nõ imputabat̃ cũ lex non esset: sed regnavit mors ab adã vsq; ad moysen: etiam in eos qui non peccaverũt in similitudinẽ preuaricatiois ade: qui est forma futuri. Sz non sicut delictum: ita & donũ. Si em̃ vnius delicto multi mortui sũt.

Ca. V

multo magis gratia dei & donum. in gratia vnius hominis ihesu cristi. in plures abũdavit. Et nõ sicut p vnũ peccatũ: ita & donũ. Nam iudiciũ ex vno in condẽnatiõz: gtia aũt ex multis delictis in iustificationẽ. Si em̃ vnius delicto mors regnavit p vnũ: multo magis abundantiã gratie & donatiõis & iusticie accipientes in vita regnabũt per vnũ ihesum cristũ. Igit̃ sicut p vnius delictum in oẽs homines in condẽnationẽ: sic & per vnius iusticiam in omnes homines in iustificationẽ vite. Sicut em̃ p inobedientiã vnius hois peccatores cõstituti sũt multi: ita et per vnius obedientiam iusti constituentur multi. Lex aũt subintravit: vt abũdaret delictũ: Vbi aũt abũdavit delictũ sup abũdavit et gratia vt sicut regnavit peccatũ i mortẽ ita & gratia regnet p iusticiã in vitã etnã p ihesũ xp̃m dn̄m nostrũ.

Ca. VI

Quid g̃ dicem9 pmanebim9 ĩ peccato: vt gratia abũdet? Absit. Qui em̃ mortui sumus peccato: quõ adhuc viuemus in illo? An ignoratis fratres: qz q̃cũq; p baptizati sum9 in xp̃o ihesu in morte ipsius baptizati sum9. Cõsepulti em̃ sum9 cũ illo p baptismũ in mortẽ vt qm̃ cristus surrexit a mortuis p gloriã patris: ita et nos in novitate vite ambulem9. Si ei cõplãtati facti sum9 similitudini mortis eius simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes: quia vetus homo noster simul crucifixus est vt destruatur corpus peccati: vt vltra nõ seruiamus peccato. Qui em̃ mortuus est iustificatus est a peccato. Si aũt mortui sumus cũ cristo credimus quia simul etiã viuem9 cũ cristo. scientes qd cristus resurgens ex mortuis iã nõ moriẽt: mors illi vltra nõ dn̄abit̃. Qd enim mortuus est peccato mortuus est semel: qd autem vivit vivit deo. Ita & vos existimate vos mortuos quidẽ esse peccato viuẽtes aũt deo in cristo ihesu. Non ergo regnet peccatuz in vestro mortali corpore: vt obediatis concupiscentijs eius. Sed neq; exibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exibete vos deo tanquam ex mortuis viuentes: & membra vestra arma iusticie deo. Peccatũ em̃ vobis non dn̄abit̃. Non em̃ sub lege estis: sed sub gratia. Quid

ergo? Peccabimus: quoniã non sumus sub lege sed sub gratia? Absit. An nescitis qm̃ cui exhibetis vos seruos ad obediendũ: serui estis eius cui obedistis. siue peccati ad mortẽ siue obeditõis ad iusticiã Gratias aũt ago deo q̃ fuistis serui peccati: obedistis autẽ ex corde. in eam formã doctrine in q̃ traditi estis Liberati aũt a peccato: serui facti estis iusticie. Humanũ dico: ꝓpter infirmitatẽ carnis vestre. Sicut em̃ exhibuistis mẽbra vestra seruire immundicie & iniq̃tati ad iniq̃tatem: ita nũc exhibete mẽbra vestra seruire iusticie in sanctificationẽ. Cũ em̃ serui essetis peccati: liberi fuistis iusticie. Quẽ ergo fructũ habuistis tũc in illis: in quibꝫ nũc erubescitis Nam finis illoꝝ mors est. Nũc vero liberati a peccato serui aũt facti deo habetis fructũ vr̃m in sanctificatõm: finẽ vo vitã eternã Stipẽdia em̃ peccati mors: gratia aũt dei vita eterna. in cristo ihesu dño nr̃o. Ca. VII.

An ignoratis fratres. sciẽtibꝫ em̃ lege loq̃r: q̃ lex in hoie dñat̃ quãto tẽpe vivit? Nã q̃ sub viro est mulier: viuẽte viro alligata est legi. Si aũt mortuꝰ fuerit vir eius: soluta est a lege viri. Igit̃ viuẽte viro vocabit̃ adultera si fuerit cũ alio viro: si aũt mortuus fuerit vir eius. liberata est a lege viri: vt non sit adultera si fuerit cũ alio viro. Itaq̃ fratres mei & vos mortificati estis legi p corpus cristi: vt sitis alterius q̃ ex mortuis resurrexit: vt fructificetis deo. Cũ em̃ essemꝰ in carne. passiones peccatoꝝ q̃ p legem erãt opabant̃ in mẽbris nostris: vt fructificarẽt morti. Nũc aũt soluti sumus a lege mortis. in qua detinebamur: ita vt seruiamus in novitate spiritus & non in vetustate littere Quid ergo dicemꝰ Lex peccatũ est. Absit. Sed peccatum nõ cognoui: nisi p legem. Nam concupiscẽtiam nesciebã: nisi lex diceret. Non concupisces. Occasione aũt accepta: peccatũ p mandatũ opatũ est in me oẽm cõcupiscentiã. Sine lege em̃ peccatũ mortuũ erat. Ego aũt vivebam sine lege aliquãdo. Sed cũ venisset mandatũ: peccatũ revixit. Ego aũt mortuus sũ: & inventũ est mihi mandatũ quod erat ad vitã: hoc eẽ ad mortẽ. Nam peccatũ occasione accepta per mandatũ seduxit me: & p illud occidit. Itaq̃ lex quidem sancta: & mandatũ scm̃ & iustũ & bonũ. Quod q̃ bonũ ẽ mihi factũ est mors. Absit. Sed peccatũ vt appareat peccatũ p bonũ opatũ est mihi mortẽ: vt fiat supra modũ peccãs peccatũ p mãdatũ. Scimus em̃: q̃ lex spũalis est. Ego aũt carnal̃ sũ: venũdatus sub peccato Quod em̃ opor nõ intelligo. Nõ em̃ q̃d volo bonũ hoc ago: sed quod odio malum illud facio. Si autẽ quod nolo illud facio consentio legi q̃m bona est. Nũc aũt iã non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatũ. Scio em̃: q̃ nõ habitat in me. hoc est in carne mea bonũ. Nã velle adiacet mihi: perficere aũt bonũ nõ inuenio. Non em̃ quod volo bonũ hoc facio: sed q̃d nolo malũ hoc ago. Si autem q̃d nolo hoc facio: iam non ego operor illud: sed q̃d habitat in me peccatũ. Inuenio igit̃ legẽ volenti mihi facẽ bonũ: q̃m mihi malũ adiacet. Condelector em̃ legi dei scd̃m interiorem hoiem. Video aũt aliam legẽ in mẽbris meis. repugnãtem legi mẽtis mee: & captiuantẽ me in lege peccati q̃ est in mẽbris meis. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei: p ihesũ xp̃m dñm nr̃m. Igit̃ ego ipe mẽte seruio legi dei: carne aũt legi peccati. Ca. VIII.

Nihil ergo nũc damnacõis est his q̃ sunt in xp̃o ihesu: q̃ nõ scd̃m carnem ambulãt. Lex em̃ spũs vite in xp̃o ihesu: liberauit me a lege pcti & mortis. Nã q̃d impossibile erat legi in quo infirmabat̃ p carnẽ: deꝰ filiũ suũ mittens in similitudinẽ carnis peccati: & de peccato dãnauit peccatũ in carne. vt iustificatõ legis ipleret̃ in nobis: q̃ nõ scd̃m carnẽ ambulamꝰ: sed scd̃m spm̃. Qui em̃ scd̃m carnẽ sunt. q̃ carnis sunt sapiunt: q̃ vero scd̃m spm̃ sunt: que sunt spũs sentiunt. Nã prudentia carnis mors est: prudentia autem spus vita & pax. Quoniam sapientia carnis inimica est deo. Legi em̃ dei nõ est subiecta nec em̃ potest. Qui aũt in carne sunt: deo placere nõ possunt. Vos aũt in carne nõ estis sed in spũ: si tamẽ spũs dei habitat in vob̃. Si quis aũt spm̃ xp̃i nõ habet: hic nõ est eius. Si aũt cristus in vobis est: corpus quidem mortuũ est ꝓpter peccatũ: spũs vo vivit ꝓpter iustificationẽ. Quod si spũs eius q̃ suscitauit

ihesum a mortuis habitat in vob: qui suscitauit ihesū cristum a mortuis vuificabit & mortalia corpora vestra ꝓpter inhabitantez spiritū eius i vobis. Ergo fratres debitores sumus: nō carni vt scd̄m carnez viuamus. Si em̄ scd̄m carnem vixeritis: moriemini: si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis. viuetis. Quicunq; em̄ spiritu dei agunt: hi sūt filij dei. Non em̄ accepistis spiritū seruitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis filioꝝ dei: in quo clamamus abba pater. Ipse em̄ spiritus testimoniū reddit spiritui nostro: q̄ sumus filij dei. Si aūt filij & heredes: heredes q̄dez dei. coheredes aūt cristi: si tn̄ cōpatimur vt simul & cōglorificemur. Existimo em̄: q̄ non sūt cōdigne passiones hui⁹ tēporis ad futurā gloriā q̄ reuelabit in nobis. Nam expectatio creature reuelatōz filioꝝ dei expectat. Vanitati em̄ creatura subiecta est non volēs: sed ꝓpter eū qui subiecit eam in spe: quia & ipsa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatem glorie filioꝝ dei. Scimus em̄: q̄ omnis creatura ingemiscit & parturit vsq; adhuc. Non solū autez illa: sed & nos ipi primitias spiritus habentes: & ipsi intra nos gemim⁹ adoptionē filioꝝ dei: expectantes redemptionē corporis nostri. Spe em̄ salui facti sumus. Spes aūt que videt nō est spes. Nam quod videt quis q̄d sperat? Si autē quod nō videmus speramus: per patiētiam expectam⁹. Similiter aūt & spiritus adiuuat infirmitatē nostrā. Nam quid oremus sicut oportet nescimus: sed ipse spiritus postulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda. scit quid desideret spiritus: quia scd̄m deū postulat ꝓ sanctis. Scimus aūt quoniā diligentibo deū. omnia cooperantur in bonū: his q̄ scd̄m ꝓpositū vocati sūt sancti. Nam quos presciuit & p̄destinauit conformes fieri ymaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenitus in multis fratribo. Quos aūt p̄destinauit hos & vocauit: & quos vocauit hos & iustificauit. Quos aū iustificauit illos & magnificauit. Quid ergo dicemus ad hec Si deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiam ꝓprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cū illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei. Deus qui iustificat. Quis est qui cōdemnet? Xp̄us ihesus qui mortuus est. ymmo qui & resurrexit: qui est ad dexteram dei: qui etiā interpellat ꝓ nobis Quis q̄ nos separabit a charitate cristi? Tribulatō an angustia an fames an nuditas an periculum: an persecutio an gladius. Sicut scriptum est. Quia ꝓpter te mortificamur tota die: estimati sumus sicut oues occisionis. Sed in his omnibus superamus: ꝓpter eum qui dilexit nos. Certus sū em̄ quia neq; mors neq; vita neq; angeli neq; principatus neq; vitutes neq; instantia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; ꝓfundū neq; creatura alia poterit nos separare a charitate dei: q̄ est i xp̄o ihesu dño nr̄o.

Ca. IX.

Veritatē dico in xp̄o ihesu. non mentior. testimoniū mihi phibente cōscientia mea in spiritu sancto: quoniā tristicia mihi est magna: & continuus dolor cordi meo. Optabā em̄ ego ipse anathema ee a cristo ꝓ fratribo meis q̄ sūt cognati mei scd̄m carnem qui sūt israhelite: quoꝝ adoptio est filioꝝ & gloria & testamentū & legislatio & obsequiū & ꝓmissa: quoꝝ patres ex quibus est cristus scd̄m carnē. qui est sup omnia deus benedictus in secula amē. Non aūt q̄ exciderit verbū dei. Nō ei cēs q̄ sūt ex israhel hi sūt israhelite neq; q̄ semen sūt abrahe. oēs filij abrahe sūt. Sz in ysaac vocabit tibi semē: id est nō q̄ filij carnis hi filij dei: sz q̄ filij sūt ꝓmissionis. estimant in semine. Promissionis em̄ verbum hoc est. Scd̄m hoc tēpus veniā: & erit sare filius. Nō solum aūt illa: sed & rebecca ex vno cōcubitu habens geminos filios ysaac pris nri. Cū em̄ nōdū nati fuissent aut aliq̄d bonī egissent aut mali: vt fm electōz ꝓpositū dei manet: nō ex opibo sz ex vocāte dictū est ei: q̄ maior famulet minori sicut scriptū e. Jacob dilexi: esau aūt odio habui. Quid ergo dicemus? Nunquid iniquitas apud deū? Absit. Moysi em̄ dicit. Miserebor cui miserebor: & misericordiam p̄stabo cui misereboꝝ. Igitur nō volentis neq; currentis: sed miserētis est dei. Dicit em̄ scriptura pharaoni. Quia in hoc ipsū excitaui te vt ostendā

in te virtutē meā: & vt annūciet nomē meū in vniuersa terra. Ergo cui? vult miseret: & quē vult indurat. Dicis itaq; mihi. Quid adhuc querit? Volūtati em̄ eius q̄s resistit O homo: tu q̄s es. qui respondeas deo. Nūquid dicit figmentū ei q̄ se finxit: q̄d me fecisti sic? An nō habet potestatē figulus luti ex eadē massa facere aliud quidē vas in honorē? aliud vero in contumeliā. Quod si deus volēs ostēdere irā & notā facere potētia suā sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitū: vt ostenderet diuitias glorie sue in vasa misericordie que p̄parauit in gloriam? Quos & vocauit nos: nō solum ex iudeis sed etiā ex gentibus: sicut in osee dicit. Vocabo nō plebē meā plebē meā. et nō dilectā dilectā & nō misericordiā cōsecutā misericordiā cōsecutā. Et erit: i loco vbi dictū ē eis nō plebs mea vos: ibi vocabunt filij dei viui. ysaias aūt clamat p̄ isrl. Si fuerit numerus filiorū israhel tanq̄ arena maris: reliquie salue fient. Verbū em̄ cōsūmans & abbreuians in equitate: q̄ verbū breuiatū faciet dñs super terram. Et sicut p̄dixit ysaias nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semē sicut sodoma facti essemus: & sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dicemus? Quod gētes que nō sectabant iusticiā apprehenderūt iusticiam: iusticiā autē que ex fide est. Israhel vero sectando legem iusticie: in legem iusticie nō puenit. Quare? Quia nō ex fide: s̄ quasi ex operibus. Offenderūt em̄ in lapidem offensionis: sicut scriptū est. Ecce ponā in sion lapidē offensionis & petrā scādali: & oīs q̄ credit in eū nō cōfundet. Ca. X.

Fratres: volūtas quidē cordis mei & obsecratio ad deū fit p̄ illis in salutē. Testimoniū em̄ phibeo illis q̄ emulatōr q̄dē dei habēt: s̄ nō sēm scientiā. Ignorātes em̄ iusticiā dei. & suā q̄rentes statuere iusticie dei non sūt subiecti. Finis em̄ legis cristus: ad iusticiā omni credenti. Moyses em̄ scripsit: quoniā iusticiā que ex lege est qui fecerit homo: viuet in ea. Que aūt ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. quis ascēdet in celū. id est cristū deducere: aut quis descēdet in abissum. hoc ē cristū a mortuis reuocare. Sed q̄d dicit scriptura? Prope est verbū in ore tuo & in corde tuo. Hoc est verbū fidei quod p̄dicamus: quia si cōfitearis i ore tuo dñm ihesū: & in corde tuo credideris. q̄ deus illū suscitauit a mortuis: saluus eris. Corde em̄ creditur ad iusticiam: ore aūt cōfessio fit ad salutē. Dicit em̄ scriptura. Oīs qui credit in illū nō confundet. Nō em̄ est distinctio iudei & greci. Nam idē dñs oīm: diues in omnes qui inuocant illū. Omnis em̄ quicūq; inuocauerit nomen domini: saluus erit. Quomodo ergo inuocabūt in quē nō crediderūt? Aut quomodo credent ei: quē nō audierūt. Quomō aūt audiēt sine p̄dicante Quomō vero predicabunt: nisi mittant sicut scriptum est. Quā speciosi pedes euāgelizantiū pacē: euāgelizantiū bona Sed non omnes obediūt euangelio. ysaias em̄ dicit. Dñe: quis credidit auditui nostro ergo fides ex auditu: auditus autē p verbū cristi. Sed dico. Nūquid nō audierunt? Et quidē in omnem terrā exiuit sonus eorū: & in fines orbis terre verba eorū. Sed dico. Nunquid israhel nō cognouit? Primus moyses dicit. Ego ad emulationem vos adducaz in nō gentem: in gentē insipientez. in iram vos mittā. ysaias aūt audet & dicit. Inuentus sū a nō q̄rētibus me: palaz apparui his q̄ me nō interrogabāt. Ad israhel aūt dicit. Tota die expādi manus meas ad populū nō credentē: s̄ cōtradicētē mihi. Ca. XI

Dico g̃. Nūquid deus repulit populū suū. Absit. Nā & ego israelita sū ex semine abrahā de tribu beniamin. Nō repulit deus plebē suā quā p̄scinit. An nescitis in helia q̄d dicit scriptura: quēadmodū interpellat deum aduersum israhel? Dñe prophetas tuos occiderūt: altaria tua suffoderūt & ego relict? sū sol?: & q̄rūt aiam meā. Sed q̄d dicit illi diuinū responsū. Reliqui mihi septē milia virorū: q̄ nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo & in hoc tempore: reliquie sēm electionem gratie salue facte sunt. Si aūt gratia: iam nō ex operibus. Alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo? Quod querebat israhel hoc nō est consecutus: electio aūt cōsecuta ē: ceteri vero excecati sūt sicut scriptū est. Dedit illis deus spiritū cōpūctionis: oculos vt nō videant & aures vt

nō audiant: vsq; in hodiernū diē. Et dauid dicit. Fiat mensa eor̄ coram ipsis in laqueū: & in captiōz et in scandalū & in retributiōz illis. Obscurent oculi eor̄ ne videant: & dorsū eor̄ semp̄ incurua. Dico ergo. Nunquid sic offenderūt vt caderēt? Absit. Sed illor̄ delicto. salus gētibo: vt illos emulēt. Quod si delictū eor̄ diuicie sūt mūdi. & diminutō eor̄ diuicie gentiū: quanto magis plenitudo eor̄. Vobis enī dico gentibo. Quamdiu quidez ego sū gentiū apostolus ministeriū meū honorificabo: si quo mō ad emulandū pr̄uocē carnez meā: & saluos faciā aliquos ex illis Si enī amissio eor̄ reconciliatio est mundi: que assumptio nisi vita ex mortuis. Quod si delibatio sancta est: & massa. Et si radix sancta: & rami. Quod si aliq; ex ramis fracti sūt tu aūt cū oleaster esses insert? es in illis: & socius radicis & pinguedinis olive fact? es noli gloriari aduersus ramos. Quod si gloriaris: nō tu radicez portas: s̄ radix te. Dicis ergo. Fracti sūt rami: vt ego inserar. Bene Propt̄ incredulitatē fracti sūt. Tu aūt fidestas. Noli altū sapere sed time. Si enim deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatē & seueritatē dei. In eos quidē q̄ ceciderūt seueritatē: in te aūt bonitatē dei. si pmāseris in bonitate. Alioquin & tu excideris. Sz & illi si nō pmānserint in incredulitate inserent̄. Potēs est enī deus iterū inserere illos. Nā & si tu ex naturali excisus es oleastro & contra naturā insertus es in bonā oliuaz: quāntomagis hi qui secundū naturam inserent̄ sue olive? Nolo enim vos ignorare fratres misteriū hoc vt nō sitis vobismipis sapiētes: q̄ cecitas ex parte cōtingit in israhel donec plenitudo gentiū intraret: & sic omnis israhel saluus fieret. sicut scriptū est. Veniet ex sion: qui eripiat & auertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me testamentū: cū abstulero peccata eor̄. Secundū euāgeliū quidē inimici ꝓpter vos: scōm electionē aūt charissimi ꝓpter patres. Sine pentētia enī sunt dona & vocatio dei. Sicut enī aliquādo et vos nō credidistis deo: nunc aūt misericordiam consecuti estis ꝓpter incredulitatem illor̄: ita & isti nūc nō crediderūt in vestrā misericordiā vt & ipsi misericordiā cōsequant̄. Cōclusit enī deus omnia in incredulitate: vt omniū misereat̄. O altitudo diuiciar̄ sapientie & scientie dei: quā incōprehensibilia sūt iudicia ei? & inuestigabiles vie eius. Quis enī cognouit sensum dñi: aut q̄s cōsiliarius eius fuit? Aut q̄s prior dedit illi: & retribuet̄ ei. Quoniā ex ipso & p ipsū & in ipso sunt oīa: ipsi gloria in secula seculoz amē.

Capi. XII.

Obsecro itaq; vos fratres p misericordiā dei: vt exhibeatis corpa vēa hostiā viuentez sanctā. deo placentē: rationabile obsequiū vestrū. Et nolite cōformari huic seculo: s̄ reformamini in nouitate sensus vestri: vt probetis q̄ sit voluntas dei bona. & bn̄ placēs. & pfecta. Dico enī p gr̄iā q̄ data est mihi. omnibo q̄ sūt inter vos: non plus sapere q̄ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatez: & vnicuiq; sicut deus diuisit mensurā fidei. Sicut enī in vno corpore multa mēbra habemus: oīa aūt membra nō eūdem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in christo: singuli autez alter alterius mēbra: habētes aūt donatiōes scōm gr̄iā q̄ data est nob̄ differētes. Sive ꝓphetiā scōm rationē fidei. Sive misteriū: in ministrando. Sive qui docet: in doctrina. Qui exhortat̄: in exhortādo. Qui tribuit: in simplicitate. Qui pest in solicitudine. Qui miseret̄: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Odientes malū: adherētes bono Charitatē fraternitatis inuicē diligētes: honore inuicez pueniētes Solicitudine nō pigri: spiritu feruētes: domino seruiētes. Spe gaudentes: in tribulatiōe patiētes: oratiōi instātes. Necessitatibus sanctor̄ cōmunicantes: hospitalitatē sectantes. Benedicite psequentibo vos. Benedicite: & nolite maledicere. Gaudere cū gaudentibo: flere cū flentibo. Idipm inuicē sentiētes. Non alta sapientes: sed humilibo consentiētes. Nolite eē prudentes apud vosmetipos. Nulli malū p malo reddentes: prudentes bona nō tantū coram deo: sed etiā coram omnibus hominibo. Si fieri potest q̄ ex vobis est: cū ommbo hominibo pacē habētes. Non vosmetipsos defendentes carissimi. s̄ date locum ire. Scriptū est enī. Mihi vindictam: & ego retribuā dicit dñs. Sed si esurierit

mimicus tuus ciba illū: si sitit: potū da illi.
Hoc em faciēs: carbones ignis cōgeres sup caput eius. Noli vinci a malo: s vince in bo

Omnis aīa po Ca. XIII. no malū, testatibo sublimioribo subdita sit. Nō est em potestas nisi a deo. Que aūt sūt a deo: ordinata sūt. Itaq; q resistit potestati: dei ordinationi resistit. qui aūt resistūt: ipsi sibi damnationē acquirūt. Nam pncipes non sūt timori boni operis s mali. Vis aūt nō timere potestatē? Bonū fac: & habebis laudē ex illa. Dei em minister est: tibi in bonū. Si aūt malū feceris. time. Nō em sine causa gladium portat. Dei em minister est vindex in irā ei qui malū agit. Ideo p necessitate subditi estote: nō solū ppter irā sed etiā ppter cōscientiā. Ideo em & tributa prestatis. Ministri em dei sūt: in hoc ipsū seruientes. Reddite ergo oībo debita. Cui tributū tributū: cui vectigal vectigal: cui timorē timorem: cui honorem honorē. Nemini quicq; debeatis: nisi vt inuicez diligatis. Qui em diligit proximū: legē implevit. Nam non adulterabis: non occides: non furaberis: nō falsū testimoniū dices: nō cōcupisces rē pximi tui: & si qō est aliud mandatū in hoc vbo instaurat: diliges pximū tuū sicut teipm. Dilectō pximi malū nō opat. plenitudo g legis est dilectō. Et hoc scientes tēpus: q hora est iam nos de somno surgere. Nunc em ppior est nostra salus: q cū credidimus. Nox pcessit: dies aūt appropinquauit. Abiciamus ergo opera tenebraz & induamur arma lucis: sic vt in die honeste ābulemus. Non in comessationibo & ebrietatibo nō in cubilibo & impudicitijs. nō in cōtētōe & emulatōe: s induimi dñm ihesū xpm: & carnis curā ne feceritis in desideriis.

Infirmū aūt in fide. assumite Ca. XIIII. nō in disceptatōibo cogitationū. Alius em credit manducare se omnia. Qui aūt infirmus est: olus māducet. Is qui māducat: nō māducantē nō spernat: & qui nō māducat: māducantē nō iudicet. Deus em illū assumsit. Tu quis es qui iudicas alienū seruū. Domino suo stat aut cadit. Stabit autē. Potens est em deus statuere illū. Nā alius iudicat diem inter diem: alius autem iudicat omnē diē. Vnusquisq; in suo sensu abundet. Qui sapit diem. dño sapit: & qui manducat. domino māducat. Gratias em agit deo. Et qui nō māducat. dño nō māducat: & gratias agit deo. Nemo em nostrū sibi vivit: & nemo sibi moritur. Sive em vivimus. dño vivimus: sive morimur. dño morimur. Sive g vivimus sive morimur: dñi sumus. In hoc em xpus mortuus est & resurrexit: vt & vivoz & mortuoz dñetur. Tu aūt quid iudicas fratrē tuū: aut tu qre spernis fratrē tuū. Omnes em stabimus ante tribunal dei. Scriptū est em. Vivo ego dicit dñs: qm mihi flectet omne genu: & omnis lingua confitebitur deo. Itaq; vnusquisq; nostrū p se rationem reddet deo. Non ergo amplius invicem iudicemus. Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculū fratri vel scandalū. Scio & confido in domino ihesu: quia nihil cōmune p ipsū. nisi ei qui existimat quid cōmune esse: illi cōmune est. Si em ppter cibū frat tuus cōtristat: iam nō scdm charitatez ambulas. Noli cibo tuo illū pdere: p quo xpus mortuus est. Nō g blasphemet bonū nrm. Nō est em regnū dei esca & potus: sed iustitia & pax & gaudiū in spiritu sancto. Qui em in hoc seruit xpo placet deo: & pbatus ē hominibo. Itaq; q pacis sūt sectemur: & que edificationis sūt invicem custodiam?. Noli ppter escam destruere opus dei. Omnia q̄dem sūt munda: s malū est homini q̄ p offēdiculū manducat. Bonū est nō manducare carnem & nō bibere vinū: neq; in q̄ frater tuus offendit aut scandalizat aut infirmatur. Tu q̄ fidē hēs penes temetipm: habe cora deo. Beatus qui nō iudicat semetipm in eo q̄ pbat. Qui aūt discernit: si māducauerit dānat? est: q nō ex fide. Omne aūt qō nō est ex fide pccatū est. Ca. XV

Debemus aūt nos firmiores imbecillitates infirmoz sustinē: & nō nob placē. vnusq̄sq; vīz pximo suo placeat i bonū ad edificationē. Etem xpus nō sibi placuit: sed sicut scriptū est: improperia improperantiū tibi ceciderūt sup me. Quecūq; em scripta sūt ad nostrā doctrinā scripta sūt: vt p patientiam & cōsolationem scripturaz spem habeamus. Deus aūt patientie & solatij det

Y 33

vobis idipm sapere in alterutr secundū ihe-
sum cristū: vt vnanimes vno ore honorifice
tis deū & patrē dñi nri ihesu cristi. Propt
quod suscipite inuicē: sicut & xps suscepit
vos in honorē dei. Dico enī xpm ihesū mini
strum fuisse circūcisionis ꝓpter veritatē dei
ad cōfirmandas promissiones patrū: gentes
autem sup misericordia honorare deū: sicut
scriptū est. Propterea cōfitebor tibi in gen
tibus dñe: & nomini tuo cantabo. Et iterū di
cit. Letamini gentes cū plebe eius. Et iterū
Laudate omnes gentes dñm. & magnifica-
te eū oēs populi. Et rursus ysaias ait. Erit
radix iesse: & q exurget regere gentes in eū gē
tes sperabūt. Deus aūt spei repleat vos om
ni gaudio & pace in credēdo: vt abūdetis in
spe & virtute spiritus sancti. Certus sū aūt
fratres mei et ego ipe & vobis: quoniā & ipi
plemi estis dilectione. repleti omni scientia:
ita vt possitis alterutrū monere. Audacius
aūt scripsi vobis fratres ex parte. tanq in
memoriā vos reducens. ꝓpter gratiam que
data est mihi a deo vt sim minister xpi ihe-
su in gentibus sanctificans euāgeliū dei: vt fi-
at oblatio gentiū accepta & sanctificata in
spiritu sancto. Habeo igit gloriā in xpo ihe
su ad deū. Non enī audeo aliquid loqui eor
que p me nō efficit xps. in obedientiā gen
tiū: in vbo & factis in virtute signor & pdi
gior in virtute spiritus sancti: ita vt ab ihe
rusalē p circuitū vsq ad illiricū repleuerim
euāgeliū xpi. Sic aūt pdicaui euāgeliū hoc
nō vbi noiatus est xps ne sup alienū fun-
damentū edificarē: sed sic scriptū ē. Q quib
nō est annūciatū de eo videbūt: & q nō audi
erūt de eo intelliget. Propter qd & impedie
bar plurimū venire ad vos & phibit? sū vsq
adhuc. Nūc vero vlteri? locū nō habēs in
regionib: cupiditatē aūt habens veniēdi ad
vos ex multis iā pcedētibus annis: cū in hi-
spaniam pficisci cepo: spero q pteriēs vide-
am vos. & a vobis deducar illuc. si vobis p-
mū ex parte fruitus fuero. Nūc igit pfici-
scar in iherusalē ministrare sanctis. Probave-
runt enī macedonia & achaia collacōr alicq
facere in pauperes sanctor q sūt in iherusa
lē. Placuit enī eis: & debitores sūt eor. Nā
si spiritualiū eor pticipes facti sūt gentiles:
debēt & in carnalibus ministrare eis. Hoc igi
tur cū cōsūmauero & assignauero eis fructū
hūc p vos pficiscar in hyspaniā. Scio aūt:
qm veniēs ad vos in abūdantia benedictōis
xpi veniā. Obsecro ergo vos fratres p dñm
nostrū ihesū xpm & p charitatē sancti spūs
vt adiuuetis me in oratōibus vris p me ad de
um. vt liberer ab infidelibus qui sūt in idea
& obsequij mei oblatō accepta fiat in iheru
salē sanctis: vt veniā ad vos in gaudio p vo
lūtatē & refrigerer vobiscū. Deus aūt pa-
cis sit cū oib vobis amen. Ca. XVI.

Commendo aūt vobis phebē sororem
nrā q est in ministerio ecclesie q est
cenchris vt eā suscipiatis in dño di
gne sanctis: & assistatis ei in q cūq negocio
vestri indiguerit. Etem ipa ops astitit mul-
tis: & mihipsi. Salutate priscā & aquilā
adiutores meos in xpo ihesu: qui pro anima
mea suas ceruices supposuerunt: quibus nō so
lus ego gratias ago sed & cūcte ecclesie gē-
tiū: & domestica eccl'ia eor. Salutate ephe-
netū dilectum mihi: qui est primitiuus asie
in xpo ihesu. Salutate mariā q multū labo
rauit in vobis. Salutate andronicū & iuliā
cognatos & cōcaptiuos meos q sūt nobiles
in apostolis: q & ante me fuerūt in xpo. Sa
lutate ampliatum dilectissimū mihi in dño.
Salutate vrbanū adiutorē nrm in xpo ihe
su: & stachim dilectū meū. Salutate apel-
len pbū in xpo. Salutate eos q sūt ex ari-
stoboli domo. Salutate herodionē cognatū
meū. Salutate eos qui sūt ex narcisci domo
qui sunt in dño. Salutate tryphenam & tri
phosam: q laborant in dño. Salutate persi-
dam charissimā: q multū laborauit i domino
Salutate rufum electū in dño: & matrē ei?
& meā. Salutate asyncretū flegontā her-
men patrobā herman: & q cū eis sūt fratres
Salutate philologū & iuliaz & nereū & so
rorē eius & olimpiadez: & omnes qui cū eis
sūt sanctos. Salutate inuicē in osculo sancto.
Salutant vos omnes ecclesie cristi. Rogo
aūt vos fratres vt obseruetis eos q dissensi
ones & offendicula pter doctrinam quā vos
didicistis faciunt: & declinate ab illis. Hu-
iuscemodi enī xpo dño nostro nō seruiunt sed
suo ventri: & p dulces sermones & bñdictōes

seducũt corda innocentiũ. Vestra em̃ obedi
entia in omni loco diuulgata est. Gaudeo
igit̃ in vobis: sed volo vos sapientes esse in
bono: & simplices in malo. Deus aũt pacis
cõterat sathanan sub pedibo vestris velocit̃.
Gratia dñi nostri ihesu cristi vobiscũ. Sa-
lutat vos thimotheus adiutor meus: & luci-
us & iasan & sosipater cognati mei. saluto
vos ergo tercius: qui scripsi epistolã i dño.
Salutat vos gaius hospes meus: & vniuer-
sa ecclesia. Salutat vos erastus archarius
ciuitatis: & quartus frater. Gratia dñi no-
stri ihesu xp̃i cũ ommib vobis amẽ. Ei aũt
qui potens est vos cõfirmare iuxta euange-
liũ meũ & p̃dicatõz ihu xp̃i: scõz reuelatõz
misteriũ tẽporibo eternis taciti qõ nũc pate-
factũ ẽ p scripturas ꝓphetaz scõm p̃ceptũ
eterni dei ad obeditõz fidei in cunctis genti-
bo cogniti soli sapienti deo p ihesũ xp̃m: cui
honor & gloria in secula seculoz amen.

Explicit epistola ad romanos. Incipit
prologus in epistolam ad corinthios.

Corinthii sũt achaici: & hii similiter ab apostolo audierũt
verbũ veritatis: & subuersi
sut mltipharie a falsis aposto
lis. Quidaz a philosophie ver
bosa eloquẽtia: alii secta legis iudaice indu-
cti sũt. Hos reuocat apostolus ad veram fi-
dem & euangelicam sapientiã: scribens eis
ad epheso p thimotheũ.

Explicit prologus. Incipit epistola
ad corinthios prima.

Paulus vocatus apostolus
ihesu xp̃i p volũtatẽ dei &
sostenes frater ecclesie dei
q̃ est corinthi: sanctificatis
in xp̃o ihesu vocatis san-
ctis: cũ oĩbo qui inuocant
nomẽ dñi nostri ihesu xp̃i in omni loco ip-
sorum & nostro. Gratia vobis & pax a deo
patre nostro: & domino ihesu cristo. Grati-
as ago deo meo semp pro vobis in gratia dei
que data est vobis in cristo ihesu. quia in
ommbus diuites facti estis in illo in omni
verbo & in omni scientia: sicut testimonium
cristi confirmatum est in vobis ita vt ni-
hil vobis desit in vlla gratia: expectantibus
reuelationẽ dñi nostri ihesu cristi: qui & cõ-
firmabit vos vsq; in finẽ sine crimine in diẽ
aduentus dñi nostri ihesu cristi. Fidelis de?
p quem vocati estis in societatẽ filii eius ihe
su xp̃i domini nostri. Obsecro aũt vos fra-
tres p nomẽ dñi nr̃i ihesu xp̃i: vt idip̃m di
catis omes: & nõ sint in vobis scismata. Si
tis aũt pfecti in eodẽz sensu: & in eadẽz scie-
tia. Significatũ est em̃ mihi de vobis fra-
tres mei ab hiis qui sunt cloes: quia cõtentio
nes sunt inter vos. Hoc aũt dico: quod vnus
quisq; vestrum dicit. Ego quidem sum pau
li: ego aũt appollo. ego vero cephe: ego au-
tem cristi. Diuisus est xp̃us? Nũquid pau
lus crucifixus est p vobis: aut i noie pauli
baptizati estis. Gratias ago deo meo q; ne-
minẽ vestrũ baptizaui. nisi crispum & gaiũ
ne quis dicat q; in noie meo baptizati estis.
Baptizaui aũt & stephane domũ: ceterũ ne
scio si quem alium baptizauerim. Non em̃
misit me xp̃us baptizare sed euangelizare:
nõ in sapiẽtia verbi: vt nõ euacuet̃ crux xp̃i
Verbũ em̃ crucis peũtibo quidẽ stultitia ẽ:
hiis aũt qui salui fiũt id est nobis dei virt?
est. Scriptũ est em̃. Perdam sapientiã sa-
pientiũ: & prudentiã prudentiũ reprobabo.
Vbi sapiens vbi scriba: vbi inq̃sitor huius
seculi: Nõne stultã fecit deus sapiẽtiã huius
mũdi: Nam quia in dei sapientia nõ cogno-
uit mũdus p sapientiam deũ: placuit deo p
stulticiam p̃dicationis saluos facere creden
tes. Quoniã & iudei signa petũt: & greci sa-
pientiã querũt. Nos autez p̃dicamus cristũ
crucifixũ: iudeis quidẽ scãdalũ. gẽtibo autẽ
stulticiam: ipis aũt vocatis iudeis atq; gre
cis. cristũ dei virtutẽ & dei sapiẽtiam. Quia
qõ stultũ est dei. sapientius est hominibus:
& qõ infirmũ est dei: fortius est hominibo.
Videte em̃ vocationẽ vestram fratres: q; nõ
multi sapientes scõm carnẽ nõ multi poten-
tes nõ multi nobiles: sed q̃ stulta. sũt mũdi
elegit deus vt confundat sapientes: & infir-
ma mũdi elegit deus vt confundat fortia:
ignobilia mũdi & cõtemptibilia elegit deus
& ea que non sunt: vt ea que sũt destrueret:
vt nõ gloriet̃ omis caro in conspectu ei?.
Ex ipso aũt vos estis in cristo ihesu: q̃ fact?
est nobis sapiẽtia & iustitia & sãctificacõ et

redemptio: vt quemadmodũ scriptũ est: qui gloriaẽ in dño glorietur.

Capi. II.

Et ego cũ venissem ad vos fratres: veni nõ in sublimitate sermonis aut sapiẽtie: annũcians vobis testimoniũ xpi. Nõ em̃ iudicaui me scire aliquid inter vos nisi ihm xpm: & hũc crucifixũ. Et ego in infirmitate et timore & tremore multo fui apud vos: & ꝓmo me? & ꝑdicatõ mea nõ in persuasibilibo humane sapiẽtie vbis: ſ in ostensione spũs & virtutis: vt fides vra nõ sit in sapiẽtia hominũ sed in virtute dei. Sapientiam aũt loquimur inter pfectos. Sapientiam vero nõ huius seculi neq; pncipũ huius seculi qui destruunt: ſ loq̃mur dei sapientiam in misterio que abscõdita est: quã ꝑdestinauit deus ante secula in gloriã nrã quam nemo pncipũ huius seculi cognouit. Si em̃ cognouissent: nunq̃ dñm glorie crucifixissent. Sicut scriptũ est: qđ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: q̃ ꝑparauit deus his q̃ diligũt illũ. Nobis autez reuelauit deus per spiritũ suũ. Spiritus em̃ omnia scrutatur: etiam ꝓfunda dei. Quis em̃ scit hominũ que sũt hominis nisi spiritus hois qui in ipo est. Ita & que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus dei. Nos aũt non spiritũ huius mũdi accepmus sed spiritũ qui ex deo est: vt sciamus q̃ a deo donata sũt nobis: que & loquimur nõ in doctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus: spiritualibo spiritualia comparantes. Animalis aũt homo non pcipit ea que sunt spiritus dei. Stulticia em̃ est illi: & nõ potest intelligere: quia spiritualiter examinatur. Spiritualis autez iudicat omnia: & ipse a nemine iudicatur: sicut scriptũ est Quis em̃ cognouit sensũ dñi: aut q̃s: instruxit eũ. Nos aũt sensũ xpi habemus.

Capi. III.

Et ego fratres nõ potui vobis loq̃ q̃si spũalibo: ſ q̃si carnalibo. Tanq̃ parulis in xpo lac vobis potũ dedi nõ escã. Nondũ em̃ poteratis intelligere: ſ nec nũc quidẽ potestis. Adhuc em̃ carnales estis. Cũ em̃ sit inter vos zelus & cõtentio: nõne carnales estis & secũdũ hoiez ambulatis. Cum em̃ q̃s dicat ego q̃dez sũ pauli. alius autẽ ego appollo: nõne hoies estis. Quid igitur est appollo. Quid vero paulus. Ministri eius cui credidistis. Et vnicuiq; sicut dñs dedit. Ego plantaui appollo rigauit: sed deus incrementũ dedit. Itaq; neq; q̃ plãtat est aliq̃d neq; qui rigat: sed q̃ incrementũ dat deus. Qui plantat aũt & q̃ rigat vnũ sũt. Vnusquisq; aũt ꝓpriã mercedẽ accipiet secũdũ suũ laborẽ. Dei em̃ sumus adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Secũm gratiam dei q̃ data ẽ mihi vt sapiens architectus fundamentũ posui: alius aũt superedificat Vnusquisq; aũt videat quo superedificet. Fundamentũ em̃ aliud nemo potest ponere ꝓter id qđ positũ est: quod est xpus ihesus. Si quis aũt supedificat supra fundamentũ hoc aurũ argentũ lapides ꝑciosos ligna fenũ stipulam vnusquisq; opus manifestũ erit. Dies em̃ dñi declarabit: qa in igne reuelabit: & vnusquisq; opus q̃le sit ignis ꝓbabit. Si cuius opus manserit qđ supedificauit: mercedẽ accipiet. Si cui? opus arserit detrimentũ patiet: ipe aũt saluus erit: sic tamẽ q̃si p ignẽ. Nescitis qr templũ dei estis: & spiritus dei habitat in vob. Si q̃s aũt tẽplũ dei violauerit: disperdet illũ deus. Templũ em̃ dei sanctũ est: qđ estis vos. Nemo se seducat. Si quis videt inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat vt sit sapiens. sapientia em̃ huius mundi stulticia est apud deũ. Scriptũ est em̃. Cõphendam sapientes in astucia eor. Et iterum. Deus nouit cogitationes sapientiũ: quoniã vane sũt. Nemo itaq; gloriet in hominib. Omnia em̃ vestra sũt: siue paulus siue appollo siue cephas siue mundus siue vita siue mors siue ꝑntia siue futura Oia em̃ vra sũt: vos aũt cristi: xpus aũt dei.

Capi. IIII.

Sic nos existimet hõ vt ministros cristi: & dispẽsatores misteriorũ dei Hic iam quarit̃ inter dispensatores vt fidelis quis inueniat. Mihi autem ꝓ minimo est vt a vobis iudicer: aut ab humano die. Sed neque meipsum iudico. Nihil em̃ mihi cõscius sum sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me: dñs est. Itaq; nolite ante tempus iudicare: quoadusq; veniat dñs q̃ & illuminabit abscondita tenebrarũ & manifestabit cosilia cordiũ: et tũc

laus erit vnicuiq; a deo · Hec autem fratres trāsfiguraui ī me & appollo ꝓpter vos : vt in vobis discatis ne sup̄ quā scriptum est vn⁹ aduersus alterū infletur ꝓ alio . Quis enim te discernit? Quid aūt habes qđ non accepisti? Si aūt accepisti : qđ gloriaris quasi non acceperis? Jam saturati estis : iam diuites facti estis . Sine nobis regnatis . Et vtinam regnetis : vt & nos vobiscū regnemus . Puto enī ꝙ deus nos apostolos nouissimos ostēdit tā q̄ morti destinatos : q̄ spectaculum facti sumus mūdo & angelis & hominibo . Nos stulti ꝓpter xp̄m : vos aūt prudentes in christo Nos infirmi : vos aūt fortes . Vos nobiles . nos autez ignobiles . Vsq; in hanc horam & esurimus & sitimus . & nudi sumus . & colaphis cedimur & instabiles sumus : & laboramus operantes manibo nr̄is . Maledicimur : & bñdicim⁹ . Persecutionem patimur : & sustinemus . Blasphemamur : & obsecramus . Tāq̄ purgamēta huius mūdi : facti sumus omī peripsima vsq; adhuc . Nō vt cōfundam vos hec scribo sed vt filios meos carissimos moneo . Nā si decē milia pedagogoz habeatis in xp̄o : s nō multos pr̄es . Nā ī xp̄o ihesu p euangeliū ego vos genui . Rogo ergo vos imitatores mei estote . Ideo misi ad vos thimotheū qui est filius meus carissimus & fidelis ī domino : q̄ vos cōmonefaciat vias meas que sunt in christo ihesu : vbiq; ī omni ecclesia doceo . Tamq̄ non venturus sim ad vos . sicut inflati sunt quidam . Veniam autē ad vos cito si dn̄s voluerit : & cognoscam nō sermonē eoz q̄ inflati sunt : s vtutē . Non enī in sermone ē regnū dei : s ī virtute . Quid vultis In vga veniaz ad vos . an in caritate & spū mansuetudinis .

Capitulum .V.

Omino auditur inter vos formicacō & talis formicacō q̄l nec inter gētes . ita vt vxorem p̄ris sui aliq̄s habeat Et vos inflati estis : & non magis luctū habuistis vt tollatur de medio vestrū qui hoc opus fecit . Ego quidē absens corpore p̄sens autem spū . iam iudicaui vt p̄ns eum qui sic operatus est in nomine dn̄i nr̄i ihu xp̄i cōgregatis vobis & meo spiritu cum virtute domini ihesu tradere huiusmodi hominem sathane in interitum carnis : vt spiritus saluus sit in die domini nostri ihesu christi . Nō est bona gloriacō vza . Nescitis q̄ modicū fermētū totam massam corrumpit ? Expurgate vetus fermētū : vt sitis noua consperso sicut estis azimi . Etenī pascha nr̄m immolatus ē xp̄s . Itaq; epulemur : nō in fermento veteri neq; in fermēto malicie & nequicie : s in azimis sinceritatis & veritatis . Scripsi vobis in epla . ne cōmisceamini formicariis . Non vtiq; formicariis huius mūdi aut auaris aut rapacibus aut ydolis seruiētibo : alioq̄n debueratis de hoc mūdo exisse . Nūc aūt scripsi vobis nō cōmisceri . Si is qui frater noīatur inter vos & est formicator aut auarus aut idolis seruiens aut maledicus aut ebriosus aut rapax . cū huiusmodi nec cibū sumere . Quid enī michi de hiis q̄ foris sunt iudicare ? Nonne de hiis q̄ intus sūt vos iudicatis ? Nam eos qui foris sūt deus iudicabit . Auferte malū ex vobis

Capi . VI .

Audet aliq̄s vestrū negotium aduersus alterum iudicari apud iniq̄s : & nō apud sanctos . An nescitis . qm̄ sancti de hoc mundo iudicabunt ? Et si ī vobis iudicabit mūdus indigni estis q̄ de minimis iudicetis . Nescitis quoniā angelos iudicabimus ? Quāto magis secularia . Seculania igr̄ iudicia si habueritis : cōtēptibiles q̄ sūt ī ecclesia illos cōstituite ad iudicandum . Ad verecūdiā vestram dico . Sic nō est inter vos sapiens q̄s q̄ . q̄ possit iudicare inter fratrē suū : s frater cū fratre ī iudicio cōtēdit & hoc apud infideles . Jam quidē omnino delictum est in vobis : q̄ iudicia habetis inter vos . Quare non magis iniuriam accipitis . Quare non fraudē patimini . Sed vos iniuriaz facitis & fraudatis . & hoc fratribo . An nescitis q̄ iniq̄ regnū dei nō possidebūt . Nolite errare : neq; fornicari neq; idolis seruiētes neq; adulteri . neq; molles . neq; masculoz cōcubitores . neq; fures . neq; auari . neq; ebriosi neq; maledici . neq; rapaces regnum dei possidebunt . Et hec aliq̄n quidē fuistis . s abluti estis . s sanctificati estis . s iustificati estis . in nomine domini nostri ihesu xp̄i & in spū dei nostri . Omnia michi licent s non omnia expediūt . Omnia michi licent . sed ego sub nullius redigar potestate . Esca ventri & ventер escis : deus aūt & hunc & hanc destruet .

Corpus aũt nõ formicacõi sed dño · & dominus corpori · Deus vo & dñm suscitauit: & nos suscitabit p vtutẽ suã · Nescitis quomã corpora vra membra sũt xpi · Tollẽs ergo membra xpi: faciã membra meretricis · Absit · An nescitis: quomã qui adheret meretrici vnus corpus efficitur · Erunt enim inquit duo in carne vna · Qui aũt adheret domino · vnus spũs est · Fugite formicacõnem · Omne enim peccatum quodcumq; fecerit hõ extra corp? est: qui aũt formicatur · in corpus suũ peccat An nescitis qm̃ membra vra templũ sũt spũs sancti q̃ in vobis est quem habetis a deo · & non estis vestri · Empti enim estis pcio magno: glorificate & portate deũ in corpore vro ·

Capitulum · VII ·

De quibo autez scripsistis michi · bonuz est homini mulierẽ nõ tangere · Propter formicacõez aũt vnusq̃sq; suã vxorẽ habeat: & vna q̃q; suũ virũ habeat · Vxori vir debitũ reddat · similiter autez & vxor viro · Mulier sui corporis potestatem nõ habet sed vir: similiter aũt & vir sui corporis potestatem nõ habet ꝟ mulier · Nolite fraudare inuicẽ nisi forte ex cõsensu ad tempus vt vacetis oroi: & itez reuertimini in idipm · ne temptet vos sathanas ꝓpter incontinentiã vram · Hoc autẽ dico secundũ indulgentiã: non secundum imperium · Volo autem oẽs homines esse sicut meipm · Sed vnusquisq; ꝓprium donũ habet ex deo: alius quidem sic: alius vero sic · Dico aũt non nuptis & viduis · bonum est illis si sic permanserint sicut & ego · Quod si non se cõtinẽt: nubãt · Melius est enim nubere q̃ vri· hõis aũt qui matrimonio iuncti sunt pcipio non ego ꝟ dominus · vxorem a viro nõ discedere · Quod si discesserit · manere innuptam · aut viro suo reconciliari · Et vir vxorem nõ dimittat · Nam ceteris ego dico non domin? Si q̃s frater vxorem habet infidelem & hec cõsentit habitare cũ illo: nõ dimittat illam · Et si qua mulier habet virũ infidelem & hic cõsentit habitare cũ illa nõ dimittat virum Sanctificatus est enim vir infidelis p mulierem fidelem: & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem · Alioq̃n filij vestri immundi essent: nũc autez sancti sunt · Quod si infidelis discedit · discedat · Non enim seruituti subiectus est frater aut soror i eiusmodi · In pace aũt vocauit vos deus · Vnde enim scis mulier si viz saluũ facies · Aut vnde scis vir si mulierem saluam facies · Nisi vnicuiq; sicut diuisit dominus · Vnũquemq; sicut vocauit deus ita ambulet: & sicut in oĩbo ecclesiis doceo · Circũcisus aliquis vocatus est · nõ adducat ꝑputiũ · In ꝑpucõ aliquis vocatus est: nõ circũcidat̃ · Circũcisio michil est · & ꝑputiũ michil est sed obseruacõ mandatoz dei · Vnusquisq; i qua vocacõne vocatus est in ea pmaneat · Seruus vocatus es: non sit tibi cure · Sed & si potes fieri liber: magis vtere · Qui enim in domino vocatus est seruus: libertus est domini · Similiter qui liber vocatus est: seruus ẽ christi · Precõ empti estis: nolite fieri serui hominum · Vnusquisq; ergo in quo vocatus est frater: in hoc pmaneat apud deũ · De virginibo aũt pceptũ domini non habeo: cõsiliũ aũt do tamq̃ misericordiã cõsecutus a deo: vt sim fidel̃ · Existimo em̃ hoc bonũ esse ꝓpter instantẽ necessitatem quomã bonum est homini sic esse · Alligatus es vxori: noli querere solutionem · Solutus es ab vxore: noli q̃rere vxorem · Si autem acceperis vxorem nõ peccasti: & si nupserit virgo nõ peccauit · Tribulacõnem tam̃ carnis habebũt huiusmodi · Ego aũt vobis parco · Hoc itaq; dico fratres · Tempus breue ẽ Reliquũ est: vt & qui hñt vxores tamq̃ nõ habẽtes sint: & qui flent · tamq̃ non flentes & qui gaudent tamq̃ non gaudentes: & qui emũt · tamq̃ non possidẽtes: & q̃ vtuntur hoc mundo · tamq̃ non vtantur · Preterit em̃ figura huius mũdi · Volo aũt vos sine sollicitudine esse · Qui sine vxore est · sollicitus ẽ q̃ domini sũt: quomodo placeat deo · Qui aũt cũ vxore est · sollicitus est que sunt mũdi · quomõ placeat vxori: & diuisus est · Et mulier innupta & virgo cogitat que domini sunt vt sit sancta corpore & spũ · Que autem nupta ẽ cogitat que sunt mundi: quomodo placeat viro · Hoc aũt ad vtilitatem vestram dico · nõ vt laqueũ vobis inicia: sed ad id q̃d honestũ est · & q̃d facultatẽ pbeat · sine impedimẽto dominũ obsecrãdi · Si quis autem turpẽ se videri existimat sup virgine sua q̃ sit supadulta & ita oportet fieri: q̃d vult faciat

Non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus nō habēs necessitatē. potestatē aūt habēs suę voluntatis. & hoc iudicauit in corde suo seruare virginitatē suā: bene facit. Igitur & qui matrimonio iungit virginem suā bene facit: & qui non iungit. melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit. Quod si dormierit vir eius: liberata est. Cui aūt vult nubat: tātū in dño. Beatior aūt erit. si sic pmanserit scd̄m meū cōsiliū. Puto aūt qp & ego spiritū dei habeā.

De his aūt q̄ ydolis immolāt scimus quia cēs sciam habem⁹. Scientia inflat: caritas vero edificat. Si qs aūt se existimat scire aliqd nōdū cognōuit quemadmodū oporteat eū scire. Si qs aūt diligit deū hic cognitus est ab eo. De escis autem q̄ ydolis immolantur: scimus qr nichil est ydolū in mūdo & qp nullus deus nisi vnus. Nam & si sūt qui dicant̄ dī siue in celo siue in terra. siquidē sūt dī multi & domini multi: nobis tamen vnus deus pater ex q̄ omnia & nos in illo & vnus dñs ihesus xp̄s p quē omnia: & nos per ipsum. Sed non in oībo est scientia. Quidam aūt cū conscientia vsq̄ nūc ydoli. quasi ydolotitū māducāt & conscientia ipor cum sit infirma polluit̄. Esca aūt nos non commēdat deo. Neq; em̄ si māducauerimus habūdabimus: neq; si non manducauerimus deficiemus. Videte autē ne forte hec licētia nostra offendiculū fiat infirmis. Si enim qs viderit eū qui habet sciētiā in ydolo recumbentem. nonne conscientia eius cū sit infirma edificabit̄ ad manducandū ydolotita? Et peribit infirmus in tua cō scientia frater: pter quē xp̄us mortuus est Sic aūt peccantes in fratres & percutientes cō scīaz eor infirmā: in xp̄m peccatis. Quapro pter si esca scādalizat frem meū nō māducabo carnē in eternū: ne frem meū scādalizem.

Ca. IX

Non sū liber. Nō sū aplus Nonne xp̄m ihesū dñm nr̄m vidi. Nonne opus meū vos estis in dño. Et si alis nō sum aplus: s tamē vobis sum. Nā sigculū apostolatus mei vos estis ī dño. Mea defensio apud eos qui me interrogant. hec est. Numquid non habemus potestatem manducādi & bibēdi. Nūquid nō habemus potestatem mulierem sororē circūducē di: sicut & ceteri apli & fratres dñi & cephas. Aut ego solus aut barnabas. nō habemus. potestatem hoc operandi. Quis militat suis stipēdiis vnq̄. Quis plantauit vineam. & de fructu eius non edit Quis pascit gregem: & de lacte gregis non manducat. Numquid se cūdū hoīem hec dico. An & lex hec nō dicit Scriptū est em̄ in lege moysi. Nō alligabis os bouī trituranti. Nūquid de bobꝰ cura est deo: An pter nos vtiq; dicit. Nā pter nos scripta sūt: qm̄ debet in spe q̄ arat arare. & q̄ triturat. in spe fructus pcipiendi. Si nos vobis spūalia seminauimus: magnū est si nos carnalia vestra metamus. Si alī potestatis vr̄e participes sūt: quare non potius nos Sed non vsi sumus hac potestate. Sed oīa sustinem⁹: ne quod offendiculū demus euāgelio xp̄i. Nescitis quoniā q̄ in sacrario operātur: q̄ de sacrario sunt edūt. Et qui altario deseruiūt cū altario participāt: Ita & dñs ordinauit his q̄ euangeliū annūtiāt: de euangelio viuere Ego aūt nullo horū vsus sū. Nō aūt scripsi hec: vt ita fiant in me. Bonū est em̄ mihi magis mori: q̄p vt gloriaz meā q̄s euacuet. Nā & si euāgelizauero. nō ē mihi gloria. Necessitas em̄ mihi incūbit: Ve em̄ mihi est: si nō euāgelizauero. Si enim volens hec ago mercedē habeo: si aūt inuitus. dispensatio mihi credita est. Que est ergo merces mea. Vt euangelium predicans. sine sumptu ponam euangeliū: vt no abutar potestate mea in euāgelio. Nam cum liber essem ex oībo. oīm me seruū feci: vt plures lucri facerem. Et factus sum iudeis tamq̄ iudeus. vt iudeos lucrarer. his qui sub lege sunt. q̄ si sub lege essem. cū ipe nō essem sub lege: vt eos qui sub lege erant lucrifacerez. his qui sine lege erant tanq̄ sine lege essem. cum sine lege dei non essem: s in lege essem xp̄i: vt lucrifacerē eos qui sine lege erāt. Factus sum infirmis infirmus. vt infirmos lucrifacerē. Omnibꝰ omnia factus sū. vt omnes facerem saluos. Oīa aī facō pter euāgeliū: vt particeps eius efficiar. Nescitis q̄p hī q̄ ī stadio currūt omnes quidē currūt: sed vnus accipit brauiū. Sic currite: vt cōprehendatis. Oīs aī qui in agone cōtendit ab oībꝰ se abstinet.

& illi quidē vt corruptibilem coronā accipiant: nos aūt incorruptaz. Ego igr sic curro nō q̄si ī incertū: sic pugno nō q̄si aerē verberās Sed castigo corp⁹ meū: & ī sb̄iutē redigo: ne forte cum alīs predicauerim ipe reprobo

Nolo enim Capitulum. X. efficiar vos ignrare fratres qm̄ pres nostri omēs sub nube fuerūt & omēs mare trāsierūt: & omēs in moyse baptizati sunt ī nube & in mari. Et omēs eandē escam spiritalem manducauerūt: & omēs eūdē potum spiritalem biberūt. Bibebāt aūt de spiritali consequente eos petra: petra aūt erat xp̄us. Sed nō in pluribo eoz beneplacitū est deo. Nām prostrati sūt in deserto. Hec aūt in figura facta sūt nr̄i: vt non sim⁹ cōcupiscentes malor sicut & illi cōcupierūt. Neq; idolatre efficiamini sicut q̄dā ex ip̄is q̄emadmodū scriptum est. Sedit pl'us manducare & bibere & surrexerūt ludere. Neq; formicemur sicut q̄dā ex ip̄is formicati sūt & ceciderūt vna die vigintitria mlia. Neq; temptemus christū sicut q̄dā eoz temptauerūt & a serp̄entibo perierunt. Neq; murmuraueritis sicut quidam eoz murmurauerunt: & perierunt ab exterminatore. Hec aūt omnia in figura contingebāt illis: scripta sūt aūt ad correpcōnē nr̄am in quos fines seculoz deuenerunt. Itaq; qui se existimat stare. videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis aūt deus ē. q̄ nō patietur vos temptari sup̄ id quod potestis: sd faciet cū temptacōne etiam prouentū: vt possitis sustinere. Propter quod carissimi mihi. fugite ab idolorum cultura. Vt prudētibo loqr vosipsi iudicate q̄d dico. Calix benedictōnis cui benedicim⁹ nōne cōmūicacō sanguinis xp̄i ē. Et panis quē frāgim⁹: nōne pticipacō corpis dn̄i est Quoniā vn⁹ panis & vnū corp⁹ mlti sum⁹ oēs q̄ de vno pane & de vno calice participamus. Videte israhel secūdū carnem. Nonne qui edunt hostias. participes sunt altaris. Quid ergo. Dico q̄ idolis immolatum sit aliquid. aut q̄ idolum sit aliquid. Sed q̄ immolant gentes. demonīs immolant. & non deo Nolo aūtez vos socios fieri demonioz. Quia non potestis calicem dominī bibere: & calicem demonioz: non potestis mense dominī participes esse: & mēse demonioz. An emulamur dn̄m. Nūquid fortiores illo sum⁹. Omia mihi licent. sd non omnia expediūt. Omnia mihi licent: sed non omnia edificāt. Nemo q̄d suū est querat. sd q̄d alterius. Omne q̄d in macello venit manducate: nichil interrogātes p̄pter cōsciētiā. Domini est terra: & plenitudo eius. Si q̄s vocat vos infideliū & vultis ire: omne q̄d vobis appon̄it māducate. nichil interrogātes p̄pter cōsciētiā. Si q̄s aūt dixerit hoc immolaticū ē idolis nolite māducare p̄pter illū qui indicauit. & p̄pter cōsciētiā. Cōscientiā aūt dico: nō tuā. sd alterius. Vt q̄d em̄ libertas mea iudicatur ab aliena cōsciētia. Si ego cū gr̄a pticipo: q̄d blasphemor p eo q̄ gr̄as ago. Sive ergo manducatis sive bibitis. vel aliud quid facitis: omia in gloriaz dei facite. Sine offensione estote iudeis & gētibo & ecclesie dei. sicut & ego per oia oībo placeo: nō q̄rēs q̄d michi vtile est sd q̄d mlt̄is vt salui fiāt. Capitulum. XI.

Mitatores mei estote: sicut & ego xp̄i. Laudo aūt vos fratres q̄ per omia mei memores estis: & sicut tradidi vobis p̄cepta mea tenetis. Volo aūt vos scire. q̄ omnis viri caput xp̄us est. caput autez mulieris vir. Caput vero xp̄i deus. Omis vir orās aut p̄phetās velato capite. deturpat caput suū. Omnis aūt mulier orans aut p̄phetans non velato capite deturpat caput suū. Vnum enim est. ac si decaluetur. Nam si non velatur mulier: tondeatur. Si vero turpe est mulieri tōderi aut decaluari: velet caput suū. Vir quidem nō debet velare caput suū. qm̄ imago & gloria dei est: mulier aūt gloria viri ē. Non em̄ vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Etem̄ non est creatus vir p̄pter mulierem. sd mulier p̄pter virū. Ideo debet mulier velamē habere sup̄a caput suū: & p̄pter āgelos. Verūtamen neq; vir sine muliere. neq; mulier sine viro ī dn̄o. Nām sicut mulier de viro ita & vir p̄ mulierē. Omia aūt ex deo. Vosip̄i iudicate. decet mulierē nō velatā orare deū. Nec ip̄a natura docet vos. q̄ vir q̄dē si comam nutriat ignominia est illi: mulier vo si comā nutriat gloria est illi. qm̄ capilli p̄ velamine ei dati sūt Si q̄s autē videtur contentōsus esse: nos talem cōsuetudinem non habemus neq; ecclesia

dei. Hoc aũt p̃cipio: nõ laudãs q̃ nõ in melius sed in deterius cõuenitis. Primũ quidẽ cõuenientibo vobis in ecclesiam audeo sciſſuras esse inter vos: & ex pte credo. Nã oportz hereses esse vt & q̃ p̃bati sunt manifesti fiãt in vobis. Conuenientibo ergo vobis in vnuz iam nõ est dominicã cenã mãducare. Vnuſ quiſq̃ enim suã cenã p̃sumit ad manducãdũ Et alius quidẽ esurit: alius autem ebrius est Nũquid domos nõ habetis ad manducandũ & bibendũ. Aut ecclesiam dei cõtemnitis: & confundit is eos qui non habent. Quid dicaz vobis. Laudo vos: in hoc nõ laudo. Ego enim accepi a dño q̃d & tradidi vobis: quoniã dominus ihesus in qua nocte tradebatur. accepit panem: & gr̃as agẽs fregit & dixit. Accipite & mãducate. Hoc est corpus meũ: qđ pro vobis tradetur. Hoc facite in meã cõmemoracõez. Similit & calicẽ: postq̃ cenauit dicẽs. Hic calix nouũ testamẽtũ est in meo sanguine. Hoc facite quocienſcũq̃ bibetis. in meã cõmemorationẽ. Quocienſcũq̃ enim mãducabitis panẽ hũc & calicẽ bibetis. mortez dñi annũtiabitis donec veniat. Itaq̃ quicũq̃ manducauerit panem vel biberit calicẽ dominum indigne: reus erit corporis & sãguinis dñi: Probet aũt seipm hõ. & sic de pane illo edat & de calice bibat. Qui enim mãducat & bibit indigne iudiciũ sibi mãducat & bibit. nõ diiudicãs corpus dñi. Ideo inter vos mlti infirmi & imbecilles. & dormiũt multi. Q̃ si nosmetipſos diiudicarem? : nõ vtiq̃ iudicaremur. Dũ iudicamur aũt a dño corripimur: vt nõ cũ hoc mũdo dãnemur. Itaq̃ frẽs mei cũ cõuenitis ad mãducãdũ inuicẽ expectate. Si q̃s aũt esurit domi mãducet: vt nõ in iuditiũ conueniatis. cetera aũt cũ venero disponã

Spũalibo aũt Capitulũ. XII.

nolo vos ignorare frẽs. Scitis enim q̃m cum gẽtes essetis: ad simulacra muta put ducebamini eũtes. Ideo notũ vobis facõ. q̃ nemo in spũ dei loquẽs dicit anathema ihesu. Et nemo potest dicere dñs ihesus nisi in spũsancto. Diuisiones vo gr̃az sũt idẽ aũt spũs. Et diuisiones ministracõnũ sũt: idẽ aũt dñs. Et diuisiones opacõnũ sunt: idẽ vero deus q̃ opatur omnia in ommbo. Vnicuiq̃ aũt datur manifestacõ spũs: ad vtilitatez.

Alii quidẽ per spũm datur sermo sapientie. alii aũt ſmo scientie scõm eũdẽ spũm. Alteri fides in eodẽ spũ: alii gr̃a sanitatũ in vno spũ Alii operacõ vtutũ. alii pphetia. alii discretio spirituũ: alii genera linguaz. alii interp̃tacõ sermonũ. Hec autẽ omnia operat vnus atq̃ idẽ spũs: diuidens singulis prout vult. Sicut enim corpus vnũ est: & membra habet multa: omnia aũt membra corporis cum sint multa vnũ tamẽ corpus sũt: ita & xp̃s. Etenim in vno spũ oẽs nos in vnum corpus baptizati sumus. siue iudei siue gentiles siue serui siue liberi: & oẽs vno spũ potati sum?. Nã & corpus non est vnũ mẽbz sed multa Si dixerit pes. q̃m nõ sũ manus. nõ sũ de corpore: nũ ideo nõ est de corpore. Et si dixerit auris. quoniã nõ sũ oculus. nõ sũ de corpore. nũ ideo nõ est de corpore. Si totũ corpus oculus: vbi auditus. Si totũ auditus. vbi odoratus. Nunc aũt posuit deus membra: & vnũquodq̃ eorum in corpore sicut voluit. Q̃ si essent omnia vnum membrum. vbi corpus. Nũc aũt multa quidem mẽbra. vnum autem corpus. Nõ potest aũt dicere oculus manui opa tua nõ indigeo. aut itez caput pedibo: nõ estis michi necessarii. Sed multomagis q̃ videtur mẽbra corporis infirmiora esse: necessariora sũt. Et q̃ putamus ignobiliora membra esse corporis: hns honorẽ habũdancõrem circũdam? Et q̃ inhonesta sũt nr̃a: habundãcõrem honestatẽ habẽt. Honesta aũt nr̃a nullius egẽt. Sed deus temperauit corpus. ei cui deerat. habũdãcõrem tribuendo honorem. vt non sit scisma in corpore. ſ in idipm pmicez sollicita sint mẽbra. Et si q̃d patit vnũ mẽbrũ cõpatiũt oẽa mẽbra. siue gloriatur vnũ membrũ. cõgaudẽt oẽa mẽbra. Vos autem estis corpus xp̃i: & membra de membro. Et quos dã quidẽ posuit deus in ecclesia. pmum apostolos. scõo pphetas. tercũ doctores. deinde vtutes. exinde gr̃as curationũ. opitulacõnes gubernacõnes. genera linguaz: interp̃tacõnes ſmonũ. Nũquid oẽs apostoli. Nũquid oẽs pphete. Nũquid oẽs doctores. Numquid omnes virtutes. Numquid omnes gr̃am habent curacõnuz. Nũq̃d oẽs linguis loquũtur. Nũquid omnes interp̃tãt. Emulamini aũt carismata meliora. Et

adhuc excellencõrem viã vobis demõstro.

Si linguis hoim loqr & angelor caritatẽ aũt nõ habeã factus sũ velut es sonãs aut cimbalũ tinniens. Et si habuero pphetiã & nouerim misteria oĩa & cẽm sciam & si habuero omẽm fidẽ ita vt mõtes trãsferã: caritatẽ aũt nõ habuero nichil sũ. Et si distribuero in cibos pauper oẽs facultates meas & si tradidero corpus meũ ita vt ardeã: caritatem aũt nõ habuero: michil michi pdest. Caritas patiens est: benigna est. Caritas non emulat non agit perperã. nõ inflatur non est ambiciosa. non querit que sua sunt. Non irritatur nõ cogitat malũ: nõ gaudet super inquitate cõgaudet aũt veritati. Omnia suffert. oĩa credit. omnia sperat: oĩa sustinet. Caritas numq excidit. Sive pphetie euacuabunt. sive lingue cessabũt sive scientia destruetur. Ex parte eñ cognoscimus: & ex parte pphetamus. Cum aũt venerit quod perfectũ est. euacuabitur qd ex parte est. Cũm essem parvulus loquebar vt parvulus: sapiebã vt parvulus. cogitabam vt parvulus. Quãdo autẽ factus sum vir. euacuaui que erant parvuli. Videmus nunc p speculũ in enigmate tunc aũt facie ad faciẽ. Nũc cognosco ex parte tunc autem cognoscam: sicut & cognitus sum. Nũc aũt manẽt fides spes caritas tria hec. Maior aũt horũ est caritas.

¶ Capitulum. XIIII.

Sectamini caritatẽ: emulamini spũalia: magis autem vt pphetetis. Qui eñ loqtur lingua: nõ hoibo loqtur sed deo. Nemo eñ audit. Spũs autẽ loqtur misteria. Nam qui pphetat. hominibo loquitur ad edificacõnem & exhortacõnem & cõsolacõnem. Qui loquit lingua semetipm edificat qui autẽ pphetat eccleſiã dei edificat. Volo aũt oẽs vos loq linguis: magis aũt pphetare. Nam maior est qui pphetat q qui loqt linguis: nisi forte interpretetur: vt eccleſia edificacõnem accipiat. Nũc aũt fratres. si venero ad vos linguis loquẽs. quid vobis pdero nisi vobis loquar aut in revelacõne. aut in sciẽtia. aut in pphetia. aut in doctrina. Tamen que sine anima sunt vocẽ dantia: sive tibia sive cithara. nisi distinctõnez sonituũ dederit quõ sciet quid cantat aut qd citharizat.

Etenim si incertam vocem det tubã: qs parabit se ad bellũ. Ita & vos p linguã nisi manifestũ sermonem dederitis: quõ scietur id qd dr. Eritis eñ in aera loqntes. Tã multa vtputa genera linguar sunt in hoc mũdo: & nichil sine voce est. Si g nesciero vtutẽ vocis ero ei cui loquar barbarus & q loqtur michi barbarus. Sic & vos qmã emlatores estis spirituũ. ad edificacõnẽ ecclesie. qrite vt habũdetis. Et ideo q loqtur lingua oret vt interpretetur. Nã si orem lingua spũs meus orat mẽs aũt mea sine fructu ẽ. Quid g est. Orabo spũ: orabo & mente. Psalla spũ: psallam & mente. Ceter si bñdixeris spũ: qs supplet locũ idiote. Quõ dicet amen sup tuã benedictõnem. quoniã quid dicas nescit. Nã tu quidẽ bene gras agis: sed alter nõ edificat. Gratias ago deo meo q ommũ vestrũ lingua loquor. Sed in eccleſia volo qnq verba sensu meo loqui. vt & alios instruam: q decem milia verbor in lingua. Fratres nolite pueri effici sensibo s malicia puuli estote: sensibo aũt pfecti estote. In lege eñ scptũ ẽ. Quoniã in alijs linguis & labijs alijs loqr pplo huic. & nec sic audiet me dicit dominus. Itaq lingue in signum sunt non fidelibo. sed infidelibo pphetie autem nõ infidelibo. sed fidelibo. Si g cõveniat vniuersa eccleſia in vnũ & oẽs linguis loqntur: intrent aũt idiote aut infideles. nonne dicent quid insanitis. Si autẽ omnes pphetẽt: intret aũt quis infidelis vel idiota cõvincit ab omnibo: diiudicat ab omnibo. Occulta cordis eius manifesta sunt. & ita cadẽs in faciem adorabit deuz. pnũtiãs q vere deus in vobis sit. Quid ergo est fratres. Cũ convenitis. vnusquisq vrm psalmũ habet doctrinã habet. apocalipsim habet: linguã habet. interptacõnem habet oĩa ad edificacõnem fiãt: Sive lingua qs loquit. scdm duos: aut vt multũ tres: & p partes: & vn interpretetur. Si aũt nõ fuerit interpres taceat in eccleſia. sibi autẽ loqtur & deo. Prophete aũt duo aut tres dicãt: & ceteri diiudicẽt quod si alij revelatũ fuerit sedẽti: prior taceat. Potestis eñ omnes p singulos pphetare: vt oẽs discãt: & omnes exhortent. Et spũs pphetar pphetis subiecti sũt. Non eñ dissenhonis est deus s pacis: sicut & in oĩbo

ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis
taceant. Non enim permittitur eis loqui sicut subditas
esse: sicut & lex dicit. Si quid autem volunt
discere: domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An a vobis verbum dei processit aut in vos solos pervenit
Si quis videtur prophetа esse. aut spūalis cognoscat quę scribo vobis: quoniam dñi sunt mandata.
Si quis autem ignorat: ignorabit. Ita fratres emulamini prophetare: & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste & secundum ordinem
fiant in vobis.

Capitulum .XV.

Notum autem vobis facio fratres euangelium quod prędicavi vobis quod & accepistis. in quo & statis. per quod & salvamini: qua ratione prędicaverim vobis si tenetis nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis
quod & accepi: quoniam xps mortuus est
pro peccatis nris scdm scripturas. & quia sepultus est & quia surrexit tercia die scdm scripturas: & quia visus est cephe: & post hoc vndecim. Deinde visus est plus quingentis fribus simul. ex quibus mlti manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Deinde visus e iacobo. deinde
aplis oibus. Novissime aut oim. tanquam abortivo
visus est & michi. Ego enim sum minimus aplorum: qui non sum dignus vocari aplus: quoniam persecutus su ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id
quod sum: & gratia eius in me vacua non fuit:
sed habundantius illis omnibus laboravi. Non
ego autem: sed gratia dei mecum. Sive enim ego sive
illi: sic prędicavimus: & sic credidistis. Si
autem xps prędicatur quod resurrexit a mortuis:
quomodo quidam dicunt in vobis. quoniam re-
surrectio mortuorum non est: Si autem resurrectio mortuorum non est: neque xps resurrexit. Si autem xps non resurrexit: inanis est
prędicatio nra: inanis est & fides vra. Invenimur autem & falsi testes dei. quoniam testimonium
diximus adversus deum quod suscitaverit xpm quem
non suscitavit: si mortui non resurgent. Nam si
mortui non resurgunt neque xps resurrexit. Quod
si xps non resurrexit: vana est fides vra.
Adhuc enim estis in peccatis vris. Ergo & qui
dormierunt in xpo perierunt. Si in hac vita tm in
xpo sperantes sumus: miserabiliores sumus
omnibus hominibus. Nunc autem xps resurrexit a mortuis primitie dormientium quoniam quidem per hominem
& per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in
adam omnes moriuntur: ita & in xpo omnes
vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine: primitie xps. Deinde hi qui sunt xpi: qui in adventu ei
crediderunt. Deinde finis cum tradiderit regnum
deo & patri: cum evacuaverit omnem principatum
& potestatem & virtutem. Oportet autem illum regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedibus
eius. Novissime autem inimica destruetur mors.
Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio preter
eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint
illi omnia: tunc & ipse filius subiectus erit illi qui
subiecit sibi omnia: ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis.
Si omnino mortui non resurgunt: ut quid &
baptizantur per illis. Ut quid & nos periclitamur omni hora. Quotidie morior propter vestram
gloriam fratres: quam habeo in xpo ihesu dño
nro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi
ephesi: quid michi prodest si mortui non resurgunt
Manducemus & bibamus: cras enim morie
mur. Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos
colloquia mala. Evigilate iusti. & nolite peccare. Ignorantiam enim dei quidam habent. Ad reverentiam vobis loquor. Sed dicit aliquis
Quo resurgunt mortui. aut quali corpore veni
ent. Insipiens tu quod seminas non vivificatur: nisi mortuum. Et quod seminas. Non
corpus quod futurum est seminas: sed nudum grānum: verbi gratia tritici. aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: & unicuique
seminum proprium corpus. Non omnis caro eadem
caro. sed alia hominum alia pecorum alia volucrum.
alia autem piscium. Et corpora celestia: & corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria
alia autem terrestrium. Alia claritas solis. alia
claritas lune: & alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate. sic & resurrectio mortuorum. Seminatur incorruptione.
surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate. surget in virtute. Seminatur corpus animale
surget corpus spiritale. Si est corpus animale
est & spiritale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animam viventem: novissimus adam in spiritum vivificantem. Sed non
primum quod spiritale est. sed quod animale: deinde

qđ spiritale est. Primus hō de terra terren? secundus hō de celo celestis. Qualis terren? tales & terreni: & qualis celestis: tales & celestes. Igitur sicut portauimus imaginē terreni: portemus & imaginē celestis. Hoc autem dico fratres q caro & sanguis regnū dei possidere nō possunt. neq corrupcō incorruptelam possidebit. Ecce misterium vobis dico Omnes quidē resurgemus. ſ nō omnes immutabimur. In momēto i ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enī tuba: & mortui resurgēt incorrupti: & nos immutabimur. Oportz eī corruptibile hoc induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem. Cum autē mortale hoc induerit immortalitatem. tunc fiet ſmo qui scriptus est. Absorpta ste mors in victoria. Vbi ē mors victoria tua. Vbi ē mors stimul? tu? Stimulus aī mortis peccatum est: virtus vo peccati lex. Deo aūt gratias. qui dedit nobis victoriā per dominū nostrum ihesum xp̄m. Itaq fratres mei dilecti stabiles estote & immobiles habūdātes i oīi ope dñi semp: sciētes q labor vr nō est inanis i dño. Capitulū .XVI.

De collectis aūt que fiūt in sanctos. sicut ordinaui ecclesiis galatie. ita & vos facite p vnā sabbati. Vnus qsq vr apud se reponat recōdēs qđ ei bene placuerit: vt nō cū venero tūc collecte fiāt. Cū aūt pnes fuero qs probaueritis p epistolas hos mittā pferre gr̄am vestrā in iherusalem. Quod si dignū fuerit vt ego eam mecū ibunt. Veniam autem ad vos: cum macedoniam pertransiero. Nam macedoniam ptrāsibo. Apud vos aūt forsitā manebo vel etiā hyemabo. vt vos me deducatis quocūq iero. Nolo enim vos modo in transitu videre. Spero enī me aliquantulum temporis manere apud vos. si dominus permiserit. Permanebo autem ephesi vsq ad penthecosten. Hostiū eī michi aptū ē magnū & evidēs: & aduersarij multi. Si aūt venit thimotheus: videte vt sine timore sit apud vos. Opus enī dominī operatur sicut & ego. Ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace vt veniat ad me. Expecto enī illum cū fratribus. De apollo aī fratre nro vob notū facō. quomā multū rogaui eū vt veniret ad vos cum fratribo: & vtiq non fuit voluntas eius vt nūc veniret. Veniet aūt: cū ei vacuū fuerit. Vigilate state in fide: viriliter agite & cōfortamini: oīa vra i caritate fiāt. Obsecro aūt vos fratres. nostis domum stephane & fortunati quoniam sunt p̄mitie achaye. & in ministeriū sanctor ordinauerūt seipos: vt & vos subditi sitis eiusmodi: & oīi coopāti & laborāti. Gaudeo aī in p̄ntia stephane & fortunati & achayci: qm̄ id quod vobis deerat ipi suppleuerūt. Refecerunt enī & meum spūm & vrm. Cognscite gr̄ q̄ eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclesie asie. Salutāt vos in domino multum aquila & prisca cum domestica sua ecclesia apud quos & hospitor Salutāt vos omnes fratres. Salutate inuicem in osculo sācto. Salutacō mea: manu pauli. Si quis nō amat dñm nr̄m ihesum xp̄m. sit anathema maranatha. Gr̄a domini nostri ihesu christi vobiscum. Caritas mea cum ommbo vobis in christo ihesu amen.

Expl' epla p̄ma ad corinthios. Incip̄ prologus in secundam epl'am ad corinthios.

Post actam a corinthijs pmitē tiā osolatoriā scribit eis epl'as apostolus a troade p thitū & collaudās eos hortat ad meliora: contirstatos quidē eos sed emendatos ostendens.

Explicit prologus. Incipit epistola secunda ad corinthios.

Paulus apostolus xp̄i ihesu p voluntatez dei & thimotheus frater ecclesie dei q ē corinthi cum ommbus sanctis qui sunt in vniuersa achaia. Gr̄a vobis & pax a deo p̄re nro & dño ihu xpo. Benedict? de? & p̄r dñi nri ihu xp̄i p̄r miscordiar & de? totius cōsolacōis q̄ cōsolat nos i oī tribulacōe nr̄a: vt possim? & ipi cōsolari eos q̄ i oīi p̄ssura sūt p exhortacōz q̄ exhortamur & ipi a deo: qm̄ sicut habūdāt passiones xp̄i i nob ita & per xp̄m habundat consolacō nostra. Sive autem tribulamur: pro vestra exhortatione & salute. sive consolamur: pro vestra cōsolatione: sive exhortamur. p vestra exhortatōe

& salute q̄ opaꝝ tollerā tiā earūdē passionum
quas & nos patimur · vt spes nr̄a firma sit
p̄ vobis: sciētes quoniā sicut socij passionuz
estis · sic eritis & cōsolacōnis. Nō em̄ volum⁹
ignorare vos fratres de tribulacōne nr̄a que
facta est in asia :quoniā sup̄ moduz grauati
sumus supra virtutem: ita vt tederet nos etī
am viuere · Sed ipsi in nobismetipīs respon-
sum mortis habuimus · vt non simus fidētes
in nobis sed in deo qui suscitat mortuos · qui
de tātis periculis nos eripuit & eruit: in quē
speramus quoniam & adhuc eripiet adiuuā
tibo & vobis in oratione pro nobis : vt ex ml̄
tay personis faciey eius q̄ in nobis est dona
cōnis per multos gratie agantur pro nobis.
Nā gloria nostra hec est testimoniū cōscien
tie nostre q̄ in simplicitate & sinceritate dei
& non in sapiētia carnali sed in gratia dei cō
uersati sumus in hoc mūdo habundantius aī
ad vos · Non enim alia scribimus vobis q̄ q̄
legistis & cognouistis · Spero autem q̄ vs-
q̄ in finem cognoscetis . sicut & cognouistis
nos ex parte: quia gloria vestra sumus sicut
& vos nostra: in die domini nostri ihesu xp̄i ·
Et hac cōfidentia volui prius venire ad vos
vt secundā gr̄am haberetis :& per vos tran
sirem in macedoniā & itey a macedonia veni
rem ad vos · & a vobis deduci in iudeam · Cū
ergo hoc voluissez numquid leuitate vsus sū
Aut que cogito secundum carnem cogito: vt
sit apud me est & non · Fidelis autem deus:
q̄ sermo noster qui fuit apud vos · nō est in
illo est & non: p̄ est in illo est · Dei em̄ filius
ihesus xp̄s qui in vobis p nos p̄dicatus est ·
p̄ me & siluanū & thimotheū nō fuit in illo ē
& non · sed in illo fuit · Quotquot em̄ p̄missio
nes dei sūt: in illo est · Ideo & p ip̄m amē di-
co ad gloriā nr̄am · Qui aī cōfirmat nos vobi
scū in xp̄o · & q̄ vnxit nos deus · & q̄ sig̃uit
nos & dedit pignus spūs in cordibo nostris.
Ego aūt testem deuz inuoco in aīam meā q̄
parcēs vobis non veni vltra corinthū :nō q̄
dominamur fidei vr̄e: ꝑ adiutores sum⁹ gau
dij vr̄i: Nam fide statis · Capitulum · II.

Statui aī hoc ip̄m apud me: ne itey
in tristicia venirem ad vos. Si em̄
ego cōtristo vos. & q̄s ē q̄ me letifi-
cet nisi q̄ cōtristaꝝ ex me . Et hoc ip̄m scp̄si
vobis: vt non cū veñerō tristiciā sup̄ tristi-
ciā habeaz · de quibo oportuerat me gaudere:
confidens in om̄ibo vobis q̄ meum gaudium
omniū vestr̄ est. Nam ex multa tribulacōe
& angustia cordis · scripsi vobis per multas
lacrimas nō vt contristemini · sed vt sciatis
quā caritatē habeā habundantius in vobis.
Si q̄s aūt cōtristauit me. nō me cōtristauit
sed ex pte: vt nō onerem oēs vos . Sufficit
illi qui eiusmodi ē obiurgacō hec q̄ fit a plu
ribo ita vt econtrario magis donetis & cōsole
mini: ne forte habūdātiori tristicia absorbea
tur q̄ eiusmodi est · Propter qđ obsecro vos
vt confirmetis in illū caritatem. Ideo em̄ &
scripsi vobis vt cognoscam expimentū vr̄m
an in om̄ibo obedietes sitis . Cui aūt aliquid
donastis :& ego · Nā & ego qđ donaui. si q̄d
donaui p̄pter vos · in p̄sona xp̄i · vt nō circū-
uemiamur a sathana · Non enim ignoramus
cogitacōnes eius . Cū venissem aūt troadem
p̄pter euangeliū xp̄i · & hostiū michi apertū
esset in domino :non habui requiem spiritui
meo · eo q̄ nō inuenerim titum frem meū sed
valefaciēs eis p̄fectus sū in macedoniā · Deo
autē gr̄as qui semper triumphat nos in xp̄o
ihesu · & odorem noticie sue manifestat p nos
in oī loco · q̄ xp̄i bon⁹ odor sum⁹ deo in bn̄s
q̄ salui fiūt: & ī bn̄s q̄ pereūt · Alij̄s q̄dē odor
mortis in mortez: alij̄s aūt odor vite ī vitā ·
Et ad hec quis tam ydoneus · Non em̄ sum⁹
sicut plurim adulterantes verbuz dei · sed ex
sinceritate sic̄ ex deo cor̄ deo ī xp̄o loq̄mur ·
Incipimus itey nos- Capitulum · III ·
metipos cōmendare · Aut nūquid egemus si
cut q̄dā cōmendaticnis epistolis ad vos aut
ex vobis . Epistola nostra vos estis scripta ī
cordibo nr̄is · que scitur & legitur ab om̄ibus
hominbo manifestati: quoniā epistola estis
xp̄i ministrata a nobis & scripta non attra-
mento · ꝑ spū dei vīi: nō in tabulis lapideis ·
ꝑ in tabulis cordis carnalibo · Fiduciā autem
talem habemus p xp̄m ad deū :non q̄ suffi-
cientes simus cogitare aliquid a nobis · q̄si
ex nobis sed sufficiētia nr̄a ex deo est qui &
ydoneos nos fecit ministros noui testamēti
nō littera sed spū. Littera em̄ occidit: spi-
ritus autem viuificat · o q̄ si ministratio mor
tis litteris deformata ī lapidibo fuit ī gloria ·

ita vt non possent intendere filij israhel in faciem moysi. ꝓpter gloriā vultus eius q̄ euacuatur. quomō non magis ministracō spūs erit in gloria. Nam si ministracō damnacōnis in gloria est: multomagis habūdat ministeriū iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod clarum in hac parte: ꝓpter excellentez gloriā. Nā eī quod euacuatur p gloriam est multomagis q̄d manet in gloria est: Habentes igit̄ talem spem: multa fiducia vtimur. Et nō sicut moyses ponebat velamen super faciē suā: vt nō intenderent filij israhel in faciem eius q̄d euacuat̄: s̄ obtusi sunt sensus eoz. Vsq; in hodiernū enim diē idip̄m velamen in lectōne veteris testamenti manet nō reuelatū. quoniā in xp̄o euacuatur. s̄ vsq; in hodiernū diem cuz legitur moyses velamen positū est sup coz eoz. Cū aūt cōuersi fuerit ad deuz auferetur velamē. Dominꝰ aūt spūs est. Vbi autē spūs domini ibi libertas. Nos vo oēs reuelata facie gl'iam dn̄i speculātes in eādē imaginē trāsformamur a claritate i claritatem tāq̄ a dn̄i spū. Capitulum. IIII.

Ideo habentes hāc ministrationem iuxta quod misericordiam cōsecuti sumus nō deficimus. sed abdicamus occulta dedecoris. nō ambulantes in astutia neq; adulterantes verbum dei: sed in manifestacōne veritatis cōmēdantes nosmetipos ad omem cōsciētiā hoim corā deo. Q̄ si etiā opertū est euangeliū nostrum in hijs que pereunt est opertū: in quibꝫ deus huius seculi excecauit mentes infideliū. vt nō fulgeat illuminacō euangelij glorie christi: qui est imago dei. Nō eī nosmetipos p̄dicamus. sed ihesum xp̄m dominū nostrum. Nos aūt seruos vr̄os p ihesum. quoniā deꝰ qui dixit de tenebris lucē splendescere. ipse illuxit in cordibꝫ nostris ad illuminacōem scientie claritatis dei in faciē ihesu xp̄i. Habemus aūt thesaurū istū i vasꝫ fictilibꝫ vt sublimitas sit vtutis dei. & nō ex nobis. In oibus tribulacōem patimur: sed nō angustiamur. Aporiamur. s̄ nō destituimur humiliamur s̄ nō cōfundimur. Persecucōnem patimur: s̄ n̄ derelinq̄mur. Deicimur. s̄ n̄ p̄im? Semp mortificacōz ihu i corpe nr̄o circūferētes: vt & vita ihu manifestet̄ i copibꝫ nostris. Semp eī nos q̄ viuim? i mortē tradimur ꝓpt ihm vt & vita ihu manifestet̄ i carne nr̄a mortali. Ergo mors i nob opat̄. vita aūt i vob. Habentes aūt eūdē spūm fidei sicut scptum est credidi ꝓpter qd̄ locutus sū. & nos credimus. ꝓpter qd̄ & loq̄mur. sciētes qm̄ q̄ suscitauit ihesū & nos cū ihu suscitabit & cōstituet nos vobiscū. Oīa eī ꝓpter vos. vt gr̄a habūdās p multos in gr̄az actōne habūdet in gloriā dei. Propter qd̄ nō deficimus. sed licet is qui foris est noster hō corrūpat̄ tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Id eī quod in p̄nti est momentaneum & leue tribulacōnis nostre. supra modum in sublimitate eternū glorie pondus operatur i nobis. nō cōtemplātibꝫ nobis q̄ videt̄ur. s̄ q̄ nō videt̄ur. Que eī videt̄ur tpalia sunt. q̄ aūt non videt̄ur eterna sunt. Capitulum. V.

Scimus eī: q̄m̄ si terrestris dom? nostra hui? habitacōnis dissoluat̄ q̄ edificacōnem ex deo habem? domum nō manufactā eternā in celis. Naz & in hoc ingemiscimus habitacōem nr̄am q̄ de celo est supindū cupiētes. si tamē vestiti & n̄ nudi inueniamur. Nā & q̄ sumus in hoc tabernaculo ingemiscim? g̃uati: eo q̄ nolum? exspoliari s̄ supuestiri vt absorbeatur quod mortale est a vita. Qui aūt efficit nos in hoc ipm deus: q̄ dedit nobis pignus spūs. Audētes igitur semp & sciētes. quomā dū sumus in hoc corpore pegrinamur a dn̄o. Per fidez eī ābulamus: & nō p speciē. Audemus aūt & bonā volūtatē habemus magis peregrinari a corpore & p̄ntes esse ad dominū. & ideo cōtendimus siue absentes siue p̄ntes placere illi. Omēs eī nos manifestari oportet añ tribunal xp̄i. vt referat vnusquisq; ꝓpria corporis prout gessit: siue bonū siue malū. Scientes ergo timorem domini hominibꝫ suademus: deo autem manifesti sumus. Spero aūt & in cōscientijs vestris manifestos nos esse. Non iterū cōmendamus nos vobis: sed occasionem damus vobis gloriandi p nobis: vt habeatis ad eos q̄ in facie gloriātur & non in corde. Sive eiz mente excedimus deo sive sobrij sumus vobis. Caritas enim christi vrget nos. estimantes hoc. quoniam si vn? pro ommibꝫ mortuus est g̃ oēs mortui sūt: Et p oībꝫ mortuus ē xp̄us. vt & q̄ vtūt

iam non sibi viuant: ꝺ ei qui ꝓ ipis mortuus est & resurrexit. Itaq; nos ex hoc neminem nouimus secundū carnez. Et si cognouimus scd̄m carnē xp̄m. ꝺ nūc iā nō nouimus. Si q̄ ḡ in xp̄o noua creatura est. vetera trāsierūt & ecce facta sunt oīa noua. Oīa aūt ex deo qui nos reconciliauit sibi ꝓ xp̄m. & dedit nobis ministeriū reconciliacōis. Quomā q̄dem deus erat in xp̄o mundū reconcilias sibi. non reputās illis delicta ipoz: & posuit in nobis verbuz reconciliacōis. Pro xp̄o ḡ legacōne fungimur tam q̄ deo exhortante per nos. obsecramus pro xp̄o. reconciliamini deo. Eū q̄ nō nouerat pc̄m ꝓ nob pc̄m fecit deus p̄ vt nos efficeremur iusticia dei in ipo.

Adiuuātes aūt. exhortamur ne iuacuū gr̄am dei recipiatis dicit em̄. Tpe accepto exaudiui te. & in die salutis adiui te. Ecce nūc tpus acceptabile. ecce nūc dies salutis. Nemi dantes vllā offensionē. vt nō vituperet mīsteriū n̄rm. Sz in oībo exhibeamus nosmetipos sicut dei mīstros in multa patiētia. in tribulacōibo. in necessitatibo. in āgustiis. in plagis. in carceribo in seditionibo. in laboribo. in vigiliis. in ieuniis. in castitate. in sciētia. in longanimitate. in suauitate: in spūsancto. In caritate nō ficta: in verbo veritatis: in vtute dei. Per arma iusticie. a dextris & a simistris. Per gloriā & ignobilitatem. ꝓ infamiā & bonā famā. Vt seductores & veraces. sicut q̄ ignoti & cognoti. Quasi morientes & ecce viuim9. vt castigati & nō mortificati. Quasi tristes semp autem gaudētes. sicut egētes. multos aūt locupletantes. tam q̄ nichil hābtes & omnia possidentes. Os n̄rm patet ad vos o corinthi: cor nostrum dilatatū est. Non angustiamini in nobis. Angustiamini aūt in visceribo vr̄is Eandem autem habentes remuneracōem tā q̄ filiis dico. dilatamini & vos. Nolite iugū ducere cum infidelibo. Que enim participacō iusticie cuz iniquitate. aut q̄ societas luci ad tenebras. Que autem cōuentio xp̄i ad belial. Aut que pars fideli cū infideli? Qui autem cōsensus templo dei cum ydolis. Vos em̄ estis templum dei viui sicut dicit deus. qm̄ inhabitabo in illis & inābulabo. & ero illoz deus & ipsi erunt michi populus. Propter quod exite de medio eoz & separamini dicit dns. & immūdum ne tetigeritis. & ego recipiam vos. & ero vob in p̄ez. & vos eritis michi in filios & filias dicit dns oīpotēs. Ca. VII.

Has ḡ hātes promissiones carissimi: mūdemus nos ab oī inq̄namento carnis & spūs. pficientes sanctificacōem in timore dei. Capite nos. Neminem lesimus. neminē corrupimus. neminē circūuenimus. Non ad cōdēpnacōem vr̄am dico. Predixi em̄. q̄ in cordibo nostris estis ad cōmoriendū & ad cōuiuendū. Multa michi fiducia est apud vos. multa michi gloriacō ꝓ vobis. Repletus sū cōsolacōe. superhabūdo gaudio in oī tribulatione n̄ra. Nā & cū venissemus in macedoniā. nullā req̄em habuit caro n̄ra. ꝺ oēm tribulacōez passi sum9. Foris pugne: intus timores. Sed q̄ cōsolatur humiles. cōsolatus est nos deus in aduētu titi. Non solū autem in aduentu ei9. ꝺ etiā in cōsolacōne q̄ cōsolatus est in vobis. referēs nobis vr̄m desideriū vr̄m fletum vr̄am emulatōnē ꝓ me. ita vt magis gauderem. Quomā & si cōtristaui vos in epistola. nō me penitet. Et si penitebat videō q̄ epistola illa & si ad horā vos cōtristauit. nūc gaudeo. nō q̄ cōtristati estis ꝺ q̄ cōtristati estis ad penitentiā. Contristati em̄ estis. scd̄m deū. vt in nullo detrimentuz patiamini ex nobis. Que em̄ scd̄m deū tristitia est penitentiā in salutem stabilem operat: seculi aūt tristicia mortē operat. Ecce ei hoc ipm scd̄m deū cōtristari vos q̄ntam. in vobis operatur sollicitudinē. sed defensionē. ꝺ indignacōnem. sed timorē. sed desideriū. ꝺ emulationem. ꝺ vindictam. In oībo exhibuistis vos incōtaminatos esse negocō. Igr̄ & si scripsi vobis nō ꝓpter eū q̄ fecit iniuriā. nec ꝓpter eū qui passus est. ꝺ ad manifestandā sollicitudinē n̄ram quā habemus pro vobis coram deo. Ideo cōsolati sum9. In cōsolacōe aūt n̄ra habūdantius magis gauisi sumus sup gaudio titi: q̄ refectus est spūs eius ab omnibo vobis. Et si quid apud illū de vobis gloriatus sū. nō sū confusus: ꝺ sicut omnia vobis in veritate locuti sum9: ita gloriacō nostra que fuit ad titū veritas facta est. Et viscera eius habūdantius in vobis sūt: reminiscētis oīm vr̄m obedientiam: quō cū timore & tremore

excepistis illū · Gaudeo: q̄ in oib⁹ confido in vob⁹

Notam aūt facimus Capi · VIII ·
vobis fratres gr̄am dei q̄ data ē in ec
clesiis macedonie · & q̄ in multo ex
perimento tribulatōnis habundātia gaudij
ipor fuit & altissima paupertas eor habun
dauit in divitias simplicitatis eor · Quia secū
dū vtutē testimoniū illis reddo · & sup̄ vtu
tez volūtarij fuerunt cū multa exhortacōne
obsecrātes nos gr̄az & cōmūicacōz mīsterij
q̄d fit in sāctos · Et nō sicut sperauim⁹ · & se
metipos dederūt · p̄mū dño · deinde nobis per
volūtatē dei: ita vt rogarem⁹ titū vt quem
admodū cepit ita p̄ficiat in vobis etiā gratiā
istam · Sed sicut in ommb⁹ habundatis fide
& sermone & scientia & omni sollicitudine in
super & caritate vr̄a in nos vt & in hac gr̄a
habundetis · Non quasi imperās dico sed per
alior sollicitudinem etiā vr̄e caritatis inge
mū bonū cōprobās · Scitis em̄ gr̄az dominī
nostri ihesu christi: quoniā p̄pter vos egen⁹
factus est cum esset dives · vt illius inopia
vos divites essetis · Et cōsiliū in hoc do · Hoc
em̄ vobis vtile est: qui non solum facere · sed
& velle cepistis ab anno p̄ore · Nunc vero &
facto p̄ficite · vt quemadmodum promptus
est animꝰ voluntatis · ita sit & p̄ficiendi ex
eo q̄d habetis · Si em̄ volūtas prompta est ·
scd̄m id quod habet accepta est · nō scd̄m id
quod non habet · Nō em̄ vt alij sit remissio
vobis autem tribulacō · sed ex equalitate in p̄
presenti tempore vr̄a habūdātia illorū inop
piam suppleat · vt & illor habūdātia vestre
inopie sit supplementū · vt fiat equalitas sic
cut scriptū est · Qui multū habuit nō habun
dauit & qui modicū · nō minorauit · Gratias
autem ago deo qui dedit eādē sollicitudinem
p̄ vobis in corde titi · quoniaz exhortacōnem
quidē suscepit · sed cū sollicitior esset sua vo
luntate p̄fectus est ad vos · Misimus etiam
cū illo fratrē nostrum · cuius laus est in euā
gelio p̄ oēs ecclesias · Non solū autem · sed &
ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinacō
nis nostre in hanc gr̄am q̄ ministratur a no
bis ad dominī gloriā & destinatam voluntā
tem nostrā deuitātes hoc · ne quis nos vitu
peret in hac plenitudine q̄ ministrat a nobis
in dominī gloriā · Proūidemus enim bona:
non solū corā deo · & etiā corā hominib⁹ · Misi
mus aūt cū illis & fratrē nr̄m quem p̄bauī
mus in multis sepe sollicitū esse · nunc autez
multo sollicitiorem · cōfidentia multa in vob⁹
siue p̄ tito · qui est socius meus & in vobis
adiutor: siue frēs nr̄i apostoli ecclesiarz glo
rie xp̄i · Ostensionem g̃ q̄ est caritatis vr̄e & no
stre g̃lie p̄ vob⁹: in illos ostendite in facie eccle
siarum ·

Capitulum · IX ·

Nam de ministerio quod fit in sāctos
ex habundanti est michi scribe vo
bis · Scio ei p̄mptū aīm vr̄z p̄ q̄ de
vobis glorior apud macedones · quoniam
& achaia · parata est ab anno p̄terito &
vestra emulatio prouocauit plurimos · Mi
simus aūt frēs: vt ne quod gloriamur de vo
bis euacuetur in hac pte · vt quēadmodū dixi
parati sitis ne cū venerint macedones mecū ·
& cū inuenerint vos imparatos erubescamus
nos · vt nō dicam⁹ vos in hac pte substātia ·
Necessariuz g̃ existimauī rogare fratres vt
p̄uenīāt ad vos · & p̄parent repromissam be
nedictōnem hāc paratā esse · sic quasi bened
ictionem: nō quasi auaricia · Hoc aī dico · Qui
parce seminat parce & metet & qui seminat
in benedictōnib⁹ de benedictōnib⁹ & metet ·
Vnusquisq̄ prout destinauit in corde suo nō
ex tristicia aut ex necessitate · Hilarem enim
datorem diligit deus · Potens est autez deus
omnem gr̄am habūdare facere in vobis: vt in
omnib⁹ semp omnem sufficientiā hīntes habū
detis in omne opus bonū sicut scriptum est ·
Dispersit dedit paupib⁹ · iusticia eius manz
in seculū seculi · Qui aūt āminist̄rat semē se
minānti: & panem ad manducādū p̄stabit
Et multiplicabit semen vr̄m & augebit in
cremēta frugū iusticie vr̄e: vt in omnib⁹ locu
pletati habūdetis in omnez simplicitatē q̄ opa
tur p̄ nos gr̄az actionē deo · Quoniā minist̄e
riū hui⁹ officij nō solū supplet ea que desunt
sanctis: sed etiā habūdat per multas gr̄az
actōnes in dño per p̄bacōem mīsterij huius
glorificantes deum in obedientia cōfessionis
vestre in euangelio xp̄i & simplicitate com
municacōnis vestre in illos & in omnes: & in
ipor orum obsecracōne pro vobis desiderantium
vos p̄pter eminentem gratiam dei in vobis ·
Gratias ago deo super enarrabili dono eius

Ipse aũt ego paulus obsecro vos Ca.X.
p mãsuetudinẽ & modestiã xp̃i: q̃ in facie q̃-
dẽ humilis sum inter vos. absens aũt confi-
do in vobis. Rogo aũt vos ne pñs audeã per
eam confidentiã qua existimor audere in q̃s-
dam. qui arbitrantur nos tam̃ꝑ sc̃m carnẽ
ambulemus. In carne em̃ ambulantes. non
secundum carnem militamus. Nã arma mi-
litie nostre nõ carnalia: sed potentia deo ad
destructõnem munitõnũ. cõsilia destruẽtes.
& oñez altitudinem extollentez se aduersus
sc̃iam dei. & ĩ captiuitatẽ redigẽtes oñez in
tellectũ ĩ obseqũ xp̃i & ĩ promptu hñtes vl
cisci oñez inobediẽtiã: cũ impleta fuerit vr̃a
obediẽtia. Que sc̃m faciem sũt videte. Si q̃s
cõfidit sibi xp̃i se esse: hoc cogitet iteꝝ apud
se. q̃ sicut ipe xp̃i est. ita & nos. Nam & si
amplius aliquid gloriatus fuero de potesta-
te nostra quã dedit nobis dominus in edifi-
cacõnem & non in destructõnem vr̃am: non
erubescã. Vt aũt non existimer tã q̃ꝑ terrere
vos p epl̃as. q̃ñq̃ epistole inquiũt graues
sunt & fortes: pñtia aũt corporis infirma &
sermo contemptibilis. hoc cogitet q̃ eiusmo
di est. quia quales sumus verbo per episto-
las absentes. tales & pñtes in facto. Non eĩ
audemus inserere aut cõparare nos quibus-
dam qui seipsos cõmendãt. sed ipi in nobis
nc̃smetipsos metiẽtes & cõparantes nc̃smet-
ipsos nobis. Nos aũt nõ in immensũ gloria-
bimur: ꝫ sc̃m mensurã regule qua mensus
est nobis deus mensuram ꝓtingendi vsq̃ ad
vos. Non em̃ quasi non pertingentes ad vos
supextendẽtes nos. Vsq̃ em̃ ad vos puem̃-
mus in euangelio xp̃i: nõ in immensũ glori-
antes in alienis laboribo. Spem autez hñtes
crescentis fidei vr̃e. in vobis magnificari se-
cundũ regulã nostrã ĩ habũdãtia. etiã in il-
la q̃ vltra vos sunt euangelizare. nõ in aliena
regula in hijs que p̃parata sũt gloriari. qui
aũt gloriaẽ ĩ dño glorietur. Nõ em̃ q̃ seipm cõ-
mendat ille probatus ẽ. ꝫ quẽ de? cõmẽdat.

Utinã sustineretis modi Ca.XV.
cũ q̃dam insipiẽtie mee: ꝫ & supportate
me. Emulor em̃ vos dei emulacõne:
despõdi em̃ vos vni viro vgmẽ castã exhibe
re xp̃o. Timeo aũt ne sicut serpẽs euã sedu-
xit astutia sua: ita corrumpãt sensus vr̃i &
excidãt a simplicitate q̃ est in xp̃o. Nam si
is qui venit aliũ xp̃m p̃dicat quẽ nõ p̃dica-
uimus aut aliũ spũm accipitis quẽ non acce
pistis aut aliud euãgeliũ qd̃ nõ recepistis:
recte pateremini. Existimo enim nichil me
minꝰ fecisse a magnis apostolis. Nã & si im
peritus ſmone. sed nõ sciẽtia. In oñibo aũt
manifestus sũ vobis. Aut nũquid peccatũ fe
ci meipm humiliãs: vt vos exaltemini. quo
niã gratis euãgeliũ dei euangelizaui vobis.
alias ecclesias exspoliaui accipiẽs stipendia
ad ministeriũ vr̃m. & cuz essem apud vos &
egerem nulli onerosus fui. Nã quod michi de
erat suppleuerũt fratres qui venerũt a mace
donia. & cũ oñibo sine onere me vobis ser-
uaui. & seruabo: Est veritas xp̃i in me quo
niã hec gloriacõ nõ infringet in me in regio
nibo achaie. Quare? Quia nõ diligo vos. Deꝰ
scit. Quod aũt facõ. & faciã vt amputem
occasionem eoꝝ qui volũt occasionẽ. vt in q̃
gloriãt tales inuemãtur. sicut & nos. Nam
eiusmodi pseudo apostoli sũt operarij subdoli
trãsfigurãtes se in apostolos xp̃i. Et nõ mir
Ipe em̃ sathanas trãsfigurat se ĩ ãgelũ lucis
Non est ergo magnũ: si ministri eius trãsfi-
gurentur velut ministri iusticie. quoꝝ finis
erit sc̃m opera ipoꝝ. Iteꝝ dico. ne quis me
putet insipiẽtem. Alioquin velut insipientẽ
accipite me. vt & ego modicum q̃d glorier:
Quod loquor non loquor sc̃m deũ sed qua-
si in insipiẽtia. in hac substãtia glorie. Quo-
niã multi gloriant sc̃m carnẽ. & ego glori
abor. Libenter emz suffertis insipiẽtes. cum
sitis ipi sapiẽtes. Sustinetis em̃ si q̃s vos ĩ
seruitutẽ redigit si q̃s deuorat. si q̃s accipit.
si q̃s extollitur. si quis in faciem vos cedit.
Secundum ignobilitatem dico. q̃si nos in-
firmi fuerimus in hac parte. In quo quis
audet: in insipientia dico: audeo & ego. He-
brei sũt & ego. Israelite sũt & ego. Semen
abrahe sũt. & ego: Ministri xp̃i sunt. & ego
Vt minus sapiens dico plus ego. Laboribo
plurimis in carceribus habundantius. in
plagis supra modũ in mortibo frequẽter. Ad
mortes quĩ quies q̃dragenas vna minus ac-
cepi. Ter virgis cesus sum. semel lapidatus
sũ: ter naufragiũ feci. Nocte & die ĩ pfundo
maris fui In itineribo sepe: piculis fluminũ

periculis latronũ · periculis ex genere · periculis ex gẽtibꝰ periculꝫ ī ciuitate · periculꝫ ī solitudine · periculis in mari : periculis in falsis fratribꝰ . In labore & erũna: in vigiliis multis. In fame & siti: in ieuniis multis · In frigore & nuditate: p̃ter illa q̃ extrinsecus sũt: instantia mea quotidiana · sollicitudo omniũ ecclesiaꝝ · Quis infirmat̃ : & ego nõ ifirmor? Quis scandalisatur: & ego non vror · Si gloriari oportet · que infirmitatis mee sunt gloriabor · Deus & pater domini nr̃i ihesu xp̃i. scit qui est benedictus in secula q̃ non mentior . Damasci p̃positus gentis arethe regis custodiebat ciuitatem dama scenorũ vt me comprehenderet & per fenestram in sporta dimissus sum per murum: & sic effugi manꝰ eius.

Capitulum .XII.

Si gloriari oportet: non expedit quidem · Veniam autem ad visiones & reuelacões domini · Scio hoiem in xp̃o añ annos q̃tuordecim siue in corpore siue extra corpꝰ · nescio deus scit: raptũ huiusmodi hoiem siue in corpore siue extra corpus nescio. deus scit: q̃m raptus est in paradisũ · & audiuit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor . pro me aũt michil nisi in infirmitatibꝰ meis. Nã & si voluero gloriari: nõ ero insipiens · Veritatẽ em̃ dicam. Parco aũt · ne quis me existimet supra id quod videt in me · aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelacõnũ extollat me · datus ẽ michi stimulus carnis mee ãgelus sathane vt me colaphizet · Propter qd̃ ter dñm rogaui vt discederet a me · & dixit michi. Sufficit tibi gr̃a mea · Nam virtus in infirmitate pficitur · Libẽter igit̃ gloriabor in infirmitatibꝰ meis · vt inhabitet in me virtus xp̃i · Propter quod placeo michi in infirmitatibꝰ meis : in contumeliis · in necessitatibꝰ · in psecucõnibꝰ : in angustiis p xp̃o. Cũ em̃ infirmor tũc potens sũ · Factus sum insipiens vos me coegistis. Ego enim a vobis debui cõmendari. Nichil enim minus feci ab his qui sunt supra modũ apostoli · Tã & si michil sum · signa tñ apostolatus mei facta sunt sup vos in omni patientia · signis & prodigiis & virtutibꝰ · Quid enim est quod minus habuistis pre ceteris ecclesiis · nisi q̃ ego ipe nõ grauaui vos · Donate michi hãc iniuriam. Ecce tercõ hoc paratus sum venire ad vos & non ero grauis vobis · Non em̃ q̃ro q̃ vestra sunt: sed vos · Nec em̃ dñt filij parẽtibꝰ thesaurizare: sed parentes filijs. Ego aũt libentissime impendam & superimpendar ipse p animabꝰ vestris · licet plus vos diligẽs minus diligar · Sed esto · Ego vos non grauaui: sed cũ essem astutus dolo vos cepi · Nũquid p aliquẽ eoꝝ quos misi ad vos circũuenivi vos · Rogaui titum: & misi cũ illo fratrẽ · Numquid titus vos circũuenit. Nonne eodẽ spũ ambulauimus · Nonne eisdẽ vestigijs · Olim putatis q̃ excusemus nos apud vos · Coram deo in xp̃o loquimur. Cũia em̃ carissimi p̃ter edificacõnem vr̃am · Timeo em̃ ne forte cũ venero · nõ quales volo inueniam vos · & ego inuemar a vobis qualem non vultis · ne forte cõtencões · emulacões · animositates · dissensiones · detractões · susurracões · inflatões sedicões sint inter vos · Ne iterũ cũ venero humiliet me deus apud vos · & lugeã mltos ex hijs q̃ añ peccauerũt & nõ egerũt penitentiã sup immũdicia & fornicacõne & impudicicia quã gesserũt.

Ca. XIII.

Ecce tercõ hoc venio ad vos · In ore duoꝝ vl̃ triũ tstiũ stabit oñe vbũ Predixi em̃ & p̃dico vt p̃ns vobis & nunc absens his q̃ añ peccauerũt & ceteris ommbꝰ · si venero iteꝝ non parcam · An experimentũ queritis eius q̃ in me loquitur christus · Qui in vobis non infirmatur sed potens est ī vobis · Nam & si crucifixus est ex infirmitate · s̃ vivit ex virtute dei · Nã & nos infirmi sumus in illo · sed vivim? cũ eo ex virtute dei in nobis · Vosmetipos temptate · si estis in fide ipi vos probate · An non cognoscitis · vosmetipos · q̃ xp̃us ihus in vobis est · Nisi forte reprobi estis. Spero aũtẽ quod cognoscetis · q̃ nos nõ sumus reprobi Oramus aũt deũ vt michil mali faciatis · non vt nos probati appareamꝰ . sed vt vos quod bonum est faciatis. Nos autem vt reprobi simus · Non possumus enim aliquid aduersus veritatem · sed pro veritate · Gaudemus enim q̃m nos infirmi sumus : vos autem potentes estis · Hoc & oramus · vr̃am cõsummacõnem.

Ideo hec absens scribo . vt nõ p̃sens durius

agam scm̄ potestatem quā dñs deus dedit michi in edificacōnem & nō in destructōnez De cetero frēs gaudete: pfecti estote: exhortammi · idipm sapite . Pacez habete: & deus pacis & dilectōnis erit vobiscuz. Salutate inuicez in osculo sancto . Salutāt vos omnes sācti · Gra dñi nri ihu xpi · & caritas dei · & comūicacō sancti spūs sit cū oibo vob amen · Explicit epla scda ad corinthios · Incipit prologus in epistolam ad galathas.

Galathe sunt greci · Diz verbū veritatis primum ab apostolo acceperunt: sed post discessuz eius temptati sūt a falsis apostolis: vt in legē & circumcisionem verterentur . Hos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab epheso · Expl · prolg? · Incip epla ad galathas ·

Paulus apostolus nō ab hominibo neq; per hominem sed per ihesuz christum & deum patrem qui suscitauit eū a mortuis & q mecū sūt oēs frēs · ecclesiis galathie · Gra vobis & pax a deo pre nro & dño ihesu xpo: q dedit semetipm p pctis nris vt eriperet nos de pnti seculo neq; secundū voluntatē dei · & pris nri: cui est gloria in secula seculoz amen · Miror q sic tā cito transferimini ab eo q vos vocauit i gram xpi i aliud euangeliū q̄ non est aliud nisi sint aliqui q vos conturbāt · & volunt conuertere euangelium xpi · Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis preterq; quod euangelizauimz vobis · anathema sit · Sicut pdiximz & nūc iteq; dico · si quis vob euangelisauerit: pter id q̄ accepistis · anathema sit · Modo enī hominibo suadeo · an deo · An quero hominibus placere · Si adhuc hominibo placerem · christi seruus non essem · Notum emz vobis facō fratres euangelium quod euangelizatuz est a me: q; non est scm̄ hominē · Neq; enim ego ab homine accepi illud neq; didici sed per reuelacōnem ihesu xpi · Audistis enim cōuersacōnem meam aliq̄n in iudaismo · quoniam supra modū pseqbar ecclesiā dei: & expugnabam illam: & proficiebā in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo · habūdātius emulator existēs paternaz meaz traditionū · Cū aūt placuit ei q̄ me segregauit de vtero mris mee · & vocauit per gram suā vt reuelaret filiū suū in me vt euangelizarē illū in gētibo · cōtinuo non acqeui carni & sanguini · Neq; veni iheroselimā ad ancessores meos apostolos · sed abij i arabiā: & iteq; reuersus sum damascum · Deīde post annos tres veni iheroselimā videre petrum: & mansi apud eū diebo qndecim · Aliū aūt apostolorū vidi neminem nisi iacobū fratrē dñi · Que aūt scribo vobis · ecce corā deo q; nō mencior · Deinde veni in ptes syrie & cilicie · Eram autē ignotus facie · ecclesiis iudee q̄ erāt in xpo · Tantū aūt auditu; habebāt quēm̄ q̄ pse q̄bat nos aliq̄n nūc euangelizat fidē quā aliq̄n expugnabat: & in me clarificabāt deū · Ca · II ·

Deinde post annos qtuordecim iterū ascendi iheroselimā cum barnaba · assumpto & tito · Ascendi aūt secundū reuelacōez: & cōtuli cuz illis euāgeliū q̄ pdico in gentibo · Seorsū aūt hijs qui videbātur aliquid esse · ne forte in vacuū currerē aut cucurrissem · Sed neq; titus qui mecum erat · cū esset gentilis cōpulsus est circūcidi: sed ꝓpter subintroductos falsos fratres qui subintroierūt explorare libertatem nostram quā habemus in xpo ihesu · vt nos in seruitutem redigerēt · Quibo neq; ad horam cessimus subiectōni · vt veritas euāgelij permaneat apud vos · Ab hijs aūt qui videbantur esse aliquid · quales aliquando fuerint michil mea interest · Deus enim personam hominis nō accipit · Michi enim qui videbantur esse aliquid michil cōtulerūt · Sed econtra cum vidissent q; creditū est michi euangeliū ꝓpucij sicut & petro circūcisionis · qui enim operatus est petro in apostolatū circūcisionis · operatus est & michi inter gentes · & cū cognouissent gram que data est michi · iacobo & cephas & iohannes qui videbantur columne esse dextras dederunt michi & barnabe societatis · vt nos in gentes ipsi aūt in circūcisionem: tantum vt pauperum memores essem? · Quod etiā sollicitus fui hoc ipm facere · Cum autem venisset petrus antiochiam in faciem

ei restiti: qr reprehensibilis erat. Prius enim
qꝫ venirent quidam a iacobo cum gentibo edebat. Cū aūt venissent subtrahebat & segregabat se timens eos q̄ ex circumcisione erāt
Et simulacōm eius consenserunt ceteri iudei ita vt & barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidissem qꝫ non recte ambularent ad veritatez euangelij: dixi cephe cora omnibo. Si tu cum iudeus sis gētiliter vivis & non iudaice quomodo gētes cogis iudaizare. Nos natura iudei & nō ex gentibus peccatores. scientes autē qꝫ non iustificatur homo ex operibus legis. nisi per fidem ihesu christi. & nos in christo ihesu credimus. vt iustificemur ex fide christi & nō ex operibo legis. Propter quod ex operibo legis non iustificabitur omnis caro. Qr si q̄rentes iustificari in christo inuenti sumus. & ipi peccatores: nūq̄d christus peccati minister est. Absit. Si enī q̄ destruxi itez hec reedifico: preuaricatorez me constituo. Ego enim p legem legi mortuus sū vt deo viuā xpo confixus sum cruci. Vivo aūt iam non ego. vivit vero i me xpus. Qr aūt nūc vivo in carne. in fide vivo filij dei. qui dilexit me & tradidit semetipm pro me. Non abicō gratiā dei. Si enī p legem iusticia: g̊ gtis xpus mortuus est. Capitulum .III.

O Insensati galathe: q̄s vos fascinauit nō obedire veritati. Añ q̄z oculos ihesus xpus plscriptus est: & in vobis crucifixus. Hoc solū a vob volo discē Ex opibo legis spūm accepistis. an ex auditu fidei. Sic stulti estis. vt cū spū ceperitis: nunc carne cōsummamini. Tanta passi estis sine causa. si tamē sine causa. Qui g̊ tribuit vobis spūm & operatur virtutes in vobis. ex operibus legis. an ex auditu fidei. Sicut scptum est: abraham credidit deo: & reputatū est illi ad iusticiā. Cognoscite ergo: quia qui ex fide sūt: hij sūt filij abrahe. Prouidēs aūt scptura qr ex fide iustificat gentes deus: pnūtiauit abrahe qr benedicētur in te omes gētes. Igī q̄ ex fide sunt. benedicentur cū fideli abraham. Quicumq; enim ex operibo legis sunt: sub maledicto sunt. Scriptum est enim. Maledictus omis qui non pmanserit in ommibo que scripta sunt in libro legis. vt faciat ea. Quoniam aūt in lege nemo iustificatur apud deum. manifestuz ē. qr iustus ex fide vivit. Lex aūt nō est ex fide. sed qui fecerit ea vivet in illis. Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum. qr scriptum est maledictus omis qui pendet in ligno. vt in gentibo benedictō abrahe fieret in xpo ihesu. vt pollicitacōnē spūs accipiamus per fidem. Fratres secundū hominem dico. tamē hominis cōfirmatū testamentum nemo spernit aut superordinat. Abrahe dicte sūt pmissiones. & semini eius. Non dicit seminibo q̄si in multis sed q̄si in vno. & semini tuo qui est xpus. Hoc autem dico testamentum confirmatū a deo: que post q̄drigentos & triginta annos facta est lex: non irritum facit ad euacuandam promissionem Nam si ex lege hereditas. iam non ex promissione. Abrahe autem per repromissionez donauit deus Quid igitur lex. Propter trāsgressionem posita est. donec veniret semen cui promiserat. ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnius non est. deus aūt vnus est. Lex ergo aduersus promissa dei. Absit. Si enim data est lex q̄ posset vivificare: vere ex lege esset iusticia. Sed cōcludit scriptura oia sub peccato. vt pmissio ex fide ihesu xpi daretur credentibo Prius aūt qꝫ veniret fides sub lege custodiebamur. cōclusi i eā fidē q̄ reuelāda erat. Ita qꝫ lex pedagogus noster fuit i xpo vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides: iam non sumus sub pedagogo. Omnes enī filij dei estis. p fidē que est in xpo ihesu. Quicumq; enim in xpo baptizati estis xpm induistis. Nō ē iudeus neq; grecus. non ē seruꝰ neq; liber. nō est masculus neq; femina. Omnes enī vos vnū estis in christo ihesu. Si autem vos christi ergo abrahe semen estis secundum promissionem heredes. Capitulum .IIII.

Dico aūt. Quāto tpe heres paruul? ē
nichil differt a seruo cū sit dns omnū: s sub tutoribo et actoribo ē vsq̄
ad pfinitū tp? a pre. Ita et nos cū essemus paruuli: sub elementis mūdi huius eramus seruientes. At vbi venit plenitudo temporis misit de? filiū suum factū ex muliere factum sub lege: vt eos q̄ sub lege erant redimeret:

vt adopcõnem filioꝝ reciperemus. Quoniam aũt estis filij dei . misit deus spũm filij sui in corda vra clamantem abba pater . Itaq; iam non est seruus sed filius . Quod si filius . & heres per deũ . Sed tunc quidem ignorantes deũ : hijs qui natura non sunt dij seruiebatis Nũc aũt cum cognoueritis deũ ymmo cogniti fitis a deo . quomodo conuertimini iterũ ad infirma & egena elementa . quibꝰ denuo seruire vultis. Dies obseruatis & menses & tẽpora & annos. Timeo vos . ne forte sine causa laborauerim in vobis. Estote sicut ego : qz & ego sicut vos . Fratres obsecro vos . mihil me lesistis. Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iam pridem . & temptacõnem vestrã in carne mea nõ spreuistis neq; respuistis. sed sicut angelum dei excepistis me . sicut christum ihesum . Vbi est ergo beatitudo vestra . Testimonium eñ perhibeo vobis . quia si fieri posset oculos vestros eruissetis . & dedissetis michi . Ergo inimicus vobis factus sum verum dicẽs vobis. Emulantur vos non bene . sed excludere vos volunt . vt illos emulemini . Bonum aũt emulamini in bono semper & nõ tantuz cũ presens sum apud vos . Filioli mei quos iterum parturio : donec formetur xp̃us in vobis. Vellem aũt esse apud vos modo & mutare vocem meam . quoniã cõfundor in vobis . Dicite michi : q̃ sub lege vultis esse . Legem nõ legistis. Scriptum est enim qm̃ abrahaz duos filios habuit : vnũ de ancilla . & vnuz de libera . Sed is qui de ancilla secundũ carnez natus est . qui aũt de libera p repromissionem. Que sunt p allegoriam dicta . Hec emz sunt duo testamenta . Vnũ quidẽ in monte sina in seruitutem generans . q̃ est agar. Sina enim mons est in arabia q̃ cõtinctus est eiq̃ nũc est iherusalem . & seruit cũ filijs suis. Illa aũt q̃ sursũ est iherusalez libera est . que est mr̃ nr̃a . Scriptum est enim. Letare sterilis q̃ nõ paris . erũpe & clama que non parturis . quia multi filij deserte magis . q̃ eius que habet virum . Nos autem fratres scd̃m isaac promissionis filij sumus. Sed quomodo tũc is qui scd̃m carnẽ natus fuerat psequebatur eũ qui scd̃m spũm . ita & nũc . Sed q̃d dicit scriptura . Eice ancillam & filium eius

Non enim heres erit filius ancille . cuz filio libere . Itaq; fratres non sumus ancille filij sed libere q̃ libertate christus nos liberauit.

State : & nolite iterꝝ iugo ¶ Ca. V. seruitutis cõtineri . Ecce ego paul? dico vob : qm̃ si circũcidamini xp̃us vobis nichil proderit . Testificor aũt rursus oñi homini circũcidẽti se . qm̃ debitor est vniuerse legis faciẽde . Euacuati estis a christo . Qui in lege iustificamini : a gratia excidistis Nos enim spũ ex fide spez iusticie expectam? Nam in christo ihesu . neq; circumcisio aliquid valet neq; p̃putiũ . sed fides que p caritatem operatur . Currebatis bene . Quis vos impedivit veritati non obedire . Nemini consenseritis . Persuasio hec nõ est ex eo q̃ vocauit vos . Modicũ fermẽtum totam massam corrumpit . Ego cõfido in vobis in dño . qp̃ michil aliud sapietis . Qui autez conturbat vos . portabit iudiciũ quicumq; est ille . Ego autez fratres si circumcisionem adhuc p̃dico : quid adhuc psecutionem patior . Ergo euacuatus est scandalũ crucis . Vtinam & abscidantur q̃ vos conturbãt. Vos enim in libertatẽ vocati estis fratres tantũ ne libertatem in occasionem detis carnis . sed p caritatem spiritus seruite inuicez . Omnis enim lex in vno sermone impletur diliges proximũ tuũ sicut teip̃m Quod si inuicem mordetis & comeditis . videte ne abinuicem cõsumamini . Dico autem in xp̃o : Spũ ambulate . & desideria carnis non perficietis . Caro enim concupiscit aduersus spũm : spũs aũt aduersus carnem . Hec enim sibi inuicem aduersant . vt nõ q̃cumq; vultis illa faciatis . Quod si spũ ducemini nõ estis sub lege . Manifesta sunt aũt opera carnis : q̃ sunt fornicacõ . immunditia . impudicicia . luxuria . ydolorꝝ . fũtus . veneficia . inimicicie . cõtentiones . emulacones . ire . rixe . dissensiones . secte . inuidie . homicidia . ebrietates . comessacones . & hijs similia que predico vobis sicut p̃dixi . qm̃ qui talia agũt regnũ dei non consequenter . Fructus autem spũs est caritas . gaudiũ . pax . patientia . benignitas . bonitas . longanimitas . mansuetudo . fides . modestia . continentia . castitas. Aduersus huiusmodi nõ est lex . . Qui aũt sunt xp̃i . carnẽ suaz crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs

Si vinim? spū: spū & ā- bulem? · Nō efficiamur iānis glorie cupidi inīcē puocātes · inīcē inuidē-tes · Fratres : & si p̄occupat? fuerit hō i aliq̄ delicto · vos qui spūales estis huiusmodi in-struite in spū lemitatis : cōsiderans teip̄m ne & tu tempteris · Alter alterius onera portate & sic adimplebitis legem xp̄i · Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit ipe se seducit · Opus aūt suū probet vnusquisq; & sic in semetipo tantum gloriam habebit : & n̄ in altero · Vnusquisq; enim onus suum por-tabit · Communicet autem bis qui cathezi-zat̄ vbo : ei q̄ se cathezizat in omnibo bonis Nolite errare · Deus nō irridetur · Que enim seminauerit hō : hec & metet · Quoma qui se minat in carne sua · de carne & metet corrup tionem : qui aūt semnat in spū : de spū metet vitam eternam · Bonum autem facientes nō deficiamus : tpe enim suo metemus non defi-cientes · Ergo duz tempus habemus opere-mur bonū ad oēs : maxme aūt ad domesti cos fidei · Videte qualibo litteris scripsi vo-bis mea manu · Quicumq; enim volunt place re in carne hi cogunt vos circumcidi · tantū vt crucis christi persecutōnem non patiāt̄ · Neq; em̄ q̄ circumcidūtur legē custodiunt · sed volūt vos circūcidi vt in carne vr̄a glo-rientur · Michi aūt absit gloriari nisi in cru-ce dn̄i nostri ihesu xp̄i : p quē michi mūdus crucifixus est · & ego mundo · In xp̄o enim ihesu neq; circūcisio aliq̄d valet neq; prepu tiū : s noua creatura · Et q̄cūq; hāc regulā se cuti fuerint : pax sup illos & miscōia & sup israhel dei · De cetero nemo mihi molestus sit · Ego ei stigmata dn̄i ihu i corpe meo por-to · Gr̄a dn̄i nr̄i ihu xp̄i cū spū vr̄o fr̄es amē

Explicit epla ad galathas. Incipit ar gumentum in epistolam ad ephesios ·

Ephesii sunt asiani · bn̄ accep to verbo veritatis perstiterūt in fide · Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de car cere per tichicum diaconem ·

Explicit argumentum · Incipit epi-stola ad ephesios ·

Paulus apostolus xp̄i ihe-su per voluntatem dei omni bus sanctis qui sunt epheſi & fidelibus in christo ihe-su · Gratia vobis & pax a deo patre nostro & domno ihesu christo · Benedictus deus & pater do-mini nostri ihesu christi qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo · sicut elegit nos in ipso ante mun di constitutionem · vt essem? sancti & imma culati in conspectu eius in caritate · Qui prę-destinauit nos in adopcōnem filioz p ihesuz xp̄m in ipsū secūduz p̄positū volūtatis sue in laudē glorie gratie sue : in q̄ gratificat nos in dilecto filio suo : in quo habemus redemptio nem p sanguinē eius remissionem peccatoz̄ scd̄m diuitias gratie eius q̄ superhabundauit in nobis in oīi sapientia & prudētia : vt no-tum faceret nobis sacramentū volūtatis sue scd̄m beneplacitū eius qd̄ p̄posuit in eo in di spensacōne plenitudinis temporū instaurare oīa in xp̄o q̄ in celis & q̄ in terra sunt in ipo In quo etiā nos sorte vocati sumus · predesti nati scd̄m p̄positum eius qui operatur omnia scd̄m cōsiliū volūtatis sue : vt sim? in laudem glorie eius nos qui ante speraūmus in chri sto · In quo & vos cū audissetis verbū veri-tatis · euangeliū salutis vestre : in q̄ & creden tes signati estis spū p̄missionis sancto : qui est pignus hereditatis nostre in redēpcōnem acquisicōnis in laudē glorie ip̄ius · Propter-rea & ego audiens fidem vestrā que est i xp̄o ihesu & dilectōnem in oēs sanctos : nō ces-so gr̄as agēs p vob memoriā vr̄i faciens in oracōnibo meis : vt deus domini nostri ihesu xp̄i pater glorie det vobis spūm sapientie & reuelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri : vt sciatis q̄ sit spes vo-cacōnis eius & que diuitie glorie hereditā-tis eius in sanctis : & q̄ sit supereminens ma gnitudo virtutis eius in nos qui credimus se cūdū operacōnem potentie vtutis ei? quā ope ratus est in xp̄o : suscitans illū a mortuis : & cōstituens ad dexterā suam in celestibo supra omnē p̄ncipatū & potestatē & virtutē & do minacōnem : & omne nomen quod nominat̄ non solū in hoc seculo sed etiam in futuro : &

omnia subiecit sub pedibꝰ eiꝰ · Et ipm dedit caput supꝫ omem ecclesiã q̃ ẽ corpus ipius · & plenitudo eius: qui omnia in oibꝰ adimpleꝫ ·

Et vos cũuiuificauit cũ eẽ- Ca· II.
tis mortui ī delictis & pc̃tis vr̃is in q̃bꝰ aliq̃n ambulastis sc̃dm seculuz mũdi hui? · sc̃dm p̃ncipẽ pt̃atis aeris hui? · spũs q̃ nũc opaꝫ in filios diffidẽtie: in quibꝰ & nos omes aliq̃n cõuersati sumus in desideriis carnis nr̃e facientes volũtatez carnis & cogitacõnũ: & eramus natura filiꝫ ire sicut & ceteri · Deus aũt qui dines est in misericordia ꝓpter nimiã caritatẽ suã qua dilexit nos & cũ essem? mortui peccatis conuiuificauit nos in xp̃o · cuius gr̃a estis saluati: & conresuscitauit & cõsedere fecit in celestibꝰ ī xp̃o ihesu: vt ostenderet in seculis supuenientibꝰ habundantes diuitias gratie sue in bonitate super nos in christo ihesu · Gratia emz estis saluati p fidẽ : & hoc non ex vobis · Dei emz donũ est · non ex operibꝰ : vt ne quis glorieꝫ Ipsius emim sumus factura creati in christo ihesu in operibꝰ bonis : que p̃parauit deus vt in illis ambulemus · Propter quod memores estote q̃ aliq̃n vos eratis gẽtes in carne · qui dicebamini p̃putiũ ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta : qui eratis illo in tempe sine xp̃o alienati a cõuersacõne israhel · & hospites testamentoꝝ · ꝓmissionis spẽ non hñtes · & sine deo in hoc mũdo · Nũc aũt in xp̃o ihesu vos qui aliq̃n eratis longe facti estis ꝓpe: in sanguine xp̃i · Ipse emim est pax nr̃a qui fecit vtraq̃ vnũ : & mediũ parietez macerie soluens inimicicias in carne sua: legem mandatoꝝ decretis euacuãs vt duos cõdat in semetipo in vno nouo hominẽ faciens pacem · vt reconciliet ambos in vno corpore deo per crucem interficiẽs inimicicias in semetipso: & veniens euangelizauit pacem vobis qui longe fuistis & pacem hiis qui ꝓpe: qm̃ p ipm habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem · Ergo iam non estis hospites & aduene ꝫ estis ciues sc̃toꝝ & domestici dei · supedificati sup fundamẽtũ apl̃oꝝ & ꝓphetaꝝ ipo sũmo ãgulari lapide christo ihesu · in quo omis edificatõ constructa crescit in templũ sc̃tũ in dño: In quo & vos coedificamini in habitaculũ dei in spũ sancto ·

Hinius rei gr̃a ego paulus Ca· III.
vinctus xp̃i ihu ꝓ vob gẽtibꝰ : si tñ audistis dispẽsacõez gr̃e dei q̃ data ẽ michi in vobis : qm̃ sc̃dm reuelacõnem notũ michi factuz est sacmentum sicut supꝫ scripsi in breui ꝓut potestis legentes intelligẽ prudẽtiam meã in mimisterio xp̃i: quod alijs generacõibꝰ non est agnitũ filijs hominum · sicuti nũc reuelatum est sanctis apl̃is eius · & ꝓphetis in spũ: esse gẽtes coheredes & cõcorporales & cõparticipes ꝓmissionis ī xp̃o ihu ꝓ euangeliũ cuius factus suz ego mimister secundũ donũ gratie dei que data est michi secũdũ operationem virtutis eius · Michi emz omniũ sanctoꝝ minimo data est gratia hec in gentibꝰ euangelizare inuestigabiles diuicias xp̃i · & illuminare omnes que sit dispensacõ sacramenti absconditi a seculis in deo q̃ omnia creauit: vt innotescat principibus & potestatibꝰ in celestibꝰ p ecclesiam multiformis sapientia dei · sc̃dm p̃fimicõnem seculoꝝ quam fecit in xp̃o ihesu dño nr̃o: in quo habemus fiduciã & accessum in cõfidẽtia p fidẽ eius · Propter qd̃ peto ne deficiatis in tribulatõibꝰ meis ꝓ vobis · que est gloria vestra Huius rei gratia flecto genua mea ad p̃rem domini nr̃i ihesu xp̃i ex quo omnis paternitas in celis & in terra nominaꝫ vt det vobis sc̃dm diuitias glorie sue virtutem corroborari p spũm eius in interiori hoie xp̃m habitare p fidẽ in cordibꝰ vr̃is : in caritate radicati & fundati: vt possitis cõprehendere cũ ombꝰ sanctis que sit latitudo & longitudo & sublimitas & ꝓfundũ · Scire etiã supeminentem sciẽtie caritatẽ xp̃i · vt impleamini ī oẽz plenitudinẽ dei · Ei aũt qui potẽs est oĩa facere superabũdãter q̃ petimus aut intelligimus sc̃dm vtutẽ q̃ opaꝫ in nobis · ipi gloria in ecclesia & ī xp̃o ihu in oẽs generacõnes seculi seculoꝝ amen ·

Capitulum ·IIII·

Obsecro itaq̃ vos ego vinctus in dño vt digne ãbuletis vocacõne q̃ vocati estis cũ oi humilitate & mãsuetudine · cũ patiẽtia supportãtes inuicem in caritate · solliciti seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis · Vnũ corpus · vnus spiritus sicut & vocati estis in vna spe vocacõnis vestre · Vnus dñs: vna fides: vnũ baptisma · Vn?

deus & pater ommiũ · qui sup oẽs & p oĩa · & in ommibo nobis · Vnicuiq; aũt nr̃m data est gr̃a scd̃m mẽsurã donacõis xp̃i · Propt̃ quod dicit · Ascendens in altũ captiuam · duxit captiuitatez : dedit dona hominibo · Quod aũt ascendit : quid est nisi q; & descendit primũ in inferiores partes terre · Qui descendit ipe est & q̃ ascendit sup oẽs celos : vt adimpleret omnia · Et ipe dedit quosdam quidem ap̃los · quosdam autem ꝓphetas · alios vero euangelistas alios aũt pastores & doctores ad consummationem sanctoꝝ in opus ministrij in edificationem corporis xp̃i · donec occurramus oẽs in vnitat̃e fidei & agnitionis filij dei · in vir̃ pfectũ in mensurã etatis plenitudinis xp̃i : vt iam non simus pueri fluctuantes & circũferamur oĩ vento doctrine in nequicia hoĩm in astutia ad circumuentionez erroris · Veritatem aũt facientes in caritate crescamus ĩ illo p oĩa q̃ est caput xp̃s · ex quo totũ corpus cõpactũ & cõnexum per omnẽ iũcturã sumministrationis secundum operationem in mensurã vnius cuiusq; membri augmẽtum corpis facit · in edificacõnem sui in caritate · Hoc igit̃ dico & testificor in dño : vt iã nõ ãbuletis sicut & gẽtes ãbulãt in vanitate sensus sui · tenebris obscuratũ habentes intellectũ : & alienati a vita dei p ign̄ãtiam q̃ est in illis ꝓpter cecitatez cordis iporũ · qui desperantes semetipos tradiderũt impudicicie · in operationem immũdicie omnis in auaricia Vos aũt nõ ita didicistis xp̃m · si tamen illũ audistis & in ipo edocti estis sicut est veritas in ihesu : deponere vos secũdũ pristinam cõuersationem veterem hominez qui corrũpitur secũdũ desideria erroris · Renouamini autez spũ mentis vr̃e · & induite nouũ hominem qui secundũ deũ creatus est in iustitia & sanctitate veritatis · Propter qd̃ deponentes mendatiũ loquimini veritatem vnusquisq; cuz proximo suo · qm̃ sumus inuicẽ mẽbra · Irascimini : & nolite peccare · Sol nõ occidat sup iracundiã vr̃am : Nolite locũ dare diabulo · Qui furabat̃ iã nõ furet̃ · magis aũt laboret operãdo manibo suis quod bonũ est · vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patienti · Omnis sermo malus ex ore vestro nõ ꝓcedat : ſ si quis bonus ad edificationem fidei : vt det gr̃am audientibo · Et nolite contristare spũm sanctum dei : in q̃ signati estis · in die redẽptionis · Omnis amaritudo & ira & indignacõ & clamor & blasphemia tollat̃ a vobis · cũ omni malicia · Estote aũt inuicez benigni : misericordes inuicẽ · sicut & deꝰ in christo donauit vobis · Capitulum · V ·

Estote g̃ imitatores dei sicut filij carissimi : & ãbulate in dilectõne sicut & xp̃us dilexit nos · & tradidit semetipm ꝓ nobis oblacõez & hostiã deo ĩ odorem suauitatis · Formicacõ aũt & oĩs immũdicia aut auaricia nec nominetur ĩ vobis · sicut decet sanctos · aut turpitudo aut stultiloquz aut scurrilitas q̃ ad rem nõ ptinet · ſ magis gr̃aꝝ actio · Hoc emz scitote intelligentes · q̃ omnis formicator aut immũdus aut auarus q̃d̃ est idolorum ſ nitus non habet hereditatem in regno xp̃i & dei · Nemo vos seducat inanibo vbis ꝓpter hec eĩ venit ira dei in filios diffidẽtie · Nolite g̃ effici pticipes eorum · Eratis em̃ aliquãdo tenebre · nũc aũt lux in dño : vt filij lucis ambulate · Fructus enim lucis ẽ in omni bonitate & iustitia & veritate · Probantes quid sit beneplacitum deo : & nolite communicare operibo infructuosis tenebrarum · magis autem redarguite · Que enim in occulto fiunt ab ipis · turpe est & dicere · Oĩa autem q̃ arguũtur a lumine manifestantur · Omne enim quod manifestatur · lumen est · Propter qd̃ dicit · Surge q̃ dormis & exurge a mortuis · & illuminabit te xp̃us · Vide te itaq; fratres quõ caute ãbuletis · nõ q̃si insipientes ſ vt sapientes redimẽtes tpus qm̃ dies mali sũt · Propterea nolite fieri imprudẽtes · ſ intelligentes q̃ sit volũtas dei · Et nolite inebriari vino in quo ẽ luxuria : ſ implemini spũ sancto · loquentes vobismetipis in psalmis ymnis & canticis spiritalibo cãtantes & psallẽtes in cordibo vr̃is dño · gratias agẽtes semp ꝓ ommibo in noĩe dñi nr̃i ihesu xp̃i deo & patri · Subiecti inuicẽ · in timore xp̃i · Mulieres viris suis subdite sint sicut domino · qm̃ vir caput est mulieris sicut xp̃us caput est ecclesie · ipse sãluator corporis ei? Sed sicut ecclesia subiecta ẽ xp̃o · ita et mulieres viris in ommibus · Viri diligite vxores vr̃as sicut & christus dilexit ecclesiã · &

se ipsum tradidit p ea vt illum sanctificaret mundans eam lauacro aque in vbo vite: vt exhiberet ipe sibi gloriosaz ecclesiã nõ habẽtem maculã aut rugã aut aliquid huiusmodi: s vt sit sancta & immaculata. Ita & viri debent diligere vxores suas: vt corpa sua. Qui suã vxorẽ diligit: seipm diligit. Nemo enim vnq carnẽ suam odio habuit: sed nutrit & fouet eã sicut & xps ecciaz. qz membra sumus corporis eius de carne eius & de ossibo eius Propter hoc reliquet hõ patrẽ & matrẽ suam: & adherebit vxori sue. & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est Ego aũt dico: in christo & in eccl'ia. Verũtamen & vos singuli vnusquisq vxorẽ suã sic seipm diligat: vxor aũt timeat virũ suũ

Ily obedite parẽ. Capi. VI.

tibus vris in domino Hoc em̃ iustũ est. Honora patrem tuũ & matrem tuã: qd est mandatũ primum in pmissione. vt bene sit tibi & sis longeuus super terram Et vos patres nolite ad iracundiam puocare filios vros: s educate illos in disciplina & correptõne domini. Serui obedite dñis carnalibus cũ timore. & tremore. in simplicitate cordis vri sicut xpo: non ad oculũ seruientes quasi hominibo placẽtes. sed vt serui xpi seruientes volũtatẽ dei: ex animo cũ bona volũtate seruientes sicut dño & non hoibo: scientes qm̃ vnusquisq qcumq fecerit bonũ hoc recipiet a dño siue seruus siue liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas. scientes qz & illoz & vester dñs est in cel'. & psonarũ acceptõ non est apud deũ. De cetero fratres cõfortamini in dño: & in potẽcia virtutis eius. Induite vos armaturam dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli: qm̃ non est nob colluctacõ aduersus carnẽ & sanguinẽ s aduersus pncipes & potestates: aduersus mũdi rectores tenebraz harz. ctra spiritalia neqcie in celestibo. Propterea accipite armaturam dei vt possitis resistere in die malo: & in ommibo perfecti stare. State ergo succincti lũbos vros in veritate. & induti loricã iustitie: & calciati pedes in pparatõez euangelij pacis. In ommibo sumentes scutum fidei in quo possitis omia tela nequissimi ignea extinguere. & galeam salutis assumite.

& gladiũ spiritus qd est verbũ dei: p omnem orationem & obsecratõnem orantes omi tpe in spiritu & in ipo vigilãtes in omi instãcia & obsecratõe p oibo scis & pro me: vt detur michi smo in aptõne oris mei cũ fiducia notũ facẽ misteriũ euãgelij p quo legacõne fungor in cathena: ita vt in ipo audeã put oportet me loqui. Vt aũt & vos sciatis que circa me sunt quid agam: omia vobis nota faciet tichicus carissimus frater & fidelis mi minister in dño: quẽ misi ad vos in hoc ipm vt cognoscatis q circa nos sũt: & osolet corda vra. Pax fribo: & caritas cũ fide a deo pre nro. & dño ihu xpo Gra cũ omibo q diligũt dñm nrm ihm cristum in incorruptõne amen.

Explicit epl'a ad ephesios. Incipit argumẽtũ in epistolam ad philipenses.

Philippenses sunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus: scribẽs eis a roma de carcere per epafroditum.

Expl'. argumẽtũ. Incipit epistola ad philipenses.

Paulus & thimothe? seruus ihesu xpi: oibo sanctis in xpo ihesu q sũt philippis cũ episcopis & diacombo. Gra vobis & pax a deo pre nro: & dño ihu xpo Gras ago deo meo in omm memoria vri semp in cunctis oronibo meis p omibo vobis cuz gaudio deprecationem faciẽs super communicatione vstra in euãgelio cristi a pmo die vsq nc: confidẽs hoc ipm qz q cepit in vob op? bonũ perficiet vsq in die cristi ihu. Sicut ẽ michi iustum hoc sentire pro ommibus vobis. eo q habeam vos in corde & in vinculis meis & in defensõe & confirmatõe euãgelij: socios gaudij mei omes vos ee. Testis ei mihi ẽ de? quo cupiã oes vos in visceribo ihu xpi. Et hoc oro: vt caritas vra magis ac magis abũdet in oi scia & in oi sensu: vt probetis potiora. vt sitis sinceres & sine offensa in die xpi. et repleti fructu iustitie p ihesum xpm̃ in laudem & gloriam dei. Scire aũt volo vos fratres: qz que circa me

sūt magis ad pfectū veñerūt euangeliū. ita vt vincula mea manifesta fierent in xp̃o. in omni p̃torio & in ceteris oñibꝫ. vt plures e fratribꝫ in dño. confidẽtes in vinculis meis. abūdancius auderẽt sine timore v̈bum dei lo qui. Quidam quidem & ꝓpter inuidiã & con tenciõnẽ: quidã aũt & ꝓpter bonã voluntatez xp̃m p̃dicãt. Quidam ex caritate: scientes q̃ ad defensionem euangeliꝭ positus sum. Quidam aũt ex cõtenciõne xpistũ amũciãt non sincere: existimãtes pressurã se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omnimodo siue p occasionẽ siue p veritatez xp̃s amuncietur: & in hoc gaudeo: & gaudebo. Scio enim q̃ hoc michi puenìet ad salutẽ per ve strã oracionẽ & submministracõnem spũs ihu xpisti. scd̃m expectacõnem & spem meã q̃ in nullo cõfundar: & in omni fiducia sic̃ semp & nũc magnificabitur xp̃s in corpe meo: si ue p vitã siue p mortẽ. Michi enim viuẽ cri stus est: & mori lucrũ. q̃ si viuere in carne. hic michi fructus operis est: & quid eligam ignoro. Coarto aũt: e duobꝫ desiderium ha bẽs. Dissolui & eẽ cum xp̃o multomagis me lius. pmanere aũt in carne. necessariũ ẽ ꝓpt̃ vos. Et hoc confidens sciens q̃ manebo & p manebo oñibꝫ vobis ad ꝓfectũ vr̃m & gau diũ fidei: vt gratulacõ vr̃a abundet in cristo ihesu in me: per meũ aduentũ iterum ad vos. Tantũ digne euangelio xp̃i cõuersamini. vt siue cum venero & videro vos. siue absens audiam de vobis: quia statis in vno spiritu: vnanimes. collaborantes fidei euangeliꝭ. & in nullo terreamini ab aduersariꝭs que est illis causa p̃diciois. vob̃ autem salutis. Et hoc a deo. Quia vob̃ donatũ est p xp̃o. nõ solũ vt in eũ credatis & vt eciã p illo patiamini: idẽq̃ certamẽ habentes q̃le & vidistis in me. & nũc audistis de me.

Capi. II.

Si qua ergo cõsolacõ in xp̃o. si q̃d̃ solatiũ caritatis: si q̃ societas spũs. si q̃ viscera miseracõis: implete gaudium meum. vt idem sapiatis: eandem caritatẽ habentes vnanimes. idipm̃ sentientes. Nichil per contencõnem neq̃ p inanẽ gloriam: sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes. non que sua sunt singuli considerantes. sed ea que alioꝝ. Hoc enim sentite in vobis: quod & in xp̃o ihesu. Qui cũ in forma dei esset non rapi nam arbitratus ẽ esse se equalem deo: sed semetipsũ exinaniuit formã serui accipiẽs in similitudinem hominum factus: & habitu inuẽtus vt hõ. humiliauit semetipsum factus obediẽs vsq̃ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Propter quod deus exaltauit illũ. & donauit illi nomen q̃d̃ est sup omne nomen: vt in nomine ihesu omne genu flectat̃ celestiũ terrestriũ & infernoꝝ: & oñis lingua cõfiteat̃ quia dominus ihesus xp̃s in gloria ẽ dei patris. Itaq̃ carissimi mei sicut semp obedistis: non in p̃sencia mei tantũ sed multomagis nunc in absencia mea cũ metu & tremore vestrã salutẽ operamini. Deus est enim q̃ operatur in vob̃ & velle & ꝓficere p bona voluntate. Omnia aũt facite sine murmuracõnibꝫ & hesitacõnibus: vt sitis sine querela & simplices filiꝭ dei sine reꝓhensione in medio natõis praue & puerse inter quos lucetis sicut luminaria in mũdo: v̈bũ vite ꝛtinẽtes ad gloriã meã in die xp̃i: q̃ nõ in vacuũ cucurri neq̃ in vacuũ laboraui. Sꝛ & si ymolor supꝫ sacrificiũ & obsequiũ fidei vr̃e: gaudeo & cõgratulor oibꝫ vob̃. Idipm̃ aũt & vos gaudete & cõgratulamini michi. Spero aũt in dño ihesu thimotheũ me cito mittẽ ad vos: vt et ego bono aĩmo sim cognitis que circa vos sunt. Neminẽ enim habeo tam vnanimem: qui sincera affectõne pro vobis sollicitus sit. Oñes enim que sua sũt querũt: nõ q̃ sũt ihesu xp̃i. Experimentũ aũt eius ꝛgnoscite: q̃ sic̃ patri filio mecũ seruiuit in euãgelio: Hũc igit̃ spero me mittere ad vos: mox vt videro q̃ circa me sunt. Confido aũt in dño: q̃m & ipe veniã ad vos cito. Necessariũ aũt existimaui epafroditum fratrẽ & cooperatorem & cõmilitonẽ meũ. vestrũ aũt apl'm. & ministrũ necessitatis mee mittere ad vos: q̃m quidẽ omnes vos desiderabat: & merito? erat ꝓpterea q̃ et audieratis illũ infirmatũ. Nam & infirmatus ẽ vsq̃ ad mortẽ: & deus misertus est eius. Non solum aũt eius: verũ etiã & mei: ne tristiciã sup tristiciam haberem. Festinancius ergo misi illũ: vt viso eo iterũ gaudeatis: & ego sine tristicia sim. Excipite itaq̃ illũ cũ oĩ gaudio in dño: & eiusmodi cũ honore habetote: q̃m ꝓpter opus xp̃isti vsq̃ ad mortẽ accessit.

tradens animã suã · vt impleret id qđ ex vo
bis deerat erga meũ obsequiũ Ca · III ·
OEtcetero fratres mei gaudete ī dño
Eadem vobis scribẽ michi q̃dẽ non
pigrũ: vob aũt necessariũ. Videte ca
nes: videte malos operarios: videte cõcisionẽ
Nos enim sumus circũcisio q̃ spũ seruimus
deo: & gloriamur in xp̃o ihũ & nõ in carne
fiduciam habentes: quanq̃ & ego habeam
confidenciã in carne Si quis alius videt̃ ofi
dere in carne: ego magis circũcisus octaua
die ex genere israhel de tribu beniamin · he
breus ex hebreis secundũ legem phariseus:
scđm emulacõnem psequẽs eccleſiã dei: scđz
iusticiã que in lege est cõuersatus sine q̃rela
Sed que michi fuerũt lucra: hec arbitratus
sũ ꝓpter cristũ detrimenta · Verũtñ existio
oñia detrimentũ eẽ ꝓpter eminẽtẽ scienciam
ihesu cristi dñi mei: ꝓpter quem omnia det̃
mentum feci & arbitror vt stercora vt xp̃m
lucrifaciã: vt & inueniar in illo nõ habẽs me
am iusticiã que ex lege est. ſ illã q̃ ex fide ẽ
xp̃i: que ex deo est iusticia in fide ad cogno
scendũ illũ. & virtutẽ resurrectõnis eius. &
societatẽ passionũ illius · configuratus morti
eius: si quo modo occurrã ad resurrectionem
que est ex mortuis: non q̃ iam acceperim
aut iam pfectus sim Sequor aũt: si quõ cõ
pr̃hendã ī quo & cõpr̃hensus sũ a xp̃o ihũ Fra
tres: ego me nõ arbitror opr̃hendisse. Vnum
aũt: que quidẽ retro sũt obliuiscens ad ea vo
que sunt priora extẽdens meipm: ad destina
tum psequor · ad brauiũ superne vocacionis
dei in xp̃o ihũ Quicũq̃ ergo perfecti sumus
hoc sentiamus: & si aliquid aliud sapitis: &
hoc vobis deus reuelauit. Verũtamẽ ad qđ
peruenimus vt idem sapiamus: & in eadem
permaneamus regula. Imitatores mei esto
te fratres · & obseruate eos qui ita ambu
lant sicut habetis formam nostram. Multi
enim ãbulant quos sepe dicebam vobis: nũc
autem & flens dico inimicos crucis cristi ·
quorum finis interitus: quorum deus venter
est: & gloria in cõfusione ipõrum q̃ terrena sa
piunt. Nostra aũt cõuersacõ in celis ẽ · Vn
de eciam saluatorem expectamus dominum
nostrũ ihesum cristum: qui reformabit cor
pus humilitatis nostre configuratũ corpori
claritatis sue: scđm opacõnẽ qua eciã possit
subicere sibi omnia · Capitulũ · IIII ·
ITaq̃ frẽs mei carissimi & desideran
tissimi gaudiũ meũ & corona mea ·
sic state in dño carissimi. Euchodiã
rogo & sinthicen deprecor idipm sapere ī dño
Eciã rogo & te germane cõpar: adiuua illas
que mecũ laborauerũt in euangelio cũ clemẽ
te & ceteris adiutoribo meis: quorũ nomina
sũt in libro vite. Gaudete ī dño semp · iterũ
dico gaudete · Modestia vra nota sit oñibo
hominbo · Dominus enim ꝓpe est · Nichil sol
liciti sitis: sed in omni oraciõe & obsecratõe
cũ grãrum actione peticiones vre innotescant
apud deũ. Et pax dei q̃ exuperat oẽm sensũ ·
custodiat corda vra & intelligẽcias vestras
ī cristo ihesu De cetero frẽs quecũq̃ sũt ve
ra · quecũq̃ pudica · quecũq̃ iusta · q̃cũq̃ scã
quecũq̃ amabilia · quecũq̃ bone fame · si qua
vtus · si qua laus disciplime · hec cogitate: q̃
& didicistis: & accepistis · & audistis · & vi
distis in me · Hec agite · & deus pacis erit vo
biscũ · Gauisus sũ aũt in domino vehement̃:
quoniã tandẽ aliquando refloruistis pro me
sentire sicut sentiebatis · Occupati autẽ era
tis · Non quasi ꝓpter penuriã dico · Ego enim
didici in quibo sũ sufficiens eẽ · Scio & hu
miliari: scio & abũdare. Vbiq̃ & ī oĩbo instı
tutus sum · & saciari esurire & abũdari & pe
nuriam pati · Omnia possum: in eo q̃ me con
fortat · Veruntamen bene feciſtis: cõmũicã
tes tribulacõni mee · Scitis aũt & vos phi
lipenses q̃ in principio euãgelij qñ profect?
sum a macedonia: nulla michi eccia cõmuni
cauit in racionẽ dati & accepti · nisi vos soli
q̃ & thessalonicã semel & bis ī vsũ mihi mi
sistis. Nõ quia q̃ro datũ: sed requiro fructus
abũdãtẽ ī racõne vra · Habeo aũt omnia: &
abũdo. Repletus sum acceptis ab epafrodi
to: que misistis in odorem suauitatis hostiaz
acceptã placentẽ deo · Deus autem meus im
pleat omne desiderium vrm scđz diuicias suas
in gloria in xp̃o ihũ. Deo aũt & pr̃i nro gl'ia
ī secula seculoz amẽ · Salutate oẽm sanctũ in
xp̃o ihũ · Salutãt vos q̃ mecũ sũt frẽs · Sa
lutãt vos oẽs scti: maxie aũt q̃ de cesaris do
mo sũt · Grã dñi nri ihũ xp̃i cũ spũ vro amẽ ·
Explicit epla ad philipenses ·

Ad Colo

Incipit argumentum in epistolam ad colosenses.

Colosenses · & hȝ sicut & laodicenses sūt aliam: & ipī pueri erat a pseudo aplis · Nec ad hos accessit ipe apostol? · ꝟ & hos p epistolā corrigit. Audierāt eī vbū ab arcippo: q & mīsteriū i eos accepit. Ergo apostol? iā ligat? scribit eis ab epheso p tithicū diaconē & onesimū acolitū.

Expl · argumētū · Incip · epistola ad colosenses.

Paulus apostolus ihu xpi p volūtatē dei · & thimothe? frat̄: hȝs q̄ sūt colosis · sctis et fidelibo fribo i xpo ihu · Gra vob & pax a deo patre nro · Gras agim? deo & pri domini nostri ihesu xpisti semper pro vob orates: audientes fidem vestram i xpisto ihesu & dilectionem quam habetis in sanctos omnes propter spem que reposita est vobis in celis · quam audistis in verbo veritatis euangelij quod peruenit ad vos sicut & in vniuerso mūdo est: & fructificat & crescit sicut in vobis ex ea die q̄ audistis & cognouistis graciā dei in veritate: sicut didicistis ab epafra carissimo seruo nro: q̄ ē fidelis pro vobis minister xpi ihesu · qui etiam manifestauit nobis dilectōnem vr̄az i spiritu Ideo & nos ex qua die audiuimus nō cessamus pro vobis orantes: & postulātes vt impleamini agnicōne volūtatis eius in omni sapiēcia & intellectu spiritali · vt ambuletis digne deo per omnia placētes: in omni opere bono fructificantes & crescentes in scia dei: in omni vtute cōfortati sc̄d̄m potēciam claritatis eiꝰ i omni paciencia & longanimitate: cum gaudio gratias agentes deo patri: qui dignos nos fecit in partem sortis sanctoȝ in lumine · Qui eripuit nos de pōtate tenebrarū: & trāstulit in regnum filij dilectōnis sue in quo habemus redemptionem & remissionem peccatoȝ · Qui ē ymago dei inuisibilis · primo genitus omis creature: qm̄ in ipo condita sūt vniuersa in celis & in terra visibilia & inuisibilia · Sive throni sive dnacōnes sive principatus sive potestates: omia per ipm & i ipo creata sunt · Et ipse est ante omnes & omnia in ipso constant · Et ipse est caput corporis ecclesie qui ē principiū primogenit? ex mortuis: vt sit ommbo ipse pmatū tenens · Quia in ipso cōplacuit omnem plenitudinē inhabitare: & p eū reconciliari omnia in ipo: pacificans p sanguinē crucis eius sive q̄ in tris sive q̄ in celis sūt: Et vos cū esletis aliquādo alienati & inimici sensu · in opibo malis: nūc aūt recōciliati in corpore carnis eius p mortē exhibere vos sanctos: & immaculatos & irreprehensibiles coram ipo: si tamen pmanetis i fide fundati & stabiles & imobiles a spe euangelij qd audistis: qd̄ pdicatū est in vniuersa creatura q̄ sub celo ē: cuius factus sum ego paulus minister: q̄ nūc gaudeo in passiombo p vobis: & adimpleo ea que desūt passionū xpi in carne mea p corpe eius qd̄ est ecclesia · Cuius factus sum ego minister · scd̄m dispensacōnem dei que data est mihi i vob · vt impleam verbum dei · misteriū qd̄ abscōditū fuit a seculis & generacōmbo · nūc autē manifestatū est sanctis eius quibo voluit de? notas facere diuicias glorie sacramēti huiꝰ in gentibo: qp est xpus in vobis spes glorie · quē nos annūciamus: corripiētes omnē hominē & docentes in omni sapiencia · vt exhibeamus omnem hominē pfectū in xpo ihu · i q̄ & laboro ctādo scd̄z operacōz eiꝰ q̄p operat in me in virtute ·

Cap^m secūdu

Nolo enim vos scire q̄lē sollicitudinem habeā p vobis & p hȝs q̄ sūt laodicie · & q̄cūq; nō viderūt faciem meā in carne: vt cōsolent̄ corda ipōrū instructi i caritate & i omnes diuicias plenitudis intellectus in agnicōne mist erij dei patris xpi ihesu: in quo sunt omnes thesauri sapie & sciēcie absconditi · Hoc aūt dico: vt nemo vos decipiat in sublimtate sermonum · Naz & si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens & videns ordinem vestrum · & firmamentum eius que in xpisto est fidei vestre · Sicut ergo accepistis ihesum xpistum dnm nr̄m in ipso ambulate · radicati & superedificati in ipso · & cōfirmati in fide sic & didicistis: abundantes in illo in gratiarū actione · Videte ne quis vos decipiat p philosophiam & inanē fallaciā: scd̄m traditiōnē

hoim: ſcom elementa mudi: & no ſcom criſtu. Quia mipo inhabitat ois plenitudo diuinitatis corporalit. & eſtis in illo repleti q eſt caput omis pncipatus & poteſtatis. In quo & circuciſi eſtis circucisione non manufacta i expoliacoe corporis carnis. ſed in circumcisione criſti conſepulti ei in baptiſmo in quo & reſurrexiſtis per fidem operacois dei qui ſuſcitauit illu a mortuis. Et vos cum mortui eetis in delictis & ppucio carnis vre comunificauit cu illo donans vobis oia delicta: delens qd aduerſus nos erat cyrographu decreti qd erat contrariu nobis. Et ipm tulit de medio affigens illud cruci: & expolians pncipatus & poteſtates traduxit ofide ter: pala triuphans illos in ſeipo. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte diei feſti aut neomenie aut ſabbatorum q ſunt vmbra futurorum. corpus autem xpi: Nemo vos ſeducat volens in humilitate & religione angelorum que non vidit. ambulans fruſtra inflatus ſenſu carnis ſue. & non tenes caput exquo totu corpus p nexus & conuinctones ſubminiſtratu & ſtructu creſcit i augmentu dei. Si g mortui eſtis cum xpo ab elementis huius mudi: qd adhuc tanqp viuetes in mundo diſcernitis? Ne tetigeritis: neq guſtaueritis. neq cotrectaueritis: que ſut omnia in interitu ipſo vſu ſom precepta & doctrinas hominu. que ſunt ratonem quidez habencia ſapiencie in ſupſtitione & humilitate & non ad parcendu corpi. non in honore aliquo ad ſaturitatem carnis. Capi: III.

Igitur ſi coſurrexiſtis cu xpo q ſurſu ſunt querite vbi xpus eſt in dextera dei ſedens: que ſurſu ſunt ſapite: non que ſuper terram Mortui enim eſtis & vita vra abſcondita e cum xpo in deo: cu aut xps apparuerit vita vra tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria Mortificate ergo membra veſtra que ſunt ſup terra. fornicacone immundicia. libidine. cocupiſcecia mala. & auaricia. que eſt ſimulacroru ſeruitus. pter que venit ira dei ſup filios incredulitatis. i qbo et vos abulaſtis aliqn cum viueretis in illis. Nunc autez deponite & vos omia: ira indignacone maliciam blaſphemia turpem ſmone de ore veſtro Nolite mentiri inuice: expoliantes vos veterem hominem cum actibo ſuis & induentes nonu eu qui renouat in agnicone dei ſom ymagine eius qui creauit eu: vbi no e maſculus & femina getilis & iude?: circuciſio & ppucin. barbarus & ſcita. ſeruus & liber. ſ oia & in oibo xps. Induite vos ergo ſicut electi dei ſeti & dilecti viſcera miſericordie benignitatem: humilitate. modeſtiam. paciecia. ſuportates inuice & donates vobiſmetipſis ſi qs aduerſus aliqe ht querela: ſicut et dns donauit vobis ita & vos. Super oia aut hec caritate habete qd eſt vinculu perfectois. & pax xpi exultet in cordibo vris. in qua et vocati eſtis in vno corpore: & grati eſtote Verbum criſti habitet in vobis abundanter. in omi ſapiecia docetes & comonetes vosmetipſos in pſalmis ymnis & caticis ſpiritalibo in gra cantates in cordibo veſtris deo. Ome quodcumq facitis in verbo aut in opere: oia in nomine domini noſtri ihesu xpi: gracias agetes deo & patri p ipm. Mulieres ſubdite eſtote viris. ſicut oportet in domino. Viri diligite vxores vras: & nolite amari ee ad illas. Filii obedite paretibo p omnia. hoc em placitum eſt in domino Patres nolite ad iracundia prouocare filios veſtros: vt non puſillo animo fiant. Serui obedite p oia dnis canalibo: no ad oculu ſeruientes quaſi hominibus placentes. ſed in ſimplicitate cordis timentes deum. Quodcumq facitis ex animo operamini. ſicut domino & non hominibo: ſcientes qp a dno accipietis retribuconez hereditatis. Dno xpo ſeruite. Qui em iniuriam facit recipiet id quod inique geſſit: & non eſt perſonaru accepco apud deu Capitu. IIII.

Omini qd iuſtu eſt & equu: ſuis p ſtate: ſcietes qp & vos dnm habetis i celo. Orони inſtate vigilates i ea in gracia actione: orantes ſimul & pro nobis. vt deus aperiat nobis hoſtiu ſermois ad locundum miſteriu xpi: pter qd etiam vinctus ſu: vt manifeſtem illud ita vt oportet me loqui. In ſapia ambulate ad eos q foris ſunt: tempus redimentes. Sermo vr ſemper in gracia ſale ſit conditus: vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiq reſpondere. Que circa me ſunt omnia vobis nota faciet tychicus cariſſimus frater & fidel mniſter

et cõseruus in domino: quem imsi ad vos ad hoc ipm vt cognoscat q circa vos sũt: & consolet corda vra cuz onesimo carissimo & fideli fratre q ex vob est: qui omnia q hic agũtur nota facient vobis. Salutat vos aristarcus cõcaptiuus meus. & marcus consobrinus barnabe. de quo accepistis mandata. Si venerit ad vos: suscipite illum. Et ihesus qui dicitur iustus: qui sunt ex circũcisione. Hij soli sũt adiutores mei in regno dei: q mihi fuerũt solacõ. Salutat vos epafras q ex vobis est seruus xpisti ihesu: semp solicitus p vob in orõibus: vt stetis perfecti & pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi phibeo: q habet multũ laborem p vobis & p hijs q sũt laodicie & qui ierapoli. Salutat vos lucas medicus carissimus: & demas. Salutate fratres q sunt laodicie & nymphan: & q in domo eius est ecclesiã. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec. facite vt & in laodicẽsium ecclesia legatur. & eam que laodicẽsiũ est vobis legatur. Et dicite archippo. Vide ministerium qd accepisti in dño: vt illud impleas. Salutacõ mea: manu pauli. Memores estote vinculoz meoz. Gra dñi ibu vobiscuz amẽ. Expl. epla ad colosenses Incip. argumẽtũ in epistolã ad thessalonicẽses prmã.

Thessalonicenses sunt macedones: qui accepto verbo veritatis pstiterũt in fide: etiã in psecutõne ciuiũ suoz. Sceptea nec recepert falsos apl̃os: nec ea q a falsis aplis dicebant. Nos collaudat apl̃us scribẽs eis ab athenis: p tithicũ diaconũ. & onesimũ acolitũ. Expl. argumẽtũ Incip epistola prima ad thessalonicenses.

Paulus & siluanus & thimotheus: eccie thessalonicẽsiũ in deo pre nro & dño ihu ẽ sto: gra vob & pax. Gras agim? deo semp p oibus vobis memoriã vri faciẽtes in oracõnibus nris sine intermissione: memores operis fidei vestre & laboris. & caritatis. & sustinencie spei dñi nri ihesu xpi: ante deũ & patrem nostrũ. Sciẽtes fratres dilecti a deo electionez vestram: q euangelium nostrum nõ fuit ad vos in pmone tantũ sed & in virtute & in spũ sancto & in plenitudine multa: sicut scitis quales fuerimus in vobis pter vos. Et vos imitatores nri facti estis & dñi: excipientes verbũ in tribulacõne multa cum gaudio spirit? sancti: ita vt facti sitis forma omnibus credentibus in macedonia & in achaia. A vobis em diffamatus ẽ pmo dñi nõ solũ in macedonia & in achaia: sed & in omni loco fides vestra que ẽ ad deũ pfecta est. ita vt n sit nobis necesse quicq loqui. Ipsi enim de nobis anũciant qualem introitũ habuerim? ad vos: & quomodo conuersi estis ad deum a simulacris seruire deo vivo & vero: & expectare filium ei? de celis quẽ suscitauit ex mortuis ihesũ: q eripuit nos ab ira vtura.

Ca. II.

Am ipi scitis frẽs introitũ nostruz ad vos: q nõ inanis fuit: s ante passi multa & otumelijs affecti sic scitis in philippis. fiduciã habuim? in deo nro loq ad vos euãgeliũ dei in multa sollicitudine. Exhortacõ em nostra nõ de errore neq de immundicia neq in dolo: s sicut pbati sumus a deo vt crederet nobis euangeliũ ita loqmur: nõ quasi hominibus placentes. s deo q pbat corda nostra. Neq enim aliqn fuim? in pmone adulacõis sicut scitis: neq in occasione auaricie deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriã neq a vobis neq ab alijs cum possemus vobis oneri ee vt xpisti apostoli. Sed facti sumus paruuli in medio vestrũ tanq si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebamus tradere vobis non solum euangelium dei s etiã animas nostras: qm carissimi nobis facti estis. Memores enim facti estis fratres laboris nostri & fatigacõnis: nocte ac die operãtes. ne quem vestrũ grauaremus. predicauim? in vobis euãgeliũ dei. Vos testes estis & deus: q̃p sancte & iuste & sine querela vob q credidistis fuimus sicut scitis. qualiter vnũquẽq vrm sicut pater filios suos depcantes vos & cõsolantes: testificati sumus vt ambularetis digne deo qui vocauit vos in suũ regnũ & gloriam. Ideo & nos gracias agimus deo sine intermissione: qm cum accepisset is a nob verbũ auditus dei. accepistis illud nõ vt verbũ

hominũ sed sicut est vere vbũ dei: qui operatur in vob q credidistis. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiaꝝ dei que sũt in iudea in xpo ihu: qz eadem passi estis & vos a tribulibo vestris sicut & ipi a iudeis: q et dominũ occiderũt ihm & pphetas & nos persecuti sunt: & deo non placent. & omibo hominibo aduersant: phibentes nos gentibus loq vt salue fiant: vt impleant pcta sua semper. Preuenit eñ ira dei sup illos vsq in finem. Nos aũt frẽs desolati a vobis ad tẽpus ore. aspectu non corde: abũdancius festinauim? faciem vestram videre cum multo desiderio. quoniam voluimus venire ad vos. ego quidem paulus & semel & iterũ. sed impediuit nos sathanas. Que est enim nostra spes aut gaudiũ aut corona glorie. Nonne vos ante dominũ nrm ihm xpm in aduẽtu ei? Vos eñ estis gloria nostra & gaudiũ. Capi. III.

Propter qd non sustinẽtes amplius placuit nobis remanere athenis solis & misimꝰ thimotheũ frẽm nrm & ministrũ dei in euãgelio xpi ad cõfirmãdos vos & exhortãdos p fide vra: vt nemo moueat in tribulacõibo istis. Ipsi enim scitis. q in hoc positi sumus. Nam & cum apud vos eẽmus predicebamus vobis passuros nos tribulacões: sicut & factũ est & scitis. Propterea & ego amplius non sustinẽs misi ad cognoscendã fidem vram: ne forte temptauerit vos is q temptat: & inanis fiat labor nr. Nũc aũt veniẽte thimotheo ad nos a vobis & annũciante nobis fidem & caritatẽ vraz: & q memoriã nostri habetis bonã. semp desiderantes nos videre. sicut & nos qz vos. ideo cõsolati sumus fratres. in vobis in omni necessitate & tribulacõne nra p fidem vram quoniã nũc viuimus: si vos statis in domino. Quam enim graciarum actionem possumus deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus ppter vos ante deũ nostrũ: nocte ac die abũdancius orantes vt videamus faciem vram & cõpleamus ea q desunt fidei vestre. Ipse aute dns & pater noster & dominꝰ ihus xps dirigat viã nrã ad vos. Vos aũ dns multiplicet: & abũdare faciat caritatez vraz in inuicẽ & in omnes: quẽadmodum & nos in vob ad confirmãda corda vra sine querela in sctitate ãte deum & patrem nrm in aduentu dñi nri ihu xpi cũ omibo sanctis eius amen

Ceterogꝫ frẽs rogam? Ca. IIII. vos & obsecramus in dño ihu: vt quẽadmodũ accepistis a nob quo oporteat vos ãbulare & placere deo sic & ãbulatis: vt abũdetis magis. Scitis enim que pcepta dederim vobis p dñm ihesum. Hec e eĩ voluntas dei sanctificacõ vestra. vt abstineatis vos a fornicacõne: vt sciat vnusquisq vestrũ vas suũ possidere in sanctificatõne & honore: nõ in passione desiderij sicut & gentes que ignorant deũ. Et ne quis supergrediatur neq circũueniat in negocio fratrẽ suũ: qm vindex est dns de hijs omibo sicut pdiximus vobis & testificati sumus. Non eñ vocauit nos deꝰ in immũdiciã: sed in sanctificacõz Itaq qui hec spernit nõ hominẽ spernit sed deũ qui etiam dedit spiritũ suũ sanctũ in nobis. De caritate aũt fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. Ipsi eñ vos a deo didicistis: vt diligatis inuicẽ. Etenim illud facitis in omnes fratres: in vniuersa macedonia. Rogamus autem vos fratres vt abundetis magis: & operã detis vt quieti sitis: & vt vestrũ negociũ agatis. & operamini manibo vestris sicut pcepimus vob: & vt honeste ambuletis ad eos qui foris sũt. & nullius aliqd desideretis. Nolumus aũ vos ignorare fratres de dormientibus: vt non cõtristemini sicut & ceteri qui spem non habent. Si enim credimus q ihesus mortuus e & resurrexit. ita & deus eos qui dormierũt p ihesũ adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo dñi. quia nos qui viuimus q residui sumus: in aduentu dñi nõ pueniemus eos qui dormierũt. Quoniam ipse dominus in iussu & in voce archangeli & in tuba dei descendet de celo: & mortui qui in xpisto sũt resurgẽt pmi. Deinde nos qui viuimus qui relinqmur siul rapiemur cũ illis in nubibo obuiã xpo in aera: & sic semp cum domino erimus. Itaq consolamini inuicẽ in verbis istis. Capi. V.

De tẽporibo aũt et momẽtis frẽs nõ indigetis vt scribam? vob. Ipi eñ diligẽter scitis: qz dies dñi sicut fur in nocte ita veniet. Cũ enim dixerint pax & securitas. tunc repẽtinꝰ eis supueniet interitus

ficut dolor in vtero habentis: & non effugient. Vos aũt frēs non estis in tenebris: vt vos dies illa tanq̃ fur comprehendat. Omnes enim vos filij lucis estis: & filij diei. Non estis noctis neq; tenebraꝝ. Igitur non dormiamus sicut & ceteri: ſ vigilem⁹ & sobrij simus. Qui enim dormiunt nocte dormiũt. & qui ebrij sunt nocte ebrij sũt. Nos aũt qui diei sumus sobrij simus: induti loricam fidei & caritatis & galeã spem salutis: qm̃ non posuit nos deus in irã sed in acquisitionẽ salutis p dominũ nr̃m ihesũ christũ qui mortuus ē p nobis: vt siue vigilemus siue dormiamus: simul cũ illo viuam⁹. Propter qd̃ cõsolamini inuicẽ: & edificate alterutrũ: sicut & facitis. Rogam⁹ aũt vos fratres vt noueritis eos qui laborãt inter vos & p̃sunt vobis in domino & monẽt vos: vt habeatis illos abundantius in caritate & pter opus illorum: & pacem habete cũ eis. Rogamus aũt vos fratres: corripite inquietos: cõsolamini pusillanimes. suscipite infirmos. patiẽtes estote ad omnes. Videte ne quis malũ pro malo alicui reddat: sed semp qd̃ bonum est sectamini in inuicem & in omnes. Semp gaudete: sine intermissione orate: in ommbo grãs agite. Hec ẽ enim voluntas dei in xp̃o ihesu: in ommibus vobis. Spiritũ nolite extinguere: pphetias nolite spernere. Omnia aũt pbate: qd̃ bonum est tenete: ab omni specie mala abstinete vos. Ipse aũt deus pacis sanctificet vos p omnia: vt integer spiritus vester & anima & corp⁹ sine querela in aduentu domini nr̃i ihesu christi seruetur. Fidelis ẽ deus qui vocauit vos q̃ eciã faciet. Fratres: orate p nobis. Salutate fratres omnes: in osculo sancto. Adiuro vos per dominum: vt legat epistola hec omnibo sanctis frib⁹. Gra dñi nr̃i ihu xp̃i vobiscũ amẽ.

Expl. epla pma ad thessalonicẽses Incipit argumentum in secundam epistolam.

AD thessalonicenses secundam scribit epistolam apostolus. et notũ facit eis de tpibo nouissimis & de aduersarij electoe Scribit hãc epla⁹ ab athenis p titũ dyacone & onesimum acolitum.

Explicit argumentum. Incipit epistola scda ad thessalonicẽses.

PAulus & siluanus & thimotheus: ecclesie thessalonicensium in deo patre nr̃o & domino ihesu xp̃o gratia vob̃ & pax a deo patre nostro & domino ihesu cristo

Gratias agere debemus semp deo pro vobis fratres itavt dignũ est qm̃ supercrescit fides vr̃a & abũdat caritas vnius cuiusq; vr̃m in inuicẽ: ita vt & nos ipi in vobis gloriemur in ecclesijs dei p pacietia vr̃a & fide & in omnibo psecucõmbo vestris & tribulacõmbo quas sustinetis in exẽplũ iusti iudicij dei: vt digni habeamini in regno dei pro quo & patimini si tamen iustum est apud deum retribuere retributionem his qui vos tribulant. & vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelacione domini ihesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam his qui non nouerũt deum & qui nõ obediunt euangelio domini nostri ihesu xp̃i sti. Qui penas dabunt in interitu eternas a facie domini & a gloria virtutis eius. cum venerit glorificari in sanctis suis. & ammirabilis fieri in ommibus qui crediderunt. q̃ creditum est testimonium nostrũ super vos in die illo. In quo eciã oramus semp p vob vt dignet vos vocacõne sua vocae de⁹ & impleat omnẽ volũtatẽ bonitatis sue & opus fidei in virtute: vt clarificet nomẽ dñi nostri ihesu cristi ī vobis: & vos ī illo: scd̃m gratiã dei nostri & dñi ihesu xp̃i. Capi. II.

ROgamus aũt vos frēs p aduentũ dñi nr̃i ihesu xp̃i & nostre congregatõnis in ip̃m: vt nõ cito moueamini a vño sensu neq; terreamini neq; p spiritum neq; p sermonẽ neq; p epistolã tanq̃ p nos missam quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat vllo modo. Quoniam nisi venerit discessio p̃mum: & reuelatus fuerit homo peccati filius pdicõnis qui aduersatur & extollit sup̃ omne qd̃ dicit deus aut quod colitur: ita vt in templo dei sedeat ostẽdẽs se tanquam sit deus. Non retinetis q̃ cũ adhuc essem apud vos hec dicebã vobis. Et nũc quid detineat scitis: vt reueletur in suo tẽpore Nam mistherium iam operatur iniquitatis: tantũ vt qui

tenet nunc · teneat: dōnec de medio fiat · Et tunc reuelabitur ille iniquus quē dominus ihesus interficiet spiritu oris sui : & destruet illustracione aduentus sui: eū cuius ē aduēt? scd̄m operacionem sathane in omni virtute & signis & pdigns mendacibo & in omni seductōne iniq̄tatis hīs qui periūt: eo q̄ caritatem veritatis nō receperūt vt salui fierent Ideo mittet illis deus operacionē erroris vt credant mendacio: vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati: sed consenserunt iniquitati · Nos aūt debemus gracias agere deo semper p̄ vobis fratres dilecti a deo : q̄ elegerit nos deus primicias ī salutem in sanctificatōne spiritus & in fide veritatis: ī quā & vocauit vos p euāgeliū nostrū in acquisitione glorie domini nostri ihesu cristi · Itaq̄ fratres state: & tenete traditiones quas didicistis: siue p sermonē siue p epistolā nr̄az Ipse aūt dominus noster ihesus xp̄s · & deus & pater noster qui dilexit nos. & dedit cōsolacionē eternā & spem bonā in gratia exhortetur corda vestra: & cōfirmet & in omni opere & sermone bono · Capitulū · III ·

De cetero fratres orate pro nobis vt sermo dei currat & clarificetur sicut & apud vos: & vt liberemur ab importunis & malis hominibus · Non em̄ omnium est fides · Fidelis autem dominus est q̄ cōfirmabit vos & custodiet a malo · Confidimus aūt de vobis fratres in domino : quoniā que p̄cipimus & facitis : & facietis · Dominus aūt dirigat corda vr̄a in caritate dei: & patientia xp̄i · Denūciamus aūt vobis fratres ī nomine domini nostri ihesu xp̄i: vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate & nō scd̄m traditionē quā acceperūt a nobis Ipse em̄ scitis quēadmodū oporteat imitari nos: quoniā nō inquieti fuim? inter vos neq̄ gratis panē māducauimus ab aliquo: sed in labore & in fatigacōne nocte & die operātes: ne quē vestrū grauaremus · Non quasi non habuerimus potestatem: sed vt nosmetipsos formā daremus vobis ad imitandum nos · Nā & cum essemus apud vos hoc denunciabamus vobis q̄m̄ si quis non vult operari: nec manducet · Audiuimus enim inter vos quosdā ambulare inquiete nichil operantes sed curiose agentes · Hīs aūtez qui eiusmōi sunt denunciamus & obsecramus in domino ihesu xp̄o: vt cū silencō operantes · suū panē manducent · Vos aūt fratres nolite deficere benefaciētes q̄ si q̄s nō obedit verbo nostro per epistolam hunc notate · & non commiscea mini cū illo vt cōfundat̄ · Et nolite quasi inimicū existimare · sed coripite vt frēz · Ipse aūt deus pacis det vobis pacē sempiternā in oīi loco · Dns cū oībo vobis · Salutacō mea manu pauli: q̄d ē signū ī oī ep̄la · Ita scribo Grā dn̄i nr̄i ihu xp̄i cū oībo vob amē

Explic̄ ep̄la scda ad tessalonicēses · Incipit argumtū ī ep̄laz ad thimotheū p̄ma

Timotheum instruit & docet de ordinacione episcopatus & dyaconi · & omnis ecclesiastice discipline · scribens ei a laoditia per titbicū dyaconem ·

Explic̄ argumētū · Incip̄ ep̄la ad thimotheū p̄ma ·

Ca · I ·

Paulus apostolus ihu xp̄i scd̄m imperiū dei saluatoris nr̄i et xp̄i ihu spei nr̄e · thimotheo dilcō filio ī fide: grā et misc̄d̄ia & pax a deo p̄re et xp̄o ihu dn̄o nr̄o. Sic̄ rogaui te vt remaneres epheси cū irem in macedoniā vt denūciares quibusdam ne aliter docerent · neq̄ intenderent fabulis & genealogiis interminatis: que questiones p̄stant magis q̄ edificacōnem dei que est ī fide · Finis aūt p̄cepti est caritas: de corde puro · & cōsciēcia bona: & fide non ficta · A quibus quidam aberrantes uersi sūt in vaniloquiū volentes ee legis doctores non intelligentes neq̄ que loquūtur: neq̄ de quibus affirmāt · Scimus aūt quia bona est lex si quis ea legitime vtatur: scientes hoc q̄ lex iusto nō ē posita s̄ iniustis & non subditis : impiis & pctoribo sceleratis & cōtaminatis patricidis & matricidis homicidis fornicariis · masculorum ucubitoribo · plagiariis · mendacibus & piuris: & si quid aliud sane doctrine aduersat̄: que est scd̄m euangeliū glorie beati dei quod creditū est mihi · Gracias ago ei qui me cōfortauit in xp̄o ihesu domino nostro: q̄

fidelem me existimauit ponēs in ministerio
qui prius blasphemus fui & psecutor & con
tumeliosus: sed misericordiā dei consecutus
sum: q ignorans feci in incredulitate. Sup
abundauit autē grā dñi nostri cum fide & di
lectōne que est in xp̄o ih̄u. Fidelis ſmo &
omni accepcōne dignus: q xp̄s ihesus
venit in hūc mūdū peccatores sāluos facere
quor primus ego sum. Sed ideo misericordi
am consecutus sum: vt in me primo ostende
ret xp̄us ihesus omnē paciēciā ad informa
tionē eor q̄ crediturī sunt illi in vitā eternā
Regi autem seculorum immortali inuisibili
soli deo honor & gloria: in secula seculorum
amen. Hoc p̄ceptū commendo tibi fili thimo
thee secūdum precedentes in te p̄phetias: vt
milites in illis bonā miliciā habens fidem &
bonam conscientiā. Quam quidā repellētes
circa fidem naufragauerūt ex quibus est hy
meneus & allexander quos tradidi sathane:
vt discāt non blasphemare. Capi. II.

Obsecro igit̄ p̄mū oīm fieri obsecra
tōnes oīones postulacōes grār actō
nes p oīb hoīb: pro regibus & oī
bus q̄ in sublimitate sunt cōstituti: vt q̄etā
& tranquillam vitam agamus in omni pie
tate & castitate. Hoc em̄ bonū est & acceptū
coram saluatore nostro deo: qui omnes homi
nes vult saluos fieri: & ad agnicionem veri
tatis venire. Vnus enim deus vnus & me
diator dei & hominū homo xp̄us ihesus. q̄
dedit redemptionem semetipsū pro ommibus
Cuius testimoniū tēporibus suis confirmatum
est: ī quo posit? sū ego p̄dicator & apostol?
Veritatē dico & nō mentior: doctor gētium
in fide & veritate. Volo ergo viros orare in
omni loco: leuantes puras manus sine ira &
disceptacione. Similiter & mulieres in ha
bitu ornato: cū verecundia & sobrietate or
nantes se & non in tortis crinibus ā auro ā
margaritis vel veste p̄ciosa: ſ quod decet
mulieres: promittentes pietatem per opera
bona. Mulier in silētio discat: cum omni sub
iectōe. Docere autem mulieri non permitto
neque dominari in virum: sed esse in silentio.
Adam em̄ primus formatus est deinde eua: &
adam non est seductus: mulier aūt seducta
in p̄uaricacōne fuit. Saluabit̄ aūt p filior
generationez: si pmanserit in fide & dilectio
ne & sc̄tificacōe cū sobrietate. Ca. III.

Fidelis ſmo. Si q̄s epatū desiderat: bo
nū opus desiderat. Oportet at episco
pū irrepr̄hensibilē ee vnius vxoris vi
rū: sobriū. ornatū. prudētē: pudicū. hospita
lem. doctorem. non vinolentum. non pcusso
rem. sed modestū. nō litigiosū. non cupidū.
sed sue domui bene p̄positū. filios habentem
subditos cum oī castitate. Si quis autem
domui sue preesse nescit: quomodo ecclesie dei
diligenciam habebit: Non neophitum: ne in
superbiam elatus in iudiciū incidat dyaboli
Oportet autem illū & testimoniū habere bo
nū ab his qui foris sūt: vt n̄ in obprobrium
incidat & in laqueū dyaboli. Dyaconos simi
liter pudicos. non bilingues. non multo vi
no deditos. non turpe lucrum sectantes: ha
bentes misteriū fidei in conscientia pura. Et
hi aūt p̄bentur p̄mum: & sic ministrēt nul
lum crimen habentes. Mulieres similit̄ pu
dicas: non detrahentes. sobrias. fideles in o
mnibus. Dyacones sint vni? vxoris viri: qui
filis suis bene presint. & suis domibus. Qui e
nim bene ministrauerint. gradū bonū sibi ac
quirent: & multā fiduciam in fide que est in
xp̄isto ihesu. Hec tibi scribo fili thimothee.
sperans me ad te venire cito. Si aūt tarda
uero: vt scias quō oporteat te in domo dei con
uersari que est ecclesia dei viui: columna &
firmamētū veritatis. Et manifeste magnū ē
pietatis sacramentū: quod manifestatū ē in
carne. iustificatū est in spiritu. apparuit an
gelis. predicatū est gentibus: creditū est in
mūdo. assumptū ē ī gloria Ca. IIII.

Spirit? aūt manifeste dicit. q̄ in no
uissimis tpibus discedēt quidā a fide.
attendētes spiritibus erroris & doctri
nis demoniorum ī ypocrisi. loquēciū mēdaciū
& cauteriatam habenciū suā cōsciam. p̄hibē
ciū nubere: abstinē a cibis quos deus creauit
ad p̄cipiendū cū gratiarū actione fidelibus.
& his qui cognouerūt veritatem. Quia oīs
creatura dei bona: & nichil reiciendum quod
cū gratiarū actione p̄cipitur. Sanctificatur
enim p verbū dei & oracionē. Hec p̄ponens
fratribus bonus eris minister cristi ihu: enu
tritus verbis fidei & bone doctrine quam

assecutus es. Ineptas autem & anles fabulas devita. Exerce aũt teipm ad pietatem. Nam corporalis exercitatõ ad modicum vtilis est pietas aũt ad omnia vtilis ẽ: pmissionem habens vite. que nũc est & future. Fidelis sermo: & omni accepcõne dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur q̃ speramus in deũ vivũ: qui est saluator oim hominũ: maxie fideliũ. Precipe hec & doce Nemo adolescẽcia tua cõtemnat: sed exemplum esto fideliũ. in verbo. in cõuersacõe. in caritate. in fide: in castitate. Donec venio attende lectõni. exhortatõni. doctrine: Noli negligẽ gratiam que in te est: que data est tibi per pphetiam cũ impositione manuũ presbiterij. Hec meditare. in hijs esto. vt pfectus tuus manifestus sit omibo. Attende tibi & doctrine insta in illis. Hoc enim faciens. & teipsum saluũ facies: & eos q̃ te audiũt

Ca. V.

Seniorem ne increpaueris. sed obsecra vt pẽm. Juuenes vt frẽs. anus vt mres: iuuẽculas vt sorores ĩ omi castitate. Viduas honora: que vere vidue sũt: Si qua aũt vidua filios aut nepotes habet: discat pmũ domũ suã regere & mutuam vicem reddere parentibo. Hoc enim acceptus est coram deo. Que autem vere vidua est & desolata speret in deum. & instet obsecracõnibus & orõibus nocte & die. Nam que in delicijs ẽ: vivẽs mortua ẽ. Et hoc pcipe: vt irreprehensibiles sint Si quis aũt suoꝝ & maxime domesticoꝝ curam non habet. fidẽ negauit: & ẽ infideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annoꝝ. que fuerit vnius viri vxor: in operibo boms testimonium habens: si filios educauit. si hospicõ paupes recepit. si sctoꝝ pedes lauit: si retribucõꝝ patientibo sũministrauit: si omne opꝰ bonũ subsecuta est. Adolescẽtiores aũt viduas devita. Cũ enim luxuriate fuerint in xpisto nubere volunt. habentes damnationem. quia primam fidem irritam fecerunt Simul autem & ocio se discũt circuire domos: non solũ ociose sed & verbose & curiose: loquẽtes que non oportet. Volo aũt iuniores nubere. filios procreare. matresfamilias esse. nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. Jam enim quedam cõuerse sũt retro pꝰ sathanan Si qs fidelis habet viduas ministret illis vt non grauetur eccia: vt hijs que vere vidue sũt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeant: maxie qui laborant ĩ verbo & doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os boui trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbiterũ accusationem noli recipere: nisi sub duobus aut tribo testibo. Peccãtes coram oĩbo argue: vt & ceteri timorẽ habeant. Testor coram deo & xpisto ihũ & electis angelis: vt hec custodias sine pdicione: nichil faciẽs in alteram partem declinando. Manus cito nemini imposueris: neq̃ cõmunicaueris peccatis alienis. Teipm castũ custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino vtere pp̃t stomachum tuũ & frequentes tuas infirmitates. Quorũ dã hominũ peca manifesta sunt p̃cedencia ad iudiciũ quorundã aũt subsecũt. Similiter & facta bona manifesta sũt: & que aliter se habent abscondi non possunt

Capitulum. VI.

Quicũq; sunt sub iugo serui. dominos suos oĩ honore dignos arbitrent: ne nomẽ dñi & doctrina blasphemetur Qui aũt fideles habent dños nõ cõtemnãt quia fratres sũt: ꝑ magis seruiãt q̃ fideles sũt & dilecti. q̃ beneficijs dei participes sũt. Hec doce. et exhortare. Si qs aliter docet. & nõ acq̃escit sanis sermonibo domini nri ihu xpi. & ei que scdm pietatem est doctrine: superbo nichil sciens sed languens circa questiones & pugnas verboꝝ: ex quibo oriũtur inuidie contentiones hominũ mẽte corruptoꝝ & qui veritate priuati sunt: existimantiũ questum esse pietatem. Est autem questus magnus: pietas cũ sufficientia. Nichil enim intulimus in hũc mundum: haut dubiũ q̃ nec auferre qd possumus. Habentes aũt alimenta & quibus tegamur: hijs contenti simus. Nam qui volũt diuites fieri. incidũt in temptationem & in laqueũ diaboli & desideria multa inutilia & nociua: q̃ mergũt hoies ĩ interitũ & pditionẽ. Radix enim omnium malorꝝ ẽ cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt a fide & inseruerunt se doloribũs multis. Tu aũt o homo dei hec fuge. Sectare vo iusticiã pietatẽ. fidẽ. caritatẽ. paciẽciã. mãsuetudinẽ.

ad tīothēū

Certa bonū certamē fidei: apphebēde vitā et
nam: in qua vocatus es & cfessus bonā cfessi
onem coram multis testibo. Precipio tibi co
ram deo qui viuificat oīa & xpo ihu qui
testimoniū reddidit sub poncio pylato bonā
confessionē: vt serues mādatum sine macula
irreprehensibile vsq; in aduentum dñi ihesu
cristi: quem suis temporibo ostendet beatus
& solus potēs rex regū & dominus dñanciū
qui solus habet immortalitatez & lucem ha
bitat inaccessibilē: quē nullus hominū vidit
sed nec videre potest: cui honor & imperium
in sempiternū amē. Diuitibo huius seculi p̄
cipe non sublime sapē. neq; sperare in incerto
diuitiaz sed in deo viuo qui prestat nobis o
mnia abunde ad fruendū: bene agere: diui
tes fieri in bonis operibo: facile tribuere. com
municare. thesaurizare sibi fundamentū bo
nū in futurū: vt apprehendant verā vitā. O
thimothee depositum custodi. deuitans pro
phanas vocum nouitates & oppositiones fal
si nominis sciencie: quam quidam promittē
tes circa fidē exciderūt. Gra tecū amē.

Expl epla p̄ma ad thimotheū. Incip.
argumētū i scdaz epl̄az.

Item thimotheo scribit de ex
hortatione martirū & omnis
regule veritatis. & quid futu
rum sit temporibus nouissi
mis. & de sua passiōe: scribēs a
roma. Explicit argumētū Incip. epla
scda ad thimotheū.

Paulus apostol? ihu xp̄i p
volūtatē dei scdm p̄missionē
vite q̄ est i xpo ihu. thimo
theo carissimo filio. grā et
miscdia et pax a deo p̄re no
stro & xpo ihu dño nostro
Gras ago deo meo cui seruio a progenitori
bus meis in conscientia pura. q̄ sine inter
missione habeam tui memoriam in oratio
nibus meis nocte ac die desiderans te videre
memor lacrimarum tuarum. vt gaudio im
plear. Recordacionem accipiens eius fidei
que est in te non ficta. que & habitauit pri
mum in auia tua loide & matre tua eunice.
certꝰ sū aī q̄ & i te. Propt̄ q̄ causā amoneo
te: vt resuscites grāz dei q̄ est i te p ipōsicōez
manuū meaz. Nō em̄ dedit nob deus spiritū
timoris: sed vtutis & dilectōis & sobrietatis.
Noli itaq; erubescē testimoniū dñi nri ihu c
sti neq; me victū eiꝰ: sed collabora euāgelio se
cūdū vtutē dei. q̄ nos liberauit & vocauit vo
cacōe sua scta: nō scdm opa nra sed scdm ppo
situm suū & grāz. q̄ data ē nob i xpo ihesu āte
tpa secularia. Manifestata est aī nūc p illuīa
cōez saluatoris nostri ihesu cristi. qui destru
xit quidem mortē. illuminauit aūt vitā & im
corrupcionē p euāgēliū: in quo positus sum
ego p̄dicator & apostolus & magister gētiū
Ob quā causam etiā hec pacior: sed non con
fundor. Scio enim cui credidi: & certus sū
q̄ potens est depositū meū seruare in illū diē.
Formam habe sanoz vboz que a me audi
sti in fide & in dilectōne in cristo ihesu. Bo
nū depositū custodi: p spiritum sanctū q̄ ha
bitat in nobis. Scis enim hoc q̄ auersi sunt
a me omnes qui in asia sūt: ex quibo ē phige
lus & hermogenes. Det misericordiā dom̄?
onesifori domui: q̄ sepe me refrigerauit &
cathenā meā nō erubuit: sed cum romā venissz
sollicite me q̄siuit & inuenit. Det illi dñs inue
nire miscdiaz a deo i illa die Et quāta ephesi
mīstrauit michi tu melius nosti. Ca. II.

Tu ergo fili mi confortare in gratia
que est in xpo ihesu: & q̄ audisti a
me per multos testes hec commēda
fidelibo hominbo: qui ydonei erūt & alios do
cere. Labora sicut bonus miles cristi ihesu.
Nemo militans deo. implicat se negociis se
cularibo: vt ei placeat cui se probauit. Nam
& qui certat in agonē nō coronabit̄ nisi le
gitime certauerit. Laborātē agricolam opor
tet p̄mū de fructibo accipere. Intellige q̄ di
co: dabit enim tibi dominus in ommbus intel
lectū. Memor esto dñm ihesum xp̄m resur
rexisse a mortuis ex semine dauid secundum
euāgeliū meū in quo laboro vsq; ad vincula
quasi male operans: sed verbū dei non est al
ligatū. Ideo omnia sustineo propter electos
vt & ipsi salutē cōsequātur que est i xpo ihe
su cū gloria celesti. Fidelis ꝑmo. Nam si cō
mortui sumus. & cōuiuemus: si sustinebim?
& cōregnabimus: si negauerimus & ille ne
gabit nos: si non credimus ille fidelis pma
net: negare seipsum non potest. Hoc autem

cõmoneo testificans coram deo · Noli contendere verbis: ad nichil enim vtile ē nisi ad subuersionē audiencium · Sollicite autem cura teipsum · probabilem exhibere deo · operariū inconfusibilem: recte tractantem verbū veritatis · Prophana aũt & inaniloquia deuita · Multū enim proficiũt ad impietatē: & sermo eorum vt cancer serpit · Ex quibus ē hymeneus & philetus: q̃ a veritate exciderũt dicẽtes resurrectionem eē iam factam: & subuerterũt quorũdam fidē · Sed firmum fundamentū dei stat. habens signaculū hoc · Cognouit dominus qui sunt eius: & discedat ab iniquitate oẽis qui inuocat nomen domini · In magna autē domo nō solū sunt vasa aurea & argentea · sed & lignea & fictilia · et quedā quidem ī honorem: quedā aũt in cõtumeliā · Si quis ergo emũdauerit se ab istis · erit vas in honorem sanctificatū: & vtile dño ad omne opus bonū paratum · Juuenilia autem desideria fuge: sectare vero iusticiā fidem spem & caritatē & pacem cũ hijs qui inuocant dominū de corde puro · Stultas aũt & sine disciplina q̃stiones deuita: sciens quia generant lites · Seruū aũt dñi non oportet litigare: sed mansuetū eē ad omnes · docibilē · pacientē cum modestia corripientē eos qui resistunt veritati: nequando deus det illis penitentiā ad cognoscẽdā veritatē · & resipiscãt a diyaboli laqueis · a quo captiui tenent ad ipius voluntatem ·

Hoc aũt scito q̃ in no Ca. III ·
uissimis diebus instabũt tpa piculosa: & erũt homines seipsos amantes · cupidi · elati · superbi · blasphemi · parẽtibus nō obedientes · ingrati scelesti · sine affectione sine pace · criminatores · incõtinentes · immites · sine benignitate p̃ditores · ptui · tumidi · ceci · & voluptatū amatores magis q̃ dei: habentes speciem quidem pietatis · virtutem aũt eius abnegantes · Et hos deuita · Ex hijs enī sũt qui penetrãt domos & captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis que ducunt varijs desideriis: semp discentes & nunq̃ ad sciẽciā veritatis puenientes · Quēadmodum aũt iamnes & mãbres restiterunt moysi · ita & hij restiterũt virati · homines corrupti mente · reprobi circa fidem sed vltra nō proficiẽt · Insipiẽtia enim eorũ manifesta erit oẽibus ·

sicut & illoy fuit · Tu autem assecutus es meam doctrinam · institucõy · ꝓpositū · fidem longanimitatē · dilectõnē · pacienciā · psecucões passiones: qualia michi facta sũt antiochie yconio & listris · q̃les psecucões sustinui · & ex omnibus eripuit me dominus · Et oẽs qui pie volũt viuere in xpisto ihu psecucõnē pacient · Mali aũt homines & seductores proficiẽt in peius: errantes & in errorē mittentes · Tu vero pmane in hijs que didicisti & credita sũt tibi · sciens a quo didiceris: & q̃ ab infancia sacras litteras nosti: q̃ te possunt instruere ad salutē p fidem que est in xpo ihu · Oẽis enī scriptura diuinitus inspirata · vtilis est ad docendū · ad arguẽdū · ad corripiendū · ad erudiẽdū in iusticia · vt psectus sit homo dei ad oẽe opꝰ bonū instructꝰ · Ca · IIII ·

Testificor coram deo & ihu xpo qui iudicaturus est vivos & mortuos · & aduẽtū ipi⁹ & regnū eius · pdica verbū · insta oportune importune: argue: obsecra · increpa ī oẽi paciẽcia & doctrina · Erit enī tempꝰ cū sanā doctrinā nō sustinebũt · sed ad sua desideria coacernabunt sibi magistros pruritum aures: & a veritate quidē auditū auertẽt · ad fabulas aũt cõuertent · Tu vero vigila · in oẽibus labora: opus fac euangeliste · ministerium tuum imple: sobrius esto · Ego enim iam delibor: & tempus resolucõis mee instat · Bonū certamen certaui: cursum consũmaui: fidem seruaui: ¶ In reliquo reposita est michi corona iusticie: quā reddet michi dominus in illa die iustus iudex · Non soluz autem michi: sed & hijs qui diligũt aduẽtū eius · Festina ad me venire cito · Demas enī me reliquit diligẽs hoc seculū & abijt thessalonicam: crescens in galatiam · thitus in dalmaciam: lucas est mecū solus · Marcū assume & adduc tecū: est enim michi vtilis ī ministeriū · Tichicū aũt misi epheso · Penulā quam reliqui troade apud carpum veniens affer tecū & libros: maxime autem membranas · Alexander erarius multa mala michi ostendit: reddet illi dominus secundū opera eius: quem & tu deuita · Valde enim restitit verbis nostris · In prima mea defensione · nemo michi affuit: sed oẽes me dereliquerũt: non illis reputet · Dominꝰ aũ michi assistit

& cōfortauit me vt p me p̄dicacō impleat & audiant omnes gentes q̄ liberatus sum de ore leonis. Liberauit me dñs ab omni opere malo: & saluum faciet in regnū suū celeste: cui gloria in secula seculorū amen. Saluta priscam & aquilā & onesiphori domum. Erastus remansit corinthi: trophimū aūt reliqui infirmū mileti Festina ante hyemem venire Salutant te eubolus & pudens & linus & claudia: & fratres omnes. Dominꝰ ihesus cristus cū spū tuo. Gra vobiscū amē

Explicit epistola secūda ad thimotheū
Incipit argumētū in epistolam ad thytū

Thytūm commonefacit & instruit de cōstitucione presbiterij & de spirituali cōuersatōe & hereticis vitādis. qui tradiciombus iudaicis credunt. scribens ei a nicopoli Expl. argumētū
Incipit epistola ad tytū Capi. I.

Paulus seruus dei apostolꝰ aūt ihu xpi scdm fidē electoꝝ dei & agnitōnem vitatis. que scdm pietatez ē in spem vite eterne. quā promisit q̄ nō mētiē deus āte tpa secularia: manifestauit aūt tē poribo suis vbū suū i p̄dicacōe. q̄ credita est michi scdm p̄ceptū saluatoris nr̄i dei: thito dilecto filio scdm cōmunē fidē grā & pax a deo p̄re & xp̄o ihu saluatore nostro. Huius rei gracia reliqui te crete vt ea que desūt corrigas: & cōstituas p ciuitates presbiteros sicut & ege dispositi tibi: si quis sine crimine ē vnius vxoris vir: filios habens fideles non in accusacione luxurie aut non subditos. Oportet enim episcopū sine crimine eē sicut dei dispensatorem: non superbū nō iracūdum non vinolentū nō percussorem. non turpis lucri cupidū. sed hospitalem benignū. sobriū. iustū. sanctū. cōtinētē: amplectentez eū qui secundū doctrinā est fidelem semonē: vt potens sit exhortari in doctrina sana. & eos qui contradicūt arguere. Sunt enim multi inobedientes. vaniloqui & seductores maxime qui de circumcisione sūt quos oportet redargui: qui vniuersas domos subuertunt. docentes que non oportet turpis lucri gratia Dixit quidam ex illis p̄prius ipoꝝ p̄pheta. Cretenses semp mendaces: male bestie: ventris pigri. Testimoniū hoc verū est. Quam ob causam increpa illos dure vt sani sint in fide non intendentes iudaicis fabulis & mādatis hominum auersancium se a veritate. Omnia mūda mūdis. coinquinatis aūt & infidelibo. nichil est mūdum. sed iquinate sūt eoꝝ & mens & cōsciēcia. Confitent se nosse deū factis aūt negant: cū sint abominati & incredibiles & ad omne opꝰ bonum reprobi.

Tu aūt loqre q̄ decēt Capi. II.
sanā doctrinā. Senes vt sobrij sint pudici. prudētes. sani in fide: in dilectōne in paciēcia. Anus simr in habitu sctō: nō criminatrices. nō multo vino seruientes: bn̄ docētes vt prudē ciā doceāt. Adolescētulas. vt viros suos ament. filios suos diligant: prudentes. castas. sobrias domus curā habentes. benignas. subditas viris suis: vt nō blasphemetur verbū dei. Iuuenes similiter hortare vt sobrij sint. In oīmbo teipm prebe exemplū bonoꝝ operum. in doctrina: in integritate. in grauitate Verbū sanū irrepbensibile: vt is qui exaduerso ē vereatur: nichil habens malū dicere de nobis. Seruos dominis suis subditos eē in ommbo placentes. non contradicentes. non fraudātes. sed in oīmbus fidem bonam ostendentes: vt doctrinaz saluatoris nostri dei ornēt in ommbo. Apparuit enim gracia dei & saluatoris nostri ommbo hominibo erudiens nos: vt abnegantes impietatem & secularia desideria. sobrie & iuste & pie viuam⁹ in hoc seculo: expectantes beatā spem & aduentū glorie magni dei & saluatoris nostri ihesu cristi: qui dedit semetipsū p nobis vt nos redimeret ab omni iniquitate & mūdaret sibi populū acceptabilem sectatorē bonoꝝ operꝝ. Hec loquē & exhortare. & argue cū oi imperio. Nemo te cōtēnat.

Admone illos p̄ncipibo & Ca. III.
potestatibo subditos eē. dicto obedire: ad oīe opꝰ bonū patos eē: neminem blasphemare. nō litigiosos eē. sed modestos. omnem ostendentes mansuetudinem ad oīes homines. Eram⁹ em̄ aliquā do

et nos īsipientes · increduli · errantes · ſeruientes dēſideriīs & voluptatibo variīs: ī malicia & īuidia agētes · odibiles · odientes īuicē · Cū autē benignitas & humanitas apparuit ſaluatoris noſtri dei nō ex operibo iuſticie q̄ fecimus nos ſed ſcd̄m ſuā miſcd̄iam ſaluos nos fecit p lauacrū regeneratōis et renouacōis ſpūs ſcī quē effudit in nos abūde p ihesum xp̄m ſaluatorē nr̄m vt iuſtificati grā ipius heredes ſim⁹ ſcd̄m ſpem vite eē ne · Fidelis ſmo ē · Et de hīs volo te cōfirmare: vt curēt bonis opibo p̄eē q̄ credūt deo · Hec ſūt bona & vtilia hoībo Stultas aūt queſtiōes · & genealogias & cōtencōes & pugnas legis deuita · Sūt em̄ inutiles & vane · Hereticū hominē p⁹ vnā & ſcd̄am correpcōz deuita: ſciens q̄ ſubuerſus eſt q̄ eiuſmodi ē : & delinq̄t cū ſit ꝓprio inditō cōdemnat⁹ · Cū miſero ad te arteman aut titbicū: feſtina ad me venire nicopolim · Ibi em̄ ſtatui hyemare · Zenam legiſperitū & appollo ſollicite p̄mitte: vt michil illis deſit · Diſcāt aūt noſtris bonis opibus p̄eſſe ad vſus neceſſarios: vt non ſint infructuoſi Salutāt te qui mecum ſunt oēs · Saluta eos qui nos amant in fide · Gracia dei cum omnibus vobis amen.

Explicit epiſtola ad thitum · Incipit argumētum in epiſtolam ad philemonem.

Philemoni familiares lr̄as facit pro oneſimo ſeruo eius · ſcribens ei ab vrbe roma & carcere per ſuprāſcriptum oneſimū · Explic̄ · argumentum · Incipit epiſtola ad philemonem.

Paulus vinctus criſti ihū et thimotheus frat̄: philemoni dilecto adiutori nr̄o · et appie ſorori cariſſime & arcippo cōmilitoni nr̄o & eccleſie q̄ in domo tua ē · Gra vob & pax a deo patre noſtro · & domino ihū xp̄iſto · Gracias ago deo meo ſemp memoriā tui faciens in oroibo meis audiens caritatem tuam & fidem quā habes in dño ihesu & in omnes ſanctos : vt cōmunicacō fidei tue euidens fiat in agnicōne omnis operis boni in ihesu xp̄iſto · Gaudium enim magnum habui & cōſolacōz in caritate tua: q̄ viſcera ſancto requieuerūt p te frat̄ · Propt̄ q̄d multā fiducia habēs ī xp̄o ihū imperādi tibi q̄d ad rē ptinet : ꝓpt̄ caritatē magis obſecro cū ſis talis vt paul⁹ ſenex nūc aūt & vinct⁹ ihū xp̄i: obſecro te p meo filio quē genui ī vinculis onesimo q̄ tibi aliq̄n inutilis fuit: nūc aūt & michi & tibi vtilis: quē remiſi tibi Tu aūt illū vt mea viſcera ſuſcipe · Quē ego voluerā mecū detinēre: vt p te michi minīſtraret ī vinculis euāgelij · Sine cōſilio aūt tuo michil voluī facere: vti ne velut ex neceſſitate bonū tuū eēt · ſ volūtariū · Forſitan em̄ iō diſceſſit ad horā a te · vt eternū illū reciperes: iā nō vt ſeruū ſ ꝓ ſuo cariſſimū frēz: maxīe mihi quāto aūt magis tibi: & in carne & in dño · Si ergo habes me ſocium: ſuſcipe illū ſicut me · Si aūt aliquid nocuit tibi aut debet: hoc michi imputa · Ego paulus ſcripſi mea manu · Ego reddam: vt nō dicā tibi q̄ & teipm michi debes · Ita frater ego te fruar in dño: refice viſcera mea in xp̄iſto Confidens de obediencia tua ſcripſi tibi : ſciens q̄m & ſup id q̄d dico facies · Simul aūt & para mihi hoſpiciū: nam ſpero p oroes vras donari me vob Salutat te epafras cōcaptiuus meus ī xp̄o ihū: marcus ariſtarchus demas & lucas adiutores mei · Gracia domini noſtri ihesu xp̄i cum ſpiritu veſtro amen ·

Explicit epiſtola ad philemonem · Incipit argumētū in epiſtolā ad hebreos.

In p̄mis dicēdū eſt cur ap̄lus paul⁹ in hac ep̄la ſcribendo nō ſeruauerit morē ſuū: vt vī vocabulū noīs ſui vel ordīs ſcriberet dignitatē · Hec cauſa ē · q̄ ad eos ſcribens q̄ ex circūciſiōe crediderant quaſi gentiū apoſtolus & non hebreorū: ſciens q̄s eoz ſuꝑbiam · ſuamq̄s humilitatē ipe demōſtrans: meritū officij ſui nolūt anteferre · Nam ſimili modo etiam iohānes apoſtolus ꝓpt̄ humilitatē in epiſtola ſua nomē ſuū eadē ratōne non p̄tulit · Hanc g̃ epiſtolā fertur apoſtol⁹ ad hebreos ſcp̄tā hebraica lingua miſiſſe: cui⁹ ſenſū & ordinē retinēs lucas euāgeliſta p⁹ exceſſum ap̄li pauli greco ſmone cōpoſuit · Explicit argumētū.

Incipit epistola ad hebreos.

Multipharie multisq; mõis olim deus loquens patribo in prophetis. nouissime diebus istis locutus est nobis in filio quẽ constituit heredem vniuersoꝝ: p quẽ fecit & secula Qui cũ sit splendor glorie & figura substãcie eiꝰ. portansq; oĩa vbo vtutis sue purgatõnẽ peccatoꝝ faciens. sedet ad dextram maiestatis in excelsis tanto melioꝛ angelis effectus: quanto differencius p illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquãdo angelorꝝ filius meus es tu ego hodie genui te: Et rursum. Ego ero illi in patrem & ipe erit michi in filium. Et cũ iterũ introducit p̃mogenitũ in orbem terre dicit. Et adorent eũ omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus. & ministros suos flammam ignis. Ad filiũ autem. Thronus tuus deus in seculũ seculi virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam & odisti iniquitatẽ: ꝓpterea vnxit te deus deus tuꝰ oleo exultacõnis p̃ participibus tuis. Et tu in p̃ncipio dñe terram fundasti: & opera manuũ tuarꝝ sũt celi. Ipsi pibũt tu aũt permanebis. & omnes vt vestimẽtuꝫ veterascent. Et velut amictũ mutabis eos & mutabunt̃: tu aũt idem ipe es: & anni tui n deficient. Ad quem autem angelorũ dixit aliqñ sede a dextris meis: quoadusq; ponam inimicos tuos scabellũ pedũ tuorꝝ? Nonne omnes sũt ãministratorij spũs: in ministeriũ missi ꝓpter eos qui hẽditatẽ capiũt salutis.

Propterea abundancius Ca. II. oportet obseruare nos ea que audiuimus: ne forte pefluamus Si ei q̃ p angelos dictus est ſmo factus est firmꝰ. & omnis p̃uaricatõ & inobediencia accepit iustam mercedis retribucõnem: quomõ nos effugiemus si tantã neglexerimus salutez? Que cũ inicium accepisset enarrari per dñm. ab eis qui audierũt in nos confirmata est: contestante deo signis & portentis & varijs virtutibus & spũs sancti distribucõnibo scõm suã volũtatẽ. Non enim angelis subiecit deꝰ orbem terre futurũ: de quo loq̃mur: Testat? est ãtẽ in quodam loco quis dicẽs. Quid est homo q̃ memor es eius: aut filius hominis q̃m visitas eũ. Minuisti eum paulo minus ab angelis: gloria & honore coronasti eũ: & constituisti eũ sup opa manuũ tuarꝝ. Oĩa subiecisti sub pedibo eiꝰ: In eo enim q̃ oĩa ei subiecit: nichil dimisit non subiectum ei. Nunc autẽ necdũ videmus omnia subiecta ei. Eum aũt qui modico q̃ angeli minoratus est videmus ihesum: ꝓpter passionẽ mortis gloria & honore coronatũ. vt gracia dei pro oĩbo gustaret mortem. Decebat em̃ eum ꝓpter quẽ omnia & p quẽ oĩa. qui multos filios in gloriã adduxerat. auctorem salutis eorũ per passionẽ consũmari. Qui enim sanctificat & qui sanctificãt̃: ex vno oẽs. Propter quam causam nõ confunditur fratres eos vocare dicens. Nunciabo nomẽ tuũ frĩbus meis: in medio ecclesie laudabo te Et iterum Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego & pueri mei: q̃s dedit michi deus. Quia ergo pueri cõmunicauerũt carni & sãguini & ipe similiter participauit eisdẽ: vt p mortem destrueret eũ qui habebat mortis imperiũ id est diabolũ: & liberaret eos qui timoe mortis p totã vitã obnoxij erãt ſsituti. Nusq; em̃ angelos apprehẽdit: ſ semen abrahe apprehendit. Vnde debuit per oĩa frĩbus similari: vt misericors fieret & fidelis pontifex ad deũ. vt reꝓpiciaret delicta populi. In eo em̃ in q̃ passus est ipe & tẽptat?: potẽs ẽ & eis q̃ tẽptãt̃ auxiliari. Capitu. III.

Unde frẽs sãcti vocatõis celestis participes: cõsiderate apostolũ & põtifícẽ confessiõis nre ihm: q̃ fidelis est ei q̃ fecit illũ: sicut moyses in omni domo eiꝰ Ampliorꝭ enim glorie iste p̃ moyse dignus est habitus. quanto ampliorẽ honorem habet dominus qui fabricauit illam. Omnis nãq; domꝰ fabricatur ab aliquo. Qui aũt oĩa creauit. deꝰ ẽ Et moyses quidẽ fidelis erat in tota domo eius tanq̃ famulus in testimonium eorꝝ que dicẽda erant: xp̃s vero tanq̃ filius in domo sua. Que domus sumus nos. si fiduciam & gloriam spei vsq; ad finem firmã retineamus. Quapropter sicut dicit spũs sãct? Hodie si vocẽ eius audieritis nolite obdurare corda vẽa. sicut in exacerbacõne scõm diem

temptationis in deserto. Vbi temptauerunt me patres vestri: pbauerũt & viderũt opera mea quadraginta annis. Propter qđ infensus fui generacõi hũc: & dixi semp errãt corde. Ipi aũt non cognouerunt vias meas. qbo iurauí in ira mea si introibunt ī requiem meam. Videte fratres. ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo viuo. Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati Participes emm xpisti effecti sumus. si tamen inicium substãcie eius vsq ad finem firmũ retineamus: dũ dicit hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodũ in illa exacerbacõne. Quidam enim audientes exacerbauerũt. sed non vniuersi qui pfecti sunt ab egipto per moysen Quibo autẽ infensus est quadraginta annis. Nonne illis qui peccauerũt: quorũ cadauera prostrata sũt in deserto. Quibus aũt iurauit nõ introire in requiẽ ipi? nisi illis q̄ incredduli fuerũt? Et videmus q nõ potuerũt itroire in requiẽ ipi? pp̄ incredulitatẽ. Ca. IIII.

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatõne introeundi in requiẽ ei?. existimetur aliquis ex vobis deeẽ. Etenim & nobis nũciatũ est quẽadmodũ & illis: sed nõ pfuit illis sermo auditus. nõ admixtus fidei ex hijs que audierũt. Ingrediemur emim in requiẽ qui credidimus: quemadmodũ dixit. Sicut iurauí in ira mea: si introibũt in requiẽ meã. Etquidem operibo ab institucõe mũdi pfectis. dixit emim quodã loco de die septima sic. Et requieuit de? die septima ab ommibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiẽ meã. Quoniam ergo supest introire quosdam in illam: & hij quibo pozibo ānũciatũ est non introierũt pp̄ter incredulitatẽ. iterũ terminat diem quendam hodie in dauid dicendo. post tantũ tẽporis sicut supza dictum est: hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Nam si eis ihesus requiẽ prestitisset: nunq̄ de alia loqueretur post. hac die Itaq̄ relinquitur sabbatismus populo dei. Qui emim ingressus est in requiẽ eius: etiam ipe requieuit ab operibo suis sicut & a suis deus Festi

nemus ergo ingredi in illam requiem: vt ne in idipm quis incidat incredulitatis exemplũ. Viuus est emim sermo dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti: & ptingens vsq ad diuisionẽ anime ac spũs. compagũ quoq ac medullaz: & discretor cogitatõnũ & itencõnũ cordis Et nõ ẽ vlla creatura invisibilis in conspectu eius: omnia aũt nuda & aperta sũt oculis eius: ad quẽ nobis smo. Habentes ergo pontificem magnum qui penetrauit celos ihesum filiũ dei: teneam? spei nostre confessionẽ. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibo nostris: temptatũ aũt p ommia p similitudine absq peccato. Adeamus ergo cuz fiducia ad thronũ gracie ei?: vt miscdiaz cõseq̄mur. & grãm inuemiamus in auxilio opportuno.

Ca. V.

Omis nãq̄ põtifex ex hoibo assumpt? p hoibo ostituit in hijs q̄ sũt ad deũ: vt offerat dona & sacrificia p peccatis. Qui cõdolere possit hijs q̄ ignorant & errãt: qm̄ & ipe circũdat? ẽ infirmitate: & pterea debet quẽadmodum pro populo. ita ecia & p semetipo offerre p peccatis. Nec quis sp̄ sumit sibi honorem: s qui vocatur a deo tanq̄ aaron. Sic & xp̄us non semetipm clarificauit vt pontifex fieret. s q̄ locutus est ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quemadmodũ & in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternũ: scdm ordinẽ melchisedech. Qui in diebo carnis sue pces supplicacõesq̄ ad eũ qui possit illũ saluũ facere a morte. cũ clamore valido & lacrimis offerens: exauditus est p sua reuerentia. Et quidem cum eẽt filius dei didicit ex hijs que passus est obedienciã. & cõsummatus factus est omibo obtemperãtibo sibi causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. De quo nobis grandis sermo & interptabilis ad dicẽdũ. qm̄ imbecilles facti estis ad audiendũ. Etemm cuz deberetis magistri eẽ propter tempus. rursũ indigetis vt vos doceamini que sint elementa exordij sermonũ dei: & facti estis q̄bus lacte opus sit nõ solido cibo Oĩs em̄ qui lactis est particeps: expers ẽ smõis iusticie. Parvulus em̄ est. Perfectoz autem est solidus cibo: coz qui p ipsa consuetudine exercitatos

habent sensus ad discrecōnem boni ac mali.

Quapropter imittētes Ca. VI.
inchoacōis cristi sm̄onē ad pfectō
nē eius feramur: non rursū iacientes fundamētum penitēcie ab operibo mortuis. & fidei ad deū. baptismatū. doctrine. impoſicōis q̄s manuū. ac resurrectōis mortuoy. & indicij eterni. Et hec faciemus: siquidē p̄miserit deus. Impossibile ei est eos qui semel sūt illuminati. gustauerūt eciā donū celeste. & participes facti sūt spūs sancti: gustauerūt michilominus bonū dei verbū: virtutesq̄ sec'li venturi. & plapsi sunt. rursus renouari ad penitenciā. rursū crucifigentes sibimetip̄is filiū dei. & ostentui habentes. Terra enī sepe vemētē sup se bibens ymbrē & germinans herbā oportunā illis a q̄bo colit accipit benedictōnem a deo. pferens aūt spinas ac tribulos reprobа ē & maledicto pxima. cuius consūmacō in combustionē. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora & vicinniora saluti: tametsi ita loq̄mur. Non em̄ iniustus ē deus vt obliuiscat operis vestri & dilectōis q̄s ostendistis in nōie ip̄ius: qui ministrastis sanctis & ministratis. Cupimus aūt vnūquēq̄ vestrū eandē ostentare sollicitudinem ad expletōnem spei vsq̄ in finez vt non segnes efficiamini: verū imitatores eorum q̄ fide & paciencia hereditabūt promissiones. Abrahe nāq̄ p̄mittens deus. qm̄ neminem habuit per quē iuraret maiorem: iurauit per semetip̄m dicens. nisi benedicens benedicam tibi & multiplicās multiplicabo te: & sic longanimiter ferens adeptus est repromissionez Homines enim per maiorem sui iurant: & omnis cōtrouersie eoy finis ad confirmationem. est iuramentum. In quo abūdātius volens deus ostendē pollicitationis heredibus immobilitatē consilij sui: interposuit iusurādum: vt p duas res immobiles quibus impossibile est mētiri deū. fortissimū solaciū habeam? q̄ cōfugim? ad tenēdam p̄positā spem quā sicut anchoram habemus anime tutā ac firmā & incedētē vsq̄ ad iteriora velaminis vbi p̄cursor p nob̄ intrōit ihesus secundum

Hic ei melchisedech rex salem sacer-
ordinem melchisedech. pontifex factus in eternum Capitulū. VII.

dos dei sūmi qui obuiauit abrahe regresso a cede regum: & benedixit ei: cui & decimas oīm diuisit abraham. p̄mū quidem q̄ interp̄tatur rex iusticie: deinde aūt & rex salem q̄d est rex pacis. sine patre. sine matre. sine genealogia. neq̄ inciū dieȳ. neq̄ finem vite habens. assimilatus aūt filio dei manet sac dos in ppetuū. Intuemini aūt quāt? sit hic cui & decimas dedit de p̄cipuis abrahā patriarcha. Et quidē de filijs leui sacerdociū accipiens: mandatū habent decimas sumere a populo secūdū legē id ē a fratribo suis: quāq̄ & ipi exierint de lūbis abrahe. Cuius autem generacō non ānumeratur i eis: decimas sūpsit ab abrahā: & hūc qui habebat roprom̄issiones benedixit. Sine vlla autē contradictione: quod minus est a meliore benedicit. Et hic quidem decimas morientes homines accipiūt. ibi aūt contestat quia viuit. Et vt ita dictū sit p abraham & leui: qui decimas accepit decimatus est. Adhuc enim in lūbis patris erat: quando obuiauit ei melchisedech Si ergo consummacō p sacerdocium leuiticum erat. populus enim sub ipso legem accepit quid adhuc necessariū fuit scd̄m ordinez melchisedech aliū surgē sacerdotē & non secundū ordinē aaron dici. Traslato enim sacerdocio: necesse est vt & legis translacō fiat In quo ei hec dicūt de alia tribu est. de qua nullus altario presto fuit. Manifestum est enim q̄ ex iuda ortus sit dn̄s noster: in qua tribu michil de sacerdotibo moyses locutus ē. Et amplius adhuc manifestum est. si secūdū similitudinē melchisedech exsurgat alius sacerdos qui non scd̄m legem mandati carnalis factus est: sed scd̄m virrtutē vite insolubilis. Contestatur enim. qm̄ tu es sacerdos i eternū scd̄m ordinē melchisedech. Reprobacō quidē fit p̄cedentis mandati propter infirmitatē eius & inutilitatem. Nichil em̄ ad perfectū. adduxit lex. Introductio vero melioris spei p quā p̄ximamus ad deū. & quantū est. non sine iureiurando. Alij q̄dē sine iureiurando sacerdotes facti sūt. hic autem cū iureiurādo p eū qui dixit ad illū. Iurauit dn̄s & nō p̄nitebit eū: tu es sacerdos: i eternum. In tantū melioris testamēti sponsor factus est ihesus. Et alij quidem plures

facti sūt sacerdotes idcirco q̄ morte prohibe-
rentur p̄manē: hic aūt eo q̄ maneat imeter-
nū sempiternū habet sacerdociū. vnde & sal
uare in p̄petuū potest accedens p̄ semetip̄m
ad deū. semp viuēs ad interpellandū pro no-
bis. Talis enim decebat vt nobis eēt ponti-
fex. sanctus. innocens. impollutus. segrega
tus a peccatoribo. & excelsior celis factus.
Qui non habet necessitatē quotidie quemad-
modū sacerdotes p̄ius p̄ suis delictis hosti
as offerre: deinde p̄ ꝑ̄ri. Hoc em̄ fecit semel
seip̄m offerēdo. Lex em̄ homines cōstituit
sacerdotes infirmitatē habentes: ſmo autem
iurisiurandi qui post legem est. filiū imeter
nū pfectum. Capi. VIII.

Capitulū aūt sup ea q̄ dicūt. Talez
habemus pōtificē: q̄ cōsedit in dexte
ra sedis magnitudinis in celis. sanctoꝝ mi-
nister. & tabernaculi veri: q̄d fixit d̄s & nō
homo. Omnis enim pontifex ad offerendu
munera & hostias cōstituit. Vnde necesse
est & hūc habere aliquid q̄d offerat. Si er-
go eēt sup terrā. nec eēt sacerdos cum eēnt q̄
offerrent secundum legem munera q̄ exem-
plari & vmbre deseruiūt celestiū. sicut respō
sū est moisi cū cōsūmaret tabernaculū. Vi-
de inquit oīa facito scd̄m exēplar: q̄d tibi oñ
sum est in monte. Nūc aūt melius sortitus ē
ministerium quāto et meliozis testamēti me
diator ē. q̄d in melioribus repromissionibus
sāctitū est. Nam si illud p̄ius culpa vacasset
nō vtiq̄ secūdi locus inquireretur. Vitupe
rans enim eos dicit. Ecce dies venient dicit
dñs: & consūmabo sup domū israhel & sup do
mū iuda testamētū nouū: nō scd̄m testamē-
tum q̄d feci patribo eoꝝ in die qua ap̄prehen
di manū eoꝝ vt educerē illos de terra egipti
q̄m ipi non p̄maserūt in testamēto meo. &
ego neglexi eos dicit dñs. Quia hoc est testa
mentum q̄d disponā domū israhel post dies
illos dicit dominus. dando leges meas in mē
te eorum & in corde eorum supscribā eas. &
ero eis in deum. & ipi erūt michi in ꝑ̄m. Et
non docebit vnusquisq̄ p̄ximū suū & vnus-
quisq̄ fratrem suū dicēs cognosce dominum
q̄m omnes scient me a minore vsq̄ ad maio
rem: q̄ ꝓpicius ero iniquitatibꝰ eorum. &
pcꝝ eoꝝ iam non memorabor. Dicēdo aūt
nouū: veteravit p̄ius. Quod aūt antiquat
& senescit: p̄pe interitū est. Capi. IX.

Habuit quidē & p̄ius iustificacōnes
culture: & scīm seculare. Taberna
culū ei factū ē p̄mū. in q̄ erāt cādela
bra & mensa & p̄positio panū q̄d dicit scta.
post velamentū antē: secundū tabernaculum
quod dicit sancta sctoꝝ. aureū habens thu
ribulū & archam testamēti circūtectā ex oī
parte auro: in qua vrna aurea habens man-
na. & virga aaron: q̄ frōduerat. & tabule te
stamenti: superq̄ eā cherubin glorie obum-
brancia p̄piatoriū: de quibꝰ non est modo
dicendū p̄ singula. His vero ita compositis
in p̄riori quidē tabernaculo semp introibāt
sacerdotes sacrificioꝝ officia consummātes.
in secūdo aūt semel in āno solus pontifex nō
sine sanguine quē offerret pro sua & populi
ignorācia: hoc sīgnificante sp̄ū sancto. non-
dū p̄palatam eē sctoꝝ viam adhuc p̄riore ta
bernaculo habente statum. Que parabola est
temporis instātis: iuxta quam munera & ho
stie offeruntur que non possunt iuxta sciam
pfectū facere seruiētem. solummodo in cibis
& in potibo & ī varijs baptismatibo & iusti-
cijs carnis: vsq̄ ad tempus correctionis im-
positis. Christus aūt assistens pontifex futu-
roꝝ bonoꝝ peramplius & pfectius taberna
culū nō manufactū id est non huius creati
onis: neq̄ p̄ sanguinē hircorum aut vitulorū
sed p̄ p̄priū sanguinē ītrouit semel in san
cta: eterna redemp̄one inuenta. Si enim sā
guis hircorum & taurorum & cinis vitule
aspersus inquinatos sanctificat ad emundatō
nem carnis: quantomagis sanguis xp̄isti q̄
per spiritū sanctū semetip̄m obtulit immacu
latum deo emundauit conscienciaz nr̄am ab
operibo mortuis ad ꝑuiendū deo viuēti Et ī
nouī testamenti mediator ē. vt morte inter-
cedente in redemp̄onē eaꝝ p̄uaricacōnū. que
erant sub p̄ori testamēto. repromissionem ac-
cipiāt q̄ vocati sūt eterne hereditatis. Vbi
enim testamentum: mors necesse est interce-
dat testatoris. Testamentum enim in mortu
is cōfirmatū est. Alioquin nondum valet.
dū vivit qui testatus est. Vnde nec p̄mū q̄
dem sine sanguine dedicatū est. Lecto enim
omni mandato legis a moise vniuerso p̄plo:

ad he

accipiens sanguinē vitulorꝝ & hircorꝝ cū aqua & lana coccinea & ysopo: ipm qꝫ librū & omnē populū aspersit dicēs. Hic sanguis testamenti: qđ mandauit ad vos deus. Eciā tabernaculū & oīa vasa ministeriꝫ sāguine similiter aspersit. Et omnia pene in sāguine scđm legem mūdantur: & sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidē celestiū hīs mūdari: ipsa autem celestia melioribꝫ hostiꝭ qꝫ istis. Non enim in manu facta sancta ihesus introiit exemplaria verorꝝ: sed in ipsū celū: vt appareat nūc vultui dei ꝓ nobis. Neqꝫ vt sepe offerat semetipm: quēadmodū pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mūdi. Nūc autem semel in consummatione seculorꝝ. ad destitucōnem peccati ꝓ hostiā suam apparuit. Et quemadmodū statutū ē hoīb⁹ semel mori. p? hoc aūt iudiciū. sic & xps semel oblatus ē ad multorꝝ exhauriēda pcta: scđo sine pcto apparebit oīb⁹ exspectātibꝫ se in salutē ꝓ fidē.

Capi. X.

Vmbram em̄ habens lex futurorꝝ bonorū nō ipam imagīē rerū. per singulos annos eisdē ipis hostiꝭ quas offerūt indesinenter: nunqꝫ potest accedentes pfectos facē. Alioquī cessassent offerri. ideo qꝫ nullā haberent vltra cōsciētiā peccati cultores semel mūdati. Sed in ipsis commemoracō peccatorꝝ per singulos ānos fit. Impossibile enim ē sanguine thaurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediēs mūdū dicit. Hostiā & oblationem noluisti: corpus aūt aptasti michi. Holocaustomata & ꝓ pcto nō tibi placuerūt. Tunc dixi. Ecce vemio. In capite libri scptū est de me: vt faciā deꝰ voluntatē tuā. Superi? dicens: qꝫ hostias & oblacōnes & holocaustomata & ꝓ peccato noluisti. nec placita sūt tibi que scđm legem offerūtur. tūc dixi ecce vemio. vt faciā deus voluntatē tuā. Aufert pmū vt sequēs statuat. In qua voluntate sanctificati sumus: p oblationē corporis ihesu xpi semel. Omnis quidē sacerdos pst⁹ est quottidie ministrās. & easdem sepe offerens hostias que non possunt aufferre peccata. Hic autem vnam pro peccatis offerēs hostiam in sempiternum sedet in dextra dei. & cetero exspectās donec ponātur inimici eius scabellū pedū eius. Vna enī oblacione consummauit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos & spūs sanctus. Postqꝫ enim dixit. Hoc autē testamentū quod testabor ad illos post dies illos dicit dns dando leges meas in cordibo eorum & in mētibo eorꝝ superscribā eas: & peccatorū & iniquitatū eorꝝ iam nō recordabor amplius. Vbi aūt horꝝ remissio. iam nō ē oblacō ꝓ peccato. Habentes itaqꝫ fratres fiduciam. in introitu sanctorꝝ in sanguine christi quā iniciauit nobis vitam nouā & viuentē: p velamē id est carnē suā: & sacerdotē magnū supdomū dei: accedam? cū vero corde in plenitudie fidei aspersi corda a cōsciēcia mala: & abluti corpus aqua mūda: teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis ei est qui repromisit. Et consideremus inuicem in puocationem caritatis & bonorꝝ operꝝ: nō deserentes collectōnem nostrā sicut cōsuetudinis est quibusdam sed cōsolantes: & tanto magis quanto videritis approp̄inquantem diem. Voluntarie enim peccātibꝫ nob⁹ post acceptam noticiā veritatis iam nō relinquit pro peccatis hostia. terribilis aūtē quedam expectacō iudicij & ignis emulacō: que consumptura est aduersarios. Irritā qs faciens legē moysi sine vlla miseratione duobꝰ vel trib⁹ testibus moritur. quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei cōculcauerit. & sanguinē testamenti pollutum duxerit. In quo sanctificat? est: & spiritui gratie contumeliā fecerit. Scimus enim qui dixit. Michi vindictā: ego retribuā. Et iterum. Quia iudicabit dns ppl'm suum. Horrēdum est incidere in manus dei viuentis. Rememoramini aūt pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionū: & in altero quidem obprobrijs & tribulacōmbus spectaculū facti: in altero autem socij taliter conuersantiū effecti. Nā & vinctis compassi estis. & rapinam bonorum vestrorꝝ cū gaudio suscepistis. cognoscentes vos habere meliorem & manentem substanciam. Nolite itaqꝫ amittere confidēciā vestram. que magnam habet remuneracōnem. Patiēcia em̄ vobis necessaria est. vt voluntatē

ci facientes reportetis ꝓmissionem. Adhuc
em modicū aliquātulūꝙ q̄ vēturꝰ ē veniet &
ñ tardabit: iustꝰ aūt meꝰ ex fide viuit. ꝙ si
sub traxēit se nō placebit aīe mee. Nos aūt ñ
sumꝰ subtractois filij ī pditōez: ꝫ fidei in acq̄
sitōem aīe

Ca. XI

Est aūt fides sperandaꝝ substancia
reꝝ argumentum non apparēcium.
In hac em testimonium ꝯsecuti sūt
senes. Fide intelligimꝰ aptata eē secula ver
bo dei: vt ex inuisibilibo visibilia fierent. Fi
de plurimam hostiā abel ꝙ cayn obtulit deo
per quam testimonium cōsecutꝰ est eē iustꝰ
testimonium perhibente muneribo eiꝰ deo: &
per illam defunctus. Adhuc loquit. Fide e-
noch trāslatꝰ est ne videret mortem: & non
inueniebat: quia transtulit illum dñꝰ. Ante
translatōnem testimonium habuit placuisse
deo. Sine fide aūt impossibile est placē deo:
Credere em oportet accedētem ad deum quia
est: & ī quirētibo se remuneratoꝰ sit. Fide noe
responso accepto de hijs que adhuc non vide
bant. metuens aptauit archam in salutem
domus sue: per quam damnauit mundum: &
iustitie que per fidem est heres est institutꝰ.
Fide qui vocat abraham obediit in locū exi
re quem acceptur⁹ erat in hereditatem: &
exijt nesciens quo iret. Fide demorat⁹ est in
terra repromissionis tanq̄ in aliena: in casu-
lis habitando cum ysaac & iacob coheredibo
repromissionis eiusdem. Exspectabat enim
fundamenta habentem ciuitatē: cuiꝰ artifex
& cōditoꝰ deꝰ. Fide & ipsa sara sterilis virtu
tem in cōceptōne seminis accepit. etiaz p̄ter
tempus etatis: quoniam fidelem credidit eē
eum qui repromiserat. Propter quod & ab
vno orti sunt: & hoc emortuo tanq̄ sidera ce-
li in multitudinem & sicut arena que est ad
ora maris innumerabilis. Juxta fidem defun
cti sunt omnes isti non acceptis repromissio-
nibo: sed alonge eas aspiciētes & salutantes
& cōfitentes quia peregrini & hospites sunt
super terram. Qui em hoc dicunt: significant
se patriam inq̄rere. Et si quidem ipsi⁹ memi
nissent de qua exierunt: habebant vtiq̄ tem-
pus reuētendi. Nunc aūt meliorem appetūt
id est celestem. Ideo non confundit⁹ deꝰ. vo
cari deꝰ eoꝝ. Parauit em illis ciuitatem. Fi
de. obtulit abraham ysaac cum temptaret⁹
& vnigenitum offerebat in quo susceptꝰ re
ꝓmissiones: ad quem dictum est q̄ in ysaac
vocabit⁹ tibi semen: arbitrans quia & a mor
tuis suscitare potens est deus. Vnde eum &
in parabolam accepit. Fide. & de futuris be-
nedixit ysaac iacob & esau. Fide iacob mori-
ens singulos filioꝝ ioseph benedixit: & ado
rauit fastigiū virge eiꝰ. Fide ioseph moriēs d
pfectione israhel memoratꝰ est. & de ossibo
suis mandauit. Fide moyses natꝰ occultatꝰ
est mensibo tribo a parentibo suis eo ꝙ vidis
sent elegantem infantem: & non timuerūt re
gis edictum. Fide moyses grandis factꝰ ne
gauit se eē filium filie pharaonis: magis eli
gens affligi cū ꝓpl'o dei. q̄ temporalis pecca-
ti habere iocūditatem: maiores diuicias esti
mās thesauro egiptōꝝ imperium xp̄i. Aspi
ciebat em in remuneratōnem. Fide. reliquit
egiptum: non veritꝰ: āmositatem regis. In
uisibilem enim tanq̄ videns sustinuit. Fide.
celebrauit pascha & sanguinis effusionem:
ne qui vastabat p̄mitiua tangeret eos. Fide
transierunt mare rubrum tanq̄ per aridā ter
rā: quod expti egiptij deuorati sūt. Fide mu-
ri iericho corruerunt circuitu dieꝝ septem.
Fide. raab meretrix non perijt cū incredulis
excipiēs exploratores cū pace. Et q̄d adhuc
dicam? Deficiet em me tempus enarrātem.
de gedeon. barach. samson. iepte. dauid. sa-
muel. & alijs ꝓphetis: qui per fidē vicerūt re
gna. opati sūt iustitiā adepti sunt repromissi
ones. Obturauerūt ora leonū: extinxerūt im
petum ignis. Effugarūt aciem gladij: cōua
luerūt de infirmitate: fortes facti sūt in bello
Castra verterūt exteroꝝ: acceperunt mulie
res de resurrectione mortuos suos. Alij autē
distenti sunt non suscipientes redemptōnem:
vt meliorem inuenirent resurrectionez. Alij
vero ludibria & verbera experti insup & vi
cula & carceres: lapidati sunt secti sunt. tem
ptati sūt in occisione gladij mortui sunt. Cir
cuierūt in melotis in pellibo caprinis: egētes
angustiati afflicti q̄bo dignꝰ ñ erat mūdus:
in sollicitudinibo errātes in montibo & spelū-
cis & in cauernis terre. Et hij oēs testimo
nio fidei ꝓbati non acceperūt repromissionē
deo ꝓ nobis meliꝰ aliquid ꝓuidente: vt non

455

sine nobis ꝯsumarent. Ca. XII

Ideoq; & nos tantam habentes impositā nubē teſtiū: deponentes omne pondus & circūſtans nos peccatuz p patientiā curram? ad ꝓpositū nobis certamē. aſpicientes in auctorē fidei. & ꝯsumatorē ihm. q̄ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē. cōfusione ꝯtempta atq; in dextra sedis dei sedet. Recogitate em̄ eū q̄ talē sustinuit a pctōribo aduēsum semetipsum cōtradictionem. vt ne fatigemini animis vestris deficiētes. Nondū em̄ vsq; ad sanguinez restitistis aduēsus peccatum repugnantes: & obliti estis consolatōnis que vobis tanq̄ filiis loquit dicens. Fili mi noli negligere disciplinaz domini: neq; fatigeris dum ab eo argueris. Quem em̄ diligit dom̄in? castigat: flagellat aūt omnem filium quē recipit. In disciplina perseverate. Tanq̄ filiis vob offert se de?. Quis em̄ fili? quem non corripit pat? Q̄ si extra disciplimā estis. cui? participes facti sunt omnes: ergo adulteri & non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostre eruditores habuim?: & reuerebamur eos. Num multomagis obtemperabim? patri spirituum & viuemus? Et illi quidem in tempore paucoz dierum scōm voluntatem suam erudiebāt nos: hic autem ad id quod vtile est in recipiendo sanctificatōnez ei?. Omnis autem disciplina in presenti quidem videt nō eē gaudij. sed merozis: postea aūt fructum pacatissimum exercitatis p eaz reddet iustitie. Propt̄ quod remissas man? & soluta genua erigite: & gressus rectos facite pedibo vestris. vt non claudicans quis erret: magis autem sanet. Pacem sequimini cum ommbo & sanctimoniam sine qua nemo videbit deum. Contemplantes ne quis desit gracie dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat: & per illam inquinent multi. ne quis fornicator aut prophan? vt esau: qui ꝓpter vnam escam vendidit primitiua sua. Scitote em̄: quoniam & postea cupiens hereditare benedictionez reprobat? est. Non em̄ inuenit penitētie locum: quanq̄ cum lacrimis inquisisset eam. Non em̄ accessistis ad tractabilem & accessibilem ignem & turbinem. & caliginem & pcellam & tube sonum & vocem verboz: quam q̄ audierunt excusauerunt se ne eis fieret verbum. Non em̄ portabāt qd̄ dicebat: & si bestia tetigerit mōtem lapidabit. Et ita terribile erat quod videbat. Moyses dixit. Exterit? sum & tremebundus. Sed accessistis ad sion montem & ciuitatem dei viuentis ihr̄l'm celestem. & multoz miliū angeloz frequēciam: & ecclesiam ꝓmitinoz q̄ cōscripti sunt in celis: & iudicē ommū deum & spūs iustoz pfectoz & testamenti noui mediatorem ihm: & sanḡnis aspersionez. melio loquētem q̄p abel. Videte ne recuseti loquētem. Si em̄ illi n effugerūt recusātes eū q̄ sup terrā loquebat. multomagis nos q̄ de celis loquētem nob auēt im?: cuius vox mouit terrā tunc: nūc aūt repromittit dicens. Adhuc semel: & ego mouebo non solum terrā sed & celum. Quod aūt adhuc semel dicit: declarat mobilium trāslatōnem tāq̄ factoz: vt maneant ea que sunt immobilia. Itaq; regnum immobile suscipiētes habem? graciam: per quam seruiamus placentes deo cum metu & reuerencia. Etem̄ de? noster ignis ꝯsumēs est. Ca. XIII.

Caritas fraternitatis maneat in vobis: & hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc em̄ placuerūt quidam angelis hospitō receptis. Memētote vinctoz tanq̄ simul vincti: & laborantiū tanq̄ & ipi in corpore morātes. Honorabile conubium in ommbo: & thor? immaculat?. Fornicatores em̄ & adulteros iudicabit de?. Sint mores sine auaricia: contenti presentibo. Ipse em̄ dixit. Non te deseraz neq; derelinquā: ita vt cōfidenter dicam?. Dom̄in? michi adiutor est non timebo quid faciat michi homo. Memētote prepositoz vestroz qui vobis locuti sūt verbum dei: quoz intuentes exitum conuersatōnis. imitamini fidem. Ihesus christus heri & hodie: ipe & in secula. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. Optimum em̄ gracia stabilire cor: nō escis q̄ non ꝓfuerūt ambulantibo in eis. Habem? altare: de q̄ edere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiūt. Quoz em̄ animalium infert sanguis ꝓ peccato in sācta p pontificē: horū corpora cremant extra castra. Propter quod & ihūs vt sanctificaret per suum sanguinē populū. extra portā passus ē. Exeam? igit

ad eū extra castra: imꝓperiū ei? portātes. Non em̄ habem? hīc manentē cuitatē: sed futurā inq̄rim?. Per ipsum g̃ offeram? hostiā laudis semp deo: id est fructū labioꝝ cōfitentiū nomī ei?. Beneficientie aūt & cōmunīōis nolite oblīuīsci. Talibo em̄ hostīs pmeret̄ deus. Obedite ꝓpositis vestris: & subiacete eis Ipsi em̄ puigilant q̄ rat̃oēz ꝓ aīabo vestris reddituri vt cū gaudio hoc faciāt: & ñ gemētes. Hoc em̄ ñ expedit vob̄. Orate pro nob̄. Confidim? em̄ q̄ bonā cōscientiā habem?: in ommibo bene volētes uiuēsari. Ampli? aūt deꝓcor vos hoc facē: quo celeri? restituar vob̄. Deus aūt pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnū ouiū in sanḡne testamēti eterni dn̄m nostꝝ ihūm xp̄m. aptet vos in omni bono ut faciatis ei? voluntatē: faciens in vobis quod placeat coram se p ihūm xp̄m: cui ē gl̄a in secula seculoꝝ amē. Rogo aūt vos frēs: vt sufferatis verbū solatīj. Etem̄ perpaucis scripsi vob̄. Cognoscite fratrē vestꝝ thimotheū dimissum: cū quo si celeri? venerit videbo vos. Salutate omnes prepositos vestros & omnes sanctos. Salutant vos de ytalia frēs. Grā cum omīb̄o vob̄ amē

Explicit epistola ad hebreos. Incipit ꝓfatō bt̄i ieromm ꝓsbit̄ei i libꝝ actuū apl̄oꝝ

Qmit psalmista: ambulabūt. de virtutibo in v̀tutes. Post apostoli pauli epistolas dudum v̀no vob̄ volumine trās latas. dommion & rogatiane carissimi actus apostoloꝝ cōpellitis vt trās feram in latinum: quem librum nulli dubiū est a luca anthiocheno arte medico. qui postea inseruiens paulo apostolo xp̄i factus est discipulus fuisse editum. Cernices p̄mit imposita sepius onēris magnitudo: quia studia mundoꝝ reprehensione digna putant ea que scribimus. Illoꝝ nunq̄ odio & detractione: iuuante christo meū silebit eloq̄um.

Vcas igit̄ anthiocensis. natōne sirus cui? laus in euangelio camit̄. apud antiochiam medicine artis egregi?: & apostoloꝝ xp̄i discipulus fuit: postea vsq̄ ad confessionem paulum secut? apl̄m. sine crimine in v̀ginitate pmanēs. deo maluit ꝑuire. Qui octogīta & q̄tuor annos etatis agens in bithinia obiit plen? spiritu sancto: quo instigante in achaie partibo euangelium scribens. grecis fidelibo incarnatōem dn̄i fideli narratōe oñdit: eundēq̄ ex stirpe dauid descēdisse monstrauit. Cui ñ immerito scribēdoꝝ actuum apostolicoꝝ potestas in mīnisterio dat̄: vt deo in deum pleno. & filio pditōis extincto. oratōe ab apostolis facta. sorte dominice electionis numer? cōpleret̄. sicq̄ paulū cōsumatōnem apostolicis actibo daret. quez diu contra stimulum calcitrātem domin? elegisset. Quod legentibo & req̄rentibo deū breui volui oñdere ꝓmone: q̄ ꝓlixi? aliq̄d fastidientibo ꝓdidisse: sciens q̄ opantē ag̃colā oportet de suis fructibo edere. Quem ita diuina subsecuta est grā: vt nō solū coꝛporibo sed ecīā aīabus. ei? ꝓficeret medicina.

Explicit prefatō. Incipit liber actuum apostoloꝝ.

Primuz quidem sermonem feci de ommb̄o o theophile que cepit ihesus facere et docere: vsq̄ in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibo & prebuit se ipsum viuum post passionem suam in multis argumētis per dies quadragīta apparens eis: & loquens de regno dei. Et conuescens precepit eis ab iherosolimis ne discederent. sed expectarent ꝓmissionem patris quam audistis inquit per os meum: quia iohannes quidem baptisauit aqua: vos autem baptisabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui conuenerant interrogabant eum dicentes. Dn̄e: si in tempore hoc restitues regnuz israhel? Dixit aūt eis. Non est vestꝝ nosse tempora vel momēta que pat̄ posuit in sua potestate: sed accipietis v̀tutez supuemētis spūs sancti in vos: & eritis mihi testes in iherusalē & in omni iudea & samaria. & vsq̄ ad vltimū terre. Et cū hec dixisset: videntibo illis eleuat? est: & nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ. Cūq̄ intuerent̄ in celū eūtem illū: ecce duo viri astiterūt iuxta illos in vestibo alb̄: q̄ & dixerunt. Viri galilei quid statis aspicientes in celū? Hic ihūs qui assumpt? est a

vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum eũtem in celum. Tunc reuẽrti sunt iherosolimã a monte q̃ vocat oliueti q̃ est iuxta iherusalem: sabbati habens iter. Et cum introissent in cenaculum · ascenderũt vbi manebat petr⁹ & iohannes & iacobus & andreas philippus & thomas bartholome⁹ & mathe⁹ iacobus alphei & simon zelotes & iudas iacobi hĩ omnes erant perseuerantes vnanimit in oratõne cum mulieribus & maria matre ihesu: & fratrib⁹ eius. In diebus illis exsurgens petrus in medio fratrum dixit · Erat autem turba hominum simul fere centumginti. Viri fratres: oportet implẽri scripturam quam predixit spũs sanct⁹ p os dauid de iuda qui fuit dux eorum qui cõprehenderit ihm qui connumerat⁹ erat in nobis: & sortit⁹ est sortem ministerij hui⁹ · Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis: & suspensus crepuit medius: & diffusa sunt omnia viscera ei⁹. Et notum factum est omnibus habitantibus iherusalem: ita vt appellaret ager ille lingua eorum achel de mach · hoc est ager sanguinis · Scriptum est em in libro psalmorum · Fiat cõmora tõ eorum deserta & non sit qui habitet in ea · Et episcopatum ei⁹ accipiat alt · Oportet g̃ ex hijs viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit & exiuit inter nos dominꝰ ihus incipiens a baptismate iohannis vsq̃ in diem qua assumpt⁹ est a nobis: testẽ resurrectionis ei⁹ nobiscum fieri vnum ex istis · Et statuerunt duos: ioseph q̃ vocat barsabas · qui cognominat⁹ est iust⁹: & mathiam · Et orantes dixerunt · Tu domine q̃ corda nosti omnium: ostende quem elegeris ex hijs duobus vnum accipere locũ ministerij hui⁹ & apostolat⁹: de quo preuaricat⁹ est iudas vt abiret in locum suum · Et dederũt sortes eis Et cecidit sors sup mathiam: & ãnumerat⁹ est cũ vndecim aplis

Ca. II

Et dum cõplerent dies pẽthecostes erant omnes pariter in eodem loco. Et fact⁹ est repente de celo son⁹ tanquã aduenientis spũs vehementis: & replenit totam domum vbi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispertite lingue tanq̃ ignis: sedit q̃s sup̃ singulos eorum · Et repleti sunt oẽs spiritu sancto: & ceperunt loqui varijs linguis p ut spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant aũt in iherusalem habitantes iudei viri religiosi ex omni natõne que sub celo est. Facta aũt hac voce cõuenit multitudo: & mente cõfusa est: quoniam audiebat vnusquisq̃ lingua sua illos loquentes · Stupebant autẽ omnes & mirabant dicẽtes · Nonne ecce omnes isti q̃ loquunt galilei sunt: Et quomodo nos audiuim⁹ vnusquisq̃ linguam nostram in qua nati sum⁹? Parthi & medi & elamite & qui habitant mesopotamiam · iudeam · & capadociam ponthum & asiam frigiam & pamphiliam egiptum & ptes libie · que est circa cyrenen · & aduene romani: iudei q̃s & proseliti cretes & arabes: audiuim⁹ eos loquentes nostris linguis magnalia dei · Stupebant aũt omnes: & mirabant ad inuicẽ dicentes · Quid nam vult hoc eẽ: Alij aũt irridentes dicebãt q̃ musto pleni sunt isti · Stans autẽ petrus cum vndecim leuauit vocem suam: & locut⁹ est eis · Viri iudei & qui habitatis iherusalem vniuersi · hoc vobis notum sit: & auribus percipite verba mea · Non em̃ sicut vos estimatis hij ebrij sunt: cum sit hora diei tercia · Sed hoc est quod dictũ est p prophetam iohel · Et erit in nouissimis diebus (dicit dominꝰ) effundam de spũ meo sup omnem carnẽ · Et prophetabũt filij vestri & filie vestre: & iuuenes vestri visiones videbũt: & seniores vri somnia somniabũt · Et quidẽ sup seruos meos & ancillas meas in diebus illis effundam de spũ meo & prophetabũt: & dabo prodigia in celo sursum & signa in terra deorsũ: sanguinem & ignẽ & vaporem fumi · Sol uertet in tenebras & luna in sanguinem: antq̃ veniat dies domini magni & manifest⁹ · Et omnis quicunq̃ inuocauerit nomen domini salu⁹ erit · Viri israhelite: audite verba hec · Jhesum nazarenum virum approbatũ a deo in vobis virtutibus & prodigijs & signis que fecit de⁹ p illum in medio vestri sicut vos scitis: hũc definito consilio & pscientia dei traditũ p man⁹ iniquorum affligentes interemistis · Quem de⁹ suscitauit solutis doloribus inferni: iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo · Dauid em̃ dicit in eum · Prouidebam dominũ in conspectu meo semp: quoniam a dextris est michi ne commouear · Propter hoc letatum est cor meum & exultauit lingua

mea: insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vite: replebis me iocunditate cum facie tua. Viri fratres: liceat audenter dicere ad vos de patriarcha dauid quoniam defunctus est & sepultus est & sepulcrum eius est apud nos usque in hodiernum diem. Propheta igitur cum esset & sciret quia iureiurando iurasset illi deus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius: prudens locutus est de resurrectione xpi: quia neque derelictus est in inferno. neque caro eius vidit corruptionem. Hunc ihesum resuscitauit deus: cuius omnes nos testes sumus. Dextera igitur dei exaltatus. & promissione spiritus sancti accepta a patre: effudit hoc donum quod vos videtis & auditis. Non enim dauid ascendit in celum. Dicit autem ipse. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certissime sciat ergo omnis domus israhel: quia & dominum eum & xpm fecit deus hunc ihesum quem vos crucifixistis. His autem auditis compuncti sunt corde: & dixerunt ad petrum & ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos: penitentiam inquit agite. & baptizetur unusquisque vestrum in nomine ihesu xpi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum spus sancti. Vobis enim est repromissio & filiis vestris: & omnibus quotquot longe sunt quoscunque aduocauerit dns deus noster. Aliis etiam verbis plurimis testificatus est: & exhortabatur eos dicens. Saluamini a generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt: & apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum: & communicatione fractionis panis. & orationibus. Fiebat autem omni anime timor. Multa quoque prodigia & signa per apostolos in iherusalem fiebant: & metus erat magnus in vniuersis. Omnes etiam qui credebant erant pariter: & habebant omnia communia. Possessiones & substantias vendebant: & dividebant illa omnibus prout cuique opus erat. Quotidie quoque perdurantes vnanimiter in templo & frangentes circa domos panem. sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis: collaudantes deum & habentes gratiam ad omnem plebem. Dns autem augebat quotidie simul qui salui fierent in idipsum.

Ca. III.

Petrus autem & iohannes ascendebant in templum. ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris sue baiulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi que dicitur speciosa: vt peteret elemosinam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset petrum & iohannem: incipientes introire in templum. rogabat vt elemosinam acciperet. Intuens autem in eum petrus cum iohanne dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliquid acceptum ab eis. Petrus autem dixit. Argentum & aurum non est michi quod autem habeo hoc tibi do. In nomine ihu xpi nazareni surge & ambula. Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eum: & protinus consolidate sunt bases eius & plante. Et exiliens stetit & ambulabat: & intrauit cum illis in templum: ambulans & exiliens & laudans deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem: & laudantem deum. Cognoscebant autem illum: quoniam ipse erat qui ad elemosinam sedebat ad speciosam portam templi. Et implete sunt stupore & extasi: in eo quod contigerat illi. Cum videret autem petrus & iohannem: cucurrit omnis populus ad eos ad porticum que appellatur salomonis stupentes. Videns autem petrus: respondit ad populum. Viri israhelite quid miramini in hoc. aut nos quid intuemini. quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus abraham & deus ysaac & deus iacob. deus patrum nostrorum glorificauit filium suum ihesum: quem vos quidem tradidistis & negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum & iustum negastis: & petistis virum homicidam donari vobis: autorem vero vite interfecistis. Quem deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sumus: & in fide nominis eius hunc quem vos videtis & nostis confirmauit nomen eius: & fides que per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis: sicut & principes vestri. Deus autem quod prenunciauit per os omnium prophetarum pati xpm suum: sic implevit. Penitemini igitur & conuertimini vt deleantur peccata vestra vt cum venerint tempora refrigerii a conspectu

dñi & miserit eum qui predicatus est vobis
ihm xpm: quem oportet qdem celum recipe-
re vsq in tempora restitutois omniu q locut?
est de? per os sanctoy suoy a seculo ppharu.
Moyses qdem dixit. Quoniam pphetam susci
tabit vob dñs de? vester de fratribo vestris:
tanqm me ipsum audietis iuxta omia quecuq
locut? fuerit vob. Erit autem omis anima
que non audierit pphetam illum extermina
bit de plebe. Et omnes pphete a samuel & de
inceps q locuti sunt amnciauerut dies istos
Vos estis filij pphetay & testamenti. quod
disposuit de? ad patres nros dicens ad abra-
ham: Et in semine tuo benedicent omnes fa
milie terre. Vob primu de? suscitas filiu suu
misit eu benedicente vob: vt uertat se vnus-
qsq a neqcia sua

Ca. IIII.

Oquentibo aut illis ad pplm. supue
nerunt sacerdotes & magistrat? te-
pli & saducei. dolentes qm docerent po-
pulum & annunciarent in ihm resurrectione
ex mortuis: & iniecerut in eos man?: & posu
erut eos in custodia vsq in crastinu. Erat aut
iam vespera. Multi aut eoy q audierut vbum
crediderut. & fact? est numer? eoy quinq mi
lia. Factu est aut in crastinu vt congregarent
principes eoy & seniores & scribe in iherusa
lem: & annas princeps sacerdotu & cayphas
& iohannes. & allexander. & quotquot erat
de gene sacerdotali. Et statuentes eos in me
dio interrogabant. In qua virtute aut in q
nomine fecistis hoc vos? Tunc replet? spiri-
tu sancto petrus. dixit ad eos. Principes po
puli & seniores: si nos hodie iudicamur in be
nefacto hominis infirmi in quo iste saluus fa
ctus est: notum sit ombus vobis & omi ple
bi isrl quia in nomine dñi nostri ihu
xpi nazareni quem vos crucifixistis que de?
suscitauit a mortuis: in hoc iste astat coram
vobis san?. Hic est lapis qui reprobatus est
a vobis edificantibus. qui fact? est in caput
anguli: & non est in alio aliquo salus. Nec
enim aliud nomen est sub celo datum homini
bus in quo oporteat nos saluos fieri. Viden
tes aut petri constanciam & iohannis: operto
qm homines essent sine litteris & ydeote ammi
rabant: & cognoscebant eos quoniam cu ihu
fuerant. Hominem quoq videntes stantem
cum eis qui curat? fuerat: nichil poterat ctra
dice. Jusserunt aut eos foras extra concilium
secedere: & conferebant adinuicem dicentes.
Quid faciem? hominbo istis? Quoniam qui-
dem notum signum factu est per eos ombo
habitantibo iherusalem. Manifestu est: & n
possum? negare. Sed ne ampli? divulgef in
populum: comminemur eis ne vltra loquanf i
nomine hoc vlli hominum. Et vocantes eos:
denunciauerut ne omino loquerenf neq do
cerent in nomine ihu. Petr? vero & iohan-
nes respondentes dixerunt ad eos. Si iustu
est in conspectu dei vos poci? audire qm deum:
iudicate. Non enim possum? que vidim? &
audiuim? non loqui. At illi cominantes di-
miserunt eos: non inuenientes quomodo pu-
nirent eos pf populum: q omnes clarifica-
bant id quod factu erat in eo quod acciderat.
Amoy em erat ampli? quadraginta homo:
in quo factum fuerat signum istud sanitatis
Dimissi aut venerut ad suos: & annuciaue-
rut eis quata ad eos principes sacerdotu & se
niores dixissent. Qui cu audissent: vnanimif
leuauerunt vocem ad deum & dixerunt. Dne
tu q fecisti celum & terra mare & omnia que
in eis sunt: q spiritu sancto per os patris nos
tri dauid pueri tui dixisti quare fremuerut
gentes & populi meditati sunt inania. astite
runt reges terre & principes conuenerunt in
vnum aduersus dnm & aduersus xpm ei?: con
uenerut em vere in ciuitate ista aduersus san-
ctum puey tuu ihm quem vnxisti herodes
& poncio pylat? cum gentibo & populis isrl
hel: facere que man? tua & consilium tuu decre
uerut fieri. Et nunc dne respice in minas eoy
& da famulis tuis cu omni fiducia loqui verbuz
tuu in eo qm manum tua extendas ad sanita-
tes & signa & prodigia fieri p nome sancti fi-
lij tui ihu. Et cum orassent mot? est loc? in
q erant congregati: & repleti sunt omnes spu
sancto: & loquebanf verbum dei cum fiducia
Multitudinis aut credencium erat cor vnum
& anima vna: nec quisqm eoy que possidebat
aliquid suum ee dicebat: sed erant illis omnia
comunia. Et vtute magna reddebant apli te
stimoniu resurrectionis ihu xpi dni nostri:
& gratia magna erat in ombo illis. Neqe e-
nim quisqm egens erat inter illos. Quotquot

ẽm possessoꝛes agꝛoꝝ aut domoꝝ erãt: vendẽ
tes afferebant precia coꝝ que vendebant: &
ponebant ante pedes apostoloꝝ. Diuidebaꝫ
aũt singulis pro ut cuiq; opus erat. Joseph
aũt qui cognominat9 est barsabas ab aposto
lis quod est interp̃tatum fili9 cõsolatõis. levi
tes. cypri9 genẽ cum haberet agrum vendi:
dit eum: & attulit p̃cium & posuit añ pedes
apostoloꝝ.

¶ Ca. V

Vir aũt quidam nomĩe ananias cum
saphira vxore sua vendidit agrum:
& fraudauit de pretõ agri sciã vxo
re sua: & afferens partem quandam: ad pe:
des apostoloꝝ posuit. Dixit aũt petr9 ad ana
niaz. Ananía cur temptauit sathanas coꝛ tu
um mentiri te spiritui sancto: & fraudare de
pretõ agri? Nonne manens tibi manebat: &
venundatum in tua erat potestate? Quare po:
suisti in coꝛde tuo hanc rem? Non es mentit9
hominibo sed deo. Audiens aũt ananias hec
vba: cecidit & expirauit. Et fact9 est timoꝛ
magn9 sup omnes q̃ audierũt. Surgẽtes aũt
iuuenes amouerũt eũ. & efferentes sepelierũt
Factum est aũt q̃si horaꝝ trium spacium: &
vxoꝛ ipsi9 nesciẽs qđ factũ fuerat introiuit
Rñdit aũt ei petr9. Dic michi mulier: si tã:
ti agrum vendidistis. At illa dixit. Etiã tã
ti. Petr9 aũt ad eam. Quid vtiq; cõuenit vo
bis temptare spm̃ dñi? Ecce pedes eoꝝ qui se
pelierũt viꝝ tuum ad hostium: & efferẽt te.
Cõfestim cecidit añ pedes ei9: & expirauit.
Intrantes aũt iuuenes inuenerũt illam moꝛ
tuam: & extulerũt & sepelierũt ad viꝝ suum
Et fact9 est timoꝛ magn9 in vniu̇ersa eccl'ia
& in omnes qui audierunt hec. Per man9 aũt
apostoloꝝ fiebant signa & p̃digia multa in
plebe. Et erant vnanimit̃ omnes in porticu
salomonis. Ceteroꝝ aũt nemo audebat cõiun
gere se illis: sed magnificabat eos populus.
Magis aũt augebaꝫ credencium in dño mul:
titudo viroꝝ ac mulieꝝ: ita ut in plateas ei:
cerent infirmos & ponerent in lectulis ac g̃:
batis vt veniente petro saltem vmbra illius
obumbraret quen̄p illoꝝ: & liberarenꝫ ab in
firmitate. Concurrebat aũt & multitudo vi:
cinarum ciuitatum iherusalem. afferentes e:
gros & vexatos a spiritibo immundis: q̃ cura
bantꝫ omnes. Exurgens autem princeps sa:
cerdotum & omẽs qui cum illo erant que est
hereſis saduceoꝝ repleti sũt zelo: & iniecerũt
man9 in apostolos: & posuerũt eos in custo:
dia publica. Angelus aũt domini per noctez
aperiens ianuas carceris & educens eos di:
xit. Ite: & stantes loquimini in templo ple:
bi omnia verba vite hui9. Qui cum audissent
intrauerũt diluculo in templum: & docebant
Aduemens aũt princeps sacerdotum & q̃ cũ
eo erant cõuocauerũt concilium. & omnes se
niores filioꝝ israhel: & miserũt ad carcerem
vt adducerẽt. Cum aũt venissent ministri &
aperto carcere nõ inuenissent illos: reuẽsi nũ
ciauerũt dicẽtes. Carcerem q̃dem inuenim9
clausum cũ omni diligencia: & custodes stan
tes añ ianuas: aperientes aũt neminẽ int9 in
uenim9. Vt aũt audierũt hos sermones ma:
gistrat9 templi & p̃ncipes sacerdotum: am:
bigebant de illis quidnam fieret. Aduenĩs
aũt quidam nunciauit eis: quia ecce viri q̃s
posuistis in carcerem sunt in templo stantes
& docentes populum. Tũc abiit magistrat9
cum ministris: & adduxit illos sine vi. Ti:
mebãt em̃ populum ne lapidarenꝫ. Et cum
adduxissent illos: statuerũt in cõcilio. Et in
terrogauit eos princeps sacerdotum dicens.
Precipiendo p̃cepim9 vobis ne doceretis in
nomine isto: & ecce replestis iherusalem do:
ctrina vestra: & vultis inducere sup nos sã
guinem hominis isti9. Respondẽs aũt petr9
& apostoli dixerũt. Obedire oportet deo ma
gis q̃m hominibo. Deꝰ patrum nostroꝝ susci
tauit ihesum: quem vos interemistis suspen:
dentes in ligno. Hunc principem deꝰ & salua
torem exaltauit dextera sua ad dandam pẽi
tenciam israhel & remissionem peccatoꝝ. &
nos sum9 testes hoꝝ verboꝝ: & spirit9 san:
ctus quem dedit deꝰ omnibo obedientibo sibi.
Hec cum audissent dissecabanꝫ & cogitabãt
interficere illos. Surgens autem quidam
in cõcilio phariseꝰ nomine gamaliel legis
doctoꝛ honorabilis vniuersi plebi: iussit fo:
ras ad breue homines fieri. Dixitq; ad illos.
Viri israhelite attendite vobis super hom:
mibus istis: quid acturi sitis. Ante hos
enim dies extitit theodas dicens se esse ali:
quem: cui consensit numer9 viroꝝ circiter

quadringentoꝝ: qui occisus est & omnes q̄ credebāt ei dissipati sunt: & redacti ad michi lum. ¶ Post hūc extitit iudas galileꝰ in diebꝫ professionis: & auertit pplm post se. Et omnes quotq̄t cōsenserunt ei dispēsi sunt: & ipe periit. Et nūc itaq; dico vob: discedite ab hoīmibꝫ istis: & simite illos. Quoniā si ē ex hoīmibꝫ cōsilium hoc aut op? dissoluet: si vero ex deo est n̄ poteritis dissoluē: ne forte & deo repugnāe videamini. Consenserūt aī illi: & cōuocātes apostolos cesis denunciauerūt eis ne amplius loquerent in nomine ihu: & dimiserūt eos. Et illi quidē ibant gaudētes a conspectu cōcilij: qm̄ dignī habiti sunt p nomīe ihu cōtumeliam pati. Omni aūt die non cessabant in templo & circa domos docentes: & euangelisantes xp̄m ihm.

Ca. VI.

In diebꝫ aūt illis crescente numero discipuloꝝ factū est murmur gręcoꝝ aduersus hebraeos: eo q̄ despicerent in ministerio quotidiano vidue eoꝝ. Conuocātes aūt duodecim multitudinem discipuloꝝ dixerūt. Non est equū nos derelinquere vbum dei: & ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis bonī testimonij septem plenos spū sancto & sapientia: quos cōstituam? sup hoc op?. Nos vero orōni & ministerio verbi instantes erim?. Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerūt stephanum virum plenum fide & spiritu sancto: & philippum & procoꝝ & nycanorem & thimonē & parmenam & nicolaum aduenam anthiocenum. Hos statuerūt aī ꝛspectum apostoloꝝ: & orantes imposuerūt eis man?. Et verbum domini crescebat: & multiplicabat numer? discipuloꝝ in ierusalem valde. Multa eciam turba sacerdotum obediebat fidei. Stephan? aūt plen? gr̄cia & fortitudine faciebat pdigia & signa magna in populo. Surrexerūt aūt quidam d̄ synagoga que appellabat libertinoꝝ & cirenensium & alexandrinoꝝ. & eoꝝ qui erant a cilicia & asia disputantes cum stephano: & non poterant resistere sapiencie & spiritui qui loquebat. Tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemie in moysen & deū. Commouerunt itaq; plebem & seniores & scribas: & ꝛcurrentes rapuerunt eum & adduxerūt in ciliū & statuerūt falsos testes q̄ dicēt. Homo iste n̄ cessat loq̄ verba aduersus locum sanctū & legē. Audiuim? eī eum dicentem: qm̄ ihus nazarenus hic destruet locū istum: & mutabit traditōnes. quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eum omēs q̄ sedebāt in concilio: viderūt faciem eius tanḡ faciē angeli. Dixit aūt princeps sacerdotū stephano: si hec ita se haberēt. Qui ait.

Ca. VII.

Viri fratres & patres audite. Deus glorie apparuit patri nostro abrahe cū eet in mesopotamia priusq̄ moraret in charan: & dixit ad illum. Exi de terra tua & cognatōe tua: & veni in terrā quā mōstrauero tibi. Tunc exijt de terra chaldeoꝝ: & habitauit in charan. Et inde postq̄ mortuus est pat eius transtulit illum in terrā istā: in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hereditatē in ea nec passum pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem & semini eius post ipm cum n̄ haberet filium. Locut? ē aūt ei de?. quia erit semen eius accola in terra aliena: & seruituti eos subicient & male tractabunt eos annis quadringentis & triginta & gentem cui seruierint iudicabo ego dicit dn̄s. Et post hec exibūt: & deseruient michi in loco isto. Et dedit illi testamentum circūcisionis. & sic genuit ysaac & circūcidit eū die octauo: & isaac iacob: & iacob duodecim pr̄iarchas. Et patriarche emulantes ioseph vēdiderūt in egiptū: & erat de? cū eo. Et eripuit eū ex omnibꝫ tribulatōibꝫ eius & dedit ei grām & sapienciam in ꝛspectu pharaonis regis egiptoꝝ: & ꝛstituit eū prepositū sup egiptum & sup omnē domū suā. Venit aī fames in vniuersam egiptū & chanaan & tribulatō magna: & non inueniebant cibos patres nostri. Cum audisset autē iacob eē frumentum in egipto. misit patres nostros p̄mum: & in scdo cognitus est ioseph a fratribꝫ suis: & manifestatū est pharaoni gen? eius. Mittens aūt ioseph accersiuit iacob patrem suum: & omnē cognatōem suam in animabꝫ septuagintaquinq;. Et descendit iacob in egiptum: & defunct? est ipe & patres nostri. Et trāslati sunt in sichem: & positi sunt in sepulchro q̄d emit abraham pretō argenti a filijs emor

filij sichez. Cum aũt appropinquaret temp? promissionis quam cõfessus erat deus abrahe crevit populus & multiplicat? est in egipto quoadusq surrexit alius rex in egipto qui non sciebat ioseph. Hic circũuemiens genus nostrum afflixit patres nostros: ut exponerẽt infantes suos ne vivificarent. Eodem tẽpore nat? est moyses: & fuit gratus deo: qui nutrit? est tribus mensibus in domo patris sui Exposito aũt illo sustulit eum filia pharaonis: & nutruit eũ sibi in filium. Et erudit? est moyses omni sapiencia egiptior: & erat potens in verbis & in operibus suis. Cum aũt impleretur ei quadraginta annor temp?: ascẽdit in cor ei? vt visitaret fratres suos filios israhel. Et cum vidisset quendam iniuriam patientem vindicauit illum: & fecit vltionem ei q̃ iniuriam sustinebat percuss? egiptiõ. Existimabat aũt intelligere fratres: q̃m de? p manum ipi? daret salutem illis. At illi non intellexerũt. Sequẽti vero die apparuit illis litigantibus: & reconciliabat eos in pace dicens Viri: fratres estis. Vt q̃d nocetis alterutr? Qui aũt iniuriam faciebat proximo: repulit eũ dicens. Quis te constituit principem & iudicem sup nos? Nunq̃d interficere me tu vis. quẽadmodum interfecisti heri egiptium? Fugit aũt moyses in verbo isto: & fact? est advena in terra madian: vbi generauit filios duos. Et expletis annis quadraginta: apparuit illi in deserto montis sina angel? in igne flãme rubi. Moyses aũt videns admiratus est visum. Et accedente illo vt cõsideraret: facta est ad eum vox dñi dicens. Ego sum de? patrum tuor: de? abraham. de? ysaac. & deus iacob. Tremefact? aũ moyses: non audebat considerare. Dixit aũt illi deus. Solue calciamentum pedum tuorum. Locus eñ in quo stas terra sancta est. Videns vidi afflictionem populi mei qui est in egipto: & gemitũ eor audivi & descendi liberare eos. Et nũcveni mittã te in egiptum. Hunc moysen quẽ negauerũt dicentes quis te constituit prince & iudicem: hunc deus princip̃em & redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia & signa in terra egipti & in rubro mari: & in deserto annis quadraginta. Hic est moyses q̃ dixit filijs israhel. Prophetã suscitabit vobis deus de fratribus vestris: tanq̃m me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte sina & cum patribus nostris: qui accepit verba vite dare nob. Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt & auersi sunt cordibus suis in egiptum: dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi emim huic qui eduxit nos de terra egipti: nescim? quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in diebus illis: & obtulerũt hostiam simulacro: & letabant in operibus manuum suar. Conuertit aũt de?: & tradidit eos seruire milicie celi: sicut scriptum est in libro prophetar. Nun quid victimas aut hostias obtulistis michi annis quadraginta in deserto dom? israhel? Et suscepistis tabernaculum moloch & sid? dei vestri remphan. figuras quas fecistis adorare eos: & transferam vos trans babilonẽ Tabernaculum testimonij fuit cum patribus nostris in deserto sicut disposuit illis de? loquens ad moysen: vt faceret illud scd̃m formam quam viderat. Quod & induxerũt susci pientes patres nostri cũ iesu in possessionem gencium: quas expulit de? a facie patr nostror vsq in diebus dd. Qui inuenit grãm añ deum: & peciit vt inuenret tabernaculũ deo iacob. Salomon aũt edificauit illi domum. Sed non excelsus in manufactis habitat: sicut per prophetam dicit. Celũ michi sedes est terra aũt scabellum pedũ meor. Quam domũ edificabitis michi dicit dñs?: aut q̃s loc? requietõnis mee est? Nonne manus mea fecit hec omnia? Dura cervice & incircũcisi cordibus & auribus: vos semper spiritui sancto restitistis: sicut patres vestri & vos. Quem prophetar non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos q̃ prenũciabant de aduentu iusti: cuius vos nũc proditores & homicide fuistis qui accepistis legem in dispositõne angelor & non custodistis. Audientes aũt hec dissecabant corde suis: & stridebant dentibus in eum. Cum aũt esset plen? spiritu sancto. intẽdens in celum vidit gloriam dei: & iesum stantem a dextris dei. Et ait. Ecce video celos apertos: & filiũ hominis stantẽ a dextris virtutis dei. Exclamantes autem voce magna

contimuerunt aures suas: & impetuz fecerũt vnamimiter in eũ. Et eicientes eũ extra ciuitatem lapidabãt: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis: qui vocabaf saulus. Et lapidabãt stephanum inuocantẽ & dicentem. Dñe ihesu suscipe spm meũ. Positis aũt genibo: clamauit voce magna dicẽs. Dñe: ne statuas illis hoc pctm. Et cum hoc dixisset: obdormiuit in domino

Capitulum. VIII.

Saul? aũt erat cõsentiẽs neci eius. Facta ẽ aũt in illa die psecuco maĝ in ecclesia q̃ erat ihẽosolimis: & oẽs dispersi sũt p regiones iudee & samarie pter apostolos. Curauerũt aũt stephanũ viri timorati: & fecerũt planctũ magnũ super eũ. Saulus aũt deuastabat ecclesiã p domos intrãs: & trahẽs viros ac mulieres. tradebat in custodiã. Igit q̃ dispersi erãt ptrãsibãt euãgelizãtes verbũ dei. Philipp? aũt descẽdens in ciuitatẽ samarie pdicabat illis xpm. Intẽdebant aũt turbe hijs que a philippo dicebãtur vnamimit audiẽtes: & videtes sig̃ que faciebat. Multi em̃ eoz qui habebant spiritus immundos: clamãtes voce magna exiebant. Multi aũt paralitici & claudi curati sũt. Factum est ergo gaudiũ magnũ in illa ciuitate. Vir autẽ quidã nomine simon qui añ fuerat in ciuitate mag? seducens gentem samarie dicens se eẽ aliquẽ magnum: cui auscultabant omnes a minimo vsq ad maximum dicentes: hic est virtus dei que vocatur magna. Attendebant autez eum: ppt quod multo tempore magicis suis demẽtasset eos. Cũ vero credidissent philippo euangelizanti de regno dei: in nomine ihesu xpi baptizabantur viri ac mulieres. Tũc simon & ipse credidit: & cum baptizatus eẽt adherebat philippo: Videns etiam signa & virtutes maximas fieri: stupẽs ammirabatur. Cum autem audissent apostoli qui erant in iherosolimis q̃ recepisset samaria verbum dei: miserũt ad eos petrum & iohannem. Qui cum venissent orauerunt pro ipsis: vt acciperẽt spm̃ sctm. Nondum em̃ in quenq̃ illoz̃um venerat: sed baptizati tantũ erant in nomine domini ihesu Tunc imponebant manus super illos: & accipiebant spiritum sanctũ. Cũ vidisset aũt simon q̃ per impositionem manus apostoloz̃ daref spiritus sanctus: obtulit eis pecuniaz dicens. Date & michi hanc potestatem: vt cuicunq̃ imposuero man? accipiat spiritum sanctũ. Petrus aũt dixit ad eum. Pecunia tua tecũ sit in perditõem: qm̃ donũ dei existimasti pecunia possideri. Non enim tibi pars neq̃ sors in sermone isto. Coz em̃ tuũ non ẽ rectum corã deo Penitenciã itaq̃ age ab hac nequitia tua: & roga deum si forte remittaf tibi hec cogitaco cordis tui. In felle em̃z amaritudinis & obligatõne iniquitatis video te eẽ. Respondens autem simon dixit. Precamini vos pro me ad dominuz: vt michil veniat super me horũ que dixistis. Et illi quidem testificati & locuti verbum domini rediebant iherosolimã: & multis regiombo samaritanoz̃ euangelizabant. Angelus autem domini locut? est ad philippũ dicens. Surge & vade cõtra meridianũ ad viam que descendit ad iherusalem in gazam: hec est deserta. Et surgens abijt. Et ecce vir ethiops eunuch? potẽs candacis regine ethiopũ: qui erat super omẽs gazas eius venerat adorare in iherusalem: & reuertebaf sedens supra currum suum. legensq̃ ysaiam pphm. Dixit aũ spirit? philippo. Accede: & adiunge te ad currum istũ. Accurrẽs aũt philipp?: audiuit eũ legentem ysaiam pphm & dixit. Putasne intelligis que legis? Qui ait. Et quõ possum si nõ aliq̃s oñderit michi? Rogauitq̃ philippum vt ascenderet: & sederet secum. Locus aũt scripture quam legebat erat hic Tanq̃ ouis ad occisionẽ duct? ẽ: & sicut agn? corã tondẽte se obmutescet sine voce. sic nõ aperuit os suũ. In humilitate iudiciũ ei? sublatũ ẽ. Generatõem eius quis enarrabit? Quoniam tollef de terra vita eius. Respondens autem eunuchus philippo dixit. Obsecro te de quo propheta dicit hoc? de se an de alio aliquo. Aperiens autem philippus os suũ: & incipiens a scptura ista: euangelizauit illi ihesum Et dum irent per viam venerunt ad q̃ndam aquam. Et ait eunuchus. Ecce aqua. Quis prohibet me baptizari? Dixit autem philippus. Si credis ex toto corde licet. Et respõdens ait. Credo filium dei eẽ ihesum cristum Et iussit stare currũ. Et descenderũt vterq̃

in aquam philippus et eunuchus: & baptizauit eū. Cū aūt ascēdissent de aqua spūs dñi rapuit philippū: & amplius non vidit eū eunuchus. Ibat aūt per viam suā gaudēs. Philippus aūt inuentus est in azoto: & pertransiens euangelizabat ciuitatibus cunctis donec veniret cesaream.

Capitulum. IX.

Saul⁹ aūt adhuc spirans minarū & cedis in discipulos dñi accessit ad principem sacerdotū: & petijt ab eo epistolas in damascū ad synagogas: vt si quos inuenisset huius vie viros ac mulieres: vinctos perduceret in iherusalē. Et cū iter faceret contigit vt appropinquaret damasco Et subito circūfulsit eū lux de celo: & cadens in terram audiuit vocem dicentē sibi. Saule saule: quid me persequeris? Qui dixit. Quis es domine? Et ille. Ego sum ihesus: quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulū calcitrare. Et tremens ac stupēs dixit. Dñe: quid me vis facere? Et dñs ad eū. Surge & ingredere ciuitatem: & ibi dicet tibi quid te oporteat facere Viri autem illi qui comitabant cum eo stabant stupefacti: audientes quidem vocem: neminē aūt videntes. Surrexit autem saulus de terra: apertisq; oculis nichil videbat. Ad manus aūt illum trahentes. introduxerunt damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns & non manducauit neq; bibit. Erat autē quidam discipul⁹ damasci. nomine ananias. Et dixit ad illum in visu dominus. Anania. Et ille ait. Ecce ego domine. Et dominus ad eū. Surge & vade in vicū qui vocat rectus: & quere in domo iude. saulum nomine tharsensem Ecce enim orat. Et vidit virum ananiam nomine introeuntem: & imponentem sibi manus vt visum recipiat. Respondit autē ananias. Domine audiui a multis de viro hoc: quanta mala fecerit sanctis tuis in iherusalem. Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum: alligādi oēs qui inuocāt nomē tuū. Dixit aūt ad eum dñs. Vade: quoniam vas electionis est michi iste: vt portet nomē meū coram gentibus & regibus & filijs israhel Ego enim ostendam illi: quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abijt ananias & intrauit in domum: & imponēs ei manus dixit. Saule frater: dominus misit me ihesus: qui apparuit tibi in via qua veniebas: vt videas & implearis spiritu sancto. Et cōfestim ceciderunt ab oculis ei⁹ tanq; squame: & visum recepit. Et surgens baptizat⁹ est. & cū accepisset cibū cōfortat⁹ est. Fuit aūt cū discipulis qui erant damasci per dies aliquot. Et cōtinuo ingressus in synagogas p̄dicabat ihesum: quoniam hic est filius dei. Stupebant autē oēs qui eum audiebant: & dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in iherusalem eos qui inuocabant nomen istud? Et huc ad hoc venit: vt vinctos illos duceret ad principes sacerdotū. Saul⁹ autem multomagis conualescebat & confundebat iudeos qui habitabāt damasci: affirmās quoniā hic ē christus. Cum aūt implerentur dies multi: concilium fecerunt in vnū iudei vt eū interficerēt Notę autem facte sunt saulo insidie eorum. Custodiebant aūt & portas die ac nocte: vt eum interficerēt. Accipientes aūt eū discipuli eius nocte per murum dimiserūt eū: submittentes in sporta. Cum aūt venisset in iherusalē temptabat se iungere discipulis: & oēs timebāt eū: non credentes q̄ esset discipulus. Barnabas autē apprehensum illū duxit ad apostolos: & narrauit illis quō in via vidisset dñm: & q̄ locut⁹ ē ei: & quō in damasco fiducialiter egerit in nomine ihesu. Et erat cū illis intrās & exiens in iherusalē: fiducialiter agens in nomine domini. Loquebatur q̄s gentibus & disputabat cū grecis: illi aūt querebāt occidere eum. Quod cū cognouissent fratres deduxerūt eum nocte cesaream: & dimiserūt tharsum. Ecclesia quidem per totam iudeam & galileā & samariam habebat pacē: & edificabat ambulans in timore dñi: & cōsolatione sancti spiritus replebat. Factum est autem vt petr⁹ dū trāsiret vniuersos. deuenit ad sctos qui habitabant lidde. Inuenit aūt ibi hominem quendam nomine eneam. ab annis octo iacentem in grabato: qui erat paraliticus Et ait illi petr⁹. Enea: sanet te dominus ihesus christus. Surge: & sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt illū oēs qui habitabant lidde & saron: qui cōuersi sunt ad dominum. In ioppe aūt fuit quedā discipula nomine tabita: que interpretata dicit⁹ dorcas: Hec erat plena operibus bonis & elemosinis:

Enea

Tabita

quas faciebat. Factum est aũt in diebo illis:
vt infirmata morerẽ. Quã cũ lauissent posue
rũt eã in cenaculo. Cum aũt ppe eẽt lidda ab
ioppe: discipuli audientes q petrus eẽt in ea
miserũt duos viros ad eũ: rogantes. ne pigẽ
teris venire vsq ad nos. Exurgens aũt pe-
tr?: venit cum illis. Et cũ aduenisset duxerũt
illum in cenaculum: & circũsteterunt illum
omnes vidue flentes: & oñdentes ei tunicas
& vestes quas faciebat illis dorcas. Eiectis
aũt omnibo foras. petr? ponẽs genua oravit
& conuẽsus ad corp? dixit. Thabita surge. At
illa aperuit oculos: & viso petro resedit. Dãs
aũt illi manum erexit eam: & cũ vocasset sã
ctos & viduas assignavit eam viuã. Notũ aũ
factum est per vniuẽsam ioppen & credidẽrũt
multi in dño. Factum est aũt ut dies multos
moraret in ioppe apud simonem quendam
coriarium.

Ca. X

Vir aũt quidam erat in cesarea nomi
ne corneli? centurio cohortis que di
cit̃ ytalica. religiosus ac timens deũ
cum omni domo sua: faciens elemosinas mul
tas plebi: & deprecans deũ semper. Is vidit
in visu manifeste q̃i hora diei nona angelum
dei introeũtem ad se: & dicentem sibi. Corne
li. At ille intuẽs eum: timore corrept? dixit.
Quis es dñe? Dixit aũt illi. Oratões tue &
elemosine tue ascẽderunt in memoriam in cõ-
spectu dñi. Et nũc mitte viros in ioppen: &
accẽsi simonem quendã q̃ cognominat̃ petr?
Hic hospitat̃ apud simonem quẽdã coriariũ:
cui? est dom? iuxta mare. Hic dicet tibi: q̃d
te oporteat facere. Et cum discessisset angel?
qui loquebat̃ illi: vocauit duos domesticos
suos & militem timentem dñm ex hijs q̃ illi
parebant. quibo cum nãrasset omnia: misit il
los in ioppen. Postera aũt die it illis facien
tibo & appropinquãtibo ciuitati: ascendit pe
tr? in superiora vt oraret circa horam sextã
Et cum esuriret voluit gustare. Parantib?
autem illis: cecidit super eum mentis excess-
sus. Et vidit celum apertum: & descendens
vas quoddã velut linteum magnum qua
tuor initijs submitti & celo in terram: in quo
erant omnia quadrupedia & serpentia terre
& volatilia celi. Et facta est vox ad eũ. Sur
ge petre: occide & manduca. Ait aũt petr?.
Absit domine: quia nunq̃ manducaui omne
cõmune & immundum. Et vox iterũ secũdo ad
eum. Que de? purificauit: tu commune ne dixe
ris. Hoc aũt factum est per ter. Et statim re
ceptum est vas in celum. Et dum intra se he
sitaret petr? quidnam eẽt visio quam vidis-
set: ecce viri qui missi erant a cornelio inqui
rentes domum simonis. astiterunt ad ianu-
am. Et cum vocassent: interrogabant si simõ
qui cognominat̃ petr? illic haberet hospici-
um. Petro autem cogitante de visione: di-
xit spirit? ei. Ecce viri tres querunt te. Sur
ge itaq̃ & descende: & vade cum eis nichil
dubitans: quia ego misi illos. Descendẽs aũ
petrus ad viros dixit. Ecce ego sum quem
queritis. Que causa est ppt̃ quam venistis?
Qui dixerunt. Corneli? centurio vir iustus
& timens deum & testimonium habens ab
vniuersa gente iudeorum: responsum acce-
pit ab angelo sancto accersiri te in domum su
am: & audire verba abs te. Introducens er
go eos recepit hospitõ. Sequenti autem die
surgens pfect? est cum illis: & quidam ex
fratribo ab ioppe comitati sunt cum eo vt pe-
tro testes sint. Altera aũt die introiuit cesa
ream: corneli? vero expectabat illos: cõuoca
tis cognatis suis & necessarijs amicis. Et fa
ctum est cum introisset petr?: obui? venit ei
corneli?: & procidens ad pedes ei? adorauit.
Petr? vero eleuauit eum dicens. Surge: &
ego ipse hõ sum. Et loquẽs cum illo intrauit
& inuenit multos q̃ conuenerãt: dixitq̃ ad illos
Vos scitis quomõ abominatũ sit viro iudeo
coniungi aut accedere ad alienigenam. Sed
michi ostendit de? neminẽ cõmunem aut im
mundum dicẽ hominẽ: ppt̃ quod sine dubita
tõne veni accersit?. Interrogo g̃ quã obcau
sam accẽsisti me. Et corneli? ait. Anudiuf
q̃rta die vsq ad hanc horã orãs erã ieiunans
hora nona in domo mea: & ecce vir stetit añ
me in veste candida: & ait. Corneli exaudita
est oro tua: & elemosine tue cõmemorate sũt
in cõspectu dei. Mitte g̃ in ioppen & accẽsi si
monẽ q̃ cognoiat̃ petr? : hic hospitat̃ in domo
simonis coriarij iuxta mare. Is cũ venerit lo
quet̃ tibi. Confestim g̃ misi ad te. tu bñfeci sti
veniendo ad nos. Nunc g̃ omnes nos in ospe
ctu tuo assumus: audire omnia quecũq̃ tibi

p̄cepta sunt a dño. Aperiens aũt petr? os suum dixit. In veritate cõperi quia non ẽ personaꝝ acceptor deus: sed in omni gente q̄ timet eum & operat̄ iust̄iciam: accept? est illi. Verbum misit de? filiis israhel. annuncians pacem per ih̄m xp̄m. hic est omniũ dñs. Vos scitis qd̄ factum est vbum p vniu'sã idoam. Incipiens em̄ a galilea post baptis̄ma quod predicauit iohes ih̄m a nazareth quomodo vnxit eũ de? spiritu sancto & vtute: q̄ pertrãsiit benefaciendo & sanãdo omnes oppressos a dyabolo: qm̄ deus erat cũ illo. Et nos testes sum? omnium que fecit in regione iudeoꝝ & iher'lm: quẽ occiderunt suspendẽtes in ligno. hunc de? suscitauit tercia die & dedit eum manifestum fieri: nõ omni pp'lo sed testibꝰ preordinatis a deo: nobis qui manducauim? & bibim? cum illo postq̄ resurrexit a mortuis. Et precepit nobis predicare populo & testificari: quia ipse est q̄ cõstitut? ẽ a deo iudex viuoꝝ & mortuoꝝ. huic omes pphete testimoniũ perhibent. remissionẽ peccatoꝝ accipere p nomen ei?: omnes q̄ credũt in eum. Adhuc loquente petro verba hec: cecidit spũs sanct? super omnes q̄ audiebãt vbum. Et obstupuerunt ex circũcisione fideles qui venerãt cum petro: quia & in natões gracia spũs sancti effusa est. Audiebant em̄ illos loquentes linguis: & magnificantes deum. Tunc rñdit petr?. Nunquid aquam q̄s phibere potest vt non baptisent̄ hi qui spm̄ sanctum acceperunt sicut & nos? Et iussit eos baptisari in nomine domini ihesu xp̄i. Tunc rogauerunt eum: vt maneret apud eos aliquod diebꝰ.

Ca. XI.

Audierunt aũt apostoli & fratres q̄ erant in iudea: qm̄ & gentes receperũt verbum dei. Cum aũt ascendiss̄et petr? iheosolimã: disceptabãt aduersus illũ q̄ erant ex circũcisione dicentes. Quare intrasti ad viros prepuciũ hñtes: & manducasti cũ illis? Incipiens aũt petr? exponebat illis ordinem dicẽs. Ego erã in ciuitate ioppe orãs & vidi in excessu mentis mee visionez: descẽdens vas quoddam velut linteũ magnum quatuor initijs submitti & celo & venit vsq̄ ad me. In quod intuens considerabam: & vidi quadrupedia terre et bestias et reptilia et volatilia celi. Audiui aũt & vocem dicentem michi. Surge petre: occide & manduca. Dixit aũt. Nequaq̄ dñe: quia omne aut immũdũ nũq̄ introiit in os meum. Rñdit autẽ vox scdo de celo. Que de? mundauit: tu ne cõmune dixeris. Hoc aũt factum est per ter: & recepta sunt omia rursum in celo. Et ecce viri tres cõfestim astiterunt in domo in qua erã missi a cesarea ad me. Dixit aũt spũs michi vt irem cum illis michil hesitans. Venerunt autem mecum & sex fratres isti. & ingressi sum? in domum viri. Narrauit aũt nobis quo vidisset angelum in domo sua stantem: & dicentem sibi. Mitte in ioppen & accersi simonem q̄ cognominat̄ petr?: qui loquet̄ tibi vba in quibꝰ saluus eris tu & vniuersa domus tua. Cum aũt cepissem loqui cecidit spirit? sanct? super eos: sicut & in nos in initio. Recordat? sum aũt verbi domini: sicut dicebat. Johannes q̄dem baptisauit aqua: vos autem baptisabimini spiritu sancto. Si ergo eandẽ graciam dedit illis de? sicut & nobis qui credidim? in dominum ih̄m xp̄m: ego quis eraz q̄ possem prohibere deum? His auditis tacuerũt & glorificauer̄t deũ dicẽtes. Ergo & gẽtibꝰ penitenciam dedit de? ad vitam. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatõe que facta fuerat sub stephano perambulauerunt vsq̄ fenicem & cipzum & antiochiam: nemini loquentes vbum nisi solis iudeis. Erant aũt quidam ex eis viri cyp'ij & cyrenei: q̄ cum introissent antiochiam loquebant̄ & ad gr̄cos annunciantes dñm ih̄m. Et erat manus domini cum eis: multusq̄ numerus credencium conuersus est ad dominũ. Peruenit aũt sermo ad aures ecclesie que erat iherosolimis super istis: & miserunt bãnaban vsq̄ ad antiochiam. Qui cum puenisset & vidisset graciam dei gauisus est: & hortabat̄ omes in pposito cordis permanẽ in domino: quia erat vir bonus & plenus spiritu sancto & fide: & apposita ẽ multa turba domino. Profect? est aũt thar-sum vt querẽt saulum: quem cum inuenisset perduxit antiochiaz. Et annũ totũ conuẽsati sunt ibi in ecclesia: & docuerũt turbam multam: ita vt cognominarent̄ primũ antiochie discipuli xp̄iani. In hijs aũt diebꝰ supuenerũt a iherosolimis pphete antiochiam: & surgẽs

vn? ex eis noīe agabꝰ sigmificabat ꝓ sp̄m fa-
mē magnam futurā in vniu̇ſo orbe terray:
q̄ facta ē sub claudio. Discipuli aūt ꝓut q̄sq;
habebat ꝓposuer̄t in mimisteriū mittē habitā
tibꝰ in iudea fratribꝰ: quod & fecerunt mit-
tentes ad seniores per manus barnabe &
saulī.

Ca. XII.

HOdem aūt tempore misit herodes rex
manus: vt affligeret quosdam de ec
clesia. Occidit aūt iacobū frēz iohis
gladio: videns aūt quia placeret iudeis appo
suit apprehendere & petry. Erant aūt dies azi
morz. Quem cum apprehendisset misit in car-
cerē: tradensq; quatuor quaterniombꝰ militū
ad custodiendum: volens post pascha ꝓduce
re eum populo. Et petr? quidem seruabaū in
carcere: oratō aūt fiebat sine intermissione ab
ecclesia ad deum pro eo. Cum aūt ꝓducturꝰ
eum eēt herodes: in ipsa nocte erat petr? dor
miens inū duos milites vinct? cathenis dua
bus: & custodes añ hostium custodiebāt cā
cerem. Et ecce angelus domini astitit: & lu
men refulsit in habitaculo: percussoq; latere
petri excitauit eum dicens. Surge velociū
Et ceciderunt cathene de manibꝰ ei?. Dixit
aūt angelus ad eum. Precingere: & calcia
te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Cir
cunda tibi vestimentum tuum: & sequē me.
Et exiens sequebaū eum: & nesciebat quia
verz est quod fiebat per angelum. Existima
bat aūt se visum videre. Transeuntes aūt pri
mam & scdam custodiaz venerunt ad portā
ferream que ducit ad ciuitatem: que vltro
aperta est eis. Et exeūtes ꝓcesserunt vicum
vnum: & otinuo discessit angelus ab eo. Et
petr? ad se reuēsus dixit. Nūc scio vere quia
misit dn̄? angelum suum: & eripuit me de ma
nu herodis & de omni expectatōne plebis iu
deorz. Consideransq; venit ad domum marie
matris iohannis q̄ cognominat? est marc?:
vbi erant multi congregati & orantes. Pul
sante aūt eo ad hostium ianue: processit pu-
ella ad videndum nomine rode. Et vt cogno
uit vocem petri pre gaudio nō aperuit ianua-
am: sed intro currens nūciauit stare petrum
añ ianuam. At illi dixerunt ad eā. Insanis
Illa aūt affirmabat sic se habere. Illi autez
dicebant. Angelus ei? est. Petr? aūt pseue
rabat pulsans. Cum aūt aperuissent hostium
viderunt eum & obstupuerūt. Annuens aūt
eis manu vt tacerent: nārauit quomodo dn̄?
eduxisset eū de carcē. Dixitq; Nunciate ia-
cob & fratribꝰ hec. Et egressus abiit in aliū
locum. Facta aū die erat non parua turbatō
inē milites: q̄nam factum eēt de petrō. He-
rodes aūt cum requisisset eum & non inuemi
set. inquisitōne facta de custodibꝰ iussit eos
duci: descendensq; a iudea in cesaream: ibi cō
morat? est. Erat aūt iratꝰ tyriis & sidoniis
At illi vnanimes venerūt ad eum: & psuaso
blasto q̄ erat super cubiculum regis postula-
bāt pacem: eo q; alerenū regiones eoz ab il
lo. Statuto aūt die herodes vestit? veste re
gia sedit pro tribunali: & otionabaū ad eos.
Populus autē acclamabat dei voces: & non
hominis. Confestim aūt percussit eum ange
lus domini eo q; non dedisset honorem deo: &
cōsumpt? a vermibꝰ expirauit. Verbum aū
domini crescebat & multiplicabaū. Bāna-
bas aūt & saulus reuērsi sunt a iherosolimis
expleto mimisterio: assumpto iohāne q̄ cogno
minat? est māc?

Ca. XIII

ERāt aū in ecclesia que erat antiochie
pbe & doctores: in quibꝰ bānabas.
& simon qui vocabaū niger & luci?
cirenēsis. & manahen qui erat herodis tetrā
cha collactane?: & saulus. Ministrantibꝰ aū
illis domino & ieiunantibꝰ: dixit illis spirī-
tus sanct?. Segregate michi saulum & bar
nabam in op? ad quod assumpsi eos. Tunc
ieiunantes & orantes imponentesq; eis ma
nus: dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a
spiritu sancto abierunt selenciam: & inde na
uigauerunt cyprum. Et cum venissent sala
minam: predicabāt verbum dei in sinagogis
iudeorum. Habebant aūt & iohannem in mi
nisterio. Et cum perambulassent vniuersam
insulā vsq; paphum: inuenerunt quēdam vi
rum magum pseudo pphetam iudeum cui no
men erat barieshu: qui erat cum pconsule ser
gio paulo viro prudente. Hic accersitis bar-
naba & paulo: desiderabat audire verbum dei
Resistebat autē illis elymas magus: sic em̄
interpretatur nomen eius: querens auertere
proconsulem a fide. Saulus autē qui & pau
lus: replet? spiritu sancto intuens in eum

dixit. O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli. inimice omnis iusticie: non desinis subuertere vias dñi rectas? Et nunc ecce manus domini sup te: & eris cecꝰ videns solem vsq; ad tempus. Et cōfestim cecidit in eum caligo & tenebre: & circuīes querebat qui ei manum daret. Tunc procōsul cū vidisset factum credidit: admiras sup doctrina domini Et cū a papho naugassent paulus & q̄ cum eo erāt: venerunt pergen pamphilie. Johannes aūt discedens ab eis. reuēsus est iherosolimam. Illi vero pertranseuntes pergen venerūt antiochiam pisidie: & īgressi sinagogaz die sabbatoꝝ sederūt. Post lectionem autez legis & pphetaꝝ: miserunt principes sinagoge ad eos dicentes. Viri fratres: si quis est in vobis sermo exhortatōis ad plebem dicite. Surgens aūt paulus. & manu silēcium indicens ait. Viri israhelite & q̄ timetis deū audite. Deꝰ plebis israhel elegit patres nostroꝝ & plebem exaltauit cum eēnt incole in terra egipti: & in brachio excelso eduxit eos ex ea: & per quadraginta annoꝝ tempus mores eoꝝ sustinuit in deserto. Et destruens gētes septem in terra chanaan sorte distribuit eis terram eoꝝ quasi post quadringentos & quinquaginta annos: & post hec dedit iudices vsq; ad samuel pphetam. Et exinde postulauerunt regem: & dedit illis saul filium cis. virum de tribu beniamin. annis quadraginta. Et amoto illo suscitauit illis dauid regem: cui testimonium perhibens dixit. Inuēni dauid filium iesse virū secundum cor meum: qui faciet omnes volūtates meas. Hui? deꝰ ex semine sēm pmissionem eduxit israhel saluatorem ihm: predicante iohanne ante faciem aduentus eius baptismum penitencie omni populo israhel. Cum impleret autem iohes cursum suū dicebat. Quem me arbitramini eē non sum ego: sed ecce venit post me cui? non sum dign? calciamenta pedum ei? soluē. Viri fratres. filij generis abraham & q̄ in vobis timent deum: vob verbum salutis hui? missum est. Qui em̄ habitabant iherusalem & principes ei? hūc ihm ignorantes & voces pphetaꝝ que p omne sabbatū leguntur iudicantes impleuerunt. Et nullam causam mortis inuenientes in eo: pecierunt a pylato vt interficerēt eum. Cunq; osummassent omnia que de eo scripta erant: deponentes eum de ligno posuerūt eum in monumento. Deꝰ aūt suscitauit eū a mortuis tercia die: qui visus est per dies multos hijs qui simul ascenderāt cum eo de galilea in iherusalem: qui vsq; nūc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciam? eam que ad patres nostros repromissio facta est: quoniam hanc deꝰ adimplevit filijs vestris resuscitans ihesum sicut & in psalmo scdo scriptū est. Filius meꝰ es tu: ego hodie genui te. Quod autem suscitauit eum a mortuis amplius iam non reuēsurum in corruptōnem: ita dixit. Quia dabo vob sancta dauid fidelia. Ideoq; & alias dicit. Non dabis sanctum tuum videre corruptōnem. Dauid em̄ in sua generatōne cum ammīistrasset voluntati dei: dormiuit & appositꝰ est ad patres suos: & vidit corruptōnem. Quem vero deus suscitauit a mortuis non vidit corruptōnem Notum igit̄ sit vob viri fratres: quia p hūc vobis remissio peccatoꝝ annūciat̄ ab ombus pctis: quibus nō potuistis in lege moysi iustificari. In hoc omnis q̄ credit iustificat̄. Videte ergo. ne superueniat vob quod dictum ē in pphetis. Videte otemptoēs & admirami & disperdimini: q; opꝰ operor ego in diebus vestris: opus quod non creditis si qs enārauerit vobis. Exeuntibus aūt illis. rogabant vt sequēti sabbato loquerent̄ sibi verba hec. Cunq; dimissa eēt sinagoga. secuti sunt multi iudeoꝝ & colentium deum aduenaꝝ paulū & bānabam: qui loquentes suadebant eis vt permanerēt in gratia dei. Sequenti vero sabbato pene vniuersa ciuitas conuenit. audire verbum dei. Videntes aūt turbas iudei repleti sunt zelo: & contradicebant hijs que a paulo dicebant̄ blasphemantes. Tunc constant̄ paulus & bānabas dixerunt. Vobis oportebat primum loqui verbum dei: sed quoniam repellitis illud & indignos vos iudicatis et̄ ne vite: ecce conuertimur ad gentes. Sic em̄ nobis p̄cepit dominꝰ. Posui te in lucem gentiū: vt sis in salutem vsq; ad extremū terre Audientes aūt gentes gauisi sunt: & glorificabāt verbum domini: & crediderūt quotq̄t erant preordinati ad vitam eternā. Disseminabat̄ aūt verbū domini p vniuersam regionē

Judei autē concitauerunt mulieres religiosas & honestas & ꝓmos ciuitatis: & excitauerūt ꝑsecutōez in paulū & barnabā: & eiecerūt eos ō finibꝫ suis. At ille excusso puluē pedū in eos venerūt yconiū. Discipuli q̄ꝫ replebant gaudio & spū scō. Ca. XIIII.

Actum est aūt in yconio vt simul introirent synagogam iudeoꝝ & loquerēt: ita vt crederet iudeoꝝ & gręcoꝝ copiosa multitudo. Qui vō incredduli fuerunt iudei: suscitauerūt & adiracundiam cōcitauerūt aīas gēciū aduēsus frēs. Multo igit̄ tempore demorati sunt fiducialit̄ agentes in domino: testimoniū perhibēte verbo gr̄ie sue dante signa & prodigia fieri per manꝰ eoꝝ. Diuisa est aūt multitudo ciuitatis & quidaz quidem erant cum iudeis: q̄dam vero cū apostolis. Cum aūt factꝰ eēt impetꝰ gentiliū & iudeoꝝ cum principibꝫ suis vt contumelijs afficerent & lapidarent eos: intelligentes cōfugerunt ad ciuitates lycaonie lystraz & derben & vniuersam in circuitu regionem: & ibi euangelisantes erant. Et quidam vir listris infirmꝰ pedibꝫ sedebat claudus ex vtero matris sue: qui nunquam ambulauerat. Hic audiuit paulum loquētem. Qui intuitꝰ eum & videns quia fidem haberet vt saluus fieret: dixit magna voce. Surge sup pedes tuos rectus. Et exiluit: & ambulabat. Turbe aūt cum vidissent quod fecerat paulus: leuauerūt vocem suam lycaonice dicentes. Dii similes facti hominibꝫ descenderūt ad nos. Et vocabant barnabam iouem: paulum vero mercurium: quoniaz ipe erat dux verbi. Sacerdos quoq̄ iouis qui erat añ ciuitatez thauros & coronas ante ianuas afferens cum populis: volebat sacrificare. Quod vbi audierunt apostoli barnabas & paulus concissis tunicis suis exilierunt in turbas: clamantes & dicētes Viri quid hec facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines: annunciantes vobis ab hijs vanis conuerti ad deum viuum q̄ fecit celū & terrā & mare & oīa que in eis sunt: qui in preteritis generatōibꝫ dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit bñfaciens: de celo dans pluuias & tempora fructifera: implens cibo & leticia cordaeoꝝ.

Et hec dicentes vix sedauerunt turbas: ne sibi immolarent. Superuenerūt aūt q̄dam ab antiochia & yconio iudei: & ꝑsuasis ꝑbis lapidantes paulum traxerūt extra ciuitatē: estimantes eū mortuū eē. Circūdantibꝫ aūt eum discipulis surgens intrauit in ciuitatē: & postea die ꝓfectꝰ ē cū barnaba in derben. Cūq̄ euāgelisassent ciuitati illi & docuissent multos: reuersi sunt lystrā & yconiū & antiochiā confirmantes aīas discipuloꝝ. exortantesq̄ vt ꝑmanerēt in fide & dicētes qm̄ ꝑ multas tribulatōes oportet nos intrare in regnum dei. Et cū constituissent illis p singulas ecclesias ꝑsbiteros & orassent cū ieiunatōibꝫ: cōmendauerūt eos dño in quē crediderūt. Transeuntesq̄ pisidiā venerūt in pamphiliaz: & loquētes vbum dñi in pergen. descenderūt in yttaliam & inde nauigauerūt antiochiam: vnde erant traditi gr̄e dei in opꝰ quod cōpleuerūt. Cum autem venissent & congregassent ecclesiam. retulerunt quanta fecisset deꝰ cum illis: & quia apermisset gentibꝫ hostium fidei. Morati sunt autez temp̄ non modicum cum discipulis. Ca. XV.

Et q̄dam descendentes de iudea docebant frēs q̄ nisi circūcidamini scōm morem moysi non potestis saluari. Facta ergo seditōe non minima paulo & barnabe aduersus illos: statuerūt vt ascēderent paulꝰ & barnabas & quidaz alij ex alijs ad apostolos & presbiteros in iherusalem: & super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phenicem & samariam narrātes conuersionem genciū: & faciebant gaudiū magnum omnibꝫ fratribꝫ. Cū aūt venissent iherosolimam susceptī sunt ab ecclesia & ab apostolis & senioribꝫ: annūciātes quāta deꝰ fecisset cum illis. Surrexerūt aūt q̄dam de hereſi phariseoꝝ qui crediderūt dicentes: quia oportet circūcidi eos: precipere quoq̄ ꝑuare legē moysi. Conuenerūtq̄ apostoli & seniores videre de vbo hoc. Cū aūt magna cōquisitō fieret. surgens petrꝰ dixit ad eos. Viri frēs: vos scitis qm̄ ab antiquis diebꝫ in vob elegit deꝰ per os meum audire gentes verbū euangelij & credere. Et qui nouit cordadeꝰ. testimonium perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut & nob: & nichil discreuit int̄

nos & illos: fide purificans corda eorum. Nunc
ergo qd temptatis deum. imponé iugum sup
ceruices discipulorum: qd neq nos neq patres
nostri portare potuim?: Sed p graciam do-
mini ihesu credim? saluari quemadmodum
& illi. Tacuit aũt omnis multitudo: & audi
ebant bãnabam & paulum nãrantes quanta
de? fecisset signa & pdigia in gentibo p eos.
Et postq̃ tacuerunt: respondit iacobo dicẽs.
Viri frẽs audite me. Symon nãrauit quem
admodum primum de? visitauit sumé ex gen
tibo populum nomini suo: & huic cõcordant
verba pphetarum: sicut scriptum est. Post hec
reuertar & reedificabo tabernaculum dauid
quod decidit & diruta eius reedificabo: & eri-
gam illud: vt requirãt ceteri hominum domi
num & omnes gentes sup quas inuocatum
ẽ nomen meũ dicit dñs faciens hec. Notum
a seculo est dño opus suũ. Propt quod ego
iudico non inquietari eos qui ex gentibo con
uertunt ad deum: sed scribere ad eos vt absti
neant se a oblaminatõibo simulacrorum & for-
icatõne. & suffocatis & sanguine. Moyses
em a temporibo antiquis habet in singulis ci
uitatibo qui eum predicent in sinagogis: vbi
per omne sabbatum legit. Tunc placuit a-
postolis & senioribo cum omni ecclesia eligé
viros ex eis & mittẽ antiochiam cum pau-
lo & bãnaba: iudam qui cognominabat bãsa
bas & silam viros primos in fratribo: scribẽ-
tes per manus eorum. Apostoli & seniores fra-
tres: hñs qui sunt antiochie & sirie & cilicie
fratribo ex gentibo salutem. Quoniam audi-
uim? quia quidam ex nobis exeuntes turba
uerũt vos verbis. euertentes animas vestras
quibo non mandauim?: placuit nobis colle-
ctis in vnum eligé viros & mittẽ ad vos cũ
carissimis nostris bãnaba & paulo: hominibo
qui tradiderunt animas suas pro nomine do-
mini ihesu christi. Misim? ergo iudam & si-
lam: qui & ipsi vobis verbis referent eadem.
Visum est em spiritui sancto & nob. michil
vltra imponere vobis oneris q̃ hec necessaria
vt abstineatis vos ab immolatis simulacro-
rum. & sanguine. suffocato. & formicatõne:
a quibo custodientes vos bene agetis. Vale
te. Illi ergo dimissi descenderunt antiochiam
& congregata multitudine tradiderunt epl'am
quam cum legissent: gauisi sunt super conso-
latõne. Judas autem & silas & ipsi cum essent
& pphete verbo plurimo consolati sunt fratres:
& confirmauerunt. Facto aũt ibi aliquanto
tempore. dimissi sunt cum pace a fratribo ad
eos qui miserant illos Visum est aũt sile ibi
remané. iudas autem solus abiit ierusalem.
Paulus aũt & bãnabas demorabant antio-
chie: docentes & euãgelisantes cum alijs plu
ribo verbum domini. Post aliquot aũt dies
dixit ad barnabam paulus. Reuertentes visi
tem? fratres per vniuersas ciuitates in q̃bo
predicauimus verbũ domini: quomodo se ha
beant. Barnabas aũt volebat secum assumé
& iohannem. q̃ cognominabat marc?. Pau
lus autẽ rogabat eum: vt qui discessisset ab
eis de pamphilia & non isset cum eis: in op?
non debere recipi. Facta est aũt dissensio. i-
ta vt discederent ab invicem: & barnabas q̃
dem assumpto mãco nauigaret cyprum Pau
lus aũt electo sila pfect? est: tradit? gracie
dei a fratribo. Perambulabat aũt firiam & cili
ciam confirmãs ecclesias pcipiens custodire p
cepta apostolorum & seniorum. Pezuenit aũt in
derben & lystram. Ca. XVI

Ecce discipulus quidam erat ibi
nomine thimothe? filius mulieris vi
due fidelis: patre gentili. Huic testi-
monium bonum reddebant q̃ in lystris erant
& yconio fratres. Hunc voluit paulus secũ
pficisci: & assumens circũcidit eũ ppt iudeos
q̃ erãt in illis locis. Sciebant enim omnes: q̃
pat ei? erat gentilis. Cum aũt pertransirent
ciuitates: tradebant eis custodire dogmata
que erant decreta ab apostolis & senioribus
qui erant ierosolimis. Et ecclesie quidem cõ
firmabant fide: & abundabant numero quo
tidie. Transeũtes autem frigiam & galacie
regionem: vetati sunt a spiritu sancto loqui
verbum dei in asia. Cum venissent aũt in mysi
am temptabant ire in bithiniam: & non pmi-
sit eos spirit? ihesu. Cum at ptransissent my
siam descẽderunt troadem: & visio p noctem
paulo ostensa est. Vir macedo q̃dam erat stãs:
& deprecãs eũ & dicẽs. Trãsiens in macedo-
niam adiuua nos. Vt aũt visum vidit. statim
q̃sim? pficisci in macedoniã. certi facti q̃ vo
casset nos de? euangelisare eis. Nauigantes

autez a troade recto cursu venim? samotraci
am: & sequenti die neapolim: & inde philip-
pis. que est pma ptis macedonie ciuitas colo
nia. Eram? aũt in hac vrbe diebs aliquot cõ
ferentes. Die aũt sabbatoꝝ egressi sum? fo-
ras portam iuxta flumen vbi videbaṫ oratõ
eẽ & sedentes loquebamur mulieribs que con
uenerant: & quedaz mulier nomĩe lidda pur
puraria ciuitatis thiathirenoꝝ colens deum
audiuit: cuius dominus aperuit cor intendere
bñs que dicebaṫ a paulo. Cum autem ba-
ptisata eẽt & dom? eius: deprecata est dicẽs.
Si iudicastis me fidelem domino eẽ: introi-
te in domum meam & manete. Et coegit nos
Factum est autem euntibus nobis ad oratõ
nem puellam quandam habentem spiritum
phitonem obuiare nobis: que questum ma-
gnum prestabat dñis suis diuinãdo. Hec sub
secuta paulum & nos clamabat dicẽs. Isti
homines serui dei excelsi sunt: quia annunci
ant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat
multis diebs. Dolens aũt paulus & conuẽsus
spiritui dixit. Precipio tibi in nomine ihu
christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Vi
dentes aũt domini eius quia exiuit spes que
stus eorum: apprehendentes paulum & silaz
perduxerunt in foꝝ ad principes: & offeren
tes eos magistratibs dixerunt. Bñ homines
conturbant ciuitatem nostram cum sint iudei
& annunciant morem quem non licet nobis
suscipere neq; facẽ cum sim? romani. Et cu-
currit plebs aduẽsus eos: & magistratus scis
sis tunicis eorum iusserunt eos virgis cedi.
Et cum multas plagas eis imposuissent mi-
serunt eos in carcerem: precipientes custodi
vt diligenṫ custodiret eos. Qui cum tale pre
ceptum accepisset misit eos in interiorem cã
cerẽ: & pedes eoꝝ strinxit ligno. Media aũt
nocte paulus & silas adorantes laudabant
deum: & audiebant eos qui in custodia erãt.
Subito vero terre mot? fact? est magnus:
ita vt mouerenṫ fundamẽta carceris. Et sta
tim aperta sunt omnia hostia: & vniuersoꝝ
vincula soluta sunt. Expergefact? aṫ custos
carceris & videns ianuas apertas carceris
euaginato gladio volebat se interficere: esti-
mans fugisse vinctos. Clamauit aũt paulus
voce magna dicens. Nichil feceris tibi mali
Vniuersi enim hic sum?. Petitoq; lumine in
trogressus est: & tremefact? procidit paulo
& sile ad pedes: & producens eos foras ait.
Domini: quid me oportet facere vt salu? fi-
am: At illi dixerunt. Crede in dominum ihe
sum: & saluus eris tu & dom? tua. Et locuti
sunt ei verbum domini: cum ommib? qui erãt
in domo eius. Et tollens eos in illa hora no-
ctis lauit plagas eorum: & baptisat? est ip
se & omnis dom? eius continuo. Cunq; per-
duxisset eos in domum suam apposuit eis mẽ-
sam: & letat? est cum omni domo sua credẽs
deo. Et cũ dies fact? eẽt miserunt magistra
tus lictoẽs dicentes. Dimitte homines illos
Nuntiauit autem custos carceris verba hec
paulo: quia miserunt magistratus vt dimit
tamini. Nunc igitur exeuntes ite in pace.
Paulus aũt dixit eis. Cesos nos publice in
demnatos homines romanos miserũt in car
cerem: & nunc occulte nos eiciunt? Non ita
sed veniant & ipsi nos eiciant. Nunciauerũt
aũt magistratibs lictoẽs verba hec. Timu
eruntq; audito q romani eẽnt: & venientes
deprecati sunt eos: & educentes rogabant vt
egrederenṫ de vrbe. Exeũtes aũt de carcẽ. in
troierũt ad lidiam: & viss fratribs cõsolati sũt
eos: & profecti sunt

Ca. XVII

Um aũt pambulasset amphipolim
& apolloniam venerũt thessalonicam
vbi erat sinagoga iudeoꝝ. Secũm
consuetudinem aṫ paulus introiit ad eos: & p
sabbata tria disserebat eis de scripturis ada-
periens & insinuans quia xpm oportuit pa
ti & resurgẽ a mortuis: & quia hic est ihus
xpus quem ego annuncio vobis. Et qdam
ex eis crediderunt: & adiuncti sunt paulo &
sile & de colentibo gentilibusq; multitudo ma
gna: & mulieres nobiles non pauce. Zelan
tes aṫ iudei assumẽtesq; de vulgo viros quos-
dam malos & turba facta cõcitauerũt ciuita
tem: & assistentes domui iasonis quere bant
eos producere in ppl'm. Et cum nõ inuenissent
eos: trahebant iasonez & quosdã frẽs ad pn
cipes ciuitatis clamãtes: qm̃ hñ sunt q vrbẽ
cõcitant & huc venerũt quos suscepit iason:
& hñ omnes cõtra decreta cesaris faciunt re:
gem alium dicentes eẽ ihesum. Concitauerṫ
aũt plebem & principes ciuitatis audientes

hec: & accepta satiffactione a iasone & a ce-
teris dimiserunt eos. Fratres vero cõfestim
p noctem dimiserunt paulum & silam in be
roam. Qui cum venissent: in sinagogam iude
oꝝ introierũt. Hñ aũt erãt nobiliores eoꝝ qui
sunt thessalonice: qui susceperũt vẽbum cum
omĩ auiditate: quotidie scrutãtes scꝑturas si
hec ita se haberent. Et multi quidem credide
rũt ex eis. & mulieꝝ gẽtilium honestaꝝ: &
viri ñ pauci. Cum aũt cognouissent in thes
salonica iudei: quia & beroe pdicatũ ẽ a pau
lo vbum dei: venerũt & illuc cmouẽtes & tr̃-
bãtes multitudinem. Statimq; tunc paulũ
dimiserunt fratres: ut iret vsq; ad mar̃. Hy
las aũt & thimothe? remãserunt ibi. Qui aũt
deducebãt paulum pduxerunt eum vsq; ad
athenas: & accepto mandato ab eo ad silam
& thimotheum vt q̃ celeriꝰ venirent ad illũ
profecti sunt. Paulus autẽ cum athenis eos
expectaret incitabaꝰ spũs ei? in ipso: vidẽs
ydolatrie deditam ciuitatem. Disputabat i-
gitꝰ in sinagoga cum iudeis & colentibo: & in
foro per omnes dies ad eos qui audierant.
Quidã aũt epicurei & stoici philosophi disse
bant cum eo: & quidam dicebant. Quid vult
semiuerbius hic dicere? Alij vero. Nouoꝝ
demoniorum videtur annunciator eẽ: quia
ihm & resurrectionem annunciabat eis. Et
apprehensum eum. ad ariopagum duxerunt
dicentes. Possumus scire que est hec noua q̃
a te dicitꝰ doctrina? Noua enim quedã infers
auribo nostris. Volum? ergo scire quidnam
velint hec eẽ. Athenienses aũt omnes & ad-
uene hospites ad nichil aliud vacabant: nisi
aut dicẽ aut audiẽ aliquid noui. Stans aũt
paulus in medio ariopagi ait. Viri athen-
enses p omnia quasi superstitiosos vos video
Preteriens enim & videns simulacra vestra
inuem & aram in qua scriptum erat. Ignoto
deo. Quod ergo ignorantes colitis: hoc ego
annuntio vobis. Deus qui fecit mundum &
omnia que in eo sunt: hic celi & terre cum sit
de? non manufactis templis inhabitat. nec
manibo humanis colitꝰ indigens aliquo. cum
ipse det ommibo vitam & inspiratõem & om-
nia. fecitq; ex vno homine omne gen? homi
num. inhabitare super vniuersam faciem ter
re: definiens statuta tempora & terminos ha

bitatõis eoꝝ. querere deum. si forte attra-
ctent eum aut inueniant. quamuis non lon
ge sit ab vnoquoq; nostrum. In ipso enim vi
uim? & mouemur & sum?: sicut & quidam
vestrum poetaꝝ dixerunt. Ipsi? enim & ge
nus sum?. Genus ergo cum sim? dei: non de
bemus estimare auro & argento aut lapidi.
sculpture ãtis & cogitacõi hominis diuinuz
eẽ simile. Et tempora quidem hui? ignorãcie
despiciens deus. nunc annunciat hominibus
vt omnes vbiq; penitenciam agant: eo q; sta
tuit diem in quo iudicatur? est orbem in equi
tate in viro in quo statuit. fidem prebẽs omni
bus: suscitãs eum a mortuis. Cum audissent
aũt resurrectionem mortuoꝝ: quidam quidẽ
irridebant: quidam vero dixerunt. Audiem?
te de hoc iterum. Sic paulus exiuit de medio
eoꝝ. Quidam vero viri adherentes ei crediꝺe
runt: in quibo & dyomsi? ariopagita & mu-
lier noie damaris: & alij cũ eis. Ca. XVIII

Post hec egressus ab athenis venit
corinthum. & inuenẽs quẽdã iudeũ
nomie aq̃lam ponticum genẽ q̃ nup
venerat ab ytalia & priscillam vxorem eius
eo q; precepisset claudi? discedere omẽs iu-
deos a roma accessit ad eos: & q; eiusdem erat
artis manebat apud eos & operabaꝰ. Erant
autẽ scenofactorie artis. Et disputabat in si
nagoga per omne sabbatum interponens no
mẽ domini ihesu: suadebatq; iudeis & grecis.
Cum venissent aũt de macedonia silas & thi
motheus: instabat verbo paulus testificans
iudeis eẽ christum ihm. Contradicentibus
autem eis & blasphemãtibo excuciens ves-
timenta sua dixit ad eos. Sanguis vester sup
caput vestrum. Mundus ego ex hoc ad gẽ
tes vadam. Et migrans inde. intrauit in do-
mum cuiusdam noie tyti iusti colentis deum
cui? dom? erat iuncta sinagoge. Crisp? aũt
archisinagogus credidit dño cum omni do-
mo sua: & multi corinthioꝝ audientes cre-
debant & baptisabanꝰ. Dixit aũt dñs nocte
per visionem paulo. Noli timẽ: sed loquere
& ne taceas. Propt̃ quod ego sum tecũ: &
nemo apponetꝰ tibi ut noceat te: quoniã popu
lus est michi multus in hac ciuitate. Sedit
aũt ibi annum & sex menses: docẽs apd eos

verbum dei. Gallione aũt p̃consule achaie
insurrexerũt vno aĩo iudei in paulũ: & addu
xerũt eũ ad tribunal dicentes: q̃ cõtra legem
h̃ persuadet hoĩbo colẽ deum. Incipiente autẽ
paulo aperire os: dixit gallio ad iudeos. Si
q̃dem eẽt iniquũ aliq̃d aut facin? pessimum
o viri iudei recte vos sustinerẽ: si vero questi
ones sũt de vbo & noĩbo legis vestre: vosip̃i
videritis. Judex ego hoy vboy nolo eẽ. Et e-
minauit eos a tribunali. Apprehendẽtes aũt
omẽs sosthenen p̃ncipẽ sinagoge pcuciebãt
eum añ tribunal. & nichil eoy galliom cure
erat. Paul? vero cũ adhuc sustinuisset dies
multos: fratribo valefaciens nauigauit siri-
am & cũ eo priscilla & aq̃la: q̃ sibi totonderat
in cenchris caput. Habebat enĩ votũ. Deue-
nitq̃ ephesum: & illos ibi reliq̃t. Ipse vero
ingressus sinagogam disputabat cum iudeis
Rogantib? aũt eis ut ampliori tpe maneret
apud eos nõ osensit: s̃ valefaciens & dicens
Oportet me solẽpnẽ diẽ aduẽtur? facẽ irl'm
& itey reuẽtar ad vos deo volẽte: profectus ẽ
ab epheso. Et descendẽs cesareaz ascẽdit & sa
lutauit ecclesiã: & descẽdit antiochiam. Et
facto ibi aliquãto tpe pfect? est. pambulãs
ex ordine galatiam regionẽ & frigiam: cõfir
mãs omnes discipulos. Jude? aũt quidam
appollo nomine: alexandrin? natõne. vir elo
quens deuenit ephesum: potens in scpturis.
hic erat edoct? viam domini: & feruẽs spiri
tu loquebat & docebat diligent ea que sunt
ihesu: sciens tãtum baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialit agere in sinagoga. Quẽ
cum audissent priscilla & aquila assumpserũt
eum: & diligencius exposuerunt ei viam do-
mini. Cum autem vellet ire achaiam: exhor
tati fratres scripserunt discipulis vt suscipe
rent eum. Qui cum venisset: cõtulit multum
his qui crediderunt. Vehement enim iude-
os reuincebat: publice ostẽdens per scriptu
ras eẽ xp̃m ihm. Ca. XIX.

Actum est aũt cum appollo eẽt co-
rinthi: vt paulus peragtis superio-
ribo partib? veniret ephesum: & in
ueniret quosdaz discipulos. Dixitq̃ ad eos
Si sp̃m sanctum accepistis credentes? At il
li dixerũt ad eum. Sed neq̃ si spirit? sanct?
est audiuim?. Ille vero ait. In quo ergo ba
ptisati estis? Qui dixerunt. In iohannis ba-
ptismate. Dixit aũ paulus. Johannes bapti
sauit baptismo penitentie populum dicens in
eum qui ventur? eẽt post ipsum vt crederẽt:
hoc est in ihesum. His auditis: baptisati sũt
in nomine domini ihu. Et cum imposuisset il
lis man? paulus: venit sp̃us sanct? sup eos
& loquebanť lingwis: & pphetabant. Erant
aũt omnes viri fere duodecim. Introgressus
autem sinagogam cum fiducia loquebať per
tres menses: disputans & suadens de regno
dei. Cum autem quidam indurarenť & non
crederent maledicentes viam domini coram
multitudine: discedẽs ab eis segregauit di-
scipulos: quotidie disputans in scola tyran-
ni cuiusdam. Hoc autem factũ est per bie-
nium: ita vt qui habitabant in asia audirent
verbum domini iudei atq̃ gẽtiles. Virtutes
q̃ quaslibet non modicas faciebat de? p ma
nũ pauli: ita vt etiam sup languidos defer-
renť a corpore ei? sudaria & semicincia &
recedebant ab eis languores: & sp̃us nequaz
egdiebanť. Temptauerũt aũt quidam & de
circũuemẽtibo iudeis exorcistis inuocare su-
per eos q̃ habebãt sp̃us malos nomẽ domini
ihu dicẽtes. Adiuro vos p ihm quem paul?
p̃dicat. Erant aũt cuius dã sceue iudei primi
pis sacerdotum septem filij qui hoc faciebãt.
Rndens aũt sp̃us neq̃ dixit eis. Jhesum no
ui: & paulum scio. Vos aũt qui estis? Et in
siliens hõ in eos in quo erat demonium pessi-
mum & dñat? amboy. invalwit otra eos: ita
vt nudi & vulnerati effugerẽt de domo illa.
Hoc aũt notum factũ est omnibo iudeis atq̃
gentilibo qui habitabant ephesi: & cecidit ti
mor super omnes illos: & magnificabať no-
men domini ihesu. Multiq̃ credentium ven
ebant confitentes & annũciantes act? suos.
Multi aũt ex eis qui fuerãt curiosa sectati cõ
tulerunt libros & combusserunt coram omni
bus: & computatis precijs illorum inuenerũt
pecuniam denariorum quinquagintamilium
Ita fortiter crescebat verbum dei & cõfirma
batur. His autem expletis apposuit paulus
in spiritu trãsita macedonia & achaia ire ihe
rosolimam dicens: quoniaz post̃q̃ fuero ibi:
oportet me & romam videre. Mittens autẽ
in macedoniam duos ex ministrantibus sibi

thimotheum et erastū: ipse remansit ad tem
pus in asia. Facta est aūt illo tpe turbatō ñ
minima de via dñi. Demetri⁹ em̄ quidā no⁊
mine · argētari⁹ faciēs edes argēteas dyane
pstabat artificibo nō modicū questū: q̄s cō⁊
uocās & eos q̄ eiusmodi erāt opifices dixit
Viri scitis q̄ de hoc artifitō est nob acq̄ sicō
& videtis & auditis q̄ ñ solū epheſi · ſ pene
totius asie paul⁹ hic suadēs auertit multam
turbā dicēs: quoniam non sunt dii qui mani
bus fiunt · Non solum autē hec periclitabit
nob pars in redargutōnem venire · sed & ma
gne dyane templum in nichilū reputabitur
& destrui incipiet maiestas eius quā tota a⁊
sia & orb colit. Diis auditis repleti sunt ira
et exclamauerunt dicētes · Magna dyana e⁊
phesio⁊. Et impleta est ciuitas confusione:
& impetū fecerūt vno animo in theatrū rap
to gaio & aristarcho macedombo comitibus
pauli. Paulo aūt volente intrare in populū
non pmiserunt discipuli · Quidam autē & de
asie principibo qui erant amici ei⁹ miserunt
ad eū: rogantes ne se daret in theatruz. Alii
autem aliud clamabant. Erat em̄ ecclesia cō
fusa: & plures nesciebant qua ex causa cōue⁊
missent. De turba aūt detraxerūt alexandrū
quendam ꝓpellentibo eum iudeis · Alexander
aūt manu silentō postulato: volebat ratōnez
reddere populo · Quem vt cognouerūt iudeū
eē: vox facta est vna omniū quasi per horas
duas clamantiū. Magna dyana ephesiorum
Et cum sedasset scriba turbas dixit. Viri
ephesij: quis em̄ est hominū q̄ nesciat ephe
siox ciuitatē cultricē eē magne dyane iouis
q̄ plis. Cum ergo hīs contradici nō possit
oportet vos sedatos eē: & nichil temē agere.
Adduxistis em̄ homines istos: neq̄ sacrile
gos neq̄ blasphemantes deam vestrā. Quod
si demetrius & qui cū eo sūt artifices habent
aduersus aliquem causam: conuentus fo⁊en
ses agunt̄ & proconsules sunt: accusent sein
uicem. Si quid autē alteri⁹ rei queritis: in
legittima ecclesia poterit absolui. Nam & pe
riclitamur argui seditiōis hodierne cū null⁹
obnoxius sit de quo possim⁹ reddere ratōem
concursus istius. Et cum hec dixisset dimi⁊
sit ecclesiam

Capitulum · XX.

Postq̄ aūt cessauit tumult⁹: vocatis
paulus discipulis & exhortat⁹ eos
valedixit: & pfect⁹ est vt iret in
macedoniam. Cum aūt pambulasset partes
illas & exhortat⁹ eos fuisset multo sermone
venit ad gretiam: vbi cū fuisset menses tres
facte sunt illi insidie a iudeis nauigaturo in
siriam: habuitq̄ consiliū vt reuerteret⁹ per
macedoniam. Comitat⁹ est autem eū sosipat⁹
pirriberoensis · thessalonicensiū vero aristar
chus & secūd⁹ & gaius derbe⁹ & timothe⁹.
asiam vero tichicus & trophimus. Hīj cum
precessissent sustinuerūt nos troade · nos ve
ro nauigauimus post dies azimorum a phi
lippis & venim⁹ ad eos troadē in diebo quīq
vbi demorati sumus diebo septem Vna aūt
sabbati cum vemissemus ad frangendum pa
nem paulus disputabat cum eis profectur⁹
in crastinum: protraxitq̄ sermonem vsq̄ in
mediam noctem · Erāt aūt lampades copio
se in cenaculo: vbi eram⁹ cōgregati. Sedēs
autem quidam adolescens nomine eutichicus
super fenestraz: cum mergeret⁹ somno grauī
disputante diu paulo ductus somno cecidit
de tertō cenaculo deorsum: & sublat⁹ est mor
tuus. Ad quē cum descendisset paulus incu⁊
buit sup eū · & cōplex⁹ dixit. Nolite turbari
Anima em̄ ipsi⁹ in ipso est · Ascēdens autez
frangēsq̄ panez & gustās · satisq̄ allocut⁹
est vsq̄ in lucē: & sic pfectus ē. Adduxerūt
aūt puerū viuentē & cōsolati sūt nō mimme
Nos aūt ascendentes nauigauim⁹ in asson.
inde suscepturi paulū · Sic em̄ disposuerat:
ipse p terrā iter factur⁹. Cū aūt cōueīssem⁹
in asson: assumpto eo venimus mitilenē. Et
inde nauigantes sequēti die venimus contra
chium: & alia die applicuim⁹ samū: & seqn
ti die venim⁹ miletum Proposuerat em̄ pau
lus trāsnauigare ephesū: ne qua mora illi fi⁊
eret in asia · Festinabat enim si possibile sibi
eēt: vt diez pēthecosten faceret iheroſolimis
A mileto autem mittens ephesū vocauit ma
iores natu ecclesie q̄ cum veīssent ad eum &
simul eēnt: dixit eis. Vos scitis a pma die
qua ingressus sum in asiam qualit̄ vobiscuz
per omne temp⁹ fuerim seruiēs dño cū omī
hūilitate & māsuetudie & lacrimis & tēpta⁊
tōibo q̄ michi acciderūt ex īsidiis iudeoz · quō

michil subtraxerim vobis vtilium · quo min9
annunciarē vob & docerē vos publice & per
domos: testificās iudeis atq; gētilibo in deum
pemitenciā & fidē in dn̄m nr̄m ihm xp̄m. Et
nūc ecce alligat9 ego spū · vado ī ihr̄m que
in ea ventura sint michi ig̈rans: misi q̄ spūs
sctus per oēs ciuitates michi ptestat̄ dicēs.
quomā vincula & tribulatões iherosolimis
me manent · Sed michil hoy vereor: nec fa
cio aiam meā preciosiorē q̄m me: dūmodo cō
summem cursum meum & ministeriū verbi
quod accepi a dño ihesu testificari euangeli
uz gratie dei. Et nūc ecce ego scio q̄ ampli9
non videbitis faciē meā: vos oēs per quos
trāsiui p̄dicans regnū dei. Quapropter conte
stor vos hodierna die: quia mūd9 sum a san
guine omniuz. Non enim subterfugi quomi
nus annunciarez omne conciliū dei vob. At
tendite vobis & vniuerso gregi: in quo vos
spiritus sanctus posuit episcopos regē eccle
siā dei: quam acquisiuit sanguine suo. Ego
scio q̄m intrabūt post discessionē meā lupi ra
paces in vos: non parcētes gregi. Et ex vo
bis ipsis exsurgent viri loquentes peruersa
vt abducāt discipulos post se. Propt̄ quod
vigilate memoria retinētes: quomā per tri
enium nocte & die nō cessaui cum lacrimis
monens vnūqueq; vēm. Et nunc cōmendo
vos deo & verbo gratie ipsi9: qui potens est
edificare: & dare hereditatē in sanctificatis
ommbo Argentū & aurū aut vestem nulli9
concupiui sicut ipsi scitis: q̄m ad ea que mi
chi op9 erāt & hīs qui mecū sunt ministra
uerūt man9 iste. Omnia oñdi vob: quomā sic
laborantes oportet suscipere infirmos. ac me
minisse verbi dn̄i ihesu: quoniam ipse dixit
Beatius est magis dare q̄m accipere. Et cum
hec dixisset: positis genibo suis orauit cū om
nibo illis. Magn9 autem flet9 factus est om
nium: & procūbentes super collū pauli oscu
labantur eum: dolentes maxime in verbo q̄d
dixerat qm̄ ampli9 faciem eius non eēnt vi
suri. Et deducebant eum ad nauem.

Capitulum. XXI.

Cum autē factū eēt vt nauigarem9
abstracti ab eis: recto cursu veim9
choum. & sequēti die rodū: & inde
patarā. deinde mirrā. Et cū inueissem9 nauē
transfretantem in phenicez: ascendentes na
uigauim9. Cum apparuissem9 autem cypro
relinq̄ntes eā ad sinistrā nauigauim9 ī syriā
& venimus tyrum. Ibi enim nauis exposi
tura erat onus. Inuentis autem discipulis
mansim9 ibi diebo septē. Qui paulo dicebant
per spiritum: ne ascenderet iherosolimā. Et
expletis diebo septē exiuim9 deducētibo
nos ommbo cum vxoribo & filiis vsq; foras
ciuitatem: & positis genibo in littore orauī
mus. Et cum valefecissemus inuicem ascen
dim9 nauem: illi autē redierunt in sua. Nos
vero nauigatōe expleta a tyro descendimus
ptolomaidam: & salutatis fratribo mansim9
die vna apud illos. Alia autem die profecti
venim9 cesaream. Et intrantes in domū phi
lippi euangeliste qui erat vn9 de septē: mā
simus apud eum. Huic autez erant quatuor
filie virgines ꝓphetantes. Et cū moraremur
per dies aliquot: superuenit quidaz vir a iu
dea ꝓpheta nomine agabo. Is cū venisset ad
nos tulit zonam pauli: & alligās sibi pedes
& manus dixit. Hec dicit spiritus sanctus.
Virum cuius est zona hec sic alligabunt in
iherusalem iudei: & tradēt in man9 gentium
Quod cum audissem9 rogabam9 nos: & qui
loci illi9 erant: ne ascenderet iherosolimam.
Tunc respondit paulus: & dixit. Quid faci
tis flentes & affligentes coz meum? Ego au
tem non solum alligari: sed & mori in iheru
salem paratus sum ꝓt̄ nomen domini ihesu
Et cuz ei suadere non possem9: quieuim9 di
centes. Domini voluntas fiat. Post dies au
tem istos preparati ascendebamus in iheru
salem. Venerunt aūt quidā ex discipulis a
cesarea nobiscū: adducentes secum apud quē
hospitaremur iasonem quendā cyprium an
tiquum discipulum. Et cum venissem9 ihe
rosolimam: libent̄ exceperunt nos frēs. Se
quenti autem die introibat paul9 nobiscum
ad iacobum: omnesq; collecti sunt seniores.
Quos cum salutassz: narrabat p singula que
de9 fecisset in gētibo per ministerium ipsius
At illi cuz audissent magnificabāt deū: dix
eruntq; ei. Vides frat̄ quot milia sunt in iu
deis qui crediderunt: & oēs emulatores sūt
legis. Audierunt autem de te: quia discessi
onē doceas a moyse eorum qui per gentes

sunt indeor4. dicens non debere eos circũcidere filios suos: neq; scd'z cõsuetudinẽ ingredi debere. Quid g̃ est: Vtiq; oportet cõuenire multitudinẽ. Audient em̃ te supuenisse. hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nob viri quatuor votũ habentes sup se. hos assumptis sanctifica te cũ illis: et impende in illis vt radant capita: & scient omẽs. quia que de te audierũt falsa sũt. sed ambulans & ipe custodiens legem. De hijs autẽ qui crediderũt ex gentibo nos scripsim? iudicantes: vt abstineant se ab ydolis immolato & sanguine & suffocato & fornicatiõe. Tũc paulus assumptis viris postera die purificatus cũ illis intrauit i templũ: annũcians expletionem dierũ purificatõis donec offerret̃ p vnoquoq; eor4 oblatõ. Cum autem septẽ dies consummarent: hij qui de asia erant iudei cũ audissent eu3 in templo cõcitauerũt omnẽ populũ: & iniecerũt ei man?clamãtes Viri israhelite adiuuate. hic ẽ homo q̃ aduersus populũ et legẽ et locũ hũc ommes vbiq; docens: insuper & gentiles induxit in templũ: & violauit sanctũ locũ istũ. Viderãt enim trophimũ ephesium in ciuitate cũ ipso: quẽ estimauerũt qm̃ i templũ introduxisset paulus. Commotaq; est cuntas tota: et facta ẽ concursio populi. Et apprehẽdentes paulum trahebant eũ extra templũ: & statim clause sunt ianue. Querentibo aũt eũ occidẽ: nũciatum est tribuno cohortis. q̃ tota cõfunditur iherusalem. Qui statim assumptis militibo et centuriombo decucurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunũ & milites: cessauerũt percutẽ paulũ. Tunc accedens tribunus apprehendit eũ & iussit eũ alligari cathenis duabus: & interrogabat quis esset: & quid fecisset. Alij aũt aliud clamabant in turba. Et cũ non posset certũ cognoscere pre tumultu: iussit duci eum in castra. Et cũ vemiss3 paul? ad g̃dus: cõtigit vt portaret̃ a militibo ꝓter vim populi. Sequebat̃ em̃ multitudo populi clamans: tolle eum. Et cũ cepiss3 induci in castra paulus: dicit tribuno. Si licet michi loqui aliquid ad te: Qui dixit ei Grece nosti Nonne tu es egipti? qui ãte hos dies tumultũ cõcitasti: & eduxisti in desertu3 q̃tuor milia viror4 sicarior4: Et dixit ad eũ paulus.

Ego sum homo quidẽ iudeꝰ a tharso cilicie: nõ ignote ciuitatis muiceps. Rogo aũt te: permitte michi loqui ad populũ Et cũ ille permisset: paul? stãs in g̃dibo annuit manu ad plebem: & magno silentõ facto allocut? est lingua hebrea dicens.

Ca. XXII

Viri frẽs & pres: audite quã ad vos nũc reddo rationem. Cũ audissent aũt q̃ hebrea lingua loquit̃ ad illos magis pstiterũt silẽcium. Et dixit. Ego sũ vir iudeꝰ nat? tharso cilicie: nutrit? aũt in ista ciuitate sec? pdes gamalielis. erudit? iuxta veritatem pne legis: emulator legis sicut et vos omnes estis hodie: qui hanc viam persecutus sum vsq; ad mortem. alligans & tradẽs in custodias viros ac mulieres. sicut pncipes sacerdotũ michi testimonium reddit et omnes maiores natu: a quibo & epistolas accipiens ad fratres damascum pergebam vt adducerem inde vinctos in iherusalez vt punirentur. Factum est autem eunte me & appinquãte damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa: & decidẽs in terram audiui vocem dicentem michi. Saule saule: quid me persequeris: Ego autẽ rndi. Quis es domine: Dixit ad me. Ego sum ihesus nazaren?: quẽ tu persequeris Et qui mecum erãt lumem quidem viderunt: vocem autem non audierunt ei? qui loquebat̃ mecum Et dixi. Quid faciã domine: Dns autez dixit ad me. Surgens vade damascuz: & ibi tibi dicet̃ de ommbo que te oportteat facẽ. Et cum nõ viderẽ pre claritate luminis illius ad manum deductus a comitibo. veni damascum. Ananias autẽ quidã vir scd'm legem testimoniũ habẽs ab ommbo cohabitãtibo iudeis veniens ad me & stans dixit michi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit. Deus patrum nostrorũ preordinauit te vt cognoscereꝰ voluntatem eius: vt videres iustum & audires vocem ex ore eius: q̃ eris testis illius ad omnes homines eorum que vidisti & audisti. Et nunc quid moraris: Exsurge & baptizaẽ: & ablue peccata tua inuocato nomine ipsi?. Factum est autem reuertenti michi in iherusalem et oranti in templo: fieri me in stupore mentis: et videre illum dicentem michi. Festina et

exi velociter ex iherusalem: qm̃ non recipi
ent testimoniū tuū de me. Et ego dixi dñe
ipsi sciunt q̃ ego erā concludēs in carcerem:
et cedens per synagogas eos qui credebant
in te. Et cum funderet̃ sanguis stephani te-
stis tui ego astabam & consentiebā: & custo
diebam vestimenta interficientiū illum. Et
dixit ad me. Vade: qm̃ ego ad natōnes lōge
mittam te. Audiebant aūt eum vsq̃ ad hoc
verbū: & leuauerūt vocē suam dicētes. Tol-
le de terra huiusmodi. Non em̃ phas est eum
viuere. Vociferātibꝰ autem eis & proicienti
bus vestimenta sua & puluerem iactantibꝰ
in aerem: iussit tribunꝰ induci eum in castra
& flagellis cedi & torqueri eum: vt sciret p
pter quam causam sic acclamarent ei. Et cū
astrinxisset eū lorīs: dixit astanti sibi centu
rioni paulꝰ. Si hominē romanum & indem
natum licet vobis flagellare? Quo audito cen
turio accessit ad tribunum: & nunciauit ei.
dicens. Quid actur⁹ es? Hic em̃ homo ciuis
romanꝰ est. Accedens autem tribunꝰ dixit
illi. Dic michi si tu romanꝰ es. At ille dix
it. Etiā. Et respondit tribunꝰ. Ego multa
summa ciuitatē hanc consecutꝰ sum. Et pau
lus ait. Ego autem & natus sum. Protinꝰ
ergo discesserunt ab illo qui eū torturi erāt.
Tribunꝰ quoq; timuit postq̃ rescivit q̃ ciuis
romanus eēt: & q̃ alligasset eū. Postera au
tem die volēs scire diligēciꝰ qua ex causa ac
cusaret̃ a iudeis solvit eū: & iussit sacerdotes
convenire & om̃e concilīū & producēs pau-
lum statuit inter illos. Capi. XXIII
Intendens aūt in concilium paulꝰ ait. Viri
fratres: ego omni conscientia bona cōuersa-
tus sum aī deū vsq̃ in hodiernum diē. Qui
ceps aūt sacerdotū ananias p̃cepit astantibꝰ
sibi percutere os eius. Tunc paulus dixit
ad eum. Percutiet te deus paries dealbate
Et tu sedens iudicas me secūdum legem: &
contra legē iubes me pcuti? Et qui astabāt
dixerūt. Summū sacerdotē dei maledicis?
Dixit aūt paulus. Nesciebam fratres: quia
princeps est sacerdotū. Scriptū est enim.
principē populi tui non maledices. Sciens
autem paulus q̃ vna pars eēt saduceorum.
& altera phariseorū: exclamauit in concilio
Viri frēs: ego phariseꝰ sū: filiꝰ phariseorū
De spe & de resurrectione mortuorū ego in
dicor. Et cum hec dixisset. facta est dissensio
int̃ phariseos & saduceos: & soluta ē mul-
titudo. Saducei aūt dicunt nō ee̊ resurrecti
onem mortuorꝫ. neq; angelū. neq; spiritum.
phariseꝰ aūt vtraq; confitent̃. Facta⁹ est aūt
clamor magn⁹: & exsurgentes quidaꝫ pha
riseorum: pugnabant dicentes. Nichil mali
inuenim⁹ in homine isto. Quid si spiritus lo
cutus est ei aut angel⁹? Et cum magna dis
sensio facta eēt: timens tribunꝰ. ne discer pe
retur paulus ab ipsis. iussit milites descende
re & rapere eum de medio eorum: ac deduce-
re eum in castra. Sequenti autem nocte as-
sistēs ei dominꝰ ait. Constans esto. Sicut
enim testificat⁹es de me in iherusalem: sic te
oportet & rome testificari. Facta aūt die col
legerunt se quidā ex iudeis: & devouerūt se
dicentes neq; manducaturos neq; bibituros
donec occiderent paulū. Erāt autem plus q̃
quadraginta viri qui hanc cōiuratōnem fece
rant: qui accesserunt ad principes sacerdotū.
& seniores: & dixerunt. Devotōe devouim⁹
nos michil gustaturos: donec occidam⁹ pau
lum. Nunc ergo vos notum facite tribuno
cum consilio: vt producat illum ad vos tan-
q̃ aliquid certius cognituri de eo. Nos vero
prius q̃ appropiet parati sum⁹ interficē illū.
Quod cuꝫ audisset filius sororis pauli insidi
as: veit & intravit in castra: nūciavitq; pau
lo. Vocans autem paulus ad se vnum ex cē
turionibꝰ ait. Adolescentem hunc adduc ad
tribunum. Habet emiꝫ aliquid indicare illi.
Et ille quidem assumens eum duxit ad tribu
num & ait. Vinctus paulꝰ rogavit me hūc
adolescentem perducē ad te: habentem aliq̃d
loqui tibi. Apprehēdens autem tribunꝰ ma
num illius secessit cum eo seorsum: & inter-
rogavit illum. Quid est quod habes indicaē
michi? Ille aūt dixit. Judeis cōvenit rogaē
te vt crastina die producas paulū in cōciliū
q̃si aliq̃d certi⁹ inq̃siturī sint de illo: tu vero
ne crediderīs illis. Insidiant̃ em̃ ei ex eis vi
ri amplius q̃ quadraginta: qui se devouerūt
non manducare neq; bibere donec interficiāt
eum: & nūc parati sunt exspectātes promis-
sum tuum. Tribunꝰ igit̃ dimisit adolescen
tem: precipiens ne cui loqueret̃: quoniā hec

nota sibi fecisset. Et vocatis duobo centuriobo dixit illis. Parate milites ducentos vt eant vsq cesaream: & equites septuaginta et lancearios ducētos a tercia hora noctis: et iumenta preparate. Vt imponentes paulum: saluū pducerēt ad felicē prefidē. Timuit em ne forte caperēt eū iudei & occiderēt. & ipse postea calūniam sustineret: & scribēs ei epistolā. continentē hec. Claudi? lisias: optimo pfidi felici salutē. Virū hūc cōprehensū a iudeis & icipientē interfici ab eis supuemēs cū exercitu eripui cognito q romanus est: volēs q scire causam quā obiciebāt illi deduxi eum in cōciliū illoz. Quē inuem accusari de q̄stionibo legis ipsoz: nichil vero dignū morte. aut vinculis hūtem crimen. Et cū michi perlatum esset de insidijs quas parauerant illi misi eum ad te: denuncians & accusatoribo vt dicāt apud te. Vale. Milites ergo scōm preceptum sibi assumentes paulū duxerūt illū p noctem in antipatridem: & postera die dimissis equitibus vt cū eo irent: reuersi sunt ad castra. Qui cū venissēt cesaream & tradidissent epistolā presidi: statuerunt ante illū et paulū. Cū legisset autē & interrogasset de qua prouintia esset & cognoscens q de cilicia esset. audiā te inquit cum accusatores tui venerint. Jussitq in pretorio herodis custodiri eum.

Capitulū. XXIIII.

Post quiq autez dies descendit princeps sacerdotum ananias cum seniorib quibusdā & tertullo quodam oratore: qui adierūt pfidem aduersus paulū. Et citato paulo: cepit accusare tertullus dicens. Cū in multa pace agam? per te & multa corrigant̄ per tuā prouidentiam. semper & vbiq suscipim? optime felix cū oīi gratiaz actione. Ne diuci? autem te protrahā oro breuit̄: vt audias nos pro tua clementia. Inuenim? hunc hominem pestiferum & cōcitantem seditōnem omnib iudeis in vniuerso orbe. & actorem seditōis secte nazareno rum: qui etiam templum violare conat? est quem & apprehensum voluim? scōm legem nostram iudicare. Superueniens autem tribun? lysias cum vi magna eripuit eū de manib nostris iubens accusatores eius ad te venire a quo poteris ipse iudicans de ommbus istis cognoscere: de quibo nos accusam? eum. Adiecerunt autem & iudei: dicentes hec ita se habere. Respondit autem paul?: annuente sibi preside dicere. Ex multis annis te esse iudicem gēti huic sciens: bono animo pro me satisfaciam. Potes em cognoscere quia non plus sunt michi dies q̄ duodecim ex quo ascendi adorare in iherusalem: & neq in templo inuenerunt me cum aliquo disputantem aut cōcursum facientē turbe. neq in sinagogis. neq in ciuitate. neq probare p̄nt tibi de quibo nunc me accusant. Confiteor autē hoc tibi q scōm sectam quam dicunt heresim sic deseruio patri & deo meo: credens ommibus que in lege & pphetis scripta sunt: spem habens in deum quam & hij ipsi expectant. resurrectionē futuram iustorum & iniquorū. In hoc & ipse studeo sine offendiculo conscienciā hz̄e ad deū: & ad homines semp. Post annos autē plures elemosinas factur? in gētem meam veni. & oblatōnes & vota: in quibus inuenerunt me purificatū in templo: nō cum turba neq cum tumultu. Et apprehēderunt me: clamantes & dicentes. Tolle immundum nr̄m. Quidā aūt ex asia iudei quos oportebat modo apud te p̄sto eē & accusare si q̄d haberēt aduersū me: aut hij ipsi dicant. si q̄d inuenerūt in me iniquitatis cum stem in cōcilio. nisi de vna hac solummodo voce qua clamauī inter eos stans: quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis. Distulit autē illos felix: certissime sciēs de via hac dicens. Cum tribun? lysias descenderit audiaz vos. Jussitq centurioni custodire eū & habere requiē: nec quenq̄ de suis prohibere ministrare ei. Post aliq̄t aūt dies veniēs felix cū drusillā vxore sua que erat iudea rogauit vt videret paulum: & audiuit ab eo fidem que est in xp̄m ihesū. Disputante autez illo de iusticia & castitate & de iudicio futuro: tremefact? felix rndit. Quod nūc attinet vade: tempore aūt opportuno accersiam te: simul & sperans q pecunia ei daret̄ a paulo: propt̄ q̄d & frequent̄ accersiens eum loquebatur cū eo. Biennio autē expleto: accepit successorem felix ponticum festum. Volens autem gratiam prestare iudeis felix: reliquit paulum vinctum

Capi. XXV

Festus ergo cuz venisset in ꝓuintiã: post triduũ ascẽdit iheroſolimam a cesarea. Adierũtq; eũ ꝓncipes sacerdotũ & ꝓmi iudeoꝝ aduersus paulũ: & rogabant eũ postulãtes gr̃ciam aduersus eũ vt inberet pduci eũ in iherusalẽ: insidias tendẽtes vt interficerẽt eum in via. Festus aũt respõdit seruari quidem paulũ in cesarea: se autẽ maturi? pfecturum. Qui ergo in vob̃ ait potentes sunt descendentes simul: si quod est in viro crimen accusent eum. Demoratus aũt inter eos dies non amplius q̃ octo aut decẽ descendit cesareã: & altera die sedit pro tribunali: & iussit paulum adduci. Qui cum pductus cẽt circumsteterũt eũ qui ab iheroſo lima descenderãt iudei multas & graues causas obiciẽtes quas non poterãt ꝓbare: paulo ratõnem reddente: quoniam neq; in legem iudeoꝝ. neq; in templum. neq; in cesarẽ quicq̃ peccaui. Festus autẽ volens gr̃tiam prestare iudeis: respondens paulo dixit. Vis iheroſolimam ascendẽ: & ibi de hijs iudicari apud me? Dixit autez paul?. Ad tribunal cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Judeis non nocui: sicut tu meli? nosti. Si enim nocui aut dignũ morte aliquid feci: ñ recuso mori. Si vero michil est eorũ que hĩj accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cum consilio locut? respondit. Cesarẽ appellasti: ad cesarẽ ibis. Et cũ dies aliquot transacti eẽnt: agrippa rex & bernice descenderũt cesaream ad salutandũ festũ Et cum dies plures ibi morarent̃: festus regi iudicauit de paulo dicens. Vir quidã est derelictus a felice vinctus: de quo cum essem iheroſolimis adierunt me principes sacerdotum & seniores iudeorũ: postulantes aduersus illum damnationem. Ad quos respondi q; nõ est romanis consuetudo donare aliquẽ hominem priusq̃ is qui accusat̃ presentes habeat accusatores: locumq; defendendi accipiat ad abluenda crimina que ei obiciuntur Cum ergo huc conuenissent: sine vlla dilatione in sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum. De quo cuz stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malũ: questiones vero quasdam de sua superstitione habebãt aduersus eũ et de quodam ihesu defuncto quem affirmabat paulus viuere. Dubitans aũt ego de huiusmodi questione: dicebam si vellet ire iheroſolimã: & ibi iudicari de istis. Paulo aũt appellãte vt seruaretur ad augusti cognitõnem: iussi seruari eum donec mittam eũ ad cesarem. Agrippa autem dixit ad festum Volebam & ipse hominez audire. Cras inquit audies eũ Altera aũt die cũ venisset agrippa et bernice cũ multa ambitõe & introissent in auditorium cũ tribunis & viris pricipalibus ciuitatis: iubente festo adduct? est paulus. Et dixit fest?. Agrippa rex & omnes qui simul adestis nobiscũ viri: videtis hũc hoiem de quo omnis multitudo iudeorum interpellauit me iheroſolimis petentes & acclamantes non oportere eum viuere amplius. Ego vero comperi michil dignum morte eum admisisse. Ipso autem hic appellante: ad augustũ iudicarũ mittẽ. De quo quid certũ scribam dño non habeo: ꝓpt̃ quod perduxi eũ ad vos & maxime ad te rex agrippa. vt interrogatõne facta habeã quid scribã. Nisi me ratõe eñ michi videt̃ mittẽ vinctũ: & causas ei? non significare.

Capitulum. XXVI.

Agrippa vero ad paulũ ait. Permittitur tibi loq̃ pro temetipso. Tunc paul? extẽta manũ cepit ratõem reddere. De omnibus q̃bus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatũ apud te. cũ sim defensur? me hodie: maxie te sciẽte omnia q̃ apud iudeos sũt consuetudines & questiones: ꝓpt̃ quod obsecro pacient̃ me audias. Etquidez vitam meam a iuuẽtute que ab initio fuit in gente mea in iheroſolimis nouerunt omnes iudei: presciẽtes me ab initõ si velint testimoniũ perhibere quoniam secunduz certissimã sectã nostre religionis vixi phariseus. Et nũc in spe que ad pres nostros repromissionis facta est a deo. sto iudicio subiectus: in q̃ duodecim tribus nostre nocte & die deseruiẽtes sperant deuenire. De qua spe accusor a iudeis o rex. Quid incredibile iudicat̃ apud vos si deus mortuos suscitat? Et ego quidem estimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere: quod & feci iheroſolimis. Et multos sanctorum ego in carceribus inclusi: a principibus

sacerdotū potestate accepta: et cū occiderent detuli sententiaz. Et per omnes sỹnagogas frequenter puniens eos. cōpellebaz blasphemare: & amplius insaniens in eos. psequebar vsq; in exteras ciuitates. In quibꝰ dum irez damascū. cū potestate & ꝑmissu pncipum sacerdotum: die media in via vidi: rex de celo supra splendorez solis circumfulsisse me lumē & eos qui mecum simul erāt: omnesq; nos cū decidissemus in terram audiui vocem loquētem michi hebraica ligua. Saule saule quid me persequeris? Durū ē tibi cōtra stimulum calcitrare. Ego autez dixi. Quis es domine? Dominꝰ autem dixit. Ego sum ihesus: quē tu persequeris. Sed exurge: & sta supra pedes tuos. Ad hoc em apparui tibi. vt constituam te ministrū & testem eorꝝ que vidisti & eorum quibꝰ apparebo tibi: eripiēs te de populis & gentibus in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorꝝ vt conuertant a tenebris ad lucem. & de pōtate sathane ad deū: vt accipiant remissionem peccatorꝝ: & sortem inter sanctos per fidez que est in me. Vnde rex agrippa non fui incredul? celesti visioni: sed hijs qui sunt damasci ꝑmum & iherosolimis & i omnē regionē iudee. & gentibꝰ annūciabam. vt penitētiā agerent. & cōuerterentur ad deū: digna penitētie opa faciētes. Hac ex causa me iudei cū essem in templo cōprehēsum tēptabant volentes me interficere. Auxilio aūt adiutus dei vsq; i hodiernū diē sto testificās minori atq; maiori: michil extra dicēs q̄ꝑ q̄ ꝓphete locuti sūt futura eē & moyses: si passibilis cristus. si primus ex resurrectione mortuorꝝ lumē annūciaturus est populo & gentibꝰ. Hec loquēte eo & rationē reddente: festus magna voce dixit. Insanis paule. Multe te littere ad insaniam conuertunt. Et paulus nō insanio inquit optime feste: sꝫ veritatis & sobrietatis verba loqr. Scit eī de hijs rex: ad quē & cōstanter loquor. Latere eī eum michil horꝝ arbitror. Neq; emz in angulo quicq̄ horum gestum est. Credis rex agrippa ꝓphetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad paulum. In modico suades me cristianum fieri. Et paulus. Opto apud deū & in modico & in magno: non tantū te: sꝫ etiaz omnes qui audiunt hodie fieri tales qualis & ego sū: exceptis vinculis hijs. Et exsurrexit rex & ꝑses & bernice & q̄ assidebant eis. Et cū secessissent. loq̄bantur adinuicem dicentes: quia michil morte aut vinculorū dignū quid fecit homo iste. Agrippa autez festo dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem.

Cap. XXVII.

ET aūt iudicatū ē nauigaē eū in ytaliā & tradi paulū cū reliqs custodijs centurioni nōie iulio cohortis augu ste: ascēdentes nauē ad rumētinā incipientez nauigare. circa asie loca sustulimus: ꝑseuerante nobiscū aristarcho macedone thessalonicense. Sequenti aūt die venim? sydonem. Humane aūt tractans iulius paulū ꝑmisit ad amicos ire: & curā sui agere. Et inde cum sustulissem? subnauigauim? cyprū ꝓpterea q̄ essent venti contrarij. Et pelagus cilicie & pāphilie nauigātes venim? listraz q̄ ē licie: & ibi iuenīes cēturio nauē alexādrinā nauigātē i ytaliā: trāsposuit nos i eā. Et cū multis diebꝰ tarde nauigaremus & vix deuenissemus cōtra gnydū: ꝓhibente nos vento adnauigauimus crete iuxta salmonā. Et vix iuxta nauigantes venimus in locū quēdā q̄ vocatur bomꝑortus: cui iuxta erat ciuitas thalassa. Multo aūt tēpore pacto et cū iam non eēt tuta nauigatio eo q̄ et ieiunium iam ꝑteriisset: cōsolabat eos paulus dicens eis. Viri: video quoniā cū iniuria et multo dāno non solū oneris et nauis: sed etiā aiarꝝ nrārꝝ incipit eē nauigacō. Centurio aūt gubnatori et nauclero magis credebat: q̄ꝑ hijs q̄ a paulo dicebant. Et cum aptus portus non esset ad hyemandum: plurimi statuerunt consilium nauigare inde si quo modo possent deuenientes phenicen hyemare portum crete respicientem ad affricum et ad chorum. Aspirante aūt austro estimantes ꝓpositū se tenere: cuz subtulissent de ason. legebant cretam. Non post multū autem misit se cōtra ipam vent? typhonicus: q̄ vocat euroaquilo. Cumq; arrepta eēt nauis. et nō posset conari in ventū: data naue flatibꝰ ferebamur. In insulā autē quandam decurrentes que vocat cauda: potuimus vix obtinere scapham. Qua sublata adiutorijs vtebant accingentes nauē: timētes ne in syrtim inciderent: submisso vase sic

ferebantur. Valida autez nobis tempestate iactatis. sequēti die iactum fecerunt: & tercia die suis manibo armamēta nauis proiecerunt. Neq autē sole neq syderibo apparēti-bus per plures dies & tēpestate non exigua imminente: iam ablata erat spes omnis salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset: tunc stans paulus in medio eorū dixit. Oportuerat quidem o viri audito me non egredi a creta: lucriq facere iniuriā hanc & iacturam. Et nunc suadeo vob bono animo eē. Amissio em̄ nullius anime erit ex nobis: p̄ terq̄ nauis. Astitit em̄ michi hac nocte angel⁹ dei cuius sum ego & cui deseruio dicēs. Ne timeas paule: cesari te oportet assistere. Et ecce donauit tibi deus omnes qui nauigant tecum. Propter qđ bono animo estote viri. Credo em̄ deo meo: q̄ sic erit quēadmodū dictū est michi. In insulā aūt quandam oportet nos deuenire. Sed postea q̄ q̄rtadecima die nox supuenit: nauigantibo nobis in adria circa mediā noctez suspicabant naute apparere sibi aliquā regionē. Qui & summittētes bolidē. inuenert passus viginti: & pusillum inde separati inuenerūt passus q̄ndecim. Timētes aūt ne in aspera loca incideremus de puppi mittētes anchoras quatuor optabāt diem fieri. Nautis vero querentibus fugere de naui: cum misissent scapham in mare sub obtētu quasi inciperent a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni & militibo Nisi hi in naui manserint: vos salui fieri nō potestis. Tunc absciderūt milites funes scaphe: & passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet fieri: rogabat paulus oēs sūmere cibum dicens. Quartadecima die hodie expectantes ieiuni permanetis: nichil accipiēt es Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset: sumēs panem gratias egit deo in conspectu omniū: & cum fregisset cepit manducare. Animequiores autem facti omnes: & ipsi sumpserunt cibum. Eramus autez vniuerse anime in naui ducente septuagintaseptē. Et saciati cibo alleuiabant nauem: iactantes triticum in mare. Cum autē dies factus eēt terram non agnoscebant: sinū vero quendā cōsiderabant habentem litus: in quē cogitabant si possent eicere nauem. Et cum anchoras sustulissent cōmittebant se mari. simul laxātes iūcturas gubernaculorū: & leuato artemone p̄m aure flatum tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locum bithalassum impegerūt nauē. & prora quidē fixa mānebat immobilis: puppis vero soluebat̄ a vi maris. Militū autez cōsiliū fuit vt custodias occiderent: ne q̄s cum enatasset effugeret: centurio aūt volens seruare paulum p̄hibuit fieri. Jussit q̄ eos qui possent natare mittere se primos & euadere & ad terram exire: & ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea que ē naui erāt. Et sic factum est: vt omnes anime euaderēt ad terram.

Capitulum. XXVIII.

Et cū euasissemus: tūc cognouimus q̄ mitilene insula vocabat̄. Barbari vero p̄stabāt nō modicā hūamtatē nobis. Accensa em̄ pira reficiebant nos oēs: p̄pter ymbrem qui imminebat & frigus. Cū congregasset aūt paulus sarmentoy aliquantam multitudinem & imposuisset sup ignē: vipera a calore cum processisset inuasit manū eius. Vt vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius: adinuicem dicebant. Vtiq homicida ē hō hic: q̄ cū euasit de mari vltio diuina non simit eū viuere. Et ille q̄dez excutiens bestiam in ignem: nichil mali passus est. At illi existimabant eū in tumorem cōuertendū: & subito casurū & mori. Diu aūt illis sperantibo & videntibo nichil mali in eo fieri: cōuertentes se. dicebant eū eē deum. In locis autē illis erāt p̄dia p̄cipis insule nōie publij: qui nos suscipiēs. triduo benigne exhibuit. Contigit autē patrem publij febribo & dissinteria vexatum iacere. Ad quē paul⁹ intrauit: & cū orasset & imposuisset ei manus saluauit eū. Quo facto: omnes qui in insula habebāt infirmitates accedebāt & curabant̄ Qui etiā multis honoribo nos honorauerūt: & nauigantibo nobis imposuerūt que necessaria erant. Post mēses aūt tres nauigauimus in naui alexandrina que in insula hyemauerat: cui erat insigne castroꝝ. Et cuz venissemus siracusanam: mansimus ibi triduo. Inde circūlegentes deuenim⁹ regium: & post vnū diem flante austro secunda die

venimus putheolos · vbi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septez: & sic venimus romam · Et inde cū audissent fratres occurrerūt nobis vsq; ad apij forum· & tribo tabernis · Quos cū vidissz paul? gratias agēs deo accepit fiduciā · Cū aūt venissemus romaz pmissum ē paulo pmanere sibimet: cū custodiente se milite · Post terciū aūt diē cōuocauit pmos inde oz · Cūq; venissent dicebat eis · Ego viri frēs michil aduersus legez faciēs aut morē paternū: vinct? ab iherosolimis traditus sū in man? romanoz · q̄ cū interrogationē de me habuissent voluērt me dimittē: eo q̄ eēt nulla causa mortis ī me Contradicentibo aūt iudeis coact? sum appellare cesarem: non quasi gentē meā habens aliquid accusare · Propter hanc igit̄ causaz rogaui vos videre & alloqui · Propter spem emz israhel cathena hac circūdatus sum · At illi dixerūt ad eum · Nos neq; lras accepim? de te a iudea: neq; aduenēs aliquis fratrum nunciauit aut locutus est quid de te malum· Rogamus aūt a te audire que sentis · Nam de secta hac notum est nobis: quia vbiq; ei contradicitur · Cum cōstituissent aūt illi diē venerūt ad eum in hospicium plurimi: quibo exponebat testificans regnū dei suadēsq; eis de ihesu ex lege moysi & pphetis a mane vsq; ad vesperam · Et quidam credebant hijs que dicebant̄: quidam vero non credebant · Cūq; inuicem non eēnt consentientes: discedebant dicente paulo vnū verbum · Quia bñ spirit? sanctus locutus est per ysaiam pphetam ad patres nostros dicens · Vade ad populū istū & dic · Aure audietis & non intelligetis: & videntes videbitis & non perspicietis · Incrassatum est cor populi huius & auribo graviter audierunt & oculos suos compresserūt: ne forte videant oculis & auribo audiant & corde intelligant: & conuertant se & sanem eos · Notum ergo sit vobis: quoniam gentibo missum est hoc salutare dei: & ipsi audient · Et cū hec dixisset: exierunt ab eo iudei multam habentes inter se questionem · Mansit aūt biennio toto in suo conductu: & suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eū predicans regnum dei & docens que sunt de dño ihesu christo cū omni fiducia sine phibitōne ·

Explicit liber actuū apostoloz · Incipit prologus in epistolas canonicas ·

Non ita ē ordo apud grecos qui integre sapiūt fidēq; rectaz sectant̄ epistolaz septē · q̄ canonice nuncupant̄ · sic̄ in latinis codicibo inuem̄: vt q̄ petrus ē pmus ī ordine apostoloz: pme sint etiā eiq? epistole in ordine ceteraz · Sed sic euāgelistas dudū ad veritatis lineā correximus: ita has pprio ordini deo nos inuāte reddidim? · Est em̄ vna earū pma iacobi: due petri tres iohānis · & inde vna · Que si sic vt ab eis digeste sūt ita q̄s ab interptibo fideliter ī latinū verterent̄ eloquiū · nec ambiguitatē legētibo facerēt · nec pmonū sese varietas impugnaret: illo pcipue loco vbi de vnitate trinitatis in pma iohānis epistola positū legim? · ī qua etiā ab infidelibo trāslatoribo multū erratū eē a fidei veritate cōperim? · triū tantūmodo vocabula hoc ē aq̄ sanguinis & spūs in ipa sua edicōne ponētibo: & pātis verbiq; ac spūs testimoniū omittentibo · in quo maxime fides catholica roborat̄: et pātis & filij et spūs sancti vna diuinitatis subā comprobat̄ · In ceteris vero epistolis quātū a nrā alioz distet edicio lectoris prudētie derelinq̄ · Sed tu virgo xpi eustochiū dū a me impensi? scpture veritatē inquiris meā q̄dāmodo senectutē inuidoz dentibo corrodēdā exponis: q̄ me falsariū coruptorēq; sctāz pnūciant scpturaz · Oz ego in tali ope nec emuloz meoz inuidētiā ptiesco nec scte scptuē veritatē poscētibo denegabo.

Explicit prologus. Incipit argumētū in epistolam canonicam beati iacobi apostoli.

Iacobo apostolus sanctum instruit clerū de cultura celestiū preceptoz & regula catholice obseruātie: & de inuicte patientie maiestate & de reuelatione plurimoz um: & de mēdatio magistroz.

Explicit argumētum · Incipit · epistola canonica beati iacobi apli.

Iacobo dei & dñi nostri ihesu christi seru?: duodecim tribubo q̄ sūt in dispersione salutē · Omne gaudium existimate frēs mei cū in temptatōnes varias

469

inciderítis: sciẽtes q̃ ꝓbatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habeat: vt sitis perfecti & integri in nullo deficientes. Si quis aũt vestrũ indigt sapiẽtia postulet a deo qui dat oĩbꝰ affluenter & non improperat & dabit ei. Postulet autẽ in fide: nichil hesitans. Qui em̃ hesitat similis est fluctui maris: qui a vento mouetur & circumfertur. Non ergo estimet hõ ille q̃ accipiat aliquid a dõmio. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua: dives autem in humilitate sua: qm̃ sicut flos feni transibit. Exortus em̃ est sol cum ardore & arefecit fenum: & flos eius decidit: & decor vultus ei⁹ deperijt. Ita & dives in itineribꝰ suis marcescet. Beatus vir q̃ suffert temptationem: quoniam cum ꝓbat⁹ fuerit accipiet coronam vite: quam repromisit deus diligentibꝰ se. Nemo cum temptatur dicat: quoniam a deo temptatur. Deus em̃ intemptator malorum est. Ipse autem neminem temptat. Vnusquisq; vero temptat̃ a cõcupiscentia sua: abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit parit peccatum: peccatum vero cum consũmatum fuerit generat mortem. Nolite itaq; errare frẽs mei dilectissimi. Omne datum optimum & omne donũ pfectum desursũ est descendens a patre luminũ: apud quem nõ est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie em̃ genuit nos verbo veritatis: vt simus initium aliquod creature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit aũt oĩs homo velox ad audiendum: tardus aũt ad loquendũ: & tard⁹ ad iram. Ira em̃ viri iusticiam dei non operatur. Propter quod abicientes omnem immundiciam & abundantiã malicie. in mansuetudine suscipite insitum verbũ: qꝺ potest saluare animas vestras. Estote aũt factores verbi & nõ auditores tantũ fallẽtes vosmetipsos: q̃ si quis auditor est verbi & non factor: hic comparabit̃ viro cõsideranti vultũ natiuitatis sue in speculo. Cõsiderauit em̃ se & abijt: & statim oblit⁹ est qualis fuerit. Qui aut̃ pspexerit in lege pfecte libertatis & permanserit in ea nõ auditor obliuionis factus sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis aũt putat se religiosum eẽ non refrenans linguã suã ſ seducẽs cor suũ: huius vana est religio. Religio mũda & immaculata apud deũ & p̃em hec est visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo. Cap̃. II.

Fratres mei: nolite in psonarum acceptione hãe fidẽ dñi nostri ihesu xp̃i glorie. Etem̃ si introierit in cõuentũ vestrũ vir: aureum anulũ hns in veste candida: introierit aũt & paup in sordido hitu: & intendatis in eum qui indutus est veste p̃clara & dixeritis tu sede hic. bñ: pauperi aũt dicatis tu sta illic. aut sede sub scabello pedũ meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide & heredes regni quod repromisit deus diligentibꝰ se? Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne diuites per potentiam oppriműt vos. & ipsi attrahũt vos ad iudicia? Nonne & ipi blasphemant bonũ nomen quod inuocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem ſm scripturas diliges ꝓximũ tuũ sic teip̃m. bñfacitis: si autem personas accipitis peccatum operamini: redarguti a lege quasi transgressores. Quicunq; aũt totam legẽ seruauerit: offendat autem in vno: factus ẽ oĩm reus. Qui enim dixit non mechaberis: dixit & non occides. q̃ si nõ mechaberis. occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini & sic facite: sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Judicium enim sine misericordia illi: qui non facit misericordiã. Superexaltat autem misericordia iudiciũ. Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere: opera aũt non habeat? Nunqꝺ poterit fides saluare eũ? Si autẽ frater & sor nudi sint & idigeãt victu quotidiano: dicat autem aliquis ex vobis illis. ite in pace calefaciamini & saturamini. non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori: quid proderit vobis? Sic & fides si non habeat opera: mortua ẽ in semetip̃a. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: & ego opera habeo. Ostende mihi fidem tuam sine operibꝰ: & ego ostendam tibi ex operibꝰ fidẽ meã. Tu credis qm̃ vn⁹

est deus: benefacis. Et demones credunt & cõtremiscũt. Vis autez scire o homo inanis: qm̃ fides sine operibo ociosa ē? Abrahã pater nr̃ nõ ex opibo iustificatus est. offerẽs ysaac filiũ suũ sup altaẽ? Vides qm̃ fides cooperabatur operibo illius: & ex opibo fides cõsummata ē? Et suppleta est scptura dicens Credidit abrahã deo: & reputatũ ē illi ad iusticiam: & amicus dei appellatus est. Videtis qm̃ ex operibus iustificatur homo: & non ex fide tãtũ? Similiter & raab meretrix nonne ex operibo iustificata est suscipiens nuncios. & alia via eiciens? Sic em̃ corpus sine spiritu mortuũ est: ita & fides sine opibo mortua ē.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes qm̃ maius iudicium sumitis. In multis em̃ offendimus omnes. Si quis in verbo nõ offendit: hic perfectus est vir. Potest etiaz freno circũducere totum corpus. Si aũt eqs frena in ora mittimus ad cõsentiendũ nobis & omne corpus illoz circũferimus. Et ecce naues cũ magne sint & a vẽtis validis minent̃: circũferũtur aũt a modico gubernaculo vbi impetus dirigentis voluerit. Ita & lingua modicũ quidez membz ē: & magna exaltat. Ecce quantus ignis qm̃ magnã siluam incendit. Et lingua nrã ignis ē: vniuersitas iniqtatis. Lingua cõstituit̃ in mẽbris nr̃is q̃ maculat totũ corpus: & inflammat rotaz natiuitatis nr̃e inflammata a gehenna. Omnis em̃ natura bestiaz & volucrũ & serpentium etiam & ceterorum domant̃ & domita sunt a natura humana: linguam aũt null? hominũ domare pt̃. Est em̃ inquietuz malũ: & plena veneno mortifero. In ipa bñdicimus deũ & pr̃em: & in ipsa maledicim? hoies q̃ ad imaginẽ & similitudinẽ dei facti sunt. Ex ipo ore procedit bñdictio & maledictio. Non oportz fratres mei hec ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Nunquid potest fratres mei ficus vuas facere: aut vitis ficus? Sic neq salsa dulcem potest facere aquam. Quis sapiens & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Si zelũ amarum habetis. & contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari & mendacẽs eẽ aduersus veritatẽ. Non ẽ em̃ ista sapientia desursũ descẽdens a pr̃e luminũ: s terrena animalis. dyabolica. Vbi em̃ zelus & cõtentio: ibi inconstãtia & omne op? prauũ. Que aũt desursũ ē sapiẽtia: primum quidem pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis. bonis ꝯsentiẽs plena misericordie & fructibo bonis: iudicãs sine emulatione. Fructus autẽ iusticie i pace seminat̃: facientibo pacem.

Cap. IIII.

Unde bella & lites in vobis? Nõne ex concupiscentijs vestris: q̃ militant in membris vestris? Concupiscitis & non habetis: occiditis & zelatis: & nõ potestis adipisci. Litigatis & belligeratis: & non habetis propter quod non postulatis. Petitis & ñ accipitis: eo q̃ male petatis: vt i cõcupiscentijs vestris insumatis. Adulteri: nescitis q̃ amicicia hui? mũdi inimica ē deo? Quicũq ergo voluerit amicus eẽ seculi hui?: inimicus dei cõstituitur. An putatis q̃ inaniter scriptura dicat: ad inuidiaz concupiscit spũs qui habitat in vobis? Maiorem aũt dat gratiam. Propter qd̃ dicit. Deus superbis resistit: humilibo aũt dat gratiã. Subditi ergo estote deo: resistite aũt dyabolo: & fugiet a vobis. Appropiate deo: & appropinquabit vob̃. Emũdate man? pctõres: & purificate corda duplices animo. Miseri estote & lugete & plorate: risus vester in luctum cõuertatur: & gaudium in merorem. Humiliamini i conspectu domini. & exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum: detrahit legi & iudicat legem. Si autem iudicas legem: nõ es factor legis sed iudex. Vn? est em̃ legislator & iudex: qui potest perdere & liberare. Tu aũt quis es qui iudicas proximũ tuũ? Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam ciuitatem: & faciemus ibi quidez annũ & mercabimur & lucz faciemus: q̃ ignoratis quid erit in crastino. Que est emz vita vr̃a? Vapor ē ad modicum parens: & deinceps exterminabit̃ pro eo vt dicatis: si dñs voluerit. & si vixerimus. faciemus hoc aut illud. Nunc aũt exultatis in superbijs vr̃is. Omnis exultatõ talis maligna est. Scienti igitur bonũ facere & nõ facienti

peccatum est illi. Capitulum. V.

Agite nūc diuites: plorate vlulantes in miseriis vīis q̄ aduenīēt vobis. Diuitie vīe putrefacte sūt & vestimēta vrā a tyneis comesta sūt. Aurū & argentū vīm erugināuit: & erugo eoꝝ ī testa: mētū vob erit: & māducabit carnes vras sic igīs. Thesaurizastis vob irā in nouissimis diebo. Ecce merces operariorꝝ qui messuerūt regiones vras q̄ fraudata ē a vobis clamat & clamor eoꝝ ī aures dominī sabaoth introiuit. Epulati estis sup terram: & in luxuriis enutristis corda vrā. In die occisionis addixistis & occidistis iustū: & nō restitit vobis. Patientes igit̄ estote fratres vsq; ad aduēntum dominī. Ecce agricola expectat preciosum fructū terre. patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinū. Patientes igit̄ estote & vos & cōfirmate corda vrā: qm̄ aduentus dñi appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres ī alterutrū: vt nō iudicemī. Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum accipite fratres laboris & patientie pphetas qui locuti sunt in noīe dominī. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiā iob audistis: & finē dominī vidistis: qm̄ misericors est dñs & miserator. Ante oīa aūt frēs mei nolite iurare: neq; per celū neq; p terram neq; aliud quodcūq; iuramentū. Sit autem sermo vester est ē. non nō: vt non sub iudicō decidatis. Tristatur autē aliquis vīm: oret equo animo & psallat. Infirmatur q̄s in vobis: inducat presbiteros ecclesie & orent sup eum: vnguentes eum oleo in noīe dominī. Et oratio fidei saluabit infirmū: & alleuabit eum dñs: & si in peccatis sit dimittēt̄ ei. Confitemini ergo alterutrū peccata vrā: & orate p inuicem vt saluemini. Multū em̄ valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis: & oratione orauit vt non plueret sup terrā: & nō pluit annos tres & mēses sex. Et rursū orauit: & celū dedit pluuiā: & terra dedit fructū suū. Fratres mei. si q̄s ex vobis errauerit a veritate & cōuerterit q̄s eū: scire debet. qm̄ qui cōuerti fecerit peccatorē ab errore vie sue saluabit animam eius a morte: & operit multitudinem pcōꝝ.

Explic̄ epla canonica bti iacobi apostoli

Incipit argumentum in epistolam canonicā beati petri apostoli primam.

Discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos & peregrinos in hoc seculo monstrat. & preterite vite penitere suadet: & in nouam vitam proficere tota cum sollicitudie exhortatur symon petrus filius iohannis prouintie galilee vico bethsaida frater andree apostoli.

Explicit argumentum. Incipit epistola canonica beati petri apostoli p̄ma.

Petrus apostol? ihū christi. electis aduenis dispersionis pōthi galatie capadocie asie & bithinie fm̄ p̄scientiam dei patris in sanctificatiōnē spūs ī obedientiā & aspersionem sanguinis ihesu xp̄i: grā vobis & pax multiplicet̄. Benedictus deus & p̄r dñi nostri ihesu christi q̄ fm̄ misericordiā suā magnā regenerauit nos in spem viuā p resurrectionem ihesu xp̄i ex mortuis in hereditatem incorruptibilem & incōtaminatā & immarcessibilem cōseruatā in celis: in vobis q̄ in vtute dei custodimini p fidē in salutem paratā reuelari in tpe nouissimo. In quo exultabitis: modicum nūc si oportet contristari in variis temptationibo: vt probatio vestre fidei multo pciosior sit auro q̄d p ignē probatur: inueniatur i laudem & gloriam & honorē in reuelatione ihū christi: quē cū nō videritis diligitis. In quem nunc q̄s non videntes creditis: credentes aūt exultabitis leticia inenarrabili & glorificata: reportantes finem fidei vestre salutē aiarū vestrarum. De qua salute exquisierunt atq; scrutati sunt pphete. qui de futura in nob gratia pphetauerunt: scrutantes in quod vel q̄le tempus significaret in eis spiritus christi prenuncians eas que in christo sunt passiones & posteriores glorias: quibo reuelatū est. q̄ nō sibimetipsis: vobis aūt ministrabant ea que nunc nūciata sunt vobis. per eos qui euāgelizauerunt vobis spū sancto misso de celo: in quem desiderant angeli p̄spicere. Propt̄ q̄d succincti lumbos mentis vīe sobrij & p̄fecti sperate in eam que offertur vobis gratiam in reuelationē ihesu christi: quasi filij obedientie.

Petri

non cõfigurati prioribus ignorantie vestre
deſideriſs: ſed ſm eum qui vocauit vos ſanctũ:
vt & ipſi in omni conuerſatione ſancti ſitis
quoniam ſcriptum eſt: ſcti eritis quoniã ego
ſctus ſum. Et ſi patrem inuocatis eum q̃ ſine
acceptõne perſonarum iudicat ſm vnuſcuiuſq;
op?: in timore incolatus veſtri tempore. cõ-
uerſamini: ſcientes q̃ nõ corruptibilibus auro
vel argẽto redempti eſtis de vana veſtra cõ-
uerſatione paterne tradicõis: ſed p̃cioſo ſan-
guine quaſi agni immaculati criſti ihesu &
incõtaminati: p̃cogniti quidẽ añ mũdi cõſti-
tutionẽ: manifeſtati autẽ nouiſſimis tẽporibus
ꝓpter vos qui p ipm fideles eſtis in deo. qui
ſuſcitauit eum a mortuis. & dedit ei gloriam
ſempiternã: vt fides veſtra & ſpes eẽt i deo.
Animas vras caſtificantes in obediẽtia cari
tatis. in fraternitatis amore: ſimplici corde
inuicẽ diligite attẽtius: renati nõ ex ſemine
corruptibili ſed incorruptibili p verbum dei
viui & pmanẽtis i eternũ: q̃ oĩs caro fenũ:
& omis gloria eius tanq̃ flos feni. Exaruit
fenum & flos eius decidit verbum autem dñi
manet in eternum. Hoc eſt autem verbũ q̃d
euangelizatum eſt in vobis. Cap̃. II.

Eponẽtes igr̃ omnẽ maliciã & oẽm
dolũ & ſimulationes & inuidias &
omes detractõnes: ſicut modo geniti
infantes rationabiles & ſine dolo lac cõcupi-
ſcite vt in eo creſcatis inſalutẽ: ſi tamẽ gu-
ſtaſtis q̃m dulcis ẽ dñs. Ad quem accedentes
lapidẽ viuũ ab hoĩbus quidẽ reprobatum a deo
aũt electum & honorificatũ: & ipſi tanq̃ la-
pides viui ſuperedificami domus ſpirituales
in ſacerdotium ſanctum: offerre ſpiritales ho-
ſtias acceptabiles deo per ihm xp̃m. ſ Propt̃
quod continet ſcriptura. Ecce pono in ſyon
lapidem ſummũ angularem probatũ electum
precioſum: & qui crediderit in eum nõ cõfun-
detur. Vobis igitur honor credentibus: non
credentibus autem lapis quem reprobauerũt
edificantes hic factus eſt in caput anguli &
lapis offenſionis & petra ſcandali: hĩs qui
offendunt verbo nec credunt in quo & poſiti
ſunt. Vos aũt genus electũ regale ſacerdo-
tium gens ſancta populus acquiſitionis: vt
virtutes annũcietis eius qui de tenebris vos
vocauit in admirabile lumẽ ſuum. Qui aliq̃n
nõ populus dei nũc aũt populus dei: qui non
conſecuti miſericordiã: nunc aũt miſericor-
diam cõſecuti. Cariſſimi: obſecro vos tanq̃
aduenas & pegrinos abſtinere vos a carna-
libus deſideriis que militant aduerſus animas
conuerſatõnem veſtram inter gentes habẽtes
bonã: vt in eo quod detractant de vobis tanq̃
de malefactoribus: ex bonis operibus vos conſi-
derantes. glorificent deum i die viſitationis.
Subiecti igitur eſtote omni humane crea-
ture propter deum. Sive regi quaſi precellẽ-
ti: ſiue ducibus tanq̃ ab eo miſſis. ad vindi-
ctam malefactorum: laudem vero bonorum.
Quia ſic eſt voluntas dei: vt bñfacientes ob-
muteſcere faciatis imprudentium hominum
ignorantiam. Quaſi liberi: & non quaſi vela-
men hñtes malicie libertatem: ſed ſicut ſerui
dei. Omes honorate: fraternitatem diligite.
deum timete: regem honorificate. Serui ſub-
diti eſtote in omni timore dñis: nõ tãtũ bo-
nis & modeſtis. ſed etiam diſcolis. Hec ẽ em
gratia: ſi ꝓpter dei cõſcientiam ſuſtinet quis
triſticias patiens iniuſte. Que ei eſt gratia:
ſi peccantes & colaphizati ſuffertis? Sed ſi
bñfacientes patienter ſuſtinetis: hec ẽ gratia
apud deũ. In hoc em vocati eſtis: q̃ & xp̃us
paſſus eſt p nobis. vobis relinquẽs exem-
plum: vt ſequamini veſtigia eius. Qui pec-
catum non fecit: nec inuentus eſt dolus i ore
eius. Qui cũ malediceret nõ maledicebat: cum
pateret nõ cõminabat. Tradebat aũt iudi-
canti ſe iniuſte. Qui peccata nra ipſe ptulit
in corpore ſuo ſup lignũ: vt peccatis mortui
iuſticie viuamus: cui? liuore ſanati ſumus.
Erratis em ſic oues errantes: ſed cõuerſi eſtis
nunc ad paſtorẽ & epiſcopũ aiarum veſtrarum.

Similiter & mulieres ſubdite ſint viris ſuis. vt & ſi q̃
non credunt verbo per mulierũ cõ-
uerſationem ſine verbo lucrifiant: conſideran-
tes in timore ſanctam cõuerſationem vram.
Quarum ſit non extrinſecus capillatura aut
circumdatio auri aut indumẽti veſtimẽtorũ
cultus: ſed qui abſconditus eſt cordis homo
in incorruptibilitate quieti & modeſti ſpũs:
qui eſt in conſpectu dei locuples. Sic enim
aliq̃n & ſancte mulieres ſperantes in deo or-
nabant ſe ſubiecte propriis viris: ſicut ſara

obediebat abrahe dominū eum vocans: cuius estis filie bñfacientes · & nō ptimētes vllam perturbationem · Viri similiter cohabitātes scām scientiā: quasi infirmiori vasculo muli ebrii impertientes honorē tanq̄ & coheredibo gracie vite: vt nō impediant̄ orationes vre. In fide aūt omnes vnanimes ī ozone estote cōpatientes: fraternitatis amatores · miseri-cordes · modesti · humiles: nō reddentes malū p malo · nec maledictū p maledicto: ſ econtrario bñdicētes: q̄ ī hoc vocati estis: vt bñdictionem hereditate possideatis · Qui eī vult vitam diligere: & dies videre bonos: Coherceat linguam suā a malo: & labia eius ne loquant̄ dolum · Declinet autem a malo & faciat bonū: inquirat pacem & sequatur eam: q̄ oculi domini sup iustos: & aures eius ī p̄ces eoz: vult? aūt domini sup facientes mala · Et q̄s est qui vobis noceat: si bomi emulatores fueritis? Sz & si quid patimini p̄pter iusticiam beati · Timorem aūt eoz ne timueritis: vt non conturbemini · Dñm aūt cristū sanctificate in cordibo vr̄is: parati semp ad satisfactionē omni poscenti vos rationē de ea q̄ in vobis ē fide & spe: sed cū modestia & timore conscientiam habentes bonam: vt in eo q̄ detrahunt de vobis cōfundant̄: qui calumniant̄ vr̄am bonam in cristo cōuersationem. Melius est em̄ benefacientes si voluntas dei velit pati q̄ malefacientes: quia & cristus semel p peccatis nostris mortuus est iustus p iniustis: vt nos offerret deo · mortificatos quidez carne vivificatos aūt spiritu · In quo & his q̄ in carcere cōclusi erant spiritualiter veniens predicauit: q̄ incredduli fuerant aliquādo · q̄n expectabant dei patientiā in diebo noe cū fabricaret̄ archa: in qua pauci idest octo anime salue facte sunt p aquā · Quod & vos nūc similis forme saluos facit baptisma nō cārnis depositio sordiū · sed cōscientie bone interrogatio in deum: per resurrectionē ihesu cristi a mortuis qui est in dextera dei: deglutiens mortem vt vite eterne heredes efficeremur: p̄fectus in celū subiectis sibi āgelis & potestatibo & virtutibo. Cap̄. IIII.

Cristo igr̄ passo ī carne & vos eadē cogitatōne armamī: q̄ q̄ passus ē in cārne desist a pctis: vt n̄ iā desideriis hoīm sed voluntati dei q̄ reliquū ē in carne tunc vivat temporis · Sufficit em̄ preteritū tēpus ad voluntatem gentium consummandam qui ambulauerūt in luxurijs desideriis vinolentijs cōmessatōnibo potacōnibo ebrietatibo & illicitis ydolorum cultibus · In quo admirant̄ non concurrentibo vobis in eandē luxurie confusionez blasphemantes: qui reddent rationē ei qui paratus ē iudicare vivos & mortuos · Propter hoc eī & mortuis euāgelizatum est: vt iudicent̄ quidem fm hoīes in carne: vivant autem fm deū in spū · Oīm autem finis appropinq̄bit · Estote itaq̄ prudentes & vigilate in orationibo: ante omnia autem mutuam in vobismetipsis caritatem continuam habentes: q̄ caritas operit multitudinez peccatoz · Hospitales invicem: sine murmuratione · Vnusquisq̄ sicut accepit grām · in alterutrū illaz āministrantes: sicut bomi dispensatores multiformis gratie dei · Si q̄s loquit̄: q̄si sermones dei · Si q̄s ministrat: tanq̄ ex virtute quā administrat deus: vt ī ombo honorificet̄ deus p ihesum xp̄m cui est gloria & imperiū in secula seculorum amen · Carissimi nolite pegrinari in feruore qui ad temptationē vobis fit · quasi novi aliquid vobis accidat: sed cōmunicantes cristi passionibo gaudete: vt & in revelatione glorie eius gaudeatis exultantes · Si exprobramini in nomine xp̄i · beati eritis: q̄m quod ē honoris glorie & virtutis dei & qui ē eius · spūs sup vos requiescet · Nemo aūt vr̄m paciat̄ q̄si homicida aut fur aut maledic? · aut alienoz appetitor · Si autē vt cristianus · nō erubescat: glorificet aūt deū in isto nomine: q̄m tps ē vt incipiat iudiciū a domo dei · Si aut p̄mū a nob̄: q̄s finis eoz qui nō credunt dei euāgelio? Et si iustus q̄dē vix saluabitur ipius & pctor vbi parebūt? Itaq̄ & hi q̄ paciūt fm volūtatē dei: fideli creatori cōmendent aīas suas in benefactis.

Cap̄. V.

Seniores ergo q̄ in vobis sūt obsecro cōsenior & testis cristi passionū: & eius que in futuro revelanda ē glorie cōmunicator · Pascite qui in vob̄ ē gregez dei: prouidentes non coacte sed spontanee · fm deum: neq̄ turpis lucri gratia · sed voluntarie: neq̄ vt dominantes in clero sed forma

facti gregis ex animo: vt cuz apparuerit pn
ceps pastoz percipiatis immarcessibilē glo
rie cozonā. Similit adolescētes subditi esto
te semoribo. Oēs em̄ inuicē hūilitatē insinu
ate: qz dns superb resistit: hūilibo aī dat gra
ciam. Hūiliamini igit sub potēti manu dei vt
vos exaltet in tpze visitatōnis: omnē sollici
tudinē vram picietes in eū: qm̄ ipsi cura ē de
vob. Sobzij estote & vigilate: qz aduersari?
vr dyabol? tanq̄ leo rugiens circuit. qrens
quē deuozet. Cui resistite foztes in fide: scie
tes eandē passionē ei que i mūdo est vre frat
nitati fieri. Deꝰ aūt omis gcie qui vocauit
nos in eternā suā gloriā in xpo ihu modi cū
passos: ipe pficiet confirmabit solidabitq̄.
Ipsi gloria & imperiū: in secula seculozum
amen. Per siluanū fidelē frem vob vt arbi
troz breuit scripsi: obsecrns & cōtestans hanc
ee veram graz dei i qua & statis. Salutat vos
ecclesia que est in babilone coelecta: & mar
cus filius me? Salutate inuicē in osculo scto
Gza vob omibo q̄ estis in xpo ihu. Amen.

Explicit epistola beati Petri apli prima

Incipit argumentū in epistolā scdam.

Simon petr? per fidē huic mū
do sapiens moztuos ee declа
rat: eisdemq̄ pietatis quanta
sit magnitudo luce ipse clari?
manifestat

Explicit argumentū Incipit epistola
secunda beati Petri apostoli

Simon petr? seru? & aposto
lus ihesu xpi: his qui coe
qualē nobiscū sortiti sunt
fidem in iustitia dei nostri
& saluatoris ihesu xpi. gra
tia vob & pax adimpleat
in cognitōe dei & xpi ihu dni nri: quō omia
nob diuine vtutis sue q̄ ad vitā & pietatē do
nata sūt p cognitōem ei? q̄ vocauit nos pp̄a
gloria & vtute per quē maxia & pciosa nob
promissa donauit: vt per hoc efficiamini dun
ne consortes nature: fugietes eius que in mū
do est concupiscentie coruptōem. Vos aūt
curam omnem subinferentes ministrate in fi
de vestra virtutem: in virtute autem scienti
am: in scientia autem abstinentiam: in absti
nentia aūt pacientiā: in pacietia aī pietatē:
in pietate aūt amozem fratermitatis: in amo
re fratermitatis caritatē. Hec em̄ si vobiscuz
assint & superēt: non vacuos nec sine fructu
vos constituēt in dni nostri ihesu cristi cog
nitōne. Cui em̄ non presto sūt hec: cecus est.
& manu temptans: oblitionē accipiens pur
gatōnis veterū suoꝝ delictoꝝ. Quapropt
frēs magis satagite: vt p bona opera certaz
vram vocatōnem & electōnem faciatis. Hec
em̄ facientes non peccabitis aliquando. Sic
em̄ abundanter ministrabit vobis introit? in
eternuz regnum dni nostri & saluatoris ihu
xpi. Propt quod vos incipiā semper cōmo
nere de his: & quidē scientes & cōfirmatos
in pnti veritate. Justū aūt arbitroz: q̄diu sū
in hoc tabernaculo suscitare vos in cōmoniti
one: certus q̄ velox est depositō tabernaculi
mei: scd̄m quod & dns noster ihesus cristus
significauit michi. Dabo autem operam &
frequenter habere vos post obitū meū: vt ho
rum omniū memoziam faciatis. Non em̄ in
doctas fabulas secuti notam fecimus vobis
domini nri ihu xpi virtutē & presciētiā: sed
speculatozes facti illi? magnitudinis. Acci
piens em̄ a deo pre honorē & gloriā voce de
lapsa ad eū huiuscemodi a magnifica gloria
hic est filius me? dilect? in quo michi cōpla
cui: ipsum audite. Et hanc vocē nos audiui
mus de celo allatam: cū eemus cū ipso in mō
te sancto. Et habem? firmiozem pphēticum
sermonez. cui bn facitis attendētes q̄si lucer
ne lucenti in caliginoso loco donec dies elu
cescat & lucifer oriat in cordibo vestris. hoc
primuz intelligētes: q̄ omnis pphetia pphe
tie interpretatōe nō fit. Non em̄ voluntate huma
na allata est aliquando pphetia: sed spiritu
sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies.

Capitulum. II.

Verūt vero & pseudo pphe in pplo
sicut & in vob erūt magri mēdaces: q̄
introducēt sectas perditōnis: & eū
qui emit eos deū negāt. superducētes sibi ce
lerem perditōem. Et multi sequent eoꝝ lu
xurias: p quos via veritatis blasphemabit
et in auaricia fictis verbis de vobis negocia
buntur. Quibo iudicium iam olim nō cessat:

et perditio eoꝝ non dormitat. Si enim deus angelis peccantibꝰ nō pepcit sed rudentibus infernī detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudiciū reseruari: & originali mūdo non pepercit. sed octauū noe iusticie p̄conez custodiuit diluuiū mūdo impiorū inducēs. & ciuitates sodomoꝝ & gomorreoꝝ in cinerem redigēs euersione damnauit. exemplum eoꝝ qui impie acturi sūt ponēs & iustū loth oppressum a nephandoꝝ iniuria ac luxuriosa cōuersatōe eruit. Aspcū em̄ & auditu iustus erat: habitās apud eos q̄ de die in diē aiam iustā iniquis opibꝰ cruciabant. Nouit deus pios de tēptatōe eripe: iniquos vero in diem iudicij reseruaꝫ cruciādos. Magis aūt eos qui post carnē in concupiscētia immūdicie ābulant. dn̄acionem q̄ cōtemnunt: audaces. sibi placentes: sectas non metuūt introducē blā sphemantes. Vbi angeli fortitudine & virtute cum sint maiores: non portant aduersū se exēc bile iudiciū. Hi vo q̄ velut irrationabilia pecora naturaliť in captōem & in perniciem in his que ignorant blasphemantes in corruptōe sua peribūt: pcipiētes mercedē iniusticie voluptatē: existimātes diei delicias coinquinatōis & macule. delicijs affluentes in conuiuijs suis luxuriantes vobiscum: oculos habentes plenos adulterij. & incessabilis delicti: pellicientes aīas instabiles: cor exercitatum in auaricia habentes. maledicti onis filij: derelinquētes rectam viā errauerūt secuti viam balaaz ex bosor. qui mercedē iniquitatis amauit: correptionem vero habuit sue vesanie. Hbūgale mutum animal in hominis voce loquens: prohibuit p̄phete insipientiam. Hi sūt fontes sine aqua & nebule turbinibꝰ exagitate quibꝰ caligo tenebraruꝫ reseruaťť. Superbia em̄ vanitatis loquētes: pellicētes in desideris carnis luxurie eos q̄ paululum effugiunt. qui in errore cōuersantur: libertatē illis p̄mittētes cū ipsi serui sint corruptōis. A quo em̄ quis sepat? est: hui? & seru? ē. Si em̄ refugientes coiq̄natōnes mundi in cognitōne dn̄i nostri & saluatoris ihesu cristi. his rursus implicati superantur facta sunt eis posteriora deteriora prioribꝰ. Melius em̄ erat illis non cognoscere viam iusticie: q̄ post agnitionez retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit em̄ eis illud veri prouerbij Canis reuersus ad suū vomitum: & sus lota in volutabro luti Capitulū. III.

Hanc ecce vob carissimi scdā scribo epistolam in quibꝰ vestrā excito in cōmonitionē sincerā mentē: vt mēores sitis eorū que p̄dixi verboꝝ a sctis p̄phis et apostolorꝝ vestroꝝ preceptorū domini: et saluatoris. hoc primū scientes: q̄ venient in nouissimis diebꝰ in deceptōe illusores iuxta p̄prias cōcupiscentias ambulātes: dicentes. Vbi est p̄missio aut aduent? ei?: ex quo em̄ patres dormierūt: omnia sic perseuerant ab initio creature. Latet em̄ eos hoc volentes: q̄ celi erāt primus & terra de aqua & per aquā consistens dei verbo: per quem ille tunc mundus aqua mundatus perijt. Celi autem qui nūc sunt & terra eodē verbo repositi sūt ign̄i reseruati in diem iudicij: & p̄ditōis impioꝝ hominū. Vnū vero hoc nō lateat vos carissimi: q̄ vn? dies apud dn̄m sicut mille anni et mille anni sicut dies vn? Non tardat dn̄s p̄missi sui sicut quidā existimāt sed pacienť agit p̄ vos: nolēs aliq̄s pire ſ oēs ad penitentiā reuerti. Aduenīet aūt dies dn̄i vt fur in q̄ celi magno impetu trāsient: elemēta vero calore soluentť. Terra aūt & que in ipsā sūt oīa opa exurentť. Cuz hec igitť oīa dissoluēda sint. q̄les oportet vos eē in sctis conuersatōibꝰ & pietatibꝰ exspectātes & p̄perātes in aduentū diei dn̄i nr̄i ihu xp̄i: p quē celi ardētes soluentť & elemēta ign̄is ardore tabescēt. Nouos vo celos & nouā terrā & p̄missa ipsi? exspectam?: in q̄bꝰ iusticia habitat Propť qđ carissimi hec exspectantes. satagite immaculati & inuiolati ei inuenīri ī pace: & dn̄i nr̄i ihu xp̄i longanimitatē salutez arbitramini: sicut & carissim? fraťť nr̄ paul? secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis: sicut & in oīnibꝰ epistolis. loquēs in eis de hijs: in quibꝰ sunt quedam difficilia intellectu. que īdocti & instabiles deꝑuant. sicut & ceteras scꝑturas. ad suā ipsoꝝ p̄ditionem

Vos igitť frēs p̄scientes custodite vosmetip sos ne insipientiū errore trāsducti excidatis a p̄pria firmitate: crescite vero ī gracia & in cognitōe dn̄i nr̄i & saluatoris ihu xp̄i. Ipsi

gloria et nunc et in diem eternitatis·amen·

Explicit epistola bti Petri apostoli secunda Incipit argumentū in epistolā beati Johannis apostoli primam

Rationem verbi & qp de? ipse fit caritas maīfestat: & susurrones fratrum nec deum scire nec pios fieri posse·eousqꝫ dissertat vt eē comprobet homicidas: eo qp odium fit interfectōis occasio. ¶ Explicit argumentū Incipit epistola beati Johannis apostoli prima·

Quod fuit ab initio·qđ audiuim?·quod vidim? oculis nostris·quod perspeximus·& man? nr̄e cōtrectauerūt de verbo vite & vita maīfestata ē:& vidim? & testamur & annunciam? vob̄ vitā eternaz· que erat apud p̄em·& ap̄paruit nob̄. Quod vidim? & audiuim? annūciam? vob̄: vt & vos societatē habeatis nobiscum: & societas nostra fit cum patre & cum filio eius ihesu xp̄o. Et hec scribimus vob̄: vt gaudeatis & gaudiū vr̄m sit plenū. Et hec est annuciatio quā audiuim? ab eo & annunciam? vob̄ qm̄ de? lux est:& tenebre in eo non sūt vlle. Si dixerim? qm̄ societatē habem? cū eo & in tenebris ambulam?: mētimur·& veritatē non facim?. Si aūt in luce ambulam? sicut & ipse est in luce societatē habem? adinuicē & sanguis ihesu filij ei? mūdat nos ab omni pcto. Si dixerim?: qm̄ pctm nō habem? ipsi nos seducim?:& veritas ī nob̄ nō est. Si cōfiteamur pcta nr̄a: fidelis est & iustus vt remittat nob̄ pcta nr̄a: & emūdet nos ab oī iniq̄tate. Si dixerim? qm̄ n̄ peccauim?: mēdace facim? eū :& verbum ei? nō est in nob̄

Capitulum· II

Filioli mei: hec scribo vob̄ vt nō peccetis. Sed & si q̄s peccauerit: aduocatū habem? apud p̄em ihm̄ xp̄m iustū. Et ipse ē ap̄piatō pro pctis nr̄is: non pro nr̄is aūt tm̄: s̄ etiā pro toci? mūdi. Et in hoc scim? qm̄ cognouim? eū: si mādata eius obseruam? Qui dicit se nosse eū & mādata ei? nō custodit mēdax ē:& in eo veritas nō est.

Qui aūtem seruat verbū ei?: vere in hoc caritas dei pfecta ē. In hoc scim? qm̄ in ipso sumus. si ī eo pfecti sum? . Qui dicit se in xp̄o manē: debet sicut ille ābulauit: & ip̄e ābulare Carissimi nō mādatū nouū scribo vob̄. s̄ mādatū vet? qđ habuistis ab initio· Mandatū vet? est verbū quod audistis. Iterū mandatum nouū scribo vob̄ quod verū est & in ip̄o & in vob̄: qz tenebre transierunt: & verum lumen iam lucet· Qui dicit se ī luce eē & frēm suum odit: ī tenebris est vsqꝫ adhuc· Qui diligit fratrem suum in lumine manet: & scandalum in eo non est. Qui autē odit fratrē suum in tenebris est & in tenebris ambulat: & nescit quo eat: qz tenebre obcecauer̄t oculos eius· Scribo vob̄ filioli: quoniā remittunt vob̄ peccata vestra pp̄t nomen eius· Scribo vobis patres: qm̄ cognouistis eū qui ab initio est· Scribo vob̄ adolescentes: quoniā vicistis malignū· Scribo vobis infantes: quia cognouistis patrez· Scribo vobis iuuenes: qm̄ fortes estis & verbū dei manet in vob̄: & vicistis malignū. Nolite diligere mundum neq; ea que in mūdo sūt. Si quis diligit mūdum: non est caritas patris in eo· Quoniam omne quod est in mundo cōcupiscentia carnis est: & cōcupiscentia oculoz: & superbia vite que non est ex patre: sed ex mundo est Et mund? transit & concupiscēcia ei? Qui autem facit voluntatē dei: manet in eternum Filioli mei: nouissima hora ē· Et sicut audistis qz anticrist? venit: nūc aūt anticristi multi facti sunt. Vnde scim? qz nouissima hora ē Ex nobis prodierunt: sed non erāt ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permānissent vtiq; nobiscum Sed vt manifesti sint: quoniā nō sunt omnes ex nobis· Sed vos vnctionem habetis a scto: & nostis oīa· Non scr̄si vobis quasi ignorantibo veritatem: sed q̄si sciētibo eam: & quoniam omne mēdatiū ex veritate non est· Quis est mendax: nisi is qui negat quoniaz ihesus est xp̄c? Hic est anticristus qui negat patrē & filiū· Omis qui negat filiū nec patrē habet: qui confitet filiū & p̄em habet· Vos quod audistis ab initō in vobis pmaneat: qz si in vobis pmanserit: qđ audistis ab initio: & vos in filio & patre manebitis· Et hec est repromissio: quā ipse

pollicit? est nob vitam eternam. Hec scripsi vob de hijs qui seducũt vos. Et vos vncti onẽ quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et nõ necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio ei? docet vos de oĩbo. Et verũ est: & nõ est mẽdaciũ. Et sicut docuit vos manete in eo. Et nũc filioli manete in eo: vt cũ apparuerit habeam? fiduciã: & nõ cõfundamur ab eo in aduentu ei?. Si scitis qm̃ iustus est: scitote qm̃ & oĩs q̃ facit iusticiã ex ipso natus est.

Capitulum. III.

Videte qualem caritatem dedit nobis pat̃: vt filij dei nominemur & sim?
Propt̃ hoc mundus nõ nouit nos quia non nouit eum Carissimi nũc filij dei sumus: & nondũ apparuit quid erim? Scim? qm̃ cum apparuerit similes ei erim?: quoniã videbimus eum sicuti est. Et ommis qui habet hanc spem in eo: sãctificat se sicut & ille scts est Ommis qui facit peccatũ: & iniquitatem facit. Et peccatũ est iniq̃tas Et scitis q̃ ille apparuit vt peccata tolleret: & pcẽm in eo nõ est. Ommis qui in eo manet nõ peccat. Et oĩs qui peccat nõ vidit eũ: nec cognouit eum. Filioli: nemo vos seducat. Qui facit iusticiã iust? est: sicut ille iustus est. Qui facit pcẽm ex dyabolo est: qm̃ ab initiõ dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: vt dissoluat opera dyaboli. Omis q̃ nat? ẽ ex deo peccatũ non facit: qm̃ semen ipsi? in eo manet: & nõ potest peccare. qm̃ ex deo nat? est. In hoc manifesti sũt filij dei & filij dyaboli. Omis qui non est iust? nõ est ex deo: & qui non diligit fratrẽ suum. Quoniam hec ẽ annunciatio quam audistis ab initõ: vt diligamus alterutrũ. Non sicut cayn qui ex maligno erat: & occidit fratrem suũ. Et ppt̃ quid occidit eum? Quoniam opera ei? malig̃ erãt: Fratris autem ei? iusta. Nolite mirari frẽs si odit vos mund?. Nos scimus quoniã trãslati sumus de morte ad vitam: quoniam diligimus fratres. Qui nõ diligit manet in morte. Omis qui odit frẽm suum homicida est Et scitis qm̃ omis homicida non habet vitam eternam in se manentem. In hoc cognouim? caritatem dei: qm̃ ille animam suã pro nob posuit: & nos debem? pro fratribo aĩas ponẽ. Qui habuerit substãtiam hui? mũdi. et viderit fratrem suũ necesse habere et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei: non diligam? vbo: neq̃ lĩgua: sed opere & veritate. In hoc cognoscim? qm̃ ex veritate sum?: & in conspcũ ei? suadebim? corda nra. quoniã si reprehẽderit nos cor nr̃m. maior ẽ de? corde nro: & nouit omnia. Carissimi si cor nostrũ n̄ reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum: et quicquid pecierim? accipiem? ab eo quoniã mandata ei? custodim?: et ea que sunt placita coram eo facim?. Et hoc est mandatum ei? vt credam? in nomine filij ei? ihesu xp̃i et diligam? alterutrũ sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata ei? in illo manet: & ipse in eo. Et in hoc scim?: quoniam manet in nobis in spiritu quẽ dedit nobis

Capitulum. IIII.

Carissimi. nolite omi spũi credẽ. sed probate spũs si ex deo sint: qm̃ multi pseudo ppbe exierũt in mundum
In hoc cognoscit̃ spũs dei. Omis spũs q̃ cõfitet̃ ihm xp̃m in carne venisse. ex deo est. Et ommis spũs q̃ solvit ihm ex deo n̄ est. & hic est antixp̃us de quo audistis qm̃ venit: & nũc iam in mũdo est. Vos ex deo estis filioli et vicistis eũ: quoniã maior est qui in vob ẽ: q̃ p̃ q̃ in mũdo Ipsi de mũdo sunt: ideo de mũdo loquunt̃: & mũd? eos audit. Nos ex deo sum?. Qui nouit deũ audit nos: qui non est ex deo non audit nos In hoc cognoscim? spiritũ veritatis & spm̃ erroris. Carissimi diligam? nos inuicem: q̃ caritas ex deo est. Et omis q̃ diligit fratrẽ suũ ex deo nat? est: et cognoscit deũ. Qui nõ diligit nõ hz caritatẽ. et non nouit deũ: qm̃ de? caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nob: qm̃ filiũ suũ vnigenitũ misit de? in mundũ: vt viuam? p eũ In hoc est caritas: nõ quasi dilexerim? deũ. sed quoniam ipse prior dilexit nos: & misit filiũ suũ ppciatõem p pcẽis nostris. Carissimi: si de? dilexit nos: & nos debem? alterutrũ diligere. Deũ nemo vidit vnq̃. Si diligam? inuicẽ de? in nobis manet: & caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manem? & ipse in nob quoniã de spũ sancto suo dedit nob. Et nos vidim? & testificamur: quoniam pat̃ misit

filiũ suũ saluatorẽ mundi · Quisquis confessus fuerit qm̃ ihs est filiꝰ dei: deꝰ in eo manet & ipse in deo · Et nos cognouim⁹: & credidim⁹ caritati quã hꝫ deꝰ in nob̃ · Deꝰ caritas est: & qui manet in caritate ī deo manet & deꝰ in eo · In hoc pfecta est caritas dei nobiscũ: vt fiduciã habeam⁹ in die iudicij: qꝛ sicut ille est: & nos sum⁹ ī hoc mũdo · Timor nõ est in caritate: ꝫ pfecta caritas foras mittit timorẽ: qm̃ timor penã hꝫ · Qui aũt timet nõ est pfect⁹ in caritate Nos ergo diligam⁹ deũ: qm̃ deꝰ prior dilexit nos · Si quis dixerit: qm̃ diligo deũ: & frẽm suũ oderit: mẽdax est · Qui enim nõ diligit frẽm suũ quem videt: deum quem non videt quomodo potest diligere? Et hoc mandatũ habem⁹ a deo: vt q̃ diligit deũ: diligat & frẽm suũ Capi · V

OMnis qui credit qm̃ ihesus est xp̃c ex deo natus est · Et omnis qui diligit eũ qui genuit: diligit & eũ q̃ natus est ex eo · In hoc cognoscim⁹ qm̃ diligimus natos dei: cum deũ diligam⁹ · & mandata eiꝰ faciam⁹ · Hec est enim caritas dei vt mãdata eiꝰ custodiam⁹: & mãdata eiꝰ gr̃ia nõ sunt · Quomã omne qđ natũ est ex deo vincit mundũ: & hec ẽ victoria q̃ vincit mũdũ: fides nr̃a · Quis est aũt q̃ vincit mundũ: misi q̃ credit qm̃ ihs est filiꝰ dei: Hic est q̃ venit p aquã & sanguinẽ ihs xp̃c · Non in aq̃ solũ: ꝫ in aqua & sanguine · Et spũs est qui testificatur: qm̃ xp̃c est veritas · Quomã tres sunt qui testimoniũ dant in celo · pater · verbũ · et spiritus sanctꝰ: & hi tres vnũ sunt · Et tres sunt qui testimoniũ dant in terra · spũs · aq̃ · & sanguis: & tres vnũ sũt · Si testimoniũ hominũ accipimus: testimoniũ dei maiꝰ est · Quomã hoc est testimoniũ dei quod maiꝰ est quomã testificatꝰ est de filio suo · Qui credit in filiũ dei: habet testimoniũ dei in se · Qui nõ credit filio mendacẽ facit eũ: qꝛ non credit in testimonium quod testificatꝰ est deꝰ de filio suo · Et hoc est testimonium: quomã vitam eternã dedit nob̃ deꝰ: & hec vita in filio eiꝰ est · Qui habet filiũ dei habet vitam: qui nõ habet filiũ dei: vitã nõ habet · Hec scribo vobis: vt sciatis qm̃ vitã habetis eternã: q̃ creditis in nomine filij dei · Et hec est fiducia quã habemus ad deũ: qꝛ q̃cunq; pecierim⁹ secundum voluntatem eiꝰ audit nos · Et scim⁹ qꝛ audit nos: quicquid pecierim⁹ · Scimus quoniaz habem⁹ petitões quas postulamus ab eo · Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortẽ: petat & dabit ei vita peccanti nõ ad mortẽ · Est peccatũ ad mortẽ: nõ pro illo dico vt roget quis · Omnis iniquitas peccatũ est: & est peccatũ ad mortẽ Scim⁹ qꝛ omnis qui natꝰ est ex deo non peccat: ꝫ generacõ dei cõseruat eũ: & malignꝰ nõ tanget eum · Scim⁹ qm̃ ex deo sum⁹: & mũdꝰ totꝰ in maligno positꝰ est · Et scim⁹ qm̃ filiꝰ dei venit & dedit nob̃ sensũ vt cognoscam⁹ verũ deũ: & sim⁹ in vero filio eiꝰ · Hic ẽ verꝰ deꝰ: & vita eterna · Filioli custodite vos a simulacris

Explicit epistola beati iohannis Incipit argumentũ in epistolã scõz

IOhannes ad electam feminaz scribit vt eandẽ dominaz non dubitet literis appellare: eiusdemq; filijs testimoniũ q̃ ambulent in veritate perhibeat̃ ·

Explicit argumentum Incipit epistola beati iohannis apostoli secunda

SEnior: electe domine & natis eius quos ego diligo in veritate: & non ego solus: sed & omnes qui cognouerunt veritatem: propter veritatez que permanet in vobis: & vobiscum erit in eternum · Sit vobiscum gracia · misericordia · pax a deo patre: et a christo ihesu filio patris in veritate & caritate · Gauisus sum valde quoniaz inueni de filijs tuis ambulantes in veritate: sicut mandatũ accepim⁹ a patre Et nũc rogo te domina non tanq̃ mandatum nouũ scribẽs tibi: sed quod habuim⁹ ab inicio: vt diligam⁹ alterutrum · Et hec est caritas: vt ambulem⁹ scõm mandata eiꝰ · Hoc em̃ est mandatum: vt quemadmodũ audistis ab inicio in eo ambuletis: quoniã multi seductores exierũt in mundũ qui nõ cõfitent̃ ihesum christũ veniꝛe in carnẽ · Hic est seductor & antichristꝰ · Videte vosmetipsos ne pdatis q̃ opati estis: ꝫ vt mẽcedẽ plenã accipiatis · Omnes q̃ dis q̃

recedit et non pmanet in doctrina xpi deum
nõ hz. Qui pmanet in doctrina: hic pem & fi
liũ hz. Si quis veit ad vos & hãc doctrinã
nõ affert: nolite recipe eum in domũ: nec aue
ei dixeritis. Qui eñ dicit illi aue: cõmunicat
opibo ei? maligmis. Ecce pdixi vob vt ĩ die
dñi nri ihu xpi nõ cõfundamini. Plura hñs
vob scribe: nolui p cartã & attramẽtũ. Spo
eñ me futurũ apud vos: & os ad os loqui vt
gaudiũ vm plenũ sit. Salutãt te filie sozo
ris tue electe Gra tecũ amen.

Explicit epistola bti iohis apostoli scda
Incipĩ argumentũ ĩ epam eiusdẽ terciã.

Caium pietatis causa extollit:
atq; vt in ipa pietate maneat
exhortat: diotrepẽ impietatis
et superbie causa obiurgat: de
metrio aũt bonũ testimonium
phibet cũ fratribo vniuerb

Explicit argumentum Incipit epistola
beati Johannis apostoli tercia.

Semioz: gaio carissimo quẽ
ego diligo in veritate. Ca
rissime: de omĩbo oõnem fa
cio pspere te ingredi & va
lere: sicut pspere agit ania
tua. Gauisus sũ valde ve
nientibo fratribo & testimoniũ phibẽtibo veri
tati tue: sic tu ĩ veritate ãbulas. Maioẽ hoc
nõ habeo gtiaz: q; vt audiã filios meos in ve
ritate ãbulãtes. Carissime: fidelit facis q̃cq̃d
oparis in frẽs: & hoc in pegrios: q̃ testimo
miũ reddiert caritati tue in conspcũ ecclesie
qs bñfaciens deducis digne deo. Pro nomie
eñ ei? pfecti sũt: michil accipiẽtes a gẽtibo.
Nos g̃ debem? suscipe huiusmõi: vt coopato
res sim? veritatis. Scripsissem forsitan ec
clesie: s is qui amat primatũ gere in eis dio
trepes: nõ recipit nos. Propt hoc si venero
cõmoneã ei? opera que facit: verb maligmis
garriẽs in nos. Et quasi nõ ei ista sufficiãt:
neq; ipse suscipit frẽs: & eos qui suscipiunt
phibet. & de ecclesia eicit Carissime noli imi
tari malũ. sed q̃d bonũ ẽ Qui bñfacit ex deo
est: qui malefacit non vidit deũ. Demetrio
testimoniũ reddit ab omĩbo & ab ipsa veri-
tate. sed & nos testimonium phibem?: & no

sti q̃m testimoniũ nrm verũ est. Multa ha-
bui tibi scribere. sed nolui p attramẽtũ & ca
lamũ scribe tibi. Spero aũt ptinus te vide
et os ad os loquemur. Pax tibi Salutãt te
amici. Saluta tu amicos nominatim.

Explicit epistola bti iohis apostoli tercia

Incipĩ. argumentũ in epistolã bti inde apli.

Iudas apostol?. frẽs de corrupto
ribo vie veritatis ita ĩformat: vt
illicitũ eẽ dissertet de subiugo sel
erutos seruitutis. denuo operã suã
officijs nouare seruilibo.

Explicit argumentũ Incipit epistola in
de apostoli.

Iudas ihu xpi seruus frater
aũt iacobi: hijs qui sũt in deo
patre dilectis: & xpo ihu conser
uatis & vocatis Misericordia vob
& pax & caritas adimpleat.
Carissimi omnẽ sollicitudinẽ faciẽs scribẽdi
vob de cõmuni vĩa salute: necesse habui scri
bere vob: de pcans supercertari semel tradite
sctis fidei. Subintroierũt eñ quidaz hoies q̃
olim pscripti sũt in hoc iudiciũ impij: dñi nri
grãm trãsferẽtes in luxuriã: & solũ dñatorem
et dñm nrm ihm xpm negãtes. Cõmonẽ au
vos volo sciẽtes semel oia: qm ihs populum
de tra egipti saluãs: secdo eos q̃ ñ credidẽrũt
perdidit. Angelos vero qui ñ seruauerũt suũ
principatũ s dereliq̃runt suũ domiciliũ: in iu
diciũ magni diei vinculis eternis sub caligi-
reseruauit Sicut sodoma & gomorra & finitimę
ciuitates simili modo exformicate & abeũtes
p? carnẽ alterã: facti sũt exemplũ. ignis eter
ni penã sustinẽtes. Similit & hij q̃ carnem
quidẽ maculãt: dñatõnẽ aũt spernũt: maiesta
tẽ aũt blasphemãt. Cũ michael archãgelus
cũ dyabolo disputãs altercaret de moysi cor
pore: nõ est ausus iudiciũ inferre blasphemie
sed dixit. Imperet tibi de?. Hij aũt quecũq;
quidez ignorant blasphemant: quecunq; aũt
naturaliter tanq̃ multa animalia norũt: in
hijs corrũpunt Ve illis q̃ via cayn abierũt
& errore balaã mercede effusi sũt: & in cõtra
dictione chore abierunt. Hij sunt in epulis
suis macule conuiuantes: sine timore. semet
ipsos pascentes: nubes sine aqua. que a ven
tis circumferuntur: arbores autumnales.

infructuose. bis mortue. eradicate: fluctus feri maris. despumantes suas confusiones. sidera errantia: quibo pcella tenebraz conseruata est in eternū. Prophetauit autem & de his septimus ab adam. enoch dicens. Ecce venit dns in sanctis milibus suis facere iudiciū cōtra omnes: & arguere omnes impios de ommibus operibus impietatis eoruz quibus impie egerūt: & de ommibus duris que locuti sunt contra deū peccatores impij. Hij sunt murmuratores querelosi scd̄m desideria sua ambulantes: & os eorū loquit̄ supbiam mirantes psonas questus causa. Vos autem charissimi memores estote verboz que p̄dicta sunt ab apostolis dñi nostri ihesu cristi: qui dicebant vobis qm̄ in nouissimis temporibus venient illusores scd̄m desideria sua ambulātes in impietatibo. Hij sūt qui segregant semetipsos. animales: spiritū non habentes. Vos aūt charissimi supedificantes vobisinetipsos sanctissime nostre fidei: in spiritu sancto orantes ipsos vos in dilectōe dei ꝑuate: expectātes misericordiā dñi nostri ihesu cristi in vitam eternaz. Et hos quidē arguite iudicatos: illos vero saluate de igne rapientes. Alijs autē miseremini in timore dei: odientes et eam que carnalis est maculatam tunicam. Ei autē qui potens est vos conseruare sine peccato. & cōstituere añ conspectum glorie sue immaculatos in exultatione: soli deo saluatori nostro. per ihesū cristū dñm nostrū. gloria. magnificentia. imperiū. & potestas ante omne seculum: & nunc & in omnia secula seculorū amen.

Explicit epistola beati inde apostoli. Incipit prologus beati Johannis in apocalipsim.

Apocalipsis bti johānis

Iohannes apostolus & euangelista in xpo electus in tāto amore dilectōis uberior habitus est: vt in cena supra pectus eius recūberet & ad crucem astanti soli matrē ꝑriā cōmendasset: vt quē nubere volentē ad amplexū vginitatis asciuerat: ipi et custodiendā vginē tradidisset. Hic itaq cū ꝑt̄ verbū dei & testimoniū ihesu xpi in pathmos insulā sortiret exiliū. illic ab eode apocalipsis p̄ oīa describitur: vt sicut in principio canonis id est libri geneseos incorruptibile principiū p̄notat̄. ita etiam incorruptibilis finis per virginez in apocalipsi redderet̄ dicentis. Ego sum alpha & o: inicium & finis. Hic est iohannes. qui sciens supuenisse sibi diem egressionis de corpore cōuocatis in epheso discipulis descēdit in defossum sepulture sue locū: oratione; q̄ completa reddidit spiritum. tam a dolore mortis factus extraneus: q̄ a corruptione carnis noscit̄ alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis p̄ singula nō exponit̄: vt nescientibo inquirēdi desideriū collocet̄: & querētibo laboris fruct? & deo magisterij doctrina ꝑuet̄.

Explicit ꝓlogus. Incipit liber apocalipsis beati iohannis apostoli.

Apocalipsis ihesu xp̄i quā dedit illi deus palā facere seruis suis q̄ oportet fieri cito: & significauit mittēs p angelū suum seruo suo iohanni qui testimonium perhibuit verbo dei: & testimoniū ihesu xp̄i in his quecūq vidit. Beat? q̄ legit & q̄ audit vba ꝓphetie huius: & seruat ea q̄ in ea scripta sūt. Tempus enī ꝓpe est. Iohannes septem ecclesijs que sūt in asia. Gratia vobis & pax ab eo q̄ est & qui erat & q̄ venturus est: & a septem spiritibo qui in cōspectu throni eius sūt: & a ihesu cristo q̄ est testis fidelis p̄mogenitus mortuorū & p̄ceps regū terre: q̄ dilexit nos & lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo & fecit nos regnū & sacerdotes deo & p̄ri suo: ip̄i gloria & imperiū i secula seculoz amē. Ecce venit

475

cū nubibus: & videbit eum omnis oculus:
& qui eū pupugerunt. Et tūc plangent se
sup eū oēs tribus terre: etiā amen. Ego sū al-
pha & o: pncipiū & finis dicit dns deus qui
est & q̄ erat & ventur⁹ est omnipotēs. Ego
iohannes frater vester & particeps in tri-
bulatōne & regno & patientia in xp̄o ihesu
fui in insula q̄ appellat̄ pathmos ꝓp̄t v̄bū dei
& testimoniū ihu xp̄i. Fui in spū in dnica die
& audiui post me vocē magnā tanq̄ tube di
cētis. Quod vides scribe in libro: & mitte se-
ptē eccīs q̄ sūt in asia epheso & smirne & p-
gamo & thiatire & sardis et philadelphie et
laodicie Et cōuersus sū: vt viderē vocē q̄ loq̄
bat̄ mecū. & cōuersus vidi septē cādelabra
aurea: & in medio septē cādelabroꝝ aureo-
rum similez filio hominis vestitū podere: &
precinctū ad mamillas zona aurea. Caput
aūt eius & capilli erant candidi tanq̄ lana
alba & tanq̄ nix. Et oculi eius tanq̄ flāma
ignis: & pedes eius similes auricalco sicut
in camino ardenti. Et vox illius tanq̄ vox
aquaꝝ multarum: & habebat in dextera sua
stellas septez. Et de ore eius gladius vtra
q̄ parte acut⁹ exibat: & facies eius sicut sol
lucet in virtute sua. Et cū vidissem eū: ceci-
di ad pedes eius tanq̄ mortuus Et posuit de
xterā suā sup me dicens. Noli timere. Ego
sum p̄mus & nouissim⁹ & vivus: & fui mor
tuus & ecce sū viuens in secula seculoꝝ: &
habeo claues mortis: & inferni. Scribe ḡ
que vidisti et q̄ sūt: & q̄ oportz fieri post hec
Sacramentū septē stellarū quas vidisti in
dexdera mea & septem candelabra aurea: se
ptē stelle angeli sūt septē ecclesiaꝝ: & can-
delebra septē ecclesie sūt. Capi. II.

Et angelo epheſi eccl'ie scribe. Hec
dicit q̄ tenet septē stellas in dextera
sua: q̄ ambulat in medio septē cāde
labroꝝ aureoꝝ. Scio opa tua & laborez &
patientiā tuā: & q̄ non potes sustinere ma-
los. Et temptasti eos q̄ se dicūt apostolos
esse & nō sūt: & inuenisti eos mendaces. Et
pacientiā habes: & sustinuisti ꝓpter nomen
meū & non defecisti. Sed habeo aduersū te
pauca: q̄ charitatē tuam primā reliquisti.
Memor esto itaq̄ vnde excideris: & age pe-
nitentiam: & p̄ma opa fac. Sinautē venio
tibi & mouebo candelabrū suū de loco suo: nī
si penitentiā egeris. Hoc habes: q̄ odisti
facta nicolaitaꝝ: q̄ & ego odi. Qui hz aures
audiēdi audiat q̄d spūs dicat ecclesijs. Vin
centi dabo edere de ligno vite q̄d est in pa-
radiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scri
be. Hec dicit p̄mus & nouissimus: qui fuit
mortuus & vixit. Scio tribulationez tuam
& pauptatē tuā: s̄ dives es & blasphemaris
ab hijs q̄ se dicūt iudeos esse & non sūt: sed
sūt sinagoga sathane. Nihil horum timeas
que passurus es. Ecce missurus est dyabol⁹
ex vobis in carcerē vt tēptemini: & habebi-
tis tribulationē diebo decē. Esto fidelis vsq̄
ad mortē: & dabo tibi coronā vite. Qui ha-
bet aurez audiat: quid spūs dicat ecclesijs.
Qui vicerit: non ledet̄ a morte secunda. Et
angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit q̄
habet rumpheam ex vtraq̄ parte acutam.
Scio vbi habitas vbi sedes est sathane: &
tenes nomen meū et nō negasti fidem meam
Et in diebo illis antipas testis me⁹ fidelis
qui occisus est apud vos: vbi sathanas habi
tat. Sed habeo aduersus te pauca quia ha-
bes illic tenentes doctrinā balaam qui doce-
bat balac mittere standalū coram filijs isra-
hel edere et fornicari: ita habes et tu tenētes
doctrinā nicholaitarum. Similiter pemtē-
tiam age: si quo minus: veniam tibi cito &
pugnabo cum illis in gladio oris mei. Qui
habet aurem audiat: quid spiritus dicat ec-
clesijs. Vincenti dabo manna absconditum
& dabo illi calculū candidum & in calculo
nomen nouū scriptū: quod nemo scit nisi q̄
accipit. Et angelo thiatire ecclesie scribe.
Hec dicit filius dei: q̄ habet oculos tanq̄ flā-
mā ignis: & pedes eius similes auricalco.
Noui opa tua & fidē & charitatē tuā & mi-
nisteriū & patientiā tuā: & opa tua nouissi-
ma plura ꝓpribus. Sed habeo aduersus te pau
ca: q̄ permittis mulierē iezabel q̄ se dicit ꝓ
phetē docere & seducē seruos meos: fornica
ri & māducare de ydolotitis. Et dedi illi tem
pus vt penitentiā agēt: & nō vult penitē a
fornicatōe sua. Ecce ego mitto eā in lectū.
& qui mechant̄ cū ea in tribulatōne maxīa
erūt: nisi penitentiā ab opibus suis egerint. &
filios eius interficiā in mortē: & sciēt oēs

ecclesie q ego sum scrutans renes et corda: et dabo vnicuiq vestrū scd̄m opera vestra. Vobis aūt dico & ceteris quia thiatire estis. qui cūq non habent doctrinā hanc & qui non cognouerūt altitudinē sathane quemadmodū dicūt: non mittam super vos aliud pondus: tamen id quod habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit & custodierit vsq ī finē opa mea: dabo illi potestatē sup gentes & reget eas in virga ferrea & tanq̄ vas figuli confringent̄ sicut & ego accepi a patre meo: & dabo illi stellā matutinā. Qui h̄t aurē audiat: q̄d spūs dicat ecc̄ys. Ca. III

Tāgelo ecclesie sardis scribe. Hec dicit q̄ habet septē spūs dei: & septē stellas. Scio opa tua: q nomē habes q̄ vivas: & mortuus es. Esto vigilāns: & confirma cetera que moritura erant. Non em̄ inuenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis & audieris & serua & penitenciā age. Si ergo nō vigilaueris veniā ad te tanq̄ fur: & nescies q̄ hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in sardis qui non inquinauerūt vestimēta sua & ambulabūt mecū in albis q digni sunt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis: & non delebo nomen eius de libro vite: & cōfitebor nomen eius coram patre meo & coram angelis eius. Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus & verus qui habet clauē dauid: qui aperit & nēo claudit: claudit & nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te hostiū aptū q̄ nemo potest claudere: q modicā habes virtutem & seruasti verbū meū: & non negasti nomē meū. Ecce dabo tibi de synagoga sathane q̄ dicūt se iudeos esse & non sunt: sed mentiūt. Ecce faciā illos vt veniāt & adorent ante pedes tuos: & scient q ego dilexi te. Quoniam seruasti verbū pacientie mee: & ego seruabo te ab hora tēptacōis q̄ ventura est in orbem vniuersū temptare habitātes in terra. Ecce venio cito. Tene quod habes: vt nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit faciam illū columnā in templo dei mei: & foras nō egredietur amplius. Et scribam sup eū nomē dei mei & nomē ciuitatis dei mei noue iherusalē q̄ descendit de celo a deo meo: & nomen meū nouū. Qui habet aurem audiat: quid spūs dicat ecc̄ys. Et angelo laodicie ecc̄ie scribe. Hec dicit amē testis fidelis & verus: qui est principium creature dei. Scio opera tua: q neq̄ frigidus es neq̄ calid? Vtinā frigid? esses aut calidus. Sed quia tepidus es & nec frigidus nec calidus incipiam te euomere ex ore meo: q dicis q̄ dives sū & locupletatus & nullius egeo: & nescis quia tu es miser & miserabilis. & paup & cec? & nudus. Suadeo tibi emē a me aurū ignitū p̄batū vt locuples fias: & vestimētis albis induaris vt nō appareat cōfusio nuditatis tue & collirio inūge oculos tuos vt videas. Ego quos amo arguo & castigo. Emulare ergo: & pemitēciā age. Ecce sto ad hostiū et pulso. Si q̄s audierit vocē meā & aperuerit mihi ianuā intrabo ad illū: et cenabo cū illo: et ipse mecū. Qui vicerit dabo ei sedē mecū ī throno meo: sicut et ego vici et sedi cū p̄re meo ī throno eius. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecc̄ys. Capi. IIII.

Post hec vidi: & ecce hostiū aptū in celo: et vox p̄ma quā audiui tāq̄ tube loquētis mecū dicēs. Ascende huc & ostendā tibi que oportet fieri cito. post hec statī fui in spiritu. Et ecce sedes posita erat in celo: & supra sedē sedens. Et qui sedebat sil̄is eāt aspectui lapidis iaspidis et sardinis & yris erat ī circuitu sedis sil̄is visioni smaragdīe. Et ī circuitu sedis sedilia vigintiq̄tuor: & supra thronos vigintiquatuor seniores sedētes circūamicti vestimētis albis: & in capitibo eor̄ corone auree. Et de throno procedebant fulgura & voces & tonitrua: & septem lampades ardentes ante thronum q̄ sunt septem spiritus dei. Et in conspectu sedis tāq̄ mare vitreū simile cristallo: & in medio sedis & ī circuitu sedis q̄tuor aīalia plēa oculis aū & retro. Et aīal p̄mū sil̄e leōi & scd̄m aīal sil̄e vitulo: & terciū aīal habēs faciē q̄si hoīs & quartū aīal simile aquile volanti. Et quatuor animalia singula eor̄ habebāt alas senas: & ī circuitu & int? plena sunt oculis. Et requiē non habebant die ac nocte dicentia sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens qui erat & qui ē &

476

qui venturus est. Et cum darent illa anima
lia gloriã & honorẽ & bñdictõez sedẽti super
thronũ viuenti in secula seculoꝝ: ꝓcidebãt
viginti quatuor seniores ante sedẽtez in thro
no & adorabant viuentem in secula seculoꝝ
et mittebãt coronas suas ante thronũ dicen
tes. Dignus es domine deus noster accipe:
re gloriã & honorẽ & virtutẽ: qꝛ tu creasti
oĩa: et ꝑ voluntatẽ tuã erãt & creata sũt.

Et vidi ī dextera sedẽtis Ca. V.
sup̃ thronũ librũ scriptũ īntꝰ et fo:
ris: sigꝯtũ sigillis septẽ. Et vidi an:
gelũ fortẽ et ꝓdicãtez voce magꝫ. Quis ẽ di:
gnus aperire librũ & soluere signacula eius
Et nemo poterat neqꝫ ī celo neqꝫ ī terra neqꝫ
subtus terrã apire librũ: neqꝫ respicere illũ
Et ego flebam multũ: quomã nemo dignꝰ
inuẽtus est apire librũ: nec videre eum. Et
vnus de seniorib9 dixit michi Ne fleueris.
Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid a:
perire librũ: & soluere septẽ signacula eius
Et vidi: & ecce in medio throni & quatuor
animaliũ & in medio seniorũ agnũ stantez
tangꝫ occisũ habentẽ cornua septez & oculos
septẽ: qui sũt septem spũs dei missi in omnẽ
terram. Et venit: et accepit ɗ dextera sedẽtis
in throno librũ. Et cũ aperuisset librũ. ꝗtuor animalia et vigintiquatuor seniores ceci:
derũt corã agno habentes singuli citharas et
fialas aureas plenas odoramentoꝝ que sunt
orationes sanctorum: & cantabant canticuꝫ
nouũ dicentes. Dignus es domine accipere
librũ & aperire signacula eius: quomã occi:
sus es & redemisti nos deo in sanguine tuo
ex omi tribu et lingua & populo & natõe: &
fecisti nos deo nostro regnũ & sacerdotes.
Et regnabim9 sup terrã. Et vidi: & audiui
vocem angelorum multoꝝ in circuitu thro:
ni & animaliũ & seniorꝫ: & eãt numer9 eoꝝ
mlia mliũ dicentiũ voce magna. Dignus
est agnus qui occisus est. accipere virtutem
& diuinitatem & sapientiã: et fortitudinẽ &
honorem & gloriã et benedictõez. Et omnẽ
creaturã que ī celo est & sup terrã & sub ter
ra. & que sũt in mari & ꝙ in eo: omes audiui
dicentes sedẽti in throno & agno. Bñdictõ
& honor & gloria & potestas in secula secu
loꝝ. Et quatuor animalia dicebant amen.

Et viginti quatuor seniores ceciderũt in fa
cies suas: et adorauerũt viuẽtẽ ī secla seculoꝝ.

Et vidi ꝙ aperuisset Ca. VI.
agn9 vnũ de septẽ sigillis: & audi:
ui vnũ de ꝗtuor aĩalibꝫ dicẽs tanꝯ
voce tonitrui. Veni & vide. Et vidi: & ecce
equ9 albus. & ꝙ sedebat sup illũ habebat ar:
cũ. & data ẽ ei corona: & exiuit vincẽs vt vi
cẽt. Et cũ aperuisset sigillũ secũdũ: audiui se:
cũdũ aĩal dicẽs. Veni et vide. Et exiuit ali
us eq9 rufus: et ꝙ sedebat sup illũ datũ ẽ ei
vt sumeret pacẽ de tra. & vt mucẽ se inter:
ficiãt: & dat9 ẽ ei gladi9 magn9. Et cũ ape:
ruisset sigillũ terciũ: audiui terciũ aĩal di:
cẽs. Veni & vide. Et ecce equus niger: & ꝙ
sedebat sup illũ habebat staterã in manu sua
Et audiui tangꝫ vocẽ de medio ꝗtuor aĩaliuꝫ
dicẽciũ. Bilibris tritici denario vno: et tres
bilibres ordei denario vno: & vinũ et oleum
ne leseris. Et cũ aperuisset sigillũ ꝗrtũ audiui
vocẽ quarti animalis dicẽtis. Veni & vide.
Et ecce equ9 pallidus: & ꝙ sedebat sup eum
nomẽ illi mors & infernus sequebaꝫ eũ. Et
data est illi pt̃as super quatuor ptes terre:
interficẽ gladio fame et morte et bestiꝯs ter:
re. Et cũ aperuisset sigillũ ꝗntũ: vidi subt9
altare animas interfectorũ ꝓpt̃ verbũ dei: &
ꝓpter testimoniũ qꝫ habebãt. Et clamabãt
voce magna dicentes. Vsqꝫquo domine san:
ctus & verus non iudicas & non vindicas
sanguinẽ nostrũ de hiꝯ ꝙ habitãt in terra?
Et date sũt illis singule stole albe: & dictũ ẽ
illis vt requiescerent adhuc tẽpus modicũ:
donec cõpleantur cõserui eoꝝ & fratres eoꝝ
qui interficiẽdi sũt sicut & illi. Et vidi cum
aperuisset sigillũ sextũ: & ecce terremotus
magn9 fact9 est. Et sol factus ẽ niger tãꝯ
sacc9 cilicin9: & luna tota facta est sicut san
guis: & stelle de celo ceciderunt super terraꝫ
sicut ficus emittit grossos suos cum a vento
magno mouetur. Et celũ recessit sicut liber
inuolutus: & omnis mons & insule de locis
suis mote sũt. Et reges terre & principes &
tribuni et diuites & fortes & omis seru9 &
liber abscõderũt se ī spelũcis & in petris mõ
tiũ: & dicũt mõtibꝫ & petris cadite sup nos.
& abscõdite nos a facie sedẽtis sup thronum
& ab ira agni: quoniam venit dies magnus

ire ipoz. Et quis poterit stare? Ca. VII.

POst hec vidi quatuor angelos stantes super quatuor ãgulos terre: tenẽtes q̃tuor vẽtos terre ne flarẽt super terrã: neq; sup mare neq; i vllã arborẽ. Et vidi alterꝝ angelũ ascẽdẽtem ab ortu solis habẽtem signũ dei vivi: & clamavit voce magna quatuor angelis quibꝫ datũ est nocẽ terre & mari dicens. Nolite nocere terre et mari neq; arboribus: quoadusq; signemus seruos dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerũ signatoꝝ centumquadragintaquatuormilia signati ex omni tribu filiorum israhel. Ex tribu iuda: duodecimmilia signati. Ex tribu ruben: duodecimmilia signati. Ex tribu gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser: duodecim milia signati. Ex tribu neptalim: duodecim milia signati. Ex tribu manasse: duodecim milia signati. Ex tribu symeon: duodecim milia signati. Ex tribu leui: duodecim milia signati. Ex tribu ysachar: duodecim milia signati. Ex tribu zabulon: duodecim milia signati. Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex tribu beniamin duodecim milia signati. Post hec vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat: ex ommibus gentibus & tribubus & populis & linguis. stãtes ante thronum in conspectu agni amicti stolis albis: & palme in manibus eorum. Et clamabant voce magna dicentes. Salus deo nostro: qui sedet super thronum & agno. Et omnes angeli stabãt in circuitu throni & seniorũ & q̃tuor aialiũ: et ceciderũt i conspectu throni i facies suas: et adorauerũt deũ dicẽtes amen. Benedictio et claritas et sapia & grãꝝ actio: honor & vtus & fortitudo deo nro: in secula seculoꝝ amen. Et rndit vnus de seniorib: & dixit michi. Hi q̃ amicti sũt stolis albis q̃ sũt & vñ venerũt? Et dixi illi. Dne mi tu scis. Et dixit michi. Hi sũt q̃ venerũt de tribulatõe magã: & lauerũt stolas suas: et dealbauerũt eas i sanguine agni. Ideo sũt añ thronũ dei: et seruiẽt ei die ac nocte in tẽplo ei?: et q̃ sedet in throno habitat sup illos. Non esurient neq; sitient amplius: neq; cadet sup illos sol neq; vllus estus: quoniam agnus qui in medio throni ẽ reget illos: & deducet illos ad vite fontes aquarũ: & absterget deus oẽm lacrimam ab oculis eoꝝ. Ca. VIII.

Et cũ aperuisset sigillũ septimũ: factũ ẽ silẽtium i celo q̃si media hora. Et vidi septem angelos stantes in cõspectu dei: & date sũt illis septem tube. Et alius ãgelus venit & stetit añ altare hns thuribulũ aureũ: et data sũt illi incẽsa multa vt daret de oronibꝫ scoꝝ oim sup altare aureũ quod ẽ ante thronũ dei. Et ascẽdit fumus incensoꝝ de oratõmbꝫ sanctoꝝ de manu angeli: coram deo. Et accepit angelus thuribulũ aureũ & implevit illud de igne altaris & misit in terrã: & facta sũt tonitrua & voces & fulgura & terremotus magnus et septẽ ãgeli q̃ habebãt septẽ tubas prepauerũt se vt tuba canerẽt. Et primus angelus tuba cecinit. Et facta ẽ grãdo et ignis. mixta in sanguine: et missum est in terram. Et tercia pars terre cõbusta est: et tercia pars arborũ cõcremata est: & oẽ fenũ viride cõbustũ ẽ. Et secundus angelus tuba cecinit: et tanq̃ mons magnus igne ardens missus est in mare. Et facta est tercia pars maris sanguis: & mortua est tercia pars creature eorũ que habebant animas in mari: & tercia pars nauiũ interiit. Et tercius angelus tuba cecinit: et cecidit de celo stella magna ardens tanquaꝝ facula. Et cecidit in terciam partem fluminũ & in fontes aq̃rũ: & nomẽ stelle dicitur absinthius. Et facta ẽ tercia pars aq̃rũ in absinthium: & multi hominum mortui sũt de aquis: q; amare facte sunt. Et quartus ãgelus cecinit: & pcussa est tercia pars solis & tercia pars lune & tercia pars stellarũ. ita vt obscurarẽt tercia pars eorũ: & diei nõ luceret pars tercia & nocti similiter. Et vidi: & audivi vocẽ vni? aquile volãtis p medium celi: dicẽtis. Ve ve ve habitãtibꝫ i terra de ceteris vocibꝫ trium angeloꝝ: qui erant tuba canturi. Capi. IX.

Et quintus ãgelus tuba cecinit: & vidi stellã de celo cecidisse in terrã: et data ẽ ei clavis putei abissi. Et aperuit puteum abissi: & ascẽdit fumus putei sicut fumus fornacis magne: et obscuratus ẽ sol et aer de fumo putei. Et de fumo putei exierũt locuste i terram: & data est illis potestas sicut habẽt

potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederet fenū terre neq; oīe viride neq; omne arborē: nisi tantū homines qui nō hñt signū dei in frontibo suis. Et dictū ē eis ne occiderent eos: sed vt cruciarent mensibo quinq;. Et cruciatus eoy vt cruciatus scorpij: cum percutit hominē. Et in diebo illis querent homines mortem & nō inuenīet eā: et desiderabunt mori: & fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarū similes equis paratis ad prelium: & sup capita eay tāq; corone similes auro: et facies eay tanq; facies hominū. Et habebāt capillos sicut capillos mulierū: et dentes earū sicut dentes leonū erāt Et habebant loricas sicut loricas ferreas: et vox alarū illarū sicut vox curruum equorū multorū currentium in bellū. Et habebant caudas similes scorpionū: & aculei erant in caudis earū: et potestas earū nocere hominibo. mēsibus quinq;. Et habebāt sup se regē angelū abissi cui nomē hebraice abaddon. grece aūt appollion: & latine habens nomen terminās. Ve vnū abiit: et ecce veniūt adhuc duo ve post hec. Et sextus angelus tuba cecinit: et audiui vocem vnam ex quatuor cornibo altaris aurei qđ est añ oculos dei: dicētem sexto angelo q̄ habebat tubā. Solue q̄tuor angelos q̄ alligati sunt in flumine magno eufraten. Et soluti sūt quatuor angeli qui pati erāt in horā et diē et mēsez et annū vt occiderēt terciā ptē hominū. Et numerus equestris exercitus. vigies milies dena milia: & audiui numerū eoy: et ita vidi equos in visione. Et qui sedebant super eos habebant loricas igneas et iacinctinas et sulphureas: & capita equorū erāt tanq; capita leonum: et de ore eorū procedit ignis et fumus et sulphur. Et ab hijs tribus plagis occisa ē tercia pars hoīm: de igne & de fumo et sulphure que pcedebāt ex ore ipoy. Potestas em equorū in ore eoy est: et in caudis eorū Nam caude eorū sile serpētibo habētes capita: & in hijs nocent. Et ceteri hoīes qui nō sunt occisi in hijs plagis neq; penitenciam egerūt de operibo manuū suarū vt nō adorarent demonia et simulacra aurea et argētea & erea et lapidea et lignea q̄ neq; videre possunt neq; audire neq; ambulare: et nō egerūt penitēciā ab homicidijs suis neq; a veneficijs suis neq; a fornicatōe sua: neq; a furtis suis

Et vidi alium angelū fortem descendentē de celo amictum nube: & yris in capite eius. Et facies eius erat vt sol: & pedes eius tanq; colūne ignis. Et habebat in manu sua libellū aptū: & posuit pedē suū dexterū sup mare. sinistrū aūt sup terrā: et clamauit voce magna quēadmodū cū leo rugit. Et cū clamasset locuta sūt septē tonitrua voces suas. Et cū locuta fuissent septē tonitrua voces suas: et ego scribere eram. Et audiui vocem de celo dicentē michi. Signa que locuta sūt septē tonitrua & noli ea scribere. Et āgelus quem vidi stantem sup mare et supra terrā leuauit manū suam ad celū et iurauit p viuentē in secula seculoy q̄ creauit celū et ea q̄ in eo sūt et terrā & ea q̄ in ea sūt et mare et ea que in eo sunt: q̄ tempus nō erit amplius: sed in diebus vocis septimi angeli cū ceperit tuba canere: consummabitur misterium dei sicut euangelizauit per seruos suos pphetas. Et audiui vocē de celo iterū loquentē mecū et dicentē. Vade: et accipe librū apertū de manu angeli stātis supra mare et sup terrā. Et abiī ad angelū dicēs ei vt daret michi librū: et dixit michi. Accipe librū et deuora illū: et faciet amaricari ventrē tuū: sed ī ore tuo erit dulce tāq; mel. Et accepi libū de manu angeli et deuorauī illū: et erat ī ore meo tanq; mel dulce. Et cū deuorassem eū: amaricat est vēter meus. Et dixit michi. Oportet te iterū pphetare gentibus & pplis et liguis et regibus multis.

Et dat ei calamus similis virge: et dictū ē michi. Surge et mensura tēplū dei et altare: et adorātes ī eo. Atriū vero qđ ē foris tēplū eice foras et ne metiaris illud: quia datū est gētibus. Et ciuitatem sanctam calcabūt mēsibus quadraginta duobus. Et dabo duobus testibus meis: et pphetabūt diebus milleducentis sexaginta amicti saccis. Hij sunt due olive et duo candelabra in conspectu domini terre stātes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis exiet de ore eorum & deuorabit inimicos eorū: et si q̄s voluerit eos ledere sic oportet eum occidi. Hij habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus

ꝑphecie illoꝝ: et ꝓtestatem habent sup aq̃s cõuertendi eas in sanguinem: et percutere terram omni plaga quotiens cũq; voluerint. Et cũ finierint testimoniũ suũ: bestia que ascendit de abisso faciet aduersus eos bellũ: et vincet illos: & occidet eos. Et corpora eoꝝ iacebũt in plateis ciuitatis magne que vocat spũaliter sodoma et egipt?: vbi & dñs eoꝝ crucifix? ẽ. Et videbũt de tribubo & de populis & linguis et gẽtibo corpa eorũ p tres dies et dimidiũ: & corpa eoꝝ nõ sinẽt poni in monumentis. Et inhabitãtes terrã gaudebũt sup illos & iocũdabũtur: et munera mittent inuicez: quoniam hĳ duo ꝑphete cruciauerũt eos qui inhabitabãt sup terrã. Et post dies tres & dimidiũ spũs vite a deo intrabit in eos. Et steterũt sup pedes suos: et timor magnus cecidit super eos. qui viderunt eos Et audierunt vocem magnam de celo: dicẽtem eis. Ascẽdite huc. Et ascenderũt in celũ in nube: vt viderunt illos inimici eorũ. Et in illa hora factus est terremotus magnus: & decima pars ciuitatis cecidit. Et occisi sũt in terremotu nomina hoĩm septem milia: & reliqui in timorem sũt missi: et dederunt gloriã deo celi. Ve secũdũ abĳt: et ecce ve tercium venet cito. Et septim? angel? tuba cecinit: & facte sũt voces magne in celo dicentes. Factũ est regnũ huj? mundi dñi nostri et christi eius: et regnabũt in secula seculoꝝ amẽ Et vigintiquatuor seniores q̃ in ꝑspectu dei sedẽt in sedibo suis. ceciderũt in facies suas: & adorauerũt deũ dicentes. Gratias agim? tibi dñe deus noster omnipotẽs: q̃ es & qui eras et q̃ venturus es. quia accepisti virtutẽ tuam magnã et regnasti. Et irate sũt gẽtes et aduenit ira tua. et tẽpus mortuoꝝ iudicari. & reddẽ mercedẽ suis tuis ꝑphetis et sanctis & timẽtibo nomẽ tuũ pusillis et magnis: & exterminãdi eos qui coꝛruperunt terrã.

Et aptũ ẽ templũ dei in celo: et visa ẽ archa testamẽti ei? in tẽplo ei?. Et facta sunt fulgura et voces et terremot? et grando mag. Et signũ magnũ apparuit in celo. Mulier amicta sole: et luna sub pedibo ei?: et in capite ei? corona stellarũ duodecim. Et in vtero habẽs & clamabat pturiens: & cruciat vt pariat.

Et visum est aliud signum in celo. Et ecce draco magn? rufus habẽs capita septem et cornua decẽ: et in capitibo ei? septẽ diademata: et cauda eius trahebat terciã ptẽ stellarũ celi & misit eas in terrã. Et draco stetit añ mulierẽ que erat paritura: vt cũ peperisset filiũ eius deuoraret. Et peperit filiũ masculũ: qui rectur? erat oẽs gẽtes in virga ferrea. Et raptus ẽ fili? ei? ad deũ & ad thronũ ei? & mulier fugit in solitudinem vbi habebat locũ paratum a deo: vt ibi pascat eã diebus mille ducentis sexaginta. Et factũ est prelium magnũ in celo. Michahel & angeli ei? ꝓliabant cũ draconе & draco pugnabat et angeli eius & nõ valuerũt: neq; loc? inuent? est eorũ amplius in celo. Et proiect? est draco ille magnus. serpens antiqu?. qui vocabat diabolus & sathanas qui seducit vniuersũ orbem: & proiect? est in terrã: & angeli ei? cũ illo missi sũt. Et audiui vocẽ magnã in celo dicentẽ. Nũc facta ẽ sal? et virtus & regnũ dei nostri & potestas xp̃i ei?: q̃ proiect? est accusator fratrũ nostroꝝ: q̃ accusabat illos ante conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerũt eũ ꝑ sanguinez agni & ꝑ verbũ testimonij sui: & nõ dilexerũt animas suas vsq; ad mortẽ. Propterea letamini celi: & qui habitatis in eis. Ve terre & mari: q̃ descẽdit diabol? ad vos habẽs irã magnã sciẽs q̃ modicũ temp? habet. Et postq̃ vidit draco q̃ proiect? esset in terrã: ꝑsecutus est mulierẽ que pepit masculũ. Et date sunt mulieri ale due aquile magne vt volaret in desertũ in locũ suũ: vbi alit p tẽpu? & tpa & dimidiũ tẽporis a facie serpẽtis. Et misit serpens ex ore suo post mulierẽ aquã tãq̃ flumen: vt eam faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierẽ: & aperuit terra os suum & absorbuit flumẽ: q̃d misit draco de ore suo Et iratus est draco in mulierẽ: & abĳt facere preliũ cũ reliquis de semine ei? q̃ custodiũt mãdata dei: & habẽt testimoniũ ihesu xp̃i. Et stetit super arenã maris.

Et vidi de mari bestiã ascẽdentẽ habẽtez capita septẽ & cornua decẽ: et sup cornua eius decẽ diademata: & sup capita eius noĩa blasphemie. Et bestia quã vidi silis erat pardo: & pedes eius sicut

pedes vrsi: & os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutē suam & potestatē magnaz. Et vidi vnū de capitibo suis q̄si occisum in mortē: et plaga mortis ei⁹ curata est Et admirata ē vniuersa terra post bestiam. Et adorauerūt draconē q̄ dedit potestatē bestie: et adorauerūt bestiā dicētes. Quis silis bestie: et quis poterit pugnare cū illa? Et data ē ei os loquens magna et blasphemiaz: et data est ei potestas facere menses q̄dragīta duos. Et aperuit os suū in blasphemias ad deum blasphemare nomē eius et tabernaculum eius: & eos qui in celo habitant. Et datum est illi bellū facere cū sanctis: & vincere eos. Et data est illi potestas in omnem tribū et populū et linguā et gentē: et adorauerūt eā omes qui inhabitabāt terrā: quorū non sūt scripta nomia in libro vite agni qui occisus est ab origine mūdi. Si quis habet aurē audiat. Qui i captiuitatē duxerit in captiuitatem vadet: qui gladio occiderit: oportet eum gladio occidi. Hic est paciencia: & fides sanctorum. Et vidi aliam bestiā ascēdētez de terra: & habebat cornua duo similia agni: et loquebatur sicut draco. Et potestatē prioris bestie omnē faciebat in cōspectu ei⁹ et fecit terrā & habitātes in ea adorare bestiam primam: cui⁹ curata est plaga mortis. Et fecit signa magna: vt eciam ignez faceret de celo descēdere in terrā in ospectu hoim Et seducit habitātes in terra ꝓpter signa q̄ data sunt illi facere in cōspectu bestie: dicens habitantibus in terra vt faciant imaginem bestie q̄ habet plagā gladij & vixit. Et datū ē illi vt daret spiritū imagini bestie et vt loq̄t imago bestie: et faciet vt q̄cūq; nō adorauerint imaginē bestie occidātur. Et faciet oēs pusillos & magnos et diuites & pauperes & liberos et seruos habere caracterez in manu dextera aut in frōtibus suis: et ne q̄s possit emere aut vēdere nisi habeat caracterē noīs bestie: aut nomē aut numerū noīs eius Hic sapia est. Qui habet intellectum: computet numerū bestie. Numerus em̄ hoīs est: & numerus eius sexcenti sexagīta sex.

Ca. XIIII

Et vidi: & ecce agn⁹ stabat sup̄ montē syon: et cū eo cētū quadragīta q̄tuor milia hītes nomē eius & nomen patris ei⁹ scriptuz in frontibo suis Et audiui vocē de celo tanq̄ vocem aquarū multarū et tanq̄ vocem tonitrui magni: & vocē quā audiui sicut cytharedorū cytharizātium in cytharis suis. Et cātabāt q̄si canticū nouū ante sedē dei & āte q̄tuor aialia et seniores: et nemo poterat dicere canticū nisi illa centum quadragīta quatuor milia q̄ empti sūt de terra. Hi sūt q̄ cū mulieribo nō sūt coīq̄nati: vgines em̄ sūt. Hi secunt agnū quocūq; ierit. Hi empti sūt ex hoīb⁹ ꝓmitie deo & agno: et in ore eorum nō est inuentuz mendatium. Sine macula em̄ sūt ante thronū dei. Et vidi alterū angelū volantē p medium celū. habentē euāgeliū eternū: vt euāgelizaret sedētibo sup̄ terrā & sup̄ oēm gētem et tribū et linguā & populū: dicēs magna voce. Timete dñm et date illi honorez: q̄ venit hora iudicij eius: et adorate eū q̄ fecit celū et terrā. mare et oīa q̄ i eis sūt et fontes aq̄rū. Et ali⁹ angel⁹ secut⁹ ē dicēs. Cecidit cecidit babilon illa magn̄: que a vino ire formicatōis sue potauit oēs gētes. Et terci⁹ angelus secutus est illos dicens voce magn̄. Si quis adorauerit bestiam et imaginem eius & acceperit caracterem in frōte sua aut in manu sua: hic bibet de vino ire dei quod mixtum est mero in calice ire ipi⁹. Et cruciabitur igne & sulphure in ospectu āgelo⁹ sanctorū: et afi cōspectū agni. Et fumus tormentorū eo⁹ ascēdit in secula seculo⁹. Nec habēt requiē die ac nocte q̄ adorauerūt bestiam et imaginē eius: et si quis acceperit caracterem noīs ei⁹. Hic paciēcia sanctorum est qui custodiūt mādata dei & fidem ihesu. Et audiui vocem de celo dicentē michi. Scribe Beati mortui: qui in dño moriūtur. Amodo iam dicit spūs: vt requescant a laboribo suis. Opera em̄ illorū secunt illos. Et vidi: et ecce nubē cādidā: et sup̄ nubē sedentē similē filio hoīs habētez in capite suo coronā aureā: & i manu sua falcē acutā. Et ali⁹ āgelus exiuit de templo: clamās voce magna ad sedentē sup̄ nubem. Mitte falcez tuam et mete: quia venit hora vt metatur: q̄m aruit messis terre. Et misit qui sedebat super nubem falcem suam in terram: & demessuit eam. Et alius angelus exiuit de templo quod est in celo:

habens & ipse falcez acutam. Et alius angelus exiuit de altari q̃ habebat pfatem supra ignẽ & aquã: & exclamauit voce magna ad eũ q̃ habebat falcẽ acutã dicẽs. Mitte falcez tuã acutã & vindemia botros vinee terre: quoniam mature sũt vue eius. Et misit angelus falcem suã acutã in terrã: & vindemiauit vineam terre: & misit in lacũ ire dei magnũ. Et calcat? ẽ lacus extra ciuitatẽ: & exiuit sãguis de lacu vsq; ad frenos equoꝝ p stadia milleseX

Ca. XV.

Et vidi aliud signũ in celo magnũ & mirabile: ãgelos septem habẽtes plagas septẽ nouissimas: quã in illis cõsumata ẽ ira dei Et vidi tanq̃ mare vitreũ mixtũ igne et eos qui vicerũt bestiam & imaginẽ eius & numerum nominis eius stantes sup̃ mare vitreũ: habentes cythoras dei & cantantes canticũ moysi serui dei & cãticũ agni dicẽtes. Magna & mirabilia sũt opera tua dñe deus omnipotẽs: iuste & vere sũt vie tue dñe rex seculoꝝ. Quis non timebit te domine: & magnificabit nomẽ tuum? Quia solus pius es: quã omnes gentes venient & adorabunt in cõspectu tuo: quãm iudicia tua manifesta sũt. Et post hec vidi: & ecce apertũ est tẽplũ tabernaculi testimonij in celo. Et exierũt septem angeli habentes septem plagas de templo: vestiti lapide mũdo & cãdido: & precincti circa pectora zonis aureis. Et vnũ de quatuor aialibus dedit septẽ angelis septẽ fialas aureas: plenas iracundie dei viuentis in secula seculoꝝ. Et impletũ est templũ dei fumo a maiestate dei & de vtute eius: & nemo poterat introire in templum: donec cõsumerentur septẽ plage septẽ angeloꝝ.

Ca. XVI.

Et audiui vocem magnam de tẽplo dicentem septem angelis. Ite: & effũdite septem fialas ire dei in terrã Et abiit primus angelus & effudit fialã suã in terrã: & factũ est vulnus seuũ et pessimũ in homines qui habebant caracterem bestie & in eos qui adorauerũt bestiam & imaginẽ eius. Et secũdus angelus effudit fialã suã in mare: & factus est sanguis tanq̃ mortui: & omnis anima viuens mortua est in mari. Et tertius effudit fialã suam super flumina & super fontes aquarũ: & factus ẽ sanguis Et audiui angelum aquaꝝ dicentem. Justus es domine qui es & q̃ eras sanct? q̃ hec iudicasti: quia sanguinẽ sanctoꝝ & pphetarũ effuderũt: & sanguinẽ eis dedisti bibere. Digni eũ sunt. Et audiui alterũ dicentẽ. Etiã dñe deus omnipotẽs: vera & iusta iudicia tua Et quartus angelus effudit fialam suam in solem: & datũ est illi estu affligere homines & igni. Et estuauerũt homines estu magno: & blasphemauerũt nomẽ dei habentis potestatem super has plagas: neq; egerũt penitentiam vt darẽt illi gloriã. Et quint? angelus effudit fialam suã sup sedẽ bestie & factum ẽ regnum eius tenebrosum. Et commanducauerunt linguas suas pre dolore: & blasphemauerũt deũ celi pre doloribus & vulneribus suis: & non egerunt penitenciam ex operibus suis. Et sextus angelus effudit fialam suam in flumen illud magnũ eufraten: et siccauit aquã eius vt prepararet̃ via regibus ab ortu solis. Et vidi de ore draconis & de ore bestie & de ore pseudo pphete exire spiritus tres immundos in modum ranarũ. Sunt enim spũs demoniorum facientes signa: & pcedũt ad reges totius terre cõgregare illos in preliũ ad diem magnũ. ommipotentis dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua ne nudus ambulet: & videant turpitudinẽ eius. Et cõgregabit illos in locum qui vocatur hebraice armageddon. Et septimus angelus effudit fialam suã in aerẽ & exiuit vox magna de templo a throno dicens. Factum est. Et facta sunt fulgura & voces & tonitrua: & terremotus factus ẽ magnus qualis nunq̃ fuit exquo homines fuerunt super terram: talis terremotus sic magnus. Et fracta est ciuitas magna in tres partes: & ciuitates gẽtium ceciderũt. Et babilon magna venit in memoriã añ deũ: dare illi calicez vini indignacõis ire eius. Et oĩs insula fugit: & montes non sũt inuenti. Et grando magna sicut talentũ descendit de celo in homines: & blasphemauerũt homines deum pter plagam grãdinis: quoniã magna facta ẽ vehementer.

Ca. XVII.

Et venit vn? de septẽ ãgelis q̃ habebant septẽ fialas: & locut? ẽ mecũ dicẽs. Veni & ostendam tibi damnationẽ

meretricis magne q̄ sedet sup aquas multas
cū qua formicati sūt reges terre: & inebriati
sūt qui inhabitant terrā de vino pstitutōis
eius. Et abstulit me in spiritu ī desertū. Et
vidi mulierē sedentē sup bestiam coccineam
plenā nominibo blasphemie: habentē capita
septē & cornua decē. Et mulier erat circūda
ta purpura & coccino & ī aurata auro & la
pide pcioso & margaritis: habēs poculū au
reū in manu sua plenū abominatōne & immū
dicia formicationis eius. Et in frōte eius no
mē scriptū misteriū babilon magn̄: mater for
nicationū & abominationū terre. Et vidi mu
lierem ebriā de sanguine sanctor̄: & de san
guine martir̄ ihesu. Et mirat? sū cū viderē
illā ammiratōne magna. Et dixit michi an
gelus. Quare miraris? Ego dicam tibi sacra
mentū mulieris & bestie q̄ portat eā: que ha
bet capita septē & cornua decē. Bestia quā
vidisti fuit & non est: & ascensura ē de abis
so & in interitū ibit: & mirabūt̄ ihabitātes
terrā quor̄ nō sunt scripta nomina in libro
vite a constitutione mūdi videntes bestiam q̄
erat & non est. Et hic est sensus: qui habet
sapiētiam. Septem capita septē montes sūt
supra quos mulier sedet: & reges septē sūt
Quinq̄ ceciderunt: vnus est: & alius nondū
venit Et cum venerit: oportet illū breue tē
pus manere. Et bestia que erat & nō ē & ipa
octaua est: & de septē est. Et in interitum
vadit. Et decē cornua que vidisti decē reges
sūt qui nondū regnū acceperūt: sed pōtatem
tanq̄ reges vna hora accipiēt post bestiam.
Hi vnū cōsiliū habēt: & virtutē & potesta
tem suam bestie tradēt. Hi cū agno pugna
būt. & agnus vincet illos: quoniā dominus
dnor̄ est. & rex regū: & q̄ cū illo sunt vocati
& electi & fideles. Et dixit michi. Aque q̄s
vidisti vbi meretrix sedet populi sūt & gen
tes & lingue: & decem cornua que vidisti in
bestia hi odient formicariā & desolatam fa
cient illam & nudam: & carnes eius man
ducabunt & ipsam igni cōcremabunt. Deus
em̄ dedit in cordibus eorum vt faciant quod pla
citum est illi: vt dent regnū bestie donec cō
sūmentur verba dei. Et mulier quā vidisti
est ciuitas magna: que habet regnum su
per reges terre. Capitulum. XVIII.

Apo

Et post hec vidi aliū angelū descē
dētez de celo hñtez pōtatē magnā: &
terra illuīata ē a gloria ei?. Et cla
mauit i fortitudine dicēs. Cecidit cecidit ba
bilō magn̄. & facta ē habitacō demōior̄: et cu
stodia oīs spūs immūdi et custodia oīs volu
cris immūde et odibilis: q̄ de vino ire formica
tōnis ei? biber̄t oēs gētes. Et reges terre cū
illa formicati sūt: et mercatores terre de vtute
deliciar̄ ei? divites facti sūt. Et audiui aliā
vocē de celo dicētez. Exite de illa pl? meus:
& ne participes sitis delictor̄ eius: & de pla
gis eius non accipiatis. Quoniā peruenerūt
peccata eius vsq̄ ad celum: & recordatus est
domin? iniquitatūm eius. Reddite illi sicut
& ipa reddidit vobis: & duplicate duplicia
scōm opera eius. In poculo quo miscuit vo
bis miscete illi duplum. Quantum glorifica
uit se & in deliciis fuit: tantū date illi torme
tum & luctū: quia in corde suo dicit. Sedeo
regina & vidua non sū: & luctū non videbo.
Ideo in vna die venient plage eius mors &
luctus & fames: & igni cōburetur: quia for
tis est deus qui iudicabit illā. Et flebūt &
plāgent se sup illā reges terre q̄ cū illa for
nicati sūt et in deliciis vixerūt cū viderīt fu
mū incēdii eius: longe stātes pter timorem
tormentor̄ eius dicentes. Ve ve ciuitas illa
magna babilon: & ciuitas illa fortis: quoni
am vna hora venit iudiciū tuū. Et negotia
tores terre flebūt sup illā et lugebūt: qm̄ mer
ces eor̄ nemo emet amplius: mercedē auri &
argēti & lapidis pcioſi et margarite et bissi
& purpure et serici & coccini: & oīe lignū
thyinū & oīa vasa eboris & omnia vasa de
lapide pcioso et eramēto et ferro et marmo
re. et cynamomū & amomū et odoramētor̄
& vnguenti et thuris & vini & olei et simile
& tritici et iumētor̄ et ouiū et equor̄ et re
dar̄ et mācipior̄ et aiarum hoīm. Et poma
tua desideria anime tue discesserūt a te: et oīa
pinguia et preclara perierūt a te: et amplius
illa iam non inuenīet mercatores hoīm. Qui
divites facti sūt ab ea longe stabūt pter ti
morē tormētor̄ eius: flentes ac lugētes et di
centes. Ve ve ciuitas illa magn̄: que amicta
erat bisso et purpura et cocco & deaurata
est auro & lapide precioso & margaritis:

qm̃ vna hora destitute sũt tante diuicie. Et omnis gubernator & omnes qui in lacũ nauigant & naute & qui in mari operant. lõge steterũt: & clamauerũt videntes locũ incẽdij eius dicentes. Que similis ciuitati huic magne! Et miserũt puluerẽ sup capita sua: & clamauerũt flẽtes & lugentes ac dicẽtes. Ve ve ciuitas illa magna in qua diuites facti sũt omnes q̃ habebant naues in mari de preciis eius: qm̃ vna hora desolata est. Exulta sup eã celũ & sancti apostoli & pphete qm̃ iudicauit deus iudiciũ vẽm ꝺ illa. Et sustulit vnus angelus fortis lapidem quasi molarẽ magnũ: & misit in mare dicẽs. Hoc impetu mittet babilon ciuitas illa magna: & vltra iam nõ inuenietur. & vox cytharedorũ & musicoꝝ & tybia canentiũ & tuba nõ audietur in te amplius: & omnis artifex omnisq̃ ars nõ inuenietur ĩ te ãplius: & vox mole non audietur in te amplius. Et lux lucerne nõ lucebit in te amplius: & vox sponsi & sponse non audietur adhuc in te: qꝛ mercatores tui erant pncipes terre: qꝛ in veneficijs tuis errauerũt omnes gentes. Et in ea sanguis pphetaꝝ & sanctoꝝ inuentus est: & omniũ qui interfecti sũt in terra. Ca. XIX.

POst hec audiui q̃si vocẽ tubaꝝ multaꝝ in celo dicentiũ alleluia Laus & gloria & virtꝰ deo nr̃o est: qꝛ vera & iusta iudicia sũt eius. q̃ iudicauit de meretrice magna. q̃ corrupit terrã in pstitutione sua: & vindicauit sanguinẽ seruoꝝ suoꝝ de manibus eius. Et iterũ dixerũt alleluia. Et fumus eius ascẽdit in secula seculoꝝ. Et ceciderũt seniores vigintiquatuor & quatuor aialia & adorauerũt deũ sedentẽ sup thronũ: dicentes amen alleluia. Et vox de throno exiuit dicens. Laudem dicite deo nostro oẽs sancti eius: & q̃ timetis deũ pusilli & magni. Et audiui quasi vocẽ turbe magne & sicut vocem aquaꝝ multaꝝ sicut vocem tonitruoꝝ magnoꝝ dicentium alleluia: quoniã regnauit dns deus noster omnipotẽs. Gaudeam? et exultemus et demus gloriã ei: qꝛ venerũt nuptie agni: & vxor eius pparauit se Et datum est illi vt cooperiat se bissino splẽdenti candido. Bissinũ em̃ iustificationes sũt sanctoꝝ. Et dixit mihi. Scribe. Beati qui ad cenam nuptiaꝝ agni vocati sunt. Et dixit mihi. Hec verba dei vera sũt. Et cecidi ad pedes eius: vt adorarem eum. Et dixit mihi Vide ne feceris. Conseruus tuus sũ: & fratrum tuoꝝ habentiũ testimoniũ ihesu. Deũ adora. Testimoniũ em̃ ihesu est spũs pphetie. Et vidi celũ apertũ: & ecce equus albus: & qui sedebat sup eũ vocabat fidelis & verax: & cũ iusticia iudicat & pugnat. Oculi autez eius sicut flamma ignis: et in capite eius dyademata multa: habens nomẽ scriptũ quod nemo nouit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine: & vocabat nomẽ eius verbũ dei. Et exercitus q̃ sũt in celo sequebant eũ in eqs albis: vestiti bissino albo & mũdo. Et de ore eius pcedebat gladius ex vtraq̃ parte acutus: vt in ipso pcutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea et calcat torcular vini furoris ire dei omnipotentis. Et habet in vestimento & in femore suo scriptũ rex regũ & dns dnantiũ. Et vidi vnũ angelũ stantẽ in sole: & clamauit voce magna dicẽs oĩbus auibus q̃ volabant p mediũ celi. Venite & cõgregamini ad cenã dei magnã: vt mãducetis carnes regũ & carnes tribunoꝝ & carnes fortiũ & carnes equoꝝ & sedentiũ in ipis: & carnes liberoꝝ & seruoꝝ & pusilloꝝ & magnoꝝ. Et vidi bestiã & reges terre & exercitus eoꝝ cõgregatos ad faciendũ pliũ cũ illo q̃ sedebat ĩ eq̃ & cũ exercitu eius. Et appẽhensa est bestia & cũ ea pseudo pphete: & q̃ fecit signa coram ipo q̃bus seduxit eos q̃ acceperũt caracterem bestie: & q̃ adorauerũt imaginẽ eius. Viui missi sũt hĩ duo in stagnũ ignis ardentis et sulphuris: ceteri occisi sũt in gladio sedentis sup equũ. q̃ pcedit de ore ipsius: & oẽs aues saturate sũt carnibus eorum.

Et vidi angelũ descẽdentẽ ꝺ celo habentẽ clauẽ abissi: et cathenã magnã in manu sua. Et appẽhẽdit draconẽ pentẽ antiquũ q̃ est dyabolus & sathanas: & ligauit eũ p ãnos mille. Et misit eũ ĩ abissum: & clausit & signauit sup illũ vt nõ seducat ãplius gẽtes: donec cõsumentur mille anni & post hoc oportet illũ solui modico tempore. Et vidi sedes: & sederũ super eas: & iudiciũ datum est illis. Ca. XX.

Et'animas decollatoꝝ ꝓpter testimoniũ ihesu & ꝓpter verbũ dei: & qui nõ adorauerunt bestiam neq; imaginẽ eius nec acceperũt caracterẽ eius in frontibo aut in manibus suis & vixerunt et regnauerunt cũ cristo mille annis. Ceteri mortuorũ non vixerũt: donec consumentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beatus & sanctus: qui habet partez in resurrectione prima. In hijs scđa mors non habet potestatẽ: sed erunt sacerdotes dei & cristi. & regnabũt cũ illo mille annis. Et cũ consũmati fuerint mille anni soluet satha nas de carcere suo: & exibit & seducet gentes que sunt sup quatuor angulos terre gog & magog: & congregabit eos in preliũ. q̃rũ numerus est sicut arena maris. Et ascẽderũt sup latitudine terre: & circuierunt castra sanctoꝝ & ciuitatẽ dilectam. Et descẽdit ignis a deo de celo & deuorabit eos: & dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnũ ignis & sulphuris: vbi bestia & pseudo ꝓphete cruciabunt die ac nocte in secula seculoꝝ. Et vidi thronũ magnũ candidum et sedentem super eum: a cuius aspectu fugit terra & celũ. & locus nõ est inuentus ab eis Et vidi mortuos magnos & pusillos stantes in conspectu throni: & libri apti sunt: & alius liber aptus est qui est vite. Et iudicati sũt mortui ex hijs que scripta erant in libris: scđm opa ipsoꝝ. Et dedit mare mortuos suos qui in eo erant: & mors & infernus dederũt mortuos suos qui in ipsis erant: & iudicatũ est de singulis scđm opera ipsorũ. Et infernus & mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est mors secũda. Et q̃ nõ inuẽt? est in libro scriptus: missus est in stagnum ignis.

XXI

Et vidi celũ nouũ: & terrã nouaz. Primũ em̃ celũ & prima terra abijt & mare iã nõ ẽ Et ego iohannes vidi sanctã ciuitatẽ iheru salem nouam descendentẽ de celo: a deo paratam: sicut sponsam ornataz viro suo. Et audiui vocẽ magnam de throno dicentẽ. Ecce tabernaculũ dei cũ hominibo: & habitabit cũ eis. Et ipi populus eius erunt: & ipse deus cum eis: erit eorum deus. Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum & mors vltra nõ erit neq; luct? neq; clamor neq; dolor erit vltra: que prima abierũt. Et dixit q̃ sedebat in throno. Ecce noua facio omnia. Et dixit mihi. Scribe: q̃ hec verba fidelissima sũt & vera. Et dixit mihi. Factum est. Ego sũ alpha & o: inicium & finis. Ego sitienti dabo de fonte aque vite gratis. Qui vicerit possidebit hec. Et ero illi deus: & ille erit mihi filius. Timidis autẽ & incredulis & execratis & homicidis & fornicatoribus & veneficis & ydolatris & ommibus mendacibus: pars illoꝝ erit in stagno ardenti igne & sulphure: qđ est mors secunda. Et venit vnus de septem angelis habentibus fialas plenas septẽ plagis nouissimis: & locutus ẽ mecum dicens. Veni: & ostendã tibi sponsam vxorem agni. Et sustulit me in spiritu in montem magnum altum: & ostendit mihi ciuitatẽ sanctã iheruſalem descendentem de celo habentẽ claritatẽ dei. Et lumen eius simile lapidi ꝑcioso tanq̃ lapidi iaspidi: sicut cristallũ. Et habebat murũ magnũ & altum habentẽ portas duodecim: & in portis angelos duodecim: & nomina inscripta que sũt nomina duodecim tribuũ filioꝝ israhel. Ab oriente porte tres: & ab aquilone porte tres: et ab austro porte tres: et ab occasu porte tres. Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim: & in ipsis duodecim noĩa duodecim apostoloꝝ & agni. Et qui loquebatur mecũ habebat mensuram arundineam auream: vt metiret̃ ciuitatez & portas eius & murũ. Et ciuitas in quadro posita est: & lõgitudo eius tanta est quãta & latitudo. Et mensus est ciuitatẽ de arũdine aurea p stadia. duodecim milia: & longitudo & altitudo & latitudo eius equalia sũt. Et mẽsus est murus eius centũ quadragintaq̃tuor cubitoꝝ mensura hominis que est angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero ciuitas aurũ mundũ: simile vitro mundo. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide ꝑcioso ornata. Et fundamentũ ꝑmũ iaspis. secũd? saphirus. tercius calcedonius. q̃rtus smaragdus. q̃ntus sardonix. sext? sardius. septim? crisolit?. octau? berillus. non? thopazius. decim? crisopassus. vndecim? iacinctus. duodecim? ametistus. Et duodecim porte: duodecĩ margarite sũt p

singulas. Et singule porte erant ex singu-
lis margaritis: & platea ciuitatis aurū mū
dū: tanq̄ vitrū plucidū. Et templū nō vi-
di in ea. Dñs em̄ deus omnipotēs templū il
lius est: & agnus. Et ciuitas nō eget sole ne
q̄ luna: vt luceant in ea. Nam claritas dei il
uminabit eam: & lucerna eius est agnus.
Et ambulabūt gentes in lumine eius: & re-
ges terre afferent gloriam suam & honorez
in illā. Et porte eius nō claudent̄ p noctez
Nox em̄ non erit illic: Et afferent gloriam
& honorez gentium in illam: nec intrabit in
ea aliquid coinquinatū aut abominationem
faciens & mendatiū nisi qui scripti sūt in li
bro vite agni.

Capitulum. XXII.

Et ostendit mihi fluuium aque vi-
ue splendidū tanq̄ cristallū: pcedē
tē de sede dei & agni. In medio pla
tee eius ex vtraq̄ parte lignis lignū vite
afferēs fructus duodecim: p menses singu-
los reddens fructum suū: & folia ligni ad sa
nitatem gentiū. Et omne maledictū nō erit
amplius: sed sedes dei & agni in illa erunt:
& serui ei? ſuiēt illi. Et videbūt faciez eius
& nomen eius in frontibus eorū. Et nox vl
tra non erit: & nō egebūt lumine lucerne ne-
q̄ lumine solis quoniam dñs deus illumina-
bit illos & regnabūt in secula seculoz. Et
dixit mihi. Hec verba fidelissima sunt & ve
ra. Et dñs deus spirituū pphetaz misit an-
gelum suū: ostendere seruis suis que oportet
fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus q̄
custodit verba pphetie libri huius. Et ego
iohannes qui audiui & vidi hec. Et postq̄
audissem & vidissem cecidi vt adorarē ante
pedes angeli qui mihi hec ostendebat. Et di
xit mihi. Vide ne feceris. Conseruus enim
tuus sum & fratrū tuoz pphetaz: & eoz q̄
seruant verba pphetie libri huius. Deum
adora. Et dixit mihi. Ne signaueris verba
pphetie huius. Tempus em̄ pe est. Qui no
cet noceat adhuc: & qui in sordibus est sor
descat adhuc. Et qui iustus est iustificet̄ ad
huc: & sanctus sanctificet̄ adhuc. Ecce ve-
nio cito: & merces mea mecū est: reddē vni-
cuiq̄ scd̄m opa sua. Ego alpha & o: p̄mus
& nouissimus: principiū & finis. Beati qui
lauant stolas suas in sanguine agni: vt sit
potestas eoz in ligno vite: & p̄ portas in-
trent ciuitatem. Foris autez canes & vene-
fici & impudici & homicide & ydolis seruī
entes: & omnis qui amat & facit mendatiū
Ego ihūs misi angelū meum testificare vo
bis hec in ecclesijs. Ego sū radix & genus
dauid stella splēdida & matutina. Et spūs &
sponsa dicūt veni. Et qui audit: dicat veni.
Et qui sitit veniat: & qui vult accipiat a-
quam vite gratis. Contestoz em̄ omni audi-
enti verba pphetie libri huius. Si quis ap-
posuerit ad hec: apponet deus sup illum pla
gas scriptas in libro isto: & si quis diminu-
erit de verbis libri pphetie huius auferet de
us partē eius de libro vite & de ciuitate san
cta: & de hijs que scripta sunt in libro isto.
Dicit qui testimoniū perhibet istoz. Etiā
Veniо cito amen. Veni dñe ihesu. Gratia
domini nostri ihesu cristi cum omnibus vo-
bis amen.

Explicit liber apocalipsis beati Johan-
nis apostoli.

Opus veteris nouiq̄ testamēti. Impressum
ad laudez & gloriam sancte ac indiuidue tri
nitatis. Intemerateq̄ virginis marie felicit
fimit. Absolutū consūmatumq̄ est. In regia
ciuitate Nurmbergē per Anthoniū Tober
ger incolā ciuitatis eiusdez. Anno incarna
tōis dñice. M. CCCC. LXXV. Ipso die
Sācti Otmari cōfessoris. XVI. Nouēbris.

481

...ez mate icm· Sufficiens vo ca...
...inicialē nec hūanū nec mūdan...
...ca venialia· et sic patet ...
...nducit ad dilc...
...eū om...

nonstrant· In quo quidē euage
nent· Primū est magnificē
magne cene prepacōn
est miseria hū
cōne

BIBLIOTEKA UNIW. W. POZNANIU